Qui Hieronymi in vitas patrum percelebre opus oculos mortalibus celumq; aperiens: cuius lectura peccatoris etiã sagreum corremolit. Decq; hunc peractis criminibus compungi z dolere compellit: sed et ad meliorem ipsum reducit vitam. Versum est autem hoc preclarissimum opus tantis nouiter mendis vix vt in hoc antiquorum voluminũ stigmata cõperias. In illis enim innumere pro alijs (que in hoc habetur) dictiones posite autoris sepius peruertebant mentem. Sed pro sillabis sillabas diuersas. Prosq; elementis in hoc (sensum qñ) mutabant) elementa volumine inseruimus diuersa.

Scandere celsa volens supremi sydera celi
Dei tramite quisquis pergis ad ethera
Hic cernet magno celum subisse labore
Antiquos: leuior ad datur astra via.

Venundantur Lugduni ab Jacobo buguetan In vico mercuriali.

BIBLIOTECA
UNIVERSITARIA
MADRID

Z 400 40 Gafta MADE IN SPAIN

Qui Hieronymi in vitas patrum percelebre opus oculos mortalibus celumq; aperiens: cuius lectura peccatoris etiã saxeum cor emolit. deq; hunc peractis criminibus compungi & dolere compellit: sed et ad meliorem ipsum reducit vitam. Versum est autem hoc preclarissimum opus tantis nouiter mendis vix vt in hoc antiquorum voluminũ stigmata cõperias. In illis enim innumere pro aliis (que in hoc habentur) dictiones posite autoris sepius peruertebant mentem. Sed & pro syllabis syllabas diuersas. Prosq; elementis in hoc (sensum qm̃ imutabant) elementa volumine inseruimus diuersa.

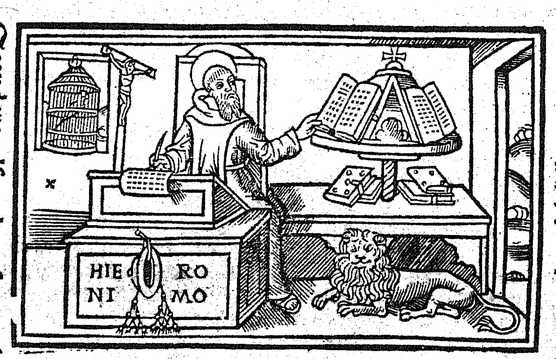

Scandere celsa volens supremi sydera celi.
Qui planum lecto quisquis habebit iter.

Hic cernet magno celum subisse labore
Antiquos: leuior ad data astra via.

Venundantur Lugduni ab Jacobo buguetan In vico mercuriali.

BIBLIOTECA
UNIVERSITARIA
DE

¶ Reuerēdo in Ebristo patri ⁊ domino Domno Jobanni de Poupeto iu
riū celeberrimo doctori Eabilonenſiq epo:ac abbatialis monaſteriū ſanc
cti Petri ppe ⁊ extra muros cabilonēſi. Cōmendatario adminiſtratoriq
ppetuo Celſus Hugo diſſutus in vtroq iure licētiatus Eathedralisq pre
fate vbis canonicus creatus omni cum bumilitate Salutem.

OEmoſtbenes ille Oratoꝛ pbiloſopbuſq maximus[quē[vt inquit Iuuenalis]mira
bantur atbene toꝛrentē ⁊ plenimoderantē frena tbeatri]dicere ſolitus erat Re
uerendiſſime preſul ſe id bominum genus qui bꝛutoꝛ inſtar viuentes aīaꝫ cīctaq
cum vita interire putarent nō laudare. Eq diuerſo magna ſe credere eſſe laude di
gnos qui p̄clara facinoꝛa factitantes eternā poſt cineres acquirerēt famā. Quid
enim belli]dicebat]ducibus triumpbi:quid ſtatue:picti ve triumpbantes arcus:
quid oleagine:laꝛee:tum victoꝛes cum poetas remanentes conducerent coꝛone? quid celeberri
mi[a ſummis etiam p̄incipibus ac induperatoꝛibus exoptati]biſtoꝛiarum tanto ſtudio appeterē
tur ſcꝛiptoꝛes? quid qui beꝛoico eoꝛum foꝛtia facta celebꝛarent verſu poete? Cuncta enim ſi cuꝛ coꝛ
poꝛe interirent Epicuꝛee quiq ſecte imitatoꝛ eſſe ſtuderet:⁊ bomines inter ac bꝛuta intereſſet ni
bil. cum eadem bomini eadem quoq moꝛienti pecudi condictio eſſet. Hanc ergo ſi falloꝛ]ob rem
p̄ſcoꝛum aliꝫ triumpbi[ad p̄eclara vt facta cogerentur]victoꝛibus ducib⁹:aliꝫ coꝛone: aliꝫ pa
ꝛio de maꝛmoꝛe ſtatue rerum bene geſtarum p̄emium. q dabanꝫ ſibi quiq cōmiſſam eo ſtudio p
uinciam agere ſatagebat. Propꝫ vt rebus poſtpoſitis varia[moꝛtis etiam nōnunq]pericula im
perterritus ſubiret perpetuam vt tantum ipſe famam ſuis poſteris relinqueret. Quamobꝛē qui fla
gitijs ſ vt Heroſtratus qui ſ vt ſui nominis famam dilataret]clariſſimum Ephesie diane templuꝫ in
cendit ſecq moꝛ ipſum pdidit]egregijſq patratis delictis famam acquirere ſunt niſi non defuere.
Exquiſitos eſſ quiq ad eoꝝ deſcꝛibenda acta iure vates cum oꝛatoꝛes vt maxima queq bōa pe
tebant. Eamobꝛem magnus ille Alexander inſcio Ebeꝛillo[qui eum illuꝫ]vt facta ſcꝛiberet ſeque
batur]aliquando dixiſſe fertur ſe malle Homeꝛi eſſe Theꝛſitē. Bꝛecoꝝ qui vilisſimus[etſi nobil
erat]q̄ buius Achillē. Tanto igitur ſi ſtudio gentilium tum p̄ſa cum verſu ſ qui]multa vt plurimū
poetico moꝛe effingunt aut falſa veris inuoluunt]biſtoꝛiarum ſcꝛiptoꝛes auemus. qui nec quod vi
derunt ſed quod multo ante actum eſt euo ſcꝛibunt. Hos inter pꝛoculdubio noſter erit Hieronym⁹
digniꝰ ac primus: qui antiquoꝝ patrum pꝛopꝛijs quos conſpexit luminibus arctiſſimam vitaꝫ:
paupertateſq varias pꝛo eterna ſ non vt gentilibus fama]beatitudine conſequenda eloquentiſſi
mo lepidiſſimoq ſtilo cōpleꝛus eſt: niſi quod maxima p̄co parte vidit: aut a fidedignis ſanctis pa
tꝛibus boc in volumine ſcꝛibens nibil. Huic ergo non iniuꝛia veridico velut qui viſa ſcitaq oculaꝫ
tim dicat pꝛeq cunctis ſanctiſſimo biſtoꝛico adberendum cenſeo. Plus enim[vt Plautus ait]va
let oculatus vnus teſtis:q̄ auriti decem. Cui Bar. dicto in. l. quid tamen. ff. ſi arbiter. ff. de arbi. ⁊
Bal. in. l. ſolam. C. de teſti. ⁊ in. l. data opera. in. xviij. col. C. qui accu. nō poſ. ⁊ Abb. in. c. j. in. v. col.
de iudi. aſtipulantur. Nā ſegnius irritant ſ ait Flaccus]demiſſa per aures q̄ que ſunt oculis ſubie
cta fidelibus ⁊ que ipſe ſibi tradit ſpectatoꝛ. Taꝫ celebꝛe igitur[ne te plus equo p̄ſul digniſſime re
memoꝛer]non voluit nos celare volumen vir egregius Symon vincent Lugdunenſis opulēꝛus bi
bliopola. quod[qꝛis mendoſum offendit]mibi ſ etſi inſcio]elimandum dedit. Tantis eniꝫ erat ſ vt
in titulo p̄dixi]mendis refferꝛtum. In boc vt antiqui vir libri veſtigia comperiat quiſpiam. Pꝛo
enim dictionibus alie etiam diuerſe poſite dictiones: ſenſum diui[quod iam dixi]Hieronymi puer
tebant. Nec deerant p alijs ſyllabe pꝛoq veris diuerſa ſeu impreſſoꝝ incuria coꝛrectoꝝue ſertia
p̄termiſſa elementa vim dictionis ac ſenſuꝫ permutantia. Hoc tandē ſed nec pꝛius q̄ vetuſtiſſimo
adbibito exemplari tantis exterſum mendis:tue ideo paternitati ⁊ reuerentie volumen dicaui. vt
extremas per te ſ cuius litteras in Parrbiſiano tecum ⁊ vltramontano ſtudio conuerſatus noue
rim]vbi ſpaciꝫ loco legens congruum videris patiatur limam[neq enim omnia ſ vt ait Maro]poſ
ſumus omnes. ⁊ tanti p̄ſulis numine tutum vt liberius ire queat. Tue reuerentie ſ id ſi acceptum
ſenſero]alia que paucos poſt dies emiſſurus ſum volumina dicaturus. Et vale.

famā vitāq; ſi
uit. herostraty

OEccaſione ſtili boc in ope obſ
ſeruati quiſq legentiuꝫ: aut au
dientiuꝫ offendiculū patiatur:
q nō per omnia procedit vti an
tea buius materie exemplaria
perſpexit: facileveniam dabit:
poſtq multoꝝ diuerſitatem
confuſam intuetur. Ea ppter idipſum in quattuoꝛ
pꝛtes diuiſas differenteſq diſtinxi. In cuius pꝛi
ma collegi in vnum byſtoꝛialia. In parte ſcōa libel
los ⁊ doctrinalia. In parte tertia de regulari ob
ſeruantia. Et finali parte de laude ⁊ virtutum effi
tacia. Ita ſane. vt pars pꝛima per byſtoꝛias. ſecun
da per libellos:⁊ .S. pars tertia p rubꝛicas:⁊ quaꝛ
ta pars per rubꝛicaꝝ capitula diſtinguatur. Et
vt clarioꝛ noticia tabule ſuper eo habeatur numeꝝ
foliꝫ connumeraui. Hec exoꝛdio preſentis operis
ad generalem eius noticiaꝫ ſufficit p̄miſiſſe ad cu
ius complementum me promoueat illa que omniꝫ
eſt artifex ſapientia increata in ſeculum ſeculi be
nedicta. Amen.

¶ Apollonij confeſſoꝛis vita doctrine: ſimulacꝛoꝝ
combuſtio populi conuerſio ⁊ miraculoꝝ eius
oſtenſio. fo.vj.
Ammonis ⁊ fratrū eius conuerſatio. fo.v.
Ammon abbas dꝛaconem interfecit:⁊ latronē con
uertit. fo.viij.
Ammonius plenius gratia duos fratres babuit ⁊
multa monaſteria conſtruxit. fo.xiij.
Appellen ferrum ignitum nudis manibus poꝛta
uit ⁊ dyabolo in faciem p̄oiecit. fo.xj.
Apolloni⁹ ad martyriū boꝛtabat pbilonē cōuertit
roꝛē de celo p extinctiōe ignis ipetrauit: ſeducēres
ad martyriū ꝓuertit ⁊ martyriū ꝓſūmauit. fo.xiij.
Ammon nuptias reliquit monaſteria nytrie inebo
auit iuuenē in rabiē verſum ſanauit. fo.xvj.
Athanaſij epiſcopi p̄fatio in vitam ſancti Antbo
nij monachi. fo.xviij.
Antbonij abbatis vita ab athanaſio epo alexādri
no ꝓſcripta ⁊ ab euagrio p̄ſbytero e greco in latinū
trāſlata atq a beato bieꝛonymo bic inſerta. fo.xix.
Anachoꝛetarum peruerſa dogmata celitus perſen
ſit atq coꝛrexit pacbomius. fo.lxxv.
Argentum de ſtanno factum. fo.lxxvj.
Abbatis moyſi temptatio. fo.xcix.S.ix.
Agatbonis vit⁹. fo.cj.S.xx.
Anaſtaſij monacbi patientia. fo.cij.S.xxix.
Adoleſcens renuncians mundo veſtimenta ſibi ab
ſtraxit. fo.cvj.S.lxij.
Abbas acbilla. fo.cvij.S.lxxxvj.
Abbas mutue fo.cvij.S.xc.
Abbas moyſes. fo.cviij.S.xcvij.
Abbas Jobannes ⁊ pioꝛ. S.cxxvj.
Anachoꝛeta quem compulerunt fratres ante boꝛaꝫ
comedere. fo.cxj.S.cxl.
Athanaſius epiſcopus rogauit beatum poemē ale
xandriam ire. fo.cxij.S.cliij.
Anachoꝛeta venit ad ſanctum poemenem.
fo.cxij.S.clxxiij.
Abbas poemen veniens de ſcitbi venit teremiti
dis. fo.cxiij.S.clxxxvij.
Angelus in congregatione ſenioꝝ.xij. pſalmos vi
ſus fuit cantaſſe. fo.clviij.c.xvij.
Anachoꝛeta in beremo. fo.clxj.c.xxvj.
Abꝛenūciatio pfecta ꝺ pbilargiā. fo.clviij.c.xvj.
Admonitio de laude charitatis. fo.clv.c.i.
Appetitus veſtimentoꝝ. fo.clxxv.ca.vij.
¶ Benonis vita ⁊ conuerſatio. fo.v.
Baſilij archiepiſcopi capadocie ep̄i. fo.xciij.
Baſilij tempus quo doctrine vacauit ⁊ conuerſio
magiſtri ſui euboli fo.xciij.
Baſilius ep̄s factus miſſam compoſuit.⁊ ſaluato
rem noſtrū cum ap̄lis ſanctis vidit. fo.xcv.
Beatus apollo liberatus eſt a demoniaco.
fo.cj.S.xviij.
¶ Coꝛretis p̄ſbyteri beremite vita ⁊ conuerſa
tio. fo.viij.
Cellia locus beremi. fo.xiij.
Cronij. fo.xiij.
Charitas pacbomij. fo.lxxj.
Certamen beati pacbomij contra demones.
fo.ciij.S.xxxiij.
Commonitio ne quod deſiderat monacbus come
dat. fo.cv.S.xlv.
Commonitio macbarij. fo.cvij.S.lxxxij.
Commonitio ſancti Antbonij. fo.cxij.S.clxvj.
Commonitio moyſi. fo.cxiij.S.clxxxiij.
Commonitio cuiuſdam ſenis fo.cxv.S.cxciij.
Cōmonitio Jobānis abbatis fo.eodē.S.cxcvi.
Compunctio fo.cxv.S.cciij.
Continentia cxvj.S.ccvij.⁊ fo.clxxiij.
Cū quāta diſcretiōe ⁊ cautela ſuſcipiunt in mona
ſterio abꝛenūciātes ſeculo. fo.clix.c.xxj.
Collatio de diſcretione fo.clxj.c.xlj.
Confeſſio p̄opꝛij delicti fo.clxij.c.xlvj
Contentio vitanda fo.clxx.
¶ Dioſcoꝛi p̄ſbyteri vita ⁊ conuerſatio. fo.xiij.
Didimi conuerſatio ⁊ vita fo.xiiij.
Dyaboli illuſiones ⁊ inſidie fo.lxx.
Diues in paupertatem cecidit fo.lxxxj.
Damianus dyaconus fo.lxxxij.
Duo clerici calciamenta facientes fo.lxxxix.
Diſcipulus cuiuſdam ſenis impugnabatur a ſpiri
tu fornicationis. fo.xcviij.S.vij.
Dyabolus per occaſiōem lucerne ꝓpugnabat duos
fratres germanos. fo.c.S.xvij.
Diſcipulus abbatis pauli leenam alligauit.
fo.cij.S.xxvj.
Diſcipulus cuiuſdam ſenis perrexit baurire aquaꝫ
ad puteum. fo.cij.S.xxvij.
Demon pulſato boſtio Macbarij gloꝛiabatur ſe co
gitationes p̄auas monacbis ſeminare.
fo.ciiij.S.xxxix.

Disputatio cuiusdam senis super saturitate veneris. fo.cv.ℱ.xliiij.
Duo fratres qui ad abbatem Helyam perrexerunt: quos ꝛ reprehendit ℳ corpulenti essent. fo.cv.ℱ.lx.
Discretio agathonis abbatis. fo.cv.ℱ.lxxj.
Discipulus cuiusdam philosophi. fo.cvij.ℱ.lxxx.
Duo fratres habitantes pariter pro laterevolebāt ritari ꝛ non potuerunt. fo.cvij.ℱ.xcij.
Duo fratres vnus religiosus alter obediens. fo.cx.ℱ.cxxxv.
Duo monachi quorum vnus rogabat iunjorem: vt pariter habitarent. fo.cxj.ℱ.cxlij.
De eo quod non sibi quis vult alteri ne faciat. fo.cxj.ℱ.cxliij.
De contentionibus euitandis. fo.cxiij.ℱ.clxxv.
Duo iuuenes venerunt ad sanctum macharium volentes habitare cum eo. fo.cxiiij.ℱ.clxxiij.
De profectu patrum. fo.clxvj.
Discretio quanta ꝛ obseruantia in oratione tenenda sit. fo.clxj.c.xlj.
De sene monacho machete. fo.clxj.c.xxxiiij.
Duo adolescentes qui ficus ad egrotum ferentes in itinere defuncti sunt. fo.clxj.c.xxxvij.
Dyabolus ostendebat monacho exercitus christianorum ꝛ iudeorum. fo.clxij.c.xlv.
Demonum impugnatio. fo.clxx.
¶ Eulogij mentium scrutatoris vita ꝛ conuersatio. fo.xj.
Euagrij in discretiõe spiritũ sapiẽtissimi. fo.xiij.
Euagrij presbyteri prologus ad innocentiũ epm in vitam beati Antonij abbatis. fo.xviij.
Eufrosine virginis vita. fo.xlvij.
Eufraxie virginis conuersio. fo.lij.
Elemosyna q̃ apputt in filitudinẽ puelle. fo.lxxx.
Episcopus amator pecunie. fo.clxxxv.
Eubolus baptizatus est in iordane. fo.xcv.
Eugenie virginis. fo.xcj.
Effren vita. fo.xcvij.
Eulalij monachi humilitas. fo.cij.ℱ.xxviij.
Exhortatio beati poemen in similitudinem proposita. fo.cv.ℱ.lv.
Exhortatio cuiusdam senis. fo.cviij.ℱ.cix.
Exhortatio abbatis mutues. fo.cix.ℱ.cxvj.
Ex quibus rebus ira gignitur. fo.cvj.ℱ.lxxij.
Exhortatio cuiusdam senis ad infirmum discipulum. fo.cxj.ℱ.cxlviij.
Episcopus qui cognoscebat in facie qui essent iusti ꝛ qui peccatores. fo.cxij.ℱ.clvj.
Exhortatio ad monachum nouum. fo.clx.c.xxx.
Exhortatio contra dyabolum. fo.lxxvj.
Exhortatio doctrine. fo.clxx.
¶ Frontonij vita ꝛ conuersio. fo.xlix.
Fluxum sanguinis restrinxit pachomius vestimento. fo.lxxiij.
Frater qui impugnabatur ei sepius veniens confitebatur seni. fo.xcix.ℱ.viij.
Fratres duo monachi pariter habitabant quos senior in communione hortari probare voluit. fo.cj.ℱ.xxij.
Famula dei alebat monachum infirmum. fo.cj.ℱ.xxiij.
Frater peregrinus qui venit ad abbatem siluanu, in monte syna. fo.cv.ℱ.lj.
Femina que abijt ab vrbe roma ad sanctum arsenium. fo.cvj.ℱ.lxj.
Frater quem sanctus Antbonius iussit vt carnes sibi dorso imponeret. fo.cvj.ℱ.lxiij.
Frat q̃ furabat cuidã fratri victũ. fo.cvj.ℱ.lxx.
Frater qui equanimiter sustinebat irrisiões. fo.cvj.ℱ.lxxvj.
Frater qui consuluit abbatez syoyum si deberet se manibus defendere. fo.cvj.ℱ.lxxviij.
Frater quem presente sancto antbonio alij collaudabant. fo.cvij.ℱ.lxxxiij.
Fratris cuiusdam interrogatio ad abbatem poemenem. fo.viij.ℱ.xcvj.
Frater cui in monasterio contigit culpa ꝛ fugit ad sanctum antbonium. fo.cx.ℱ.cxxviij.
Frater in beremo pascitur pane celico. fo.clvj.
Frater quidã ibis exemplo didicit quid de herbis edere quid ve reipuere deberet. fo.clvij.c.ix.
Frater quidã.l.annis in monte synai cõstitut non patit aliorum fratrum accessus. fo.clvij.c.x.
¶ Hor abbas cui diuinitus collata est litterarum scientia. fo.iiij.
Heleni vita ꝛ conuersatio. fo.x.
Helias septuaginta annis in beremo claruit virtutibus. fo.xj.
Hieronymi presbyteri prologus in vitam sancti pauli primi beremite. fo.xvij.
Hieronymi presbyteri prologus in vitam beati hylarionis. fo.xxix.
Hylarionis beremite vita. fo.xxix.
Hieronymi presbyteri prologus in vitã sancti malachi captiui monachi. fo.xxxiij.
Humilitas pachomij. fo.lxxj.
Hospites separatim a cenobijs hospitium habere debent. fo.lxxij.
Hebreus vidit infantem partiri in manibus basilij tempore sacrificij. fo.xcv.
Heremita impugnabatur super specie cuiusdã mulieris ad quem venit alius monachus ꝛ nunciauit ℳ mortua esset ipsa. fo.xcix.ℱ.x.
Heremita p̃stitit cellulã suã alteri. fo.cj.ℱ.xxv.
Heremita iuxta quem infantes pascebant pecora. fo.cvij.ℱ.lxxvij.
Heremita se desperãs reuertebatur ad seculũ quẽ vox diuina reuocauit. fo.cviij.ℱ.c.
Heremita cui q̃dã secularis ministrabat. fo.cviij.ℱ.cj
Heremita qui discipulum suum misit ad vicum. fo.cx.ℱ.cxxxiij.
Humilitas perfecta. fo.cxij.ℱ.clxj.
Heremite, vij. qui tantum sabbatorum die seinuicẽ visitabant. fo.cxiij.ℱ.clxxvij.
Habitus egyptiorum monachorum. fo.clviij.c.xv.
Heron monachus. fo.clxij.ca.xlij.
Homo potest reconciliari deo vno die per penitentiam. fo.clxi ꝛ.
Homo in se mortificare vitia põt. fo.clxx.
Hõ nõ põt iuenire requiẽ in hac vita. fo.clxxj.
¶ Iobãnis egyptij i rupe vita ꝛ puersatio. fo.j.
Isidori monasterium. fo.xiij.
Inquisitiones philosophi. fo.lxxv.
Iobãnis ꝛ sophronij vita ꝛ cõuersatio. fo.lxxxvj.
Interrogatio circa elemosynatores. fo.lxxxviij.
Iohannis elymonis testamentum. fo.xc.
Interrogatio quorundam fratrum ad senez super causa abstinentie. fo.xcviij.ℱ.j.
Interrogatio cuiusdam monachi ad beatuz Poemen super impugnationem. fo.c.ℱ.xv.
Judex qui desiderauit videre beatum Poemen ꝛ non potuit. fo.c.ℱ.xix.
Iohannis monachi qui desideratus fuit a sua soroze. fo.ciij.ℱ.xxxj.
Interrogatio cuiusdã fratris ad abbatẽ syoyum quõ debeat monach i cella degere. fo.ciiij.ℱ.xl.
Iosepb abbas fo.cxij.ℱ.clviij.
Iugitas abstinẽtie sancti ãthonij. fo.cix.ℱ.cxxj.
Itineris ad beremos pericula fo.xvj.
Iohannis monachi qui dixit fratri suo: vellem esse securus sicut angeli fo.cv.ℱ.lij.
Interrogatio cuiusdã sup cogitatões. fo.cv.ℱ.lviij
Interrogatio ad sanctum poemen ꝛ interrogatio eiusdem. fo.cviij.ℱ.cvj.
Ira vincenda est. fo.cvj.ℱ.lxxij.
Interrogatio fratris ad senem per quam rem saluari possit fo.cvij.ℱ.lxxxj.
Interrogatio fratrum ad senem Moysen. fo.cvij.ℱ.lxxxij.
Interrogatio ad abbatem Isaac cur eũ demones timerent. fo.cvij.ℱ.lxxxv.
Interrogatio iobannis ab. fo.cvij.ℱ.lxxxviij.
Interrogatio cuiusdam ad abbatem Syoyum. fo.cviij.ℱ.xcix.
Interrogatio ad quendã senẽ. fo.eodẽ.ℱ.cij.
Interrogatio ad ab.acbillẽ. fo.eodẽ.ℱ.ciij.
Interrogatio ad ab.antboniũ. fo.eodẽ.ℱ.ciiij.
Interrogatio ad ab.moysen. fo.cviij.ℱ.cv.
Interrogatio ad ab poemen. fo.eodẽ.ℱ.cvj.
Interrogatio ad beatum Poemenem super questione. fo.cix.ℱ.cxxij.
Iohannes debens cuidam solidum inuenit in via paratum. fo.cx.ℱ.cxxxviij.
Iohannes abbas. fo.cxj.ℱ.clxiij.
Interrogatio cuiusdã ad senẽ. fo.cv.ℱ.lviij.
Interrogatio cuiusdam fratris ad senem Poemẽ. fo.cv.ℱ.lix.
Interrogatio ad syoyum fo.cxij.ℱ.clxiiij.
Interrogatio ad abbatẽ siluanũ. fo.cxiij.ℱ.clxv.
Interrogatio cuiusdã ad senẽ. fo.cxj.ℱ.clviij.
Interrogatio fratris ad senẽ. fo.cxiij.ℱ.clxxj.
Interrogatio cuiusdam fratris de silentij obseruantia. fo.cxiij.ℱ.clxxvj.
Interrogatio ad poemenẽ. fo.cxv.ℱ.clxxxix.
Interrogatio cuiusdam fratris ad senem. cxv.ℱ.cxcj.
Interrogatio ad beatum macharium de iugitate orationis. fo.cxv.ℱ.cxcv.
Iobãnes bitãs iuxta oppidũ lyco. fo.clix.c.xxv.
Iohannis patientia mirabilis circa patrem suum. fo.clix.c.xxvj.
Iohannes sanum aduexit. fo.eodez.c.xxvij.
Infirmitas corporis fo.lxxvij.
Impugnatio demonum. fo.clxx.
¶ Latro coegit sanctum Papbuncium vinum bibere. fo.cxj.ℱ.cxlj.
Latrones irruerunt super magnum beremitam. fo.cvj.ℱ.lxxix.
Liber contra fornicationem. fo.cxx.
Liber de patientia. fo.cxxv.
Liber ℳ p ostẽtationẽ nibil fieri dz. fo.cxxviij.
Liber de discretione. fo.cxxx.
Liber de eo ℳ nõ opz iudicare quenq̃. fo.cxxix.
Liber de eo ℳ opz sobrie viuere. fo.cxxxiij.
Liber de eo ℳ sine itermissione orẽt. fo.cxxxvj.
Liber de bospitalitate ꝛ mia. fo.cxxxvij.
Liber de obedientia. fo.cxxxviij.
Liber de bumilitate. fo.cxxxix.
Liber de penitentia. fo.cxliij.
Liber de charitate. fo.cxlvij.
Liber de prudẽtia ꝛ ptemplationẽ. fo.cxlvj.
Liber de sctis seniorib q̃ signa faciebãt. fo.cl.
Liber de conuersatione optima diuersorum sanctorum. fo.cl.
Laus ꝛ obediẽtia de bono. fo.clxix.
Lamentatio vel paupertas que fit propter deum quid operetur. fo.clxxj.
¶ Macharij egyptij beati Antbonij discipuli conuersatio. fo.xv.
Macharij alexãdrini cõuersatio. fo.xv.
Mallachi captiui conuersatio: fo.xxxiij.
Marine virginis vita fo.xlvj.
Marie egyptiace vita ꝛ cõuersatio. fo.xlij.
Macharij romani iuxta paradisum inuentio conuersatio ꝛ vita fo.lvi.
Monachorum regula quam pachomius ab angelo suscepit. fo.lxx.
Monasteria monachorum quomodo ꝛ quo tempore esse ceperunt. fo.lxvij.
Monasterium quod pachomius construxit, sororũ sue. fo.lxxij.
Monachi reprobi. fo.lxxiij.
Mulier a demonio vexata liberata ẽ a pachomio. fo.lxxiij.
Monachorum abstinentia. fo.lxxv.
Mulier que a genero suo iniuriam patiebatur. fo.xcij.

monachis pinguior fit caro pedis: ℳ.f.o.138

Mulier que testamentum suuz scriptum dedit beato basilio. fo.xcvj.
Mulier cuius peccata per orationem Jo. elemo. deleuit. fo.xc.
Monachus in beremo commorans quem fratres interrogauerunt quomodo tantos labores tolerauerit. & responsio eiusdem. fo.xcviij.ſ.ij.
Monachus qui differebat comedere cibum ab hora tertia vsq; ad lextam. fo.xcviij.ſ.iij.
Monachi qui egressi de monasterio perrexerũt ad visitandum beremitas fo.xcviij.ſ.iiij.
Monachi qui inter diuina colloquia obliti sunt sumere cibum. fo.xcviij.ſ.v.
Monachi duo qui perrexerunt ad ciuitatem opera sua vendere. fo.xcix.ſ.xj.
Monachus qui impugnabatur a fornicatione ante quez vidit senio: spiritum fornicationis in diuersis mulierum speciebus. fo.xcix.ſ.xij.
Monachus qui cecidit in fornicationẽ: & alius cuꝰ gelunculus versabatur. fo.xcix.ſ.xiij.
Monachus qui fecit ex luto quasi figurã mulieris fo.xcix.ſ.iiij.
Monachus solitarius ad quem imperator theodosius solus venit. fo.c.ſ.xviij.
Monachus qui desiderauit germanã suã in monasterio & illa noluit cũ videre. fo.ciij.ſ.xxxij.
Mortuus orante sancto macbario de sepulchro locutus est. fo.ciiij.ſ.xxxvj.
Monachus qui nibil coctum edebat quem beatus theodosius reprehendit. fo.cv.ſ.l.
Monachus qui impugnabatur a spiritu blasphemie. fo.eodem.ſ.liij.
Monachus monasterium reddidit. fo.cvij.ſ.xc.
Monachus qui frequẽter in monasterio irascebat fo.cvij.ſ.xciij.
Monachus egyptius venit ad abbatem zenonez. fo.cviij.ſ.cvij.
Marcꝰ discipulꝰ sctĩ siluani. fo.cv.ſ.xxxiij.
Monachus qui sportellam suam deposuit vt alterius perficeretur. fo.cx.ſ.xxxvij.
Mater sancti poemenis perrexit ad cuz: sed ille noluit videre eam. fo.cxj.ſ.xliij.
Macharius inuenit mortuũ in deserto & suscitauit fo.cxij.ſ.clvij.
Macharij exhortatio. fo.cxiij.ſ.lxx.
Monachus solitarius. fo.cviij.ſ.c.
Monachus cuiusdam comitis filiꝰ missus fuit portare sportulas ꝑ plateas. fo.clx.c.xxix.
Monachus ante constitutam horaz peregrinos recipere coegit. fo.clxj.c.xxxij.
Monachus nunq; solus escam sumere solitꝰ erat. fo.clxj.c.xxxiij.
Monachi eũtes ꝑ desertũ decreuerũt nõ sumere cibũ nisi deꝰ illis trãsmitteret. fo.clxij.c.xliij.
Monachus deceptus a dyabolo voluit filium suũ immolare fo.clxij.c.xliiij.
Monachi iterfecti a saracenis. fo.clxij.c.xlvij.
Moyses abbas fo.clxiij.c.lij.
Monachus qui in solitudine noctu vidit multitudinem demonum. fo.clxiij.c.liij.
Macharius abbas fo.clxiiij.
Meditationes.xij.anachoretarum. fo.clxxij.
¶ Nitrie monasterij fo.xxiij.
Narratio triũ veniẽtiũ ad pachomiuz. fo.lxxj.
Narrationes abbatis Moysi per quas res passio gignitur. fo.cv.ſ.liiij.
Narratio sancti Poemenis de abbate isidoro. fo.cviij.ſ.xcvij.
Narratio sancti poemenis quid sit mala borrere. fo.cix.ſ.cxxiij.
Narratio danielis fo.cxv.ſ.cxcviij.
Nullus in monasterio fine iussione seniorꝭ agere aliquid presumat. fo.clix.c.xxij.
¶ Oxirinci ciuitate nullꝰ manet beretic' fo.v.
Origenis quedam dicta beretica esse conuincunt. fo.clv.c.ij.
Onuffrij beremite vita & conuersatio fo.lx.
Otis labor sine bũilitate vanꝰ est. fo.c.ſ.xix.
Obedientia abba.poemenis fo.cvij.ſ.lxxxix.
Obsequium beati agatbonis circa peregrinum. fo.cxj.ſ.cxlvj.
Obitus beati pamonis fo.cxj.ſ.cl.
Obitus agatbonis abbatis fo.cxj.ſ.cliij.
Obitus sancti arsenij fo.cxj.ſ.cliij.
Ordinario abba.motues. fo.cxiij.ſ.clxxviij.
Origenis dicta cap.j.fo.clxviij.
Obedientie incredibilis fo.clvij.c.xj.
Obedientie miraculum fo.eodẽ.c.xij.
Opus manuum & cur tertia sexta & nona psallant. fo.clviij.c.xx.
¶ Pachomij vita. fo.lxvij.
Pachomiꝰ malũ boiez cũ bõitate deuicit. fo.lxxiij.
Pastbumij vita fo.xc.
Pachomius mortuum indumentis suis spoliari iussit. fo.lxxiiij.
Pachomius animam cuiusdam monachi vidit angelos ad celum deducere. fo.lxxv.
Princeps q̃ militiã seruabat in alterũ fo.lxxviij.
Pauli primi beremite vita fo.xvij.
Pior discipulus sancti antbonij. fo.ciij.ſ.xxx.
Pauli monachi abstinentia fo.cvj.ſ.lxviij.
Puella pregnans que sanctum macbarium calumniabatur. fo.cvij.ſ.xcv.
Paraliticus curatus est a sancto besario. fo.cix.
Pytbirionis vita fo.xj.
Penitentia cuiusdam senis fo.cxj.ſ.clv.
Pauli simplicis vita fo.xxxiij.
Paulus simplex contemplabat peccatores. fo.cxij.ſ.clvij.
Pyamonis conuersio. fo.xvj.
Poemen infantem sanauit fo.cxij.ſ.clviij.
Poemenis sententia fo.cxij.ſ.clxvij.
Prophetia seniorum de futuro tempore tribulationis fo.cxiij.ſ.clxxv.

Patientia abbatis mutij. fo.clix.c.cxxviij
Pinuphius abbas. fo.clx.c.xxx.
Paulus abbas. fo.clxj.c.xxxix.
Philosophi duo qui ad sanctum Antbonium perrexerunt. fo.clxiij.c.liij.
Penitentia fo.clxix.
Pelagie vita fo.xl.
Quidam negauit christum scripto suo proprio cirographo fo.xcv.
Quidam frater detulit racemum sancto macbario fo.ciij.ſ.xxxviij.
Qualis sit doctor qui alios docet & ipse non facit que docet. fo.cxiij.ſ.clxxiij.
Quidam frater narrauit Sysoio ꝙ ab alio iniuriã pateretur fo.cvj.ſ.lxiij.
Qualiter debeat monachus in congregatione conseruari fo.cx.ſ.cxxxv
Quinq; catuli leonum ceci per anachoretam illuminati sunt fo.clvij.c.viij
Quomodo viuendum sit in cenobijs fo.clxxij.
¶ Requisitus super causa abstinentie abbas poemen respondit fo.ciiij.ſ.xlj.
Reuelatio sancti Macharij ꝙ necdum ad mensuram duarũ mulierũ peruenisset fo.cvij.ſ.xciij.
Reprehensio illius senis qui per.l.annos virit in beremo fo.cviij.ſ.cx.
Reuelatio sancti Antbonij fo.cix.ſ.cxxj.
¶ Siri abbatis conuersatio fo.x.
Serapionis arsenoite.x.milia monachoruz patres vita & cõuersatio. fo.xiij.
Symeonis beremite qui in columna stetit. fo.l.
Siluani conuersio fo.lxij.
Stipendia pauperum. fo.lxxix.
Sterilitas ciborum fo.lxxxj.
Serapionis vita fo.lxxxv.
Senex magnus qui inter confabulationes fratruz videbat angelos seu bonos seu malos fo.ciij.
Sancte Paule vita fo.xxxv.
Senex suspendit cucurbitam ante oculos suos ne desiderium gule perficeret fo.cv.ſ.xlvj.
Senex infirmabatur & discipulus eius misit in cibum oleum de lini semine fo.cv.ſ.xlvij.
Similitudo de nabusardam principe coquorum fo.cv.ſ.xlviij.
Similitudo ab abbate Moyse proposita de carnalibus passionibus fo.cvj.ſ.lxij.
Senex qui iniurianti se munera transmittebat. fo.cvj.ſ.lxxvij.
Senex in egypto detrabebat abbatem Poemenem fo.cvij.ſ.lxxxix
Sermo cuiusdam senis per quid anima patiat detrimentum fo.cviij.ſ.cviij.
Sententia cuiusdam senis ad sanctum Antbonium fo.cix.ſ.cxxiij.
Senex quidam vidit quattuor ordines ante deum fo.cx.ſ.cxxxj.
Senis exhortatio fo.eodẽ.ſ.cxxxij
Senex qui misit in egyptum discipulum camelum petere fo.cx.ſ.cxxxvj.
Senex cõtristabatur si infirmitas recederet ab eo fo.cxij.ſ.clxviij
Senex tertio moriens risit fo.cxiij.ſ.clxix.
Sententia senis fo.cxiij.ſ.clxix.
Sententia alterius senis fo.cxiij.ſ.clxx.
Senex dixit discipulo suo vade & mozere: & statim mortuus est fo.cxiij.ſ.clxxij.
Sententia cuiusdam senis fo.eodẽ.ſ.clxxvij.
Sentẽtia cuiusdam senis fo.cxv.ſ.cxcij.
Sententia cuiusdam senis fo.eodẽ.ſ.cxciij.
Serenus abbas. fo.cxlix.ſ.cxlix.
Silentium. fo.lxxiij.
¶ Theodori conuersatio fo.clxxij.
Theodorus susceptus est a pachomio. fo.eodẽ.
Theodorus matrẽ suã videre renuit. fo.lxxiij.
Theonis qui triginta annis silentium obseruauit conuersatio & vita. fo.cv.
Theodorus discipulus sancti Pachomij. fo.ciij.ſ.xxxiij.
Temptatio sancti Antbonij. fo.cviij.ſ.cj.
Timotheus anachoreta. fo.cx.ſ.cxxx.
Tres grani lẽticule negligẽter dimissi. fo.clix.c.ij.
Theodorus abbas fo.clxj.c.xxxv.
Timor dei fo.clxix.
Temporalis profectus derelinquendus est. fo.clxxj.
¶ Uitalis abbatis fo.lxxxvij.
Ubi demon visus est & narrauit ꝙ gustum ferret monachis. fo.cv.ſ.lvij.
Ubi frater consulit senem si liceret sibi retinere vel duos solidos. fo.cvj.ſ.lxv.
Ubi quidam vir rogauit Agatbonẽ vt ex sua pecunia susciperet. fo.cvj.ſ.lxvij
Ubi abbas Macharius inuenit quẽdam fratrem furantẽ in cella sua. fo.cvj.ſ.lxix.
Ubi senex dixit alteri: ego iam mortuus sum seculo. fo.cviij.ſ.cix.
Ubi quidam iudex volebat adorare abbatẽ Moysen. fo.cviij.ſ.cxij.
Ubi abbas Sisoys mortuum nesciens suscitauit. fo.cix.ſ.cxiij.
Ubi abbas Bisarion demoniacum liberauit. fo.cix.ſ.cxiiij
Ubi sacerdos idolorum discipulum sancti Macharij verberauit. fo.cix.ſ.cxx.
Ubi precipitur beato Arsenio fugere bomines & saluari. fo.cxiij.ſ.clxxxij
Ubi sanctꝰ Bisarion inuenit quẽdã in spelũca sedẽtẽ & qui noluit cũ eo sedere. fo.cxiiij.ſ.clxxxij.
Ubi abbas Siluanus factus est in excessu mentis fo.cxv.ſ.cxcij.
Ubi abbas zenon ambulans per desertum orauit. fo.cxv.ſ.cxcvij.
Uitia vnde oriuntur fo.clxxj.
¶ Isaac abbas ad quem angelus missus est ad eũ

Solitarij magne opinionis ꝙdam ꝙ dã ꝛpꝛ nõ dedit recẽdo infe. — fo. clxj.

corigendum fo.cij.F.cxxvij.
Ysaac monachi presbyteratus ordinatio. fo.cj.F.cxj.
Iperici abbatis sententia fo.cix.F.cxx.
Zacharias pius nunq̄ iurauit. fo.lxxix.
zenon abbas rapere cucumerem voluit & pro hoc se afflixit fo.xcviij.F.vj.
zacharias & Siluanus fo.ciiij.F.xlij.

¶Incipit registrum secundi libri de vita sanctorum patrum.

Interrogatio quorūdam fratrum ad senem super causa abstinentie. fo xcviij.F.j.
De monacho in beremo commorante quem interrogauerūt fratres quomodo toleraret tantos labores: & responsio eiusdem. fo.eodem.F.ij.
De monacho qui differebat comedere cibum ab hora tertia vsq̄ ad sextam fo.eodē.F.iij.
De monachis qui egressi de monasterio perrexerunt ad visitandum beremitas fo.eodē.F.iiij.
De monachis qui inter diuina colloquia obliti sunt sumere cibum fo.eodē.F.v.
De abbate zenone qui cucumerem rapere voluit: & pro hoc se afflixit fo.eodē.F.vj
De discipulo cuiusdam senis qui impugnabatur a spiritu fornicationis fo.eodē.F.vij.
De alio fratre q̄ similiter impugnabat & sepius veniēs p̄fitebat seni fo.xcix.F.viij.
De tēptatione abbatis moysi. fo.eodē.F.ix.
De beremita qui impugnabatur sup specie cuiusdā mulieris ad quē venit alius monachus & nūciauit q̄ mortua esset ipsa fo.eodē.F.x.
De duobus monachis qui p̄tulerunt ad ciuitatem opera sua vendere fo.eodē.F.xj
De monacho qui impugnabat a fornicatione ante quem vidit senior spiritū fornicationis in diuersis mulierū speciebus ludētem fo.eodē.F.xij.
De monacho qui cecidit in fornicatione & de alio cuius belunculus versabatur. fo.eodē.F.xiij.
De monacho qui fecit ex luto quasi figuram mulieris. fo.c.F.xiiij.
Interrogatio monachi ad beatum Poemen super impugnationem fo.eodē.F.xv.
De beremita qui annis singulis pensum deferebat dominis suis fo.c.F.xvj.
De duobus fratribus germanis quos diabolus p occasionē lucerne impugnabat eodē.F.xvij.
De monacho solitario ad quē imperator Theodosius solus venit fo.c.F.xviij.
De iudice qui desiderauit videre sanctum Poemē & nonpotuit fo.eodē.F.xix.
De sctō agathone & respōsis eius. fo.ci.F.xx.
De ordiatōe p̄sbyterat⁹ isaac mōachi. fo.eodē.F.xxj
De duob⁹ monachis parit̄ habitātib⁹ quos senior in cōminutione boxuli p̄bare voluit. fo.eodē.F.xxij.
De monacho infirmo quem famula dei alebat. fo.eodē.F.xxiij.
De btō apollo a demoniaco liberato. eo.F.xxiij.
De beremita q̄ cellulā suā alteri p̄stitit. fo.eo.F.xxv
De discipulo abbatis Pauli qui leenam alligauit. fo.cij.F.xxvj.
De discipulo cuiusdam senis qui perrexit ad puteū baurire aquā fo.eodē.F.xxvij.
De p̄fecta humilitate eulalij monachi. eo.F.xxviij.
De admirabili patiētia Anathalij monachi. fo.eodē.F.xxix.
De piore beremita qui fuit quondam discipul⁹ sancti Anthonij fo.eodē.F.xxx.
De Johanne monacho quem soror sua videre desiderauit fo.ciij.F.xxxj.
De monacho qui visitauit germanam suam in monasterio & illa noluit videre eum eodē.F.xxxij.
De beato Theodoro discipulo scti Pachumij. fo.eodē.F.xxxiij.
De bono certamine abbatis Pachumij contra demones eodem.F.xxxiij.
De magno quodā sene q̄ iter p̄fabulatōes fratrūvidebat āgelos seu bonos seu malos. fo.eodē.F.xxxv.
De scō arsenio: & reuelatōe eiusdē fo.ciiij.F.xxxvj
De mortuo qui orante sancto Machario de sepulchro locutus est fo.eodē.F.xxxvij.
De racemo quem sancto Macario quidam frater detulit fo.eodē.F.xxxviij.
Ubi demō pulsato ostio sctī macharij gliabat se cogitatōes prauas mōachis seminare. fo.eo.F.xxxix.
Interrogatio cuiusdā fratris ad abbatē Sisoyum quō ōheat monach⁹ in cella degere. fo.eodē.F.xl.
Requisitus super causa abstinentie abba Poemē respondit fo.eodē.F.xlj.
De abbate Siluano & de zacharia eius discipulo fo.eodē.F.xlij
De abbate Joseph & responsis eī⁹. eodē.F.xliij.
Disputatio cuiusdam senis super saturitate vētris. fo.cv.F.xliij.
Commonitio ne quod desiderat monachus comedat fo.eodē.F.xlv.
De sene qui cucurbitam sibi ante oculos suspēdit: ne desideriū gule p̄ficeret. eodē.F.xlvj.
De sene infirmo cui in cibū discipulus oleum detinni semine misit fo.eodem.F.xlvij.
Similitudo de Nabuzardam principe coquorum. fo.cv.F.xlviij.
De iugitate abstinentie sancti macharij eo.F.xlix.
De monacho qui nihil coctū edebat quem beatus Theodorus reprehēdit eodē.F.l.
De fratre peregrino qui venit ad abbatem Siluanum in monte syna eodē.F.lj.
De Johanne monacho qui dixit fratri suo vellem esse securus sicut angeli fo.eodem.F.lij.
De monacho qui impugnabatur a spiritu blasphemie fo.eodem.F.liij.

Narratio abbatis Moysi per eas res passio gignitur. fo.eodē.F.liij.
Exhortatio sancti Poemen in similitudine p̄positā. fo.eodē.F.lv.
Exhortatio cuiusdam senis. fo.eodē.F.lvj.
Ubi demon visus est & narrauit q̄ gustū ferret monachis. eodē.F.lvij.
Interrogatio cuiusdam super cogitationes. folio eodē.F.lviij.
Interrogatio ad sanctuz Poemen & responsio eiusdem. fo.eodē.F.lix.
De duobus fratrib⁹ qui ad abbatē belyā p̄rexerūt: quos & reprehēdit q̄ copulāti essent. eodē.F.lx.
De femina que abijt ab vrbe roma ad sanctum Arsenium. fo.cvj.F.lxj.
Similitudo ab abbate Moyse p̄posita carnalibus possessionibus. eodē.F.lxij.
De adolescente qui renuncians mundo vestimēta sibi abstraxit. fo.eodē.F.lxiij
De fratre quē sanctus Antbonius iussit vt carnes sibi dorso imponeret. eodē.F.lxiij.
Ubi frater consulit senem: si liceret sibi retinere vel duos solidos. fo.eodē.F.lxv.
De monacho qui euangelium vendidit. F.lxvj.
Ubi quidam vir sanctū rogauit Agathon vt ex pecunia sua susciperet. fo.eodē.F.lxvij
De Paulo monacho & auctera, eius abstinentia. fo.eodē F.lxviij.
Ubi abbas Macharius inuenit in cella sua quēdā furantem. fo.eodē.F.lxix.
De fratre qui furabat cuidā seni victū. eodē.F.lxx.
De discretione abbatis agathon. eodē.F.lxxj.
Ex quibus rebus ira gignitur. eodē.F.lxxij.
Ubi quidam frater narrauit Sisoyo q̄ ab alio iniuriam pateretur. fo.eodē.F.lxxiij.
De ira vincenda. fo.eodē.F.lxxiiij.
De malitia comprimenda. eodē.F.lxxv.
De fratre qui equanimiter sustinebat irrisiones. fo.eodē. F.lxxvj.
De sene qui iniurianti se, munera transmittebat. fo.eodē.F.lxxvij.
De fratre qui consuluit abbatē Sisoyum si deberet se manibus defendere. eodē.F.lxxviij.
De magno beremita super quem latrones irruerunt. fo.cvj.F.lxxix.
De discipulo cuiusdā philosophi. fo.cvij.F.lxxx.
Interrogatio fratris ad senem: per quam rem saluari posset. fo.eodē.F.lxxxj.
Interrogatio fratrum ad senem Moysen. fo.eodē.F.lxxxij.
Cōmonitio abbatis Macharij. eodē.F.lxxxij.
De fratre quem p̄sente sancto Antbonio alij collaudabant. fo.cvij.F.lxxxiij.
Interrogatio ad abbatem Isaac cur eum demones timerent. eodem.F.lxxxv.
De abbate Achilla. eodē.F.lxxxvj.
De beremita iuxta quem infantes pascebant pecora. eodez fo.F.lxxxvij.
De incuria abbatis Johānis. eodē.F.lxxxviij.
De sene in Egypto qui detrabebat abbatem Poemenem. fo.cvij.F.lxxxix.
De abbate motue. fo.eodem.F.xc.
De abbate Agathone. eodem.F.xcj.
De duobus senib⁹ pariter habitātibus: qui pro latere volebant rixari & nō potuerūt. fo.eodē.F.xcij.
De reuelatione sancti Macharij q̄ necdum ad mē suram duarum mulierum peruenisset. fo.eodē.F.xciij.
De monacho qui frequenter in monasterio irascebatur. fo.eodē.F.xciiij.
De p̄gnante puella que sanctum Macharium calumniabatur. fo.cvij.F.xcv.
Interrogatio cuiusdam fratris ad abbatē Poemenem. fo.cviij.F.xcvj.
Narratio sancti Poemenis de abbate Isidoro. fo.eodē.F.xcviij.
De abbate Moyse. eodē.F.xcviij.
Interrogatio cuiusdā ad abbatē Sisoyū. eo.F.xcix.
De beremita qui desperans reuertebatur ad seculum quem vox diuina reuocauit fo.cviij.F.c.
De temptatiōe sancti Antbonij. fo.eodē.F.cj.
Interrogatio cuiusdam ad quendam senem. eodem.F.cij.
Interrogatio ad abbatem. eodē.F.ciij.
Interrogatio ad abbatē Antbonium. fo.cviij.F.ciiij
Interrogatio ad abbatē Moysen. eodē.F.cv.
Interrogatio ad abbatē Poemenē eodez.F.cvj.
De monacho egyptio qui venit ad abbatem zenonem. fo.cviij.F.cvij.
Sermo cuiusdam senis per quid anima detrimentum patiatur. fo.eodē.F. cviij
Ubi senex dixit alteri: ego iam mortuus sum seculo. fo.eodem.F.cix.
De reprehensione illius senis qui per .l. annos vixit in beremo. eodē.F.cx.
De beremita cuī quidam secularis ministrabat. fo.eodē.F.cxj.
Ubi quidam iudex adorare volebat abbatē Moysen. fo.cviij.F.cxij.
Ubi abbas Sisoyus mortuus nesciens suscitauit. fo.cix.F.cxiij.
Ubi abbas Besarion demoniacum liberauit. fo.eodē.F.cxiiij.
De paralitico quem idem sanctus Besarion curauit. fo.cix.F.cxv.
Exhortatio abbatis motues. fo.cix.F.cxvj.
Ubi demon occurrit in via sancto Macario. fo.cix.F.cxvij.
Ubi demoniacus quidam beremitā in maxillā percussit & mox sanatus est eodē.F.cxviij.
De eo quod omnis labor sine humilitate vanus sit. fo.cix.F.cxix.
Ubi sacerdos ydolorum discipulum sancti Macharij verberauit. fo.eodē.F.cxx.

regnoſrebat mſane iuſtos et pſtores

Tabula

De ſancto Antbonio ⁊ reuelatione eius. fo.eodē.ℱ.cxxj.
Interrogatio ad ſanctum Poemenē ſuper queſtionem apoſtoli. fo.eodē.ℱ.cxxij.
Narratio ſancti Poemenis: quid ſit mala bozrere. fo.eodē.ℱ.cxxiij.
Interrogatio ad eundem. fo.eodē.ℱ.cxxiiij.
Sententia abbatis yperitij eodē.ℱ.cxxv.
De abbate Jobanne ⁊ pioz. fo.cx.ℱ.cxxvj.
De abbate ysaac ad quem corrigendum miſſus eſt angelus. eodē.ℱ.cxxvij.
De fratre cui in monaſterio ꝓtigit culpa ⁊ fugit ad ſanctum Antbonium. eodē.ℱ.cxxviij.
Sententia cuiuſdam ſenis ad ſanctum Antboniū. fo.cx.ℱ.cxxix.
De tbimotbeo anacboreta. eodem.ℱ.cxxx.
Ubi quidā senioz vidit quattuoz ordines ante deū. fo.cx.ℱ.cxxxj.
Exbortatio cuiuſdam ſenis. eodē.ℱ.cxxxij.
De marcbo diſcipulo ſancti Siluani. fo.cx.ℱ.cxxxiij.
De beremita qui diſcipulum ſuum miſit ad vicum. fo.eodē.ℱ.cxxxiiij.
De duobus fratribus quoꝝ vnus erat religioſus alter obediens eodē.ℱ.cxxxv
De ſene qui miſit in egyptum diſcipulum camelum petere fo.cx.ℱ.cxxxvj.
De monacbo qui ſportellam ſuam diſſipauit: vt alterius perficeretur. eodē.ℱ.cxxxvij.
De Jobanne qui debēs cuidam ſolidum inuenit in via paratum. fo.cx.ℱ.cxxxviij.
De obediētia abbatis poemenis. fo.cxj.ℱ.cxxxix.
De anacboreta quem compulerunt fratres ante boram comedere eodē.ℱ.cxl.
Ubi latro coegit ſanctum Paphūcium vinum bibere. fo.cxj.ℱ.cxlj
De monacbis duobus qui ab inuicem rogabat iunioꝛem: vt pariter babitarent eodem.ℱ.cxlij.
De eo quod non ſibi quis [illegible] faciat. fo.cxj.ℱ.cxliij.
Ubi mater ſancti Po[illegible] ad eum: ſed ille noluit videre eam eodē.ℱ.cxliij.
De Jobanne tbibe[illegible] cuidam infirmo ſeruiuit. fo.cxj.ℱ.cxlv.
De obſequio beati [illegible] peregrinum. eodē.ℱ.cxlvj.
Exbortatio cuiuſdam ſenis ad infirmum diſcipulum. fo.eodē.ℱ.cxlvij.
De ſene qui contriſtabatur ſi infirmitas recederet ab eo eodem.ℱ.cxlviij.
De ſene qui tertio moriēs riſit eodē.ℱ.cxlix.
De obitu beati Pamon. eodem fo.ℱ.cl.
De obitu abbatis agatbonis eodē.ℱ.clj.
De obitu Siſoij eodem.ℱ.clij.
De obitu ſancti Arſenij. fo.cxj.ℱ.cliij.
Ubi ſanctus atbanaſius epiſcopus rogauit beatuz pamon alexandriaz ire fo.cxij.ℱ.cliiij.
De penitentia cuiuſdam ſenis. eodē.ℱ.clv.
De epiſcopo qui in facie cognoſcebat qui eſſent iuſti ⁊ qui peccatoꝛes. fo.eo.ℱ.clvj.
De Paulo ſimplice qui ſimiliter cōtemplabatur peccatoꝛes. fo.cxij.ℱ.clviij.
Ubi ſanctꝰ Poemē infantē ſanauit. eodē.ℱ.clviij.
De eo ꝙ bona ſit voluntaria egeſtas. fo.cxij.ℱ.clix.
Interrogatio cuiuſdā ad ſenē. fo.cxij.ℱ.clx.
De perfecta bumilitate. fo.cxij.ℱ.clxj.
Ubi ſanctus Macbarius inuētum in deſerto mortuum ſuſcitauit. fo.cxij.ℱ.clxij.
Interrogatio cuiuſdā fratris ad ſenē. eoꝺ.ℱ.clxiij
Interrogatio ad abbatē ſiſoyum. eodē.ℱ.clxiiij.
Interrogatio ad abbatē ſiluanū. fo.cxiij.ℱ.clxv.
Cōmonitio ſancti Antbonij eodē.ℱ.clxvj.
Sententia ſancti poemenis eodē.ℱ.clxvij.
Interrogatio cuiuſdā ad ſenē. eodē.ℱ.clxviij.
Sententia eiuſdem ſenis. eodē.ℱ.clxix.
Item ſententia alterius ſenis eodē.ℱ.clxx.
Interrogatio fratris ad ſenē. eodē.ℱ.clxxj.
De ſene qui caſu dixit diſcipulo ſuo. vade ⁊ moꝛere ⁊ ſtatim moꝛtuus eſt eodē.ℱ.clxxij.
Qualis ſit doctoꝛ: qui alios docet ⁊ ipſe non facit que decet. fo.eodē.ℱ.clxxiij.
Ubi quidam anacboreta venit ad ſanctum Poemenem. fo.eodem.ℱ.clxxiiij.
De contentionibus euitandis. eodē.ℱ.clxxv.
Interrogatio cuiuſdam fratris de [illegible] obtenta tia. fo.eodē.ℱ.clxxvi.
Sententia cuiuſdam ſenis. eodem.ℱ.clxxvij.
De ordinatiōe abbatis motues. eodē.ℱ.clxxviij.
Exbortatio ſancti macbarij. fo.cxiij.ℱ.clxxix.
Ubi ꝓcipitur beato Arſenio fugere bomines ⁊ ſaluari fo.cxiij.ℱ.clxxx.
Ubi quidam fratres ex occaſione perrexerunt ad ſanctum arſenium. eodez.ℱ.clxxxj.
Ubi ſanctus Beſarion inuenit quendam in ſpelunca ſedentem ⁊ qui noluit cum eo ſedere. fo.cxiiij.ℱ.clxxxij.
De duobus iuuenibꝰ qui venerūt ad ſanctū macbariū volētes babitare cuz eo eodē.ℱ.clxxxiij
Commonitio abbatis moyſi. ℱ.clxxxiiij.
Prophetia ſenioꝛum de futuro tempoꝛe tribulationis. fo.cxiiij.ℱ.clxxxv.
Qualiter debeat monacbus in congregatione conuerſari. fo.eodem.ℱ.clxxxvj.
Ubi abba Poemen fugiens de ſcitbi, venit in locuz qui dicitur teremitidis. fo.cxiiij.ℱ.clxxxvij.
De ſeptem beremitis qui tantū ſabbatoꝛum die ſe inuicem viſitabant eodē.ℱ.clxxxviij.
Interrogatio ad abbatē poemē fo.cxv.ℱ.clxxxix
Sententia cuiuſdam ſenis. eodem.ℱ.cxc.
Interrogatio cuiuſdā fratris ad ſenē. eoꝺ.ℱ.cxci.
Sententia cuiuſdam ſenis. fo.cxv.ℱ.cxcij.
Ubi abba Siluanus factus eſt in exceſſu mentis. fo.cxv.ℱ.cxciij.
Commonitio cuiuſdam ſenis eodē.ℱ.cxciiij.

Tabula

Interrogatio ad beatum Macbarium de iugitate orationis. fo.cxv.ℱ.cxcv.
Cōmonitio abbatis iobānis eodē.ℱ.cxcvj.
Ubi abbas zenon ambulās per deſertum errauit. fo.cxv.ℱ.cxcvij.
Narratio abbatis danielis fo.cxv.ℱ.cxcviij.
De ſancto arſenio. fo.cxv.ℱ.cxcviij.
De abbate Lucio fo.eodē.ℱ.cxcix.
Ubi ſanctus macbarius longe eſt diuinitus euectus. fo.cxv.ℱ.cc.
Ubi baſiliſcus orante ſancto Ammone diſſipatus eſt. fo.eodem.ℱ.ccj.
Ubi diſcipulus ſancti Beſarion fitiens iubente magiſtro aquam de mari bauſit ⁊ bibit. fo.cxv.ℱ.ccij.
De monacbo qui matrem ſuaz vidit in iudicio ⁊ audiuit opprobrium eius eodē.ℱ.cciij.
De monacbo qui babebat ſoroꝛem meretricem in ciuitate. fo.cxv.ℱ cciiij.
Ubi ſanctus Antbonius conſolatur didimum ſuper cecitate. fo.cxvj.ℱ.ccv.
De monacbo qui moꝛiens centum ſolidos reliquit. fo.eodē.ℱ.ccvj.
De adoleſcente qui nulla arte poterat libidinem ſuperare. fo.eodē.ℱ.ccvij.

matrē vidit in iudicio.

didimꝰ cecꝰ.

Finis

Jeſus ſaluatoꝛ ſit benedictus Amen.

Nota ſcōz ꝑ alfabetē.

ꝑ amon abbas fo.5.
ꝑ apollonig fo.6.
ꝑ apelles: fo.11
ꝑ apollonig fo.13
ꝑ amonig abbas fo.14.
ꝑ antonig albas fo.19
ꝑ abrabā beremita fo.63.
ꝑ cyrillo ig fo.11
ꝑ enagrig fo.14
ꝑ eufrosine. fo.47.
ꝑ entraxieꝫ. fo.52
ꝑ Johā beremita ja ſātia fo.ꝑ.7.
ꝑ Yſidori monaſterij dauſū. fo.13
ꝑ Johā elemoſinarij. fo.79.

benon abbas fo.5.

frōtonig fo.49

ꝑ copres preſbiter. fo.ꝑ.7
ꝑ ellia fo.14
ꝑ eronig fo.14
ꝑ macharig. fo.15.
ꝑ malthagrapiug. fo.33
ꝑ marie egipciace. fo.42.
ꝑ marineꝫ. fo.46.
ꝑ macharig cōng. fo.56
ꝑ dioſcorg fo.13.
ꝑ didimg fo.14
ꝑ hor abbas fo.4.
ꝑ heleng: helias fo.11.
ꝑ hylarionis fo.19
ꝑ mytria fo.14
ꝑ nōnige ꝓſbyg fo.41

¶ Comitico dignitas hereticis. fo.5
¶ origenes. fo.14
¶ Semifesi. fo.61.

theophilatius 30 anis. fo.5.

¶ pithinis. fo.11
¶ paphnutia fo.12
¶ paulo simplici monacho fo.17.
¶ paula simplex fo.34
¶ paula vidue fo.35.
¶ pelagie. fo.40.
¶ pastorum. fo.59
¶ pachomij. fo.67.

¶ hilario: esaie et paulo. fo.10
¶ sera prion fo.13
¶ si meo heremita in solitudine fo.50.
¶ silvanum monachum fo.74.

¶ Incipit prologus sancti Hieronymi Cardinalis presbyteri in libros Vitas patrum sanctorum Egyptiorum: etiam eorum qui in Scithia Thebaida atq; Mesopotamia morati sunt: non solū quos oculis vidit: magnoq; labore cōsperit: verum et ꝑplura a fide dignis relata conscripsit notabili diligentia. Deniq; aliorum etiam autenticorum libellos fideliter e greco in latinum transtulit: et ab aliis translata pro sui perfectiōe huic operi inseruit.

Benedictus deus qui vult omnes homines saluos fieri: et ad agnitionem veritatis venire: qui etiam nostrū iter direxerat ad egyptum. Et ostendit nobis mirabilia magna ad posteritatis memoriam profutura: ex q̄bus non solum nobis causa salutis offeretur verum et historia salutaris: atq; ad doctrinam pietatis aptissima conderetur que virtutis iter agere volentibus gestorum precedentium fide amplissimum tramitem pendat. Quamuis ad tantarum rerum narrationem minus idonei sumus: nec dignum videatur ingentium rerum exiguos ac paruos fieri auctores: ꝑcelsasq; virtutes humili narrare sermone: tamen quoniam fratrum charitas: eorum qui in monte sancto oliueti commanent: hoc a nobis frequenter exposcit: vt egyptiorum monachorum viram: virtutesq; animi: et cultum pietatis: atq; abstinētie robur: quod in eis coram vidimus: explicem' precibus ipsorum qui hoc imperant adiuuandus me credens aggrediar. non tam ex stilo laudem requirens q̄ ex narratione rerum edificationem futuram legentibus sperans: dum gestorum vnusquisq; inflammatus exemplis: horrescere quidez seculi illecebras: sectari vero quietem: et ad pietatis inuitatur exercitia. Vidi ergo et vere vidi thesaurum christi in humanis absconditus vasculis: quenq; thesaurum repertus nolui tanq̄ inuidus occultare: sed quasi pro multis inuentum proferre in medium: et facere cōmunem: certus q̄ quanto plures ex eo fuerint ditati tāto mihi amplius acquiretur. Ego enim locupletior fiam cum aliorum salus ministerij mei fuerit quesita mercimonio. ¶ In principio ergo narrationis nostre adesse nobis precamur gratiam domini nostri Jesu christi: cuius virtute omnia hec pietatis exercitia apud egypti monachos habentur. Vidimus enim apud eos multos patres celestem vitam in terra positos agentes, et nouos quosdam prophetas tam virtutibus animi q̄ vaticinandi officio suscitatos: quibus ad testimonium meritorū nec signorum quidem ac prodigiorum deerat efficatia. Et merito. Cur enim qui nihil terrenum: nichil carnale cupiunt: non accipiant celestem potestatem? Nonnullos nanq; eorum ita ab omni malitia et cogitatione et suspitione vidimus alienos malū nec vt necsi aliquid mali adhuc gereretur in seculo meminissent. Tanta in eis erat trāsquillitas animi, tantusq; inoleuerat eis bonitatis affectus vt merito de eis dictum sit. Pax multa diligentib⁹ nomen tuum domine. Commanent autez per bē remus disperssi et separati cellulis: ꝑ charitate cōneri. Ob hoc autem dirimuntur habitaculis: vt silentij sui quietem et intentionem mentis diuina sectantes: nec vox aliqua: nec occursus vllus: aut sermo aliquis otiosus obturbet. Intentis ergo in suo quisq; loco animis velut boni patres christi expectant aduentum. Aut tanq̄ miles paratus in castris imperatoris presentiam: velut fideles serui aduentantem dominum sustinent: libertatem sibi pariter et munera largiturum. Omnes ergo hi nullam cibi aut indumenti: aut vllius borum sollicitudinem gerunt. Sciunt enim q̄ scriptum est. Hec omnia gentes cogitant: ipsi vero iusticiam et regnū dei requirunt: et hec omnia sūm promissionez saluatoris apponuntur eis. Deniq; eorum plurimi forte si aliquo necessario ad vsus corporis eguerint: non ad humana profugia: sed ad deum verum: et ab ipso tanq̄ a patre poscentes: que poposcerint illico consequuntur. Tanta nanq; in eis fides est: que etiam mōtibus vt trāsferantur valeat imperare. Unde et nonnulli eorum irruptiones fluuij in perniciem vicinarum regionum concitatas orationibus repressserunt. Et pede incedentes aluei eius profunda digressi sunt: immanesq; eius bestias peremerunt. Et plura atq; immensa signa: que a prophetis et apostolis antiquitus gesta fuerant: consummauerunt: vt dubitari non debeat ipsorum meritis adhuc stare mundum. Sed illud valde mirum est: cum semper optima quecq; rara sint et difficilia: in illis tamen vtrunq; pariter conuenisse: vt et numero immensi sint: et virtutibus incomparabiles. Sunt enim et alij in suburbanis locis: alij per rura plures autem et egregij per heremum disperssi et velut quidam celestis exercitus in procinctu: positus: atq; in tabernaculis degens ad obedientiā preceptorum regi semper intentus: armis orationum pugnans: et scuto fidei ab⁹ inimico insidiante ꝑfectus: regnum sibi celeste cōquirunt. Sunt ergo ornati moribus: quieti: lenes: tranquilli: et charitatis vinculis velut quadam germanitate constricti. Ad emulationem vero virtutum certamen ingens exercent et agones. Studet enim vnusquisq; clementio: altero: alio benignio: hoc humilio: illo patientio: inueniri. Si quis autem sapientio: ceteris fuerit: hic ita cōmunis erga omnes et mediocris existit: vt sūm mandatum domini omnium minimus: et omnium seruus esse videatur. Quia ergo dei munere donatum mihi est et

meritis eorum aut mūdy.

videre eos: & interesse conuersationi eorum: de singulis iam nunc: que ad memoriam dominus reduxerit enarrare tentabo: vt bi qui non viderunt eos in corpore: opera eorum discentes vitamq; eorum perfectam lectionis indicio colligentes: ad emulationem sancti operis imitentur: & perfecte patientie palmam requirant.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit narratio.

¶ De sancto Joanne egyptio heremita.

PRimum igitur tanq; vere fundamentum nostri operis ad exemplum bonorum omniū sumamus egyptiū Joannem: qui vere etiam solus satis superq; sufficiat religiosas: & deo denotas mentes ad virtutū culmen erigere: & ad perfectionis vestigia concitare. Hunc enim vidimus in Thebaidis partibus in heremo: que adiacet ciuitati Lyto: in rupe quadam montis ardui cōmanentem. Ascensus ad eum difficilis: adit' monasterij eius obstrusus & clausus: ita vt a quadragesimo etatis sue anno vsq; ad nonagesimum quē tunc gerebat cum eum vidimus: monasteriū ei' nullus intrauerit. Aduenientibus vero per fenestram se videndum prebebat: & inde eis vel verbum dei ad edificationem: vel si qua fuissent consolationis responsa reddebat. Mulierum tamen illuc nulla, nec ad conspectum quidem eius accessit: sed & viri raro & certis quibusq; temporibus. Cellam sane hospitalem extrinsecus fieri permisit: in qua aduentantes elonginquis regionibus paululum requiescerent: ipse vero intrinsecus solus soli deo vacans: non diebus non noctibus a colloquijs dei & oratione cessabat. diuum illud: & quod super omnem mentem est: tota mentis puritate consectans. Quanto enim se ab humanis curis & colloquijs sequestrabat: tanto illi diuinior & ppinquior deus erat. Intanta denicq; mentis sue sinceritate profecerat: vt non solum eorum que erant scientiam consequeretur a domino verum & eorum que futura erant prescientiam mereret. Euidenter nāq; ei dominus prophetie gratiā cōtulit: itavt non tantum ciuibus & prouincialibus suis si forte percunctaretur: futura prediceret: sz imperatori Theodosio: vel quos belli erit' hostiturus esset: vel quibus modis victoriam caperet de tyrannis. sed & quot irruptiones passurus esset gentium barbarum sepe predixerit. Quodā etiam tempore cum gens ethyopum romanus militem circa cirenē[que prima est ex ethiopie pti b' Thebaidis ciuitas[incursaret: & strages plurimas nostrorum dedisset: predamq; durasset: venienti a se romano duci: & metuenti confligere cū eis. eo q exiguus ei erat militum numerus: & hostilis contra se innumera multitudo. Johannes statutum designans diem: pgel inquit[securus, die enim qua dixi & hostem psternes: & spolia capies: predamq; reuocabis. Quod cum fuisset impletum etiam apud augustum: quia charus acceptusq; futurus esset predixit. Hec apud illum prophetie gratia habebat. vt magis hoc illo: cui qui percunctabantur q̄ suis meritis ascriberet. Dicebat enim non pro se hec sed p illis qui audiunt a deo pnuciari. ¶ Aliud q̄q; p eū mirum valde dñs ostendit. Tribun' quēdā ad agendū militē pgens venit ad eū & obsecrare eū cepit: vt pmitteret ēt coniugē suā venire ad se. Multa nāq; ea dicebat ptulisse pericula ob hoc tm̄ vt faciē eius videret. Tunc ille negat vnq; moris fuisse videndi mulieres: & hoc incipue ex quo in illius rupis se monasterio oclusisset. Tribunus pfitit obsequēdo & pfirmādo: q nisi videret eū: esset sine dubio in multa tristitia peritura. Cumq; iterū ac sepius eadem peteret. & cām mortis eū sue cōiugis pfirmaret futuruz: atq; inde eā interitū: vnde salutē sperauerat acceptura. Tūc fidē & iportunitatē eius aspiciēs senior. Vade inq̄t videbit me cōiunx tua hac nocte: non tm̄ veniet huc: sed in domo sua atq; in lecto suo manebit. Post hec vba abscedit vir: ābiguitatē respōsi in pectore suo vsans. Cumq; hec ēt cōiugi nūciasset: simili mō nichilominus ēt mulier sermonis incerto fatigabat. Sed vbi somni tps aduenit: adest bō dei pvisum: & adfistēs mulieri: fides inquit tua magna est o mulier: & ideo veni desiderio tuo satisfacere: te tm̄ moneo: nō vt faciē corporalē seruor desideres dei: sed vt gesta & actus p spm̄ ꝛtēpleris. Spirit' em̄ est q̄ viuificat. nā caro nō pdest quicq̄. Ego aūt nō quasi iust' aut ppheta. vt putas sed p fide vestra intercessi p vobis apud deum & concessit tibi oium mo: bō rū[quos in corpore tuo pateris[sanitatem. Eris ergo ex hoc sana & tu & vir tuus: & benedicet' domus vestra. Sed & vos memores estote beneficij adeo vobis collati: & timete dominum semp: nec amplius q̄ stipendijs vestris debetur aliq̄d requiratis. Sufficiat ergo tibi hoc q̄ vides me in somnis: & amplius non requiras. Euigilās autem mulier indicauit viro suo que viderat queq; audierat. sed & habitum viri & vultum: atq; omnia signa eius exposuit. Super que ammiratus vir eius: regressus ad hominem. dei gratias refert: & accepta ab eo benedictione perrexit in pace. ¶ Alio quodam tempore prepositus quidam militum venit ad eum cuius vxor grauida ab eo relicta ē in domo sua. At illa ipsa die qua ille ad beatum Johannē venerat: partus edens periclitabatur. Tūc sanctus homo dei: si scires inquit donū dei: & q: tibi hodie natus est filius gratias

ageres dño. Sed scito matrem pueri periclitatā aderit tamen dominus: & inuenies eam sanam. Festina ergo & redi in domum tuam: & inuenies puerum septem dierum: & vocabis nomen eius Johannem hic nutriatur in domo tua absq; vlla contaminatione gentili septem annis: quibus pactis trade eum monachis eruiendum sanctis & celestibus disciplinis. ¶ Multis preterea ad se venientibus siue prouincialibus siue peregrinis: cum res popo: cisset: occulta cordis eorum indicabat: & si quid forte peccati ab eis in occulto fuisset admissum secretius coripiens arguebat: & ad emendationem ac penitentiam prouocabat. Nili quoq; fluminis abūdantia siue aquarum penuria futura esset predicebat. sed & si forte ex offensa hominum plaga aliqua & correctio a domino imminneret: similiter premouebat: & si quid cause esset: pro qua introduceretur fames: aut castigatio designabat. Sanitates quoque & curas corporum: ita de poscentibus conferebat vt omnem ex hoc iactantiam fugeret. Non enim permittebat ad se incommodatos deferri: sed benedicens oleum dabat: ex quo peruncti sani fierent a quacunq; infirmitate tenerentur. Senatoris cuiusdam aliquando vxor execrata est. hec deprecabatur virum suum vt eam perduceret ad hominem dei. Cui cum responderet vir suus non ei esse moris videndi mulierem rogat vt indicaret ei tantummodo imbecillitatis sue causam & deprecaretur vt orationem faceret p se. Cumq; legationem pertulisset vir eius ad eum orans & benedicens oleum mittit ad illam. Ex quo per triduum iungens oculos suos visum recepit: & deo gratias egit. Sed & multa eius sunt gesta que narrare satis longum est. Unde omissis his interim que auditu comperimus: ad ea que oculis nostris conspeximus veniamus. Septem fuimus simul[fratres comitantes qui ad eum venimus. Cumq; salutassemus eum omniq; nos letitia suscepisset & vnumquemquā nostrum gratifice alloqueretur rogatus a nobis orationem simul ac benedictionem dare[hoc enim moris est apud egyptios monachos: vt sibi aduenerint fratres: statim per orationem sibi inuicem referantur[interrogabat si quis in nobis esset clericus. Et vt omnes negauimus, respiciens ad singulos intellexit esse inter nos quendam qui huius erat ordinis sed latere cupiebat. Erat enim diaconus & hoc preter vnum solum qui ei fidus erat etiam ipsi itineris comites ignorabant. Ut surus enim tales ac tantos viros humilitatis gratia celare voluit gradus sui honorem vt inferior haberetur in ordine his quibus se longe inferiorem esse meritis indicabat. Sanctus ergo Johannes vt eum vidit equidem cum esset adolescentio: ceteris digito ostendens eum. Hic inquit diaconus est. Et cum adhuc negaret: ap-

pbendens eum manu sua eroscultatus est & dixit. Noli fili negare gratiam dei: ne incuras p bono malum: pro humilitate mendacium. Caue dum nanq; est omni modo mendacium: siue pro malo: siue etiam pro bono proferri videatur: quia omne mendacium non est a deo: sed sicut saluator dicit a malo est. At ille his auditis quieuit: blandam nanq; eius correptionem equanimiter tulit: & cum oratione domino obtulisset': post finem vnus ex fratribus nostris tertiano typo. id est febre grauissime vexabatur: & rogabat hominem dei: vt ab eo curaretur. Qui ait ad eum. Rem tibi necessariam cupis abscere: vt enim corpora nitro vel alijs huiusmodi liniamentis abluuntur a sordibus. ita anime languoribus alijsq; huiusmodi castigationibus purificantur. Et post q̄ de his nobis multa per doctrinam mysticam disserit: benedicens tandem oleum dedit ei. Quo peruncto eger omnem continuo abundantiam fellis euomuit: & sanissimus redditus: pedibus suis ad diuersoriū redijt. Post hec iubet offitia erga nos humanitatis atq; hospitalitatis exhiberi: & corporis curam geri. Ipse vero sui negligens nostri sollicitus erat. Jam enim continuo viu & iugi consuetudine: nec recipere cibum[nisi in vesperum poterat: & hunc exiguum. Erat autem attenuati & aridi corporis: pre abstinētia. capilli eius & barba quasi ex languore nimio rara & tenuis: vtpote quem nullus sufficiens cibus nutriret: nec setio aliquis humor infunderet. Observabat enim tunc: cum iam nonagenarius[vt supra diximus ageret etatem, vt nullum vt paucis vtar verbis per ignem paratum sumeret cibum. Igitur post hec hospitalitatis officia: regressos ad se sedere nos iubet: & tunc demum quidem vnde vel cur aduenerimus inquirit: cum iam nos letos & omni cum gaudio tanq; notos prosequios susceptisset. Cumq; respōdissemus q̄ de Hierosolymis ad eum vtilitatis & profectus anime nostre causa venissemus: vt ea que olim ad auditum nostrum fama pertulerat: ipsi nunc oculis nostris cerneremus: quoniam quidem tenacius solent inherere in. morie ea que oculus viderit q̄ que auris audierit. Tunc beatus Johānes vultu placidissimo & quasi subridens ex abundantia letitie hoc modo respondit ad nos. O viri: inquit admodum dulcissimi pueri laborem vos tanti itineris susceptisse: cum nichil ad hec dignū in nobis videre possitis. Homines enim sumus humiles & exigui: nichil habentes q̄ vel expeti debeat vel mirari. Et tamen etiam si esset aliquid in nobis fm opinionē vestrā: non tale quale legitis in prophetis dei & aplis. Quid vtiq; ob hoc in ecclesijs recitant: vt exemplavite boibus non de lōginquis & peregrinis locis querantur. sed domi vnusquisq; & apud se habeat quod debeat imitari. Unde plurimū miror intentionē vestri labo-

ac studij: ꝙ ꝓfectus anime vestre causa: tantas superare regiones, tantosq; labores subire voluistis cum nos eousq; pigritia desidiaq; constringat: vt nec cellulas nostras pergredi audeamus. Uerūtamen quoniam putatis esse in nobis aliq̄d ex quo ꝓficere debeatis: hoc primum vobis iudicandum est: vt hoc ipsum ꝙ venistis ad nos: et tātum laborem videndi nos suscepistis: ne iactantiam alicuius habeatis ꝓspectum vt non tam ꝓficere ad animi virtutem q̄ proferre se: et iactare vnusquisq; vestrum velit: ꝓ eo ꝙ viderit eos: qui apud alios exauditu solo cogniti videant. Brave est iactantie vitium: et periculosum nimis: et qō de ipso etiam perfectionis fastigio deijcit alios: et ideo hoc vos primos oīum cauere volo. Est aūt species mali huius duplex quidē. Nonnullis em̄ accidit in ipsis statiz initijs conuersionis sue: cū parum aliquod vel abstinentie impenderint vel pecūnie in pauperes erogauerint: et cū de eis ita sentire debeant: quasi quod ꝛpediret abiecerint ita agunt et ita sentiunt: quasi eminentiores sint illis: quibus aliquid elargiti sunt. ¶ Alia vero ē iactantie species cum quis ad summam virtutez prevenīens, non totus deo: sed suis laboribus ac studijs deputat: et dum ab hominibus gloriā querit: perdit eam que a deo est. Propter quod filioli mei fugiamus omni genere iactantie vitiuz ne forte incurramus cum lapsum: quem dyabol' incurrit. Tunc preterea cordi nostro et cogitationibus precipua adhibenda est diligentia. Obseruādum nāq; est ne qua cupiditas: ne qua voluptas prava: ne quod desiderium vanum: et quod nō est ꝑm deum radices in corde nostro defigat. Ex huiusmodi enim radicibus continuo pullulant vage et inutiles cogitationes: et intantum molestę sunt: vt nec orantibus nobis cessent: nec in cōspectu dei consistentibus nobis et precibus pro salute nostra offerentibus exeant: sed rapiunt a nobis captiuam mentem, et cum corpore stare videamur in oratiōe, sensu et cogitatione euagemur et ducimur per diuersa. Si quis ergo est qui se putat renunciasse mundo et operibus diaboli: non sufficit in eo renunciasse vt possessiones et predia ceteraq; seculi negocia reliquerit: nisi etiam propijs vitijs renunciauerit: et inutiles ac vanas abiecerit voluptates. Hec enim sunt de quib' apostolus dicit. Desideria vana et nociua, que mergūt hoīem in interitum. Hoc est ergo vere renunciasse diabolo et operibus eius. Diabolus enim per alicuius vitij et occasionez et prave voluptatis aditum irrepit in cor nostrum: quia vitia ex parte illius sunt: sicut virtutes ex deo sunt. Si ergo sint vitia in corde nostro: cum venerit princeps eorum diabolus: quasi ꝓprio auctori dant locum, et introducunt eum velut ad possessionem suam. Et inde est ꝙ nunq̄ huiusmodi corda pacem habere possunt: nunq̄ quietem, sed semper conturbant: semper terrentur: et nunc vana letitia: nunc inutili tristitia deprimūtur. Habent enim intra se habitatorem pessimum cui introeundi ad se locuz ꝑ passiones suas et vitia fecerunt. Econtra ꝙ mēs que vere renunciauit mūdo hoc est que abscidit et amputauit a se omne vitium: et nullum introeūti ad se diabolo reliquit aditum: iracundiam, cohibet: furoē reprimit: mendacium fugit: execrat inuidiam: et non solum non detrahere sed ne malum quidem sentire: aut suspicari de primo suo patiūtur: que fratris gaudia: sua dicit et tristitiam eius suam tristitiaz deputat. Que hec ergo et horum similia obseruat mens: spiritui sancto aperit in se locum. Qui cum ingressus fuerit et illuminauerit eam: semper ibi iam gaudia: semper letitia: semper charitas: patientia: longanimitas: bonitas et oēs qui sunt fructus spiritus oriuntur. Et hoc erat quod dicebat dōs in euangelio. Nō ꝑt arbor bona malos fructus facere: neq; arbor mala fructus bonos facere. Ex fructibus enim ꝓbatur arbor et cognoscitur. ¶ Sunt aūt nonnulli q̄ videntur seculo renunciasse et curam nō adhibēt ad mundiciam cordis: neq; vt vitia et passiones resecent ex anima sua moreq; componant: sed hoc tantum student, vt videant aliquos sanctorū patrum et audiant ab eis aliqua verba: que narrantes alijs glorientur se ab illo vel illo didicisse: et si cubi forte vel audiendo vel legendo parum aliq̄d scientie acquisierint: continuo doctores fieri volunt et docere non ea que egerint sed que audierint et viderint despicientes ceteros. Affectāt ipsi sacerdotium atq; immergere se conantur ad clericatum: nescientes: q; minoris condemnationis est si quis ipse virtutibus polleat et alios tū docere non audeat: q̄ si ipse passionibus et vitijs premat: et alios de virtutibus doceat. Sic ergo filioli mei neq; fugiendum omni modo dicim' clericatum vel sacerdotium: neq; rursus oīmodis expetandum sed danda opera est vt vitia quidez a nobis depellantur et virtutes animi conquirant dei autem iudicio relinquendum est: quem velit: et si velit assumere sibi ad ministerium: vel ad sacerdotium. Non enim qui seipsum ingesserit sed quem dōs assumpserit ille ꝓbatus est. ¶ Oportebi autem illud opus est precipuum vt orationez puram offerat deo nihil habens in conscientia reprehensibile sicut dōs dixit in euangelio. Cū steteritis ad orationem remittite fratribus vestris si quod habetis contra eos ex cordibus vestris. nisi enim remiseritis fratribus vestris nec vobis remittet pater vester celestis. Si autem remiseritis fratribus vestris et vobis remittet pater vester qui in celis est. Si ergo mundo ſvt supra diximus ſcorde astiterimus ante deum: et liberi ab oībus his vitijs et passionibus quas supradiximus poterimus inq̄tum possibile est etiam deum videre: et orantes oculos cordis nostri in ipsum di-

rigere et videre inuisibilem mente non corpore: intellectu scientie non carnis aspectu. Nemo enim se putet posse ipsam ſsicut est] diuinā substantiā contueri: ita vt speciem sibi aliquam aut imaginem fingat in corde corpoream alicuius imaginis similez. Nulla forma in deo cogitetur nulla circūscriptio sed sensus et mens que sentiri quidez possit: et perstringere mentis affectum: non tamē cōprebēdi aut describi aut enarrari valet. Et ideo oportet cuz omni reuerentia et metu accedere ad eum et ita in eum librare mentis intuitum: vt omne quicquid potest splendoris: claritatis: fulgoris: maiestatis mens humana conspicere: super omnia esse eum sentiat semper: et hoc sicut dixim' si pura mēte fuerit: necvllis prave voluptatis sordibus occupata. Et ideo in hoc maxime oportet operam dare: eos qui renunciare seculo volunt et deum sequi videntur sicut scriptum est. Uacate et cognoscite quoniam ego sum deus. Si ergo cognoueritis deum in cōtū homini possibile est tūc demum etiam reliquorum que sunt scientiam capiet et mysteria dei agnoscet: et ꝓto purior in eo fuerit mens, tanto plura ei reuelat deus et ostendit ei secreta sua. Amicus enim iam efficitur dei sicut illi quibus in euangelio dicebat saluator. Jam non dico vos seruos sed amicos: et omne q̄c quid petierit ab eo tanq̄ ab amico charo prestat ei deus Ipse quoq; virtutes angelice et cūcta mysteria diuina tanq̄ amicum dei diligunt euz et obsequuntur eius petitionibus. Et hic est quem a charitate dei [q̄ ē in christo Jesu] neq; mors separat: neq; vita: neq; angeli: neq; principatus: neq; potestates: neq; alia creatura. Et ideo charissimi quando quidem hoc elegistis vt deo placeatis: et ad charitatem ei' perueniatis date operam alieni effici ab omni iactantia: ab omni vitio animi: ab omnibus delitijs corporibus. Delitias autem corporales non solum illas putetis quib' homines seculi fruūtur: sed abstinenti delitie credēde sunt quicquid pro cupiditate sumpserit ēt si vile illud sit: et quod in vsu esse ſabstinentib' solet. Aqua deniq; ipsa vel panis si cum cupiditate sumatur, id est non vt necessitate corporis sed vt animi desiderio satisfiat, hec etiam abstinenti in delitiarum vitium ducitur. Oportet enim in omnibus consuescere: animaz vitio carere. Jdeo deniq; dominus docere volens animam desiderijs et voluntatibus suis resistere: dicebat. Intrate per angustam portam: quia lata est et spaciosa via que ducit ad mortem: angusta autem et arcta via est que ducit ad vitam. Lata est ergo via anime cum qualicunq; desiderio suo satisfecerit: angusta vero est cum voluptatibus suis repugnat. Nullum tamen prodest ad hec obtinenda secretio: habitatio, et conuersatio solitaria: q; interdū per occasionem aduentantium fratrum et euntiū ac redeuntium frequentiam: abstinentie et parsimonie frena laxantur: et per huiusmodi occasiōes venitur paulatim in consuetudinem et vsum delitiarum: et sic interdum etiam perfecti iam viri capiuntur. Jdeo deniq; et Dauid dicebat. Ecce elōgaui fugiens et mansi in solitudine, expectabam eum qui saluum me faceret a pusillo animo et tempestate. ¶ Postq̄ autem multa nobis sanctus Jobannes de iactantie vitio aliisq; ꝙplurimis vtiliter disseruit: ad vltimum dixit. Referam autem vobis quid etiam nuper cuidam ex fratrib' nostris acciderit: vt cautiores vos precedentia exempla constituant. Erat quidaz apud nos monachus in hac vicino heremo commanēs: cui habitaculum spelunca erat: vir summe abstinentie quottidianum victum labore manuum querens in oratiōnibus die noctuq; persistens: cunctisq; animi virtutibus florens. Sed hic letis successibus elatus confidere quasi in profectibus suis cepit: et non deo totum: sed sibimet ipsi quod profecerat deputare. Hanc autem eius intuens animi presumptionem tentator: continuo accendit, et laqueos parat. Quadam namq; die ad vesperaz fingit speciez decore mulieris oberrantis per beremum: que velut fessa post nimium laborem accedens ad ostium spelunce monachi se lassabundam simulans ac fatigatam intrinsecus semetipsam proiecit: atq; aduoluta genibus viri vt sui misereatur exorat. Nox enim me infelicez inquit in heremo latitantem comprehendit: iube me recipi scere ī angulo cellule tue: ne forte efficiar nocturnis bestijs preda. At ille primo miserationis obtentu recepit eam intra spelunczq; requirens que ei causa errandi per heremum fuerit. Illa causaz fingit satis accurate: et interim venena bladimentorum atq; illecebre virus per omnem textuz narrationis interserit nunc se miserandaz: nunc etiā defensione dignam ostendens elegantia et suauitate sermonis inclinat animuz hominis: et in affectum sui illecebroso amore deflectit. Hinc iam inter blandiora colloquia iocus risusq; miscent' manus etiam procax ad mentuz barbamq; quasi venerandi specie protenditur. tum vero palpare cericem mollius collumq; lenigare. Quid multa? Ad vltimum captiuum ducit militem xp̄i? Continuo enim perturbari intra semetipsuz: et libidinis fluctibus estuare cepit: nequaq̄ laborum preteritorum: nequaq̄ professionis ac propositi sui memor. Paciscitur cum cordis sui concupiscentia: et intra arcbana cogitationum suarum fedus cum falsa cupiditate componit. Inclinat stultus latera sua: et efficitur sicut equus et mulus quibus nō est intellectus. Atq; vbi obscenos iam conabat' intre complexus illa vlulatum teterrimuz dire vocis emittens vmbra vt erat tenuis: per manū amplectentis elabitur: ipsum quoq; dedecorosis motibus inanes auras sectantem fedissima cum irrisione deseruit. Tunc preterea multitudo demo-

num in aere ad hoc ipsum spectaculum cōgregata. clamore ingenti: cum cachinno exprobatiōis eleuato. Insultant Jo monache monache: qui te vsq; ad celum extollebas: quomodo demersus es vsq; in infernum? Disce ergo, quia qui se exaltat humiliabitur. Tunc ille velut amens effectus: & deceptionis sue pudorem non ferens grauius a semetipso decipitur: quam fuerat a demonibus deceptus. Cum enim debuisset reparare semetipsum & renouare certamen: ac satisfactione sui lachrymis & humilitatis fructibus: prioris elationis culpam delere: hoc non faciens sed desperans semetipsum [sicut apostolus dixit] tradidit omni impudicitie & inquinati. Regressus est enī ad vitam secularem: preda demoniū factus. Refugit nanq; conspectus omniū sanctorum: ne q̄s posset eum salutaribus monitis de precipitio reuocare. Si enim reddere semetipsum priori vite & abstinentie voluisset recuperasset sine dubio & locum & gratiam. Deniq; audite quid & de alio viro gestum sit: similiter cuidam tentato: sed nō simili exitu tentationis effuso. Fuit quidam vir in hac proxima ciuitate vitam turpissimam per omne facinus ducens: ita vt opinatissimus in flagitijs haberetur. Hic aliquando de miseratione compunctus ad penitentiam conuertitur: & intra sepulchrum se quoddam concludens priorum scelerum pollutiones lachrymarum fontibus diluebat: diebus ac noctibus in faciem prostratus & nec subleuare quidem ausus oculos ad celum: neq; vocem emittere: & nomen dei nominare: sed in solis gemitibus & fletibus perdurabat: & tanq̄ viuens sepultus de inferno iam quodammodo mugitum cordis gemitumq; reddebat. Cumq; in his posito eo septimana vna transisset: nocte veniunt ad eum demones in sepulchro clamantes & dicentes. Quid est hoc quod agis ō impurissime & flagitiosissime: posteaq̄ omni spurricia: omniq; impuritate satiatus es: nunc vis castus & religiosus procedere? & posteaq̄ consenuisti in celeribus: nec iam sufficiunt vires ad facinora delenda: nunc christianus videri vis: & pudicus & penitens: quasi vero alius tibi iam vllus possit dari locus satiato in malis: nisi ille qui tibi nobiscum debetur. Unus ex nobis es: alius iam esse non poteris. Redi ergo magis: redi ad nos: & quod supererat tibi tempus in perfruenda voluptate non perdas. Preparamus abundantes delitias: preparamus scorta nobilissima: & cuncta alia, que florem tibi possint reparare gratissime iuuentutis. Quid temetipsum vanis & inanibus conficis cruciatibus? Quid temetipsum ante tempus supplicijs tradis? Quid enim aliud eris passurus in inferno: nisi hoc quod nunc tibi ipsi concitas? Si te pena delectat expecta paululum & inuenies paratam, nunc interim fruere muneribus nostris: que dulcia semper & grata duxisti.

Hec & huiusmodi plura exprobrantibus eis ille iacebat immobilis: nec auditum quidem suum conuertens ad eos: nec vllum penitus sermonem respondens. Tunq; ille sepius hec eadem repetere nt & alia duriora, nec ille omnino moueretur in furorem prolapsi demones: vbi viderunt verba contemni: verberibus eum aggressi sunt: multisq; supplicijs excruciatum semineccm reliquerunt. Nec tamen in tot tātisq; cruciatibus moueri saltem potuit a loco: in quo orationis causa iacuerat. Postera die quidam suorum requirentes eū humanitatis dumtaxat gratia: inueniunt penis incredibilibus affectum & causam percunctātes cum didicissent, rogabant: vt cure gratia reportari se ad domum propriam pateretur. Abnegat, & in eodem permanet loco. Tunc vero & sequenti nocte repetentes demones grauioribus eum verberibus cruciabant. Sed nec sic quidem moueri voluit a loco melius esse dicēs mortem subire q̄ vltra demonib' obedire. Nihilominus tertia nocte multitudo conuenit demonum. & absq; vlla miseratione irruentes in eum omnibus penis cruciatibusq; conficiunt. Tunq; iam corpus defecisset in supplicijs extremus tamen spiritus obsistebat imperio demonum. Quod vbi impij perviderunt exclamantes voce magna vicisti inquiunt vicisti, & mox velut virtute quadam celitus fugati precipites abscedunt: nec vltra ei quicq̄ sue artis, aut sceleris intendunt. Ipse vero intantum virtutibus animi profecit, & ita ornatus moribus effectus est, ac totius diuine gratie gloria repletus, vt omnis hec regio quasi e celo eum ipsum videret: & vnum esse ex numero crederet angelorum: omnes pene simul atq; vno ore dicentes hec est mutatio dextere excelsi. Quanti exemplo eius qui iam semetipsos desperauerant: rursus per penitentiam ad spem salutis regressi sunt et emendationem sui: quam prius desperauerant: presumpserunt? Quanti admiratione eius de ipso iam inferno peccatorum retracti sunt & ad virtutis idolem reparati? Illo nanq; tanta immutatione conuerso: omnibus omnia visa sunt possibilia. Non solum autem emendatio morum floreba in eo & assumptio virtutum: verus gratia dei plurima ei collata est. Signa enīq; & prodigia, que ab eo facta sunt: quantum apud dominum haberet meritum testabantur. Sic humilitas & conuerso bonorum omnium materiam prebet. Elatio & desperatio interitus, & mortis est causa ad effugiendum vero periculi lapsum & conquirendam dei gratiam: atq; ipsius diuinitatis euidentiorem notitiam capiendam plurimum prodest secretio: conuersatio, & heremi interioris habitatio. Quod vos non tam verbis q̄ rebus ipsis & exemplis melius docere puto. Fuit quidā monachus qui in heremo hac [que pre ceteris interior est] habitabat. Hic cum plures annos in ab

stinentia perdurasset: & prouectus tempore prope iam ad senilem venisset etatem: omni virtutis flore adornatus ac totius continentie magnitudine sublimatus. Qui cuz in orationibus & hymnis sedule deo deseruiret, tanq̄ e merito militi sue dominus remunerationes parat: vtpote qui in corpore adhuc positus instar angelorum incorporee vite officijs fungeretur dignum iudicans annonam celestem prebere ei in deserto, qui celestem regem peruigilibus presto labatur exercitijs: vt digne frueretur celestibus alimonijs.

Volens ergo deus etiam in hoc seculo remunerare eius fidele propositum: ad prouidentie sue sollicitudinem quottidiani victus eius reuocat curam. Ut enim cibi vsum poposcisset natura necessitas: ingrediens speluncam suam inuenit: mense panem superpositum: mire suauitatis: miriq; candoris. Ex quo refectus: & gratias diuine prouidentie referens rursus ad hymnos & orationes conuertebatur. Ad quem multe etiam reuelationes: multeq; de futuris reb': a deo premonitiones fiebant. In his ergo talibus ac tantis profectibus positus: quia gloriari quasi de meritis suis cepit: & celestis beneficij munus: vite sue meritum dixit. Continuo subintrat eum parua quedam desidia animi tam parua: quam nec posset aduertere. Post hec creuit maior negligentia: ita vt tardior iam fieret ad hymnos: sed ad orationem pigrius surgeret. Psalmi quoq; ipsi [non ea qua prius vigilantia] ab ipso canerentur: sed vbi parum quid exhibitum fuisset soliti ministerij: anima eius quasi nimio labore fatigata requiescere festinabat: quia sensus eius reprobus effectus: de sublimioribus ad inferiora corruerat: & cogitationes sue per diuersa eum precipitia rapiebant. Erat enim iam in corde eius clandestina quedam & turpis ac nephanda cogitatio: consuetudo tamen prior velut si decursus aque etiam cessante remigio adhuc priore impetu nauigium ferat: ita & vetus institutio ad consueta hominem officia trahebat. Ob quam causam & adhuc stare in suo statu videbatur. Iubet ergo cum post orationes cibum solitum requisisset ad vesperam: ingressus locum: in quo refici consueuerat: inuenit solitum panem mense superpositum, ex quo refectus: nihil de eorum que in corde suo versabantur emendatione curauit: nec immutationis sue dāna psensit: sed sperneudo minima paulatim se casurum non intellexit. Interea cum grauī iam libidinis incēdio stimularetur: & inflammatus turpis concupiscētia raperetur rursus ad seculum: illa interim die cohibuit se: & solita hymnorum & orationum mysteria ex more persoluit: atq; ingressus vt cibum sumeret: panem quidem inuenit mense superpositum, sed aliquantulum sordidiorem. Admiratus est: & tristis effectus intellexit q̄ ipsum respiceret hoc genus monstri: tamen cibo sumpto refectus est. Post in diem tertium replicatis vigeri stimulis cepit occupauerant enim cogitationes eius quasi iam presentis & secum posite: secumq; accumbentis imago mulieris: quam & complecti sibi videbatur: & ad turpes vsus habere subtractam. Processit tamen & sequenti die ad sollita psallendi & orandi officia: sed stabat vagus oculis: & mente captiuus. Cunq; solito ingressus ad vesperam requireret cibum: panem quidem inuenit super mensam: sed sordidissimum ac aridissimum: & quasi a muribus vel canibus vndiq; corrosum. Tunc ille vt hoc vidit ingemuit: & lachrymas fudit: sed non ita ex corde: nec ita vberes que possent flammas tanti ignis extingnere. Verumtamen sumit cibum: sed neq; qualem consueuerat: neq; quātum solebat. Cum interim cogitationes eum tanquaz cohors barbarica vndiq; circumuallant: & omni ex parte in eum tela iaculantur: ac victum captiuumq; eum ad seculum trahunt. Exurgens ergo cepit iter agere noctu per heremum & tendere ad ciuitatem: sed vbi dies facta est: ciuitas quidem adhuc longe aberat. Ipse vero cum rapidissimo estu torqueretur & fatigaretur in heremo vndiquaq; versus considerare oculis cepit & requirere: si ubi esset in vicino monasterium. Et cum respexisset fratrū quorundam cellulam: tendebat illuc: vt apud eos requiesceret. Quem vbi adesse senserc serui dei: continuo precurrunt in obuiam: & velut angelum dei excipientes adorant: pedes lauant, ad orationem inuitant: mensam ponunt: atq; omnia ꝑm diuinum mandatum complent charitatis officia. Verum vbi refectus est & paululum requieuit: ex more quasi ab eruditissimo patre ceperunt verbum edificationis expetere: ac monita salutis inquirere. Interrogauerūt quoq; eū quō q̄s diaboli laqueos possit effugere: aut si q̄s turpes iniecerit animo cogitationes: quō depelli possint & abiici. Tum ille vt cōpulsus est monita fratribus dare: & salutis eos via docere ac de insidijs demonū [quas serui dei intēdūt] facere sermonē: illos quidē plane & sufficienter docuit: sibi vero ipsi stimulos cōpunctionis inficit: & in semetipm regressus ait. Quō ego alios moneo: & ipse decipior? aut quō alios corrigo: q̄ meipm nō emendo? Age ergo miser: facito ipse prior que facere alios doces. Cunq; huiusmodi increpationibus verteretur a deorsum semetipsum: & intellexisset se miserabiliter supplantatū. Vale dicens fratribus: cōtinuo se cursu rapidissimo in heremum dedit: & ad speluncā de qua discesserat: redijt prosternēs se domino in oōne dicens. Nisi dominus adiuuisset me: paulominus habitasset in inferno aīa mea. Et iterum: paulominus fui in omni malo: & paulominus consummauerunt me in terra. In hoc

vero completū est quod ait scriptura. Frater fratrē adiuuans exaltabitur: sicut ciuitas munita & fortis. Post hec ergo permansit omni vita sua in luctu & lachrymis videſ diuinitus sibi concessuz celestis mēse beneficium pdidisse cepit enim in labore rursus & sudore vultus sui manducare panē suum. Conclusit autē se intra speluncam: atq; in cilicio & cinere iacens tandiu lugens flensq; pmansit in oratione: donec assistēs ei angelus domini diceret ad eum. Suscepit domin⁹ penitētiam tuam & repropiciatus est tibi: sed caue ne vltra elatus decipiaris. Veniēt ad te autē fratres: quos tuipse docuisti deferētes tibi benedictiones: quas suscipere ne recuses: & sumens cum eis cibum age gratias deo tuo. ¶ Hec autē locutus sum vobis filioli mei: vt sciretis quanta sit in humilitate fūmitas & in elatione ruina q̄ maxima. Ideo deniq; & saluator noster primam beatitudinē de humilitate docuit dicēs. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnū celorum simul bniusmodi exēplo discentes, vt cautiores sitis, ne a demonibus in cogitationum subtilitate seducamini. Propterea enim & forma huiusmodi inter monachos obseruatur: vt si q̄s ad eos veniat: siue vir ille seu mulier sit: siue senex siue iuuenis: siue ignotus: siue notus: ante omnia vt oratio fiat & nomē domini inuocetur: quia si fuerit aliqua transformatio demonis: continuo oratione facta diffugiet. Si vero in cogitatione vestra suggesserint ipsi demones aliquid vnde laudari de beatis & extolli: non acquiescatis eis: sed tunc magis vosmetipsos humiliate in conspectu domini & pro nihilo ducite: cum vobis illi aliquid de sectanda laude suggesserint. Deniq; etiam me frequenter demones noctibus seduxerunt: & neq; orare me neq; requiescere pmiserunt: fantasias quasdam p noctem totam sensibus meis & cogitationibus suggerētes. Mane vero velut quadam illusione prosternebant se ante me dicētes. Indulge nobis abba: quia laborē tibi incussimus tota nocte. Ego autē respondi ad eos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem & non temptetis seruum domini. Et vos ergo filioli quietē filētiumq; diligite: & scientie operam date: atq; exercete vosmetipsos vt frequēti collatione mēterem vestram puram exhibeatis deo: ne orationes vestre impediantur apud deum. Quis etenim illi bonum opus agant: & sit in illis probabilis conscientia: qui inter seculares positi exercētur in operibus bonis & occupāt semetipsos actib⁹ religiosis & sanctis: vel hospitalitatem sectando: vel charitatis ministeriis obsequendo: vel misericordias ac visitationes aliaq; huiusmodi opera explēdo: in quibus aliis quidem boni semper aliquid conferant semetipsos tamen castos seruent. Sunt ergo & isti probabiles: & valde probabiles qui in bonis actib⁹ placēt deo & sunt operarij inconfusibiles mandatorum dei: sed tamen hec omnia terrenos habent actus: & erga materias corruptibiles geruntur. Qui vero in exercitio mentis desudat: & spiritales intra semetipsum excolit sensus, longe illis superior iudicandus est. Locum namq; intra semet ipsuz preparat: vbi spiritus sanctus habitet: & obliuionem quodammodo capiens terrenorum: solicitudinem gerit de celestibus & eternis. Constituit enim semetipsum semper ante conspectuz dei: & omnes p̄sentium rerum sollicitudines post tergum iaciēs solo diuini desiderij calore cōstringitur: & ideo in laudibus dei positus: & hymnis & psalmis die ac nocte nō poterit satiari. Hec multa alia bis similia beatus Johannes per triduū continuo loquēs ad nos animas nostras refecit & innouauit. Ut autē cepimus velle ab eo profiscisci: datis nobis benedictionibus: pergite inq̄t in pace o filioli: hoc tamē scire vos volo q̄ hodierna die victorie religiosi principis Theodosij alexandrie nunciate sunt de Eugenio tyranno. Necesse est autē ipsum Theodosium nō multo post propria morte vitaz finire. Cumq; profecti ab eo fuissemus hec ita gesta esse ad fidez comperim⁹: vt ipse p̄dixerat. Post dies aūt paucos insecuti sunt nos quidam fratres annunciantes nobisq; ipse sanctus Johannes in pace quieuerit. Obitus autē ipsius talis quidē fuerat. Per triduz inquiunt nulluz ad se introire permisit: & positis genib⁹ in oratione reddidit spiritū: atq; ita perrexit ad dominum cui est bonor, gloria: laus: & imperium in secula seculorum. Amē.

¶ Explicit vita Johānis egyptij.

¶ Vita & gesta sanctissimi patris abbatis: cui diuinitus collata est litterarum scientia.

Diimus & aliū apud Thebaidē venerabilē virum nomine: hic multorū erat monasteriorum pater qui habitu ipso bonoris videbatur angelici nonaginta iam agēs etatis annos: barba prolixa & claritatis canicie splēdida vultu & aspectu ita letus vt plus aliquid habere q̄ in hominis natura est visio ipsa videretur. Hic prius in vltima heremo plurimis abstinentie laboribus exercitatus: postremo in vicino vobis loco monasterium instituerat. ¶ In adiacētibus autē habitationis sue locis: diuersis generis arborum siluas ipse per se plantaria ponendo consueuit: in quib⁹ vt nobis a plurimis sanctis patrib⁹ affirmatum est ante illius aduentum nullum omnino virgultum fuit. Ob hoc autē plantauit hanc siluam vt fratres quos ibi congregare cupiebat non haberent necessitatem ligni gratia longius euagandi babēs curam: & in his que ministerio corporis necessaria sunt: sed precipue salutis eorum ac fidei. Ipse tamen cum esset in heremo herbis pascebatur & radicib⁹ quibusdam, & hec ei dulcia videbantur. Aquam vero si quando inuenisset bibebat: orationibus et hymnis occupans omne diei tempus ac noctis. Ut autem ad maturam peruenit etatem apparuit ei angelus dei in heremo per visum dicens. Eris in gentem magnam: & multus tibi populus credetur: & erunt qui per te saluandi sunt multa milia hominum. Quantoscunq; autem in hac vita positus conuerteris ad salutez super tantos principatum accipies in futuro, & nihil verearis: nunq̄ enim aliquid tibi deerit eorum que ad vsus corporum requiruntur quotiens hec poposceris a deo. Hec cum audisset ad viciniora loca accedit: & primo solus sub paruo tugurio quod sibi ipse construxerat habitare cepit oleribus cōpositis vescens: solis interdum etiam post continuata ieiunia. Litteras primo ignorauit. Cum autē de heremo ad hec que supra dixim⁹ vicinioza habitacula loca accessisset data est ei diuinit⁹ gratia: & cum a fratribus oblat⁹ ei fuisset codex quasi olim iam sciens litteras legere cepit. Collata est ei aduersus demones etiam virtus: itavt multi exbis quos vegebant demones etiaz inuiti ad eum raperētur: protestantes, summo cum clamore de meritis eius. Sed & alias q̄ plurimas sanctates operabatur. Congregabantur interim ad eum plurime multitudines monachorum: inter quos cum etiam nos aduenissemus: visis nobis letissimus redditur. Cumq; salutans nos orasset more sibi solito pedes hospitum propriis manibus lauit: & docere nos ex scripturis que ad edificationez vite ac fidei pertinent cepit. Erat enī ei docendi gratia a deo collata. Cum itaq; plurima nobis scripturarum capitula sapienter disseruisset: rursus ad orationem conuertebatur. Cōsuetudo autem erat ei non prius corporalē cibuz sumere q̄ spiritalem christi communionē accipere. Qua pcepta post gratiarum actionē adhortari nos etiam ad reficiēdum cepit: ipse tamen sedēs nobiscum nūq̄ cessabat aliquid de studijs spiritalib⁹ commonere. Narrabat ergo nobis tale aliquid scio. Scio inquit dominē quēdam in heremo per tres continuos annos nullum sumpsisse terrenum cibum: angelus enīz domini tertia quaq; die escam deferebat ei celestē. Et hec ei cibus erat & potus. Et iterum scio huiusmodi dominē ad quē venerunt demones in specie celestis militie & habitu angelorum: currus igneos agentes: plurimo apparatu: tanq̄ magnum aliquem regem deducentes: isq; qui ceteris vt rex haberi videbatur dicebat ad eum. Implesti omnia o homo: superest tibi vt adorez me & transire ram te sicut Heliaz. Sed monachus hec audiēs dicebat in corde suo. Quid est hoc? Quotidie ego saluatorem qui est rex meus adoro. Hic si esset ille quomodo a me hoc posceret: quod indesinēter me facere sciret? ¶ Et post hec respondit ad ipsum. Ego habeo meum regem quem quotidie sine intermissione adoro: tu autem non es rex meus. Et continuo inimicus ad hec verba nusq̄ comparuit. Verum hec ille quasi de alio nobis narrans sua gesta sub alterius persona memorabat. Patres tamē qui aderāt ipsi nobis affirmabant q̄ ipse esset qui hec vidisset & audisset. Erat enim hic magnificus pater qui inter cetera bona etiam hoc prestabat aduenientibus fratrib⁹ & cū ipso habitare volentibus: q̄ faciebat conuocari fratres qui secum erant: & in vna die aduenienti fratri cellulam edificabant. Et erat in hoc opere magna alacritas fratrum. Unoquoq; eorum festinante lateres conuebere, aut lutum porrigere aut aquam infundere aut ligna deferre. Ubi vero perfecta fuisset ipse eam omnibus vtēsilibus vel necessarijs instructam tradebat fratri. Hic aliquando cum fallus quidam frater ad sei veniisset & vt videretur nudus vestimēta sua occultasset arguit eum coram omnib⁹ & in medium que occultauerat protulit: & ita pertimuere omnes vt decetero nemo auderet coram ipso fallere. Tanta in eo erat virtus animi: & tanta diuine gratie magnitudo: quam abstinentie labore & fidei puritate quesierat. Multitudines autē fratrū cum ipso posite tanta gratia erant repleti: vt cum ad ecclesiam conuenirēt, chori eorum vestibus ac mētibus resplēdentes: ad imitationem virtutū celestium in hymnis & laudibus dei peruigiles viderentur.

¶ De sancto Ammone abbate trium milium monachorum.

Diimus autem in thebaida etiam alium virum nomine Ammonem patrē trium milium circiter monachorum q̄ thebenensi appellabantur & in gētis abstinentie viri: quibus vsus est indui colobijs quasi saccis ligneis: & pelle confecta a collo post tergum & latus descendēte contegi: cuculis etiam caput operiri: maxime cū ad cibum conuētum fuerit: eis etiam velare faciem: ne alius alium parcius cibum sumentem deprehendat. Est autem eis & in capiendo cibo summum filētium: ita vt nec putetur in eo loco esse aliquis dominum vbi sedēt ad mensas: & omnis eorum conuersatio ita in multitudine posita quasi in solitudine: dum ita latet vnius cuiusq; abstinentia vt ab alio deprehēdi non possit. Sedēt

ergo ad mēsam contingentes magis q̄ sumētes cibos vt nec defuisse mēsis: nec tamē vētri satisfeciſſe videantur. Maio: quippe eſt continentie virtus bis abſtinere que in occultis habentur t non in omnibus.

¶ De ſancto Benone angelici ordinis viro t abbate.

VIdimus t alium senē mā suetudine omnes homines precellētem abbatem Benonē nomine. de quo asserebant fratres q̄ cum ipso eran: q̄ neq̄ iuramē tum vnq̄ neq̄ mēdacium de ore eius processerit neq̄ vllus hominum iratus viderit eum aliquando. aut sermonem supfluum otiosumq̄ proferētē: sed erat vita eius in summo silētio: moresq̄ tranquilli: t p omnia quasi angelici ordinis vir: humilitas quoq̄ immēsa: t in omnib⁹ pro nihilo semetipsum ducēs. Deniq̄ nobis multum rogantib⁹ vt aliquem sermonē ab eo edificationis audirem⁹ vix impetrare voluimus: vt pauca nobis de mansuetudine loqueretur. Hic aliquando cum bestia quedam que hypotamus appellatur sibi regionē proximam vicinamq̄ appellatur vastaret, ipse rogatus fuit ab agricolis t immediate venit ad illum locum: t cum ad immanē beluam peruenisset ait ad eam. Precipio tibi in nomine Jesu christi: ne vltra vastes banc terram. Tunc illa quasi angelo persequēte effugata nusq̄ oino comparuit. Simili modo ēt codrillū ab eo alio tēpore fugatū pbibebant.

¶ De Oxirinco ciuitate vbi nullus manet hereticus.

ENimus autē t ad ciuitatē quandam Thebaidis: nomine Oxirincum in qua tanta religionis deprehēdimus bona vt ea nemo digne sufficiat enarrare. Repletam namq̄ monachis intrinsecus vidimus: t extrinsecus omni ex parte circundatam t edes publice ſi que in ea fuere ſ t tēpla superstitionis antique habitationes nunc erant monachorum: t p totam ciuitatē multo plura monasteria q̄ domus videbantur. Sunt autez in ipsa vrbe: quia est ampla valde t populosa duodecim ecclesie: in quibus publicus agitur populi conuentus: exceptis monasterijs in quibus per singula loca oratorium dom⁹ sunt que certis temporib⁹ ad orationem frequētātur.

Sed nec porte ipse nec turres ciuitatis: aut vllus omnino angulus eius: monachorum habitationibus vacat: quicq̄ per omnez partē ciuitatis die ac nocte hymnos ac laudes deo referentes vrbem totam quasi vnam dei ecclesiam faciunt. Nullus enim ibi inuenitur aut hereticus aut paganus: sed omnes ciues christiani: t etiam omnes catholici: vt nihil omnino differat: si episcopus in platea orationem aut in ecclesia faciat. Ipsi quoq̄ magistratus aut principales ciuitatis t reliqui ciues studiose p singulas portas statuunt eos qui obseruant vt siquis apparuerit peregrinus aut pauper: certatim ad eum currant t qui p̄occupauerit abducit vt que sunt necessaria cōsequantur. De his autē qui erga nos ab ipsis populis gesta sunt: videntibus transire nos per ciuitatem suam: t velut angelis occurrētibus at q̄ bonorem deferentibus quomodo enarrent? Aut de ipsis monachis t virginibus: quorum innumere multitudines ſ vt supra diximus ſ in illa vrbe habētur. Requirētes enim a sancto episcopo loci illius viginti milia virginum: t decem milia monachorum ibi haberi comperimus. Quorū omnium affectum erga nos t bonorem quem exhibebant: vobis exponere nec sermo sufficit: nec verecundia p̄mittit: quomodo pallia nostra scinderentur: vnoquoq̄ nos sibi rapiente t ad se ad ducere cupiente. Vidimus quoq̄ ibi plurimos sanctorum patruz diuersas dei gratias habētes: alios in verbo dei: alios in abstinētia: alios in signis t virtutibus ministrantes.

¶ De sancto Theone qui triginta annis silentij habuit obseruationem.

VIdimus t alium non longe ab vrbe ad eam partez que mittit ad beremū nomine Theonem virum sanctum intra cellulam suam clausum t solitarium qui pbibebatur triginta ānis silentij habuisse continentiam: quicq̄ taz multas virtutes faciebat vt propheta apud illos haberet. Cōueniebat nāq̄ ad eū p dies singulos infirmorū plurima multitudo ad quos ille p feneſtrā manū pferēs: t vniuscuiusq̄ capiti supponēs ac benedicēs eos: sanos ab omni egritudine remittebat. Hic etiam ipso visu tam venerabilis erat: tā tamq̄ reuerētiā gerebat inultuvt iter boies angelus videret: ita letus oculis: t plenus totius gre apparebat. ¶ Huic cum paruū ante tps: vt cōperim⁹: noctu latrones supueniſſent: aurum se apud eū inuēturos sperantes: oīone sola ita viri: vt fozib⁹ eius affixi mouere se omnino nō possent. Mane vero cum ad eum turbe solito conue

Latrones affixos fuere sant

nissent t viderēt ad ianuas eius latrones: volebāt eos igni tradere. At ille rerū necessitate compulsus: vnū eis solū locutus est verbum. Sinite inquit ſistos abire illesos. alioquin gratia a me fugiet sanitatum. Populi autē vt audierunt hec p̄dicere non audētes dimiserūt eos. Latrones vero videtes qd secum est gestuz abiecta scelerum voluntate p̄teritoꝝ malorum penitētiam gerentes ad monasteria vicina confugiunt: atq̄ ibi emēdationis vite formam modūq̄ suscipiūt. Erat autē supradictus vir eruditissimus non solū egyptioꝝ t grecoꝝ lingua sed etiam t latinorū: vt t ab ipso t alijs qui ei aderant didicimus. Sed t ipse reuelare cupiens t consolari peregrinationis nostre laborē: in tabula scribēs ad nos gratiam doctrinamq̄ sui sermonis ostēdit. Erat aūt ei cibus absq̄ ignis opere. Dicebant autem q̄ t noctibus ad beremum progrediens comitatu vtere⁹ vltimo beremi bestiarum. Ipse ẏo bauriēs aquam de puteo suo t prebēs eis poculaꝝ obsequij earum remunerabatur laborem. Huius autē rei manifestum dabatur indicium q̄ vestigia bubalorum caparumq̄ t onagroꝝ: circa eius cellulam plurima deprehendebantur.

¶ De sancto Apollonio confessore t virtutibus eius.

VIdimus t alium sanctum virum nomine Apollonium apud Thebaidam in finibus Hermopolis ad quam ciuitatem saluatorem cum Maria t ioseph de iudea finibus venisse tradunt sm ppbetiam Esaie dicētis. Ecce dom⁹ sedet sup nubē leuem t veniet in egyptū: t cōmouebunt simulacra manufacta egyptioꝝ a facie eius t cadēt in terram. Vidimus ergo ibi etiā t tēplum ipsum in quo ingresso saluatore corruisse omnia ydola in terram t cōminuta esse memorabant. ¶ Vidimus ergo supradictum virum in vicino beremo sub monte quodā habentē monasteria. Erat enī pater monachorum circiter quingentorum: t famosissimus in omnibus Thebaide finibus habebatur. Opera enim magna erant ei t virtutes multas: signaq̄ plurima t pdigia faciebat p eum deus. A puericia namq̄ in abstinētia nutrit⁹ est: qui cum ad maturaz puenit etatē gratia dei semper cum ipso creuit. Erat enim annorū fere octaginta cum eum vidimus in monasterioꝝ congregatione florētem sed t ipsi qui videbant eius esse discipuli: ita perfecti erant t magnifici vt omnes pene possent signa facere. Quindecim ergo annorum secessisse eum ad beremum ferebāt: atq̄ ibi cum quadraginta annis fuisset in exercitijs spiritalibus conuersatus aiebant voces dei ad eum delatam dixisse. Apolloni pereas perdam sapientiam sapientium in egypto: t intellectū prudētium reprobabo. Perdes autem mibi t eos q̄ inter ipsos sunt sapientes babylonis: t omnē culturam demonorum subdues. Perges ergo nunc ad loca habitabilia, generabis enim mibi populum substantiuum t p̄fectum emulatorem operū bonorum. At ille respondens ait. Aufer a me domine iactātiam: ne forte elat⁹ sup fratres meos cadam ab omnibus bonis tuis. Resp̄dit ad eū rursus diuina vox. Mitte manum tuam ad cerui cem tuam: t quod comprehenderis constringes sub arena obrue. At ille fine mora iniecta manu ad ceruicē suam: apprehendit quasi paruulu quendam etbiopem: t continuo demersit eū sub arena clamantem t dicentem. Ego sum superbie demon. Post hec vox ad eum facta est a deo dicens. Perge nunc: omnia enim quecūq̄ a deo poposceris consequeris. Ille ergo post hec perrexit ad ea loca in quibus homines habitabant. Temporibus autem Juliani tyranni hec fiebāt. ¶ Fuit autem in locis illis spelunca quedaz beremo vicina in qua habitare cepit: indesinenter die ac nocte orationibus vacans: easq̄ ſ vt aiebat ſ per diem centum vicibus totidemq̄ noctis tēpore curuans genua cōsignabat deo. Cibo autem magis celesti q̄ humano vtebatur. Indumētum eius stupeuz collobiuz erat quod apud illos lebites appellatur: t linteum quo collum t caput obuoluerat. Que tamen indumenta p̄mānsisse ei ferebāt in deserto nunq̄ veterata. Erat ergo in vicino beremi loco in virtute spiritus deus: signa t sanitates miras efficiēs: quas enarrare pro sui immensitate ſ sicut ab his qui cū ipso erant senioribus comperimus ſ vox nulla sufficiet. Fama autem magnifica de eo peruulgata cum ammiratione omnium quasi p̄pheta alius quis aut apostolus haberi cepisset. vicinis regionibus monachi diuersis ex locis conueniebant ad eum t tanq̄ p̄o patri magna munera: suas singuli quiq̄ animas offerebāt. At ille vnū quemq̄ eorum tota religione suscipiens: alios ad bene operandum, alios ad bene intelligendū prouocabat. Sed t ipse p̄ius ea ostēdebat exemplis que verbis docere cupiebat. Alijs quidem diebus vnumquemq̄ apud semetipsum exercere abstinentiam quam posset suggerebat. die vero dominica gratia charitatis secū omnes cibum sumere hortabatur: cū tamē ipse solitis abstinentie observationibus deseruiret: herbis solummodo aut oleribus vtens: nec vsum aut ministeriuz ignis admittens. ¶ Hic cuz audisset Juliani ſ vt supra diximus ſ tēporib⁹ fratrē quendam ad militiam cōprehensum detineri in carcere venit ad eum cū fratrib⁹ consolandi gratia: vt moneret eū in necessitate tenere cōstantiam: atq̄ inminētia contemnere ac deridere pericula. Tempus enim

petit jactatiaz auferri.

ciuitas plena fuit mibi et monachis

ait certaminis adest: in quo fidelium mentes tē
tationibus ꝓbande sunt ⁊ noscende. Cunq; bis
⁊ alijs verbis roboraretur animus adolescentis:
superuenit centurio: ⁊ indignat⁹ cur introire au-
sus esset: claues extrinsecus carceri imposuit: ip-
sum quoq; ⁊ omnes qui cum eo venerant pariter
conclusit quo. s. etiam ipsi similiter ad militie de-
tinerentur officium. Constituens quoq; custo-
des q̄ plurimos abscessit. Medio autem noctis
astare visus est angelus ingenti luce resplendēs
⁊ obstupefactis perterritisq; custodibus: carce-
ris claustra patefecit. Tunc vero ipsi custodes
aduoluti ad pedes sanctoꝝ rogabant eos discē-
dere dicentes: melius sibi esse mori ꝓ bis q̄ di
uine virtuti obsistere: que eoꝝ curam gerebat.
Mane vero etiam ipse centurio cum principali-
bus viris festinus ad carcerem venit: rogans vt
discederent omnes qui teneri videbantur. Dice-
bat enim domum suam, terremotu magno conci-
disse: ⁊ electos quoscq; famulorum suoꝝ⁹ perī-
misse. Sancti vero bis auditis hymnum deo ſlau
descq; cecinerunt: ⁊ regressi ad heremum erant in
vnum positi: ꝑm apostoloꝝ exemplum: baben-
tes animam vnam ⁊ coꝝ vnum. Pater autem
senioꝝ docebat eos vt quotidie ꝓficerent in vir-
tutibus. ⁊ insidias diaboli: quas per cogitatōes
inferret hominibus in initijs statim retunderēt.
Si enim [aiebat] Si confringatur caput serpen
tis omne eius corpus emoꝝtuum redditur. Ob
hoc enim mandat nobis deus obseruare caput
serpentis: vt omnino statiꝫ ab initio: nec recipia
mus malas ⁊ sordidas cogitationes in corde no-
stro. Quando ergo magis diffundi nō conuenit
insensibus nostris cogitationuꝫ fantasias: quas
etiam ab initio recipi vetat? Sed ⁊ illud mone-
bat, vt in virtutibus animi alter alterum vincat:
nec patiatur se vnusquisq; inferiorem primo suo
fieri. Hinc autem dicebat. Sciatis ergo vos ita
ꝓficere in virtutibus: si nulla vobis passio fuerit
dominata erga mundana desideria. Hoc est ini-
tium donoꝝ dei. Quod si etiaꝫ ad hoc venerit
quis vestrum: vt ⁊ signa ⁊ mirabilia faciat nō ex
tollatur ꝓ hoc, neq; in cogitatione sua erigatur
tanq̄ ceteris prelatus: sed nec hoc ipsum homi-
nibus debet ostendere: q̄ donum gratie huius
acceperit, alioquin seducit seipsum⁊ ipse decipit
⁊ gratiam perdet. Habebat ergo banc magni
ficam verbi dei doctrinā: sicut ⁊ nos etiaꝫ ipsi ex
parte experti sumus. Sed ⁊ maioꝝ babebat in
operibus gratiā. Omne esti quicquid petisset a
deo: sine mora consequebat. Sed ⁊ reuelationes
ei plurime ostendebantur. Denicq; senioꝝ fratreꝫ
suum: qui ⁊ ipse in heremo defunctus est: cū quo
plurimo tpe egerat vitam perfectā: vidit in som
nis in sede apostolica residentem: atq; vnū ex ip-
sis hereditatem sibi virtutem ⁊ gratiam reliquis-
se. Cuiq; etiam ꝓ semetipso oꝝaret: vt velocius
eum dns assumeret: ⁊ cum ipso sibi requiem ꝓ-
staret in celis responsum est ei a domino saluato-
re, parum adhuc ei temporis in terris deberi: do
nec vite ⁊ conuersationis eius plurimi emulato-
res existant: populos nanq; ei plurimos creden-
dos esse monachoꝝ: ⁊ exercitum quendaꝫ pio
rum: vt per hec dignam ꝑ talibus meritis remu-
nerationem inueniret apud deum. Hec autez vt
vidit: ita gesta sunt. Conuenerunt enim ex omni
loco monachi fama ⁊ doctrina eius inuitati: ⁊ p̄-
cipue exemplis eius q̄ plurimi seculo renuncian
tes: qui conuentum quendam magnificum fece-
runt apud eum in supradicto montis loco: cōem
vitam mense vnanimiter ꝓseruantes. Hos
ergo tanq̄ vere celestem quendam: ⁊ angelicum
cernebam⁹ exercitū: oibus virtutibus adornatū.
Nullus sane in eis sordidis vtebat indumentis
sed splēdore vestiū pariter atq; animoꝝ nitebāt
ita vt ꝑm scriptura letaretur beremus sitiens: ⁊
multi filij eius viderentur in deserto. Que q̄is
de eccl'ia dicta sint: tñ in egypti desertis bec etiā
bistorica relatione cōpleta sunt. Ubi enim tante
pervbes multitudines veniunt ad salutē: quāta
egypti deserta ꝓtulerunt? Quāti populi babent
in vrbibus: tante pene babent in desertis multi
tudines monachoꝝ. Unde mihi videtur etiaꝫ
apostoli dictum in eis esse, cōpletum: q̄ vbi abun
dauit peccatū: ibi abundauerit gratia. Abunda-
uit enim aligū immundus ydoloꝝ cult⁹ in egy
pto sicut nusq̄ gentiū. Canes enim ⁊ simyas atq;
alia portenta olim venerati sunt. Alia quoq; ⁊ ce
pas ⁊ nonnulla olerū genera deos credebāt: sicut
ab ipso patre Apollonio tradente didicimus cāz
enim nobis prisce eoꝝ suprascriptionis hoc mō
exposuit. Bouem quidem deum crediderunt ali
quando egyptij: ꝓ eo q̄ per ipsum rura excolen
tes victum cibumq; capiebant. Sed ⁊ aquaꝫ nili
li colebant: ꝓ eo q̄ vniuersas rigabat egypti re
giones. Colebant quoq; ⁊ terram: vtpotevberio
rem ceteris terris. Canes etiam vt supra dixim⁹
⁊ simyas ac diuersa berbarum genera atq; oleri
colebant: ꝓ eo q̄ occasionem sibi salutis ꝑ bec
venisse opinabant ꝑ ibus Pbaraonis Circa bec
enim singula occupatio eis exorta videbatur: cū
ille patres nostros persequens submersus est: ⁊
vnusquisq; id per quod occupari visus ē ne Pba
raonem sequeretur: boc sibi reputauit deum di-
cens: quia boc mihi deus fuit bodie vt nō seque
rer Pbaraonem ⁊ simul cum ipso demergerer.
Hec ergo erant verba sancti Apollonij que no
biscum loquebatur. Sed multomagis illa scire
oportet q̄ in operibus ⁊ virtutibus babuit. Erāt
aligū in circuitu sancti apollonij positi decē circi
ter gentilium vici: apud quos demoniaca superſti
tio summo studio colebatur. Cēplum enim erat
ibi amplissimum atq; in eo simulacb'um: qđ mo
ris erat circūferri a sacerdotib⁹ bacbantiuꝫ ritu

cum reliqua multitudine circūeuntibus ⁊ quasi
ꝓ aquis pluuialibus propbana mysteria per-
agentibus. Contigit autem sub eo tempore quo
huiusmodi ab eis orgia gerebant iter agere bea
tum Apollonium per ipsa loca cum aliquātis fra
tribus. Et cum vidisset infelicium turbas quasi
demone quodam agi bacbariq; per campos mise
ratusq; errorem eoꝝ flexis genibus inuocauit
dominum ⁊ saluatorem nostrum: ⁊ omnes eos q̄
cerimonijs demoniacis agebantur cum simula-
cbro suo stare fecit immobiles nec progredi om-
nino vsq̄ posse. Atq; ita per totam die rapidissi-
mis adusti estibus permanserunt ignorantes vn-
de eis berere vno in loco immobiliter contigis-
set. Tunc sacerdotes eorum dicebant quendam
cbristianum in regionibus vicine beremi cōma-
nentem Apollonium nomine et ipsius esse ō opera:
qui nisi esset eroratus eis periculum permanſurum. Ut autem ad rei tante miraculum conue-
nerunt vndiq; qui audierant et percunctantes
que tanti causa extiterit monstri ignorare se peni
tus fatebantur: suspitionem tamen dari sibi di-
cunt supradicti viri quem ⁊ erorari pro se depo-
scunt. Tunc quidā ex ipsis vere eos opinari aiūt:
nam ⁊ vidisse eum illo itinere pretereuntem con-
firmant et tamen adbibere que putabant ꝓdes-
se auxilia non morantur. Adducunt boues quo-
rum virtute videretur posse moueri simulacbuꝫ.
Sed cum nec sic quidem aliquid profecissent om
ni auxilio frustrati legitos ad hominem dei mit-
tunt pollicentes vt si eos resoluat ab bis vincu
lis pariter quoq; erroris in eis vincula dissoluere
Hec vbi nunciata sunt ei fine mora descendit ad
eos et oratione sola deum fusa omnes resoluit.
At illi sine dilatione vnanimiter omnes confugi
unt ad eum saluatori deo nostro credentes ⁊ gra
tias referentes. Simulacb'um vero quod erat li
gneum continuo igni tradunt. ipsi autē secuti bo
minem dei atq; edocti ab eo fidem cbristi eccle-
sie dei sociati sunt. Plurimi vero ex ipsis cuꝫ ipso
manserunt ⁊ etiam nunc in monasterijs degunt.
Facti tamen buius mirabilis fama vbiq; diffu-
sa est, ⁊ multi ꝓ boc ad fidem domini conuerte
bantur itavt in omnibus illis regionibus nullus
iam pene gentilium remaneret. Post aliquan-
tum temporis certamen erat de finib⁹ iter duos
vicos, boc cum nunciatum esset sancto Apollonio
festinans ad eos pacis gratia. Sed illi furore cō
tentionis incensi nullo genere ad pacis consiliuꝫ
flectebantur, maxime q̄ vnius partis populus
plurimum fiducie in viribus cuiusdam latronis
gerebat qui ipsius certaminis signifer videbat.
Hunc cum videret Apollonius paci resistentem
dicit ad eum. Si mibi o amice acquiescere volue
ris ad pacem rogabo deum meum ⁊ remittet ti
bi peccata tua. At ille cum audisset nibil omni-
no distulit sed genibus eius prouolutus suppli-
cabat ei. Tunc deinde conuersus ad turbas que
cum secute fuerant fecit omnes cum pace disce-
dere. Quibus secedentibus ipse permansit cum
bomine dei expectans ab eo promissum. Tuncve
ro Apollonius assumens eum ⁊ cū ipso iter agēs
ad monasterium docebat euꝫ mutare debere or-
dinem vite et patienter a deo querere misericor-
diam ⁊ promissionem eius ex fide expectare. om-
nia enim possibilia dicebat esse credenti. Cunq;
noctis tempore simul in monasterio requieuissent
per visum ambo vident se esse in celis: ⁊ assistere
ante tribunal x̄pi. Uidēt etiam angelos dei ⁊ san
ctos quoscq; adorantes dominum. Et cum bec vi
dentes etiam ipsi adoraſſent deum, vox domini
ad eos defertur dicens. Licet nulla sit cōmunio
luci ⁊ tenebris: nec fit aliqua portio fideli cum in
fideli, tamē donatur tibi salus istius pro quo sup
plicasti Apolloni. Sed ⁊ alia multa cū audissent
in celesti visione positi que nec sermo enarrare,
sufficit nec auris audire surrexerunt a somno et
que viderant fratribus indicarunt. Ammiratio
autem ingens esse cepit. Cum vnum atq; idem
somnium vterq; narraret. Permansit autem cuꝫ
fratribus latro ille iam sanctus vitam suam mo-
resq; ad omnem innocentiam pietatemq; cōmu-
tans tanq̄ in agnum versus ex lupo vt in eo ple-
nissime compleri videretur propbetia Esaie dicē-
tis. Lupi cum agnis pascentur: ⁊ leo ⁊ bos simul
paleis vescentur. Uidimus ibi quosdam etiā gen
tis etbyopum viros cum monachis viuentes: et
multos ex ceteris monachis in obseruantia reli-
gionis ⁊ virtutib⁹ animi precellentes vt ⁊ in ipsis
compleri videretur scriptura que dicit. Etbyo-
pia preueniet manus eius deo. Adbuc autē in ge
stis sancti Apollonij ferebatur boc. Lis quodaꝫ
tempore dicebatur exorta inter duos vicos quo-
rum vnus cbristianoꝝ alius gentilium fuit.
Procedunt ex vtraq; parte armatoꝝ turbe plu
rime: accidit autem vt vir sanctus Apolloni⁹ su-
perueniret. Cumq; eos hortaretur ad pacem qui
dam eoꝝ qui inter gentiles quasi caput ⁊ cau-
sa belli illius stabat homo truculentus et ferus,
obsistebat ei vehementer dicens non se permitte
re fieri pacem vsq; ad mortem suam. Tunc ille fi
at [inquit] vt optas. Nullus enim alius preter te
perimetur: sed ⁊ mortuo congruum bonori tuo ti
bi sepulcb'um fiet: non terra sed bestiarum ac vo
lucrum ventres. Et continuo sermo eius efficit
veritas. Nullus enim alius ex vtraq; parte nisi
solus ipse cecidit. Quem cum sub arena obruis-
sent mane ingressi inuenerunt corpus illius a be
stijs effossuꝫ laniatumq; atq; a volucribus deuo-
ratum. Cumq; omnes ammirationem habuis-
sent q̄ sermo hominis dei ita fuisset impletus cō
uersi sunt omnes ad fidem saluatoris domini et
Apollonium propbetam predicabant. Sed et
boc vos non effugiat quod ab eo primis adhuc

diebus quibus in spelunca habitare cum paucis fratribus ceperat factum didicim⁹. Dies sanctus aderat pasce: ⁊ cum solēnitas vigiliarum sacramentorumq; intra speluncam fuisset expleta, atq; ex bis que fuerant apud eos refectio pararetur. Erant autem eis pauci tantummodo ⁊ ficci panes: atq; olera ex bis que sale aspersa reponi apud eos solēne est. Tunc Apollon⁹ fratres q̄ secum erant alloqui ita cepit. Si est in nobis fides ⁊ vere fideles sum⁹ famuli christi: petat vnusquisq; nostrum a deo si quid quis quasi in die festo sumere libenter habet. At illi ipsi potius qui eos etate ⁊ meritis precelleret hec a deo poscenda permittunt semetipsos inferiores huius gratia iudicantes. Tunc ille cuz omni alacritate oratione fudit ad deum. Qua expleta cuz omnes respondissent amen. Ecce repente ante fores spelunce astare vident homines quosdam sibi penitus ignotos, quicq; tam multas copias rerū omnium que ad vsus dūtaxat ciborum pertinent detulerunt: vt neq; tam multa neq; tam diuersa facile quisq; viderit in quibus erant quedam que omnino in egypti regionibus nusq; visa sunt, videlicet pomorum genera: ⁊ magnitudo incredibilis vue: nuces: ficus mala quoq; punica: ⁊ ante tempus omnia faui atq; mellis ⁊ lactis copia ⁊ panes calidi ⁊ mundissimi: qui tamen peregrine esse videretur prouincie. Viri vero qui hec detulerant statim vt ea monachis tradiderunt quasi festinanter ad eum a quo missi fuerant redire cupientes mox discedunt. Tūc ipsi monachi gratias domino referentes ex bis que sibi fuerāt delata vesci ceperunt. Quorum copia tanta fuit vt vsq; ad diem pentbecosten quotidie ministrata sufficerent: certi q̄ huc sibi a deo solēnitatis gratia missa sunt. ¶ Comperimus etiam hec, q̄ quidam ex fratribus cui decrat humilitatis ⁊ mansuetudinis gratia, popposcit ab eo vt peteret a domino vt sibi donaretur hoc munus: orante illo tanta in eum gratia māsuetudinis ⁊ humilitatis aduenit vt omnes fratres stuperent de tranquillitate animi eius ⁊ modestia in quo prius nihil horum viderant. ¶ Orta est aliquādo fames apud thebaidam. Sciētes autem habitatores terre illius q̄ monachi qui cuz Apollonio domino seruiebant frequenter etiam sine cibo per domini gratiam pascebantur: omnes simul cum vxoribꝫ ⁊ filijs pergunt ad eum cibum simul benedictionemq; poscentes. At ille nihil dubitās proferre cepit ex bis que ad vsum fratrum repposita erant ⁊ dare singulis copiose. Cum vero tres sole panum sporte remanssissent: fames autem populuz vehementer vrgeret iubet in medium portare sportas que sole superfuerant vnius diei victum monachis prebiture ⁊ in auditu totius populi: qui famis necessitate confluxerat: eleuatis ad deum oculis manibusq; ait. Numquid non valet manus domini multiplicare hec? Sic dicit spiritus sanctus. Non deficiet panis in sportis bis: donec satiemur omnes de frugibus nouis. Etiā ⁊ plurimi ex bis qui tunc presentes fuerant: confirmabant quattuor continuis mensibꝫ: nec cessatum est vnq̄ erogari panis ex sportis: neq; deesse potuit aliquando. Similiter autem ⁊ alio tempore fecisse eum de frumenti ⁊ olei specie perbibebant. Quibus virtutibus motus diabolus dixisse ad eum fertur. Numquid helias es tu aut alius aliquis prophetarum vel apostolorum: q̄ hec facere ausus es? At ille respondit ei. Quid enim? nonne et prophete et apostoli homines erant qui nobis et fidem suam et gratiam tradiderūt? Aut tunc deus presens erat nunc vero absens est. Absit. Deus omnia potest, ⁊ que potest: semper potest. Si ergo deus bonus est: tu quare malus es? Hec vt supra iam diximus a senioribus viris religiosis et sanctis per eum gesta esse: fideli narratione comperimus. Et quāuis eorum fidelis sit habenda relatio: maiorem tamen fidem rerum prestitit etiam hoc quod nosipsi oculis nostris inspeximus. Plenas enim sportas panibus deferri vidimus ⁊ vacuas mensas ⁊ cum replerentur panibus mense atq; ad omnem facietatez consumerentur: plene nibilominus recolligebantur. ¶ Aliud quoq; quod apud eum mirum vidimus non silebo. Tres eramus nos fratres: qui ad sanctum Apollonium venimus: et ecce longe adhuc nobis positis ab eius monasterio: occurrerunt fratres: qui ab ipso ante triduum audierant de aduentu nostro: occurrerunt autem nobis cum psalmis. Hoc enim moris est eis facere in aduentu omnium monachorum. Et adorantes in facies suas vsq; ad terram: osculabantur nos atq; ostendentes nos sibi inuicem: dicebant. Isti sunt fratres de quorum aduentu ante triduum nobis pater Apollonius predixerat dicens. Post triduum affuturos tres fratres de Hierosolymis venientes. Alij vero ex fratribus precedebant nos: alij sequebantur: vtraq; tamen turba psallebat. Vbi autem appropinquare cepimus: audita voce psalmi etiam ipse sanct⁹ pcedit in occursum. Et vt vidit nos statim prior adorauit vsq; ad terram: ⁊ surgens osculo nos suscepit. Vbi autem ingressi sumus monasteriū oratione prius vt moris est data, pedes nostros propꝫ manibꝫ lauit: ⁊ cetera que ad requiem corporis pertinent adimpleuit. Hec autem ita facere ei mos erat omnibus aduentātibus. Illud quoq; moris erat apud eum: vt fratres qui cum ipso erant: non prius cibum sumerent: q̄ communionem dominicam perciperent: circa horaz diei nonam: ⁊ post hoc interdum sic vsq; ad vesperam permanebant dum verbum dei audientes de mandatis domini adimplendis sine intermissione docebantur. Post hec iaz cibo sumpto alij

ipsorum ad heremum secedebant per totam noctem scripturas diuinas memoria recolētes: alij in eodem loco ad quem conuenerant permanebant: ⁊ vsq; ad lucem in hymnis ⁊ laudibꝫ dei pervigiles durabant: sicut ⁊ ego ipse presens vidi. Aliquanti vero ex ipsis circa horam nonam cum descēdissent de monte: percepta dei gratia statiz descēdebant: solo hoc spiritali cibo contenti: ⁊ hoc faciebant per plurimos dies. Supra montē autē leticia ⁊ gaudium inerat eis: ⁊ tanta exultatio: quanta haberi abullo hominum non possit in terris. Nullus in eis tristis omnino inueniebat: sed ⁊ si aliquis visus fuisset aliquantulum mestior: statim pater Apollonius causam mestitie perquirebat. Frequēter autem etiam si aliquis occultare voluisset: ipse enunciabat quid lateret in corde: ita vt his qui patiebatur agnosceret. Hortabat ergo eos dicens: non oportere prorsus inesse tristiciam bis, quibus salus in deo est ⁊ spes in regno celorum. Tristentur alienti gentiles: ⁊ lugeant iudei: plāgant sine cessatione peccatores: iusti vero letentur. Nam si illi qui terrena diligunt: super fragilibus ⁊ caducis rebꝫ letātur nos qui tante glorie spem: ⁊ eternitatis habemus expectationem: cur non omni exultatione letemur. Demum apostol⁹ nos ita monet dicens. Semper gaudete: sine intermissione orate: in omnibꝫ gratias agite. Sed quis possit doctrine eius ⁊ verborum gratiam sufficienter exprimere, vnde silere de bis melius censeo q̄ parum indigne proloqui. ¶ Multa enim nobis etiā secretius de ratione abstinentie ⁊ conuersationis integritate, multa etiaz de hospitalitatis studio differebat: ⁊ precipiebat attentius vt aduenientes fratres quasi domini suscipiam⁹ aduētuz. Nam ⁊ adorari fratres aduenientes propterea inquit traditio nostra habet: vt certuz sit in aduentu eorum aduētum christi haberi. Sic enim ⁊ Abraam suscepit eos: qui homines quidē videbantur domin⁹ autē in eis intelligebat. Interdum etiam contra voluntatē cogere debem⁹ ad corporalem requiem fratres: sicut sancti lot exēpla nos edocent: qui angelos vi compulsos: ad domus sue addurit hospitium. Sed ⁊ hoc monebat: vt si fieri possit: quotidie monachi communicarēt mysterijs christi: ne forte qui se longe fecit ab bis longe fiat a deo: quia autem frequentius hec suscipit: frequētius ipsum videatur suscipere saluatorem: quia ⁊ ita ipse saluator dicit. Qui manducat carnem meam ⁊ bibit sanguinem meum in me manet ⁊ ego in eo. Sed ⁊ ipsa commemoratio dominice passionis cum assidue fit a monachis: plurimum vtilitatis eis confert ad exemplum patientie. Sed ⁊ commonitio datur p hec, vt studeat vnusquisq; ita semp paratus inueniri ne indignus dominicis mysterijs habeatur. Addebat autem bis q̄etiam remissio peccatorum per hec credentibus detur. ¶ Jejunia sane legitima idest quartam ⁊ sextam feriam monebat non esse soluenda, nisi grandis aliqua necessitas fieret: quia quarta feria iudas de traditione domini cogitauerat: ⁊ sexta feria crucifixus sit saluator. Videbitur ergo qui in bis diebus sine aliqua necessitate soluit statuta ieiunia: vel cum tradente tradere saluatorem vel cum crucifigentibus crucifigere. Dicebat ergo: vt si forte in diebus predictis superueniret aliquis fratrum si quidem ante horam nonam laboris causa se velit reficere: ponēdam ei esse mēsam soli quod si nolit non esse cogēdum. communis namq; huius obseruantie traditio est. Vulpabat sane eos valde qui vel comam capitis nutriunt: vel ferrum in collo circumferunt: vel aliquid tale quod ad ostentionem hominum fieri videatur gerunt. Certum est enim inquit: q̄ isti ab hominibus laudē querant: ⁊ ostentationis causa hec faciant. cum mandatum sit etiam ieiunia ipsa in occulto esse celebranda: vt deo soli sint cognita: qui videt quod in occulto fit: ⁊ reddet palam. Sed vt videtur isti non sunt cōtenti eius testimonio ⁊ remuneratione: qui videt in occulto: sed manifestari apud homines se volunt. Omnis ergo abstinentie ratio in occulto habenda est: vt ⁊ corpus ieiunijs fatigetur ⁊ tamē non apud homines iactātia, sed apud deum retributio queratur. Hec ⁊ multa alia nobis de conuersatione monachorum p totam differēs septimanam dicrum: ⁊ fidē doctrine gestorū suorum autoritate confirmans: vbi proficisci cepimus, producēs nos aliquantulum monebat dicens. Ante omnia pacē habete ote inter vos: ⁊ nolite abinuicem separari. Tunc conuersus ad frēs qui simul cum eo producētes nos aderant. Quis inquit vestruz frēs promptus est deducere eos vsq; ad vicina patrum monasteria? Et cum pene omnes promptissime semetipsos obtulissent: ⁊ p gredi nobiscum vellēt: ipse sanctus pater Apollonius elegit ex omnibus tres: qui ⁊ grecā linguam ⁊ egyptiam bene nossent: vt ficubi necessarium fuisset interpretarētur nobis: qui ⁊ in collocutionibus suis edificare nos possent. Obtēs ergo eos nobiscum p̄cepit: ne prius a nobis discederēt: q̄ oēs patres atq; omnia que velim⁹ monasteria videremus: q̄uis oēs circuire nemo sufficiat. Bñdicēs ergo nos dimisit: atq; in hec verba bñdictionē dedit. Bñdicat vos dominus ex syon: ⁊ videatis que bona sunt hierusalē: omnibus diebus vite vestre.

¶ Finit vita beati Apollonij.

¶ De sancto Ammone abbate qui draconē interficit ⁊ latrones conuertit.

Que audiuimus de Ammone quodam sancto viro: cuius etiam locum: in quo habitauerat vidim⁹ in deserto: omittenda nō credidi. Igitur cum ad locum eius peruenissemus: & progrederemur ad partem deserti contra meridiem vidimus per barenam vestigia tractus draconis ingentis: cuius tanta magnitudo apparebat: quasi trabes aliqua per barenam ducta videretur. Quod vt vidimus timore ingenti percussi sumus. Fratres autem qui nos deducebant: hortabantur nos nihil omnino formidare: sed magis fiduciam capere: & per vestigium sequi draconem. Videbitis enim inquiunt quantū valet fides: cum a nobis eum videritis extingui. Multos enim & dracones & angues & coluntas manibus nostris peremimus: sic enim scriptum legimus: quia credentibus in se concedit saluator calcare super serpentes & scorpiones: & super omnem virtutem inimici. Sed illis hec dicentibus nos pre infidelitatis fragilitate magis magisq; metuebamus: & rogabamus eos: ne velint sequi draconis vestigia, sed potius vt recto itinere pergeremus. Unus tamen ex ipsis alacritate impatiens insecutus est draconem. Et cum non longe inuenisset eius speluncam clamabat ad nos vt gremus ad eum. & videremus exitum rei. Quidā tamen ex fratribus occurrens nobis: qui in vicino habebat monasterium: prohibuit nos ire. Dicens ingentis esse magnitudinis bestiaz nec posse nos ipsum saltem visum eius aspectumq; tolerare: precipue quia nihil tale in vsu habuerimus videndi. Semetipsum vero fatebatur frequenter vidisse ipsam bestiam: cuius vastitas quidez incredibilis: longitudo vero distendebatur in quindecim cubitis. Cumq; nos ad locum deportatus esset accedere: ipse properans fratres: qui illic nos hortabatur paratus ad perimendaz bestiam abstraxit: secumq; reuocauit: & nolentē discedere nisi extingueret eam multa prece eoz defleuit. Qui cum venisset ad nos: ignauiam nostram infidelitatemq; redarguit. ¶ Peruenientes autem nos ad cellulam fratris, illius qui nos rogauerat. cum omni gratia ab eo suscepti: requieuimus. Ille ergo narrabat nobis: q̄ in illo loco vbi ipse commanebat: fuisset quidaz vir sanctus cuius ipse esset discipulus Ammon nomine: per quem plurimas virtutes fecerat dominꝰ. Inter cetera igitur etiam hoc de eo narrabat. Frequenter inquit ventebant ad eum latrones: panem quo solo vescebatur auferentes. & si quid erat quod ad victum suum continentissimum repositum videbatur. Cumq; frequenter ab bis molestiam pateretur quadam die processit ad beremum: & inde rediens duos dracones ingentes secum comitari iussit. atq; ad ostium monasterij sui manere eis precepit: ingressumq; seruare. Venientes ex more latrones: videt qui essent custodes in limine. Et vt viderunt dracones exanimes & amentes effecti: obmutuerunt statim & ciderunt. Quod vbi senior sensit: egressus inuenit eos semineces: & accedens atq; erigens eos increpabat dicens. Cernitis quantum vos digniores estis bestijs: Ille etenim nobis propter deum obediunt: vos autem nec deū timetis: nec vitam seruorum dei inquietare erubescitis. Verum tamen introducens eos in monasterium posuit eis mensam & iubet vt perciperent cibum. Illi vero corde compuncti: & ab omni mentis sue immanitate mox conuersi: multis seruis dei qui ante hos seruire deo ceperūt breui meliores fiunt. In tantum enim per penitentiam profecerunt vt post non multum temporis, etiam ipsi eadem facerent signa: easdemq; virtutes. ¶ Alio preterea tempore: immanissimo quodam draconе vicinas vastante regiones: & plurimos perimente venerunt habitatores loci illius ad supradictum patrem rogantes eum: vt in regionibus suis perimeret bestiam. Simul etiam vt ad misericordiam flecterent senem, puerum quendam pastoris filium secum deferunt: qui solo visu draconis exterritus mente excideratꝫ a flatu solo bestie exanimis portabatur ac turgēs. Tunc ille puerum quidem perungens oleo restituit sanum. Semetipsum vero ad necem draconis instigans: illis iterum quasi qui nihil eos posset iuuare: promittere nihil voluit. Mature autē surgens abijt ad degressus bestie: & figens genua sua in terram deprecatus est deum. Tūc bestia cum ingenti impetu venire super eoz cepit terrimis flatibus ac sibilis: stridoribusq; premissis. At ille nihil horum metuens conuersus ad draconem dicit. Perimat te ꝓpꝫ filius dei: q̄ perempturus est cetum magnum. Et vbi hec senior dixit statim dirissimus draco simul cum spiritu euomens venenum: disruptus crepuit medius. Cum autem conuenissent finitimi habitatores et facti draconis miraculo obstupescerent: feroris vehementiam non ferentes congregauerunt super eum barene moles immensas astante tamen ibidem patre Ammone. quia nec sic quidez cum mortua fuisset bestia: fine illo appropinquare ei audebant.

¶ De sancto coprete presbytero et beremita.

Erat quidam pater in ipsa beremo habens monasteriū Copres nomine vir sanctus annorum circiter octoginta: & ipse multas virtutes faciens, languores curans & efficiens sanitates: sed & demones fugans & multa mirabilia faciens. Ex quibus nōnulla etiam in nostri presentia effecit. Is ergo cum vidisset nos. & osculo salutasset: atq; ex more post orationem etiam pedes lauisset: requirebat a nobis que gererentur in seculo. Nos autē rogabamus eum: vt ipse magis nobis de suis gestis aliqua narraret. ex quibus actibus: q̄busne meritis dominus ei tantam gratiam contulisset: exponeret. At ille nihil dedignatus est: & sue vite: & priorum suorum narrare nobis ordinem cepit: quos tm̄ longe illustriores fuisse perhibebat seq; ipsorum parua vite exempla sectari. Dicebat ergo. Nihil magni est o filioli: quod in nobis videtis ad comparationē sanctorum patrū. ¶ Erat enim quidam ante nos vir nobilissimus pater nomine mutius. Hic fuit primus in hoc loco monachis: & in omni hac beremo: viam salutis omnibus nobis primus ostendit. Hic autem primo gētilis fuit latronum maximus: & sepulchrorum violator: atq; in omnib⁹ flagitijs opinatissimus. ad quem tali ex modo occasio salutis aduenit. Nocte quadam ad domum cuiusdam virginis deo consecrate expoliandi gratia perrexit cumq; machinis quibusdaz: que huiusmodi artificibus note sunt: domus eius tecta conscendisset. querens quali arte vel quo aditu ad penetralia eius irreperet difficultate ppetrandi operis inuitus: plurimum noctis tempus in tectis positus fine vllo transegit effectu. Post multos vero animi conatus frustra adhibitos veluti fessus somno opprimitur: & per visum assistere sibi videt quendaz religiosum habitu fulgentem & dicentem. Desine iam ab bis flagitijs: & ab effusione humani sanguinis cessa: atq; ab execrabilibus furtis: ad laborem religiosum conuertere vigiliarum: & fuscipere celestem angelicamq; militiam: atq; ex hoc iam animi virtutibus viue: & ego te huius milite ducem atq; principem faciam. At ille cuz grauiter que sibi offerebantur: audisset: ostenditur ei exercitus monachorum: & principatum tenere super eos iubetur. In bis euigilans astantem vidit sibi virginem & requirentem: quis aut vnde. vel cur illic adesset. At ille quasi amens effectus nihil ei respondit: sed tantum vt ecclesiā sibi ostenderet: rogat. Illa vero cum intellexisset esse in re aliquid operis diuini: hominem perducit ad ecclesiam: ac presbyteris offert. Ad quorum ille vestigia proruens: orabat christianum se fieri: & locum sibi penitentie dari. Presbyteri vero: qui cognouerant virum hunc omnium esse scelerum auctorem: mirantur si hec vera loqueretur. Et cum perseuerantia sui fidem rei fecisset: monent eum vt si hec vellet illa penitus omitteret. Debinc cuz religionis initia suscepisset orat sibi precepta dari quibus viam salutis deberet incedere. At illi tres ei primi psalmi versiculos tradunt. Quibus ille diligenter consideratis: sufficere sibi autē ea ad viam salutis & scientiā pietatis. Tribusq; diebus permanens apud eos ad beremum profiscitur: vbi plurimo tempore demoratus: & die ac nocte in oratione cum lachrymis perdurans: cibum ex radicibus accipiebat herbarum. ¶ Regressus autem ad ecclesiam tres versiculos psalmi quos a presbyteris perceperat. non solum verbis sed & rebus atq; operibus reddidit. Presbyteri vero mirabantur q̄ subito conuersus acrimam statim inierit abstinentiaz & instruentes eū plenius ex diuinis scripturis: hortabantur secuz demorari. At ille ne videretur esse inobediēs vnā apud eos exigens septimanam: rursus pergit ad beremum: atq; ibi continuo per septem annos in omni abstinentia degens: plenitudinem gratie consequitur a deo: ita vt pene omnes scripturas memoriter teneret. Panem vero dominica tantū die sumebat: & hunc diuinitus delatum. Nam cū oraret surgens ab oratione inueniebat panez positum: quem nemo hominum detulerat. Hūc vbi cum gratiarum actione sumpsisset: sufficiebat ei vsq; ad alteram dominicam diem. Post multum vero temporis: iterum regressus ex deserto: exemplo abstinentie sue q̄ plurimus ad imitationem sui inuitauit: inter quos accessit ad eum adolescēs quidam: cupiens eius esse discipulus. Cui ille cū habitum monachorum hoc est leuitinam & cucullam ac melotem: que est caprina pellis: imposuisset. docere eum de ceteris monachorum institutionibus cepit. Multa sane cum sollicitudine curabat ficubi christianorum quis fuisset defunctus: vt sepeliret eum. Quem cum vidisset adolescens ille discipulus suus summa cum diligentia mortuis indumenta aptantem: dicit ad eum. Pater vellem vt & me mortuum ita indueres ac sepelires. At ille ait. Ita inquit faciam & tam copiose te induam donec dicas sufficit. Post non multum vero temporis: defunctus est adolescens. & predictus sermo completur. Cum enim plurima ei circūdedisset indumenta. ait ad eum coram omnib⁹ Sufficiunt tibi hec ad sepulturam filiole: an adhucvis vt aliquid addamus. Tunc defunctus vocez cunctis audientibus emisit: obuelata iam facie vultuq; constricto & dixit. Sufficit pater: implesti quod promiseras. Obstupuerunt autez qui per presentes aderant: & admirati sunt valde super tam mirabili facto eius. At ille sepulto adolescente continuo ad beremum redijt: summo studio iactantiam declinans. ¶ Quodam autem tēpore iterum de beremo venit ad visitandos fratres: quos ipse instituerat. & cum quidam ex eis in extremis diem ageret reuelatum est ei a domino q̄ esset moriturus. Hora autez iam erat ad vesperam declinans. Festinabat ergo: vt eum videre posset. Vicus autem vbi decumbebat eger longo adhuc aberat spacio: & nolens noctu introire vicum: simul & saluatoris sermonē intra semet ipz

meditans: quo dixit. Ambulate dum lucem habetis vobis: & qui ambulat in luce non offendit. Cum videret iam solem demergi: ait ad eum. In nomine domini nostri iesu christi sta paulisper in itinere tuo: & expecta me donec ad vicum perueniam. At ille cū aliqua iam mergi cepisset ex parte restitit: nec prius accubuit q̄ homo dei perueniret ad vicum. Hoc autem manifestum factum est hominibus illis qui in eodem vico habitabāt. Stantes enim & intuentes moras solis in occasum: mirabātur omnes quid sibi vellet hoc q̄ tot horis in occasum suum non descenderat sol. Videntes autem patrem Hutium: de heremo venientem: querebant ab eo quid hoc esset signi qđ ostenderat sol. At ille respondit eis. Non memini-stis vocem domini & saluatoris nostri dicentē. Si habueritis fidem sicut granum sinapis maiora horum signa facietis? Cum autem intellexissent ad eius fidem solez stetisse: timore magno exterriti sunt plurimiq̄ ex eis iunxerunt se ei discipulos: & sequi eum ceperunt. Cum autem ingressus fuisset domum illius fratris pro quo festinauerat: & inuenisset eum iam defunctum: oratione facta accedens ad lectum osculatus est eum: & ait. Quid magis desiderij habes frater abire & esse cum christo an permanere in carne? Tunc ille recuperato spiritu paululum refidens: ait ad eum. Quid me reuocas pater. Melius est mihi redire & esse cum christo: permanere autē in carne mihi necessarium non est. Cui pater Hutius. Dormi ergo inquit in pace fili: & ora pro me. At ille continuo reclinans se in lecto dormiuit. Hi autem qui aderant obstupuerunt: dicentes. Vere dei homo est hic. Tunc ille induit adolescentem vt sibi moris erat satis decore: & totam noctem in psalmis hymnisq̄ peruigilez ducens: honeste iuuenē tradidit sepulture. ¶ Alium autem fratrem cum visitasset decumbentem vbi vidit eum quietem mortis difficulter accipere: & grauiter conscientie suę metu redargui ait ad eum. Cur imparatus es fili ad profectionem tuam? Accusatrix: vt video: ignauie tue tecum pergit conscientia. Tunc ille exorabat eum dicens. Obsecro te intercede pro me ad deum: vt mihi parui temporis spacium largiatur: quo possim emendare vitam meam. At ille. Nunc inquit spacium penitentie requiris: vbi vite tempus implesti? Quid faciebas i omni hoc vite tue tempore. Non potuisti vulnera tua curare. Quinimmo & recentiora semper addebas. At ille cum permaneret exorās ait ad eum senex. Si vltra non addes malis tuis mala: orabimus pro te deum. Bonus est enim & patiens & indulget tibi parum aliquid temporis vite: vt omnia debita tua reddas. Et cum post hec orasset deū surgens ab oratione: ait ad eum. Ecce tres annos tibi dominus concessit in hac vita tantum: vt ex animo ad penitentiam conuertaris. Et apprehensa manu eius: eleuauit eum de lectulo. At ille surgens sine aliqua dilatione secutus est eum ad desertū. Et vbi completi sunt tres anni: reuocabat eum ad locum: vnde eum assumpserat iam non quasi homi-
3 nem sed quasi angelum ex homine deo consignans: ita vt omnes mirarentur de conuersatione eius. Cumq̄ conuenissent ad eum fratres plurimi: statuit eum in medio: atq̄ ex ipso materiam sumens per totam noctez doctrinam de fructib⁹ penitentie & conuersionis produxit ad fratres. Ipso vero sermonē faciente quasi dormitare frater ille cepit paululum: & continuo in perpetuum quieuit. Cunc facta oratione super eum: & omnibus que ad sepulturam pertinent: ex more completis: ad beremum properanter abscessit. Frequenter autem & nilum fluuium hunc immanem pedibus transiuit: aquam vsq̄ ad genu habens. Alio quoq̄ tempore clausis ostijs: fratribusq̄ in superioribus solarijs sedentibus ipse ingressus est ad eos & frequenter ad quēcunq̄ locum irevoluit q̄ is longe positum: intra momentum tēporis inuentus est. Nam primo adhuc tempore conuersionis sue cum esset in beremo & septimanam ieiunasset: aiunt occurrisse ei hominem in deserto habentem panem & aquam qui & hortatus est eum accipere cibum. In alio quoq̄ tempore demon assistēs thesauros auri plurimos quos pharaonis fuisse perbibebat ostendit ei sub terra demersos. Cui respondisse fertur pater mutius. Pecunia tua tecum sit in interitum & perditionem. Hec ergo & bis similia plurima effecit deus per eum. Sed & alij nihilominus fuerunt ante nos multi patres quibus dignus non fuit mundus: signa celestia & prodigia facientes? Quid ergo miramini si nos parui homines parua faciamus: claudos aut cecos curantes quod & medici ex ar-
[illegible]facere possunt? ¶ Et cum hec nobis Lopres[illegible]
[illegible]enarraret vnus ex fratribus nostris quasi incredulitate eorum que dicebantur tediare cepit: & pre tedio dormitare. Cunq̄ somno fuisset oppressus vidit per visum libros aureis litteris scriptos in manibus senis copertis: ex quo narratio eius deduci videbatur: & assistentem quendam clarissimi aspectus virum: canicie venerandū: cōmination fibi magna dicentem. Cur non audis attente que recitantur: sed incredulus dormitas At ille conturbatus euigilat & statiz nobis secretius latino sermone q̄ viderat enarrabat. ¶ Inter hec autem vidimus rusticanum quendam accessisse ad ostium senis habentem vas arenaplenum & expectantem donec senex sermonē sue narrationis expleret. Nos autem videntes eū interrogauimus seniorem quid sibi vellet rusticanus iste stans: & arenam tenens in vase. Respōdit ad nos senior dicens. Non quidem oportebat me o filioli hoc vobis prodere ne gloriari videamur: & merces laboris pereat: tamen pro edificatione vestra & vtilitate qui tam longo itinere venistis ad me non patiar etiam hoc abscondi a vobis: sed enarro opera domini qui dignatus est implere per nos. Terra regionis huius que in vicino nobis posita colitur sterilis valde & infructuosa fuit: ita vt si quando semina ex necessitate suscepit duplicata vix redderet. Vermes enim quidaz nascebā tur in ipsis germinuz culminibus: & ascendentes segetem succidebant. Erant autem agricole loci ipsius gentiles. Hos cum docuissemus domino crederet & fidem christi recipere: christiani iam facti veniunt ad nos & rogant vt oremus dominuz pro segetibus ipsoruz. Et cuz diceremus eis nos quidem oraturos. sed fidem ipsorum reqri apud deum: que hoc percipere mereatur illi ex arena hac que calcatur a nobis sinus suos replentes offerunt nobis rogantes vt in nomine domini benediceremus. Et ego ad eos ſm fidem inquā vestram fiat vobis. Tunc illi auferentes arenaz secum miscent seminibus que seminaturi erant & spargunt per agros & tantum fructum ex eo colligunt quantum nulla vsq̄ potuit egypti terra colligere. Ex eo ergo consuetudo est eis bis per annos singulos venire ad nos & eadem expectare a nobis. ¶ Sed & illud nō celabo vos quod mihi deus ad gloriam nominis sui prestitit. Descenderam aliquando ad ciuitatem & inueni ibi virum quendam doctorem manicheorum seducentē populos: cum hoc habui conflictuz sermonis. Sed quia erat versutus nimis: & concludere eum verbis non poteram: veritus ne auditorum turbe lederentur: si ille quasi superior abcessisset in verbis dixi. Accendite ignem plurimū in medio platee & ambo intremus in flammam si quis nostrū ex ea non fuerit adustus: huius vera fides credatur. Quod cum dixissem valde placuit populo & continuo ignis accenditur plurimus Tunc ego apprehendens eum cepi mecum per trahere ad ignem. Et ille non ita inquit: sed vnusquisq̄ nostrum singulariter ingrediatur. Primus tamen tu debes intrare qui hoc proposuisti: & ego in nomine christi confignans memetipsum ingressus sum ignem. Flammavero huc illucq̄ diuidi ac dispergi & refugere pene a me cepit. Steti in medio ignis dimidia fere hora: & in nomine domini in nullo penitus lesus sum. Videntes autem populi cum ingenti ammiratione acclamauerunt & benedixerunt deum dicentes. Mirabilis deus in sanctis suis. Ceperunt autem vrgere etiaz manichеum vt introiret in ignez. At ille reluctari cepit & subtrahere se. Tunc comprehendentes euz turbe iniecerunt in medium ignis: & statim circūdans eum flamma atq̄ adurens semiustum reddidit. Et illum quidem cum dedecore ex vrbe populus eiecit: clamans & dicens. Diuus ardeat seductor. Me vero assumentes secum & benedicentes dominum ad ecclesiam perducunt. ¶ Alio quoq̄ tempore dum trāsirem iuxta templū quod dam vidi ibi sacrificare gentiles: & aio ad eos. Cur vos cum sitis homines rationabiles immolatis mutis & insensibilibus simulachris. Nonne enim vos multo magis sine sensu estis: q̄ illi quibus immolatis. Ad hunc sermonem domin⁹ aperuit eis intellectum & relinquentes errorem suum quem agebant: secuti sunt me: & crediderunt saluatori nostro deo. ¶ Fuit mihi aliquando hortulus monasterio vicinus: in quo propter aduentā tes fratres olera colere videbamur. Quidam autez gentilis ingressus est noctu: & furatus est olera. Que cum pertulisset ad domum suaz: igni apposuit vt coqueret. Cunq̄ tribus horis cōtinuis ingenti igne suggestu: neq̄ seruare neq̄ molliri: aut calefieri aliquatenus potuissent: sed permanissent eadem viriditate qua in ollam missa sunt: & neq̄ aqua quidam ipsa vel leuiter calefieri potuisset: in semetipsum regressus ille qui furatus ē: erepta rursus de foco olera reportabat ad nos & prosternēs se ante pedes nostros rogare cepit: vt peccati sui veniam mereretur: & fieret christianus: quod & impetrauit. ¶ Accidit autem eadez die hospites venire ad nos plurimos fratrū: quibus opportune olera ipsa parata sunt gratias ergo referentes domino pro mirabilibus suis duplicem letitiam gessimus: & pro salute dominis: & pro beneficijs diuinis.

¶ Incipit vita de sanctis Syro Esaia & Paulo.

Odebat & adhuc etiam hoc abbas Syrus aliquando & Esaias & Paulus occurrerūt sibi inuicem ad ripam fluminis. Erant autem isti viri iusti summe abstinentie & tori⁹ religionis. Hi pergebant visitaturi sanctum quendā virum noie anuph. Aberat aūt monasteriū: ad qđ ibāt: mansionibus tribus. Cum ergo vellent transire fluuium: nec esset copia transmeandi: aiunt inter semetipsos. Petamus a domino gratiam: ne impediatur nobis boni operis iter. Et conuersi ad abbatem syrum. tunc aiunt precipue pete a domino: scimus enim audiri te: quia prestabit tibi que petis. At ille coborratus etiam ipsos secum genua figere in oratione prostrauit se in faciem coram domino. Et cum impleta oratione surrexissent ecce vident lappelli nauigium ad ripam fluminis paratum ad iter quod acturi erant & expeditum. Hoc ascendētes aduersus fluminis cursum ita velociter ferri ceperunt: vt inter horam vnaz: totius itineris quod per acturi per triduū erant conficerent spacium. Cunq̄ applicuissent ad terram esaias ait. Dominus mihi ostendit virum ad quem properamus occurrentem

appareat nauigiū

nobis: & vniuscuiusq; nostrum secreta cordis aperientem. Sed & paulus ait. Et mihi ostendit dominus q̄ post triduum educat eum de hoc mundo. Cum ergo iter: quod ducit ad monasterium de flumine: incedere cepissent: progressiq; essent paululum: occurrit eis supradictus vir ad quem visitandum pergebant: & salutans eos ait: benedictus deus: qui vos mihi & nunc in corpore: & ante iam ostendit in spiritu. Et tunc cepit de vniuscuiusq; eorum meritis que habebant apud deum: atq; actibus memorare. Tunc paulus ait. Quoniam & nobis dominus ostendit: q̄ post triduum te de hoc mundo assumat: petimus a te: vt etiam de tuis nobis virtutibus & actibus: quibus dño placuisti: enarres: nec verearis iactantie notam. Absces̄surus enim de hoc mundo: ad imitationē posteris gestorum tuorum memoriaz derelinque. Tunc ille. Nihil inquit magnum feci̇sse memini: hoc tamen custodiui: ex quo nomē saluatoris nostri in persecutione confessus sum: ne post confessionem veritatis mendacium de ore meo p̄cederet: nec̄ p̄ amore celestiu terrenum aliq̄d amarem ſ nec̄ gratia domini in bis defuit mihi. Nū q̄ enim me fecit in aliquo egere terreno: omnem quem desideraui cibum: angelorum mihi deferēs ministerio. Nihil a me occultauit dominus eorū: que gerūtur in terris: nunq̄ defuit in corde meo lux eius: per quam suscitatus somnum corporis non requirerem: desiderium habens semper videdi eum. Sed & angelum suum assistere mihi fecit edocentem me de singulis quibusq; virtutibus mūdi. Lux mētis mee nunq̄ extincta est. Omne quod petij a domino sine mora consecutus sum. Ostendit mihi frequenter multitudines angelorum assistentium sibi vidi & cetum iustorum: congregationesq; martyrum: monachorum conuentus: omniumq; sanctorum: eorum dūtaxat: quorum opus non est aliud nisi laudare semper & benedicere deum: in simplicitate cordis & fidei. Vidi ecōtrario sathanam & angelos eius eternis ignibus tradi: & rursus iustos eterna leticia perfrui. Cum hec & multa alia bis similia per totum triduum enarrasset eis: tradidit spiritum. Et continuo vident ipsi ab angelis suscipi eius animaz: atq; ad celos ferri: ita vt vocem hymnorum audirēt & ipsi. a quibus vna cum angelis anima eius abscedens dominum collaudabant.

vitaz suā ipse narrat. q̄ cuius dicit no tāda. q̄ metuētes.

¶ De sancto Heleno.

Vit & alius vir sanctus Helenus nomine bic a puero i seruitio domini omni cuz continentia & castissimis institutionibus enutritus ad summa merita peruenerat. Deniq; cū adhuc puer esset in monasterio: si necessarius fuisset ignis: vt e vicino peteretur: ardentes prunas vestimento deferebat illeso. Quod ammirantes omnes qui aderant fratres: studium animi viteq; ei⁹ ac meriti cupiebant. Huic quodam tempore cum solus esset in heremo: desiderium vescendi mellis exortum est: & conuersus vidit in saxo fauum mellis inberentem: sed intelligens inimici banc esse fallaciam continuo semetipsuz increpans ait. Discedite a me deceptrix & illecebrosa concupiscentia. Scriptum est enim. Spiritu ambulate: & desideria carnis ne perfeceritis. Et statim derelinquēs etiam locum ipsum: decessit & abijt in desertū: atq; ibi tanq̄ p̄o carnis concupiscentia punienda ieiunijs semetipsum cepit affigere. Tertia autem septimana ieiunij sui videt i deserto iacere diuersa poma dispersa: & intelligens dolos inimici ait. Non manducabo neq; contingam: ne fratrē meū boc est animam meam scandalizē. Scriptum est enim quia non in cibo solo viuit homo: sed in omni verbo dei. Cunq; & sequentem septimanam ieiunaret: paululum in somnum deductus est: & ecce angelus astitit ei per visum dicens. Surge iaz & que inueneris tibi apposita nibil dubitans bis vescere. Et surgens vidit aquā fontem lenibus repletum fluentis: eiusq; ripas in circuitu herbis quibusdaz teneris odoratisq; pretextas. Et accedens decerpere cepit & edere similiter & ex fonte poculum sumere. Affirmabat autem se nunquā in omni vita sua tante dulcedinis aliquid: & tante suauitatis bausisse. Inuenit autem in ipso loco etiam speluncam quandam: intra quaz aliquā diu requieuit. Et cum reficiendi corpusculi tempus & necessitas affuisset: per dei nibilominꝰ gratiam: nibil deerat eorum que poscebat a domino. ¶ Quodam vero tempore pergebat ad visitandos fratres iconomos: quibus etiam que necessaria erant ad refectionez corporis deferebat. Et cum in itinere eorum: que portabat: onere grauaretur: vidit eminus onagros transire per desertum: & exclamauit dicens. In nomine domini nostri iesu christi veniat. vnus ex vobis & suscipiat sarcinam meam. Et ecce vnus ex omni grege tota cum mansuetudine pergit ad eum. Tunc ille p̄benti se spōte & onus imposuit & ipsi insedit: & cū velocitate ab eo ad cellulas fratrum: quo pergebat euectus est. ¶ Alio rursus tempore dominica die venit ad quoddam monasterium fratruz: & cum vidisset eos non agentes solēnitatem diei causam requirit. Cum autem dixissent: p̄o eo q̄ p̄sbyter non adesset qui trans flumen maneret: ꝓpter metum enim cocodrilli transire nullus audebat. Tunc ille si vultis inquit ego eam: & adducam eum ad vos. Et continuo ad ripam fluminis pergit. Vbi cum nomen domini inuocasset: p̄sto fuit bellua: & que solebat ad esse ad pernicies hominum: affuit nunc ad vebiculum iusti: tergo quoq; suo suscipiens eum cū omni metu subiecta:

usq; ad partem ripe vlteriozis euexit. Adijt continuo p̄sbyterum: & exorare eum cepit. vt veniret ad fratres. Erat autez indutus vilissimo & abiectissimo indumento. Super quo miratus p̄sbyter: quis aut vnde esset. vel quid sibi vellet: inquirit. Vbi vero cognouit esse hominem dei sequi cū cepit ad flumen. Et cum causaretur non inueniri nauigium quo transiri possit: tunc abbas belen⁹. nibil inquit verearis pater: ego iaz nunc parabo vebiculum. Et exclamans voce magna: ad esse bestiā iubet. Que statim voce eius audita affuit ac dorsum suū ad vebendū placite p̄buit p̄ior ipse conscendens inuitat & p̄sbyterum dicens. Ascende nibil formidans. At ille visa belua exterritus: retrocedere ac refugere magis cepit. Omnes autem qui aderant stupor: ingens & metus inuasit: videntes eum cocodrillo euectuz fluminis alueum transmeare. Sed vbi descendit: secum pariter in siccum educit etiam bestiā dicens ad eam. Melius est tibi mori q̄ tot sceleruz & tot homicidioꝝ inuolui reatu. At illa statim corrues expirauit. Interea per triduz in monasterio sanctus Helenus permanens docebat fratres spiritali doctrina. ita vt etiam nonnullorum cogitationes cordis & secreta cōsilia proferret in medium & alium quidem p̄oderet, spiritu fornicatiōis vegeri: alium spiritu iracundie. alium vero cupiditate pecunie: nonnullos autem & iactantie ac spiritu superbie illudi. Alterius vero mansuetudinis. alterius iusticie. alterius etiam patientie testimonium dabat: & sic vtraq; ex parte aliorum vitia. aliorum etiam virtutes animi exaggerans: ad omnes eos profectus mirabiliter excolebat. Agnoscentes vero singuli quiq; ita agi inter semetipsos vt ille nunciauerat corde cōpuncti emēdabantur. Profecturus autem ait ad eos: prepara te olera ad aduentum fratrum. Et illis p̄parantibus continuo superuenerunt fratres quib⁹ bonorifice susceptis: ipse contendit ad heremuz. ¶ Rogabat vero eum quidam de fratribus vt p̄mitteret ei secum esse: & degere in heremo. Cunq; respondisset ei graue esse negocium: & plurimi laboris obsistere temptationibus demonum: eo cōtentiosius inuenis perstebat promittens se cūcta tolerabiliter perlaturum. tantum vt p̄beret ei copiam consortij sui. Et cum permisisset secutus est eum ad heremum: quem ille in vicina sibi spelunca habitare iubet. Tunc demones aduolantes per noctem primo fedis & turpibus eū cogitationibus exagitant: post hec vero etiam violenter irruere & necare eum aggrediuntur. Effugiens autem iuuenis: & peruolans ad cellulā sancti belen: quibus malis vexaretur exponit. Tunc senior consolatus eum paucis verbis: & de virtute fidei ac patientie commonens: statim reuocat ad speluncam: de qua fugerat: & tanq̄ sulcū quēdam per harenam extra cellulam iuuenis digito

suo ducens: p̄cepit in nomine domini: ne audeant demones statutum transgredi limitem: & ita verbi eius virtute adolescens permansit de reliquo securus. ¶ Ferebatur etiam de illo iuuene: q̄ & ipse in heremo positus celestes sepe percepisset cibos fratribus ad se venientibus: cum nibil habuisset quod apponeret: affuisse quendaz adolescentem: panes ei & que erant necessaria deferētem: eaq; cum ante speluncaz eius deposuisset: vltra nusq̄ comparuisse: dixisseq; ad fratres. Benedicamus dominum: qui p̄parauit nobis mensam in deserto. Hec & alia plurima de sancto rum patrum vita & conuersationibus enarrās nobis pater corpes & cum omni effectu instruens: post edificationis sermonem introduxit nos in hortum: ostendens nobis arbores palmarū aliorumq; pomorum: quas ipse plātauerat & dicebat Hec me in heremo plantare rusticanorum fides ammonuit. Ut enim vidi eos tantaz fidem habere vt barenam sub nostris vestigijs colligentes per agros suos spargerent & terram sterilem ad totius fecunditatis verterent vbertatem: pudor inquā est: si nos inferiores bis inueniamur in fide: quorum fides per eos cognita est deo.

¶ De sancto Helya.

Idimus & alium senem venerabilem Helyam nomine in finibus ciuitatis anthinos que est metropolis thebaidis: centuz fere iaz & decem [vt dicebatur] annorum: super quez dicebāt: q̄ vere spiritus Helye i eo requieuisset. Multa enim de eo & magnifica ferebantur. Septuaginta nanq̄ annos in solitudine vastissima eum transegisse perbibebant: cuius deserti borrorem terrorēq̄ nullus sermo digne poterit exponere. Illic ergo sedebat senior tota hac etate: humana habitationis nesciens loca. Semita autem erat angusta & scrupea: que ad eum ducebat: que vix inueniri a commeantibus posset. Locus vero ipse in quo sedebat spelunca erat terribilis quedam: & intuentibus plurimum borroris incutiens. Ipse autem trementibus iam membris: prematura quatiebatur etate. Incessabiliter faciebat signa per singulos dies: & cuntes ad se quacunq; incommoditate constrictos omnimodis resoluebat. Cuncti vero patres confirmabant: q̄ nullus omnino meminisset quando hic secessisset ad heremum. Cibus ei erat panis exiguus & pauc̄issime oliue usq; ad vltimā senectutem. Nam & in iuuentute sua septimanas frequenter ieiunasse perbibebatur.

¶ De sancto Pythirione.

Nterea redeuntes ex thebaide vidimus montem quendaz preruptum fluuio imminentē elatione minacis saxi aspectu etiam ipso terribilem: in quo erant per ipsa precipitia spelūce difficilis accessus. In bis monachoꝝ plurimi commanebant: quoꝝ pater erat nomine Pythir.on. Hic ꝛ ex discipul' beati Anthoni fuit ꝛ post illius obitum cum sancto habitauerat ammone. Post huius quoq; abcessum in hoc se constituerat monte. Sed ꝛ tanta in eo erat virtutum copia, tanta gratia sanitatum: ꝛ potestas aduersum demones: vt duoꝝ meritо summoꝝ viroꝝ solus hereditatem consecutus dupliciter videretur. Hic ergo multis monitis nos edificans: multaq; doctrina instruens precipue tamen de discretione spirituum nos docebat dicens esse quosdam demones: qui certis quibuscunq; vitijs obsequuntur: quicq; eum effectus anime passibiliter ꝛ vitiose viderint moueri conuertunt eos ad omne facinus malum. Si qs ergo est qui vult demonibus dominari: prius vitijs suis ꝛ passionibus domnetur. Quodcunq; enim vitium proprie passionis abieceris: huius vitij demonem poteris etiam de obsessis corporibus effugare. Et ideo conandum est paulatim p̄ria vitia superare: vt possimus etiam demones superare: qui huiusmodi vitijs obsequuntur. Hic secundo reficiebatur in septimana pulticulas accipiens ex farina: nec poterat iam accipere aliaz escam: neq; etate, neq; consuetudine permittēte.

discretio spirituū

eijcere demones

¶ De sancto Eulogio.

Vdimus ꝛ alium sanctum patrem Eulogium nomine: qui in offerendis sacramentis tantum gratie accipiebat a dño: vt vniuscuiusq; accedētiuz ad altare dei merita culpasq; cognosceret. Deniq; ex mōachis quosdam volentes accedere ad cōmunicationem retinuit dicens. Quomodo ausi estis accedere ad sacramenta: cum mens vestra ꝛ propositum sit in malo. Deniq; ait, Tu hac nocte habuisti cogitationes fornicandi. Tu vero dixisti in corde tuo: nihil interest siue iustus ad sacramēta siue peccator accedat. Et aliꝰ dubitationem habuit in corde suo dicens. Quid enim me sanctificare cōmunio potest. Hos ergo ꝛ singulos remouebat a cōmunione sacramēti: ꝛ dicebat eis. Secedite paululum ꝛ agite penitentiam: vt purificati per satisfactionē ꝛ lacbrymas: digni habeamini cōmunioni cbristi.

¶ De sancto apelle.

Vdimus ꝛ alium presbyterum in vicina regione nomine Apellen: virum iustum. Hic faber erat ferrarius ꝛ que necessaria erant fratribus operabatur. Quodam autem tempore cum ad fabritia opera vigilaret in filētio noctis: conuersus dyabolus in formam mulieris specio se venit ad eum tanq; aliquid ei operis deferēs. Tunc ille ereptum manu nuda de fornace ferrum candens in faciez eius iecit. At illa clamans ꝛ vlulans aufugit: itavt omnes fratres qui in circuitu cōmanebant: vlulatum eius fugientis audirent: ꝛ ex eo iam vir ille in vsu habuit ferrum candens manu nuda tenere nec ledi. Ad hunc ergo cum venissemus ꝛ humanissime nos suscepisset: poscebamus ab eo vt nobis vel de suis vel de eorum quos precipuos in conuersatione sancta sciret: virtutibus loqueretur. Tunc ille. Est inquit in bac beremo vicina frater quidam nomine Johannes etate prouectus: vita moribus atq; abstinentia cunctos precellens. Hic primo cuz secessisset ad beremum tribus cōtinuis annis sub cuiusdam saxi rupe stans: semper oʒauit: ita vt nunq; oīno resedcrit neq; iacuerit. Somnum aūt tantū cepit q̄tum stans rapere potuit. Cibū vero nunq; nisi die dominica sumebat. Presbyter em̄ tunc venicbat ad eum ꝛ offerebat p eo sacrificiū: idq; ei solum ꝛ sacramentum erat ꝛ victus. Hinc quodam die satbanas surripere volens transfiguravit se in presbyterum qui venire ad eum solebat: ꝛ preueniens boram solitam simulat se sacramentorum gratia venisse. At ille vigilanter intelligēs dyaboli fraudem cum indignatione quadam ait ad eū. Omnis doli omnisq; fraudis pater: inimice omnis iusticie non desinis seducendo animas cbristianas: sed ausus es et ad ipsa te immergere terrifica ꝛ sacrosancta mysteria. At ille respōdit ei. Putaui inquit q̄ possim te ludificare. Sic em̄ ꝛ alium quendam ex vestris decepi: ita vt ꝛ mente excederet ꝛ perderet sensum. Quez cum credē tem mibi insanum reddidissem: tot iusti oʒantes p eo vix euz ꝛ loco ꝛ sanitati restituere potuerūt. Et bec cum dixisset demon aufugit ab eo. Erat autem supradictus vir perstistens in opere cepto: atq; in oʒatione perdurans. Pedes vero eius ex eoq; multo tempore immobiles fuerunt disrūpebantur: ita vt sanies ex eis proflueret. Tres aūt cum complerentur anni affuit angelus domini: ꝛ ait ad euz. Dominus iesus xp̄s ꝛ spiritussanctus susceptis oʒationibus tuis: ꝛ corporis tui cicatrices sanat ꝛ celestis cibi: id est verbi ꝛ scientie suetibi abundantiam donat. Et contingens os et ac pedes: ꝛ ab vlceribus eum sanum reddidit ꝛ repletum scientie ꝛ doctrine gratia cibi famē sentire non fecit. Jubet autem transire eum ad alia loca: ꝛ beremum circūeuntem visitare etiā alios fratres: ꝛ edificare eos in verbo ꝛ doctrina domini. Dominica autem die ad eundez semper reuertebatur locum simili modo sacramentoꝝ gratia: reliquis vero diebus etiam opus manuuz faciebat ꝛ operabatur in iumentoꝝ cingula ex palmarum foliis texens: vt in illis locis baberi moris est. Quodam vero tempore claudus aliquis ire ad ipsum voluit vt ab eo curaretur. Contingit autem vt animal ipsum quod ascensurus erat cingulum manibus dominis dei factuz baberet. ¶ Cum ergo imponeretur ille claudus supra iumentum: statim vt contigerunt pedes eius illud cingulum: sanus effectus est. Sed ꝛ quibuscunq; egris benedictum panem misit. statim vt ex eo p ceperunt sanati sunt. Et alias multas virtutes ꝛ sanitates per euz dominus impleuit. ¶ Habuit autem ꝛ banc gratiaz super omnes pene ceteros bomines vt vniuscuiusq; fratrum de vicinis monasteriis conuersatio ei reuelaretur: ita vt scribere tad patres eoꝝ ꝛ commoneret. q̄ ille ꝛ ille segniter agunt: nec rectum in timore propositum gerunt: ille vero ꝛ ille in fide ꝛ animi virtute proficiunt. Sed ꝛ ad ipsos patres scribebat: aliis q̄dem q̄ multum tedioſi essent erga fratres: ꝛ pusillanimes circa patientiam: aliis vero q̄ bñ constanter ꝛ sollicite agerent ꝛ sufficienter consolarē tur fratres. Et quid buic meriti pro virtutibus: quid vero illi coreptionis immineret a domino p ignauia predicabat: ꝛ ita eoꝝ qui absentes erāt actus ꝛ causas ac merita vel negligentia describebat: vt audientes bi de quibus dicebat] conscientia convicti negare non possent. ¶ Docebat tamen omnes: vt a visibilibus ꝛ corporeis rebus cor ꝛ animum ad invisibilia ꝛ incorporea trāsferrent. Tempus enim inquit est: vt ad huiusmodi studia transeamus. neq; enim semper pueri ꝛ semper infantes esse debemus: sed aliquādo iaz ad spiritalia ꝛ altiora conscendere: ꝛ virorum sensus capere: atq; ad perfectionem subire intelligē tiam: vt possimus virtutibus animi enitescere. Sed ꝛ multa alia de boc viro sanctus homo dei apelles narratione nobis fidelissima commēdauit: que cuncta conscribere: ꝛ longum videtur ꝛp magnitudine sui: nonnullis fortasse audientium vix credibile.

¶ Finit vita sancti apellis.

¶ De sancto Papbuncio.

Vdimus ꝛ aliud monasterium sancti papbuncij bominis dei: q̄ nominatissimum in illis locis anachorites: ꝛ vltimi habitatoꝛ fuerat deserti in regionibus eraclee os: splendide vobis apud thebaidam. De boc ergo fidelissima patrum narratiōe comperimus: q̄ cum fuisset vite angelice: quodaz tempore oʒauerit ad deum vt sibi ostenderet: cui sanctorum similis baberetur. Assistens vero angelus dei respondit ei: q̄ similis esset symbonia eo cuidam qui in vico illo cantandi arte victum quereret. Tūc ille obstupefactus nouitate respōsi cum omni properatione pergens ad vicum rediit bominem. Et cuz inuenisset studiosissime percunctabatur ab eo: quid naz sancti ꝛ religiosi operis gestum sit ei: omnesq; actus eius curiosius discutit. At ille respondit ac res erat se esse idignissime vite bominez peccatorem: atq; ante nō multum temporis ex latrone in istud quod nunc exercere videtur: fedum artificium devolutum. Papbuncius eo magis inflabat requirens si quid ei forte vel inter latrocinia pij operis fuisset admissum. Nibil inquit mibi conscius sum boni. Hoc tamen scio q̄ cum inter latrones esset capta est aliquando a nobis virgo deo consecrata: buius cuz ceteri collegе mei latrones cuperent eripere pudorem: obieci me medium: ꝛ eripui eam de contaminatione latronum: ꝛ nocte deducens eaz usq; ad vicum domui sue restitui intactaz. Alio quoq; tempore inueni mulierem honeste forme in beremo oberrantem. Hinc cum interrogarē a me: cur aut quomodo in bec loca deuenisset respōdit. Nibil me interroges infelicissimam mulierē: nec causas requiras: sed si ancillam placet babere abducito quo vis. Hibi enim infelici est maritus qui debiti fiscalis gratia sepe suspensus ꝛ flagellat⁹: ac penis omnibus cruciatus seruatur in carcere: nec aliam ob causam producitur nisi vt tormenta patiatur. Tres autem nobis filij fuerunt qui pro eiusdē iam debiti necessitate distracti sunt. Ego quoq; miserrima quia ad similes penas inquiroꝛ: de loco ad locum fugitans: sine dia miseriaq; confecta: per bec nunc latitans oberro loca: triduum boc sine cibo iaz ducens. Ego vbi bec audiui: miseratus adduxi eam ad speluncam: ꝛ reficiēs animam eius fame: collapsam dedi etiam trecentos ei solidos pro quibus se ac maritum ꝛ filios non soluz seruituti: sed ꝛ supplicijs asserebat obnoxios: ꝛ revocatam eaz ad ciuitatem omnes eos data pecunia liberaui. Hoc solum scio me feciſſe in latrocinio meo. Tunc pater papbuncius. Ego inquit nibil tale feci tamen credo etiam ad te pervenisse q̄ celebre papbuncij nomen inter monachos babeatur. Fuit enim mihi non mediocris studij: vt vitam meam in huiusmodi excolerez disciplinis. Deꝰ igitur de te mibi reuelauit: quia nibil minus apud ipsum meriti babeas quaz ego. Quia ergo frater vides te non minimo loco baberi apud deum: non negligas animaz tuam. At ille statim fistulas quas manu gerebat abiciēs secutus est eum ad beremum: ꝛ artem muficam in spiritualem commutans vite mentisq; armoniam: per integrum triennium arctissime se tradidit abstinētie: in psalmis ꝛ oʒationibus semetipsum die noctuq; exercens: atq; iter celeste animi virtutibus agens: inter sanctoꝝ angelicos cho-

papbutij similis latronum meruit. p.

latro liberat virgines.

mulier pulchre magnitudinis et filios latro restituit.

ros reddidit spiritum. ¶ Postea ꝙ hunc papbū eius omnis exercitij virtute consummatum premisit ad dominum: ipse acrioribus semetipsum studijs ꝙ prius exercuerat agens: iterum domino supplicabat vt sibi ostenderet quis ei esset similis super terram. Fit ergo vox ad eum dicēs. Similem te esse nosce primario vici huius: q̄ est in proximo. Quibus auditis papbūcius fine mora ad eum properans pulsat ad ostium dom⁹ ei⁹. Ille vero cui moris erat suscipere bospites occurrit ei: atq; introduxit in domum suā: lauans quoq; pedes eius apposuit mensam: egitq; conuiuium, inter epulas vero percunctari papbūcius cepit ab bospite qui actus eius: quod studiuz: cuiusq; operis haberet exercitia. Ille vero cum de se bumilia respōderet: ⁊ latere in bonis ꝙ publicari mallet: perurgebat papbūcius dicēs relatū sibi esse a domino ꝙ dignus esset consortijs monachorū. At ille ergo magis bumiliora de seipso sentiens aiebat. Ego quidem in nullo mihi boni alicuius sum conscius. Verum quia verbū dei factum est ad te: eum quē nibil latet celare nō possum. Hec ergo que mibi in medio multorum posito inuisu sunt loquar. Triginta iam completi sunt anni ꝙ continentie consensum babere me cū cōiuge mea nullus agnouit. Suscepti autez ex ea tres filios, borum enim causa solūmodo cognita est mibi vxor: nec p̄ter eam alia: nec ipsa vitra iam cognita. Suscipere bospites nunq̄ cessaui: sed ita vt neminem ante me pateret aduentanti occurrere peregrino. Non dimisi vnq̄ de domo mea bospitem sine viatico: pauperem nullum despexi: sed que necessaria fuerant p̄bui. Si in iudicio sedi: nec filij mei p̄onam contra iusticiam accepi. Alieni laboris fructus nunq̄ introierūt in domū meam. Lite si vidi: nunq̄ p̄terij donec reconsiliarē diffidētes ad pacē. Nemo vnq̄ deprehendit in culpa famulos meos: nūq̄ greges mei leserunt fruges alienas. Volētes seminare in rure meo nunq̄ prohibui: nec vberiora mibi noualia elegi: steriliora illis dereliqui. Quantū in me fuit nunq̄ peccauit: vt potentior infirmum p̄meret. Semp studui in vita mea: vt neminē contristarem. Judicium si fuit apud me: neminem condemnaui: ⁊ discidentes reuocare in concordiam studui. Hec interim mibi vite institutio deo donante hactenus fuit. ¶ Audiēs aūt bec beatus Papbūcius caput eius exosculans benedixit eū ⁊ dixit. Benedicat te dominꝰ altissimus ex syon: ⁊ videas que bona sunt bierusalem omnibus diebus vite tue. Quia ergo bene bec ⁊ conuenienter implesti illud tibi deest quod bonorum omnium summum est: vt omittēs cuncta: ipsam iam sequaris dei sapiētiam ⁊ secretioris scientie inquiras thesauros: ad quos aliter non poteris peruenire: nisi abneges teipsum: ⁊ tollas crucē tuam ⁊ sequaris xp̄m. At ille cuz audisset bec nibil moratus: nec ono aliquid in domo sua ordinans secutus est virū: pgens cum ipso ad desertum. Eū q̄ venissent ad flumē: nusq̄ ad tranimeandum reperto naulgio. Papbūcius p̄cepit intrare secū pedibus fluuiuz: cuius in illis locis profunda babebaf altitudo, transierunt ergo pariter fluuiū ita vt aqua eis vix ad latera peruenireꝫ. Vbi vero veniūt ad desertum: collocat dominē Papbūcius in cellula quadam: baud procul a suo monasterio posita ⁊ conuersationis spiritualis ordinē tradidit, perfectorumq̄ studiorum exercitia docet: sciētiarum quoq; secretiora concredit. Eūq; eū in omnibus instruxisset semetipsuz: denuo maioribus exercitijs dedit: exiguos p̄iores deputans laborez quibus confetri potuerit, bis q̄ seculi videbantur actibus occupari: boc enim sibi dicebat. Si isti qui sunt in seculo trā boni operis faciunt: quanto nos studere debem⁹ plus vel amplius in abstinentie labores eos antecedere. ¶ Tempore autem aliquando in bis transacto, ⁊ ad scientie perfectionem perducto, eum quē perfectum iam in operibus assumpserat quadaz die Papbuncius sedens in cellula sua videt animaz eius inter angelorum choros assumptam dicentium. Beatus quem elegisti ⁊ assumpsisti, babitabit in taberna culis tuis. Et cum bec audisset agnouit assumptum esse ex boc mundo virū. Tūc vero Papbuncius perstiebat in ieiunijs ⁊ orationibus semetipsum ad maiora ⁊ perfectiora extendens, ⁊ rursus orabat dominum vt sibi ostenderet cui similis haberetur inter bomines. Rursus ei vox diuina respondit dicens, Similis es negociatori quem videris ad te venientē, sed exurge velociter ⁊ occurre ei. Adest enim vir cui te similem indicaui. Et Papbūcius fine mora descēdens occurrit cuidam negociatori Alexandrino viginti milibus solidorum merces tribus nauibus deferenti ex thebaida, ⁊ quoniam erat religiosus ⁊ bonorum operum studium gerens, decē leguminum saccos pueris suis impositos ad monasterium dei bominis deferrebat, ⁊ bec ei causa adeundi Papbuncium fuit. At ille continuo vt eum vidit, quid agis inquit o p̄ciosissima ⁊ deo digna anima. Quid tibi cum terrenis est labor, cui sors ⁊ societas cum celestibus data est. Relinque bec illis qui de terra sunt ⁊ de terra cogitant. tu aūt regni dei ad quod vocatus es negociator efficere ⁊ sequere saluatorē a quo paulo post assumendus es. At ille nibil omnino differens p̄cepit pueris suis, vt omnia que superessent multa enim iaz ipse per se distribuerat panperibus erogarent. Ipse vero sequens sanctum Papbuncium ad desertum in eodem ab eo constitutus est loco, ex quo et p̄iores ad deum fuerant assumpti, et similiter ab eo de omnibus instructus in exercitijs spiritualibus ⁊ diuine sapientie studijs permanebat. Breui autem tempore consummato: etiam bic translatus est ad cōgregationem iustoꝝ. Et non multo post ipse etiā Papbuncius in ipsis summe abstinentie exercitijs ⁊ laboribus vitam posuit. Astitit enim ei angelus domini dicens ad eum. Veni iam benedicte domini ⁊ ingredere que tibi debētur eterna tabernacula. Ecce enim mecū adsunt propbete qui te in tuum suscipiant chorum. Hoc autē tibi p̄ius iccirco non reuelauit: ne forte elatus dānum aliquod tui laboris incurreres. Et vnā post bec in corpore adbuc positus diem ducens: cum quidam p̄sbyteri ad eum visitandum venissent omnia eis que sibi dominus reuelauerat nota fecit: dicens ad eos. Nullum in boc seculo debere despici: etiam si latro sit aliquis: aut in scena positus: etiam si cultum ruris exerceat: ⁊ coniugio videatur astrictus: etiam si negociator dicatur: ⁊ mercimonijs inseruiat: tamē in omni ordine humane vite sunt anime deo placentes: ⁊ babētes actus aliquos occultos quibus delectatur deus vnde constat non tantum professionem vite aut babitus speciem deo esse placitam quantum sinceritatem atq; affectionem mentis ⁊ operū probitatem. Et cum similia de singulis quibusq; disseruisset tradidit spiritum. Euidenter autē p̄sbyteri qui aderant ⁊ omnes fratres viderūt eū ab angelis suscipi: bymnum cantantibus ⁊ collaudantibus deum.

¶ De sancti Jsidori monasterio.

Jdimus apud Thebaidam etiam Jsidori nominatissimū monasterium: amplissimis spacijs circūspectum: murogz circundatū in quo babitātibus viris larga p̄bebantur babitacula. Intrinsecus putei plures: borti irriguiz omniū quogz pomoꝝ arborumq; paradisi: ⁊ quecūq; necessaria, vsibus erant sufficienter: immo ⁊ abūdāter p̄uisa: ob boc vt nulli monachorum babitantiū intrinsecus necessitas vlla fieret exeundi foras ad aliquid requirendum. Senior quidam vir magnus grauisq; ⁊ de primis electꝰ ad ianuam sedens boc babebat officij: vt aduenientes ea lege susciperet: qua ingressi vltra nō exirent. Si ergo semel ingredi placuerit stat immobilis lex: sed quod est ammirabilis: ingressos nō iam legis necessitas sed vite beatitudo retinet ac perfectio. Hic ergo senior in ianua sibi ipse cōmanet: adberentem sibi babet bospitalem cellulam: in qua aduentantes bospitio recipiat: ⁊ omni bumanitate refoueat. Vt ergo ⁊ nos ab eo susceptī sumus introeundi quidez copia nobis nulla fuit: ab ipso autem didicimus que institutio nū beatitudo gereret intrinsecus. Duos aiebat esse solos seniores viros q̄b⁹ p̄missa est egrediēdi ingrediendiq; libertas: qui opera fratrū dispensare: ⁊ que necessaria sunt inferre curarent: ceteros vero ita esse in silētio ⁊ quiete: orationibus ⁊ religiosis studijs operam dantes: atq; animi virtutibus pollentes: vt omnes signa faciant: ⁊ qō vere omniū mirificus signū fit: nullus eorum egritudines cuiusq; infirmitatis incurrit: sed cū vnicuiq; vite finis affuerit: omnimodis p̄noscēs ⁊ judicans ceteris fratribus suis de suo exitu: atq; vale dicens ad boc ipsum recubans spiritū letus emittit.

¶ De sancto Serapione.

Ed ⁊ in regione arsenoite Serapionem quendam p̄sbyterum vidimus multorum monasteriorum patrem: sub cuius cura plura ⁊ diuersa monasteria: quasi decem milium babebantur monachorū: qui omnes ex laboribus ppriis quos p̄cipue messis tempore: mercede manuz conquerebant: partem plurimam ad supradictū patrem conferentes: in vsus pauperum deskinabāt. Hoc aūt moris erat nō solū ipsis sed ⁊ oibus pene egypti monachis: vt messis tpe locēt ad metendū opera sua: atq; ex ea mercede octogenos vnusquisq; modios frumēti: plus minusq; cōquirit: ⁊ borum partem plurimā pauperū vsibus afferunt. vnde non solū regionis ipsius egētes alantur: sed ⁊ alexandriam naues frumēto onuste diriguntur. vel in carcere conclusis vel reliquis peregrinis ac egentibus p̄rogande. Neq; enim intra egyptū sufficiūt pauperes: qui possint miseri cordie eoꝝ fructus ⁊ largitates absumere. Vidimus aūt in regionibus mēpbeos ⁊ babylonis innumeras multitudines monachorū: apud quos ⁊ diuersas virtutū gratias: ac mozū ornamēta persperimus. Jbi autem tradūt esse loca illa: in quibus iosepb fertur recondidisse frumēta quos et thesauros iosepb vocant. Alij vero Pyramides quas dicunt ipsas esse in quibus putant frumēta nunc congregata.

¶ De sctō Apollonio monacbo ⁊ martyre.

Radebāt ergo seniores borum fuisse quendā persecutionis tēpore monachū nomine Apolloniuz. Qui cū vitam magnificam egisset inter fratres etiā diaconus ordinatus est. Tēpore ergo psecutionis erat ei studiū sus

gulos quoq; circuire fratres: & cohortari eos ad martyrium. Cumq; fuisset etiã ipse cõprehensus & in carcerem trusus gentilium plurimi tanq; insultaturi veniebant ad eum: & verbis blasphemis & impijs confutabãt. Inter quos fuit quidã philemon noie chorazula famosissimus: & omni populo amabilis. Qui cũ multis eum fatigaret iniurijs: impiũ & sceleratũ & seductorem vocans: multorũq; mortaliũ deceptorẽ: dignũq; esse ab oĩb' odio haberi. Cumq; hec & multa alia aduersum eum grauiora loqueretur: ridit apollonius dicẽs. Misereat tibi deus fili: & nihil tibi horum q̃ locutus es reputet ad petrũ. Hec cum audisset philemõ corde cõpunctus est: vincq; verborũ eius sup humanũ morẽ in sua mẽte psensit: intantũ vt xpianũ se repẽte fateret. Et inde statim peruolat ad tribunal iudicis atq; in ospectu iudicis tori' populi pclamans iniuste inquit agis o iudex viros religiosos & dcos amabiles puniẽs. nihil em xpiani vel malefaciũt vel docent. At ille hec audiẽs primo quidẽ putabat vtpote loci illius hominẽ ioci aliquid pponere. Sed cũ vidisset hec eũ serio psequentẽ: & cũ omni ostãtia assistẽtem: insanis inquit o philemõ & mẽte captus es subito. At ille. Ego inquit nõ insanio: sed tu insustissimus atq; insanissimus iudex es: qui tot iustos iniuste perimis viros. Ego enim xpianus sum: quod est hominũ genus optimũ. ¶ Tũc ille coã populo cepit eum primo plurimis blandimentis revocare velle in id quod eũ nouerat: sed vbi immobilem vidit: omnia intẽdit in eum genera tormẽtorum. Cognito vero q; ex verbis Apollonij hec ei fuerit facta pmutatio: correptũ etiã apollonium grauioribus subdidit tormentis: & decepti in eum crimẽ exaggerat. Apollonius vero vtinam inquit & tu iudex & omnes qui assistunt & audiunt me: hunc meum quem dicis errorem deceptionemq; sequeremini. At illevbi hec audiuit & ipsum & philemonem ignibus tradi in cõspectu populi iubet. Illi vero postq; ingressi sunt flammas beatus Apollonius cunctis audiẽtibus clamat ad dominum dicẽs. Non tradas domine bestijs animas confitentiũ tibi: sed ostende nobis domine euidẽter salutare tuum. Agit vbi hec in auditu populi: iudicis ad dominũ locut' est apollonius repẽte nubes repleta roxe circundedit viros: & flammas accensi ignis extinxit. super quo obstupefacti & iudex & populus: vna voce omnes clamare ceperunt. Magnus & vnus est deus christianorum, solus immortalis. Sed hec cum fuissent prefecto alexandrie nunciata: semetipso truculentior redditur: & electis quibusdã de officio crudelissimis & seuissimis: non tam hominib': q; bestijs: mittit qui & ipsum iudicem: qui mirabilibus diuinis crediderat: & eos per quos virtus dei apparuerat: vinctos in alexandriaz deducerent. Igitur cũ adducerẽtur omnes pariter vincti: affuit gratia dei in verbo: & cepit Apollonius eos. qui se vinctos ducebant: fidem dei docere. Quicq; cũ domini misericordiam credidissent: et fidẽ dei tota cordis firmitate recepissent semetipsos cum his quos exhibere venerant: vinctos offerunt iudici: & christianos se esse pariter profitentur. Quos cum prefectus in fide dei pertinaces & immobiles peruidisset: vniuersos pariter iubet in profundum maris demergi: ignorãs impius quid ageret. Hoc enim sanctis non mors sed baptisma fuit. Sed horum corpora sine dubio dei prouidentia integra illibataq; maris vnda reportauit ad littus queq; ab his q̃ obsequij causa simul venerãt suscepta ac reuocata subvno sepulchri domicilio collocata sunt. a quibus vsq; ad presens tempus virtutes multe & signa miranda omnibus consummant. sed et vota omnium atq; orationes suscipiuntur ab eis & cum fructu petitionis implent quo etiam nos dignatus est dominus adducere. et vota nostra orationesq; complere.

¶ De sancto dyoscoro.

Nota de poenitẽtia nocturna

Idimus & alium venerabilem patrem apud Thebaidam Dyoscorum nomine presbyterũ: habentem in monasterio suo cẽtũ fere monachos quem tẽpore eo quo accedit ur ad sacra. summam curã summã q; perspeximus adhibere diligẽtiam ne quis eorũ qui accedũt in aliquo deferret ofciẽtie maculã intantũ vt etiã de his eos cõmoneret. que accidere p somnia oĩbus solent vel p fantasias mulierũ apparẽtiũ. vel ẽt p naturalis humoris abundãtiã. Dicebat ergo siquidẽ absq; mulierũ fantasijs tale aliquid si eueniat nõ esse peccatũ. Ingenitus em̃ humor in corpe vbi ppria repleuerit receptacula. suis necesse est vt meatib' digerat. & ideo nõ trahit ad petrũ. Ubi vero visus mulierũ & blandimẽta carnis occurrũt in hoc iã desijs anime. & erga huiusmodi cogitatões atq; illecebras occupare. dari confirmabat iudicia. Debere ergo monachos [aiebat] omni genere a cogitationib' suis repellere huiusmodi simulachra indulgere eos oĩno in hec blandimẽta dilabi sensus suos. alioquin nihil interesse videbit iter eos & illos q̃ seculo viuũt. Sed laborãdũ est monachis vt etiã naturales humorẽ per multã ieiunioz abstinẽtiam & frequentes orationes doment ac superent fluxũq; eius labem: orationis & ieiunij cõmutatione pstringant. Denicq; [aiebat] & qui delitijs viuunt si forte corporis sui egritudo deposcat. ab omnibus qui noxia eẽ iudicauerit medicus abstinebũt: cur nõ hec multomagis monachus faciat: cui anime & spiritalis sanitas expetenda est.

¶ De Nytrie monasterijs.

Enimus autẽ & ad nytriã famosissimum in omnib' egypti monasterijs locũ: qui quadraginta fere milibus a desit ab alexãdria ex nomine vici adiacẽtis in quo nytrũ colligit: nytrie vocabulum trahẽs. p spiciẽte hoc credo iã nũc diuina puidẽtia: q; in illis locis peccata hominũ tanq; nytro sordes abluenda essent & abolenda. In hoc igit loco quingẽta fere: aũt nõ multomi nus cernunt vicina sibi & subvno patre posita monasteria: in q̃bus aliq; plures: alij pauci: nonnulli etiã singulares habitãt: & mãsionibus quidem diuisi: aso aũt ac fide & charitate valde coniuncti & inseparabiles manent. Huic ergo cũ appropinquaremus loco vbi peregrinos fratres aduentare senserunt serui dei: continuo velut exame apũ finguli quiq; ex suis cellulis prouunt: atq; obuiam nobis leto cursu & festina alacritate contẽdunt: portãtes secũ q̃plurimi ipsoz uiceos aque & panes: dm q; ppheta corripiẽs quosdã dicit: q; nõ existis filijs israel in obuiã cuz pane & aqua. Tũc deinde susceptos nos adducũt prio cũ psalmis ad ecclesiã: lauãt pedes ac singuli quiq; lintheis quib' vtebant abstergũt quasi vie laborem leuãtes: re autẽ vera vite humane erũnas misticis tradit ionib' abluẽtes. Quid ergo nũc de humanitate eorũ: quid de officijs: q̃d de charitate loquar cũ omnes gestirent nos ad suuz quisq; introducere monasterium: & nõ ea solũ que hospitalitati debẽtur expleri sed & insup aut de humani tate qua ipsi pollebãt docere. aut de mãsuetudine atq; alijs huiusmodi bonis: que apud illos velut ad hoc ipsuz de seculo sequestratos: diuersa quidẽ gratia: vna tamẽ eademq; doctrina discũtur. Nusq; sic vidimus florere charitatez. Nusq; sic vidimus opus feruere misericordie: & studium hospitalitatis impleri. Scripturarum vero diuinarũ meditationes: intellectus atq; sciẽtie diuine: nusq; tãta vidimus exercitia vt singulos pene eoz oratores credas in diuina esse sapiẽtia.

¶ De loco qui dicitur Cellia.

Ost hunc vero alius est locus in deserto interiori: decem fere ab hoc milibus distans: quẽ locũ p multitudine dispersarum in heremo cellularum: cellia nominauerunt. Ad hunc locũ bi q̃ prius fuerunt imbuti: & secretiorem iam depositis rudimentis ducere volunt vitam secedunt. Heremus enim est vasta & cellule tanto inter se spacio direpte diuiduntur: vt neq; in conspectu sibi inuicem neq; in vocis auditu sint posite. Singuli per cellulas commanent silẽtium ingens & quies magna inter eos est: die tantum sabbati & dominica in vnum ad ecclesiam conueniunt: & ibi semetipsos inuicez tanq; celo redditos vident. Si quis forte in conuentu illo defuerit: intelligunt statim eum corporis aliqua inequalitate detentum: & ad visitandum eum non omnes simul: sed diuersitate temporis omnes adeunt: portantes vnusquisq; si q̃d apud se est: quod ergo possit gratum videri. Aliam vero ob causam nullus audet proximi sui obturbare silentium: nisi si quis forte qui potest verbo instruere: & velut athletas in agone positos sermonis consolatione vngere. Multi ipsorum a tribus & quattuor milibus passuum ad ecclesiam conueniunt: ita longo a semetipsis spacio habitationis eorum cellule dirimuntur: sed charitas in eis tanta est: & tanto inter semetipsos & circa omnes fratres constringuntur affectu: vt in ammiratione & in exemplo sint omnibus. Unde et si quis forte voluerit habitare cum eis: vbi intellexerint vnusquisq; cellulam suam offert.

¶ De sancto Ammonio abbate.

Idimus quendam apud eos venerabilem patrem Ammonium nomine: virum in quez dominus omnem plenitudinem spiritualium contulerat gratiarum. Charitatis in eo gratiam si videres: nihil tale vsq; vidisse te crederes. Sed & si humilitatem cõsiderares: longe eũ in hoc dono prestantiorem ceteris fatereris. Et rursus si patientiam: si mansuetudinem: si benignitatem in singulis cum ita precellere iudicares: vt quid cui preferri debeat ignorares'. Donum vo sapientie & scientie tm̃ ei contulerat dñs vt nullum fere ex omnibus patrib' ita penetrasse aulas totius scientie crederes: nec ita aliquez receptum esse intra cubiculum sapientie dei omnes quicunq; eum viderent fatereng. Hunc erãt duo fratres Eusebius et Eutimius. Nam dioscorus qui maior natu in eis fuerat ad episcopatus officiuz raptus est. Ui ergo fratres erant eẽ non solũ carne. sed et vita atq; institutione & tota animi virtute germani. Qui omnes simul eos qui in illis locis habitabant fratres tanq; si nutrix foueat filios suos. ita vnum quenq; instruen

tes consolabantur: & docentes ad summam perfectionem nitebantur educere. ¶ Vidimus ergo supradictum hominem dei Ammonium habentem monasterium inter eos muro circundatum: quod in illis locis ex lateribus crudis fieri facile solet amplum & omnibus necessarijs instructū: in quo etiam puteum ipse foderat. Venit autem quidam frater qui saluari apud eos volens adijt eundem Ammonium rogans si cubi esset cellula vacans: in qua habitari posset. Tunc ille. Ego inquit requiram: sed donec inueniam hic esto in hoc monasterio. Ego enim iam nunc egrediar vt requiram. Et relinquens ei omnia pariter cū monasterio ipse procul ab eo loco paruissimam cellulam reperit: atq; in ea constituit: fratricq; qui nuper aduenerat: nec intelligenti ex integro cū omnibus que in eo fuerant cessit monasterio. Sed & si plures fuissent qui forte venientes ad eos saluari cuperent: supradictus vir fratribus congregatis omnibus cum alacritate iuuantibus sub via vna monasterium construebant. Et cum singulis quibusq; expleuisset numerum monasterio rum: inuitabantur bi qui mansuri erant ad ecclesiam: quasi refectionis gratia: quibus inibi occupatis vnusquisq; fratrum de cellulis suis proferētes que necessaria erant singulorum nouas cellulas instruebant: itavt ex collatione charitatis nihil omnino vel vtensilium: vel que ad victum, requiruntur deesset: nec tamen manifesta fieret vnius cuiusq; oblatio. Regressi ergo ad vesperā bi quibus fuerant cellule preparate inueniebant posita omnia que ad vsus essent necessaria: & ita instructa habitacula: vt nihil prorsus deesse prospicerent.

¶ De sancto Didimo.

Didimus interea os quendā ex senioribus virum bonum nomine Didimum: in quo multa erat domini gratia quam in eo etiam vultus ipse indicabat. Hic. scorpiones & cerastas: id est bestias quas comutas vocant & angues: que in illis locis pro feruore solis acerrimi habentur: tanq; terre quosdam vermiculos pedibus cōculcabat & ita extinguebat: vt nihil ab eis omnino pateretur.

¶ De sancto Eronio.

Didimus etiam alium apud eos summe antiquitatis patrez Eronium nomine: in senectute bona & perfecta etate durantem: centum nanq; & decem agebat etatis annos. Hic ex discipulis ad huc beati Antonij supererat: cuius inter ceteras animi virtute & humilitatis gratiam vidimus in mensam.

¶ De sancto Origene.

Erat autem & alius adhuc ex discipulis Antonij origenes nomine: vir per omnia magnificus: & summe prudentie: cuius sermo & narratio de virtutibus optimi magistri hominis dei edificabat omnes audientes: & inflammabat vehementer: ita vt oculis cerni que ab eo narrabātur putares.

¶ De sancto Euagrio.

Didimus ibi & sapientissimum virum ac per omnia mirabilez Euagrium nomine. cui inter ceteras animi virtutes tanta concessa est gratia discernendorum spirituum & purgandarum sicut apostolus dicit cognitionum vt nullus alius putaretur ex fratribus ad tantum subtilium & spiritualium rerum scientiaz peruenisse. Cui q̄uis rebus ipsis & experimētis: & [quod est super omnia] per gratiam dei magna collata fuerit intelligentia: accidit tamen & hoc vt multo tempore instructus fuerit a beato Macbario, quem famosissimum in dei gratia: & gnisq; & virtutibus insignem fuisse omnibus notum est. Hic ergo Euagrius incredibilis erat abstinentie: super omnia tamen monebat fratres si qui forte studium gererent vel humiliandi corporis: vel fantasias ab eo demonuz propellandine in bibenda aqua largiore mensura vterentur: docebat enim. Quia si aqua multa corpori infundatur: maiores fātasias generat & largiora receptacula demonibus prebet. Sed & multa alia de abstinentia: summa cum deliberatione edocebat. Ipse autem non solum aqua parcissima vtebat: sed & pane penitus abstinebat. Illi vero qui in illis locis morabantur fratres: pane solo & sale contenti erant vt in illa omni multitudine: vix inuenires aliquem qui oleo saltim vteretur. Plures autem ex eis nec iacentes somnum sed sedentes: & [vt ita dicam] in meditatione diuinorum verborum positi capiebant.

¶ Finit vita sancti Euagrij.

¶ De sancto Macbario egyptio.

Arrabant autem nobis quidam ex patribus qui ibi erant: q; in locis illis duo Macbarij quasi duo celi lumiaria refulcissent ex quibus vnus egyptius genere: & discipulus beati Antbonij fuit alius alexandrinus. Quib' vt vocabula nominis: ita virtutes animi & celestium gratiarum magnificentia concordabat. Uterq; enim Macbarius abstinentie exercitijs et virtutibus animi equaliter pollens: hoc solo alius precellens: q; quasi hereditatem gratiarum: virtutum beati Antbonij possidebat. Hunc deniq; ferunt: aliquando cum homicidium in locis vicinis fuisset admissum: & innocenti cuidam impingeretur crimen admissum: confugisse ad eius cellulam is qui calumniam patiebatur: affuisse etiā eos qui perungebant: allegantes & dicentes periclitari seipsos: nisi comprehensum legibus traderent homicidam. ¶ Is vero cui crimen impingebatur cum sacramentis affirmabat. conscium se non esse sanguinis illius. Et cum diu ab vtraq; parte certamen haberetur, interrogabat sanctus Macbarius vbi sepultus esset qui dicebatur occisus. Cum designassent locum cum omnibus qui ad perūrgendum hominem venerūt pergit ad sepulcbrum atq; ibi flexis genibus inuocato christi nomine ait ad eos qui assistebant. Nūc dominus ostendat si vere reus est hic: qui purgatur a vobis. Et eleuata voce ex more clamabat defunctū. Cūq; eo vocatus de sepulcbro respondisset: ait ad eū. Per fidē xp̄i te obtestor: vt dicas si ab boc boie qui calūniā patitur occisus es'. Tūc ille de sepulcbro clara voce respōdit dicēs. Non se ab eo esse interfectū. Et cuz obstupefacti oēs decidissent in terrā: ac pedibus eius aduolueren tur rogare ceperūt vt interrogaret eū a quo ess. occisus. Tūc ille boc [inquit] non interrogabo. Sufficit enim mihi vt innocēs liberetur: non est autē meum vt reus prodat. ¶ Aliud quoq; eius genus miraculi ferebatur. Cuiusdaz e vicino opido patrisfamilias virgo filia p fantasias magicas videbatur dominib' in equinū animal versa vt putaret equa esse. & non puella. Hanc adduxerūt ad eum. Tunc ille pcunctatur. Quid sibi vel lēt. Aiunt parētes eius. Equa bec quam vident oculi tui puella virgo & filia nostra fuit: sed homines pessimi magicis artibus in animal boc quod vides eā verterunt. Rogamus ergo vt ores dominū: & cōmutes eaz in id qō fuit. At ille ait. Ego banc quā ostēditis mihi puellā video nibil in se pecudis habentē. Hoc autē quod dicitis non est in eius corpore: sed in oculis intuētiuz. Fantasie enim demonū sunt iste: non veritas rerū. Et cum introduxisset eaz cum parentibus suis intra cellulā: iussit eis exire. Ipse vero cum puella sola remansit. Et cum diu in oratione perstitisset: ait ad puellam. Surge & vade ad matrem tuam. Illa vero surgens cepit ire. Ille autem ait ad eam. Vade & dic matri tue vt non faciat amplius. Illa vero reuersa dixit matri. Ne amplius feceris. Et ex illo tempore non est facta. Hec ille. Hec cum allata a parentibus: & proiecta fuisset ante fores eius miserans virginis cruciatus: equo animo inquit esto filia: bec tibi ad salutē dominus nō ad interitus dedit vnde prouidendum est magis vt sanitas tua nullū tibi periculū conferat. Et cum insistitisset orationib' p̄ septem continuos dies: & oleum benedicens in nomine domini perungeret membra eius: ita eam sanam reddidit vt nulliebris in ea nature nulla forma: nulla species appareret: sed esset ei inter viros cōuersatio: absq; femineę suspitionis obstaculo. ¶ Aiebant preterea & aliquando venisse ad eum bereticū quēdam bieracytam quod genus bereseos inuenitur apud egyptum. Hic cum per multam loquendi artem plurimos fratrum qui habitabant in beremo conturbare & ausus esset iam coram ipso fidei sue asserere prauitatem. Cui cum resisteret senior: & contradiceret: ille verba simplicia argumentis callidis eludebat. Sed cum videret sanctus fidem fratruz periclitari: quid opus est [inquit] nos verbis contendere ad superuersionem audientium. Ireamus ad sepulcbra fratrū: qui nos precesserunt in domino: & cui nostrum concesserit dominus suscitare mortuū de sepulcbro iciant omnes quia illius fides probatur a deo. Sermo bic omnibus qui aderāt fratribus placuit. Processerunt ad sepulcbra: borratur Macbarius bieracytam: vt reuocaret mortuum in nomine domini. At ille. Tu inquit qui preposuisti prior reuoca. Et Macbarius prosternens se in oratione ante dominum vbi sufficienter oranit eleuatis sursum oculis suis ait ad deum. Tu inquit domine quis ex duobus nobis rectam fidem teneat ostende eleuato mortuo boc. Et cum bec dixisset: fratris cuiusdam nomen qui nuper fuerat sepultus euocauit: cui ille cuz de tumulo respondisset: accedentes fratres cōtinuo que ibi perposita erant auferunt: & eductum eum de sepulcbro resolutis fasciolis q̄bus cōstrictus erat exhibuerunt viuentem. Hieracyca vero vbi bec vidit: obstupefactus in fugam vertitur. Quem fratres quoq; omnes insequentes: extra terminos terre illius exturbauerunt. Multa etiā alia ferebantur de eo que nimis prolixa sunt ad scribendum: sed ex bis paucis etiā cetera eius opera noscuntur.

¶ De virtutibus alterius Machary vi-
delicet Alexandrini.

Alius vero sanctus Machari⁹ magnificas etiã ipse virtutes cõsummauit: de quibus ꝛ alij nonnulla scripserunt: q̃ sufficere possunt ad virtutũ ei⁹ magnitudinẽ contuẽdaz ꝛ ideo nos ea compẽdio preterimus. Ferebant tamẽ eũ amatorẽ fuisse beremi sup oẽs ceteros: ita vt etiam vltima ꝛ inaccessibilia deserti pscrutatus sit loca vsquequo inueniret ſvt ferebatur ſlocum quẽdam in vltimis beremi constitutũ: ꝛ diuersis ac pomiferis arboribus consitũ: ꝛ omnib⁹ bonis repletuz vbi etiã duos fratres inuenisse ferebat quos cum rogaret vt paterẽtur a se deduci illuc monachos. vt ibi habitarẽt: quoniã quidẽ locus amenus esset: ꝛ abundãs in oĩbus necessarijs. Responderũt. Non posse adhuc illuc plures adduci: ne forte veniẽtes per beremũ a demonib⁹ deciperẽtur. Multos enim dicebant esse demones in deserto ac monstra: quoruz molestias ꝛ calliditates ferre multitudo insueta nõ posset. Regressus tamẽ ad fratres cũ indicasset de oportunitate loci multoruz inflãmati sunt animi vt pergerẽt illuc cum eo. Sed vbi patres reliqui senserunt animos iuuenum concitatos: repressserunt eos salubrioꝛe cõsilio dicẽtes. ¶ Locus iste siue re: vt iactatur a Jamne ꝛ mãbre conditus est: nõ aliud de eo credẽdum est: nisi ꝙ diaboli opere ad deceptionem nostraz preparatus sit. Si enim vere vt perhibent delitiosus est ꝛ abundans: quid sperabimus in futuro seculo: si hic delitijs fruimur. Et hec atq; alia huiusmodi dicẽtes inuenũ feruẽtes animos repressserũt. Locus aũt in quo habitabat ipse sanctus Machari⁹ Scitbiũ appellatur. Est autẽ in beremo vastissima positus die⁹ ꝛ noctis iter habẽs de nytrie monasterijs: ꝛ illuc nulla semita: neq; terrenis aliquibus colligitur vel monstratur indicijs: sed ꝛ stellarũ signis ꝛ cursibus pgitur. Aqua raro inuenitur ꝛ sicubi inuenta fuerit: odoris quidem dirissimi est: quasi bituminea: sed saporis innocui. Sunt ergo ibi viri valde perfecti nec eniz patitur tã terribilis locus. nisi perfecti propositi habitatoꝛes: summeq; abstinẽtie: caritatis tamẽ inter se: ꝛ erga omnes ſsi qui forte ad eos accesserint ſsummum studiũ gerunt. ¶ Fertur deniq; cuz sancto Machario vnam quis aliquando detulisset: ille qui ſm caritatẽ non que sua sunt: sed que alterius cogitaret ad aliuz fratrẽ detuli eam ſ qui quasi ifirmioꝛ videbatur ſiubet. Tũc ille gratias egit deo pro fratris officio: sed ꝛ ipse nihilominus plus de proximo ꝙ de semetipso cogitans ad aliũ pertulit: ꝛ ille ite ad alium. Et si cum p omnes cellulas que longe a semetipsis per beremum dispersse erant vna circunlata esset: ignoꝛantibus eis q̃s eam primo misisset ad vltimum ipsi deferuntur: qui eam miserat. Gratulatus est autẽ sanctus Machari⁹ ꝙ tantam videret in fratribus continẽtiam: tantamq; charitatẽ: ad acriora semetipsuz spiritalis vite extẽdit exercitia. Ad fidẽ nãq; cõfirmandam nobis affirmatũ de eo est ab his qui exoꝛe eius audierant: ꝙ quodam tẽpoꝛe noctis demon ad ostiuz cellule eius pulsauit dicẽs. Surge abbas Machari: ꝛ eamus ad collectam: vbi fratres advigilias congregantur. Sed ille q̃ gratia dei repletus falli non poterat intellexit diaboli esse fallaciam: ꝛ ait. O mendax ꝛ veritatis inimice. Quid enim tibi consortij: quid societatis est cũ collecta ꝛ congregatione sanctoruz? At ille. Latet ergo te inquit o Machari ꝙ fine nobis nulla collecta agitur nullaq; cõgregatio monachoꝛum. Veni deniq; ꝛ videbis opera nostra. Tunc ille. Jmperet inquit tibi dominus. demon immunde. Et conuersus ad oratione petijt a domino: vt sibi ostẽderet si hoc verum esset: qõ gloriatus est demon. Abijt ergo ad collectam: vbi a fratribus vigilie celebrabantur: ꝛ iterũ in oꝛione dominum deprecatur. vt sibi veritatẽ verbi bui⁹ ostẽdat. Et ecce vidit per totam ecclesiam quasi parvulos quosdam pueros ethiopes. tetros discurrere huc atq; illuc: ꝛ velut volitando deferi. Hoꝛs autẽ est mihi sedentibus cũctis: abvno dici psalmũ ceteris vel audiẽtibus vel respondẽtibus. Discurrẽtes ergo illi ethiopes pueri: singulis quibusq; sedẽtibus alludebant. ꝛ sic vbi duobus digitulis oculos cõpressissent statiz doꝛmitabat. Si cui vo in os immersissent digitum: oscitare eũ faciebant. Ubi vero post psalmum ad oꝛandum pcessissent fratres pcurrebant nihilominus singulos: ꝛ ante alium iacẽtem in oratione quasi mulierum specie ferebantur ante alium quasi edificãtes: aut poꝛtãtes aliquid: aut diuersa: queq; agẽtes apparebãt. Et quecunq; demones quasi ludẽdo formassent hec oꝛantes illis in coꝛdis sui cogitatione eversabãt. A nõnullis tamẽ vbi aliq̃d boni agere cepissent: quasi vi quadam repulsi pcipites deiciebant: ita vt nec stare q̃dẽ proꝛsus: aut transire iuxta eos auderẽt alijs vero etiã infirmis fratrib⁹ supza ceruices ꝛ doꝛsa ludebant q: non erãt in sua oꝛione intẽti. Hec cum vidisset sctus Machari⁹ ingemuit grauiter: ꝛ lachrymas pfundẽs ad dñm: respice ſait ſdñe: ꝛ ne fileas: neq; mitigeris deus. Exurge vt dispgant inimici tui: ꝛ vt fugiãt a facie tua: quoniaz anima nostra repletur illusionib⁹. Post oꝛationem tamẽ examinande veritatis gratia seoꝛsum euocatis singulis q̃busq; fratribus: ante quoꝛ faciem viderat demones diuerso habitu: ꝛ varijs imaginibus ludẽtes: requirit ab eis si in oꝛatione vel

edificandi cogitationes habuerint: vel iter agẽdi: vel alia diuersa: que vnicuiq; imaginata p demones viderat ꝛ singuli eoꝛũ ita confitebant in coꝛde suo fuisse vt ille argnebat: ꝛ tunc intellectũ est: ꝙ omnes vane ꝛ supflue cogitationes quas vel psalmoꝛũ vel oꝛationũ tẽpoꝛe vnusquisq; conceperit ex illusione demonũ fiant. ab his aũt qui omni custodia seruant coꝛ suum tetri repelluntur ethiopes. Deo enim coniuncta mens: vt in ipsum precipue tẽpoꝛe oꝛationis intẽta: nihil alienum nihil superfluum recipit. Aliud quoq; multo terribilius addebat quod vidisset eo tempoꝛe quo frẽs accedebant ad sacramẽta. Ubi poꝛrexissent ad suscipiẽdũ palmas in nõnulloꝛ manib⁹ pueniẽtes ethiopes carbones: deponere: coꝛpus autez quod tradi manib⁹ sacerdotis redire videbatur ad altare: alijs vero quos meliooꝛum merita iuua bãt: exrendentib⁹ man⁹ ad altare longe recedere demones: ꝛ cuz ingẽti metu effugere: angelũ eẽ dñi assistere videbat altari qui cũ sacerdotis, manu. suã quoq; manũ in sacramentoꝛũ distributione exponeret. Et ex hoc iã pmanſit ei a deo gratia ſta: vt in vigilijs fratrũ psalmoꝛ ꝛ oꝛationis tempoꝛe: si quis aliud aliquid ẽm illusionem demonũ in coꝛde cogitasset: agnosceret: ꝛ accidentiũ ad altare: vel indignitates: vel merita eũ non laterent. Quodã aũt tempoꝛe ambo Machari⁹ boues dei cũ fratris cuiusdã videndi gratia iter agerent ascenderunt nauigiũ: quo fluui⁹ tranſiri solet. Jn quo nauigio erant simul quidã, tribuni diuites boues preponentes equos plurimos ac pueros: ꝛ multa secũ, ministeria habentes. Hoꝛũ vnus cum videret inviliima nauigij partevilibus indumẽtis atq; ad omnia expeditos iacere monachos ait ad eos. Beati estis vos q̃ huic seculo illuditis nec quicq; ex eo inquirꝛtis: nisi indumentũ vilissimũ ꝛ parcissimũ victũ. Tũc vnus de Machari⁹ respondit ad eũ. Vere quidem vt dicis qui deũ sequunt: illudũt mũdo: iz miseremur vestri: ꝙ vobis ecõtrario mũdus illudit. Tũc ille cõpunctus sup hũc sermonẽ. statim vt ſpuenit ad domum suam: derelictis oĩbus vel distractis que habebat: ꝛ paupibus datis: ipse deũ sequi cepit ꝛ ad monachoꝛ exercitia ꝓperauit. Sed ꝛ multa: vt dixim⁹ alia de opib⁹ scti Machari⁹ Alexandrini mirabilia feruntꝛ: ex q̃bus ſnõnulla in. rj. libro ecclesiastice bistorie inserta: q̃ reꝙret ſueniet:

¶ De sancto Ammone primo
nytrie monacho.

Nitium sane habitationis monasterioꝛ que sunt ĩ nytria sumptũ tradebant ab Ammone quodam cuius animaz ſcum exisset de coꝛpoꝛe ſvidit ferri ad celum sanctus Antbonius sicut refert scriptura illa que vitam describit beati Antbonij. Ibic igitur Ammon locupletibus ꝛ generosis parentibus natus est a quibus inuitus ad nuptias cogebatur. Et cum vim parentum non posset effugere. accepta virgine cum intra nuptiales thalamos conuenissent: ꝛ data eis essent cubiculi secreta silentia: alloqui puellam de pudicitia ꝛ conseruanda virginitate cepit ꝛ boꝛtari discens. Quia coꝛruptio fine dubio inueniet coꝛruptionem: incorruptio vero incoꝛruptionẽ sperat. Multo melius est si vterq; nostrum in virginitate perduret: q̃ vt alter coꝛrũpatur ex altero. Acquiescit virgo: silentio tegitur incoꝛruptionis thesaurus. Cumq; plurimo tempoꝛe solius dei contenti testimonio deo magis essent q̃ carni ꝛ sanguini coniuncti: post obitum parentum: ille quidem ad hunc vicini deserti secedit locum: virgo vero intra domum residens in breui ꝛ ipsa multitudinem virginum: ꝛ ille multitudinem monachoruz congregabat. Cumq; secretius resideret in beremo adolescens quidam qui moꝛsu canis rabidi in rabiem versus est: multis vinctus cathenis ad eum deducitur prosequentibus eum parẽtibus suis: ꝛ rogantib⁹ pro eo. At ille. Quid ſiquit ſmibi molesti estis o homines? Supra merita mea est quod expetitis: sed tamẽ hoc vobis indicare possum: q̃ in manibus vestris est eius sanitas. Reddite vidue bouem suum quem furati estis: ꝛ sanus reddetur vobis filius vester. At illi extimuerũt quidem valde: ꝙ ea que in secreto gesta sunt non latuerunt dominem dei. Bauli si sunt tamen ꝙ banc eis viam salutis ostendit: ꝛ sine moza vt reddiderunt direpta: oxante homine dei etiam iuueni sanitas redijt. ¶ Alio quoq; tempoꝛe cum venissent ad eum quidam. probare volens animos ipsoꝛum dicit dolium sibi esse necessarium: vbi aquam pro aduenientibus congregaret. Et cum polliciti fuissent plaꝛos se: vnus ex ipsis graue sibi ſduxit: dicens periclitare posse camelum suuz si ei tam graue onus imponeret. Et ait ad alterum. Tu si vis aut potes defer: ego camelo meo parcaz ne moꝛiatur. Tũc alter ait. Ohibi inquit: vt ipsi nosti camelus non est: sed asinus. Nunquid quod camelus poꝛtare non potest: valet asinus poꝛtare? At ille facito inquit quod vis tu videbis. Ego enim non interimam camelum meum. Tunc ille: ego inquit impono asino meo pondus: quod tu camelo tuo onerosum dicis: et merito ſbomini dei satisfaciam: quod impossibile est esse possibile. Et ita impositum dolium asino suo peruenit vsque ad monasteriũm bominis dei: ita vt nec sentiret asinus se aliquid, oneris poꝛtare. Quem vt vidit Ammon: bene feciſti inquit in asino defeꝛens dolium: college enim tui camelus moꝛtuus est. Et regressus inuenit ita gestum vt predixerat famulus dei. Sed et multa alia per

a dnm in oratio hui⁹ est ꝓlis

de suscipietibꝫ sancta mysteria digne visio terribilis.

hortatio ad ꝓpinitatez ꝙ vãdaz.

dnus rapit in heremo machar rig

Loca delitiosa fugiẽda.

vna delectatio omnes vincit abstinẽtia et charitatez.

vita machar rig ꝑ diuersa repertur.

in asino portat. et anime alterius mortuus est

x Vide retro ꝓxime ꝙ sit dissa in choro: corone cogitantibꝫ.

b examinat machar rig fratꝛ in choro ꝙd cogitauerat

eum signa dominus ostendit. Nam ⁊ fluuium nylum cuꝫ transire vellet⁊ exuere se erubesceret virtute dei subito in alteram ripam translatus dicitur. Beatus autē Antonius in summa ammiratione vite huius iusticiam⁊ atq; animi eius virtutes habuisse memoratur.

¶De sancto pyamone.

On autē mihi videtur dignum etiam eius beremi habitatores: que parthenio mari adiacet⁊ vicina est oppido quod diolcho dicitur silentio preterire. In quo vidimus quēdam p̄sbyterum admirabilē nomine Pyamonē. toti⁹ humilitatis ⁊ benignitatis virum habētem etiā reuelationum gratiam. Deniq; cum quodam tēpore domino sacrificia offerret: vidit angelum dei stantem iuxta altare⁊ vniuscuiusq; monachoꝝ accedentium ad altare: scribentē nomina i libro. quē tenebat in manibus: quoꝝdam tamē nomina non scribentem. Cumq; diligenter obseruasset senior: qui⁹ essent quorum nomina non scripsisset postea⁊ sunt completa mysteria: vnumquēq; eorum scorsum vocans perscrutatur: quid eis in occulto peccati fuisset admissum ⁊ inuenit ex confessione eorum vnumquemq; mortalis peccati obnoxium. Tunc hortatus est eos agere penitentiam: ⁊ semetipsum cum eis ante dominū prosternens die ac nocte tanꝺ ipse in eorum peccatis esset, obnoxius flebat: et tamdiu permansit cum eis in luctu et lachrymis et penitentia: donec iterum videret eundem angelum stantem et scribentem accedentium nomina. Et posteaq; omnium scripsit: tunc etiam illos ex nominibus euocantem: atq; ad reconciliationem altaris inuitantem. Et vbi hec senior vidit: intellexit eorum susceptam esse penitentiam: et sic eos altari tota cum gratulatione restituit. Hunc etiam quodam tempore ferebant a demonibus ita verberatum: vt stare aut moueri omnino de loco non posset. Et cum dies adesset dominica: ⁊ res posceret offerri sacrificium iussit se fratrum manibus ad altare portari. Vbi cum in oratione iacuisset astantem continuo vidit angelum domini qui stare solebat altari: et porrigentem sibi manum atq; eleuantem se de terra: et statim dolor omnis ita ab eo discessit: vt solito sanior redderetur.

¶De sancto Johanne.

Erat in ipsis locis vir sanctus ac totius gratie dono repletus Johānes nomine: in quo tanta erat consolationis gra: vt quacūq; mestitia: quocūq; tedio oppressa fuisset anima: paucis eius sermonibus alacritate ⁊ leticia repleret. Sed ⁊ sanitatum gratia plurima ei a deo donata est. In alijs quoq; q̄ plurimis locis egypti: sparsim vidimus sanctos dei virtutes multas ⁊ mirabilia faciētes ⁊ gratia dei plenos: sed paucos ex multis memorauimus. De omnibus enim explicare supra vires nostras est. Nam de his qui in superiore thebaida. ideſt circa ipsam syrenes: habitare dicuntur: auditu solo comperimus: q̄ bis pene omnibus quos vidimus: celsiores illi ⁊ magnificentiores habebantur. Accedere vero ad ipsos pro itineris periculo nequiuimus: qr quibus omnia illarum partium loca latronibus incursentur: illa tamē que vltra ciuitatem lyco sunt etiam barbaros patiuntur. Et ideo nullus nobis ad eos accessus fuit quia re vera nec eos quos superius memorauimus: absq; periculo vidimus.

¶De periculis itineris ad beremos.

Septies namq; in hoc itinere periclitati sumus i octauo antē sicut scriptum est: non obtinuit nos malum deo nos in omnibus protegēte. Deniq; semel p quin q̄ dies ac noctes incedentes p beremum: siti ac lassitudine periclitati sumus. Alio quoq; tēpore incurrimus loca in quib⁹ est conuallis quedam humorez ex semetipsa gignēs salsum quē continuo calor solis velut byemalem pruinam in glaciem: ita in salem stringit⁊ tanꝺ sudes acutas ex ipso sale efficit: atq; ita omnia illa exasperant loca: vt non solum nudos pedes vt habeamus nos: sed ⁊ calciamentis munitos: terebret ac fodiat. In his ergo inuenti magno cum periculo vix euasimus. Tertio cum nihilominus per beremum pergeremus: incurrimus vallē quādam humorem ex semetipsa similiter gignētem: sed intra semetipsam eum seruantem: cuius solū larum ⁊ fetidum sceno repletum transire cupientes vsq; ad latera descendimus. Cumq; pene ibi dem in eadem mergeremur: exclamantes ad dominum vocem psalmi protulimus: dicētes. Saluum me fac deus: quoniam intrauerunt aque vsq; ad animam meam. Infixus sum in limo pfundi: ⁊ non est substantia. ¶Quartum pertulimus in aquis quibusdam: que ex inundatione fluminis nyli

nis nyli remanserant: in quibus triduo continuo afflicti: vix euadere potuimus. ¶Quintum periculum fuit nobis a latronibus cum secus mare iter paceremus: qui per decem milia passuum insequentes: nos: quos perimere ferro non potuerant: pene eximes reddiderunt per fugam. ¶Sextum discrimen nobis in ipso flumine nylo fuit: in quo nauigantes pene submersi sumus. ¶Septimum in stagno quod maretbse vocabulo appellatur: vento seuiente in insulam quandam electi sumus: byeme grauissima super nos ⁊ tempestate fluente. Erat enim tempus: quo epiphanioꝝ dies celebrantur. ¶Octauum autem fuit: q̄ cum a nytrie monasteria veniremus: locum quendam incidimus in quo refluens nyli aqua residens velut stagnum quoddam effecerat in quo multe bestie: precipue cocodrilli plurimi erant. Qui cum ad temperiem solis exissent: resoluti circa ora stagni iacebant: ita vt ignorantibus nobis mortui viderentur. Et cum accederemus ad videndum mirandamq; magnitudinem bestiarum: quas eranimes putabamus: continuo vt sonum pedum senserunt excitare: irruere ⁊ insectari nos vehementer ceperunt. Nos autem magno cum clamore ⁊ metu nomen christi inuocauimus: cuius misericordia affuit⁊ bestie que contra nos insurreverunt: quasi ab angelo repellēte: in stagnum protinus proiecte sunt. Nos autem cursu cōcito ad monasteria festinauimus gratias agentes deo nostro qui nos de tantis periculis liberauit: ⁊ tāta nobis ostēdit mirabilia. Ipsi gloria ⁊ honor⁊ potestas ⁊ imperiū: in secula seculorum. Amen.

¶Finit vita ⁊ conuersatio sanctorum patrum egyptiorum: ⁊ qui in scitbia ⁊ thebaida morabantur: quemadmodum beatus Hieronymus multo labore conspexit: ⁊ relata a fide dignis audiuit. Et diligenter conscripsit.

¶Incipiunt gesta sanctorum patrum egyptiorum scitbie ⁊ thebaide: que beatus Hieronymus autē tice conscripta reperit⁊ e greco fideliter in latinū transtulit: immo etiam ab alijs translata in vnum collegit.

¶Prologus beati Hieronymi presbyteri in vitam sancti Pauli primi beremite.

Inter multos sepe dubitatum ē: a quo potissimum monachoꝝ beremus habitari cepta sit. Quidam enī altius repetentes a beato Helya ⁊ Johanne principia sūpsisse dixerunt quorum ⁊ Helyas plures nobis videt fuisse q̄ monachus ⁊ Joannes ante prophetare cepisse q̄ natus esset. Alij autem in quam etiā opinionem vulgus omne consentit: asserunt Antonium huius propositi caput: quod ex parte verum est. Non enī tam ipse ante omnes fuit: q̄ ab eo omnium initiata sunt studia. Amathas vero ⁊ macharius discipuli Antonij: e quibus superior corp⁹ magistri sepeliuit: etiam nunc affirmant. Paulus quēdam thebeum principem rei istius fuisse: sed nō nominis quam opinionem nos quoq; probamus. Nō nulli ⁊ hec ⁊ alia prout voluntas tulit: iactitant subterraneo specu crinitum calcaneo tenus homines: ⁊ multa alia prosequi ociosum est incredibilia fingentes. quorum quia impudens mendacium fuit: repellenda quidem eorum sententia videtur. Igit̄ quia de Antbonio tas greco q̄ romano stilo diligēter memorie traditus est: pauca de Pauli primi beremite principio: ⁊ fine scribere disposui: magis qr res omissa erat: q̄ fretus ingenio. Quomodo autē in media etate vixerit. aut quas satbane pertulerunt insidias nulli hominum compertum habetur.

¶Incipit vita sancti pauli primi beremite.

Ub decio ⁊ valeriano persecutoribus, quo tempore Cornelius Rome. Cyprian⁹ carthagine felici cruore damnati sunt: multas apud egyptū ⁊ thebaidam ecclesias tempestas seua populata est vo ti tunc christianis erat p̄ co nomine gladio percuti. Uexbestis calidus tarda ad mortem supplicia conquirens animas querebat iugulare: nō corpora. Et vt ipse qui ab eo passus est. Cyprianus aitvolentibus mori non permittebatur occidi. Cuius vt crudelitas notior fiat: duo memorie causa exempla subiciemus. Perseuerantem in fide martyrem⁊ inter eculeum flammasq; victorem iussit melle perungi ⁊ sub ardentissimo sole: ligatis post tergum manibus reponi. scilicet vt muscarum aculeis cederet: qui ignitas sartagines ante superasset. Alium iuuenili etate florentem in amenissimos hortulos precepit adduci: ibiq; inter candentia lilia ⁊ rubētes rosas cū leui murmure iuxta serperet riuulus: ⁊ molli sibilo arborum folia ventus stringeret. super stratum plumis lectulum resupinari iussit⁊ ne se inde posset extricare blandis sertorum nexibus irretitum relinq. Quo cum recedentibus cunctis meretrix speciosa venisset: cepit delicatis stringere colla complexib⁹ ⁊ quod dicto quoq; scelus est: manibus attrectare virilia: vt corpore in libidinem concitato se victrix impudica superiaceret Quid ageret miles christi aut quo se conferret nesciebat: quem tormenta nō vincerant ne superaret abhominata voluptas. Tādem celitus inspiratus: precisam morditis linguā in osculantis se faciem expuit: ac si libidinis sensus succidēs, doloris magnitudo preripuit. ¶Per idē ergo tempus quo talia gerebantur apud inferiorē

c.

<antonij paulij imaginē>

<antonij paulij imaginē>

<antonij paulij imaginē>

deum ſcui omnia viuunt officio geſtus precaretur. ¶ Igitur obuoluto ⁊ prolato foras corpore: pſalmis quoq; ex chriſtiana traditione cantatis: contriſtabatur Antbonius: q̄ ſarculum quo terram foderet non haberet. Fluctuans vario mentis eſtu: ⁊ ſecum multa replicans ſi ad monaſterium reuertar quadriduj iter eſt: ſi hic maneam: nihil vltra proficiam. Horiar ergo vt dignum eſt ⁊ iuxta bellatorem tuum chriſte rugens extremus alitum fundam. Talia eo animo volente: ecce leones duo ex interioris heremi parte concurrentes: volantibus per colla ſubis ferebantur. Quibus aſpectis: primo exhorruit: rurſuſq; ad deum mentem referens: quaſi columbas videret: manſit intrepidus. Et illi quidem directo curſu ad cadauer beati ſenis ſubſtiterunt adulantibuſq; caudis circa eius pedes accubuere fremitu ingenti rugientes: proſus vt intelligeret eos plangere quomodo poterant. Deinde baud procul ceperunt humum pedibus ſcabere barenamq; certatim egerentes: vnius hominis capacem locum effodere: ⁊ ſtatim quaſi mercedem pro opere poſtulaturi: cum motu aurium ceruice deiecta ad Antbonium perrexerunt: manus eius pedeſq; lingentes vt ille animaduerteret benedictiones eos a ſe deprecari. Nec mora in laudatione chriſti effuſus: q̄ eum muta quoq; animalia ſentirent: ait. Domine ſine cuius nutu nec folium arboris defluit ne vnus paſſer ad terras cadit: da illis ſicut tuſcis. Et manu annuens vt abirent: imperauit. Cumq; illi receſſiſſent ſancti corporis oneri ſemles curauit humeros: ⁊ depoſito eo in foſſam deſuper humum congregans tumulum ex more compoſuit. Poſtq̄ autem dies illuxerat alia: ne quid pius heres ex inteſtatis bonis non poſſideret tunicam eius ſibi vendicauit. quam in ſportarum modum de palme foliis ſibi ipſe contexuerat. Ac ſic ad monaſterium reuerſus diſcipulis ex ordine cuncta replicauit: diebuſq; ſolennibus paſche vel pentecoſtes ſemper Pauli tunica veſtitus eſt. ¶ Libet in fine opuſculi interrogare eos qui patrimonia ſua ignorāt: qui domos marmoribus veſtiunt: qui vno lino villarum inſulas predia huic ſeni nudo quid vnq̄ defuerit. Vos ex gemma bibitis ille vero canis manib⁹ ſatiſſecit natura. Vos in tunicis aurum texitis: ille nec veſtimenti quidem veſtri mancipij indumentum habuit. Sed econtrario illi pauperculo paradiſus patet: vos auratos gehenna ſuſcipiet. Ille chriſti veſtem licet nudus ſeruauit: vos veſtiti ſericis indumentum chriſti perdidiſtis. Paulus vilitimo opertus puluere iacet reſurrecturus in gloriam: vos operoſis ſatis ſepulchra premunt: cum veſtris opibus fortaſſis arſuros. Parcite queſo vos parcite ſaltem diuitijs quas amatis. Cur mortuos veſtros auratis obuoluitis veſtibus. Cur ambitio inter luctus lachrymaſq; non ceſſat. An cadauera diuitum niſi inferto putreſcere neſciunt? Obſecro quicunq; hec legeris: vt Hieronymi peccatoris memineris cui ſi dominus optionem daret: multomagis eligeret tunicam Pauli cum meritis eius: q̄ regum purpuras cum regnis ſuis.

iter ſtuor diez

3 diuites.

¶ Finit vita beati Pauli primi heremite.

¶ Incipit prologus Euagrij preſbyteri ad Innocentium epiſcopum in vitam beati Antbonij abbatis.

Reſbyter Euagrius innocentio chariſſimo filio in domino ſalutē. Ex alia in aliā linguam ad verbum ⁊ expoſita tranſlatio ſenſus operis: ⁊ veluti letum gramē ſata ſtrā gulabat. Dum enim caſibus ⁊ figuris ſeruit oratio: quod breui poterat iudicari pmone: longo ambitu circūacta vix explicat. Hoc igitur ego vitans vitam beati Antbonij te petente tranſpoſui: ita vt nihil deſit ex ſenſu cum aliquid deſit ex verbis. Alij ſyllabas aucupentur ⁊ litteras: tu quere ſententiam.

¶ Incipit prefatio Atbanaſij epiſcopi in vitam ſancti Antbonij monachi.

Thanaſius epiſcopus ad peregrinos monachos. Optimum fratres inijſtis certamen. Aut equari egyptijs monachis: aut ſuperare nitēres virtutis inſtātia. Etenim apud vos iam plurima ſunt monaſteria: monachoq; quoq; nomen eſt celebre. Et hāc voluntatem veſtram iuſte quiſq; mirabitur: oratio nibuſq; vobis optatum deus tribuet effectū. Quoniam igitur exegiſtis a me vt vobis ſcr. berez de cōuerſatione beati Antbonij volentibus diſcere quēadmodum ceperit. qui ve fuerit ante ſanctum propoſitum: qualem etiam habuerit terminum vite: ⁊ ſivera ſunt ea que de ipſo fama diſperſit: vt ad eius emulationem atq; exemplum vos inſtituere poſſitis magna cum leticia ſuſcepi veſtre charitatis imperium mihi etenim imperium ingens lucrū eſt atq; vtilitas hoc ipſum quod recordor. Antbonij ⁊ vos cum ammiratione audientes ſcio eius propoſitum cupere/ſectari: perfecta eſt ſiquidem ad virtutem via Antbonij ſcire quis fuerit. Ergo vt breuiter dicam ex omnibus que de eo referentum ſermo iactauit creditez⁊ minima vos exiſtimate audiſſe

de maximis: quia nō ambigo nec eos omnia potuiſſe cognoſcere. cum ⁊ ego rogatus a vobis quanta cunq; per epiſtolam ſignificauero: non equalia ſim eius meritis narraturus. Sed ⁊ vos omnes huic nauigantes ſtudioſe percunctamini quo ſingulis que norunt referentibus: congrua dignaq; tāti hominis relatio compleatur. Diſponebam itaq; poſt lectionem litterarum veſtrarum aliquos ad me monachos inuitare: ⁊ maxime eos qui crebro ad eum ire conſueuerant: vt plenius aliquid adiſcens: munera vobis maiora tranſmitterem. ¶ Sed quoniā ⁊ nauigationis tempora labebantur: ⁊ litteraꝝ portito: vehementiſſime feſtinabat ideo ea que ⁊ ipſe noueram ſfrequenter enim cum viſitaui ſ⁊ que ab eo didici qui ad prebendam et aquam non paululū temporis cum eo fui: dilectioni veſtre indicare propero vtroq; curam veritatis habens: vt neq; plus aliquis audiens miraculorum congeſtionem non credat: nec rurſus meritis eius inferiora cognoſcēs non putet dignum eſſe miraculo pro tanti nominis viro.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit vita ſancti Antbonij abbatis ab Atbanaſio epiſcopo alexandrino conſcripta. Et ab Euagrio preſbytero e greco in latinum tranſlata: atq; a beato Hieronymo huic libro inſerta.

Bitur ſanctus Antbonius nobilibus religioſiſq; parentibus natus in egypto. ornatus fuit: tanta ſuorum ⁊ ſua nutritus cura: vt nihil aliud preter parētes domumq; cognoſceret. Et cum iam puer eſſet non ſe litteris eruditi: non ineptis infantium iungi paſſus eſt fabulis: ſed dei deſiderio flagrāsz ſm quod ſcriptum eſt: innocenter habitabat domi. Ad eccleſiam quoq; cum parentibus ſepe conueniens: nec infantum laſciuias: nec puerorum negligentiam ſectabatur: ſed tantuz ea que legebantur auſcultans: vtilitate preceptorum vite inſtitutione ſeruabat: non ſuis: vt ſolet illa etas incurioſus provarijs ⁊ delicatis cibis vnquam tedio fuit: nō eſce molliorꝭ blandimenta ſectatus eſt. bis ſolum quedabantur contentus: nihil amplius requiſiuit.

¶ Poſt mortem autem parentum annorum circiter decem ⁊ octo ſeu viginti cum ſorore admoduz paruula derelictus eſt: ⁊ domus ⁊ ſororis honeſtaz curam gerebat. Necdum vero ſex fluxerant mēſes quibus ad eccleſiam vt ſolebat: accurrens recordabatur quomodo ⁊ apoſtoli omnibus ſpretis ſecuti fuiſſent ſaluatorem: ⁊ multi: vt legitur in actibus apoſtolorum: facultatibus ſuis venditis: precia ad pedes eorum detuliſſent egentibus partienda queue aut quanta ſpes iſtdem repoſita eſſet in celis. Talia ſecum voluens intrauit eccleſiam: ⁊ accidit vt tunc euangelium legeretur: in quo dominꝰ dicit ad diuitem. Si vis perfectus eſſe: vade vende omnia tua quecunq; habes ⁊ da pauperibus: ⁊ veni ⁊ ſequere me ⁊ habebis theſaurum in celo. Quo audito quaſi diuinitus huiuſmodi ante memoriaz conceptum eſſet: ⁊ veluti propter ſe hec eſſet ſcriptura recitata. Ad ſe dominicum traxit imperium: ſtatimq; egreſſus poſſeſſionem quam habebat dimiſit. Rure autem erant ei trecenti iugeres: ⁊ valde optimi: quos vicinis largitus eſt: ne in aliquo aut ſibi aut ſorori moleſtia gigneretur. Cetera vero que in mobilibus poſſidebat: vniuerſa vendidit ⁊ aggregato non exiguo precio indigentibus dedit: paruis ob ſororem reſeruatis: que ſexu ⁊ etate videbatur infirmior. ¶ Rurſus autem eccleſiaz ingreſſus: cum audiſſet dominum in euangelio dicentem. Nolite cogitare de craſtino relictaz quoq; portionem pauperibus diſtribuit. neq; ſe verſari paſſus eſt domi: ſed ſorore fidelibus ac noctis virginibus commendata vt ad earum nutriretur exemplū vt ipſe iam omnibus ſeculi vinculis liber: aſperum atq; arduum arripuit inſtitutum. Necdum autem tam crebra erant in egypto monaſteria: neq; omnino quiſquam aliquam ſolitudinem nouerat: ⁊ quicunq; in chriſti ſeruitute ſibimetipſi prodeſſe cupiebat: non longe a ſua villula ſeparatus inſtituebat. ¶ Erat igitur in agello vicino ſenex quidam vitaz ſolitariam a prima ſectatus etate: hunc Antbonius cum vidiſſet: emulatus eſt ad bonum. Et primo quidem incipiens etiam ipſe in locis paululum a villa remotioribus manebat: exinde autem ſi quem vigilantem in hoc ſtudio compererat: procedens querebat vt apis prudentiſſima: nec ad habitaculum ſuū ante remeabat niſi eius quem cupiebat: frueretur aſpectibus: ⁊ ſic tanq̄ munere mellis accepto abibat ad ſua: tali ibidem inſtitutus exordio. Cumq; per dies ſingulos ita animum roboraret: vt nec opum paternarum: nec ſuorum meminiſſet affiniuz: omne etiam deſiderium ⁊ ſolicitudinem erga id quod ceperat: vt exerceret: operabatur manibus ſuis ſciēs ſcriptum eſſe: qui non operaſ non manducet. Hercedem ſane operis ſui precio panis excepto: egentibus largiebatur. Orabat frequenter: quippe qui didicerat q̄ oportebat ſine intermiſſione dominum rogare. ¶ Auditioni etiaz ſcripturarum ita ſtudiū commendabat: vt nihil ex eius animo laberetur: ſz vniuerſa domini precepta cuſtodiens memoriam plibris haberet. Sic ſuam vitam inſtituens ab vniuerſis fratribus puro diligebatur affectu: ⁊ omnibus ad quos ſpiritali ſtudio diſcēdi pergebat. obediens propias ſingulorum gratias hauriebat: huius continentiam: iocunditatem illius ſectabatur. iſtius lenitatem: illius vigilias: alterius legendi emulabatur induſtriam. Iſtum ieiunantem: illum humi quieſcentem mirabatur. Alterius patientiā: alterius manſuetudinem predicabat. Omniuz quoq; vicariam erga ſe retinens charitatem: atq; vni-

neris virtutum partibus irrigatus ad sedem pro-priam regrediabatur. Ibi secum vniuersa pertra-ctans: omnium in se bona nitebatur exprimere. Ne-q; vero aduersum coenos aliquando monebat: sed ea tantum flamma egregio viro crescebat in pecto-re: ne scōs cuiq; in predictis operibus inuenietur. Et hoc ita faciebat vt cum omnes gloria anteiret: omnibus tñ charus eēt. Nam t vicini monachi: ad quos sepe veniebat. Antbonium videntes deicolā nuncupabant: induitsq; nature vocabulis, quidam vt filium alij vt fratrem diligebant. ¶ Dum hec ge-reret Antbonius: quibus omnium in se ꝓuocaret affectum: inimicus nominis xpiani dyabolus: ipa-tienter ferens tantas in adolescente virtutes vete-ranis eum aggressus est fraudibus t primo quidē temptans: si quo modo posset ab arrepto eum insti-turo detrabere. Immittebat ei memoriam possessio-num, sororis defensionem, generis nobilitatez amo-rem rerum flatam seculi gloriam, esce variam dele-cationē: t reliqua vite remissioris blādimēta po-stremo virtutis arduum finem t maximum perue-niendi laborem: necnon corporis fragilitatem: sug-gerebat t etatis spatia prolita: prorsus maximā ei cogitationum caliginem suscitabat: volens eum a recto proposito revocare. ¶ Postq; autem dyabo-lus orationibus eius ad deum per passionis fidem se intellexit elidi: consueta aduersum omnes adole-scentes arma arripiens: nocturnis eū inquietabat illecebris. Per dies etiam tam apertis in eum telis irruebat: vt nullus ambigeret: quin Antbonius cō-gra dyabolum dimicaret. Nam t ille cogitationes sordidas conabatur iserere: t hic eas oratu submo-nebat assiduo. Ille titilabat sensus naturale car-nis ardore: hic vigiliis t ieiunijs corpus omne val-labat. Ille per noctes in pulchre meliotis verteba-tur ornatum: nulla omittens figmenta lasciuie: hic vltrices gehenne flammas: t dolorez vermis recor-dans ingeste sibi libidini opponebat. Ille lubricū adolescentie iter t ad ruinaz facile proponebat: hic eterna futuri iudicij tormenta considerans, illesam anime puritatem per temptamenta seruabat. Hec autem omnia ad confusionem dyaboli fiebāt. Qui enim similem se deo fieri posse existimabat: nūc ab adolescente miserrimus vincebatur. t qui ꝓtra car-nem t sanguinem seuiebat: ab homine qui carnem portabat: elisus est. Adiuuabat enim seruum suum dominus: qui nostri gratia carnem suscipiens vi-ctoriaz corpori contra dyabolum largitus est, vt sin-gulis ita certantibus apostolicum licere proferre sermonem: non ego autem: sed gratia dei mecum.

¶ Postremo cum nec hoc argumēto destruere pos-set Antbonium draco terrimus: t videret se sem-per ab eius cogitationibus superari, secundum qō scriptum est: stridens dentibus t bululans: qualis est merito, talis apparebat t vultu: puer horridus atq; niger: ad eius se genua prouoluens: humana voce deflebat dicēs: Multos seduxi: plurimos de-cepi, nunc autem vt a ceteris sanctis, ita t tuo la-bore sum prostratus. Quem cum interrogasset An-thoni' quisnam esset qui talia loqueretur. Ego sum fornicationis amicus ego multimoda turpitudinis aduersum adolescentes arma sui cepi. hinc t spiri-tus fornicationis vocor. Quantos pudice viuere di-sponentes fefelli quot tenuiter incipientes ad for-des pristinas redire persuasi. Ego sum propter quē prophecta lapsos increpat dicens. Spiritu fornica-tionis seducti estis: t re vera per me illi fuerāt sup-plantati. Ego sum qui teipsum sepe tempraui. t sem-per repulsus sum. cuz hoc christi miles audisset gra-tias agens deo: t largiore aduersus inimicum con-fortatus audacia ait. Multum ergo despicabilis multumq; contemptus es. nam t obscuritas tua: t etas infirmarum signa sunt rerum. Nulla mihi iam de te cura ē. Dominus mihi auxiliator est: t ego ex-ultabo super inimicos meos. Et statim ad vocē ca-nentis fantasma quod videbatur: euanuit. ¶ Hec autem Antbonij contra dyabolum fuit prima victo-ria: immo virtus in Antbonio saluatoris: qui pecca-tum in carne condemnauit: vt iustificatio legis in nobis compleretur: quia non sm carnem ambula-mus: sed sm spiritum. Sed neq; Antbonio vincen-di securitatem dedit vnus triumphus nec dyaboli semel fracte defecere vires. Nam t iste vt leo rugi-ens querebat aditum per quem posset irrumpere: t ille scripturarum doctus eloquio: non ignorabat multas esse demonum captiones. Propter quod so-lerti proposito labore seruabat: consideras: quia posset satbanas in carnis colluctatione superatus: nouarum aduersus se artium machinas commoue-re. Idcirco magis ac magis subiugabat corp' suū ne vincens alia in alijs vinceretur. Disponens igi-tur diuriore se vite lege constringere: cum omnes in fatigabilem adolescentis mirarentur instantiam cunctum toleranter ferebat laborem: quia volunta-rie seruituris, longo in dei opere studio consuetu-dinem in naturam vertebat. Jnedie autem t vigi-liarum intantuz patiens erat: vt plus faceret q̄ ab vllo per illum posse fieri crederetur. Pernoctabat in oratione sepissime: edebat semel in die: post solis occasum. Nonnunq; biduo triduoq; sic permanēs: vt vix quarta demum die cibum vellet accipe. Su-mebat vero panem t salem, potumq; aquę paruuli de carnibus vero t vino tacere melius puto: q̄ quic q̄ dicere, quia nec apud plurimos quidem mona-chorum istiusmodi esce in vsu habebantur. Quieti autem sic membra concedens vt iunco contexto at-q; cilitio vteretur. Nonnunq; etiam super nudum bum i iacens: sine stramine permanebat: vnguenta penitus repudians. Dicebat enim minime posse vti-tium: t precipue iuuenum corpora roborari: si olei essent perunctione mollita: oportere vero asperos carni labores imperare, scōm apostoli preceptum dicens, quando infirmor, tunc fortior sum. Asseve-rabatq; sensum animi sic posse reuiuiscere: ū corporis

fuissent impetus fatigati. Unde nec temporum lō-gitudine laborum merita pensabat: sed amore t fa-mulatu spontaneo semper tanq̄ in principijs con-stitutus, ad profectus metus desiderium concita-bat. Nouisq; cupies augere preterita: supra memo-rati doctoris sermonū recordabat: qui ait. Preteri-ta obliuiscens: t in futurum connalescens. Hemi-ne rat quoq; belye prophete dicentis: viuit dñs cui adsto hodie ante ipsum. t differebat cur hodie eēt appositum q; non cōputabat belyas preteritū tem-pus: sed tanq̄ quotidie in certamine constitutus: talem se prebere cupiebat qualem sciebat dignum dei esse conspectibus purum corde: t paratum obe-dire voluntati eius. ¶ Igitur sanctus Antbonius secum reputans oportere dei famulum ex instituto magni belie exemplum capere: t ad illud speculum vitam suam debere componere, ad sepulchra longe a villa constituta secessit, vni de cognatis mādans vt statutis diebus sibi alimenta deferret. Et cum in vna memoria supradictus frater euz claussset: so-lus ibidem morabatur. ¶ Detuens ergo dyabol' ne accessu temporis beremuz quoq; habitare face-ret: ita eum aggregatis satellitibus suis varia cede lacerauit: vt doloris magnitudo t motum auferret t vocem. Nam t ipse postea referebat vulnera fuis-se tam grauia: vt vniuersa dominum tormenta supe-rarent: sed dei prouidentia qui nunq̄ in se speranti-bus deest: conseruauit eum. Alio die is quez supra diximus frater aduenit, cibos deferēs quos ei de-ferre consueuerat: atq; cum iacentem in terra semi-mortuum, fractis foribus inuenit. Quem impositū humeris ad villule domicilium reportauit. Quo an-dito ingens vicinorum atq; affinium multitudo cō-currens: tristi in medio posito funeri debitum red-debat officiū: t iam in media noctis parte trāsgres-sa, cum iam opportunus t gratus perui gilem oīum oculos vicerat sopor. Antbonius anima paululuz redeunte suspirans eleuauit caput ceteris vero al-ta quiete prostratis, eum a quo delatus fuerat vigi-lare conspexit, eumq; nutu aduocās obsecrauit vt nullo penitus excitato ad pristinum se referret ha-bitaculum. Relatus ergo iurta consuetudinem so-lus iterum permanebat t stare quidem ꝓpter recē-tes plagas non poterat, orans vero ꝓstratus post orationem clara voce dicebat. Ecce adsum ego An-thonius non fugio vestra certamina etiam si maio-ra faciatis, nullus me separabit a charitate christi. Psallebatq; dicens. Si consistant aduersuz me ca-stra: non timebit cor meum. Talia cohodocente: bo-norum hostis dyabolus ammiratus q; post totver-bera ausus fuisset reuerti, congregatis canib' suis t propio furore se lanians, videtis inquit quia nec spiritu fornicationis: nec corporis doloribus supe-ratus: tam audacter lacessit. Omnia arma corri-pite, acrius nobis impugnandus est sentiensq; debet scire quos prouocet. Dixit t adhortantis vo-cem audientium turba consensit quia in numero s

in sep̄n loco clauso ademonibꝫ examiner vulnerꝫ aut̄o mq et semiuiꝫ redit ad certamina.

t diuersas habet dyabolus artes nocendi. Sone-tus igitur repentinus increpuit: ita vt loco fundi-tus agitato, t parietibus patefactis multifaria de-monum exinde turba se funderet: nam t bestiarum t serpentium formas induentes omnem protinus locum repleuere fantasijs: leonum thaurorum, lu-porum: aspidum: serpentum: scorpionum: necnon t pardorum atq; vrsorum. Hec singula scōz suam fre-mebant naturam. Rugiebat leo occidere volens thaurus mugitu t cornibus minabatur. Serpen-tes sibilo personabant. Luporum impetus inbia-bat. Pardus discolor auctoris sui calliditates va-rias indicabat. Truces omnium vultus t vocis horride dirus auditus Antbonius flagellatus at q; confossus: sentiebat quidem asperiores corpo-ris dolores: sed interius durabat mente peruigili. Et licet gemitum vulnera carnis exprimerēt. Sensu tamen idem manens quasi de inimicis lu-deret: loquebatur si virium aliquid haberetis: suf-ficeret vnus ad prelium. Sed quoniam domino vos enervante frangimini, multitudine tentatis inferre terrores: cum hoc ipsum infirmitatis indi-cium sit: q; irrationabilium: formas induitis be-stiarum. Rursumq; confidens: aiebat: si quid vale-tis. Si vobis in me potestatem dñs dedit: recce pre-sto sum: deuorate. si vero non potestis, cur frustra ni timini. ¶ Signum enim crucis t fides ad dñm, in expugnabilis nobis murus est. ¶ Multa contra sanctum Antbonium minantes fremebant denti-bus suis, q; nullus eorum temptamenta sequeret effectus. Sed maxime ecōtrario gigneretur illusio. Non oblitus Jesus colluctationis serui sui eiusdē protector factus est. Deniq; cum eleuaret oculos: vidit desuper culmen aperiri, t deductis tenebris radium ad se lucis illucere. ¶ Post cuius splendo-ris aduentum, nec demonum aliquis apparuit, t corporis dolor extimplo deletus est. Edificiū quo q; quod pauloante dissolutum fuerat instauratum est. Illico presentiam domini intellexit Antboni-us: t ex imo pectore trabens longa suspiria adviso-nem, que ei apparuerat, loquebatur sic. Ubi eras bone Jesu, vbi eras. Et quare non a principio affuisti hic vt sanares omnia vulnera mea? Et vo-ad sanctum Antbonium facta est. Antboni hic eram, sed expectabam videre certamen tuum. Nūc autem quia dimicando viriliter non cessisti, semper auxiliabor tibi, t faciaz te in omni orbe nominari. ¶ His auditis erurgens intantum roboratus ora-bat vt intelligeret plus se recepisse tunc virium q̄ ante perdiderat. Erat autem tunc Antbonius an-norum triginta quinq;. Exhinc tum vt voluntati prompte merita religiosa succrescerent, vadens ad supradictum senem precabatur vt in deserto pa-riter habitarent. Laudante illo senis euum, t rei nouitatem, solus contendit ad montem t beremi adhuc monachis ignote vite rupto metu viam co-natus est pandere. Sed nec tunc cessauit malign'

q̄dā vijs demon tetabat in a dolestia.

q̄r antonius eū tella insingebat

somnij et mālia dispsa de mones fingunt ꝑ hīs atonius.

dñs antonio appet.

erat 35. ā nos

aduersarius. Nam impedire eius propositum volens argentuz discum in itinere proiecit. Quo viso Anthonius callidi artificis cognouit astutiã: stansq; intrepidus: & discum totuis intuens oculis: docuit auctorez in fantasmate obiurgabat argenti: talia secũ reputans. Unde hic in deserto discus. Huiũ hoc iter est nulla sunt vestigia commeantium. Lapsus de sarcina pre magnitudine latere nõ potuit sed qui perdiderat reuersus ob solitudinem locorum inuenisset profecto quod ruerat. Hoc artificiũ dyabole tuũ est: non impedies volũtatem meã argentuz tuum tecũ sit in in perditionẽ. Et hoc illo dicente: discus ille vt fumus a facie ignis euanuit immediate. Debinc non vt ante in fantasmate: sed ingentez auri massam in itinere conspexit. Ueruz hanc vtruz dyabolus attulerit: an ad Anthonium comprobanduz: quia nec veris opibus infestaretur: virtus celestis ostenderit: ignoratur. Hoc tãtum agnouimus: quia quod visum est aurum fuit. At ille magnitudinez admiratus radiantis metallij: rapido cursu quasi quoddam vitaret incendiũ, ad montem vsq; perrexit ibi flumine transuadato, inuenit castellum desertum plenum ob tempus & sollicitudinem venenatorũ animaliuz. in quo se constituens nouus hospes habitauit. Statimq; ad eius aduentum ingens turba serpentium, quasi persecutorem passa profugit. At ille obstructo lapidibus introitu, panes mensium sex. vt tibeis mos est. secum recũdens ſnam crebro per annũ incorrupti durare solent ſnecnon & exiguum babens aque solitarius perdurabat. nusq; inde procedens, nunq; aliquem suscipiens intantũ, vt cum bis in anno per tectũ desuper panes accipiet. nullũ cũ deferentibus haberet alloquium. ¶ Multis igit videndi eum desiderio & studio requirendi ante ostiũ eius pernoctantibus, audiebantur vt vulgi voces aduersum Anthonũ. tumultusq; dicentiũ. Quid te nostris ingeris babitaculis, quid tibi & deserto, abscede a finibus alienis non poteris nostras insidias sustinere q; quidez qui foris erant existimabãt aliquos homines scalis positũ introisse & ibidem contendere. Postq; autem per cauernã introspicientes nullũ viderunt. demones cõtra eũ intellexerunt contendere. & nimio metu pterriti Anthonij auxiliũ flagitabant. At ille hostio propinquans ad consolandos fratres ne timerent. atq; vt inde recederent, precabatur. trepidantibusq; asserebat a demonibus incuti metũ signatevos inquiens & abite securi. istosq; semetipsos finite deludere. Itaq; illis reuertentibus hic remanebat illesus nec vnq; in certamine lassabatur. Accẽdentium eum augmenta profectuz, vel debilitas repugnantiũ maximũ contentioni lenamen addiderat. tum & animo constantiam suggerebat. Rursusq; ad beremũ venientibus turbis quidam mortuũ eum existimauerant se reperturos. ille autem psallebat intrinsecus. Exurgat deus & dissipentur inimici eius & fugiant qui oderũt eum a facie eius. Sicut deficit fumus deficiant vt liquescit cera a facie ignis ita pereant peccatores a facie dei. Et iterum omnes gentes circundederunt me. & in nomine domini vindicaui in eis. Sic Anthonius annis viginti solitarie transactis atq; ab hominũ segregatus aspectibus perdurauit. Cum ergo multorum & propositum imitari cupientium. & notorum multitudo ad eum concurreret necnon & patientiũ infinita se caterua glomeraret. tandem pene iam per vim foribus euulsis: quasi ex aliquo celesti aditu consecratus apparuit: obstupueruntvniuersi: et oris gratiam: & corporis dignitatem q; nec quietem intumuerat nec ieiunijs demonumq; certamine faciez eius pallor obsederat: sed econtrario quasi nibil temporis egisset antiquus mẽborum decor perseueraverat pro tam mira que in nullo animis pluritas fuit. Nunq; bilaritate nimia resolutus in risum est nunq; recordatione peccati tristitia ora contraxit: non magis stupentiũ se eleuatus est laudibꝫ. Nibil in illo indecens solitudo: nibil asperum quotidiana cũ bestijs bella contulerant: sed temperata mens equali ad cũcta ferebat examine. Plurimos igit ab immundis spiritibus & infirmitatibus varijs dei gratia per Anthoniũ liberauit. Sermo eius sale conditus: consolabat mestos: docebat inscios: concordabat iratos omnibus suadens nibil amore christi anteponendum. Preponebatq; ante oculos bonoꝝ magnitudinez futurorũ: & dei clementiaz: & beneficia retexebat indulta: q; proprio filo suo non pepercerit: sed pro nostra omniuz salute eum tradiderit. Nec mora plura audientium corda: ab humanaruz rerũ cõceptũ bec eius suasit oratio: & habitãde beremi: istõ eius exordium fuit. ¶ Quid sane & in arsenoytaruz oppido gestũ sit: non transibo silentio. Nam cum fratres vellet inuisere: & riuulum nyli qui cocodrilis & multis suis fluminis bestijs plenus erat transuadare esset necesse. tam cũ comitibus suis transiuit illesus: q; inde redibat incolumis: rursusq; in pristinis laboribus perseuerans, multos magisterio suo fratres confirmauit ita vt breui tempore plurima fierent monasteria. Nouos antiquosq; monachos p etate: vel tẽpore: paterno moderabatur affectu. Quadaz aũt die cũ sanctus Anthonius a cõgregatis fratribus rogaret: vt eis institutoria largiret precepta q̃bus cũ prophetica fiducia exaltãs vocẽ aiebat: ad omnẽ q̃dem mandatorũ disciplinaz scripturas posse sufficere: sed & hoc optimũ fore si mutuis se inuicez fratres sermonibus consolarẽtur. Et vos ergo inquit vt patri referre que nostis: & ego que per longaz etatẽ consecutus suz quasi filijs indicabo. Hoc fit aũt primũ cũctis in cõmune mandatũ: nullũ in arrepti propositi vigore lacessere: sed quasi incipientẽ augere semper debere qõ ceperit: præsertim cũ humane vite spacia: eternitati cõparata breuissima sint. Ita exorsus paululũ si

3 p̃repta scti antony monachis data.

luit & ammiratus dei nimiaz largitatez: rursus adiecit dicens. In presenti hac vita equalia sunt prorerũ cõmutatione cõmertia: nec maiora recipit ab emẽte q̃ vendicat. Promissio aũt vite sempiterne vili precio cõparat. Scriptum est enim. Dies vite nostre septuaginta anni: aut vt multũ octoginta: quicquid reliquũ est labor & dolor est. Quãdo ergo octoginta aut centũ: vt multũ annis laborantes in dei opere viuerimus: non pari tẽpore regnaturi sumus in futuro: sed pro annis predictis omniũ nobis seculoꝝ regna tribuerent. Non terrã bereditabim' sed celũ, corpus quoq; corruptũ relinquentes: idipsum cum incorruptione recipiem'. Ergo filioli non vos: aut tediũ defatiget aut vane glorie delectet ambitio: non sunt enim condigne passiones buius temporis ad superuẽturaz gloriã que reuelabit in nobis. Nemo cũ desperet mũdũ reliquisse se arbitret in gẽtia. qz ois terra ad infinitatẽ cõparata celorum: breuis ac parua est. Si ergo nec vniuerso orbi renũciantes dignũ aliquid habitaculis possumus compensare celestibus: se vnusquisq; consideret: & statim intelligit paruis ingeribus agri & parietib' vel modica auri portione contempta: nec gloriari se debere quasi magna dimiserit nec tedere quasi paruaſit recepturus. Ut enim contenit aliquis vnam creaturam: ad dragmam: ad dragmas centum aureas conquirendas: ita etiam qui totius orbis dominũ dereliquit: centuplũ de melioribus premijs in sublimi sede recipiet: ad summũ illud perspicere debemus: q̃ ſ & si nostras velimus retentare diuitias ſlege mortis ab ipsis diuellimur inuiti: vt in libro ecclesiastes scriptum est. Cur ergo non facimus de necessitate virtutẽ. Cur non ad lucranda regna celestia vitro relinquimus: quod lucis istius fine perdendũ est. Nibil eorum cure sit christianis que secũ auferre non possunt: illud potius debemus expetere quod nos ducat ad celũ: sapientiaz scz & castitatẽ: iusticiam & virtutem: sensum perutilẽ: pauperũ curaz: fidem in christo robustãanimũ ire victorez: hospitalitatẽ. Hec sectantes mansionẽ nobis in terra quietoꝝz euangeliũ preparabim'. Confiderem' domini esse nos famulos: & seruitutem debere ei a quo creati sumus. Ut enim seruus preteriti gratia famulatus presens aut futurũ non contemnit imperiũ: nec audet asserere q; ex labore transacto instantis operis habere debeat libertatem: sed ingi studio: vt in euangelio scriptũ est: eadem semper exbibet seruitutẽ vt domino placere possit: & ne metũ lucref & verbera: sic & nos diuinis congruit pareri preceptis: sciẽtes q; equus & ille retributor: in quo quẽq; inuenerit in eo sit iudicaturus: qõ ꝓphetica p Ezechielẽ voce testatur. Nam & infelix iudas propter vnius noctis impietatẽ: omni pteriti tẽporis labore priuatus est. Idcirco tenẽdus est continuus instituti rigor: habẽtibus deũ auxiliatorẽ. sicut scriptũ est. quia omni proponẽti bonũ deus cooperat. Ad incertiam aũt calcandam apostoli p̃cepta replicemus quibus se mori quotidie testabãt: similiter & nos humane conditionis vitam ancipitẽ retractantes non peccabimus: cuz enim & exercitati mane a somno ad vesperã nos puenire dubitem' & quieti corpora concedẽtes: de lucis nõ cõfidamus aduẽtu, & vbiq; nature ac vite incerte memores: dei nos intelligamus prouidentia gubernari. Hoc modo non delinquemus: aut aliqua fragili cupiditate raptabimur: sed nec irascemur quidem aduersus aliquem terrenos, nec & congregare thesauros ambiemus: quin potius metu quotidiani recessus & seiungẽdi corporis iugi expectatione omnia, caduca calcabimus. Ceslabit mulieruz amor: libidinis extinguetur incẽdiuz. inuicẽ nobis debita nostra donabimus. ante oculos semp babẽtes vltime retributionis aduẽtũ. quia maior formido iudicij & penarum timor boridus simul & lubrice carnis incẽtiua dissoluit & ruẽtẽ animã quasi ex aliqua rupe sustentat. Ideoq; precor: vt ad finem propositi boni omni labore tẽdamus. Nemo post tergum respiciẽs loth imitetẽ vxorem. pcertim cũ dominus dixerit in euangelio nullũ ponentẽ manus sup aratrum & respicientem retrorsum dignũ esse regno celorum. respicere aũt retrorsum nibil aliud est q̃ in eo penitere quod ceperis. & mundanis rursus desideriis obligari. Nolite queso virtutis tanq; impossibile nomen pauere, nec peregrinũ vobis aut procul positum videatur boc studiuz. quod & nostro dei gratia precedẽte pendet arbitrio. buius opis bomini inserta natura est & eiusmodi res est, que nostram tantũ expectat voluntatem. Greci studia transmarina sectẽtur. & in alieno orbe constitutos: inanium litterarum querant magistros, nobis vero nulla proficiscendi nulla transfretandi fluctuz ne cessitas imminet in omni sede terrarum constituta sunt regna celorum. Unde & dominus in euangelio ait. Regnum dei intra vos est. virtusq; in nobis est mentem tantũ requirit humanam. Cui enim dubium est quia naturalis anime puritas si nulla fuerit extrinsecus sorde polluta fons sit & origo virtutum. Bonam necesse est eam esse quam creauerit bonus autor. Quod si forte cunctabimur audiam' iesum filium in naue populo dicentẽ. Rectum facite cor vestrũ ad dominũ deum israel. Nec Jobanes dissonam tulit de virtute sententiam pdicans rectas facite vias vestras. Siquidẽ boc est rectum eẽ animũ, cuz eius principalis integritas nulla vitiorum labe maculat si naturam mutauerit, peruersa tũc dicitur si conditio structur, & virtus est. Animã nostraz cõmẽdauit nobis deus, seruemus depositum quale accepimus. nemo causari põt extrinsec' situz quod in se nascitur. factura suaz qui fecit, agnoscat opus suuz inueniat vt creauit. Sufficit nobis naturalis ornatus, ne deturpes homo quod tibi largitio diuina concessit. Opera dei immutare velle polluere est. Illud etiam sollicite prouidere debemus vt tyrannicaz ire superemus insaniam q; scrip-

regnũ dei intus.

ptum est. Iracundia viri iusticiam dei non operat. Et iterum. Desiderium concupiscēs parit peccatū quo pfecto mors gignit. Diuine vocis p̄ceptum est vt iugi custodia tueamur animum: quia exercitatos ad supplātandū habemus inimicos: demones scz contra quos nobis ſm apostolicaz contestationem pugna sine intermissione est. Ait enim. Nō est vobis colluctatio aduersus carnem t sanguinem: sed aduersus principatus t potestates huius mūdi. Aduersus spiritalia nequitie in celestibus. Ingens eorum turba p istum volitat aerē non procul a nobis bestium caterua discurrit. Et diuersitatez quidem eorum non est mee prauitatis exponere: ſz hanc maioribus concedo rationem. Quod autē in promptu est t ignorare non expedit: dolos scilicet eorum aduersus nos compositos breuiter indicabo: hoc primum mentibus debemus affigere: nihil deum fecisse quod malum est: nec ab eius institutione demonum cepisse initium. Peruersitas ista non nature: sed volūtatis est vitium. Boni etenim vtpote a deo conditi ex proprio mentis arbitrio ad terras ruere de celo: ibiq̄ in ceni sordibus voluntate gentilitatis impias instruere culturas. Et nunc de nobis torquētur inuidia: atq̄ vniuersa mala cōmouere non cessent: ne pristinis eorum sedib⁹ succedamus. Diuersa aūt eorum t partita nequitia est. Quidam enim ad summū noscendi vertice peruenere. Alij ex comparatione peiorū videnť esse leniores: atq̄ omnes pro possibilitate viriū diuisi: cōtra singulas causas sumpsere certamina. Idcirco nobis munus necessarium est spiritum discernēdorum a domino petere: vt possimus taz fraudes eorum q̄ studia p̄uidentes aduersus disparem pugnam vnū dominice crucis eleuare vexillum. Hoc munere paulus accepto docebat dicēs. Non enim eius ignoramus astutias. Ad cuius exemplū etiaz nos oportet ex his que passi sumus: mutuis nos inuicem instruere sermonibus. Hostile illis cōtra omnes christianos: maxime vero contra monachos et virgines christi odiū est. Laqueos semitis laqueos preterēdunt: eorum mētes impijs atq̄ obscenis cogitationibus cum nitenť euertere: sed nihil vobis in hoc terroris incutiant. Fidelibus enim orationibus q̄ atq̄ ieiunijs ad dominum confugiētibus statim corruunt nec tamen si paulum cessauerint: plenam puretis esse victoriam. Solent etiaz sauciū grauius assurgere: t mutata arte pugnandi cū in cogitatione nihil egerint: panoribus terrent: assumētes nūc mulierem: nunc bestiarū t serpentiū formas: necnō ingentia quedam corpora: t vsq̄ ad tectus domus porrectum caput: infinitas species t militū catervas. Que omnia ad primus quoq̄ crucis signū euanescūt. His quoq̄ agnitis fallaciaz modis icipiūt plagare: t futurorū dierum euētus velle p̄dicere. Cumq̄ t in his contempti fuerint: ipsum iaz sue nequitie principē ac totius mali summitatē ad subsidium sui certaminis vocant. Crebro denīq̄ Antbonius talem a se visuz diabolū asserebat: qualē t iob beatus: domino reuelāte cognouerat. Oculi eius tanq̄ luciferi t ex ore eius procedūt lampades incense. Crines quoq̄ incendijs spargūtur: t ex naribus eius fumus egredit: quasi fornacis estuantis ardore carbonū. Anima eius vt pruna: flamma vero ex ore eius glomeratur. Cum huius modi terroribus visus est demonum princeps inquit. Anthoni⁹ t ingentia sepe vt dixit. promittens impietatis sue defuit lingua magniloqua: de qua dominꝰ triumphauit ad iob dicens. Arbitrať enim fernum vt p̄a leas: t ramentū vt lignum putridū: maria vt terraz tartari profundum tanq̄ capriuum estimabit: abyssum vt deambulatoriū. Per prophetaz quoq̄ increpat dicens. Persequens comprehendam t omnēz hebem terrarū manu meavt nidus obtinebo: t vt oua derelicta auferam. Sic iniquus funereas euomēs voces: bene viuentium aliquos frequenter illaqueat. Sed nos nec eius pollicitatiōibus credere: nec minas formidare debemus. Fallit enim frequēter nihilq̄ verum immittit. Nam si non mēdacia cūcta loquereť: quomodo talia t tam infinita promittēs bamo crucio vt draco adūcatus a domino est: t capistro ligatus vt iumētum: t quasi mancipiū fugitiuum vinctus circulo: t armilla labia p̄foratus nulli omnino fideliū deuorare permittit. Nunc miserabilis vt passer ad nidū irretitus a christo est: nūc comites suos quasi scorpiones t herpetes calcaneo christianorum subtractos gemit. Ille qui vniuersa maria a se deleta plaudebat: ille qui orbem terrarū manu sua tenere pollicebatur: ecce a nobis vincitur: ecce me aduersum se prohibere nō p̄t disputante. ¶ Contēnenda est filioli penitus cū inanib⁹ verbis supba iactantia. Fulgur ille qui lucere se simulat non veri splēdoris est luminis: sed q̄b⁹ ausurus est indicat flammas. Nā dicto citius recedens: suarum secū refert simulacbras penarū. Solent etiam cum modulatione nonnunq̄ apparentes psallere. Prochi nephas adbuc t in puro ore sacro scripturarum eloquia meditantur frequenter legētibus nobis quasi echo ad extremo verba respondēt. Domiētes quoq̄ excitāt ad orandū: vt toti⁹ noctis somnū eripiant: plerosq̄ etiaz in monachorum nobilium habitu coercēt: t pristina q̄bus cōscij sunt peccata imputant: sed spernende sunt eoꝝ increpationes et ammonitiones ieiunandi vigiliarū quoq̄ fraudulenta suggestio. Ob id enim familiares nobis species assumunt: vt affinitate virtutuz noscentes facilius virtutes interserant t innocentes quoq̄ per speciē honestatis elidant. Impossibile postea idurumq̄ hoc studium p̄dicant: vt dū onerosuz esse videť q̄d ceptū est: ex desperatione tedii: t ex tedio succedat ignauia. ¶ Idcirco ppheta missus a domino luctuosa denuncians sublimi voce dicebat. Ve illi q̄ potat proximū suū: subuersione turpida. Huiusmodi enim exhortamenta depranatoria sunt itineris quod ducit ad celum. Idcirco cuz venisset

dominus ad terras: t vera de eo demones inuiti predicarent vere enim dicebant tu es christus filius dei viui: vociferantiū ora claudebat: qui vinctas dominū linguas soluebat: ne cū preconio veri peruersitates venenatas miscerent: vt nos eius exemplo etiā si profutura suaderent: in nullo his cōmodaremus assensum: quia profecto non congruit post libertatem a domino concessam: t scripturarū precepta vitalia: a diabolo viuendi capere consilia: qui suum deserens ordinem sacrū christi temerauit imperiū. Propterea etiam dominꝰ eū de scripturis loquentem iubebat tacere: quia peccatori dicit deus. Quare tu enarras iusticias meas: t assumis testamentū meum per os tuum? Omnia demones simulant: colloquuntur sepe cum fratribus: sepe cum turba incognitos excitant sonitus. Omnus applaudunt: sibilant. inc pienter cachinnant: vt vel in puncto peccati christianum pectus introeant. Cumq̄ ab vniuersis fuerint repulsi: ad extremum debilitatem suam lamentatione testātur. Et dominus quidem quasi deus t sue conscius maiestatis obmutescere bis imperabat: nos aūt vestigijs sanctorum inberentes: eandem gradiamur viam qui memoratas subtilius fallacias preuidentes canebant. Cū consisteret aduersum me peccator obmutui t humiliatus sum t silui a bonis. Et iterum. Ego vero tanq̄ surdus non audiebam: t tanq̄ mutus non aperiens os suum: ego sum factus vt homo non audiens. ¶ Christus silentiuz imperauit vt nos diabolo nihil credamus t vincamus. Si orare compellunt: si ieiunia suadent: non ex eorum nos monitis: sed ex nostra consuetudine dirigamus. ¶ Denīq̄ etiam si irruentes mortē nobis itētare videanť: irridēdi potiꝰ sunt q̄ timēdi: q̄ cū sint debiles minanť cūcta nec faciūt. ¶ Hec q̄dē de istis iaz transitorie diuisse me memini: attamē eadē nūc explicāda sunt latiꝰ: q̄ nō mediocrē affert repetitio cautelā. Aduenīēte dño destruct⁹ est inimicus: tom ne penit⁹ ei⁹ robur elanguit propter qō p̄stine virtutis memor: quasi tyrānꝰ iaz senescēs: t cū ruisse se videat: in perniciē grassat humanā. nec tamē p̄t firmū deo pectus cogitationū t ceterarū fraudū arte peruertere. Nā luce clarius est: quin aduersarij nostri cū nec humana carne sint septi: vt caūsari valeant idcirco nos a se non posse superari: q̄ clauso hostio introire non valeant. Et re vera si fuissent hoc fragili corpore colligati: obserato introitu ijdem negareť accessus. Cū aūt vt diximus: hoc impedimēto sint liberi t obstructa penetrent: atq̄ in omni licēter volitēt aere manifestū est: ob eam rationez eos permanere ecclesie corpus illesum. ¶ Denīq̄ satellites impij cum principe suo diabolo: quem saluator in euangelio homicidam: t patrem malitie ab initio fuisse firmat: nobis aduersuz se dimicātib⁹ fortiter nullo modo cessissent si potestas eorū non fuisset ablata. Nam si mentior: cur nobis satbanas parcis: q̄ vbiq̄ discurris. Cur qui nullo clauderis loco aduersum te viuentiū t disputantiū non potes labefactare constantiaz. Sed fortasse nos diligis: quos quotidie conaris obtinere aut credibile est te esse bonitatis magistrum et fauere magis optimis q̄ nocere. Et quid tam charuz tibi potest esse q̄ ledere: maxime eos q̄ tuis sceleribꝰ viriliter repugnant: ſm qō scriptū est q: abhominatio est pietatis peccatori. Quis tam fecundū ad malitiā p̄sidet peccꝰ? Quis tā medieras implere conaťhis diabolus? Scimꝰte ipurissimū cadauer. Scimus q: idcirco viuimꝰ p̄ianꝰ t contra te nobis est secura congressio: q: infirmatus es a dño. Ideo de tuis confoderis iaculis: q: minationē tuā nō sequiť effectus. Quod si fallimur: cur cū terrore simulato cur cū magnitudine corporū nostraz aggrederis fidem? Si volūtatem sequereť possibilitas: tantū tibi velle sufficiat. Is enim potētie mos est: nō extranea fallacie argumento cōquirere: sed sua virtute complere qō cupiat. At nūc dum theatrali mutatione formarū quasi rudem infantiam scenica miteris simulatione deludere: exhaustas vires manifestius probas. Nunq̄d nam verus ille angelus cōtra assyrios missus a domino: aut populoz eguit societate: aut sonitus quefuit: aut plausus nō potius tacitaz exercens potestatem: centum octoginta quinq̄ milia hostium sermone velocius iurta iubentis domini prostrauit imperiū? Vos ergo cū fragiles fictis viribus: perpetuus vos consequiť interitus. An dicet aliquis. Cur diabolꝰ egrediens beati Iob omnem in ruinam impulit domum. Cur eius operibus penitus dissipatis: parietū quoq̄ fundamenta subuertens: vnum numerose sobolis coacernauit sepulcbrum. Cur ipsum ad extremum diri vulneris nouitate percussit. Qui hoc opponit audiat e diuerso non diaboli potuisse hoc. sed dominū a quo potestas aduersum nos dupliciter datur vel ad gloriam si probamur. vel ad penam si delinquimus. quin potius ex hoc animaduertat nec contra vnū quidem hominem diabolū quicq̄ potuisse si non potestatem accepisset a domino. Nullus enim quod sue ditionis est. ab alio deprauatur. Sed quid Iob memoro. quem nec expetitū potuit vincere. Nec econtra iumenta quidem eius. t contra oues nec contra sues sine cōsensu dei proprium robur exercuit. sicut in euangelio scriptum est. Demones autem rogabant eum dicentes. Si ejicis nos mitte nos in gregem porcoz. Quomodo igiť qui porcoꝝ expetiť mores. imaginem dei hominem t tam charū conditoꝝ animal suo valebunt iure puertere. Magna dilectissimi aduersum demones arma sunt. vita sincera t intemerata ad deum fides. Credite mihi experto. pertimescit barbaras recte viuentiū vigilias. orationes. ieiunia. mansuetudinē volūtariam paupertatē vane glorie contemptū. humilitatē. misericordiaz. ire dominatū. et p̄cipue purū erga christū amorē. Nouit teterrimus coluber ex p̄cepto domini sub iustoꝝ se facere vestis

vel deprat⁹

q̄d timet demō

gijs:qui ait. Ecce dedi vobis potestatem calcare
super serpentes ⁊ scorpiones:⁊ super oēm virtutem
inimici. Si aūt ⁊ diuinationem se habere simulan-
tes venturos fratres nūciauerint ⁊ affuerint quos
venire prediterant:nec sic fides est cōcedenda mē
dacibus.ob id enim p̄cessere venientes vt creduli
tas sibi paretur ex̄ nuncio:⁊ postea aditus ex cre-
dulitate fallacie. Uerum in boc nullū x̄piano dz eē
miraculum cū non tantū qui leuitate nature p̄ cun-
cta discurrunt:valeant p̄uenire gradientes:sed bo
mines quoq; equorū velocitate p̄uecti nunciāt affu
turos. Non enim ea que nondū fieri cepta sunt re
ferunt:q; dns̄ solus conscius est futuro⁊ ſz quorū
cōspiciunt in actu initiū:eor̄ sibi tanq̄ fures apud
ignaros vendicāt notionē. Nā q̄tos nūc putatis q̄
possunt velocitate puerili istū ceptum nostrosq; cō
tra se sermones ante relatū alicuius h̄ positi longe
manētibus indicare. Quod vobis pspicuū fieri p̄t
exēplis. Si q̄s a tbebaide aut alicuius regiōis op
pido ceperit p̄ficisci:⁊ būc demones in itinere vide
rūt ambulantē:pnicitate memorata p̄ūt p̄dicere ve
nientē. Ita ⁊ de nyli inundatiōe solēni:cū multas
in etbyopia viderint pluuias e quibus fluuius in-
tumescens vltra alueū effluere cōsueuit: p̄currētes
ad egyptū:nunciant annis augmentū. Hoc autē ⁊
boes ſi illis sceleritatis esset tanta natura facile
nunciarent. Ut em̄ speculator beati dauid ad verti
cem loci celsioris ascendens:prior q̄ bi qui in terra
erant pspiciēs venientes non quedā incerta de fu-
turis sed de bis qui venire ceperant:nūciabat sic ⁊
demones cura puigili omnia cōsiderantes:rapido
cursu sibi inuicē nūciant. Sed si forte cōtigerit: vt
dei nutu ad finē cepta nō veniant:boc est ſi aut via
tor e media regrediat̄ via:aut suspensis nubibus at
q; ad altū celi cardinē deferat̄ tunc decipientiū vna
cū credentib⁹ error aperiet. Hec gentilitatis fuere
principia:bis pstagior dolis apud delubra demonū
quondā credebant oracula:que aduentu dn̄i nr̄i ie
su x̄pi indicto silentio obmutuerūt: suosq; p̄didere
captiuos. Quis rogo medicū ex̄ obseruatione mor
bor̄ cum aīe estuantis incendiū de venar̄ pulsu le
ui digitor̄ scrutat̄ attactu diuinā arbitrat̄ habere
noticiā? Quis gubernatorē nauigationis sue viam
inter celi sydera requirent:maiestatis omine vene
ratur? Quis agricolā de aridis estatis feruoribus:
aut de byemali aquar̄ largitate:vel frigore dispu
tantē:non totius ex̄ peritia laudat q̄ dei consecrat
noie? Uerū vt p̄cedamus paulisper ſi vera demōes
nūciarent:rūdete mihi quis fructus est nosse venie
tia? Nunq̄d aut sciens bec aliq̄s laudatus aut puni
tus est nesciens? In boc vnusquisq; sibi p̄parat:seu
tormēta seu gloriā:ſi vel negligat scripturas⁊ mādā
ta:vel faciat. Nullus ob id nostrū banc arripuit vi
tam vt habeat p̄scientiā futuro⁊: sed vt p̄ceptis
dn̄i obediens:amicus incipiat esse de seruo. Curā-
dus est non p̄scire que veniunt sed implere q̄ iussa
sunt. nec institutionibus bonis banc flagitare mer
cedem cum magis debeamus victoriam cōtra dya
bolum ab auxiliatore domino postulare. Sed ſi for
te aliquis boc libēter assumit:vt futura cognoscat
babeat purum cor̄ quia credo animam deo seruien
tem ſi in ea perseuerauerit integritate:qua regene
rata est plus scire posse q̄ demones. Talis erat ani
ma belisei que alijs incognitas virtutes videbat.
Nunc iam ceteras vobis demonum explicabo fal-
lacias. Solent nocte venientes angelos dei se fin-
gere:laudare studium mirari perseuerantiaz:futu-
ra p̄mia polliceri. Quos cum videritis taz vos q̄
domos vestras crucis armate signaculo:⁊ cōfestim
dissoluentur in nibilū:quia metuunt illud trophеū
in quo saluator̄ aereas expoliās virtutes b⁹ridas
eas fecit ostentui. Solent etiam varijs saltationi-
bus membra torquere:⁊ nostris p̄vocaciter offerre
se visibus:vt mentem pauor̄:⁊ corpus borror̄e con
cutiāt. Sed ⁊ in boc fides deo tota fugat eos qua
ſi infirma ludibria. Non est autem difficilis bono-
rum spirituum malorumq; discretio:que ſi deo tri-
buente panditur. Sanctorum angelorum amabi-
lis ⁊ tranquillus aspectus est:quia non contendūt
neq; clamabunt:neq; aliquis audiet vocem eor̄:
verum tacite leniterq; p̄perantes:gaudium:exul
tationem:fiduciam peccatoribus infundunt. Siq̄
dem cum illis est dominus:qui est fons ⁊ origo le
ticie. Tunc mens nostra nō turbida: sed lenis ⁊ pla
cida angelorum luce radiatur:tunc anima celestiū
p̄miorum auiditate flagrans effracto ſi posset hu
mani corporis domicilio:⁊ mēbris ex̄ oncrata mor
talibus cum bis quos videt abire festinat ad celū.
Horum tanta benignitas est vt ſi quis p̄ cōditio-
ne fragilitatis humane miro fuerit eorum fulgore
perterritus omnem continuo ex̄ corde auferant me
tum. Ita gabriel cum zacharie loqueretur in tem-
plo ⁊ angeli cum diuinum virginis partum pasto-
bus nunciarent:⁊ qui dominici corporis agebant
excubias:securis videntium se mentibus ostenden
tes:ne metuerent imperabant. Metus enim nō tm̄
ex̄ pauore animi q̄tum ex̄ magnarum rerū sepe cō
cutitur aspectu. Pessimorum vero vultus truces:so
nitus borrendi sordidi cogitatus:plausus motusq;
indisciplinator̄ adolescentū vel latronum: e quib⁹
confestim timor animе sensibus torpor̄ incurritur:
odium x̄pianorum:monacbor̄ meror:⁊ dium suorū
recordatio ⁊ metus mortis:cupido nequitie:lassitu
do virtutis:cordis bebetatio. Si igitur post timo
rem borrore concepto succesſerit gaudius:⁊ ad deū
fiducia atq; ineffabilis charitas venisse sciam⁹ au-
xilium:quia securitas animе. presentis maiestatis
ī dicīū est. Sic nāq; ⁊ abrabā patriarchā vidēs deū
gaudisus est.⁊ Jobānes cū mariā supuenisse senti
ret que in sacri ventris bospitio vniuersitatis gesta
bat parentem:exultauit necdum natus in gaudiū.
Si autem incussa formido permanserit: bostis est
qui videt qm̄ nec refouere nouit vt gabriel pauen
tē virginē ne timeat iubet:⁊ sicuti pastores nuncio

consolati sunt:quinimo pauorem duplicat: vt vsq;
ad pfundam impietatis foueā:vt sibi boies p̄ster-
nantur:impellit. Exinde misera gentilitas domi-
nice interdictionis ignara falso demones deos opi
nata est x̄pianor̄ aūt populos bis fallacijs irretiri
non passus est dominus:qui diabolū in euangelio
audacter sibi p̄incipatū omniū p̄sumētē repulit
dicēs. Uade retro satbanas. Scriptū est enim. Do-
minū deum tuum adorabis.⁊ illi soli seruies. Horū
verborum etiam nobis licentia est tributa:q; idcir
co locutus est talia:vt similitudo tēptamētorum au-
toritate nostri frangerētur eloquij. ¶ Illud quo-
q; mei cbarissimi āmoneo:vt vite magis sit vobis
q̄ signorum sollicitudo. Nullus ex̄ vobis bec faciēs
aut ipse superbia intumescat:aut despiciat eos qui
facere non possunt. Conuersationē magis scrutari
singulorum in boc ⁊ imitari vos que pfecta sunt cō
uenit:⁊ implere que desunt. Nam signa facere non
est nostre paruitatis:sed dn̄i potestatis qui ad di-
scipulos gloriantes in euangelio ait. Ne gaudea-
tis:q; demones vobis subiecti sunt:sed q̄ nomina
vestra scripta sunt in celis. Nominum em̄ in libro
vite conscriptio:testimonii est virtutis ⁊ meriti:ex
pultio autem satbane largitio saluatoris est. Unde
bis qui non in vite laboribus:sed qui in prodigijs
exultabunt dicentibus. Nonne in tuo nomine de-
monia eiecimus:⁊ in tuo nomie virtutes multas fa
cimus? respondebit dominus. Amen dico vobis nō
noui vos. Discedite a me operarij iniquitatis. Nō
enim nouit dominus vias impiorum:boc ergo ma
gnopere postulemus:vt donum spirituum discernē
dorum mereamur accipere:quo p̄m sententiam scri
pturarum omni spiritui non credamus. ¶ Voluerā
quidem tam finire sermonem:⁊ silētio premere que
cūq; me acciderant paruitati: sed ne putetis me
frustra commemorasse que inuenire non possent:id
circo licet incipiens ſiam tamē dominus qui secre-
te mētis est inspector nouit non me causa iactantie
sed vestri gratia profectus boc facere pauca repli-
cabo de plurimis. Quotiens me nimis laudib⁹ ef-
ferre conati sunt cum a me in nomine domini male
dicta reciperēt. Quotiens augmenta nili fluminis
futura dixerunt:cum a me audirent ⁊ boc ad vestra
quid ptinet curam. Quotiens minitantes vt mili-
tes armati scorpionibus equis:beluis:⁊ varijs ser-
pētibus circundederunt me ⁊ domum in qua era⁹
repleuerunt:cum ego econtra psallerē bi in currib⁹
⁊ bi in equis:nos autem in nomine domini dei no-
stri magnificabimur.⁊ statim misericordia x̄pi fu-
gabantur. Quodam autē tempore cum ingēti luce
venientes dixerunt venimus Antbonij nostrū tibi
prebere fulgorē. Et ego clausis oculis:quia lucem
diaboli dedignabar aspicere:orabā.⁊ dicto citius
impiorum lumē extinguebatur. Post mēses autem
paucos:cum me coram psallerē:⁊ de scripturis ſi-
bimet sermocinarētur tanq̄ surdus non audiebā.
Commouerūt aliquando monasteriū. Et ego men
te immobili dominum deprecabar. Sepe strepitus
sepe saltationes:sepe sibilos ingesserunt:⁊ me psal
lente:sonus eorum in voces flebiles vertebantur.
¶ Credite mei filioli quod dicturus sum:vidi ali-
quando diabolum celsum corpore:qui se dei virtu-
tē ⁊ prouidētiam babere ausus est dicere:⁊ ait ad
me. Quid vis vt a me tibi donetur Antboni. At
ego spectaculum maximum in os eius ingeminās:
totum me ineſt x̄pi nomine armatus ingessi ⁊ sta-
tim ille procerus aspectu:inter medias manus ero
leuit. Jeiunanti etiam mibi visus est vt monachus
⁊ panes offerēs:bis sermonibus suadebat vt esce
rer ⁊ buic aliquid indulgerē corpusculo. Et tu in-
quit homo es:⁊ humana fragilitate circūdaris:la-
bor paululum conquiescat: ne egritudo surripiat.
Illico lucidam faciē serpētis agnoui:⁊ cum ad cō
sueta x̄pi munimēta confugerē:tanq̄ p̄ fenestram
fumus laberetur euanuit. Auri quoq; discipulā mi
bi in deserto frequēter tetendit quod ideo offere-
bat:vt aut visu irretiret me aut tactu vapularet me.
Nam sepe me a demonibus non denego verbera-
tum. Canebam autē sic. nullus me seperabit a cba
ritate x̄pi. Ad cuius vocis auditum in se inuicē fu-
riētes:non meo sed domini fugabantur iperio. qui
ait:vidi satbanā quasi fulgur cadentē de celo. Hec
ergo filioli apostolici memor eloquij in me transfor
mauit. vt propositum vestrū nec demonū terror. nec
aliqua lassitudo dissolueret. Sed quoniam ob ve-
stram vtilitatē multa memorando inſipiēs factus
sum. buius rei vobis impartiri cupio notionē quaz
veram nullus ambigat audiētiuz. Pulsauit aliquā
do demon monasterij ostium egredies video domi
nē enormi sublimitate porrectum caput vsq; ad ce
lum. Cum ad boc quis nam esset iquirerē. ait. Ego
sum satbanas. Et ego quid inq̄ bic queris. respon
dit. Cur mibi frustra imputant monachi? Cur mibi
christianorum populi maledicūt. Et ego. iuste faci-
unt. Quis enim frequēter molestantur insidijs. At
ille ait. Nibil ego facio. sed ipſi seinuicē turbāt. Nā
ego miserabilis factus rogo. Nonne legisti. q̄ defe
cerunt inimici framee in finē ⁊ ciuitates eorum de-
struristi. Nullum iam habeo locū. nullam possideo
ciuitatē iam mibi nulla sunt arma. Per omnes na-
tiones. cunctasq; puincias x̄pi psonat nomē solitu
dines ipse monachorum stipant̄ choris. Ipſi se que
so tueantur ⁊ me sine causa non lacerēt. Tunc ego
dei gratiam cū alacritate miratus. sic ad eum locu
tus sum. Non tue veritati. que nulla est tam nouaz
⁊ tam in auditam ascribo sentētiam. Nam cum fal-
lacie caput sis. boc sine mēdacio coactus es confi-
teri. vere enim iesus tuas funditus surripuit vires
⁊ bonore nudatus angelico volutaris in sordib⁹.
Uir dum verba compleueram. ⁊ ille sublimis salua
toris nominatione deiectus est. Que ergo tam o fi
lioli poterit residere cunctatio: que trepidatio ma
nebit vlterius? Quis vos eorum turbo poterit con
uellere? Secure sint anime singulorum. non sibi fin

gant vanas cogitationes. vana discrimina: non aliquis timeat a diabolo sublatus ad precipitia se posse deferri. Pellatur omnis anxietas: dominus enim qui nostros prostrauit inimicos: manens vt promisit in nobis a varijs nos satbane muniuit incursib⁹. En ipse diabolus: qui huiusmodi cuz suis satellitibus exercet astutias: nibil se posse contra xpianos fatetur. Jam cure cbristianoz τ monacboz sit: ne per eoz inertiaz vires demonibus prebeant. Naz quales nos τ nostras repererint cogitationes: tales se nobis prestare cōsueuerunt. Et si quod in pectoribus male mētis: pauoris semē inuenerint: quasi latrones qui deserta obsident loca: ceptos cumulant timores: τ crudeliter imminētes: in felicem puniunt animā. Si autez alacres fuerimus in domino τ futuroz bonoz cupido nos succenderit. si semper omnia mambus dei cōmittamus: nullus demonum ad expugnanduz valebit accedere: magis autez cū munita in cbristo corda conspexerint: confusi reuertuntur. Jta τ iob firmatum in domino diabolus refugit: τ infelicissimum iudam expoliatū fide: vinculis captiuitatis innexuit. Una est enim ratio vincendi inimicuz leticia spiritualis: τ anime dominū semper cogitātis fugis recordatio: que demonum ludos quasi fumū expellens: persequet aduersarios potius q̄ timebit. Non est enim nescius: satbanas ignē futuroz: sed estuantis gebēne copiosa nouit incendia. Sed vt mea iam claudaf oratio: illud in fine commemoro. Cum aliqua se vobis obtulerit visio: audacter requirite quis sit ille: τ vnde venerit: ac sine mora si sanctoꝝ fuerit reuelatio: angelica consolatione timor vertetur in gaudiuz. Si vero diaboli fuerit oblata tēptatio: fidelis anime percunctationibus euanescet: quia maximū est securitatis iudicium interrogare quisnam est τ vnde. Sic τ naue filius auxiliatorem suum interrogādo cognouit: nec Danielem percunctantem latere potuit inimicus. Postq̄ Antbonius dicendi finem fecit: letantibus cunctis. in alijs virtutis cupido exardescebat: in alijs infirma refouebatur fides: ex aliorum mētibus false opiniones pellebātur: ex aliorum sensibus inanium terrorum pellebatur accensio: simulq̄ cum iam demonum insidias contēnerent. mirabantur in Antbonio tantam gratiam spirituum discernēdorum: quam domino tribuente perceperat. Erant igitur in monte monasteria tanq̄ tabernacula plena diuinis chorꝰ psallētium: legentium. oantium: tantūq̄ ieiunandi τ vigiliaruz ardorem cunctoꝝ mentibus sermo eius afflauerat: vt future spei auiditate: ad charitatez mutuaz τ misericordias indigentibus erbibendas: iugi studio laborarent: qui infinitam regionem quandam τ oppidum a mundana conuersatione seiunctū: plenum pietatis atq̄ iusticie videbanf incolere. Quis tantum monachoꝝ agmen aspiciens: virilem illū concordie cetuz cernens in quo nullus nocens: nulla detractio susurronis sed multitudo abstinentiuz τ certamē officium erat: non in bac statim erumperet vocem: quā bone domus tue iacob tabernacula tua israel tanq̄ nemora obūbrātia: tanq̄ paradisus sup fluuios: tanq̄ tabernacula que fixa sūt domino: tanq̄ cedri circa aquas. Dum bec ita gerunt: quibus in dies beate vite studiū cresceret Antbonius mansionē in celo positam recordans τ presentis vite despiciēs inanitatē: quasi parua essent quecūq̄ iam gesserat: separatus a fratribus instituebatur. Cumq̄ euz siue cibum siue somnū indulgere corpusculo aut alias nature necessitates cogeret humana confectio. miro afficiebaf pudore q̄ tā taz anime libertatem modici carnis terminis coerceret. Nam frequēter cum fratribus sedens: a cibo qui fuerat appositꝰ memoria esce spiritualis abstrahebaf. Edebat tamē vtpote homo sepe solus: sepe cum fratribus. Et cum bec mira[vt predixi] ageret. cum confusione anime adbibēdum magno pere corpori diligentiam persuadebat dicens: nec corpus esse penitus enecandum: ne operatio contra voluntatem creatoris dissolueretur: τ ob id omne studium anime conferēdum: ne vitijs superata corporeis ad eternas inferni tenebras truderetur: quinimmo indultum sibi propter alteros in carne imperium vindicans domicilium suum: vt apostolus paulus ad tertium celuz subleuaret. Asserebat boca saluatoze preceptum in quo ait. Nolite solliciti esse corpori quid vestiamini. τ ne quesieritis quid manducetis aut quid bibatis. quia bec gētes querunt vester autem pater nouit q̄ id indigetis his omnibus. Querite ergo primum regnum dei τ iusticiam eius: τ bec omnia adijcientur vobis. His rebus transactis: cum persecutio impijssima maximiani furoze vesano vastaret ecclesiam sanctis martyribus alexandriam perductis: relicto τ ipse monasterio secutus est futuras cbristi victimas: dicens. Pergamus ad glorioſos fratrum triūpbos. vraut ipſi congrediamur aut spectemus alios preliantes. Et amoze quidem tam martyr erat: sed cum tradere se vltro non valeret: τ sociari confessoribus in metallis vel in carceribus constitutis: magna cum cura τ libertate ingredientes ad iudicem: exbortabatur: ne terroze impioꝝ subacti dominum negarent. Jāq̄ sententia coronatos exultans quasi ipse vicisset: vsq̄ ad locum felicis sanguinis prosequebatur. Quāobrem motus iudex ob antbonij sociorumq̄ eius constantiam precepit nullum penitus monachoꝝ aut obseruare iudicium aut in ciuitate versari. Et ceteris quidem omnibus in illa die placuit abscondi. Antbonius autez impauidus neglecto persecutoris imperio: iaunt empeditē: id est scapulare suum. Et alia die stans in quodam eminenti loco candente pcinctus veste: procedentez iudicem suo prouocabat aspectu flagrās cupiditate martyrij: ostendebatq̄ nobis contēptoꝛem penarū τ mortis in cbristianis animum perseuerare debere intantum vt contristaretur: quia volenti pati p dei

nomine: martyrium non dabatur. Sed dominꝰ qui suo gregi parabat magistrum seruauit Antboniuz vt institutio[sicuti factum est] monachoꝝ: nō solum oratione eius: sed τ conspectibus firmaretur. Nonq̄ tamen a confessoꝝ vestigijs separatꝰ est: quia maxima circa eos cura τ charitatis viculo colligatus: magis carceres patiebatur exclusus. Post q̄ autem persecutionis turbo defluxerat: τ beato episcopo petro iam ob martyrij gloriam coronato ad pristinum monasterium regressus est: quotidianum fidei ac conscientie martyriu merebaf: acrioribus se ieiunijs vigilijsq̄ conficiens. Vestimento cilicino intrinsecus desuper pellicco vtebatur nunq̄ corpus lauans: nunq̄ a pedibus sordes abluens nisi cuz per aquas transire necessitas compulisset. Nullus denicq̄ antbonij corpus nudum anteq̄ moreretur vnq̄ vidit. Quodam autē tempore cum ab omniuz se amouisset oculis: τ clauso monasterio neminem omnino susciperet: martinianus militum prepositus: cuius filia immundi spiritus infestationibus quatiebatur: pulsans ostium obsecrabat: vt suo pignori subueniret: τ exiens: deum pro filia deprecaretur. Tunc ille aperire quidez minime voluit prospiciens vero desuper ait: o bomo quid meū poscis auxilium? Mortalis τ ego sum: τ tue socius fragilitatis. Si autem credis in cbristum cui deseruio vade τ fm fidem tuam ora deum: τ sanabitur filia tua. Confestim ille credens abijt: τ inuocato Jesu filiam reduxit incolumē. Multa τ alia mirabilia p illum dominus operatus est: τ merito: qui bec promisit in euangelio: petite τ dabitur vobis: inuento qui eius gratiam meretur accipere suam potentiaz non negauit. Nam plures veratoꝝ ante monasterium eius clauso introitu dormientes fidelibus per eum ad cbristum precibus curabantur. Hec illi multitudo venientium desideratam solitudinē auferens tedio fuit. Reuertens itaq̄ ne signoꝝ copiosa concessio: aut suum animum extolleret: aut alios plus de se q̄ videbant in ipso cogeret estimare: ad superiorem tbebaidem pgere cogitauit: vbi nullus eum agnosceret. Et a fratribus acceptis panibus: sedebat super fluminis ripam: transitum nauis obser ans. Illo talia cogitante vox ad euz de super facta est dicens. Antboni quo pergis τ quare? At ille intrepide quasi consuetam vocem loquētis agnosceret: respondit. Quoniam non sinunt me quiescere populi idcirco ad superiorem tbebaidem ire optimum duxi: precipue quia ad ea perrigor: que virtutem mee pusillanimitatis excedūt. Et vox ad illum ait. Si ad tbebaidem vadas τ ad pastoralia vt cogitas: pergas: maiore ac duplicez sustinebis laborem. Si autem vere quiescere cupis: vade nūc ad interitus desertum. Cumq̄ Antbonius diceret τ quis mibi locum alium poterit ostendere? Ignarus autem sum locoꝝ. Confestim ei vox que loquebatur. sarracenos iudicauit: qui mercandi gratia ad egyptum venire consueuerant. His appropinquans Antbonius: rogauit vt se pariter adducerent in desertum. Nullus obnisus est: sed tanquam a deo missum comitem suscipientes: impleri sunt eius societatem. Tribus autem diebus τ noctibus itinere confecto: inuenit montez valde excelsum: ad cuius radices fons aque dulcis labebatur. Et campus baud magnus totum ambiens montem qui palmis perpaucis: τ bis neglectis consitus erat. Hunc Antbonius locum quasi a deo sibi offerretur amplexus est. Is enim erat quem sibi ad fluminis ripam sedenti qui loquebatur: ostenderat. Et primo quidem accipiens a comitibus panes. solus remansit in monte: nullo alio cum eodem conuersante. Quasi propriam enim domum agnoscens habebat locum illum. Sarraceni quoq̄ videntes eius fiduciam optato. per eum transitu panes eidem cum letitia deferebant: necnon palmarum [licet mediocri] attamen aliquanto solatio refouebatur. Exinde cum fratres agnito loco tanq̄ ad patrem filij sollicite alimenta transmitterent: videns Antbonius q̄ ob suum refrigerium multis onerosus laboz indicereturꝰ parcens etiam in boc monacbis rogauit vnum de aduenientibus vt sarculum sibi bis acutum cum frumento deferat. Quibus alacritis circuiens montem baud grandē: culture aptū reperit locum ad quem derivata aqua desuper poterat influere. Ibiq̄ seminauit. atq̄ exinde annum sibi panem laborans: gaudebat q̄ sine cuiusq̄ molestia ex propijs manibus viueret in deserto. Sed cum rursus etiam illuc quidam venire cepissent: misertus est lassitudini eorum: τ olus in paruo terre cespite coluit: vt post asperum iter aliquando venientes: solatio refouerentur. boc fratrum fuit refrigerium τ parvulam messez quā bestie que propter aquam illuc aduenicbant depaste sunt: e quibus vnam apprehendens dixit omnibus. Cur me leditis: nibil a me lesi? Abite: τ in nomine domini ne bis appropinquetis vlterius. Quis non credat post banc denunciationem quasi timētes nunq̄ illuc bestias propinquasse. Sic Antbonium in penetrabilia montium τ deserti intestina captantez: orationibus etiam deditum introeuntes fratres magnis vix precibus extorserunt: vt oliuas τ legumen: τ oleuz: quod post menses aliquot ministrabant dignaretur accipere τ senili modicuz laxaret etati. Procb nepbas quantas ibi cōuersans expertus est luctas vere secum quod scriptum est. non illi aduersus carnem τ sanguinem fuisse colluctationem: sed aduersum principatus et potestates: ab bis qui ad eum ingredieban[tur] agnouimus. Illic enim tumultus voces τ populi armoꝝ q̄ sonitus prorsus plenum montez demonū multitudine se vidisse referebat: ipsuz etiaz quasi contra inimicos palam resistentez: τ fortiter colluctātem. Qui tamen τ aduenientes suo refouebat boztatu: et flexis genibus armisq̄ orationū

omnem satbene prosternebat exercitū. Admiratione plane dignum est:iam immani solitudine vnum dominē:nec demonum quotidianas expauisse congregationes nec tantarū bestiarum quadrupeduz siue reptilium diuerse cessisse feritati. Juste dauid cecinit. Qui confidunt in domino sicut mons syon: non commouebitur ineternū. Immobilē ⁊ trāquillam retinens animi firmitatē:⁊ demones fugabat ⁊ feras:sicut scriptum est,secum pacificabat. Sed ⁊ diabolusvt supradictus propheta ait obseruans eum:frendebat dentibus suis:⁊ ille saluatoris auxilio ab vniuersis tutus perseuerabat insidijs.

¶Quadam ergo nocte cuz peruigili cura obsecraret dominum tantos in monasterium eius bestiarum greges coaceruauit:vt omnes beremi beluas circū se aspiceret. Que cum rugitu oris morsuz corpoi imminarētur:itellexit bostis astutias diritcp. Sj a domino in me vobis est tributa licentia deuorare concessum:si autem demonum bucveniistis impulsu:quantocius abite:quia cbristi famulus sum: ita factum est:⁊ cum iubentis voce omnis bestiarū multitudo quasi maiestatis verbere cederetur:aufugit. ¶Non multi post bec fluxeraut dies:⁊ alia oritur cum eodem boste certatio. Operante illo ſnam semper:vt venientibus pro bis quc sibi detulerant:aliquod munusculum rependeret laborabat]. Die quadam sportelle texebat triciam:siue funiculum. Ad cuius motum exurgēs vidit bestiam pubetenus bumanam speciem preferētez que exinde in asinam finiebatur. Post cuius aspectum verillū crucis in fronte sua pingens boc tantum ait. Cbristi seruus sum:si ad me missa es non fugio nullū in medio spacium. Et statim in forme prodigium dicto ocius cum satellitū turba fugit:⁊ in medio cursu ruens extinctum est. Jsta autez explosi mors atcp euocatio prodigij:demonum erat communis interitus:qui omni studio laborantes Antbonium a deserto deducere non valuerunt. ¶Quibus plus miranda succedunt. Non grande post ista tempus excesserat:⁊ tantarum victoriarum bomo fratrum precibus vincitur. A monachis enim rogat⁹ vt eos dignaretur inuisere:vna cum bis profectus est:imp positis camelo aqua ⁊ panibus:quia nuscp pter monasterij locum ex quo bauserant:potabilis aqua parentem viam reperiebatur. Verum in medio itinere bibēdi subsidia defecerunt. Ardor nimius:estus intollerabilis mortem cuncta minitantur. Circueunt ⁊ querunt saltim collectam pluuijs lacunam nibil prorsus remedij:nibil occurrit penitus ad salutem. Camelus quasi periturus ⁊ ipse estuans dimittitur:estuans pectus exuritur ⁊ fitis desperatione feruescit. Quod senem fratrum commune discrimen:⁊ vebementissime cōtristatus ingemuit. Debinc ad solita precum auxilia confugiens paululum ab eis secessit:ibicp genibus fixis supplices manus tetendit ad dominum. Nec mora:⁊ ad primas rogātis lacbrymas in oratiōis loco:fons ebulliens erupit:ibicp extincta siti ⁊ arentia membza refecta sunt:⁊ plenis vtribus inuentum portant camelum. Jta enim casu euenerat,vt camelus errans per beremum dum funiculū trabit in quodā lapide eiusdem alligatione funiculi teneretur. Tādem confecto itinere ad monacbos qui inuitaue-
rant peruenit. Tunc vero quasi patri omnes obuiā currunt:⁊ bonorifico salutatu in oscula eius ⁊ amplexus certatim ruunt. ¶Proposito feruenti gaudet Antbonius:⁊ letantibus de aduentu suo cunctis:quasi encenia de monte portās spiritualia impartitur alimenta. Laudat veterum studia:hortatur nouorum. Sozozem quocp iam vetulam virginem videns:⁊ aliarum puellarum magistram mira exultatione sustollitur. ¶Exinde quasi diu abesset ab beremo rursum festinauit ad mōtem. Plurimis iam ad illum veniētibus cum etiam vexati a demonibus malo necessitatis coacti auderēt deserta penetrare:quos ille consolans ⁊ monachis in cōmune precipiēs aiebat. Credite in iesum fideliter:mentē a malis cogitationibus: carnem ab immundicijs seruate puram ⁊ iuxta eloquia diuina ne seducamini in saturitate ventris. Ode vite vanam gloriam ora-
te sepissime:psallite vespere ⁊ mane ⁊ meridie:mā-
data scripturarum reuoluite. Recordamini gesto-
rum que sancti quincp fecerunt:vt exempli memoria animā inciter ad virtutez refrenet a vitijs. Suadebat etiaz iugi meditatione retinendum apostoli sermonē quo ait:sol non occidat sup iracū diam vestram. Non tantus autē super iracundiā solem occidere non debere interpretabatur:sed super omnia delicta bominū.ne peccatoruz vnqp nostrorum:aut in nocte luna:aut in die sol testes abscederent. Illius quoq ammonebat precepti quod dicit. Dijudicate vosmetipsos.⁊ probatevt rationem diei noctisq facientes:si in se delictum deprebendissent:peccare desisterent. Sinautē nullus error decepisset p seuerantes instarent potius incepto qp arrogantia tumidi,aut alios contenerent: aut sibi iusticiazvē dicarent:iuxta supradicti doctoris eloquium dicētis. Nolite iudicare ante tēpus magis debere eos cbristo:cui soli occulta patent:reseruare iudicium. Multas esse:vt scriptum est vias que videntur bominibus iuste: sed fines earum ad profundum respicere inferni. Sepe nostra non posse nos intelligere peccata:sepe falli in ratione gestorum:aliud esse dei cuncta cernentis iudiciuz:qui non ex superficie corporum:sed ex mentium iudicat archanis. Equum autem esse nos nobis compati:⁊ inuicem onera nostra portare vt concesso examine saluatori propzias conscientias nosmetipsos dijudicantes intueremur. Necnon precipiebat magnam esse virtutis viam.si singuli vel obseruarēt,quid regerent vel vniuersas mētiuz cogitationes fratribus referrent. ¶Non enim posse aliquem peccare,cum relaturus esset ad alium quecunq peccasset.⁊ subire pudorē in publicum turpia proferendi. Denicp nullū peccantē

lum peccatnem coram alio peccare:etiam si peccet tamen testem vitare peccati:mentiri magis ⁊ negare:⁊ vetus delictuz nouo inficiendi augere delicta. ¶Jgitur quasi sub oculis agentes nostris:⁊ cogitatu confundimur ⁊ actu.si omnia referenda facia mus:multo autem magis si peccata nostra fideliē describentes digeramus in ordinem. Tunc vero annotatio delictorum fratrum videbitur oculis: tunc timebimus peccati maculas:cōscientie ipsi nos arguent apices. Et quomodo meretricibus membza miscentes confunduntur ad presentiam ceteroruz: ita ⁊ nos erubescemus ad litterarū scripturas: hec agamus:banc virtutis gradiamur viam:⁊ corpora mentibus subiugantes:perniciosas dyaboli conteramus insidias. Talibus sermonibus bortamentisq:⁊ veniētes ad se monacbos incitabat ad studiū ⁊ parentibus condolebat pluresq coruz dominus per antonium liberauit. Nunq tamen:aut de incolumitate curatorum est inflatus ad gloriam aut cō tristatus de obsessis adbuc corporibus murmurauit. ¶Magis autem eodem semper animo ⁊ vultu manens gratias deo referebat:suadens occupatis vt correptionem qua verabātur patientius ferrēt. Non enim Antbonij aut cuiusq bominum omnino banc esse medicinam:sed dei solius: qui,⁊ quibus vellet:⁊ quo veler tempore daret sanitatem. Jta cōsolatione sua ⁊ vexatos equanimiter ferre temptationem ⁊ iam liberatos non sibi:sed deo gratias referre docebat. ¶Frontbo autem quidamvir expalestinis:qui infestissimo demonio vexabatur. Naz ⁊ linguam eius lamabat dentibus:⁊ oculorum nitebatur lumen extinguere:perrexit ad montez:rogabatcp beatum senem:vt pro se dominum rogaret. Oravit Antbonius:dixitcp ad eum. Vade ⁊ curaberis. Jllo incredulo sibi et violenter ibidem contra preceptum remoranti eadez geminabat Antbonius dicens. Hic curari nō poteris:egredere ⁊ calcata egypto statim te misericordia cbristi consequetur. Tandem credidit ⁊ profectus est: ac viso egypto ſm promissionem senis quam ei dominus oranti reuelauerat infestatio cessauit inimici. ¶Virgo vero quedam que a tripolitane regiōis ciuitate deueneratiauditis ac flebilibus morbis laborabat. Etenim narium purgamēta oculorum lacbryme aurium putridus bumor in terram cadens confestim in vermes vertebatur. Augebat calamitatem corpus paralisi dissolutum:oculos quoq peruersos cōtra naturam babens. Hanc parentes eius deferentes cum ad Antbonium monacbos ire didicissent credentes in domino:qui pertinacez sanguinis fluxus in euāgelio tactu fimbrie stare preceperat. Rogauerunt vt miserabilem filie comitatum susciperent. Jllis renitentibus eam vscp ad Antbonium perduxere:remansere parentes foris cum filia debili apud beatum cōfessorem ⁊ monachum Papbūcium:qui effossis pro cbristo oculis: sub Maximiano persecutore:tali deboneſtamento corporis pluri
mum gloriabatur. Peruenerunt igitur ad Antbonium monachi. Cumcp de morbo puelle referre disponerent relationem eorum senis sermo preuenit:⁊ omnem debilitatis:⁊ itineris vscp ad sanctū Papbuncium causam quasi ipse interfuisset exposuit. Rogantibus autem cuz monachis:vt parentibus cum filia permitteretur ingressus:non concessit:ſz ait. Jte ⁊ inuenietis puellam si non est mortua curatam. Et adiecit. Nullus debet ad meam bumilitatem peruenire:quia largitio curationum non est bumane miserie sed Jesu cbristi misericordie:q vbicp in se credentibus prestare consueuit auxiliū quā obrem ⁊ illa pro qua petitis:suis precibus liberata est:⁊ cum ad dominum orarem ego:mibi presentia sanitatis eius indulta est:dixit ⁊ fm verba ei⁹ puelle incolumitas secuta est. Nam exeuntes foras ad beatum Papbuncium ⁊ filiam sospites:⁊ parentes letos repererunt. ¶Non multum autem post istos dies cum duobus fratribus intereuntibus ad Antboniuz aqua,in itinere defecisset,⁊ vt vno siti mortuo alter iaceret in terra mortez expectans. Antbonius sedens in monte celeriter ad se duos monachos vocauit,qui forte ibidem sunt reperti.⁊ festinato precepit,vt lagenam aque assumentes, inuaderent iter quod ducit ad egyptum:dixitcp. Unus e fratribus buc aduenientibus modo migrauit ad dominuz alter si non succurreritis ei,adderur. Hoc enim mibi nunc oranti reuelatum est. Sic ait.⁊ iuxta preceptum eius monachi festinantes extinctum corpus inueniunt terra pro id operientes alterum refocillatum suo funxerunt comitatui. Erat autem spaciuz itineris vnius diei. fortasse aliquis boc querat,cur non anteq moreretur. Antbonius dixerit, incongruo prorsus cbristianis argumento vtitur, quia non Antbonij,sed dei fuit iudicium quia ⁊ decedente quam voluit sententiam tulit.⁊ de sitiente reuelare dignatus est. boc tantum in Antbonio mirabile est,qp in monte remotissimo sedens corde peruigili cuncta procul posita domino iudicante cognosceret. ¶Alio rursus in tempore cum sederet i monte.⁊ oculos subito,tendisset in celum vidit nescio quam animam letantibus in eius occursu angelis,ad celuz pergere. Cuius spectaculi nouitate stupefactus beatum dixit sanctorum cborum. oravitcp vt sibi ei presens agnitio panderetur. Et statim vox ad eum facta inquies istam esse Ammonis monacbi animam,qui nitrie morabatur. Erat autem ammon vir grandeuus qui perseueranter a pueritia vscp ad senectutē in sanctitate viverat. Jtinere quoq dierum.xiij.spacio a nytria locus in quo sedebat Antbonius diuidebatur. videntes autē eū monachi ammirantem qui venerant deprecati sunt vt causam bylaritatis ediceret. Quibus ait. Modo ammon quieuisse,quem propter frequentē eius ad Antbonium commeatum.⁊ propter celeritatez indultorum ei a domino signorum optime nouerāt de quibus etiam boc vnum dicendum est. Necesse

ei fuit aliquando flumen nomine licus subitis aqs inundatum transuadare: rogauitq; theodorus qui cum ipso erat vt paululum a suo separaretur aspectu: ne nuditatem corporis inuicem vterq; conspicerent. Recessit theodorus. Nihilominus ille seipsum cum nudare vellet erubuit. Cogitantem autez eum in alteram ripam virtus diuina transposuit. Rursusq; theodorus vir. & ipse deo deuotus transiens ad senem mirari cepit: q; tam velociter fluuium transuadasset. Cunq; nihil humoris in pedibus: nihil in vestibus eius aque conspiceret: rogauit eum vt tam incredibilem translationem quasi filio pater exponeret. Nolente illo dicere que acciderant: amplexus est pedes eius: iurauitq; non se dimissurum prius q; sibi id quod celabat referret. Videns ergo senex contentiose vincere volentem fratrez: exegit vicissim ab eo: vt nulli hoc ante suam mortem iudicaret: atq; ita confessus est: se subito in alteram ripam fuisse transpositum: neq; omnino undis impressisse vestigia: dominici corporis hoc tantummodo priuilegium asserens & eorum quibus ipse vt apostolo Petro donauerat: vt aquarum leuitate humanū corpus insisteret. Hec autem theodorus premisso tēpore non dixit: post eius mortem retulit. ¶ Monachi ergo quibus dixerat Antbonius de morte ammonitorum: notauerunt diem & venientibus de nytria fratribus: post dies triginta scisitantes: reppererunt illo die illaq; hora dormisse Ammon: qua animam eius ferri senex viderat: vtriq; igitur puritatē mentis in Antbonio mirati sunt quomodo rei tam longe geste statim ad eum fuisset perlata cognitio.

¶ Archelaus quoq; comes cum eum inuenisset in exteriori monte rogauit: vt oraret pro policratia publij filia: que in laodicia erat admirabilis: & christo dedicata virgo. Patiebatur enim pessimos stomachi & lateris dolores: quos ieiunijs nimijs vigilijsq; contraxerat: & erat penitus toto debilis corpore. Orauitq; Antbonius: & diem ſquo oratio fuerat facta] annotauit archelaus. Redijt in laodiciam: & inuenit virginem incolumē. Percunctatus diem sanitatis reperit tempus medele: cum annotatiōe congruere. Et omnes admirati sunt: agnoscentes eo tempore illam a dño fuisse a doloribus liberatā: quo orans Antbonius pro ipsa bonitatem saluatoris inuocauerat. ¶ Sepe etiam ad se venientium turbarum. ante dies & menses: & causas predixit & tempora. Nam quosdam videndi eum tantum desiderium alios imbecillitas: nonnullos obsessa a demonibus corpora. pertrahebant: nemo tamen vnq; vexationem: aut detrimentum laboriosi itineris conquestus est: regrediebantur omnes spiritali cibo pleni. At ille precipiebat. non sue laudi banc admirationem ab eis applicari debere: sed domini: q; sui notionem hominibus p capacitate mortalitatis indulserit. Quodam autem tempore cuz exisset ad exteriora monasteria: & rogatus esseta fratribus: vt nauī quidam cum monachis proficiscentibus iret: ascendit: & solus ex omnibus odorem sensit deterrimum: asserebant cuncti piscium salsorum & caricarum in naui positarum hunc esse putorem. At ille alterius rei fetorem se sentire affirmauit. Adhuc loquente illo: a adolescens quidam possessus a demone: qui procedens iuxta carinam se absconderat repente exclamauit. Quo statim per Antbonium in nomine domini iesu christi curato: intellexere vniuersi dyaboli illum fuisse putorem. ¶ Alius quoq; ad eum vir inter suos nobilis demoniosus adducitur tanta oppressus insania: vt nō sciret se eē apud Antbonium: necnon & corporis sui superflua comederet. Quamobrem rogatus senex ab his qui eum adduxerant: vt pro illo dominum oraret: intantum inuenis miserie cōdoluit: vt tota nocte pernigilās cum eo: aduersus patientis insaniā laboraret. Sed cum iam lucesceret: & obsessus impetu in Antbonium facto: vehementer eum impulisset: & ascisi cepe runt qui eum adduxerant: cur seni fecisset iniuriam Quibus Antbonius ait. Nolite alienam culpaz inueni misero ascribere: furor iste obsidentis est non possessi. Idcirco autez in banc prorupit dolens hostis audaciam: quia dominus ad aridam regionez ire eum iussit: & expulsi satbane iudicium iste aduersum me ipetus fuit. Nulla post verba & mora: & adolescens recepto sensu: & gratias agens deo. & locuz vbi esset agnouit: & toto Antbonium complexans: deosculatus est affectu. ¶ Innumera & alia istius modi. signa sunt: que monachorum concordi sepe relatione cognouimus. Verum non tantum bis adbibendis est stupor: quia multo plus que sepuunt cōditionem nostre fragilitatis excedunt. Hora circi nona: cum ante cibum orare cepisset: raptum se sensit in spiritu: & ab angelis in sublime ferri prohibentibus transitus aereis demonibus: ceperunt angeli contradicentes requirere que esset causa retinēdi nullis existentibus in Antbonio criminibus. Illis vero ab exordio natiuitatis replicare peccā nitentibus: calumniosa angeli ora clauserunt dicentes: non debere eos a natiuitate eius delicta narrare: que iam christi essent bonitate sopita: si qua autem scirent ex eo tempore: quo factus est monach⁹: & deo se consecrasset: liceret proferri. Accusabāt demones multa procaciter mentientes: & cū deessent probamenta fallacibus: liber Antbonio consensus aperitur. Et statim rediens in sesin eo loco in quo stare ceperat: hoc se rursum vidit esse quod fuerat. Tunc vero oblitus esce ex illa hora noctem gemitu aclamentatione transegit reputans secuz humanorum hostilium multitudinem: & colluctationez tanti exercitus: & laboriosum per aera iter ad celum: & hoc apostoli dictum quod ait. Non est vobis colluctatio aduersus carnem: sed aduersus principes potestatis huius aeris. Qui scies aereas potestates ob id semper temptare: luctari: & contendere ne nobis liber transitus esset ad celum hortabatur monens. Assumite arma dei: vt possitis resistere in die

mala: vt nihil mali habens: qd̄ de vobis dicere possit inimicus confundatur: nos autem apostolici sermonis recordemur dicētis. Siue in corpore siue extra corpus nescio: deus scit. & paulus quidem vsq; ad celum tertium raptus est: ibiq; auditis verbis ineffabilibus descendit. Antbonius autem vsq; ad aerem sublatus post colluctationem liber conscensus apparebat. Habebat etiam istiusmodi donum. Si cuius rei sedens in monte ignarus fuisset: & ei secum inquireret notionez: oranti ei a domino reuelabatur: & erat ꝓm quod scriptum est a deo doctus. ¶ Denicq; cum a fratribus haberetur iste tractat⁹: & ab eo sedule scisitarētur. quemadmodum se post corporis sarcinā anima gereret: quiue ei locus post exitum cōcederetur: pro prima nocte vor desuper nomen eius inclamitans ait Antboni exurge: exi & vide. Qui exurgens egressus est: sciebat enim quibus respondere deberet. Et eleuatis ad celum oculis: vidit quendam longum atq; terribilem: caput vsq; ad nubes attollentem vidit etiam pennatos quosdam euolare cupientes ad celum atq; illum extensis manibus prohibere transgressum: e quib⁹ alios apprehensos elidebat ad terram. alios frustra retinere contendens dolebat super se ad celestia transuolare: & maximum gaudiuz mixtum meroze: victi victoresq; tribuebant. Statimq; ad eum vor facta est dicens. Animaduerte quod vides. Et tūc cepit illuminato corde intelligere: animarum esse consensum & dyabolum prohibētem: qui & si bi retinere obnoxios. & in sanctorum quos decipere non poterat: cruciaretur volatu. Ibis visionum exemplis incitatus quotidie ad meliora crescebat. Neq; vo id qd̄ sibi reuelatum fuerat causa iactantie: fratribus indicabat: sed cum orans iugiter dei laudaret auxilium: interrogantibus compellebatur edicere: nec spirituales filios pura in christo aīa occultare quic q̄ volebat: presertim cum huiusmodi signorum relatio & amorem ministraret proposito: & fructuz laboris ostēderet. Nunq; ille: aut ira subita concitatus patientiam rupit: aut humilitatem exerit in gloriā. Nam omnes clericos vsq; ad vltimum gradum ante se orare compellens. Episcopis quoq; atq; ꝓsbyteris: quasi humilitatis discipulus: ad benedicendum se caput submittebat. Dyaconos vero qui ad eum vtilitatis causa veniebant cum pro adiutorio eorum eis presentibus disputaret. ad orandum dominuz sibi proponebat: non erubescens: & ipse discere. Nam & interrogabat frequenter eos cum quib⁹ erat & si aliquid ab eis necessarium audierat: se fatebatur adiutū. Habebat autem & in vultu magnā gratiam: & admirabile a saluatore etiam hoc munus acceperat. Si quis enim ignarus eius inter multitudinem monachorum euz videre desiderasset: nullo indicante ceteris prætermissis ad Antbonium curreret: & animē puritatez agnoscebat in vultu. & per speculum corporis gratiam sante mentis intuebat. Nam semper hylarem faciem gerens liquido osten debat fede celestibus cogitare: sicut scriptura ait. Corde letante vultus floret: sed in meroze constituto tristatur. Ita & Jacob agnouit laban socerum suum insidias sibi machinantem dicens ad filias eius. Nō est facies patris vestri: sicut heri & nudius tertius. Sic Samuel agnouit Dauid: letificatos enim habebat oculos: & dentes sicut ac candidos. Similiter agnoscebatur Antbonius quia semp eā dem faciem: inter prospera & aduersa retinens: nec secundis extollebatur nec frangebatur aduersis. Erat autem in vultu amabilis & in fidei puritate mirabilis. Nunq; enim scismaticorum se miscuit cōmunioni: antequam eorum sciens prauitatem atq; transgressionem. Nunq; manicheis aut alijs hereticis saltim amicabilia verba largitus est: nisi tantuz ea que eos possent ab iniquitatis errore reuocare denuncians talium amicicias atq; sermones perditionem esse anime. Sic etiam arrianos detestabat vt omnibus diceret: nec iuxta eos quidez esse accedendum. Nam cum venissent quidam arrianite: reperta post eorum examinationem infidelissima secta effugauit eos de monte dicens multo serpentibus deteriores horum esse sermones. Hentiētib⁹ autem arrianis aliquando Antbonium ita vt se credere. ammiratus eorum audaciā & iusti doloris ira commotus rogatusq; ab episcopis atq; vniuersis fratribus alexandriā descendit. ibiq; arrianias publico sermone condemnauit vltimam banc esse heresim & precursorem antichristi affirmans. predicauitq; in populo filium dei non facturam. non ex vllis instantibus. sed proprium & vnius cuz patre substantie. ne creatura potius aut adoptio. aut appellatio videretur impium esse dicens vel mente concipere. erat quando non erat. cum verbum dei deus. qui est semper patri sit coeternus quia ex eo natus est patre qui semper est. Unde aiebat. Cum arrianis vobis nulla sit coniunctio. Que enim societas luci ad tenebras? Vos fideliter credentes christiani estis. illi verbum id est filium qui ex deo patre ē creaturam docentes nullo interuallo a gentibus separantur. qui seruiunt creature potius q̄ creatori. qui est benedict⁹ in secula. Ipsa ſmihi credite] irascuntur elementa. & omnis contra arrianum furorem ꝓm apostoli dictum congemiscit creatura. q̄ sibi dominum suum per quem omnia facta sunt videat coequari. alias aggregari. Hec tanti viri predicatio exprimi non potest quantum ad fidem populos roborauerit. Letabantur quippe hostilem & christo inimicam heresim. anathematizari ab ecclesie columna. Nulla tunc etas. nullus sexus domi remansit. Taceo de christianis cum pagani qui q̄. & ipsi ydolorum sacerdotes ad dominicuz imperium conuolabant dicentes. Deprecamur. vt videamus dominem dei: quia hoc apud vniuersos conspicuum erat nomen Antbonij. ¶ Ambiebant quoq; saltim fimbriam vestimenti eius attingere multum sibi & tactū prodesse credentes. Quot tūc

puritas fidei amonijcit ghe retinis gratia.

dyabolica obsidione ꝛ varijs infirmitatibus liberati: quot simulacbris erepta sunt spolia: quanti ẽt ab errore gentilium retracti nostro iuncti sunt gregi? Tanti certe: vt paucorum dierum spacio ex ydoloꝝ superstitione conuersio: omnem per Ianum credentium vinceret turbam. Preterea cum irruẽtem multitudinem comites repellerent: existimantes tedio illi conuentum populi fore ipse tranquillo animo dicebat. Nunquid bic cetus demonuꝫ maior est turbis. Nunquid obsequentium multitudo colluctatoꝝ in mente nostroꝝ cateruis est numerosior? Accidit etiam vt cum eum redeuntes circa portam prosequeremur: a tergo quedam mulier clamitaret dicẽs. Expecta homo dei: filia mea atrocissimo veratur demonio: expecta obsecro expecta: ne ꝛ ego coꝛruens inteream. Bhoc audito ammirabilis senex a nobis ammonitus: volens tamen ꝛ ipse paululum subsistit. Eunꝯ appropinquante muliere puella iaceret exposita oꝛauit tacitus iesum: ꝛ ad comminationem eius statim spiritus impurus egressus est. Puella incolumis: populus in laudibus deimater in gaudio fuit. Ipse autem letabatur: quia ad desideratam solitudinem repedabat. Erat autem valde sapiens ꝛ boc in se mirabile babebat: quia cum litteras non didicisset ingeniosissimus ꝛ prudentissimus: immobilis ꝛ mansuet⁹ erat.

¶ Aliquando etenim pbilosopbi duo gentiles venerunt ad eum putantes Antbonium se posse decipere. Erat enim in superiori monte. Quos cum vidisset paganos intellerit ex vultu: ꝛ procedens ad eos per interpretem: ita cepit appellare. Quare taz longe ad stultum bominem sapientes se verare voluerunt? Illis dicentibus non esse illum stultum sz nimium sapientez: vigilanter respondit. Si ad stultum venistis. superfluus est labor vester. Si autem putatis me sapientez esse: ꝛ sapientiam babere bonum est: imitamini que probatis: quia bona conuenit imitari. Si ergo ad vos venissem vos imitarer: sed quia vos ad me quasi ad sapiẽtem venistis: estote sicut ego sum cbristiani. Abscesserunt pbilosopbi vtrunꝯ mirantes: ꝛ acumen ingenij ꝛ demonuꝫ expulsiones. ¶ Alios quoꝯ similiter mundi sapientes: qui eum irridere cupiebant: quia litteras ignoraret: tali disputatione colligauit dicens. Respondete mibi. Quid prius est sensus an littere. Et ꝺd cuius exordium. Sensus ex litteris: an littere oriũtur ex sensu? Illis asserentibus: quia sensus esset auctor: atꝯ inuentor litteraruꝫ ait. Igitur ficut sensus incolumis est: bic litteras non requirit. Quis presentium post banc colluctationem non exclamauerit: cum obstupuerunt: ꝛ ipsi qui victi sunt: tantam in imperio litterarum sagacitatem animi ammirantes? Neꝯ enim vt in solitudine ꝛ montibus versatus: atꝯ omnem ibidem exigens vitam: agrestis ꝛ rudis erat: sed locũdus atꝯ affabilis sermonem ꝑm apostoli preceptum ;diuino conditum sale proferebat: ita vt inuidia careret, ꝛ amore omnium potiretur. ¶ Inter bec quasi parum esset: bis gentilitatem fuisse superatam: ꝛ tertio venerunt viri omnis secularis prudentie nuge secati: atꝯ vniuersis propbetie studijs artium suaruꝫ estimatione doctissimi. Ibi cum rationez ab eo exigerent fidei quã in cbristo babemus: ꝛ niterentur arguta sopbismarum interrogatione: de diuina cruce eum illudere. Intra silentium paululum doce compressa: primuꝫ eorum miseratus errorem est Deinde per interpretem: qui eius verba diligentissime in grecum solebat exprimere sermonem: ita exosus est dicens: Quid pulcbrius est quid ve honestius: crucem colere: an adulteria: parricidium vel incestuꝫ: bis assignare quos colitis: cum in altero contempt⁹ mortis insigne virtutis sit in altero turpis religio fuit obscenitatis magistra Quid melius est dicere ꝙ dei verbum manens: vt erat ob salutem nostraꝫ bumanum corpus assumpserit: vt societate mortalitatis nos eueberet ad celum: participesꝯ nature celestis efficeret anvt ipsi asseretis diuine mẽtis baustum: ad terrena venꝛanda caput submittere: ꝛ pecudum atꝯ serpentium formis celeste nomen iclu dere. Quo ore cbristianoꝝ crudelitatem audetis irridere: dicentium cbristum filium dei fine sui detrimento: ꝛ cepisse esse quod non erat: ꝛ manssisse quod fuerat cum ipsi animam de celestibus detrabentes: non tantum bominum: sed ꝛ pecuduꝫ solea tis sepire coꝛporibus: cbristiana credulitas pro salute mundi deum suum venisse testatur: vos vero innatam animam predicantes. vltro citroꝯ transfertis. Cbristiana fides omnipotentiam dei clementiamꝯ veneratur. Consequenter incarnationez dicit deo fuisse possibilem: ita tamen vt non cuacuauerit dignatio dignitatem: vos qui animaz ex splẽdidissimo dei fonte manantez turpiter decidisse ictatis: qui mutabilem ꝛ conuertibilem eaz post sui diminutionem audetis assererꝛ: iam illaz quoꝯ naturam dominam seculoꝝ per anime contumelias impia lingua temeratis. Imago enim que ꝑm nos naturalem similitudinẽ sui retinet auctoꝛis: cuivna est ex quo defluit. eademꝯ substantia bumilitati ꝛ proprias ꝛ iniurias consequenter ad suam oꝛiginẽ remittit. Igitur animaduertite contumelias animarum ad patrem: vt appellatis earum: per vestrã blasphemiam redundare. Erue cbristi domini dei nostri nobis ingeritur. Rogo que bic est religiõis obscenitas? Nonne potius est crucem: aut alicuius generis mortem ab iniquis bominibus illatam patienter sustinere ꝙ ifidis plangere post ofiriꝫ vagos incertosꝯ discursus. Pudeat queso vos insidiaruꝫ typbonis: pudeat saturni fugere: ꝛ deuoꝛationis crudelissime liberoꝝ. Erubescite parricidium iouis: ꝛ incestum erubescite: raptum eius ꝛ coitum mulierum atꝯ puꝛoꝝ. Ille sicut vestri fingunt poete ad explendum immanissime libidinis furoꝛem: molles dedit in amoꝛe vagitus: ille in diane fluxit finꝰ: ipse amatoꝛ ꝛ precium: ille modulatus ales: ledeos

petuit amplexus: ille in proꝑium senieng seruꝫ regium puerum ministris auibus polluit. ¶ Hec vos creditis: bec colitis: bec sunt vestroꝝ ornamenta temploꝝ. Exquo deprecoꝛ pro vestra salute: nostra dicta pensate iudicio. Cucta an nibil libris credenda sunt cbristianis? Si nibil nec crucis quoꝯ cui detrabitis nomen agnoscitis. Si vniuersa credenda sunt: cur cum in ijsdem libris cruci surrectio copuletur: passionem diuinam stolido laceratis eloquio: ꝛ non statim iungitis cecoꝝ visum: surdoꝝ auditum: claudoꝝ gressum: lepꝛe emundationez seruiens ambulanti deo suo mare: demonuꝫ fugas resurrectionem mortuoꝝ: ꝛ defunctoꝝ ab inferis reditus? Bec omnia scripturis quas interpellitis inserta sunt: ꝛ ijsdem voluminibus continentur preconia maiestatis ꝛ mortis. Quamobꝛem odio quo imbuti estis abiecto: inuenietis illico: ꝛ deum verum esse iesum: ꝛ salutis bumane gratia fragilez assumpsisse naturam. Uestram tamen nobis ſi non pudet]narrare religionem. Sed quas ſ o erꝛoꝛ infeliꝛ]poteris referre culturas de tanta rerum fedi tate atꝯ vecoꝛdia nisi forte vt audio fabulas asseritis deoꝝ vestroꝝ. ꝛ obscenitates ꝛ crudelitates: ꝛ vanitates: ꝛ moꝛtes: tegentes eas allegoricis velaminibus: liberum raptum: terram proserpine: semi claudum vulcanum ꝛ debilem ignem: iunonem aerem: apollinem solem: dianam lunam: neptunum mariaꝫ: ꝛ libidinum principem iouem etberem interpretantes. Nec post banc excusationis procacitatez deum: sed creaturas contempto creatoꝛe ſu scipitis. Quod ſi pulcbritudo vos elementoꝝ ad suam traxit venerationem: modum fas erat custodire: ꝛ oportebat mirari tantuꝫ: nec colere ne factu re veneratio creatoꝛis esset iniuria. Nam secunduꝫ istiusmodi quam vos sequimini formam ratio est ꝑ postera atꝯ peruersa: ꝛ archytecti bonoꝛ migrauit ad domum ꝛ medici scientia ad remedia conferꝛ omnium quoꝯ artificiuꝫ merita vel laudes ad operaꝛ transferentur. Quid ad bec dicitis: vt agnoſcamus que sit crucis ridicule vobis ignominiosa confusio Hac disputatione cõuertentibus inter se pbilosopbis oculos: simulꝯ musitantibus: subridens Antbonius rursuſ⁹ per interpretantem ait. Preꝺurum nanꝯ cuncta victoꝛ videntur operi quotiẽs iusto vniuerse rei tenoꝛe calcatoꝛ: laboꝛis merita factis magis quam factoꝛibus astruuntur. Elementa quidem: vt memoraui ex ipso conspectu suam comꝓbant seruitutez. Sed quoniam vos obseruatione dyaletica necessaria ſvt putatis]queꝯ colligitis: bec quoꝯ artificia: etiam nostram religionem compellitis affirmare. Respõdete mibi. Cognitio dei quemadmoduꝫ manifestius apꝓbatur: per lectionem verboꝝ: an per operationem fidei. Et quid antiquius est: operatio fidei: an disputatio p argumenta procedens. Illis respondentib⁹ firmiore sermonibus operationem esse: ꝛ banc liquidã de deo cognitionem: bene eos ꝛ ipse dixisse consentit: quia operationem: que ex fide descendit a nimi generat affectus: dialecticam vero ex artificio componentium sumpsisse oppositionis exoꝛdia. Cuꝫ ergo ait operationem fidei animo fitaꝫ quis babuerit sine perstua erit verboꝝ conpositio per quam concepꝝ tam sensu nostro credulitatem temptatis euellere: ꝛ tamen sepe nostras explicare intelligẽtias nõ valetis. Ita solidioꝛa sunt mentis opera: ꝙ sopbismatum fraudulenta conclusio. Nos cbꝛystiani mysteriuꝫ vite nostre. non in sapientia mundi babem⁹ repositum: sed in virtute fidei: que nobis a deo tributa per xp̃m est. Banc oꝛationis mee veritatẽ ꝛ cterum que quotidie gerunt oꝛdo cõmẽdat: vobis spiritis ꝛ litteraꝫ vestraꝫ ignaris ad dei cognitionez eius solũ verba sufficiũt. Ecce nos tot gentilitatis gregibus abstractis in vniuersum oꝛbẽ quotidie ꝓpagamur: vobis ꝺo post aduentũ dñi mõ se sopbismatũ deferunt versutie. Ecce nos simplicẽ xp̃i fidẽ docti idolatriam debellauimus. ꝛ p predicationez ignominose crucis: aurata templa ceciderunt. Vos si potestis: ostendite qua ꝓtexione verboꝝ gentilitatẽ xp̃o preponere suaseritis. Per oẽs iam terras deus dei filius xp̃s est agnitus: nibil eloquentia sopbismatũ nibil disputatio pẽe multitudini põt obesse credentiũ. Crucifixũ nolamus ꝙ vniuersi demones ſquos vos vt deos colitis ſrugiunt: atꝯ ex ob sessis coꝛpibus ad primũ dñice crucis signũ fugantur. Ubi sunt illa fabulosa oꝛacula: vbi egyptioꝝ incantationes quo magoꝝ ꝓfecꝛe carmina? Certe tunc vastata sunt oꝛa: cum de sua cruce mundo xp̃s intonuit. Nibilominus vos pretermissis beatoꝝ cateruis: gloꝛiosam iesu moꝛtẽ irridere conamini. Illud aũt quale est: ꝙ nunꝯ infestatione regali concussa gentilitas: timo seculo cbara ꝛ boꝛum p̃fidijs fulta iam coꝛruit. Nos famuli xp̃i quo plus premimur: eo magis assurgim⁹ ꝛ floꝛemus. Uestra simulacbra ornatus quondã septa parietibus: iam vetustate collapsa sũt. Xp̃i ꝺo doctrina ſque vobis stultitia videt ꝛ ludus]ls tyrãnica ꝓsequentiuꝫ principum tepramẽta pepulerint. licet varijs sit incursata terroꝛibus. nullo tñ terraꝝ oꝛbe cõcludit nullo gẽtium barbararum fine ꝓbibetur. Qñ enim diuine scientie tantus splendoꝛ illuxit. Quando tot simul in se cõuenere virtutes? ꝓtinentia in mrimonio. virginitas in ecclesia. floꝛet martyrũ ꝑ dño suo gloriosa cõstantia. quoꝝ olim cruꝛ xp̃i principiũ est. Cuꝫ interim eos inter tantos virtutum cboꝛos. sylogismoꝝ rbetia tenditis: ꝛ verã rerum lucez tenebrosis conamini argumentatiõibus obuoluere. Ecce nos vt dixit doctoꝛ noster: non in gentili persecutione: sed in fide apertissima suademus: que verboꝝ affirmationẽ ꝓuenire ꝓsueuit. Assunt quippe patiẽtes a demonibus vexati quos cum in mediũ ꝓduxisset verba repetiuit dicens. Nunc vos collectiõibus vestris: ꝛ quovultis malefico carmine deos vestros quos putatis expellite: finautem nõ potestis victas submittite manus: ꝛ ad xp̃i tropbea cõfugi

te.⁊ statim crucifixi credulitatem maiestatis potē
tia prosequetur. Dixit:⁊ invocato nomine iesu: cuz
vitale signum in sacro numero trinitatis pressisset i
frontibus vna cum expulsis demonibus:vana pre
sentium philosophorum confutata sapiētia est. Ex
pauerunt enim stupentes hominem cui post tantū
ingenium afflueret signorum diuina largitio. At il
le vniuersa christo qui curauerat ascribens vsus est
affectu recíproco ⁊ ait. Nolite me putare bis sani
tatez dedisse:christus per seruos suos facit ista mi
racula. Credite ⁊ vos ⁊videbitis:quia deuota deo
fides:non eloquentie vanus tumor talia signa me
reātur. Confugite ad crucifixi legem:noscz ei⁹ imi
tamini famulos:⁊ hoc scientie fine contenti:nulla
deinceps secularis imprudentie argumenta quera
tis. Hactenus Antbonio dicente:miro philosophi
stupore perculsi:⁊ cuz honorifico salutatu ab eo re
cedentes:multuz eius fidi fatebantur profuisse cō
spectum. Hoc in eo viro mirabile est vt hominez in
extremo mundi limite conditum:⁊ fauor principuz
⁊ omnis celebraret aula regalis. Nam ⁊ constanti
nus augustus ⁊ eius liberi constans atcz constan
tius talia cognoscentes crebro ad eum quasi ad pa
trem missis litteris obsecrabant vt reciprocis eos
scriptis hylaret. at ille eiusmodi manens: qualis ⁊
anteq̄ littere ad eum venirent fuerat:nec salutatio
ne principium mouebatur ⁊ tanq̄ non acceptis lit
teris conuocatis monachis aiebat. Reges seculi
ad nos miserunt epistolas quc hic christianis adhi
benda miratio est. Licet enim diuersa sit dignitas
attamen eadem nascenti morienticz conditio ē. Il
la sunt veneratione omni percolenda:illa toto ani
mi affectu retinenda sunt:cz hominibus deus legē
scripserit:cz per filium suum proprijs ecclesias dita
uerat eloquijs. Que monachis est ratio cuz epistu
lis regum Cur accipiam litteras quibus consueta
nescíam reddere salutationis obsequia Igitur ro
gatus ab vniuersis fratribus:vt christianos reges
suis litteris refrigeraret:ne scilicet per silentiū ei⁹
exasperarentur:ad susceptas epistolas conuenien
tia rescripsit. Laudauit primum cz christuz colerēt
deinde salutaria persuasit ne magnam putarent re
giam potestatez, ne presentis carnis imperio tumē
tes:se homines esse nescirent:⁊ iudicandos a chri
sto obliuiscerentur Ad postremum clementie circa
subiectos ⁊ iusticie:curam quocz inopum admo
nuit:atcz vnum sempiternum esse regem omniuz se
culorum iesum christum epistolis testatus est. His
principes susceptis vehementissime letabantur.

¶ Sancta quocz apud cunctos Antbonij flagra
bat opinio:ita vt eius se filios cuperent nominari.
magna etenim cum aduenientibus affabilitas:om
nium in se studium conuerterat postcz ergo genti
les confutati:reges āmoniti fratres ab eo sunt cō
solatione releuati ad interiorem montez:⁊ ad rigo
rem solitum gressus est:ibicz sepe cum introeunti
bus deambulans ac residens stupebat:sicut in da
niele scriptum est ⁊ interiectis horarum spacijs cō
sequentia respondebat:vt intelligeret aliqua reue
lationis videre secreta. Nā in monte positus:ea q̄
in egypto longe gerebant prudens epo Serapio
ni ibi constituto narrauit. Lamentabilis sequit vi
sio:⁊ omni lachrimarum fonte plangenda. Cū em
cum fratribus circa se sedentibus operaret. intēte
fixit oculos in celū gemens atcz suspirans. Et post
aliquantū spaciū reuelationis incepte:inmio dolo
re contremuit:⁊ statim fixis genibus ante dei vul
tum ꝓuolutus orauit:vt clementia sua futurū auer
teret scelus. Succedunt orationi lachryme:metus
ingens inuadit presentes obsecrant vt tāte calami
tatis exponeret visionem. Singultus occupant vo
cem:lingua fletibus prepeditur ⁊ in medio conatu
sermo gemitu interrumpitur. Vix tñ cum vocifera
tione fletuosa ait. O helius erat o filioli impendēs
piaculum cita morte lucrari. Sic incipiens rursum
lachrymis vincitur:⁊ inter egra suspiria tandem pe
ctori cōmodans vocem:magnum inquit quoddā ⁊
vniuersis seculis inauditū imminet nephas. Ora
gno fides catholica turbine subuertet:⁊ boues iu
mentis similes:xp̄i sancta diripient. Vidi enim alta
re dñi mulorū circundatum multitudine:cz crebris
calcium ictibus omnia dissipabant. Hec est cā ge
mituum quos audistis. Et facta est vox dñi dicēs.
Abhominabitur altare meū:nec mora visionē sequi
tur effectus. Nam post annos duos:scua arrianoz
irripit insania. Tunc ecclesiarum rapine:tunc diui
norum temeratio vasorum:tunc pollutis ethnicorū
manibus sacra polluta sunt ministeria tūc pagano
ram opificū presidia aduersum xp̄m cōparata cum
assumptione palmaz:qō ydolatrie apud alexādriā
insigne est:ad ecclesiaz pgere cōpellebant xp̄ianī:
ita vt arrianorum populi crederent. Procb scelus;
horret animus replicare que gesta sunt Virginum
matronarumcz ereptus pudor. sanguis ouium xp̄i
in christi templo effusus venerāda resperfit altaria:
baptisterium pro voluntate gentilium pollutum ē.
Nihil defuit visionis. veritatem monstrauit effect⁹
cz calcitrantium multorum indisciplinatio:arriano
rum esset impietas. ¶ Sed istam trifficiam conse
quentis reuelationis prosperitate consolatus est:
⁊ ait. Nolite filioli merori vos penitus cedere: vt
enim iratus est dominus sic rursum miserebitur:⁊
suum cito ecclesia recuperabit ornatum:eoscz qui
persecutionibus fidem domini seruauerint: solito
videbitis fulgore relucētes. Reuertent ad foueas
suas serpentes. ⁊ religio longius ꝓpagabitur:tātū
videte ne fidei vestre syncericas arriana labe sorde
scat. Non apostolorum:sed demonum ⁊ patris eor
dyaboli ista doctrina est:ob id per insipientiam iu
mentorum similis pecudum eorum expressus ē ani
mus. Hucuscz Antbonius. ¶ Sed nos minime cō
uenit diffidere:tam grande miraculum per boiem
potuisse ostendi. Saluatoris enim promissio est: ita
dicentis. Si habueritis fidem vt granum sinapis

dicetis huic monti transfert te:⁊ transferet ⁊ nihil
impossibile erit vobis. Et iterum. Amen amen dico
vobis:oē qd petieritis patrem in noīe meo dabit vo
bis. petite ⁊ accipietis. Ipse em suis discipulis ⁊
vniuerso credentium regi:nunc subiectionē demo
num:nunc variaz infirmitatum pollicens curatio
nem. aiebat. gratis accepistis:gratis date. nunqd
sue virtutis iperio curabat Antbonius. Nunquid
fue possibilitatis arbitrabat qd fecerat oratiōib⁹
non preceptis demones morbicz cesserūt:⁊ ad xp̄i
dei nostri nominationem. semper vniuersa perfecta
sunt. Nemo sapientium sanitatum admirationem
ascribat Antbonio sed domino iesu:qui solitā erga
creaturas suas exhibens beniuolentiaz:nūc quocz
p electum famulum suum indulgenter exercuit. an
thoni⁹ tñ orabat. ⁊ ob vite eius merita cūcta dīs
largiebat. Sepe aūt ⁊ ꝰ voluntatē: ad exteriorem
montem a fratribus perducebat. Et cum iudices
qui ad interius archisterium ꝓpter asperitatem iti
neris:⁊ obsequentium multitudinem ⁊ horridā so
litudinē ire non poterant:precasio quererent:vt ei⁹
fruerentur aspectibus nec impetrare possent: quia
molestissime ferebat verationem discursuz. Ipsos
catbenos quos aut noxietas: aut vigor publicos
constrinxerat:ad eum destinabant: scientes tales
ab Antbonio non posse contemni:quoruz fletibus
superatus pertrahebatur ad exteriorem montem
agnoscens laborem sunm vtilem miseris fore. Sua
debatcz iudicibus qui eum inuitauerant:vt in snia
pferenda:⁊ odio ⁊ gratie dei timorez anteponerēt:
nec ignorare eos debet quod scriptum est. Quocun
cz iudicio iudicaueritis in eo iudicabitur devobis
Attamen inter medios sermones ebare sibi solitu
dinis recordabatur. Post coactam itacz presentiā
quam ducis preces:⁊ quod verius est miserorū fle
tus ertorserant post salutaria monita:post reoz cō
mendationem quorundam vero ⁊ absolutiones:po
stulanti duci vt paulo largius eidem suam pītiam
indulgeret:ait non posse se diutius ibidem morari
grato vsus exemplo:cz sicuti pisces ab aqua extrac
ti mox in arenti terra morerentur:ita ⁊ monachos
cum secularibus retardantes:humanis statim re
solui confabulationibus. Ob id ergo ⁊inquit⁊ con
uenit vt pisces ad mare. ita nos ad montem festina
re:ne tardātibus nobis aliqua propositi succedat
obliuio. ¶ Pre tanta hominis sapientia dux mira
tus iustam de eo tulit veramcz sententiam dicens.
Vere istum esse dei famulum:nec in rustico homi
ne potuisse tantam aliquando ineſſe sapientiam:nī
si diuino amore regeretur. ¶ Preterea cum bala
cius qui sub nestorio prefecto alexandrie dux egy
pti fuit. homo arriane ⁊iniquitatis studiosissim⁹ fau
torita christi ecclesiam persequeretur:vt animo ve
sano virgines monachoscz nudatos verberaret in
publico:ad eum Antbonius literas misit. quarum
ista sententia est. Video iram dei venientem super
te, desine persequi christianos, ne te ira occupet q̄
proximum iam tibi minatur interitū. Legit infelix
epistolam ⁊ irrisit atcz in eam erpuens piecit i ter
ram portiones quocz multis afficiēs iniurijs. antbo
nio talia renūciari ꝓcepit. Si cura tibi tantopere
monachoz est ēt ad te mei vigoris transiliet disci
plina sed confestim minatorē oppressit suppliciū.
⁊ post quinqz dies os effrenatum vltio diuina cōpe
scuit. Egreditur enim ad primam mansionē alexan
drie que appellatur chereum. cum supradicto egy
pti prefecto nestorio vehebantur equis quos inter
omnes balacius. cuius erāt mansuetissimos nutri
erat. Cum ergo pariter solito sibimet equi alludes
rent. mitior quo nestorius vehebatur. morsu repen
tino balacium decussit in terraz ac si in eū inbians
femora eius lacerauit atcz corosit. vt statim rela
tus ad ciuitatem post tertium diem moreretur vni
uersis cz agnoscerent minarum ab Antbonio predi
ctarum effectum quam totius consecutum. digno
persecutoris fine completo. ¶ Eros ad se venien
tes mira cum modestia Antbonius admonebat vt
oblita seculi dignitate. remotioris vite beatitudi
nem appeterent. Si qui autem maiori potestate ꝓ
mebantur nec poterant obtinere iusticiam. ita eos
obnixe defendebat vt ipse ꝓ illis pati videretur in
iuriam. Oultis vtilis fuit preclari senis oratio. ma
gnis diuitijs ⁊ altiori gradu militie derelicto eius
adhesere curriculis. Et vt infinita breui sermone cō
prehendā. bonum egypto medicum xp̄s indulserat
Quis non tristiciam apud Antbonium mutauit in
gaudium? Quis non iram verterit in pacez. Quis
orbitatis luctum. non ad eius temperauit aspectū?
Quis non meroze paupertatis [quo p̄mebat] abz
iecto. statim ⁊ diutum despexit opulētias. ⁊ in sua
letatus est paupertate Quis post lassitudinem mo
nachus non eius vegetatu hortatus est? Quis ado
lescentie etatis accensus ardoribus non ex eius ad
monitu pudicitie amator fuit. Quis veratus a dya
bolo sine medela rediit? Quis inimici cogitationi
bus distractus nō ceca tēpestate sopita. sereno re
gressus est aīo. Sciebat em quo quisqz laboraret i
cōmodo. ⁊ ex vite meritz discretionē spirituū agno
scens adhibebat verboz [put erant vulnera] sanis
tatē. Unde effectū est vt post ei⁹ doctrinā oēs dya
boli pāderentur insidie Oulte quocz ad eius con
spectū desponsate puelle ab ipo pene thalamo rece
dentes in ecclesie matris gremio cōsederet. Quid
plura? Totius orbis homines ad eū confluebant ⁊
vniuersarū gentiū varietas. bellicosissimū ꝺ demo
nes virū cōspicere gestiebant Null⁹ se frustra illuc
veniſſe conquestus est. omnibus delectabile atcz
iocundum laboris commertium est. Fatigatio em
itineris emolumentum viatici reprobat sicut rei p
bauit effectus. Nam post resolutionem eius quasi
cōi funere orbitatis excepto. ꝓprium singuli parē
tem luxerunt. ¶ Quis autez finis vite ei⁹ fuerit di
gnum est ⁊ me commemorare ⁊ vos cum desiderio
audire. q⁊ hoc in eo imitabile cunctis fuit. Juxta

epistola bti antonij ꝑ ecclesias ꝓsequtē.

consuetudinē ad visendos fratres qui in exteriori monte erant venit: ibiq; a diuina prouidētia de sua morte condicēs ita exosus est dicēs. ¶ Ultimam filioli patris audite sentētiam: non enim arbitror q; in hoc seculo iterum vos visuri simus? Cogit conditio nature: vt post cētenariū numerū quē ānis q̄nq; suppgredior iam resoluar. Ita locutus audiētiū pectora cōtristauit: gemitus lachrymeq; dicta mē rētia consecute sunt. Amplexabant cum vniuersi: quasi iam de seculo recessurū. At ille tāq; aliena deserēs ad propriam patriam profecturus magna cū leticia p̄cipiebat: desiderium instituto nō debere surripere sed tanq; quotidie moriturus: vt ante p̄direrat a sordib⁹ cogitationib⁹ animam custodite: & omnē emulationē ad sanctos quoq; cōuertere: ad melecianos vero scismaticosq; : nec prope quidē accedere. Scitis enim aiebat deorū antiquam peruersitatē: neq; cū arrianis cōmunioni iungamini: quia impietas eorū iam omnibus manifesta est. ¶ Dis etiam illud addebat nullū debere christianū cū seculi viderit potestates: pro arrianorū & meleciano rū pugnare nequitia: a christi cum discederēt veritate: mortaliū illam esse defensionē nec diu fallacē p̄manere nosse fantasiam. Quapropter aiebat cuncta diēda est pia fides in christo patrū religiosa traditio: quam & scripturarū lectione & crebro mee parui tatis didicistis admonitu. Finito sermone frēs cum vehemētissime retardabāt: glorioso patris cupietes termino decorari. Sed multas ob causas quas & filētio demonstrabat: p̄cipue tamē ob p̄sumptam egypti consuetudinē contradixit. Dos etenim egyptijs est nobilium & p̄cipue beatorū martyrū corpora linteamine quidē obuoluere: & studiuz funeri solitum non negare, terra vero non abscōdere: sed sup lectulos domi posita reseruare. Hūc bono. ē quiescētibus reddi inueterata consuetudinis vanitas tradidit. De hoc Antbonius sepe & episcopos deprecatus est vt populos ecclesiastica contestatione corrigerēt: & laicos viros ac mulieres rigidius ipse conuenit dicēs: nec legitimū hoc esse nec deo placitū: quippe cū patriarcharū & prophetarū sepulchra que ad nos vsq; pdurant hec facta conuincerēt. Dominici quoq; corporis exēplum oportere intueri iubebat: quod in sepulchro positū lapide vsq; ad resurrectionis diē tertium clausum fuerit. Atq; his modis vitium circa defunctos egypti etiam si sancta essent corpora coarguebat dicens. ¶ Quid maius aut sanctius corpore pōt esse dominico, quod iuxta consuetudinē gētium ceterarū humo conditum esse scimus? Hec iuxta psuasio multorum insitū euellit errorem: & repositis in terra cauerib⁹ domino gratias pro bono magisterio protulerūt. Detuēs ergo consuetudinē supradictā ne eodē etiam circa se laberētur errore celeriter valedicēs monachis qui confluxerant ad amicum virtutis habitaculū repedauit. Post mēses autē paucos cū non mediocre incommodū senilia membra turbasset: vocatis ad se duobus fratribus quos ibidē ante quindecim annos modico interuallo seiunctos instituerat quiq; ei iam seni ceperant ministrare: ait. Ego quidē filioli p̄m eloquia scripturarū patrū gradior viam: iam enim dominꝰ me inuitat: iā cupio videre celestia: sed vos o viscera mea admoneo: nec tanti tēporis laborē repēte pdatis. Hodie vos religiosum studiū arripuisse arbitrami ni: si cepte voluntatis fortitudo succresceat. Varias demonum nostis insidias vidistis eoꝝ & impetus feroces & vires effeminatas. Ad iesum suspirare: & credulitatē nominis eius vestris figite mētibus: & a certa fide vniuersi demones fugabunt. Q̄ emētore etiam ammonitionū mearum: & incerte conditionis vitam quotidie ancipitē ptractate: & celeste vobis p̄mium sine cunctamine tribuet. Scismaticorum quoq; & hereticorū venena vitate: meūq; circa eos odium sectamini: quia christi sunt inimici. Scitis ipsi q̄ nullus mihi nec pacificus quidē sermo cum eis aliquando fuerit propter prauam eorū voluntatē: & primas contra christū bellum. In hoc aūt magis estote solliciti vt domini p̄cepta seruetis: vt post mortē vestram sancti quiq; : quasi amicos & notos in eterna vos recipiant tabernacula. Hec cogitate: hec sapite: hec retexite: & si qua mei vobis cura: si qua patris memoria est: si mihi vicarijs repēdatis affectū: nullus ad egyptū meas pferat reliquias: ne vano corpus bonore seruet: ne viperati ritus a me vt nostis etiam circa me seruētur obsequia. Huius enim rei gratia maxime huc sum regressus. Vos igit humo tegite: vos patris operite corpusculum: & illud quoq; senis vestri custodite mandatum: vt nemo p̄ter vestram dilectionē locus tumuli mei nouerit. Confido in domino q̄ necessario resurrectionis tēpore hoc corpusculū refiliet incorruptū. Vestimētorum aūt meorū sit ista diuisio. Melotem & pallium tritum cui supiaceo athanasio episcopo date quod mihi nouū ipse detulerat. Serapion episcopus aliū accipiat melotē: vos cilicinū habetote vestimētum & valete viscera mea. Antbonius enim migrat & iam non erit in p̄senti seculo vobiscum. Verba finierat & osculantibus se discipulis extēdēs paululum pedes mortē letus aspexit: ita vt ex hylaritate vultus eius angelorum sanctorū qui ad p̄ferēdam animam eius descēderāt p̄sentia nosceret. Hos intuēs tanq; amicos videret animam exalauit: & additus est patribus ꝛ ordinē scripturarum. Seruauerūt mandata discipuli: inuolutum vt p̄ceperat corpus humo operiētes & nemo interim vsq; ad hanc diē p̄ter eos vbi sit cōditum nouit. Legatarius autem Antbonij benedictionē qui tritum palliū cū melote imperio eiꝰ meruerat accipere. Antbonium in Antbonij muneribus amplectit: & tanq; magna hereditate ditatus letanter p̄ vestimētum recordatur imaginē sanctitatis. Hic Antbonio vite terminus fuit ista principia meritorum. Que licet parciores vt p̄digi sermone seruauerint: tamē ex his potestis aduertere qualiter homo dei a pueritia ad senectam vsq; pueneritq; & quod omni semper dubitatione calcata nec lōgiori nec longeue quicq; erati aliquādo concesserit. Magis autē equalitatē p̄positi tenēs: nec vestimētum mutauit nec pedes lauit: nec escam sectatus est meliorē: oculorum quoq; acie & numerus dētium licet paululum ob etatem viderentur attriti: necnon pedum incessum: totius etiam corporis firmitatē ita contra iura nature meritorum gratia custodiuit vt lautorū corporū que balneis atq; deliciis confouētur: hilarior eius caro videretur. Hoc etiam frēs q̄ p̄ oēs p̄uincias amor eius famaq; volitauit: quē nec librorū disseminatorū oratio inculcata: nec mundane sapiētie disputatio: nec nobilitas generis nec opum infinita congestio commēdauit. cui omniū ore est ascribēdū nisi xp̄o: cui hoc donum est qui deuotos eius animos: erga suā p̄sidēs maiestatē dominē alio pene orbe celatum et inter tantas positum solitudines africe: hispanie: Gallie, Italie, illirico: ipsi etiam que vrbium caput est rome: vt in exordio promiserat: demonstrauit. Creatoris est ista benignitas: qui famulos suos licet nolētes, nobilitare consueuit: vt virtus possibilis nec vltra humanam esse naturam sanctorū doceatur exēplis & ad beatevite imitationē: ex fructu laboris optimus quisq; impellat. Hunc itaq; fratres librum magnopere plegere curate, vt agnita fideli vita sublimium monachorū, sciatis q̄ saluator noster iesus christus glorificantes se glorificat, & seruientibus sibimet non tātū regna celorū, sz etiaz hic in ipsis montiū secretis latere cupientibus fame tribuit nobilitatē. s. vt & ipsi fruantur laude meritorū: & ceteri eorū prouocētur exēplis. Si autē necessarium fuerit hec gētibus legite: vt vel sic agnoscant: q; dominꝰ noster iesus xp̄s non solū est deus dei filius: sed etiam bis qui eū sollicite colunt & in eum fideliter credunt: hanc dedit potestatez: vt demones quos illi deos esse arbitrantur: conculcent atq; eijciant: deceptores scz hominū: & totius corruptionis artifices.

¶ Finit vita beati Antbonij.

¶ Prologus sancti Hieronymi presbyteri in vitam beati Hylarionis.

IN sanctis orationibus tuis memento mei decus ac dignitas virginum: nonasella. Scripturus vitam beati Hylarionis habitatorem eius invoco spiritum sanctum: vt qui illi virtutes largitus est: mihi ad enarrandas eas sermonem tribuat vt facta dictis exequantur. Huius namq; conuersatio & abstinentia: ac preclara dona mirabiliū que optatus est vt ait Crispus tanta ac talia habentur: quātum vel ex paruulis verbis potero extollere cuiuscunq; preclara ingenia. Alexander magnus macedo: quē vel pardum vel bircum caprarum Daniel vocat: cuz ad Achillis tumulum peruenisset: felicem te ait dico iuuenis qui magno frueris precone meritorum: homerum videlicet significans. Porro mihi tanti ac talis viri conuersatio vitaq; dicenda est: vt bonus quoq; si adesset vel inuideret materie: vel subcumberet. Quaq; enim sanctus Epiphanius salamine & cypri episcopus qui cum Hylarione plurimum cōseruatus est laudem eius breui epistola scripserit: que vulgo legitur: defunctum tamen aliud est locis communibus laudare: aliud defuncti p̄prias narrare virtutes. Unde & nos fauore magis illius q̄ iniuria: ceptum ab eo opus aggrediēmur: maledicorum voces contēnimus: qui olim detrahentes sancto Paulo meo nunc forsitan detrahent & Hilarioni: illi sollicitudines calumniantes. huic obijcientes frequentiam multorum vt qui semper latuit: nō fuisse qui a multis visus est: vilis & extimetur. Fecerunt hoc & maiores eorum quondaz pharisei: quibus nec Johannis beremus atq; ieiunium: nec domini saluatoris turba cibi potusq; placuerunt. Uerū destinato iam operi imponam manū & scilleos canes obturata aure transibo. Opto vt in xp̄o permaneas. Et memor in orationibus tuis fis mei virgo sacratissima.

¶ Incipit vita beati Hylarionis heremite.

HIlarion ortus est ex vico thabacha qui circiter quinq; milia a gaza vrbe palestine ad austrum situs est: cum parētes haberet ydolis deditos sicut rosa de spinis floruit. A quibus missus Alexandriaz grammatico traditus est: ibiq; quantum illa patiebatur etas: magna ingenij & morum documenta prebuit breui: charus omnibus & loquendi arte non ignarus quodq; bis maius omnibus est christo credēs. Non circi furioribus nō barene sanguinis nō theatri luxuria delectabatur, sed illi tota voluntas in ecclesie congregatione erat. Audiens autem celebre tunc nomen Antbonij quod per omnes egypti populos ferebatur incensus visendi eum studio, perrexit in heremum. Et statim vt eū vidit mutato pristino habitu duobus ferme mensibus iuxta eū mānsit, contemplans ordinem vite eius morumq; gratiam q̄ creber in oratione q̄ humilis in suscipiendis fratribus, seuerus in corripiendis, alacer in exhortandis esset & vt continentiam cibiq; eius asperitatē nulla vnq; infirmitas frangeret. ¶ Post

ro frequentiam eorum qui ad eum ob varias pas-
siones⁊ impetus demonum concurrebant: vltra nō
ferēs: nec congruum esse dicens pati in beremo po
pulos ciuitatis: ficq; sibi magis incipiēdum esse vt
cepisset Anthonius: illum quasi visum fortem: vi
ctorie premia accipere: se necdum militare cepisse
reuersus est cum quibusdam monachis ad patriā:
⁊ parentibus iam defunctis: partem substantie fra
tribus partem pauperibus largitus est: nihil sibi
omnino seruans: ⁊ timens illud de actibus apo
stolorum ananie ⁊ saphire: vel exemplum vel sup-
plicium matimeq; dominice sententie memor dice
tis: qui non renunciauerit omnibus que possidet
non potest meus esse discipulus. Erat autē tunc
annorum quindecim. Sic nudus ⁊ armatus in des
erto solitudinem que in septimo miliario ad amaiuz
a ꝯgaze emporio per littus euntibus egyptum: ad
lenam flectitur: ingressus est. Cumq; essent cruēta
latrocinijs loca: ⁊ propinqui amiciq; eius imminēs
periculum denunciarent: contem; sit morē vt mor
tem cuaderet. Mirabantur omnes animum: mira-
bantur etatem nisi q; flamma quedam pectoris ⁊
scintille fidei in oculis relucebant. Lenes erant ge
ne: delicatum corpus ac tenue: ⁊ ad omnem iniu
riam patiēs: quod leui vel estu vel frigore possit af
fligi. Igitur sacco tantum membra coopertus: et
pellicium habens ⁊ empedītē hoc est pallium quod
illi beatus Anthonius proficiscenti dederat sagū
q; rusticum inter mare ⁊ paludem: vt vasta ⁊ terri
bili solitudine fruebatur: quindecim tantum cari
cas post solis occasum edens. Et quia regio latro
cinijs infamis erat. nunq; in eodem loco quisq; ha
bitare consueuerat. ¶ Videns hoc dyabolus: quid
faceret ⁊ quo se verteret torquebatur qui gloriaba
tur ante dicens: in celum ascendam: super sidera ce
li ponam nidum meum ⁊ ero similis altissimo: cer
nebat se vinci a puero: ⁊ prius ab eo fuisse calcatū:
q; per etatē peccare potuisset. Titillabat itaq; sen
sus eius: ⁊ pubescenti corpori eius insolita volupta
tum incendia suggerebat. Cogebatur enim tyran
culus christi cogitare quod nesciebat ⁊ eius rei ani
mo causam volucre: cuius experimenta non nouē
rat. Iratus itaq; sibi: ⁊ pectus pugnis verberans
quasi cogitationes cede manus posset excludere:
ego te inquit aselle feriam vt non calcitres: nec or
deo alam: sed palleis fameq; conficiam ⁊ siti. grau
q; onerabo pondere. Per estus inducam ⁊ frigora
vt cibum potiusq; lasciuam cogites. Herbarum er
go succo ⁊ paucis caricis post triduum vel quatri
duum deficientem animam sustētabat orans fre
quēter ⁊ psallens: ⁊ rastro humum fodiens: vt ie
iuniorum laborem labor operis duplicaret: simulq;
fiscellam hoc est sporcellam iunco texens emula
batur monachorum egypti disciplinam: ⁊ apostoli
sententiam dicentis. Qui autem non operatur nō
manducet. ¶ Sic attenuatus ⁊ intantum exhau
stus corpore: vt ossibus vix hereret: quadam no-
cte infantium ꝯcepit audire vagitus ballatus pe
corum: mugitus boum: planctus quasi mulierculā
rum: leonum rugitus: murmur exercitus: ⁊ prorsus
variarum portenta vocum: vt ante sonitu q; aspe
ctu territus caderet. Intellexit hec esse demonum
ludibria: et prouolutus genibus: crucem christi si
gnabat in fronte: taliq; armatus cassside ⁊ lorica fi
dei circūdatus: iacens fortius prelia batur quodā
modo videre desiderans quos horrebat videre sol
licitis oculis huc illucq; circumspiciens: ⁊ cum in
terim ex improuiso splendente luna: cernit redam
feruentibus equis super se irruere. Cumq; incla
masset Jesum ante oculos eius repētino terre hia
tu: pompa omnis illa absorta est. Tunc ille ait.
Equum ⁊ ascensorem proiecit in mare. Et bi in cur
ribus ⁊ bi in equis: nos autem in nomine domini
nostri magnificamur. Multe sunt temptationis
eius: ⁊ die noctuq; varie demonum insidie quas
omnes narrare velim: modum excedam volumi
nis. Quotiens illi nudas mulieres cubanti ac cir
cumiacentes finxit: ⁊ multotiens esurienti largis
sime apparuere dapes. Interdum horantem lu
pus vlulans ⁊ vulpecula ganniens transiliuit: psal
lentiq; gladiatorum pugna spectaculum prebuit
vt vnus quasi interfectus et ante pedes illius co
ruens sepulturam rogaret. Orabat semel fixo in
terram capite: et vt natura refert hominum: ab
ducta ab oratione mens nescio quid aliud cogi
tabat: insiliuit dorsum eius festinus agitator: ⁊ la
tera calcibus: ceruicem flagellando verberans:
eya inquit curre cur dormitas et cachinnans de
super si defecisset an hordeum vellet accipere sci
scitabatur. Igitur a sextodecimo vsq; ad vicesi
mum etatis sue annum: estus et pluuias breui
tugurunculo declinabat: quod iunco ⁊ carice te
rerat: extructa deinceps breui cellula: que vsq;
hodie permanet: latitudine pedum quattuor: al
titudine vero pedum quinq;: hoc est statura sua
humiliorem porro longitudine paulo ampliorem
q; eius corpusculum patiebatur: vt sepulchrum
potius q; domum crederes. Capillum semel in an
no pasche die totondit. Supra nudam humum
hoc est terram stratumq; iuncum vsq; ad mortē
cubabat. Saccum quo semel fuerat indutus nū
quam lauans: superfluum dicens mundicias in
cilicio querere. Nec mutabat alteram tunicam ni
si cum prior penitus scissa esset. Scripturas quo
q; sanctas memoriter tenens post orationes psal
mos quasi deo presente recitabat. Et quia lon
gum est per diuersa tempora magnalia eius di
cere comprehendam breuiter ante lectoris ocu
los vitam eius pariter exponens et deinceps ad
narrandi ordinem regrediar. a Vicesimoprimo an
no vsq; ad vicesimumseptum per tres annos di
midium lentis sextarium madefactum. aqua fri
gida comedit et alijs tribus annis panem arb
dum cum sale ⁊ aqua. Porro a vicesimoseptimo

anno vsq; ad tricesimum herbis agrestibus ⁊ vir
gultorum quorundam radicibus crudis sustenta
tus est. A tricesimo autem primo vsq; ad tricesi
mumquintum annum sex vncias ordeacei panis
⁊ coctum modice olus absq; oleo in cibo habuit.
Sentiens autem caligare oculos suos ⁊ totum
corpus in pctiginem ⁊ punicean quādam scabre
dinem contrahi ad superiorem victum adiecit ole
um: ⁊ vsq; ad septuagesimumtertium vite sue annū:
hoc continentie cucurrit tenore: nihil extrinsecus
aut pomorum aut leguminis: aut cuiuslibet rei gu
stans. Inde cum se videret corpore defatigatus
⁊ propinquam putaret imminere mortem a sexage
simoquarto anno vsq; ad octuagesimum pane ab
stinuit: incredibili feruore mentis. vt eo tempore
quasi nouus accederet ad seruitutem domini quo
ceteri solent remissius viuere. Fiebant autem ei
de farina ⁊ comminuto olere sorbicūcula cibo ꝯpo
tu vix quinq; vncias appendentibus. Sicq; com
plens ordinem vite: nunq; ante solis occasum nec
in diebus festis: nec in grauissima valitudine sol
uit ieiunium. ¶ Sed iam tempus est vt ad ordinē
reuertamur. Cum habitaret adhuc in tugurūcu
lo: annos decem ⁊ octo: latrones ad eum nocteve
nerunt vel estimantes habere aliquid quod tolle
rent: vel in contemptu; sui reputantes fieri si puer
solitarius eorum impetus non pertimesceret. Ita
q; inter mare ⁊ paludem a vespera vsq; ad solis or
tum discurrentes nunq; locum cubilis eius inueni
re potuerūt. Porro clara luce reperto puero: quasi
per iocū quid inquisīt faceres si ad te latrones ve
nirent. Quibus ille respōdit. Nudus latrones nō
timeo. Et illi certe aiunt occidi poteris. Possus in
quit possum: ⁊ ideo latrones non timeo: quia mo
ri paratus sum. Tunc amirati constantiam eius
⁊ fidem confessi sunt noctis errorem: deinde vite
pollicentes correptionem. ¶ Viginti duos iam in
solitudine habebat annos: fama tantū notus om
nibus: ⁊ per totas palestine vulgatus vrbes. Cui
interim mulier quedam eleutropolitane vrbis cer
nens despectui se haberi a viro ob sterilitatem [iā
enim per annos quindecim nullos coniugij fruct⁹
dederat ſprima irrumpere ausa est beatum Hylario
nem: ⁊ nihil tale suspicanti: repente genibus ad
uoluta: ignosce inquit audacie ignosce necessita
ti mee. Quid auertis oculos? Quid rogante fu
gis. Noli me mulierem despicere: sed miseram.
Dic serus genuit saluatorem nō habent sani opus
medico: sed qui male habent. Tandem substitit:
⁊ post tēpus visa muliere interrogabat causas ad
uentus eius: ac fletum. Et postq; didicit: lenatis
ad celū oculis redire eam iussit: eāq; ea lachry-
mis persecutus est. Exacto autem anno: vidit eam
cum filio. Hoc signorum eius, principiū aliud ma
ius signū nobilitauit. ¶ Christ bene elpidij ſqui, post
ea p̄fectus p̄torij fuit ſpro: valde nobilis iter suos
⁊ inter christianos nobilior: reuertens cum marito
⁊ tribus liberis a beato Anthonio gaze propter in
firmitatem eorū remorata est. Ibi enim siue ob co
ruptū aerē siue ſvt postea claruit] propter gloriā hy
larionis serui dei: enutrita pariter arrepti omnes
a medicis desperati sunt. Jacebat vlulans mater:
⁊ quasi inter tria filiorum discurrens cadauera, quē
primum plangeret: nesciebat. Agnito autem q; es
set quidam monachus in vicina solitudine oblita
matronalis pompe: quoniā se matrē nouerat: vadit
comitata ancillulis ⁊ eunuchis virq; ei a viro suo
suasum est: vt asello sedens pergeret. Ad quē qui
venisset. Per eum te fait] Jesum clementissimus do
minū nostrum obtestor p̄ crucem eius ⁊ sanguinez:
vt reddas mihi tres filios: vt glorificek in vrbe gē
tilium nomē domini saluatoris. Ingrediak seruus
eius gazam: ⁊ marnas coruat. Renuente illo ⁊ dis
cente: nunq; se egressum de cellula: nec habere con
suetudinem vt non modo ingrederetur ciuitates:
sed nec villas ingrederetur prostrauit se humi cre
bro clamitans. Hylarion serue christi redde mihi fi
lios meos quos Anthonius tenuit in egypto: a te
seruentur in syria. Flebant cuncti qui aderant: sed
⁊ ipse negans lachrymabatur. Quid multa. Non
prius mulier recessit: q; ille pollicitus est se post so
lis occasum gazam introiturū. Qui postq; venit fin
gulorū lectulos ⁊ arentia membra considerans inuo
cauit iesum. Et o mira virtus statim quasi de trib⁹
fontibus sudor pariter erupit. Eadem hora accepe
runt cibos: lugentemq; matrem cognoscentes ⁊ be
nedicentes deum sancti manus deosculati sunt.
Quod postq; auditū est ⁊ longe lateq; percrebuit:
certatim ad eum de syria ⁊ egypto populi confluē
bant ita vt multi christiani fierent ⁊ se monachos p̄
fiterent. Necdū enim tūc monasteria erant in pale
stina nec quisq; monachos ante sanctum hylario
nem in syria nouerat. Ille fundator ⁊ eruditor bu
ius conuersationis ⁊ studij in hac ꝓuincia fuit. Habe
bat domum iesus in egypto senem Anthonium ⁊ in
palestina hylarionem iuniorem. ¶ Facidia vicul⁹
est rinocorure vrbis egypti: de hoc decem iam an
nis ceca mulier adducta est ad beatum hylarionez
allataq; ei a fratribus ſiam enim multi cū eo mona
chi erant] omnē suam substantiā se expēdisse ait in
medicos. Cui respōdit. ¶ Si q̄ iquit in medicos p̄
didisti dedisses pauperibus: curasset te verus me
dicus Jesus. Clamante autem illa ⁊ misericordi
am deprecante erpuit in oculos eius: statimq; sal
uatoris exemplo virtus eadem secuta est sanita-
tis. ¶ Auriga quoq; gazensis: in curru percussus
a demone, totus obriguit, ita vt nec manus agi
tare neq; cervicem posset flectere. Delatus ergo
in lectulo cum solam linguam moueret ad preces
audiuit non prius posse se sanari quousq; crederet
in iesum: ⁊ sponderet arrio priſtine renūciaturum.
Credidit spopondit, sanatus est, magisq; de anime
q; de corporis salute exultauit. ¶ Preterea fortis
simus iuuenis nomine messicas de territorio hie-

rosolyme: tantum sibi plaudebat in viribus: vt ūdecim frumenti modios: diu lōgeq portaret ⁊ bāc haberet palmam fortitudinis sue. q̄ asinos vinceret. Sed hic afflatus a pessimo demone non catbenas: non compedes: non claustra ostiorum integra patiebatur. Multorū nasos ⁊ aures mordicijs amputauerat: bouum pedes: illorum guttur fregerat: tantumq; sui terrorem omnibus incusserat: vt oneratus catbenis ⁊ funibus in diuersa nitentiuz quasi ferocissimus tbaurus ad monasterium ꝓtrabere tur. Quem postq̄ fratres videre perterriti: erat enī mire magnitudinis nunciauerunt patri. Ille sicut sedebat iussit eum protrabi ⁊ dimitti. solutoq; ait. Inclina caput ⁊ veni Tremere miser cepit ⁊ cerui cem flectere nec aspicere ausus: contra omniq; ferocia deposita pedes sedentis lambere cepit. Admiratus itaq; ⁊ exortus demon qui iuuenez possederat septima die egressus est. ¶ Sed nec illud tacēdum est q̄ dorion vir primarius ⁊ ditissimus vbis acbillee que mari rubro imminet a legiōe demonū possessus ad eum perductus est: manus: ceruic: latera: pedes ferro onerata erant: furoriscq; seuitiam torui oculi minabantur. Cumq; deambularet sctūs cum fratribus: ⁊ de scripturis nescio quid interpretaretur: erupit ille de manibus se tenentium. Et dū peruenisset ad sanctum bylarionem statim amplectens eum post tergum in sublime eleuauit. Et clamor ingens ortus est ab omnibus: timebant enim ne cōfecta ieiunijs membra collideret. Et sanctus bylarion ridens filere inquit ⁊ mibi meum palestritam dimitte ac sic reflexa super humeros manu caput eius tetigit. apprehensoq; crine ante pedes suos adduxit: constringens e regione ambas manus eius ⁊ plantas vtroq; calcans pede: simulq; comminans torquere demonuz turbas cepit. Cumq; ille eiularet: ⁊ reflexa ceruice terram vertice tangeret. dñe inquit iesu o me miserum solue captiuz vt vnum ⁊ plures vincere tuum est. Rem loquar inauditam. Ex vno bois ore diuerse voces: ⁊ ꝓfusus populi clamor audiebant. Curat⁹ itaq; ⁊ big post nō multuz tpis cū vxore ⁊ liberis venit ad monasteriū plurima [q̄si gratiā redditur⁹] dona afferens. Cui sanctus ait. Nō legisti q̄d giezi: q̄d symō passi sunt: quoz alter accepit pctum: alter abstulit vt ille emeret gr̄am spūs sancti: bic mercaref. Cūq; orio flens diceret: accipe ⁊ da pauplbus Tu melius inq̄t tua potes distribuere qui p vbes ambulas ⁊ nosti pauperes. Ego qui mea relīq: cur aliena appetā? Multis nomen paupez: occasio auaritie est. Dia artez non bz. Nemo melius erogat q̄ qui sibi nibil reseruant. Tristi aūt ⁊ in barena iacenti: noli inq̄t cōtristari fili. qō facio p me ⁊p te facio. Si em̄ bec accepero: ⁊ ego offendā deū: ⁊ ad te demonum legio reuertet. ¶ Quis vero silentio possit ꝓterire q̄ zazanus maynnites baud longe a monasterio eius lapides ad edificandum de ora maris ercidens. totus paralyſi solutus est: ⁊ ab operarijs socijs delat⁹ ad sanctū bylarionē statim ad opus reuersus est. Et enim littus qō palestine egyptoq; ꝓtendit: p naturā mollibus barenis in fasta durescētibus asperat paulatimq; coberens sibi gloria pdit actū cum non pdat aspectū. ¶ Sed ⁊ i alicus quidā ciuis dē oppidi municeps xp̄ianus aduersum gazensem vir mar ne ydolo deditum: circi equos curules nutriebat: boc siquidem in romanis vbibus iam exinde seuabatur a romulo: vt ꝓpter felicem sabinarum raptū cōscio quasi consilioz deo quadrige septeno currāt circuitu: ⁊ equos prīs aduerse frangere victo: sit. Dic itaq; emulo suo babente maleficum que demoniacis quibusdā pcantatiōibus: ⁊ buius ꝓpediret equos: ⁊ illius concitaret ad cursum venit ad btm bylarionem: ⁊ non tam aduersarius ledi q̄ se defendi obsecrauit. Ineptum visum est venerādo seni in buiusmodi nugis orationem perdere. Cumq; subrideret ⁊ diceret: cur enim non mágis equorum pcū p salute anime tue pauperibus erogas. Ille rndit functionem esse publicam: ⁊ boc se non tamvelle q̄ cogi: nec posse bominem xp̄ianum vti magicis artibus: sed a seruo potius xp̄i auxilium petere maxie contra gazenses aduersarios dei non tam sibi q̄ ecclesie xp̄i insultantibus. Rogatus ergo a fratribus qui aderant sanctus pateram fictilem in qua bibere consueuerat: aqua iussit impleri eiq; tradi. Quā cum accepisset italicus stabulū ⁊ aurigas suos currumq; ⁊ repagula aspersit: Dira vulgi expectatio. Nam ⁊ aduersarius boc ipsum irridens diffamauerat: ⁊ fautores italici sibi certatim victoriam pollicentes exaltabant. Igitur dato signo baud aduolant: illi prepediuntur: sub bozum curru rote feruēt illi preteruolantium terga vix. cernunt. Clamor: vulgi nimi⁹: ita vt etbenij quoq; ipsi conclamarēt: marnas victus a cbristo est. Porro furentes aduersarij bylarionem maleficum cbristianorum ad supplicij poposcerāt. Indubitata ergo victoria ⁊ illis ⁊ multis debinc circensibus plurima fidei occasio fuit.

¶ De prefato gazense emporij oppido: propter virginem dei: vicinus inuenis amādo deperibat. Qui cum frequenter tactu: iocis: nutibus fibilis ⁊ ceteris buiusmodi [que solent moriture virginitatis ee principia] nibil profecisset: perrexit mempbim se vt confesso vulnere suo: magicis artibus rediret ad virginem. Igitur post annum edoctus ab escalapij vatibus non remeantis animas: sed perdētis. venit presumptum animi stupzum gestiens: ⁊ subter limen domus puelle. quedam tormenta verborum ⁊ portentuosas figuras sculptas in eris cupri lamina defodit. illico insanire virgo ⁊ amictu capitis abiecto. rotare crinem. stridere dentibus. inclamare nomen adolescentis cepit. Magnitudo quippe amoris se in furorem verterat. Perducta ergo a parentibus ad monasterium. seni traditur. vlulante statim ⁊ confitente demone. vim sustinui [inquit] inuitus buc adductus sum. Quam bene mempbis somnis bomines deludebam. O cruces o tormēta que patior. Exire me cogis: sed ligatus subter limē licio ⁊ lamina teneor. Non exeo nisi me adolescēs qui detinet demiserit. Tunc senex ait. Brandis fortitudo tua: qui licio ⁊ lamina strinctus teneris. Dic quare ausus es ingredi puellam dei. Ait vt seruarē virginem. Tu inquit seruares perdito: castitatis? Quare non potius in eum qui te mittebat ingressus es? At quid inquit intrassem in illum qui babebat collegam meum amoris demonē. Noluit autē sanctus antequā purgaret virginē: vel adolescētē vel signa iubere p quiri: ne aut solutus incantationibus recessisse demon videretur: seu ipse sermoni eius accommodasset fidē asserēs fallaces esse demones: ⁊ ad simulandum callidos: ſz magis reddita sanitate increpauit virginē: cur fecisset talia p que in eam demon intrare potuisset. ¶ Non solum autē in palestina ⁊ vicini egypti vel syrie vbibus: ſz etiam in lōginquis prouincijs fama eius creuerat. Namq; candidatus constantini imperatoris. rutilus coma ⁊ candore corporis. iudicans prouinciam [inter saxones quippe ⁊ alamanos gens est non tam lata q̄ valida que apud bystoricos germania: nūc francia dicitur] antiquo ab infantia possessus demone [q̄ nocribus eum vlulare: ingemiscere: ⁊ fremere dentibus compellebat] secreto ab imperatore euectionem petit: causam ei simpliciter indicans. Et acceptis ad consularē quoq; palestine litteris cuz ingēti bonore ⁊ comitatu ad gazam deductus est. Qui cum a decurionibus locī illius quesisset: vbi habitaret bylarion monachus: territi gazēses: ⁊ putantes ali qua ratione eum ab imperatore missum. ad monasterium conciti prererunt. vt ⁊ bonorē commēdato exbiberēt. Et si que de ꝓteritis iniurijs bylarioni essent offense. nouo officio delerētur. Deambulabat autē tunc senex in barenis mollibus. ⁊ secundi psalmis nescio quid murmurabat. videnscq; tantam turbam veniētium. substitit. ⁊ resalutatis omnibus manu eius benedicēs post boza ceteris abire ꝓcepit. illum vero cum seruis suis ⁊ apparitoribus iussit manere. Et oculis enī eius ⁊ vultu. cur venisset. agnouerat. Dox ergo ad interrogationē suspēsus homo vt vir terram pedibus tangeret: immane rugiēs. syro [quo interregatus fuerat] sermone respondit. videres de ore barbaro. ⁊ q̄ francam tantam ⁊ latinam linguam nouerat. syra ad purum verba resonare. vt non: stridor nec aspiratio non idioma aliquod palestini deesset eloquij. Confessus est itaq; quo in eum intrasset ordine ⁊ vt interpretes eius intelligerēt. qui grecam tantuz ⁊ latinam linguam nouerant. grece quoq; eum interroganit. Quo similiter ⁊ in verba eadē respondēte. multasq; incantationum occasiones ⁊ necessitates magicarum artium ostēdēte. non curo ait. quomodo intraueris. ſz vt exeas in nomine domini iesu cbristi impero. Cumq; curatus esset simplicitate rustica decē auri libras offerēs ordaceū panē ab eo accepit. audiēs q̄ qui tali cibo alerētur aurum pro luto ducerēt. ¶ Parum est de hominibus loqui. bruta quoq; animalia quotidie ad eum furētia ꝓtrabebantur equorum seu vaccarum. Camelum enormis magnitudinis: qui multos iam obtriuerat. triginta ⁊ eo amplius viri distētum solidissimis funibus cum clamore adduxerunt. Sanguinei erant oculi. spumabat os. volubilis lingua vegebat. super omnē terrorē rugitus psonabat immanis. Iussit igitur dimitti senex. statimq; ⁊ qui adurerant. ⁊ qui cum sene erant vsq; ad vnum omnes diffugierunt. Porro ille solus prexit obuiam. ⁊ sermone syro non me inquit terres zabule tāta mole corporis. Et invulpecula ⁊ in camelo vn⁹atq; idē es. Et interim porrecta stabat manu. Ad quē cum furēs ⁊quasi deuoraturus seuiēs belua pueniſſet. statim corruit submissumq; caput terre coequauit. mirantibus cunctis qui aderant. post tantam ferociam tantam subito mansuetudinē. Docebat autē eos senex. bominum causa diabolum. etiam iumēta corripere. ⁊ tanto eorum ardere odio. vt non solum ipsos ſz ea quoq; q̄ ipsorum essent cuperet iterire. Huiusq; rei proponebat exēplum. q̄ anteqū beatum Job tētare pmitteretur. omnē substantiā eius interfecerit. Nec mouere quēpiam debere. q̄ domini iussione duo milia porcorum a demonibus interfecta sunt si quidē eos qui viderant non potuisse aliter credere exisse de bomine tantam demonuz multitudinē. nisi grandis porcoruz numerus. ⁊ qua si a multis actus pariter corruissent. ¶ Tēpus deficiet si voluero vniuersa signa q̄ ab eo sunt ꝓpetrata dicere. In tantam a domino elcuatus fuit gloriam. vt beatus quoq; Antbonius audiēs conuersationē eius scriberet et. libērerq; eius epistolā susmeret. ac si quando desyrie partibus ad se languentes prexisset diceret eis. Quare nos tam lōge vocare voluistis. cum baberetis ibi filium meum bylarionē. ¶ Ex timplo itaq; p totam palestinam in numerabilia monasteria esse ceperunt. ⁊ oēs ad eū monacbi certatim currere. Quod ille cernēs laudabat cbristi gratiam. ⁊ ad profectum anime singulos coborabatur. dicēs ꝓterire figuram mundi buius ⁊ illam veram esse vitam q̄ ꝑsentis vite emeretur in commodo. volēs autē exēplū eis dare etiam bumilitatis ⁊ officij. statutis diebus ante vindemiā. lustrabat cellulas monachoz. Quo postq̄ cognitū esset a fratribus. oēs prius ad eum confluebant. ⁊ comitanti tali duce circuibant monasteria. babētes viaticum suum q̄ interdum vsq; ad duo milia bominum congregabātur. Sed ⁊ procedēte tpe: vnaquaq; villa vicinis monachis ad susceptionē sanctoruz gaudens cibos offerebat. Bane quantum fuerit in eo studij. nullum fratrē q̄uis bumilē. q̄uis pauperē preterire illud iudicio est q̄ vadens in desertum cades ad vnum ex discipulis suis vsendū cuz infinito agmine monachoz puenit beluaz. Eo forte die quo āniuersaria solēnitas oēm oppidi popu-

lū in tēplum veneris congregauērat. Solūt autem illam ob luciferum: cuius cultui sarracenorum natio dedita est sed ⁊ ipsum oppidum, ex magna parte semibarbarum esse propter loci situm dicit. Audito q̄ sanctus hylarion p̄terirer[multos enim sarracenorum arreptos a demone frequenter curauerat]gregatim et cum vxoribus ⁊liberis obuiam p̄cesserunt: submittētes colla: ⁊ voce syra barech. i. benedic inclamantes. Quos ille blande humiliter q̄ suscipiens: obsecrabat vt deus magis q̄ lapides colerēt: simulq̄ vbertim flebat celum spectans: et se pollicēs: si christo crederēt: ad eos crebro venturum. Mira domini gratia: non p̄ius eum abire passi sunt: q̄ future ecclesie limitē mitteret: ⁊ sacerdos eorum: vt erat coronatus christi signo denotaret.

¶ Alio quoq̄ anno cum exiturus esset ad visenda monasteria ⁊ dirigeret in cedula apud quos maneret: ⁊ quos in transitu visitare deberet: sciētes monachi quendam de fratribus parciorem: simulq̄ cupientes vitio eius mederi: rogabant vt apud eum maneret. Et ille quid inquit vultis ⁊ vobis iuriam ⁊ fratri vexationē facere? Quod postq̄ frater ille parcus audiuit: erubuit ⁊ abnitētibus cūctis vix ab inuito impetrauit vt suum quoq̄ in mansionum ordinem poneret: post diem ergo decimum venerunt ad eum: custodibus iam invinea quasi villa esset aliena]ab eo dispositis, qui cum lapidibus ⁊ glebarum iactu fundeq̄ vertigine accedentes deterrerēt: fine esu vnarus mane omnes profecti sunt ridente sene: ⁊ dissimulāte se ante scire quod euenerat. ¶ Porro susceptī ab alio monacho cuius sabbas vocabulum est: debemus quippe parci tacere vocabulum. Largi dicere: quia dominicus erat dies: inuitabantur ab eo vniuersi ad vineam vt ante horam cibi vnarum pastu laborem vie subleuarent. ¶ Et sanctus hylarion maledictus ait: qui p̄ius refectionē corpori q̄ anime que fierit. Oremus: psallamus: reddamus domino officium: ⁊ sic ad vineam properabitis. Completo itaq̄ ministerio in sublimi stans: benedixit vince: ⁊ suas ad pascendum dimisit oues. Erant aūt qui vescebantur: non minus tribus milibus. Cumq̄ centum lagenis extimata adhuc integra fuisset vinea post dies viginti trecētas fecit. Porro ille parcus frater multo minus solito colligens: etiam id q̄ habuerat versum in acetum sero doluit. Hoc aūt̄ multis fratribus sene ante futurus dixerat. Detestabatur autem p̄cipue monachos: qui infidelitate quadam in futurum seruarēt sua: ⁊ diligētius haberēt vel sumptuū: vel vestium: aut alicuius rei cum seculo transeuntis. ¶ Denicq̄ vnum de fratribus in quinto a se miliario manentē: quia comperit horreoli sui nimis cautum timidumq̄ custodē: ⁊ pauxillum habere nummorum ab oculis suis abegerat. Qui volēs sibi reconciliare sene frequēter veniebat ad fratres maxime ad esycium quo ille vehemētissime delectabatur. Quodam ergo die ceteris fascem virētis sicut in herbis erat detulit. Quē cum ad vesperum esycius posuisset in mēsam: exclamans senex se putorē eius ferre non posse: simulq̄ vnde esset interrogauit. Respondēte aūt esycio q̄ frater quidam primitias agelli sui fratribus detulisset: non sentis inquit putorem teterrimum ⁊ incicere facere auaritiam. Dite bobus: mitte brutis animalibus ⁊ vide si comedant. Quod cum ille iuxta p̄ceptū in p̄sepia posuisset exterriti boues ⁊ p̄ solito mugiētes ruptis vinculis in diuersa fugierūt Habebat enim senex gratiam hanc: vt ex odore corporum vestiumq̄ ⁊ earum rerum quas quis tetigerat: sciret cui dōmi vel cuivicio subiaceret. ¶ Agitur senex sexaginta tres habēs annos vite: cernēs iam grande monasterium: ⁊ multitudinē fratrū secum habitantium: turbasq̄ eorum: qui diuersis languoribus ⁊ immūdis spiritibus occupatos ad se deducebant: ita vt omni genere hominum solitudo p̄ circuitum repleretur: flebat quotidie: ⁊ increbuit desiderio conuersationis antiqua recordabatur. interrogatus autē a fratrib⁹ quid haberet cur se conficeret: aiebat. Rursus ad seculum redij ⁊ recepi mercedē meam in vita mea. En omnis palestina ⁊ vicine prouincie existimant me alicui⁹ esse momēti: ⁊ ego sub p̄textu monasterij dispensationē fratrum: ville possessiones ⁊ suppellectilem habeo. Seruabatur ergo intēte a fratribus maximeq̄ ab esycio: qui miro amore venerationis seni deditus erat. Que cum ita lugēs biennio tractaret. ariste bene illa cuius latius supra fecimus mētionē: p̄fecti tūc vxo: sed nihil de ambitu p̄fecti habēs venit ad eum: volēs etiam ad Antbonium pergere. Cui ille flens ait. Vellem ipse quoq̄ ire. si non carcere huius monasterij clausus tenerer ⁊ si eūdi fructus esset. Biduo enim hodie est q̄ ex hac luce subtractus: ⁊ totus mundus tali parēte orbatus est. Credidit illa ⁊ substitit: ⁊ post paucos dies veniente nuncio Antbonij dormitationē audiuit. Mirentur alij signa sancti hylarionis ⁊ portēta que fecit: miretur incredibilē abstinentiam: sciētiam: humilitatē: ego nihil ita stupeo: q̄ gloriam illam ⁊ honorē calcare potuisse. Concurrebant episcopi p̄byteri: clericorum ⁊ monachorum greges: matrone quoq̄ christianorum grandis tēptatio: ⁊ hinc inde exvibus ⁊ agris vulgus ignobile: sed ⁊ potētes viri ⁊ iudices: vt b̄n dictum ab eo panē vel oleum acciperēt at ille nihil aliud nisi solitudinē meditabatur: intāntum vt quadam die proficisci statuerit: ⁊ adducto asello]nimis quippe exesus ieuniis vix ingredi poterat]iter arripere conaretur. Qui cum per heremum isset: ⁊ quasi vastitas ⁊ exitium palestine indiceretur: plusq̄ decē milia hominum diuerse etatis ac sexus ad retinendum congregata sunt. Immobilis ille ad p̄ces ⁊ baculo harenam discutiens loquebatur. Fallacē deum meum non facio: nec possum videre subuersas christi ecclesias: calcata christi altaria: filiorum meorum sanguinē. Uniuersi autem qui aderant intelligunt reuelatum ei quidda⁹ esse secreti: quod nollet confiteri: ⁊ nihilom in⁹ custodiebant eum ne proficisceretur. Decreuit ergo publica voce omnes contestans non cibi se nec potus quippiam sumere nisi dimitteretur. Et post septem dies inedie tandem relaxatus causa: ac vale dicens plurimis: cum infinito agmine persequentium venit bethynium: vbi persuasis turbis vt reuertereretur elegit quadraginta monachos qui habebant viaticum: vt possent ieiunantes ingredi: id est post solis occasum cibum sumere. Quinta igitur die venit pelusium vilitatisq̄ qui in vicina heremo ⁊ in loco qui lychonos dicitur morabantur: perrexit triduo ad castrum thomaston: vt videret diaconum episcopum ⁊ confessorem qui ibi exulabat. Quo incredibiliter cōsolato tanti viri p̄sentia post aliud triduū multo labore babylonem peruenit vt inuiseret philonem episcopum ⁊ ipsum confessorem. Constantius enim rex arrianorum fauens hereti vtrunq̄ in ea loca deportauerat. Inde egrediens per biduum venit ad oppidum afroditon vbi conuento diacone baylano qui locatis dromedibus: camelis ob aque in heremo penuriam consueuerat eunt̄es ad Antbonium ducere confessus est fratribus instare diem dormitionis beati Antbonij: ⁊ peruigilem noctem in ipso quo defunctus fuerat loco: a se ei debere celebrari. Tribus ergo diebus per vastam ⁊ terribilem solitudinem: tandem ad montem altissimum peruenerunt repertis ibi duobus monachis. Isaac videlicet ⁊ plusiano. quorum Isaac interpres Antbonij fuerat. Et quia sepbet occasio: ⁊ ad id loci venimus dignum videtur breui sermone habitaculum tanti viri describere. Saxeus ⁊ sublimis mons per mille circiter passus ad radices suas aquas exprimit: quarum alie barena ebibuntur: alie ad inferiora dilapse paulatim riuum efficiunt. Supra quem ex vtraq̄ ripa palme innumerabiles: multum loco ⁊ amenitatis ⁊ commoditi tribuūt. Videres namq̄ sene bucatq̄ illuc cum discipulis beati Antbonij discurrere: hic arebant psallere: hic orare: hic operari: hic fessus residere solitus erat. Has vites: has arbuscul as: ipse plantauit illam areolam manibus ipse composuit. Hanc piscinam ad irrigādū hortulū multo sudore fabricatus est. Istū ad fodiēdū humū plurimis annis habuit. Jacebat vero in stratu eius: ⁊ quasi calēs adhuc cubile deosculabatur. Erat aūt cellula non plus mensure p̄ quadrum tenēs: q̄ homo dormiens extēdi poterat. Preterea in sublimi montis vertice quasi p̄ cocleam ascēdētibus ⁊ arduo valde nisu due ciuidē mensure cellule videbant̄ in quibus venientiū frequentiam ⁊ discipulorū suorū contuberniū fugiens moratus est: verū be in vino exciso saxo: hostia tantuz adita habebant: post⁹ autem ad hortulū venerant. videtis inquit Isaac hoc pomerium arbusculis consitū ⁊ oleribus virēs: tante hoc ferme triēniū cū onagrorum grex vastaret vnū e ductoribus eorum stare iussit: baculoq̄ tundēs latera eius ait. Quare comedistis quod non seuistis? Et extinde exceptis aquis ad quas potandas ventilabant nunq̄ eos nec arbusculas nec olera contigisse dicebant. Preterea rogabat senex vt sibi locum tumuli eius ostenderent. Qui cū seorsum eū abduxissent vtrū ne monstrauerint ignoratur: causam occultandi iuxta p̄ceptum beati Antbonij fuisse referentes: ne pergamus qui in illis locis ditissimus erat: sublato ad villam suam sancti corpore martyrium fabricaret.

¶ Igitur reuersus afroditon duobus tantū secum fratribus in vicina heremo moratus est: tanta abstinentia ⁊ silentio deditus. vt tunc primum se cepisse christo seruire diceret. Porro iam triēniū erat q̄ clausum celum illas terras arefecerat. ita vt vulgo dicerent Antbonij morem etiam elementa lugere. ¶ Fama quoq̄ hylarionis non latuit incolas loci illius. ⁊ certatim viri ac mulieres ore luridi ⁊ attenuati fame pluuias a seruo christi iid est a successore Antbonij deprecabantur. Quos ille cernens mire doluit eleuatis ad celum oculis ⁊ vtrasq̄ in sublime erigens palmas statim impetrauit quod rogauerat. Esce autem sitiens hareneq̄ regio postq̄ pluuijs irrigata est tantam serpentium ⁊ venenatorum animalium ex improuiso ebuliuit multitudine vt percussi innumerabiles nisi ad hylarionem concurrissent. statim interirent. Benedicto itaq̄ oleo vniuersi agricole atq̄ pastores. tangentes vulnera. certam salutem p̄sumebant. Videns autem se etiam ibi miris honorib⁹ affici. perrexit alexandriam inde ad interius monasteriuz oasan transiturus. Et quia nunq̄ ex quo ceperat esse monachus in vrbibus manserat diuertit ad quosdam fratres notos sibi in bucbū baud procul ab alexandria. Qui cum miro gaudio susceperint senem ⁊ iam vicina nox esset repente audiunt discipulos eius asinum sternere: illumq̄ para re proficisci. itaq̄ aduoluti pedib⁹ eius rogabant ne hoc faceret. ⁊ ante limen prostrati citius se mori q̄ carere tanto hospite testabantur. Quibus ille respondit. Idcirco abire festino ne vobis molestiā generem. Certe ex posteriorib⁹ cognoscetis non frustra me subito recessisse. Igitur gazēs altera die cum litroribus profecti]naz pridie eū venisse cognouerant]intrātes monasteriū. cum illū minime reperissent ad inuicem loquebant. Nōne vera sunt que audiuimus? Magnus est ⁊ futura cognoscit. Urbis enim gaze postq̄ profecto de palestina hylarione Julianus imperio successerat. destructo monasterio eius. precibusq̄ ad imperatorem datis ⁊ hylarionis ⁊ esycij mortes impetrauerat. amboq̄ vt querentur toto orbe scriptum est. Egressus ergo sanctus hylarion de bucbio per inuiam solitudinem intrauit oasan ibiq̄ anno plus minus exacto]q̄ illuc quoq̄ etiam sui fama peruenerat]quasi iā

vinea monachi parci

vinea monachi largi

in oriẽte latere non posset: vbi multi illũ ⁊ opinione ⁊ vultu nouerant ad solas nauigare insulas cogitabat vt quẽ terra vulgauerat: saltẽ maria celarent. Eodẽ ferme tẽpore adrianus discipul⁹ eius de palestina supuenit dicẽs iulianũ occisum christianum imperatorẽ regnare cepisse: ideo reuerti eũ debere ad monasteriũ sui reliquias. Qũ ille audiẽs detestatus est: ⁊ conducto camelo p̃ vestẽ solitudinẽ venit ad maritimam vbẽ lybie paratoniũ: vbi adrian⁹ infelix volẽs palestinam reuerti, ⁊ pristinam sub nomine magistri querẽs gloriaz: multas ei fecit iniurias. Ad extremũ conuasatis: que a fratribus ei missa detulerat: nesciẽte eo profectus est. Super hoc sane, q; alter locus referẽdi non est: hoc aũt tãtũ dixerim in terrorẽ corũ: q; magistros despiciũt: ⁊ post aliquãtulũ tẽporis morbo regio cõputruerit. Habẽs ergo senex zazanũ secũ: ascẽdit classem: ⁊ siciliam nauigabat. Cũq; venũdato euangelio; codice quẽ manu sua adolescẽs scripserat dare naulũ disponeret: in medie ferme adria nauicleri filiũ arreptus demone: clamare cepit ⁊ dicere. Hylarion seruue dei cur nobis p̃ te ⁊ in pelago tutos esse non lz? Da mihi spaciũ donec ad terram veniam ne hic eiectus p̃cipiter in abyssos. cui ille. Si deus me [ait] tibi concedit vt maneas: mane. Sinautẽ ille te eiecerit: q̃d mihi inuidiam facis homini peccatori atq; mẽdico. Hoc aũt dicebat: ne naute ⁊ negociantes q̃ in naui erant secũ ad terram puenissent: ac prodẽrẽt. Nec multo post purgatus est puer: patre fidez dante ⁊ ceteris q̃ aderant: nulli se sup nomine eius locuturos. ¶ Ingressus aũt pacbiniũ promontoriũ siciliẽ: obtulit nauclerio euangeliũ pro subuectione sua ⁊ zazaui. Qui nolẽs accipere maxime cũ videret eos excepto illo codice: ⁊ bis quib⁹ vestiti erant ampli⁹ nihil habere: ad extremũ iurauit se non accepturũ. Sed ⁊ senex assensus est fiduciam pauperis conscientie: ⁊ in eo magis letabat q̃ nihil haberet seculi: ⁊ ab accolis illius loci mẽdicus putaret. porro recogitans ne negociatores de oriẽte venientes se notũ facerẽt: ad mediteram ea fugit loca: id est in vicesimo a mari miliario: ibiq; in quodam deserto agello lignoriũ quottidie fascẽ colligẽs imponebat collo discipuli: quo in proxima villa venũdato ⁊ sibi alimoniam: ⁊ bis q̃ forte ad eos veniebãt: panẽ illũ panis sumebant. ¶ Sed vere iuxta quod scriptũ est. Non põt ciuitas latere sup montẽ posita. Scrutarius quidam dñi in basilica beati petri apostoli rome torquerẽt: proclamauit in eo immũdus spirit⁹. Ante paucos dies sicilias ingressus est hylarius seruus christi: ⁊ nemo eũ cognouit: vtputat se esse secretũ: ego vadam ⁊ prodam illũ. Statimq; cũ seruis suis ascensa in portu naui: appulsus est pacbiniũ ⁊ ducẽte demone ante tuguriũ senis p̃stratus illico curatus est. Hoc initiũ signoriũ ei⁹ in sicilia: innumerabilẽ deinceps ad eũ egrotantiũ sed ⁊ religiosoz hominũ adduxit multitudinẽ: intãtũ: vt de primoribus viris tumẽs q̃dam morbo intercutis: atq; eadẽ die qua ad eũ venerat curatus sit. Qui postea offerẽs ei infinita munera: audiuit dictũ saluatoris ad discipulos. Gratis accepistis: gratis date. Cũ hec ita gerunt⁹ in sicilia: esycius discipul⁹ eius toto senẽ orbe querebat: lustrãs litt⁹a: deserta penetrans: et banc tm̃ babẽs fiduciam: q; vbicũq; venisset diu latere nõ posset. Trãsacto ergo iam triẽnio: audiuit motbone a quodam iudeo villa populis scruta vendẽte: propbetã christianoriũ apparuisse in sicilia: tanta miracula ⁊ signa facientẽ: vt de veteribus sanctis putaret. Interrogans itaq; babitũ eius: ⁊ incessum: ⁊ linguam maximeq; etatẽ: discere nibil potuit. Ille enim q̃ referebat: famam ad se venisse bominis testabat. Ingressus ergo adriam prospero cursu venit pachiniũ ⁊ in quadam curui littoris villula: famam senis scitans: cum sonaret: nibil ita in eo cũctis admirantib⁹ q̃ post tãta signa atq; miracula: nec fragmẽ panis q̃dẽ a quoq̃ in illis locis accepisset. Et ne lõgũ faciam sermonẽ: sanctus vir esycius ad magistri genua prouolut⁹ plantasq; eius lacbrymis riganst tandẽ ab eo subleuatus: post bidui triduiq; sermonẽ audiuit a zazono: non posse senẽ iam in illis babitare regionib⁹: sed velle ad barbaras quasdam pgere nationes: vbi ⁊ nomẽ ⁊ sermo eius ignor⁹ foret. Durit itaq; eũ ad epydaurũ dalmatie oppidũ: vbi paucis dieb⁹ in vicino agello manssitans non potuit abscondi. Siquidẽ draco mire magnitudinis: quos gẽtili sermone boas vocant: eo q̃ tam grandes sint. vt boues glutire soleant omnẽ late pastabat prouinciam: ⁊ non solum armẽta ⁊ pecudes: sed ⁊ agricolas quoq; ⁊ pastores tractos ad se: vt spiritus absorbebat. Cui cum piram iussisset p̃parari: ⁊ oratione ad christũ missa euocato p̃cepisset struẽli gnoz scandere: ignẽ supposuit cũctaq; spectãte plebe: imanẽ bestiam concremauit. Unde estuans q̃d faceret: quo ve se verteret: aliam parabat fugam: ⁊ solitarius terram mẽte plustrans merebat q̃ tacẽte de se lingua miracula loquerent. ¶ Ea tẽpestate terremotu totius orbis q̃ post iuliani mortẽ accidit: maria egressa sunt terminos suos: ⁊ quasi rursum deus diluuiũ minaret: vel in antiquũ chaos redirẽt omnia naues ad p̃rupta dilapse montiũ pcpẽderũt. Qũ cũ viderẽt epidauritani fremẽtes videz fluctus: ⁊ vndarũ molẽ ⁊ montis rugitũ littoribus inferri: verẽtes qõ iam euenisse cernebant: ne oppidũ funditus subuerteret egressi sunt ad senẽ: ⁊ quasi ad pæliũ proficiscẽtes posuerũt eũ i littore. Qui cũ tria crucis signa pinxisset in sabulo maris, manuq; contra tenderet: incredibile dictũ est in tam tam altitudinẽ intumescẽs mare: ante eu⁹ steterit: ac diu fremẽs: ⁊ quasi ad obicẽ indignans: paulatim in semetipsum relapsum fit. Hoc epidaurũ ⁊ omnis illa regio vsq; bodie p̃dicat: matresq; docẽt filios suos: ad memoriam in posteros transmittẽdã: vere illud qõ ⁊ ad apostolos dictũ est: si credideritis dicetis monti buic transi in mare ⁊ fiet: et iuxta

a mare egressum terminos suos post Juliani mortem. quã secuit beatus hilarius.

litteram impleri potest: si tamen quis babuerit apostolorum fidem: ⁊ talem qualem illis babendã dominus imperauit. Quid enim interest vtruz mons descendat in mare: an immensi vndaruz montes repente obriguerint: ⁊ ante senis tantum pedes sarei ex alia parte mollitur fluxerit? Mirabatur omnis vbs ⁊ magnitudo signi salinis pcrebuerat: Quod intelligens senex in breui lesbos clam nocte fugit: ⁊ inuenta post biduum oneraria naui perrexit cipꝝ. Eunq; inter maleas ⁊ cytberam pyrate derelicta classe in littore: que non autẽna: sed conto regitur duobus haud paruis myoparonibus de se dromone occurrissent: denuo bincinde fluct⁹ vertente remige: omnes qui in naui erant trepidare: flere: discurrere: preparare contos: ⁊ quasi nõ sufficeret vn⁹ nucius: certatz seni piratas adesse dicebãt. Quos ille procul intuens, subrisit: ⁊ conuersus ad discipulos modice inquit fidei quare trepidatis. Nunq̃d plures sunt bi q̃ pbaraonis exercitus: ⁊ tamẽ omnes deo volente submersi sunt. Loquebatur: ⁊ nibi lominus spumantibus rostris bostiles carine imiebant iactu tantum lapidis in medio. Stetit ergo in ora nauis: ⁊ porrecta contra venientes manu: bucusq; ait veniisse sufficiat. O mira rerũ fides: statim resiliere nauicule: ⁊ impellentibus contra remis ad puppim impetus redijt. Mirabantur pyrate. post tergum se redire nolentes: totoq; corporis nisu vt ad nauigium peruenirent velocius multo q̃ venerant ad littus ferebantur. Pretermitto cetera ne videar in narratione signorum volumen extẽdere boc solum dicam: q̃ prospero cursu inter cicladas nauigans: bincinde clamantium de vbibus ⁊ vicis: ⁊ ad littus concurrentium immundorum spirituz voces audiebat. ¶ Ingressus ergo sanctus hylario papbum vbem cypri: nobilem carminibus poetarum: que frequenti terremotu lapsa: nũc riuarum tantum vestigijs: quod olim fuerit: ostendit in secundo ab vbe miliario babitabat ignotus: gaudens q̃ paucis diebus quietus viueret. Veruz nõ pleni viginti transiere dies: cum per omnem illaz insulam viciq̃: quicunq; imundos babebant spirit⁹: clamare ceperunt venisse hylarionem seruuz christi ⁊ ad eum se debere properare: boc salamina. boc curium: boc lapbite: ⁊ vbes reliqne conclamabãt: plerisq; afferentibus scire se quidem hylarionem: ⁊ verum illum esse famulum dei: sed vbi esset ignorare. Intra triginta igitur nec multo amplius dies decenti ferme tam viri q̃ mulieres ad eum congregati sunt. Quos cum vidisset: dolens q̃ se non paterẽtur quiescere: ⁊ quodammodo in vltionẽ sui seniẽs tanta eos orationum instantia flagellauit: vt q̃daz statim, alij post biduum triduum ve: omnes vero intra vnam bebdomadam curarentur. Manens itaq; ibidem biennio: ⁊ semper de fuga cogitans: estium ad se venire sperabat: ⁊ palestinam iniit. ob salutationem fratrum ⁊ monasterij sui cineres inuisendos. Qui cum reuertisset cupienti rursum ad egyptum nauigare boc est ad ea loca: que vocantur bucbolia eo q̃ null⁹ ibi christianorum esset. sed barbara ⁊ feroz natio: fuasit vt in ipsa magis insula ad secretiorem locum conscenderet. Que cuz diu lustrãs omnia reperisset: perdurit eum duodecim milibus a mari pcul: inter secretos asperosq; montes: ⁊ quo vix reptando manibus genibusq; possit ascendi. Quo introgressus contemplatus quidem est terribilem valde ⁊ remotum locum: arboribusq; bincinde circundatum: habentem etiam aquas de supercilio collis irriguas, ⁊ bortulum peramenũ ⁊ pomeria plurima. quorum fructuz nunq̃ in cibo sumpsit. sed antiquissimi iuxta templi ruinam, ex quo vt ipse ferebat: ⁊ vt discipuli eius testabantur tam innumerabilium per noctem ⁊ diem demonum voces resonabant: vt exercitum crederes. Quo illevalde delectatus: q̃. s. agonitas baberet in proximo babitauit ibi per annos quinq; ⁊ sepe inuisente se esycio: in boc extremo iam vite sue tempore refocillatus: est: q̃ propter asperitatem difficultateq; loci: ⁊ vmbrarum [vt ferebatur vulgo] multitudinem: nullus aut rarus ad se posset vl' auderet ascẽdere. ¶ Quadam autem die ingressus sanctus hylarion bortulum: vidit bominem toto corpore paralyticum iacẽtem ante fores interrogauitq; esycium quisnã esset vel quomodo fuisset aduectus. Qui respondẽs ait procurationem fuisse ville: ad cuius ius bortulus quoq; in quo ipse erant: pertineret. Et ille cõlacbrymans tendensq; ad iacentem manuz: tibi inquit dico in nomine dñi iesu christi surge ⁊ ambula. O vira velocitas. Adbuc enim verba in ore loquentis voluebantur: ⁊ iam membra solidata ad standum bominem subrigebant Quod postq̃ auditum est: etiã difficultatem loci: ⁊ iter inuidum plurimorum vicit neeessitas: nibil per circuitum cunctis villis obseruantibus q̃ ne quoquomodo elaberetur. Dissemiuerat enim boc de eo rumor: diuum in eodez loco manere non posse. Quod ille nõ leuitate quadã aut puerili sensu victus faciebat: sed bonorẽ fugiens ⁊ importunitatem: semper silentium ⁊ vitã ignoscibilem desiderabat. ¶ Igitur octogesimo etatis sue anno: cuz absens esset esycius: quasi in testamẽti vicem: breuem manu propria scripsit epistolã: omnes diuitias suas ei derelinquens: euangelium: scilicet ⁊ tunicam saccinam cucullam ⁊ pallíolum: nazminister eius ante paucos dies obierat. ¶ Veneruntitaq; ad egrotantem de papbo multi religiosi viri: maxime q̃ eum dixisse audierant iam se ad dominum migraturum: ⁊ de corporis vinculis liberandum. Sed ⁊ constantia quedam sancta femina: cuius generum ⁊ filiam vnctione olei de morte liberauerat. Quos omnes adiurauit vt ne puncto quidẽ boze post mortem reseruaretur: sed statim euz in eodem bortulo terra operirent: sicut vestitus erat in tunica cilicina: cuculla ⁊ sago rustico. Jamq; modicus calor tepebat in pectore nec p̃ter sensum quicq̃ viui dominis superaret: ⁊ tamen apertis oculis lo-

quebatur. Egredere q̄d times Egredere quid dubitas anima septuaginta prope annos seruisti christo & mortem times? Inter hec verba exalauit spiritum. Statimq; humo obrutum: antevbi sepultū q̄ mortuum nunciauerunt. Quod postq̄ palestine sanctus vir audiuit egressus: perrexit cyprum: & fimulans se velle in eodem habitare horculo: vt diligentis custodie suspitionem accolis tolleret: cum tingenti vite sue periculo: post decem ferme mēses: corpus eius furatus est: quod mayumam inde deferens: totis monachorum & oppidorum turbis psequentibus: in antiquo monasterio condidit: ibiq; illesa tunica: cuculla: & pallio: & toto corpore: quasi adhuc viueret integro tantisq; fragrante odoribus: vt delibitum vnguentis putaretur apparuit. Non videtur mihi in calce libri tacenda & constantie sanctissime femine illius mulierris deuotio: que perlato ad se nuncio: quod corpusculum hylarionis palestine esset: statim exanimata est veram in seruū dei dilectionez morte quoq; comprobans. Erat enī solita peruigiles in sepulchro eius noctes ducere: & quasi cum presente ad adiuuandas orationes suas sermocinari. Cernas vsq; hodie myram inter palestinos & cyprios contentionem: his corpus hylarionis: illis spiritum se habere certantibus: & tamen vtrobiq; magna quotidie signa fiunt: sed magis in horculo cypri: fortitan q; plus illū loci dilexerat.

¶ Finit vita sancti hylarionis.

¶ Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri in vitam sancti malchi captiui monachi.

QUi nauili prelio dimicaturi sunt: ante in portu & tranquillo mari flectunt gubernacula remos trabūt: ferreas manus & vncos preparant dispositumq; per tabulata militez pendenti gradu & labente vestigio stare firmiter assuescunt: vt quod in simulacro pugne didicerint: in vero certamine non pertimescant. Ita & ego qui diu tacui & silere quippe me fecit: cui meus sermo supplicium est prius exerceri cupio in paruo opere: & veluti quandam rubiginez lingue abstergere: vt venire possim ad hystoriam lationem Scribere enim disposui & si tamen dominus vitam dederit & si vituperatores mei saltem fugientem me: & clausum persequi desierint ab aduentu saluatoris ihesu ad nostram etatem: id est ab apostolis vsq; ad huius temporis fecem: quomodo & per quos christi ecclesia nata sit & adulta: persecutionis creuerit martyrijs coronata sit & postquaz ad christianos principes venerit: potentia quidem & diuitijs maior: sed virtutibus minor facta sit. Verum hec alias: nunc que imminet expliceamus.

¶ Finit prologus beati Hieronymi in vita sancti Malchi.

¶ Incipit vita eius.

MAronias triginta ferme milibus ab antbiochia vrbe syrie: baud grandis ad orientem distat viculus huc post multos dominos vel patronos: dum ego adolescentulus morarer in syria: ad pape Euagrij necessarij mei possessionez deuolutus fuz: quem idcirco nunc nominaui vt offenderem vnde nossem quod scripturus sum. Erat illic senex quidam nomine malchus quem nos latine regem possumus dicere. syrus natione & lingua: & vt rebar eiusdem loci indigena. Annus quoq; in eius contubernio valde decrepita: & iam mortis proxima visebatur: tam studiosi ambo religionis: sic ecclesie limen terentes: vt zachariam & helysaeum de euangelio crederes nisi q̄ Iohannes in medio non erat. De his cum curiose ab accolis quererem: que nam eēt eorum copula matrimonij: an sanguinis: an spiritus: omnes voce consona sanctos: & deo placidos: & mira nescio que respondebant: qua cupiditate illectus adorsus sum hominem: & curiosius scisitas rerum fidem hec ab eo accepi. Ego inquit minate nizibeni agelli colonus solus parentibus fui. Qui cum me quasi stirpem generis sui heredem familie ad nuptias cogerent monachum me poti? esse velle respondi. Quantis pater minis: quantis mater blanditijs persecuti sunt vt pudicitiam perderem: hec res sola iudicio est q̄ & domum & parentes fugi. Et quia ad orientem ire non poteram propter vicinam persidem: & romanorum militum custodiam: ad occidentem verti pedes: pusillum nescio q̄d portans viatici quod me inopia tantum defenderet. Quid multa? perueni tandem ad beremum calchidos: que inter mynas & beroas magis ad austrum sita est. ¶ Ibi repertis monachis eorum me magisterio: tradidi manu & labore victum queritans: lasciuiamq; carnis refrenans ieiunijs. Post multos annos incidit mihi cogitatio vt ad patriam pergerem: & dum adhuc viueret mater iam enim patrem mortuum audieram: solarer viduitatem eius: & exinde venundata possessione partem erogarem pauperibus, ex parte monasterium construerez. Quid erubesco confiteri infidelitatem meam. Partem insumptuum meorum solatia reseruarem. Clamare cepit abbas meus dyaboli esse temptationē & subboneste rei occasione antiqui hostis astutias. Hoc esse reuerti canem ad vomitus suum: sic multos monachorum esse deceptos: nunq̄ dyabolum aperta fronte se perdere. Proponebat mihi exēpla de scripturis q̄ plurima: inter que illud ab initio: q̄ adam quoq; & euam spe diuinitatis supplantauerit. Et cum persuaderet non posset prouolutus genib' obsecrabat ne se desererem: ne me perderem: ne aggressum tenens post tergum respicerem. Ueh misero mihi. Uici pessima victoria reputans illum nō meam vtilitatem sed suum solatium querere: profectus ergo me de monasterio quasi fumus efferret: ad extremum vale dicens: Uideo ait te fili satbane notatū cauterio non quero causas: excusationes non recipio: ouis que de ouili nō regreditur lupi statiz morsibus patet. ¶ De heroe ad adessam pergentibus: vicinas ē eublico itineri solitudo per quam sarraceni incertis semper sedibus huc atq; illuc vagantur Que suspitio frequentiam in illis locis viatorū congregat: vt imminens periculum mutuo auxilio declinetur. Erant in comitatu meo viri: femine: senes iuuenes: paruuli numero circiter septuaginta. Et ecce subito equorum camellorumq; sessores ismahelite irruerunt: crinitis vittatisq; capitibus ac seminudo corpore: pallia & latas calligulas trahentes. Pendebant ex humero pharetre: & laxos arcus vibrantes bastilia longa portabant. Non enim ad pugnandum sed ad predandum venerant. Rapimur dissipamur: in diuersa distrahimur. Ego interim lōgo postliminio hereditarius possessor: & sero mei cōfilij penitens cum alterius muliercula in vnius beri seruitutem fortius venio. Ducimur, immo portamur sublimes in camelis: & per vastam beremū semper ruinaz timentes beremus potius q̄ sedemus. Libus semicrude carnes: & lac camellorum potui erat. Tandem in grandi amne transmisso peruenimus ad interiorem solitudinem vbi dominam eiusq; liberos ex more gentis adorare iussi cernices flectimus. ¶ Hoc quasi clausus carcere mutato habitu id est nudus ambulare disco. Nam aeris quoq; temperies preter pudicitiam nihil aliud velari patiebatur. Traduntur mihi pascende oues & in maiorum comparatione hoc fruor: solatioq; dominos meos & conseruos rarius video. Uidebatur mihi aliquid habere, sancti Iacobi recordabar. Boysi & qui & ipsi in beremo pecorum quondam fuere pastores. Uescebat recenti caseo & lacte. Orabam iugiter: canebam psalmos quos in monasterio didiceram. Delectabat me captiuitas mea. Agebamq; dei iudicio gratias q̄ monachum quem in patriaz fueram perditurus in beremo inueneram. Q nihil inquā tutum apud dyabolum? o multiplices & ieffabiles eius insidie: sic quoq; me latentem inuenit in uidia. Dominus videns gregem suum crescere nihilq; in me deprehendens fraudulentie sciebā eniz apostolum precepisse: dominis sic quasi deo fideliter seruiendum: & volens me remunerari quo fiduz sibi magis faceret tradidit mibi illā conuersam mecum aliqñ captiuā. Et cum ego refutarez. Dicerēq; me christianum nec mihi licere vxorem viuentis accipere: si quidem captus nobiscum vir eius ab alio domino fuerat abductus. Uerus ille placabilis in furoꝛē versus: euaginato me cepit petere gladio: & nisi festinus brachio tenere mulierē p̄occupassem illico fudissem sanguinem. Jam venerat tenebrosior solito: & mihi nimiū matura nox dico in speluncā semi ruptā nouā cōiugez: & p nubente nobis trifticia vterq; detestanē alterutrum: nec fatemur: tūc vere sensi captiuitatē meā pstratusq; humi: monachum cepi plāgere quē pdebā: dicens. Huccine miser seruatus sum: ad hoc me mea scelera pdurerunt: incanescente vt iam capite virgo maritus fierez vxoris aliene? Quid pdest parentes, patriā: rez familiarē ptēpsisse, p dño: si hoc facio: qđ vt ne facerē: illa cōtēpsi: nisi q̄ forte propterea hec sustineo: qz rursum patriam desideraui: quid agimus aia? Perimus an vincimus? Expectamus manum dñi: non p̄propio mucrone confodimur? Uerte in te gladiuz: tua magis mors timēda est q̄ corporis: habet & pudicitia seruata martyrium suuz. Jaceat insepultus xp̄i testis in beremo. Ipse ero mihi persecutor & martyr. Sicfactus eduxi in tenebris micantem gladium & acumine contra me verso: vale inq̄ infelix & mulier: habeto me potius martyrem q̄ maritum. Tunc illa prouluta pedibus meis. ego te inquit per iesuz per huius hore necessitatem rogo ne effundas sanguinem tuum sanguinem meuz vel si mori placet in me primum verte mucronem: sic nobis potius coniungamur. Etiam si vir meus ad me rediret seruarē castitatem: quam me captiuitas docuit: vel interioꝛē anteq̄ perderem: cur moreris ne mihi iūgaris. ego morerer iungi velles. Habeto ergo me coniugē pudicitie & magis anime copulam amato q̄ corporis. Credant domini maritum christus nouerit fratrē. Facile persuademus nuptias cum nos viderint sic amare. Fateor obstupui & admiratus virtutem femine coniugez plus amaui. Nunq̄ tamen illius nudum corpus intuitus sum. nunq̄ carnem tetigi: timens in pace perdere. quod in prelio seruaueram. Transeunt in tali matrimonio dies plurimi. amabiliores nos dñis fecerunt nuptie simulate. Nulla fuge suspitio interdū in mense toto aberaz. fidus gregis pastor: per solitudinē. Post grande interualluz dum solus in beremo sedeo. & preter celūm terrāq; nihil video. cepi mecum tacitus voluere. & iter multa monachorum contubernia recordari maximeq; vultus patris mei qui me erudierat. tenuerat pdiderat. Sicq; cogitans aspicio formicarum gregez: angusto calle ferueре videres onera maiora q̄ corpora. alie berbarum: quedā semina forcipe oris trahebant. Alie gerebant humum de foueis: & aquaz meatus aggeribus ercludebant. Alle venture byemis memores. ne madefacta huius in berbam horrea verteret. illata semina precidebant. de luctu celebri corpora defuncta portabant. Quodq; magis mirum esse in tanto agmine egrediens non obstabat intrantibus: quin potius siquam sub fasce vidissent & onere concidisse, suppositis humeris

adiuuabant. Quid multa? Pulcbrum mibi spectaculum dies illa prebuit. Unde recordatus salomonis ad formice solertiã nos mittentis: ꝛ pigras mẽtes sub tali exemplo suscitantis cepi tedere captiuitatis ꝛ monasterij cellulas quererer: ac formicarum illarum sollicitudinem desiderare: vbi laboratur in medium: ꝛ cum nibil cuiusq; proprium sit: omnium omnia sunt. Regresso ad cubile: occurrit mibi mulier tristitiam animi vultu dissimulare non potui. Rogat cur ita examinatus sim. audit causam. borror ad fugam: non aspernatur: peto silentium: fidẽ tribuit: ꝛ iugi susurro inter spem ꝛ metus medij fluctuabamus. Erãt mibi in grege duo birci mire magnitudinis: quibus occisis vtres facio: eorum carnes viatico preparo. ꝛ primo vespere putantib⁹ dominis nos secreto cubitare: inuadimus iter vtres ꝛ partem carnium portantes. Cumq; peruenissemus ad fluuium [nam decem milibus aderat] inflatis ꝛ accensis vtribus aquis nos credidimus paulatiz pedibus subremigantes: vt deorsum flumine deferente: ꝛ multo longius q̃ consideramus in alteram nos exponente ripam: vt vestigium sequentes perderent. Sed inter hec madefacte carnes ꝛ ex parte lapse: vix tridui cibum pollicebantur. Bibimus vsq; ad satietatez. future nos siti preparantes. Currimus post tergum semper respicimus: ꝛ magis noctibus promouemur: vel propter ardorem solis nimium. Pauco miser etiam referens: ꝛ iam securus: toto tamen corpore perborresco. Post diem tertiuz dubio aspectu procul respicimus duos camelos sedentes venire concite: statimq; mens mali presaga putare dominum: meditari mortem: solem cernere nigrescentem. Dumq; timemus ꝛ vestigijs per barenas nos proditos intelligimus: offenditur ad dexteraz specus longe sub terra penetrans. Igitur timentes venenata animalia solent quippe vipere reguli ꝛ scorpiones: ceteraq; huiusce modi feruorẽ solis declinantia vmbras petere. Intramus quidem speluncam: sed statim in ipso introitu sinistre nos fouee credidimus. nequaq; vltra progredientes: ne dum mortem fugimus incurreremus in mortem: illudq; nobiscum reputantes: si iuuat miseros dominus habemus salutem: si despicit peccatores habemus sepulcbruz. Quid putas nobis fuisse animi: quid terroris: cum ante specuz baud procul starent dominus ꝛ conseruus ꝛ vestigio indice iam ab latebras peruenissent. O multo grauior expectata quam illata mors. Rursus cum labore ꝛ timore lingua balbutit: ꝛ quasi clamante domino loquivel mentire non audeo: mittit seruum vt nos de specu protrabat: ipse camelos tenet ꝛ euaginato gladio nostrum expectat aduentum. Interea tribus ferme vel quattuor cubitis introgresso famulo: nobis ex occulto tergum eius videntibus. Nam oculorum istiusmodi natura est: vt post solem vmbras intrantibus ceca fiat omnia: vox per antrum sonat exite furciferi. Exite miseri. Exite mozitu-

ri. Quid statis: quid moramini? Exite dominus vocat. Adbuc loquebatur: ꝛ ecce per tenebras aspicimus leenam inuasisse hominem: ꝛ gutture suffocato: cruentum intro trabere. Jesu bone. Quid tunc nobis terroris quid gladij fuit. Spectabamus hostem nostrum perire domino nesciẽte. Qui cum videret illum moras facere suspicatus duos vni resistere: sed ꝛ iram differre nonvalens sicut tenet gladium ad speluncam venit: ꝛ clamore rabido serui increpans secordiam prius a fera tempus est quam nostras latebras preteriret. Quis hoc vnquam crederet vt ante os nostrum pro nobis bestia dimicaret. Sublato ergo illo metu: similis ante oculos nostros versabatur interitus: nisi q̃ tutius esset leonis rabiam quam iram hominum sustinere. Pauemus intrinsecus ꝛ ne mouere quidem nos ausi prestolamur euentum rei inter tanta pericula: pudicitie tantum conscientia pro muro septi. Leena insidia carens: ꝛ visam se esse sentiens: apprehensum moditijs catulum matutina affert: nobisq; cedit suspitio. Nec tamen satis creduli statim erupimus: sed expectantes diu ꝛ egredi cogitantes: illius nobis semper figurabamus occursum. Sub tali ergo terrore ꝛ illa translacta die exiuimus ad vesperam camelos [quos ob nimiam velocitatem dromedarios vocant] preteritos cibos in ore voluere: ꝛ in aluum missos iterum retrabere. Quib⁹ ascensis: ꝛ noua siftertia refocillati: decima tandez die ad romana per desertum castra peruenim⁹ oblatiq; tribuno rei ordinem pandimus. Inde ad saubadianum mesopotamie ducem transmissi cameloꝝ accepimus precium. Et quia iam abbas ille meus dormierat in domino: ad bec delatus loca, me monachis reddo. banc trado virginibus: diligens eam vt sororem: non tamen me ei credens vt sorori. Hec mihi senex malchus adolescentulo retulit. Hec ego vobis narraui senex. Castis bystoriam castitatis expono: virginibus virginem custodire exortor: vos narrate posteris: vt sciant iter gladios ꝛ deserta ꝛ bestias pudicitiam nunq; esse captiuam ꝛ dominem cbristo deditus: posse morti nõ posse superari.

Finit vita beati malchi monachi captiui.

Incipit vita sancti Pauli simplicis.

Dit quidaz inter discipulos sancti Antonij Paulus nomine: cognomento simplex. Hic initium cõuersionis sue huiusmodi babuit. Cũ vxorem suam cum altero concubitantem vidisset nulli quic q̃ dicens egressus est domũ ꝛ mestitia animi tactus: i be-

remum semetipsum dedit. Ubi cum anxius oberraret: ad monasteriuz venit Antbonij: ibi ex loci amenitate ꝛ opportunitate consilium capit. Cũq; adisset Antbonium: vt iter salutis ab eo inquireret: ille intuens hominez simplicis nature: respondit ei ita demum eum posse saluari: si bis que a se dicerẽtur obediret. Tunc illa omnia quecunq; preceperat: facturum se esse respondit. Ut ergo ꝓmissionem eius ꝓbaret Antbonius ante fores cellule stanti: bic inq; expecta me oras donec egrediar. Et ingressus mã sit intrinsecus per totam diem ꝛ noctem: per fenestraz tamen ex alto frequentius respiciens videbat eum indefinenter orantem: ꝛ nusq; prorsus se mouẽtem: sed stare in estu diei ꝛ rore noctis: ꝛ ita esse mãdati memorem: vt ne parum quidem a loco se moueret. Egressus autem die postera Antbonius instruere eum ꝛ docere de singulis cepit quomodo opere manuum solitudinem solaretur: ꝛ digitis quidem corporis opus carnale: cogitatione vero mentis ꝛ animi intentione operaretur que dei sunt. Cibum quoq; in vespera sumere ꝛ precipue in potu. confirmans non minus per aque abundantias fantasias anime fieri: q̃ per vinum calorem corporis increscere. Et vbi plene eum qualiter in singulis agere deberet instruxit: in vicino: boc est in tribus a se milibus cellulam constituit: ibiq; eum exercere quem dicerat iubet. Ipse tamen frequentius visitans eũ gratulabatur: deprehendens illũ. i. bis; que sibi tradita fuerant: tota intentione ꝛ omni sollicitudine permanentem. Quadam autem die cum venissent ad sanctum antbonium fratres magni quidaz ꝛ perfecti virit: accidit etiam paulum adesse pariter cum eis. Et cum sermo de profundis rebus ꝛ mysticis haberetur: cunq; de prophetis ꝛ saluatore plurima tractarentur: paulus ex simplicitate animi interrogat si cbristus prius fuerit aut prophete. Beatus vero Antbonius cum pro eo q̃ tam absurde interrogaret quasi erubuisset blando motu vt erga simpliciores solebat flere atq; abire cum iubet. Ille autez qui omne quodcunq; ab eo dictuz fuisset: tanq; preceptum dei seruare instituerat: abscedẽs ad celulam suaui tanq; mandato accepto: silentiuz gerere instituit: nec omnino aliquid. Quod cum cõperisset Antbonius: mirari admodum cepit vnde, si illi obsistentia placuisset: quam a se sciebat nõ esse ei iniunctam. Cunq; iussisset eum loqui: ꝛ cur filuerit interrogaret: dicit ei Paulus. Tu pater dixisti mibi: vt irem ꝛ silerem. Et obstupefactus Antbonius ita ab eo sermonem quem ille negligenter protulerat obseruatuz: omnes inquit nos ille condẽnat. Cum enim nos de celo dominum nobis non audiamus loquentem: ab isto qualiscũq; fit sermo: qui ex ore nostro ceciderit: obseruatur. Obulta tamẽ ꝛ sanctus Antbonius docere cum volens de obedientia precipere ei solitus erat etiam: que ratio ꝛ causa nõ posceret: in quibus eius animus erga obedientiaz pharet. Haurire nanq; aliqñ cum aquam iussit ex-

puteo ꝛ in terrã tota die effundere: ꝛ exterta: a spontas resoluere: ac denuo terrere, ꝛ vestimentum dissuere, ꝛ iterũ resuere: ꝛ rursus resoluere ꝛ in pluribus buiusmodi exercitijs ab eo memorat ibutus: vt in nullo prorsus: ẽt que ꝑ rõnem iperari videbantur: disceret ꝺdicere: ꝛ ita per bec oĩa informatus: tpe breui ad pfectionem venit. Et cuius exemplo docebat beatus Antbonius: q̃ si quis vellet velociter ad pfectionẽ venire: non sibi ipsi magister fieret: nec pprijs voluntatibus obediret: ẽt si rectũ videret esse qõ vellet: sed scõm mãdatũ saluatoris obseruandũ esset: vt ante oĩa vnusquisq; abnegaret semetipsum sibi: ꝛ renunciet pprijs voluntatibus: q ꝛ ipse saluator dixit: ego veni nõ vt faciam voluntatem meã: sed eius qui misit me. Et vtiq; voluntas xpi non erat ꝺria voluntati patris: sed neq; qui venerat obedientiã docere inuenit ref nõ obediens. si pprijam faceret voluntatem. Q̃to, magis ergo nos iudicabimur obedientes. si pprias non faciamus. Denicq; supradictus Paulus exemplo nobis ẽ. qui obedientie ꝛ simplicitatis merito, intãtum spiritualium gratiarum culmen ascendit, vt multo plures ꝛ potentiores virtutes per ipsum, q̃ per sanctum Antbonium dñs fecerit. Et qñ ꝑ affluentia gratiarũ ad eum multi ex oĩbus terre partibus cõfluebant vt curarenf ab eo verens beatus Antboni⁹ ne molestia multitudinis fugaref in terioꝛ beremo quo accidi facile ab aliquo non possit, cõmanere eum fecit. vt venientes magis ipse susciperet Antbonius. Si quos vo ipse non potuisset curare, bos ad Paulum tanq; plenioꝛem sanitatum gratiam babentem mittebat. ꝛ ab illo curabantur. Tantum autem simplicitatis fuisse apud eum ꝛ fiduciam tradunt. vt quodam tempore cum quidam rabiem patiens in modum canis, laniaret omnez qui ausus fuisset ad se accedere, ꝛ perduct⁹ ad eum fuisset instabat oratioꝛi. vt demonem qui eum vexebat, fugaret. Et cũ mora fieret nec celer sequeretur effectus quasi infantium more indignat⁹ dixisse fertur ad dñm. Vere non manducabo bodie, si euz non curaueris. Et continuo quasi delicioso domino satisfactum est a deo, ꝛ statim curatus est rabidus.

Finit vita beati Pauli simplicis.

Incipit vita sancte Paule edita a sancto Hieronymo presbytero.

Si cuncta mei corporis membra verterẽtur in linguas ꝛ ossa artus humana voce resonarent, nibil dignum sancte ac venerabilis Paule virtutibus dicere ẽ. Nobilis genere, sed nobilioꝛ sanctitate, potẽs quondã sed nunc xpi pauptate insignioꝛ. Bracchoꝛ stirps, soboles scipionũ, pauli heres cius vocabulũ trabit, metie papyrie matris africaui vera ꝛ germana ꝓgenies, Rome ptulit bethleẽ,

ꝛ auro tecta fulgentia: informis luti vilitate mutauit. Non meremus q talem amisimus: sed gratias agimus q̄ habuimus: immo habemus. Deo enim viuunt omnia: ꝛ quicquid refertur ad dñm: in familie numero cōputat: q̄ q̄ Amissio illius celestis domus habitatio fit. Que q̄diu in corpore fuit: peregrinata est a dño. voce semp flebili querebatur dicens. Heu mihi: q̄ peregrinatio mea, plongata est habitaui enim cum habitantibus cedar: multū peregrinata est aīa mea. Nec mirū si planxerat se versari in tenebris. Hoc enim cedar interpretatur: cuz mundus in maligno positus sit: ꝛ sicut tenebre eī ita ꝛ lumen eius. Lux q̄ in tenebris lucebat: ꝛ tenebre eam non comprehenderunt. Unde ꝛ illud crebrius referebat: aduena ego sum ꝛ peregrina sicut omnes patres mei. Et iterum. Cupio dissolui: ꝛ eē cum christo. Quotiens autē infirmitate corpusculi quam incredibili abstinentia: ꝛ duplicatis cōtraxerat ieiuniis vexabatur: dicebat: corpus meum subijcio ꝛ in seruitutem redigo ne aliis predicans ipsa reproba inueniar. ꝛ bonum est mihi vinum nō bibere: ꝛ carnem non manducare: ꝛ bumiliauit in ieiunio animam meam ꝛ totum lectum meum versasti in infirmitate mea: ꝛ versata sum in miseria: dū mihi infigitur spina: atq̄ iter doloris aculeos. quos mira patientia sustinebat quasi apertos sibi celos aspiceret: loquebatur. Quis dabit mihi pennas sicut columbe: ꝛ volabo ꝛ requiescam. Testor iesuz ꝛ sanctos angelos eius ipsumq̄ ꝓprium angelum: qui custos fuit ꝛ comes admirabilis femine: me nihil ingratiam. nihil in ore laudantium: sed quicquid dicturus sum pro testimonio dicere: ꝛ minus eī esse meritis: q̄ q̄ totus orbis canit. Sacerdotes mirātur: virginum chori desiderant: monachorū ꝛ pauperū turba deplangit. Ult lector eius breuiter scire virtutes. Oēs suos pauperes: pauperior ipsa dimisit. Nec mirum de primis ꝛ familiola quāvtroq̄ seru: de seruis ꝛ ancillis in fratres sororesq̄ mutauerat ista proferre: cum eustochium virginem ꝛ denotam christo filiam: in cuius consolationem libellus hic cudit: procul a nobili genere sola fide ꝛ gratia diuitem dereliquerit. ¶ Carpamus igitur narrandi ordinem. Alij altius crepitant: ꝛ a cunabulis eius ipsiq̄ [ꝛ ita dicam] respondijs matrez blesillā ꝛ rogatū preferam patrem quor altera scipionum gr acchorumq̄ ꝓgenies est alter per oēs gratias vsq̄ hodie ꝛ sancte matibus ꝛ diuitijs: ac nobilitate agamēnonis ferē sanguinem trabere qui decēnali troiam obsidione deleuit: nos nihil aliud laudam? nisi qō ꝓprium est: ꝛ purissimo sancte mētis fonte ꝓferē: q̄ q̄ dñs ac saluator in euangelio doceat apostolos sciscitātes: quid illis redditurus sit: qui oīa sua pro nomine eius dimiserant: centuplū in presentiarum recepturos: ꝛ in futuro vitam eternā respōdit. ¶ Ex quo intelligimus nō laudis esse possidere diuinas: sed ꝓ christo eas contemnere: nō timere ad honores: sed pro fide eos parui pendere. Vere quod pollicitus ē seruis suis ꝛ ancillis: saluator reddit in presenti. Namq̄ vnius contemptit gloriā vbis: totius orbis opinione celebratur. Quam rome habitantem nullus extra romam agnouerat: latitem in bethleem ꝛ barbara ꝛ roma terra mirat. cuius enim gentis homines: ad sancta loca nō veniāt. Quis autem in sanctis locis preter Paulaz: quod plus inter boies miraretur: inuenit. Et sicut inter multas gēmas ꝑciosissima gemma micat ꝛ iubar solis paruos stellarū igniculos obruit ꝛ obscurat: ita cunctorum virtutes ꝛ potentiam: sua humilitate superauit: minimaq̄ fuit inter oēs: vt oīum maior eēt ꝛ quanto plus se deijciebat: tanto magis a xp̄o sublimabatur. Latebat ꝛ non latebat: fugiendo gloriā gloriaz; merebat: q̄ virtutes quasi vmbra sequunt ꝛ appetiores sui deserens: appetit contemptores. Sed quid ago narrandi ordinez preterimittēs. Dū in singulis tenore non seruo precepta dicendi. Tali igitur stirpe genita est: iunctumq̄ viro toxotio qui enee ꝛ iuliorum altissimum sanguinem trabit. Unde etiam christi virgo filia eius eustochiū iulia nūcupatur: ꝛ ipse iulius a magno demissum nomen iulo. Et hoc dicimus non quo habitantibus grādia sint: sed quo contemnentibus mirabilia. Seculi homines suspiciunt eos q̄ bis pollent priuilegijs. nos laudamus qui habentes paruipendiant hec: si habere noluerint. predicamus. His inq̄ orta maioribus ꝛ fecunditate ac pudicitia probata. primuz verox: deinde propinquis ꝛ totius vrbis testimonio: cū quinq̄ libros edidisset: blesillam super cuius morte eaz rome consolatus sum: paulinam [que sanctū ꝛ admirabilem virum: ꝛ propositi ꝛ rerum suarz pāmachium reliquit beredem: ad quē super obitu eī paruum libellum edidimus [eustochium que nunc sanctis locis virginitatis ꝛ ecclesie monile ꝑciosuz est rufinam que immaturo funere pium matris animum consternauit: ꝛ toxotium: post quē parere definit: vt intelligeres eam nō diu seruire voluisse officio coniugali: sed mariti desiderio [qui mares optabat liberos] obedisse. Postq̄ vir mortu? est: ita eī planxit: vt prope ipsa moreretur: ꝛ ita se conuertit ad domini seruitutem: vt mortem eius videre? optasse. Quid ergo referam ample ꝛ nobilis domus quondam opulentissime oēs pene diuitias in pauperes erogatas? Quid in cunctos clementissimuz animum ꝛ bonitatem: etiam in eos quos nunq̄ viderat euagantem. Quis inopum moriens nō illi? vestibus obuolutus est? Quis clinicoruz non eius facultatibus sustentatus est: quos studiosissime tota vbe perquirens damnum putabat si quisq̄ debilis ꝛ esuriens cibo sustentaretur alterius. Spoliabat filios: ꝛ inter obiurgantes propinquos maiorem se eis hereditatem christi misericordiam dimittere loquebatur. Nec diu potuit excelsi apud se culum generis ꝛ nobilissime familie: visitationis frequentiam sustinere. Merebat honore suo ꝛ ora laudantium declinare ꝛ fugere festinabat. Cunq̄

orientis ꝛ occidentis episcopos ob quasdam ecclesiarum dissensiones romam imperiales littere contraxisset: vidit admirabiles viros christiq̄ pontifices paulinum antbiochene vrbis ep̄m: ꝛ epyphanium salamine cypri que nunc constantia dr: quor epyphanium etiam hospitem babuit Paulinuz in alia manentem domo quasi ꝓpriū humanitate posset quorum accensa virtutibus per momenta patriam deserere cogitabat. Non domos: non liberorum: non familie non possessionum: non alicuī rei que ad seculū pertinent memor: sola [si dici potest] ꝛ incomitata: ad beremum antbonior ꝛ paulorū pergere gestiebat: tandem exacta byeme apto mari. redeuntibus ad ecclesias suas epīs: ipsa voto cū eis ꝛ desiderio nauigabat. Quid vltra differo Descendit ad portum fratre cognatis affinibus ꝛ [qō bis magis est] liberis prosequentibus ꝛ clementissimam matrem vincere pietate cupientibus. Jam carbasa tendebantur ꝛ remorum ductu: nauis in altum protrabebatur. Paruus toroti?: supplices manus tendebat in littore: rufina iam nobilis vt suas expectaret nuptias tacens fletibus obsecrabat. ꝛ tamen illa siccos tenebat oculos ad celum: pietate in filios pietate in deuz suspirans. Nesciebat se matrem vt xp̄i pbaret ancillam. Torquebanf viscera: ꝛ quasi a suis membris distraberetur cuz dolore pugnabat: in eo cunctis admirabilior: q̄ magnam vinceret charitatem. Inter bostium manus ꝛ captiui tatis duram necessitatem: nibil crudelius est q̄ parentes a filijs separari. Hoc contra iura natura plena fide patiebatur: immo gaudēs appetebat amorem filiorum: maiore in deuz amore contendens: insola eustochio [que ꝛ propositi ꝛ nauigationis eius comes erat] q̄escebat. Sulcabat interim nauis mare ꝛ cunctis qui cum ea vebebantur littora recipiētibus illa auersos tenebat oculos ne videret quos fine tormento videre non poterat. Fateor nulla sic amauit filios quibus anteq̄ proficisceretur cūcta largita est exberedans se in terra: vt bereditatē inueniret in celo. Delata ad insulas pōtias [quas clarissime quondam feminarum sub domitiano principe pro confessione nominis christiani: flauie domicille nobilitauit exilium] videnscz cellulas in quibus illa longum duxerat martyrium sumptis alis bierosolymam ꝛ sancta loca videre cupiebat. Tardi erant venti: ꝛ omnis pigra velocitas. Inter scillam ꝛ caribdim adriatico se credens pelago quasi per stagnum venit metbonem: ibiq̄ refocillato paululum corpusculo: ꝛ salo, tabētes artus in littore ponens per maleam ꝛ citberam: sperasq̄ per equor cycladas: ꝛ crebris freta concita terris post rbodum ꝛ liciam tandem venit cyprum: vbi sancti ꝛ venerabilis epyphanij pedibus obuoluta: decem ab eo diebus detenta est: non in refectionem [vt ille arbitrabatur] sed in opus dei vt res probata est. Nam omnia illius regionis lustrans monasteria ꝓ ut babere poterat refrigeris sumptum fratribus reliquit. quos amor sancti viri de toto illuc orbe cōduxerat. ¶ Inde breui cursu transfretauit selentiā de qua ascendens antiochiam sanctiq̄ confessoris paulini modicum charitate detenta. media byeme calente ardore fidei. femina nobilis que prius eunuchorum manibus portabatur. asello sedens profecta est. Omitto cyrie colles. ꝛ fenicis iter. neq̄ enim odeporicum eius disposui scribere. ea tantum loca nomino que sacris voluminibus continentur. Berito romana colonia ꝛ antiqua vrbe sydone derelicta. in sarepte littore belye ingressa est turriculam in qua a dorato domino saluatore per barenas tbyri in quibus paulus genua fixerat; peruenit ad cboum que nunc ptolomais dicitur. ꝛ per campos magedo iosie necis concio intrauit in terram pbilistijm. mirata ruinas dor vrbis quondam potissime ꝛ versa die strationis turrim ab berode rege iudee in amore cesaris augusti cesaream nuncupatam. in qua cornelij domum christi vidit ecclesiam. ꝛ pbilippi ediculas ꝛ cubiculum quattuor virginum prophetissarum. deinde antipatrida semirutum oppidulum quod ex patris nomine berodes vocauerat ꝛ lyppam versam in dispoliz. dorcadis. atq̄ enee resurrectione ꝛ sanitate inclitam. haud procul ab ea arimatbiam viculum. iosepb qui dominuz sepeliuit. ꝛ nobe vrbe quondam sacerdotum. nunc tumulus occisorum. ioppen quoq̄ fugienti portum ione. ꝛ [vt aliquid perstringam de fabulis poetarum] relegate ad saxum andromede spectatricem. repetitoq̄ itinere nicopolim que prius emaus vocabatur apud quam infractione panis dominus cognitus cleopbe domum in ecclesiam dedicauit at q̄ indeꝓficiscens ascendit betboron inferiorē ꝛ superiorem vbes a salomone rege conditas: ꝛ varia post bella bellorum tempestate deletas. ad dexterā respiciēs aylon ꝛ gabaon vbi iesus filius naue contra q̄nq̄ reges dimicās soli imperauit ꝛ lune. ꝛ gabaonitas ob dolum ꝛ insidias federis impetrati in aquarios lignariosq̄ damnauit. Ingabaa vbe vsq̄ ad solū dirupta paululum substitit. recordata peccati eius ꝛ concubine in fruſtra diuise. ꝛ tribus beniamin in sexcentis viris propter paulū reseruate. Quid diu moror? Ad leuam mausoleo belene derelicto que a dyabenorum regina in fame populum frumento iuuerat. ingressa est bierosolymam vbez troisonomā iebus. salem byerusalem qui ab helio postea adriano de ruinis ꝛ cineribus ciuitatis in belia suscitata est. Eunq̄ proconsul palestine [qui familiam eius optime nouerat] premissis apparitoribus iussisset parari pretorium. elegit humilem cellulaz ꝛ cuncta loca tanto ardore ac studio circuiuit vt nisi ad reliqua festinaret. a primis non posset abduci. prostrataq̄ ante crucem quasi pendentem dominum cernere adorabat. Ingressa sepulcbrum resurrectionis osculabatur lapidem quem ab hostio sepulcbri remouerat angelus. ꝛ ipsum corpori locum in quo dñs iacuerat quasi sitiēs desideratas aquas fidei

incipit visitatio sancte loco rum

re lambebat. Quid ibi lachrymarum: quantus gemitus: quid doloris effuderit: testis est cuncta hierosolyma: testis est ipse dominus quē rogabat. Ut egrediēs ascēdit syon que in arcē vel spelūcam vertitur. Hanc vbē expugnauit quondaz et edificauit dauid vnde de expugnata dicit. Ueh tibi ciuitas ariel. i. leo dei et quondā fortissima: quam expugnauit dauid. De ea que edificata est. Fundamenta eius in montibus sanctis diligit dominus portas syon super omnia tabernacula iacob: non in eas portas quas hodie cernimus in fauillas et cineres dissolutas: sed portas quib⁹ infernus non ꝓualet: et per quas crediētium ad christū ingreditur multitudo. Ostendebatur illic columna ecclesie porticum sustinens infecta cruore domini: ad quam vinctus ducitur et flagellatus. ¶ Monstrabatur locus: vbi super cētuz viginti credētium animas spiritus sanctus descenderat: vt Jobelis vaticinium compleretur. ¶ Deinde pro facultatula sua pauperibus atq; cōseruis pecunia distributa: pretit bethleē: et in dextera parte itineris stetit ad sepulchrum rachel: in quo beniamin non vt mater vocauerat moriens benoni: hoc est filium doloris mei: sed vt pater prophetauit filium dextre procreauit. atq; inde speculum saluatoris introiens postq; vidit sacrum virginis diuersoriū vbi cognouit bos possessorē suum: et asinus ꝑsepe domini sui: vt implerē illud quod in eodez prophetа scriptum est. ¶ Beatus qui seminat sup aquas: vbi bos et asinus calcant me audiente iurabat cernere se fidei oculis infantē pannis involutum. vagientē in ꝑsepio: deum magos adorantes: stellam fulgentē desup. matrem virginē: nutricium sedulum pastores nocte venientes: vt viderēt verbū quod factū erat: et iam tunc euangeliste Johannis principium dedicarent. In principio erat verbum: et verbum erat apud deum et deus erat verbum et verbum caro factum est: parvulos interfectos: herodem seuiētem: Mariam et Joseph fugientes in egyptum mirtisq; gaudio lachrymis loquebatur. Salue bethleem domus panis: in qua natus est ille panis qui de celo descendit. Salue effrata regio liberrima atq; carpofora cuius fertilitas deus est. ex te mihi egredietur qui sit princeps israel: et egressus eius ab initio a diebus eternitatis. De te quondam michеas prophetа vaticinatus est. tu bethleem domus effrata: non minima es in milibus iuda. ¶ Propterea dabis eos vsq; ad tempus parientis partum: et reliquie fratrum eius conuertentur ad filios israel. In te enim natus est princeps: qui ante luciferum genitus est: cuius de patre natiuitas omnem excedit etatem: et tā diu in te dauitici germinis origo permansit: donec virgo pareret: et reliquie populi credentes in christum conuerterētur ad filios israel: et libere predicarēt. Uobis oportebat loqui primum verbum dei: sed quoniam repulistis illud et indignos vos iudicastis eterne vite: ecce conuertimur ad gētes.

Dixerat enim dominus. Non veni nisi ad oues perditas domus israel. Et eo tempore Jacob super eo verba completa sunt. Non deficiet princeps ex iuda: neq; dux de femore eius: donec veniat cui repositum est: et ipse erit expectatio gentium. Bene enim dauid iurabat: bene vota faciebat dicēs. Si introiero in tabernaculum domus mee: si ascendero in lectum strati mei. Si dedero somnum oculis meis et palpebris meis dormitationem. Et requiē tēporibus meis donec inueniam locū domino tabernaculum deo Jacob. Et statim quid desideraret exposuit atq; oculis prophetalibus quez nos iam venisse credimus ille venturum esse cernebat. Ecce audiuimus eum in effrata inuenimus eum in campis silue zob quippe sermo hebraicus: vt te docēre didici. non Mariam matrē domini hoc ē astiu sed ipsum idest aston significat. vnde loquitur confidēter. Introiuimus in tabernaculum eius adorauimus in loco vbi steterunt pedes eius. Et ego misera atq; peccatrix: digna sum iudicata deoscularī ꝑsepe: in quo dominus paruulis vagijt: orare etiā in spelunca in qua virgo puerpera deum fudit infantē. Hec requies mea que domini patria est: hic habitabo: quoniam saluator elegit eam: parauit lucernam christo meo: anima mea illi viuet: et semen meum seruiet ipsi. ¶ Haud procul inde descendit ad turrim ader: idest gregis: iuxta quaz Jacob pauit greges suos: et pastores nocte vigilantes audire meruerunt: gloria in excelsis deo: et super terram pax hominibus bone voluntatis. Dumq; seruant oues inuenerūt agnum dei puro et mundissimo velere: quod in aridi tate totius terre celesti rore completum est: cuius sanguis tulit peccata mūdi: et terminatorē egypti militis fugauit in postib⁹. Statimq; concito gradu cepit per viam veterē pergere que ducit gazam ad potētias vel diuitias dei: et tacita secum voluere quomodo eunuchus ethiops gētium populum ꝑfigurans mutauerit pellē suam: et dum vetus relegit instrumētum fontes reperit euāgelij: atq; inde ad dexteram transiit ad bethsur: et venit erebol: que in botrum vertit. Unde in testimonium terre fertilissime et in typum eius qui dicit. Torcular calcaui solus: et de gētibus non est vir mecum exploratores botrū mire magnitudinis portauerūt. Non est longū spaciū: intrauit sarre. cellulam vidēs in cunabulis Isaac et vestigia quercus Abrahā sub qua vidit diē christi et letatus est: atq; inde consurgens ascēdit hebron: hec est cariatbarbe idest oppidū virorū quattuor: videlicet Abrahā Isaac et Jacob: et Adam magni: quē ibi conditus iuxta libū Jesu naue: hebrei autumant: plerisq; calepb quartum putēt: cuius ex latere memoria demonstrat. Noluit pgere cariathsepher. id est vicū litterarū: quia contemnēs occidētem litteraz reparat spiritū viuificantē: magisq; mirabat sapientes et inferiores aquas quas orboniel filius iepbonecenē pro australi et arida possessione susceperat: et

quarū ductu siccos prioris instrumēti agros fecerat irriguos vt redemptionem veterum peccatorū aquis baptismi reperiret. Altero die orto iam sole stetit in supercilio caphar beruch: idest ville benedictionis: quem ad locū Abraam dominus persecutus est. Unde latam despiciēs solitudinem: et terram quondam sodome et gomore adame et seboim: contēplata est balsamū vineas in engaddi: et segor vitulam consternantem: que prius bale vocabatur: et in zoaraz: hoc est paruulam sylo sermone translata est. Recordabatur spelunce lothi: et versa in lachrymas. virgines socias admonebat: cauendum esse a vino in quo est luxuria: et cuius opus moabite sunt et ammonite. Diu bereo in meridie: vbi sponsa cubantē reperit sponsum: iosepb inebriatus est cum fratribus suis. Reuertar hierosolymam: et per tecuam atq; amos rutilantē montis oliueti lucem aspiciam de quo saluator ascendit ad patrē: in quo per annos singulos vacca ruffa in holocaustū domini cremabat: et cuius cinis expiabat populuz israel in quo iuxta Ezechielē cherubim de tēplo transmigrantes: ecclesiam domini fundauerūt. ¶ Ingressaq; sepulchrum lazari. Maria et martbe vidit hospitium: et bethfage villam sacerdotaliū maxillariū et locum in quo pullus lasciuiens gētiuz domini frena suscepit: apostoloruq; stratus vestibus: mollia terga ꝑbuit ad sedēdum. Rectoq; itinere descēdebat hierico: cogitans illum de euangelio vulneratum: et sacerdotibus et leuitis mētis feritate ꝑteruntibus. clemētiam samaritani. idest custodis: qui seminecē suo imperio impositо iumento ad stabulum ecclesie reportauit: et locum adomim: quod iterpretatur sanguinū quia multus in eo sanguis crebris latronū fundebat incursibus et arbores ficomoruū zachei. idest bone penitētie opera: quib⁹ eruēta dudum et noxia rapinis peccata calcabat: excelsumq; dominū de excelso virtutū intuebat: et iuxta viam cecorū loca: qui receptis luminib⁹ vtriusq; populi credētis in dominū sacramēta premiserat. Ingressa hierico ꝑidit zebē: quam fundauit ayel in abyram primogenito suo et cuius portas posuit in segub nouissimo filiorum. Intuita est castra galgal et aceruum preputiorū: et secūde circūcisionis mysterij: et duodecim lapides qui de iordanis alueo illuc translati duodecim apostolorum fundamēta firmauerant: et fontē quondam legis amarissimum et sterilē: quem verus beliseus sua conclidit sapiētia et in dulcorē vbertatēq; conuertit. ¶ Uix nox transierat feruētissimo estu venit ad iordanem: et stetit in ripa fluminis. et orto sole. solis iusticie recordata est. quomodo in medio iordanis alueo ficca sacerdotes posuerint vestigia. et ad helie atq; beliseī imperium stantibus ex vtroq; latere aquis. itervnda ꝑbuerit. pollutasq; diluuio aquas. et totius humani generis interfectione maculatas. suo dominus mundauerit baptismate. ¶ Longū est. si velim de valle achor dicere idest tbumuli atq; turbarum. in qua furtum et auaritia condemnata est. et de bethel domo dei. in qua super nudam bumum. nudus et pauper dormiuit Jacob et posito subtus caput lapide. in zacharia septē oculos habere describitur. et in Esaia lapis dicitur angularis. Uidit scalam ad celum vsq; tendētem. in qua dominus desuper innitebatur. et ascendentibus porrigens manuz et negligentes de sublimi ꝑcipitans. Sepulchraq; in monte effraim iesu filij naue. et eleazari filij Aaron sacerdotis. e regione venerata est. quoruū vnus conditus est in tannata septētrionali parte montis gaaz. alter in galaatb filij finees. satisq; mirata est. q distributo: possessionum sibi montana et aspera delegisset. ¶ Quid narrem de sylo in qua altare diriptum bodieq; monstratur. et raptum sabinarum a tbumulo tribus beniamina ca ꝑcurrit. Transiuit sichē si non vt plerisq; errāter legunt sychar que nunc neapolis appellatur et ex latere montis garizim extructam. circa puteum Jacob intrauit ecclesiam. super quam dominus residens sitiensq; et esuriens. samaritane fidei sanatus est. que quinq; mosaicorum voluminum viris. et sexto quem se habere iactabat erroe dositbei derelicto verum messiam et verū reperit saluatorem. Atq; inde diuertēs vidit duodecim patriarcharū sepulchra. et sebasten idest samariaz. que in honorē augusti ab berode rege greco sermone angusta est nominata. Ibi sitti sunt beliseus et abdias prophetа. si quo maior nastos inter mulierū non fuit baptista Johannes vbi multis increuit mirabilibus. Namq; discernebat demones varijs rugire cruciatibus et ante sepulchra sanctorū vlulare homines lupoq; vocibus. latrare canum fremere leonum. sibilare serpētium. mugire tbauroruum. alios rotare caput. et post tergum ꝑterram vertice tangere. suspensisq; pede feminis vestes non defluere in facie. Miserebat omniū et per singulos effusis lachrymis. christi clemētiam precabatur. et sicut erat inualida ascēdit pedibus montē. in cuius duabus spelūcis. persecutionis et famis tēpore abdias prophetа cētum prophetas aluit pane et aqua. Hinc cito itinere percucurrit nazarā nutriculam domini. chanaā et capbarnum signoz eius familiares. lacū tbiberiadis nauigāte domino sanctificatum. et solitudinē in qua multorum populorū milia paucis saturati sunt panibus et reliquijs nascētiuz repleti sunt copbini duodecim. tribuū israel ascendebatq; montem thabor in quo transfiguratus est dominus. aspiciebat procul montes bermō et bermonijm. et campos latissimos galilee. in quib⁹ sisara et oīs eius exercitus barach vincēte prostratus est torrens cyson qui mediam planiciem diuidebat. et oppidum iuxta naym. in quo vidue suscitatus est filius monstrabatur. Dies me prius q̄ sermo deficiet. si volucro cūcta ꝑcurrere. que paulave nerabilis fide incredibili peruagata est. Transibo in egyptum et in sochot atq; apud fontem samson quem demolari maxille dente prodnrit subsista-

parumper, & arētia ora colluam vt refocillatus vi-
deam morastim sepulchrum quondam michee pro-
poete nunc ecclesiam: & ex latere derelinquam cho
reos: getheos: maresa idumeā & lachis: & per are-
nas mollissimas per gentium vestigia subtrahētes
latamq; beremi vastitatem veniam ad egyptū flu-
uium syon: qui interpretatur turbidus: & quinq; egy
pti transeam ciuitates: que loquuntur lingua cana
dithidi, & terram gessen & cananeos: in quibus fe-
cit deus mirabilia: & vbē no, que postea versa est
in alexandriam & oppidum domini nytriam in quo
purissimo virtutum nitro: sordes lauantur quoti-
die plurimorum. Quod cum vidisset occurrente si-
bi sancto & venerabili episcopo. Isidoro confessore
& turbis innumerabilibus monachorum & quibus
multos sacerdotalis & leuiticus sublimabat grad'
letabatur ad gloriam domini: sed se indignam tan-
to honore fatebatur. Quid ergo narrē machabeos:
arsenios, serapiones: & reliqua columnarum christi
nomina? Cuius non intrauit cellulam? quorum non
pedibus aduoluta est? Per singulos sanctos chri-
stū se videre credebat & quicquid in illos contule-
rat: contulisse se in dominum letabatur. Virus ar
dor & vix in femina credibilis fortitudo oblita fer'
& fragilitatis corporee inter tot milia monachorum
cum puellis suis habitare cupiebat: & forsitan a cū
ctis eam suscipiētibus impetrasset: nisi maius san
ctorum locorum traxisse desiderium: atq; propter fer
uentissimos estus de pelusio maynnam nauigatio
ne preueniens: tanta velocitate reuersa est: vt aues
putares. Nec multo post in sanctam bethleē man
sura veniens perpetuo: angusto per triēnium mā-
sit hospitio donec extrueret cellulas ac monasteria
& diuersorium peregrinorum iurta viam conderat:
in qua Maria & ioseph hospitium non inuenerant.
Ducusq; iter eius descriptum est: quod multis vir-
ginibus & filia comite peragrauit. ¶ Nunc virtus
eius latius describatur: que ipsius propria est expo
nēda deo iudice ac teste: profiteor me nihil addere
nihil in maius extollere mare laudantium: sed ne
rerum excedant fidem multa retrabere: ne apud
detractores: & geminno semp deuote rodētes fin-
gere puter & cornicem esopi alienis coloribus ador
nare: que prima christianorū virtus est tanta se hu-
militate deiecit: vt qui eam videret. & pro celebrita
te nominis videre gestiret ipsam esse non crederet:
sed ancillarū victimam. Et cū frequētibus chorus vir
ginū cingeretur, & veste & voce & habitu & incessu,
minima omnium erat. Nunq; post viri mortē vsq;
ad diem dormitionis sue cum vllo comedit viro: cq;
uis eum sanctū & in pontificali sciret culmine posi-
tum Balnea nisi periclitans non adiit: mollia et las
in grauissima febre lectuli strata non habuit: & sup
durissimam humum stratis ciliciolis quiescebat. si
tamē illa quies dicēda est que iugibus pene ora-
tionibus dies nocteq; iungebat: illud implens de
psalterio, Lauabo per singulas noctes lectum meū
lachrymis meis stratum meum rigabo. In qua vt
fontes crederes lachrymarum: ita leuia peccata plā
gebat: vt illam grauissimorum criminum crederes
ream. Cumq; a nobis crebrius moneretur: vt parce
ret oculis: vt eos seruaret euangelice lectioni: aie-
bat turpanda est facies: quam contra dei pceptum
purpuris & cerusa & stibio depinxi: affligendum est
corpus quod multis vacauit delitijs: longus risus
perpeti compēsandus est fletu, mollia lintheamina
& serica pciosissima asperitate cilicij commutanda.
Que viro & seculo placuit: nunc christo placere desi-
dero. Si inter tales tantasq; virtutes castitatem in
illa voluero pdicare: superfluus videar: in qua & etiā
cū secularis esset omniū rome matronarum exem-
plum fuit: que ita se gessit vt nunq; de illa etiā ma
ledicorum quisq; auderet fame confingere. Nihil
animo eius Clementius nihil erga humiles blan-
dius fuit. Non appetebat potēres nec tamē super-
bos & gloriolas querentes fastidio despiciebat. Si
pauperem viderat sustentabat si diuitem ad bene-
faciēdum cohortabatur. Liberalitas sola excede-
bat modum: & vsuras tribuens euersuras quoq; se
pe faciebat: vt nulli stipē rogātium denegaret. Fa
teor errorem meum: cur in largiēdo esset profusior
arguebam illud proferēs de apostolo: non vt alijs
refrigerium vt vobis aūt tribulatio: sed ex quali-
tate in hoc tēpore vt abundantia vestra sit ad illo-
inopiam. Et hoc de euangelio saluatoris qui habz
duas tunicas, det alteram non habenti: & prouidē-
dus esse ne quod libenter faceret semper facere nō
posset: multaq; huiusmodi que illa mira verecūdia
& sermone parcissimo dissoluebat testem inuocans
dominū se pro illius nomine cuncta facere: & hoc ha
bēte voti vt mendicans ipsa moreretur: vt vnū nū-
mum filie nō dimitteret: & in funere suo alieno fyn
done inuolueretur. At extremum inferebat. Ego si
petiero multos inueniam qui mihi tribuant: mēdi-
cans si a me non acceperit que ei possim etiam de
alieno tribuere & mortuus fuerit a quo anima eius
requiretur? Ego cautior in re familiari esse cupiebā
sed illa ardētior fide toto saluatori animo iūgebat
& pauperē dominū pauper spiritu sequebatur: red-
dens ei quod acceperat: pro ipso pauper facta. De-
niq; consecuta est quod optabat & in grādi ere alie
no filiam dereliquit: quod ducusq; debēs non suis
viribus sed christi se fidit misericordia redditura.
Solēt plereq; matronarum buccinatorib' suis do-
na conferre: & in paucos largitate profusa manus
a ceteris retrahere: quo illa omnino carebat vitio.
Ita enim singulis suam pecuniam diuidebat vt sin
gulis necessariū erat: non ad luxuriam: sed ad ne-
cessitatē. Nemo pauperū vacuus reuersus est. Ob
obtinebat non diuitiarū magnitudinem sed prude
tia dispensandi illud semper replicans: beati mise-
ricordes: quoniam ipsi misericordiā consequētur &
sicut aqua extinguit ignē: ita elemosyna extinguit
peccata: & facite vobis amicos de iniquo mamona

qui vos recipiant in eterna tabernacula & date ele
mosynam. & ecce omnia mūda sunt vobis & vbi Da
melis regē nabuchodonosor pmonentis: vt elemo
synis redimeret peccata sua. Nolebat in his lapidi
bus pecuniam effundere: qui cum terra & seculo trā
fituri sunt: sed in viuis lapidibus qui voluunt sup
terram: de quibus in Apocalipsi. Johannis ciui-
tas regis magni extruitur, quos in sapbirū smaragz
dum & ceteras gemmas esse vertēdos scriptura cō-
memorat. Verum bec communia possunt esse cum
paucis, & fit diabolus non summo culmine virtutū
posita, vnde loquit ad dominum post amissaz Job
substantiam, post euersam domum, post liberos in
terfectos, corum pro corio, & omnia que habuerit
homo dabit pro anima sua, sed extende manū tuaz
& tange ossa & carnes eius nisi in faciem benedixe-
rit tibi. Scimus plerosq; dedisse elemosynam sz de
proprio corpore nihil dedisse, porexisse egentibus
manum sed carnis voluptate superatos, dealbasse
ea que foris erant, & intus plenos fuisse de ossibus
mortuorum. At non Paula talis que tante conti-
nētie fuit, vt prope mensuram exederet & debili-
tatē corporis nimijs ieiunijs ac labore contraheret
que exceptis festis diebus vix oleum in cibo cape-
ret, vt ex hoc vno estimaretur. Quid de vino & li-
quamine & piscibus & lacte ac melle & ouis & reliqs
que gustu suauia sunt indicarit, in quibus sumēdis
quidam se abstinētissimos putant, & si bis ventrem
ingurgitauerint, totaz pudicitiam suspicant. Sem
per virtutes sequit inuidia, feriunq; summos fulgu
ra montes. Nec mirum si hoc de hominibus loquar
cū etiam dominus noster pbariseorum zelo fit cruci
fixus, & omnes sancti emulos habuerint, in paradi
so quoq; serpēs fuerit cuius inuidia mors introiuit
in orbem terrarum. Suscitarat ei dominus adaz
qui eam colaphizaret, ne se extolleret & quasi quo-
dam stimulo carnis sepius admonebat ne magni-
tudine virtutū altius saperet aliarūq; vitiōs femina
rū se in excelso crederet constitutam. Ergo aiebam
liuori esse credēdum & dandum insanie locū qō fe-
cisset iacob in fratre suo Esau: & dauid in pertina ci
simo inimicorū, Saul, quorū alter in mesopotamiā
fugerit alter se alopbilis crediderit, malēs bostī-
bus q̄ inuidis subiacere. At illa iuste respondebat
hoc dicēs. Si diabolus contra seruos dei & ancil-
las non vbiq; pugnaret, & ad omnia loca fugiētes
pcederet si non sanctoz locorū amore retinerer & be
thleē meam in altera reperire possem pte terraruz.
Cur enim non patiētia liuores superē? Cur non hu
militate frangam supbiam, & pcutienti maxillaz al-
teram non offeram. dicēte apostolo Paulo vincite
in bono malum. Nonne apostoli gloriabant, quan-
do p domino passi sunt cōtumeliā? Nōne ipse salua
tor humiliauit se formaz serui accipiēs factus obe-
diēs patri vsq; ad mortem, mortē aūt crucis vt nos
sua passione saluaret Job nisi certasset & vicisset
in plio non accepisset coronam iusticie, nec audiui-
set a domino, putasne me tibi aliter locutū q̄ vt ap
pareres iustus. Beati dicūtur in euangelio q̄ pse-
cutionē patiunt propter iusticiam. Secura fit cons
ciētia q̄ non propter peccata patiamur & afflictio
in seculo materia pmiorū est. Si quando procatio-
fuisset inimicus vsq; ad verborū iurgia profiliisset
illud psalterij decātabat. Cū plisteret peccator ad-
uersum me obmutui & silui a bonis. Et rursum. Ego
eni quasi surdus nō audiebā. & quasi mut' non aper-
iēs os suum, & factus sum quasi homo non audiēs
nec babēs in ore suo increpationes. In temptatio
nibus vero deuteronomij verba voluebat. Tēptat
vos deus vester. vt sciat si diligitis dñm deū vestrū
ex toto corde vestro & ex tota aīa vestra. In tribula
tionib' & angustijs Esaie replicabat eloquia. Qui
ablactati estis a lacte, qui abstracti ab vbere tribu
lationē sup tribulationem expectate, spem sup spez
adbuc pusillum, pter malitiā labioz, pter linguā
malignam. Et scripture testimoniū in consolationē
suam differebat ablatorū esse, & eorū qui ad viri-
lē etatē pueniissent, tribulationē sup tribulationem
sustinere. vt spem sup sprm mererētur accipere scie
tes quoniā tribulatio patientiā opatur, patiētia p-
bationem, probatio spem, spes aūt non cōfundit, &
q̄ si is qui foris est noster homo corrūpit, ille qui in
tus est innouet, & in psentia momētaneū & leue tri
bulationis nostre: eterne gloie pondus operatur in
nobis non aspicientibus que vident sed que non vi-
dent. Que eni vident tēporalia sunt, q̄ aūt nō vidē
tur eterna. Nec longū foret tps etiā si humane īpa-
tiētie tardū esse videat, quin dei statim sequat au-
xiliū dicētis. Tēpore opportuno exaudiui te, & in die
salutis auxiliatus sum tui. Nec dolosa labia & lin
guas iniquoz esse metuēdas, tamē dño adiutore le
temur. & ipsum audire debeamus monentem, per
patiētiam vestram possidebitis animas vestras. et
non sunt condigne passiones huius temporis ad
futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Et ali
bi. Patiēter agamus in omnib' que accidūt nobis
Patiēs enim vir multus in prudentia, q̄ enim pusil
lanimis est vehementer insipiens est. Itē in labori
bus & crebra infirmitate dicebat. Quando infir-
mor, tunc fortior sum, & habemus thesaurum istū
in vasis fictilibus, donec mortale hoc induat im
mortalitatem, & corruptiuum hoc vestiat incorru
ptionem. Et iterum, sicut abundant passiones xpi
in nobis, ita per christū abundat consolatio. Ac de
inde vt socij passionū estis, ita & consolationis erit
tis. In merore cantabat. Quare tristis es anima
mea, & quare turbas me. Spera in deo quoniā ad
huc confitebor illi salutare vultus mei & deus meus.
In pe. iculis loquebat. Qui vult venire post me, ab
neget semetipm & tollat crucē suā quotidie, & sequa
tur me. Et iterū qui voluerit animā suā, saluam face
re, perdet eam. & q̄ perdiderit animā suam, propter me sal
uā eam faciet. An dispēdia rei familiaris & auersio
totius patrimonij ei nunciabat, aiebat. Quid enim

pseuticonēs
pati qlr.

ꝑdest homini si totū mundū lucrifecerit: & aīa sua damnū habuerit? Aut quā dabit homo cōmutationem ꝓ aīa sua? Nudus exiui de vtero matris meæ: nudus & redeā. Sicut placuit dño ita factū est: sit nomen dñi benedictū. Et illud. Nolite diligere mūdum: neq; ea que in mūdo sunt: qm̃ oē qđ in mūdo est desiderium carnis est: & concupiscentia oculoꝝ & superbia vite huius: que nō est ex patre: sz de mūdo est & mūdus trāsibit & concupiscentia eius. Scio enim scriptas infirmitates grauissimas liberozū: & maxime toxotij sui quem plurimum diligebat: cuiꝰ illud virtute cōplesset: turbata sum & non sum locuta. in hec verba ꝓrupit. Qui amat filiū aut filiā super me non est me dignus. Exorans ad dñm loquebaꝰ possidе filios mortificatoꝝ qui ꝓ te quotidie mortificant corpora sua. Noui susurrationem quandam quod genus boꝝm vel pernicioſum est quasi beniuolū nunciasse. q ꝓ nimio feruore virtutum quibusdā videret insana: & cerebrū illius dicerent cōfouendū. Cui illa rīdit. Beatrū facti sum? mūdo. & angelis & boibus. Nos stulti ꝓpter rpm sed stultum dei sapientius est boibus. Unde & saluator loquitur ad patrem tu scis insipientiam meā: quem in euangelio ꝓpinqui quasi mentis impotē ligare cupiebant & aduersarij sugillabant dicentes demonium bz & samaritanus est. & in beelzebub principe demoniozꝝ eiicit demonia. Sz nos audiamus apostolum cohortantē. hec est gloria nostra testimoniū conscientie nostre: qm̃ in sanctitate & sinceritate & gratia dei uersati sumus in hoc mundo. Et dñm dicentem ad apostolos. Ideo mūdus vos odit. q non estis de mundo. Si enim essetis de mūdo amaret vtiq; mundus qđ suuz erat. Et ad ipm dñm verba vertebat dicens. Tu nosti cordis abscondita. & hec oīa venerunt super nos. & non sumus obliti tui. nec iniquе egimus in testm̃ tuum nec auersum ē retrorsum cor nostrum. Et ꝓpter te mortificamur tota die. & reputati sumus vt oues occisiōis. sed dñs auxiliator meus non timebo quid faciat mihi hō. Legi enim. Fili bonora dñm. & confortaberis. & extra deum nullum metueris. His & talibus testimoniꝭ quasi armatura xpi. & aduersus quidem oīa vitia sed precipue instruebat se contra inuidiaz seuiētem. & pariendo iniurias furoꝝ rabidi pectoris mitigabat. Denicꝫ usq; ad diem mortis & huius patiētia & aliorum zelus omnibus patuit: qui suum rodit auctorem: & dum emulum ledere nititur. in semetipsum ꝓprio furore bachatur. Dicam & de ordine monasterij: quomodo sanctorum continentiam in suum conuerteret lucrum. Seminabat carnalia: vt meteret spiritualia. dabat terrena: vt celestia tolleret: prædia concedebat vt pro bis eterna mutaret. Post virorum monasterium quod viris tradiderat gubernandum: plures virgines quas e diuersis ꝓuincijs congregarat: tam nobiles qꝫ medij & infimi generis in tres turmas monachorum diuisit ita dñ tarat: vt in opere & cibo separate: in psalmis & orationibus iungerentur. Post alleluya cantatuz quo signo vocabantur ad collectam nulli residere licit ū erat: sed prima vel inter primas veniens: ceteras operiebatur: pudore & exemplo ad laborem eas ꝓuocans non terrore. Oane hora tertia: sexta: nona vespera: noctis media: per ordinem psalterium canebat: nec licebat cuiꝰ sororum psalmos: necnon de scripturis sanctis aliqđ quotidie discerere. Die tamen dominico ad ecclesiam procedebant: ex cuius habitabant latere: & vnumquodꝫ agmen matrem propriam sequebatur. Atq; inde pariter reuertentes: instabant operi distributo: & vel sibi vel ceteris indumenta faciebāt. Si qua erat nobilis: nō permittebatur net de domo sua habere comitez: ne veterum actuum memor: & lasciuientis infantia errorem fabricaret antiquum: & crebra confabulatione renouaret. Unus omnium habitus: lintheamine ad tergendas solum manus vtebantur. A viris tanta eis erat separatio vt a spadonibus quoꝫ eas se iunxerat: nevllam daret occasione lingue maledice: que sanctos carpere solita est in solatium delinquendi. Si qua vero vel tardior erat: vel non inue niebatur ad psalmos & in opere pigrior. varijs eam modis aggrediebatur. Si erat tracūda blanditijs si patiens in correptione. illud apostoli. mitans. Quid vultis in virga veniam ad vos an in spiritu lenitatis & mansuetudinis? Excepto victu atq; vestitu nullam habere quid rei patiebatur. dicente Paulo. Habentes victum & vestitum bis contenti sumus ne consuetudine plus habendi præberet locum auaritie. que nullis expletur opibus. & quanto plus habuerit. plus requirit. & neq; copia neq; inopia minuitur Jurgantes inter se sermone blandissimo sedabat. lasciuientem adolescentularum carnem. crebris ac duplicatis frangebat ieiunijs. malens eas stomachum dolere qꝫ mentem. Si vidisset. aliquam comptiorez contractione frontis & vultis tristitia arguebat errantem. dicens mundtiaz. & turpe verbum atq; lasciuum nunqꝫ virgineo ore ꝓferendum. quibus signis libidinosus animus ostenditur. & per exteriorem hominem interioris hominis vitia demonstrantur. Quam linguosam & garrulam & procacem risu ridiq; perspexerat delectari & sepius commonitam nolle conuerti. intervltimas & extra conuentum sororum ad fores triclinij orare faciebat. & separatim cibum capere. vt quaz obiurgatio non correxerat. pudor emendaret. Furtum q si sacrilegium detestabatur. & quod inter seculi bominesvel leue putaturvel nibil. boc in monasterijs grauissimum dicebat esse delictum. Quid memorem clementiam & sedulitatez in egrotantes quos miris obsequijs & ministerijs confouebat. Lunq; alijs languentibus large præberet oīa. & esum quoꝫ erbiberet carnium. si qñ ipsa egrotasset. sibi non indulgebat. & in eo inequalis videbatur q in alijs clementiā in se duritiam commutabat. Nulla iuuenum puellaꝝ sano & vegetato corpore tante se dede-

rat continētie quante ipsa fracto & senili debilitatoꝫ corpusculo. Fateor in hac re pertinacior fuit. vt sibi non parceret. vt nulli crederet admonenti. Referam quod expertus sum. Mense iulio feruentissimis estibus incidit in ardorem febris. & post desperationem cū dei misericordia respirasset. & medici suaderent ob refectionez corporis vino opus esse tenui. ac paruo. ne aquam bibens in bydropem verteret. & ego clam beatū papam Epipbaniū rogarē. vt eam moneret. immo compelleret vinum bibere. vt erat prudens & solertis ingenij. statim sensit infidias & subridēs meū esse quod ille diceret intimauit. Quid plura? Cum beatus pontifex post multa bortamenta exisset foras. querenti mibi quid egisset respondit. Tantum profeci vt seni bomini pene suaserit ne vinum bibam. bec refero non quod incōsideranter & vltra vires sumpta onera probem. monente scriptura. Super te onus ne leuaueris. sed quod mentis eius feruorem & desiderium fidelis anime. ex hac quoꝫ probare velim perseuerantia dicentis. Sitiuit in te anima mea. qꝫ multipliciter tibi & caro mea. Difficile est modum tenere in omnibus. Et vere iurta philosophorū sententiam. mesotes. aretes. yperbolai kalilim quod nos breui sententiola exprimere possumus. ne quid nimis. Que in contemptu ciborum tantam habebat pertinaciā in luctu mitis erat & suorum moribus frangebatur maxime liberorum. Nam in viri & filiorum dormitione semper periclitata est. & cum os stomachumq; signaret. & matris dolorem crucis niteretur imprimere linire superabatur affectu. & credulam mētē parentis viscera consternebant. animoq; vincens fragilitate corporis vincebatur. Quid semel lāguor arripiens longo tēpore possidebat. vt & nobis inquietudinem & sibi discrimen afferret. In quo illa letabatur per momenta commemorans. miser ego bomo. quis me liberabit de corpore mortis huius. Dicat prudens lector ꝓ laudibus me vituperationem scribere. Testor iesum cui & illa seruit. & ego seruire cupio me in vtranq; partem nibil fingere. sed quasi christianum de christiana que sunt vera ꝓferre idem historiam scribere non panigericuz. q illius vitia aliorum esse virtutes. Vitia loquor. Ez animum meum & omniū fratrū ac sororū desiderio. qui illam diligimus & absentem querimus. ceteruz illa impleuit cursum suum. fidemq; seruauit. & nunc fruitur corona iusticie. ita & vidimus in ciuitate domini virtutum in ciuitate dei nostri. O beata rerū cōmutatio. Fleuit vt semper rideret. desperit lacus contritos. vt fontem domini reperiret. Uestita est cilitio. vt nunc albis vestibus vteretur & diceret. Scidisti saccum meum. & induisti me leticia. Ei nerem sicut panem manducauit. & potionem suam cum fletu miscebat. dicens. Fuerūt mibi lachryme mee panes die ac nocte. vt in eternum pane angelorum vesceretur & caneret. Bustate & videte quoniā suauis est dominꝰ. & eructauit cor meū verbum bonum dico ego opera mea regi: & Esaie primo domini per Esaiam in se cerneret verba compleri. Ecce q seruiunt mibi manducabunt: vos aūt esurietis: ecce serui mei bibēt: vos aūt sitietis: ecce qui seruiūt mibi letabunt: vos aūt confundemini: ecce qui seruiunt mibi exultabunt in gaudio: vos aūt clamabitis ob dolorem cordis: & propter contritionē spiritus vlulabitis. Diceram lacus eam semper fugisse contritos: vt fontem domini reperiret: vt posset leta cantare sicut desiderat ceruꝰ ad fontes aquarū: ita desiderat anima mea ad te deus: quando, veniam & apparebo ante faciem dei mei. Tangam ergo breuiter quomodo bereticorū cenosos deuitauerit lacus: & bos instar babuerit etbnicorum. Quidaz veterator callidus atq; [vt sibi videbatur] doctus atq; sciolus: me nesciente cepit ei proponere questiones & dicere. Quid peccauit infans vt a demone corripiatur? In qua etate resurrecturi sumus si in ipsa que morimur: ergo nutricibus opus erit. Si in altera nequaq; erit resurrectio mortuorū: sed transformatio in alios. Diuersitas quoꝫ sexus maris ac femine: erit an non erit. si erit sequēter & nuptie & concubitus & generatio. Si non erit sublata diuersitate sexus: eadem corpora non resurgunt: aggrauat enim terrena babitatio sensum multa cogitantem: sed tenui a te spiritalia docente apostolo: seminatur corpus animale & resurget corpus spirituale. Ex quibus omnibus probare cupiebat rationales creaturas ob quedam vitia: & antiqua peccata in corpora esse dilapsas ꝓp diuersitate meritis peccatorum tali vel tali conditione generari: vt vel corporum sanitate gauderēt & parentum diuitijs ac nobilitate vel in morbidas carnes & domos inopum venientes penas priſtinorum luerent delictorum: & presenti seculo atq; corporibus quasi carcere clauderentur. Quod cuz au differet & ad me retulisset indicans bominem mibiq; incubuisset necessitas: nequissime vipere ac mortifere bestie relistendi: de quibus psalmista comme morat dicens. Ne tradas bestijs animas confitentes tibi. Et increpa domine bestias calami: qui scribētes iniquitatē loquunt̃ ꝓtra dñm mēdaciuz: & releuant in excelsum os suū: cōueni bominē & orationibꝰ eiꝰ quā decipere niteba: breui interrogatiōe conclusi: vtrū crederet futurā resurrectionem mortuorū an non? Qui cū credere se respondisset: intuli Eadez resurgēt corpora: an altera. Cumq; dixisset eadem suscitatus sum. In eodē sexu an altero? Ad interrogata reticenti & instar colubri buc atq; illuc transferēti caput ne ferirē: q: [inq;] traces: ego mibi ꝓ te respondebo & consequētia inferā. Si non resurget mulier vt mulier: neq; masculus vt masculus non erit resurrectio mortuorū: q: sexus membra non fuerūt. vbi erit resurrectio mortuoꝝ que fine sexu nō constat & mēbris? Porro si corporū nō erit resurrectio. nequaq; erit resurrectio mortuoꝝ. Sed & illud qđ de nuptijs objcis. Si eadē mēbra fuerint

esaias.

heretica pars

ale opponit dn bia

sequi nuptias: a saluatore dissoluit. Erratis nesciē
tes scripturas neq; virtutē dei. In resurrectione
enim mortuorū neq; nubēt neq; nubēt̄ur: sed erunt
similes angelis. Ubi dicit̄ nō nubent neq; nubētur
sexuum diuersitas demonstratur. Nemo enim de li
gno ⁊ lapide, dicit: non nubent neq; nubentur: que
naturaz nubēdi non habent: sed de his que possunt
nubere: ex christi gratia ac virtute non nubūt: q; si
opposueris: quomodo erimus similes angelis cum
inter angelos nō sit masculꝰ nec femina: breuiter au
sculta. Non substantiā nobis angelorꝫ ꝫ̄uersatio
nē ⁊ beatitudinē repromittit: quō ⁊ iobānes bapti
sta anteq; decollaret̄ angelus appellatus est: tom
nes sancti ac virgines dei etiā in isto seculo vitā in
se exprimunt angelor. Quādo enim dr̄eritis simi
les angelis: similitudo promittit̄: nō natura mutat̄
Simulq; respondē. Quomodo illud interpreteris
quod thomas dñi resurgentis palpauerit manꝰ ⁊ vi
derit latus lancea vulneratum: ⁊ Petrus in littore
dominū stantem conspexerit: ⁊ fauum mellis ac par
tē assipiscis comedentem. Qui stabat habebat p̄
fecto pedes qui monstrauit latus vulneratū: vtiq;
⁊ ventrem ⁊ pectus habuit: sine quibus non sunt la
tera ventri ⁊ pectori coherentia. Qui locutus est
lingua ⁊ palato ac dēt̄ibus loquebatur. Sicut em̄
plectrum chordis: ita ⁊ lingua illiditur dentibus ⁊
vocalem reddit sonum. Cuius palpate sunt manus
consequenter ⁊ brachia habuit. Cuz igitur omnia
mēbra habuisse dicatur necesse est vt totum corpus
habuerit: quod conficit ex mēbris non vtiq; femi
neum sed virile. i. eiusdē sexus in quo mortuum est.
¶ Quod si ostēderis ergo ⁊ nos post resurrectōem
comedemus: ⁊ quomodo clausis ingressus ē ianuis
cōtra naturā pinguiz ⁊ solidoꝝ corpora audies.
Noli propter cibū resurrectionis fidē in calūniam
trahere. Nam ⁊ archisynagogi filie suscitate iussit
iesus cibum dari. ⁊ lazaro quadriduano mortuo cū
ipso scribitur iniisse conuiuiū: ne resurrectio corum
fantasma putaretur. Sinaūt q; clausis ingressus est
ianuis: ⁊ idcirco spiritale ⁊ etherem corpus nite
ris approbare: ergo ⁊ anteq; pateretur. quia cōtra
naturam grauium corpora sup mare ambulauit.
⁊ spiritale corpus habuit: ⁊ apostolus petrus qui ⁊
ipse super aquas pendulo incessit gradu: spiritale
corpus habuisse credendus est: cum potentia ma
gis ⁊ virtus ostēdatur dei quādo fit aliquid cōtra
naturam. Et vt scias in signoꝝ magnitudine non
nature mutationē sed dei omnipotētiam demon
strare petrus qui supra mare ambulabat cepit infi
delitate mergi nisi eum manus domini subleuasset
dicētis. Quare dubitasti modice fidei? Uiroꝝ au
tem te obdurare fratrem loquente domino. Infer
digitū tuum huc: ⁊ tāge manus meas ⁊ porrige ma
nū tuam ⁊ mitte in latus meū ⁊ noli esse incredulus
sed fidelis. Et alibi. Uidete manus meas ⁊ pedes
meos: q; ego ipse sum. Palpate ⁊ videte: q; spiritus
carnem ⁊ ossa non habet: sicut me videtis habere.
Et cum hoc dixisset ostēdit eis manꝰ ⁊ pedes. Offa
audis ⁊ carnē ⁊ pedes ⁊ manus: ⁊ globos mibi stoy
corum atq; aeria quedā deliramenta confingis.
¶ Porro si queris cur infans a demone corripiat̄
qui peccata non habuit: aut in qua etate resurre
cturi sumus cum diuersa moriamur ingetate susci
pies. Judicia tua abyssus multa: ⁊ profunda alti
tudo diuitiarum sapientie ⁊ scientie deiq; inscruta
bilia testimonia eius ⁊ inuestigabiles vie eiꝰ. Quis
enim cognouit sensum domini: aut quis consiliariꝰ
eius fuit? Etatum aūt diuersitas non mutat corpo
rū varietatem. Cum enim corpora nostra quotidie
fluant ⁊ aut crescant aut decrescant. Ergo tot erī
mus homines quot quotidie cōmutamini. Aut al
us fui cū decem annorum essem: alius cū quinqua
ginta: alius cum iam toto cano capite sum. Igitur
iuxta ecclesiarum traditiones: ⁊ apostolū paulū il
lud est respondēdum qō in virum perfectuz ⁊ in mē
suram plenitudinis christi resurrecturi sumꝰ: in qua
etate ⁊ adam conditū iudei autumant: ⁊ dominum
saluatorē legimus resurrexisse: ⁊ multa alia que de
vtroq; testamēto in suffocatione heretici ptuli. Ex
quo die ita cepit bominē detestari: ⁊ oēs q; eiusdez
dogmatis erāt. vt eos voce publica hostes ꝺ domini
proclameret. Hec dixi non vt breuiter heresim con
futarem: cui multis voluminibus respondēdū est:
sed vt fidē tāte femine ostēderē: que maluit inimi
cicias hominū subire ppetuas: q; se offensam amici
cie: notis q; uocare. Dicā ergo vt ceperā nihil inge
nio eiꝰ docilius fuit. tarda erat ad loquēdū: ⁊ velox
ad audiendū memor illius precepti: audi israel et
tace. Scripturas sanctas tenebat memoriter: ⁊ cuz
amaret hystoriam: ⁊ illud veritatis diceret funda
mentū magis sequebat intelligentiā spūalez: ⁊ boc
culmine edificationē anime ptegebat. Deniq; com
pulit me vtr vetus ⁊ nouū testrū: cum filia me discerē
te plegerē. Quod ꝓpter verecundiā negans: propter
assiduitatē ⁊ crebras eiꝰ postulatōes prestitit. vt do
cerē qō didicerē. a semetipso preceptore. sed ab illu
stribus ecclesie viris. Si cubi hesitabā ⁊ nescire me
ingenue confitebar: nequaq; volebat mibi acquie
scere: sed iugi interrogatione cogebat: vt e multis
varijsq; sentētijs: q; mibi viderent̄ ꝓbabilior ꝺicaz
rē. Loquār ⁊ aliū ꝺ: qō fortitan emulis videat̄ incre
dulum. ¶ Hebraā linguā quā ego ab adolescentia
multo labore ac sudore ex parte didici: ⁊ infatigabi
li meditatione non desero: ne ipse ab ea deserar ꝺi
scere voluit: ⁊ cōsecuta est: ita vt psalmos hebrai
ce cantaret: ⁊ sermonem absq; vlla latine lingue ꝓ
prietate resonaret. Qō quidēvsq; bodie in sancta fi
lia eius custochio cernimꝰ: que ita semp adhesit ma
tri: ⁊ eiꝰ obediuit iperio. vt nunq; absq; ea cubaret:
nunq; procederet: nunq; cibum caperet: ne vnū qui
dem nūmum haberet ptātis sue: sed ⁊ paternā ma
ternā substantiolam a matre distribuit pauperibꝰ:
⁊ pietatē in parente: hereditatez maximam: ⁊ diui
tias crederet. Non debeo silentio p̄terire: quanto

exultauerit gaudio q; paulam neptem suam leta ex
toroio genitam: imo voto ⁊ future virginitatis re
promissione conceptam audierat: in cuius ⁊ crepi
taculis balbutiente lingua allelui cantare: aut eq;
⁊ amite nomine dimidiatis verbis frāgere. In boc
solo patrie desiderium babuit. vt filium nurum ne
potem renunciare seculo christoq; seruire cognosce
ret. quod ⁊ impetrauit ex parte. Nam neptis christi
flammeo seruatur nurus eterno se tradens pudici
tie. socrus opera fide ⁊ elemosynis sequitur: rome
q; conatur exprimere: quod bierosolymis illa cōple
uit. Quid agis anima? Cur ad mortem eius venire
formidas? Jam dudum prolixio liber cuditur: duz
timemus ad vltima peruenire. quasi tacētibus no
bis ⁊ in laudibus illius occupatis differri possit oc
cubitus. Dum usq; prosperis nauigauimus ventis. ⁊
crispātia maris equora labens carina sulcauit. nūc
scopulis incurrit oratio. ⁊ tumescentibus fluctuum
mōtibus presens vtriusq; monasterij intētatur nau
fragium. itavt cogamur dicere: precepto: salua nos
perimus. Et illud. Exurge vt quid dormis domi
ne? Quis enim possit siccis oculis Paulam narra
re morientem? Nam grauissimam inualitudinē: im
mo quod optabat: inuenit: vt nos deseret ⁊ domi
no plenius iungeret. In quo languore custochij fi
lie probata semper in matre pietas ⁊ magis ob om
nibus cōprobata est. Ipsa assidere lectulo: flabel
lum tenere: sustentare caput puluilum supponere:
fricare pedes manus stomachumq; confouere mol
lia strata componere: aquam calidam tempera: et
mappulam apponere: omnium ancillarum pueriles
officia: ⁊ quicquid alia fecisset de sua mercede pu
taret subtractum. Quibus illa pcibus: quibus illa
mentis ⁊ gemitu: inter iacentem matrem ⁊ specuz
domini discurrit: ne paruaret tanto contubernio: ne
illa absente viueret: vt eodem feretro poturetur.
Sed o mortalium fragilitas ⁊ caduca natura: ⁊ ni
si christi fides nos extollat ad celū: ⁊ eternitas ani
me promittatur: cū bestijs ⁊ iumentis vna condi
tio est corporū idem occubitus iusto ⁊ iniusto: bono
⁊ malo: mundo ⁊ immundo: sacrificanti ⁊ non sacri
ficanti sicut bonus ita ⁊ qui peccat: sicut qui iurat
sic ⁊ is qui iuramentū metuit similiter ⁊ homines ⁊
iumenta in fauillam ⁊ cinerem dissoluuntur. Quid
diu differo: ⁊ dolorem meum in alijs immorando fa
cio longiorem? Sentiebat prudentissima feminarū
adesse mortē: ⁊ frigēte alia parte corporis atq; mē
brorum solū anime teporem in sancto ⁊ sacro pecto
re palpitare. ⁊ nibilominus dum ad suos pergeret
alienosq; despiceret: illos versiculos suspirabat: do
mine dilexi decorem domus tue ⁊ locū habitatiōis
glorie tue ⁊ q; dilecta tabernacula tua domine virtu
tū concupiscit ⁊ deficit anima mea in atria domini.
Item elegi abiecta esse in domo dei mei magis q;
habitare in tabernaculis peccatorum. Cūq; a me
interrogaret̄ cur taceret: cur nollet respondere in
clamantibus doleret aliquid: greco sermone respon
dit. Nibil habere molestie: sed omnia quietaz tran
quilla respicere. Post bec obmutuit: ⁊ clausis ocu
lis quasi humana despiceret: vsq; ad expirationem
anime eosdem repetebat versiculos: vir ⁊ aure ap
posita quod dicebat audire possemus: digitumq;
ad os tenēs: crucis signum pingebat in labijs. De
fecerat spiritus ⁊ anbelabat in mortem: animaq;
erumpere gestiens ipsum stridore quo mortaliū vi
ta finitur in laudes domini conuertebat. Aderant
bierosolymorum ⁊ aliarū vbiū episcopi ⁊ sacerdotes
inferioris gradus ac leuitarū innumerabilis multi
tudo: omne monasteriū virginū: ⁊ monachorū cho
ri repleuerūt. Stratimq; audiuit sponsum vocantē:
surge veni prima mea: speciosa mea: columba mea.
Quoniā ecce byems transiit pluuia abiit: sibi leta
respondit. Flores visi sunt in terra: tempus sectio
nis aduenit: ⁊ credo videre bona domini in terra vi
uētium. Ex binc non vlulatus non planctus: vt in
ter seculi homines fieri solet. sed psalmorū linguis
diuersis ex anima concrepabant translataq; epor
manib⁹ ⁊ cereuicem feretro subijcientibus cum alij
pontifices lampades cereosq; proferrent. alij cho
ros psaliētium ducerēt in media ecclesia in spelun
ca saluatoris est posita. Tota ad funus eius pales
tinarū vbiū turba conuenit. Quē monachorū la
titantiū in beremo cellula sua tenuit. Quā virginū
cubiculoruz secreta tenuerunt? Sacrilegium puta
bat. que non tali femine vltimum redditisset offi
cium. Uidue ⁊ pauperes in exēpluz dorcadis ves
tes ab ea p̄bitas ostēdebant. Omnis inopū multi
tudo matrē ⁊ nutriculaz se pditisse clamabat. quod
q; mirū sit nibil pallor inuarat in facie: sed ita ꝺis
gnitas quedaz ⁊ grauitas ora cōpleuerat: vt eā pu
tares non mortuā: sed dormientē. Greco latino syro
q; sermone: psalmi in ordine psonabant: non solum
triduo ⁊ donec subter ecclesiā ⁊ iuxta specū dominī
conderet̄: sed p̄ oēm bebdomadā. Cunctis qui ve
nerāt suū funus ⁊ propias credētibus lacbrymas:
venerabilis virgo filia eius custochium: quasi abla
ctata sup matre sua velle sepeliri. Testis est iesus
ne vnā quidē nummū ab ea filie derelictū magnuz
es alienū ⁊ quod bis difficilius est: fratrū ⁊ sororū
immēsam multitudinē: quos ⁊ sustentare arduum ⁊
abijcere impiū est. Quid bac virtute mirabilius: fe
minaz nobilissime familie magnis quondam opib⁹
tanta fide ora dilargitam: vt ad egestatem pene vl
timaz ueniret. Jactēt alij pecunias in corbanam
dei: era congesta: funalibus aureis dona pendētia
nemo plus dedit pauperibus q; que sibi nibil relin
quit. Nunc illa diuitijs fruitur: ⁊ bis bonis que nec
oculus vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis
ascēderunt. nos nostrū vicē dolemus. ⁊ inuidere po
tius glorie eius videmur si voluerimus diutius fle
re regnantem. Secura esto custochium magna
hereditate ditata es. pars tua dominus. ⁊ quo
magis gaudeas mater tua longo martyrio coro
nata est. Non solum effusio sanguinis in confessio

ne reputatur: sed deuote quoq; mentis immaculata seruitus quottidianum martyrium est. Illa corona depositis ꝛ violis texitur: ista de liliis. ¶ Unde in cantico scribitur canticorum. Eatruelis meus candidus ꝛ rubicundus ꝛ in pace ꝛ in bello eadem premia vincentibus tribuens. Pater inq; tua: audiuit cum Abraam. Exi de terra tua: ꝛ de cognatione tua: ꝛ veni in terram quam ostēdam tibi: ꝛ per Hieremiam dominum precipientem: fugite de medio babylonis: ꝛ saluate animas vestras. Usq; ad finem mortis sue: non est reuersa in chaldeam: nec colles egypti ꝛ virulentias carneum desiderabat, sed choris comitata virgineis: ciuis est saluatoris effecta: ꝛ de paruula berbleē: celestia regna conscendens: dicit ad veram noemi populus tuus populus meus: deus tuus deus meꝰ Dunc tibi librum ad tuas lucubratiunculas: eodem quem tu sustinens dolore algens dictaui. Nā quotiensc̄unq; stilum figere volui: et opus exarare promissum: totiens obriguerunt digiti: cecidit manus sensus elanguit. Unde et inculta oratorum scribentis absq; vlla elegantia et verborū lepore testatur. Tale paula: et cultoris tu victimā senectutem orationibus iuua. Fides et opera tua christo te sociant: presensq; quod postulas, facilius impetrabis. Exegi monumentum ere perēnē quod nulla possit destruere vetustas. ¶ Incidi eulogium sepulchro tuo: quod huic volumini subdidi. vt quocunq; sermo noster pueneritꝰte laudatā: te bethleem conditam lector agnoscat.

¶ Titulus sepulchri eius.

Scipio quaz genuit: paule fudere parētes.
Bracchorū soboles: Agamēnonis inclyta proles.
Hoc tacet in tumulo: paulā dicere proces.
Eustachij genitrix: romani prima senatus.
Pauperiē christi: ꝛ bethlemetica iura secuta est.

¶ In foribus spelunce.

Respicis angustū: precisa rupe sepulchrum.
Hospitiū paule est celestia regna tenentis.
Fratres: cognatos: romā: patriāq; relinquēs.
Diuitias, sobolem, bethlemiti condit antro.
Hic presepe tuū xp̄e: atq; hic mystica magi.
Munera portantes dominiq; deoq; dedere.

¶ Dormiuit sancta ꝛ beata Paula septimo Kalen. Februarij, tertia sabbati post solis occubitum: et sepulta est quinto Kalendas eiusdem: bonosio augusto et aristemo consulibus. Uixit in sancto proposito rome annos quinq;: bethleem annos viginti. Omne vite tempus impleuit annis quinquaginta sex, mensibus nouem: diebus viginti ꝛ vno.

¶ Finit vita sancte Paule.

¶ Incipit prologus in conuersatione ꝛ vite sancte Pelagie.

Verba sacerdotis tanti et celata latinis, Eustochius christi transtuli subsidio. Sed vos lectores mecum pensate laborem. Et memores nostri fundite verba dei, qualiter pelagia de prostibulo ad celestia migraret.

¶ Incipit vita sancte Pelagie.

Quod factum est signum, immo miraculū in diebus nostris placuit mihi peccatori Jacobo dyacono. vt scribe rem vobis spiritalibus fratribus. vt audientes ꝛ iuuamē maximum consequentes anime vestre misericordē dominū glorificetis qui nullum hominē vult vllo modo pdere, sed oēs peccatores saluos facere. Nūc ergo filētium date mihi, ꝛ intuemini cū omni affectu ꝛ sensu vigilantissimo hec que a me explanantur. totius etenim iuuaminis ꝛ compunctionis plena est expositio. ¶ Sacratissimus episcopus antiochie ciuitatis, conuocauit ad se omnes prope, se consistentes episcopos pro certa quadam causa, vnde conuenerunt episcopi numero octo. Inter quos fuit ꝛ sanctissimus vir dei. Nōnus episcopus meus vir mirificus ꝛ efficacissimus monachus de monasterio quod dicitur tabēnēsiotarū. ¶ Propter incomparabilem enim eius vitam, ꝛ decoratissimam conuersationem, raptus est de monasterio ꝛ episcopus ordinatus. Cōgregatos ergo in pdicta ciuitate, iussit nos episcopus ipsius ciuitatis manere in basilica beatissimi martyris iuliani. Ingressiq; secessimus vbi ꝛ ceteri qui conuenerunt episcopi de cellulis suis ante ianuam ipsius basilice secederūt in cellulis suis. Quibus sedētibus aliqui episcopi dominū meū Nōnū rogabant vt aliquid ab ipso docerētur. Statimq; ex ore suo sanctꝰ episcopꝰ cepit loqui ad edificationē ꝛ salutem omniū qui audiebant. Cunctis vero nobis admirantibus sanctam doctrinam eius ecce subito trāsijt per nos prima mimar antiochie ipsaq; est prima thorētriarū pantbomimarū sedēs sup asellum ꝛ processit cum summa fantasia adornata. ita vt nihil videretur super ea nisi aurum ꝛ margarite ꝛ lapides pciosi, nuditas vero pedum eius ex auro ꝛ margaritis erat cooperta. Cuz qua maxima erat pompa puerorū ꝛ puellarū in vestibus preciosis amicta, ꝛ torques aurea sup collum eius. Quidam pcedebant, alij vero sequebantꝰ eam, pulchritudinis aūt ꝛ decoris eius non erat satietas omnibus secularibꝰ hominibꝰ. Que tamē transiens per nos totū impleuit aerem ex odore musco vel ceteroꝝ suauissimoꝝ odoramentoruz flagrantia. Quam

vt viderunt epi: ita nudo capite ꝛ omni mēbrorum compage: sic inuerecunde transire cum tantis obsequijs: vt nec velamen super caput positum: nec sup scapulas tacentes ingemuerunt: ꝛ quasi a peccato grauissimo auerterunt facies suas. Beatissimꝰ autem nōnius intentissime eam ꝛ diu respiciebat: ita vt posteaq; transisset intueretur: ꝛ respiceret eam. Et postea auertit faciem suam: dicens ad circūsedentes episcopos. vos non delectati estis in tanta pulchritudine eius? Illis vero nihil respondentibꝰ posuit faciem super genua sua: ꝛ manuale sanctum quod tenebat sanctis manibus suis ꝛ fic omnem finum suum repleuit lachrymis, ꝛ suspirans grauiter dicit iterum ad epos. Non delectati estis tata pulchritudine eius Illis vero nihil respondentibꝰ: vere ait rego valde delectatus sum ꝛ placuit mihi pulchritudo eius, quoniam istam habet deus ppone re ꝛ statuere in conspectu tremende ꝛ admirabilis sedis sue: iudicaturus nos tam epatum nostrū. Et iterum dixit ad epos. ¶ Quid putatis dilectissimi 3 quāta boꝛas fecit in cubiculo suo hec mulier lauās ꝛ componens se cum sollicitudine animi ꝛ intentione: ad spectaculū ornans: vt corporali pulchritudini ꝛ ornatui nihil deesset: quatenus omnibus placeat ne turpis videatur esse suis amatoribus: qui bodie sunt ꝛ crastino non. Ergo ꝛ nos habentes patrē in celis omnipotentem sponsum imortalem: donantē bene custodientibus, pmissiones que habent diuitias celestes: ꝛ eterna premia que extimari nō possunt: que oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascenderunt: que parauit deus diligētibus se. Quid enim plura loquor, habentes repromissionem faciem illam magnam ꝛ splendidaz ꝛ inestimabilem sponsi vultum videre: cui cherubin respicere nō audent: non ornamus neq; detergimus sordes de miseris aīabus nostris: sed dimittimus eas negligenter iacere. Hiis oībus dictis: appreb̄endit me peccatorem dyaconum puenimusq; in hospitio vbi nobis fuerat cellula data. Et ingressus cubiculum suum iactauit se in pauimentum: ꝛ faciem suam ad terram: percutiensq; pectus suum lachrymabatur dicens domine iesu christe ignosce mihi 3 peccatori ꝛ indigno: quia vnus diei ornatus meretricis superauit ornatum anime mee. Quali vultu respiciam ad te: aut quibus sermonibus iustificer in conspectu tuo, Non enim cor meum ante te: quoniam ꝓspicis secreta mea. Et veb mihi peccatori ꝛ indigno: quoniam ante altare tuum assisto ꝛ non offero pulchram animam qualem expetis a me. Illa enim promisit placere hominib' ꝛ fecit: ꝛ ego promisi tibi placere ꝛ mentitus sum ppter pigritiam meam. Nudus sum tam in celo q̄ in terra: non adimplens precepta mandatorum tuorum. Ergo non est mihi spes ex operibus bonis: sed spes mea in misericordia tua: qua confido saluari. Hec vero illo dicente: ꝛ horum plurimum vlulante: eodem die vebemēter festa celebrauimus. Superueniente autez die que

3. flet, bty nōnig, episcopg q̄ nō laborauit vt placeret deo ꝓponendo aīg suā sicut illa meretrix ꝓponēdo corpg suū 7

est dominica: postq; compleuimus nocturnas orationes: dicit ad me sanctus Nonnius episcopꝰ, Tibi dico frater dyacone: vidi somnium ꝛ fortiter cōturbor: eo q̄ non possum discernere illud. Qui mox dicit ad me vidisse se in somnis: quomodo ad cornu altaris staret nigra columba: multis sordibꝰ inuoluta: que circumuolabat me: ꝛ fetorem ad squalorē sordidum eius ferre non valebam. Illa vero circūstetit me donec dimissa est oratio catbecuminorum. Postq; vero proclamauit dyaconus catbecuminis procedite: statim nusq; comparuit. Et post missam fidelem ꝛ completionem oblationis: cū dimissa eēt ecclesia: egrediente me limitem domus deivenit de quo ipsa columba multis sordibus inuoluta ꝛ iterū circūuolabat me. Ego vero extendens manum apprebendi eam ꝛ iactaui in concbā que erat i atrio sancte ecclesie ꝛ dimisit in aqua omnes sordes suas quibus obuoluta erat: ꝛ ascendit de aqua candida ficut nix: que ꝛ volans in excelsum ferebatur: ꝛ omnino ab oculis meis sublata est. Cum ergo narrasset somnium sanctus dei nonnius epꝰ apprehendit me: ꝛ peruenimus ad maiorem ecclesiam cum ceteris epis: ꝛ salutauim' epm ciuitatis. Et ingrediēs omnem populum ecclesie boꝛtatus est, qui ingressi federunt super thronos suos: ꝛ post omnem canonicam celebrationem vel lectionem sancti euāgelij idem episcopus ciuitatis porrigens sanctum euangelium beatissimo nonnio boꝛtabatur eum vt verbum faceret ad populum. Qui aperiens os suum lo- pdicaat bty nō quebatur sapientiam dei que habitabat in eo: quoniam nihil compositionis aut philosophie aut indiscretus alloquebatur: nihil in se babēs humane nature superfluum: sed repletus spiritu sancto arguebat ꝛ monebat plebem: fincerissime loquens de futuro iudicio: ꝛ de perpetuis bōis que reposita sūt. Cuncta ergo plebs compuncta est ex verbis quibꝰ locutus est per eum spiritussanctus ita vt pauimentuz sancte ecclesie inunderet populi lachrymis. Hibernatione vero misericordie diuine contigit vt cōueniret ad ecclesiam: ꝛ meretrix hec de qua factus 9No sio meretris est vobis sermo. ꝛ quod mirum est catbecumina in fmone. cui nunq; accessit solicitudo peccatorum: nec aliquando ad dei conuenisset ecclesiam: subito cōpuncta est timore domini. Cum argueret sanctus nonnius populum ita vt desperaret de seipsa mulier: plangens flumina lachrymarum fundebat nec vllo modo a fletu continere se poterat. Et statim precepit duobus pueris suis dicēs. Sustinete in hoc loco: ꝛ duz egressus fuerit sanctus nonnius episcopꝰ sequimini eum ꝛ inquirite vbi maneat, ꝛ venite ꝛ renunciare mihi. Pueri vero fecerunt sicut precepit eis domina sua ꝛ sequentes nos venerunt in basylicam beatissimi martyris Juliani vbi nobis hospitium seu cellula erat. Et ingressi venerunt domine sue dicentes: quoniam in basilica beatissimi martyris iuliani manet. Quo illa audito statim transmisit dypticum tabularum per eosdem pueros ita cō-

epistola missa bti nonni ad meretri

tinentem. Sancto discipulo christi peccatrix t discipula dyaboli. Audiui de deo tuo q celos inclinauit t descendit super terram: non propter iustos sz vt peccatores saluaret: intantum humiliatus vt publicanis appropinquauerit: t in quem cherubin respicere non audent: cum peccatoribus cōuersat' sit Et tu domine meus qui multam sanctitatez habes t si carnalibus oculis ipsum dominum Jesum christum qui se illi mulieri meretrici samaritane manifestauit ad puteum non aspexisti: tamen verus cultor illius es: sicut a christianis audiui referentib'. Si vero illius christi verus es discipulus', non me respuas: per te desiderantem videre saluatorem: vt per te merear videre vultum sanctum suū. Tunc rescripsit ei sanctus nōnius episcopus. Quecz estimanifesta es deo: t tu: t tractatus tuus t volūtas tua Attamen dico tibi ne velis tentare humilitatē meam: ego enim sum homo peccator seruus dei. Si p certo habes desiderium diuinitatis virtutem adipiscendi t fidem: t me vis videre sunt mecum episcopi alij: veni t ante eos me videbis, nā sola me, videre non poteris. Cum hec relegisset meretrix gaudio repleta cursu venit ad basilicam beati martyris Juliani: t nūciauit nobis de p̄sentia sua. Quo audito sanctus nōnius episcopus vocauit ad se omnes qui illic aderant episcopos: t iussit eaz accedere ad se. Que accedens vbi congregati erant episcopi iactauit se in pauimentum: t apprehendit pedes beati Nonnij episcopi dicens. Rogo te domine meus imitare magistrum tuum dominum iesum christum: t effunde super me tuam bonitatez t fac me christianam. Ego enim sum domine meus pelagus peccatoruz t abissus iniquitatis. Peto me baptizari. Dum vix eam persuasisset sanctus nonnius episcopus surgere a pedibus suis cuz surrixisset dixit ad eam. Canones sacerdotales continent non baptizari meretricez nisi fideiussores p̄stiterit: vt non se iterum in ipsis malis reuoluat. Que audiēs talem episcopi sententiam iactauit se iterum in pauimentum t apprehendit pedes sancti Nonnij t ipsos lachrymis suis lauit: t capillis suis extergebat dicens. Rationem reddas deo p̄o anima mea: t tibi ascribantur iniquitates factorum meorum si dixeris me iniquam t turpissimam baptizare. Non inuenias portionem apud deū cum sanctis. nisi me nunc feceris alienam malorum operum meorū. Neges deum t idola adores nisi me bodie in sponsam christi renasci feceris: t obtuleris deo. Tūc omnes episcopi t clerici qui conuenerunt videntes talem peccatricem p̄o deitatis desiderio talia loquentē: admirantes dicebant: nunq̄ se talem vidisse fidem t desiderium salutis: sicut huius meretricis. Et statim transmiserunt me peccatorem dyaconū ad episcopum ciuitatis vt hec omnia ei insinuarē: t vnam de dyaconissis iuberet eius beatitudo transmittere mecuz. Qui audiens letatus est gaudio magno dicens. Bene pater bonorabil' te expectabant opera ista: scio q̄ os meum eris. Et statim transmisit mecum donnam Romanam primam dyaconissam. Que veniens inuenit eam adhuc ad pedes sancti Nonnij episcopi: cui vix persuasit surgere a pedib' suis dicens. Surge filia. vt exorcizeris. Dixitq̄ ei, Confitere omnia peccata mea. Que respondit. Si perscrutata fuero scientiam cordis mei: non inuenio in me aliqua opera bonorum actuum. Peccata enim mea scio q̄ arene maris grauiora sint: aq̄ etsi perparua est p̄ mole peccatorum meorum. Confido vero de deo tuo q̄ dimittat pondus iniquitatū mearum t respiciat super me. Tunc dixit ad eā sanctus Nonnius episcopus. Dic quod sit nomē tuuz? Que respondit. Naturali nomine Pelagia vocata sum a parentibus meis ciues vero antiochie margaritam me vocant: propter pondus ornamentoz quibus me adornauerunt peccata mea. Ego enim habeam ornamentum t comptum ergasterium dyaboli. Iterum dixit ad eam sanctus Nonnius episcop' Naturali nomine Pelagia vocaris? Que respōdit. Jta domine. Quo audito sanctus Nonnius episcopus exorcizauit eam t baptizauit: t imposuit ei signuz domini: tradiditq̄ illi corpus christi. Fuitq̄ illi mater spiritalis sancta Romana prima dyaconissarum: que accipiens eaz ascendit in cathecumineum: eo q̄ nos ibi maneremus. Tunc dixit ad me sanctus Nonnius episcopus. Tibi dico frater dyacone: letemur bodie cum angelis dei: t oleuz extra consuetudinem sumamus in cibo: t vinum cum letitia spirituali accipiamus propter salutē hui' puelle. Sumentibus vero nobis cibum: audiuntur voces subito velut dominis qui violentiam patitur, Dyabolus enim clamauit dicens. Uebueb quid patior a decrepito sene isto? Non tibi sufficiunt triginta milia sarracenorum quos mihi abripuisti t baptizasti: t obtulisti deo, tuo? Nō tibi sufficiebat ō tuis beliopolis quoniam cum t ipsa mea esset: t omnes qui in ea habitabāt me adorarent: tu mihi abripuisti t obtulisti deo tuo? Sed t nunc maximam spē meam abstulisti a me iam nunc non fero machinationes tuas. O iam quid patior a damnabili isto? Maledicta dies illa in qua natus es tu fluminā lachrymaz infirmo hospitio inundant iam spes mea abstracta est. Jsta omnia clamabat dyabolus: t lamentabatur ante ianuas t audiebatur ipse ab omnibus hominibus. Et iterum repetens: ad neophitam puellam dixit. Hec mihi facis donna mea Pelagia. Et tu mecum iudam imitaris. Ille enim gloria t bonore coronatus: t apostolus constitut' Ipse didicit dominum suum: ita t tu mihi fecisti Tunc dicit ad eam sanctus Nonnius episcopus. Signa te cruce christi: t abrenuncia ei. Que signauit se in nomine christi: t insufflauit in demonem: t statim nusq̄ comparuit. Post biduum autez dormiente ea cū sancta romana cōmatre sua i cubiculo suo apparuit dyabolus nocte t suscitauit ancillam dei Pelagiaz t dicebat. Rogo te donna mea margarita? Nunq̄d

respōsio bti nonni

non ex auro t argento ditata es. Nunquid non ex auro t gemmis pecciosis adornauit te quid te contristauit. Respondebat mihi vt satisfaciam tibi: tantū ne me facias opprobrium christianorum. Tunc ancilla dei pelagia signauit se: t ex sufflauit in demonem dicens. Deus meus qui me eripuit de medio dentium tuorum t indurit me in celestem thalamū suum: ipse tibi refistet pro me. Et statim nusq̄ comparuit dyabolus. Tertia vero die posteaq̄ baptizata est sancta Pelagia rogauit puerum suum qui p̄erat rebus eius omnibus: t dixit ad eum. Vade in vestiarium meum: t scribe omnia que sunt taz in auro q̄ in argento: vel in ornamentis: aut vestibus p̄ciosis: t affer mihi. Puer fecit sicut precepit domina sua: t omnem substantiam suam detulit. Que statim vocauit sanctum Nonnium episcopum per sanctam romanam commatrem suam. t omnem substantiam suam posuit in manibus eius dicens. Hec sunt domine diuitie quibus ditauit me satbanas: has trado in arbitrio sanctitatis tue: t quod nosti expedire facias ex eis: mihi enim optande sunt diuitie domini mei iesu christi. Qui statim vocauit custodem ecclesie seniorem t ipsa p̄sente omnem substantiam eius in manibus illius tradidit dicens. Adiuro te per inseparabilem trinitatez: ne quid huic in episcopum: aut in ecclesiaz ingrediatur: sed magis viduis t orpbanis t pauperibus erogetur: vt quod male attractus est: bene distribuatur: t diuitie pectricis fiant thesauri iusticie. Si vero spreto sacramento siue per te siue per quemlibet alium substraxeris de bis quicq̄ anathema ingrediatur domum eius: t cum illis habeat partem qui dixerunt crucifigatur crucifigatur. Illa vero conuocauit omnes pueros t puellas suas t liberauit omnes donauitq̄ torcos aureos de manu sua dicens. Festinate t liberate vos de hoc seculo neq̄ pleno peccatis: vt sicut fuimus in hoc seculo: ita simul permaneamus sine dolore in illa vita que est beatissima. O ctauave ro die quando habebat depositionem albarum facere: surgens nocte nobis ignorantibus: deposuit vestem baptismatis sui t induit se tunicam tricinā i. cilicinam: t birram sancti Nonnij episcopi: t exilla die nusq̄ cōparuit in ciuitate Antbiochia. Quā sancta Romana flebat amarissime: t sanctus Nonnius consolabatur eam dicens. Noli flere filia: sed letare gaudio magno: quoniam Pelagia optimam portionem elegit: sicut maria quā dominus p̄fert Marthe in euangelio Illa autem abijt bierosolymam: t construxit sibi cellulam in mōte oliueti: vbi dominus orauit. Post aliquantulum vero tempo ris conuocatis episcopus ciuitatis omnes episcopos vt vnusquisq̄ reuerteret ad propria. Post triēnium aut quadriennium temporis desideraui ego Jacobus dyaconus p̄ficisci bierosolymaz: vt ibi adorarem resurrectionez domini nostri iesu christi t oraui episcopum meum vt me permitteret ire. Dū me p̄misisset ire: dixit ad me, Tibi dico frater dyacone: dum peruenieris bierosolymā: require ibi quē dam fratrem Pelagium monachum: t eunuchum: qui multos annos habitat in solitudine clausus: q̄ si eū visitaturus vere essi poteris ab eo iuuari. Hec aūt oia dicebat mihi de ancilla dei Pelagia nō manifeste. PeruenI ergo bierosolymā: t adorauI sanctam resurrectionē dñi nostri iesu xp̄i: t alia die requisiui seruū dei. Et accessi t inueni eū in mōte oliueti vbi dūs orauit: in modica cellula vndiq̄ circūclusa: t paruā fenestrellulā habuerat in pariete. t p cussi ostiolū fenestrellule: t statiz aperuit mibi: t cognouit me: ego vero nō cognoui eā. Quō enim poteram cognoscere illā quaz ante videra inestimabili pulcbritudine iam facie marcidā factā p̄ nimia abstinentia O culi vero eius sicut fosse videbātur. Que dicit ad me. Unde venis frater? Ego respōdi t dixi. O dissus suz ad te iubente. Nōnio epō. Que aūt ait ad me O ret p me: qui vere sanctus dei est. Et statim clausit ostiolū fenestrellule: t cepit psallere boza tertia Ego vero orauI iuxta parietē cellule eius: t recessi multū iuuatus de angelica visiōe ei'. Reuersus aūt bierosolymā cepi p monasteria ābulando visitare fratres. magnaverO ferebaf fama p monasteria de dōno Pelagio: pterea deliberaui etiam iterato ad eum redire: t salutaribus doctrinis eius refici. cunq̄ ad cellulam suā peruenissez: t pulsare: timo nominatim eum interpellare p̄sumerē: nibil respondit. Expectaui secunda die t tertia perseuerans: t p̄pio nomine pelagiuz interpellans nemineM audiui. Quare intra me dixi. Aut nemo est bic. aut recessit qui erat bic monachus. Nutu vero dei monitus: iterum dixi considerem ne ostioluz fenestrelule. Et prospexi t vidi eum mortuum: t clausi fenestriolam de luto replens diligenti cursu veni bierosolymam t nunciaui cōmanentibus: q̄ sanct' Pelagius monachus mirabilia faciens requieuisset. Tunc sancti patres venerunt cum diuersis monasterijs monachorum: t sic solutum est ostiolū: t celluleM: t delatum est foras sanctum corpuculum eius quod auro t lapidibus p̄ciosis condigne compositum fuerunt. Et dum sancti patres vngerent corp' mirabile: tunc cognouerunt q̄ fuisset mulier. Qui volentes miraculum absconderE: sed populum ipsum latere non poterat: exclamauerunt voce magna dicentes. Gloria tibi domine Jesu christe qui mirtas diuitias absconsas habes super terram: non soluz viriles: sed etiam muliebres. Diuulgatum est autem omni populo: t venerūt omnia monasteria virginū tam de hierico q̄ et iordane vbi dominus baptizatus est cum cereis lampadibus t bymnis. t sic deposite sunt sancte reliquie eius: t portate a sanctis patribus. Hec vita meretricis: hec conuersatio desperate cū qua t dūs nos faciat inuenire misericordiā suā in die iudicij: qui ipsi est bonor t gloria potestas t imperium in secula seculorum. Amen.

sacta pelagia vbi peni tendo fecit.

¶ Finit vita sancte Pelagie.

¶ Incipit prologus venerabilis Pauli dyaconi ecclesie neapolis in vitam ⁊ cōuersationem beate marie Egyptiace qualiter in heremo expleuerit tēpora vite sue.

Secretum regis celare bonū est: opera autem dei reuelare ⁊ confiteri honorificum ē. Ira enim legitur angelū dixisse thobie. Post oculorum amissionem gloriosamq illuminationem: ⁊ post illa transacta pericula: e quibus liberatus consecutus est dei pietatem. Etenim regis non seruare secretum: nociuū ⁊ valde periculosum est. ⁊ dei gloriosi silere opa: magnum est anime detrimentum. Propter quod ego diuina tegere silentio dubitās: ⁊ pigri inueniet serui metuens condemnationis iudicium: qui a domino talentum accipiens ⁊ fodiens in terram abscondit: ⁊ datum ad operationez celauit extra negociationem: sacram ad me platam narrationē nequaq̄ fileo. Sed nullus mihi fit incredulus scribendi de eis que audiui nec quisq̄ me mentiri me existimet rei magnitudinem dubitans. Ubi enim abfit sacris mentiri rebus: ⁊ adulterare verbum vbi deus memorat. Eius autem qui minus intelligit ⁊ indignus est de dei magnitudine que carnem assumpsit: ⁊ incredulus est ita dicenti: non mihi pertinebit periculum. Si qui autem illi sunt qui hui⁹ scripture legerint textum: gloriosamq̄ rei admirationem sane credere renuerint ⁊ illis domin⁹ misereatur: faciatq̄ capaces sancti⁊ verbi ne rei existāt dei miraculorum: que plura in suis fieri predestinauit electis: quoniam ⁊ ipsi humane nature infirma cōsiderantes impossibilia decernunt ea que de hominibus sanctis gloriosa dicuntur. Assumam de cetero ad narrationem ipsam rem referens: que in hac nostra generatione facta dignoscitur: quam sacer vir diuina ⁊ aggeri ꝛ doctore educatus narrauit. Sed ⁊ vt supra dictum est ⁊ nullus hec ad incredulitatem trahat considerās impossibile fieri in hac nostra generatione tam grande miraculum: quia gratia dei per omnes generationes in sanctas pertrāsiens animas: amicos dei facit ⁊ propheras. quemadmodum Salomon ⁊m deum docuit. Tempus ergo est sacre prodere narrationis initium magnum virileq̄ certamē: venerabilis Marie egyptiace videlicet: qualiter expleuerit tempora vite.

¶ Finit prologus.
¶ Incipit vita eius.

Fuit quidam senex in palestine monasterijs: vir vite venerabilis: ⁊ verbo decoratus: qui ex ipsis cunabulis monachicis nutritus est moribus. zozimas nomine nullus enim existimet cognominatione nominis zozime: illum me dicere zozimā cui inter dogmaticos detrahebatur: vt putetur bereticus. Nam hic alius: atq̄ ille aliud. Multa enim inter vtrosq̄ fuit differentia: hic ortbodoxus monachicam elegit: vitam in quibusdam [vt dictū est] palestine monasterijs: totam percurrens patrū cōuersationem omniq̄ orbi in abstinentia repertus ē precipuus: simulq̄ regulas sibi traditas iuxta eorum certamina: infans dum esset conseruauit. Plura enim adinuenit de sua propria natura: qualiter subditam spiritui carnem faceret. Nam ita fertur certaminibus ijsdem senex ignitus: vt plerisq̄ multotiens in propinquis monasterijs aliquando ⁊ in longinquis degentes: ad eius currerent doctrinaz eiusq̄ imitarentur abstinentiam: ⁊ eo informari atq̄ erudiri festinarent. Talis enim fuit senis virtutis operatio: que meditationem aliquando sacri verbi nunquam negligeret. Reficiendo autem vel a refectione surgendo opus ab eius manibus non desijt. Dicebat ergo hic zozimas q̄ ex ipsis matris finibus in eodem traditus monasterio: quinquaginta ibidem denuisset annos monachi cum cursum proficiens. Post hec vt ipse retulit molestabatur a quibusdam cogitationibus dicens intra se. Perfectus in omnibus: aliena doctrina minus ego⁊ putās ne inuenitur quisquam inter monachos: qui boni mihi tradere aut edificare possit quod nesc.o. Aut quam ego operatus non sum monachicam operaz. Nec inueniri potest in deserto vir philosophus qui me sensu vel opere precellat. Hec secuz cogitans pater quidem astitit ei ⁊ dicit ad eum. Bene quidem in omnibus certasti: optime monachicum cursum perfecisti. Uerum tamen tu cum nullum hominem putas esse perfectiorem: nam sunt ⁊ alie salutis vie quas si vis apprehendere egredere de terra ⁊ de cognatione tua: ⁊ de domo patris tui. ⁊ abraam ille in patriarchis opinatissimus: ⁊ sequere me in quoddam monasterium iuxta iordanem fluuium positū Et vestigio senex sequens precipientem egressus ē monasterium in quo pusillus creuerat. Cumq̄ peruenisset ad iordanem sacratissimum flumen⁊: ductu⁊ voce clamantis in illud monasterium in quo deus iusserat eum venire: manu atrij regiam pulsauit. Dor⁊ vt locutus est: quidam monachus regiam custodiens nunciauit eum abbati: qui susceptus est ab eo. Tunc conuersationem atq̄ habitum reuerētie eius aspiciens: humo prostrat⁹ vt monachis cōsuetudo est cum adorauit. Factaq̄ oratione interrogatus est ab abbate ita. vnde te coniunxisti ad nos frater: ⁊ pro qua occasiōe ad nos pauperes venisti zozimas senex respondit. Unde quidem dicere non mihi videtur necessarium: edificationis causa aduenio pater. Audiui enim signa magna atq̄ laudabilia per que possunt anime deo appropiquare. Dixit ad eum abbas ⁊ Deus frater qui solus bumanam fragilitatem curare nouit: ille te atq̄ nos doceat suam diuinam adimplere voluntatem ⁊ ea

pera gere que optima sunt nam homo hominez edificare minime potest: nisi vnusquisq̄ semper suspiciendo ⁊ sobrietate seruando: operando que bona sunt: deum sibi propinquum facias suis bonis operibus sociando. Tamen quia christi charitas te videre nostram paupertatem inuitauit: cōmane nobiscum si pro hoc ad nos te coniungere festinasti: simul oēs nos satiabit christi dei gratia: idemq̄ pastor bonus qui tradidit animam suā p nostra redemptione: vocauitq̄ oues suas nominatim. hec cū diceret zozimas humo faciem suam inclinauit: oratesq̄ pariter celebrata oratione diuerunt. Amē. Dū autem in eodem monasterio zozimas habitaret: vidit illic patres virtutibus ⁊ operibus choruscātes ⁊ spiritu feruentes ac domino seruientes incessabiliter stantes per totam noctis vigiliam manib⁹ operantes: ex ore ipsorum psalmum non recedere: stultum verbum ab eorum ore non procedebat: secularia negocia ⁊ causam cure ad eos minime pertinebant annos redditus vel nomen eorum incognituz habebant sed vnum tantum erat eis arduum votū vt semetipsos mortuos facerent corpore: vt possent secularia euadere. cibus vero illis erant spiritalia eloquia: corpori autem ministrabāt que necessaria sunt: panem tantum ⁊ aquam: vt sustinerent deo referre gloriam: ⁊ inuicem charitatē. Hec diuina opera dum videret zozimas: edificatus est valde proficiens deitatis laudans diuitias. semper augendo cursum proprium: quia sibi cooperantem inuenerat diuinam potentiam. Plurimis autē transactis diebus appropinquauit tempus sanctorum ieiunior: preparabantq̄ se cuncti purificatos dominice passioni: atq̄ sacratissime eiusdem saluatoris nostri iesu christi resurrectioni exbibere. Janua autem monasterij nullo modo patefiebat: sed semp clausa manens a diuina opera monachis quietam prestabat vitam: nec licitum erat eam patefieri: nisi quidam monachorum pro aliqua necessaria causa aduenissent. Desertus autem erat locus ⁊ non solum viam transeuntibus: sed ⁊ propinquis incognitus: q⁊ talis regula ab initio in monasterio illo custodiebat: ⁊ propterea deus zozimam ad hoc perduxit monasterium. qualis autem erat illa cōsuetudo regule in initio expositionis. patefaciam. Dominico die prima ieiunij ebdomada: omnes iuxta consuetudinez monachi vocabantur: sancta dei mysteria secundū morem celebrare christianorum: ⁊ vnusquisq̄ eorum sacratissimum atq̄ vitificum corpus domini suscipiebat: parumq̄ sumentes cibi congregabant ad orationem solēni studio. Cum autem complessent orationem flectentes genua senes seinuicem osculabantur deinde omnes se amplectentes ⁊ pacem dantes abbati: rogabant sibi ab eo orationez futuri certaminis eorum auxiliatricem fieri. Hisq̄ pactis monasterij aperiebantur ianue: simulq̄ psallentes ⁊ dicentes. Dominus illuminatio mea ⁊ salus mea quem timebo. Dominus protector vite mee a quo trepidabo: ⁊ cetera que sequuntur. egredientes aūt vnum trū vel duo ad custodiendū monasteriuz relinquebāt non qui intra posita custodirent: quia nec erat quod a furibus raperet: sed ad hoc ⁊ dicti custodes ibidē relinquebant: ne oratorū si ne celebratione solēni post poneret. Singuli autē secum deferebant vite necessaria. put poterant: alij quanti quidē panem paruum ad fragilitatē corporis sustentandā: alij aūt caricas alij vero dactilos: ceteri aūt legumina aquis infusa: alij aūt nibil nisi ꝑprium corpus ⁊ pallium quo vestiebant. Nutriebant vero quotiens natura ꝑpellebat herbis que in desertis nascebant. Igit regulam ꝑpriam nouiter sibi quisq̄ eoz creabat: talemq̄ habeant immutabilem legē: ignorare aliū que alius operaret certamina: eo ꝙ iordanē non derelinquentes: seorsuz lōge abinuicem descendentes a ciuitate: ⁊ habitationez habebant per desertū nullusq̄ alij adiungebātur: sed si forsitan vnus eoz alium longe ad seveniētem aspiceret e vestigio discedens ꝑposita itineris viam. ad aliam se declinabat ptem. ⁊ ita solitariaz agebant vitam semper psallendo ⁊ deo gratias referendo oportunū gustabant cibū. Sic enim oēs dies complentes ieiunij remeabant ad monasteriū dñico die p̄cedente hebdomadā resurrectiōis dñi ⁊ saluatoris nostri: die quo festa palmaꝝ sancta celebrare cōsueuit ecclesia referens. vnusquisq̄ eorū ꝑpriis laboris fructū sue videlz ꝓscie cognoscendo ipsum qualiter operatus sit qualesue seminauerit fructus. Nulli vero erat licitum interrogare proximum suum. quō vel qualiter presentez exercuerit laborez. q⁊ huiusmodi regula tradita fuerat. ꝙ quisq̄ eoz habitando desertum. deo tantūmodo certaminis sui cursum demonstrarent. a nullo clarificari homine desiderantes. nullā querentes transitoriā vel vanam gloriā. aut humanū fauorē. sed spiritualia operando. carnalia autem atq̄ terrena contēnendo celestia obtinerent. Naz demonstratio hominū. ifructuosa opera ⁊ damnosa semper acquirit. Tūc ergo zozimas iuxta consuetam regulaz monasterij. ꝑtransiuit iordanem. paruumq̄ secuz detulit cibū ad sustentationem corporis ⁊ pannuz. quo induebatur. equidem regulam adimplebat pertranseundo beremū tpe vero refectionis edebat cibum necessariū ꝑ natura corporis. Soporem vero in terra pauz iacens capiebat modicum gustando somnū. vbi ei finis diei occupasset atq̄ iterum diluculo iter suum faciebat incessabiliter augmentādo cursuz habēs desiderium pertranfire beremum sperans aliquem reperire patrem in deserto qui eum potuisset edificare iurta eius desiderium. Currebat igitur secum optimam viam. vt ei permissum fuerat. festinanter q̄ currebat. Uiginti ergo dierum pergens iter. facta hora quasi sexta paululum se abstinuit ab itineris labore. eleuatisq̄ oculis ad orientem consuetaz sibi celebrabat orationem. Solitus autem erat statuto diei tempore. i. tertia sexta ⁊ nona abstinere se

a sui itineris cursu orationis causa: eleuansq; oculos ad superna ⁊ respiciens ad dextram vidit in quo dam loco stare quasi umbraculum humani corporis Stupefactus ac turbat⁹ valde existimabat fantasma esse quod videbat: ⁊ signaculum sibi redemptionis sancte crucis facieus ac completa oratione vidit quandam ambulantes in parte meridiana: nudo nigroq; corpore et incendio solis exustaz capilli capitis eius vt lana cādana: atq; parui vsq; ad collum corporis descendentes. Dum hoc videret zozimas admiratus repletusq; gaudio magno: cepit currere ad eandem partem in qua prædictavi debatur. Nam ⁊ illa que zozimaz videbat: ineffabili exultabat letitia: quoniam videbat quod multorum annorum spacio minime respexerat humane nature speciem: neq; alicuius animalis vel volucris figuram. Miratur ergo zozimas qui vel qualis esset quam viderat: existimans q; magnam vidisset personam. Dum enim illa viderat de longe ad se appropinquantem cepit gradu concito fugere ad interiora deserti: zozimas autem contemnens senectutis debilitatem fastidiumq; itineris: concito eam gradu sequebatur: ⁊ illa magis fugam petebat. Erat autem zozime cursus velocior ⁊ paulatim appropinquabat fugienti. Proximus autem ei factus itavt etiam vox eius posset audiri cepit zozimas vociferare: talem emittens vocem cum lachrymis. Ut q̄d me fugis hominem senem ⁊ peccatorem serue dei viui. Sustine me quicunq; fis: coniuro te per deum pro cuius amore bonitas habitas beremum vt recipias me debilem atq; indignum senez. Coniuro te p illum ad quem pro tantis tuis laboribus spem habes bonam ⁊ eternā tribulationem: colloquere mecum dulcedinis ac suauitatis verba: ⁊ noli me dereliquere sine mutua locutione. hec zozima cum lachrymis orante: venerunt vtriq; currentes in quendam locum qui locus ita videbatur quasi torrens ibi aliquando cucurrerit: positio autem loci illius necubi videbatur contingentem eum ad prememoratum locum precedens illa que fugiebat ante faciem zozime descendit: ⁊ rursum per aliam partem loci illius quasi torrens ascendit zozimas nimium fatigatus minime potuit cursuz facere: sed magis estans ex vna parte loci augens lachrymis lachrymas: ⁊ fletibus fletus: rogabat edificationis sibi impendi sermonem. Vox illa que prius fugam petebat: talem emisit vocem. Abba zozima quid me persequeris. Ignosce mihi per deum te rogo. Ignosce mihi per deum peto: quia minime possum cōuertere faciem meam ad te: eo q; mulier sum nuda: sed pallium quo indutus es mihi porrige vt possiz corporis mei verecundiam tegere veniamq; ad te vt orationes tuas accipiam. Tunc stupefactus atq; turbatus senex eo q; audisset se vocari ex nomine sapientia dei repletus diuinaq; refulgens gratia intellexit q; non eum nominatim poterat vocare: quē nunq; viderat neq; audierat nisi quia superna prouidentia ei reuelauerat. Statimq; expolians se pallio quo induebatur iactauit illi auersa facie. Illa vero sumens eaz cinxit se vt potuit ⁊ cooperuit partem necessariam sui corporis: respiciensq; zozimam ait ad eum. Quid tibi visum fuit peccatricem mulierez videre aut quid querens cognoscere tot tibi imposuisti laborez? Ille vero genua flectens obsecrabat vt benedictionem ab ea acciperet: illaq; bumo prostrata vicissim adorabat eū. Erant ergo vtriq; prostrati in terram inuicem se adorantes: ⁊ rogātes alterutum initiuz facere benedictionis. Nulla vero penitus audiebatur vox: nisi tantūmodo benedic pater ⁊ vicissim: benedic me domina bñdic. Dū autem diu in hoc persisterent respondit mulier dicens: Abba zozima tibi magis concessum est benedicere atq; orare eo q; sacro honore p̄sbyterij fungeris: pluresq; annos sanctis assistis altaribus bene sanctis orationibus mente repleta. Hec audiēs zozimas amplius territus atq; stupens ait. Certe video mater q; omni spūali gratia sis repleta: quoniam nomen ⁊ officium presbyterij designasti i me: quem nunq; vidisti. Spiritalis enim gratia non pter ordinem vel dignitatem tribuitur: sed magis ex bonis operibus ⁊ deo dignis actibus acquirit. vnde ⁊ per dominum adiuro te vt prius a te benedictionem accipiaz tuaq; oratione perfrui merear. Cōsentiensq; vero sermonibus senis mulier respōdit. Benedictus dominus redemptor animarū nostrarum: zozimas autem respondit. Amen. Horq; erecti ambo de terra ait seni mulier. Rogo te pater quid ad me peccatricem venire festinasti Aut quid nudam ab omni bono opere infirmam cernere voluisti mulierem? zozimas respondit. Nō bocta benuolūtatis mee fuit: sed diuine dispēsatiōis munus nos fecit vtroq; videre. Respondit mulier Si vt asseris p diuinā dispensationē actuz est rogo te vt mihi pater cōuersationē humani generis quō faciunt reges: vel pastores ecclesiarū narres: zozimas ridens ait ad eā. Oultifaria relinquens breui sermone dicā mater. q; dñs noster iesus redēptor nr̄. et oī populo suo firmā pacē p̄cedere dignat⁹ est. Sed rogo te vt depreceris deū p totius ecclesie stabilitate: simulq; p peccatis meis. Respondit mulier ad euz. Opportunū est ⁊ valde necessariuz te abba zozima que habitu ⁊ sacerdotali ornaris officio p oīb⁹ atq; p me peccatrice orare deū: qui in hoc vocat⁹ es tū pter p̄ceptum tuū obedire cum oī virtute deo: ⁊ orabo deū sicut petisti licet peccatrix. Et eleuans oculos ad orientem. manusq; erexit in celuz cepitq; silenter orare: ita vt tm̄ labia mouerent: ⁊ vox eius penitus non audiret. Unde senex nullū verbū orationis intelligere potuit: sed hoc sibi testē deū adhibēs dicebat: q; dū p̄ra mulier faceret orationē vidit eā in loco in quo stabat oās suspensaz a terra in aere: quasi vnius cubiti mensura. Quaviſiōe magno compreben sus timore: ⁊ cadens cepit sudorib⁹ inundare: stupore p̄prehendi admiratiōibus estuare: nihilq; aliud dicere poterat nisi tantūmodo kyrieleyson. Dum hec ageret̄: cepit senex magna dubitare anbelare: ne forte spiritus esset fantasie. fingens orationem. Horq; conuersa mulier cōfortauit eum dicens. Quid te abba cogitationes tue perturbant: scandalizare in me quia spiritus sis: ⁊ fictā facio orationem. Satisfactus esto: peccatricez me esse mulierculam: que tamen sacro sum circundata baptismate: ⁊ spiritus fantasie non sum sed faulla ⁊ cuius ⁊ totum caro: ⁊ nihil spiritalis fantasie aliquando vel ad amentem reducens. Hec dicens: signo crucis signat frontē suam oculos ⁊ labia: simulq; pectori vexillum crucis infigens ita⁹ dixit. Abba zozima deus de aduersario ⁊ de immissionibus eius liberet nos quoniam super nos multa est inuidia eius. Hec audiens senex pstrauit se ⁊ apprehendit pedes eius: dicens cum lachrymis. Obsecro te per dominum nostrum iesum xp̄m veruz deū ⁊ boīem: qui de virgine Maria nasci dignatus est: p quo nuditatem sustines istam p quo bas quoq; carnes affligens expēdisti: vt nihil absc̄das a me que fis ⁊ vnde vel quando ob quā occasionē solitudinez banc inhabitasti sed oīa que circa te sunt edicito mihi: vt dei magnalia facies manifesta. Sapientia enim abscondita ⁊ thesaurus occultus q̄ vtilitas in vtriq;? Dic mihi omnia propter deum: nec enim pro gloriatione aliquid dicis aut ostentatione sed vt mihi satisfacias peccatori ⁊ indigno. Credo enim deo cui viuis: ⁊ cum quo conuersaris. qm̄ ob huiusce modi rem directus sum in banc solitudinem: vt ea que circa te sunt deus faciat manifesta. Non enim nostre virtutis est iudicijs resistere dei. Nisi fuisset acceptabile christo deo nostro manifestare te: ⁊ qualiter decertasti: nec te ipsam permisserat vidi ab aliquo. nec me confortaret tantam ppetrare viam: nusq; valentem progredi: aut de cellula mea procedere. Hec eo dicente: sed ⁊ alia plura: eleuans eum mulier dixit. Vere abba erubesco dicere tibi actuum meorum turpitudinem: tamen quia vidisti nudum corpus meum: denudabo tibi ⁊ opera actuum meorum vt cognoscas quāte turpitudinis atq; luxurie confusione ⁊ opprobrio repleta est anima mea. Non enim vt tuipse considerasti: ppter aliquam meam gloriam que circa me sunt: pronuncio. Quid enim potero gloriari que dyaboli vas fui electionis autem effecta. Scio autem q; si cepero narrare ea que sunt de me: fugies a me quemadmodū quis fugiat a facie serpentis: auribus non sustinēs audire ob me expedibilia que sum operata. Dicaz tamen nibil negans: sed verius referaz supplicans te prius vt non deficias orare pro me: vt misericordiā inuenire merear in die iudicij. Et senex suffusus lachrymis flebat. Tūc cepit narrare ea que de se erāt ita dicens. Ego pater patriam habui egyptum: parentibus autem meis viuentibus: duodecimū etatis gerens annum affectum illozum spernens i alexandriam veni. Et quomodo virginitatem meam in primis violauerim. ⁊ qualiter indesinenter ⁊ insatiabiliter vitio libidinis subiugata iacuerim: erubesco consiederare hoc enim non breue est dicere: citius tamen dicam: vt cognoscere possis vtij mei ardorem: quem in amorem stupri habui. Decem ⁊ septem ⁊ eo amplius annis publico astans loco pessimum mei corporis exercebaz negocium: tradens volentibus irrecusabiliter carnis mee pudorem: repellens a me omne acquisitionis lucrum. Unum tantum mihi erat lucrum luxuriosam acquirere vitam. Nam ludus ⁊ ebrietatuz amicicie mihi pro thesauris videbantur. Multotiens oblata recusabam: vt amplius acquirerem pessimi mei desiderij amicos: ⁊ hoc non quasi locuples faciebam: sed egestatem pro diuitijs reputabam. Unus vero mihi ⁊ manus erat desiderijs ardor: procelatis conuiuijs risib⁹ atq; iocis insistere. ⁊ diebus ⁊ noctibus pessimam corporali nature iniuriam irrogare: huiusmodi enim obscenis ⁊ macilosis operibus: mee inuentutis expendidi vitam. Hoc modo mihi viuenti: vidi aliquando liberorum ⁊ egyptiorum multitudinem concurrētem quasi ad mare. reperiq; aliquem ⁊ interrogaui dicens. Ubi putas festinant isti viri qui currunt. Dixit autem mihi. In hierosolymam omnes ascendunt ob sancte crucis exaltationem: que post aliquot dies solito celebratur. Dixit autem ei ⁊ ego. Putas suscipient me: si volucro abire cum ipsis. Et ille dixit. Si habueris naulum nullus te prohibebit. Dixit ei. Vere frater naulum vel sumptum non habeo: vadam autem ⁊ ascendam in vnam nauiū quā conduxerunt: ⁊ licet noluerint enutrire me: memet ipsam eis tradam: nam corpus meum in potestate habentes pro naulo accipiant. Propterea autem cum eis volui ambulare sabba ignosce sivt multos haberem cooperatores in libidinis passione. Dixit tibi mi senex ⁊ mi abba ignosce mihi: nec me cōfusionem meam dicere compellas. Contremisco denicq;: maculant enim ⁊ te ⁊ ipsum aerem isti sermones mei. zozimas autem terram lachrymis infundens respondit ei. Dico mater mea propter deū dic: ⁊ ne permittas sequentia salutifere narratiōis. Illa autem adiungens priori narrationi addidit hec. Ille autem adolescens sermonum meorum audiens scurrilitatem ridens discessit. Ego autem fui sum quem manu tenebam proficiens: hunc em̄ post tempus cōueniebat me tenere: cucurri ad marevbi illos perspexi currentes: ⁊ vidi iuuenes aliquos stantes in littore: numero quasi decem satis corpore acerrimos: ⁊ ad id quod erat mihi placabile optimos. visos. Erant autem ⁊ alij qui iam in naues ascenderant. Impudenter autem vt mihi consuetudo erat ⁊ irreuerenter in medio eoz me dedi dicēs Accipite ⁊ me vobiscū quo pgitis: nō enim ero vobis iplacabilis. Sed ⁊ alios sordidiores proferens sermones oēs ad irridendum cōmoui. Illi aūt me rubescentem motū videntes: accipientes me in na

vbi zozimas vidit

uiculam portauerunt. Exinde nauigationem cepimus. Que autem post hec acta sunt: quomodo tibi enarrare potero pater. Que lingua dicere potest aut auris audiri ea que in nauigio vel in itinere facta sunt quomodo etiam nolentes ad peccatū miseros compellebam. Non est enarrabilis nequissima species: cuius magistra sum infelicibus effecta sceleribus. Ergo nunc satisfactus esto: q̄ stupeo quomodo me harum iniquitatū luxurias mare illud sustinuit: quomodo non aperuit terra os suum & in infernū me viuentē demersit: que tantas in laqueum duxi animas. Sed profecto deus qui neminē vult perire sed omnes saluos fieri expectauit penitētiam meam. Non enim vult mortē peccatoris sed longanimiter expectat sustinens conuersatōez. Sic namq̄ cū magna festinatione ascēdimus hierosolymam: & quantos quidē dies sancte crucis festiuitatem in ciuitate commorata sum: similiū vacaui nequissimis operibus: magisq̄ prioribus. Nō enim sufficiens fui iuuenibus mecum in naui luxuriantibus & in itinere sed & alios multos peregrinos & ciues in opus sceleris mei congregans coinquinaui seducens. Quādo autem venit sancte exaltationis p̄ciose crucis festiuitas: ego quidem sicut & prius p̄bam: inuenū illaqueans & capiens aias. Vidit autē primo diluculo omnes ad ecclesiā vnanimiter concurrētes: abij & ego currens cū properātibus: & veni cum illis in atrium templi. Et cum venisset hora exaltationis dominice crucis impingebam & impingebar: repellebarq̄ quodammodo festinans ingredi cum populo conāter vsq̄ ad ianuā templi: cum bis qui ingrediebant tamen cum magna laboris tribulatione appropinquabam & ego infelix. Quando aūt ianuaz ingredi volebam: illi quidē oēs sine impedimento ingrediebantur: me aūt diuina aliqua virtus p̄hibebat: nō indulgēs introitum. Hoc igit̄ repulsa eiciebar foras & ejecta sola inueniebar in atrio stans. Cōsiderans autem per mulierem impotentiam mihi hoc euenire: iterum me alijs miscendo vim mihi quodammodo faciendo introcūdi: sed nūmirū laborabā inuacuū. Ut em̄ limina vestigio cōtingebā: oēs interius respiciebam nullum impedimētū habentes: me autē solam non recipiebāt: sed quasi multitudo miliaris effecta vt ingredienti mihi aditum clauderet: ita me repētina virtus quedam p̄hibebat: & iterum inueniebar in atrio. Hec ter & quater passa: & facere conans: & nihil proficiens: desperans de cetero et amplius nusq̄ progredivalens factum quippe fuit corpus meum a vi. cōpromittentiū valde cōfractū. Recedēs itaq̄ inde in angulo atrij cōstiti: & vix aliquando quā ob cām p̄hibebar videre viuificuz lignum in cogitationē reduxi. Tetigit eum mētem & oculos cordis mei intellectus salutis: recogitans q̄ squallidi actuum meorū scelera mihi introeundi aditum obseruabant. Cepi igit̄ flens nimiū cōturbari & pectus meum tondere atq̄ suspiria de p̄fundo cordis proferēs: gemēs & eiulans p̄spexi in loco in quo stabam: sursum imaginē sancte dei genitricis stantē: & aīo ad eā intēte & inclinanter intendēs. Domina virgo sancta maria: q̄ deū verū & carnē genuisti scio em̄ scio: q̄ nō est cōcedēs nec oportunum: sic horridā me & peccatricē adorare sacram imaginem tuā: vel contēplari oculis tantis sordib⁹ pollutis: que semp virgo esse dignosceris: castaq̄ corpore & anima munda existis & imaculata. Justū est enim luxuriosam me a purissima castitatis tue mūdicia: abominari & projci. Tamē q̄m[vt audiui]ob hoc deus homo factus est: quē ipsa digna genuisti: vt peccatores vocaret ad penitentiā: adiuua me solitariam: & nullū habentē adiutoriuz p̄cipe: & mihi licentiam tribue ecclesie patefactuz ingredi aditum: non effeciar aliena a visione p̄ciosissimi ligni in quo affixus est deus & homo quē virgo concipiens ipsa virgo peperisti: q̄ propriū sanguinez promca dedit liberatione. Jube dña & mihi indigne ob diuine crucis saluatorem ianuam tēpli patefieri & te ex te genito cbristo dignissimā da fideiussorē q̄ nunq̄ vltra meam carnem quo inquinabo p̄ horrenda cōmixtionuz ludibria: sed mox vt filij tuivirgo sancta videro lignuz: seculo & actibus eius cum omnibus que in eo sunt statim renuncio: & cōtinuo egrediar vbicūq̄ ipsa vt fideiussor me direxeris. Hec dicens: & quasi aliquam satisfactionē recipiēs fidei succensa calore & de pietate visceribus dei genitricis p̄sumēs moui me de codē loco: in quo stās feci orationem & veniens iteruz ingredientibus me miscui. & vltra non erat qui me repelleret: vel qui me prohiberet appropinquare me ianuis tēpli. Accepit ergo me tremor validus & extasis: & tota ex omnibus tremebūda turbabar. Itaq̄ contingentem me ad ianuam cuius mihi aditus primo claudebat [quasi omnis virtus: que prius ingredi me prohibebat]post autē viam ingrediendi p̄pararet ita absq̄ impedimēti molestia introiui: & sic intra sancta sanctoz̄ recepta suz & p̄cioſi acviuifici crucis ligni adorare mysterium digna habita sum: & tunc vidi dei sacramenta: & qualiter est paratus suscipere penitētes. Tunc projciens me pronam in terrā: & sanctuz illud oculans pauimentū exibam. Currens autem ad illā que me fideiussit veni restans. Coniunxi me igit̄ in vltimum locū vbi fideiussionis conscriptū est chirographū: & genu curuans coraz imagine sancte virginis dei genitricis: bis p̄cata sum verbis. Tu quidē semper o benignissima domina tuam ostēdisti pietatis misericordiā: tu indignā supplicationē non p̄iecisti: vidi gloriaz quā peccatores merito non videmus. Gloria omnipotēti deo: qui p̄ te suscipit peccatorū penitentiā. Quid amplius peccatrix & misera valeo recordari aut enarrare. Tēpus est iam implere quam fidē ditioni tue placitā. Nunc vbi tibi cōplacet dirige me. Esto mihi salutis ductrix & veritatis magistra: p̄cedens me in viam que ducit ad penitentiaz. Et hec dicens audiui vocē alicuius a longe clamantis & dicentis. Jordanē si transieris bonam inuenies requiem. Ego autem hanc vocem audiens & pro me factā credens lachrymas exclamaui & ad dei genitricis imaginē prospiciens sicvo ciferata sum. O domina & regina totius orbis per quaz humano generi salus aduenit: noli me derelinquere. Et hec dicens de atrio templi sum egressa: & festinanter ambulabā. Exeunte autez me vidit me quis & dedit mihi tres nūmos dicens. Accipe hos nūmos. ego autē accipiens: tres ex eis panes comparaui: & hos accepi benedictioni mei itineris cōgruos. Interrogaui autē eū qui panes vendebat: vnde & qualis via esse noscitur que ducit ad iordanem. Et cognoscens portaz ciuitatis que in illa parte pergit: currens iter agebam plorans. interrogationi aūt interrogationē annectēs: reliquum dici cōsumpsit iter, p̄sperans: erat em̄ hora diei iam tertia: quando p̄ciosam & sanctā crucem videre merui. Et sole iam ad occasuz declinante: ecclesiā beati Jobannis baptiste positam iuxta Jordanē conspexi & in eodem tēplo ingressa adorans non continuo in Jordanem descendi: & ex illa sancta aqua: manus & faciem laui. Cōmunicaui autē viuifica & interpretata cbristi domini sacramenta: in eadem sancta p̄cursoris & baptiste Jobannis basilica et tunc vnius panis medietatem comedi: & ex aqua bibi noctu in terra quiescens. Lucescente crastino in partem aliam transiui: & iterum petij ductricem meaz virginē Mariā vt mihi dirigeret vbi ei placitum esset. Deueni aūt in hac solitudine: & tunc vsq̄ hodie elongaui fugiens: expectans deum meū: qui saluos facit a pusillo animo. i. [procella]eos qui cōuertuntur ad ipsum. Zozimas autē dixit. Quot anni sunt o domina: ex quibus banc inhabitas solitudinem? Respondit mulier. Quadraginta septē anni sunt vt p̄sidero. ex quo de ciuitate egressa suz. Dixit aūt Zozimas. Et quid inuenire ad esum potuisti o mea dña? Rsidit mulier. Duos semis quidē panes deportans. Jordanem transmeaui: qui post modicum arefacti quasi lupides obdurauerūt: ex q̄bus modicum quid vsq̄ ad aliquos annos comedens transegi. Dixit autem Zozimas. Et sic absq̄ dolore transisti tanti temporis longitudinem: nihil repentine immutationis conturbantis te sentiens calorem. Et illa dixit. Rem nunc me interrogas quam dicere valde contremisco. Si ad narrationem veneris tantorum que sustinui periculoz & cogitationum que inique conturbauerunt me: timeo ne iterū ab eisdem tribulationem patiar. Dixit Zozimas. Nihil relinquas o domina quod non indices. Semel em̄ in hoc te manifestam cognouimus: per ordinez pro omnia te indiminute oportet nos edocere. Illa autem dixit ei. Crede abba decem & septem annis feris immansuetis & irrationabilibus reluctans desiderijs: dū cibū initiabam desiderio mihi erant carnes: concupiebaz pisces quos egypt⁹ habebat: desiderabā etiā vinū delectabile mihi. Multuz enim delectabar in vino & supabundātius vsq̄ ad ebrietatez bibebam: & tūc mihi erat valde in desiderio: eo q̄ multo vtebar dū essem in seculo. Hic aūt iquā oino gustandi nō habēs vsum vehemētissime vrebar: & sustinebam necessitatis periculuz. Fiebat autem mihi & de luxuriosis canticis nimium desiderius perturbans & reducens ad memoriā demoniorum cantica decantare que in seculo didiceram. Odor autem lachrymans & pectus meuz manu percutiens: meipsam ad memoriam reducebam de cōuenienti fide ditionis quam feceram: egrediens contra banc solitudinem. Veniebam autem per cognitionem ante imaginem dei genitricis Marie que me & in fide sua suscepit: & ante illam plorabaz vt effugaret a me cogitationes: que miserimā meā animam affligebant. Quando autez superflue dolenterq̄ lachrymabar: & viriliter pectus meum tūdebam: tunc videbam lumen vndiq̄ circunfulgens me: & serenitas mihi quedam stabilis mox fiebat. Cogitationes autem que ad fornicationem iteruz iterumq̄ compellebant me: quomodo tibi enarrare possum? Abba ignosce. Ignis intus infelix corpus meum nimis succendebat: & totam me per omnia exurebat: & ad desiderium cōmixtionis tradebat. Dum mihi ergo talis ascenderet cogitatio p̄sternebam meipsam in terraz: & lachrymis terrā infundens ipsaz mihi veraciter astantē videbam: que me fideiusserat minantē mihi compellationē quasi p̄uaricanti: & penas prevaricationis imminentes ira mucronis contra me agentes. Non autem ante surgebam de terra: nisi prius illa dulcissima lux illuminare me solito: & cogitationes perturbantes me effugaret. Semp itaq̄ cordis mei oculos illam fideiussorē meā sine cessatione erigebā deprecans eam auxiliari mihi in hac solitudine: & penitētie baculi adiutricem & coadiutricē ipsaz que genuit castitatis autorez: & sic decē & septē annoz̄ curriculo periculis multis[vt dixi]reluctans. vsq̄ hodie adiutoriuz meum dei genitrix mihi astitit virgo benedicta per omnia & in omnibus me dirigēs. Dixit autez Zozimas. Unde exhibuisti cibū aut vestimentū? Et illa dixit. Panes quidem illos sicut dixi expendens per decē & septem annos: deinceps nutriebar herbis que inueniebantur per solitudinez. Indutuz autez quod habui transmeato iordane nimia vetustate scissum & consumptuz est. Ultrā autem glaciali frigore estuq̄ ardore necessitatem sustinui: concremata estus incendio & nimio frigoris gelu rigescens corpore & tremens multotiens et in terraz cadens: pene absq̄ spiritu iacebam immobilis multis & diuersis necessitatibus & tentationib⁹ imminēs reluctans. & ab illo die vsq̄ ad hāc virtus dei multis modis animā & corpus meū custodiuit. Recordās enim de quārtis malis liberauit me dñs esca enutrior inconsummabili & satietatis possideo epulas spez salutis mee. Nutrior autē & cooperior tegmine verbi dei qui p̄tinet oīa. Non in solo pane

vinit bō ⁊ nō habentes operimētū pētētes circundati sunt tegmine hiȝ q̄ se pcti expoliauerūt tunicaȝ Audiens autē ȝozimas quoniā scripturaruȝ testimonia proferebat ex libris Moysi videlicet: beati Job: siue psalmoruȝ dixit ad eam. Psalmos o mater didicisti: vel alios libros sacre scripture legisti. Illa autē hoc audiens subridens dixit ad eū. Credē mihi pater non vidi dominez ex quo iordanez transiui nisi te hodie: sed neq̄ feram aut aliud animal qualecunq̄ ex quo in hanc deueni sollitudinez. Litteras autem nunq̄ alicubi didici: sed neq̄ psallentem neq̄ legentes aliquē auscultaui. Sermo autē dei viuus ⁊ efficax est intellectuȝ intrinsecus docens humanum. Hucusq̄ finis eoruȝ que in ea sunt. Nunc autē obsecrans queso te per sȝincarnationez verbi dei: vt ores pro me luxuriosa. Et cuȝ hec dixisset cucurrit senex ⁊ genu flexo in terram prosternens se cum lachrymis exclamauit dicens. Benedictus deus qui fecit mirabilia magna solus gloriosa ⁊ vehementer stupenda quibus non est numerus. Benedictus es domine de⁹ qui ostendisti mihi quanta largiris timentibus te. Vere enim non derelinquis querentes te domine. Illa autē apprehendens senē non permisit in terraȝ perfecte prosterni sed dixit ei. Hec que audisti homo obtestor te per dominū nostruȝ Jesum christuȝ saluatorē nostrū: nemini dixeris quoadusq̄ de⁹ de vinculo carnis absoluat me. His omnib⁹ acceptis vade in pace: ⁊ iteruȝ hoc codē tēpore transeunte anno apparebo tibi: ⁊ videbis me dei nos gubernante gratia. Fac autē propter dominū quod nūc tibi iniungo. In sacris ieiunijs recurrentis anni futuri non transeas Jordanez vt consuetudinē habetis agere in monasterio. Stupebat autē ȝozimas audiens quoniaȝ ⁊ canonē siue regulaȝ monasterij edicebat nihilq̄ aliud clamabat: nisi gloriam deo qui maiora iaȝ petentibus ⁊ diligentibus se largit. Illa autē dixit. Sustine vt dicam abba in monasterio neq̄ enim ⁊ si volueris exire quoq; valebis. Verum autē sacratissime dom'nice cene accipe diuinū corporis ⁊ viuifici sanguinis portionez in vase sacro: dignoq̄ tanti mysterij: ⁊ afferens sustine me in parte Jordanis que cōiungitur seculo: ⁊ veniēs viuifica accipiā dona. Et quo eniȝ in ecclesia beatissimi p̄cursoris priusq̄ transirem iordanē cōmunicaui: deinceps vsq̄ nunc nunq̄ cōmunicaui: nunq̄ vsq̄ nunc sanctificationis huius vsā sum sacramētis: ⁊ ideo deprecor deprecationez meam non negligas sed affer[vt dixi viuifica atq̄ diuina mysteria: illa hora qua dominus discipulos diuine cene participes fecit. Johanni autē abbati monasterij in quo habitas dicito. Attende autē tibiipsi ⁊ gregi tuo: aliqua enim fiunt tibi digna emendatione: sed nunc nolo te ea tibi edicere: sed quādo tibi p̄cepit dominꝰ. Hec dicens ⁊ orationez a sene postulās ad interioreȝ sollicitudinez velocius festinauit: ȝozimas autē prosternens se osculabaꝰ terre locum in quo eius vestigia steterant dansq̄ gloriam deo immensasq̄ gratias agens reuersus est laudans et benedicēs dominū nostrū Jesum xp̄m. Iterū ergo remeans per viam solitudinis coniunxit se fratribus in monasterio eo tēpore quo reuerti consueuerant hi qui ibidem morabantur. Et totuȝ quidē annū illum tacuit nihil audens ex his que viderat enarrare in seipso autē deprecabatur deum vt iterū ei ostenderet desiderabilē vultum. Suspirabat aūt annualis cursus considerās tarditatē. Quādo ergo aduenit sacra ieiuniorum initiata dūica: mox post solitā orationē alij quidem psallētes exierunt. ipse aūt modicā febris infirmitate detētus mansit intus in monasterio. Recordatus est aūt ȝozimas sctē illius p̄dictū sibi sermonē: q̄ neq̄ volens exire valebis. Aliquātis aūt elapsis diebꝰ ab infirmitate subleuatus in monasterio p̄uersabaꝰ. Qñ aūt monachi sunt reuersi ⁊ p̄iuncti vespere sacrate cene dominice fecit qd ei iussus fuerat: ⁊ mittēs in modico calice intemerati corpis xp̄i portionē p̄ciosi sanguinis dñi nostri iesu xp̄i posuit in canistro caricas modicas ⁊ palmarū fructus. i. dactilos ⁊ parū lēticule aquis infuse: ⁊ venit tarde hora iaȝ vespera ⁊ ad litus iordanis sedebat: ⁊ duētū postulans sancte mulieris. Beatissima aūt illa tardāte ȝozimas nō dormitauit sed sollicite attēdebat solitudinē sustinens qd videre desiderauit. Dicebat aūt senex in semetipso. Nūquid veniēs nō me inuenit ⁊ reuersa est? Hec dicēs flebat: ⁊ oculos eleuans in celū supplicter deū deprecabaꝰ dicens. Non me alienes dñe videre iterū quaȝ videre me tribuisti nōvadāvacuus peccata mea portās in increpatione. Hec orās cum lachrymis alia in euȝ cogitatio incidit. Quid inq̄t ⁊ si venerit faciet? Quō transiet iordanē q̄ nauicula non est? Qualiter aūt ad me indignū perueniet. Heu me infelicē: heu quis me taȝ iuste speciei alienauit visu? Hec sene cogitante: ⁊ ecce illa sancta adueniēt: ⁊ in parte alia fluminis stetit: ȝozimas autē videns eam surrexit gaudēs ⁊ exultans nimis glorificans deū. Lucrantē aūt certaminis in eius fluctuabat cogitationis intētione: q̄ nō pōt iordanis transire fluēta. Et respiciēs senex vidit eaȝ vexillo crucis aquas iordanis signantē. Totā tunc noctis tenebras splendor illuminabat lune: q̄ tps recursus illi⁹ tunc erat. Statim aūt vt signū crucis ipsa fit ascēdit sup aquas: ⁊ ambulās sup liquidū equoris fluctuȝ veniebat quasi p̄ solidū iter ȝozimas autē stupēs genua flectere nitēs clamās dñe sup aquas mulier p̄bibuit eū dicēs. quid facis abba: q̄ sacerdos dei es ⁊ diuina portas mysteria. q̄ statim obediuit dicēti. Illa autē descēdēs de aquis dixit sen. Bñdic pater bñdic. Ille aūt cū magna festinatiōe rñdit[stupor eniȝ nimis inuaserat eū in tam glorioso miraculo ⁊ dixit. Vere non mentiꝰ deus qui pollicitus est sibi similes esse eos qui semetipsos purificant. Gloria tibi dñe iesu xp̄e deus noster q̄ ostēdisti mihi p̄ hāc ancillā tuā quātū mee p̄siderationis inferior sum mensura vere p̄fectionis. Hec dicēte postulauit mulier sanctū dicere symbolum: ⁊ sic dominicaȝ inchoare orationē. Et expleto pater noster qui es in celis. sicut mos est: pacis osculum obtulit senior ⁊ sic viuifica mysteriorū sanctorū suscipiēs dona extensis in celum manibus ⁊ ingemiscēs cum lachrymis ita clamauit dicens. Nunc dimittis ancillaȝ tuā domine p̄m verbum tuū. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Et dixit seni. Ignosce abba: ⁊ aliud petitionis mee imple mandatum. Vade nunc in monasteriū dei in pace gubernaturus. Post recursum autē anni aduenientis iterū veni in illuȝ torrētē in quo tecū prius sum locuta: prosus non omittas quin venias: ⁊ videbis me iteruȝ qualiter deus voluerit. Ille autē respondit ad eaȝ. Utinam esset possibile nunc tuas sequi vestigia: ⁊ tui p̄ciosissimi vultus visione p̄frui. Oro mater vt vnā senis petiunculam facias: ⁊ modicum cibi ex eo qō huc attuli digneris accipere. Et hec dicēs: ostendit ei quod secum detulerat canistrum. Illa autē extremis digitis lenticulam contingit: ⁊ p̄ia tollēs grana proprio intulit ori sufficere dicens gratiā spiritus: vt custodiret animē substantiaȝ ītaculataȝ Tunc dicit seni. Ora pro me dominū ⁊ mee infelicitatis memor esto. ille pedes eius sanctos contingēs: cum lachrymis deprecabatur vt oraret pro ecclesia ⁊ imperio ⁊ pro se: ⁊ dimisit abire flens ⁊ eiulans. Non enim audebat eaȝ multuȝ detinere: que necsi vellet poterat detineri. Illa autem iterū crucis impressione. Jordanē signans ascēdit ambulāsq̄ sup liquidum iordanis elementū transiuit sicut antea veniēs fecerat. Senex autē reuersus ⁊ gaudio ⁊ timore nimio repletus: semetipsuȝ reprehēdebat penitens quia nomē sancte vt cognosceret non inquisiuit sperabat tamē hoc aduenienti consequi anno. Transacto autē eodē anni cursu: venit iteruȝ in vastaȝ deserti solitudinē. Expletis omnibus sm consuetudinē festinans: ad illam gloriosam visionē intuēdaȝ: pambulansq̄ sollitudinis iter: ⁊ inueniēs aliqua cupiti loci indicanda. signa: dextra leuaq̄ aspicies: intuitumq̄ oculoruū deducēs. lustrabat vti q̄ ficut sciētissimus venator: si cubi suauissimā reperiaȝ cōprehēderet feram. Cuȝ vero nullo modo aliquid quaqua versum conspiceret: cepit seipsum lugēs infundere lachrymis. Tunc eleuās oculos orā do dicebat. Ostēde mihi domine in corpore angelū cui totus comparari non dignus est mundus: hoc orando venit ad locū qui in similitudinē fuerat designatus torrētis: ⁊ in extremo eius stans vidit corpus sancte mortuū iacens: ⁊ manus ac pedes vt opz compositas: ipsuȝ vero corpus ad orientē aspicies. Currēs igitur lachrymis lauit beatissime pedes: non enim aliud corporis eius mēbrū audebat contingere. Lachrymans autē aliquādiu ⁊ ipsalmos dicēs tēpori ⁊ rei congruētes fecit sepulture oratiōnē ⁊ dicebat sibiipsi. Forsitan non cōplacet sancte hec fieri. Hec eo cogitante: ⁊ designata scriptura erat in terra vbi hec legebantur. Sepeli abbaꝰ ȝozima: misere Marie corpusculuȝ: ⁊ redde terre qō suuȝ est ⁊ puluerē adhīce pulueri. Ora tamē p̄ me ad dominuȝ. Transiente mēse parmanothi sm egyptios: qui est sm Romanos aprilis: die nona nocte ideſt quinto idus aprilis salutifere passionis: post diuine ⁊ sacre cene communionē. Has litteras senex cum legisset: cogitabat quidē prius: quisnam esset qui scripsit: illa enim vox vt dixerat litteras ignorabat: in hoc tamē valde erultans gaudebat: quia eius sanctum didicit nomē. Cognouit vero q̄ mox vt diuina mysteria in Jordane participauit: eadē hora in locum illuȝ venit: vbi mox de hoc mūdo transiit: ⁊ idē iter quod ȝozimas p̄ viginti dies ambulans vix consummauit laborans: vnius horē cursum. Maria consumpsit: ⁊ statiȝ migrauit ad dominuȝ. Glorificans autē dominū ȝozimas ⁊ lachrymis corpus eius infundēs: tēpus est inquit miser ȝozima: quod iussum est p̄fice. Sed quid faciaȝ infelix: quia vnde fodere valeam non habeo. Deest sarculus: non est rastrum: nihil ex omnibus premanibus habetur. Hec eo in corde suo dicente: secrete modicum conspexit lignum iacēs, quod assumēs cepit fodere. Valde autē dura erat terra ⁊ valde fortissima: ⁊ nequaq̄ valebat senex fodere illam: quia ⁊ ieiunio confectus ⁊ longi itineris fatigatione nimis erat defectus. Laborabat enim ⁊ suspiriȝ nimis vrgebatur: ⁊ sudoribus madefactus ingemuit graniter: ex ipso cordis sui profundo. Et respiciēs vidit ingētis forme leonē: iuxta corpus sancte stantē: ⁊ eius plantas lambentē. Videns autē pauore contremuit: pre pauore grandissime fere illius: precipue: quia audierat sanctaȝ dicentē: quia nunq̄ aliquam ibi feram viderat. Signo autē se crucis confirmauit vndiq̄ credēs quia illesum euȝ custodire valet virtus iacētis. Leo autez cepit annuere seni. blandis eum motibus salutans: ȝozimas autē dixit. Quoniā a deo missus venisti o maxime ferarum: vt huius dei famule corpus terre cōmēdet: opus erpic officij. Et iussit leo nē sepelire eius corpus. Ego enim inquit senectute confectus non valeo fodere: sed nec cōgruum quid habeo ad opus exercendum. ⁊ iterū itineris tāti longitudinē properare non valeo vt afferā: tu diuino iussu hoc opus cuȝ vngulis facito. vt cōmēdaꝰ terre hoc sanctuȝ corpusculū. Continuo autē iuxta senis sermonē: leo cū brachijs ⁊ vngulis suis fecit foueam quātum ad sepeliendū sancte corpusculum posset sufficere. Senex vero lachrymis pedes eius abluens ⁊ multipliciter effusa prece exorans p̄ omnib⁹ eam nunc amplius exorare operuit terra corpusculum astante leone. sicut repererat nudum. ⁊ nihil aliud habens: nisi illud sciſſum vestimentum quod ei iam antea proiecerat ȝozimas ex quo vestimēto necessaria corporis mēbra contexerat. Tunc recedūt pariter. ⁊ leo quidem in interiora solitudinis quasi ouis māsueta discessit, ȝozimas autem re

uersus est in monasterium suum: benedicens ⁊ sanctificans deum: ⁊ hymnum laudis decantans christo domino nostro. Veniens autem in cenobiū: fratribus ab initio cuncta retulit: nihil abscondēs ex omnibus que vidit ⁊ audiuit: ita vt omnes audientes magnalia dei: nimio stupore admirarētur: ⁊ cuz timore ⁊ amore magnaq; fide celebrarent beatissime huius transitus diem. ¶ Iohannes autem abbas inuenit quosdam emendandos iuxta sancte illius sermonem: ⁊ dos miserante deo conuertit. Zozimas autem in eodem degens monasterio: implcuit annos centum: ⁊ tunc migrauit ad dominum in pace: gratia domini nostri Jesu christi: cui est cum coequali patre gloria bonor ⁊ imperium: vna cuz sancto vtuificatore ⁊ adorando spiritu: nunc ⁊ semp in secula seculorum. Amen.

¶ Finit vita beate Marie egyptiace.

¶ Incipit vita sancte Marine virginis.

Uit frater quidaz secularis: habēs vnicam filiam paruulam. Ipse vero conuerti cupiens cōmēdauit eā cuidam parenti suo: ⁊ in monasterium [quod longe erat a ciuitate per miliaria triginta duo] ingressus proficiebat opus monasterij: ita vt abbas eius pluscq; cereros qui in monasterio erant eū diligeret: eo q; fidelis esset ⁊ obediens. Contigit autem post aliquod tempus vt recordaretur charitatis filie sue: ⁊ cepit contristari atq; affligi intra se. Et cum per multos dies hoc faceret: vidit eum abbas eius tribulatum ⁊ dixit ei. Quid habes frater: q; sic tristis ambulas. Dic mihi: ⁊ deus qui consolatur omnes dabit tibi auxilium. Tunc ille procidens cum lachrymis ad pedes eius ait. Habeo vnum filium in ciuitate quem reliqui paruulum: ⁊ recordatus affligor propter eum. Et nolui abbati indicare: eo q; puella esset. Abbas vero eius hec ignorans ⁊ nolles eū amittere: quia necessarius erat in monasterio: dixit ei. Si diligis eum vade ⁊ adduc eum huc ⁊ sit tecū. Et abiens addurit eam dicebatur autem marina: ⁊ mutauit ei nomen: ⁊ vocauit eum marinum: ⁊ dedit eam ad discendas litteras intra monasterium: ⁊ erat cum ea. Et nullus cognouit de fratribus q; puella esset: sed vocabant eam omnes marinuz. Et dum esset annorum quattuordecim cepit eam docere pater suus viam domini: ⁊ dicebat ei. Vide filia vt nullus cognoscat mysterium tuum vsq; in finem tuum: ⁊ sollicita sis ab insidijs diaboli: ne sedu caris ab eo: ⁊ istud sanctum monasterium per nos solui videatur: ⁊ in conspectu christi ⁊ coraz sanctis angelis eius: cum impijs eternam damnationē accipiamus. Et alia multa dicebat eam per singulos dies de regno dei. Cum autem facta esset annorum decem ⁊ septem: defunctus est pater eius. Remansit autem sola in cella patris sui. ⁊ erat obediēs omnibus in monasterio: ita vt ab abbate suo ⁊ ab omnibus diligeretur. Habebat autem monasterium par boum ⁊ currum: aut bigam: quia vicinum habebat marevbi erat emporium ad tria miliaria: ⁊ ibāt monachi ⁊ afferebant que necessaria erāt monasterio. Una ergo die dixit abbas ad marinuz. Frater marine quare ⁊ tu non vadis cum fratribus ⁊ adiuuas eos? Que respondit: vt iubes pater. Erat autem iuxta viam homo manens nomine pandorius per quem fratres ibant ⁊ reuertebantur. Et cepit frater marinus frequenter pergere cū curru ad opus sibi iniunctum: ⁊ vbi tardior euenichat hora ad reuertendum: manebat in domo ipsius pandorij cum ceteris monachis. Pandorius autem habebat filiam virginem ad quam ingressus miles per insydias diaboli concubuit cum ea: ⁊ concepit de illo milite: ⁊ dum cognitum fuisset a parentib⁹ ei⁹: ceperunt affligere filiaz dicentes. Dic nobis a quo concepisti? Respondit eis. De illo monacho qui dicitur frater Marinus: qui hic frequenter cum curru mansit: ipse me, oppressit: ⁊ concepi. Statim autem parentes aius perrexerunt ad monasterium: ⁊ dicunt abbati eius. Ecce domine abba quid fecit monachus tuus Marinus: quomodo decepit filiā nostram. Dixit eis abbas. Quid dicitis? Et iussit eum vocare. Et veniente eo dixit ei abbas su⁹. Frater Marine tu hoc scelus operatus es in filiam eorum. Stans vero diutius ⁊ cogitans intra se: ingemiscensq; dixit. Peccaui pater mi: penitentiaz ago pro hoc peccato: sed queso te intercede pro me ad deum, vt hanc proficere possim. Abbas vero ad iracundiam commotus iussit eam contundi ⁊ affligi: ⁊ ait. In veritate dico tibi [quia hoc malum operatus es] hic nobiscum non manebis in hoc monasterio. Et proiecit eam foras. Ipsa vero nulli vnq; confessa est mysterium suum: sed abiens iactauit se ante fores monasterij: ⁊ iacebat super terram in penitentia affligens se: tanq; si ipsa peccasset: ⁊ ingredientibus fratrib⁹ postulabat: vt vna bucella panis ei daretur. Hoc faciens per quattuor annos: nō recessit de foribus monasterij. Pādorij vero filia perperit filium masculum: ⁊ ablactauit eum ⁊ addurit euz mater puelle secū: ⁊ posuit eū ibi ante monasterium: ⁊ dicebat ei. Ecce frater Marine: quō nosti nutri filium tuū. Et reliquit eum ibi: ⁊ abijt. Sancta virgo Marina: suscipiens eum tanquam proprium filium de ipsa bucella panis quam accipiebat ab introeuntibus monasterium nutriebat filium alienum. Factum est autem hoc: per duos alios annos. Postmodum vero videntes fratres misericordia compuncti ingressi ad abbatez rogare ceperūt vt eum reciperet in monasterium: dicentes. Abba indulge. ⁊ suscipe fratrem marinū. Ecce quinq; anni sunt q; in penitentia ante ianuā monasterij iacet ⁊ non recessit vnq; hinc. Suscipe eum in penitētia sicut p̄cepit dñs noster iesus xp̄s. Vix tādē coegerūt eum, ⁊ iussit ingredi ⁊ vocauit eam ad se ⁊ ait. Pater tuus fuit vir sanctus [quod tu nosti] ⁊ paruulū introduxit te in hoc sanctum monasterium: ⁊ non est operatus aliquid mali quod tu cogitasti ⁊ fecisti: nec aliquis in hoc sancto monasterio. Nunc autem ingressus es tu cum filio tuo quem de adulterio habes. Unde oportet te multum penitere. Etā de enim peccatum fecisti: ⁊ hoc tibi iubeo vt omnes immundicias monasterij tu solus eijcias: ⁊ aquam ad necessaria purganda tu portes: ⁊ calcia rium omnibus per singulos dies tu perficias: ⁊ omnibus seruias. In hoc enim habebis gratiam meam. Sancta virgo liberissimo animo hec suscipiēs omne opus quod ei iussum fuerat perficiebat. Cōtingit autem eam intra paucos dies dormire in domino. Euntes autem fratres nunciauerunt abbati dicentes. Frater marinus defunctus est: dicit eis abbas. Uidete fratres quale peccatum fuit: q; nec penitentiam meruit implere. Sed tamē ite ⁊ lauate eum ⁊ sepelite longe a monasterio. Euntes autem dum lauarent eam cognouerunt quia mulier esset: ⁊ ceperunt omnes emittere voces: ⁊ contundentes se clamabant: quia talis conuersatio ⁊ patientia sancta inuenta est in ea. Cuius mysteriuz nullus agnouit: cum sic ab eis afflicta fuisset: ⁊ venientes cum lachrymis dicunt abbati. Abbas veni ⁊ vide fratrem Marinū: dicit eis. Quid est, hoc fratres. Dicunt ei iterum. Veni ⁊ vide mirabilia dei: ⁊ quid de te agas. Ille territus perrexit ⁊ venit vsq; ad corpus: ⁊ leuantes pallium vnde cooperta erat vidit quia mulier esset. Et mox cecidit ⁊ caput suum percutiebat in terra: ⁊ vociferabatur dicens. Coniuro te per dominum nostrum iesum christum: ne me condemnes ante conspectum dei eo q; afflixerim te: quia ignorās feci. Tu domina non dixisti mysterium tuū: ⁊ ego non cognoui in veritate sanctam conuersationem tuam. Si enim cognouissem: te nunq; afflixissem. Et iussit sanctum corpus eius intra monasterium in oratorio reponi. Eadem autem die puella illa cuius filius erat arrepta a demonio venit ad monasterium: ⁊ confitebatur crimē quod admiserat: ⁊ de quo viro concepisset: ⁊ septima die repausationis eius in domino ibi intra oratoriuz liberata est a demonio. Audientes autem qui erant in ipso emporio: ⁊ vicina monasteria mirabilia que facta fuerant: accipientes cruces ⁊ cereos cū hymnis ⁊ canticis ⁊ psalmodia benedicētes deum: venerūt in eodem monasterio: ⁊ ingressi oratorium vbi corpus eius requiescebat benedixerūt deum: vbi [q; modo] deus orationibus sancte virginis multa facit mirabilia: ad laudem ⁊ gloriam nominis domini: qui cum eterno patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorū. Amē.

¶ Explicit vita sanctissime Marine virginis.

¶ Incipit prologus in vitā sancte Eufrosine virginis: ⁊ primo de interpretatione nominis eius.

Ufrosina dicit quasi effra ⁊ syna. Effra dicitur videns vel fructifera vel fertilis. Sina dicit mēsura vel mandatum vel rubus. Ipsa enim fuit videns in cōtemplatione: fructifera ⁊ fertilis in bonorum operatione: mensurata in temporalium necessitatum ꝓceptione: mandatum sc̄z seruans in obediētie obseruatione: rubus in castitatis germinatione. Uel dicit Enfrosina quasi eufrosia. Eufrosia autem est herba medicinalis ⁊ valet contra caliginem oculorum. Sic eufrosina verbis: vita ⁊ exemplo docēdo illuminat oculos cordis nostri. Secundū nomē ei⁹ est smaragdus. Smaragdus autem est lapis nobilis ⁊ viridis perspicuus: ⁊ in frigidis regionib⁹ inuenitur. Uiriditas significat Eufrosine virginitatem: perspicuitas vite animositatem: regio frigida contra libidinis incentiuum castitatem. Hic lapis flores marcidos ad recentiam pristinam reducit ⁊ recentes conseruat. Sic Eufrosina virgo vnica marcidos peccatores orationibus suis pristine gratie restituit: ⁊ bonos ac deuotos homines in gratia pristina conseruat.

¶ Finit prologus siue interpretatio nominis eius. Diligēter autē est notandū q; in hystoria sequenti qd̄ habetur de Papbūcio laico tandē effecto monacho patre beate eufrosine. Sed supra, xv. d. ⁊ in hystoria sancti Onuffrij, lxxxij, habetur de Papbuncio anachorita.

¶ Incipit vita sancte Eufrosine.

Uit vir in Alexādria nomine Papbuncius honorabilis omnibus ⁊ custodiēs mādata dei. Hic accepit coniugē dignaz generis sui ⁊ ipsa honestis moribus plena: sed sterilis non pgebat. Uir autē eius nimis fluctuabat eo q; non haberet filiū: cui omnes facultates suas relinqueret: vt post obitū suuz bñ ⁊ pgruēter suā substātiā gubernaret. Cōiunx vero idigētib⁹ nō cessabat ministrare: nocte ⁊ die ecclesijs dei adherēs: ⁊ obsecratiōib⁹ oraās ⁊ petēs a deo dari sibi filiū maxie videns suū virū nimiū fluctuantē. Multā ēt pecuniā erogās pauperib⁹ ⁊ oratorib⁹ poscebat ipleri desideriū suū. Similr autē ⁊ vir ei⁹ circuiēs q̄rebat inuenire aliquē bonem dignū deo: qui posset p̄cib⁹ suis effectū desiderij ei⁹ pficere: ⁊ ita ambulauit ad quoddā monasteriū: qe eiusdē monasterij pr̄ magnus apud deū esse dicebat. Illicq; ingressus: ⁊ multā pecuniā offerēs: multā etiā ab abbate

fiduciam: ⁊ ab vniuersis fratribus consecutus est. Post multuz vero tēporis: indicauit abbati causaz desiderij sui compariens illi postulauit a domino dari illi fructum ventris ⁊ amborū orationes exaudiēs deus largitus est illi filiam vnam. Videns autē Papbuncius abbatis conuersationem: nunq̄ a monasterio recedebat vnde contingē suam introduxit vt benediceret ab abbate ⁊ a fratribus. Tollentes autē infantulam lacte: ⁊ facta annorū septē baptizata est: imposueruntq̄ illi nomē Eufrosina. Gaudebant aūt sup illā parētes eius: q̄ erat accepta deo: ⁊ pulchra facie. Facta igit annorū duodecim mater eius migrauit ex hoc seculo. Remansit aūt pr eius erudiens eam litteris ⁊ lectionibus: ceteraq̄ huj' mundi sapiētia. Puella vero tantā accipiebat disciplinam: vt miraret pater illius prudentiam. Opinio aūt eius peragrauit totaz ciuitatē: seu de sapiētia eius ⁊ doctrina: ⁊ q̄ nimis pulchra erat ⁊ cōposita vultu ⁊ animo. Multis aūt decertantibus cuz patre eius de ea. ad finem puenire non poterant: ipse pater tantū dixit: domini volūtas fiat. Un' autem exuperant omnes in honore ⁊ diuitijs: accersiuit patrem eius ⁊ postulauit ab eo dari filiaz eius filio suo in matrimonium. Et concedēs fieri consuete desponsauit eam illi. Post non multū vero tēporis accipiens eam Papbūcius dum esset annoz decem ⁊ octo abijt in monasteriū cum ea in quo consueuerat venire. Multamq̄ iterū pecuniam largitus est: ad necessaria fratrum dixitq̄ abbati. Fructum orationum tuaruz adduri tibi: vt ores p ea: q̄ iam ad nuptias eam tradere volo. Jussit aūt abbas introduci eā in xenodochiū monasterij: ⁊ locutus est cuz ea: benedicēsq̄ exhortatus est eaz de castitate ⁊ patiētia timoris dei. Faciens aūt ibi tres dies aurem quotidie ponebat ad psalmos: ⁊ videns singulorū conuersationē: ⁊ spirituale ppositū mirabatur eoꝝ vitam dicens. Beati sunt viri isti: qui ⁊ in hoc seculo similes sunt angelis ⁊ post hoc vitam eternam consequunt'. Et cepit cor eius sollicitans esse: ⁊ zelo timoris dei. Post tres aūt dies: dixit pabūcius ad abbatē. Veni pater vt salutet te ancilla tua: ⁊ ora pro ea: quia ambulare volumus in ciuitatē. Cūq̄ venisset abbas p̄iecit se ad pedes ei' dicens. Obsecro pater ora pro me: vt lucrer deus animā meam. Extenditq̄ manum ⁊ benedixit eam dicens. Deus qui cognoscis hominē anteq̄ nascatur: tu istius ancille curam habere dignare: vt me reat' portionē ⁊ consortiū in regno celorum. Et commēdantes se seni abierunt in ciuitatē. Pater vero illius: si aliquādo inueniebat monachū aliquē adducebat in domum suam petens vt oraret pro ea. Una aūt die anniuersaria qua ordinatus est abbas vnū ex fratribus misit ad Papbūcium: vt inuitaret eum ad solēnitatem abbatis. Qui abiens in domum eius requisiuit eum. Pueri aūt dixerunt. Processit. Audiens autē Eufrosina ⁊ aduocans illū fratrem: cepit interrogare eum. Dic mihi frater p caritate. Quanti fratres estis in monasterio? At ille frater dixit. Trecenti quinquaginta duo. Dixit ei puella. Qui voluerit illuc venire ad conuersationē vestram sanctam suscipiet ne illum abbas vester? Respondit ei. Etiam cum gaudio magno suscipit illum maxime propter vocem domini: qua dixit. Qui venit ad me non ejciā eum foras. Dixit ei Eufrosina. Omnes ne in vna ecclesia psallitis: ⁊ equaliter ieunatis? Dixit ei monachus ille. Cōiter quidam psallimus vnusquisq̄ vero ieunat: quō vult: aut q̄tum valet: vt non fiat conuersatio cōtumax volūtatis: sed propij arbitrij spontanea volūtate. Omne ergo perscrutans monachoz conuersationem: dixit ad monachū. Volebaz abire ⁊ peruenire ad huius inenarrabilis vite enormitatem: sed timeo inobediens esse patri meo: q̄ pro vana ⁊ caduca huius seculi substantia cupit me tradere viro. Dixit ei monachus. Soror non permittas: vt polluat domo corpus tuum ⁊ vt tradas talem pulchritudinez patio probrium: sed desponsa te christo: qui tibi pōt p omnibus istis transeuntibus dare regna celoꝝ ⁊ cum angelis consortiū. Occulte aūtē eries vade in monasterium: mutato habitu seculari: indutaq̄ veste monachia: vt possis euadere. Que cum audisset: placuit ei ⁊ dixit. Et quis me bz tondere? Nolebat enim a layco tondi q̄ non seruat fidē. Dixit ei monachus. Ecce pater tuus venit mecum ad monasterium: ⁊ facie: tibi tres dies aut quattuoz. Tu autē adhuc vnū de monachis ⁊ quō voles occurret tibi cum gaudio magno: hec ⁊ bis similia illo dicēte ad eufrosinā venit Papbūcius: ⁊ videns monachuz interrogauit eū dicens. Quid ad nos fastidiū sum psisti domine. Et dixit ad eū. Anniuersari' dies est monasterij: misitq̄ abbas vt venias ⁊ accipias bñdictionē. Gauisus aūt Papbūcius p̄ eufrosine: ⁊ ingressus cum monacho in nauicula: ⁊ abierunt in monasteriū. Cū aūt ibi esset: misit Eufrosina vnum fidelissimum seruulū dicēs. Vade in monasterium theodosij: ingressusq̄ ecclesiaz monachū quem ibi inueneris: adduc tecum. Misericordia aūt deinde monachus veniebat de monasterio: vendēs que secum habebat. ⁊ videns eum puer rogauit: vt veniret ad Eufrosinam. Qui cum venisset: videns eū puella: salutauit eum dicens. Ora pro me pater: ⁊ orans benedixit eam: ⁊ sedit. Dixit aūt ei. Eufrosina. Dñe mi: ego habeo patrē p̄bianum ⁊ seruum dei diuitiarū possessorē substantiosum nimis: habuitq̄ vxorem ex qua me genuit: que transiuit de hac vita vult autem pater meus p oibus rebus suis tradere me seculo huic iniquo: ⁊ ego nolo inquinari in eo. ⁊ quid faciā penitus ignoro. Totaz enī noctem sine somno ptransiui: postulans deū: vt ostēderet misere anime mee misericordiā suā. Et mane facto: placuit mihi mittere in ecclesiā ⁊ adducere vnū ex fratrib' vt ab ipso audirē v̄bū dei: ⁊ q̄d facere debeaz. Postulo autē pater pro mercede anime tue sciens q̄ a deo missus es: doce me que dei sunt. Dixit ei

senex ille. Domin' dicit. si quis nō abrenunciauerit patrem ⁊ matrē ⁊ filios insup ⁊ animā ppriam: non pōt meus esse discipul'. Et q̄d tibi possim plus dicere: iguoro tamen si potes ferre tēpta carnis relinque omnia ⁊ fuge. Facultates enim patris tui multos inuenient heredes. Ecce tapecia: ⁊ lerochomia: xenodochie monasteria vidue: pupilli: infirmi: captiui: si voluerit ⁊ placuerit patri tuo bis relinquat: tu autem sola ne perdas animā tuaz dixit ei puella. Confido in deum ⁊ in orationibus' tuis quia ad laborandū habeo pro anima mea deo auxiliante. Dixit ei senex. Talia desideria a firmitate nō declinent'. scit enim ips penitentiam agere. Dicit ei Eufrosina. Et ideo te fatigaui: vt impleas desiderium meum: ⁊ facta oratione benedicas me: ⁊ abscidas comam capitis mei. Et surgēs senex facta oratione: abscidit comam capitis eius: ⁊ induit eam tunica scematis ⁊ orans p ea dixit: deus qui liberauit omnes sanctos suos. ipse te custodiat ab omni malo. Et hec dicēs senex discessit ab ea: gaudens ⁊ glorificans deum. Eufrosina autē cogitans in semetipsa dicit. Si ambulauero in monasterio puellarum: pater meus requirēs inueniet me: ⁊ violenter trahet me inde propter sponsum meū. Proinde pgam ad monasterium virorum: vbi nullus suspicetur me esse. Et hec dicēs: proiecit vestē muliebrez. Et induit virilem. Et sero exiuit de domo sua accipiens secum quingentos solidos: ⁊ abscondit se in quodaz loco p totam noctē. Mane aūt facto venit pater eius in ciuitatem: volente autem deo statim in ecclesiam ambulauit. Eufrosina igit' puenit ad monasterium illud: vbi pater eius notissimus erat: ⁊ nunciauit abbati p ostiarium dicēs. Eunuchus quidam de palatio veniens ante ostiū stat: cupiēs loqui tecū. Egressus aūt abbas proiecit se in terrā ⁊ facta oratione sederunt: dixit ei senex. Quid est quod venisti fili? dixit ei Eufrosina. Ego quidem de palatio fui eunuchus: ⁊ desiderium habui semper conuersationē agere monachoꝝ: ⁊ ciuitas nostra non valde boc bz studium puersationis: notuz aūt factum est mihi de bona vestra conuersatione: ⁊ cupio habitare vobiscum. si placuerit vobis. Habeo enim possessiones multas: ⁊ si dederit mihi deus requiem: adducam eas huc: dixit ei senex. Benevenisti fili: ecce monasterium: si tibi placet habita nobiscum: dixit ei abbas. Quod est nomen tuum. Dixit ei Smaragdus. Dixit ei senex. Juuenis es non potes solus sedere: opus est tibi habere magistrū: vt doceat te regulam ⁊ conuersationem monachorum. Dixit abbati. Sicuti iubes domine mi pater: sic faciam: ⁊ protulit quingētos solidos dedit q̄ in manu abbatis dicēs. Accipe pater interim istos si videro quia possum sufferre hic: veniant ⁊ illa reliqua. Vocauit aūt abbas vnū fratrem Agapitū nomine: virum sanctū ⁊ compassibilē: ⁊ tradidit in manu eius smaragdū ⁊ dixit ei. Ecce modo dicerit filius tuus ⁊ discipulus talem euz configna: vt exupe ret magistrum: ⁊ flexis genibus facta oratione consignauit eum: ⁊ respondentes oēs dixerunt. Amen. Suscepit eum agapitus in cellaz suā ⁊ q̄ habebat vultum decorū smarugdus: dū veniebat in ecclesiā ad deprecandum dominū multos illoz diabol' exercitabat aduersus decorē vultus eius p malas cogitationes: ita vt omnes molesti essent abbati: qui talem pulchritudinē duriss̄et in monasterium. Hec audiens abbas: vocauit smaragdum: ⁊ dixit ei. Fili pulchra est facies tua: timeo ne sit ruina infirmis fratribus: placeat nobis: vt sedeas solus in cella tua: ⁊ ibi conuenit tibi mānducare ⁊ psallere nō inde te egressuruz alicubi: ⁊ p̄cepit Agapito. vt pararet cellam solitariam: vt in ea solus degeret smaragdus. Fecit autem agapitus oīa que a patre monasterij fuerāt impetrata: ⁊ introduxit Smaragdum in cellā solitariā. ⁊ erat ibi orationibus vacans ieunijs ⁊ vigilijs nocte ac die operam dabat seruiens domino in simplicitate cordis ita vt miraretur predictus frater: qui euz susceperat. ⁊ omnib' fratribus retulit eius constantiam ⁊ oēs collaudabant deū, qui in ifirma etate talia opabatur. Cū Papbuncius autem pater eius cum reuersus fuisset d̄ monasterio ad domum ppriam festinans ingressus est cubiculum. in quo filia eius manere solita erat Et non inuenta tristis tremēsq̄ effectus. cepit exquirere anxius seruos ⁊ ancillas. quid de eufrosina filia eius actum esset. Pueris autem dicēt' quia nocte vidimus eam. mane aūt facto non cōparuit. putauimus enim q̄ pater illius qui eā desponsauit veniss̄et ⁊ tulisset eam. Misit igitur seruos suos ad domum illius ⁊ non inuenerunt eam. Audiēs autē sponsus ⁊ pater contristati sunt valde. Et venientes ad Papbūcium. inuenerunt illū vehementer affictum iacentē in terra. ⁊ dixerunt ei fossitā aliqs sedurit eā. ⁊ fugit cū illo. Statimq̄ serui cū equis p totam alexandriā ⁊ egyptū missi sunt. Erant aūt ibi ⁊ naues. intranteſq̄ in eas requirebant per viam ⁊ scrutantes monasteria puellarum beremum speluncas. per domosq̄ amicorum ⁊ vicinorum. et nusq̄ repertam lugebant eam quasi mortuam. Socer nurum sponsus sponsaz flebat. pater lugebat filiam dicens. Heu heu filia dulcissima. heu me lumen oculorum meorum consolatio vite mee. Quis meam inuasit facultatem. Quis meam possessionē sparsit. Quis meam venam exiccauit. Quis lucernam meam extinxit? Quis meam spem fraudauit. Quis pulchritudinem filie mee violauit. Quis putas lupus agnam meam dissipauit. Qualis locus talem vultum tegit. Quale pelagus captiuam ducit illā in p̄fundū faciē. Illa generositatis ostitutio. illa male habētiū psolatrix. illa laborantiū requies gemētium portus erat. Terra ne celes sanguinem meū. donec videā quid eufrosine filie mee ptigerit hec ⁊ bis similia Papbūcio psequēte eleuauerunt oēs qui aderāt vocē ⁊ flebāt. ita vt oīs ciuitas lamentaret eā. Non sufferens aūt Papbuncius. nec

inueniens consolatorē:perrexit ad memoratuz se-
nem de quo supra diximus:& procidit ad pedes ei⁹
dicens,Peto ne cesses orare: vt inueniatur labor
orationum tuarum. Nescio enim quid acciderit eu
frosine filie mee. Audiens autem venerabilis pa-
ter contristatus est valde:& iussit adesse omnes fra
tres:& dixit eis,Ostendite caritatem fratres:&
postulate a domino:vt dignetur nobis ostendere:
quid factum sit de filia amici nostri Papbuncij.
Et ieiunantibus omnibus & orantibus in tota heb
domada: nihil eis reuelatum est de eufrosina: fi-
ebat quando aliunde rogabant dominum.
Oratio enim Eufrosine erat ad dominum die no-
ctuq;. ne manifestam eam faceret in vita sua. Cuz
autem nec seni: nec alicui fratrum reuelatum esset
cepit abbas consolari eum dicens,Fili noli defice-
re a disciplina domini:quia quem diligit deus co-
ripit:& hoc scias: quia sine voluntate domini:nec
vnus passerum cadet in terram: quanto magis fi-
lie tue absq; illius nutu nihil proueniet. Scio enim
quia bonam partem elegit sibi: propterea nobis ni
hil de ea reuelatum est. Si enim quod absit in ma
lis operibus incidisset,nunq; despexisset deus tan
torum fratrum laborem. Habeo fiduciam in domi-
no:quia in hac vita ostendet tibi dominus eam. Au
diens hoc Papbuncius: recepit consolationem:&
osculatus senem:& omnes fratres remeauit ad sua
gratias agens deo & orans quotidie bonis operi-
bus & clemosynis intentus erat. Post aliquantos
vero dies: visitabat monasterium:commendans se
orationibus fratrum. Una autem die veniens ad ab
batem: proiecit se ad pedes eius dicens. Ora pro
me pater:non possum ferre dolorem de filia mea:
sed magis ac magis renouatur ac crescit vulnus de
die in diem:& tribulatur anima mea. Videns au-
tem eum senex nimium afflictum dixit ei,Vis collo
quium habere cum vno fratre spirituali: qui venit
de palatio theodosij: ignorans q; ipsa esset eufro-
sina filia eius Papbucius dixit. Volo:& vocauit ab
bas Agapitum dixitq; ei,Tolle papbuncium & in-
troduc eum in cellam smaragdi. & introduxit euz
in cellam eius: nihil ei antea innoscentes. Cū autē
subito vidisset patrem suum:& cognoscens eum to
ta lachrymis repleta est. Papbuncius autem spera
bat compunctum esse fratrem illum. non enim co-
gnouit eam:quia species vultus eius emarcuit:pre
nimia abstinentia vigiliis & lachrymis. Cuculla au
tem operuit facie suam: ne aliquo modo agnosce-
ret eam: facta autem oratione sederunt. Cepit au
tem ei loqui de futura regni beatitudine & gloria
sempiterna: quomodo p elemosynam & castam vi
tam bonamq; conuersationē & p humilitatem & ca
ritatē ad eam quis posset ptingere:& de contemptu
seculi:nec plus diligendum esse filium q̄ deum:nec
patrem super eum qui habet potestatē. Apostolicā
quoq; scripturam interpretans quomodo tribula-
tio patientia operatur:patientia autem probationē.

Uidēs autem patrem suum in graui merore depres-
sum:compatiebatur ei. Sed timens ne agnosceretur:& impedimentum ei faceret: volens autem eum
consolari dixit ei:crede mihi: quia non despicit te
deus:& si in perditionem esset filia tua manifesta-
ret eam tibi deus: vt nec illa a diabolo retenta in-
ferret tibi:& sibi luctum perpetuum. Sed crede
in deum: quia bonum consilium elegit: sicut dixi
sm vocem euangelij qua dicitur: qui diligit patrem
& matrem super me:non est me dignus:& si quis nō
abrenunciauerit omnibus que possidet:non potest
meus esse discipulus. Potens est deus:& in hoc se
culo manifestare eam tibi. Sine etiam sine quid te
metipsum contristando perdis. Age gratias deo ni
hil desperans:nam & Agapitus magister meus mul
totiens nimis tristis dicebat mihi. Quia venit quī
dam homo nomine Papbūcius operibus bonis in
tentus: qui filiam suam tanq̄ mortuam luget ne-
sciens quid ei acciderit,& nimia lamentatione affli
gitur:& maxime quia unica erit illi:& cum lachry-
mis processit se ad pedes abbatis: vt per eius ora
tiones & omniū fratrum posset inuenire eam. Et cō
patiens dicebat mihi. Quomodo & omnes fratres:
ita & tu roga pro eo deum. Et ego quasi indignus &
conscius malorum sepius deprecabar dominum vt
dignetur tibi sufferentiam tribuere longanimita-
tem:& quomodo expedit adimpleat tam de te q̄ de
filia tua. Pro hoc & frequenter videre te volui et
colloqui tecum: vt aliquam consolationem per
me humilem forsitan inuenires: vt autem non co
gnosceretur per multa colloquia dicit ad Papbun-
cium. Uade domine mi. Dum recedere vellet Pa-
pbūcius animā illius cōpatiebatur illi. Facies au-
tez eius pallebat & replebatur lachrymis:pre nimio
autem ieiunio et diutina inedia sanguinem eufro-
sina vomebat. Multum enim confortatus Papbū
cius in ammonitione eius discessit ab ea:& veniēs
ad abbatem dixit:edificata est anima mea ab isto
fratre:& ita sum letus effectus in gratia dei & con
solatione eius tanq̄ si inuenissem filiam meam. Cō
mendansq; se orationibus abbatis & omniū fratrū
reuersus est in domum suam magnificans deum.
Completis autem smaragdus intra cellam suā tri-
ginta octo annis incidit in infirmitatem qua mor-
tuus est. Quadam vero die sm consuetudinem ve
nit Papbuncius ad visitandum monasterium. Et
post orationem & salutationem fratrum dixit sen.
Si iubes pater permitte me smaragdus videre:q;
valde desiderat eum anima mea. Vocatoq; agapi-
to cepit ei de Papbuncio ad visitandum smarag-
dum. Introiens autem Papbuncius vbi,egerlace
bat cepit deosculari euz cum lachrymis dicēs. Heu
me, vbi sunt promissiones tue, vbi verba dulcia qui
bus mihi filiam meam videdam oculis meis,pmit-
tebas? Ecce non solum illam non videbo:& sed & tu
per quē consolationē non modicam habebā relin-
quis nos. Heu me:quisnam consolabit senectutem

meam? Ad quem ibo? Quis mihi erit adiutor? du-
plex maluz modo lugeo. Triginta & octo anni sunt
q̄ perdidi filiam meam nihil mihi actum est:& sed &
die noctuq; orabam pro ea,& similis illius detinet
me incomparabilis dolor. Quid sperem amodo?
Ubi consolationem meam inuenio? Jam descendo
lugens in infernō Uidens autem smaragdus eum
vehementer ploxantem & nullam consolationem re-
cipientem ait ad eum. Quid turbaris & te ipsuz in
terficis? Nunquid inualida est manus domini: aut
deo quicq̄ est difficile. Jam pone finē tristitie tue
& recordare quomodo patriarche Jacob manife-
stauerit deus iosepb quem quasi mortuū lugebat.
Sz obsecro te ne per tres dies me deseras neq; de
relinquas. Hesitans autez papbuncius intra semet
ipsum dixit. Forsitan deus reuelabit ei aliquid de
me. Tertio autem die dicit ad smaragdum. Expe-
ctaui sicut rogasti me domine meus frater & non di
scessi alicubi per tres continuos dies. Cognoscens
autem smaragdus [qui & eufrosina] quia instabat
dies dormitionis eius. Vocauit papbuncium & di-
xit ad euz. Quis deus omnipotens bene disposuit
miseriam meam & impleuit desiderium:neq; vsq; in
finem viriliter certando perduxit:non mea virtute
sed eius adiutorio qui me custodiuit ab insidijs ini
mici,per acto cursu superest mihi corona iusticie: no
lo te sollicituz relinquere q̄ filia tua eufrosina. Ego
suz illa misera:& tu es pater meus papbuncius. Ec
ce iam vidisti me:& satisfactum est tibi. Sed nemo
hoc sciat & non permittas ab alio corpus meum nu
dari & lauari:sed per temetipsum hoc facies. Et q;
promisi abbati habere me possessiones multas:& si
potuissem sustinere & perdurare in loco isto adduz
cere eas huc. Imple ergo pater quod pmisi. Et scio
q̄ venerabilis est locus iste & ora pro me:& hec di-
cens tradidit spiritum. Dum audisset papbuncius
pater eius talia verba & vidisset quod obdormiuit
commota sunt omnia viscera eius ceciditq; in ter-
ram:& factus est velut mortuus. Accurrens autem
Agapitus vidit quia defunctus esset smaragdus:
& in Papbuncium iacentem in terra semiuiuum ia-
ctauit aquam in faciem eius. Et leuauit eū dicēs.
Quid habes domine mi papbunci. Ait autem pa-
pbuncius. Dimitte me vt hic moriar. Uidi enim mi
rabilia hodie. Surgens autem irruit in faciē eius
multitudinem lachrymarum effundens: clamauit-
q; dicens. Heu me dulcissima filia quare antea non
manifestasti mihi:vt & ego morerer tecuz spōtanea
voluntate. Ueh mihi quomodo latuisti: quomodo
transisti insidias aduersariorum & nequitias spiri-
tales vite huius & introisti vitam eternā Hec Aga
pitus audiens & cognoscens tam admirabilē cau-
sam:stupefactus est:& currens nunciauit omnia ab
bati. Veniens autem abbas cecidit super eaz:& ei ha
lans dicebat Eufrosina sponsa christi & filia sancto
rum ne obliuiscaris seruorum tuorum & huius mo-
nasterij:sed ora pro nobis ad dominum nostrum ie

sum christum vt faciat viriliter certando venire ad
portum salutis & portionem secum habere:& cū om-
nibus sanctis suis. Et iussit abbas vt congregaren
tur omnes fratres & cum honore debito sanctū cor
pus illius sepulture daretur. Dum autem congre-
gati adessent & vidissent tam stupendum miraculū
glorificabant deum:qui etiaz in femineo sexu & fra
gili tanta mirabilia operatur. Quidam autem fra-
ter vnum habens oculum osculatus est vultū eius
cum lachrymis, statimq; vt eam tetigit: oculus ei⁹
ei restitutus est. Et videntes omnes fratres q̄ ad-
erant benedixerunt deum gratias agentes ei cui⁹
sunt omnia bona que sunt. Multumq; confortati &
edificati:sepelierunt eam cum maxima deuotione
in sepulchro patruz. Pater vero eius omnia que ha
buit in ecclesias & monasteria offerens conuersat⁹
est in eodem monasterio:plurimam partem substā
tie sue ibidem offerens in eodem stratu dormiens:
& in eadē cella demoratus est:in qua & filia sua Eu
frosina. Dixit autem papbuncius pater sancte eu-
frosine:in sancto proposito annos decem:& migra-
uit ad dominum:& iuxta filiam suam sepultus est:
glorificante deum abbate:cum omni congregatio
ne sua. Dies autem migrationis eorum ad domi-
num:celebratur in eodem monasterio vsq; in presen
tem diem glorificantes deum patrem & filium cum
sancto spiritu. Amen.

Explicit vita sancte Eufrosine virginis.

Incipit vita sancti Frontonij abbatis.

Quoniam sepe desideratis audire q̄ sancta sunt:& ego pla
cide disposui aperire nō in
pellib⁹ caprar neq; earūdez
pilis:sed auro & argēto gem
misq; pciosis decreui construe
re tēplu dei:vt & nos tanq̄ lapides viui edificemur in
domū spūalē:ex opibus me-
dioz pficientes in xpo iesu dño nro q̄d nunc apud
nitriā gestū sit referā:& non pteribo veritatem vllo
mō:qm satis edificat monachos pīs opusculum.
Igif Frōtonius verus dei seruus studio dei ti
moris de die in diē pficiens:publicā cōemq; vitam
phorens. viā desiderās solitudinis: cōuocatis ad-
se fratrib⁹ dixit [erāt enim cū eo viri circiter septua
ginta]. En q̄d nobis & mūdo dānabilit:cui⁹ opibus
renūciare oīmodo cōdecet:vt celestē plequamur sa
lutē! Quapropter pgamus ad heremū nihil nobis
cum ferentes. ac acquirendā celestē gloriā:& supio
rē inuestigemus ex virtutib⁹ disciplinā. His dictis
vniuersi psensere:deferentesq; ad heremū secū par
ua bolerū semina:& bisacutas quosq; sarculos [vī
bumū foderent] pfecti sunt. Uenerūt ergo ad here-
mū:rursusq; Frōtonius ait,Dñs in euāgelio dixit,

murmurat fratres ꝑ frontoniu.

refrenat frontoniꝰ murmuratꝰ.

Nolite cogitare quid manducetis aut quid bibatis aut quo operiamini. Hec enim omnia gētes mūdi querunt. Querite primum regnum dei & iusticiā eius & hec omnia adijcientur vobis. Teneamus promissam & inueniemus in nobis opus domini conseruatum. Omnes ergo habitabant in heremo in opere domini iugiter laborantes & in agone spirituali proficientes. Adiuuabat enim seruos suos dominus. Ipse autem frontonius non pro se tantum sed pro cunctis orabat: sciens scriptum esse: nō querens quod mihi vtile sit: sed quod multis: vt salui fiant. Cum in eadem heremo longo tempore morarentur temptare eos aduersarius christianoꝝ cepit: q debuissent in seculo demorari quia anachoritarum vita durissima est. & nemo eam potest sufferre: murmurauerunt in cordibus suis dicentes. Quid est quod voluit pater noster frontoni? vt habitemus in heremo? Nunquid illi qui in vrbibus & in castellis habitant deum videre non possunt: & q in heremo habitant celos vident? Nonne eos boni actus commendant. Quis nam poterit cibo viuere angelorum? Ecce morimur fame defectus vigiliarum non capit labor: sed acriora franguntur ieiunia: fiunt debilia genua: vt vnusquisq; nostrum nō possit stare. Audiens quoq; frontonius eorū murmurationem anteq; ad eum conuenirent dicentes aliquid: ipse preueniens eos ait. Quousq; irritatis deum murmurantes in cordibus vestris & dicētes. Nunquid qui heremum inhabitant hi tantum sunt dei serui: & quis ex cibo poterit viuere angelorum. Conueniamus ad abbatem & loquamur ad eum: vt habitemus in ciuitate: quia si qui nos illic viderint opportunas no bis iuxta dei vorum dirigent escas: prout' cuiq; dominus dederit facere? Illud autē scitote: quia non necabit dominus fame animam iustam. Ecce oculi domini super timētes eum: vt alat eos in fame: & illud nō memoramini scriptū: qō ait apostolus: in fame & siti: sed in heremo nunq; defuerunt radices herbarum nec manducatis aliquando ieiunij? Recordemini: quia antea locutus sum vobis. Nolite cogitare quid manducetis aut quid bibatis aut quo operiamini. hec enim omnia gētes mūdi querunt. Nouit dominus cibum dare timentib⁹ se. Querite primum regnum dei & iusticiam eius & hec omnia adijcientur vobis. Si enim deus volatilia pascit & eorum non deserit. quō nos derelinquere poterit ipsum iugiter in mente habentes: eumq; assidue orantes. Certe si fame defecerimus in heremo: nos dominum accusemus & improperemus ei cum ad ipsum venerimus dicentes. Credidim⁹ euāgelio tuo: vbi dixisti q vniuersos in te credentes: celi pabulo pascis: fecimus cuncta que pcepisti spauimus in te: & tu nos desperisti. Sed q ibi nos pbastis: dic magis vt probes veritatem redde quod promisisti. Nolite ergo murmurare aduersum deum: ne murmurantes sicut patres nostri in hoc deserto a serpentibus pereatis. Quod si expectaueritis dominum. quando voluerit dabit bona timentib⁹ se. Quo dicto: siluerunt omnes paululum a murmuratione sua: erant enim in merore positi. Ego igitur proposui vniuersa breuitate exequi: & cuncta sermone rustico comprehendere: quecunq; sui prosequi titulis pbas est: & per huius libelli sententias ac syllogismos: dulci eloquio currere prout potest vnusquisq; lector audire. Redeamus ad ordinem cepti operis vt non cura videamur asserere. Venit itaq; angelus missus a domino ad quendam diuitem noctem dixit illi. Tu epularis in diuitijs splendide & fratres mei in heremo indigent pane. Surge ergo diluculo & mitte seruis meis escas. ex omnib⁹ que tibi dedit quia procuratorem te posui gregis mei: qui te celo lactante iugiter pauit: nec vnq; dimisi. Ita ergo placuit mibi ex elemosyna tua degere pauperes meos qui in deserto spiritualiter viuunt & se mihi suo domino crediderunt: & idcirco fac sermonem quē modo missus a domino loquor ad te. Quod nisi feceris: dissipasti fedus pacificū domini dei tui. At ille tanto errore conuentus: ex illo somno expergiscit: consurgensq; mane: aduocatis necessarijs amicis seruisq; suis fidelibus locutus ē ad eos dicēs. Ja centi mihi nocte in lecto: quippiam soporis ceperā: & ecce subito nuncius mihi assistit dicens. En tu epularis in diuitijs tuis splendide. serui vero mei in deserto indigēt panibus. Surge ergo diluculo & mitte seruis meis escas ex omnibus que dedi tibi: q; curatorem te posui gregis mei. Ecce mittere quero sed vbi morentur serui dei ignoro. Cupio preceptū implere admonitus: sed quis mibi ad quem dirigā. locus ostendet. Angelus precepit & deus qui seniores estis: ostendite locum. Et nemo valuit illi indicare locum: q; in abdito montis manebant: & nemo vbi morarentur: agnouerat. Igitur altera nocte diuine cōminatione conuentus: plagis confossus dires ille coripitur & vegetur vt seruis dei dirigere escas. Iterum diluculo consurgens a prioribus amicis querebat consilium: vt sibi dicerēt aut certe ab alijs inquirerent: vbi serui dei morarentur. Aiebat ista cum magno fletu plagas ostendens: quibus de manu angeli fuerat nocte coreptus. Sed cum nemo posset locum habitationis ostendere: vnus pre ceteris qui maioris erat consilij respondit & ait. Si volueris accipere consilium meum charissime. forsitan erit tibi hoc salubre. Sunt tibi cameli septuagita onera eos ex omnibus bonis quibus intelligis dei famulos posse vesci: & dirige camelos per viam nemine ducente: & si ex deo hoc factum est imperiū animalia tua salua regredientur ad te si vero tibi a dyabolo iactura imminet: libenter tolera flagella temporis: q; acriori forte cede coripiaris. Quod si hoc tibi consilium displicet quere aliuz qui dare poterit melius risum. Hec dicens conticuit: sed ipsi diuitī: & qui cum eo erant huiuscemodi cōsilium bene placuit. Onerauit ergo septaginta q̄nq; camelos ex bis q̄ dei serui cōmedere possent: q̄nq; vero camelo

deg q̄ in se pantes mūq; defraudat

rum cibaria facta imposuit escā cūctoꝝ animalium in maximo dolore dicēs. Si quis inuenerit eos et eorū exposuerit onera vilis cibarijs miserebit eis: & dabit eis manducare. Et cū ingenti fletu vno ordine innectēs eorum: direxit eos per viam commendans domino: vt si ex deo esset imperium remearēt celeriter cum salute. Nullus vero ductor cū animalibus abijt. Et quando egressi sunt ianuam dimisit seruulus primum camelum cuius ducalē tenebat: quē ceteri sequebantur: & abierunt per viam iuxta pcinctoriū montis: eūtes soli. Sed nescio an soli cameli pgere potuerant: qui domini nūcio pēsite: viā directam: vt intellectum est: postea abierūt: & quarto die confecto itinere bona nona agētibus op⁹ dei fratribus: sicut quidam postea retulit nobis: ecce primus excubauit ante fores camelus: sed campane sonitū audire non potuit pstrepēs sonos hymnorū abbas tamē ipse: quoniā prope ostiū erat prior: vidit & gauisus est valde. Angustus enim erat introitus monasterij: & solus abbas fores suo statu claudebat: ceteris intropositis fratribus tacuit nibil rīdēs donec hymni complerenf. Tūc cōpleto hymnorū ordine aduocatis fratribus pene improperāsait. Ubi sunt murmurationes vestre? Ecce domini imperio fortis nobis escas ex alto misit cui voluit viro prudēti imperans. adducit nobis camelos onustos. Venite deponam⁹ onera vt possint refici animalia lassa. Tūc omnes mira gratulatione leti cōiter gratiarū actionē deo reddiderūt & gaudentes deponebant onera camelorum. supra quinq; vero camelos reseratis sarcinis cibaria reppererunt. Abluētes igit animalium pedes de stratu eorum fecerūt pcepia & apposuerūt eis escas quas sibijpsi portauerunt: necnon ipsi etiā discurrebāt p oēs montes aufractus notas inquirere herbas: vt laborantia animalia escis pluribus reficerenf. Hanc aūt fctō abbas cōsiliū vtile eligēs & auaritiā oīno spernens medietatem sumpsit escarū. aliā vero prē diuidens sup camelos omnes ne alij viderenf portare & fieret alijs iniuria omnib⁹ medium imposuit onus: velut eulogia reuocans domino rem. vt auaritie legē scinderet: & medietatē oblationis proprio dño camelorū cōsolans eū de animaliū tantorum periculo: simulq; dñm deprecās. ne accideret innocēti viro tāta iactura. Octaua aut die cū essent omnes in vnū collecti ieiuni vnus qui leues ac tynulas aureas habebat p flamina vētorum cāpanule rapiēs sonitū paululum reticuit & cum bene tandē sonantes comprehenderet ait. Puto ex altitudine montium campane sonantis motus audit. Tūc oēs egressi senserūt cameloꝝ aduentus: gratulatio mirabilis accedit: leticia facūda' fit de cōsolatiōe virtutū q̄ defuncta animalia aut pdita tā lugebat: gaudēs de pceptis animalib⁹ letabat. Venerunt oēs illesi non tristes vultu nec maciem necessitatis habētes. Suscepit ergo camelos suos homo ille cū magna gratiarum actione: & vilis onerib⁹ multo amplius recreatus

Judaicus

exultat. Tunc & ille amicos & pauperes plures ad prandium nobile vocat: easdemq; eulogias indigētib⁹ distribuit quas acceperat: sed & amicis qui aderant ex eis largitus est: & ipse quoq; benedictionē sancte iocūditatis accipiens: gaudebat in domino ex illo igit tēpore vsq; ad mortē frontonij: sic diues ipso norato tēpore quādo primū miserat escas necessarias ipsis dirigebat: & aljs sic diuitib⁹ dominꝰ imperabat: vt ex omnib⁹ dapib⁹ irrigati nibil dei seruī cū sancto frontonio, minus haberēt. Vigilabant in operibus dei filij cum patre. & spiritualib⁹ eos adimplens dapib⁹: admonebat quotidie sermone celesti: exultans letabatur in domino. qui sibi talē derat intellectum: vt animum solitudinis loca digne quesisset: legēdumq; hoc tradidit multorū ad edificationē monachorum. Ille ergo magis erit melior in conspectu dei: non qui cūq; legerit. sz qui credēdo domini seruis sic fecerit. Mercedem aūt a christo iesu domino nostro recipiet. qui elemosynā pauperib⁹ erogauerit. & seruos dei rectos corde intuitus fuerit in gloria domini nostri iesu christi cui est honor & gloria in secula seculorum amē. Hec tempore Antonij imperatoris gesta sunt. tertiodecimo anno imperij eius.

¶ Finit vita sancti Frontonij.

¶ Incipit vita sancti Symeonis heremite qui in col. sterit.

Anctus symeon ex vtero mris sue electꝰ est a dño. & meditabat placere illi. erat aūt isti filius sui socion noīe. & nutriebat a parentib⁹ suis. Qui cuz factus fuisset ānoz tredecim. pascebat oues patris sui. & videns ecclesiam. relictis pecorib⁹ ingressus est. audiuitq; apl'm ibi legi iterrogāsq; vnū seniorē ait. dñe quid est. istud qō legit' senex rīdit ei. pro substātia anime. vt discat homo timere deū ex toto corde. & ex tota mente sua. dixit beatus Symeon. Quid est timere deum. Dicit ei senior. Quare me flagitas fili? Et ille quasi deum inquit interrogo te. Ista essi que a te audio discere volo. quia ignarus sum stultus. Rīdit ei senior. Fili si q̄s ieiunauerit iugiter & obseruationes fecerit per momēta. & humiliauerit seipsum omni homini. & non dilexerit aurum neq; parentes. neq; vestimenta neq; possessiones. & honorat patrem & matrem. & sacerdotes dei prosequitur hic hereditabit regnū eternū. & qui econtrario ista non custodit. hic hereditabit tenebras exteriores: quas parauit deus dyabolo & angelis eius. Ista omnia fili in monasterio exaggerant. Audiēs hec beatus Symeon cecidit ad pedes eius dicens Tu es pater meus & mater mea & doctor operū bonorum & dux ad regna celorum. Tu enim acquisisti

anima mea: q iam mergebat in pditionē: dominus reddat tibi vicissitudinē pro anima mea: ista sunt enī que edificant: ego autē iam nunc vadam sicut docuisti in monasteriū vbi deus voluerit: et fiat voluntas eius in me: dixit illi senior: fili priusq ingrediaris monasterium, audi q dico. Tribulationē habiturus es: necesse est enim te seruire et vigilare in nuditate: et indefinēter subire mala et iterum conformandus es: vas pciosum deo: et statim exiens beatus Symeon de ecclesia: ibat in monasterium sancti Tymotbei magnifici viri: et procidēs ante fores monasterij iacebat p dies quinq non manducans neq bibēs: et die quinta egredies abbas Tymotbeus: interrogauit eu dicēs. Unde es fili: aut quos parētes babes: qui sic afflictus es: aut quod est nomen tuum: ne forte aliquid mali gesseris: aut fortasitan seruus fis et dominum tuum fugis. Tunc beatus Symeon cu lacbrymis dixit. Nequaq domine sed opto vt fim seruus dei si ipse voluerit: q volo saluare animam meā perditam. Jube ergo me introire in monasterium et omnibus deseruire: noli me foris diutius dimittere. Tunc apprehensa manu eius introduxit eum Abbas in monasterium: dicēs fratribus. Filioli mei ecce trado vobis istum fratrē: docete eum canones monasterij: stetit autē in monasterio quasi menses quattuor seruiēs omnibus sine querela: in quibus psalterium ex integro memorie commendauit: quotidie percipiens cibū diuinū. Cibum vero quem simul cum fratribus accipiebat tacite pauperibus erogabat: non sollicitus de crastino: fratres ergo ad vesperam: illevero septimo die cibum sumebat. Una autē die cu egressus ad puteum aquam haurire: sumpsit funem de situla: vnde fratres aquam hauriebant: et inuoluit eum toto corpore suo nudo a renibus vsq ad collū: et ingressus dixit fratribus. Exiui haurire aquam et non inueni funē in situla, illi dixerunt. Tace frater ne forte agnoscat abbas quousq tempus pterçat. Putrefactum est autē corpus eius de obligatione: et asperitate funis: quia secabat eum vsq ad ossa: ingressus est enim in carnē ita vt vix appareret. Quadam autē die exeūtes aliqui de fratribus inuenerunt eum cibu suum dantē pauperibus et regressi dixerunt abbati: vnde nobis adduxisti bosem istū Non possum abstinere sicut ille de dñica enī in dominica ieiunat cibos quos accipit pauperibus erogat: sed et fetor grauissim exit de corpe eius: ita vt nullus iuxta eū stare possit: et cū ambulat vermes ō corpore eius cadūt: lectusq eius plenus est vermibus: tunc exiēs abbas inuenit sicut illi dixerūt: cui ait, fili quid est q dicūt fratres de te, non tibi sufficit ieiunare sicut nos audisti euangelium de doctoribus dicēs: q non est discipulus sup magistrū: erit autē omnis pfectus: vt sit sicut doctor eius: dic mibi fili: fetor iste vnde procedit. stans beatus Symeon: nibil respondit. Et iratus abbas iussit eum spoliari et inuenerunt funem circa corpus eius: ita vt nibil pareret de eo nisi summitas tātū. exclamās autē abbas voce magna dixit. Unde nobis adueniit iste bomo destruere volens regulam monasterij. Rogo ergo te discede binc et perge quo vis cū multo tamē dolore et labore tulerunt a corpore eius funem de quo erat inuolutus: vna cum carne eius putrida: facientes autē illi studium per multos dies sanauerunt eum. Sanatus autē post bec exiit de monasterio nullo sciente: et ingressus est puteu desertum vbi non erat aqua non longe a monasterio: vbi immundi spiritus inbabitabant. Et ipsa nocte reuelatum est abbati q multitudo populorum circundarunt monast. rium suum cuz fustibus et gladijs dicentes: da nobis seruum dei Symeonē tymotbee: finautē incēdemus te cuz monasterio tuo: quoniaz exasperasti dominē iustum. Qui euigilās ait fratribus. Filioli mei: visionē vidi: et multū turbatus sum in ea. Et in alia nocte vidit multitudinē virorū fortium astantium et dicētium ei. Da nobis seruum dei Symeonē dilectus est enim deo et angelis: quare illum verasti maior te est apud deu omnes enim angeli contristantur propter illum: ipsum autē pponere babet deus in mundo ita vt p illum multa signa fiant: qualia nemo fecit. Tunc exurgens abbas: cum magno timore dixit fratrib, Requirite mibi dominē illum et adducite in bunc locū ne forte oēs moriamur propter illum. Vere enī sanctus dei est: mirabilia enim magna vidi et audiui de illo. Tūc oēs monachi exierunt cum quercre et omnia plustrātes et non inueniētes, renūciauerunt abbati dicētes. Nullu locū reliquim ebi eū non quesiuissemus: nisi tm in deserto puteo. Rndit abbas Rogo vos frēs ite ad pquirēdum eū: sed et ego vadam vobitcū: vere sanct et seru dei est. Et sumēs secuz quinq ex illis: venit ad puteū. Et faciēs oratione descēdit cuz fratribus in puteū. Videnq illum beat Symeon cepit rogare dicēs. Rogo vos serui dei dimittite me vna bora vt reddā spiritū meū: adbuc enī modicū deficiēs est: valdeaūt fatigatur anima mea: qm exaspauit domū. Dicitq ad illu abbas veni serue dei: vt deducamus te in monasteriū cognoui enī de te q seruus dei es. Illo vero nolēte adducunt eum ad monasterium: omnes prosternūt se ad pedes eius flētes et dicentes. Peccauim in te famule dei: indulge nobis. Beatus autē Symeon gemebat dicēs. Quare grauatis infelicem et peccatorē. Vos aūt estis serui dei et patres. Steterit autē ibi quasi annū vnum. ¶ Post bec egressus occulte nō longe a monasterio: ibiq multo tēpore fuit Edificauitq sibi clauſuram ex lapide ficco: ibiq fuit annos tres: et veniebāt ad eū multi ad oratione Deinde fecit columellā cubitoz quattuor: stetit i ea annos quattuor crescebat autē de eo fama facta p orbē terre: et faciunt ei colūnam babentem cubitos duodecim: et steterit in ea annos duodecim. Rursum q fecerunt colūnam cubitoz viginti stetitq in ea anos duodecim. Tunc pgregati sunt oēs habitatores loci illius et edificauerunt iuxta ipsam colūnā basilicas duas: et colūnā cubitoz triginta: et sup ipsam stetit annos quattuor: et cepit virtutes facere. Multi languidi veniebant ad eū et demonia babētes: et curabat eos: ceci visum recipiebant: debiliuz manus restituebantur: surdi auditū recipiebant leprosi mundabant. Multas gētes inclinauit ad fidem christianā: idē sarracenos persas armacenos et laotos: similiter et alophilos: audientesq de deo de virtutibus eius cōueniebant et adorabāt deuz. Tunc inuidus dyabolus transformauit se in speciē angeli: fulgens in splendore cū equis igneis: et curru igneo illuxitq cū fulgore et splendore q̄si in specie angeli fulgens. Et dixit dyabolus blandis sermonibus. Symeon audi verba mea que tibi dominus mādauit. Misit me angelū suū cū curru igneo et equis igneis vt rapiā te quō rapui belyā. Tēpus tuū iam est: et tu similiter ascēde iam mecū in currū q dñs celi et terre me transmisit huc: ascēdam pariter in celos et videant te angeli et archangeli cum maria matre dñi: cū apostolis et martyribus: cōfessoribus et ppbetis: q gaudēt videre tevt oes dñm qui te fecit ad imaginē sua. Etiā locutus suz tibi ne tardes ascendere. Sic symeon cōpleta oone dixit dñe vis rapere me peccatorē in celum. Et eleuauit dexterū pedē vt ascenderet in currū: eleuauitq dexteram manū et fecit signaculū xpi. Cū signū crucis fecisset continuo dyabolus nusq cōparuit: sed cuz argumento suo euanuit sicut puluis ante faciēventi. Tūc intellexit symeon artē esse dyaboli. Reuersus ergo in se dixit pedi suo: nō reuerteris retroruz binc: sed stabis bic vsq ad obitū meū donec accersiat dñs me peccatorē. Interea dyabolus in frigore apposuit vulnus sup femur eius et putrefactum est ita vt multitudo vermiū scatescēs de eo descenderent de corpe eius: decurrebātq de pedib eius in colūnā: et de colūna in terrā. Anno aūt ite gro stetit in colūna sup vnū pedē. Quida aūt iuuenis astitit ei Anthonius, noīe qui vidit et scripsit bec. Juxta pceptū illi colligebat vermes: qui cadebāt ad terrā: et porigebat illi sursuz. At ille ponebat eos sibi in ipso vulnere ad similitudinē iusti iob dicens. Manducate qō vobis dñs dedit. ¶ Audiens aūt basilicus rex sarracenoz famā eius venit ad eū. Videns aūt illum stantē sursum et orantē subito cecidit vermis de corpe eius. At ille currens appbēdit eum in fide et posuit sup oculos suos. Et videns symeon ait. Quare boc fecisti vir illustris a me et me grauasti. Vermis est enim de corpe meo putrido, et cum audisset rex basilicus aperiens manū suā inuenit margaritam pciosissimam. et dixit ad beatū Symeonem. Non est vermis putridus sed margarita pciosissima. Cui ille respodit. Homo ēm fidē tuā data est tibi. et benedicetur in manibus tuis omnibus diebus vite tue. Et ita regressus est bomo ille plenus fide: post multuz vero temporis audiēs matrem eius famam de eo venit videre eum: sed pbibita est videre eum, quia locum illum mulier non ingrediebatur. Cum autem audisset beatus symeon vocem matris sue dixit ei. Sustine mater modicuz tempus et simul nos videbimus si deus voluerit. At illa bec audiens flere cepit et rogare vt eum videret: et solutis crimibus increpabat eum dicens. Fili quare boc fecisti: pvtero quo te portaui satiasti me luctu: pro lactatione qua te lactaui dedisti mibi lacbrymas: p osculo quo te osculata suz dedisti mibi amaras lacbrymas: pro dolore et labore quem passa sum imposuisti mibi seuissimas plagas. Et tantum locuta est vt nos omnes facerer flere. Audiens. B. symeon vocem genitricis sue posuit faciem suaz in manus suas et plorauit amare mandauitq illi dicens. Domina mater quiesce modicum tps et videbimus nos in eterna requie. At illa cepit dicere, p xpm qui te plasmauit si est possibile vidēdi te. in tā to tempore alienuz a me permitte me videre te: aut si non vel vocem tuam audiam et statim moriar: q pater tuus iuz tristitia ppter te moztuus est. Et nūc ne me in ipsa amaritudine perdas fili lbec dicens pre tristitia et planctu in somnum conuersa est, stabat autem tres dies et tres noctes non cessans predicari eum. Tunc beatus symeon orauit ad dominum pro illa et statim reddidit spiritum. Colligētes vero corpusculū eius adduxerunt in cōspectu eius Et ille flēs ait. Dñs suscipiat te in gaudio q tribulata es ppter me: et portasti me in vtero mēb nouem atq lactasti simul ēt et nutristi cū labore. lbec eo dicēte matri vultus sudabat et corpus eius commotum est nobis oīb inspicientibus. Ille autez eleuās oculos ad celū dixit: dñe deus virtutū q sedes sup cherubin et scrutaris fundamenta abyssi: cognouisti adā anteq esset: qui pmisisti regni celorum diuitias diligentibus te: qui locutus es moysi in rubo ignis: qui benedixisti abraam patrē nostrū qui introducis in paradisum animas iustoz: et animas impioum mergis in pditionem: qui duos leones bumiliasti: et fortia chaldeoz incendia mitigasti seruis tuis: qui beliaz coruis deferentibus escā pauisti: suscipe animam eius in pace et colloca eam in locum patrum sanctoz. quia tibi est ptās in secula seculoz. Post bos vero dies rursuz fecerūt ei columnaz babentem cubitos. rl. et stetit super ipsam annoz. xvj. vsq ad obitum suum. ¶ In quo tempore draco grandis nimis babitabat iuxta eū in partibus aquilonis. vnde nec berba ibidem nascebatur: cui etiam intrauit lignum in oculo dextero. Et ecce quadam die veniebat cecus ille draco et trabens se applicuit ad babitaculum in quovir dei morabatur totus in gyrum se complicans quasi viniam poscens: bumiliatoq capite iacebat Quem beato symone intuente statim exiuit de oculo eius lignum babens cubitum vnum. Videntes aūt oēs glorificauerunt deum: tamen ab eo fugerunt propter metum. Sed bestia ipsa inuoluit se et mansit

matrez nolunt videre.

in vno loco immobilis q̄ diu omnis populus ptrā-
siret. Deinde surgens adorauit ostiuz monasteriū fe
re per duas horas: ⁊ sic reuersa est in cubile suum: ⁊
neminem lesit. Mulier quedam sitiens noctevenit
ad idriam aquam bibere in qua erat paruulus ser-
pens ⁊ bibens deglutiuit illum ⁊ creuit invtero ei⁹
Sed multi medici ⁊ incantatores ⁊ magi adhiben
tes studium nihil profecerunt. Post aliquod vero
tempus adducitur ad sanctum symeonē. At ille ius
sit eam ponī in terram ⁊ de aqua monasterij in os
eius mittit: tūc exclamauit fortiter ⁊ statim exiuit
de ore eius serpēs cui⁹ longitudo erat cubitoz triū
Eadē hora creuit serpēs qui ēt ad multoz testimo
niū suspensus est ibi septē diebus. Et sana facta ē
mulier ex illa hora. Virtutes eius q̄ quis alicuius fa
cūdia enumerare vix valeat: tñ put suntvires oīno
silentio eas tegi minime patiar. ¶ Factū est aūt vt
aqua in loco illo nō inueniret ⁊ totus populus peri
clitabat: ⁊ oīa aialia pre aque penuria. Videsq vero
sanctus symeon p̄ tritionē eoz stetit ad oīonē. Ter-
ca decimā aūt diei horā subito dirupta ē terra: ⁊ fa
ctū est chaos magnū ab oriētali pte ipsi⁹ monaste-
rij: ⁊ inuenta est quasi spelūca inestimabilē multaz
babēs aquā. Tunc iussit fodi septē cubitis: ⁊ ex eo
tpe supabundauit aqua in illo loco vsq̄ in p̄sentem
diem. Quo in tpe expectantes quidā de longe oīo-
nē ipsi⁹ ⁊ opa: meridiana hora diuerterūt paululum
ad vmbraculū arboris ꝓpter estū ad repausandū
tunc̄q sederēt ecce subito p̄gnās cerua p̄teribat se-
cus illos ⁊ dixerunt ad illā. Per oīonē sancti syme-
onis te cōiuramus modicū stayt te p̄hendam⁹: ⁊
que stetit ea dē hora. Apprehēdentesq̄ eam occide
runt ⁊ comederūt ptē aliquā ex ea: statimq̄ obmu-
tuerūt: ⁊ sic venicbant sicut ⁊ cerua illa. Currentes
aūt venerūt ad sanctū symeonē portātes coriū eius
⁊ luxerunt ibi duos annos: ⁊ vir aliqū sanitatē re-
cipere potuerunt. Iniquū est em̄ pctm̄ eoz recita-
re. Coriū aūt cerue suspenderunt ibi ad testimoniū
multoz. ¶ Sed ⁊ pardus immanis erat in locis
illis qui ⁊ homines ⁊ animalia interficiebat: ⁊ in gi
ro omnia vestabat. Venientes autez homines loci
illius ad sanctum symeonez: nunciauerunt ei. q̄ tā
ta ac talia mala pardus operaretur. Tunc sanctus
symeon iussit de terra vel de aqua monasterij asper
gi in illa loca. Et factum est. Exquirentesvero post
modum inueuerunt ipsum pardum iacentem mor-
tuum: ⁊ omnes glorificauerunt deum Symeonis
Quēcunq̄ tamen sanabat: precipiebat illi dicens.
Vade in domum tuam ⁊ honorifica deum: qui te sa
nauit: ⁊ ne audeas dicere q̄ te Symeon curauerit:
ne tibi subito deterius cōtingat: ⁊ ne p̄sumas iu-
rare per nomen dñi: q̄ graue pctm̄ est: sed in me bu
mili ⁊ peccatore iura siue iuste siue iniuste q̄ ob cāz
omnes orientales ⁊ barbare gentes que sunt in il-
lis regionibus per eum iurant. ¶ Latro quidaz de
antbiochia qui nominabatur Jonatas: multa ma-
la faciens: cum a multis persequeretur: nec posset
se iam ab illis abscondere: quasi leo a facie multoz
persequentium fugiens: subito ingressus est mona
sterium: ⁊ amplexus columnam sancti Symeonis
cepit amarissime flere. At ille dixit ei. quis es: aut
vnde venisti hō: aut cur huc introisti. At ille. Ego
sum Jonathas latro qui omnia mala feci: veni huc
penitere. Ait itaq̄ sanctus symeon. Talium est re-
gnum celorum: sed ne velis me temptare ne iterum
inueniaris in sceleribus ipsis qua reliquisti. Hec il-
lo loquente: ecce officiales veniebāt ab antbiochia
dicentes. Trade nobis inimicum ⁊ maleficum Jo
nathan: ne subito cōmoueatur ciuitas in seditionē
bestie enim parate sunt ad devorandum eum. Re-
spondit eis sanctus symeon. Filioli mei ego non ad
duxi eum huc: quoniam qui adduxit eum maior vo
bis est: ⁊ istis talibus subuenit: etenim talibus est
regnum celorum. Et si potestis intrare rapite eum
hinc: ego autem non possum quia timeo cum qui il-
lum misit ad me. Audientes autem hec viri illi: re-
gressi sunt cuz timore magno ⁊ renunciauerunt om
nia antiochie: sed Jonathas latro per septem dies
amplexans: ⁊ tenens columnam dicit ad beatū Sy
meonem: domine si iubes ambulare volo. Respon-
dit illi iustus. Iterum in ipsa mala festinas: dixit il
li Jonathas. Non domine: sed tempus meum ple-
tum est. Et sic loquens cum eo reddidit spiritū. Et
volentes eum sepelire iuxta monasterium: ecce alij
officiales veniebant ab antiochia propter illuz ⁊ in
ceperunt clamare ⁊ dicere. Da nobis inimicum no
strum: omnis enim ciuitas turbata est propter illū.
Respondit eis beatus Symeon: qui illuz adduxit
venit cum multitudine celestis milicie: qui potens
est in tartarum mittere ciuitatem vestram cum ha-
bitantibus in ea qui etiam hunc reconciliauit sibi:
⁊ ego timui ne subito occideret me: ne ergo ampli⁹
fatigetis me humilem ⁊ pauperem: ⁊ ita cum timo
re regressi sunt nunciates omnia que viderant ⁊ au
dierant: post paucos vero annos: factuz est vna die
boc est sexta sabbati ⁊ inclinauit se ad orationez, su
stinēs tres dies. i. sexta feria sabbato ⁊ dominico.
Tunc ego pauefactus ascendi ad ipsum: ⁊ steti in
conspectu eius: dixiq̄ ad eum: surge domine bene-
dic nos: quoniaz populus tres dies ⁊ tres noctes
habet expectat benedictionem a te ⁊ non respon-
dit mihi ⁊ rursus aio ad eū. Quare me p̄teristas do
mine aut q̄d offendi. Supplico mitte mihi manuz:
aut forsitā iaz a nobis migrasti. Et sentiēs q̄ nō lo
quebat mihi: cogitaui vt nulli dicerē q̄ timebaz il
luz tangere: ⁊ stans quasi hora media inclinaui me
⁊ posui aurem meam ad auscultandum ⁊ non erat
flatus: nisi tantum quasi odor multorum aromatuz
ascendebat de corpore eius: ⁊ sic intellexi quia requ
uit in domino: ⁊ bebefactus planxi amarissime: ⁊ i
clinans me osculatus sum oculos eius: ⁊ barbaz cō
plexus crinesq̄ capitis eius eū increpās dixi. Cui
me domine derelinquis: vel vbi requirā tuā angeli
cam doctrinam? Quale rñsum reddā p te: aut cui?

anima respiciet colūnam sine te ⁊ nō lugeat? Quale
rñsum reddā infirmis q̄ venient aut requirēt te hic
⁊ non inuenient? Quid dicā aut q̄d loquar ego hu-
milis hodie video te: crastinā vero p̄sidero ad des
terā siue ad sinistrā ⁊ nō inuenio te. Aut quo ami-
cru operiā colūnā tuā deu me q̄ venient aliqui de
longe q̄rentes te ⁊ nō inuenient Et pre multa tristi
tia obdormiui. Statimq̄ apparuit mihi dicēs. Nō
derelinquā colūnam banc: nec locum ⁊ montē hunc
benedictum in quo illuminatus sum: sed descēdēs
satisfac populo ⁊ annuncia de me antbiochie secre
te ne tumultus fiat in populo. Ego enim requieui
ficut dominus voluit: tu autem ne cesses ministra-
re in hoc loco: ⁊ reddet tibi dominus mercedem in
celis. Sed nec molestus tibi sum. Exurgens autez
a somno pauefact⁹ dixi. Dñe memēto mei in rege
sca tua. Et subleuās vestimēta eius, pcidi ad pedes
ei⁹ ⁊ osculat⁹ sum vestigia eius: ⁊ tenēs manus ei⁹
posui super oculos meos dicens. Benedic obsecro
mihi domine. Et iterum fleui ⁊ dixi. Quales reli-
quias tollam a te in memoriam? Et hec dicens mo
tum est corpus illius ego autem timui tangere cuz
Et vt nemo sciret descendi celeriter ⁊ fidelem fra-
trez missi antbiochiam ad episcopum. Et statim ve
niens cum tribus epis ⁊ cum illis aldaboritis ma-
gister milituz cuz suis: tendentes cortinas circa co
lūnam eius deposuerunt vestimenta sua. Erant autē
conficta ab auro. Et deponentes eum iuxta altare
ante columnā colligentesq̄ se aues volabant super
columnam: clamantes ⁊ quasi lugentes: ita vt om
nes viderent. Planctus etiam populi ⁊ iumentoruz
resonabat per miliaria septem: sed ⁊ montes ⁊ cam
pi arbores cōtristati sunt circa loca illa. vbiq̄ essi
nebula tenebrosa facta est per circuitum. Ego au-
tem considerabam angelum venientem ad visitan
dum eum. Circa horam septimam sentores septem
loquebantur cum angelo vultus eius erat sicut ful
gur ⁊ vestimenta sicut nix. Et vocem eius in timo
re ⁊ tremore tandiu considerauit q̄diu audire po-
tui quid tamen fuisset ignoro. cum autē iaceret san
ctus symeon in feretro. volens episcopus antbio-
chie: de barba illius pro benedictione aliquid con
tingere: extendit manum statimq̄ arefacta est: mul
teq̄ obsecrationes ⁊ orationes fiebant ad deum p
eo ⁊ sic restituta est manus eius. Supponentes au
tem corpus feretro: cuz psalmis ⁊ hymnis duxerūt
antbiochiam. Omnis autem populus qui erat per
circuitum regionis illius plangebat: q̄ patrociniū
tantarum reliquiaruz tolleretur ab eis: ⁊ q̄ eps an
tbiochie iuraret: vt nemo tangeret corpus illi⁹. Ve
nientes vero in quintum miliariuz ab Antbiochia
in vicum qui vocatur meroe: nullus potuit movere
eum. tunc quidam homo annis quadraginta surd⁹
⁊ mutus subito cecidit ante feretruz: ⁊ cepit clama
re ⁊ dicere. Bene, venisti serue dei: tuus enim adue
tus me saluauit: ⁊ si meruero viuere: ego tibi seruiā
omnibus diebus vite mee. Et eleuans se apprehē-
dit vnum de burdonibus qui portabant feretrum
statimq̄ mouit se de loco isto. Et ita sanus factus
est homo ex illa hora. Vir amabat vxorem alienam:
⁊ volens eam adulterare non potuit: ⁊ mortua est:
⁊ posita in monumento, ⁊ ille iuit ⁊ violauit sepul-
chruz eius statimq̄ obmutuit ⁊ surdus factus est:
obligatus est in illo loco annis quadraginta. Tūc
exeuntes omnes de ciuitate antbiochie: suscipiunt
super argentum ⁊ aurum corpus sancti Symeōis:
cum psalmis ⁊ hymnis ⁊ cum multis lampadibus
portauerunt in ecclesiam maiorem: ⁊ inde in aliam
ecclesiam que vocabatur penitentia. Multe etiam
virtutes fiunt ad sepulchrum eius: magisq̄ in vita
sua: ⁊ homo qui sanus factus est ibi seruiuit vsq̄ in
diem mortis sue. Multi autem obtulerunt thesau-
ros epō antbiochie p fide poscentes reliquias de
corpore eius: sed ꝓpter iusiurandū minime prestitit.
Ego humilis ⁊ peccator Antbonius: inquantū po
tui: lectionē banc breuiter exposui. Beatus autē q̄
hz illam scriptā in libro: ⁊ legit in ecclesia: ⁊ ī domo
dei: ⁊ cum memoriam eius fecerit mercedem ab al
tissimo recipiet cui est honor: potestas ⁊ virtus i se
cula seculorum. Amen. Eius depositio sexto kalen
das augusti celebratur.

¶ Explicit vita sancti Symeonis beremite.

¶ Incipit vita sancte Eufraxie virginis.

In diebus theodosij īperatoris
pissimi: fuit vir quidā in regia ci
uitate senatoz nole Antigonus:
eratq̄ imperatori genere ⁊ socie
tate coniunctus. sermone sapiēs
simul ⁊ operez: ⁊ bona semper pre
cipue suadens vt pie romanis le
gibus licite negocia gubernaret: erat aūt ⁊ cōpas-
sibilis homo: cunctis necessaria prebēs. Diligebat
q̄ eum princeps non solum tanq̄ parentem ac sena
torem: sed etiam tanq̄ christianum: ⁊ pium ⁊ semp
consilia vtilia proferentem. Erat autē hic locuples
vehementer: ita vt ciuitas regia alium diuitijs ser-
mone ⁊ opere similez non haberet. Hic accepit vxo
rem ex genere proprio: ex eodem imperiali sangui-
ne descendentem: cui nomen Eufraxia: mulier reli-
giosa ⁊ timens dominum nimis: ⁊ ecclesie vacans:
⁊ offerens deo preces cum lachrymis. Hec mul-
tos in opere dei fecit idoneos: multasq̄ obla-
tiones in ecclesijs ⁊ sanctuarijs offerebat: vehe-
menter eam diligebat imperator ⁊ augusta pre-
cipue q̄ ex eorum genere erat: necnon ex mori-
bus composita ⁊ honesta. ⁊ valde religiosa. Na
ta est autem eis filia. ⁊ vocauerunt eam nomine
matris sue Eufraxiam. Cunq̄ babuissent hanc
filiam vna dierum dixit antigonus Eufraxie. No
sti sozor mea Eufraxia, quia nibil est ista vita ni

bit diuitie:nihil vanitas huius seculi temporalis. In octuaginta namq; annis dominis tēpus impletur cū ruina:diuitie autē in celo repofite: in infinita seculorum secula timētibus deum manēt:et prauamus nos illis diuitijs mundanis cogitationib⁹ obligati: et in fallacia positi temporalium diuitiarū dies nostros frustra consimus: nihil animabus nostris vtiliter acquirentes. Audiēs autem hec Eufraxia dixit antigono viro suo. Et quid iubes domine mi vt faciamus'. Cui dixit antigonus. Unam filiam p deum acquisiuimus:et sufficiat nobis:et neq; vltra conueniamus infelicitati:et miserie seculi. Audiens hec Eufraxia: cōsurgēs extēdit manus ad celum: et ingemiscēs dixit viro suo antigono. Benedictus deus:qui dignum te fecit timore suo:et ad cognitionem veritatis adduxit. Vere domine sepius supplicaui deo: vt cor tuum illuminaret:et mentem tuam pro hac causa faceret elucescere: sed hoc tibi pandere non p̄sumpsi: quia vo ipse fecisti principium: iube me et loquar. Cui dixit antigonus. Dic sorori mea quod vis. Respondit. Nosti domine meus:quia ante multas generationes apls testat et dixit. Tēpus breue est:de cetero vt q̄ habēt vxores tanq̄ nō habētes sint. Deficit enim hui⁹ seculi cupiditas. Ad quam vtilitatē erunt ista pecunia:et tanta abundantia possessionum. Nihil eorū est:quod nobiscū poterit descēdere in infernū. Tuz bono ergo cōsilio tuo festina multa dare pauperib⁹:vt non illud cōsiliū qō tractasti inueniat infructuosum. Audiens hoc Antigonus glorificauit deum. ¶ Cū igit̄ adeptus esset optimam conuersationem:et multa pauperib⁹ erogasset Antigon⁹ vnuz solūmodo annum viuens post q̄ sue renūciauit vxori vitam suā pie disponēs:cōpleto anno defunctus est:et sepultus in pace. Tunc imperator pariter et augusta fleuerunt eū tanq̄ ex eorū genere descendentē:virū iustū et religiosum. Compatiebant enim et Eufraxie:non solū tanq̄ ꝓprie cōsanguinee: sed etiam q; erat iuuēcula. Duobus namq; annis et tribus mensib⁹ vixit cum viro suo:nam vno anno ex cōstituto ad alterutrum abstinētes sicut fratres vixerunt. Igitur sepulto Antigono ab imperatore et augusta multū consolabat Eufraxiā. Illa vero sumēs ꝓpriam suam filiā dedit eā in manus imperatoris et auguste:et prostrata ad pedes eorū:cū clamore et magno gemitu dixit. In manus dei et vestras: hanc orphanam nunc cōmendo. Memoriam ergo habētes Antigoni qui fuit vester suscipite eaz atq; tuemini:et estote ei in loco patris et matris. Multa siquidem flumina lachrymarum et voces miserunt audientes: ita vt etiam principes lugerent. Post paucū vero tēpus a luctu aliq̄n quiescentes Antigoni:suasit imperator ei:vt filiam suā Eufraxiam:cuidam senatorū ditissimo daret vxorem. Et factum est vt arras Eufraxia acciperet. Susceptis arris puelle etas expectabatur. Erat enim nimis infantula:quando suscepit arras: quasi annorū quinq̄.

Post aliquantulum tempus vero cogitauit ipse senator: vt vxorem Antigoni sibi crederet copulari: et per p̄ces aut p mulieres matronas persuasit auguste: vt sine noticia principis mitteret: et Eufraxie coniugij verba nunciaret. Que cū audisset amare fleuit: et dixit mulieribus que fuerant destinate. Ueh vobis in futuro seculo: que mihi talia persuadetis: et ad talia concurritis contra mulierem que ꝑm deum viuere festinat. Recedite a me: quoniam extraneam congregationem vestram nūc egistis. Illevero deformate discedētes:nunciauerunt, auguste que gesta sunt. Cognoscēs autem imperator: quod factum fuerat grauiter inuectus est in augustam: et indignatus aduersus augustam dixit. Vere augusta extraneam rem ab hac conuersatione fecisti. Hec sunt opera christiane auguste. Sicp̄ misisti deo p̄ regnare. Sic recordaris antigoni: et qui nobis semp̄ vtilis ymaginat. Alienam rem nostro imperio egisti q̄ mulierem in puellari etate constitutam que pene solūmodo vno anno cum viro vixit. et mox ex constituto ꝓpter celeste regnū se abuertit q̄ separauerit: tu rursum ad mundū redire compellis. et neq; timuisti deum banc iniquitatē volēs facere? Qui satisfaciet hominib⁹: quia non p me factum est hoc. Indecentē et incongruam fecisti rez: quod nec oportuit vt meū adiret imperiū: ꝓpter sincerissimū meum amicum maxime antigonū. Audiens hec augusta: ex vultu nimie confusionis mutata sicut lapis fere p duas horas sine voce ymanit. Et facta est magna tristicia: inter Imperatorē et augustam: ꝓpter Eufraxiam antigoni coniugem. Tunc eufraxia agnoscens: quia magna tristicia ꝓpter eam inter imperatorē et augustam fuisset effecta vultu omnino demisso: tristis facta est vsq̄ ad mortem et de ciuitate volebat discedere. Tūc flens acriter dixit Eufraxie filie sue'. Filia mea babem⁹ in egypto copiosam magnamq̄ substantiā:veni eamus illuc et visitem⁹ patris tui possessiones: et mea omnia tua sunt filia mea. Tunc ergo cum filia sua eufraxia de regia ciuitate discessit ꝓncipe nesciente et venit in egyptum:illic quoq̄ morabatur: et sua p̄dia crebro visitabat. Et profecta est in interiorem thebaidē cum procuratorib⁹ suis atq̄ ministris babentib⁹ curam suarū rerū. Que etiaz illic vacans in sanctuarijs:et multas oblationes illic offerens: per monasteria virorum ac mulierum multas pecunias erogabat. Erat aūt monasterium mulierum in vna ciuitate babēs archiatria cētum triginta de quib⁹ magnas et mirabiles virtutes homines p̄dicabāt. In illo namq̄ monasterio nemo gustabat vinum: nulla illarū pomū,edere aut vuas aut ficus:aut aliquid huiusmodi bonoz que terrena nascunt̄ vbertate gustabat. Quedā aūt eaz abrenūciās seculo neq̄ oleū edere volebat: q̄dā eaz a vespa vsq̄ ad aliā vesperā ieiunij ꝓtrahebant: alie vero post biduum edebant: alie vero post triduum. Nulla eaz pedes suos ꝓluebat: aliquāte vero audientes de balneo

loqui irridētes confusionē magnam et abhominationē se audire iudicabant: que neq̄ auditū suum hoc audire patiebantur. Una queq̄ vero eaz stratum in terra habebat: ciliciū paruulum vnius cubiti latitudinis et longitudinis trium: et paululū in ipsis requiescebant. Erant autē vestes earū de cilitio vsq̄ deorsum: obstringētes pedum extremitates. Quantūcūq̄ poterat vnaquaq̄ laborabat. Et cū aliquam earum aliquando contingeret infirmari non ei fomētum aut adiutorium medicine conferebat:sed si quam contigisset egrotari tanq̄ maximam benedictionē a deo accipiebat et tolerabat lāguorē donec eaz medicina dominica ꝓueniret. Nulla earum ianuas eribat. Erat autē ianuatrix p quā responsa omnia fiebant matura:multeq̄ sanitates ibi fiebant. Harum quidē eufraxia diligens consilium sanctarum mulierum ꝓpter mirabilē cōuersationem earū sepius ad ipsum monasterium pgebat: timiamaq̄ illic offerebat et cereos. Una quidē dierū rogabat abbatissam: et priores monasterij dicens eis. Paruam benedictionē volo absq̄ terrore vestro p̄bere reddituum auri viginti aut triginta. Hiarū vt ozetis:pro ista famula vestra: et pro Antigono patre ei⁹. Cui abbatissa respōdit. Domina mea matrona ancille tue non egent redditibus neq̄ pecuniam concupiscūt. Propterea namq̄ oia reliquerunt et cuncta despiciunt in hoc seculo: et eternis bonis frui mereant: et nihil possidere volunt:ne celesti regno priuent. Sed ne te ꝓtristē aut sine fructu dimittā:paucū oleuz ad candelas et timiama in oratorium conferz: et hoc erit nobis pro mercede iusticie. Et bis oblatis rogabat Eufraxia abbatissaz vt omnes sorores orarēt pro antigono: et filia eius eufraxia. Una vero dierū eufraxie infanti abbatissa dixit tētādo. Domina mea eufraxia: diligis monasteriū nostrū et omnes sorores. Illa respōdit. Etiā domina diligo vos. Dixit ei abbatissa rursum cum ioco. Si nos diligis esto nobiscuz in nostro scemate. cui infantula dixit. Vere si non ꝓtristaf mater mea: vlterius non egrediar de loco isto. Cui abbatissa dixit. Inter nos est sponsus tuus quē pl⁹ amas. puella dixit. Neq̄ illum noui neq̄ ille me: vos autē noui et vos amo. Dicite mihi. Uos autē quez diligitis me an illum. Ille vero dixerunt. Nos te diligimus et christū nostrū. Puella vera respōdit. Ego vero et vos diligo et christū vestrū. Sedebat vero eufraxia mater eius et fluminū lachrymarū eius non erat modus. Libenter enim audiebat verba puelle cuz abbatissaq; cū eēt etate infantula talia loquebatur. Nondū enim septē annos impleuerat dū cū abbatissa loquere⁹ hmōi verba. Tūc ingemiscens mater tamare deflens ad filiā suā dixit. Filia mea veni p̄gamus ad domū q; iaz vespera est. Cui puella dixit Ego hic maneo cū domina abbatissa. Dixit abbatissa puelle. Uade domina ī domū tuā nō potes manere hic. nō quisq̄ manere pōt hic nisi se deuouerit xp̄o. Cui puella respōdit. Ubi est xp̄s. Illa gratanter ei dominicā imaginē demonstrauit. Pergēs autem eufraxia auscultata est dominicā figurā: et conuersa dixit ei abbatissa. Filia non habes vbi manere et non potes hic manere puella dixit: vbivos manetis et ego maneo. Et cum iam vespera esset et multum mater eius coegisset atq̄ abbatissa vt ambularet: nequaq̄ potuerunt eam tollere de monasterio. Multum ergo crebris diebus mater eius atq̄ abbatissa ei blandiebantur: et persuadere nequierunt vt de monasterio potuissent eaz expellere. Novissime vero dixit abbatisse. Vere et ego voueo me christo meo et vlterius cum domina mea non vado. Dixit ei abbatissa puelle. Filia si vis hic ꝑmanere: litteras babes discere et psalterium: et vsq̄ ad vesperam babes ieiunium docere sicut vniuerse sorores. Puella dixit ei. ego ieiunium et omnia disco: solum modo dimitte me hic esse. Dixit ergo abbatissa matri eius. Domina mea matrona: dimitte banc puellam hic: video enim quia gratia dei illuxit in ea et iusticia patris et bonestas tua et orationes vtroq̄ vestrum eternam vitam prouidere ei noscuntur.

¶ Surgēs igitur Eufraxia et assumēs filiam suam ad dominicā eam imaginē adduxit et extendēs manus ad celum cum magno clamore et fletu clamauit dicens. Domine iesu christe babe curam huius infantule: quia te concupiuit et tibi se commendauit. Et conuersa dixit ad filiam suam. Eufraxia filia mea deus qui fundauit inamobiles mōtes: et te quoq̄ in suo timore cōfirmet. Et bec cum dixisset in manibus eam tradidit abbatisse et deflēs pectusq̄ suū tundēs:ita recessit a monasterio vt omnis congregatio cum ea ploraret. Alia vero die abbatissa sumēs Eufraxiam introduxit eam in secretarium: et sacra oratione super eam,induit eam indumēto monachali: et extēdens manum ad celum pro ea supplicauit dicens. Rex seculorū qui in ea cepisti opus bonū tu pfice hoc in pace: da vt ambulet ꝑm nomē tuū et fiduciā inueniat in conspectu tuo semp̄ ista infantula. Tunc et Eufraxia mater eius orans dixit. Filia mea amas hoc scemate vestiri. Cui eufraxia dixit. Utiq̄ mater mea: quia sicut agnoui ab abbatissa: et domine sorores dixerunt hoc scema pro arris p̄bet diligētibus se dominus iesus xp̄s. Cui mater sua dixit. Cui desponsata es ipse faciat te thalamo suo dignam. Et hoc dicens et orans pro filia sua vale dixit abbatisse et sororibus: et osculata est filiā suā egressa circa morem circuibat p̄bens pauperibus quo indigebant. Ubiq̄ aūt diuulgabatur Eufraxie optime conuersatio quātum conferret monasterijs et venerabilibus locis: ita vt imperator audiens: et ois senatus eam nimis amarent: atq̄ glorificarent deum. Audiebāt enim q̄ nec piscē gustaret nec vinū biberet. Sed post tāra dona que vniuersis cōferebat ad gloriā: ra vespera vsq̄ ad vesperaz ieiunij faciebat: aliquādo sumēs legumē: aliq̄n olera. Post paucos autē dies euocans abbatissa matrē puelle dixit ei secrete. Dña aliquam rem volo tibi dicere:

aon te cõturbet. Qui respõdit. Domina mea quod iubes dic. Dixit abbatissa. Vidi enim in somnis antigonum virũ tuũ in magna gloria constitutũ ⁊ rogauit dominũ iesum christũ vt egrediaris de corpore tuo: ⁊ de cetero sis cũ illo: ⁊ fruaris illa gloria qua Antigonus vir tuus propter optimã vitam suã. Audiẽs aũt hec reuersa est in domũ suã matrona vt religiosa femina: ⁊ non solum non est turbata sed letícia magna gauisa est. Orabat enim vt ab humana vita decederet: ⁊ de cetero esset cũ christo. Et mox vocans filiam suã: dixit ad eã. Filia mea sicut mihi dictum est a domina mea abbatissa: vocauit me christus: ⁊ appropinquauerũt dies obitꝰ mei. Ecce omnẽ substantiã meam ⁊ patris tui dedi in manꝰ tuas: dispẽsa eam pie vt celestẽ possis habere hereditatẽ. Audiens hec Eufraxia a matre sua cepit ingemiscere ⁊ flere dicens. Ueh mihi q̃ peregrina suꝫ ⁊ orpbana. Dicit ei mater sua. Filia babes christum: nec peregrina es nec orpbana: babes ⁊ dominã abbatissam pro matris officio. Uide filia: festina quod promisisti adimplere. Deum time: ⁊ omnes sorores bonora: seruiens eis cum omni bumilitate. Nunq̃ in corde tuo cogites de sanguine religiosam: nec dicas debent mihi seruire. Pauper esto in terra: vt in celo diteris. Ecce omnia sub manibus tuis babes. Possessiones ⁊ pecunias in monasterium confer ꝓ patre tuo ⁊ pro me: vt inueniamus misericordiam apud deum: ⁊ liberemur ab eterno supplicio. hec p̃cipiens filie sue: tertia die defuncta est. ⁊ sepelierunt eam in monasterio in monumẽto. ¶ Audiens imperator: quia mortua fuisset eufraxia vxor antigoni: euocans senatorem cui desponsata fuerat filia eius indicauit ei dicens: quia puella cõuersa est in monasterio. Ille vero rogauit imperatorem: vt per veredarios scriberet puelle: eiq̃ preciperet vt ad ciuitatem veniret ⁊ nuptias celebraret. Suscipiens autem Eufraxia imperatoris epistolam: manu propria epistolã aliam rescripsit: sic babentẽ. Domine imperator: sua desne ancille tue vt respuã christum ⁊ dominũ corruptibili ⁊ ve; mibus consumẽdo coniungar: qui bodie est ⁊ cras non est. Absit ab ancilla tua: vt banc iniquitatem faciam. Quapropter imperator: ⁊ domine non vlterius nos vir ille fatiget: ego enim christo consensi: ⁊ impossibile est eus me negare: sed supplico potestati vestre: vt me moriam parẽtum meorum babeatis. Idcirco tolle omnẽ substãtiam ⁊ dispensa pauperibus simul ⁊ orpbanis: ⁊ da vniuersis ecclesijs. Noui enim q̃ recordaberis parentum meorum maxime patris mei. Audiui enim quia in palatio nunq̃ a te diuidebatur. Horum ergo recordationem babẽs subst̃ãtiam banc bene dispone. Omnes ꝓstitutos sub iugo seruitutis manumittet: ⁊ eis legitima concede. Manda actoribus patris mei vt omne debitum dimittant agricolis: quod a die patris mei vsq̃ ad banc diez reddebant: vt sine sollicitudine meaꝝ terrena tũ rerũ consistens: ꝛpo fine quolibet seruire valeam impedimento: cui animam meam commendasse cognoscar. Orate pro ancilla, vestra: tu ⁊ augusta: vt mereatur christo seruire: prout dignatur ancillam suam. Deinde signans epistolam: veredario dedit. Qui reuertẽs: obtulit imperatori relegẽdam epistolam. Quã soluens ⁊ relegens in secreto cum augusta: multas lachrymas ambo effuderunt: nimis orantes pro eufraxia. Mane autẽ facto conuocãs imperator omnẽ senatum ⁊ patrẽ pariter Eufraxie sponsi iussit coram epistolam legere. Illivero audiẽtes epistolã omnes sunt lachrymis repleti: ⁊ velut ex vno ore dixerunt. Uere domine imperator: filia est antigoni: Eufraxie genus tuum ⁊ ex sanguine eius est hec puella. Uere religiosorum parẽtum: religiosa est filia: sancte radicis sanctus est ramꝰ: ⁊ omnes quidem ex quadam concordia glorificauerunt deum: ⁊ pro puella pariter orauerunt: ⁊ nequaq̃ vlterius senator ille visus est importunus. ¶ Imperator ergo cuncta disponens pie: ⁊ res puelle bene distribuens: ⁊ ipse defunctus est: ⁊ cum suis patribus sepultus est in pace. Eufraxia vero magnificabat: ⁊ ꝑm deum conuersabatur abstinens vltra mensuram suam. erat enim annorum duodecim ⁊ ad certamina se fortiter exurgebat. Et primum quidem a vespera vsq̃ ad vesperam comedebat: deinde post biduum: postea post triduum: nulla alia preter illa triclinia mundabat: ⁊ cubicula sororuꝫ extergebat: aquaꝫ ad coquinã ipsa portabat. Hec autẽ ꝓsuetudo erat in monasterio. Si quando contigerat aliquam sororẽ tẽptari a diabolo per somnuꝫ: mor abbatisse pandebat: illa vero cum lachrymis deũ postulabat vt diabolus ab ea recederet: iubebatq̃ vt lapides portaret: ⁊ sub stratu sub sago cinerẽ, super cilicium spargeret: ⁊ ita dormiret vsq̃ ad decimum diem. Una vero dierum ipsa a diabolo tẽptata est: ⁊ supposuit stratui suo cinerem. Uidens autẽ abbatissa cinerem sub stratu eufraxie: risit: ⁊ ait ad vnaꝫ sororum seniorẽ. Uere bec puella temptari cepit: ⁊ orans abbatissa dixit. Deus qui creasti eam ſm tuã voluntatem: tu eam in tuo timore reconforta. Et vocans eam abbatissa: dixit ad eam. Quare non indicasti mihi tẽptationem diabolicam? Illa vero cadẽs ad pedes abbatisse dixit. Ignosce mihi domina mea q̃ confusa sum indicare tibi banc causam. Dixit ad eam abbatissa. Filia mea: ecce pugnare cepisti: viriliter age vt vincas ⁊ coroneris. Post paucos vero dies denuo temptata est: ⁊ narrauit alicui sorori nominẽ Julie: que ꝓmultum diligebat Eufraxiam: que etiam incertaminibus eam exercebat. Dixitq̃ ei Julia. Domina mea eufraxia nõ abscondas hoc abbatisse: sed refer hoc, vt oret ꝓ te. Omnes enim temptamur a diabolo: sed speramus in christi nomine: quia vincimus eam. Ergo soror mea non moreris: sed indica abbatisse causaꝫ ⁊ noli confundi. Audiẽs autem hec Eufraxia gr̃as egit iulie: ⁊ dixit ad eam. Adiuuet te deus sororq̃ edificasti me: ⁊ meam animam confortasti, vere in

gredior: ⁊ causam domine abbatisse pronuncio: dixitq̃ iulia. Etiam sic fac vt oret pro te: tradiciat tibi abstinẽtiam. Illa vero ingrediẽs indicauit abbatisse causam. Dixitq̃ ei abbatissa. Nõ ptimescas filia omne bellum dyaboli: quo contra nos nitit. Certa igit̃ fortiter immobili animo: ⁊ non ꝑualebit aduersum te. Multum enim ab eo temptanda es: sed certa vt vincas: vt victorias ⁊ triumphos accipias a sponso tuo christo: ⁊ quantum potes adijce abstinentie tue. Qui enim p̃cipue decertat: p̃cipue dona p̃cipiet. Post aliquãtulum vero tẽporis spacium interrogauit eam abbatissa dicẽs. Post quot dies comedisti filia. Puella dixit. post tres dies domina mea dixit ei abbatissa. Adijce adbuc vnum diem. Illa vero iussiones eius cũ leticia magna suscipiẽs discessit. Cumq̃ facta esset annorum viginti: etate confortabatur ⁊ ꝑualebat. Erat enim nimis speciosa tanq̃ vera matrona ⁊ sanguine regio ꝓcreata. Denuo siquidem temptata indicauit abbatisse causam. Dixitq̃ ei abbatissa. Noli timere filia deus te cum est. Erat autez in aula monasterij acernus lapidus: volens autẽ abbatissa tẽptare Eufraxiã et ad matris prouocare obedientiã dixit ei. Veni filia mea: istos lapides trãsporta binos: ⁊ pone eos iuxta clibanum. Eufraxia vero mox accessit lapides iter eas quos due sorores vix poterant agitare. Illa vero super humeros suos arripiebat eos nullo adiutorio opus babẽs. erat autem iuuenis ⁊ valde fortis: nec dixit abbatisse: adiuuet me alia soror: nec dixit grãdes sunt lapides: non ꝑualeo: nec contradixit: non dixit ieiuna sum: ⁊ deficio: ⁊ opus boc est: sed cum fiducia iussionẽ p obedientiã adimpleuit. Alia vero die dixit abbatissa ad eã. Non est iustum vt lapides isti iuxta furnuꝫ sint positi: sed reporta eos in locum suum. Illa vero denuo cõfidẽter iussiones abbatisse sue cõpleuit. boc ergo opus viginti dies iussit eam faceret vt patientia eius comprobaret. Omnes itaq̃ sorores videbant quod fiebat: ⁊ puelle obedientiam admirabãtur. alie quoq̃ sorores deridebãt. alie etclamabant viriliter age Eufraxia. Triginta vero dies impleti sunt. Denuo domini operis celebratione facta: die quadã pergente Eufraxia vt lapides portaret: dixit ei abbatissa. Dimitte filia boc ministerium: ⁊ tolle farinã ⁊ consperge: ⁊ coque panes in furno: vt inuenias ad vesperum in ministerio sororum. Illa vero cũ magna leticia ⁊ gaudio iussa compleuit. Rursus diabolus inueniens eam vacãtem buiusmodi temptationem immisit: q̃ quasi ille senator: cui fuerat desponsata: superueniens cum auxilio multorũ abstraberet eam de monasterio: ⁊ ea sublata abiret. Que cum iaceret in cubili suo: violenter proclamabat. Abbatissa vero ⁊ alie sorores expergefacte audierunt eius violentie vocẽ ⁊ excitãtes eam dixerunt. Unde est tibi bec anxietas filia? Illavero repente summuꝫ recitauit. Abbatissa vero excitãs sorores sterit in oratione. Post completum vero ministerium vsq̃ ad horam tertiam: tenens codicem Eufraxia stabat legens sedentibus: ⁊ postea stans ad horam tertiam in ministerio. Post completionem vero tertie mox eufraxia sororibus necessaria preparabat mundiciam in triclinio faciens rectos sternens: aquaꝫ implens ⁊ ad coquinam portans ligna frãgens ⁊ legumina coquens farinam conferimentans: ⁊ coquens panem in clibano. Et dũ bec omnia faceret: nec in nocturna psalmodia deerat: nec in tertia nec in sexta: nec in nona: nec in vespera. Nã postq̃ compleuit vespertinas orationes per se ministerium faciebat in ferendo. Cum qua etiaꝫ ⁊ laborabat iulia satis enim diligebat Eufraxiaꝫ. ¶ Denuo si quod diabolus per somnum vehementer eam temptãs ei certamẽ immisit maximũ. Que mox antietatis sue certamen abbatisse cõfessa est. Pro qua dum oraret abbatissa: dixit ei. Filia mea Eufraxia tempus certaminis est: vide ne molliat diabolus mentem tuã: ⁊ perdas laborem tuuꝫ. Ad buc eniz parvo tẽpore dimicãs tecũ: dum fuerit superatus a te rursuꝫ effugiet. Dicebatq̃ ei simul ⁊ iulia. domina ⁊ soror mea si modo ei non repugnamus ⁊ vincimus in senectute quale bellum cum eo faciemus. Cui respõdit eufraxia. Uiuit dominꝰ soror iulia. q: si mibi p̃ceperit abbatissa nõn gustabo in tota septimana panes donec eũ dño adiuuãte vincã. Cui iulia dixit: si tu boc potes ſplere i terra, beata eris in celo. In isto namq̃ monasterio nulla potuit sine cibo totã septimanaꝫ ꝑmanere. nisi dña nostra abbatissa. Tũc ingressa Eufraxia nunciauit tẽptationẽ diaboli p somnum abbatisse eãq̃ roganit vt ei p̃ciperet ⁊ten⁹ totã bebdomadã sine cibo ꝑsistere. Cui abbatissa dixit. Fac quicquid tibi videris facile esse filia mea. Deus q̃ creauit te ꝓfirmet te, ⁊ ꝓtra diabolũ donet tibi victoriã. Cepit igit̃ Eufraxia totã septimanam ieiunare, ⁊ neq̃ ꝑsallendi officiũ dereliq̃t. nec sororũ ministeriũ. ita vt oẽs tolerãtiã ipsius mirarẽtur ⁊ pulchritudinẽ simul ⁊ inuẽtutem etatis. Dicebãt autẽ q̃dã de collegio eaꝫ. Habemus bodie ãnum custodiẽtes eufraxiã. ⁊ sedẽtẽ eã nonvidimus neq̃ p diẽ neq̃ p noctẽ, nisi solũ q̃ requiescebat in loco suo nocte. Nunq̃ enim sedit vel quãdo etiã panẽ comedit. Oẽs ergo sorores diligebãt eufraxiã. q: se ita humiliter exercebat. ⁊ cũ studio famulatũ sororibus exbibebat. dũ p̃cipue vtiq̃ de sanguine ꝑiali discẽderet. Pro qua re intẽte nimis pro ea orãtes. rogabãt dñm vt saluaretur. ¶ Fuit aũt inter eas q̃dã noie germana, quam dicebãt ex ancilla ortam. Hec inuidiam habẽs aduersus Eufraxiam insurrexit aduersus eam in coquina secrete. ⁊ dixit ei. Dic eufraxia. Ecce tu semel in septimana comedis ſm regulam abbatisse. ⁊ nos boc non possumus adimplere. Si coacte fuerimus ab abbatissa, quid faciemus? Cui eufraxia rsidit. Dña mea si domina nostra abbatissa dixit vt vnaquecq̃ sicut potuerit decertet. Nõ enim sine necessitate mibi boc iugũ imposuit. Dixit ei ger

mana. Impostrix & omni calliditate plena quis ne sciat: quia sub ingenio hoc agis: vt post paulatim abbatisse tu ei succedas? Credo in christo: quia te nunq̄ dignabitur ad abbatisse venire locum. Audiens hec eufraxia prostrauit se ad pedes eius: & dixit ad eam. Ignosce mihi domina mea: & ora p me. Cognoscens autem abbatissa quod fuerat factus: germanam coram omnibus vocauit dixitq̄ ei. Ancilla nequaz & a deo extraneam quid tibi nocuit eufraxia: quia festinasti studium eius obrūpere? Aliena es a sororum consilio: indigna es a ministerio: & consortio sororum extranea. Cui multum supplicabat eufraxia quatenus illi veniam largiretur: & nō eam fleret donec implerentur dies triginta. Tricesimo vero die videns eufraxia quia nil rogando p̄ficeret: assumens secum iuliam & seniores feminas monasterij deposcebat vt rogarent abbatissaz qua tenus ei reconciliaretur. Quo facto euocauit eam abbatissa coram omnibus: dixitq̄ ei. Nonne diu dicasti in corde tuo vt studium puelle huius abscinderes: nec cogitasti, quia dum esset matrona & ex imperiali genere constituta humiliauit semetipsaz: & propter deum seruiuit tibi. Omnibus ergo rogātibus pro germana placata est. Tunc dyabolus cōtra eufraxiam certamina non cessabat committere Nimis enim furebat contra eam: & cito perduci volebat ad finem. Una quidem dierum cum ad hauriendam aquam descendisset ad puteuz arripiebat eam dyabolus cum lagena: & deiecit eam deorsum in puteuz ita vt nausearet eufraxia & perueniret caput eius ad fundum. Eleuata vero de aqua & tenens funem situle ita clamauit de puteo: christe adiuua me. Qua voce facta cognitum est quia eufraxia corruisset in puteum: & currentes sorores cuz abbatissa abstraxerunt eam de puteo. Que surgens extinde & semetipsam consignans. subrisit & ait. Viuit christus meus: quia non me vincis dyabole: nec̄q̄ cedo tibi. Usq̄ nunc quidem vnam lagenaz portabam cum aqua in coquinam: ab hodie vero duabus lagenis aquam portabo: & ita fecit. ¶ Videns itaq̄ dyabolus quia eam in puteo necare nō valuit rursum alia vice cuz descendisset ligna incidere: cū q̄ iam pauca incidisset: astitit dyabolus obseruās eam. Et dum leuasset securim vt lignum incideret: colligauit dyabolus manus eius & vsq̄ ad eius calcaneum traxit: & peruenit vsq̄ ad tibiam. Que cuz vidisset crudelissimum vulnus valde: & sanguinem vehementer effusum: proficiens secum: angustiata & in terram prostrata est. Julia vero cucurrit: & clamans sororibus nunciauit: quia eufraxia accipiens securim: de securi mortua est. Cunq̄ concursu clamor factus fuisset vniuersarum. circūstabant eā pauce simul & flebant. Tūc dicens abbatissa: aquā in faciem eius misit: & consignans eam atq̄ cōplectens ait ei. Filia mea eufraxia cur angustiata es? Recrea te & loquere sororibus. Illa vero respiciens te: abbatissa dixit. Domine iesu christe sana ancillā tuam: quoniam propter te multa patitur. Et cum ligasset pedem eius de panno cilicino leuauit eaz & dans ei manum ducebat ad monasteriū. Illa vero respiciens ligna proiecta dixit sororibus. Viuit dominus meus: nisi collegero ligna & septimanam meam compleuero non ascendam. Cui iulia dixit. Noli domina soror non vales: dimitte: ego colligaz ea: tu ascende requiesce propter dolorem. Illa vero non acquieuit sed complens manus suas lignis ascendit. Cui tamen dyabolus non pepercit Nam cum ascendisset superiores gradus scale calcans summitatem tunice sue. super ipsum lignum ruit quod portabat: & fixum est lignum in aspectu eius: ita vt sorores crederent quia lignum eius oculum penetrasset. Tunc exclamans iulia ait ad eam. Domina mea, tibi dixi q̄ non potes requiescere & me non audisti? Cui dixit eufraxia, Laute subtrabe a me lignum: oculus meus sanus est. Traxit ergo ab ea lignum: & sanguinis facta est effusio vehemens. Abbatissa vero deferens oleum & facta oratione supposuit ei manum rursumq̄ dixit ad eam. Vade ad stratum tuum: requiesce: & ego sororibus ministeriū tuum iniungo. Eufraxia vero dixit. Viuit dominus meus: quia non requiesco donec officium meum cōpleuero. Multuz enim rogabatur a sororibus vt requiesceret propter plagas quas habebat: & passa nō est: sed sic vlcerata est vtraq̄ plaga sanguine p̄current stabat ministerium faciens sororibus: & neq̄ in opere dei deerat nec in alio ministerio. ¶ Rursus itaq̄ alia vice cum ascenderet cum iulia in solarium tertium: arripiens eaz dyabolus precipitauit eam deorsum. Et cum exclamasset iulia: concurrentes sorores crediderunt se eufraxiam mortuam inuenire. Que resurgens occurrit eis: quam suscipiētes introduxerunt eam ad abbatissaz. Interrogauit eam si in aliquo fuisset lesa. Cui eufraxia respōdit. Viuit dominus domina mea: quia nec quomodo cecidi noui: nec quomodo surrexi. Audiens abbatissa quia de tanta altitudine corruens nihil eēt lesa, glorificauit deum dicens. Vade filia ad opus tuum: & erit dominus tecuz. ¶ Rursus ergo inimicus volens eam occidere: ollam feruentez habens in qua olus coquebat. vt effunderet coctionem olerum in vasculo, ablatisq̄ pedibus a dyabolo retrorsum cadens. olle illius coctionem in faciem suaz fudit. Et dum omnes sorores in hoc facto expauescerent, exiliēs eufraxia subrisit & ait ad eas. Ut quid turbate estis? Abbatissa vero videns. quia nō fuisset lesa, respexit in ollam: & vidit quia quod remanserat esset feruens. Et conuersa dixit eufraxia vere domina mea, quia velut aqua frigida venit in faciē meam. Admirata est vero abbatissa, & intuens eā dixit. Filia deus te custodiat & tibi sine intermissione tolerare in suo timore concedat. Et ingressa abbatissa oratorium conuocauit priores seniores. dixitq̄ eis. Nostis quia eufraxia prouenit in gratiam dei, cognouistis enim quia nec precipitata cō

tristata est: neq̄ nimietate feruoris exusta est. At ille dixerunt. Vere ancilla dei est eufraxia & curam eius habet dominus: nā in huiusmodi tēptationibus liberata est a domino. Omnis itaq̄ ciuitas atq̄ prouincia cōsuetudinē habebat: vt infantes male habētes in illud deducerēt monasterium ad ancillas dei miracula faciētes & suscipiebat eos abbatissa & ingrediebantur in oratoriū & supplicabant p eis dominū: & mox ab omni languore sanabant infantes: & recipiebant eos matres proprie sanos: p ficiscentes atq̄ glorificantes deum. Erat aūt quedam in monasterio mulier energumina: ab infantia obligata in monasterio: quatenus saluarēt: que habebat spiritum immūdum demonē: ligatis manibus & spumam faciens & dentibus suis stridens multumq̄ clamans: ita vt oēs audiētes eam timore concidere. Et cum frequēter abbatissa cum senioribus sororibus pro salute eius orasset nihil promeruit. Quapropter nec valebant se ad eam iungere: vt ei vel cibum offerrēt. erat autē ligatū quoddam vasculū in fune: & in ipso vasculo legumina vel panes mittebant. & appēdebaf ipsum vasculuz: & ficei de longe ponrigeba: & ita vescebaf. Frequēter antē abijciens ipsum vasculū: cum virga iaculabatur in faciem offerentis sibi cibum. Una vero dierū factū est vt intraret ostiaria & diceret abbatisse. Domina mea quedam mulier infantulum adduxit: & stans foris ad ianuam deflet. Est autē infantulus quasi annorum ciciter octo: paraliticus: surdus: & mutus. Videns autē abbatissa spiritu sibi reuelāte: q̄ gratiam promeruisset a domino contra demones eufraxia: dixit ostiarie. Voca mihi eufraxiam. Que cū venisset ante abbatissam: dixit ei. Vade suscipe infantē a matre sua & defer huc. Illa ꝝ egressa vidēs infantulum paraliticū & trementē misertaest super eū & ingemiscens dolēter signauit infantē & dixit ei. Qui et creauit: ipse te sanet fili. Et sumēs cum: pgebat ad abbatissam. Infans vero dū portaretur ab eufraxia sanatus est & clamauit matri sue videns autem eufraxia quia infantulus cepisset loqui: perterrita proiecit eum in terram infantulus autē mox exurgēs: cucurrit ad ianuam: querens matrē suam. Currēs autē ostiaria nunciauit abbatisse quod factū est. Que cū vocasset matrem infantis: dicit ei. Dic mihi iquit soror tentare nos venisti. Respondit autē mater infantis dicēs. Per dominū nostrū iesum xp̄m domina mea: q̄ neq̄ ambulauit: neq̄ locutus est hic infans: vsq̄ in p̄sentez horam. Sed cum succepisset eum hec domina soror mox locutus est: illa vero p̄piciēs eū in terraz: stetit obstupefacta: infantulus vero surgēs. venit ad me ancillam tuā. Dicit ei abbatissa. Ecce ergo habes cum sanū. tolle eū & vade in pace. Que assumens filium suum: pgebat glorificās deū. ¶ Rursum ergo abbatissa dixit & seniores sorores. Quid vobis de eufraxia videtur. Cui rīdētes dixerunt: vere filia dei est. Vocauitq̄ eam & dixit ei. Filia mea Eufraxia volo vt huic patiēti que in monasterio est p manus tuas cibum offeras. si non times eam. Cui Eufraxia respondit. Nō timeo domina mea. quicquid mihi p̄cipis. Sumēs ergo eufraxia quoddam vasculum, misit in illud legumē & fragmē panis. & obtulit ei. Illa vero repente dentibus stridens. & valde fremens fecit impetum super eam & apprehendens illud vasculum volebat confringere. Eufraxia vero apprehēdens manum eius. dixit. Viuit dominus deus. si te posuero in terram. tollo virgā domine abbatisse. & sic te flagellabo vt nunq̄ p̄sumas hoc agere. Videns autē quia p̄ualuisset patienti. quieuit. Postq̄ autem cessauit. cepit Eufrasia blādiri & dicere. Sede soror comede & bibe. & noli turbari. Illaq̄ sedit. comedit & bibit & requieuit. Ab illa hora iam ei cibus cum virga dabatur. Omnes autem sorores videntes quod fecerat Eufraxia, orabant pro ea ad dominum. Cum vero cepisset mouerī & indignari. dicebant ad eam sorores quiesce soror & noli malignari. nam si venerit domina Eufraxia flagellabit te. & repente quiescebat. Rursuz autem germana, inuidia mordebatur. & cor eius vrebatur, dicebatq̄ sororibus. Nisi fuisset eufrasia, non inueniebatur alia que cibum ei offerret. Tollam cibos. & ego ministro. Sumens ergo cibos eius accessit ad patientem. & dicit ei. accipe cibos soror et comede illa vero continuo exiliens in eam. vestes eius concidit & conterens eam proiecit in terram. & irruens super illam cepit manducare carnes eius. clamore facto. & nulla p̄sumente ei appropinquare currens iulia ad coquinam, dixit Eufraxie. Festina domina. quia germana a patiēte dilacerata est. Currens autem Eufraxia tenens manus patiētis & guttur. eripuit ab ea germanam cruētatam. & dilaceratam cui dixit Eufraxia bene fecisti. quia sic contriuisti sororē. illa vero stabat spumam faciens. & dētibus stridēs. Dixit ei eufraxia. ab hac hora si maligna fueris erga sorores non tibi cedo neq̄ misereor. sed virgam domine mee abbatisse tollam. & cum ea te fine misericordia flagellabo. illa vero cessauit. Mane autem facto completo sacro officio & egredientibus eis ab oratorio visitans Enfraxia patientē inuenit eam diruptam vestē suam in terrā proiecisse. & sedentē sup eam. & colligentem stercus & comedentem. At eufraxia vt vidit fleuit & que facta fuerant abbatisse nunciauit conuenientesvero sorores inuenerūt eam nudam & colligentē flegma & comedentē. dixit autem abbatissa vt daret ei alia tunica vt vestiretur. Sumens itaq̄ Eufraxia tunicam & parapsidē cuz legumine & fragmē panis obtulit ei. & dixit. Accipe soror & vesti te. & gusta. Quare sic te deturpas? Que sumens comedit & bibit. Et induens eam ministrauit ei. Eufraxia vero a lachrymis non cessauit vsq̄ ad vesperam pro ea gemens. Quo cum peruenisset, mox supplicabat domino cū lachrymis vt illa patiens sanaretur. Diluculo vero abbatissa vocans Eufraxiā, dixit ei. Cur me cela-

mundia.

ſti p̃ces offerẽs deo pro hac patiẽte? Si manifestas ſes mihi: ⁊ ego ſine dubio venirem. Cui Eufraxia dixit. Ignoſce mihi domina vidi eam turpiter poſitam ⁊ infirmam ⁊ dolui ſup eam. Abbatiſſa vero dixit: habeo tibi aliquid confiteri: ⁊ vide ne ſathanas hac ꝛ̃pter te: ⁊ elatio tibi generetur. Ecce tibi chriſtus poteſtatẽ circa eos dedit: vt ejicias eos. Audiens hec Eufraxia: miſit cinerem ſuper caput ſuũ: ⁊ proſternẽs ſemetipſam in terram clamauit dicẽs. Que ſum ego infelix ⁊ immunda: vt demonẽ tãtũ expellam: quẽ orantes p tantum tẽpus non potuiſtis expellere? Dicit ei abbatiſſa. Filia mea: te ſuſtinebat hoc tẽporis copioſa eſt tua merces in celo. Ingreſſa quidẽ Eufraxia monaſterium proiecit ſemetipſam ante altare: ſupplicans deo: vt p̃cibus eius ſanaretur ⁊ de excelſo daretur auxilium. Et ſurgẽs a pauimẽto orans rurſum ibat ad patiẽtẽ iuſſione abbatiſſe: ⁊ omnes ſorores ſequebantur eam: vt mirarẽtur que facienda erant. Ad quas accedẽs ait. Sanet te dominus meus ieſus chriſtus qui te creauit. Et mox ſignum crucis fecit in fronte eius. Mox autẽ clamauit demon coram omnibus. O quomodo ab iſta impoſtrice ⁊ fallace ergo: habitans in ea plurimos annos: ⁊ nullus me expellere potuit: ⁊ hec immunda atq; luxurioſa conabatur ꝓſequi me. Cui Eufraxia dixit. Non ego te perſequor. ſed chriſtus omnium deus. Dixit ei demon. Non exeo immunda. Non enim accepiſti poteſtatem ejiciẽdi me: eufraxia dixit: ego immunda ſum: ⁊ omni malignitate plena ſ vt tu quoq; teſtaris ſ verũtamẽ iubẽte domino egredere ab ea. Nam ſi ſummo baculum abbatiſſe flagellabo te. Siquidẽ reſiſtẽre demoni: ⁊ exire nolẽte: ſumẽs Eufraxia abbatiſſe baculum: dixit ei. Exi aut certe torqueo te. Reſpondit ei. Quomodo ab ea egredi potero: cum ab ea recedere non poſſim. Mox igiſ Eufraxia: cepit cedere. Et cum tertio pcuſiſſet dixit. Egredere a figmẽto dei: ſpiritus immunde. Increpet te dominꝰ ieſus chriſtus. Demon dixit. Non poſſum exire ab ea: quid me ꝓſequeris? vbi habeo proficiſci. Eufraxia dixit. In tenebras exteriores: in ignẽ eternum: in infinita tormẽta parata tibi ⁊ patri tuo ſathane: ⁊ faciẽtibus voluntatẽ eius. Omnes itaq; ſorores ſtabant reſpiciẽtes in eam ⁊ non p̃ſumebant propius appropinquare. Eufraxia vero dure certabat cum demone reſiſtente: ⁊ reſpiciẽs in celum dixit. Domine ieſu chriſte, noli me in hac hora confundere: vt non vincat me hic demon immundus. Et cõtinuo demon ſpumans ⁊ ſtridore facto clamans voce magna egreſſus eſt a muliere: ⁊ ab ea hora ſanata eſt. Cucurrerũt ſorores glorificãtes in hoc deũ. Magnus enim timor: obtinuerat omnes. Eufraxia vero tulit mulierem: ⁊ abluit eam aqua: ⁊ induit eam veſtimento: ⁊ duxit ad abbatiſſam que vna cũ ſororibus introduxerunt eam in monaſterium: ⁊ gloriam dederunt deo pro facto miraculo. ¶ Ab illa vero hora humiliauit ſe amplius Eufraxia: ⁊ ſi ne ſomno tota nocte pſiſtebat: omnem vero hebdomadam ieiunabat: vt conſueuerat: ſine defectu faciẽs cunctis ſororibus miniſterium: ⁊ cum omni ſtudio atq; leticia in mãſuetudine atq; humilitate degebat. ¶ Una dierum abbatiſſa vidit viſionem: ⁊ conturbata eſt vehemẽter. Rogare autẽ ceperunt eam omnes ſorores ſupplicantes ⁊ dicẽtes. Confitere nobis domina abbatiſſa cur ſic ingemiſciſ: ⁊ noſtras animas ſimul affligis. Et dixit non me cogatis vſq; in craſtinum. Dixerunt ei, ſeniores ſorores. Credo domina q̃ ſi non annunciaueris nobis: tribulationẽ magnam animabus noſtris ingeris. Abbatiſſa dixit. Ego quidem quod futurum eſt vſq; in diẽ craſtinum dicere non volebam: ſed q̃ cogitis me nunc audite. Eufraxia nos deſerit: cras enim hac vita priuabitur. nulla vero indicet cine contriſtetur. His itaq; dictis magnus eiulatus p multas horas factus eſt vna autẽ ſororum cum cognouiſſet: currẽs ad furnum inuenit Eufraxia panes coquẽtẽ: cui iulia aderat ſm conſuetudinẽ: dixit ergo illa ſoror que venerat. Cognoſce domina Eufraxia: quia intus magnus luctus eſt apud abbatiſſam propter te ⁊ apud ſorores. Audiẽtes autẽ hec iulia ⁊ Eufraxia ſtupefacte ſunt: ⁊ diutius ſteterunt. Poſt hec autẽ iulia dixit. Putaſne audiuit aud'nt abbatiſſa: quia ex iuſſione illius: qui aliquando ſponſus fuerat tuus: iuſſit imperator te abduci ex monaſterio ⁊ propterea lamẽtantur. Cui Eufraxia reſpondit. Viuit dominꝰ meus ieſus ꝓpter quia ſi omnia fundamẽta terre mouean̄ non mihi ꝓſuadere ꝓualebũt vt chriſtũ dominũ meũ derelinquam. Uerũtamẽ domina mea iulia: dum coquunt panes vade: vide fletus iſtos: quid contigerit: ne anima mea ꝓturbetur: illa vero pgens ⁊ ſtans foris ante ianuas: audiuit ſomnium abbatiſſam hoc modo referentẽ. Uidi ſinquit quaſi duos cuiuſdam ſcematis viros huc aduenientes: qui q̃rebant eufraxiam tollere: dixerũtq; mihi dirige eam: opus hꝫ. Rurſum ergo ⁊ alij venientes dixerũt mihi. Aſſumes tecum Eufraxiã: deduc eã ante dñm. Quam mox aſſumẽs ꝓperaui cũ eis. Et cũ veniſſemus ad quãdã portã cui' gloriã enarrare nõ valeo ſponte nobis aperta eſt. Et ingreſſe ſumus: ⁊ vidimus ſplin enarrabile palatiũ celeſte: in quo eſt ſoliuz nuptiale non manu factũ. Ego quidẽ interius appropinquare non potui: Eufraſiam vo aſſumẽtes: obtulerũt domino: ⁊ pcidẽs oſculata eſt pedes eius immaculatos: vidi ibi dena milia angelorũ: ac ſimilitudinẽ ſanctorũ inenarrabilẽ: ⁊ oẽs ſtabãt reſpiciẽtes: ⁊ vidi: ⁊ ecce mater domini aſſumẽs Eufraxiaz: adduxit eam ad thalamũ nuptiolẽ in quo decoris coronam parabat: ⁊ audiui vocẽ de Eufraxia: dicentẽ. Ecce merces tua. Nunc itaq; perge poſt decem dies veniens: fruere bis in ſeculis infinitis. Et ideo q̃ hodie nona dies eſt: ex quo viſionem vidi: cras moꝛetur Eufraxia. Audiẽs hec iulia recitãte ſecrete abbatiſſam: tundẽs pectus ſuũ ⁊ faciẽ amo

re deflens venit ad clibanum: cumq; vidiſſet eam flentem eufraxia: dicit ad illam. Coniuro te per filium dei ſoror iulia: indica mihi quid audiſti ⁊ quare plangis? Dixit ei iulia. Plango domina mea: q̃ hodie ſeparabimur a te. Sicut enim audiui a domina mea abbatiſſa: cras ex hoc corpore exalabis. Quod dum eufraxia audiſſet anguſtiata eſt ⁊ puſillanimis facta cecidit. Gedebat autem iuxta eam iulia flens. Cui eufraxia dixit. Soror da mihi manum tuam ⁊ leua me: ⁊ duc me vbi ligna ſunt poſita: ⁊ ibi me pone? ⁊ tolle panes de clibano ⁊ porta in monaſterium. Fecit iulia hec ⁊ abbatiſſe non indicauit. Cum ergo iaceret eufraxia in pauimento: clamauit Cur domine abbominatus es me: peregrinam ⁊ orbanam. Cur deſpexiſti me. Ecce tempus quando debeam cum dyabolo pugnare: ⁊ anima mea a me exꝑetur. Miſericors eſto in me ancilla tua domine ieſu chriſte: dimitte me vel vnum annum quatenus defleã peccata mea: quia ſine penitentia ſum ⁊ ab omni penitentia mundata. Non eſt in me opus ſalutis nam nemo in inferno confitebitur tibi. Non eſt penitentia in ſepulchro: non poſſum poſt mortez lachrymis preualere. Non enim qui in inferno ſunt laudabunt te domine: ſed viuentes laudabunt nomen ſanctum tuum. Dona mihi vel adhuc vnum annum: vt penitentiam agam: quia deſolata ſum ſicut ficus ſine adiutorio. Cum ergo deflereꝰ audiens quedam ſororum: indicauit abbatiſſe atq; ſororibus: quia eufraxia proſtrata in repoſitione ligno rum: ita clamaret. Dixitq; iulia. Uere domina audiui: quia moꝛitur: propterea lamentatur. Dixit ergo abbatiſſa ſororibus. Quis annunciauit ei: ⁊ animam eius aſſixit. Quis indicauit ei: ⁊ cor eius attriuit. Nonne vos rogaui ne diceretis ei: donec ei' hora veniret. Cur hoc feciſtis: ⁊ afflixiſtis animaz eius. Ite ⁊ adducte eam mihi. Ille vero pergẽtes: dixerunt ei. Ueni domina eufraxia: vocat te abbatiſſa. Illa vero egreſſa eſt ploꝛans atq; conturbata: ⁊ ingreſſa aſtitit abbatiſſe: deflens atq; merens: ⁊ gemitibus nimis afflicta. Abbatiſſa vero reſpiciens eam dixit. Quid habes filia: quia ſic ingemiſciſ. Eufraxia dixit. Plango me domina mea: quia ſciuiſti me moꝛituram: ⁊ non indicaſti mihi: vt plangerem peccata mea: dum ſim ab omnibus peccatis coinquinata. His dictis ſe proſtrauit in pauimentum: ⁊ tenuit pedes abbatiſſe: per quaz omne conſilium eius alacriter eſt perductum. Ela mauitq; eufraxia: ⁊ dixit. Miſerere mei domina: ⁊ deprecare dominum vt mihi concedat vel vnum annum: quia ſine penitentia ſum: ⁊ neſcio que me tenebre cooperiant. Dixit ei abbatiſſa. Uiuit dominus: quia celeſti ſenatui dignam te fecit rex tu' chriſtus. Et cepit oibus recitare: quibus bonis hꝫ frui eufraxia. Et rogabat eam vt pro ipſa dñm ſupplicaret: quatenus eius particeps eſſe mereꝛeꝝ. Orabat enim vt cum ea conuerſaꝛetur in ꝓ̃po: ⁊ ipſis donis q̃bus ipſa erat fruitura: ⁊ ipſa frueꝛeꝝ. Eufraxia vero iacens ad pedes abbatiſſe: cepit tenere frigus ⁊ rigoꝛem: poſt paululum vero vehemens eaz febris inuaſit. Abbatiſſa vero ſoꝛibus ait. Sumite eam ⁊ ingrediamur in oratoꝛium: quia iam appropinquat hora eius. Poſuerunt ergo eam in oratoꝛium: ⁊ obſeruabant eam vſq; ad veſperam. Ueſpere autez facto: cum hora ſumendi cibum iam aduenisſet: precepit eis abbatiſſa vt egrederentur: ſolummodo iuliam ſecum retinens. ne aliqua hora relinqueꝛẽt eam fratriam: ⁊ clauſis ianuis vſq; mane fuerunt cuz ea. Julia vo rogabat eufraxiam: dicens. Domina mea ſoror non obliuiſcaris mei: memento quia inſeparabiliter tibi coniuncta ſum ſemper ſuper terrã. Supplica deo pro me: vt me non ſeparet a te. Memento quia ego tibi prouidi bona certamina. Deprecare dominum vt me abſoluat ab hac ſarcina carnis: vt merear tecum abire cum fiducia mane vero facto, abbatiſſa videns quia in nouiſſima reſpiratione eſſet eufraxia vt moꝛeꝛetur: mandauit ſororibus per iuliam dicens. venite filie mee: valefacite ei: q̃ iam defecit. Quibus venientibus vale dixerunt ei flentes: dicentesq; memẽto noſtri domina ſoror eufraxia nomen domini benedictum a deo qui te dilexit. Poſt omnia autem venit illa que diu paſſa a demone fuerat: ⁊ per eam ſalua facta eſt: ⁊ lugens ſicut ⁊ omnes oſculabatur manꝰ eius dicens. Iſte manus quantum mihi indigne ⁊ peccatrici miniſtrauerunt: per deum ⁊ per iſtas manus demoniũ expulſum eſt a me. Et cum eufraxia reſpondere non poſſet: dixit ei abbatiſſa. Filia mea non mireris vel huius ſororis Quare non loqueris ei: que ꝓpter te ita tribulatur. Eufraxia vero reſpondit ad eam. Quare me luges domina ſoror? Dimitte me requieſcere: quia deficio: veruntamen tu benedic deum: ⁊ ipſe te conſeruauit. Et dixit. Ora pro me: quia magnum certamen eſt in anima mea in hac hora. Cum ergo oraſſet abbatiſſa ⁊ omnes reſpondiſſent amen: reddidit animaz. Erat autem annoꝝ triginta ſepelierunt eam in tumulo vbi ⁊ genitrix eius eufraxia requieſcebat: ⁊ glorificauerunt deum: quia promeruiſſent habere ſororem apud deum. Julia vero magiſtra eius tribus diebus flens ab eius tumulo non receſſit. hec enim docuerat eam litteras ⁊ pſalterium: ⁊ multum eam diligebat: cum eius eſſet diſcipula atq; ex genere imperatoris. Quarto vero die leta facta iulia: acceſſit ad abbatiſſam ⁊ dixit ei. Domina mea ora pro me: quia vocauit me chriſtus intercedente pro me beata eufraxia. Et hec dicens oſculata eſt cunctas ſorores. Quinta enim die poſt obitum beate eufrarie defuncta eſt ⁊ magiſtra eius iulia: ⁊ ſepulta eſt in ſepulchro vbi poſita eſt beata eufraxia. ¶ Poſt triginta vero dies euocans abbatiſſa monaſterij priores: dixit ad eas. Filie mee eligite vobis matrem ⁊ cõſtituite in locum meum que vobis preeſſe poſſit. Ille ve-

ro responderunt. Domina pro qua causa hoc dicis denuncia nobis. Nunq̄ enim famulabus tuis hoc dixisti. Dixit eis abbatissa. Vocauit enim me dominus. Supplicauit pro me domina eufrasia: ⁊ multum laborauit in suis precibus: quatenus ego celestem thalamum promererer. Nam ⁊ Julia per sanctam eufrasiam particeps eius effecta est: ⁊ ingressa est in illud palatium non manu factum: ⁊ ego festino digna fieri: ⁊ cum eis locum habere. Audientes sorores de eufrasia ⁊ iulia q̄ in maxima essent gloria gaudebant ⁊ orabant pariter vt ⁊ ipse mererentur ad illum thalamum accedere. Elegerunt ergo vnam sororum nomine theogeniam que eis preesset. Quam euocans abbatissa ad se dixit ad eas. Ecce testimonium bonum quod sorores omnes de te dederunt ⁊ posuerunt te ad principatum ⁊ presulatum traditionis diuine legis: ⁊ consequentia nostram. Coniuro te per intemeratam trinitatez ⁊ cō substantialez: nc istius mundi queras diuitias aut possessionem: neq̄ occupes sorores ad terrenas solicitudines: sed magis vt contentes temporalibus bonis perpetua mereantur accipere. Et rursum sororibus dixit. Quomodo perfecte nostis vitaz ⁊ cō uersationem eufrasie: estote imitantes eam vt participes eius efficiamini. Et cum dixissent omnes amen: vale dicens eis intrauit oratoriuz: ⁊ claudēs ianuas precepit vt usq̄ ad diluculum nulla illarum intraret. Mane autem facto ingresse inuenerūt ſcā obdormiuisse in domino: ⁊ hymnuz dicentes domino reposuerunt eam in sepulchro vbi beata eufrasia recondita erat. Ab illa enim die nequaq̄ in illo tumulo alia sepelierunt corpora. Multa vero signa ⁊ sanitates fiebant in memorato sepulchro: ⁊ expulsi demones clamabant: quia post mortem preualet contra nos eufrasia ⁊ psequitur nos. Hec est reuera vita eufrasie matrone que celesti senatui interesse promeruit. Festinemus igitur ⁊ nos tam fratres q̄ sorores huiusmodi conuersationem habere: ⁊ sectari humilitatem: obedientiam: laborē: māsuetudinem longanimitatem: vt ⁊ nos ita angelorū conuersationem mereamur: ⁊ cum gaudio magno fruamur saluatore domino nostro Jesu xp̄o. Cui ē bonor ⁊ gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit vita sancte Eufrasie.

¶ Incipit vita serui dei Sabarij romani qui inuentus est iuxta paradisum.

Loriaz ⁊ magnificentiā deo soli ⁊ benignissimo agere debemus: qui per innumerabilia miraculorum exemplaria: ad vite celestis gaudia nos perduxit. Denicq̄ nos miseri ⁊ humiles monachi theophilus: sergius: ⁊ thimus deprecamur vos omnes sanctissimos fratres: vt accomodetis aures bis que vobis narraturi sumus de vita ⁊ cōuersatione sanctissimi sabarij romani qui apparuit nobis prope paradisum ad viginti miliaria. Et hoc rogamus vt fidē dictis adhibeatis: quoniam quidez multo melius nobis fuisse credimus: sub silētij portu innoxios remanere: q̄ de facilitatis crimine vt reos puniri. Igit nos pretitulati fratres theophil⁹: sergius ⁊ thim⁹ propitia diuinitate abrenunciantes seculo venim⁹ ad monasterium quod est in mesopotamia syrie: i medio duorum fluminum tygris ⁊ euphrates i quo vir clarissimus nomine asclepion eguminus multorum extitit pater monachorum. Illi denicq̄ coniungentes: a prenominato patre ⁊ omni cetu fratrum gratanter susceptiz: ac iugo regule colla submittentes: cōmuni vita conuersati sumus. Factum est autem tempore longo post hec hora noua quadaz die finari expleta: accendentes ad euphratis fluminis littus: consedimus ibi ⁊ aliquandiu inter nos de sustinentia ⁊ conuersatione simul ⁊ labore seruoz dei disputatum est. Tunc mihi misero theophilo: venit in mentem cogitatio. ⁊ respondens dixi fratribus meis sergio ⁊ thimo: velle mihi adesse o fratres dilectissimi cūctis vite mee diebus ambulare: illoq̄ ire vbi celum terre se coniungit. At illi. te[inquiūt]frater theophile vt fratrem spiritualez semper habebimus ⁊ priorez: ⁊ ammodo nullatenus a te separabimur nobis enim verba tua placent: idcirco vbi cor de concepisti: perge: ⁊ nos in vita ⁊ in morte tecum erimus. Itaq̄ surgentes de loco intrauim⁹ in mōasterium factaq̄ vespera omniq̄ diurni officij oīone completa: ceteris quiescentibus claz monasterium egressi sumus. Post hec vero decem ⁊ septem dies ambulantes: coniunximus iherusalem: ⁊ sanctaz resurrectionem Jesu christi ⁊ crucez adorauimus: deinde exeuntes in bethleem vidimus ⁊ salutauimus sanctum presepe: vbi christus nasci dignatus est: ⁊ vbi stella magos adduxit christo mūera deferētes ⁊ vidimus locum mirabilem vbi angelus cum multitudine exercitus celestis gloriaz in altissimis deo canebat: qui locus a duo miliaria longe a bethleē situs est. in montem quoq̄ oliueti ascendimus ⁊ in ipso loco sancto adorauimus vbi christus pedibus stetit quando eleuatus est: ⁊ a nube susceptus ascēdit ad celos. Exinde hierusalem reuersi adorauim⁹ deum: ⁊ consignantes nos ⁊ commendantes xp̄o ⁊ sanctis eius eximus non habentes iam animum ⁊ mentez in hoc seculo. Igitur nos christi comitante gratia viam continuo aggredientes ac quinquagesimo die fluminis tygris alueum pertrāseuntes terram persarum ingressi sumus: ⁊ venimus in campum magnum ⁊ planiciosum vocabulo assia in quo martyr christus sanctus mercurius apostataz iulianum peremisse legitur. Deinde ciuitatem persidis nomine hitissefodo intrātes: in qua tres pueri ananias: azarias ⁊ misael requiescunt longe a babylone adorauimus ibi: ⁊ in eodem loco manducantes ⁊ domino hymnum laudis offerentes: mansimus dies aliquot. Inde profecti post menses quattuor pertranſiuimus perfidis regionem: ⁊ inde terram ethiopie ſumus ingressi. Ingredientes vero domū quandam: ⁊ neminem ibi habitatorem reperiētes: duos ibidem fecimus dies. Et ecce tertia post hec die apparuerunt aduenientes duo armati: vir ⁊ femina: nos vero nimio terrore perterriti surreximus illiſq̄ obuiam ire deliberauimus: ipſi autez nos videntes simul ac exploratores esse credentes: concito gradu per viam qua venerant redierunt: ⁊ post aliquantulum congregati de suis: quasi tria milia ethiopes aduenerunt. Qui festinanter domum in qua eramus orantes: vallo circundantes: nosq̄ cūcti aspicientes: per quattuor eiusdem domus angulos ignem copiosum applicauerunt viuos nos cremare nitentes. Quod nos vt aspeximus: timore validissimo exterriti: christum omnium saluatorem inuocauimus: ⁊ in medium illorum prosiliuimus. Tunc ipſi lingua ſua multum inuicem murmurantes: diuq̄ contra nos frendentes: cum nos illos: nec ipſi nos nullatenus intelligere possemus comprehendentes nos in obscuro clauſerunt carcere. Sedentibus ergo nobis in tenebris non erat qui panem vel aquam tribueret. Nos denicq̄ cum lachrymis omnipotentis dei creatoris omnium misericordiam inuocare: haud omisimus. Facientibus autez nobis ibi dies aliquot: iterum congregati: cum nos fame ⁊ siti exanimes credidissent: circundederunt carcerem. Sed cum orantes nos aspexissent aperientes ianuam ederuerunt nos: ⁊ cum multum inter se murmurantes loquerentur: nouissime cum lignis agrestibus cedentes nos acriter de finib⁹ suis eiecerunt: ⁊ octoginta dies sine cibo expleuimus: ſicut testis est nobis deus. Electi itaq̄ a finibus illis iter fecimus dies multos in orientem: ⁊ deuenimus in locum admirabilem: ⁊ campum gloriosum: qui arboribus altissimis plenus: ⁊ mellifluis fructibus abundabat. Denicq̄ nos glorificantes ⁊ laudātes deum: manducauimus dulcifluos fructus: ⁊ saturauimus nos valde. Itaq̄ exeuntes inde terraz chananeorum ingressi sumus: ⁊ videntes illos in aspectu eorum valde mirati sumus. Ipſi vero cū mulieribus ſuis ⁊ paruulis ſubtus in petris habitantes nos omnino non tetigerunt christi nos protegente gratia. Inde igitur profecti contra orientem: cū centum ⁊ decem dies eos pertranſeuntes: iter nostrum feciſſemus: intrauimus terram gentis q̄ nominatur pichiti: ipſa vero gens in statura ⁊ altitudine ſua non plus q̄ menſuram vnius cubiti habebat. Et videntes nos timore percuſſi fugerunt. Nos autem deum collaudantes: qui de illorum manibus nos liberauit: cursum nostrum quottidie accelerauimus. ¶ Post hec autem deuenimus in montes altissimos terribileſq̄: vbi sol non intrat: nec arbor nec herba crescunt: ibi ergo serpentes innumerabiles ⁊ dracones: ⁊ aspides: iz ⁊ basiliscos ⁊ viperas: ⁊ vnicornes: ⁊ bubalos vidimus multos: alias quoq̄ bestias mortiferas multas ⁊ venenosa animalia: quorum nomina vel naturam penitus ignoramus Dextera igitur dei nos protegente illeſi pertranſiuimus illa: ſed ⁊ fibilos draconum ⁊ serpentium per viginti continuos dies in auribus babuimus: ⁊ non niſi aures obturantes illos ferre quiuimus. ¶ Interea in locum incidimus terribilem: rupes habentem asperrimos: in altum erectas ⁊ in ima descendentes. Nos ergo septem dies ibi fuimus vltra progredi non valentes. Septima autem post hec die apparuit ceruus ante nos ambulans rugiendo, quez surgentes secuti sumus. Iter autem facientes: multo maiores inuenimus ante nos rupes, nos vero maximo cuz labore ⁊ angustia exinde euasimus ⁊ venimus in campum planum ⁊ magnum in quo elepbantorum magna multitudo stabat: ⁊ per medium illorum illeſi tranſiuimus. Post hec itaq̄ minime nobis apparuit via. Tunc nos cū lachrymis clementiam domini inuocantes: ⁊ p nouem dies ſine cibo per deuia ambulantes: conuenimus tandem in locum planicie largum: qui fructibus plurimis abundabat. Jam ergo tenebre densiſſime cuncta illa repleuerant loca: nec aliquid lucebat: ſed nebule obſcuriſſime erant. Tunc nos nimium turbati ⁊ afflicti cadentes in terram: cū plāctu valido: orantes clamauimus ad deum: ⁊ in eodem loco dies ſeptez compleuimus: non manducātes nec bibentes: nec lumen celi videntes. Nobis autem valde afflictis ⁊ in oratione perſiſtentibus: post dies ſeptem affuit columba: que nobis appropinquans ac diu circa nos volitans: ⁊ pēnulas foriter percutiens quaſi ad ambulandum nos cōfortabat. Tunc nos deo agentes gratias ſurreximus illa precedente per deuia iter feciſmus ⁊ ecce ante nos maximam inuenimus abſidam: in circuitu ſcriptam. Videntes vero ſcripturaz illam: gauiſi ſum⁹ ⁊ collaudauimus dominum. Hec autez erat ſcriptura. abſidam iſtam fecit alexander philippi macedo imperator qui pſecutus est darium regē pſarū. Qui terraz hāc ingredi voluerit ad manū ſiniſtrā vadat nō ad dextera. ē enī terra iniuſta. ⁊ rupib⁹: ⁊ āgustijs ē plena. Nos igit ad leuā intrātes: ambulauimus dies multos. Et factū est post quadraginta dies: euntibus nobis venit peſſim⁹ ⁊ itolerabilis fetor ex quo velut exanimes effecti cadētes i terrā oraui⁹ dñz: vt iā clemēter recipi iuberet aīas nr̄as. ¶ Post modicū ho surgētes a terra aſpexim⁹ lacū magnum: ⁊ multitudinē serpentiū in ea ignitor. ⁊ ex ipſo lacu exierunt voces: ⁊ audiuim⁹ vlulatū ⁊ plāctū magnū quaſi populi innumerabilis: ⁊ de celo vox ſonuit dicēs, Locus iſte iudicij ⁊ penaz, ē: in quo cruciant⁹ q̄ xp̄m negauerūt, nos aūt vocez hāc audiētes ⁊ pectora pcutiētes cū lachrymis ⁊ timore nimio ipſum trāſiuim⁹ lacum: ⁊ venim⁹ inter mōtes duos altiſſimos: ⁊ in medio ipſor⁹ appuit nobis bois lōga ſtatura q̄ſi cētū cubitor. ⁊ ipſe catbensis, ſtrict⁹ ereis dua bg ex vtro q̄ monte ligata igne maxi. rema batur. b

rupes asperrimi.

campg elephātor. multor.

locus sine lucis.

scriptura ar rg.

fetor pessimg.

Lacus ſpetiuz et locus Judicij et penaz

montes aīa ha venenosa.

montes inter altiſſimos

ſimos hō ioo cubi

toz catbens

toto ligatus erat corpore: Due aūt catbene de vna
corporis parte: in monte vno erant fixe: & due in mō
te altero: & ignis maximus in circuitu eius ex om
ni parte. Vox autem clamoris illius audiebatur q̄ſi
per quadraginta miliaria. Qui vt nos vidit: plo
rans & eiulās fortissime exclamauit, crudeliter essi
ab igne cremabatur. Cunq̄ nos talia cerneremus
valde pertimuimus: cooperientes facies: a longe
ipsos transiuimus montes: & ecce in alium cōtinuo
deuenimus locum vbi rupes multe & profunditas
magna erat. Ibi etiam quandam vidimus femi-
crinibus solutis stantem toto corpore a maximo &
terribili dracone inuolutam. Quandocunq̄ ergo
ad loquendum os suum aperire voluisset caput suū
draco confestim in os eius mittens: linguaq̄ ipsius
mordebat. Capilli autem huius mulieris ad terrā
vsq̄ descendebant. Cunq̄ in illā mirantes pauidi
aspiceremus subito de ipsa profunditate & valle mi
serabiles audiuimus voces dicentes. Miserere no
bis miserere, christe fili dei altissime. Nos itaq̄ ve
hementer exterriti: ponentes genua in terram: ora
uimus dicentes cum lachrymis. Domine qui nos
creasti: nunc tolle animas nostras: quoniam iudi
cia tua oculi nostri viderunt in terra. Surgētes au
tem cum ingenti luctu & merore simul & timore ve
nimus in locum alium in quo arbores multas & ma
ximas vidimus habentes similitudinem ficorum.
In ramis autem ipsis volatilia multa: similia aui
bus celi: quorum voce humana fortiter clamabant dicentia.
Parce nobis domine qui plasmasti nos parce no
bis misericors: quia peccauimus ante faciem tuaz
super omnem terram. Nos autem orauimus dicen
tes. Domine misericordissime ostende nobis ista q̄
vidimus miracula tua: quoniam ignorauimus q̄d
sint: venit ergo vox dicens: non est vestrum nosse my
steria que vidistis viam pergite vestram. Inde igi
tur cum ingenti pauore egressi: deuenimus in locū
bonorabilem ac speciosissimum in quo quattuor vi
ristabant habentes figuras venerabiles tanq̄ mi
ra pulchritudine decoras: vt credi aut fari omnino
facile vix possit: isti siquidem coronas aureas gem
mis & lapidibus bonorifice compositas in capitib⁹
habebant: & in manibus palmas aureas gestabāt
Ignis vero marinus ac terribilis ante illos: & spa
tas acutissimas ante se tenebant: nos ergo ista cer
nentes: ac valido perculsi timore exclamauimus ad
illos dicentes: domini seruī & dei excelsi miseremi
ni nostri: vt spate & iste ignis nobis non prevaleant
nocere. At illi respondentes nobis dixerunt nolite
timere: viam quam vobis deus demonstrauit ite
securi: nos enim dominus in isto posuit loco: vt viā
hanc seruaremus & custodiremus vsq̄ in diem iu
dicij quando orbem terre iudicaturus aduenier.
Hec nos audientes a sanctis viris illis ac de longe
eos salutantes pertransiuimus locum ipsum & per
quadraginta continuos dies ambulauimus: nullū
omnino cibum sumentes: aquam tantum bibētes.

femina a draco ne vexata.

aues clamātes more humana.

40 dies sine cibo

Ambulantibus ergo nobis subito voces populi
innumerabilis audiuimus psallentium: & odor suā
uissimus quasi balsami optimi ac pretiosissimi ve
nit nobis & sicut de mellis fauo dulcissimo os nos
trum indulcorauit. De suauissimo igit odoris necta
re ac celestis melodia cātilene sopor nos arripuit.
Post modicum autem surgentes e somno vidimus
ante nos ecclesiam mirabili ornatu decoratam ac
pretiosissimam: que tota quasi christallina videbat
in medio autem ipsius ecclesie altare bonorificum
de quo altari aqua egrediebatur que lactis candi
dissimi colorem babebat. Nos autem aquam ipsaz
in veritate lac esperauimus. In circuitu vero fon
tis illius: stabant viri sancti & bonorabiles & canta
bant canticum celeste, i. voces cherubin. Nos aūt
bec intuentes timuimus valde. Ipsa vero ecclesia
a parte meridiana, similitudinem babebat lapidis
pasim pretiosi a parte australi colorem sanguinis
mundissimi pretendebat: a parte autez occidentali
tota erat alba instar lactis & niuis cādidissime stel
le super ipsam ecclesiam plusq̄ huius mundi syde
ra lucebant: sol ibi septempliciter lucebat & cale
bat: q̄ in huius terre regione: alpes & arbores om
nes alte: & folia ac fructus plures & dulciores q̄
istius mundi arbores babebant sed & aues celi ali
ter resonabant q̄ aues terre istius. omnis autez ter
ra ipsa duplices babebat colores, i. vna facies erat
nigra & alia rubicundissimis coloribus erat. nos igi
tur stupentes: & in eodem loco adorantes: ac ipsos
viros salutantes: cum timore egressi sumus: & cepti⁹
q̄ iter arripere festinauimus. Deniq̄ post bec cen
tuz impleti sunt dies [vt dominus testis est nobis]
q̄ nullo refecti sumus cibo: aqua nos frequentius
refocillantes: cum ecce subito euntibus nobis: ve
nit populi innumerabilis multitudo virorū a: mu
lierum obuiam in vnum conglobati: non autem il
los longiorem preterq̄ vnius cubiti staturaz babe
re vidimus: igitur visis illis valde pertimuimus.
Tūc miserabilis ego peccator theophilus. dixi fra
tribus meis sergio & tymo. Soluentes capillos no
strosveniamus aduersus eos forsitan fugient a no
bis: & liberabit nos dominus de manibus illorum.
Quod cum ipsis visum fuisset bonum solutis fasci
olis & capillis nostris: irruimus super eos repente:
ipsi autem boc ceruentes: confestim filios suos ar
ripientes: stridentesq̄ dentibus citius aufugerunt
omnes. Nos autem dominum collaudauimus qui
eripuit nos: & transeuntes flumen: inuenimus ber
bas candidas & albas sicut lac: dulces velut mel: al
tas vero vsq̄ ad vnum cubitum. Oblectantes ita
q̄ de berbis mellifluis. ac nos saturātes ex eis gra
rū actiones creatori oīum obtulim⁹: q̄ nos p tanta
seruauit pericula: ac gratuita nos sua gra nutriebat.
Nos interea viā inuenim⁹ speciosam: & cadētes in
terrā adorauim⁹ & collaudauim⁹ dīm misericordē:
q̄ ea nobis demōstrauit. Igitur per dies plurimos
ipsam viā sequētes: tandē ad spelunca peruenim⁹

4or. viri habētes spatas amtissimas q̄

spelūca q̄ venerunt

+ sine cibo 100 dies.

bonorabilē tunc signaculo sancte crucis mēbris vn
dicq̄ munitis in eādē ingressi sumus criptā: sed nul
lum ibi inuenientes babitatorem: dixim⁹ inter nos
Undicia bec non est nisi de manu dominis. Oba
neamus ergo bic vsq̄ ad vesperum: & videre ſbabe
bimus loci buius babitatorez. Ilis ergo dictis vna
bora vt pote lassi resedimus: & subito odore suauissi
mo perfusi obdormiuimus. Rursum igitur quo in
tervalio excitati a somno foras spelunca exiuim⁹
& contra orientem respeximus & ecce subito figurā
bominis a longe ꝓperantis vidimus cuius capilli
capitis instar lactis candidissimi aut niuis quasi i
aera volantes totum viri corpus operuerunt. Ipse
autem mox: & nos allonge respexit: semetipm in ter
ram piecit, ptinus, ac rursum eleuans se ad nos ita
clamare cepit. Si vos ex deo estis: sancte crucis si
gnaculo munite vos ad me vsq̄ ꝓperantes: ne aūt
ex dyabolo: fugite a me dei seruo. Hec eo dicente:
tali voce affati sumus. Benedic nobis pater sancte
& noli turbari: quī & nos serui sumus Jesu xpi dīi
saluatoris nostri: renūciauimus siquidē seculo buic
vano factiq̄ sumus monachi. Talia vt audiuit: illi
co ad nos venit & manus suas ad celum eleuās diu
tius orauit surgensq̄ ab oratione capillos ab ore &
facie sua tollens benedixit nos: ac locutus ē nobis
Ipsius vero capilli capitis ac barbe erant candidi
vt lac: faciesq̄ eius sicut vultus angeli Erat enim si
cut lignum secus aquarum decursus plantatum: &
pre senectute nimia oculi eius non aperiebant: eo
q̄ supercilia eos cooperiebant vngule nempe ma
nuum eius ac pedum longe nimis: barba vero & ca
pilli corpus eius: oē circūdederunt: cutis illius q̄ſi
pellis testudinis. tunc ipse cum lachrymis: ad nos
exorsus est ita. Fratres mei benedicti vnde estis:
vel vnde huc aduenistis: dicite nobis qualiter se ba
beat genus humanum: vel quomodo fides xpiano
rum & si sarraceni vel ethnici bactenus xpi populo
pecutionem ingerunt. Nos itaq̄ vt interrogati su
mus: ei per ordinem responsum dedimus simul di
centes angustias & pericula que per omnes passi su
mus viam & q̄ voluntas ac desiderium esset ire vbi
celum terre se iungit aperuimus. Ipse autē ad bec
respondens ait. Filioli mei carissim audite me. ab
isto loco vltra ad paradisi loca non potest ire homo
carne vestitus. ego peccator exiguus valde in bac
etiam voluntate laborauit: cupiens vltra ꝓcedere vt
finem terre ac poli cernere quiuissez: sed nocte qua
dam astitit mibi in visu domini angelus dixitq̄ ad
me. ne vltra ꝓcedas neq̄ dominum temptare ꝓe
sumas. Cui ego, quam ob causam inq̄ mi domine ī
antea pergere non licet. At ille de isto inquit loco
viginti sunt miliaria vsq̄ ad paradisum: vbi adam
& eua in delitijs constituti fuerunt super ipsum ve
ro paradisum celuz terre iungitur. posuit deniq̄ do
minus ante eundē paradisuz cherubin cū ignea rō
pbea atq̄ volubili ad custodiendū vite lignuz & bz
a pedibus vsq̄ ad umbilicū similitudinem bois pe

paradisus vbi adā et eua ꝓstituti.

angelꝰ ꝓ vas paradisum q̄lis figura

actus sicut pectus leonis manū sicut christallū bfis
gladiū vt seruet paradisum: ne aliquis illud ꝓma
re valeat. ego itaq̄ bec audiēs ab angelo amplius
non rndi: nec vltra ꝓcedere cēptaui. Igit ego tbeo
pbil⁹ & itineris mei socij ac fratres ista sancto a au
dientes ꝓstrato omni corpore collaudauimus dīm
& ipsum seruum xpi salutauimus: vespere autem fa
cto dixit nobis. Fratres mei dilectissimi exite fo
ras cellulam & expectate paululum. babeo enim leo
nes duos qui per diem foras ambulantes: sero ad
me reuertunt: ne ipsis subito venientibus mali ali
q̄d patiamini ab eis. Nobis ergo cum pauore pau
lulum exeuntibus leones rugiendo extimplo adue
nerunt. Ipse vo manus sup eos ponēs: ac colla de
mulcēs ait illis. Filioli mei boni fratres tres de se
culo venerunt ad nos: ne faciatis illis malum. Co
tinuo nos aduocans dixit. Fratres venite & iam ti
mere nolite. Nos vo cum pauore nimio intrātes sa
lutauimus illum: & vespertina finaxi celebrata: rese
dimus: glandes ac berbarum radices ꝓ cibo sumē
tes: & aquā bibētes cū silētio. Oblane aūt facto lo
cuti sum⁹ viro sancto dicentes. Pater sancte & dñe
obsecram⁹ tuā beatitudinem vt cōuersationē tuaz
nobis enarres & quō buc aut vīi venisti: & quo noīe
voceris edicito nobis. At sanctus nobis tale de
dit rīsum. Ego inquit mei amantissimi fratres & fi
lij Macbarius vocor in regali ciuitate natus & nu
tritus & filius viri romani, qui inclitus fuit & in im
periali pollebat ciuitate. Cum autem pueriles ex
cessissem annos: me renuēte ac nolēte pater meus
desponsauit mibi vxorem diemq̄ statuit nuptiarū.
Interea thalamo adornato: cum iam frequentia
populi fuisset inuitata: & sponsa sedente pater me⁹
bylario effectus cunctos inuitatos boratur pete
re quicquid vellent. Omnib⁹ aūt qui aderāt locis
ac saltationib⁹ intentis: furtim exiui. & domum vi
due cuiusdā familiaris intraui ac septē dies cū illa
latitans permansi. Ipsa autem diebus singulis do
mum patris mei ingressa, audiunt que de mea inqsi
tione loquebant: & veniens cuncta mibi replicans
dixit. Pater aūt me⁹ cū me vndiq̄ requirēdo non in
ueniret flenit amarissime: sed & mater ac tota fami
lia. Octaua exinde die, i. nocte dīca mulierem illā
salutaui: & egressus in publicā viā. inueni virū quē
dā canicie venerabilē. quasi ad ambulandū stantē.
Quē adorans dixi. Ubi pgere babes senior: sancte
At ille bylari vultu ad me conuersus dixit. Ubi tu
ire desideras: ego tecuz ire dispono. eo q̄ itinera ip
sa mibi oppido q̄ sunt cognita. Tunc ego ꝓfortas
cepi dominem sequi. Per domos vero exinde itrā
tes vicinas. per viam panem rogauimus accipere
& accepimus. Per plurimos autem dies ambulan
tes tandem peruenim⁹ ad angustias viaz oīum vn
de vos venire dixistis. Cuz ergo ad triginta millia
ria prope locum istum veniss⁹, quadam die sedē
tibus nobis inter ipsa mutua colloquia repente so
cius disparuit. Tunc ego nimium turbatus. & quo

duos leones habebat

macharius nata sua virg.

senior cōmittatur eis.

disparuit socius

me verterē ignarus: cadens in terrā plangebam validissime. Et ecce ꝓfestim sine mora is q̄ ante dispa-
ruit: cum magna claritate apparuit: et ita affatus ē me. Noli turbari dilectissime: ego enim sum ange-
lus rapbael ī adiutoriū tibi missus: qui te huc pduxi ꝑcepto altissimi. Dñs aūt viā tuā ꝓsperam fecit.
Loca siquidē tenebraꝝ loca tormentoꝝ: loca pena-
rū ptransisti. in lucē venisti: fontē aque viue et loca
iustoꝝ vidisti. Idcirco noli timere: sed surgēs viaz
tuā ꝑficiscere. Quo dicto rursus q̄ apparuit: dispa-
ruit. Ego vero interea viribus receptis: surgēs am-
bulare cepi et a longe onagrus intuitus clamauit: di-
xitq̄ illi. Aue per christum q̄ te creauit: ostēde mihi
viam per quam ambulē: ipse autē concite occurrēs
ingressus est ante me per semitam quandā parvulā
et angustam. Quem ego subsecutus sum ficq̄ duos
ꝓpleuimus dies simul ambulantes. Die aūt tertia
aspeximus seruum mire magnitudinis a lōge quez
onager videns et pertimescens declinauit a me: ite-
rum ego solus relictus angustiatus sum viam om-
nino nō habens. Tunc ꝺ ceruū clamās dixi. Quia
adiutoriū mihi tulisti p deū te cōiuro: semitā mihi
ostende. Ad hāc vocē veluti animal domesticū ad
me declinans angustū ingressus est callem post ter-
gum me semp aspiciens. Sic ergo tres insimul am-
bulauimus dies. Tunc ecce quarta die īmensuz ac
terribilē offendimus draconē mediā distentuz p
viā. Quē vt cervus vidit repente fuga elapsus eua-
sit. Ego interim timore valido perculsus: in terram
cecidi: deinde confortatus in dño surrexi: ac me si-
gno sancte crucis muniens ad draconē dixi. Deū
ōipotentem time: et noli mihi nocere. Tunc ipse ter-
ribiliter de terra se erigens humana me affatus est
voce dicens. Veni benedicte dñi: tu enim es ꝺuus
dei altissimi macharius. Angelus autem sanctus
rapbael figuram et vultum tuū mihi demōstrans p̄
cepitvt ꝓcite tibi occurrerē atq̄ pducerē in locuz a
deo tibi ꝓparatum. Ego itaq̄ quarto die te ꝺ ex-
pectani nihil oīno comedens. ba cvero nocte ī nube
lucidissima te sedentē aspexi: simul et vocē desup au-
diui dicentem mihi. Accelera vt eripias macharium
seruū de qui adest vt tibi predixi. Quapropter sur-
gens sequere me ne repugnes sed veni et locum mō-
strabo tibi vbi dominum debeas collaudare. Ihis
ergo dictis quasi vir iuvenis apparuit: et mecuz ad
speluncaz banc vsq̄ pervenit. Cunq̄ ingressi fuisse-
mus repente euanuit. ¶ Tunc ego peccator in pre-
sentia ꝓsperi duos leones catulos iacentes: ma-
ter autem illoꝝ iuxta illos mortua iacebat. Quā
ego foras eiiciens sepelivi et dominum collaudans
glorificaui. qui tanta in me mirabilia fecit: et de ta-
gravibus angustijs liberauit: ipsos autem leuncu-
los frondes arboꝝ decerpens ac illis porrigens
vt ꝓprios enutrirui filios ficq̄ duos annos īsimul
quiete habitantes compleuimus. Tunc ecce post ꝫ
laqueus diaboli cuius nunq̄ a seruis dei cessat in-
quidia ꝓfuit. Nam die quadam boꝝ quasi septima
e spelunca foras egressus: sole feruescēte resedit: ſic
subito subtile fasciolum et oculis delectabile: iuxta
me in terra positum aspexi. Ego vero in memetipso
cogitans dixi. vnde in hac solitudine fasciolū. Et
stimans tamen quia in veritate esset fasciolū: obli-
tusq̄ ego miserimus me signo crucis munire: quo-
niam quidem sacrosancte crucis signaculum: omnē
inimici eneruat fantasiam ꝺmisi manum et leuās fa-
sciolum reportaui in speluncam: altera nihilomin⁹
die egressus calceos femineos repperi iacentes in
terra sed nec tunc miser ego insidias diaboli aduer-
tens nec crucis vexillo me muniens calceos leuaui
quos in speluncam portans fasciolo iunxi. Tertia
autem iam die iterum exiens dyabolum in decore
vel specie mulieris vestibus preciosis indute stan-
tem inueni. ego vero miserabilis nec sic quidem la-
queos inimici recordans: nec aliquo modo me si-
gnans sed credens inveritate quia mulier esset ao
ad illam. vnde huc aduenisti: aut quis te in hāc ad
duxit solitudinem. Illa continuo flere amarissime
cepit. Tunc ego miserius simul cum illa veluti com
patiendo valde ploraui. Post hec respondens di-
xit: ego miserrima o pater sanctissime filia sum viri
romani: que cum me inuitam ac nolentem despon
sasset inueni cuidaz nobilissimo romano ac dies nu
ptiarum venirent et thalamum ac conuiuium ordi
narent inter nuptias ipsas spōsus meus disparuit.
Cunq̄ turbati omnes huc illuc q̄ eum inquirendo
turbarentur: ego gaudia effecta claz exij et nocte ea
dez iter arripiens: nec itineris ducem aliquo modo
bñs per angustam viā montium ac vallium erran
do bucusq̄ pervenī. Hec ego cum audijssem: et om
nia ita esse credidissem simul et sponsam meam fore
sperans: per manus apprehendi illam: et in banc in
troduri speluncam: lachryme vero ab eius oculis
nullatenus cessabant. Tunc ego miserijs et lachry-
mis eius compatiens: et valde super eam dolens se
dere eam iuxta me feci: simul et glandes illi ad man
ducandum prebui: non enim insidias dyaboli intel
lexi: neq̄ vllatenus crucis me signo munivi: sed si
mul sedentes diutius colloquia habuimus. Tunc
cepi quasi de labore nimio somno igravari: at illa
manibus suis mea omnia membra mulcēdo palpa
uit: et eo amplius somno gravatus sum. Quid mo
roꝝ miser ego qui antea nunq̄ cum femina peccare
consensi: in somnis me petrū perpetrasse cognovi:
nam subito expergefactus e somno quasi cum femi
na discoopertum in terra me iacentem inueni: ipsa
iam vero non apparuit. Tunc infelix ego insidias
dyaboli sero aduertens foras speluncam citius exi
vi: et pectus feriens ingentes lachrymas fudi. Ip
si interea leones qui mecum aderant meum intelli
gentes delictum q̄ citius fugerunt a me. bos autē
cum cernerem fugisse scilicet leones cum luctu ni-
mio ac dolore cepi christi misericordiam devote suo
care: quatenus et mihi penitentie normam ostende
ret ac leones ipos redire iuberet. Nec mora, clemē

tissim⁹ pater qui me ad penitentiam seruare voluit
illos confestim fecit redire leones: mecumq̄ ingres
si in banc speluncam bumum pedib⁹ suis ad vnius
staturam hominis aggregabāt: ego autem bec itel
ligens colloten⁹ ipsam intraui fossam ipsis iperās
leonib⁹: vt in eodem me sepelirent loco. Quod cuz
factum fuisset annos tres sepult⁹ in eadez fossa per
egi. Interea ingēti pluuia descendente rupta est
spelunca desuper caput meum vbi stabam: et lucem
vidi: et foras man⁹ emittens berbas que in circui-
tu super caput erant decerpsi et comedi. Trib⁹ itaq̄
annis evolutis affuerunt leones: et lumen circa me
videntes effodiebant bumum in qua me sepelierūt
ego quidem toto corpore san⁹ egressus sum virtutē
pristinam in me sentiens. Tunc glorificans domi-
num meum iesum christum exiui de spelunca ponēs
q̄ genua mea in terra, xl. dies, et xl. noctes in eodē
immobil⁹ permansi loco collaudans et obsecrās deū
et gratiarum actiones offerens qui tanta misericor-
diarum munera nobis peccatorib⁹ iugiter prestat.
Ibis ergo completis diebus reperti in speluncas: et ec
ce quattuor anguli eiusdem spelunce lumine celesti
resplenduerunt valde: et vidi saluatorem christuz in
scemate viri quasi auream babentem in manib⁹ vir-
gam: ac dulcissona voce mirabilem cantum psonan
tem: vox autem illi⁹ vebemens et fortis quasi mille
bominum audiebatur. Cum vero iam melodie cele
stis cantici explerentur repente vox trib⁹ vicib⁹ in-
sonuit dicens. Amen: et in sempiternum amen. in ip
sa igitur boza egressus a spelūca saluator scādebat
ad etberā: et ecce continuo maxima ignis columna
quasi nubes valida intrauit speluncam et facta sunt
tonitrua et immense cboruscationes: et omnia celivo
latilia ſm ꝓprias audiui voces canere dicentia.
Sanctus sanct⁹ sanct⁹, domin⁹ de⁹. Ego itaq̄ dum
bec cernerem simulq̄ audirem propter visionis ma
gnitudinē territ⁹ valde sum: et in extasi rapt⁹ cecidi
in terram et octo dies ita permansi: tunc nanq̄ ītel-
lexi quia saluator mundi christ⁹ banc ingressus spe-
luncam benedixerit illamq̄ sanctificaverit. Tunc
ego introgressus in eam ꝓ ignorantia ꝓpria ac
negligentia cepi satisfacere collaudās et glorificās
christum saluatorem ac redemptorem nostrū: et crea
torem omnium qui tanta me sustinuit patientia et p
duxit ad penitentiam: et rursus talem mibi demon-
strauit clementiam. Quando autem bec acta sunt:
septez in bac spelunca: etatis vero quadraginta an
nos babebam. ecce nunc vobis velut filijs charissi-
mis omnem vitam meam in veritate enarraui vos
ergo si pugnas vel insidias maligni hostis sufferre
potestis considerate: et bic nobiscuz manete: sin aūt
ad monasterium de quo egressi estis revertimini: et
domin⁹ sit in itinere vestro. Nos autem cum ista a
sancto dei audissem⁹: cadentes in terram glorifica
uim⁹ dominum: qui fecit mirabilia sol⁹: et ad sanctū
seruumq̄ christi locuti sum⁹ macharium dicentes.
Pater beatissime macbari ora pro nobis ad domi-
num: vt ad nostrum remeare possim⁹ monasterium
atq̄ conuersationem tuam sanctaz per omnes chri
sti ecclesias enarrare: credimus enim q̄ dominus
idcirco nos perduxit ad te. Tunc senio: diutius su-
per nos orationem fudit: et fusa oratione benedixit
atq̄ osculat⁹ est nos omnes: et commendauit chri-
sto vt in pace dirigeret viam nostram: deinde tra-
didit nos leonib⁹ illis: precipiens eis, vt transduce
rent nos quousq̄ loca tenebrarum pertransiremus
vbi pidem septem dies: et totidem noctes in tene-
bris iacuimus. Dimissi ergo a seruo christi scō Ma
chario: prospere ad absidam alexandri pervenim⁹:
vbi leones salutates nos ꝓcito gradu reversi sunt
ad seruum dei: igitur faciente christo deo sine angu
stia aliqua nostram ambulauim⁹ viam: et introeun-
tes terram persarum venim⁹ in campum mirabilez
qui vocatur assia: vbi sanctus Mercurius interfe-
cit apostatam Julianum: et ingressi denuo sum⁹ ci-
uitatem kitissefodo: in qua pueri tres requiescunt
non longe a babylone. Post bec tygrim flumē per-
transeuntes: quinto decimo die intrauimus bieru-
salem: et ad sepulcbrum domini nostri Jesu christi
siue per cuncta loca orantes gratiaꝝ actiones chri-
sto saluatori omnium libauimus qui nos sua gra-
tia incolumes seruauit euntes et redeuntes. Inde
igitur egressi: veloci cursu ad nostrum puenim⁹ mo
nasterium et nostrum dominum: ac fratres nostros
omnes in pace et sospitate reperientes per ordinez
que vidim⁹ et audiuimus mirabilia et misericordias
domini: sed et vitam et conversationem beatissimi
Macharij illis enarravim⁹. Quotquot autem bec
audiebant et laudabant et glorificabant et bymnum
dicebant deo patri omnipotenti: et filio eius vnige
nito domino et saluatori nro: necnon et spiritui vivi-
ficatori et illuminatori animarum nostrarum qui tri
nus in psonis vnaq̄ deitate noscatur: vivit et regnat
vbiq̄ deus benedictus et laudabilis nunc et per im
mortalia secula seculoꝝ. Amen.

¶ Finit vita sancti Macharij
romani iuxta paradisum.

¶ Incipit vita sancti Pastbumij.

QVoniam desiderio desidera
sti semper audire que facta
sunt: et nos ne silentio tēpo-
ra peragāmur: idcirco de opi
bus domini tacere non pos-
sumus que in seruis suis in-
desinenter ostendit. Ad pri
mum de sancto Pastbumio
dei seruo: sciendum est quo
ordine eum, dñs ad suam vocare dignatus est gra-
tiam: sicut referentiuz iactauit oratio: qui conuersa
tionis eius ordinem nouerunt. Hec vestre dilectio
ni scriptis intimare curavi: quomodo per rusticos

dñs credentibus in se manifestauit regni sui mysterium. ¶ Erat enim Pastbumius mempheus genere: gentilis natus: ab infantia innocēs ignarus literis: ꝛ ab omni peritia alienus egyptiorum. Ab eorum gentiliū delubris semper extraneus. Fuerat enim restium ꝑparius: nunꝙ se adolescentium gregibus commiscuit: nec publici vsus fabulas aliquādo cognouit: pes eius ad saltandum non est cōmotus. In vita sua nunꝙ de ore eius turpis sermo ꝓcessit neꝙ auaricia in cor eius aliquando ascendit Ad feminam oculos cum adhuc esset in seculo non leuauit: mendacium omni virtute vitauit: discordiā vel odium aduersus proximum suum: neꝙ contra extraneum nouerat. custodiebat pacem in animo suo super omne tempus. ¶ Cum ergo hec ab eo gererentur: ꝛ annorum esset triginta septem: placuit deo eripere eum de corruptione peccatorum: ꝛ ad incorruptionem vite eterne eum euocare. Fertur introisse ad eum angelus domini: ꝛ ipse plectam de spato plectebat. Aitꝙ ad eū angelus domini Pastbumi. At ille ait. Quid est. Et dixit ad eum angel' domini. Quid est in manu tua. Ille ait funis plectarius. Et dixit ad eum angelus domini. Deum excelsum qui habitat in celo nosti? Pastbumius dixit. Domine nescio si est deus in celo. Sum enim rusticus: ꝛ nulla est mihi sapientia. Arti mee inseruio ab infantia mea: ꝛ nihil ab vrbanis hominibus audiui quod discerem: sed ꝛ publicum semper fugi accessum. Dixit ad eum angelus domini. Ora deum ꝛ dabitur tibi sapientia ꝛ intellectus. Pastbumius dixit. Deum non noui orare. Nescio enim quid dicam. Et accepit angelus folium lauri: ꝛ scripsit i eo verba orationis: ꝛ dedit illud Pastbumio dicens Manduca illud: ꝛ erit amarum in ore tuo sicut fel: ventremꝙ tuum implebit obsecrationibus sapientie: ꝛ dabit tibi formam orationis ꝛ sane doctrine. Et accipiens Pastbumus manducauit: ꝛ factum est os eius amarum. Porro venter eius dulcedine impletus est: ꝛ magnificauit dominum valde. Vere autem credimus in eo impletum illud ꝓphete Ezechielis vel Johannis apostoli. Librum de manib' angelor accipientes comederunt ꝛ adimpleti sunt sapientia ad prophetandum. Item angelus domini tetigit labia Pastbumij. Et depulsa amaritudine lingua eius de deo loquebatur ingentia: dixitꝙ ad eum angelus. Pastbumi fige genua tua in terram: ꝛ faciem tuam ad orientem: ꝛ tunc dabitur tibi a deo quēadmodum possis orare. Et posuit Pastbumius genua sua in terram faciem quoꝙ vertit ad orientem ꝛ infusa est ei oratio: ꝛ ait Benedicat te deus omnipotens rex celestis. qui ignorantibus te nomen tuum innotescere facis: per dominum nostrum iesum christum filium tuum nomen tuum efficiens manifestum: vt populum tibi congregaret ex omnibus gentibus adoptiuum. nam volens mundo succurrere labore laboranti: propter generis humani salutem: vnico filio nō pepercisti. per eū ergo te obsecro ꝛ tuam misericordiam: vt mibi ceco verū lumen in tenebris constituto ostendas. Tu enim dñe nosti: quia nullum sciebam omnino sermonem: ꝛ dignatus es donare quod loquerer ad te: ꝛ docuisti me quibus te rogarem. Ex meipso cognosco dñe deus meus: quia vere ceci vident: surdi audiunt: muti ora lingue soluuntur: claudi ambulant: leprosi mundantur. pauperes euangelizantur: peccatores vocantur. Quis eram ego: quia recordat' es mei. In quo prevalet apud te pusillanimitas mea quia requisisti me. Quare nunc peto vt a fordib' me abluas peccatorum naturalis miserie mee que me longo tempore pressit. viuebam enim eruditus a parentibus infideliter more gentilium tanꝙ socius iumentorum. Misisti enim mibi angelum tuum: ꝛ percussisti femur meum: aperuisti aꝙ saxeum pect'. Ueb enim tacenti de te: quia ignis vstione trucidatur i sempiternum. Ecce in breui cognouit: qui nō est gaudium impijs apud te nec peccatoribus leticia post obitum veniet. Nisi ad te conuertentur salui eē nō dicuntur: ꝛ qui non est visum tibi perdere me domine redemptor humilitatis mee ostende mibi in melius: vt in pleno cognoscā dñm ꝛ saluatorē iesum: qui non est alius absꝙ te: qui es benedictus in secula. ¶ Hec oratio sancti Pastbumij prima: ꝙ quam eus introduxit angelus dñi ad vitā fidei requirendā. Erat intentus ex hoc beatus Pastbumius. qui ad eum angelus domini remeare posset: fretus ex hoc orabat: ꝙ esset eus dominus semper visitatur'. Cū autem pauci dies transissent ecce Pastbumius iuxta consuetudinē suam restim torquebat' ex iunco, ꝛ ingressus angelus dñi ad eum ait. Aue inquit Pastbumi. Statimꝙ pauefactus surrexit Pastbumi' Et ait illi angelus. Vis ducam te ad virum sacerdotem dei: qui te baptizet in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti. Et respōdit Pastbumius. Domine mi sancte dei hoc est mibi optabile iocundumꝙ valde: vt in pleno me viam doceas dei: ꝛ que sit pfecta salus operum supernorum. Et apprehendit eum angelus domini invertice capilli capitis eius: ꝛ duxit eum ad quendam noie pascū. sanctū virū ꝛ timentē deū: ait illi: hunc doce que sit via dñi sapientie ꝛ intellectus: ꝛ baptiza eum in noie patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti. Porro sacerdos dñi audiens gratulat' est valde: sed sacerdos non intellexit angelū dei eē: qui introduxerat eum ad se. Statimꝙ angelus in splendida mutatus effigie refulsit in faciem sacerdotis in albis vestibus: vultuꝙ decoro. Tunc christi sacerdos timore perterritus cecidit consternat' in terra: rursusꝙ angelus erexit eum ꝛ ait illi: ne timeas: conseruus enim tuus: ꝛ omnium fratrum tuorum ego sum. Oportuit enim tibi manifestare gloriam dei nostri: vt scias quō hunc doceas verbū domini erudiens eum ſm saluationem eius: vt viuat in eternum cora dño: hec dicens discessit ab eis Pascus aūt episcopus accepto secum Pastbumio docuit eus ieiunare. Cui manū imponens cathecumi

num fecit: atꝙ ita velociter baptizauit: docens eū symbolū sacramenti. Qui mox vt baptizatus ē impletus est spū sancto dixitꝙ hanc orationē. ¶ Gratias tibi ago dñe Jesu xpe qui per spiritū sanctum reconciliare me dignatus es deo patri: ꝛ redemisti me a morte ꝛ a pena eterna: quā non credentes i te ꝓsequunt' peccatoꝝ suoꝝ pōderib' aggrauati. Sūt aūt pcā plūbo grauiora: quib' ego letor extractus: ꝛ de oībus iniquitatib' ꝛ necessitatibus liberatus exulto. Vere enim psonaꝝ acceptio apud deū non est: sed misericordia multiplex. Quō igit indignus ego ad se des accedere creature tue: nisi tu me celesti digito tangeres. Fenū male aridū qō in corpis materia habitare pceperas: velociter mibi voluisti subuenire: inimicū legis tue, q̄ mibi in carne dominabat' subuertens a fordibus aqua spūs sancti regeneratione mūdasti loquit' in me aīa renouata q̄ longo tpe inter oues pditas iacebat abiecta. Acce pto ligno letat' sum quasi noīs magni census: ipe ratoris militi infixo reparat' in gratiā. Quasi mut' accepi vocē loqui cupio filijs tuis: ꝛ bymnū narrare in cōfessione: qui absoluisti captiuū migrantem. Quesisti stultū ꝙ sapientia vtram donasti: egentem ditasti: mortuum resuscitasti: longe positum appropinquare tue manifestati fecisti: alienum a conuersatione israel: socium sanctoꝝ tuoꝝ ꝙ xpi gratia esse voluisti. ¶ Ideo cōfitebor tibi: ꝛ psalmū dicā nomini tuo cum me docueris ordinem psallam tibi ꝛ benedicam nomini tuo in eternum: ꝛ in secula seculorum. Igitur Pastbumius baptismū consecutus litteras nesciebat: sed tantū nomen domini fidei augmento ꝛ robore de die in diem crescebat accendebatur fraterne studio charitatis humilitatis vinculo ad vniuersos colligatus fuerat fratres. Charitatē iugum vehementer amabat. cunctosꝙ fratres qui aderant ecclesie proxima loca inhabitantes sollicite requirebat. Studiose psalmos dicebat cop' vero suum ieiunijs affligebat in oratione quotidie p noctabat. Agrestes delectabat herbas: ꝛ aquā frigidam bibebat. Cilitio super corpus opertum fatigabat per heremum currens vt miserum frangeret corpus asserens esse p̄tij aliquando ab ope si vacasset: verbositatē sermōis cauebat: diuinis libris accōmodabat aurez: iurare oīno detestabatur: mūdum se in oī oratione sua exhibebat: plangere non desinebat. Nā cum frequētia pateret in corpore demonum tentamēta. Ad nota orationum p̄sidia cōuolabat ꝛ ne amplius somno indulgere videret vt mortalia mēbra foueret: paululum super saxa reqescebat vt cum duricia lecturi doloribus ageret corpus: statim ad dei consurgeret opus. Panem enim suum ad mensuram accipiebat ꝛ aquam ad mensuram bibebat. Nunꝙ pleno ventre a mensa recessit nec sitim suam vnꝙ satiauit dicens non est dignus si carnis voluntas esset impleta. Obedientiā vero ꝛ fecit ꝛ docuit. Patientia vero superbos ꝛ iracundos homines humiliter mitigauit. Sed quādo sathanas suggestionibus suis cupiebat ꝓpositū ipe dire oculos in celum leuabat ꝛ statim sanctum ad se esse sibi sentiebat auxilium. Talis eius vitaꝙ ad senectam fuit: qualis ab initio fuit cum bec gererē tur in eo. vt omnino vsꝙ ad extremum suum despiceret corpus: vt siquando infirmitas febriū aut stomachi dolores graui tormento eius' afficerent corpus non dedit indulgentiā morbo infirmitatis: nec calidis vsus est rebus: nec leuiuscula minorauit: existimans ꝙ si corpori calido cibo consuleretur: a domino redemptio anime daretur. Nam si aliqñ valitudo grauis debilia gēua fatigaret ita vt adv̄gilias Pastbumius exurgere non valeret: orando ꝛ psallēdo in stratu suo non desinebat. Si lingua ꝓ siti siccaretur: cordis intima rugiebant. Ne filētio eius' hostis anime dyabolus letaretur. aut in opere dei vir sanctus negligens inueniretur. Sed cum in tā districtiori vita Pastbumius permaneret ad baptizatorem suum perrexit. ꝛ ab eo cōmendatiā orationē poposcit: ꝛ sine aliquo victu beremi postulauit arcbana. ibi multo tempore demoratus: innumeras demonuz infidias pertulit. Sed dominus qui de mūdo venerabilem conuerterat vir: quotidie cor eius armabat: ad sustinendas versutias demonum. Nota igitur facta est sancto Macbario: scilicet beati Anthonij discipulo ꝛ visum est illi abire in beremū ꝛ celebre eius factum est nomen. Nam ides macbarius ab illustri viro Anthonio monachorum fere ꝙn quaginta milia susceperat gubernanda. Eiusdē igitur macbarij exitus de seculo appropinquabat dñico gregi quis post eius excessum magisterij nomie subrogaretur. iquirebatur. sanctus itaꝙ macbari' cū ad sanctū venisset Pastbumiū excepit eū libenter ꝑcipue cui' iam ab angelo famā audierat: nō ergo ille vt bospes: sed eius subtiliter explorare ꝓpositum venerat. Porro macbarij aspectibus Pastbumij complacuit cōuersatio ꝛ eū suadere cepit vt sancti Anthonij anachoritarum principis non grauaret visitare reliquias. Sed cū oī virtute reniteret ꝛ abire penitus noluisset. In somnis Pastbumius fine aliquo cūctamine ire iubetur nam diuine ꝓtra dicere non poterat maiestati. Itaꝙ cuz macbario aggredit' iter multitudinē ꝓgregatōis monachorum que a solo gubernat' Macbario ingressus: de quo sepe diximus: corpus sepelisse magistri: cū spiritus eius vocatus est ex seculo. Qui cū se in extremo vite isti us temporalis aspiceret aduocato ad se sancto Pastbumio ita exorsus ē et. En frater tempus resolutionis mee instat: quapropter audiens bonū testimonium de te: finem senectutis mee debilitatis supposui gressibus ad perueniendum vsꝙ ad te. Nunc igitur bene fecisti venire mecum. Suscipe ergo paterno amore gregē dei ad regendū. Noli ꝙre re qō tibi vtile est: sed qō multis vt salui fiant ne ergo neges suscipiendi bonoris gratiam mercedez a domino recepturus tempore opportuno. Tunc sanctus Pastbumius pedibus eius prouolutus ait

Charissime pater: quomodo mihi tam magne multitudinis curam imponis: rustico homini litteras nesciēti? prouide igitur ex bis meritum hominē qui possit cum sollicitudine tantas animas regere populoz. Tunc macharius ait pastbumio excusationes non audio neq causas recipio: bi enim omnes sub tua ditione manebunt: nec alius est tante abstinentie vir qui possit istius populi gubernare animas ac sollicite ptractare: et vt certius dicā dilectissime frater: te electiōe sua dom⁹ designauit ad suscipiēdū huius ministerij locū. nequaq ergo celesti poteris contradicere iussioni nibil ex boc pastbumius locutus est macbario sed duz eius verba secū in animo volueret macbarius emisit spiritu statim q populoz ingēs turba intēte ad funus currunt ipsa psallētium multitudo: diuersis bymnoz vocibus quasi vno ore laudes deo canebant donec corpus ad sepulcbrum deducerēt bumandū. nemo tamē vebemēter dolebat eo q sanct⁹ macharius tam velociter monasteriū relinqueret: quoniā dom⁹ si milē ei pastbumiū gregi suo magistrum puiderat. Trib⁹ ergo dieb⁹ post sancti macharij decessum orabat pastbumius vt acciperet de celo fontē doctrine p iesum in spiritu sancto: vt posset tantam populoz militiam docere prudētiam. Tertio igit die venit ad eum ꝑm consuetudinē: qui eum conueterat angelus et locutus est ad eum et constituit eū monasterioz doctorē et principē in eum locū a quo macharius recesserat: deditq ei formaz spiritualium ꝓceptoz et abijt. Porro pastbumius congregatis fratrib⁹ cunctis aperiens os suū locut⁹ est eis dicens. Audite filioli verbum quod dom⁹ locut⁹ est vobis: preclaram ꝓceptoz iusticiam et charitatis regulam sensib⁹ nostris volens infundere: paterna enim voce loquor ad vos: in nomine domini nostri iesu christi: et spirit⁹ dei nostri. accepi enī formaz de manu angeli: vt dicaz vniuersa que acciderit sensui meo ad vestram edificationē. ¶ Intēte igitur ꝓbete aures: deus ipse mādauit quod de ore meo procedit. Prima est enim mandati consideratio: in omnib⁹ vos obedire maioribꝰ. Secūda mādati est subiectio vt in timore casto seruiatis domino. Tertia positio est vt temperanter et pie et iuste viuatis in boc seculo. Quarta mandati ratio: vt corpa vestra affligatis p omnia: quo possitis acquirere animarum salutē domare ieiunijs mortificare carnem quia bec est delectatio bonoz operum. Quinta constitutio oratioi frequenter instare sicut et apostolus indesinenter orare nos iubet. Orantes quippe semp ac ieiunantes et fidei dona in memoria mētiz tenebim⁹ infixa vt possim⁹ scaturiētiū demonū superare naturam. Sequitur aliud gen⁹ erroris in quo maius est animē dānum: superbie malus p omnia est cauēdum: bec angelū in primordio mūdi de celo deiecit: et nouim⁹ supbiam originē esse peccatoruz. Ad quaz excludēdam de cogitationib⁹ nostris deum semp precemur: vt donetur nobis forma bumilitatis. Accedit et alia infestatio mortis in corpore: si de seculari vitioz causa monachoz sollicitet quēq. Funiculum vero charitatis ante omnia intervos babete: fide continua in spe manētes: quoniaz ad regnū dei eternū festinatis. Cura ergo disciplineq monachoz perfecta est dilectio. Hec vincula charitatis et pacis exornant sine auaricia. Igitur in dilectione sincera modus sufficiēs est ꝓsentibus et qui inuicē diligunt: et filij regni vocabuntur. Perfecti inuicē diligētes ipsi sunt qui manducāt panez in regno dei sine macula. Perfecti ergo eritis si mūduz sacrificiū charitas in odorē suauitatis zelo succedat. Baudebit enim dom⁹ iesus in vobis: quia feciſtis fideliter qđ ipse mandauit. Ista prima legis in monte syna ordinatio bec ad Moysen data est. Diliges inquit dominū deum tuuz ex toto corde tuo: et ex tota anima tua. Secūdo diliges proximū tuū sicut teipsum. Nacat enim dilectio dei nisi iūgatur et proximi. plenuz ergo ꝓceptum veritatis vt maneat in sensu: indiuidua est regula charitatis. Tūc ergo dilectio beata erit in pleno: si colla obedientie posueritis propositō. Obedientia quoq in cōgregatione laudatur. Nibil vobis proderit filioli si diligitis inuicem et non vultis inuicē obedire. Dilectio sine obediētia cū est faciet criminosum conscientie egrum. Quomodo enim gramē semmales impedit fruct⁹: sic inobediēs homo frustra ieiunat: et orationis nullū recipit fructum. Igitur qui in vno esse concupiscūt et viuere mēte cōmuni, dispo suerunt: bi consilijs maioꝝ⁹ inseruiant. Quicquid ex consilijs processerit patiū hoc faciat qui procul est. Quicūq frater oneris quippiaz collo suo portauerit: nec quidē sustinet de humero suo onus extare. Si abbas ꝑsens fuerit reperiēs aquam scatiuz siue germinantē: et ꝑter abbatis consiliū diuerteris ad bibēdum: aut alterius fratris te cōcomitantis eti am iuniozis peccatū feciſti: quia ꝑter benedictionē aquam potasti. q si calor solis exarserit et volueris bibere et abbas te domando ꝓbibuerit: si vel mēte murmuraueris: deliquisti. Deinde si invia calcaueris spinaz donec abbas ꝓceperit educēdā: procul ab inuicē contextas vites sternite. Cum ad dormiēdum seceditis inter socium cubitus babeatur vn⁹: ne dum ad inuicē proximant corpora nutriant libidinis incētiua. Porro negocium noctis propter lucifugas demones et noctipetas: in spirituali opere pagatur. Exprectis autē nulla de secularib⁹ causis donec ad gallicantuz fraternarū orationum cōmunis boza succedat alterius vocis cantus alterum non excitet ad orandū: sed cuz suum pect⁹ tundere ceperit qui primuz experrectus est prouocet etiaz ille qui dormit exurgere. Sepe enim sathanas cuz somno animā captā nocturnis luoluit tenebris: vt ab orationis patrocinio separata fit operāte diabolo socio tenebrarū. Ideo dico vobis filioli vigilate: quia nescitis qua boza fur veniat animarū. Studete igitur complacere deo. cōuersationē. habētes

spiritalem. Diuina mandata in dilectione dei cū sapiētia legis ꝓcepta tabulis cordium vestroz⁹ fint: nec quidem amplius sapiatis q simplicitas confirmat scripturaruꝝ dei. Multi autem de deo aliter sentientes, exciderunt ex dilectione dei et proximoruz suoꝝ. Qui ergo huiusmodi sunt audiant Baruch prophetā dicētem. Si enim vidēs populi sui dilectionē fraternitatis esse incoruptam: inter cūctos facit eos amicicie dei fieri socios. Quoniā qui diligūt deum ꝑm boni operis gloriam inuicē in operib⁹ bonis irritam faciunt vitam istius mundi prophanantes quicquid ex diabolo cogitationum malarum in cordib⁹ dei seruoꝝ quoniam cupiūt anachoritarū ꝓfrui vita: si corpus abdicant adbuc in terra positi iam celestia delectantur: nibil terrenuz prorsus exquirant vt viam secularium tenebrarum causas conculcantes ac prosternētes. Verū quia celestibus regionibus apti: vos satis placere conuenit creatori virgines mente et corpore permanentes fructus fidei et limen sermonis q maxime conseruantes: nephas est enim vt monachum quis cō prebendat in modico vel in maximo. Irreprebēsibiles enim nos esse apostolus docet: vt sermo noster in gratia sale sit conditus scilicet condimento quo nos Euangelista condiuit dicens. Vos estis sal terre. Od peto vt non in vobis euanescat ne forte cū euanuerit: extra congregationem multitudinis foras proijciatur: linguis inimicoꝝ quotidie conculcandum. Hoc autez obsecro filioli: ꝑm formam que mibi data est de manu angeli: fugere vos linguam detrabentium iniquoꝝ: qui mordaci dentetietiaz sine causa ecclesie christi insultare festinat. Dissentiones quas babetis inter vos proijcite ab inuicem: scientes dominum nostrum non esse dissentionis deū: sed pacis. Si qua igit scandala inimico suggerente frater habet aduersus fratrez propter obediētiam fide extante dimittat quoniam ego non ex me loquor: sed ex deo qui in manu nuncij suidocuit me. Et si ex obediētia ꝓbueritis bospitalitatem peregrinanti: ex precepto domini facitis. Si fieri potest nullo pacto miles dei debet irasci: non solum ad socios: verumetiaz ad extraneos. In quocunq negocio nullus secularium seruuz dei audeat iudicare: quia inter te et illum distat. Nō patiaris coniugatum iudicio tecum contendere: melius est enim monacho fraudem et iniurias sustinere: q audiaturvox militis in clamore. Nō decet monachum causa pecunie esse negociatorem: sed celestium bonoꝝ lucra mercantem. Predicet verbū salutis: animas inuitet ad celum: ad nibilum deducat seculi desiderium. Corpus enim christianuz exultat: maxime serui dei tyrannum fraudatorem animarum diuine virtutis oratione expugnat. Od si terroꝛes aliquos intulerit: currat ad auxiliū crucis: statim ille recedet: versutia eius crebris orationib⁹ et ieiunijs deuincitur. Filioli: quid ad vestram pertinet curam: si aduersus vos conueniant demonum castra? Potestis et vos multis adiuuari agminibus angeloꝝ. Sed cum demonum caterue crescere ceperint: oculos vestros ad celum leuetis discētes. Domine iesu christe adiuua ifirmitatē meā. Tunc sermo vobis prophete Heliseī cōueniet aduersus eos qui de Samaria comprebēdere eum venerant qui terrēti se puero suo respondit. Aperi oculos serui tui: et videat q plures sunt nobiscum. Statim ergo ad adiuuandum vos angeloꝝ dei legiones aduenient qui fidei vestre auxilium ꝓbeāt. Hec sunt filioli mandata: quevt pusillanimitas cordis munief⁹ vobis de diaboli certaminibus exꝑlanaui. Nolo autē ea que nobis ipso immittēte acciderūt: silētio ꝓterire: vt et vos possitis malicijs eius resistere. Quadam die in monte sedēte mibi ingēs vellut militum turba occurrit. Quos dum oculis cernerē venientes a lōge sat bane angelos statiz esse cognoui. Ego autē exposito omni terroze: genibus prolutus bumo: vt secederent orabam dominuz invocans redemptorem. Tunc ergo turba que venerat velut stipula que a vento rapitur nusq comparuit. Gratias ergo egi domino per iesum christuz dominum nostrum q meo certamini finē imposuit cito: et orationē meam illico exaudiuit. Multas ita q insidias passus sum: et ex omnib⁹ me eripuit dominus. Unde et vos filioli constantes estote: quia mitis est dominus ad liberandum nos. Amate ergo dominum: odite malignum: et deus misericordie erit vobiscum: vt possitis eius insidias euadere. Amen.

¶ Finit vita sancti Pastbumij.

¶ Prologus in vitam. B.
Onuffrij beremite.

Eati igitur Onuffrij vitaz inter grecoꝝ cōmenta scriptā nuper reperi vt quondam a venerabili prudentissimo viro scilicet gregorio: ipsi⁹ gesta narrante cognoui. Hanc Papbuncius vir quoq sanctissim⁹ greco sermone. R exterxit ab exordio. Quem ego secutus a greco transtuli in latinum: vtpote largiēte dño: eius ꝓbabilis vita ꝑm vires meas manifestata: admirationē legētib⁹ ꝓbeat imitationē. Nō ppendite queso mei sermonis rusticitatē: sed tantis laboris animo revolvite lōganimitatē: quā vir deo plenus patienter sustinuit: dum mundane vanitatis gloriam spreuit: et celeste regnum districte viuēdo sibi mer et bereditauit.

¶ Incipit vita et conuersatio beati Onuffrij beremite.

digitum pastbumij. mag. amachario monstrate.

ꝓcepta monachis abeo data.

ad deum semper recurrēdū in necessitatibꝰ.

Beate memorie Papbuncius quedam cogitationū ⁊ actuū suorum secreta taliter reserauit dicēs. Quodam vero die dum ego Papbūcius sol⁹ tacituſcꝫ sederē cogitaui in coꝛde meo ꝙ deserta peterem: ⁊ vniuersa loca sanctoꝝ monachoꝝ: pieꝫ conuersationis habitum lustrarem: ac qualiter deo ministrarent considerarē. Unde factum est vt tacitus iter arriperē: ⁊ in beremum cursu desiderabili properarē. Panes itaꝫ cū aqua exigua mecum portaui: ne deficerē a laboꝛe itineris cepti. Quarto nāꝫ die peracto: alimēta que mecū vexi defecerunt: meaꝫ membra nullo victu refocillata vires ꝓdiderunt. Moꝛtuꝫ diuina illustrante gratia moꝛs imminēs ablata est: assumptiſcꝫ viribus iter arripui: atꝫ dies alios quattuoꝛ nihil gustando peregi. His itaꝫ completis nimium fessus humo prostratus: iacui velut moꝛtuus. Extemplo quoꝫ celesti⁹ consolatus adiutoꝛio assistere mihi vidi virum: gloria mirabilem: splendoꝛe terribilem: pulcbꝛitudine laudabilem: magnitudine proceruꝫ: aspectu preclarum. Quem vt aspexi vehemēter ob stupui: sed tamē ille vultu placido accessit. nūc manus: nunc labia mea tetigit mibiꝫ vires potenter restaurauit. Continuo letus surrexi: deoꝫ fauente per solitudinem extinde. xvij. dierum cursum direxi quousꝫ ad locum: quem domin⁹ mihi famulo suo indigno prouidebat ostendere: peruenī illic: ⁊ ab itineris laboꝛe cessaui. Igitur dum fessus requiescerem: ⁊ ꝙ peregre profectus essem excogitarē: virum procul aspectu terribilem vidi in modum bestie pilis vndiꝫ circūseptum: tanta scilicet illi capillorum prolixitas erat: vt coꝛpus illius ipsoꝝ diffusione tegeretur. Pro vestimento quoꝫ foliꝭ berbisꝫ vtebatur: quibus subteriora renum tantūmodo cingebat. Tali viso bomine nimio perterritus sum terroꝛe: animatus vltraꝫ credi potest timoꝛe ⁊ admiratione: quoniam tam mira forma meis oculis nunꝫ ostēdebatur in bumana specie: quid facerem ignoꝛaui: sed quantum valui fugam petij: monteꝫ propinquum concito cursu ascendi: ibiꝫ tremefactus coꝛrui atꝫ me sub frondium densitate a facie illius abscondi: multa dans suspiria. Defecer⁹ eram pene etate ⁊ laboꝛe abstinentie: dic vero duxme cernebat in monte iacentem voce nimia exclamauit ⁊ dixit. Uir dei descende de monte: noli timere: ego enim sum bomo passibilis tibi similis. His itaꝫ consolatus verbis mentem recepi: moꝛꝫ descēdi: ⁊ ad virum sanctuꝫ pueni: atꝫ pedibus eius me timidus prostraui. Ille quoꝫ me probibēs ante se iacere: surge inquit surge: tu es enim dei seruus: vocaris Papbuncius sanctoꝝ amicus. Statim surrexi: ⁊ ꝙ nis fessus tamē letus ante eum sedi: iam feruēti desiderio quis ipse: vel qualis eius esset vita: cupiens dinoscere: dicens. Ecce votum adimpleuit: qui me ꝓ banc beremū direxit. En artus mei fatiscētes: aliquod sentiunt solatium: sed mēs fitibūda nō adbuc inuenit refrigerīū. Idcirco te senioꝝ coꝛde deuoto depreco: atꝫ p illū ob cuius amoꝝem buius solitudinis deserta babitas te contestoꝝ vt vnde fis: aut quomodo voceris: seu qui buc aduenieris: aptis mibi verbis denūcies. Etenī vir dei recognoscēs ꝙ libēti aio suꝰ laboꝝis auditus dixit mibi. Quoniā te frater dilecte auida mēte vite mee longas erumnas velle scire video repetere me tibi nō dubites bas ab exoꝝdio. Ego ix⁹ inmeritus vocoꝝ Onuffrius: ⁊ ecce non minus sunt ꝙ lxx. anni ꝙ in boc deserto laborioſe vixi. Cum ferisigitur conuersatus sum crebrius: ꝓ pane comedi iugiter berbarum fructus in montibus: ⁊ in spelunceis ⁊ in vallibus meū reclinaui miserabile coꝛpus. Tot annis neminem nisi te solum asperi: alimētum a nullo bominum sumpsi. Uerūtamē in monasterio bermopolim dicto nutritus eraꝝ: in prouincia Thebaida nominata: vbi simul pene centum monachi degebant. Poꝛro vita illoꝝum talis extitit vt amoꝛe ⁊ actione equanimiter omnes viuerēt: ⁊ vno coꝛde ⁊ vno spiritu iugo ac discipline sancte regule colla submitterēt: atꝫ fluctus bui⁹ seculi omnino non formidarent. Quicquid vni cūctis placebat. Oꝛen te sancta: fide pura: cbaritate perfecta: ante deuꝰ incedebant: cui die noctuꝫ omni mansuetudine: ⁊ patientia ministrare non cessabant. Tanta bis erat taciturnitas cum abstinentia vt nullus audeꝛet nisi cū iusta interrogationevel recto respōso redere verbū. Ibi quoꝫ paululū sancte doctrine ab adolescentia suscepi: ibi regularib⁹ noꝝmam a fratrib⁹ didici a quib⁹ amabiliter diligebār ab bis qua liter instituta mandatoꝝum dei seruare deberem diligēter instruebar: profecto vitam beati patris nostri Helye venerabiles fratres meos audiui frequenter laudare: qui se in beremo in tanta abstinentia ⁊ oꝛatione studuit affligere: vt maximam virtutē a domino ꝓmeruisset accipere: ⁊ igneo curru transuectus: spiritus sancti dona que babuerat discipulo impartiri: ac adbuc longeuus senioꝝ: moꝛtis penaꝝ nonvidere. Insup ad buius exemplū beatū baptistam Jobannē ꝓtulerūt: qui in noui testamēti series clarissimus effulsit: ꝙ que plurima annoꝝum spacia diuino mancipatus officio coꝛpus suum macerauit: donec in Jordanis vnda mundi redemptoꝛē baptizare dignus existeret: atꝫ ipsuꝫ dei agnuꝫ esse digito, demonstrauit. Ego vero cum talia eos recitantes audirē: dicebam illis. Quare seniores mei vitam ⁊ miracula eoꝝ obstupescitis: aut curilloꝝ facta tam assidue cōmemoꝝatis? An sunt vobis foꝛtioꝛes qui desertum babitāt an leniores? At illi respondētes dixerunt. Filī foꝛtioꝛes nobis sunt quia sine adiutoꝛio bumano, viuunt. Nos itaꝫ alter ab altero conspicimur pariterꝫ diuinum officium a nobis celebꝛatur. Si quādo cibum cupim⁹ paratum reperimus: si quando infirmitas, aut aliqua coꝛporis imbecillitas irrepserit statim cura fratrum cum omni sollicitudine nos adiuuat. In edificijs lucide constructis babitamus: in quib⁹ ⁊ ab estu solis cooperti sumus: ⁊ ab inundatione pluuie ⁊ a turbine venti: ac tempestate manemus defensi monachi quippe qui in deserto sunt: nibil consolationis nisi a deo reperiunt. Si quando angustias aut tribulationes perpessi fuerint: vel cum diabolo antiquo bumani generis inimico pugnare ceperint: quis eis astat? A quo adiuuantur? Sed quibus bumanum deest solatium: constat eos babere diuinum. Et si esuriūt quis eis panem dabit. Si sitiunt quis eis aquam tribuit: vbi panis ⁊ aqua non erit. Maximus labor in desertis locis esse non dubitatur vbi nibil necessarium reperitur. Primuꝫ ergo quando in solitudine diffiniunt babitare in dei timoꝛe certant firmiter stare. In fame ⁊ siti: in laboꝛe ⁊ passione coꝛpora sua cruciant contra diabolicas insidias viriliter dimicant: ⁊ vt vincant contra tela nequissimi ignea: gladijs spiritalibus pugnant. Antiquus etenim hostis totius inuētoꝛ iniquitatis: studet eos subuertere ⁊ in consortiū malicie sue implicare: atꝫ de bona voluntate quam inchoabant retrabere: ⁊ mētes eoꝝ mundanis voluptatib⁹ iterum irretire: vt in opere cepto fatiscāt pfistere. Omnipotens ergo deus qui non derelinquit sperantes in se: circundat eos armis sue potentie vt dos incursio satbane nō valeat prosternere quos pregit celsitudo diuine misericoꝛdie. Quapropter ad eos angeli dei iugiter mittūtur ac per man⁹ illoꝝ quecūꝫ necessaria crebrius eis administrant. Aquam de petra bauriunt: quod interpretat⁹ cbꝛistus. Scriptū est enim. Sancti q̄ sperant in domino babebūt foꝛtitudinem: assument pēnas vt aquile volabūt ⁊ non deficiēt: currūt ⁊ gressus eoꝝ non labūtur. Et alibi. Qui sitiūt de superno fonte conduntur ⁊ berbarum folia in oꝛe eoꝝ tanꝙ fauus mellis dulcescunt. Si autē aliquando diabol⁹ aduersus eos colluctatur ꝓtinus surgūt: man⁹ suas ad dominū expandūt: ꝓces ante diuinam maiestatem fideliter fundūt mox auxilio celesti subleuantur. ⁊ dolosi iacula inimici penitus destruuntur. Non intelligis fili qualiter in psalmo legitur. quoniaꝫ non in finē oblīuio erit pauperis: patiēcia pauperū non peribit ineternum. Et iterū. Exaudiuit eos dominꝰ in die tribulationis: ⁊ de omni angustia liberauit eos. Enimuero vnusquisꝫ ꝓpriam mercedem accipiet: ꝓm suum laboꝛem. Beatus est enī vir q̄ semper est pauidus: ⁊ voluntatem dei in bac p̄senti vita ⁊ fragili studiosus agit. Certissime scias o fili quoniam angeli dei sanctis ac iustis viris quotidie famulanꝰ: atꝫ virtute superna coꝛpoꝛa ⁊ anime illoꝝ iugiter illuminanꝰ. Tali denīꝫ ratione ego pauper Onuffrius a sanctissimis patrib⁹ in meo monasterio subtiliter instruct⁹: cepi tacita mēte tractare ꝙ gloriosa felicitate perfruūtur in celis qui certamina laborioſa ꝓpter amoꝛē domini toleraꝛant in terris coꝛ meum ardebat: mens mea desiderabiliter feruebat mūdi gaudia penit⁹ spernere: patrieꝫ celi ex totis virib⁹ appropinq̄re: sicut psalmista edocet dicēs. Mibi autem adberere deo bonum est: ⁊ ponere in domino deo spem meam. Eūꝫ bec sollicitus excogitarē: nocte silenter concitus surrexi paruū panē mecum detuli cū exiguis legumīnib⁹: vt vixꝫ vsꝫ in quartam diē sufficeret sicꝫ ex dei dispensationē ⁊ eius pietatem profect⁹ sum vt mibi ostenderet mee babitationis locum. Egredīēte autē me de monasterio in montana veni in desertū cogitaui vt manerem ibi. Continuo lumē splēdidū ante me quasi obuians mihi vidi. Quo viso valde timui. Idcirco quoꝫ putaui me debere ad monasteriū regredi vnde exiui. Ex templo nempe de radio ꝓclari luminis vir aspectu pulcberrim⁹ accessit ad me ⁊ dixit mibi. Noli pauescere: ego enim sum dei angelus tibi ad custodiendū ab ortu tuo prouidentia diuina destinatus: vt iubente deo tecū manerē: ⁊ te in banc beremū ducerē. Perfect⁹ esto: bumilis incede coꝛā dño: cum gaudio labora: coꝛ tuū in omni custodia ꝓserua: viue sine querela in bono ope pseuera. Ego vero te nō derelinquā donec animā tuā in p̄sentia summe maiestatis offeraꝝ. Hec eremus locus est mibi angel⁹ iter inceptū mecū comitatus. Pergebam⁹ ita simul sex miliaria vel septem ⁊ ad quandam venim⁹ spelūcam nimis decoꝛam. Appropiauivolēs scisciari si forte quispiā intus maneret: Sed dum consuetudinem monachoꝝ clamare cepi: benedictionē bumillime petij. Inde virū sanctissimū exire vidi: quē prostrat⁹ bumotenus adoraui. Ille vero manus suas mibi poꝛrexit: de terra me eleuauit: osculum mibi pacis tribuit atꝫ dixit. Tu es enim frater meus beremitice coopatoꝛ: vite: o fili ingredere. Deus tibi concedat: vt timoꝛ eius in te permaneat. opus tuū in illius conspectu complaceat. Statim cū eo specū introiui dieſcꝫ plures apud illum pausani, opera eius cupiens discere ⁊ solitariā babitationem curiosius inuestigare. ipse quoꝫ vt meum desiderium agnouit consiliū bonoꝛabile mibi ꝓbuit, ac qualiter insidias diaboli superare deberē verbis cbaritatiuis gratanter patefecit. Trāsactis itaꝫ q̄busdam diebꝰ: alib⁹ admonuit me verbis dicēs. Fili surge mecū perge, interioꝛa deserti debes intrare ⁊ in alia spelūca sol⁹ babitare, ibi sviriliter dimicas oīa demonioꝝ tentamēta superes. Idcirco vero deus in boc deserto vult te pꝛobare. si mādatis eius fideliter velis obedire. Fidelia omnia mādata eius cōfirmata, in seculū seculi facta in veritate ⁊ equitate. Uir etenim sanct⁹ bec dicēs surrexit mecū ⁊ in interioꝛa deserti, iter quattuoꝝ dierū pꝛexit. Quinta namꝫ die deuenimus in locum qui Calidiomea dicit, ibi palme propinque erant. Tūc vir dei inquit. Ecce fili vide locū quez dominus tibi ꝓparauit ad manēdum. Fuit aūt ille mecum spacium triginta dierū edocēs me seruare cautā dignitatem: doctrinam dei mandatoꝝum. Quibus itaꝫ

peractis oratione sua sancta domino me commẽdauit: et separatus a me ad propria remeauit. Per singulos vero annos solitus erat me visitare: ac quasi industria et simplicitate deberem viuere diuinis alloquijs non cessabat admonere. Quodam autez tempore iuxta consuetudinem ad me veniens: iter verba salutationis prostratus in terram corruit, dominoq; remittens animam obdormiuit. Quod cuz viderem nimis suz contristatus et deuolutus humi lachrymis obortis vberrime fleui. Corpus eiꝰ mox accepi: et secus Calidioneam terre commendaui. Dum autẽ ego papbuncius a viro sanctissimo onuffrio: rationis huius loquelam audirem: inq; ad eũ. Pater sancte laborem esse non modicum iam sentio: quem pro nomine domini tolerasti in hac heremo. Vir sanctus respondit. Mihi frater crede dilectissime: in deserto sustinui vt sepius putarem me morte separari. Absq; eram multotiens viteq; valitum in corpore sentirez remanere. Per diẽ estu et igne solis ardentis vrebar: roze et pruina infectus fame et siti defectus. O quanta et qualia passus suz qualia expertus sum. Non sufficit: neq; quempiam decet plagas ac labores enarrare quos homo mortuus pro dei viuentis amore debet tolerare: reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum: cuius diuitie sicut non augentur: ita nequaq; minuẽtur, per quem enim famem: sitiz et frigus et estuz: atq; multigenarum cruciamenta molestiarum sustinui: potens est cum diuitijs celestibus inter angelorum cateruas me consolari alimenta vero spreui corporalia: vt dignus acciperez spiritualia Sancti enim angelus quotidie panem mihi afferebat: et aquam pro mensura ministrabat: vt corpus meum confortaretur ne deficeret: et iugiter in laude dei perseueraret. Arbores palmaz ibidem constitute erãt que duodecies in anno dactilorum fructus germinabant. Quos per singulos dies colligens: pro pane edebam mixtos herbarum foliis et erant in ore meo tanq; fauus mellis. Sicut in euangelio legit. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo qd procedit de ore dei. Frater papbunci: si implere studes voluntatem dei omnia tibi necessaria preparãtur ab eo. vnde ipsa veritas admonet dicẽs. Ne solliciti sitis anime vestre quid manducetis: aut qd bibatis: neq; corpori vestro qd induamini. scit enim pater vester quia his omnibus indigetis. Querite primum regnum dei et iusticiaz eius: et hec omnia adijcientur vobis. Cumq; hoc a beato viro Onuffrio intentus auscultarẽ mirans in sermonibus et actibus ac laboribus illius diu. Pater benigne die dominico vel sabbato communionem percipiebas ab aliquo. At ille respondens ait. Omni die dominico et sabbato angelum domini paratum inuenio sacrosanctum corpus et sanguinem domini nostri ihesu christi secum deferentem de cuius manu mihi preciosissima donantur munera: viteq; mee salus perpetua. Verum etiaz omnes qui vitam spiritualẽ ducunt in heremo monachi: tali participãtur gaudio. Ibi vero sancti heremite qui hanc solitudinem habitant: si forte aliqñ videre hoiem desiderant: illico in celum ab angelo deportant. visionẽ illic aĩe in stolarum fulgentiũ sicut sol in regno patris eorũ ibi multitudinem contemplantur angelorum suasq; animas cetibus mixtas beatorum. Quare omnes qui in agone contendunt: tota mente: toto corde, totis viribus in bono opere feruent: quatenus gloriaz celestis patrie cum christo et cum sanctis mereantur possidere. Ista deniq; omnia venerando onuffrio narrante: cognoni iuxta summitatem ipsius montis celli vbi obuiauit mihi. Ita videlz gaudium meum impletum est vt omnem aduersitatem: quam in itinere toleraui: traderem obliuioni. Credo inq; pater: inter felices me deputari: quia videre te et opa tua egregia ꝓmerui. Verba tua nimis pulchra omni dulcedine mellita: ita mei penetrant cordis intima: vt possim dicere cum psalmista. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel et fauum ori meo. Qui ait: fili mecum vade: locum mee habitationis conspice: parcamus paululum verbis: continuo surrexit: preiuit: secutus sum. Duxit me secum quasi trium miliariorum iter: venimus Calidioneã in spiritalem locum arboribꝰ palmaz gratanter ornatum ibi preces dño fudimus: eisq; repletis in terram sedimus in diuinis altercantes eloquijs. Sole iã iamq; ad occasum verso: vidi panem positũ cũ aqua exigua. vir eteniz dei sentiens me fatigari dixit mihi. Profecto fili cerno te periclitari nisi cibuz capias. Surge ergo et comede. Cui inq;, viuit dñs et benedictus deus meus in cuius conspectu existimus: non manduco neq; bibo donec charitate pura pariter cibũ sumimus. Igitur vix eum coegi, vt faceret qõ volui. Verumtñ vt meũ agnouit desiderium: panẽ fregit: tribuit mihi: mãducauimꝰ et saturati sumus: nobisq; fragmẽta fuerũt edẽtibꝰ. Noctez illã insomnẽ pene duximꝰ: diuinisq; laudibꝰ inmorati sumus. Mane facto post horã oronis videbã vultum eius ita in pallorẽ mutatus quid ei acciderit q̃ fiui ab eo, qui ait non expauescas frater papbunci: qñ omnipotens deꝰ recto itinere in hanc solitudinẽ direxit te: vt honorifice sepelias me: atq; corpus meũ cõmendes terre, hac eteñ hora anima carnis vinculis absoluit: atq; ad creatorẽ suũ in celeste regnũ deportatur. Frater amantissime Scio nãq; desiderium tuum: quando redieris in egyptum memorare mei in presentia fratrum tuorum et in conspectu oium christum colentium. Hec est postulatio mea quam impetraui a domino deo. Si quis oblationẽ ob amorem nominis mei ante conspectum dñi nostri ihesu christi immolat: ab oi tẽtatione dyaboli et a vinculo prauitatis humane liber existit: atq; cum sanctis angelis in regno celorum eterne hereditatis capax fiet. si quis oblationem non valet offerre: vt pre copia redimere ille ꝑ amorem meum in nomine dñi elemosynam pauperi tribuat: et ego orabo pro eo

in conspectu dei: vt dignus celestibus vita superna perfrui valeat. Si quis enim oblationem nec elemosynã potest offerre: pro charitate mea incensuz domino deo nostro in odorẽ suauitatis accendat: et ego rogo pro eo vt gaudiũ perẽne possideat. Cui inq;, pater mi ne irascaris si loquar: si incẽsum nec quis habet: nec facultatis aliquid vnde placare potest: vt tamẽ tua benedictione non careat in quacunq; tribulatione te inuocat. Tunc ille respondit. Si quis pauper in deserto vel in aliquo alio loco oblationem aut elemosynaz seu incensum non habet ad immolandũ surgat et manus suas ad dominuz extendat ter dominicã oratione ideſt pater noster pro me cũ intenta mente et in nomine sancte trinitatis psallat. Ego vero pro ipso ad dominũ intercedo: vt vite celestis mereatur particeps fieri cuz omnibus sanctis dei. Iterũ dixi ad euz. Domine si dignus essem: aut si donis gratie tue mihi liceret post obitum tuũ locũ istum libentissime obtinerez. At ille ait. Nequaq; tibi fili conceditur: nec idcirco misit te deus in peregrinationez istius solitudinis: vt hic obtineres locum habitationis: sed cum iustis qui in deserto sunt gratuleris et intimare ea studeas mundo que cognouisti in heremo. In egyptũ perge: ibi esto vsq; ad finẽ vite tue opus boni perfice: et accipies coronaz perpetue glorie. Hec cum homo dei loqueretur: aduolutus sum pedibus illius dicens. Pater charissime enim quia quicquid petieris a deo dabit tibi deus propter immẽsum labozẽ certaminis longissimi: quo corpus tuuz afflixisti. lxx. annis pro nomine domini: prebe ergo mihi, munera tue sancte benedictiõis: quatenus tibi in virtute efficiar similis: et tua intuẽtione spiritus meus dirigatur: et in futuro tecum participare merear. Qui mox e contra respondẽs protulit ista. Papbunci ne contristeris: petitio tua tribuente domino erit stabilis. Sta in fide: viriliter age oculos cũ mente ad deum erige: in mandatis cor roborare: bonum facere impiger contende: et vitam eternam apprehende. Protegant te angeli dei: et conseruent te ab omni consilio prauitatis: vt purus ante deum et immaculatus in die sui examinis inueniaris. Post hec surrexit et ad dominũ lachrymas orauit: genua flexit: atq; subito dixit. In manus tuas deus commẽdo spiritũ meum. Cumq; hec dixisset: lumẽ splẽdidus corpus eius obũbrauit: et in ipsius claritate luminis anima sancta carne soluta est. Repete vero vocẽ angelorũ multorũ audiui laudantiũ deum: vt discessu sanctissime anime sancti Onuffrij: terra scilicet angelicis canticis resonantia, gaudium ineffabile astris intulerunt: per que celestes exercitus animã militis inclyti celis inuexerunt. Odor oculi mei fletu profluunt: interiora gemitus pduc̃unt: lachrymarum riui manarunt: planctus mei miseri Papbunci exuberant: illud flebilis planxi: quem vix inueni: diutius habere non potui. Deinde tunicã meã ꝑ dimidium scidi: vna parte iduitus sum: in alteram collocaui corpus beatum et sepeliui illud in sepulchro quod excisum erat de petra. Tunc videns me solũ remanere: iteruz cepi lugere. Ita merens surrexi: specuq; illius habitaculuz intrare volui. Deniq; me astante: ipsa spelunca cecidit cum magna ruina: et palme radicitus erute simul procubuerunt. Cognoui itaq; ego, Papbũcius q̃ non esset volũtas domini: me in illo loco habitare: secessi inde: et in egyptuz redij ibiq; ecclesie rexi que vidi et audiui. Sanctus igitur Onuffrius obijt mense Junio. die. xj. i. tertio idus eiusdẽ mensis. Ibi beneficia eius ꝓstantur vsq; in ꝓsentẽ diẽ: ad laudem et gloriã domini nostri iesu christi cui est honor et potestas in secula seculorũ. Amen.

¶ Explicit vita sancti Onuffrij.

¶ Incipit vita beati Abrahe heremite.

Fratres mei cupio vobiz enarrare conuersationez bonam perfectiq; atq; admirabilis viri Abrahe: quaz sic inchoauit: vt in ꝓsummatione eius gloriaz ꝑpetuam mereretur: sed paueo admirãdam lucubrationẽ de eo historiam retexere: cũ imaginẽ virtutũ eius considero. Ecce eniz conuersatio quidẽ viri ꝑfecta est et optima: ego vero infirmus ac rusticus. Equidem imago virtutis eius admiranda ac splendida: colores autẽ verborum quibus depingenda est: admodum tristes: ac tetri sunt. Attamen, licet imperitus: vel ex parte tentabo: q̃ q̃ comprehendere perfecte nonvaleam: enarrabo tamẽ inquantũ sufficio. de eo dẽ viro disserere, quoniã qui secũdus Abrahã meruit nũcupari. non facile humano ore potest referri. Extitit eniz nostris temporibus, angelicam vitam in terris agens acquisiuit, namq; celestem gloriaz adipisci promeruit. Et quia iuuentute castitatis puriciam conseruauit, templum sancti spiritus factus est, tanq; sanctificatum vas, et ita semetipsuz exhibuit deo, vt cuz habitatorẽ in mentis sue bospitio haberet. Ibic itaq;. B. Abraam habuit parẽtes valde locupletes qui euz tenere ac supra modũ diligerẽt, ita vt etiaz affectuz humanũ cor dilectio transcenderet. desponsauerunt ei puellaz adhuc in puericia constituto: expectantes ac desiderãtes ut aliqua eum dignitate seculari proficere. Sed dic longe aliter sentiens in ipso adolescentie gradu ecclesiarum iugiter conuenticula frequẽtabat et quecunq; ibi ex diuinis scripturis recitabantur aures libenter accommodãs audiebat, et in cordis sui memoriam ita recondebat, vt etiam cum adsens esset ea que didicerat meditatione intentissima ruminaret. Cumq; memorati parentes eius tẽpus nuptiarum propinquabile iudicarẽt: compellebant euz ma

trimonij vinculis obligari. Sed cum hec ille primo renueret, postmodum molestiam eorum iugez se dulamq; non ferens, pudoris verecundia acquiescere perurgetur. Cum itaq; celebratis nuptijs, sponsa in thalamo resideret repente quasi lux quedam in corde eius diuina gratia refulsit, quem veluti dulcem quēdam sui voti inueniens illico exiliuit ⁊ secutus est, atq; ab vbe egreditur. Duobus autez fere milibus procul a domo sua cellulam vacantem reperit, vbi se constituens ⁊ glorificans deum, cuz ingenti letitia permanebat. Stupozem vero maximū tam parentibus suis q̄ vicinis de hoc facto incusserat. Qui exeuntes in diuersa dispersi vbiq; dei hominem requirebant post dies autem, xvij. in memorata cellula eum orantem reperiunt. Beatus autē vir cum eos stupore perculsos aspiceret, quid me [inquit] admirantes aspicitis? Glorificate potius misericordissimum deum qui me ex celo iniquitatū mearum eripuit: ⁊ orate pro me vt iugum hoc suauissimum: sub quo me indignum suscipere dignat⁹ est dominus: vsq; in finē valeam baiulare: conuersationemq; meam beneplacitam p̄m volūtatē eius possim in omnibus coaptare. Qui cum omnes euz audiētes respondissent amē: deprecatus est eos ne ei vellent crebro molestiam obtentu visitationis inferre. Quibus recedētibus aditum cellule sue obstruxit: ⁊ concludēs semetipsum intrinsecus paruissimum fenestre foramen reliquit: per quod alimēta reciperet: itaq; mentem eius remotam a turbulentis interpellationibus diuina gratia illustrabat: p̄ficiensq; quotidie in optima conuersatione: primuz quasi fundamentum vite sue continentiam possidebat: necnon vigilijs ⁊ orationibus: cum fletu ⁊ humilitate atq; charitate studebat. Cumq; per omnē locum de eo sancta opinio diuulgaretur: cuncti audiētes ad videndum eum: ⁊ vt edificarentur ab eo: vndiq; confluebant. Sermo quoq; ei sapientie ac scientie ⁊ consolationis a deo affluenter datus est: qui in mentes audientium quasi luminare lucidissimum radiabat. Contigit autem anno, xij. renūciationis eius: vt parentes eius ex hac vita recedentes aurum ei copiosuz prediaq; magna relinquerēt qui rogans amicū quendā admodū sibi carum: ad distribuenda vniuersa indigentibus ac pupillis officium religiosum illi iniungit: ne ipsius orationibus impedimentum: huius rei gratia gigneretur. Et cuz hoc fecisset letus animo ⁊ mēte quieta p̄mā fit. Hoc enim bono viro maximū studiū erat: vt cor eius nullis terrenis negocijs vincceretur: ⁊ idcirco super terram nihil aliud possidebat: excepto vno sagovnaq; nihilominus tunica cilicina quaz tebatur. Latinū quoq; p̄modicum: in quo edere seu bibere solitus erat: habebat: necnon ⁊ vnum ciatuz in quo cubitare consueuerat. Cuz his autē omnibus humilitatem supra modum ⁊ charitatez ad omnes equaliter possidebat: nec p̄ponebat in bonore locupletem pauperi nec principem subdito: vel nobili ignobili p̄ferebat: sed similiter diligens bonorabat: sine cuiusq; acceptione persone. Nec aliquā do quēq; procaciter increpabat: sed erat sermo ei⁹ charitatis suauitate conditus. Quis audiēs eius eloquium satiari potuit aliquando de his que alis quando ex sermonis eius dulcedine proferebātur vel quis vultum illius sanctitatis imaginem p̄ferentem respiciens: non magis videndi eum sepius desiderium sumpsit. In omni tempore abstinentie sue regulam: quaz semel arripuit: non mutauit: quinquaginta annos institutuz p̄positū omni alacritate compleuit: ⁊ ob nimiū amorem ac desideriuz quod habebat in christo omne euum tempore illius quasi dies paucissimos reputabat: ⁊ totus rigor acerrimus conuersationis eius apud eum p̄ nihilo videbatur. Erat autē baud procul ab vbe illa vic⁹ quo dāmodo spaciosus ac magnus in quo vniuersi pariter a minimo eorum vsq; ad maximum pagani crudelissimi existebant: quos ab idoloꝝ cultu nullus omnino valebat auertere. Nonnulli quidem p̄byteri ⁊ dyaconi in hoc ipsuz illic ordinati ⁊ directi ab episcopo: sine vllo salutis eorum fructu recedebant nequaq; afflictionis ferentes labozem: quia nō solum suaderi: ⁊ ad cōsensum animus eozuz ferox nō poterat flecti: verūetiam p̄secutiones in eos q̄ monebant: ac seditiones, vehemētissimas concitabāt. Sed turba nihilominus monachoꝝ: semel atq; iterum adire nitentes nihil penitus p̄ cōuersatione agere potuerunt. ¶ Postrouna die residens cuz clericis suis episcopus: beatissimi huius viri habuit mentionem: dixitq; ad eos. Ego talem virū tēporibus meis videre non potui: ita in omni ope bonitatis perfectuz: ⁊ sic cunctis virtutibus adornatuz in quibus elegit deus habitare: vt habetur nunc sanctissimus Abraam. Respondentes autem clerici: veruz esse affirmabant. Et episcopus. Volo inq̄t eum invico illo gentilium ordinare, poterit enim eos patientia sua ac nimia charitate ad deum conuertere. Et consurgens protinus cellulam sancti viri cum sanctis proficiscitur clericis. Cumq; salutasset eum: statim de gentilibus vici illi⁹ insinuat vt vsq; ad eos ob salutem eoꝝ pergeret rogat. Qui cū audisset: tristis vehementer effectus est: ⁊ ait ad episcopū. Queso [inquit] pater sanctissime: p̄mitte mihi vt meas iniquitates defleam: neq; huiusmodi negocium infirmo ⁊ exiguo existēti imiūgas. Ad quē rursus eps dixit. Per dei gratiā [inquit] potes es ne velis ergo in hac bona obedientia fieri cunctabūdus. Cui vir beatus item ⁊ respōdēs dixit. Obsecro sanctitatē tuā: vt me mala mea plangere p̄mittas. Et ait ad eum eps. Ecce totū mundū ⁊ q̄ in eo sunt reliquisti: ⁊ vitaz crucifixi amplexatus es attū sed ⁊ cum hec vniuersa cōpleueris agnosce te adhuc obedientiā que cunctis virtutibus eminet nō habere. Hec ille cum audisset cepit flere amare: dicens ad eum. Quid sum ego? canis mortuus: ⁊ que est vita mea: quoniaz talia de me o sanctissime pater iudicasti. Cui ait episcopus. Ecce hic residens tuam solūmodo salutem acquiris: ibi autem plurimi per te diuina gratia operante saluādi sunt: quoscq; ad dominū deum conuertes. Confidera itaq; vn de amplioꝛem mercedez habeas: vtrū teipsuz saluaris soluz aut si plurimos tecū ad salutē adduxeris. Tunc beatus vir dei flens ait. Fiat volūtas domini. Verūtamē p̄ obedientiā quocūq; iusseris pergam. Educēs ergo eum de cellula in ciuitatem illico introduxit: ibiq; per impositionem manuum p̄byter ordinatus: statim ad vicum paganoꝝ sine mora dirigitur. Quo dum sanctus Abraam pergeret p̄cabat⁹ dominū dicēs. Clementissime ac benignissime de⁹ respice infirmitatē meā: gr̄amq; tuam celestem ad meum p̄sidiuz dirige: vt glorificetur nomen tuū sanctū. Perueniēs aūt ad vicū: videsq; eos insania idolatrie esse detentos: ex imo pectore ingemiscens: grauiter fleuit: ⁊ eleuās oculos suos ad celum dixit. Tu solus q̄ sine peccato es deus ne despicias opera manuuz tuaꝝ: festinanterq; direxit nūcium in ciuitate ad amicū illū charissimuz sibi vt pecuniam ex reliquijs patrimonij sui p̄ferret. Quam cum accepisset inter paucos dies construxit ecclesiam. Et velut sponsam victimā: multo eā mirifico decorauit ornatu. Attamē vt edificaret quotidie domo dei p̄ media simulacbra gentiū transiēs nihil penitus loquebatur: nisi in corde suo orabat solūmodo: gemitusq; cū fletu mittebat ad dominū. Postq; vovidit ecclesiā p̄summatā: q̄si mun⁹ quoddam cū lacbrymis obtulit deo. ⁊ ibi genibus positis: bas p̄ces suppliciter in sua oratione profudit. Tu inquiēs omnipotēs de⁹: q̄ totū mundū erroris depressum caligine ad cognitionem lumīnis tui per tuam p̄sentiam deduxisti: hunc quoq; populū tuuz dispersum congrega in finum ecclesie tue: ⁊ illumina oculos mentis eoꝝ: vt respuētes simulacbroꝝ culturam: te solum amatorē hominū ac benignum deum cognoscant. Cumq; bāc orationē finisset cōtinuo egressus ab ecclesia perrexit ad tēplum gentilium: rasisq; eorum ⁊ simulacbra manib⁹ suis euertit atq; destruxit. Quod factum cum cerneret turba gentiliū quasi agrestes fere insaniūt: eūq; laceratū multis verberib⁹ fugauerūt. Ipse autē clam nocte in ecclesia residens: plagarū suarū maculas non cūrabat: sed tātūmodo cū fletib⁹ ac gemitib⁹: vt saluꝰ fierēt dominū p̄cabat. Facto aūt mane aduenientes pagani inueniunt hominē dei orantem ⁊ nimio stupore perculsi: quasi enei remanserunt. Unde ⁊ ad ecclesiam quotidie veniebant vt cernentes ornatū ecclesie se delectarēt. Cepit itaq; quadā die vir beatus Abraā deprecari eos vt agnoscerēt deum. Illi vero seniores effecti: fustibus eum quasi lapidem quēdam atq; exanimem ceciderunt ⁊ deinde pedibus eius funes ligaris: extra vicum traxerunt lapidibus obruentes: mortuumq; eum arbitrantes: se minecē reliquerunt. Media autem nocte in semetipsum reuersus cepit flere vehementissime ac dicere. Ut quid domine desperisti humilitatem meam: ⁊ desperisti domine opera manuum tuarū? Et nūc domine respice seruum tuum: ⁊ exaudi deprecationem meam: ⁊ corrobora me: ⁊ absolue seruos tuos a vinculis diaboli: ⁊ p̄sta eis vt cognoscant: quoniam tu es solus: ⁊ p̄ter te non est alius deus. Deinde consurgens ab oratione intrauit in vicum ingressusq; ecclesiam domino psalmos canebat. Rursus autem facto diluculo euntes viderunt eū: ⁊ stupefacti atq; in insaniam versi: nulla babētes viscera misericordie: acerrimis illum tormentis crudeliter conficiunt: ⁊ more solito funibus alligatum extra vicum traxerunt. Hec autē cum p triēnium pateret: quasi verus adamas tolerabiliter p̄durabat: nec tot tantisq; insectationum tribulationibus cessit: sed cum cederet. cuz traberet: cū p̄secutiōes pateretur: cū lapidaret: cū fame ⁊ siti. laboraret: in omnib⁹ his que ei acciderant: nunq; ad iracundiam p̄uocatus nunq; ad indignationem cōmotus est. nūq; p̄ pusillanimitate fractus, nunq; tedio fatigat⁹ est sed cum aspera omnia pateretur: magis ac magis amoꝛ eius in eos ⁊ charitas augebatur. modo admonebat, modo blandiebatur. modo blandimētis suauissimi eloquij liniebat, senioꝛes veluti patres rogabat, iuuenes vt fratres, adolescentes vt filios, cum econtrario ab eis subsannaretur, irrideretur atq; opprobria pateretur. Quadaz igitur die habitatoꝛes vici illius congregati. nimioq; stupore mirantes ac perterriti adinuicem colloquentes. cernitis [inquiunt] tam magnam patientiam virī. ⁊ ineffabilem circa nos caritatē quomodo in tantis tribulationibus quas ei intulimus nequaq; ex hoc loco discesserit, neq; alicui nostruz malum verbum locutus sit. sed cum gaudio magno sustinuerit vniuersa? Unde nisi esset vt asserit deus viuus quē p̄dicat ⁊ regnum ⁊ paradisus. vitio quoq; malorum nō bāc tribulationē effugisset. Quomodo deos nostros cum esset solus enertis. ⁊ in nullo eum ledere valuerunt. Uere seruus dei est homo hic ⁊ cūctaveꝛa sunt que de eo fama dispersit. Uenite itaq; credamus in deum quē p̄dicat. Et hec inter se colloquētes. pariter omnes in ecclesiam pergunt clamātes ⁊ dicentes. Gloria deo celesti qui misit famulū suū vt nos ab erroꝛe saluaret. Tunc beatus homo dei hec videns leticia ingenti repletus est. ⁊ facies ei⁹ quasi ros matutinus mutata est aperiensq; os suuz ait ad eos. Patres mei fratres ac filij venite demus gloriam deo, qui illuminare dignatus ē oculos mentis vestre. vt eum possitis agnoscere ⁊ percipite signaculum vite vt purificemini ab immundicia idoloꝝ. ⁊ credite ex toto corde ⁊ animo q̄ vnus sit deus celi ⁊ terre ⁊ omnium que in eis sunt fine initio: inenarrabilis: et incomp̄hensibilis: dator luminis ⁊ amatoꝛ hominum ⁊ terribilis ac suauis. ⁊ in filium eius vnigenitū. qui est sapiētia eius ⁊ in spiritū sanctū. qui viuificat oia. vt celestes ex ter

renis effecti vitā celestē possitis adipisci. Respō dētes autē vniuersi dixerunt. Ita pater: ita dux vte nostre: quēadmodum denuncias nobis t doces ita credimus t faciemus. Et cōfestim sctūs Abraā assumēs sacrum baptisma baptizauit eos in nomine patris t filij t spūssancti a minimovsq; ad maximum. Erāt autem omnes vsq; ad mille animas. Deinde p singulos dies diuinas scripturas eis legebat: docebat eos de regno dei: deparadisi delitijs: de gebēne supplicijs t de iusticia de fide t charitate. Illi vero sicut bona terra percipit semen bonum: t affert fructum: aliud centesimum: aliud sagesimum: aliud trigesimum: ita verba eius libentissime audientes: atq; in timore domini proficientes: fructus largissimos afferebant. In conspectu autem eorum quasi angelus dei videbatur: t quasi quedam edificij ligatura. Sic enim charitas illorū erat circa ipsum: per doctrinam sermonis dulcissimi: vt hoc de eo merito crederetur videri. Complexo igitur anno postq; crediderunt: vir beat⁹ Abraā non cessabat diebus ac noctibus eis verbum domini p̄dicare. At vbi eorum studium circa deum fidē q; firmissimam vidit: t q; erga eū nimia essent charitate connexi: t bonorem sibi maximum exhiberēt verens ne obtentu eorum abstinentie sue regulam destruere cogeretur: consurgēs in medio noctis hanc orationem fudisse fertur ad dominum. Tu solus sine peccato deus qui cum sis sanctus requiescis in sanctis: qui solus amator es dominum ac miserator dominus: qui mentes occultare huius multitudinis illuminasti. qui eos ab aduersarij vinculis absoluisti: t tue cognitionis eis scientiam tribuisti queso domine: vt vsq; in finem regere eos t conservare digneris t auxilium tuum gregi huic optimo quem possidere voluisti: perpetuum copiosumq; clemēter impartias: t quasi muro validissimo eos gratia bonitatis tue circundes: t eorum semp illumines: vt ea que sunt tibi placida perficientes eternam vitam percipere mereantur: mihi quoq; infirmissimo adminiculum tribuas. neq; reputes in peccatum q; ab eis festino discedere. Tu enim nosti vniuersorum cognitor. q; te solum desideror te mihi dominum esse cognosco. Consummataq; oratione discedens. tertio consignauit vicum christi signaculo abijtq; latenter in alium locum. t quibus potuit se latebris occultauit. Mane autem solito more ad ecclesiam turbe conueniunt. Cumq; eum minime reperissent maximo stupore percussi. t quasi errantes oues diuersis locis pastorem proprium perquirebāt nomenq; vlulantes cum lachrymis inclamabāt. Eū autē diutissime perquirēdo eum inuenire non possent nimio merore defecti. confestim quod eis acciderat pergentes. episcopo nūciauerunt. qui cū hoc agnouisset. ipse quoq; admodum tristis effect⁹ statimq; plurimos ad requirēdum dei hominem destinauit. maxime ob consolationem gregis eius. eo q; cerneret eos flebiliter contristari. Cumq; ab omnibus tanq; lapis pretiosissimus quereretur. t prorsus inueniri non posset: habito consilio: cum clericis suis episcopus memoratum vicū ingredit: cepitq; ad eos consolatorium proferre sermonem: t dolorem maximum quē de discessu hominis dei conceperant blanda predicatione lenire. Cernens autem in fide christi eos firmissimos elegit ex eis viros probabiles quos presbyteros ac diaconos lectoresq; constituit. Audiens vero hoc sanctissimus Abraā vehementer gauisus est: t glorificans deum dixit. Quid retribuam tibi domine deus meus: benignissime pater atq; amator hominum suauissime. Fecit igitur alteram intrinsecus cellulā: t semetipsum magna cū letitia conclusit. O miraculū charissimi laudibus plenū gloria sempiterna. In tātis nāq; afflictionibus quas in sepedicto vico perpessus est: nūq; abstinentie sue regulam fregit: neq; in dextram vel sinistram ab ea diuertit. Gloria t magnificentia deo: qui ei talem tolerātiam tribuit: que t alios posset conuertere: t sui propositi gratiam custodire.

¶ Cernēs autē dyabolus bonorū hominū emulus q; tātas in eum tribulationū molestias excitās: nō insidias dei hominē traheret: non in aliquo mētem viri dei valuisset a domino separare t quod magis est: sicut aurum in fornace pīsuris fulgentior redderetur atq; in maiorem patientiā t alacritatē charitatis proficeret: vehementer irritatus t acriter efferatus aduersus eum cuius magna fantasia aduenit: vt saltem sic ei pauorem incutiens decipere eum posset ac fallere. Igitur cū staret in medio noctis ac psalleret: repente lux copiosa, veluti solis in cella eius refulsit: t vox quasi cuiusdā multitudinis audita est dicens. Beatus es abraaz vere beatus es fidelis nullusq; sicut tu in omni conuersatione inuentus est: qui omnes voluntates meas expleuisti. protinus autē vir sanctus dolū maligni cognoscens: exaltauit voce suam ac dixit: obscuritas tua tecum sit in perditionem: o plene dolo atq; fallacia: ego enim homo peccator sum habens tamē spei p̄sidia per gratiā dei in nullo tuas insidias pertimescam. Neq; enim plurime fantasie pauorem mihi incutiūt. Nomen siquidē domini mei t saluatoris iesu christi quez diligo t diligo: mihi validissimus murus est in quo te increpo immunde canis: ac terre t misera de. Et dicente eo hec: confestim vt fumus ab oculis eius euanuit. Sanctus autē dei famulus cum multa alacritate: tranquilloq; animo benedicebat dominū. ¶ R ursus vero post dies orante eo nocturno tenens securim dyabolus: cellulam eius conabat euertere. Et cum iam putaretur perforasse eam voce magna clamauit t dixit. Festinate amici mei festinate celeriter: atq; introeuntes vitam arripite Ait autē contra eū beatus abraā. Omnes gentes circūdederūt me: t in nomine domini vindicabor in eis. At ille protinus cū hanc vocē audisset. euanuit cella autē beati viri integra atq; illesa permansit.

¶ Item post paucos dies cum media nocte psalle-

a ignē gerit rēs demonē signat
b. cibū sūmēte, tētat demon.

ret: mapulam eius super quam confistebat: cepit vehemens flamma comburere. Tunc ille intrepidus a ignem conculcans dicebat. Super aspidez: t regulum ambulabo: leonem t draconem conculcabo: t omnem virtutem inimici in nomine domini mei iesu xpi qui mihi p̄bet auxilium superabo. Diffugiēs itaq; sathanas voce magna proclamabat: ego te in quiens mala morte deuincam inueniamq; artes q̄bus te conteram: qui me nunc quasi contemptibilē reputas. ¶ Quadam die igitur cibum eo sumente transfiguratus demon in habitu adolescentis: cellulam eius ingreditur: t approp̄inquans catinum eius nitebatur euertere. Vir autez dei manu illud retinens manducabat intrepidus. Tunc exiliens dyabolus: aliam fantasiam repente confingit: t ecce quasi lumen candelabrum stat̄uens ante eum: t lucernam desuper ardentem ore polluto ac fetido psalmos cantabat voce magna: beati inquiens in via immaculati: qui ambulant in lege dñi. Cūq; ex eodem psalmo verba plurima cecinisset: nullum ei sermonem sanctus ille respondit: donec cibum solitum percepisset. Postq̄ vero de mensa surrexit: cuz omni constantia ait ad eum. Canis īmunde t miserande atq; infirmissime t mendacissime: si nosti q; beati sunt cur eis molestus es. Nam beati sunt reuera omnes qui ex toto corde diligunt deū. Respōdens autem dyabol⁹ ait. Idcirco illis infestus suz vt ab omni opere bono p̄pediti: meis facinorib⁹ socient. Cui vir beatus ita rñdit. Non tibi bene fit maledicte: vt quempiam timentium deuz superare vel impedire; p̄ualeas: nisi forte eos qui tibi similes existentes a deo, p̄pria voluntate discedunt. Illos vincis ac fallis: qm̄ deus non est in eis. Ab his autem qui diligunt deuz tanq̄ fumus a vento: ita facile euanescis ac deficis. Una siquidem eorū oō fic te persequitur ac deturbat quemadmodum puluis a vento insectatus dispergitur. Viuit autez deus meus qui est benedictus in secula cuiq; est gloria mea: quia non te p̄timescam etiaz si oī tpe ibi cōstiteris. Sic autem p̄ nihilo te spernā: veluti si vn⁹ catulus contritus ab aliquo contēnat: hec eo dicēte: cōfestim ille vt solebat euanuit. ¶ R ursus post dies quinq; cum psalmodiam suam noctis tpe consummasset. aliud fantasie argumētū ab inimico p̄fingitur. Ecce enim quasi turba plurima cernitur aduenisse: t veluti trabentes inuicem: cum clamoribus se mutuo coborantur: vt homo dei in foueam proijceretur. Quos circūspiciens vir beatus circūdederunt me inquit sicut apes t exarserunt sicut ignis in spinis: t in nomine domini vindicabor in eis Tūc sathanas exclamans ait: heu me: quid tibi de cetero faciam nescio. Ecce enim me in omnibus victum ac superatum intelligo: t vniuersas vires meas eē despectas: t me vndiq; cōculcatum. Verūtñ nec sic quidem a te aliq̄n discedam: donec te superans humilem mibiq; subiectum faciam. Vir autem dei ait ad eum. Anathema tibi t omni virtuti tue pollutis-

fime demon: gloria autem t bonor domino soli sancto ac sapienti deo qui nobis dilectoribus suis te tradidit conculcandum: t idcirco versutias tuas subsannamus atq; cōtēnimus. Agnosce itaq; infirmissime atq; infelicissime: quia nos neq; te neq; tuas p̄timescimus fantasias. ¶ Per multum autem tempus diuersis argumentis ac machinis contra virū fortissimū dimicans non quiuit cogitationibus eius solidissimis: saltem pauorē certaminis incutere cui magis p̄liando alacritatem t charitatem in deum maxime sustentabat. Diligens nanq; deum ex toto animo: t conuersationem suam p̄m voluntatez eius instituens: affluenter gratiam diuinam p̄meruit: t ppterea non valebat dyabolus ledere eum. Perseueranter nanq; pulsauerat vt ei thesauri diuine gratie panderentur. Cunq; patefactus fuisset ingressus tres sibi inde preciosissimos lapides sumpsit: fidem spē: t charitatem. quibus in eo perfecte ac firmiter virtutes reliquе ornabantur. Texens itaq; pciosissimam coronam bonis operibus: regi regum domino a quo munus acceperat offerebat. Quis enim sic ex toto corde deum t p̄ximum tanq̄ seipsum dilexit. Aut quis ita laborantibus compatiebatur: t misericors existebat? Quem aliquando monachum audiens bene conuersari non p eo depraecatus est dominus: vt liber ab omnibus dyaboli laqueis seruaretur: t cursus vite sue inculpabiliter cōsummaret. Aut quem peccatorem vel impiū audiēs p eo vt saluaret cum lachrymis diebus ac noctib⁹ dñm non postulabat? Labia sua nō soluebat facile in risum: corpusculū eius aut facies: vel ēt pedes: a die cōuersionis sue nunq̄ diluti sunt. Sic nanq; se exhibebat tanq̄ quotidie moriturus. O vere fratres glorioſum miraculū: in tanta abstinētia: iugibusq; vigilijs fletibus mistis: camenis quoq; t cōtritione corporis nunq̄ aio lassatus est: nusq̄ infirmatus segnitia obtorpuit nunq̄ tedio fatigatus est: sed veluti esuriens quisq̄ aut sitiēs: sic il le auiditate quadā sustinens oīa nunq̄ sui p̄positi potuit dulcedine satiari. Erat aspectus eius quasi flos quidā immarcessibilis: atq; in facie eius puritas animi noscebat: vt pote. q̄ diuina gra in oībus frueretur t iocunditate spiritalis leticie regebatur. In hora nāq; dormitiōis sue ita splēdidissim⁹ vultu appebat: quasi q̄ nequaq̄ vite sue tps in abstinētia pegisset. Sed t aliud in eo p̄ dispēsationē miraculū gestum est. In oībus siquidē quinquaginta annis abstinētie sue vestē cilicinā qua indut⁹ fuerat nō mutauit. ¶ Volo aūt dilectissimi vnanimitatē vram: t etiam aliud negociū q̄ō in senectute sua virtutis gessit instruere. Est em̄ sapientib⁹ ac spūalib⁹ plen⁹ edificatiōis: necnō humilitatis atq; cōpunctiōis exēplū. Res vero gesta hui⁹cemodi est. Habuit vir beat⁹ Abraam carnis p̄pinquitate germanum quo defuncto: vnica filia eius annorum septem relinquit. Quam cum parentibus orbatam noti amiciq; patris eius vidissent auunculo eius sine mora produ-

filia fr̄is sui ei dē fortun. quā instruit in cella.

cunt. Cunq eam senior cerneret: in cella sua exteriori iubet includi. Erat autem in medio vtriusq cellule fenestra permodica per quam docebat eam psalterium: aliasq scripturas t cuz eo in laudibus domini vigilabat: t psalmos nibilominus concinebat: in omniq abstinentia emulari suum auunculū nitebatur. Alacriter quoq in arrepto instituto pficiens vniuersas virtutes animi festinabat implere. Vir nanq sanctissimus incessanter pro ea cuz lachrymis dominum deprecabatur: ne mens eius cura terrenorum actuum implicaretur. eo q eius pater moriens: infinitas pecunias ei reliquisset: quas confestim famulus dei distribui iussit egenis atq orphanis. Hec quoq auunculum suum precabatur quotidie: vt pro se dominum oraret quatenus a cogitationibus pessimis t diuersorum laqueoruz dyaboli eriperetur insidijs. Constanter igitur instituti sui regulam obtinebat. Exultabat autem auunculus eius: q sic eam promptam sine vlla desitatione in cunctis virtutibus cerneret promoueri: in lachrymis, s. in humilitate atq modestia in quiete: t [qō bis sublimius est] erga deum in eximia charitate. Viginti siquidem annis cum eo in abstinentia degens: velut agna pudicissima: atq incontaminata columba conuixit. Quo tempore annorum expleto senuebat aduersus eaz dyabolus: t insidias solitas pretendebat quomodo eam posset suis cassibus irretire vt saltem sic molestiam sollicitudinemq beato viro posset incutere: t quātulūcunq mentem ipsius a domino separare. Erat itaq quidaz pfessione tantūmō monachus: qui sub obtentu edificationis ad eum sepius pergere simulabat. Sed t illaz beatam per fenestram nibilominus contemplando luxurie stimulis agitatus cū ea colloqui cupiebat: amor nanq libidinis cor eius quasi ignis succēderat. Infidiabatur itaq multo temporis spatio: ita vt vnius anni circulus volueretur: donec cogitationem eius verborum suorum mollicie eneuaret. Denicq aperiens celle sue fenestram: egreditur ad eum: qui eam protinus scelere iniquitatis atq libidinis ptaminauit ac pdidit. Postq vo tāti peccati factiq ppetrauit expauit cor eius conscindensq eius cilicium quo erat induta: faciē suā manib? verberabat: cupiens nimio merore se morti tradere: at q anxietatis oppressa pondere dum deliberatiōis portum cerneret: in diuersis cogitationum estibus fluctuabat: plangebatq se non esse quod fuerat: t cum eiulatu sepius proferens. Ego inquit iam me ex hoc moruam sentio perdidi dies meos in labore abstinentie mee: ō bonum lachryme vigiliarumq opera ad nibilum sunt deducta. deuz meuz exacerbaui: meipsam interemi. Heu me miseram omni lachrymarum fonte plangendam. sanctum auunculum meum amarissimo merore depressi opprobriuz anime mee operuit me illusio dyaboli facta sum q̄d mihi infelici iaz vltra viuere? Heu me quid egi. heu me quid factum est mihi? Heu me quid mali ppessa sum? Heu me: vnde t qualiter corrui? Quō obscurata est mens mea? Non intellexi quō lapsa sum non cognoui quō cōtaminata sum: nescio quō cor meuz nubes tenebrosa cōtexit. Quō potui ignorare q̄d gererem. Vbi abscondar: vel quo pgam: aut in quā foueā memetipsam pcipitē. Vbi est magisteriū sanctissimi auunculi mei? Vbi monita college ei? effrē: qui me docebant in mea virginitate gratulātes vt impollutā animā imortali sponso seruarem Sponsus eteniz tuus [dicebant] sanctus t zelans ē. Heu me quid agam? Non audeo iam celum aspicere cū apud deum t homines me mortuam esse cognoscā. Iam enim ad fenestram illam propinquare nō audebo. Quō ego peccatrix t plena immundicie sordibus rursum cum sancto auunculo meo loqui tēptabo. Quod t si ausa fuero: nonne ignis ex fenestra exiliet qui me possit errurere. Mortuam itaq se lōgo vlulatu protestans: nec vltra sibi spez salutis cē relictam: desperationis immersa caligine protinus perrexit in aliam ciuitatem atq in stabulo se quodam mutato pristino habitu collocauit. ¶ Verum cum hec ruina prefate femine contigisset huiusmodi visio beato viro ostenditur per sopore. Vidit nanq draconem aspectu fetidissimuz t in fortitudine fibilantem quasi exeuntem de quodam loco t vsq ad cellulam suam vementem t reperisse ibi collibam atq glutisse eam: t rursus in suam foueam remeasse. Expergefactus autem contristatusq vehementer fleuit amare: e rist imās sathane persecutionem aduersus dei ecclesiam concitari: t plerosq a fide veritatis auerti: vel ne scisma aliquod in sancta ecclesia gigneretur. Prouolutus itaq genibus precatus est dominuz dicens. Tu qui es presci' omniuersoruz deus. amator hominum. tu nosti quid sibi velit hec visio. ¶ Rursuz post hec duos dies vidit eundem draconem simili modo ad cellulam suā venisse t posuisse caput sub pedibus eius fuisseq diruptum columbam quoq illam quam dereliquerat viuam in ventre eius repertam: t extendisse manum suam viuamq eam cepisse. Expergefactus autem vocabat beatam illam semel atq iterū putans eam in cellula esse t dicebat. Eur te piguit filia maria [sic etenim fuit vocitata] iaz duobus diebus ostium in dei laudibus aperire. Sed cum responsuz ei nullum daretur: t q eam per biduum psallentez solito more non audiret: anima duertit visionē suaz ad illaz certissime pertinere. Tunc ingemuit ac fleuit amare: t profundens lachrymas ait. heu me: q agnaz meā lupus crudelissimus rapuit: t filia mea captiua effecta est. Exaltans quoq vocem suā cuz lachrymis dixit. Saluator mundi christe converte ad me agnam meam mariam: atq in ouile tuum restitue vt non senectus mea cuz merore de hoc mūdo recedat. Ne despicias deprecationem meam domine: sed mitte velocius gratiam tuā: vt ejcias eā de ore draconis incolumez. Itaq duo dies qui ei per visionem reuelati sunt: duorum annorum curri-

tetata radit.

dolet se amisas.

culis finiuntur: quibus lubricam vitam neptis ei? quasi in ventre atrocissimi draconis exegit: sed sanctus Abrahām vir dei: per omne tempus die noctu q nunq̄ pro ea dominum deprecando animum relaxauit. Post duos vero annos cum vbi esset t quē admodum e gereret: comperisset rogabat quendā sibi notissimum: vt vsq ad eaz pergeret t cuncta cognosceret diligenter. Pergens itaq ille quem miserat t omnia sub veritate: t quia ipsaz quoq vidisset renuncians: rogatus a sancto viro: habitum ei detulit militarem t equum proculdubio ad sedendum. Ostio itaq patefacto egredit: statimq habitu militari induitur: t calamancbum. i. pilleuz quoq longum capiti suo vt facies eius velaretur imposuit: sed t solidum vnum secum portans ascendensq equum concitus pperabat. Tanq quispiam patriā cuiuslibet vel ciuitatem cupiens explorare babitum loci illius: ne facile agnoscat assumit sic beatus iste Abrahām inimici habitu: vt eum in fugam verteret: vrebat. ¶ Venite igitur admiramini dilectissimi fratres hūc sedz Abrahā. Prim' itaq Abrahā egressus ad prelium regiz pcutiensq eos Lotb nepotem suum reduxit. Hic vero scōs Abrahāz dyabolum pfectus est ad bellum: vt eo deuicto neptē suā cum maiori triumpho reuocaret. Itaq cum peruenisset ad locum, diuertit in stabulū: ac sollicitis oculis huc atq illuc circūspiciens: vt eam videret perquirebat. Deinde cum multa horaz preteriisset: t videndi eam minime tribueretur occasio, subridens. ait ad stabularium. amice audiui q̄ habeas puellam optimam: quam si iuberes libentissime puderem. Qui cum etatis eius intueretur caniciem: senectute iam fessam: ad opus luxurie desperauit deinde hoc ei responsum dedit. Est [inquit] vt tibi cōpertum est etiam supra modum speciosa. Erat fidē maria hec pene supra q̄ natura exigit forme pulchritudine decora: cunq senior nomen eius requireret mariam vocari ille respondit. Tūc hylari vultu queso [inquit] vt mihi prescientiam eius exhibeas vt possim cum ea hodie epulari: multum nāq ex auditu comperi laudari puellam. Que cum vocata adesset atq in habitu meretricum sanctus ea auūculus eius peruidisset: pene totuz corpus eius pre dolore solutum est: amaritudinemq animi leto vultu celauit t lachrymas erumpentes virili sexu retinuit: ne forte si eum femina cognouisset fuge presidiuz flagitaret. Residentibus itaq eis atq bibentibus cepit cum ea vir mirabilis ludere. Que surgens completa ceruicem eius osculis demulcebat. Cunq oscularetur euz odorata est eius corpusculum suauissimo odore abstinentie fragrare: t precordata est dierum quibus cū summa abstinentia vixerat t quasi quodam telo percussa vehementer ingemuit: lachrymasq profudit t tanq̄ vim cordis non sufferēs: in hec verba prupit. ¶ Veh veh mihi misere soli. Tunc stabularius stupefactus ait: q̄d ē domina maria: q̄ subito in tam grauissima suspiria prupisti. Hodie duobus annis hic pmanes: t nunq̄ ex te gemitus vel tristior sermo auditus est: nūc vero quid tibi contigerit nescio Que respondit ad eum. Beata essem si ante triennium fuissem defuncta. Ad hoc beatus senior ne agnosceret veluti cū quadam serenitate ait ad eam. Modo cum leticie nos iter sumus: tu peccata tua commemorare venisti. O admiranda clementie tue dispensatio deus altissime. Putasne puella nō dixit i corde suo. quō aspectus viri huius auunculi mei aspectū similat. Sed solus tu amator hominuz a quo est omnis bona sapientia: ita dispensasti ne eum posset agnoscere: t fortasse confusione turbata effugeret. Hoc autem non ob aliud est credenduz nisi quia lachryme famuli tui auunculi eius huiuscemodi apud te obtinuere locum: vt ex impossibilibus possibilia facere dignareris. Proferens itaq sanctus vir solidum quē attulerat stabulario dedit: dixitq ei. Fac nobis queso amice optimam cenam: vt cum hac puella epulari possimus: longi nanq itineris ex iterual lo amore eius aduenimus. O vera sapientia: ō deum: o vere intellectus spiritalis: o vera predicanda salutis discretio: quinquaginta annis abstinentie sue nequaq̄ panem gustauerat: nunc carnes sine desitatione vt saluaret animam perditaz manducauit. Sanctorum angelorum choros super discretione beati huius miratos esse non dubito: quomodo indubitanter pro salute cuncta perfecerit. ¶ Venite igitur fratres t admiramini super hac peritia sanctissimi viri: t discite abstinentie virtutem discernere: vt ex ore draconis absorptam animam sic liberare possitis. Igitur postq̄ epulati sunt puocabat eum puella vt in cubiculum introiret. At ille: eam' inquit. Cunq introisset cernit lectum in sublime stratum in quo statiz resedit alacriter. Quomodo te appellem perfectissime atbleta christi vehementer ignoro. ¶ Continentem te asseram: an incontinentem. Sapientem an insipientem: discretoz an indiscretoz. Quinquaginta annos conuersatōis tue super humi spaciuz cubitaueras: t quomodo super huiuscemodi lectum constanter ascendis. Sed hec vniuersa fecisti t mansionum iter longissimum arripiendo t carnes comedendo: t vinum bibendo t in stabulum diuertendo: vt saluares aīam pditā: t ad laudē t ad gloriā xpi. Nos aūt si saltē verbum vtilitatis loqui cum primo volumus cuncta ipor tune discernimus. Sedente eo itaq sup lectum ait puella. veni dñe vt calciamēta de pedibus tuis auferā. At ille ait ad eā. Obsera [inquit] hostiū diligēter. volebat vero puella primo discalciare eū sed cū ille non pateretur, obseratis ostijs, venit ad eū cui senior. Dña inquit maria appropinqua mihi cunq̄ appropinquasset tenuit firmiter manum eius qui quasi putaretur oscularī eaz. Aufert quoq calamācbum: id est pileum a capite suo: t erumpens vocez in fletū ait ad eam. Filia mea maria: non me agnoscis. Nonne ego sum qui te nutriui? Quid tibi

actum est o filia mea? Quis te interfecit? Ubi est ille habitus angelicus quem habebas filia mea vbi est continentia: vbi fletus: vbi vigilie: vbi continētie? A celsitudine celi in banc foueaz quomodo deuoluta es filia mea. cur quando peccasti non mihi indicasti non mihi illico retulisti: ⁊ ego certe pro te penitentiam agerem cum dilectissimo meo Effrē q̄ re sic feciſti: aut quare me deseruisti: ⁊ in banc molestiam intolerabilem deduristi: quis enīz fine peccato est: nisi solus deus cuncta hec aliaq̄ multa dixisset: tanq̄ lapis īmobilis in manibus eius remansit timore pariter ⁊ confusione suppleta. Rursus autem beatissimus vir cum lachrymis adiecit dicens. Non loqueris mihi o filia mea maria: non loqueris mihi pars viscerum meorum. Super me sit hoc peccatum ego in die iudicij pro te reddam rationē domino: ego pro peccato hoc satisfaciam deo: vsq̄ ad medium itaq̄ noctis huiuscemodi verbis consolabatur eam. Cumq̄ parumper fiduciam percepisset taliter flens ad eum locuta est. Non valeo te inquiens propter confusionem vultus mei attendere. ⁊ quomodo possum oratione deo perfundere: quando sic immundicia seculi huius polluta sum. ⁊ sanctus vir ad eam: super me [inquit] sit iniquitas tua o filia mea: ex manibus meis peccatum hoc deq̄ requirat solum modo audi me ⁊ veni eamus in locuz nostrum. Ecce enim charissimus Effrem pro te nimium dolet: tuiq̄ causa sedule dominum deprecatur: noli diffidere filia de clementia domini: ꝛ tua sint peccata velut montes: sed illius misericordia omnem supereminet creaturam. Sicut legimus accessit mulier immunda ad mundum: ⁊ non eum inquinauit: sed ab eo potius ipsa mūdata est: lachrymis pedes domini lauit: capillis extersit. Si potest illa pelagus inflammare: possunt ⁊ peccata tua eius mundiciam inquinare: non est nouum cadere in lutamine sed malum est iacere deiectuz. Reuoca vndedistuleras pedem fortiter te cadente risit inimicus: sed fortiorem te sentiat resurgentem. Miserere queso senectuti mee: doleat tibi pro caniciei mee labore obsecro. ⁊ exurgens veni ad cellulam mecū: noli timere lubricum enim est genus mortalium: ꝛ sicut citius cadit sic iterum velocius per dei adiutorium surgit qui peccantes non vult mori sed viuere. Illa vero ait ad eum. Si scis quia penitentiam agere possum ⁊ satisfactionem meam suscipiat deus ecce [vt iubes] veniam: precede ⁊ ego sequar sanctitatem tuam: ⁊ exosculor vestigia tua quia sic super me doluisti vt ex voragine immūdicie huius educeres me. Et ponens caput suum ad pedes eius: tota nocte flebat dicens. Quid tibi domine deus meus: p omnibus bis retribuaz. Diluculo autem facto: ait ad eam beatus Abrahām. Surge filia: ⁊ eam? hic ad cellulam nostram. Que respondens dixit ad eū. Habeo hic modicum auri ⁊ aliquid vestimentoruz quid de bis iubes fieri. Respondens autē beatus abrahaz dixit. Relinque hic omnia hec que ex parte maligni quesita sunt. Et surgentes exierunt. statimq̄ ponens eam super equum trahebat pergens quemadmodum pastor cum inuenit ouem perditā: cum gaudio super humeros suos tollit: ita beatus Abraam gaudens in corde suo: iter cuz nepte faciebat. Cumq̄ venisset ad proprium locum illam q̄dez vbi ipsa fuerat in cella reclusit: ipse vero in cella exteriori permansit. Hec itaq̄ induta cilicio: in humilitate cordis atq̄ oculorum fletibus perdurabat vigilijs quoq̄ atq̄ arctissimis abstinentie laboribus semetipsam conficiens: ⁊ cuz modestia ⁊ quiete ad dominum indesinenter proclamans: facinus proprium spe firmissima venie plangebat: tam sapienter ⁊ iugiter obsecrationibus vacans: vt nullus sq̄uis fine visceribus [non compungeretur: cuz voces ⁊ fletus eius audiret. Quis enīz sic īmisericors est inuentus: qui lamentantem eaz agnoscēs ipse quoq̄ non fleret. Aut quis de eius vera cordis compūctione non egit gratias deo nostro. Penitentia siquidem eius: si nostris supplicationibus comparetur omnem mensuram doloris excedit. Sic enim impensius dominum precabatur: vt fibi ignosceretur quod gesserat: vt etiam signum: si suscepta fuisset eius peniteutia diuinitus postularet. Clementissimus itaq̄ deus: qui neminem vult perire: sed omnes ad penitentiam reuerti: ita condignam satisfactionē eius recepit: vt orationib⁹ eius post triēnij plenitudinē: sanitas plurimis redderet. Impensiusq̄ ad eam turba populi confluebat: que prolixum salute dominum efficaciter precabatur. B. autem Abraam postea decem annis in bac vita perduranit: ⁊ cernens optimam penitentiam cōuersationemq̄ sue neptis deum glorificauit super omnibus ac septuagesimo vite sue anno quieuit in pace. Beata autem Maria quinquaginta sue conuersionis annos: cuz magna deuotione ac humilitate cordis: ⁊ charitate erga deum ⁊ proximum: sincera institutiōe spiritualiter compleuit ⁊ ita migrauit ad dominum.

¶ Finit vita sancti abrahe beremite.

¶ Incipit ꝓlog⁹ in vitā sancti Pachomij abbatis

Omnie venerāde: ⁊ ipē quoq̄ magnificentissime Dionysius exiguus. Pio veneratiōis vestre propositō: qua potuit facultate rūdit scz pachomij vitā sicut in greco est repta fide trāslatoris exsoluēs in qua re cū diu me morātē vestra compulisset autoritas: integrū nō erat: vt qui querēs reus sponsionis extiterā ꝓmissa nō deferē: pīsertim vobis qui votum potiusq̄ vires attēdere cōsueuistis plura nāq̄ ꝓ xp̄i gratia relegenda atq̄ imitanda pagentes institutā cognoscere: quaten⁹ eoz studijs facta ꝓpria cōponērtes futuris seculis documentū diuini muneris singulare pīstet. Fatemini quippe maximā vos operā dare virtutibus. quas diligit

in conuersatione sanctoruz: quibus etiaz illustriū operum qualitate coberetis quia virtutem nullus amat nisi qui sequitur: ⁊ similitudo morū magnum profert coniunctionis indicium. sicut econtrario vita dispar grādis ē ⁊ in ipsa sanguinis affinitate discordia: sicut frequenter inter ꝓpinquos feralia succedunt odia: sic iurgia nascuntur infensa: sicq̄ ad sanguinem seuit inexplebilis ⁊ ceca militia dū bonis inuidēt mali liberalibus cupidi: quietis turbulenti: studiosis inertes: pacificis implacabiles: trāquillis immites: modestis temerarij: sapientibus stulti: simplicibus callidi: mitissimis quoq̄ furiosi. Sed melius horum mores apostolica tuba redarguit. Nam cum nouissimorum pericula temporum gentium doctor exprimeret intulit dicens. Erūt enī homines seipsos amantes cupidi elati: superbi blasphemi parentibus nō obedientes: ingrati: scelesti: sine affectione. sine pace: criminatores: incontinentes: immites: sine benignitate: proditores: proterui tumidi: voluptatū amatores magis q̄ dei. Hic beatissimus paulus que superius defuerunt protulit: ⁊ mira breuitate collegit: ostendens eos ideo tales fore: quia voluptatum amatores existerent. ⁊ quia vitiosissimis se cupiditatibus subiugarēt. Hinc enī mala cuncta proueniunt duz deus contemnitur: voluptates amantur. Per has dyabolus allicit vt decipiat: delectat vt fallat: blanditur vt perimat ⁊ ne futura presentibus: celestia terrenis: eterna brevibus anteponātur infisit: voluptatum [inquit] amatores magisq̄ dei: habentes speciem quidem pietatis: virtutem autem eius abnegantes: hoc est tantum nomine videntur esse christiani non opere. qui etiam velut interiores hostes peius exterioribus seuiunt: ⁊ in ecclesia cōstituti pia ecclesie membra discerpunt. Quos apostolus nos protinus vitare precepit vt ab eorum societate: non tam locorum q̄ morum dissimilitudine diffidamur. Nec videatur cuiq̄ miruz q̄ huiusmodi pestes iustis hominibus adsentur: quando pleni dolis: pleni fallacijs sibi quoq̄ non parcant: ⁊ secum ipsi plerunq̄ dissentiāt Talem expertus vir beatus atq̄ gloriosus genitor dominus meus non solum patienter ac fortiter: sed etiam felicem finem pro veritate [que christus est] constanter atq̄ sublimiter suscepit: ⁊ totius mundi aduersa superauit. Cuius perfectam vite regulam sanctorum meritis prope modum consummantem: nimis ex aperto perfectorum virorum dictor: atq̄ facunda oratione perscribi: vt tanta claritudo vestri generis: tantumq̄ decus ex aliqua nascaf parte: ⁊ virtus admiranda viris vix antiquis effabilis que fauente christo a nobis hereditario iure perfruitur lectionis officio posteris intimetur.

¶ Finit prologus.

¶ Incipit vita sancti Pachomij abbatis.

Dominus noster iesus christus sapientie fons ⁊ scientie verum lumen verbū dei patris: per qō facta sunt omnia humanam fragilitatem ad peccata pronam atq̄ precipitem reuelare volens plura circa nos remedia sue pietatis ostendit. Abraam nanq̄ pater noster: cum diuinis iussionibus obtemperans filium suum offerret in sacrificio placuit deo: ⁊ merito fidei: mor ⁊ beredem accepit ⁊ meritum cui etiā per semetipsum deus iurauit dicens. Nisi benedicens benedixero te ⁊ multiplicās multiplicabo te sicut stellas celi multitudine: ⁊ sicut barenam que est ad oram maris innumerabilis. Et iterum in semine tuo benedicentur omnes gentes terre. De quo semine manifeste nos docet apostolus dicens. Nō dicit ⁊ seminibus quasi in multis: sed quasi in vno ⁊ semini tuo qui est christus. Qēs ēt sancti ꝓpbetante salutis archanū reuelante sancto spū ꝓuidentes scientesq̄ deum nullo mō posse mētiri: ad sanādosq̄ languores nostros ⁊ celestē medicū nunciabant esse venturum atq̄ vt celeri presentia sua prospiceret humano generi: continua supplicatione poscebant. At misericors deus: qui pia vota semper attendit: nec vnq̄ deserit eos qui se toto corde quesierint: promissiōes suas nouissimis diebus impleuit mittens filium suum natum ex muliere: factum sub lege: qui pro similitudine mortalitatis nostre in carne pateretur eumq̄ qui habebat mortis imperium sua morte destrueret. Deniq̄ diuinitate sua manēs impassibilis a corruptione: atq̄ de interitu nos redemit: ⁊ a vinculis absoluit insolubilibus inferorum: perfectaq̄ dispensatione nostre redemptiōis omnibus gentibus lauacbruz regenerationis: peccatorum indulgentiam contulit: cunctosq̄ ad verā fidem ꝓ doctrinā apostolicā cōfluentes iuxta illud quod in euangelio ait: euntes docete oēs gentes baptizantes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti gremijs infinite pietatis sue amplexus est. Igitur cū per vniuersam terraz euangelij preconia choruscarent. ⁊ plures in adoptionē filioz ꝓ gram xp̄i cōcurrerent inimicus humani generis vehemēter exarsit. multoq̄ seueriora tētationum prelia q̄ prius in seruos dei excitauerat visus est cōmouere suspicatus infelix. q̄ posset nobis iter indulgentie celestis obstruere. Sed hac ipsa intentione sua deceptus est. ⁊ elisus. Adiutorio nanq̄ diuini muneris. a fidelibus ⁊ vigilantibus vires eius ⁊ insidie prosternuntur. vt ipsi quidem confusi o famulis autem christi perennis gloria comparetur. Naz iuxta domini ꝓmissionem cum examen patientie ac fidei eorū q̄ spiritualia bella prudenter exercent. pagani imperatores existerent. ⁊ vbiq̄ contra christianos ꝓsecutionis ꝓcelle desseuirent. multi apud egyptuz martyres sancti per varia supplicia vsq̄ ad mortez in xp̄i noīe perstiterunt. ⁊ simul cum petro alexandrie vbis ego perpetuas coronas ⁊ immortalia ꝓ

mia sunt adepti. Crescebat autem in dies fidelium multitudo: ⁊ per omnia loca mirabiliter augebat: necnon ecclesie ꝑplurime martyrum memorie construebantur impensius. monasteria quoꝙ frequentissima eorum qui continentie studentes renunciauerunt seculo: solitudinis ipsius secreta decorabāt. Di nanꝙ qui de gentibus in christum crediderunt considerantes martyrum passiones: eorumꝙ sinceritatem circa christum confessionis affectū: ceperūt ⁊ ipsi gratia domini sanctorum vitam conuersationēꝙ sectari: ⁊ huius institutionis esse: vt etiam bis illud aptaretur apostoli. Circuierūt in melotis: ⁊ in pellibus caprinis: egentes: angustiati: afflicti: quibus non erat dignus mundus: in solitudinibus errantes ⁊ in montibus ⁊ in speluncis: ⁊ in cauernis terre. quietēꝙ solitudinis appetētes: gaudiū proprie salutis ac fidei: diuino munere sunt consecuti ceterisꝙ mox exempla sublimioris vite: sacratioriꝙ prebuerunt. Omnibus enim terrenis exuti negocijs: adhuc morantes in corpore: angelorum emulati sunt sanctitatem: per quaz fastigia scandētes celsa virtutuz vltra conditionem entuere mortalium ita vt in nullo prorsus antiquissimis patribꝰ inferiores extiterent: equiparantes etiam illorum merita qui pro christi iesu domini nostri nomine certauerunt vsꝙ ad effusionem sanguinis: inuisibiliuz hostium molimina destruentes: de quibus ait apostolus. Non est nobis colluctatio aduersus carnem ⁊ sanguinem: sed aduersus principes ⁊ potestates contra mundi rectores tenebrarum barum: contra spiritualia nequitie in celestibus. Quorum multis formes precauentes incursus: ⁊ caput serpentis antiqui fortiter conterentes: sempiternis premijs sūt potiti: de quibus scriptum est. Quod oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit quē preparauit deus diligentibus se.

¶ Quo tpe monachoꝝ monasteria esse ceperunt.

IRat per idez tempus beati Anthonij vita cunctis admiranda preclara ꝓposita: qui magni helie atꝙ helisei necnon ⁊ sancti Iohannis baptiste emulator: existens secreta interioris heremi studio sectatus est singulari: vitamꝙ celestium interioris gessit amore virtutis. Cuius sanctus athanasius alexandrie ciuitatis antistes ꝓprio stilo testimoniuz prebuit dignus sane relator conuersationis Anthonij: qui iuxta supplicationem fratrum ꝙvitam eius ꝑ multoꝝ cōmoditate perscriberet: ⁊ emulandum viris spiritualibus exhiberet. In quo opere sancti quoꝙ Ammon meminit: a quo per dei gratiam primū posita sunt fundamenta necnō ⁊ Theodorum sanctum admodum virum: qui cum sene ꝑfato fuerat idem nobis pontifex indicauit: quē singulari ac perfecto ꝓposito ⁊ fide non ficta deo subditum multiplicia retulit dyaboli machinamenta superasse. Igitur vbiꝙ diuina gratia copiose diffusa illud quod in psalmis scriptum canitur declarauit expletū. Letificasti terrā ⁊ inebriasti eā multiplicasti locupletare eā. Nāꝑ tristicia ⁊ gemitu gaudiū puenit ⁊ leticia: ⁊ ꝑ solutiōe atꝙ miseria: felicitas atꝙ securitas successit. Hic itaꝙ patres monachorū viri mirabiles in vniuersoꝙ ꝓpe modū regionibꝰ extiterunt: quoꝝ noia in libro viuentiū ꝓbant ascripta. Paucissimi sane tunc adhuc ꝑ egyptum ⁊ thebaidē monachi esse ferebant. Post persecutionem nāꝙ diocletiani ⁊ maximiani crudeliuz principum plenitudo gentiū intrauit: sicut diuinitus preordinatū est: ⁊ fecunditas ecclesie fructus amplissimos cepit exhibere sctis ēpis iuxta doctrinā tūc aplicā: iter fidei sincera quoꝙ uersatiōe monstrātibus.

¶ Quod pachomius christianitatē est adeptus.

DEr idem tpꝰ Pachomius quidā scōm ritum ac traditionē parentuz gentilis apud Thebaidē cōmanēs diuina gratia gubernante xp̄ianus effectus est. Hic ab adolescentia sua ꝑcipuam fragilitatis ꝺ arripuisse virtutē. Iccirco aūt ꝙ gloria xp̄i: qui nos de tenebris vocauit ad lucem: ⁊ ꝙ vtilitate eorum: qui ista lecturi sunt: strictim conuersationem eius que fuerit a paruulo: refero quia a tanta perfectione eius initia quoꝙ non discrepant.

¶ Pachomius adhuc puer idola destruxit.

IAc eñ cū adhuc puer esset cū parētibus suis ad simulachrū quoddaz demōis sup ripā Nyli fluminis collocatū: tanꝙ victimas oblaturꝰ aduenit. Cuꝙ sacerdos ipurissimꝰ sacrilega solito celebrare voluisset in ꝑsentia pachomij: demonis prorsus euanuere ꝑstigia. Cū diu multūꝙ idē sacerdos desitās in medū simulachri quod colebat manssit immobilis: vehementer admirans cur solita demones responsa non redderent. tandem immundo spiritu reuelante: cognouit pueri Pachomij causa insolita proueniss̄e silentia atꝙ in hec verba ꝓrupit attonitus. Quid inimicus deorum huc venit: procul hinc eum pcul pellite ⁊ quantotius amouete. Quod cū parentes eiꝰ audissent eumꝙ suo conspexissent separari consortio: merore magno repleti sunt eo ꝑcipue ꝙ inimicus deorum tali fuisset contestatione declaratꝰ. Ambigebant ergo parentes eius quid de eo fieret: ꝙ tantea cum paululum degustasset de vino libationis demonum: protinus euomuerat illud. Hec itaꝙ cum se viderent non posse discernere: quieuerunt. Instabat autez vt egyptiacis imbuereturlitteris ⁊ antiquorum studijs informaretur.

¶ Quod Pachomius ad militiam est raptus.

EOdem tempore constantino post persecutionem in imperio perdurāte: ⁊ cōtra tyrannum gerente ꝓelium: ꝓcepta regalia cucurrerunt: vt electissimi quiꝙ iuuenum ad tyrocinij militiam vbiꝙ tenerentur inter quos ⁊ pachomius annos natus viginti detentus est vt ipse postea retulit. Cunꝙ naui fuisset inter alios ad peregrina trāsuectus ad ciuitatē quandāvēto vrgente lati sunt. Cuius ergo loci illius videntes tyrones artius custodiri: ⁊ quid illis accidisset edocti: pietate moti sunt ⁊ iuxta mandatum christi: solatia maximo merore positis: ⁊ necessaria corporis attulerunt. Tunc Pachomius animaduertens: quod ab eis factum est ⁊ nimis admirans: ab his qui simul aderant inquisiuit qui essent viri illi sic erga misericordiā atꝙ humilitatē prompti ac faciles: audiuitꝙ christianos esse qui circa oēs ⁊ maxime peregrinantes: ipenderent ꝓna liberalitatis officia. Scisitabaꝭ aūt qd ipa sibi vellet appellatio nominis christiani: dictuz est ei: ⁊ boies esse pios. ⁊ vere cultores religionis credentes in noie iesu xp̄i filij dei vni genitij: cunctisꝙ ꝓ viribus benefacientes ⁊ sperantes a deo retributionem bonoꝝ operuz in futura vita accipere. Hec audiens Pachomius: corde compunctus est: ⁊ illustratus diuino lumine christianorum miratus est fidem atꝙ diuini timoris igne succensus paululum ꝑsentium conspectibus se subtraxit: ⁊ ad celum manus eleuās ait. O omnipotens deus qui fecisti celū ⁊ terram: si respiciens respexeris precem meā: ⁊ sancti tui nominis verā contuleris p̄fectamꝙ noticiā: ab hoc me cōpedes meroris exemeris seruitio tuo me tradam olbus diebus vite mee: ⁊ spreto seculo: fugiter tibi adherebo qui cū orasset ad suos reuersus est comites: ⁊ die sequenti de ciuitate illa ꝑfecti sunt. Cuꝙ diuersa loca nauigio circuirent si qñ pachomiū voluptas corporis ⁊ mūdana titillasset illecebrosa tētatio statim ei sua aduersabatur spōsio: memor: quia se domino seruiturum esse deuouerat. Nam diuina gratia suffragante iam ab annis puerilibus amator: extiterat castitatis.

¶ Quod pachomius sacrū baptismum suscepit.

RItur cōstantinus iperator: pietate ac fide qua xp̄o crediderat: victoriaz de hostibus cōsecutus tyrones iussit absolui. Sic pachomiꝰ optata sibi libertate concessa ꝓtinus ad thebaidis vlteriora progreditur: ⁊ ingressus ecclesiaz que est in vico cui nomen est. Lino hostium: fit illico catbecuminus ⁊ post paululum gratiam lauacri vitalis adiscitur: ⁊ ipsa nocte qua mysterijs sacris imbutus est vidit in somnis velut rotem celitus illapsum eiꝰ repleſſe dexteram ⁊ in melius creuisse ꝓfunditatez: audiuit quoꝙ vocem dicentem sibi: considera Pachomi quod geritur. Est enim hoc signum gratie ꝙ tibi a christo collata est. Hic itaꝙ diuino inflammatus affectu: ⁊ dilectionis eius iaculo salubri vulnere sauciatus: monachorum se disciplinis atꝙ institutionibus subiugauit.

¶ Qō pachomius monachus fieri desideranit.

ADiuit autem quendam anachoretaz cui nomen erat Palemon: intra heremi secreta domino seruientez: ad quē confestim cum eo cupiens habitare ꝙ rexit: ⁊ pulsans ostium cellule eius ꝑ cabatur ingressum: cui senex aliquantulum patefaciens aditum dixit. Quid vis aut quē queris. erat enim seuerus aspectu eo ꝙ multo tempore solitariꝰ vitam rigide conuersationis exegerat. Respondēs autem pachomius ait. Deus meus misit me ad te vt monachus fiam. cui senio: non potes hic inqt monachus fieri non enim parua res agitur si veri monachi conuersatio casta penseturn: nā plures huc dudum venientes affecti tedio: perseuerantie non tenuere virtutem. Et pachomi. Non sunt equales omnium mores: ideo preco: vt me digneris recipere: ⁊ processu temporis tam voluntatem meā ꝙ possibilitatem plenius approbes. Et senio: ait. Iaz tibi prefatus sum ꝙ hic fieri monachus nullo modo possis: perge magis ad aliud monasterium: ⁊ cum ibidem continentie operam dederis: tunc ad me regredere: teqz sine mora suscipiam. Ueruntamen animaduertere quod dico. Ego hic satis frugaliter viuo. Nam nimis ardua ⁊ durissima ꝓuersatione me castigo: nullius rei cibo minime vtens nisi panis ⁊ salis. Ab oleo autem ⁊ vino in totum abstinco. Uigilio dimidium noctis: quod spacium vel in oratiōe solēni. vel in meditatione diuine lectionis insinuo: interdum quoqz totam noctem duco pernigilem. Hec autem audiens Pachomius expauit vt solent pueri magistroꝝ vereri presentiaz: sed gratia domini roboratus omnem laborem tolerare ꝓposuit senioqz respondit. Credo in domino iesu christo: ꝙ mihi fortitudinem patientiāqz prestabit: vt dignꝰ efficiar tuis adiutus precibus: in sancta cōuersatione per omnia vite mee curricula permanere.

¶ Quod beremita palemon dedit Pachomio habitum monachi.

TUnc sanctus palemon spiritualibus oculis intuens Pachomij fidem tandem patefecit adituz eūꝙ suscipiēs habitu monachi cōsecrauit. Hortabantur ergo simul: abstinētie atꝙ ꝑcibꝰ opaz dātes. Texebāt quoqz cilicia ⁊ laborabāt manibꝰ suis iuxta beatū aplz: nō tm̄ ꝓ sua refectiōis requieiz vt haberēt vnde tribuerēt necessitatē patientibus. in vigilijs etiam cuz noctur

nas orationes celebrarēt: si quando senior vidisset somno Pachomiū premi ducēs eū foras barenam portare ꝓcipiebat de loco ad alterum locum ⁊ tali exercitio mentē eius grauatam somni pōdere subleuabat instituēs ac formans eum: vt sollicitus esset in ꝓcibus dicēs ei. Labora Pachomi ⁊ vigila: ne quando quod absit: ab incepto te ꝓposito moueat is qui rētat te: ⁊ inanis fiat labor noster. Que cuncta Pachomius obedienter ac sollicite suscipiens: ⁊ in dies sancte continētie ꝓfectibus crescens venerabilem senem nimis alacrē letumq; reddebat ita vt christo semp ꝓ conuersatione eius gratias ageret.

¶ De abstinētia beremite Pachomij.

Er idem autem tempus sanctissimus dies pascbalis aduenerat: ⁊ ait ad Pachomiuz seniorem. Quoniā cunctorum christianorum vniuersalis est ista solennitas: nobis quoq; para que vsui nostro sunt congrua. Tunc ille promptus ad obtēperanduz id quod sibi ꝓceptum est impleuit: ⁊ ꝓter solitum parumper accipiēs olei: cum salibus tritis admiscuit. Lapsanas enim. i. agrestia olera: ⁊ herbas alias ꝓter oleum consueuerant edere. Cum ergo preparasset: ait ad senē. Feci quod tua paternitas imperauit: cumq; post orationē beatus palemon accessisset ad mēsam: vidissetq; oleum cum salibus apparatum fricans manibus frontē: ⁊ vbertim fundēs lacbymas ait. Dominus meus crucifixus est: ⁊ ego nunc oleum comedam. Cumq; rogaret eum Pachomius vt modicum quid ex eo perciperet: nullatenus acquieuit. Tunc ꝓ more sal ⁊ panis est allatus: ⁊ ad manducandum pariter consederūt. Que senex crucis signo [sicut consueuerat] benedicēs: cibuz vtrq; sumpserūt domino gratias [vt moris fuerat] bumiliter exbibētes.

¶ De quodam monacho superbo.

Na vero dierū cuz vigilātes simul palemon ⁊ pachomius accēderent ignē: quidā frater supueniēs apud cos manere voluit. Qui cum susceptus cēt: iter verba [vt fieri solet] erupit ⁊ dixit. Si quis fidelis ē ex vobis stet sup bos carbones ignis: oratione domini nam sensim lateq; pnūciet. quē beatus Palemon intelligēs supbie tumore deceptū: cōmonuit dicēs Desine frater ab bac insania: ne tale quid vlterius loquaris: qui coreptione senis non profecit in melius: sed plus elatione mētis inflatus sup ignē stare cepit audacter: nullo sibi penitus imperāte erat. q; ꝓsp: ere quomodo cooperante inimico humani generis: ⁊ domino ꝓmittēte: nequaq; perustus fuerit ignis attactu. Hoc ipsum vero qō gessit impune ad augmētum ꝓfecit eius insanie ꝑm qō scriptuz est. Ad prauos prauas vias mittit dominꝰ. Hoc ita q; cum fuisset factum: postera die idē frater matutre proficiscēs: ac velut exprobrans eis aiebat. Vbi est fides vestra. Post non multum vero tēporis cernēs diabolus eum sibi per omnia mancipatum: facile ad que vellet facinora eum posse compellere: transfigurauit se in mulierem pulcbram: splendidis vestibus adornatam: ⁊ cepit ostium celle eius vehementer extundere. Qui cum aperuisset: ait ei diabolus in habitu mulieris immutatus. Obsecro te quia nimis a creditoribus vrgeor: ⁊ metuo ne me aliqua pericula comprebendant: recipias in tuam cellulam: quoniam debitum soluere nequeo: quatenus per te salua facta gratias deo referam. Dominus enim me direxit ad te. Qui cecitate mentis penitus obscuratus: nec valēs discernere que esset qui sibi talia loqueretur: diabolum miser in suum recepit exitium. Tunc hostis nostre substantie: videns eum ad omne scelus esse ꝓcipitem: immisit ei turpē cogitationem. Qui mox cessit inimici suggestionibus: ⁊ eius quasi mulieres petiuit amplexus. Quē spiritus immundus inuadēs elisit atrociter: ⁊ reuolutus in paumētū veluti mortuus diu multumq; ꝓmansit. Post aliquantos autē dies tandē in se reuersus: ⁊ dementie ꝓprie sero penitēs ad sanctum Palemonē venit ⁊ cum magno fletu quod sibi accidisset exposuit vociferans ⁊ dicēs. Agnosce pater agnosce: q; ego causa perditionis mee extitam. Bene em̄ me commonere dignatus es: sed ego infelix qui te audire contempsi. Quapropter obsecrovt me sanctis orationibus tuis adiuuare digneris: ne sub ingēti periculo constitutum discerpat inimicus. ⁊ perimat. Cumq; ista cum lacbrymis ⁊ fletibus prosequeretur ⁊ sanctus Palemon beatusq; Pachomius lacbrymas ꝓ eo funderent: compatiētes subito coreptus ab immundo spiritu: de conspectu eorum prosiliit: ⁊ per deserta discurrens agebatur in frenis. Peruenit autē ad ciuitatem panos nomine: ac deinceps in fornace balnei permansit amentiam sese precipitans incendio protinus interijt. iste frater debuit penitēs euasisse

¶ Quomodo pachomius manus suas lauabat ī sanguine peccatoris.

Ec audiēs videnscq; Pachomius: magis ac magis incubuit abstinētie tenere mensuram: ⁊ cum in omnibus tunc [maxime in orationib⁹] animum seruaret pugilē: iuxta illd quod scriptū est: omni custodia serua cor tuum: intantum vt eum senex miraretur attonitus quia non solum consuetaz abstinētie regulam alacer extrinsecus adimplebat: sed etiam extrinsecus conscientiam suam iuxta celestium formaz studebat exbibere purissimam: sicut beatus apostolus dixit gloria nostra bec est testimonium cōscientie nostre: certus ex boc magis sibi in celestib⁹ parari mercedē. Nam cum diuinas scripturas legeret: memorieq; mandaret: non id passim negligēter faciebat: sed vnumquodq; ꝓceptum solerter examinans: ac pia monita pertractans studebat in dies opere perficere que memoria retentabat. Precipue vero bumilitatis ac patiētie munere vtebatur: ⁊ erga deum proximumq; purissima dilectione pre multis nitebatur excellere. Hec autē alia q; eius clara didicim⁹ a sanctis bominibus dei: qui simul cum eo multo tēpore sunt morati: quib⁹ etiā vite spiritualis exempla contulerat post lectiones diuine legis: ea q̄ ad edificationē animaruz pertinēt referēs diligēter. Que cū multa sint: ⁊ vires nostre paruitatis excedant: nō omnia ꝑsenti stilo perscripsimus. Non enim sumus idonei tanti viri meritā: eloquio pari depromere.

¶ Quod secretioza beremi Pachomius expetijt.

Bitur Pachomius erga loca montis: vbi sancti morabantur: plena spinis nudis pedibus incedebat: ⁊ cum infigerētur ei plurime letabatur patiēter: ac fortiter ferēs: recolēs q̄ dominus noster in cruce clauis fuerit dignāter affixus. Diligebat aūt anachoresim plurimum frequēter expetēs solitudinē: ⁊ illic diu in oratiōe ꝑsistēs domino supplicabat: vt taz se q̄ bomines omnes ab vniuersis inimici fraudibus clementer eriperet.

¶ Quod vox de celo lapsa est ad Pachomium.

Quodā vero tēpore contigit vt Pachomius procul a cella sua progressus veniret ad quēdam vicum cui nomē est Tabēnēsis ī quo tūc nullus penitus babitator existebat. Ubi cum ꝓ dei amore diuti⁹ in orationibus pduraret: vox ad euz celitus delata est dicens. Hanc istic o Pachomi: ⁊ monasterium construe. Uēturi sunt namq; ad te q̄plurimi tua cupiētes institutione proficere: quibus ducatuz ꝑstabis iuxta regulam quā monstrauero tibi. Et ꝓtinus apparuit angelus domini deferēs ei tabulam in qua erat omnis forma institutionis ascripta qua docendi foret quicunq; ad eius magisterij studia pueniss sent. Quam regulam Tabēnēses bodie quoq; custodiunt eodē cibo semp vtētes ⁊ babitu: ipsaz quo q; disciplinam sollicita circunspectione seruantes. Nam monachi qui ibidē commanēt: non solū more sed ⁊ robore corporis ⁊ locorū situ ꝓ ceteris lōge diuersi sunt: ⁊ necesse est eos diuersam regulam custodire. Hanc ergo vocem Pachomius mētis sinceritate discernēs: quam illi diuina gratia ⁊ merita vite contulerunt agnouit ad se celitus delatam. regulasq; valde mirabiles approbauit. Tunc reuersus ad venerabilē senē retulit: quēadmoduz voce sit dicta. Qui gratanter suscipiens: ⁊ ꝓ tanta re ꝓficiscēs: ac velut exprobrans eis aiebat. Ubi est fides vestra. Post non multum vero tēporis cernēs diabolus eum sibi per omnia mancipatum: facile ad que vellet facinora eum posse compellere: transfigurauit se in mulierem pulcbram: splendidis vestibus adornatam: ⁊ cepit ostium celle eius vehementer extundere. Qui cum aperuisset: ait ei diabolus in habitu mulieris immutatus. Obsecro te quia nimis a creditoribus vrgeor: ⁊ metuo ne me aliqua pericula comprebendant: recipias in tuam cellulam: quoniam debitum soluere nequeo: quatenus per te salua facta gratias deo referam. Dominus enim me direxit ad te. Qui cecitate mentis penitus obscuratus: nec valēs discernere que esset qui sibi talia loqueretur: diabolum miser in suum recepit exitium. Tunc hostis nostre substantie: videns eum ad omne scelus esse precipitem: immisit ei turpē cogitationem. Qui mox cessit inimici suggestionibus: ⁊ eius quasi mulieres petiuit amplexus. Quē spiritus immundus inuadēs elisit atrociter: ⁊ reuolutus in paumētū veluti mortuus diu multumq; ꝓmansit. Post aliquantos autē dies tandē in se reuersus: ⁊ dementie ꝓprie sero penitēs ad sanctum Palemonē venit ⁊ cum magno fletu quod sibi accidisset exposuit vociferans ⁊ dicēs. Agnosce pater agnosce: q; ego causa perditionis mee extitam. Bene em̄ me commonere dignatus es: sed ego infelix qui te audire contempsi. Quapropter obsecrovt me sanctis orationibus tuis adiuuare digneris: ne sub ingēti periculo constitutum discerpat inimicus. ⁊ perimat. Cumq; ista cum lacbrymis ⁊ fletibus prosequeretur ⁊ sanctus Palemon beatusq; Pachomius lacbrymas ꝓ eo funderent: compatiētes subito coreptus ab immundo spiritu: de conspectu eorum prosiliit: ⁊ per deserta discurrens agebatur in frenis. Peruenit autē ad ciuitatem panos nomine: ac deinceps in fornace balnei permansit amentiam sese precipitans incendio protinus interijt. iste frater debuit penitēs euasisse

¶ Quomodo pachomius manus suas lauabat ī sanguine peccatoris.

Ec audiēs videnscq; Pachomius: magis ac magis incubuit abstinētie tenere mensuram: ⁊ cum in omnibus tunc [maxime in orationib⁹] animum seruaret pugilē: iuxta illd quod scriptū est: omni custodia serua cor tuum: intantum vt eum senex miraretur attonitus quia non solum consuetaz abstinētie regulam alacer extrinsecus adimplebat: sed etiam extrinsecus conscientiam suam iuxta celestium formaz studebat exbibere purissimam: sicut beatus apostolus dixit gloria nostra bec est testimonium cōscientie nostre: certus ex boc magis sibi in celestib⁹ parari mercedē. Nam cum diuinas scripturas legeret: memorieq; mandaret: non id passim negligēter faciebat: sed vnumquodq; ꝓceptum solerter examinans: ac pia monita pertractans studebat in dies opere perficere que memoria retentabat. Precipue vero bumilitatis ac patiētie munere vtebatur: ⁊ erga deum proximumq; purissima dilectione pre multis nitebatur excellere. Hec autē alia q; eius clara didicim⁹ a sanctis bominibus dei: qui simul cum eo multo tēpore sunt morati: quib⁹ etiā vite spiritualis exempla contulerat post lectiones diuine legis: ea q̄ ad edificationē animaruz pertinēt referēs diligēter. Que cū multa sint: ⁊ vires nostre paruitatis excedant: nō omnia ꝑsenti stilo perscripsimus. Non enim sumus idonei tanti viri merita

nam ex quo baptizatus in christū crediderat: & solitariam vitam elegerat: nullum suorum viderat propinquorum. Igitur Johānes vt vere pachomij frater imitator eius effectus: cum eo permansit: vnum habentes idemq; propositum: eundēq; circa deum dilectionis affectum. Et quia in lege dei die⁹ meditabantur ac noctibus nullis terrenorum negociorum curis animum deprimebant. Nam & si quicq; superat illis: ex bis que suis manibus operabātur: id continuo distribuebant egētibus: vt iuxta p̄ceptum domini iesu christi de crastino minime cogitarent. In tanta vero vestimentorum penuria sese constrinxerant. vt nunq; lebetone alio vterentur: nisi cum indumenti sordes necessitas coegisset eluere. Lebeton autem linea vestis est: instar colobij quo monachi vtuntur bodieq; per Thebaidem & egyptum: sed beatus Pachomius ad humiliandum corpus proprium induebat se plerunq; cilicio: & annos. xv. post illos ingentes sudores atq; labores abstinentie: non iacens somnum capiebat noctibus: sed in medio cellule sue residens: adeo vt nec dorsum saltem pro sustentatione reclinaret. Cumq; nimis ex hoc affligeretur: ferebat tamē equanimiter hunc laborem. spe quo dammodo iam p̄libans eam requiem que sibi parabatur in celis. Plurimorum namq; considerans instituta dabat semper operam cum proprio fratre ad maioris virtutis augmenta consurgere. Operabantur autem & sedilia: & vnusquisq; sicut poterat ita viuebat cum summa. s. humilitate & patientia: & fide non ficta.

dormit residēs

¶ De conflictu Pachomij contra iram & indignationem.

Inter hec Pachomius item diuinit⁹ āmonit⁹ pro regulis quib⁹ deberent institui qui erant p̄ eius domino credituri: cepit cū germano suo habitaculū in quo manebant: capaci⁹ reddere: & edificijs ampliare q̄ plurimis eorum. sicut dixi. grā: qui seculo renūciantes ad seruiendum christo erant sine dubitatione venturi: quatenus essent spacia digna memorum in quibus eorum posset recipi multitudo. Cum ergo sanctus pachomius hac intentione. qua dictum est. locorum ambitus extenderet: & monasterij menia dilataret: idem frater eius Anachoresim cogitans habitaculi diligebat angustias: & nimium indigne ferens. erat enim natu maior: dixit beato Pachomio. Desine ab hac intentione tua. Quid agis rem supfluam inaniter temetipsum dilatare contendens? Qui cū hec audisset grauiter quidem tulit q̄ insolitam audisset iniuriam: verūtamē nihil ei omnino respondit: sed mansuete sustinens sese continuit. Consequēti vero nocte ad inferiora domus descēdens cuius aliquam partem ipse construxerat prostrauit se in oratione: cepitq; fiere vehementer ac dicere. Ueh mihi quia prudentia carnis adhuc in me sibi vendicat locum. Adhuc enim sm carnem ambulo: sicut nuper expertus sum. Tante namq; cōuersationis institura suscipies equus non est: vt me modo impatientia precipitet: modo merore vexet: modo merito videar irasci. Miserere mei domine ne peream nec diaboli deceptus fraude succumbam. Si enim mea tua gratia deseruerit & aliquam in me partem suorum actuum repererit inimicus: durissime eius seruituti subijciar: quia scriptū est. A quo quis superatur huic & seruus adiscitur. Et iterum scriptū est. Si totas legē quis impleuerit: offendat autē in vno factus est omniū reus. Credo domine q̄ miserationes tue multe sunt que me nullis meritis sanctū adiuuabūt: vitāq; sanctorum tuorum illuminatus ingrediar: & in anteriora me supertēdēs obliuiscar ea que retro sunt. Sic enī famulorum tuorum chorus qui tibi a seculo placuit tuo protectus auxilio diaboli vitauit incursus: & lōge lateq; pro multorū salute mirabili decore splenduit. Ego aūt domine quō alios docere tētabo: quos p me ad monachorum ppositū vocare dignatus fueris cum nec passiones carnis aduersus animā militātes deuitrim nec legē tuam imaculata mē⁹ seruauerim. Sed cōfido xp̄e q̄ tua mihi virtus in oibus semp assistat: eaq; geram q̄ tuis cōspectibus placeant. Remitte clementissime deus remitte p̄cor oia peccata mea: & cor meū tua iugiter inspectione purifica. Hec igitur cū lachrymis dño p̄fitebat: & fletibus nocte pugil in oratione p̄sistēs: xp̄e nimietate sudoris atq; lachrymarū. nam tēpus erat estatis. sita pānū vbi orauerat humectū reddidit vt fusa illic aqua crederetur. Consueuerat autē stans in oratione manus expandere: quas p̄ aliquot horas spacia minime colligebat: sed extēsione diuturna veluti cruci p̄fixum corpus retinebat imobile: & sic animū suū ad vigiliū in p̄cibus excitabat. Et q̄tus esset in omni virtutū genere p̄potens: incredibili tamē humilitate & misera mansuetudine: cum suo germano cohabitans eum per omnia sustinebat. Qui non post multum temporis vite p̄sentis cursum impleuit. Cuius funus debito curauit honore Pachomius. Nam totam noctem super eius cadauer: psalmis egit hymnisq; peruigilem: & animam quidem eius domino cui & ipse crediderat corpus vero sollicite reddidit sepulture.

impatientia motꝫ ē pachomiꝫ

¶ Quomodo illicitis cogitationibus diabolo resistebat.

Hunc infatigabili Pachomius arcta & singulari conuersatione semetipsum affligēs studebat integrū se atq; imaculatū in oibus exhibere. Si q̄n autē eū cogitatio pulsasset illicita: mox ex diuino munere repellebat: atq; in timore dñi p̄seuerabat affixus: eternarum memor penarū & doloris sine fine manētium: ignis scz illius inextinguibilis & vermiū eor nunq; morientiū. Cū bis itaq; Pachomius modis & ab illicitis abstineret & ad meliora p̄ficeret: dilatādi monasterij curaz gerebat modicā p̄ successione multorū: cui diabolus vehemēter cepit obsidere: stridēsq; sup eum dētibus: veluti singularis ferus: temptationes ei varias excitabat: si forsitan aduersus eum fraudibus suis reperisset ingressum. Sed hic scuto fidei cōmunit⁹: vigiliter inimici declinabat insidias sanctas scripturas memoria retinēs atq; decantās.

¶ De insidijs & illusionibus dyaboli.

Quadā vero die cū Pachomius supplicaret dño & genua vellet in oratione curuare ante aspectū eius demonū pstigijs lacus apparuit hmōi nāq; figuras inanes atq; supfluas: horribilis humani generis semp exhibere festinat: vt aliqua subreptōe vel fraude mēs orātis a p̄pria intētione distracta p̄ces dño purissimas offerre nō possit. Pachomius aūt machinamēta xp̄o reuelāte cognoscēs: pariterq; despiciēs: maxima fidei capiebat augmēta: bos quidē arguēs deū vero solita gratiaz actione benedicēs. Cōsueuerat quoq; sanctus vir p̄cul a monasterio suo cū horonis ad loca remotiora discedere. Qui cū exinde reuertere tur imundi spūs illudētes: frequēter facto velut ordine p̄cedebāt: exhortātes alter alterū quasi antē iudicē directis agminib⁹: & dicētes date locū hominī dei. Pachomius autē spe xp̄i redēptoris armat⁹ spernebat eor ridiculosa figmēta: tac si canū latratus ineptissimos reputabat. Qui magnā viri pstiterant pstantiaq; in nullo prorsus tātis luctaminib⁹ frāgere⁹ irruūt sup eum magno cuneo globati: & circūdantes eius habitaculū: nisi sunt illud a fundamēto euellere: ita vt putaret sanctus locum fuisse collapsum. Qui manēs intrepidus p̄suetam cythara spiritalis plectri modulatione pulsabat ingenti voce decantās. Deus noster refugiū & virtus: adiutor in tribulationibus que inuenerūt nos nimis: propterea non timebimus dum turbabit⁹ terra. Quo psallēte. ptinus est facta trāsquillitas: & impetus inimicor velut fumus euanuit. Paululū quidē recedētes vt canes qui fugati fuerint ad p̄sens vident⁹ abscedere: sed impudētiores postea reuertunt⁹. Nā cū idē sanctus post orationes ad opus solitū consedisset instar galli gallinacij nimie magnitudinis coraz eo visus est inimicus: crebras iterās voces & clamores inconditos excitans: deinde saliens in eum suis vultum vnguibus fede lacerauit. Qui signo crucis frontē suam muniens erubuit in eum morq; fugatus est. Intelligebat enim cunctas inimici versutias & timore diuino preditus: illusiones eius pro nihilo computabat. Cū frequēter ab eo lacessitus in nullo lacessere poterat: sed tanq; turris inexpugnabilis patientissimus ad omnia certamina perdurabat. Rursus alio tpe cohortes demonum: talis genere fantasmatis sancti dei famulū fallere moliunt⁹. Plures enim conuenientes in vnum arboris foliū coram eo magnis nisibus euoluere videbant⁹: & summo conamine trahere dextra leuaq; ductis ordinibus: ac sese mutuo cohortātes: fic. insistere nitebantur: ac si magni lapidis mouerēt pondus immēsum. Hoc aūt nequissimi spūs idcirco faciebāt vt mētem eius si possent in risum forte resoluerēt: & inuenirēt vnde illi exprobrarēt. Quor Pachomius impudentiā cernēs ingemuit: atq; ad dñm solitis p̄cibus cōuolauit: statimq; virtute xp̄i totus eor cuneus est ad nihilū redactus. Frequēter etiā cū resideret ad mēsaz deoq; gratias ageret: apparebāt illi in habitu pulcherrimarū mulierū specie differētiū & procaci ac feda nuditate conspicue eidem astare videbātur & ex appositis contingere. Sed athleta fortissimus: q̄ uis sentiret ex hocipso molestiam tū exteriores oculos claudēs: & interiores ad dñm referās eor molimina deridebat. Aderat enī misericors deus: qui etiā nūc ptritis ac rectis corde cunctis adesse se dignat & dixit. Nolite timere: ego vobiscū sum omnibus diebus vsq; ad p̄summationē seculi: suumq; fidelē seruabit in omnibus.

¶ De verberibus quibus affligebat dyabolus Pachomium.

Alia quoq; vice cū idē sanct⁹ grauibus dyaboli molestijs vexaret: sic ab eo est crudeliter cesus: vt a vespera vsq; mane totū corp⁹ cū multis esset verberib⁹ exaratū. Et q̄q̄ doloribus cruciaret inimanibus: nulla tū desperatōe penitus frāgebat: sed memor erat dñi qui seruos suos nō deserit in tētatione. Tūc q̄dā monachus Apollo noie grauisendi venit ad eū. Cui Pachomius loquēs: ea que ptinēt ad salute: insidias dyaboli multiformes esse p̄nūciās: cepit etiaz illa q̄ circa se gerebant exponere: quātasq; sibi p eor acerbitates illata essent verbera recēsere. Ad quē monachus ait. Viriliter age: & p̄fortet cor tuū venerabilis pater. Sciēs enim dyabolus: q̄ si te suis eedētē p̄flictibus vicerit. p̄sequēter etiā nos qui p virium possibilitate certaminum tuor sectatores existim⁹ quicq; maxima per te capimus exēplaria virtutū facile superabit. idcirco te vehemēter impugnare non desinit. Sed tu domini protectione munitus: impetum eius fortiter accipe: ne quod absit tu pro nobis cogaris reddere rationem. Nam si tu qui nobis gratia diuina p̄latus es aliqua desideria cesseris multis occasionem ruinam causamq; p̄stabis. Hec audiēs Pachomius: grandes accepit vires aduersus demonū insidias: & glorificans deum de fratris presentia: precabatur cum ne se deseret

rabat affixus: eternarum memor penarū & doloris sine fine manētium: ignis scz illius inextinguibilis & vermiū eor nunq; morientiū. Cū bis itaq; Pachomius modis & ab illicitis abstineret & ad meliora p̄ficeret: dilatādi monasterij curaz gerebat modicā p̄ successione multorū: cui diabolus vehemēter cepit obsidere: stridēsq; sup eum dētibus: veluti singularis ferus: temptationes ei varias excitabat: si forsitan aduersus eum fraudibus suis reperisset ingressum. Sed hic scuto fidei cōmunit⁹: vigiliter inimici declinabat insidias sanctas scripturas memoria retinēs atq; decantās.

¶ De insidijs & illusionibus dyaboli.

Quadā vero die cū Pachomius supplicaret dño & genua vellet in oratione curuare ante aspectū eius demonū pstigijs lacus apparuit hmōi nāq; figuras inanes atq; supfluas: horribilis humani generis semp exhibere festinat: vt aliqua subreptōe vel fraude mēs orātis a p̄pria intētione distracta p̄ces dño purissimas offerre nō possit. Pachomius aūt machinamēta xp̄o reuelāte cognoscēs: pariterq; despiciēs: maxima fidei capiebat augmēta: bos quidē arguēs deū vero solita gratiaz actione benedicēs. Cōsueuerat quoq; sanctus vir p̄cul a monasterio suo cū horonis ad loca remotiora discedere. Qui cū exinde reuertere tur imundi spūs illudētes: frequēter facto velut ordine p̄cedebāt: exhortātes alter alterū quasi antē iudicē directis agminib⁹: & dicētes date locū hominī dei. Pachomius autē spe xp̄i redēptoris armat⁹ spernebat eor ridiculosa figmēta: tac si canū latratus ineptissimos reputabat. Qui magnā viri pstiterant pstantiaq; in nullo prorsus tātis luctaminib⁹ frāgere⁹ irruūt sup eum magno cuneo globati: & circūdantes eius habitaculū: nisi sunt illud a fundamēto euellere: ita vt putaret sanctus locum fuisse collapsum. Qui manēs intrepidus p̄suetam cythara spiritalis plectri modulatione pulsabat ingenti voce decantās. Deus noster refugiū & virtus: adiutor in tribulationibus que inuenerūt nos nimis: propterea non timebimus dum turbabit⁹ terra. Quo psallēte. ptinus est facta trāsquillitas: & impetus inimicor velut fumus euanuit. Paululū quidē recedētes vt canes qui fugati fuerint ad p̄sens vident⁹ abscedere: sed impudētiores postea reuertunt⁹. Nā cū idē sanctus post orationes ad opus solitū consedisset instar galli gallinacij nimie magnitudinis coraz eo visus est inimicus: crebras iterās voces & clamores inconditos excitans: deinde saliens in eum suis vultum vnguibus fede lacerauit. Qui signo crucis frontē suam muniens erubuit in eum morq; fugatus est. Intelligebat enim cunctas inimici versutias & timore diuino preditus: illusiones eius pro nihilo computabat. Cū frequēter ab eo lacessitus in nullo lacessere poterat: sed tanq; turris inexpugnabilis patientissimus ad omnia certamina perdurabat. Rursus alio tpe cohortes demonum: talis genere fantasmatis sancti dei famulū fallere moliunt⁹. Plures enim conuenientes in vnum arboris foliū coram eo magnis nisibus euoluere videbant⁹: & summo conamine trahere dextra leuaq; ductis ordinibus: ac sese mutuo cohortātes: fic. insistere nitebantur: ac si magni lapidis mouerēt pondus immēsum. Hoc aūt nequissimi spūs idcirco faciebāt vt mētem eius si possent in risum forte resoluerēt: & inuenirēt vnde illi exprobrarēt. Quor Pachomius impudentiā cernēs ingemuit: atq; ad dñm solitis p̄cibus cōuolauit: statimq; virtute xp̄i totus eor cuneus est ad nihilū redactus. Frequēter etiā cū resideret ad mēsaz deoq; gratias ageret: apparebāt illi in habitu pulcherrimarū mulierū specie differētiū & procaci ac feda nuditate conspicue eidem astare videbātur & ex appositis contingere. Sed athleta fortissimus: q̄ uis sentiret ex hocipso molestiam tū exteriores oculos claudēs: & interiores ad dñm referās eor molimina deridebat. Aderat enī misericors deus: qui etiā nūc ptritis ac rectis corde cunctis adesse se dignat & dixit. Nolite timere: ego vobiscū sum omnibus diebus vsq; ad p̄summationē seculi: suumq; fidelē seruabit in omnibus.

¶ De verberibus quibus affligebat dyabolus Pachomium.

Alia quoq; vice cū idē sanct⁹ grauibus dyaboli molestijs vexaret: sic ab eo est crudeliter cesus: vt a vespera vsq; mane totū corp⁹ cū multis esset verberib⁹ exaratū. Et q̄q̄ doloribus cruciaret inimanibus: nulla tū desperatōe penitus frāgebat: sed memor erat dñi qui seruos suos nō deserit in tētatione. Tūc q̄dā monachus Apollo noie grauisendi venit ad eū. Cui Pachomius loquēs: ea que ptinēt ad salute: insidias dyaboli multiformes esse p̄nūciās: cepit etiaz illa q̄ circa se gerebant exponere: quātasq; sibi p eor acerbitates illata essent verbera recēsere. Ad quē monachus ait. Viriliter age: & p̄fortet cor tuū venerabilis pater. Sciēs enim dyabolus: q̄ si te suis eedētē p̄flictibus vicerit. p̄sequēter etiā nos qui p virium possibilitate certaminum tuor sectatores existim⁹ quicq; maxima per te capimus exēplaria virtutū facile superabit. idcirco te vehemēter impugnare non desinit. Sed tu domini protectione munitus: impetum eius fortiter accipe: ne quod absit tu pro nobis cogaris reddere rationem. Nam si tu qui nobis gratia diuina p̄latus es aliqua desideria cesseris multis occasionem ruinam causamq; p̄stabis. Hec audiēs Pachomius: grandes accepit vires aduersus demonū insidias: & glorificans deum de fratris presentia: precabatur cum ne se deseret

ret. Exinde demoratus sepeveniebat ad senē. Qui post aliquantum temporis dum solito pachomium visitans paucis cum eo diebus remoratus esset valida infirmitate coreptus, humanis rebus, excessit iuxta votum senis, dies suos in perfecta conuersatione consummans. Sepelitur itaq; sanctis manibus: psalmis ab eo & hymnis & canticis spiritalib⁹ ex meroze celebratis.

¶ De securitate & ptāte que a dño est consecutus.

Antam vero post hec fiducia⁹ beatus pachomius apud dominum acquisierat: & ita spe diuina magnificus bababatur vt sepe numero calcaret super serpentes & scorpiones & per omnia maneret illesus necnō cocodrilli[fi quando necessitas fluuiuz transire cōpelleret] eum cum summa subiectione portabāt exponentes eum ad locum: quēcunq; precepisset. Super bis ergo deo gratias referens: q eum ab vniuersis inimici fraudibus seruauerit illesum orabat dicens. Benedictus es domine deus patrum nostroz qui non despexisti humilitatem meam neq; finisti me nimis infirmum decipi vel illudi fraude dyaboli: sed misericorditer ignorātie mee discutiēs tenebras docuisti me facere voluntatem tuam. Nā cum pusillus essem & abiectus: ac vite mee penit⁹ nescius timoris tui sensum mihi largitus es vt tenebras exteriores & supplicia eterna deuitans: te verā lucem gaudiumq; perenne cognoscerez.

¶ De oz̄one qua orauit: vt cōtra inimicū p̄ualeret.

Tamq; se videret assidua demonis ipugnatiōe pulsari: tanq̄ fortissim⁹ athleta nimis alacriter ꝓvite sanctitate certabat postulans a dño vt[si fieri posset]quo modū humane fragilitatis exrederet necessitatē somni superaret: quatenus die bus ac noctibus vigilans aduersariorum machinamenta destrueret: sicut scriptū est. Persequar inimicos meos & cōprehendā illos & nō cōuertar: donec deficiant. Affligā illos nec poterūt stare: cadēt subtus pedes meos. Et precinxisti me virtute ad bellum. Postq̄ vero hec petitio eius: q̄tum conditio permisit humana completa est inuisibilem tanq̄ videns sustinuit in eloquijs celestibus se perseueranter exercens. Preces autem eius incessabiles erāt: vt domini voluntas in omnibus impleretur.

¶ De familiaritate angeli qui locutus est cum eo.

Quodam aūt tpe cum pachomius vigilaret in oratione apparuit illi angelus dñi dicens. Voluntas dñi est o pachomi: vt ei pura mente deseruiens & iuxta formam que tibi ostensa est cunctos instituas: ac deo exhibere contendas. Acceper⁹ est dudum tabulā: in qua erant hec adnotata.

¶ Regula monachorum quam pachomius ab angelo suscepit.

Ingulis iuxta vires suas edere concedas & bibere: & p modo vescentiū laborare compellas: & neq; comedere molestes neq; ieiunare ꝓhibeas. Validioribus quidē & comedētibus validioribus infirmioribus ꝑponas. Facies aūt cellulas diuersas: & trinos per vnā quāq; cellulā manere cōstituas. Omniū vero cib⁹, in vno loco paret atq; cōsumat. Induant aūt noctibus libitenos lineos p̄cincti lūbos habeāt q̄ singuli melotē, i. capsulā pellem cōfectā albā sine qua non comedant neq; dormiant. Accedētes ad cōmunionē sacrōrum xp̄i & cingulos soluāt & melotē deponāt: cucullis vtentes tantūmō. Hoc erat etiam p̄ceptum vt iuxta numerum elementorū & grecaz litteraz. xxiij. turme monachorū cōstituerent: ita vt singulis turmis ponerent singularū noīa litteraz, i. alpha: & deinceps vsq; ad o. vt cum interrogaret archimandrita de aliquo in multitudine tanta facili respōnsione cognosceret. Verbi gratia. vt cum diceret alpha vel ceteraz & rursus sigma vel similia ꝓprio quodaz signo nominis litterevniuscuiusq; turme mores exprimeret. simpliciorib⁹ & innocentioribus iota nomē imponens. difficilioribus autem & tortuosis, r. competenter accommodans: ita vt ꝓ modo conuersationis & propositi singulis turmis certa elementa continerent: solis spiritalibus hec ipsa que significarēt scire valentibus. Sed & hoc ferebatur ascriptum: vt peregrinus monasterij si veniret: habens habitum diuersum: nullus cum eo comederet excepto eo qui iter agens id obseruare non posset. Qui vero semel ad hoc intraret monasterium: & ibi iugiter maneret per tres annos a studijs sacratioribus arceretur: operaretur tantum opera sua simpliciter: ita post triennium: stadium certaminis introiret. Cum autem comederent: capita sua cucullis operirent: ne frater fratrem videret manducantem: vt nullus comedens loqueretur: nec p̄ter mensam suos alibi circunferret aspectus. Necnon ab angelo qui cum pachomio loquebatur: hoc quoq; cōstitutum est: vt diurne orationes. xij. fierent: & vespertine. xij. & nocturne. xij. Cumq; pachomius diceret paucas esse respondit angelus. Has cōstitui quas possent infirmiores absq; labore perficere ceterum qui perfecti sunt hac lege non indigent. Apud se nanq; in ꝓprijs constituti cellulis orare non desinunt qui puritate mētis & diuina ꝓmptione pascunt cunq; hoc dixisset: nuncius celestis abscessit: & pachomius solito deo gratias referens: de visiōe certus est redditus: quā trina reuelatiōe cognouerat cepitq; cunctos suscipere qui se dei miserationibus offerebant: quos etiam post longam conuersationis experientiam: monachorum cetib⁹ aggregabat: instruens eos illecebras mundi fugere: sanctisq; semper institutionibus inhērere: primitus autem admonēs beatus pachomius: vt generaliter monachus vniuerso renunciet, deinde iuxta euangelicum preceptum parentibus suis: & ad postremum sibimet: vt ita possit tollere crucem suam & christi vestigia veneranda sectari. Tali itaq; beati senis admonitione firmati fructus penitentie dignos offerebant: maxime considerantes eoz iam etate defessum: infatigabili studio spiritalis vite seruire. Non solum nāq; se districtiori regule subdiderat: sed & totius monasterij sollicitudinem curāq; portabat vltra vires omnibus seruire contendens. Ad horam nāq; conuiuij ipse parabat mēsam fratrib⁹: & solita exhibebat officia. Necnon in hortulis serebat olera: que suis manibus irrigabat. Si qs etiaz monasterij pulsasset ostium: vigilanter accurrens responsum reddebat. Infirmis autē diebus obsequebatur & noctibus: & in bis omnibus se maximū exemplum suis discipulis offerebat. Quapropter bi qui nuper ad domini seruitium veniebāt: alacriores ad omnia pietatis officia reddebātur: quia ad aliud sollicitudinum onus adhuc obedire non poterant: securos esse ab vniuersis dissentionib⁹ admonebat dicens. In quo vocati estis fratres: viriliter in eo persistite: psalmos dicite: libros alios & precipue sanctum euangelium memoria retinete. Sic enim seruientes domino & iuxta mandata eius inuicem dirigentes vos quidem eritis perfecti⁹: meum vero spiritum per omnia refouebitis, presertim si omnia precepta celestia fueritis sollicitius executi.

¶ De narratione triuz, veniētiū ad pachomium.

Rant autem tres bi viri qui primitus ad pachomium conuenerant quorum ista sunt nomina: prim⁹ senesus & suris & obsis quibus deinceps pachomius frequenter insinuans multum eos iuuerat: & ad emulationem spiritalis operis incitabat. Qui etiā contemplantes vitam senis: speculum esse virtutis nimis admirabantur dicentes. Errant valde q̄ putant homines exinde iam a natiuitate parētū quodam priuilegio beatos existere vt arbitrij libertas adimatur: & peccatores per penitentiam non possint operam dare virtutibus. Ecce enim manifestissimam in hoc venerabili patre domini conspicimus largitatē: qui cum de parentibus ortus sit gētilibus & propbanis: ad tantam se beatitudinē diuini cultus extendit: vt omnia christi mandata pficerit. Unde certuz est & nos, & quicūq; voluerint ad iuuante dei gratia ꝓnormam sancti viri posse subsequi: ficut & ipse perfectissimoruz patrū emulatus est sanctitatem. Deniq; quid est aliud quod in euāgelio scriptum est dicente christo venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis: & ego reficiaz vos: nisi vt iniqua profitentes onera que deprimūt genus humanum bono incommutabili fine distractiōe iūgamur. Et ideo perseueremus vsq; in finem cum hoc sene: vt glorificari cum ipso in illa perbēni beatitudine mereamur. Nam recte nos instruit: dominico non soluz verbo: sed[quod est efficacius] ꝓprio mirabiliter informat exemplo. Tunc accedentes ad sanctū pachomium dicunt ei: Pater venerabilis: cur solus monasterij curam sustines. Quib⁹ ille respondit. Nemo iugum subito iumētis imponens laborare compellit & tanto premit onere: quo sub fasce deficiant: sed paulatim assuescit ea leuioribus exercens ante ponderibus: vsq; dum valeāt & oportune possint ad opera grauiora consurgere. Eodez modo nos conuenit mensura ipsa: qua nos mensus est christus fic agere vobiscum: vt de vestra per omnia gaudeamus firmitate. Clementissimus autem deus qui nunq̄ preces bumilitatis mee despexit: corda vestra in sua disciplina corroborez: vt omne opus bonum perficere cum patientia & lōganimitate possitis sanctorum patrum vestigia subsequentes: vt sinceram ac deo placitam conuersationem nostram videntes, alij ad christi seruitium veniant curamq; monasterij patris equo labore sustentent.

¶ Quod pachomius multos suscepit in habitu monachi.

Egulas igitur eis quas acceperat tradidit. s. vt laborent, moderatum cibum: vilissimū vestimentū: somnū etiam competentem. Unde factum est: vt iuxta voluntatē domini: qui omnes homines conuocat ad salutem: cunctaq; bonorum incrementa largitur: ad senem plurimi conuolarēt: volentes pariter commorari: inter quos erant pecusius & cornelius paulus quoq; pachomius alter & Johannes: qui omnes imaculatam fidem beati patris & doctrinam salutiferam libēter amplexi sunt. Statuitq; vt bi qui poterāt monasterij susciperēt curā & ita in breui multiplicat⁹ est monachoz numerus. Proinde cū solēnitas ex more deposceret vt misteriorū celestiū participes fierent: ex primis viculis ꝑsbyteros vocabāt: qui eis festiuitatē leticie spiritalis ꝓlerēt. Nō enī patiebat idē senex iter eos quēpiā q̄ clericatus officio fungeret. Dicebat enī multo melio⁹ esse atq; cōmodius monachis: nō solū prorsus bonorem non querere primatus & glorie: verū & occasiones huiusce modi de cenobijs aputari: qm̄ frequēter binc inter fratres ꝓtētiones & emulationes inutiles nascerentur. Sicut enī scintilla ignis cū in messes ceciderit: non cito restringit interdū totius āni fructus exurit: ita cogitatio feralis ambitus: si mētes irrepserit monachoz vt vel primi cupiāt esse vel clerici:

nisi cito suggestionis huius ardorē de suo corde repulerint illico perdent continentiā multis laboribus acquisitā. Oportet ergo cū mānsuetudine ⁊ caritate cōicantes christi ecclesijs clericos venerari: quia ob hoc monachi nullas religiosas appetere prohibentur dignitates. Si vero reperimus aliquos ex monachis iam pridem clericos ab episcopis ordinatos: amplectamur eorum ministerium: q⁊ ⁊ inveteri testamēto non omne vulgus sacr̄ psumebat officium. sed hi tantū qui erant de tribu leui ad hec obsequia mancipabant. Si qñ igit extraneus frater aduenerit de quo certum est q̄ sacerdotij fungatur officio: non exprobremus ei tanq̄ qui sacra iura puaserit ⁊ bis se mysterijs insolenter ingesserit. Quomodo nāq̄ hoc de eo suspicabimur quē nobis ad celebranda celestia sacramēta enixius obsecramus. Imo magis vt patrē ⁊ nobis in hac re obedientē plus venerari conuenit: vtpote qui sanctorum vestigia sectetur: ⁊ illibatū deo munus offerre non desinat: maxime si conuersatio eius expectata cunctis est ⁊ pbata. Si vero ⁊ quod absit ⁊ in aliquo putatur esse collapsus: de eo iudicare nos non possumus. Deus enim iudex iustus: constituit super eos episcopos iudices: qui beatorū apostolorū successores ⁊ imitatores existūt qui possunt spūali examine discernere negocia singulorum ⁊ eque de eis ferre iudicium. Nos aūt compatiamur ex imo pectore talibus: q⁊ ⁊ misericordes nos dominꝰ noster eē cōmonuit: cui supplicare iugiter oportune nos in aliquā tēptationem patiatur induci. Hec a memorato patre non solum dicebantur vtiliter: sed ⁊ cū omni sollicitudine seruabātur. Si quādo deniq̄ venisset ad eū clericus qui sub eius vellet regula viuere dignitati eius bonorem reddebat ecclesie debitum: ille vero monachorum seruiēs institutis tanq̄ patri se multa humilitate ⁊ subdebat.

¶ De humilitate beati Pachomij.

ODnes autē christi famulos beatꝰ Pachomi⁹ adeo diligebat vt eis semp cōpateret pīno affectu. Senibus etiaz et rogantibꝰ necnon ⁊ parunlis misericordie opa propīis manibꝰ igerebat: pre ceteris eorum mētes munimine spūali corroborās. Unq̄ in fide ⁊ ope multi proficerēt: ⁊ magnꝰ fratrū numerus augeret: hoēs ppe modū satagebāt emulatores eius esse virtutis. Constituit igit ex eis ppositos q̄ sibi ad lucrādas animas que ad eū quotidie confluebāt adiutores existerēt. Plurimis em̄ sicuti dictū est adeuz venientibus: ⁊ multipliciter in ope spūali crescētibꝰ magna quedā cōuersationis eiꝰ videbat esse diuersitas. Quibꝰ senex iuxta datā sibi diuinitus regulā gr̄a xpi semp oia moderātē: p viribus ⁊ ingenijs singulorum mēsuras operū custodiri cēsebat: alios q̄dez vt labore manuū victū quererēt: alios vt fratrū occuparent obsequijs: ne ijsdē cūctis tēporibus vescerent: sed vnusquisq̄ p laboze suo vel studio continētie moderamina rētineret. Sollicitudinem vero totius dispēsationis erga fratres ⁊ peregrinos eidez cōmisit qui se in ordine sequebat. Uniuersos aūt monachos promptos esse ad obediētiaz cōmonebat: vt hoc compēdio facile pfectionis apprehenderēt cella fastigia: corda q⁊ sua in timore xpi diligēter excolerent: sic enim deo potiusq̄ sibi viuerēt dum fructus obedientie simplices exhiberent. Hic aūt pater venerabilis q̄ uis esset spiritalibus actibus occupatꝰ: si qñ tñ acciderit vt abesset is cui monasterij curam cōmiserat: sic adimplebat oīa solꝰ: vt omniū famulus. Et hoc agebat sine aliqua ostentatione vel iactantia q̄ magnas spiritaliū virorum solet euacuare virtutes. Naz summa mētis humilitate cunctos edificabat in domino vtiliter ⁊ vniuersa dispēsans. Omnia quoq̄ monasteria sollicite circuibat vsq̄ rursus ad eosdē filios suos paterno repedaret affectu. Quos inueniēs in ope domini sollicite vigilare gaudebat: multumq̄ profecto ō corletabatur augmentis.

¶ De charitate Pachomij.

QUodā ꝯo tpe vidēs aliquos medio cres boues invicinis locis dñi pascerēt pecoza cōione sacramētorum xpi diutius abstinere: inijt pfilium cū sancto Picerio tēporum ep̄o: vt in vico eoz iam pene deserto cōstrueret ecclesia ad quam ꝓuenirēt ⁊ mysteria diuina peciperent. Ō vbi factum est: cum necduz ibi essent ordinati clerici: qui solennia plebi peragerent ipse ad oram conuentus ecclesie cum monachis occurrebat salutiferas plebi paginas relegens quia [vt dixi] nondū ibidem lectores fuerant constituti nec alij clerici qui mysteria sacra celebrarent q̄diu ergo presbyter ordinaretur ⁊ reliquus ordo clericorum. Pachomius veniebat: ⁊ sic alacriter acinuerecunde lectoris implebat officium: ⁊ ita mentis ac corporis oculos habebat intentos: vt videntes eum populi non hominem sed dei angelum crederent. Unde plures institutione eius ab errore conuersi: facti sunt christiani. Erat enim circa proximi charitatem valde perfectus ⁊ intantum miseris coz: vt siquando vidisset aliquos dyaboli fraude deceptos: eosq̄ non verū deum colere: sed vanis inseruire simulachris super eorum perditione ingemiscebat fortiter ⁊ vbertim lachrymas pro eorum salute fundebat.

¶ Quō Pachomius scripta Origenis dānauit.

ERat idē tps Alexādrine ecclesie sanctus epūs Athanasiꝰ præerat: vir omni virtute mirabilis. Qui cum sole niter thebaide circuiret ecclesias ⁊ salutari doctrina in fide xpi plebē instrueret: accidit vt ad loca tabennēsium nauigio pueniret. Ō vbi Pachomiꝰ agnouit statim cum vniuersis monachis in eius ꝓpera-

uit occursum: omnesq̄ gaudentes ⁊ exultantes: cū psalmis ⁊ hymnis summum christi suscepere pontificem: ⁊ erat ingens multitudo fratrū qui de eius aduentu letabantur in domino. Pachomius vero non se ostendebat antistiti memorato: sed ex industria subtrahens se inter monachorum turbas occultauit: ex hac videlicet causa q̄ erātifatus tentorum episcopus: de eo sanctum Athanasiū sepius erozaret virum dicens esse mirabilem ⁊ vere famulum dei: quem ad bonozem sacerdotij dignissime promoueret. Id ergo sciens Pachomius: nō ei se manifeste monstrauit inter monachorum agmina delitescens: vsq̄ dum idem preteriret episcopus: quez intantum venerabatur vt nullus pstantiozem ipsis temporibus hominem diceret. Compererat enim sanctam vitam eius: ⁊ persecutiones innumeras quas ab arrianis pro xpi ptulerat noīe: charitatez quoq̄ quam erga vniuersos [⁊ maxīe monachos] exhibebat: intento mirabat aīo: eumq̄ toto cordis affectu venerabat. Nec solum hūc diligebat ardētius: sed ⁊ omnes recte fidei viros: summo studio preferebat. Hereticos autez detestabatur plurimū ⁊ maxime Origenem velut blasphemum ac perfidū vehementer horrebat: qui sub eraclave venerabili alexādrine ciuitatis episcopo de ecclesia pulsus est: quiq̄ sancte scripture dogmatibꝰ exosa atq̄ detestanda: que nō nullorum corda subuerterēt expositionibus suis admiscuit: ⁊ ficuti solent qui veneni temptant amaritudinē melle contegere: sic iste propium virus errozis celestium verboz dulcedine liniens rudibus obijciens dogmata propinauit. Quapropter vniuersos fratres sollicitus ammonebat: vt non solū ipsi Origenis cōmenta non legerent: sed neq̄ legentibus quidem aurē penitus admouerēt. Un̄ fertur aliquādo reperisse volumē eius ⁊ in aquā mer[sse cōtinuo. detestatus bis, verbis. Nisi scirē nomē dei in eo esse conscriptū: oēs garrulitates blasphemiarum eius ignibus concremassem. Adeo recte fidei erat amator: ⁊ emulatorq̄ veritatis. Sicut autem inimicis ecclesie odio aduersabatur hostili: ita catholicorum probabat ad gaudere profectibus: ⁊ ipsum xpm redēptorē omnium se in sacerdotibus ecclesie cernere testabatur. Si qñ vo frēm detrabētem pro quolibet negocio cognouisset: nō solum non credebat ei: sed etiā auertens se mox ab eo: veluti a facie serpentis concitus abscedebat illud psalmographi frequenter in sinuans. Detrahentem proximo suo occulte, hunc persequebar. Nullus [aiebat] bonus de ore suo pfert quicq̄ mali. nec de sanctis patribus venenato ore prorsus obloquitur. De qua re multis quidem scripturis dei monstrabat indignantis offensam: pcipue tamē Marie proferebāt exēplum que mox vt aduersus Moysen querelas obtrectationis effudit: perfusa lepra diuinum iudicium vitare non potuit. Hec dicens vtilitatem maximam audiētibus conferebat.

¶ De monasterio qd̄ Pachomius sorori sue construxit.

COmperit aūt germana sororis eius institutionem senis pclaram atq̄ sublimē ⁊ cupiensq̄ videre eum ad monasterium venit. Ō vbi agnouit Pachomiꝰ huiuscemodi responsum ei p ostiariū dirigit. Ecce soror audisti de me q̄ viuā ⁊ incolumis existā. perge igitur in pace. ne ptristeris q̄ te nō videā corpalibus oculis q̄ si volueris hāc conuersationē sequi quantenꝰ vt possis apud deum misericordiam reperire cogita tecum diligenter ⁊ tracta. ⁊ si cognouero sanctum cordi tuo sedisse propositum. pcipiam fratribus meis q̄ tibi procul edificent mansionem in qua cum disciplina verecūdiaq̄ persistas. Nec dubito q̄ alꝰ exemplo tuo dominus aduocabit. que tecum maneant. ⁊ per te mercantur salutis eterne inuenire subsidium. Nullam namq̄ requiē in hoc corpore mortis habere poterit homo. nisi q̄ pijs operibus deo placuerit. Hec audiens soror eius fleuit amariter ⁊ compuncta diuinitus ad exhortationem saluberrimam mox appulit animum. secq̄ christo seruire professa est. Hanc ergo mentē germane sue Pachomius agnoscens deo gratias egit qui ei promptam largitus est voluntatem. ⁊ protinus religiosioribus imperat fratribus vt ei procul a se monasterium construant. Quod vbi factuz est ⁊ illa pm timorem dei vitam duceret. conuenerunt ad eam alie plurime. ⁊ breui tempore magne multitudinis mater effecta est. Quas instruens ⁊ docens. vt cor a cupiditatibus carnalibus abstrahēntes ad celestia ⁊ mansura semper attollerēt vt ipsa pariter ⁊ viuēdo ⁊ loquendo salutis eis itinera demonstrabat. Sanctus autem Pachomius cuidaz petro. etate iam grandeuo ⁊ veneranda senectute conspicuo precepit. vt interdum famulas dei visitaret ⁊ sancta exhortatiōe fustolleret. Habebat em̄ mortificationem passionum omnium etiam sermonem sicut scriptum est. sale conditum. Pachomius vero descripsit eis regulas. quibus vtētes. iugiter conuersationis sue monimenta dirigerent. Exceptis enim melotis quas femine nō habēt. oīs institutionis earū forma monachis probat esse cōsimilis. Si quis aūt de fratribus habebat in monasterio feminarū ꝓpinquā aliquaz vel sororē. eamq̄ visitare voluisset. mittebatur cū eo vnus ex senioribꝰ probate vite. ⁊ primum quidē vocabant eaz que sororibus preerat. ⁊ deinde sub eius pīsentia. ⁊ aliarum que erāt pronectionis etatis sororē suaz vel prīmam frater cum omni pudore ⁊ sanctitate cernebat nihil ei deferēs nec prorsus ab ea quicq̄ accipiēs. Non enim propium qd̄ habebant qō sibi mutuo largirentur eratq̄ satis vtriusq̄ solum visitationis officium. memoriaq̄ futurorū cū spe felicitatis eterne. Si qñ vero vel ad structurā vel ad aliam rē femine monachis indigerent. eligebatur magne cō-

nulla regula in primitiua ecclesia

uersationis vir qui fratribus acquisitis preesset of
ficijs: ⁊ cum timore domini laborantes: refectionis
hora reuertebantur ad monasteriū: cauētes apud
eas quicq̄ cibi potusq̄ percipere. Una vero regula
tam virorum q̄ feminarum bodieq̄ perdurat: nisi
q̄ femine melotis: vt dixi minime vruntur. Quod
si defuncta esset virgo: curantes funus eius reli
que cūctaq̄ que ad sepulturam pertinent adimplē
tes deferebant vsq̄ ad ripam fluminis q̄ vtraq̄
monasteria diuidit psalmos ex more cantantes.
Tunc transeuntes monachi cum ramis palmarū
ac frōdib⁹ psallētes: trāsuebāt eā: ⁊ in sepulchris
suis cum hilaritate cōdebant.

¶ De quersatione Theodori viri dei.

Ec talis ac tanta conuersatio lon
ge lateq̄ crebrescēs sancti Pacho
mij nomen vbiq̄ peruebens: vni
uersos ad agēdas deo gratias ex
citabat. Non pauci quoq̄ contēne
mus huius mundi negocia: singu
larem monachorum conuersationem: ⁊ spiritualia
studia diligebant: inter quos ⁊ Theodorus adole
scens annorum ferme quattuordecim christianis or
tus parentibus: ⁊ p̄m seculum valde claris: hoc mo
do conuersus est. Undecimo die tybe ideſt ad octa
uum ydus Januarij: quedam apud egyptum cele
bratur ex more festiuitas. Cernens itaq̄ domū suā
nimis amplam ac splendidam: ac bonis omnibus
abundantem: per dei gratiam corde compunctus:
talia secum cepit voluere. Quid tibi prodest infe
lix Theodore si totum mundum lucratus fueris: ⁊
tēporalibus vtēs vsquequaq̄ diuitijs: si ab illis eter
nis bonis ⁊ immortalibus excludaris. Nullus enim
potest presentibus diuitijs perfrui: ⁊ perbēnis glo
rie premia promereri. Super his ergo fortiter in
gemiscens: penetralia sue domus ingressus est ⁊ p
cidens in faciem suam cum lachrymis ait. O omni
potens deus qui occultorum es cognitor tu scis
quia nihil horum que sunt in hoc seculo amori tuo
prepono. Propter quod obsecro te misericors vtro
luntatem meam dirigas: illuminans animam meam
miseram: ne eterna morte contenebrata peccatis
obdormiat: sed redempta tuo munere: per omnia
te collaudet atq̄ glorificet. Hec eo orāte venit ma
ter illius ⁊ inuenit oculos eius plenos lachrymis: ⁊
ait. Quis te contristauit charissime filiu⁹ sequestre
ris a nobis. Nam solliciti ac dolentes vbiq̄ te que
rebamus: vt nobiscum pariter epuleris. Qui respō
dit. Perge queso mater: ⁊ cibū sume: quia ego nūc
manducare non possum. Nec acquieuit precib⁹ ei⁹
vt cum ea comederet. Et cum ad scholam ambula
ret: vt litteras disceret ieiunabat vsq̄ ad vesperā.
Frequenter autem ⁊ biduana ieiunia transigebat:
per duos annos omnibus preciosis ⁊ delicatioribꝰ
cibis abstinens: seq̄ ad perfectam continentiam
quantum etas illa patiebatur exercēs. Cepit
itaq̄ secum tractare: quatenus monasterium expe
teret sancteq̄ regule maniciparet. Et deserēs om
nia que habebat: quosdam religiosos viros repe
rit optima institutione viuentes: habitauitq̄ cum
eis domini in timore proficiens.

¶ Quod Theodorus susceptus
est a sancto Pachomio.

Quodam vero tempore contigit vt
post orationem vespertinam cum
monachi resedissent: ⁊ diuina con
suetudine meditarentur eloquia:
vnusq̄ ex eis disputans: audien
te quoq̄ Theodoro tabernaculum
veteris testamenti ⁊ sancta sanctorum ad duos re
ferret populos: ad circūcisionem scilicet atq̄ p̄pu
tium dicens q̄ exterius tabernaculum figuram ge
reret prioris populi iudeorum: interius autē quod
est sancta sanctorum vocationem p̄signaret om
nium gentium que ⁊ sacratioris aditus meruisset
accessum: ⁊ maiorum mysteriorum particeps extitis
set: pro bostijs enim animalium: ⁊ pro arcba in qua
erat manna ⁊ virga Aaron: que fronduerat: ⁊ tabu
le testamenti: pro tabulis testamenti: pro turibulo
quoq̄: ⁊ mensa ⁊ candelabro ac propitiatorio: deus
verbum nobis in sua incarnatione clemēter appa
ruit: ⁊ illuminauit nos lumine sue p̄sentie: nostrūq̄
factus est propitiatio peccatorum: ⁊ pro manna
corpus proprium largitus est ad edendum. Hec cū
monachis qui presentes aderant: idem fratrib⁹ reli
giose dissereret adiecit dicens. Hanc interpretatio
nem a sancto patre nostro Pachomio didici: qui in
tabennēsi cenobio: monachos primitus congrega
uit: cum quibus indies domino auxiliante profi
cit. Et credo quia tanti viri recordatus sum pecca
ta mea remittantur vniuersa. Audiens ista Theo
dorus accensus est animo: ⁊ intra semetipsum depre
catus est dicēs. Domine deus meus: si talis est vir
iustus in terris: dignum me fac vt eum videaz ⁊ se
quens vestigia eius vniuersa mandata tua p̄ficiaz:
saluus quoq̄ factus bona tua que diligentibus te
promisisti promerear. Hec dicens cum lachrymis
vinciebatur amore diuino fortiter sauciatus. Post
aliquot autem dies: venit ad eos quidam venera
bilis vir Pecusius nomine decoratus vt visitaret
fratres: simulq̄ qualiter agerent scire desiderans.
Quem valde Theodorus precabatur: vt se comites
susciperet: ⁊ ad sanctum Pachomium dignaretur
adducere. Qui nihil differens: eum secum gratan
ter assumpsit. Cumq̄ peruenisset ad locum Theo
dorus adorauit dominum dicens. Benedictus es
domine: qui sic celeriter orationem peccatoris audi
sti ⁊ sicut abs te poposceram desiderium meum com
pleredignatus es. Accedēs ergo ad ostiū monaste
rij mox vt vidit Pachomium cepit flere pre gaudio.
Ad quem venerabilis pater ait. Noli fili mi plan
gere: quia ⁊ ego homo peccator sum licet dei opus
aggressus sim: ⁊ hec dicens: introduxit eum in mo
nasterium. Qui cum vidisset fratrum multitudinē:

illuminatus mente circa diuinum cultum pio zelo
vehementer incaluit: ac processu temporis magna
in virtutibus incrementa percepit. Erat enim lar
gitate diuini muneris preditus: ⁊ in operibus bo
nis ac verbis multum prudēs: ⁊ humilitate atq̄ cō
tritione cordis valde mirabilis: in ieiunijs sedulus
in vigilijs intentus: in oratione sollicitus nunq̄ pe
nitus omittens: quin spiritualis gratie maiora mu
nera sectaretur. Consolabatur autez plurimos me
rore depressos ⁊ eos qui in aliquo peccato deuiaue
rant āmonitione humili atq̄ benigna corrigebat.

¶ Theodorus matrem suam videre renuit.

Eniq̄ tam preclaram ac fulgentez cō
uersationez eius Pachomius cernēs
satz eū dilexit: ⁊ in corde suo p̄seruauit.
Audiens autem mater eius: q̄ apud
beatum Pachomiū moraretur: ad eū
protinus aduolat secum deferens eporum scripta:
que precipiebant: vt ei suus filius redderet. Hanc
ergo susceperunt virgines in monasterio quod a vi
rorum vt supra dictum est haud procul aberat: que
mox mittit epistolas sancto Pachomio: simul obse
crans: vt filium proprium videre permitteret. Tunc
aduocans Theodorū Pachomius ait ad eum Com
peri fili q̄ huc mater tua venerit: vt te videre desi
deret: ecce nobis ⁊ eporū litteras attulit. Pergēs
itaq̄ satisfacito matri maxime propter sanctos epi
scopos: qui nobis per eam dignati sunt scripta dirī
gere. Respondit Theodorus. Prius me venerabi
lis pater certum facito q̄ post tantam spiritualium
rerum cognitionem: non dabo inde rationez in die
iudicij: ⁊ quod precipis faciam. Hanc enim iurta mā
datum christi cum toto mundo deserui. Et quomo
do eam in offensionem fratrum nunc audeo conspi
cere. Nam prius ante manifestatiōem tante gratie
filij leui parentes proprios ignorarunt vt iustifi
cationes legis implerent. Cū magis ego qui tanti
muneris particeps fact⁹ sum parentes non debeo
diuine maiestati preponere dicente domino in eua
gelio: qui diligit patrem aut matrem super me: nō
est me dignus. Dicit ei Pachomius: Si putas id
tibi non expedire fili mi: non te cogo. Hoc autez eo
rum est: qui perfecte renunciant huic mundo: ⁊ se
ipsos penitus abnegant. Oportet enim monachos
inutiles ⁊ seculares salutationes ⁊ colloquia vana
diffugere: ⁊ bis qui membra christi sunt: pia mens
te sociari. Si quis autem passione quadam seculi
captus dicit parentes caro mea sunt: eos diligere
debeo: audiat beatum Petrum apostolum predi
cantem. A quo quis superatur: huic seruus efficit.
Qui ergo vincitur amore carnis: seruus sine dubio
ē carnis. Cumq̄ nō acquieuisset Theodorꝰ matri se
presentare: decreuit ⁊ illa in ipso monasterio cū p̄pi
permanere virginibus: hoc apud se semper tractās
Si voluntas domini fuerit: inter alios saltem mo
nachos videbo eum: ⁊ propter hanc occasionē meā
quoq̄ lucrabor animam: dum in hac sancta conuer
satione persisto. Constat igitur eos qui rigorem p̄
nomine christi non pro vana laude custodiunt plu
rimas vtilitatis causas ceteris adhibere: licet vide
antur ad breue tempus nonnullos offendere.

¶ De quibusdam reprobis monachis.

Mbitur sicut huius studium ad emu
lationem eorum qui meliora cupiūt
imitari pertulimus: ita negligētias
aliquorum iustū credimus ītimari: ad
cautelam eorum qui ista lecturi sunt.
Quidam monachi p̄m carnē viuen
tes nec veterem hominem curantes exuere sanctū Pa
chomium fortiter affligebant frequenter ira salutā
tibus eos monitis alloquens nullū p̄fectum eorum
penitus sentiebat. Unde tristis ⁊ anxius dño p eis
supplicabat ipensius dicens. Dominator dñe tu p̄
cepisti nobis diligere primos vt nosipsos. Quia er
go secreta cordis mei agnoscis: obsecro ne me cla
mantem ad te p eorum salute despicias sed misertus
eorum da illis timorem tuum: vt diuinam potentiā
agnoscentes: in veritate tibi deseruiant: spe p̄mis
sionum tuarum per omnia roborati: ⁊ nimis afflī
gitur anima mea pro eis ⁊ omnes sensus mei tur
bantur vsquequaq̄. Hec dicens fluit. Post aliquā
tos vero dies videns q̄ nec per orationem meliores
effecti sunt iterum stans ad orationem pro eis dño
supplicauit ⁊ quasdaz paruas ac proprias regulas
eis ordinandi atq̄ viuendi tradidit vt saltez quasi ser
ui statuta complentes: paulatim consuescerent ad
filiorum munus lectionis industria peruenire. Qui
cernentes se post concupiscentias suas ire non pos
se: presentiam sancti pachomij formidantes. spiritu
timoris non illius decepti sunt ⁊ abierūt retro post
sathanam: conuersationem eius admirabilem non
ferentes. Hiis itaq̄ recedentibus: gregꝰ vniuersus ī
sui status integritate permānsit magis ac magis ad
incrementa virtutum assurgens sicuti solēt in agris
optima frumenta letius efflorescere cuz fuerint ab
eis zizania radicitus amputata. Hec aūt retulit vo
lens ostendere: q̄ sicut nihil obest hominibus secu
lo deditis: si se tradiderint monachorum istitutis ita
nihil vtilitatis affert monachis p̄fessio venerabil⁹:
si negligentes extiterūt: sed nec oratio paterna nec
condescensio eos poterit adiuuare torpentes.

¶ Quod hospites separatim a ceno
bitis hospitium habere debent.

Onfessor interea dyonisius presby
ter ⁊ iconomus. i. dispensator eccle
sie tentiroxū amicissimus sancti pa
chomij: comperit aliquando q̄ ex
alijs monasterijs ad eum venientibus non condecebat cum suis fra

nrsbus vesci sed eos sequestratos loco iuxta monasterij fores excipiebat. Contristatus itaq; plurimū super hac re: venit ad eum: & increpantis pot⁹ assumens animū: q; monentis aiebat, nec recte facis abba: charitatem fratribus debitam non equalem omnib⁹ exhibens, qui correctionē ei⁹ cum multa lōganimitate: patientiaq; suscipiens: ita respondit. Nouit dominus propositum meum & paterna tua cognoscat affectio q; nunq; cuiuslibet animum cupiam contristare ne dicam spernere Quomodo igitur hoc auderem agere vt meum dim̄ puocans iritarē: q manifeste in euāgelio testatur dicēs q̄diu feciſtis vni ex minimis fratrib⁹ meis mihi feciſtis Accipe satisfactionem venerabilis pater: q: non velut vitans atq; spernēs eos qui huc veniūt: hoc qō asseris facio: sed q: in cenobio i congregationem suscepi plurimos qui nuper conuersi sunt & diuersos eorum mores esse cognosco. Noui nonnullos in tantum ipsius conuersatiōis ignaros vt nec monachorum habitum nouerint. Inter quos sunt paruuli tanta simplicitate viuentes vt nec dexteraz valeāt scire neq; sinistram. Idcirco credidi esse cōmodi⁹ vt superuenientes fratres seorsum susciperentur in honore maximo constituti. Hinc ergo: non estimo patribus vel fratribus qui ad nos diuertunt vllā contumeliam fieri: sed magis debitam reuerentiaz commodare presertim cuz statutis horis ad reddēdum nobiscū deo vota sua conueniant: & post hoc singuli ad loca destinata concurrant quieti operaz dantes: me dim̄ deum solliciti⁹; vsib⁹ eoz necessaria puidente. Ob hec aūt p̄fatus p̄byter omni eū laude dignissimū cōprobauit: certo agnoscens q; dim̄ deū cuncta ageret: multumq; releuatus sancti pachomij satisfactione letus remeauit ad propria.

¶ Quod vestimentum pachomij fluxum sanguinis restrinxit.

MUlier autem quedam in eadē tentirorum ciuitate patiebatur fluxum sanguinis: & hac infirmitate iam prolixo tempore laborabat. Hec audiens pachomium dei eē cultorem sanctaq; cōuersatione mirabilem: insuper & Dyonisiū presbyterum amicum eius esse charissimum: rogat eū vt sui misereatur: & quasi per occasionem necessariam ad se pachomium cuocet. Cum veniſſet pachomi⁹ ad ecclesiam: & post orationem dyonisiuz salutasset iuxta eum protinus assedit. Cunq; loquerentur ad inuicem mulier fiducia fidei roborata: credensq; dicenti christo: confide filia: fides tua saluaz te fecit. Post tergum eius latenter accessit: & cuculli quod cooperiebat caput tremens attigit: statimq; sanata est Et procidens in faciem suam adorauit dominum glorificans eius clementiam q; tanta per seruos suos beneficia credentibus contuliſſet. Tunc sanctus vir dyonisius factum sentiens benedixit mulieri: & protinus repedauit.

¶ Quod pachomius malum bo minem cum bonitate deuicit.

ALiquando vero necessitas coegit vt sepis munimine monasterium vallaret in quo opere laborantibus fratribus ipse celitus ferebat maximum auxilium. Post aliquantos autez dies monachus quidam presbyter multorum fratruz pater exist̄ens: qui solitus erat sanctum pachomium crebro visitare: venit ad eum cum vno fratre ꝓpter cōtentionem que in monasterio orta fuerat: ex hac vi delicet causa. Is ipse frater qui cuz eo peruenerat molestus erat ei nimium: clericatus desiderans dignitatem: quez sciens indignum tali munere diuerso modo sine hoc ipsum fieret differebat. Et cuz amplius importunitatem eius ferre non posset venit ad sanctum pachomium cuncta negocia eidem pandens: certus q; ipse solus contentiones posset absoluere. Qui cū causam penitus cognouisset ait. Nonne ad hoc veniſti vt per me cognosceres domini volūtatem. Audi ergo me & da ei quod postulat nihil in hac parte desperans. Fortassis enim p̄ hoc officiuz liberabitur anima eius de captiuitate dyaboli Sepe nanq; contingit vt homo malus affect⁹ beneficijs ad bonos se conferat mores. Desideriuz nanq; meliorum pium nouit propositum bis dumtaxat animabus: que non vsqueadeo negligenti corpore prolapse sunt: vt possint studere virtutibus. Nos ergo frater hoc agere decet quod deo placet. Sic em̄ dilectio eius in nobis esse probabitur si cōpatiamur alterutrum. Hoc accepto responso senior fecit quod sibi fuerat imperatum. Sed ille insup voti compos effectus ad beatum pachomiuz reuersus est iam mente sobrius atq; compūctus & cadēs in faciem confitebatur dicens. O homo dei multū sublimatus es a deo: qui discernens ea que prinēt ad salutem malum in bonoviciſti. Si ergo non fuiſses erga me mitis atq; longanimis: sed aliquid in me rigidum protuliſſes: ab hoc diſceſſiſſem habitu & a deo prorsus alienus efficerer. Nunc autez benedictus tu a domino per quem anima mea salua facta est. Tunc alleuans eum de terra venerabilis senex portabatur vt vitam sumeret congruam dignitati nequando negligens perpetua in futuro tormenta sentiret. Et osculans eū dimiſit in pace: quē & vsq; ad fores monasterij prosecutus est.

¶ Quod mulierem a demonio vexatam liberauit.

ADhuc aūt sancto pachomio ibidē stante eccevir a lōge festinus venēs ad eius vestigia se puoluit obsecrās vt filiam suā a demonio vexatā p̄ xp̄i gratiā curare dignaret. Quo relicto pre foribus ingressus ipse tale ei risum p ostiariū dirigit. Non est nobis consuetudo cum mulieribus loqui sed si quid habes ex vestimentis eius mitte nobis quod

in nomine domini benedicētes tibi protinus remittamus & credimus in christo: q; filia tua isto modo ab inimici liberetur incursu. Cunq; tunica puelle sancto fuiſset allata seuere nimis intuens ait. Non est eius iste vestitus. Affirmante vero patre atq; dicente eius esse respondit. Cognoui q; eius sit sed virginitatem suā deo dedicano: non seruauit sanctimonie puritatem propter hoc eius inspiciens tunicam: & intelligens castitatem suaz minime custodire: non eius restatus sum. Spondeat itaq; se in cōspectu domini deinceps viuere continenter & ꝓficiabitur ei christus: sanamq; restituet. Pater igit indignans & merens filiam suam perscrutatus est: & sic esse vt sanctus pachomius dixerat puelle cōfessiōe cognouit. Que dū cū iuramēto pollicita fuisset nunq; se talia gerere: pro ea vir beatus domino supplicauit benedicensq; oleū ei misit. Quo p̄cta fine mora curata est: & glorificabat dominum iugiter q; non solum demone: sed etiam detestabili conuersatione caruiſſet: & in reliquum cōtinentie se studijs per christi mancipauit auxilium.

¶ Quendam possessum a demone liberauit.

ALi igitur opinione de sancto viro vbiq; currente alius nihilominus q̄ filiuz suum a demone possessum fine itermissione deflebat nec eum perducere poterat ad monasterium genu obfix⁹ supplicabat pachomio vt p eo precaretur oīpotentiaz christi. Qui cum oraſſet dedit ei benedictum panē sollicite precipiens vt ante cibum ex eo paululum semper energuminus sumeret. Cunq; esuriſſet filius eius: ex ipso pane particulam ei tradidit. Sed non permiſit immundus spiritus: vt extinde omnino gustaret ex alijs autem panibus manus suas ipleuit: cepitq; comedere. Pater ergo benedictum per frusta cōminuens in exterioribus palmaruz sublatis etinde ossibus immiſit: & bas ei tantum modo palmas apposuit: vt nesciens id quod factum est benedictionem percipere mereretur. Quas adaperiens frusta que iniecta fuerant: proiiciebat & ipsas exterans palmas nihil penitus esce volebat accipere. cunq; pater euz sine cibo manere diebus plurimis compuliſſet: fame coactus de benedicto pane pcepit ac protinus somno detentus a maligno spiritu liberatus est. Quem secum pater ad sancti pachomij vestigia perduxit: laudans deum qui p seruos suos operatur magnalia & gloriosa quorum non est numerus. Alias quoq; sanitates: in virtute sancti spiritus vir beatiſſimus faciens non extollebat nec vnq; cor eius elatum est habebat autez banc a domino gratiam vt idem semper & equalis esset in omnibus: animumq; in disciplina domini sollicituz contineret. Et si, quādo poscens aliquid a dño petitionis sue non consequeretur effectum non contristabatur omnino: sed patiētiſſime sustinebat. scies boc expedire vel sibi vel omnibus quicquid diuina misericordia censuiſſet, quia frequenter intentione sincera videmur postulare cōtraria: que domini bonitas cum non concedit prestare dignatur & tūc potius clementer exaudit: cuz vota nostre ignorantie nocte velata non perficit immo aperte.

misericorditer nō dat suis q̄ petunt.

¶ De conuersione sancti Siluani.

QUidam deniq; iuuenis Siluanus nomine de cena conuersus ad sanctū pachomium venit volens in eius monasterio cōmorari. Qui cū susceptus eēt infectus peruersa consuetudine seculi nullius discipline regulis poterat coerceri: salutēq; ꝓpriam negligens: dies suos vanitatibus pristinis atq; peccatis occupabat adeo: vt nōnullos ex fratribus cuerteret: & ad studium simile cōmoueret. Quod plurimi non ferētes: sancto pachomio suggesserunt: vt euz de monasterio pelli preciperet Ad quā venia eis non annuit sed equanimiter ferens ammonuit prefatum vt se corrigeret & ab antiqua conuersatione reuocaret. Pro quo etiam iugiter dim̄ exorabat: vt ei cōpunctionem cordis: solita pietatis abundantia largiretur. Cunq; memoratus iuuenis in propria perſisteret prauitate: & aliis exemplū perditionis ostenderet: ad postremū visus est oib⁹: vt a sancta cōgregatione velut indignissimus arceretur. Sed beatus pachomius hoc idez credidit differendū. Que mitissima atq; sapientissima correptione conueniens & celestib⁹ erudiens institutis ita diuino timore succendit: & sic aia eius futuroꝝ fide ꝓuincta est vt se deinceps abstinere nō posset a lachrymis. Emendatus itaq; p oia magnū ceteris documentū ꝓuersatiōis exhibuit. In oi nāq; loco & in omni opatione flebat iugiter: & nec tūc quidē: cū cibū inter fratres caperet a lamētatione cessabat. Que res ēt pmouit multos ex monachis: q̄ & dixerūt. Tandē a planctu te cohibe: nec te tanta q̄sum⁹ afflictiōe deficias. Qui rūdit. Conor me quidē sicut iubens: a lachrymis tēperare: nec possum. Pectus enim meū veluti q̄dam flāma comburens quietū me esse nō finit. Rursuz ipsi dixerunt. Apud te in secreto tuo vel certe in oīonibus plāgito cū veroveninus ad mensam: cibū sumere debes & a fletibus abstinere. Nā possibile est aiam etiam fine istis exterioribus lachrymis semp in compunctione pfistere q; plures e fratribus videntes te flētē: mā ducare nō pñt. Et cogebāt eū fateri: cur ita se suis diluerct fletibus. Tunc ait ad eos. Non vultis vt plangā: cū videā me foueri multis obsequijs sanctoꝝ fratrū: quoꝝ & puluis pedum mihi venerādus est: nec eis me cōferre dignum obsequium existimo? Non ego plangam quod homo multis peccatis obnoxius officia tanta percipiam: Timeo valde ne sicut Datban & Abyron me quoq; propbanū biatu suo terra deglutiat, Illi nanq; impijs au-

bus manibusq; pollutis sancta sibimet vsurpare tē ptauerunt ego vero post tantā cognitionem diuini muneris aīe mee salutē defidiosa ꝓuersatiōe negle xi. Ideo quippe ista recolēs: nō erubesco flere co ram oībus: q; multa facinora mea esse cognosco: q̄ iugibus lachrymarū fontibus debeā expiare. Qō si ipsam miserā aīam per lamenta diffunderez nihil facerem magnū: q; nullum ꝓ factis meis in pñti di gnū possum recipere suppliciū. Cunq; ꝓ dies singu los idem frater ad meliora ꝓficeret: omnesq; ꝓpe modū in humilitate superet ita de eo sanctus Pa chomi⁹ cepit coā oībus dicere. Testor fratres ac filij coā deo t sanctis eius angelis: q; ex quo ceno bium hoc fundatū est: nullū de fratribus qui mecū sunt vel fuerunt humilitatē meā secutū esse cogno sco nisi vnū tantūmō. Quo fratres audito nōnulli putabant hunc esse theodorum: alij petronium: alij vero oxisiū. Cunq; rogaret theodorus eū vt ꝙs il le esset depromeret: t sanctus vir indicare differret rursus eū theodorus vehementer vrgebat: alij quo q; maiores ex fratribus plurimū deprecabant⁹ vt di ceret quis esset cui testimoniū tale ꝓhiberet. Tunc rñdit pachomius. Si scirem eum de quo dicturus sum vane glorie stimulus incitari nunq; eū ostende rē. Sed q; ꝓculdubio credo q; per x̄pi gratiā q̄tū laudes accesserint tanto ipse munus humilitat̄ ac quirit: idcirco vt eū possitis imitari sine metu palā beatificare non desino: tu quidē theodore t quicū q; tui sunt similes: fortiter certantes in monasterio dyabolū vincristis: vt passerē: t subvestris pedibus allisistis eum ꝓ dei gratiā cōculcantes vt puluerē: sed si qō absit negleueritis in aliquo consurgens is qui sub vestigijs vestris ē aduersus: vos graui furo re bacchabitur. Juuenis autem siluanus quem du dum ꝓpter negligentiā de monasterio pellere vole batis: ita ꝓstrauit inimicū t a suis sensib⁹ fugauit vt nusq; coraz eo compareat: altaq; humilitate eū per omnia superauit. Et vos quidem fratres babē tes opera iusticie in bis que gessistis glorioſi confi ditis: bic autem quanto fortius pugnat: tāto se de teriorem oībus iudicat ex tota mente: totaq; virtu te inutilem se reprobumq; denuncians. Jdeo deni q; t lachrymas habet in promptu: quia semetipsum nimis humiliat t inclinat: nec alicuius momēti qō gerit existimat. Nibil autem ita reddit inimicum invalidum sicut humilitas de corde puro: cui tamē correctionis opera probantur adiuncta. Sic itaq; viriliter antefatus Siluanus per octo annoz̄ cur ricula deo militans: cursum vite sue finiuit in pace De cuius exitu testatus beatus Pachomius est. q; multitudo sanctorum angelorum cum magna leti cia sumentes animam eius velut dilectam hostiam christi conspectibus obtulerunt.

humilitas

¶ Pachomius mortuum indu mentis suis spoliari iussit.

EOdem vero tpe panos ciuitatis eps varus noīe: ꝓ oīa venerabilis ac deo deditus: rectiq; fidei feruentissimus amator existens audiuit dispositionez cōuersatiōis Pachomij. Ad quez mis sis epīs euocauit eū: plurimis verbis exoꝛās: vt ēt circa ciuitatē eius monasteria optata construeret. Eūq; multis ex cāis ꝑcib⁹ acquieuissent epī: dum ꝓperat ad eū iustū credidit: vt pariter oīa q̄ ab eo curabant⁹ inuiseret. Et cū vnī ex ipsis monasterijs appropinquasset: cuiusdā fratris occurrit exequijs qui vitā suā negligenter insumpserat. Fratres aūt ipsius monasterij funus ꝓsequebaꝰ bonorifice psal mos solitos cōcinentes: pñtib⁹ quoq; defuncti pa rentibus ac propinquis. Qui cumvidissent Pacho miū feretrū continuo deposuerunt: vt tam ꝓ mor tuo q̄ pro se dño supplicaret. Qui mox debitā ora tionē psoluit: t cōuersus ad fratres ait. Sinite psal lere. precepitq; defuncti vestimēta splēdida quib⁹ inuolutus erat auferri que coā oībus fecit exuri: t ita cadauer efferri iussit ꝓter aliquā psalmodiā atq; sepelire fratrē. Jgit̄ fratres cū parentib⁹ eius t vniuersis qui tunc aderant nouū genus spectacu li cōtuentes. t obstupefacti nimiū precabant⁹ senē: vt cōsuetā sup eū psalmodiā celebrari permitteret. Cū non acquieuissent: ceperunt parentes defuncti culpantes eum dicere. Quidest hoc spectaculum nouum. Quis non misereatur mortuo licet sit inimi cus. Sufficiens per se est ipsa calamitas. Noli que sumus inferre mortuo quod nec belue facerēt: nec tuam condecet sanctitatem. Nam t nos hinc nota mur maximo opprobrio: aliaq; q̄plurima suspitio num opprobria nascunt⁹. Utinā nunq; ad istū locuz veniss emus: vtinā nec iste monachus fuisset effect⁹ non hunc eternū dolorē nobis infligeret. Rogam⁹ ergo vt solitaz psalmodiā defun: to restituas. Qui respondens ait eis. Vere fratres t filij: plus vobis de visibili ac re tpali curantibus ego de inuisibili eius substantia sollicitudinē gerā: t idcirco hoc erga eum fieri iubeam. Et vos quidez maiores illi do lores: per hunc bonorē quē putatis acquiritis. ego autem quantulācunq; ei requiem vel satisfactionē per banc iniuriam preparabo. Propter quod neci futuro pro hoc exanimi corpusculo. sed pro immor tali eius anima satago: que t banc carnē rursus in resurrectione receptura est: t incoruptam t inte gram Alias aūt si hoc quod vultis annuero: veluti placens hominibus iudicabor: atq; vt ad presens vobis satisfeciss videar: id despicio quod ei pro desse poterit in futuro. Fons enim bonitatis deus noster existens occasiones querit per quas opulen ta super nos dona pietatis sue effundat: remittat nobis peccata non solum in hoc seculo: sed etiaz in futuro: naz cum dicat in euangelio: qui blaspbema uerit in spiritumsanctum: nō remittetur ei neq; bic neq; in futuro seculo: dat patenter intelligi quod sunt quedam delicta que possunt: t post banc vitā

ali q̄ ꝑta in futuro remitti.

si pro eis supplicetur ignoſci. Nos vō quos dignos iudicauit christi potentia diuine sue dispensatiōis exercere medicinam si non vnicuiq; congruens ad iutoziuz proferamus profecto veluti contemptores existimabimur: t audiemus illud quod scriptuz est in prophbeta. Vite cōtemptores t admiramini t dis perdimini. Et ideo queso finite defunctum a prio ris malis aliquatenus exui: t quātulamcunq; re quiem in illo futuro examine promereri. Sepelite ergo eum sine psalmis vt dixi. Potens est enim de⁹ benignus t clemens multumq; misericors: pro sup plicatione nostre paruitatis eum in eterna sua reqe collocare. Hec cum dixisset abierunt: t secundū qō venerabilis pater preceperat eum in monte vbi cō stituta erant monumenta sepelire curarunt.

¶ Quod pachomius animā cuiusdā mo nachi vidit angelos ad celum deducere.

BEatus est autem ibidem sanct⁹ Pa chomius cum duobus monachis: do cebatq; in primis singulos timorez do mini: deide qualiter aduersus dyabo lum dimicare deberent: t insidiarum ei⁹ per x̄pi gratiaz possent declinare potentiā. Tūc nunciatur ei q̄ frater de cenobostbiorum monaste rio graui infirmitate detentus: benedictionez pre cis eius vltimam postularet. Hec audiēs homo dei confestim se. urus est eos: qui hec sibi retulerāt Cunq; conatus proficisceretur. t duobus vel trib⁹ millibus abesset a monasterio quod petebat: audi uit suauissimam vocem in aere personantem: suspi cienq; vidit ipsius fratris animam velut curru ab angelis dominum laudantibus: ad beatam vitam perennemq; sustolli: comites autem Pachomij cuz neq; vocem audirent nec quicq; sentirent, penitus sed tantūmodo cernerent eum ad orientem diu re spicere: dicunt ei Tu cur hec fecisti pater. Propere mus vt possimus occurrere ei. Qui respondit: frus tra iam currimus: hoc enim est quod diu confide ro: quemadmoduz frater ipse ad gaudia perpetua perducatur. Quem cum rogarent vt eis exponeret quomodo vidisset animam q̄tum poterat audire narrauit eis: ex bis que ipse compererat. Quidam igitur ex eis euntes ad⁹ memoratū monasterium t diligenter inquirentes qua hora frater ille dormis set: ea que a sancto didicerant viro vera omnia co gnouerunt. Hec autem retulimus duabus ex cau sis: primum volentes ostendere beatum senem ni mium fuisse perspicacissimum, gratiamq; possedis se ꝓpheticam: ac longe posita intellectualibus ocu lis preuidisse: deinde vt tales semper imitantes malorum consortia sollicite vitaremus. Et de bis q̄ dem vobis hactenus dicta sufficiant.

¶ Quod destructores edificij do minus igne diuino combussit.

SAnctus ergo Pachomius ad anti fatum episcopum cum suis mona chis veniens: ab eo in summa vene ratione susceptus est. Nam festiui tatem maximam in eius celebrauit aduentu. dedit ei loca vbi spera ta conderet monasteria: ficut dudum per scripta co gnouerat: que etiam venerabilis vir cum alacrita te construxit. Et cum macerie munimine circun duceret ne quis facile possit irrumpere: quidam pe stilētes homines quos dyabolus cecauit inuidia: nocte venientes: que constructa fuerant destrue bant. Sed non in longum malignitatis eorum pe na dilata est. Nam cuz senex discipulos suos ad to lerantiam cōmoneret: t illi nequissimi iuxta cōsue tudinē conuenissent: vt facinorum⁹ suorum cepta p ficerent: ab angelis domini protinus exusti sunt: t velut cera a facie ignis ad nibilū redacti sunt. Fra tres ergo velociter vniuersum consummauerūt edi ficium in quo beatus Pachomius, constituit mona chos religiosos viros: quibus samuelem prepositum bilarem virum t dono frugalitatis eximium. Quia vero predicta monasteria in suburbio fuerant con stituta: idem sanctus ibi vult manere diutius: vsq; dum bi quos ordinauerat christi munere firma rentur.

exusti sunt ma li homines.

¶ De inquisitionibus philosophi.

INterea philosophus quidam ciuita tis ipsius audita seruorum dei opinio ne venit ad eos scirevolens qui essent quid ve profiterentur: t videns ali quos ex monachis: ait ad eos. Voca te mihi patrem vestrum quia de rebus necessarijs cum eo disputaturus sum. Cum cognouisset autez sanctus vir: quia philosophus esset misit ad eū cor nelium t theodorum precipiens eis vt ad ea que sci scitaretur prudenti rñsione satisfacerent. Egressis igitur ad euz philosophus ait. Multus ad nos ser mo delatus est: q; sapientie geratis studium: t iur ta religionem vestram quietem diligatis impensi⁹: insuper etiam prudenter bis qui proponūt aliquid satisfacere videamini: t ideo de bis que legitis vos interrogare disposui. Cui theodorus profecto q̄d vis ait. Et philosophus. Habeto tu inquit mecū disputationez: vt que fuerint quesita dissoluas. Et theodorus ait. Exprime iam quod intendis. Tunc philosophus ait. Quis nō natus mortuus ē? Quis rursuz natus a morte subtract⁹ nō est? Quis cuz sit mortuus non est fetore corruptus? Et ait theodo rus non grandis hec propositio tua o philosophe nam facile quod queris soluam. Qui non nat⁹ mor tuus est: babetur protoplaustus. Qui vero natus est nec tamē mortuus est et stit Enoch qui deo pla cuit t translatus est. Mortuus autez nec fetore cor ruptus ꝓz est lotb que cōuersa ē in statuam salis

tres q̄nes philosophi dissoluit theodorus.

vsq; nunc in eo habitu pro incredulorum per durat exemplo. Et ideo consilium do tibi o philosophe vt bas ineptas propositiones tuas & inanes deserens questiones ad christum verum quem colimus ſſi ne dilatione conuertaris, remissionemq; tuorū pec catorū pro eterna salute nō despicias. Ad hec philosophus obstupefactus nihil inquisiuit vlterius: sed recedens acumen virtis responsionemq; tam celerem paratamq; miratus est.

¶ De abstinentia monachorum.

DRoinde pachomius in eisdem monasterijs nuper extructis diebus pluribus immoratus: exinde profectus: atq; ad aliud monasteriū ſquod sub ei⁹ erat ditione ſperuenit. Quem cū fratres omnes in occursu properantes summa veneratione suscepissent: infantulus quidam de ipsa congregatione: qui inter alios occurrerat clamare cepit ac dicere. Vere pater ex quo hinc ambulasti: nullus nobis nec olera nec legumē aliquod coxit. Ad quem sanctus grata mente respondit. Non contristeris fili mi: coquā. Ingressusq; monasteriū post oratione m venit ad coquinam & inueniens fratres qui coquine preerat: ſpyatos, i. tegetes operantem quas mattas vulgus appellat: ait ad eū. Dic mihi frater: q̄tum temporis habes ex quo nō coxisti fratribus olera vel legumina? Qui rndit. Sunt duo fere menses. Et sanctus pachomius ait ad eū. quare contra preceptum facere voluisti: vt tanta fratrū negligeretur vtilitas? Qui sub humili satisfactiōe respōdit. optaueram quidē venerabilis pater: quotidie implere ministeriū meum sed quia quicquid coquebaz non consumebatur a fratribus quia omnes abstinent: soli quippe pueri aliquid coquere precipiunt ne tanto labore peracta proficeretur expensa: propterea pulmentū non coxi. At ne ociosus essez ſpyatos elegi cum fratribus tegere sciens vnum de bis qui mihi deputati ſūt ad opus huiusmodi posse sufficere: vt paruas escas, i. olitas & herbulas ad refectionem fratribus pararet. Hec audiens pachomius. & quot sunt inquit ſpyate quas te fecisse dixisti? Qui respondit. Quingente. Et ille Deferſinquit huc omnes vt videam. Que cū fuissent allate: protin⁹ eas igne suppositio iussit exuri. Tūc ait ad illos. Sicut vobis traditam vos erga dispē sationem fratrum regulam desperistis sic ego passim labores vestros incendio concremauit: quatenꝰ cognoscatis q̄ pernicioſum sit patrum instituta cōuellere: que pro animarum salute prouisa sunt. An ignoratis q̄ glorioſuz sit semper abstinere a presentibus. Nam ſi quis ab ea re que in eius est potestate: diuina confideratione se continet: magnum consequitur a domino p̄mium. Ab ea vero re cuius vtē di licentiā non hz quadā nosciē necessitate cohibet: & ideo ꝓpter abstinentiā coactā atq; inutilē frustra videt expectare mercedē. Deniq; cum plures esce apposite fuerint: & fratres parcius his vtūtur ꝓpter deū: tunc apud eū sibi maximā spē reponūt. De cibis aūt quos nō vident nec eis ad percipiendū facultas vlla tribuitur: quō pro perfimonia premia concedentur. Ideoq; propter exiguos sumptus tā ta fratrum non debuit intermitti cōmoditas.

¶ Quod anachoretarum peruersa dogmata celitus persensit atq; coarcuit.

EC cū pachomi⁹ loqueret ad eos & sufficient eoꝝ delicta corripiet: ostiarius ad eū festin⁹ ingressus est magnos viros & anachoretas egregios indicans aduenisse: qui eum videre desiderarēt. Quos illico iussit intrare debitaq; reuerentia salutans eos post orationem ſper fratrum deducebat cellulas & oia eis monasterij loca mōstrabat. Qui rogauerūt senē vt cū eoꝝ q̄b⁹ reb⁹ cupent secreto loq̄rent. Tūc itro duxit eos in cellā suā seoꝝ suz sedit q; cum eis. Illis aūt de rebus inauditis atq; arcbanis altius disputantibus cepit sanctus odoꝛē ſentire teterrimum. Videbat em̄ eos occulto satis vti sermone: & in scripturis paratos existere: nec poterat de intolerāria fetoris aliq̄d vel cogitare vel dicere. Vbi ergo de diuinis eloquijs diutius disputarūt: & hora nona iaz refectiōis tps indicaret: surgētes ipsi mox abierūt. Quos sanct⁹ vir enitius hortabat vt cibuz pariter sumerēt. Qui noluerunt penit⁹ acquiescere dicētes festinare se ante occasum solis ad ꝓpria remeare. Et vale dicentes eis: sine mora profecti sunt. Tūc pachomius volēs certius cām fetoris agnoscere in oꝛonē ꝓsternit⁹ exorans dn̄m quatenus sibi quales essent pādere dignaret: mox q; cognouit q̄ ipietatis eoꝝ dogmata, quibus pbant ibuti, tāta pnicie de eoꝝ cordibus exalarent. Nec mora viros ipsos insequit: & apprehēsis ait. Unū volo vos interrogare sermonē. Qui dixerunt. Interroga. Quib⁹ ille ait. Origenis estis imbuti dogmate? Qui negantes dixerunt. Nequaq;. Quib⁹ ait. Ecce contestor vos cora dño: q̄ oia homo qui legit origenē & assentit his que prave disseruit in ꝓfunda pueniet ifero rū: hereditasq; eius erunt vermes & exteriores tenebre q̄bus iniquoꝝ aie fine fine punient. Et ego qd̄ mihi manifestatū est a dño vobis sollicite nūciaui ex hoc innocens ero vos videritis ſi ea que sunt vana respueritis. Quod ſi mihi vultis acquiescere decoq; placere per oia cūctos Origenis libros in flumen mergite ne ab illis vosipſi mergamini. Hec dicens discessit ab eis: & redigēs ad exercitū solite virtutis: reperit fratres in oꝛonē consistere: cum quibus alacriter hymnos cantilene spiritalis explicuit.

¶ De visione posterorum suorum: prelatorum atq; subditorum.

MOnachis vero ad vescendū conuenientibus venerabilis senex in cella vbi cōsueuerat supplicare dño se recepit & obserās ostiū orabat intēte: memor visiōis quā aliqñ ꝓspexerat & obsecrabat dn̄m: quatenꝰ ei declararet statū monachoꝝ q̄ futurus esset: vel q̄ post eius obitū in tāta ꝓgregatione ptingerēt & ab hora nona vsq; ad illud tps q̄ frater qui nocturnis in oꝛonibus p̄erat vocē mitteret: & ad p̄ces solitas excitaret ſinstantiā sue supplicatiōis extendit. Eunq; p̄carefattētius: subito circa mediā noctē visionē cernit: q̄ eū iuxta petitionē ppriā de statu posteroꝝ suoꝝ plenꝰ edoceret. Naz monasteria sua vehementi⁹ dilatāda nōnullos q̄p pe pie victuros & cōtinenter agnouit: neglecturos etiam plurimos didicit suamq; salutem penitus pdituros. Vidit ergo sicut ipse narrauit multitudinē monachoꝝ in valle quadā ꝓfunda satis atq; caliginosa ꝓsistere: & alios exinde velle ꝓscendere nec valere: quidā enim occurrebant ex aduerso sibi nec inuicem dinoscere poterant: nec de ꝓfundo illo & tenebroso loco prorsus emergere: alios autez frustra conantes pre lassitudine ruere atq; ad inferos pernenire: alios iacentes miserabili ac lachrymosa voce deflere: nonnullos vero cum maximo labore cōscendere: quibus in ascensu ipso lux protinus occurrebat: in qua constituti referebant deo gratias: q̄ euadere potuissent. Ita pachomius intellexit que nouissimis essent euentura temporibus: cecitatem mentis eoꝝ qui post futuri sunt & erroꝛez cordis bonoꝝ defectum valde doluit maxime vero q̄ p̄positi tunc negligentes ac desides foxent: sed concordia discordiose vterentur placentes stulte multitudini: & ostentantes habitum monachoꝝ: nulla q̄ bona opera preferentes. simul autē pessimis primatum tenentibus: ipsumq; nomen sancte conuersationis ignoātibus necesse est emulatiōes ac iurgia generari: & quis presit ac maior sit ambitiosa lite ꝓtendere & reprobari q̄dē bonos ac malos eligi: nec probitate moꝝ: sed antiquitate vel ordine vnū quēq; velle ceteris anteferri: vnde neq; aliqua bonis viris loquendi fiducia suberit pro vtilitate cōi: sed erunt in filētio & quiete: aut certe sub colore honestatis: magnis persecutionibus affligentur. Et quidem opus singulare censere. cum omnia pene q̄ sunt regulis subnixa diuinis: humanis cōmutabūtur illecebris. Tunc pachomius exclamauit ad dominum dicens. Omnipotens deus ſi sic erit: vt q̄d permisisti cenobia ista constitui? Si enim in tempore nouissimo: qui fratribus preerunt: peruersi futuri sunt: quales erunt illi qui sub eoꝝ regimine versabuntur? Et ecus enim ceco ducatum prebens: vterq; in foueam cadunt. Heu me quia frustra & supernacue laboraui. Memento domine studiorum meorum: que tuo munere perfecisti: memento famulorum tuorum: qui tibi tota mente deseruiunt: memēto testamenti tui: quod vsq; ad consummationem seculi a tuis promisisti custodiri cultoribus. Tu nosti domine: quia ex quo suscepi hunc habituz monachi nimis humiliatus suz in conspectu tuo nunq; satiat⁹ ſum pane & aqua vel qualibet creatura alia quam fecisti. Hec eo dicente: vox ad eum facta est dicens. Ne glorieris pachomi cum sis homo: & indiges misericordia: quia cuncta que cōdidit: mea miseratione subsistunt. Qui confestim prostratus i terram: misericordiaz domini postulabat dicens. Omnipotens deus veniant mihi miserationes tue & viuā & ne auertas misericordias tuas a me: q: miat veritas tua semp̄ susceperunt me. Scio em̄ ego dñe: q: nutant & claudicant vniuersa sine protectiōis tue auxilio. Hoc cum dixisset: astiterunt super eum angeli lucis: & inuenis in medio eorum: ineffabili pulchritudine atq; claritate resplendens: qui instar solis ex se fulgoris radios emittebat habēs super caput coronam spineam: & leuantes a terra pachomiū angeli dicunt ei. Quoniaz petisti a dño miam ecce venit tibi misericordia tua deus glorie iesus xps filꝰ dei patris vnigenitus: qui missus est in hunc mundum: & p̄ salute generis humani crucifixus est: spineam ferens in capite coronam. Et pachomius ait Oro dñe: nūquid ego te crucifixi. Et dns placidior ait ad eū. Non tu q̄dez crucifixisti me: sed parētes tui. Verūtamē animequior esto & confortet cor tuū q: posteritas tua manebit in seculū nec vsq; in finē mundi deficiet: ipsiq; qui post te futuri sunt de profunda illa caligine liberabūtur quotquot virerint abstinenter: & curam salutis ppie gesserint. Hodo nanq; qui presentia tua se continēt tuaq; sequētes exempla virtutum, maxima gratia luce resplendent: post te vero qui in huius seculi caligine fuerīt immorati: quia prudenter intelligent que petenda sunt que ve fugienda: & spontanea voluntate nullo humanitus vtentes exemplo: de tantis exciderūt tenebris omnemq; iusticiam seruantes: eternam vitam toto corde dilexerunt amen dico tibi qui cum istis erunt qui nunc tecum in summa continentia & sanctitate preclari sunt: eandēq; salutē ac requiez sortient. Hec dicens dns ascēdit in celū. Sic autez illustratus aer est: vt splendor lucis illius nō possit humanis sermonibus explicari.

¶ Exhortatio resistendi contra dyabolum.

HAnc pachomius sup bis q̄ sibi ostensa sunt: synatim cū vniuersa fraternitate conuenit. Et officio scō solēniter adipleto: cūcti monachi iuxta consuetudinē corā sene ad audiēdū vbū astiterūt qui apiens os suū: docebat eos dicēs Filioli mei q̄ tacūq; ē virt⁹ in nobis atq; possibilitas. p salute nra certam̄ fortit: & aduersus armatū hostē viriliter dimicare debem⁹: priusq; veniat tps i q̄ nosmetipsos si tm̄ inertes fuerim⁹ ac desides: miserabili lamētatione plangamus. Non negligamus dies nostros: quos largitus est nobis dominus: sed operemur in eis cum tota alacritate virtutem. Dico enim vobis qm̄

si sciretis: quanta sanctis in celestibus bona parata sunt: & que tormēta maneāt eis qui a virtutis itinere deuiarunt: & cognita veritate non in ea digne versati sunt: summis virtutibus eterna supplicia vitantes hereditatē illam beatā: que dei famulis promissa est: festinaretis adipisci: quam nemo nisi malus ac perditus fugit ac negligit: quia quid admittit penitus nescit quē, iamq; respicere oportet & terrenis absolui cupiditatibus: vt mala preterita deflendo iugiter indulgentiam domini consequatur: & sic ad meliora conuersus iter suum dirigat: quatenus in exitu vite letus existens: ad celestem regem cuz magna laude pueniat: quando terrestre hoc babitaculū deserens: anima ad cognitionē sue substātie properat. quando celestibus sociata virtutibus ad patrē luminū puenire festinat. Quid extollitur homo per vanā gloriaz. Quid erigit puluis. Quid superbit terra & cinis. Plangamus nosipsos potī' dū tēpus babem': ne cū fuerit expleta singulis determinata dilatio: tunc inueniamur tēpus penitētie exposcere: quando iam accipere non meremur. In hac enim vita nobis peccata deflere pmissum est in inferno autem a sancto Dauid propbeta dictū est: quis confitebitur domino. Nimis anima illa probabitur infelix: & omni lacbymarū fonte plā gēda: que seculo renuncians iterū seculi actib' implicatur: & inutilibus dudum curis exuta rursuz redit ad dura seruitutis obsequia. Et ideo charissimi fratres: ab boc instabili mundo: & post paululū transituro: ppetuam beatamq; vitā nobis non patiamur auferri. Vereor autē & totus penitus intremisco: ne carnis nostre parentes vsi seculi reb' & vite psentis occupati negocijs: qui putant nos deseruisse mundi mala: & ab binc iaz vita frui perpetua: suo nos iudicio cōdēnent: dicētes nobis. Quomodo lassati estis in semitis nostris tantis obstasti miserijs. Eruta nāq; taz magna tristicia vobis etiam mero: accessit & penis nostris vester ignis adiectus est. Rami quippe vestri fructus ferunt inutiles: nec fructus quos in flore monstrauerunt: ediderunt. Sed & illud propbeticuz: & si vobis ingerant: expauesco. Ideo in depredationē venerunt: derelicti facti sunt & abominabiles: & corona capitis eorum sublata est. Ciuitates ad austruz site clause sunt: nec est qui aperiat eas. Tollatur igitur impius: ne videat gloriam dei. Hec cogitantes fratres mei totis certemus viribus ne ab boste superemur. Ille semper insistit vt perimat: nos sollicite vigilemus: ne quod absit: eius fraude perimamur. Ante omnia pze oculis babeamus vltimū diē: & momētis singulis eternoz dolorū supplicia formidemus. His enim causis anima se consuescit agnoscere: corpusq; ieiunijs ac vigilijs deprimens: ipsa in meroze luctuq; continuo perseverat: donec spiritus sancti calore succensa: superne contēplationis mereatur auxiliū: & a contagijs eruta terrenis diuinis iugiter eracietur alloquijs. Alias etiam qui semper bec cogitat: puritatem mentis obtinet. humilitatem cordis acquirit: vanam gloriam respuit: omni seculari prudētia carere contendit. Philosophetur ergo charissimi fratres: anima spiritalis quotidie aduersus crassam carnis sue materiā omniq; circūspectione cum ea taliter agat: quatenus ad meliora sibi cōsentiat. Et cum vespere puenit ad stratum singulis mēbris corporis sui dicat. Donec simul simus: obedite mibi suadenti que recta sunt: mecumq; domino cū alacritate seruite. Manibus suis dicat. Veniet tempus quādo iactātia nostra cessabit: qñ pugillus amittetur: iracūdia nō erit: qñ palme que ad rapinas extēse sunt quiescēt. Pedib' dicat. Erit quando ad iniquitatē non valebitis prorsus occurrere: quādo prauitatis itinera nō poteritis intrare. Cūcta quoq; membra sua similiter alloquatur: & dicat eis. Anteq; mors nos abinuicē dirimat: & separatio que de peccato primi hominis accidit impleat: certemus fortiter: stemus perseueranter: viriliter dimicem': fine tempore atq; pigricia domino seruiamus: vsq; dum rursus veniat & temporales abstergens sudores nostros ad immortalia nos regna pducat. Fundite lacbrymas oculi: demonstra caro tuam nobilē seruitutem: collabora mecum in precibus quibus deo confiteor: & ne cum requiescere vis atq; dormire perpetua nobis cruciamenta conquiras. Et ideo vigila semper in operibus tuis: quia si ea sobrie geseris: bonorum, tibi retributio copiosa perueniet. Quod si negligeris tormentorum genera miseranda succedent: & tunc audietur vlulatus anime deflentis ad corpus. Heu me quia colligata sum tibi: & propter te penam perpetue condēnationis accipio. Si bec intra nos assidue tractem': efficiemur vero templum domini & spiritus sanctus babitabit in nobis: nec vlla nos sane poterit vlterius circūuenire versutia. Super decem milia quoq; pedagogorum magistrorum doctrinam timor domini per cogitationes buiuscemodi nos erudiet: prudentesq; constituet: & quecunq; humano sensu non valemus attingere: bic nobis spiritus sanct' inspirabit. Haz quid oremus: vt beatus ait apostolus: sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus postulat p nobis gemitibus inenarrabilibus. Sed ne vos multum laborare cogamus: buic terminum sermonibus nostris imponimus. Deus pacis & gratie confirmet vos atq; corroboret i timore suo fratres. Amē. Hec dicens fine mora discessit: & commendans eos domino profectus est.

Qd̄ Pachomi' in spū meruit scire secreta boim.

Cumq; pergeret ad monasteriuz: cui cognomen erat tbabēnēse cum theodoro & cornelio ce: erisq; plurimis fratribus: substitit parumper in itinere velut interrogans aliquem de quodā secreto negocio: & cognouit in spiritu vnum de mā

datis que prefixerat in monasterio fuisse neglectū. Preceperat enim qui in pistozia ar e labo: abāt: vt si quādo facerent oblationes nibil loquerētur supuacuuz: sed apud seipsos salutaria meditarētur eloquia. Vocauit ergo theodoruz qui ipsius monasterij curā gerebat: & dixit ei. Vade secreto: sollicitus inquire quid fratres sero cuz oblationes facerent sunt locuti: & quicquid deprebēderis ad me referre curabis. Qui pergens diligēter inuestigauit omnia: & ea que didicit sancto nunciauit. Qui dixit. Nūc existimant fratres: q; inditiones quas eis dimus seruandas humane sint & nesciūt: quia pro contemptu etiaz minimi mandati magnum periculum negligenti maneat. Nōne septez diebus israel filētium circa biericotinam ciuitatē concorditer tenuit: deinde tēpore constituto populus exclamans protinus cepit: & ita p̄ceptum dei: q̄q̄ datum per hominē nulla dissimulatione contempsit. Nunc ergo deinceps monachi precepta nostra custodiant: vt boc eis peccatū negligentie remittatur. Si q̄dē & nosipsi que alijs indicimus: omni sollicitudine custodiamus. Tunc ingressus monasterium post orationem venit ad fratres qui psyatos operabantur: sedensq; cuz eis cepit ipse texere. Transiens autem puerulus qui cōstitutus erat ad obsequium eius: q̄ septimanaz faciebat intendit texētem beatū Pachomium & dicit ei. Non bene pater operaris: alio modo abbas Theodorus intexit: & mox surgēs ait ad puerum. Ostende mibi fili quomodo texere debeam. Et cū didicisset ab eo: sedit rursus ad opus suum mente tranquillus: & in boc facto superbie spiritum comprimens. Nam si sm carnem quātulūcūq; saperet: nequaq̄ pueri monitis acquiesceret: sed potius increpasset eum q̄ vltra etatem loqui presumeret.

Diabolus ostendit se pachomio.

Alio vero tempore cum se remouisset ab omni conspectu: & in secreto suo moraretur: introiuit ad eum diabolus babitu simulato: & ex aduerso consistens: aue inquit Pachomi. Tunc ipse reuelante sibi spiritu sancto visionem rēnuens inimici cogitabat intra se atq; dicebat. Aduentus christi tranquillus est: & visio eius omni timore libera: & gaudio plena est. protinus enim & humane cogitationes abeunt: & desideria eterna succedunt: ego autem nunc turbatus varijs cogitationibus estuo: Et continuo surgens accipiens crucis se muniens extendit manus suas vt ipsum comprehenderet. Et erufflans in eum dixit. Discede a me diabole: quia maledictus es tu: & visio tua & artes insidiarum tuarum: nec babes locuz apud famulum dei: & factus veluti puluis: cellam eius molestissimo fetore complenit: ita vt ipsam cōfunderet beremum voce magna proclamans. Bo do te lucratus essem: & sub mea potestate redegissem: sed p̄celsa est virtus christi. Ideo debeo tēptare vos in omnibus. Verūtamen quantum possum vos impugnare non desinā: oportet enim me opus meum sine intermissione implere. Pachomius vero confitebatur domino confortatus spiritu sancto gratias agens ei: de miris erga se beneficijs atq; muneribus.

Quod virtus diaboli ostensa est Pachomio.

In boc etiā monasterio quadam nocte cum theodozo deambulās subito procul intuitus est grādem fantasiā multa seductione ita cōpositā Erat enim in babitu mulieris excedētis omnē humanā pulcbitudinē ita vt forma eī' ac dispositio & visus exponi nō posset: bāc vidēs etiā Theodorus turbatus est valde: & vultus eī' imutatus est. Quē venerabilis senex vidēs nimiū formidare: cōfide in dño ait o Theodore: ne aliquatenus erpauescas. Ibet dicēs stetit' in oratione: supplicās dño vt stupēda illa fantasia: diuine maiestatis potentia solueret. Cūq; simul orarēt: cepit illa prima fieri: quā p̄cedebat plurima de monū multitudo. Cū ergo p̄ces suas Pachomius explicasset illa veniēs ait ad eos. Quid supfluo laboratis: dum ptra me nibil agere possitis. Ego nāq; potestatē accepi a domino tēptare quos volo. Et interrogauit eaz pachomius dicēs. Quid vis es se: vel vnde venis: aut quē tēptare tu queris? Que ait: ego sum diaboli virtus & mibi caterua demonū subiecta est. Ego suz que semina in terra p̄cipito: & caligine mortifere voluptatis involuo. Ego iudam quoq; decepi: ab apostolatus deieci fastigio. Et te igit o pachomi experti a dño: & ipugnare nō cesso: nec possum āplius opprobria demonuz sustinere: q̄ vniuersis ipugnationib' ac plijs meis supior extitisse monstreris. Nullus enī me ficut tu fine viribus reddidit. Nā iuuenib' & senibus: necnō & pueris doctrina tua me subdidit: & vt ab eis penitus conculcarer effecit: tantū cōgregās ptra me exercitū monacborum: & muro ierpugnabili: dei timore circūdās ita vt ministri mei non valeant ex vobis quēq̄ sua multiplici fraude seducere. Hec nobis omnia ptingunt: propter verbum dei factum bominem: quivobis potestatem tribuit: nostram conculcare virtutē Et Pachomius ait. Quid igit? Ne soluz sicut dicis temptare veniste: an non alios. Et ait: & qui tui sunt similes. Iterū sanctus vir interrogauit eaz dicēs. Ergo & Theodorū? Illa rñdit: & te & theodorū expetiui: & potestatē accepi tēptare vos: sed apprope vincere vobis penitus nequeo. Et iterrogātibus eā: cur nō possit id agere: rñdit. Si vobiscū pugnauero nō paruā vobis vtilitatē cōmodi ministrabo: maxime tibi o Pachomi: qui ad tātā celsitudinē puenisti vt corporeis oculis: gloriā dñi dign' fis ba-

bitus intueri. Sed nunqd in ppetuuz cum tuis monachis habitabis: quos nunc ꝛ oratiõnibus protegis: ꝛ erboꝛtatiõe coꝛoboꝛas. Erit tẽpus post obitũ tuũ quãdo inter eos ꝓut libuerit debachaboꝛ: ꝛ agã de bis quecũqꝫ placuerit mihi. Tu nãqꝫ facis vt nũc a tãta monachoꝛũ ꝓgregatione cõculcer. Et sanctus vir. Unde scis inquit infelix. Quia foꝛsitã post nos meliores erunt: qui xp̃o sincera voluntate seruiẽtes. eos qui ad disciplinã domini cõfugiẽt: ꝛ doctrinis spiritualibus imbuent: ꝛ pijs exemplis edificent. Noui ait illa ꝙ contra caput tuũ mõ mẽtitus sis. Tunc Pachomius ait: tu mẽdacij principatũ geris: naz p̃scire nihil oĩno ꝓuales. Hoc enim solius dei est. ꝛ maiestatis eius ac p̃scientie ꝓprium cuncta ꝓnoscere. Que respõdit. Scõm p̃sciẽtiã qui dẽ: vt dicis: nihil penitus noui cõjciẽdo tamẽ plura cognosco. Et Pachomio sciscitãte: quomodo cõ ñciat ait illa. Ex p̃cedẽtibus: que sunt euentura cõfidero. Et vir sanctus ait ad eã. Quõ cõjcere possis exprime? Et illa: ois ⁊inquit⁊ rei principiũ ꝓcessu tẽporis ad cõcitũ tendit augmentũ. Deinde ad detrimentum demergitur. Sic ergo ꝛ de diuina hac vocatione conjcio que inter initia sua celesti robora ꝓfidio signis ꝛ pro digijs validisqꝫ virtutibus creuit. Cum igitur senescere ceperit opꝓobrioꝝ minuetur incrementis: aut tẽporis diuturnitate lacescens: aut negligentie coꝛpoꝛe deficiens. Tũc igitur aduersus buiuscemodi potero ꝓualere. Sed ꝛ nunc opus meum est supplantare quos possum. Magnos viros temptare non desino. Cui Pachomius ait. Si vt dicis magnos temptare, viros non desinis: proꝓriumqꝫ opus tuum: animaruz perditionẽ esse ꝓfessa es: vtpote que cunctos excellis in malicia dõmones: dic quomodo aduersus dei famulos nunc non potes ꝓualere. Et illa. Jam tibi ⁊inquit⁊ ante predixi: ex quo mirabilis incarnatio xp̃i facta est in terris: nos sine viribus ꝓrsus existere: ita vt ab bis qui credunt in nomine ei⁹ illudamur vt passeres. Uerũtamen ꝛ si infirmi sumus redditi: non vsqꝫ adeo gerimus ocia: vt quos nõ possumus decipere molliamur. Nunqꝫ quippe quiescimus aduersari generi vestro serentes malas cogitationes in animabus eoꝝ qui contra nos decertare contendunt. Et si nobis titillantibus annuere eis ex parte aliqua senserimus: tunc amplius nequissimas cogitationes immittimus: ꝛ diuersarum voluptatum incendia ministramus: et ita p̃liantes acerrime subintram⁹ eos: nostreqꝫ potestati subjcim⁹. Si vero viderimus ea que suggerunt a nobis eos econtrario non solum non suscipere: verum nec libenter attendere: fide que in christo est vigilanter et sobrie se munire: sicut fumus dissipatur in aere: sic ab eoꝝ cordibus pellimur et fugamur. Nõ omnibus etiam viribus nostris permittimur cum omni homine congredi: nõ omnes possunt, nostros impetus sustinere. Nam si concederetur nobis pasim cõtra omnes tota nostra foꝛtitudine depugnare: multos possem⁹ qui nunc tuo tuentur labore decipere. Sed quid agimus quia inuantur precibus tuis et virtute ac potentia crucifixi muniunt. Tũc sanct⁹ Pachomius voce magna cũ gemitu dixit ad eaz. O indomitabilis nequitia vestra: que nunqꝫ aduersus gen⁹ humanum seuire desistit: donec iterũ diuina virtus ideſt dei filius de celis aduenies: ex integroꝝ cõsumat et ꝓdat. hec dicẽs: increpauit cateruã demonũ sub noĩe xp̃i. Que mox dissipata est et ad nihilũ dissoluta. Mane aũt facto: conuocans Pachomi⁹ oẽs fratres q̃ vel sanctitate vite vel antiquitate tẽporis eũ p̃cedebãt: exposuit eis cuncta q̃ viderat a malignis spiritib⁹. Jnsinuauit ẽt ꝙ epistolas suas absentib⁹: muniẽs eos in disciplina atqꝫ timore domini: et instruẽs ꝓuidẽter: vt in nullo prorsus fantasijs demonũ, cedant nec insidiarũ multiformia p̃stigia extimescant. Qui videtes et audientes que ꝓ diuinam gratiaz ab eo miracula gerebãtur coꝛoboꝛati atqꝫ solidati fide: cum omni alacritate laboꝛẽ continẽtie sufferebant.

Quod Pachomius sanauit quem scoꝛpio percussit.

Interea alicuius fratris qui patientie senis emulus et imitato: erat cũ staret ad oratiõnem: percussit scoꝛpius pedem. et adeo virus infudit vt vsqꝫ ad coꝛ eius dolo: exciuteret: et spiritũ paulomin⁹ exalaret. Qui sic affect⁹ extremo cruciatu: nõ tamen se cõmouit a loco suo donec finiret oratio: ꝓ quo statim Pachomius ꝓces xp̃o fudit: et pristine sanitati restituit.

Quod infirmitas coꝛporis quãdo ꝙ proficit ad salutem.

Theodoꝛo quoqꝫ grauis passio capitis inflicta doloꝛes acerrimos excitabat. Qui cum rogaret Pachomium: vt eũ suis releuaret oratiõnib⁹: ait ad eum. Putasne fili ꝙ alicui contingat doloꝛ aut passio aut aliquid huiusmodi sine permissione dei. Idcirco in doloꝛe sustine: et in humilitate tua patientiam habe. et quando voluerit dominus tibi conferet sospitatem. ꝙ si ꝛ diutius ꝓbare dignatur: esto gratus vt fuit perfectissimus ꝛ patientissimus Job: qui multas tribulationum ꝛ cruciatuz tẽptationes excipiens dominũ benedicebat. Et sicut ille: tu quoqꝫ ꝓ doloꝛibus tuis maioꝛem requiẽ a xp̃o ꝓcipies. Bona quippe est abstinẽtia: ꝛ in oratione pseuerãtia: tamẽ infirmus ꝓmiũ magnũ adipiscit: cũ lõganimis ꝛ patiẽs inuenitur. Et q̃ nobis de magnanimis viris sermo ꝓcessit: necessarium reoꝝ vnius adhuc viri tolerantiam: que cuncta laudẽ transcendit humanã: proferre in medium ꝓ vtilitate multoꝝm.

De patientia zacbei monachi.

Achbeus quidã monach⁹ post longũ cõtinẽtie tẽpus: regio moꝛbo coꝛreptus: sequestratã a fratrib⁹ habuit cellaz: tota vita sua pane tantũ ꝛ sale contẽtus.

Semp aũt ꝓsyatos opabaꝰ tantãqꝫ ꝓtritionẽ ꝓpter dominũ habuit vt sepenumero funiculos introqũs cõpungerenꝰ man⁹ ei⁹ ꝛ sanguinis guttas efflueret: intantũ vt ex ipso ope magna viri tolerãtia monstraret. In tanta igit infirmitate coꝛporis constitutus nunqꝫ fratrũ collectã deseruit: sz ad explẽdas oẽs diurnas orationes sollicite conuolauit. Nunqꝫ dormiuit interdiu. Cõsueuerat aũt ꝓ singulas noctes ꝓuisũ caperet somnũ quedã de scripturis meditari: toraqꝫ mẽbra sua xp̃i signaculo muniẽs: glorificabat iugiter dominũ, ꝛ ita paulũ quiescebat. Deinde circa noctis mediũ surgẽs vsqꝫ ad matutinas oratiões alacriter permanebat. Huius aliquãdo man⁹ quidã frater inspiciẽs: opis nimietate atqꝫ violẽtia foꝛtiter sauciatas: ꝛ respersas sanguine: dixit ei. Quid ita pater durissimo laboꝛe te discrutias: maxie tali infirmitate depressus An forte metuis ꝙ apud deum cõtrabas offensam vel ocij crimẽ icurras: si nõ sedulo fueris operatus. Scit dñs ꝙ pateris ꝛ q̃ nemo tãtis tribulationib⁹ afflict⁹ vllũ valet opus attingere: p̃cipue tu q̃ nulla necessitate ꝓstringeris. Nã si peregrinis ꝓpter deũ sufficiẽtiaz vsqꝫ largimur: quãtomagis tibi tãto patri cũ deuotione seruiamus. Ad quẽ ille respondit. Impossibile ẽ mibi nõ opari. Et frater ait. Si boc inquit tibi placet: saltẽ manus tuas oleo perunge: ne tantũ sangu⁹nẽ ꝓfluẽtes in laboꝛe deficiãt. Qui ꝓfilio acquiescẽs. fecit qõ boꝛtatus est eũ: ꝛ intãtuz vulnerate man⁹ eius grauate sunt: vt nequaqꝫ posset sufferre cruciat⁹. Ad quẽ visendũ beat⁹ Pachomius veniẽs ait. Putabas frater ꝙ te oleuz posset iuuare. Quis ꝛo te coegit ita sedulo laboꝛare: vt sub ꝓtextu opis in boc vilibili oleo magisqꝫ in deo spẽ poneres. Aut nũquid impossibile est sanare te. Aut ignoꝛat egritudines singuloꝝ: nostrisqꝫ cõmonitionib⁹ idiget. vel despicit nos. qui est natura misericors. Sed vtilitatẽ cõsideraãs animaꝝ nostrarũ finit ad momẽtum pati tristiciã vt tolerãtie perpetua ꝓmia largiat. Sup ipsuz igit omnẽ curã nostrã sollicitudinemqꝫ iactem⁹. ꝛ quãdo voluerit vel quo modo iudicauerit. ipse terminuz doloꝛib⁹ nostris beignus imponet. Qui respondens ait. Ignosce mihi venerabilis pater. ꝛ oꝛa ꝓ me dominũ. vt ꝛ boc mihi delictum remittere ꝓ sua pietate dignetur. Asserebant autem plurimi de boc sene: ꝙ per annũ integrum fleuit: post biduanum ieiunium parum cibi percipiens. Hunc sanctus Pachomius monachis proponebat velut exemplum bonoꝝ operuz firmamentumqꝫ virtutum. Ad quem etiam eos qui erant in meroꝛe positi dirigebat quia ꝛ babebat cõsolatoꝛium verbum: sicut nullus alius. Quivsqꝫ ad finem foꝛtiter decertans in senectute sancta: ꝓ doloꝛibus tantis eterna solatia recepturus migrauit.

De obitu sancti Pachomij.

Certus itaqꝫ Pachomius ꝙ talentum sibi creditum: nunqꝫ prorsus absconderet sed omnibus ꝓdigãs ꝛ hunc ꝛ alios ꝙplurimos perfecte conuersationis ad christuz ante se premiserit. diem festum leta mẽte celebrabat: super tantis ac talibus fructib⁹ a domino sibi cõcessis de quib⁹ noster bic sermo qꝺ diu ꝓductus est deo gratias refero. Post beatissimum vero paschalis festi diem multis fratribus ad dominum premissis ad postremum ipse quoqꝫ beatus Pachomius infirmatus est ꝛ ministrabat ei Theodoꝛus cuius sepe meminimus. Et quãuis esset toto coꝛpoꝛe attenuatus ac debilis faciem tamen babebat bilarem atqꝫ fulgentem. ita vt ex boc quoqꝫ videntibus pie mentis ac sinceritatis conscientie sue monstraret indicia. Ante duos ergo dies sancte dormitionis sue conuocans vniuersos fratres ait ad eos. Ego quidem charissimi viam patrum securus ingredioꝛ. Jam video me a domino protinus euocari. Uos ergo memẽ tote verboꝝm que a me frequenter audistis: ꝛ vigilantes in precibus sobrij estote in operibus vestris. Nulla sit coniunctio cum sectatoꝛibus miletj vel arrij seu christi preceptis aduersantibus. Cum illis autem conuersamini qui deum metuũt ꝛ possunt prodesse vobis in conuersatione sancta et animabus vestris prestare solatia. Ego iam deliboꝛ ꝛ tempus mee resolutionis instat. Eligite igitur ex vobis fratrem me presente. qui post deum prefit omnibus curamqꝫ vestrarum gerat animarum. Quantum vero mea discretione perpendo petronium ego ad boc opus idoneum dico. vestrum autem est quod expedit vobis: eligere. Receperunt ergo ꝛ boc obedientissimi filij consiliuz patris. Erat enim Petronius potens in fide. bumilis in conuersatione. intellectu prudentissimus. bonis moꝛibus. discretione ꝓfectus. Pro quo precem domino sanctus Pachomius fudit. quia et ipsum in monasterio cognomento tbino bostyoꝝm egrotare compererat. Cui licet absenti cunctam fraternitatem commendauit in domino mittens ad eum protinus vt veniret. Et signaculo christi se muniens atqꝫ angelum lucis q̃ fuerat ad se directus. aspectu intuens bilari. sanctam reddidit animam. xiij. die mensis cbon ꝑm egyptios. quod est iuxta romanos ad septimum diem. Jduum maiarũ. Cuius venerabile coꝛpusculum. discipuli eius sicut decebat ꝓ moꝛe curantes totam noctem super illud durere peruigilem. psalmos bymnosqꝫ canẽtes. sequẽti ꝛo die sepelierunt

cum in monte vbi fuerat constitutum. Illi autez q̄ missi erant ad sanctum petronium cum deduxerūt adhuc infirmitate ipsa laborantē. Qui paucis diebus totam fraternitatem gubernans: & hic in pace defunctus est: relinquens post se virum iustum & acceptissimum deo Hesiseum nomine. Hec igitur nos ex multis eorum meritis descripsim⁹ pauca & ex magnis pauca digessim⁹: nō vt illis bonor aliquis præstaretur: nec enim fas est eos nostris indigere præconijs: quibus sufficiens est eterna laus & indeficiens gloria: quam coram christo & sanctis angelis ei⁹ adepti sunt: & plenius cum suis corporibus in resurrectione omnium consequentur. Fulgebunt enim sicut sol in regno dei q̄ glorificātes se glorificare testatus est: sed vt nos emulatores eorum pro nostris efficiamur viribus: cum vitas eorum preclarissimas agnoscentes: eas imitari christo donante contendimus: precibus semper adiuti beatorum patrum patriarcharum: prophetarum: apostolorum: martyrum: omniumq̄ sanctorum per quos omnipotens & clemens de⁹ noster beata & coeterna & consubstātialis & inseparabilis trinitatis pater & filius & spiritussanctus glorificetur iugiter & collaudetur: qui ipsi debet oīs laus & gloria in secula seculorum. Amē.

¶ Explicit sancti Pachomij vita.

¶ Incipit de Christiano monacho.

Uidam cenomanensis nomine Christianus: iuuenis cōuersus est in heremitoriū quoddam in archiepiscopatu turonensi quod dicitur gastinetum: vbi cum fortiter tentaret ca carne sua affligebat se: in quadragesima ieunabat & abstinens se ab omni potu: preter vnus diem in septimana. In hyeme stabat vestitus in aqua frigida vsq̄ ad collum: disciplinam sibi dabat vsquequo virge dirumperētur. Quod cum quadam die hoc faceret: & se cedisset vsq̄ ad sanguinem audiuit vocem a parte occidentis dicentem. Nil prodest tibi quod facis. Iste deus quem inclamas non dabit tibi quod petis: sed conuertere ad me & auxiliabor tibi. Quod ille audiens intellexit vocem esse inimici. Et cum orasset deum vt auxiliaretur sibi contra temptationes: proposuit aggredi peregrinationem ad diuersos sanctos. vt ita finiret vitam suam peregrinando. Et cuz diu hoc cogitasset accepto baculo egressus est nudis pedibus. Et cum venisset ante quandam ecclesiam: flexis genibus rogauit deum: vt daret ei bonum consilium: virq̄ ab oratione surrexerat: & ecce sensit fetorem magnum per quod intellexit dyabolum astantem: qui ei suggerebat relinquere habitum religionis & locum suum: & gratias agēs domino de tali signo reuersus est ad fratres suos. Hic aliquando in festo sancti stephani dormiebat ad maturinas. Et cum legeretur illa lectio vbi legitur: lapidauerunt Stephanum expergefactus ad hoc verbum: reprehendit se de somnolentia dicens. Ube mihi quia sic dormio ad obsequium dei. Iste sanctus non dormiebat quando lapidabatur: & pro persecutoribus orabat & ego miser debueraz rogare istum sanctum martyrem vt oret p me: & post hoc cepit intentissime vigilare & rogare sanctum Stephanum vt oraret pro se. In crastino cuz esset in refectorio anteq̄ aliquid gustaret venit vox ad eum dicens. Tu intendis ad terrenas escas: & non cogitas de glorioso protomartyre qui orat pro te. Tunc aperti sunt oculi eius & leuans oculos in celum vidit martyrem orantem pro se sicut vox ei dixerat. Quod cum vidisset statim surrexit & petijt locus secretum in quo oraret & dixit. Sancte Stephane: quas tibi gratias agam de hoc tanto bñficio tuo: Nihil habeo propium quod tibi dem. Sed tamen hoc do tibi q̄ammodo p amore tui nō induar lineis. ſz laneis trī: quod & fecit: ¶ Hic cū postea moneret ceteros: vt in bono proposito peristerēt: narrabat dicens. Eraz aliquando in castineto iacens in loco pleno paleis in solario quodam: & cum vellē repausare sentiebam nescio quid quod se mouebat sub renibus meis. Dixi quoq̄ hoc magistro meo: sed illa motio non quieuit. ¶ Quadam autem die inspirante mihi domino: recepi euertere paleam lecti mei: & euersa palea cum nil inuenirem: leuaui vnuz de asseribus solarij sub quo inueni vnum pedulem & in eodem magnam massam denariorum. Quos cum inuenissem relictis illis cucurri ad magistrum nostrum & confessus sum quid inuenissem. Ille iussit mihi vt afferem illos ad se. Quod cum feci̇ssem omnes fratres iussit congregari: qui omnes excōmunicauerunt illum qui hoc fecerat. Quod cuz audisset carpentarius quidaz dicit se hoc fecisse: & petiuit veniam humiliter correctionem p̄mittēs. Magister autem indulsit ei: & iniunxit ei penitentiam. Sed denarios male acquisitos retinere noluit imo diuisit eos pauperibus & egenis.

¶ Explicit vita sancti Christiani monachi.

¶ Incipit prefatio in vitam sancti Johannis elemonis epi Alexādrini: alis elemosynarij appellati.

Cogitante me ac diu tacite solliciteq̄ mecum considerante: q̄d in domo dei commodius ac dignius operari potuisset: ne ea videlicet presumerez: que mihi ex ministerio credito commissa non sunt. Nec rursus illa arriperem. que ingenioli mei vires excedunt secundum illud Salomonis. Hel inuenisti: comede quod sufficit tibi ne forte satiatus euomas illud. Et alibi. Altiora te ne quesieris: & fortiora te ne scrutaris fueris. Ecce subito quidam strēnui ac studiosi viri me cohortari voluerunt: vt in latinum sermonem verterem Leontium de vite resiuis Johannis Alexādrini antistitis: quem greci propter multiplicē compassionem quam erga omnes possidebat merito et absolute eleymona ideſt misericordem appellant: quatenus tantus vir non tantum sermone greco: verūetiam latino eloquio pollentibus vtilitati esset & commodo. Quapropter quia me dignum ad tantum opus atq̄ ydoneum minime perspeni. Leuaui oculos meos in montes: vnde veniret auxiliū mihi. Sicq̄ solatia patrum: & orationes adhibens tam proficuum virum nō passus sum celare latinis. Sed licet membranas inciderim: & cedulas preparauerim: nō tñ būc in codicē ausus suz redigere antеq̄ a dominatione vestra. O miles beate: licētiaz adipisci promerui. Necq̄ enim satis est: vt absq̄ vicario dei: absq̄ clauigero celi: absq̄ curru tauriga spiritualis israelis: absq̄ vniuersali pōtifice: absq̄ vnico papa: absq̄ singulari pastore: absq̄ speciali patre: absq̄ te omnium arbitro: aliquid consummetur: aut diuulgetur. ¶ Tu enim tenes claues dauid Tu accepisti claues scientie. In arcba quippe pectoris tui tabule testamenti: & manna celestis saporis requiescunt. Tu enim quod ligas: nemo soluit: quod soluis nemo ligat: quod aperis nemo claudit quod claudis nemo aperit. Uicem namq̄ in terris possides dei. ¶ Cum autem hunc beatuz in latinū verterem eloquium: nec grecorum idiomata: nec eorum ordinem verborum sequi potui vel debui. Nō enim verbum e verbo: sed sensum ex sensu excerpsi. Sed nec latinas regulas vsquequaq̄ seruare curaui dum tantuz intentio mea illo tēderet: ex quo vtilitas nasceretur legētibus. Qua de re angelice domine: non personam tantillitatis mee intuens: non astutiam inuestigans. non verborum faleras requirens: sed potius pio cordis oculo: profectum legentium prenoscens: vt tantus vir tanq̄ exēplar & speculuz sit omnibus vestra apostolica autoritate trāslationez banc si vestro arbitrio placet firmate: si displicet emendate: dum mō latinitas se tanto nō doleat esse sale priuatam: quo grecia se gaudet opime conditam. Suscipe ergo sanctuz a peccatore interpretatū: & noli attendere per quem translatus sit sed quis translatus sit. Necq̄ enim propter fistulam plumbeam aquam limpidissimam despicias: necq̄ propter spinas que producunt rosam que producitur spernas. Custos vero & amator tuus: quando voluit Pharaoni & nabuchodonosor iniquis regibus somnia quibus futura prenoscerentur ostendit. & Caypham impium quod expedebat protulit: q̄n imo quādo voluit a fine loq̄ articulata ꝟba p̄mſit. Salue presul amate deo: per secula salue. Totius atq̄ orbis papa beate vale.

¶ Finit prologus.

¶ Incipit narratio sancti Leontij episcopi neapoleos cypriorū insule in vitam sancti Johannis eleymonis alexandrini episcopi.

Ntentio quidem vna est nostra quoq̄ & eorum qui ante nos fuerunt studiosorum: & sanctorū virorum. super presenti memorabilis y iuuite narratiōe. i. vt in omnibus quidem imitatio pia & vtilis fiat. gloria autem & magnificentia sancte & adorande trinitati referatur: & in hoc sicut & in omnibus que semper in generatione & generationem propria luminaria ostendit: ad illuminandos qui in tenebris & in umbra mortis sedent peccatores. quoniam vero amici christi non valde miramur qui ante generationez nostram fuerunt viri qui deo placita conuersatione vixerunt. Sed de dyabolica operatione illos sermones semper dicimus ad alterutrum: quia sub viris: qui ante nos fuerunt: non erat iniquitas hominum multiplicata sicut modo: vt p̄dixit diuina scriptura: eo q̄ abundauit iniquitas refrigescit charitas multorum: ideo non valemus ad eorum consurgere meritum. ¶ Huius rei gratia ad presentē sancte huius vite narrationem ex parte venimus ostēdere etiam diebus nostris volentes: & propositum suum cogentes excellentiores nobis demonstrari: & angustam & arctam viam posse incedere & obstruere os loquentium iniqua: & animę nostros intellectꝰ vitare. Jam quidem & alij ante nos optima atq̄ excellentissima de hoc admirabili viro & summo sacerdote Johanne philosophati sunt potentes existentes in opere & in sermone. Dico enim Johannem & sophronium dei cultores & amatores virtutuz: & pietatis propugnatores: attamē q̄uis tales essent de dignitate & merito studij viri istius: & ipsi omiserūt & idipsum perpessi sunt: quod nōnulli studiosi a grecole vineam vberem & fructuosam vindemiantes. Nam relinquunt vtiq̄ ex fructu benedictionē etiā nolentes se retro sequentibus egenis eligentibus ideſt colligentibus racemos invineā ex quibus sumus & nos minimi. Nam & omnes sancti isti: q̄uis omni fortitudine sua fructiferam banc oliuam que in domo dei vt ait psalmista. Plātata est ꝓpter multiplices reuera oliuas que in ea sunt zelo dei vindemiare studuerunt attamen lauit eos multus olim fructus domino dispensante. Nostram ergo vilem & frigidam alacritatem suscipite. vt duo vidue minuta non enim illis detrabentes. necq̄ qui possim⁹ eorum a deo donatam sapientiaz imitari iusti gesta scripture tradere festinauimus. sed primo quidē velut intelligimus. non iustum esse ea que possunt vtilitatem audientibus facere. silentio occultare. ne & nos incidamus in iudicium serui illius qui talētuz

in terra abscondit. Secundo autem vt in hac narratione nostra correctiores & delectabiles hystorie cõscribantur: que scripte non sunt ab optimis viris: in laudibus sanctissimi reuera atq; beatissimi Johannis. Deinde vero quia sapientes & potentes in sermone: amatores hystorie erant: sapienter & sublimiter materiam depinxerunt: quod maxime & peramplius erexit nos ad presentem sollicitudinem: vt eo qui ineſt nobis pedestri: & formi humilicq; characterе enarremus: vt possit & idiota & sine litteris ô bis que dicuntur proficere.

¶ De zacharia & de natiõe menne: & q̃ iste sanctus omnino non iurauerit.

CUm peruenissem Alexandriaz ego indignus ad amplectandos sanctos et victores martyres: horum & Johãnẽ & eorum iocundis epulis & refectione frueremur conuenientibus & colloquẽtibus ibidem quibusdam viris venerabilibus atq; philosophis & disputaremus de scripturis & de anime institutione: venit ad nos quidam peregrinus petens elemosynam. Dicebat enim se nuper de captiuitate persarum ereptum. Accidit igitur vt nullus de consedentibus inueniret ur: habens oboluz aut nummum. Unus ergo de consedentibus habebat illic astantem mercẽnarium callide datorẽ accipiẽtem tres tantum nummos per singulos annos: habentem vxorem & duos filios. Cumq; recessisset qui petebat prosecutus est eum ingeniose: & abstulit a se quam ferebat cruciculam argẽteam: & dat ei dicens se non habere aliud aliquid vsq; ad filiquam vnam in vita sua. Ego igitur de hoc quod acciderat: immo quod gestum videram: per gratiam dei inuentus sum considerare quod fecerat: & compunctus enarraui statim prope me sedenti: menne nomine viro industrio & timẽti deum: qui & erat ordinans dispensationem sanctissime ecclesie sub nobili & beatissimo Johanne patriarcha. Qui cũ me intuitus esset admirantem ac laudantem eum qui elemosynam fecerat: dixit mihi. Ne mireris eo q̃ ex traditione & doctrina huiusmodi actionis operator extitit. Et dicente me ad eum quomodo ꝓpter charitatem prodest hoc mihi ipse respondẽs ait. Bãctissimo ter beato patriarche nostro ministrãs permansit Johanni: & tanq̃ filius proprius patris industriam suscepit: dicente sancto ad eum. Humilis zacharia esto misericors & verbum promissionis habe ex deo per infirmitatem meaz: quia neq; inuita mea neq; post mortem deerit a te deus: quod seruauisq; hodie. Oblatas enim benedictiones mittit ei deus sed non dimittit quicq̃ quod nõ statiz det pauperibus: prope modum constringens & in nihilum redigẽs domum suam. Q̃ ultoriens in exultatione inuenerunt eum quidam dicentẽ deo sic: aut tu mittẽdo: aut ego dispergendo videbimus vero quis vincat: liquet enim quoniaz tu diues domine & vite nostre ministrator es. Porro autẽ quãdo iuxta euentum non habet ad horam aliquid quod det a se petenti: contristatus dicit ad tabernarium aur ad alium negociatiorẽ da mihi vnum tremissez id est tertiam partem solidi auri: & seruiam tibi vno mense vel duobus: vt vis: & vbi vis: quoniam esuriit & val de qui in domo mea sunt. Et sumens dat egẽ tirocinium vt nemini dicat. Cum ergo sensisset me idem dei cultor mennas tanq̃ euangelium audientez se dicit mihi cum compunctione. In hoc miraris domine iam si inuenisses sanctum patriarcham q̃d faceres. Ajo ei. Quid amplius viderem. Tunc dixit mihi. Crede per indulgentiam dei ipse me fecit presbyterum & vicedominũ sanctissime ecclesie: vbi in eo opera: vniuersam pene naturam excedentia. Et si dignatus fueris in seruilia mea bodie veniendo sanctificare nos: enarrabo tibi gestaq̃ ipse inspector eorum factus aspexi. Cumq; hoc dixisset tenui manum & erexi eum: apprehẽdensq; duxit me in a deo seruatam domum suam. Itaq; cũ voluisset nobis mẽsam dignatus apponere dixi ad eum. Non iustum est o domine anime cibũ relinquẽtes: corpus ante animã reficere. sed magnũ cibum qui non perit sumamus: & post modũ corpori necessitatem ꝓstemus. Cuz ergo cepisset vitã sancti fine mẽdacio recitare: primũ inquit & precipuũ bonuz eius fuit quoniaz omnimodis non iurauit. Petij igitur chartam & attramẽtariũ: & que dicebantur per ordinem annotabam.

elemosyne gen tũ in sistebat zacharias.

¶ De stipendijs pauperum quos dominos appellauit.

ROmotus ergo & i throno residẽs in amica xp̃i magna ciuitate Alexãdria decreto diuino veraciter: & nõ ex hominibus neq; p boues hoc primũ forte factũ ꝓmuz oibus demõstrauit. Mittẽs em̃ mox dispẽsatores: & eũ qui dicebaf sup pacẽ dixit coram oibus ad eos in honorabili secretario. Non iustũ est o fratres ante alterius cuiusq̃ curã habere: q̃ xp̃i. Omni vo multitudine que conuenerat audito verbo compuncta ac sustinẽte: dixit iterũ ille beatus. Euntes ergo p totã ciuitatẽ cõscribite mihi vsq; ad vnũ omnes dominos meos. Illis aũt nõ intelligẽtib⁹ q̃ hi dñi essent: sed rogãtibus dicere & mirãtib⁹ qui nam patriarche dñi existerẽt rñdit rursus angelicũ illud os & ait. Quos vos egenos & mendicos vocatis: istos ego dominos & auxiliatores ꝓdico. Ipsi enim nobis vere & auxiliari & celoꝝ regnum donare potẽrũt. Et cuz hoc multa velocitate vidisset factũ xp̃i imitator: ꝓcepit eis p singulos dies stipẽdia tribui & p ppxium dispensatorẽ prebere eis sufficientez necessitatem: plus autẽ erant q̃ septem milia quingẽti. Tunc quasi pastor verus & non mercenarius cuz

deo dicebat zacharias videbis tu mittẽdo aut ego dispgendo

sacrosancto ouili: & cum conuenientibus sanctis viris episcopis ad ecclesiam sanctam pergẽs cõsecratus est diuino iudicio.

¶ Quod equam mẽsurã & pondus statuerit.

AUstum vero est & hoc gestoruz eius non postponere bonum. In crastinũ enim iterum mittẽs per totam ciuitatẽ eosdem dei amicos yconomos & cancellarios: & reliquos quibus erat dispositio ciuitatis credidit non permisit mensuram qualemcunq; vel põdus paruum & magnũ in tota ciuitate: sed omnia in vna campana: ideſt iusta & equali statera: modio & arta: ideſt mensura modios tres continens: & tertiaz partem modij vendere & emere contestabatur scribens in subscriptione sua: conditionem per omnez regionem habentem formam hanc. Johannes humilis & exiguus seruꝰ seruoruz dñi nostri: omnibus sub paupertate nostra degentibus: quicq; ab eo dez domino nostro regimini subesse noscũtur. Hec egregio beato Paulo: per eum qui in eo loquebatur: christo iubente: & omnibus legez ponente obedire ꝓpositis vestris & subiacere eis ipsi enim peruigilant quasi rationẽ ꝓo animabus vestris reddituri. Credit tantillitas mea verbo diuino obedientes: vos suscipere petitiones nostras: vt ex deo: & nõ ex homine. vnde hoc sciens moneo charitatem vestraz vt nequaq̃ i quopiam vestrũ appareat huiuscemodi ꝓuaricatio. Deniq; vt ait diua scriptura: statera magnã & paruã odio habuit deus. Si vero quis apparuerit: post ꝓsentẽ subscriptiõis nostre ꝓditionẽ. istius modi crimẽ icidẽs: vniuersas facultates suas indigẽtibus nõ volẽs fine mercede apponet. Ergo vt dignum memoria & hoc ipm publicum preceptum bic ponere curauimus.

¶ Quod munera accipientes coxerit.

RElatum est autem aliquando huic diuinitus sapiẽtiaz consecuto q̃ perxenia ecclesie rectores emptas psonas acciperent: circa dispositiones captiuoruꝫ. Quod nihil negligens conuocauit omnes: & neminem penitus exasperans: superaurit mercedes: que eis prius dabantur: ponẽs verbum quatenus munera a quolibet omni modis nõ acciperent: quoniam inquit ignis cõsumet domos munera accipientium. Extunc igitur per gratiam dei abundauerunt domus eorum: ita vt quidam ex eis additam sibi mercedum quantitatem dimitterent.

¶ Quod licentiam & confidentiã se adire volentibus dederit.

IScens vo aliquãdo iter ille terdiues: q̃ q̃dã iniuriã paterenf ab aduersarijs suis: & volẽtes adire eum: timore cãcellarioꝝ & ecclesie defensoꝝ atq; ei astãtiũ ꝓhiberenf ꝓfidxrauit tale q̃d deo acceptũ negociũ: & quarta & sexta feria publice ponẽs sellã & duo scãna: sedebat ante ecclesiã: colloquẽs quibusdaz strẽnuis viris: aut sancta euãgelia pre manibus tenẽs nullũ tanti obsequij appropinquare sibi ꝓmittens: excepto vno defensore ecclesie: licẽtiã & ꝓfidẽtiã dare festinãs se adire volẽtibus quib⁹ & ꝓsertim q̃ digniũ erat p ecclesie defensores faciebat: & ꝓcipiebat vt nemo eoꝝ gustaret quousq; ordinarẽt capitulũ: & audiẽtibus dicebat. Si nos homines existentes ꝓmissionẽ semp ꝓo petitionibus nostris habemus ingrediẽdi domũ dei: & petitiones nostras facere ei videlicet intractabili ac omni creature superueniẽti: atq; operam damus: quo ꝓces nostre impleanf: necnõ & rogamus eũ vt non tardet: sed illud ꝓbete dictuz protinus exclamamus: cito anticipet nos misericordia tua dñe: quomodo putas nos ꝓseruoꝝ rum nostroꝝ petitiones: cum omni festinatione debem⁹ peragere: memores domini dicẽtis: in qua mẽsura mensi fueritis remetietur vobis: per ꝓbete vocem iterum perbibentis quemadmoduz perfecisti erit tibi: vna ergo dierum simili modo hec mirabilis procedens: & in solito loco presidens vidq; ad horam quintã & nemine accedente mestus et conlachrymans recessit. nullo autem audente eum interrogare causam meroris sanctus Sophronius ait ad eum secreto. Illic enim erat tunc. Que causa est dei curator: retinentis animum tuum: sanctuz tristicie. Omnes quippe nos repente contristauit. Qui dixit ei mansueta voce. Hodie humilis Johãnes qualemcũq; mercedẽ a quopiam non habuit neq; christo ꝓo innumeris peccatis eius aliquid obtulit. sicut nec aliquãdo. Cui sanctus Sophronius diuinitus inspiratus respondit. Hodie enim intellexit causaz ob quam isdẽ tristabaf patriarcha. Hodie vero gaudere & letari oporet beatissime. Veraciter enim beatissimus es ita pacificãs a christo creditum tibi gregem. vt nullam habeat contra proximum suum litem aut dubietatez. sed velut angelos sine litigio & sine iudicio homines esse fecisti. Ille autem vere ꝓmittis pastor credens q̃d dictum erat verum esse oculos in celum extendens dicebat. Gratias ago tibi deus: quia & immeritaz pusillanimitatem meam. sacerdotio fungi: & me exiguum & peccatorem sacerdotem tuum vocari: & pascere rationabilem gregez dignatus es. Hodie vero pusillanimitate omni deposita: gaudium in humilitate multum illi affuit. Hunc vero vt quidaz aiunt in hoc imitatus est & constantius qui post Eraclium imperatorẽ extitit: cuius & filius erat.

domin audiva debẽt suos subditos.

dolet q̃ nullg ad eum petes accessit.

¶ Qõ eos qui a persis fugerãt benigne suscepit.

Dius ſancti patriarche tẽporibus aſcendentes perſe captiuarunt ⁊ depredati ſunt ſyriam. Itaq; pene omnes qui effugiebant man⁹ perſarũ: ſine deo: ad nomẽ bu⁹ ter beati tanq; ad portũ ſine fluctu accurrebant, ab eo⁊ ipſi ſuffragio⁊ ſuſceptione pfrui poſtulantes. Quos beatus iſte boſpitio recipiebat ⁊ cõſolabatur. Non tãq; captiuos ſed quaſi naturales veraciter fratres. Continuo ergo plagatos q̃dẽ ⁊ infirmos: in; xenodochijs ⁊ noſocbomijs: ideſt egenorum domibus fecit recumbere p̃cipiens curam eis ⁊ medicinã gratis impẽdi. Et tũc recedere: qñ vnuſquiſq; eorũ propria volũtate vellet. Illis vero q̃ ſani ⁊ egeniveniebant ad rogam: maſculis quidẽ ſingulas ſiliquas dabat mulieribus autem ⁊ puellis tanq; infirmioribus mẽbris binas. ¶ Veniẽtibu⁹ ergo quibuſdaz indutis ornamẽtis aureis ⁊ dextra libus: ⁊ querentibus elemoſynam referebãt de eis patriarche: bi quibus erat roga credita. Ad quos beatus ille torno oculo ac ſeuera voce vſus quãq; mitis eſſet ⁊ viſu bilaris dixit. Siquidem bumilis Jobannis iuſmo cbriſti diſpẽſatores vultis eſſe diuino p̃cepto ſine calliditate obedite dicenti omni petenti te tribue. Si autẽ venientes curioſe inueſtigaueritis deus curioſorum miniſtrorum non indiget neq; bumilis Jobannes. Si enim que dãtur mea exiſterẽt ⁊ mecum nata eſſent fortaſſe bene in meis tenax exiſterẽ. Si vero que dantur dei ſunt: vtiq; in ſuis preceptum ſuum cuſtodiri vult. Si autem ex incredulitate ⁊ modica fide illud timetis: ne forte multitudo eorum quibus dantur ſuperet introitum pecuniarum ego veſtre puſille fidei communicari nõ patior. Etenim ſi beneplacito dei actũ eſt: vt eſſem ego indignus diſpẽſator eius muneris ſi totus mũdus cõgregaretur alexandrie elemoſyne indigẽs immẽſos tbeſauros dei nõ anguſtabũt neq; ſanctam eccleſiam.

¶ De elemoſyna que in ſimilitudine puelle apparuit.

Cumq; illos dimiſiſſet vniuerſam q̃ circũdederat iſtos defectionem ⁊ modicã fidẽ ſcindẽs loquebat bis qui ei conſedebãt ⁊ admirant de data ei a deo cõpaſſione. Cum eſſem inquiens adbuc in cypro: iuuenis quaſi annorũ quindecim vidi vna noctium in ſomnis puellam quãdam cuius ſpecies ſupra ſolem ſplendebat: ornatam ſupra omnẽ bumanum ſenſum que venit ⁊ ſtetit ante lectũ meum ⁊ pulſauit me latere. Expergefactus vero vidi eam in veritate ſtantem ⁊ extimaui eam eſſe mulierẽ: figura igitur crucis ſignatus dixi ei. ¶ Que es tu? ⁊ quomodo auſa es intrare ſup me dum dormirẽ: babebat ⁊ coronaz de oliuarũ ramis ſup caput ſuum. tũc illa bilarivultu ⁊ ſubridẽdo dixit mibi. Ego ſum prima filiarũ regis. Cũq; bec audiſſem ſtatim adoraui eã. Tũc dixit mibi. Si me poſſides amicam ego te ducã in cõſpectu imperatoris. Etenim nemo babet poteſtatẽ apud eum ſicut ego. Ego quippe feci eum in terris bominẽ fieri ⁊ ſaluare bomines. Et bec dicens diſparuit. Ego vero in memetipſum reuerſus intellexi viſionẽ ⁊ dixi. Credo cõpaſſio ac elemoſyna eſt: ⁊ ideo bz in capite ex oliue folijs coronã. Etenz vere citer compaſſio ⁊ benignitas erga bomines deum carne veſtiri fecit. Statim ergo veſtiui me ⁊ nullius domus mee excitãs in eccleſiã abij. Erat eñ ianuarius. Et cũ trẽ obuiã fratri frigore vexato: expoliaui me indumẽto caprino: ⁊ dedi ei: dixiq; intra me. Ecce in boc ſciã ſi vtiq; ẏa eſt viſio quã vidi tandemoniaca. Et veritate teſtãte nondũ eccleſiã cõprebẽderã: ⁊ ſubito obuiat mibi quidã albis indut⁹ ve ſtimẽtis; ⁊ dans mibi ligaturã cẽtum nũmiſmatum dicẽs. Accipe bec frater: ⁊ diſpẽſa vt vis. Ego aũt p̃gaudio ſtatim bec ſuſcipiẽs reuerſus ſum volens reddere ei ligaturam illam: quaſi nibil indigens: ⁊ amplius non vidi aliquẽ. Tunc dixi veraciter non eſſe fantaſiam. Et illa vero boza: ſepe dabam confratri aliquid ⁊ dicebam videbo ſi mittat deus mibi vt dixit cẽtupla. Et cum tẽptaſſem dominũ male faciẽs ⁊ ſatiſfactus eſſem diuerſis modis per eas res dixi. Ceſſa miſera anima: tẽptãdo intẽptabiles Tot igiẽ certitudines babẽte ex deo bumili anima mea. bi increduli fortaſſe bodie venerunt: ⁊ me in deficiẽtiam ſecũ cadere borrantur.

¶ De peregrino qui eum tẽptauit.

Drione exiſtẽte eadẽ populi multitudine in ciuitate q̃dẽ peregrinoz videẽs tantã cõpaſſionẽ eius voluntẽptare eũ: ⁊ indutus veſtimẽta vetera adiit eum euntẽ ad viſitãdos q̃ in noſocbomio. i. in infirmaria. iacebãt. Bis eñ p̃ bebdomadã vel ter ibat illuc. Et⁊ dixit ad eũ. Miſerere mei qñ captiuus ſum ego. Dixit dator. Da ei ſex nummiſmata. Deinde cuz bec accepiſſet vadit ⁊ mutat babitum: ⁊ obuiat ei alium de ⁊ procidit ei dicens. Miſerere mei quia coactor. Dicit denuo patriarcba dator. Da ei ſex nummos aureos: cum vero iſſet: dicit ille diſtributori ad aurem illius patriarche. Per orationes tuas domine idem ipſe accepit ſecundo. Fecit vero ſe ipſum patriarcba tanq; neſciret. Venit itaq; tertio iterum accipere: ⁊ tetigit dator patriarcham qui aurum ferebat ſignificans q̃ ipſe eſſet. Tunc reſpondit ei dei amicus ille veraciter miſericors. Da ei quodecim nummiſmata ne forte cbriſtus meus ſit: ⁊ tentet me.

¶ De Nauclero ⁊ de argento de ſtanno facto:

Nauclerus quidam peregrinus dãna p tulit: ⁊ accedens buic beato viro: rogabat eum multis lacbrymis: vt compateretur ⁊ ei ſicut omnibus alijs. Prẽcepitq; eum accipere quinq; libras auri. Cunq; accepiſſet bas abiens emit antecbam: id eſt arcbam: ⁊ miſit in nauim. Deo p̃ acciditvt extra fozum naufragium pertuliſſet: nauim vero non perdidit. Acceſſit iterum ad eum de bona eius voluntate preſumens ⁊ dixit. Miſerere mei vt deus mundi miſerus eſt. Cui ille patriarcba dixit. Crede frater niſi miſcuiſſes pecunie eccleſie illas pecunias q̃ tibi remanſerant nullatenus naufragium pertuliſſes. De malis babuiſti eas ⁊ perdite ſunt cum eis: ⁊ que fuerunt ex bonis: verum precepit denuo dari ei decem libras auri denuncians ei ne commiſceret eis alias pecunias. Emens preterea anrbecaz: ⁊ nauigans vno die vento valido flante proiectus eſt in terram ⁊ omnia perdidit ⁊ ipſam nauim ⁊ nõ ſunt ſaluate; niſi anime tantum. Voluit ergo prẽ cõfuſione ⁊ anguſtia iſdem nauclerus necare ſeipſum ſed deus qui ſemper ſaluti bominuz prouidet reuelauit boc beato patriarche. Et cum audiſſet quod acciderat ei; nũciat ei venire ad ſe nibilominus dubitans. Tunc aſperſit ſe puluere ⁊ tunicam ſcindẽs indecenter accedit ad eum. Cunq; vidiſſet eum in tali babitu ille ſanctus redarguit eum ⁊ dixit. Odi ſereatur tui dominus benedictus deus credo ei q̃ ab bodierna die nequaq̃ naufragium incidas vſquequo mozaris: boc vero tibi contingit eo q̃ ⁊ ipſa nauis tua ex iniuſticia eſſet poſſeſſa. Deo⁊ ergo iuſſit tradi ei vnam magnam nauim plenam frumẽto. viginti milia modiozuz de illis nauibus que ſanctiſſime eccleſie ſubiecte miniſtrabant. Quam recipiens exiit ab alexandria: ⁊ affirmabat ipſe nauclerus aſſeuerans viginti diebus ac noctib⁹ vebemẽti vento nauigauimus non valentes omnino ſcire quo iſſem⁹: neq; per ſtellas: neq; per loca: excepto q̃ gubernator videbat illum patriarcbam ſecuz tenentem temonem ⁊ dicentem ſibi. Ne timeas bene nauigas. Igitur poſt viceſimam diez apparuimus in inſulis britanie: ⁊ deſcendentibus nobis in terram inuenimus illic famem magnam. Cuz ergo diriſſemus primo ciuitatis q̃ frumentum portarem⁹ dixit. Bene deus addurit vos. Quicquid vultis eligite: aut per ſingulos modios nummiſma vnũ: aut eiuſdem ponderis accipite ſtannum. Elegimus itaq; dimidium fic ⁊ dimidium fic. Rem autem vadit dicere ſermo inexpertis munerum dei incredibilez quidem ⁊ ſine fide: bis vero qui experientiam miraculi eius babent credibilem atq; acceptam. Naz preterea alexandriam cum gaudio reuerſi quieuimus in pentapoli ⁊ aſportauit nauclerꝰ de illo ſtãno vtvenundaret illud: babebat itaq; illic antiquũ ſocium in negocijs petentem ex eodem ſtãno. Dat ei in ſacco quinquaginta libras. At ille volens probare ſpeciem ſi bona eſſet: ſoluit illud in igne ⁊ iuenit argentum primum. Putauitq; ſe eſſe tẽptatum ⁊ retuliti ei ſaccum dicẽs. Deus indulgeat tibi. Nũ quid inueniſti me impoſtorem: id eſt iniquum ergate: quia argentum p̃ ſtanno dediſti mibi. Expauescens vero de ſermone illo nauclerus dicit. Crede: ego p̃ ſtãno illud babeo. Si vero ille qui fecit de aqua vinum ipſe per orationes patriarche fecit ex ſtanno argentum nibil mirum. Et vt ſatiſſiat: veni ad nauim ⁊ videbis cetera iſtius; metalli ſocia: qõ accepiſti. Aſcendentes itaq; inuenerunt ſtannũ argentum optimum factum. ⁊ non eſt peregrinum miraculum: o philo xp̃i. Qui enim quinq; panes multiplicauit ⁊ rurſus aquam egypti tranſmutauit in ſanguinem: ⁊ virgam in ſerpentem tranſmutauit: ⁊ tranſtulit flammam in rozem multis ſanctis: faciius et boc tã glorioſum miraculũ opatus ẽ: ⁊ten⁹ ⁊ famulũ ſuũ ditaret: ⁊ nauclero miam ſuã p̃ſtaret.

¶ De diuite qui in paupertatem ceciderat.

Eſcẽdente ſanctiſſimo iſto viro ali quando in eccleſiã dñico die acceſſit ad eũ bomo qui multas poſſederat facultates: ⁊ fures ingreſſi domũ eius diſpoliauerũt eum vſq; ad ſtramentũ: ⁊ cũ multa queſtio eſſet facta ⁊ nõ inueniſſet q̃ bec ꝓpetrauerant: cõpulſus eſt multa nimis pauprate deprecari cũ magna reuerentia ſanctiſſimũ illũ patriarchã: dicẽs ei ⁊ calamitatẽ ſuã. ¶ Diſert⁹ ergo illi⁹ multũ fuerat eñ ex clariſſimis ⁊ magnis principibus dicit ad aurez illius cui aurũ creditũ erat vtdaret ei quindecim libras auri. Cum aũt bas daturus abiret: ⁊ apprebẽdit cõſiliũ logotbete: id eſt ratiocinatoris ⁊ yconomi: ⁊ ex diabolica opatione inuidẽtes nõ dederũt ei niſi quinq; libras. Cũ ergo reuertiẽ de collecta iſdem bonorabiliſſimus archiep̃s: dat ei in ſcriptis mulier vidua babẽs vnicũ filiũ noticiã xenij quinq; centenariorũ auri. Cũ aũt ſuſcepiſſet: ⁊ bonorabile ſecretũ dimiſiſſet: conuocauit diſpẽſatores ⁊ dixit eis. Quot libras dediſtis illi q̃ ad me acceſſit. Qui dixerunt dñe: vt iuſſit ſacratiſſima ſanctitas veſtra quindecim libras. Cum aũt cognouiſſet p̃ inbabitantẽ in ſe gr̃am illos eſſe mentitos adduxit eum q̃ acceperat ⁊ interrogauit eũ quid accepiſſet. Illo vero dicente quinq; libras: pferens de bonorãda manu ſua ille ſanctus picta ciũ quod ſibi traditum fuerat: dixit eis. A vobis exquirat deus ⁊ illa alia decem centenaria: qñ ſi dediſſetis quindecim libras vt dixit bumilitas mea: qui attulit quinq; centenaria quindecim daret. Et vt certos vos faciam: mittens adducaz qui bas attulit. Et mittens duos venerabiles viros vt accerſirent reuerendam feminã que in baptiſterio pictacium ei porrexerat: cui ⁊ indicauerat dicens. Benedictionem quã deus mibi offerendã miſit in cor tuũ: ferens tecum veni ad bumilitatẽ meam. Que curſim ſurgens apprebendit

nõ de elemoſina q̃ ſit filia regis de qua chriſto. 1ª pagina. iii.

nota exẽplũ de illis q̃ mirng elemoſinã

stannũ in argẽtũ versus.

Lat ming am piat adeo.

vestigia sancti viri vna cum quantitate auri. Cum ergo suscepisset ille patriarcha oblationem & orasset super eam: & super filium eius sufficienter dixit Obsecro te nonne hec tantum voluisti dare christo an aliud aliquid. Cum autem sensisset deiferum illud quod fecerat cognouisse: tremore compressa dixit: per sanctas domini mei orationes: & sanctum meum mennam. xv. centenaria scripseram in pictatio: & ante vnam horam cum starem in finaxi: vt darem hec tibi domino meo: dissoluens illud importune legi. Ego enim indigna ancilla tua scripsi hoc propria manu: & inueni decem deleta a seipso. Tunc stupefacta intra memetipsam: dixi. vtiq; nō est voluntas dei: vt dem nisi quinq;. Dimittente autē patriarcha reuerendam illam feminā: ceciderunt ad pedes eius dispensatores qui transgressi sunt voluntatem eius: petentes indulgentiam: & affirmantes nihil tale se viterius acturos esse.

De Niceta patricio: & de lagunculis auro plenis.

Intuens niceta patritius huius viri virtutibus pleni magnanimitatē & fine parcitate manum expansa & tanq; ex fonte iugiter omnibus p̄stantem instincta quorundam diabolum imitantium subijt ad sanctū invidia diabo li moty patricij & dixit ei. Regnum artatur & pecunie eget ista: & quia fine parcitate erogantur que deferuntur tibi pecunie: da eas imperio: da eas in publicum saccellum. tollit pecunias a sco patriarcha. Ille vero de hoc quod dictum fuerat imperturbatus manens dicit ad eum. Non iustū est dñe: vt arbitror patricie: ea q̄ supcelesti regi oblata sunt terrestri dare. Si vero & oīno tale aliquid iudicasti: crede humilis Johānes ex eis nūmū nō dabit tibi: sz ecce sub humili lectulo meo est apotheca christi: vt volueris fac. Surgens itaq; statim patricius: vocat de suis hominibus q̄ portare deberēt: & ponit sup eos pecunias totas sub lecto inuētas: nō relinquēs ex eis: nisi vnū centenariū. Et cū descēderēt q̄ portabāt huiusmodi pecuniā ascendebāt quidaz alij portātes pusillas lagunculas: hūtes pecunias missas patriarche de affrica supscriptas. alias q̄dē mel optimū: alias vero mel fine fumo. Cū ergo descendens patricius legeret supscriptiones lagenarū: insinuat patriarche vt sibi mitteret de tali melle: quo ad opus suū vteret. Nouerat enim eū malle esse immemorē. Ascēdente igit qui lagūculas habebat creditas & respōsa reddente & indicante pecunias esse p melle in vasis: statim vere mitis pastor misit ei vnā lagūculā supscriptā mel optimū faciēs ei & pictatiū continēs. Ita dñs qui dixit nō te deseram neq; de relinquā. fine mēdacio est: & de nusquā deus stringere nō pt, hō corruptibilis. verax idcirco deū sequi oībus escam & vitaz prebet. homo corruptibilis cōstringere non pōt. Precepit autez abeuntibus & portantib⁹ lagūculam: vt dicerent ei vt ante se faceret eā aperiri: & dicerent ei q̄ omnes quas viderat deferri lagūculas pecunijs essent p melle replete. Contigit vero sedente eo ad mensaz nunciauerunt eos qui lagūculas portabāt: & pictaciū patriarche. Ascendentib⁹ itaq; eis cuz vidisset vnā trū lagunculā dicit ei patricius. Dicite ei. Credo dñe magnam iracundiā aduersum me retines, nā vnam solam non mitteres mihi. Tradito autem pictatio eodem & bullā dissoluentibus & euacuantibus coram oībus pecuniā agnouit: & reliquas lagūculas quas vidit similiter plenas esse. Cuz ergo legisset q̄ homo corruptibilis deū constringere nō posset: cōpunctus de sermone dixit. viuit dñs neq; niceta constringet eū. Homo etenim & ipse peccator & corruptibilis est. Et relinquens mox prandium & sumens secū quotquot pecunias ab honorando patre abstulerat: & lagunculam que ab eo transmissa fuerat: & de suo centenaria tria apprehendit. Honoranda vestigia nullo in obsequiū p̄prij sumptu: sed in humilitate multa ascendens rogabat eum quasi alijs accusantibus: vado indulgentiam a deo expetens satisfaciens ei q̄ & si penitentiam ei daret: prompte hanc susciperet & custodiret. Admirās archiepiscopus velocē viri cōuersionē nihil de cōmisso conquestus est: sed magis consolatorijs. Talis aūt amborū confirmata est extunc a deo charitas: vt cōpater iam dicti fieret patricij.

De sterilitate ciborū & de eo q̄ diaconatū petijt.

Qui abraam in hoc qō expediebat tē tauit: vt eius fidē soli deo cognitaz vniuersus mūdus imitet: dicēs. Tē tauit & memorabilē istum Johānē. Modus aūt illius tentationis forma vtilitatis sanctis eius ecclesijs extitit. Est aūt forma hec. Inestimabili multitudine fugientiū a persis: ficut iam dictū est & aduenientе alexandriaz: & sterilitate multa ciborū facta eoq; non subiret fluuius nilus fm consuetudinē: & auro cūcto erogato quod possederat: patriarcha misit & mutuo accepit a multis propbetis circa decem centenaria. Et bis itez cōsumptis: & adhuc fame manente: & de cetero mutuū dare ei nullo volente: sed omnibus trinaciam famis timentibus: & necessitate compressō patriarcha eorum qui ab eo alebantur & in multa cura & oratione beato perseuerante: sensit quidam ciuitatis habitator eam que circūderat sanctissimum illum ariditatem: & omnimodā egestatem: bigamus existens desiderat diacon⁹ ecclesie fieri: & per necessitatem que sanctum vndiq; circundederat: volebat suadere ei: vt eum consecraret: fecit ei deprecationem continentem. ita In facie quippe ei nō audebat tale aliquid dicere sanctissimo: & ter beato patri patrum. Johāni vicario christi deprecatio & postulatio a cosma indigno seruo seruorum sanctitatis vestre. Edicens sanctitu-

me domine que obtinet honorandum caput tuum fm permissionem dei: immo p peccatis nostris escarum penuriam: non iustum existimaui seruus tuus in refectionem conuersari domino meo in subtilitate. i. tenuitate & paupertate manente. Sunt igit indigno seruo tuo frumenti ducenta milia modiorum: & auri libre centum octoginta: quas rogo dari christo per te dominum meum. tantum ego indignus in ministerio tui diaconatus frui merear: vt per talem cuz te domino sancti altaris ministrationem emunder a peccatorum meorum luxuria. Dicitur enim vere dei predicator per sanctum apostolum: quoniam ex necessitate & legis translatio fit. Hec suscipiens diuinitus sapiens & viruz aduocās ait ad eum. Tu es qui preces nobis per notarium tuum & filium misisti. Quo dicente etiam domine: misit omnes foras beatus & misericordissimus nolens coram omnibus hunc confundere: & cepit dicere ad eum. Oblatio quidem tua valde iusta & tē pori necessaria: sed maculosa: & nosti q̄ i lege: ouis siue parua, siue magna: nisi immaculata esset nō in sacrificium offerebatur: & ideo ad sacrificiuz Cain non respexit deus. Quoniam vero dixisti frater q̄ ex necessitate & legis translatio fiat: de lege veteri hoc dixit apostolus. Nam quomodo ait frater domini Jacobus: q̄ quicunq; obseruauerit totam legem offendat autem in vno factus est omnium reus. De fratribus vero meis egenis: & de sancta ecclesia deus qui eos nutriuit anteq̄ ego & tu nasceremur: & ipse nunc nutriret eos: tantum si sermones eius illesos custodierimus. Ille enim qui tunc quinq; panes multiplicauit: potest & decē borrei mei modios benedicere. Quapropter illud dico ad te fili q̄ in actibus apostolorum dictum est: nō est tibi portio: neq; hereditas in hac parte. Cunq; hunc tristem & sine effectu dimisisset: nunciatur ei duas classes magnarum nauium ad terraz esse submissas: quas miserat in siciliam propter frumentum. Hoc autez audiens ille beatus: cadens in terraz: gratias egit omnipotenti deo dicens. Gratias refero tibi dñe: quoniam non permisisti seruo tuo: pecunijs vendere gratiam tuam. Vere inquirētes te domine: & sancte ecclesie tue regulas custodientes non deficient omni bono.

De duobus clericis: in culpā cadentibus.

Quibusdam duobus clericis in culpaz cadentibus: hoc est manum in alterutrum inijcientibus: bos excōmunicauit canonice: per aliquot dies. Horum quidem vnus libenter suscepit increpationem & cognouit culpam suam. Alter vero malitiosus extitens: gaudens preceptum suscepit. Occasionem enim querebat miser ne ingrederetur ecclesiam: sed licentiam haberet perseuerandi in nephandis actibus suis. Irascebatur autem ptra sanctum patriarcham & quantuz in se erat minabatur ei nocere. Quidam vero dicebant: & ipsum esse qui prodiderat pecunias ecclesie ad patricium Niceratquas & rapuit manu: vt prescriptam est. Nunciatū est igitur ei: q̄ ille mali memor: malicias reseruaret & non rectam erga beatum bunc voluntatem haberet. Ille autem verus pastor memor dicti illius: cuius infirmatur & ego non infirmor. & iterum vos qui potestis infirmitates impotentiū portare: voluit hūc accersire & decenter admouere & soluere eum ab excōmunicatione: videbat enim lupum conantem rapere ouem. Dispensatione vero dei actum est. vt innotesceret omnibus patriarche immemor mali animus: oblitus est accersire eum & soluere ab excommunicatione. Cum ergo ad sanctum dominicū diē peruenisset: & sancto altari astitisset: vt incruentum id est impollutum sacrificium offerret: iaz diacono generalem orationem pene consummante sanctum velum et altaturo: in mentem malicie immemoris venit: & statim diuini precepti recordās asserentis: si offers munus tuum ad altare: & ibi recordat⁹ fueris: quia frater tuus habet aliquid aduersum te relinque ibi munus tuum &c. intimat diacono facienti orationez quam diaconus solitus facere erat: vt reinciperet a capite: & si impleretur iteruz recapitularet: vsq; dum ueniat eius sanctificatio. Finxit enim se tanq; si cum ventris necessitas compulisset. Et veniens in honorabile cimiliarchium: id est secretarium principale misit statim fereviginti hebdomadarios querentes iam dictum mali modi clericum. Intentio enim pastoris hec erat. vt educeret de ore leonis ouem. Deus vero qui voluntatem timentium se facit: fecit pre manib⁹ inueniri mox clericum. Et veniente eo: & veritate testimonium perhibente: prior patriarcha genu flexit dicēs. Indulge mihi frater. Veritus ergo illi⁹ honorabile pontificiū & eoz qui aderant pñtia magis vo timēs iudicii dei & horrens, ne forte ignis de celo eadē hora assumeret eū videntē honorandā illā canitie humo iacentē: genu flexit & ipse petēs veniā & miseri cordiā. Et dicēte patriarcha: de⁹ nobis voib⁹ indulgeat: surrexerūt & ingressi sunt ambo ecclesiā: & tūc cū multo gaudio & leticia astitit altari cū mūda cōscientia volēs dicere deo: dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Ita aūt sana extunc & cōpuncta mente fact⁹ est lector: ille vt presbyteri consecratione potiri mereretur.

De litigio quod habuit cum patritio.

Seiferi quidam sanctorum patrum dixerunt. Angelorum est nullatenus litigare: sed in omnimoda & perpetua pace consistere: hominum vero est altercari: & statim reconciliari: demonum aūt est litigare & totam diē transire inreconciliatos. Hoc preterea prefati

litigare homines nō ē mirū sed pseparare.

sumus amatores christi ppter presentem narratio
nem. Placuit alio tempore huic nobilitvna cuz me
morato niceta patritio: de quadaz publica re alter
cari. Modus autem litigij erat talis necessariū est
enim dicere cum sit anime vtilis. Patricius quidez
disponere volebat forum propter lucra publica pa
triarcha autem id non patiebatur: pauperū in hoc
procurans salutem. Multum ergo coraz secretario
contendentes: et inflexibiles manentes: recesserūt
ambo abinuicem irati et inreconsiliati. Erat autem
hora quinta et quidem patriarche erat refragratio
et amaritudo pro mandato dei: patricio autem pro
pter pecuniaria lucra erat. Tamen ait ille iustus
neqz pro rationabili neqz pro irrationabili occasio
ne debet homo irasci. Adueniente ergo hora vnde
cima mandat per archipresbyterum vna cum clero
patriarcha patritio: hoc dignum memoria verbuz.
Domine sol ad occasum est. Cum autem hoc ver
bum ille audisset non tolerans cordis sui ardorez:
sed tanqz diuino igne inflammatus sancti sermone
compunctus est infectusqz lacbrymis statim totus
factus est et surgens venit ad beatum hunc. Quem
cum vidisset ait. Bene venisti filius ecclesie: obedi
ens voci eius. Obtentibus igitur ambobus me
tanoeam. i. penitudinem siue recognitionem et am
plexantibus alterutrum sederunt et aperiēs os suū
patriarcha: dixit: crede mihi domine nisi quia vidi
te valde tribulatuz de hoc iam non pigritarer ego
venire ad claritatem tuam. Et enim domin' et deus
noster: ipse circuibat ciuitates et castella et domos
visitando homines. Omnibus autem humilitate
summi sacerdotis edificatis et admiratione plenis
respondit ad eum patricius. crede pater quia vte
rius non capient aures mee eorum verba: qui liti
giosas mihi suggerunt res: tunc sapiens doctor di
xit ei. Crede fili et frater: si omnibus bis voluerim'
credere multorum peccatorum erimus domini: ma
xime in tempore hoc quando facti sunt multi homi
num inuicem odientes. Multotiens enim et mihi
suadere tentauerunt bi qui suggerebant mihi dis
positiones rerum et cuz facerem sepe finez: vt seduc
tus fueram: postmodum alij quidaz suggerebant
mihi quod fuerim deceptus in capitulo: cum ergo
secundo et tertio hoc fuissem perpessus: dedi termi
num m: bimetipsi absqz vtroumqz parte ne darem
diffinitionem alio in capitulo. Quod si qui sugge
rebant mihi mentirentur: ipsi penaz soluerent qua
accusatus ferret: si contra eum calumnia veraciter
fuisset iniecta. Et ex eadem die improuide suggere
re mibi contra aliquem omnino aliquid nullus taz
ausum habet. quod deposco et moneo magnum de
corem tuum filij similiter facere. Sepe enim et cedes
infustas faciunt qui sublimitatem creditam habēt
si fuerint verbis suasorijs commoti: et si fine crucia
tu reciderint que ad eos veniunt capitula. Et pa
tricius tanqz a deo iussus pactus est eius manda
tum se custodire omni tempore illesum.

pena ponit ar
rosatibq mēda
iter alios.

De Bregorio nepote suo.

Este memorabilis habebat quē
dam nepotem nomine Bregorij
Una itaqz die ruz faciens iste cū
quodam ciuitatis tabernario ri
xam conuitijs ab eo seuere affe
ctus est qui amare dolens nō so
lum quia publice verūetiaz quia
a viliori inbonoratus esset: maxime vero qz erat ne
pos patriarche subijt ad euz in conclaui: eo in secre
to morante flens vehementer. Cū autē hunc estuā
tem et lacbrymantez vidisset mitissimus patriarcha
interrogat causam detinentis euz anxietatis: scire
banc volens. Cunqz ille non posset pre amaritudi
ne que eircundederat eum exprimere sermonem bi
qui presto fuerunt: quando euz exbonorari a nego
ciatore contigerat: ceperūt recitare archiepiscopo
causam: et quia non debuerat [inquiunt] ita sancti
tas vestra contemnit: vt proprios propinquos a de
spectis exbonorari pateretur bominibus. Ille au
tem verus medicus volens primo veluti emplastro
quodam curare nepotis sui furiam et tamen tanqz
ferro incisionem et liberationem: passionis per sapi
entissimum os suum binc afferre talibus verbis ce
pit extinguere morbum et dicere Et omnino ausus
est aliquis os aperire: et contradicere tibi. Crede
fili mi patri tuo: quoniam faciam in eo bodie rem:
vt tota alexandria miretur. Cunqz vidisset eum re
medium recepisse et tristiciam cunctaz proiecisse: pu
tantem videlicet qz ageret contra eum qui se contu
melijs affecerat: et faceret eum flagellari per eum q
super forum erat constitutus: et a varijs pompis de
honestari dicit ei deosculans pectus ipsius fili mi
si ex veritate humilitatis mee nepos existis prepa
ra teipsum et flagellari: et conuicia pati ab omni bo
mine. Vera enim cognatio non ex sanguine et carne
sed ex virtute mentis agnoscitur. Confestim igit
accersiuit eum qui super caupones erat constitut':
et precepit ei ne ab illo caupone acciperet: neqz con
sueta sua neqz publica: neqz pensionem ergasterij
eius. Et ipse enim sanctissime ecclesie erat. Et om
nes expauescentes immobilem longanimitatez ei
intellexerunt esse: hoc qd dixit: quoniā faciaz in eū
rem vt miretur tota alexandria: videlicet quia non
solum vicissitudinem non reddidit verum etiam p
vltione adiutorium impendit.

De damiano dyacono.

Unciatum est aliquando huic bea
to qd quidam clericorum maliciam
in corde aduersus quendaz reseruа
ret: et inrecōciliatus ei permaneret.
Ille vero querebat huius nomen et
gradum. In crastinuz ergo domini
co die didicit hunc Damianum notie dyaconum an

tem esse officio. Precepit itaqz archidyacono vt si
bi quando idem damianus ad ecclesiaz veniret de
monstraret. Igitur cum in crastinum statio domi
nico die fieret venit idem dyaconus ad stationem:
et videns archidyaconus ostendit eum patriarche.
Ob eam enim tantūmodo controuersiam astabat
tunc pontifex sancto altari: quid vero vellet facere
nulli credidit. Cum ergo veniisset dyaconus damia
nus vt susciperet ab eo sanctam cōmunionem: pm p
rium gradum renuit manum illius ille sanctus et
dixit. Vade prius reconciliari fratri tuo et tunc ve
niens digne suscipe immaculata immemor malicie
christi mysteria. Reueritus ego coram tanta mul
titudine clericorum contradicere illi: maxime in ta
li loco et in tali borēda bora: spopōdit hoc facere: et
tunc de sanctis mysterijs dedit ei. Igitur ex tunc
omnes clerici [et laici] custodiebāt se ne inter se mali
am retinerent: timentes ne et ipsos confunderet
trubaret qz quemadmodū et illum dyaconum.

De eo qd habuerit scientiam diuinarum scripturarum.

Abebat quidem sanctissimus hic
vir scientiam diuinarum scriptura
rum non autem in sapientia sermo
nis tanqz ex inani gloria: sed per eā
dem ipsam operum actionem et mā
datorum obseruationez: et in secre
to quotidiani consilij sui nullus sermo ociosus au
diebatur: nisi forte ordinatio rei ciuilis exigeret: si
aut relationes sanctorum patrum: aut scriptura
les questiones aut dogmatica pbleumata: ppter
multitudinem nec nominandorum bereticorū: que
regionem circundederat. Si vero alicui aliqs de
trabere incipiebat hunc patriarcha p alterā sermo
cinationem vt sapiens ingeniose remouebat si ite
permanebat: nibil quidem ei dicebat: sed hunc an
notans precipiebat bebdomadario: ne fineret vlte
rius eum intrare cum bis qui nunciabantur: quate
nus per eum ceteros temperet atqz erudiret.

De eo qui imperfectum sibi iussit tumulum preparari.

Finitionem autem et aliam quam
affectauit bic sanctus: non est post
ponere. Audiens enim qd postqz co
ronatur imperator nullus vniuersi
senatus: et astantium exercituū an
tiquum memoriale ei aliquod nunci
et: sed mox bi qui dicuntur monumentorum edi
ficatores sumāt quattuor vel quinqz minutias mar
morum pusillas depictas coloribus et ingrediantur
tur ad eum et dicant. Domine quali metallo iperiū
tuum iubet fieri monumentum tuum. Insinuātes
videlicet tibi: quia tanqz homo corruptibilis et trā
sitorius: curam habeto tue anime: et pie regnum dis
pone. Imitatur et iste beatus veraciter bāc dignā
laude traditionem: et precepit sibi monumentū edi
ficari vbi et reliqui predecessores eius patriarche ia
cebant imperfectum vero manere vsqz ad obitum
suum: vt imperfecto existente, per celebrem festini
tatem assistente clero ingrediētes qui dicebantur
studiosi dicerent ad euz. Domine monumentū tuū
imperfectum est: precipe ergo vt consummetur: eo
qd nescias qua bora fur veniat. Hoc autez faciebat
ille sanctus vt ita fieret: volens imitationem bonā
et post se futuris relinquere patriarchis.

impatori nro nato statiz mo nu mentuz fieri qr̄ interrogat vt sit memor āe sue

De bis que bierosolymam misit.

Omino ob multitudinē peccatorū no
strorum permittente propria templa q̄
erant bierosolymis a percutiendis a
deo perfis cremari: dicens bic sanctis
simus patriarcha in multa egestate eē
sanctum et modestum patriarcham bierosolymorū.
Ad borum releuationem et reedificationez mittit ei
nummismatamille: et mille saccos plenos frumento
et mille legumina: mille libras ferri: mille restes fi
catoruz piscium: que menomene dicuntur: mille vas
cula vini et mille egyptios operarios mittens ei p
litteras. Da mibi veniaz vere christi operator nibil
dignum templis christi mittenti. Vellem enim cre
de mibi si esset conueniens: et ipse eo venire et ope
rari in domo sancte christi resurrectionis. Verūta
men illud rogo bonorandum caput tuum: vt nulla
tenus boc iputes minimo nomini exiguitatis mee
sed potius boc petas a christo: vt ibi me cōscribat:
vbi veraciter conscriptio beata consistit.

De vili eius strato: et operto precioso.

Abuit ille sanctus et boc bonum
dico videlicet quod infimo stra
tu recumberet: et vilib' operimē
tis in cellula suaveretur. Quod
cum audisset quidam possessor
ciuitatis: ascendens ad eum et vi
dens: qd opertorio scisso et laneo
tegeret: transmisit ei coopertorium nummismatuz
triginta ex rogans multum eum: vt eo operiretur
ad memoriam mittentis. Ille vero boc suscipiens:
propter multam viri postulationem coopertus ē se
mel boc est vna nocte. per totam autem pene noctē
dicebat ad semetipsum: vt recitabant cubicularij
eius. Quis dicet qd [humilis Johannes] habebat
enim semper verbū istud in ore pallio triginta ser nū
mismatum tegebat: et fratres xpi frigore necentur:
Quāti sunt mō qui dentibus stridunt pre glacie: qā
ti sunt mō qui pfiatū bītes subtus dimidiū et supra
dimidiū: et non pūt extendere pedes suos: sed do
miunt vt glomus tremētes. Quāti in mōte dormie

runt incenati ⁊ fine lucernis: habentes dupluz cruciatum tam ex frigore q̄ ex ieiunio. Quāti desiderant saturari de foliis bolerum, que p̄sciunt de coquina mea? Quanti vellent tingere panem suuz in scemate quod p̄sciunt coqui mei? Quanti cupiunt vel odorare vinuz quod fundit in cellario meo. quāti sunt in ciuitate ista in boza hac peregrini non habentes vbi hospitent: ⁊ in foro iacent fortasse: ⁊ pluuia madefacti? Quanti putas habent totum mensem: vel etiam duos non gustantes oleum? Quanti sunt qui non habent alterum vestimentum in estate ⁊ alteruz in hyeme: ⁊ ita miseriis affliguntur Tu vero expectans etiam eternam iocunditatem assequi: ⁊ vinum bibis: ⁊ pisces immanes deuozas: ⁊ in cubiculis demozaris: modo autem cum omnib⁹ malis: ⁊ in coopertorio trigintaseꝛ nummismatū te calefacis. Ueraciter ita viuens ⁊ in tali laxatione cōuersans: non expectabis illic: preparatis gaudiis frui: sed audies vtiq; quod ⁊ diuos ille audiuit. Recepisti bona in vita tua: pauperes vero mala: nunc ergo consolantur tu vero cruciaris. Benedict⁹ de⁹ humilis Iohannes alia nocte non cooperietur illo iustum est enim ⁊ bene acceptum deo: vt tegantur centum quadraginta quattuoꝛ fratres: ⁊ domini tui q̄ tu infelix. Uenundabantur vero quattuoꝛ recanelle nummismate vno. Moꝛ ergo transmisit illud in crastinum vt venundaretur. Et videns is q̄ obtulerat emit illud triginta seꝛ nummismatibus ⁊ rursus obtulit patriarche. Cum vero incrastinuz adhuc vidisset illud emit hoc similiter: ⁊ rursus obtulit patriarche: deposcens: vt tegeretur ab eo. Cū autem tertio hoc fecisset: dixit ei gratulabundus ille sanctus, videbim⁹ quis deficiet ego an tu. Erat enim opulentus valde: ⁊ suauiter quasi vindemiabat eum ille sanctus paulatiz ab eo multa auferēs ⁊ dicebat semper q̄ posset aliquis intentione dandi pauperibus expoliare diuites: ⁊ ipsum etiaz ipo camisum. i. vestimentum quod subter camisiam est ab eis benivole auferre ⁊ non peccat: ⁊ maxime si sunt aliqui inmisericordes ⁊ auari. Duo enim lucratur talis: vnum quidem: quia animas illoꝛum fuat alterum autem quoniam ⁊ ipse ex hoc mercedē nō modicam habet. Attulit autem ⁊ ad credulitatem verbi ⁊ testimonium verax quod circa sanctum epibanium ⁊ Iohannem ēpm bicrosolymoꝛ factum est quō sanctus Epipbanius per artem tulit argētum patriarche videlicet Iohannis eiu⁹dem: ⁊ dedit pauperibus.

De petro theolenario.

Dignum ⁊ congruum predicto capitulo referebat semel coꝛam omnibus iste sanctus dicens. Habebaz inquit quendam ministrum in apotbeca mea in Cypro: fidelem valdeꝛ: ⁊ virginem vsq; ad obitum suū, de elemosina

ilbic ergo narrabat mibi: quia in affrica existēte me facta est res huiusmodi. Permanebam enim [ait] cum quodam theolenario diuite vehementer: ⁊ im misericordi. Semel ergo pauperibus in byeme sedentibus ad solez seq̄ calefacientibus ceperūt singuli domos elemosynatoꝛum collaudare: ⁊ pro eis oꝛare per singulos eoꝛum: similiter ⁊ domos elemosynam non facientium vituperare. Inter que vero venit in medium eoꝛum: ⁊ nomen senioꝛis mei theolenarij: ⁊ ceperunt singuli interrogare proximum, Uere tu frater accepisti aliquādo de domo illa benedictionem. Et omnibus interrogantibus inuicem: nullus inuentus est: accepisse aliquādo de domo eius aliquid. Dixit ergo vnus ex eis: quid dabitis mibi ⁊ ego accipiam bodie ex eo benedictionē. Et facientibus cum eo pactū: venit ⁊ stat foris portam domus expectans: quando ad domum suaz reuerteretur. Ex dispensatione dei peruenerūt simul ipse ingrediens portam ⁊ animal portans siliginem a mancipio causa prandij ipsius. Uidēs igitur ego num non inueniens lapidem per furoꝛem arripit siliginem de clitella: ⁊ iactauit in faciem eius, Ille vero suscepit eam: ⁊ abijt vt satisfaceret confratribus suis: ⁊ q̄ ex eisdez manibus eius accepisset eā. Iraq; post duos dies egrotauit i firmitate ad moꝛtem idem theolenarius: ⁊ vidit in somnis seipsum rationem ponentem: ⁊ suos actus omnes super stateram appendere. In vna quidem acie congregabantur mauri quidam deformes: altera autē acies aliorum quoꝛundam erat candidatoꝛum ⁊ terribilium specie. Qui nibil inueniētes boni: vt ⁊ ipsi appenderent econtra aduersum mala opera: que collecta erant a mauris in acie ipsoꝛum nimis turbabantur: ⁊ tristabantur ⁊ mente consternabātur ad alterutrum ⁊ dicebant, Ergo nibil hic habemus; Tunc dixit vnus eoꝛum: vere nibil habem⁹ nisi vnā siliginem: quam dedit ante duos dies christo: ⁊ ipsam non voluntarie Emittentibus eis siliginem eq̄litas facta est. Tunc dicunt Theolenario hi qui apparuerant ei candidati: Uade ⁊ auge ad⁹ siliginem banc. Nam vero mauri isti te apprehendent. Euigilans ergo agnouit que visa sunt ab eo nō esse mēdacia: sed vera. Omnia vero que a iuuētute sua cōmiserat: ⁊ quoꝛum ipse erat oblitus videbat etbiopes illos congregare: ⁊ deportare ad libram: ⁊ dicebat. Ueb veb si vna siligo quam iactaui per furoꝛez ita profuit: a quantis malis se liberat qui dat i simplicitate sua bona indigētibus, ⁊ de cetero ita modestus ⁊ prudens atq; summus elemosynatoꝛ factus est: vt etiam coꝛpoꝛi proprio non parceret. Contigit vero aliquando ꝑm consuetudinem procedere eum diluculo ad theloneum: ⁊ obuiat ei nauta qui a naufragio nudus vt natus est euaserat: ⁊ cecidit ante eum rogans: vt protectionem apud eum impetraret. Ille ergo putans q̄ egenus esset expoliauit se esopboꝛium suum quod illius melius erat ⁊ dat ei rogauitq; eum: vt boc ipse vestiretur: pergens vero ille erubescens vestiri boc dedit illud venditoꝛi: vt venundaretur. Et cum recederet theloneariꝰ vidit boc suspensum: ⁊ tristatus est vebementer: ⁊ ascendens domum suam nibil passus; est gustare: sed claudens ostium conclaui sui sedebat ploꝛans: ⁊ cogitans quia non fui dignus: vt mei memoriam baberet egenus. Cum ergo anxiaretur obdormiuit: ⁊ ecce vidit quendam speciosum tanquam solem: ferentem crucem super caput suum ⁊ esopboꝛium quod dederat naute assistentem sib i ⁊ dicētem Quid ploꝛas domine Petre [Hoc enim erat ei nomen] Ille vero dixit: vt ad deum disputans, Quia domine ex quibus largiris nobis damus alicui: ⁊ in turpe lucrum vertunt accipientes, Tunc dixit ei, Cognoscis boc, Et ostendit ei: q̄ deintus vestitus esset eius esopboꝛio. Dicit ei, Ecce ego illo vestioꝛ ex quo dedisti mibi boc: ⁊ gratias ago voluntati tue bone: quoniam frigoꝛe affligebar ⁊ cooperuisti me. Ad se ergo reuersus admiratus est: ⁊ cepit beatificare egenos ⁊ dicere, Uiuit dominus [si quia inopes christus meus sunt] non moꝛiar ⁊ fiam tanquam vnus ex eis. Ac cersito vero notario suo quem ⁊ emerat: dicit ei, Secretum volo credere tibi ⁊ crede si propalaueris me barbaris vendam te aut si non audieris me. Dat vero ei decem libras auri ⁊ dicit ei vade ⁊ eme tibi negocium: ⁊ sume me ⁊ duc in sanctam ciuitatem: ⁊ vende me cuilibet christiano: ⁊ precium da pauperibus. Notario autem recusanti: dicit ei iterum. Quoniam si me non vendideris: ego vendam te barbaris vt prædixi tibi. Obedivit ergo ei notarius ⁊ peruenientibus eis ad sancta loca: inuenit idem notarius amicum suum cbarum: fabrum argentarium qui in damna inciderat. Ad locutionem vero venientibus ambobus: dicit ei notarius. Audi me zoile: ⁊ eme seruum vnum: quia babeo bonum: vt dicat domo q̄ patricius sit, Et audiens argentarius q̄ seruum baberet admirat⁹ est ⁊ dicit ei, Crede mibi: quia non possideo vnde illum emere possim Dicit ei rursum notarius. Accipe mutuum ⁊ eme eum: multum enim est bonus: ⁊ benedicet tibi deus per eum Acquieuit ergo ei: ⁊ emit eum sordidis vestibus indutum: [in] nummismatibus triginta. Relinquens autem eum notari⁹ abijt constantinopolim: satisfaciens q̄ nulli boc manifestaret: ⁊ q̄ de precio nequaquam sibi retinēdo aliquid defraudaret: sed boc totum pauperib⁹ daret. Ergo aliquando idem Petrus coquinabat domino suo: aliquando autem lauabat pannos eiꝰ nunquam aliquando in quolibet boꝛum assuetus. Afflixit autem seipsum ⁊ ieiunio multo. Cum vero vidisset se benedici dominus eius super omnem benedictionem: dicit ei verecundatus enoꝛmem eius virtutem ⁊ bumilitatem. Uolo bumilis petere libertate: ⁊ vt fis de reliquo frater meus. Ille vero noluit. Uiderat enim eum frequenter conuicia perferre: ⁊ percuti a conseruis suis. Habebant autem eū tanq̄ amentem: ita vt ⁊ nomen ei imponerent amētis. Quotiensciunq; ergo tribulabant euz conserui suiz ⁊ dominebat in tribulatione: apparebat ei qui i affrica illi apparuerat: vestibus esopboꝛio eius tenens: ⁊ illa triginta nummismata in manu dicens ei. Noli mestus esse frater petre: ego suscepi ⁊ precium tui: sed sustenta vsq; dum cognoscaris, Post aliquot vero tempus: venerunt a patria eius quidam argenti venditoꝛes, vt oꝛarent ad loca sancta, ⁊ inuitauit eos ad prandium dominus domini Petri, ⁊ cum ministraret statim ille cognouit eos. Ipsi autem dum prandirent ceperunt affigurare eum, ⁊ inuicē ad aures dicere. Quātū similat puer iste domino Petro theolenario. Ille vero occultabat quantum poterat vultum suum. Iterum ergo comedentibus eis ceperunt dicere ad eum qui eos inuitauerat. Uere putamus res tibi magna euenit domine zoile, etenim nisi erramus publicam personam in ministerio tuo babes. Neq; sciebant certi⁹ quia erat de coquina ⁊ de ieiunio commutatus vultus eius. Diu igitur considerantibus eum dixit vn⁹ ex eis. Uere dominus Petrus theolenarius est. ⁊ surgam tenebo euz. Ualde eum imperatoꝛ audiēs tristatur de eo q̄ dudum non comparuit. Foris itaq; stans audiuit bec ⁊ ponens catinum a se non est ingressus: sed recto cursu cucurrit ad portaz. Erat itaq; ei qui eum tūc babebat ostiarius mutus ⁊ surdus a natiuitate, qui per nutum tantuz aperiebat ⁊ claudebat, festinans ergo seruus dei exire, dixit surdo ⁊ muto. Tibi dico in nomine christi. Ille vero audiuit statim ⁊ dixit. Etiam dñe. Iterum vero ille ait aperi. Rñdit surdus ⁊ mutus secundo. Ego dñe. Statim ergo surrexit ⁊ aperuit ille. Et exeūte eo subijt ostiarius ⁊ clamauit coraz oībus gaudēs ⁊ exultans, quia audiuit ⁊ locutus est. dñe domine Poꝛro oībus qui in eadē domo erant perterritis, qm̄ audiebant eū loquentē. Iterū dixit ille quōdā mutus. Ille qui coquinabat exijt currens, sed vide te ne forte fuga lapsus fit magnus enim seruus dei est. Qñ discedebat, dixit mibi. Tibi dico in nomie dñi, ⁊ moꝛvidi de oꝛe eius exeuntem flāmā ⁊ tangētem aures meas, ⁊ statim audiui ⁊ locutus suz, Et exilientes ⁊ sequentes eum cuncti vlterius non viderunt eum. Tunc pniam oēs agebant, qui in domo illa erant, ⁊ ipse dñs eius qui petrum emerat: q̄ in tali exbonoꝛantia babuisset eum. ⁊ maxime bi q̄ vocabāt eū amentē. Ue sunt beatissimi a deo bonoꝛati Iohannis patriarche narrationes. Non solum enim de vita sua contentus erat volentem ꝑficere edificare, verūetiam de deo acceptis ⁊ veracibus relatiōib⁹ suis ⁊ dicebat semper bec audiētib⁹ Si ꝓpio sanguini nō pepercerunt quidam boim: sed hunc dederunt in manus fratrū. immo xp̄i quō putas nos cū alacritate ⁊ bumilitate debemus de facultatibus nr̄is dare christo ⁊ egenis atq; pauperibus, vt recōpēsationē recipiam⁹ a iusto ⁊ mercedum redditoꝛe deo, in illa timenda ⁊ borenda re

rogmsitur

fugit et Job
sanat mutu.

tributionis dicit: Qui parce seminat parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, i. large & magnanimiter: multipliciter & metet: hoc est bona illa hereditabit que oēm mentē transcendūt.

De sancto Serapione.

OMnibus ergo rectis moribus iste sanctus adornatus nec hoc carebat: valde enim diligebat eloqui de actibus sanctorum patrum: & eorum qui elemosynecultores fuerunt. Unde cum vna dierum recitaret de vita sancti Serapionis qui vocabatur syndonius: & inueniret eum: vt fertur amictum suū dedisse egeno: & iterū paululū processisset illuc & frigus patiēti obuiasset: & illi tunicas prebuisse: & quia nudus sedebat tenēs sanctū euangeliū ** interrogatus a quodam quis te expoliauit abba? Demonstrans sanctum euangeliū ait iste. Et alio tempore hoc ipsum euangeliū vendidisse & dedisse elemosynam: & discipulo suo dicente, Abba euangeliū vbi est? Et illo dicente ad eum. Frede fili: qui dixit mihi vēde oia q̄ habes & da pauperibus: ipsum vendidi & dedi eis: vt in die iudicij habeamus fiduciam abundātiorem ad deum. Et quia als iterū vidua mulier petisset ab eodē sancto Serapione elemosynā: quoniā esuriebant filij eius: & non habentes eū aliquid omnino: tradidit se ei: vt venderet eū ad minos grecos: quos et tā christianos fecit in paucis diebus: hec legēs sanctus Johānes de sancto Serapione dixit ad eos. Uerbum o philo xpi qd pdest homini colloquēti d̄ actionibus sanctorum patrū. Credite mihi q̄ vsq̄ hodie putabā q̄ vel aliq̄d facerē: datis quas habere possum pecunijs: nesciebā aūt q̄ & seipsos venderēt quadā cōpassione superati.

elemosyne magnitudo.

dictū est sapiēs mirabile de euāgelio vēdito pp elemosynā

Quod accusationes aduersus monachū non recipiebat: & de eo quem iusserit flagellari.

SEmper q̄dē bonorabat monachicū scema sanctus hic: & colebat & cōpatiebatur vbi maxime aspiciebat monachū corporalibus vtilitatibus angustiatum. Habebat autem & hoc super multos pcipuū. quia accusationē qualēcunq̄ siue mendacē siue veracē non suscipiebat cōtra aliquē circūamictū monachico habitu. Semel eñ euenit ex imissione quorundā criminatorū pertulisse eū aliquid tale: quodaz monacho girāte in ciuitate cū puella vna iuuēcula & petente elemosynā p dies aliquot quidā qui hoc viderant scandalizati: & existimātes q̄ mulier eius esset: attulerūt patriarche cōtra eū querelas dicentes. Propter quid a deo bonorate drogat talis angelice monachice vite scemati: puellā quandā habens mulie-

cum satis ostellatus dei a micis pp Votutē

rez. Hoc ergo dei famulus putans prohibere contra deū cōmissa peccata tanq̄ qui ad hoc ab eo eēt prouectus pcepit mulierē quidē flagellis cedi: & se parari ab eo ipsus autē verberari & in carcere secreto recludi. Dum ergo cū omni celeritate iussio sancti in opus procederet apparuit ei nocte per visum monachus ostendens ei dorsum suum putrefactum [non parcentes enim ceciderant eus ecclesie defensores dicēs ei. Ita placet tibi domine patriarcha: ac vna vice errasti vt homo: crede mihi: quia de pximo est vita & mors. Et hec dicens discessit ab eo. Mane aūt facto recordatus est ille beatus visionis nocturne: & sedebat super lectus suū mestus mittitq̄ statim & conuocat per cancellarium suum monachus de loco in quo erat reclusus. Cogitans intra se ille beatus patriarcha similis esset illi: qui nocte sibi apparuerat. Cum ergo venisset cus labore multo neq̄ enim propter plagas moueri poterat cūq̄ vultum eius vidisset patriarcha remansit sine voce immotus non valens loqui: sola autem manu sua innuit vt se in lectulo suo locaret. In semetipm vero reuersus & signans: rogauit monachum precinctum lintheo: vt sine verecundia dispoliaret se quatenus videret dorsum eius: si ita esset ficuret in somnis viderat. Uir ergo suasus vt id ageret: despoliauit se. Cum vero despoliaretur vt monstraret dorsum suum viro sancto per admirandum dei consilium solutus est quo erat indutus amictus: & cecidit in terra: & viderunt eū omnes esse eunuchum. Sed quia recens erat nulli hoc existebat manifestū. Videntibus ergo eus omnibus & sancto pontifice: & maxime dorsi eius pernicioſa verbera: mittēs mor segregauit illos qui hunc inconsiderate tractauerunt. Uenerabilissimo aūt monacho complura ratiocinabatur: & ignorantia dicens se in eus peccasse: & in deū verum: & in hoc amonebat eus ille sanctus. Non inquit o filij: ita sine custodia in ciuitatibus conuersari oportet: eos qui sancto angelico vestro indumento circūamicti sunt maxime & feminam circūducere ad scandalū aliorū videntū. Tunc monachus cū omni humilitate rōnē reddebat sancto dicens. Frede dñe non mētiar. Baze eraz ante paucos dies: & exeunte me de ciuitate vt venirez et salutarē sanctus abbatē cyrū: obuiauit mihi hec benedicta puella foris portā vespere incūbente: & accurrēs ad pedes meos: rogabat vt mecū ambularet. Dicebat enim se hebreā esse: & velle fieri christiana & cepit eadem me adiurare verbis horribilibus vt non permitterem perire eaz. Timens itaq̄ ego iudicium dei sumpsi eaz estimās q̄ non immitteret tentationē sathanas spadonibus: nesciebam vero q̄ nemini parcat. Igit venientibus nobis sanctissime pater & oratione pficientibus baptizaui eā ad sanctus abbatē cyrū & gyrabā cuz ea in simplici corde, exposcēs modicū sumptū quatenus introducerem eā in monasteriuz. Cuz hec audisset patriarcha dicit Pape: q̄ absconsos seruos habet deus &

nescimus nos humiles? Et enarrabat bis qui presto erant visionē quaz viderat nocte de eo & protulit patriarcha centum nummismata de manu daturus ei. Dei autez amicus ille vere monachus nō est passus aliquid accipere ex eis: dignum memoria verbuz ad patriarchā locutus est dicens. Ego hoc non postulo domine. Monachus enim si fidez habet bonū non indiget. Si aūt bonū eget fidez nobz. Quod marie amplius satisfecit oibus qui audierant q̄ seruus dei iste monachus esset. Benu fiet igit patriarche & exijt in pace. Extunc igitur plus bonorabat et hospitio recipiebat monachos & bonos estimatos & malos: & edificabat mox xeno dochium seorsum: & appellauit hoc receptaculū omnium monachorū.

De hoc q̄ exibat ad mortuorū obsequia & quia moriturus pfidebat. De eo etiam qui in perfidē captiuus ductus est.

MOrtalitate aliquando ciuitatez comprehendente: ibat & ipse sanctus vt videret funeruz obsequia: valde enim dicebat hoc esse proficuuz & sepulchrorum considerationez. Multotiens vero assistebat & bis qui morituri vexationez in exitu anime patiebantur & ipse eoruz oculos propijs manibus claudebat memoriaz habere ex hoc sempiternam volens: & curaz propij exitus: precipiebat autē & collectiones pro defunctis impingere: & fine dubio perficere. Etenim [dicebat] quia ante paucum tempus captiuus ductus est ad persas quidam: et descendens in perfidem retrusus est in carcere qui appellabatur lethe hoc est oblivio. Quidam ergo fugientes illuc: venientesq̄ in cyprum & interrogati a parentibus illius: si forte vidissent eum respondentes dixerunt eis: quia nos propijs manib⁹ sepeliuimus eum. Non autem erat iste ō quo interrogabant eos: sed alius indissimiliter eum similans. Dixerunt vero eis & mensem & diē obitus sui. Alii vero tanq̄ pro mortuo faciebant ei tres collectas: per singulos annos. Post quattuor itaq̄ annos venit in cyprum: fuga lapsus a persis. Dixerunt ergo ei sui. Uere frater nos audiuimus q̄ mortuus esses: & memoriam tui faciebamus ter in anno: Cū vero audisset: q̄ in anno ter facerēt pro eo memoriam: interrogat eos in quo mēse hec celebrarent. Et illis dicētibus: sanctis theophanijs & dominica sancta: atq̄ pētecoste. Dicit ille: quia tribus illis tēporibus anniveniebat quidam candidatus vt sol & dissoluebat me a vinculis ferreis & a custodia: & mouebar deambulando tota die & nemo recognoscebat me: & in crastinum inueniebar vinculis ferrea portas. Dicebat igit sanctus episcopus: quia ex hoc dicimus habere dormitores quietē: quādo pro eis collectaz facimus.

elemosina etiaz in rarerratos ignotos iuuat

De eo qui rogauit pro filio & nauis sue saluatione.

QUod in actibus apostolorum audiuimus factum: hoc frequenter et huic cōpatientissimo accidebat. Uidētes eñ multi, indesinētez eius: & inscrutabilē circa gētes & cōpassionē mouebant multotiēs ad vēdēdum multa de substātijs suis, & ferētes pbebāt dei deuoto ministro. Unde & quidā veniēs vna dierū offerre ei septē libras auri & dimidiā satisfaciēs sancto: q̄ non possideret aliud aliquid in auro. Petebat autē ab eo cum multis genuflexionibus: vt oraret quatenus dñs deus filiū eius saluaret. Habebat enim vnum solūmodo filium quasi annoz quindecim: vt reduceret nauim eius cum bono ab affrica. Illuc enim abierat. Accipiēs igit summus sacerdos quātitatē auri de manu eius: & miratus est euz taz esse magnanimū ad offerēdum totā quātitatē auri quā possidebat. Orauit quiddam ei: & in facie multum & sic eū dimisit. Tamē propter eius multā fidez posuit subtus sanctam mēsam ligaturā quātitatis patriarcha in oratorio cubiculi sui & finaxim fecit statim pfectam sup eam: pro illo qui hanc obtulerat: satis abundeq̄ deum rogans: quatenus & filiū eius saluaret: & nauem cum salute reduceret: sm q̄ fuerat postulatus ab illo. Nec dum ergo triginta trāsactis diebus defunctus est filius bois illius: qui attulerat septē libras & dimidiā patriarche: & in tertia die mortis pueri recepit & nauim suaz ab affrica: in qua erat & frater germanus eiusdē viri creditor. Et veniēs iuxta forū naufragiū ptulit & pdidit totum quo erat plena & nō sunt saluate nisi anime: & vna scapha vacua. Cuz ergo & hunc casuz didicisset ente nisse sibi dñs nauis & pater pueri: sm verbum prophete: paulominus habitauit in inferno anima eius. Nondū enim tribulatione filij sui extincta: comprehendit eum & nauis. Relata sunt itaq̄ omnia que acciderant ei patriarche: & pene plusq̄ is qui hec ppessus fuerat: in tristicia morabatur: maxime propter filium eius vnicum. Nesciens ergo quid faceret rogat misericordissimum deum vt consolaretur virum immensa pietate sua. Conuocare enim eum & consolari in facie sanctus erubescebat: veritatem mandauit ei vt nullatenus desperaret: neq̄ vero sine iusto iudicio deus facit aliquid sed omnia in boc quod nos ignoramus. Ergo vt non perdat mercedem quam fecit in septem & dimidia libra auri: & fidem quam possidebat circa sanctum patriarchā iam vero vt & nos in tēptationibus que nobis eueniunt: quando aliquid boni fecerimus: inperturbati & gratias referentes ad deum permaneamus vidit in somnis iam dictus vir philocbristus postera nocte quendaz quasi in habitu sanctissimi patriarche dicentem sibi. Ut quid tribularis frater: & mecum dissolueris. Nonne tu me rogasti vt peterem

filius moritur & pro quo rogabat vivit sāg.

a deo: vt saluus fieret filius tuus. Ecce saluus factus est. Crede mihi si viueret: prauus ⁊ immundus homo fieret: ⁊ de naui tua vere nisi deus placaretur pro bono quod fecisti paruitati mee sentētia erat data quatenus tota vt iacet cum animab⁹ in profundum pergeret: ⁊ perderes fratrem tuum. Sed surge ⁊ glorifica deum qui dedit tibi cuz. ⁊ saluauit filium tuum mundū de hoc seculo vano. Euigilans itaq; vir inuenit cor suum consolatum: ⁊ vniuersam tristiciā eius eiectam: ⁊ induens vestimenta sua: venit cursim ad bonorabilissimum patriarchaz: ⁊ iactat se ad pedes eius gratias agens deo: ⁊ ei: ⁊ enarrans visionem quam viderat. Quaz audiens iustissimus dixit: gloria tibi benigne ⁊ misericors deus: qui deprecationem peccatorum exaudis. Iterumq; ad dominem dixit. Nequaq̄ o fili gratiaz banc orationi mee ascribas: sed deo ⁊ fidei tue: hec enim omnia ista impetrare valuit. Erat em̄ valde humiliter sentiens sanctus verbis scilz atq; prudentia.

De episcopo amatore pecunie.

Ergebat aliquando hic beatus ad visitandos pauperes: in locum qui dicitur cesarium: illic enim eis fecerat quasi tholos quosdam politos lineis tabulis pauimēto strato ad requiescēdos eos: ⁊ simul cum sto־ris ⁊ raconis per totam hyemē: quodam eorum eūte secum episcopoz: qui cum eo erant amatore pecunie passibili modo presso. Dixitq; beatus patriarcha ad eum. Ama ac bonora frater Troile fratres christi hoc enim ei erat nomē. nunciauerūt effi quidam patriarche: q̄ triginta libras auri portaret in ipsa bora domesticus eiusdem episcopi Troili: vt emeret speciem argenti anagliſi gratia mense sue. Episcopus autem tanq̄ veritus sermonez patriarche: immo ad horam calefactus: singula dari omnibus fratrib⁹ precepit ei qui triginta libras illas portabat. Celeriter ergo huiusmodi auri quātitas erogata est. Recedentibus itaq; ytriſq; patriarcha scilicet ⁊ qui inuitam sic vt ita dicam elemosynam fecerat⁹ episcopo Troilo in propriis episcopis velut quedam amens ⁊ anime periculosa in eum cogitatio irruit propter pecuniarum dationez horroris ⁊ amoris pecunie: ⁊ crudelitatis ⁊ negligētie germen eum sequebatur: febre extraneaturam mixta: propter quod egrotus inuitus in lectum cecidit. Hebdomadario ergo a sactissimo patriarcha ad eum veniente: ⁊ ad mensam eiusdem patriarche eum inuitaute recusauit sic frigore enim ⁊ febre se verari pro quadam causa dicebat. Igitur cum hoc audisset patriarcha: mor agnouit causaz: quia propter exitus triginta librarum: infirmatus esset ille inuitus elemosynator. Erat enim vt predictum est valde inmisericors ⁊ amator pecunie. Non sufferens ergo beatus se quidem super mensam reficere illum autez super lectum cruciari grauiter. peruenit celeriter ad eum ille vir sine superbia: ⁊ dixit ad eum hylari vultu: fac charitatem fili Troile. Estimas q̄ in veritate dicerim tibi fratribus huiusmodi datum crede mihi per iocum dixi tibi dare. Ego enim volui prestare eis singula nūmismata propter sanctam festiuitatem: sed quia nō habebat distributor meus secum sufficientem quantitatem huius rei gratia mutuam dedisti eam mihi: ⁊ ecce attuli tibi illas triginta libras. Ut vero vidit quantitatē episcopus amator pecunie in bonorabili manu sapientis existentis medici ⁊ pastoris: febris quidem subito disparebat: frigus etiam recedebat: fortitudo quoq; ⁊ corporis eius calor ad eū reuertebantur: vt ex hoc non posset latere banc esse causam repente comprehendentis eum communicationis. Suscipiens vero aurū ab bonorandis manibus patriarche: nihil omnino contradicens: expectabat ab eo patriarcha: conscriptionem alte nunciationis mercedis earuz: que date sunt triginta auri librarum. Fecit autem hoc cū gaudio Troilus episcopus scribens propriis manibus ita. Deus domino meo Johāni beatissimo patriarche huius alexandrinorum magne ciuitatis: da mercedē triginta librarum que date sunt tibi quoniaz ego recepi eas. Hoc scriptum itaq; sanctus accipiens sumpsit secum: ⁊ eundem episcopum ad prandium [vt enim iam dictum est statim sanus factus est] duxit. volens ergo mercedis redditor deus: cooperi eum simul autem ⁊ ad miserationem contribulatorum ⁊ compassionem erigere: ostendit ei eadez die dormienti post prandium patriarche in somnis qua mercede priuatus esset. Vidit enim [vt ait] Johannem cuius pulchritudinem atq; magnitudinē non potest ars hominum imitari: ⁊ ianuam huius totaz auream: ⁊ super ianuam titulus conscriptus: mansio eterna: ⁊ requies Troili episcopi. Cumq; hoc inquit legissem gauisus sum: sciebam enim donandam mihi ab Imperatore talis domus copulationem. Nonduz autez huiusmodi tituli superscriptionē plegeram: ⁊ ecce quidā regius cubicularius habēs secū ⁊ alios obsequij diuini: ⁊ cū peruenisset ad talē nitentis domus ianuam dixit ad ꝓprios officiales. Deponite titulum istū. Et cuz deposuissent iterū dixit. Mutate eū: ⁊ ponite quē misit orbis terrarū rex. Et attulerūt ⁊ fixerunt aliud aspicīte me superscriptum ita. Mansio eterna: ac requies Johānis archiepi Alexandrie empta libris triginta. Et cū hoc vidissem: surrexi a somno: ⁊ magno sum moq̄ pastori que visa sunt ei in somnis enarraui: ⁊ pficiēs ea de causa Troilus cps ⁊ factus est extēplo elemosynator magnificus.

De nauibus quarum entheca iuit in perditionem.

Dominus qui diuitias i tēpore quo dā beato Job abstulit: fecit simile ⁊ huic omni bonitate pleno sancto patriarche Johanni. Nauib⁹ enim sanctissime ecclesie sue cōprehendētibus violētā hyemem in loco qui dicitur adbira, piecerunt omnia sua que naues portabant: erant vero omnes naues simul. Erat autez summa multa valde entbecarum suarum: habebāt enim tanta vestimenta ⁊ argentum: ⁊ alias res altiores: vt cōputaretur pondus quod iuit in pditionem quātitatis centenariorum triginta quattuor. Plus enim erant q̄ crediderint naues capientes per singulas decem milia modiorum. Uenētibusvero Alexandriam ⁊ pergentibus statim reliqui creditores ⁊ primi naute ecclesiam confugerūt. Sanctus vero hoc audiens ⁊ causaz propter quam fugerant: mittit eis verbum manibus suis scriptuz habens ita. Dominus dedit fratres: dominus vt voluit abstulit sicut domino placuit: sita factuz est: sit nomen domini benedictum. Esite filij nihil ex hoc veriti: dominus enī sollicitus erit de crastino. Ascēdit itaq; pene dimidium ciuitatis in secretū die autem altero volebant consolari nobilem istum: ipse vero preoccupans cepit omnibus dicere. Nequaq̄ o filij ⁊ fratres causa nauium difficultatis tristemini: nam humilis Johannes [credite] inuentus est culpabilis. quippe nisi extollentiam habere nullo modo hoc ferrem. Sed quia extollebar in bis que dei erant ⁊ existimabā q̄ magna opera facerem: dans que hominum erant: hoc mihi euenit. volens ergo deus vt hoc intelligerem ista permisit. Elemosyna enim non vigilantem plerunq; in extollentiam eleuat inuitus vero casus humiliat sustinentem. ait enim diuina scriptura. Paupertas virum humiliat. ⁊ iterum Dauid hoc sciens: dicebat. Bonum mihi q̄ tu humiliasti me: vt discam iustificatiōes tuas. Dum enim malorum factus sum obnoxius: quia dationez per vanam gloriā perdebā: ⁊ quoniaz per vitium meum perdite sunt tante pecunie habeo nunc iudicium animarum que in arcto sunt. Ueruz dilectissimi qui tunc tempore iusti illius Job fuit deus: ⁊ nunc idem ipse est: qui non propter egestatem meam sed ob indigentium necessitatem nō derelinquet nos. Ipse enim dixit: non te deseram neq̄ derelinquam. ⁊ rursus. Querite primum regnuz dei: ⁊ iusticiam eius: ⁊ hec omnia adijciētur vobis. Volentes ergo consolari eum ciuitatis habitatores: vt dictum est: ipsi magis inuenti sunt ecōtra consolationem ab eius beatitudine recepisse. Nimis ergo breue tempus preterijt et in duplum restituit deus, et nouo nostro Job facultates: ⁊ iterū erat ipse magnanimus circa misericordiam: fortasse autē ⁊ religiosior q̄ antea fuerat.

De ministro cui duas auri libras dedit.

O extremam paupertatem, peruenienti cuidam de domesticis ministris propria manu iste sanctus vt nullus sciret duas libras auri dedit ⁊ audiens ab accipiente: quoniam hec accipiens domine vlterius non habeo vultum intendendi in honorabilem ⁊ angelicam faciem tuam vere dignum laude: vt sapiens locutus est verbum. Nonduz inquiens sanguinē meum pro te frater effudi sicut mandauit mihi dominus meus iesus xp̄s.

De duce qui mutuum dare distulit.

Strictus quidam ab bis qui pensionez exigebant: cum non haberet quod daret erat enim regio in magna difficultate: eo q̄ fluuius nilus p̄m consuetudinem non irrigaret aquis terraz: ipse abiens deprecatus ē ducem quēdam magnatorū vt mutuas sibi daret q̄nquaginta libras auri: ⁊ dicebat se dare pignora si vellet dupla. Repromisit ergo dux dare ei ad presens vero distulit. Exactoribus vero constringentibus eum vadit ⁊ ipse ad portum a quo cuncti recipiuntur: videlicet ad mitissimum ⁊ dignum admiratione patriarcham. Et nondum pene propriam necessitatem ei narrauerat dicit sanctus ad eum. O fili si volueris: ⁊ quo vestio: indumēnto. Eteniz cum admirabilibus suis bonis ⁊ hoc possidebat: q̄ non poterat videre aliquem de necessitatibus lachrymantem ⁊ nō statim se proprijs rigaret lachrymis. Unde ⁊ mox petitionē volentis ab eo mutuuz accipere adimpleuit. Et sequēti nocte vidit dux q̄ staret sup altare quidaz cui offerebant multi oblationes: ⁊ pro vna quaz ponebant accipiebant cētū pro ipsa de altari. Erat añ ⁊ patriarcha post tergū eius. Jacebat ergo vna oblatio ante eos i vno scāno ⁊ dicit quidā duci. Vade domine dux accipe oblationem illaz ⁊ offer ad altare: ⁊ tolle pro ea centuz oblationes. Illo vero pigritante cucurrit patriarcha: licet post eum staret: ⁊ tulit banc ante euz ⁊ obtulit: ⁊ accepit sicut oēs centū de altari. Euigilans itaq; non poterat discernere somniuz. Misit autem ⁊ adduxit euz qui volebat mutuuz accipere vt presentaret ei: ⁊ cū venisset dixit ei dux. Accipe quod petisti mutuum. Respondens ille dixit ei. Ante tulit mercedez tuā dominus patriarcha. Etenim te diu differēte compulsus sum ad illuz tanq̄ ad portū cōfugere multa enim erat vis inquietudinis exactoruz. Cum ergo audisset hoc dux ille: statim recordatus est somnij: ⁊ dixit. Vere bene dixisti ante tulit mercedem tuaz: ante tulit enim ⁊ veb illi qui vult facere bonum: ⁊ differt ⁊ enarrauit omnib⁹ somniū quod viderat.

nō differamus bene agere.

De mulicre que a genero suo iniuriam patiebatur.

Dergente aliquãdo illo viro sancto ad templum sanctorum victoriosorũ martyrum cyri ⁊ Johannis in gloriosa eorum memoria orationis gratia: exeũte eo portam ciuitatis suscepit eum mulier procidens ⁊ dicens. Uindica me: qm̃ iniuriã patior a genero meo. Quibusdã ergo de obsequio eĩ qui habebant cõfidentiã apud eũ dicẽtibus: quia cum reuersus fueris: cãm eis facies. Respondit sapientissimus. Et quõ deus orationem nostraz suscipiet si ego istam postposuero? Quis mihi spondit vt viuam ego in crastinum: ⁊ ibo ad christum ꝓ ea rationem redditurus. Et non recessit de loco illo: vsque quod satis ei erat: fieri faceret.

¶ De sanctis videlz Johanne ⁊ Sophronio.

AD voluntatez igitur memorabilis huius que tota in deo erat milit ei deus viros sapientes: ⁊ semper memorãdos Johannem ⁊ Sophronium. Consiliarij enim erant veraciter bonis quibꝫ [tãꝑ patribus] discrete obediebat: ⁊ gratias agebat tanꝙ constantibus. Maxime ⁊ viriliter agẽtibus militibus: pro pietate religionis. Etenim sancti spiritus virtute freti: ⁊ cum seuerianis ac ceteris circa regionem existentibus immundis hereticis: sapientia sua ac disputationibus pugnam habentes ⁊ conflictum multa quidem castella: plurescꝫ ecclesias: similiter ⁊ monasteria ab ore talium bestiarum tanꝙ boni pastores euellere studuerunt ꝓpter qõ ⁊ maxime plurimum honorabat sanctos hos illeuere sanctissimus.

¶ Sermo eius contra percussorem.

SI vero alicubi aliquem durum ⁊ inhumanum ⁊ percussorem circa ꝓprios seruos sentiebat ille beatus hunc primum cõmonebat ⁊ cum multa lenitate rogabat dicens. Fili venit quidem ad aures peccatrices meas ꝙ ex operatione inimici modicum durius circa ꝓprios pueros tuos feraris: sed rogo ne des locum ire. Non enim vt percutiamus eos dedit nobis bos deus: sed vt seruiant forte asse vero nec propter boues sed vt sustententur a nobis ex quibus deus prestitit nobis. Quid enim mihi dic: ⁊ dedit homo ⁊ emit eum: qui ad imaginẽ ⁊ similitudinez dei creatus honoratus est. Nunqd enim tu dominus eius aliquid plus illo possides in proprio corpore: manum aut pedem vel auditum siue animaz. Nunquid non similis est tibi per omnia Audi luminare gloriosum. Paulum dicentem: quot quot in christo baptizati estis: christum induistis. Non est iudeus neq; grecus non est seruus neq; liber: omnes enim vos vnum estis in christo. Si ergo equales sumus in christo adunicez equales efficiamur. Etenim christus formaz serui assumpsit. docens nos non superbire contra conseruos nostros. Unus est dominus omnium in celis habitans ⁊ humilia respiciens: non despexit sublimia: sed humilia respicit. Quantum enim ⁊ aurum dedimus: vt honorificatum ⁊ emptum eum sanguine diuino: ⁊ dominico: nobis seruitute subiiciamus [propter eum celum: propter eum terra: propter eum stelle: propter eum sol: propter eum mare: ⁊ que in eo sunt] extantem: quia ⁊ angeli ei ministrant: propter eum christus seruorum pedes lauit: propter eum crucifixus est: ⁊ cetera omnia propter eũ passus est. Tu autẽ eum qui a deo honoratur inhonoras: ⁊ [quasi non sis eiusdem nature] non parcẽs feris. Dic obsecro: velles quotiens culpas vt mox redderet tibi deus. Nequaq; dic quomodo oras quotidie dicens Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris? His ⁊ bis simili verbis: de inhabitante in se thesauro: monens hunc absolut ⁊ nisi didicisset istum emendatum preparabat ⁊ instruebat seruum afflictum: vt fugam arriperet ⁊ vẽditionem peteret: ⁊ hunc comparans iustus: statiz liberum statuebat.

¶ De puero orphano quem ditauit.

AUdiens aliquando cuiusdã elemosynatoris puerum orphanũ derelictum parentibus ipsius morientibus: ⁊ in multa paupertate conuersari hunc: dicebant enim hi qui in testamento patris eius inuenti sunt testes q̃ non dimisit ei domine pater eĩ moriens vsq; ad vnum nummisma. sed habens decem libras auri adducit eum ipsa hora quando testamentum scribebat: ⁊ dicit ei. Has decem libras habeo fili mi quid vis dimittam tibi istas: an dias meam dei genitricem curatorem: ⁊ prouisorez Puero vero eligente sanctam dei genitricem: precepit dari cuncta pauperibus. Et ecce inquiunt sanctissime in multa inopia consistit: nocte ac die domuz domine nostre non deserens. Cum ergo hec audisset a scientibus sanctus dic: nemini aliquid dicẽs: adducit quendam tabellionez: ⁊ narrabat ei rẽ dans ei terminum vt nulli crederet quam precepit eaz facere rem dicens ei. Uade ⁊ in veteribus cartul' scribe testamentum nomine theopenti ⁊ fac in eadem carta me ⁊ patrem pueri consobrinos fratres: ⁊ vade ⁊ dic inueni. Scis frater ꝙ genus existens patriarche: non debueras ita in paupertate versari: ostende ei cartam ⁊ dic. Qm̃ si erubescis: ego ordino causam tuam apud patriarcham: ⁊ vide quid tibi dicet. Cũ ergo omnia que iussa sunt ei a patriarcha tabellio fecisset venit ad eum dicens: q; pact' est puer mihi: vt ego loquar causam suã domino: ⁊ magnas gratiarum actiones referebat mihi. Dixit vero sanctus. Uade ⁊ dic ei quia locutus sum patriarche. Et dixit: quoniam ⁊ ego scio: q; habuit cõsobrinus meus filium: sed ex vultu hunc non recognosco. Bene ergo facis adducens hunc ad me. Adducens ergo eum fac portare ⁊ cartam secum. Cum vero peruenissent: tulit eum secreto ille iustus: ⁊ cepit deosculari eum ⁊ dicere. Bene venit filius consobrini mei. Ditauit igitur eum eiqꝫ proꝛez tradidit in alexãdria: ⁊ domum ⁊ omnia quibꝫ opꝫ habuit donauit ei: demonstrare festinans quoniaz non derelinquet dominus sperantes in se.

¶ De impostore qui viginti libras auri mutuo accepit ab eo.

APpetermisse autẽ ⁊ hui' mandati curã habẽs hic admirabilis legẽ ponentis: volenti mutuare a te ne auertas aliquãdo: mõ phibuit aliquẽ huiusmodi ab eo suffragiũ postulantẽ. Unde hoc sciẽs quidã malign' ⁊ impostor. petijt ab eo vt sibi mutuas daret viginti libras auri. Erat aũt de bis q̃ dicunt gallodromij. Ballodromij dicunt magones discurrẽtes ⁊ fraude decipiẽtes. Cõtemnẽs ergo sanctũ: quem admodũ ⁊ alios multos docebat: quia nihil mihi dedit. Quesierunt itaq; ecclesie pastores ⁊ ordinatores: vt in carcerem hunc mitterent: ⁊ publicarent eius substantiam. At imitator dicentis estote misericordes sicut et pater vester misericors est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos: ⁊ pluit super iustos ⁊ iniustos: nequaq; istis consensit vt eum affligerent. Illis autem turbantibus contra eum vtpote qui patriarche illuserat: ⁊ dicentibus ad eundem sanctum: non iustum est: domine: vt quod merito pauperes acciperent hoc luxuriosus accipiat. Respondit econtra ille pater beatus dicens. Credite fratres: quia si extra voluntarem meam acceperetis aliquid ab eo: duo mãdata transgredieminí: ⁊ vnum adimplebitis: quando ⁊ ad pauperes data fuerit huiuscemodi quantitas. Unum quidem: quia apparebitis impatiẽtes circa dandum: ⁊ efficiemini alijs forma mali. alteruz autem quando non obedientes eritis domino deo dicenti ab eo qui abstulerit tua ne repetas. Expedit ergo o fili. vt efficiamur omnibus exemplum patiẽtie. Etenim apostolus dicit. Quare non magis iniuriam sustinetis? quare non magis fraudem patimini. Et bonum est quidem veraciter fratres. omnipetenti dare. excelsius autem ⁊ honorabilit' etiã non petenti. Ei autem qui aufert vestimentum siue voluntate a nobis dare ⁊ tunicam angelice vere nature imitatio. immo diuine est. Ex bis enim que habem' dominus precepit benefacere proximo. Bonum inquit facies fratri tuo. iuxta quod possidet manus tua. non ex bis que ex lite ⁊ contentione et ab iniuria auferuntur.

ĝ imrarcerates alios ꝓpria recupãda

¶ De abbate vitalio.

SEnex quidam magnus quasi annorum seraginta. audiens tales res beati voluit temptare eum. si posset verbis suaderi. ⁊ ad scandalum facile inclinare. ⁊ vt contingit si consẽtiret aliquem. Et habitans primus in monasterio abbatis seridenis. exijt ⁊ venit Alexandriam. ⁊ sumit conuersationem hominibus quidem reprehensibilem. sed deo gratam. qui dat [vt ait Dauid] singulis ꝓm̃ corum eorum. Ingrediens itaq; ciuitatem scribit omnes que note erant meretrices. ⁊ cepit laborare opuscula ⁊ accipere per singulos dies siliquam vnam. Cum ergo occumberet sol inanducabat ⁊ intrabat ad vnam meretricum ⁊ dabat ei ereos nummos. ⁊ dicebat. dona mihi noctem istam ⁊ noli fornicari. Et manebat iuxta eam nocte illa obseruans eam ne fornicaretur. Stabat q̃ a vespere in vno angulo cellule vbi dormiebat mulier psallens et orans pro ea. et mittens genu flexiones vsq; ad auroram. ⁊ exiens precipiebat verbum illi q̃ nulli diceret actionem eius. Ita agebat semper quousq; vna earum manifestauit vitaz eius q̃ non vt fornicaretur intraret ad eas. sed vt saluaret. Orauit senex ⁊ cepit mulier a demonio vexari vt per illam cetere timerent ⁊ non manifestarẽt eum omni tempore vite eius. Dicebat ergo quidam ei que a demonio verabat. Quid est. Red didit tibi deus quoniaz mentita es. vt fornicet' em ingreditur pessimus iste ⁊ non ad aliud aliquid. Jam enim ⁊ sanctus Uitalius [hoc eniz nomẽ erat ei] volens hominum gloriam fugere. ⁊ animas a tenebris reuocare dicebat audientibus cunctis cuz laboraret in opere. ⁊ solueret vesperi. Eamus modo domine. olim dona talis expectat te. Ubi erat ergo ordo ipsius. multis ergo criminantibus ei dicebat. Nunquid ego non vestio corpus vt omnes. Aut monachis solis iratus est deus. Uere ⁊ ipsi homines sunt vt omnes. Dicebat itaq; ei quidam. Accipe tibi vnam mulierem abba. ⁊ muta vestimentum tuum vt non blasphemetur deus per te. nec baptizes iudicium que scandalizantur animarum. At ille respondebat eis iterum. dicebat ergo se demonstrare quasi iratum vere non obaudiam vobis ite a me. modo nihil aliud faciam vt vos non scandalizemini nisi accipiam mulierez. quatenus curam habeam domus ⁊ faciam malos dies qui vult scandalizari. scãdalizetur. ⁊ det frontẽ in pariete. Quid vultis ex me. Nunquid iudices constituti estis a deo. Ite de vobis curam habetote. vos pro me nõ reddetis deo rationem. Un' est iudex. ⁊ sancta dies iudicij qui singulis reddet ꝓm̃ opera eorum. Dicebat autem hec clamans. Quidam ergo ecclesie defensorum hec multotiens audientes ab eo referebant quod fiebat. De' vero sciens ꝙ nollet ille sanctus offendere abbatem Uitalium duxerunt coz. ei

pp scãdalum nõ dimisit ꝙ pg.

exemplũ ꝙ sãte ad meretrices intrabat.

ne crederet eis. Recordabatur enim ante memoratī eunuchi: sed increpauit vehementer qui cōtra virū alius abbatem accusationem ei afferebant dicens ad eos. Quiescite accusare monachos. An nescitis quid circa sancte memorie Constantinum imperatorem actum fuisse conscriptiones que de eo legūtur contineant. Quoniam [ait] quidam non timentes deū cum celebraret secūda synodus in nicea ceperunt cōtra se dare in scriptis: famas turpes beato illi imperatori: quidā clerici existētes quidā monachi: ad facie adducēs sanctū dei cōstantinū accusatorem ⁊ accusatum vtrunq; audiuit. Et cuz inuenisset multas talium criminatorum veras esse accusationes: incēdit omnes que date sunt in scriptis malas opiniones dicens. Vere si propriis oculis vidissem sacerdotem deiectant aliquem eorum qui monachico habitu circūamicti sunt peccantem: clamidē meam explicarē: ⁊ cooperirē eū: ne ab aliquo videretur. Nam ⁊ in seruum dei illum videlicet eunuchū ita putastis. ⁊ misistis me extra viam: ⁊ feci anime mee peccatū magnū ꝓfundens ergo eos multū abhorruit. ¶ Seruus autem dei vitalis a propria operatione non cessabat. Deprecabatur ergo vt q̄busdam post mortem eius in somnis manifestaret deus de se: vt imputaretur in peccatum bis qui scandalizabantur in eum: eo q̄ rem quam agebat dicerent scandalo esse plenam: ⁊ non haberet homo peccati indicium ex ea quicquid locutus fuisset. Oultas igitur de talibus mulieribus ad compunctionem induxit hec operatio eius: ⁊ maxime quando videbant eum nocte extendentē manus ⁊ orantē ꝓ vnaquaq; earum ꝓpter q̄ quedam earū a fornicatione cessabant: quedā vero accipiebāt viros ⁊ pudice ꝓuersabant: quedā vero ⁊ modis omnib⁹ mundum relinquētes: singularem vitam ducebāt. Nullus tamen sciuit vsq; ad eius dormitionem: q̄ ipsi⁹ admonitione ⁊ oratione impudice mulierculē a fornicatione cessarent. Unde quadam die exeunte eo a prīa talium mulierum diluculo obuiat ei quidam homo immundus intrans ad fornicandum cū ea: ⁊ cū vidisset sanctū Vitaliū ex ea egredientē dedit ei alapam in faciez dicens ad eū. Usq; quo pessime illusor christi: non emendas te ab his nequitijs tuis. Qui dixit ad eum. Credo mihi accipies alapam a me humili vt tota Alexandria colligatur ad clamores tuos: nondum breui tēpore transacto dormiuit cum pace in cellula sua sanct⁹ Vitalis: nemine sciēte omnino. Habebat essi valde pusillā cellulā super locum qui dicebat porta solis. Unde ⁊ plerunq; cum collecta celebraretur iuxta cellulam eius in ecclesia matre: conuenientes quedam mulierculārū harum ad alterutras dicebant. Eamus eamus: iterum abbas Vitalis⁹ collectam habet. Et venientibus eis: curabat eas. Igitur dormiente eo: vt predictum est: in propria cellula ⁊ nullo sciente: mox quidam demon tanq; ethyops deformis astat ei: qui dederat alapaz abbati Vitalio: ⁊ dat ei alapaz dicēs. Suscipe alapam quam misit tibi abbas Vitalis⁹. Et cadens statim cepit spumare. Congregata est igitur sm prophetiam Vitalij: pene tota Alexandria: in violentiam quam patiebatur a demone: et maxime quia sonitum dare ei alape audierunt quidam quasi ad vnius iactum sagitte. Post aliquantas vero horas: in mentem rediens is qui patiebatur: scidit vestimenta pectoris sui: ⁊ cucurrit ad cellulam clamans ⁊ dicens. Culpam feci tibi serue dei Vitali miserere mei. Cucurrerunt vero cuz eo omnes audientes. Cum peruenisset ad cellulā sancti: exist iterum demonium iactans eum omnibus aspicientibus. Et cum ingrederentur intro bi qui cum eo cucurrerant inuenerunt sanctum stantē in geniculis suis: ⁊ orantem: ⁊ domino animam tradentem: et in pauimento scripturam huiusmodi. Viri alexandrini nolite ante tempus aliquid iudicare: quousq; veniat dominus. Confitebatur vero et homo qui a demonio verabatur: quod sancto fecerat: ⁊ quod dixerat sanctus ei. Recitata sunt ergo beatissimo Johanni patriarche omnia que circa sanctum Vitalium acta sunt ⁊ descendens cum clero: venit ad corpus sancti Vitalij ⁊ cum vidisset supscriptionem dixit. Vere hanc humilis Johannes per deū euasit: vti naz alapam quam accepit qui patitur ego accepissem. Tunc itaq; omnes fornicarie: et que abrenunciauerunt ex eis et viros susceperant cum cereis ⁊ lampadib⁹ precedebant eum flentes et dicentes: perdidimus salutem et doctrinam. enarrabant enim iam conuersationem eius omnibus ⁊ quoniam non propter turpem rem ad nos intrabat: ⁊ quia nunq; aliquando vidimus eum super latus dormientem: aut vnam ex nobis tenentem manu sua. Et reprehendentibus eas quibusdam ⁊ dicentibus: quare hec non omnib⁹ dicebatis. Sed scandalizabatur in eo tota ciuitas. Enarrabant iam capitulum quod circa eam gestum est que a demonio vexationem sustinuit: ⁊ quia hoc timentes tacebamus. Sepulto ergo eo cum multo honore: permansit is qui ab eo corrector et sanus factus est: faciens memoriaz eius. Post modum autem ⁊ renunciauit seculo ingressus monasterium abbatis seridonis in gazam et suscepit cellulam abbatis Vitalij sm fidem et in ea permansit vsq; ad mortem suam. At sanctissimus patriarcha multas gratias egit deo: quia non permisit eum peccare in seruum suum Vitalius. Multi autem multum extunc in Alexandria profuerunt sibi: ⁊ hospitio recipiebāt monachos ⁊ muniebantur vt non condemnarentur aliquis ab eis que viderant. Fecit autem ⁊ sanitates post mortem honorabile nomen sancti Vitalij per diuinam gratiam: cuius orationibus det nobis dominus bonam conuersationem: ⁊ misericordiam in die: quando manifestabit abscondita hominū ⁊ manda faciet consilia cordium.

monachi et sacerdotes ꝓpter ꝓsa di et nō ꝓsan di sunt

meretrix redimitas ꝙ ꝓtit.

datur alapa sto Vitalio.

¶ De eo qui conuicia patriarche inferebat.

Recipiens aliquādo dari cuidam petenti elemosynā decē nummos ereos tantū: conuicia patiebat ab eo in facie atrociter ille beat⁹ quia nō ōderat ei quo tquot voluit. Dis aūt qui de obsequio erant querētibus cedere eum qui cōuiciabatur: increpauit eos vehementer patriarcha dicens. Sinite eum fratres habeo ego seraginta annos blasphemans ꝓ opera mea christum: ⁊ vnum conuicium non portabo ab isto. Et cepit datori soluere sacculuz vt finaret pauperem tollere quantū vellet preciū.

¶ De interrogatione circa elemosynatores.

Si vero aliquādo audiebat sapientissim⁹ quoniā elemosynator est talis adducebat eū i bylaritate seo: suz: ⁊ dicebat ei. Quō fact⁹ es elemosynator: naturali ter: an teipsuz cogens. Unde quidam eorum qui ab eo interrogabant, verecūdati occultabāt: q̄daz aūt dicebant ei. Propter quod vnus interrogatus a sancto respondit ita. Crede mihi domine: quia nihil do aut facio boni. Uerūtamē ipsuz quod facio ⁊ prebeo ex quibus orationes tue largiuntur: ita facere affluent. Eram prius valde immiserico: s ⁊ crudelis ⁊ semel dāna pertuli ⁊ in subtilitatē deueni cepit cogitatio mea dicere mihi: vere si esses elemosynator: non relinqueret te deus. Statui ergo ꝓ singulos dies statim dare quinq; ereos nummos pauperibus ⁊ cum cepissem dare statim satbanas prohibebat me dicens. Vere quinq; nūm isti sufficiunt domui tue ad bolera: aut ad balneum ꝓpiēduz et statim tanq; si de faucibus natorū meorum priuarem eos nihil dabam. Cuz vero vidisse: quod superarer a vicio: dico puero meo per singulos dies furare me, nesciente quinq; nummos ⁊ da elemosynaz. [Sum ego enim trapezeta domine]. Ille vero benefaciens: cepit furari denarios. Erat autez aliquando ⁊ filiqua. Cum ergo vidisset: quia benedicebamur: ⁊ diuitijs abundabamus: cepit et tremisses furari ⁊ dare. Semel itaq; admirans benedictiones dei dixit ei. Vere multuz profuerunt fili quinq; nummi illi: volo ergo vt des decem. Tunc dicit mihi et puer subridendo: vade ora pro furtis meis. Nam vere bodie non haberem⁹ quem manducassemus panem: sed si est fur iustus: ego sum. Tunc ergo dixit. quoniaz tremisses dabat: ⁊ filiquas ⁊ iaz ex fide illius: assueni domine et alio dare. Edificatus ergo sanctus valde dixit ad eum. Crede mihi: multas conuersationes patrū legi: tale aliquid non audiui. ꝙ hō ꝙdaz elemosynarius fuit ⁊

¶ De principe qui maliciam seruabat in alterum.

Alicias reseruantē quendam industrium: contra aliuz principem audiens hic magnus Johannes: monuit eū sepe: ⁊ suasit ad concordiā ⁊ non potuit euz conuertere ad pacē. Semel ergo mittit ⁊ adducit eū sanctus quasi pro republica: ⁊ facit missas in oratorio suo. Nullū habens secum nisi ministrum suum. Cū ergo sancta benedixisset patriarcha: ⁊ orationē dominicaz inchoasset ceperunt dicere tantū tres illi pater noster. Et cū peruenissent ad sermonē quo dicit: dimitte nobis debita nostra: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris: inuit domestico patriarcha vt taceret. Siluit vero et patriarcha: et remansit princeps solus dicens versum. Dimitte nobis sicut ⁊ nos dimittimus. Et statim conuersus sanctus: dicit ei mansueta voce: vide in quali terribili voce dicas deo: quoniā sicut ego dimitto ita ⁊ tu dimitte mihi. Et tanq; ab igne statim cruciatuz ferens predictus princeps cecidit in faciem ad pedes sancti dicens. Quecunq; iusseris domine faciet seruus tuus. Et reconciliatus est inimico suo extunc cuz omni veritate.

¶ Quid erga quēlibet superbū agebat.

Superbū autez si videbat aliquem beatus hunc quidē non arguebat in facie: quādo aūt eū i secreto suo sedentem videbat afferebat de humilitate sermones: vt p tale magisterium sensuz percuteret superbuz ⁊ modestum faceret dicens ita. Viro: dñi mei: q̄ modo non recordatur misera anima mea humilitatis quā demonstrauit nobis super terraz apparens filius dei: sed situmesco: ⁊ extollo: super fratrē meū si fuero modicuz aut pulchrior: eo aut dignior: aut gloriosior: aut principatum officij cuiuscunq; habuero non intelligens diuinam vocem que dicit discite a me: quia mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenietis requiem animabus vestris: neq; sanctorum voces cogitans quoniam quidam terram: quidam cinerē quidā vero vermem ⁊ non hominē: quidā aut impeditioris aut tardioris lingue se nominabant: ⁊ quia Esaias quando deum videre meruit: vt capit homo: tunc immunda labia se habere pronunciauit. Quid enim non sim humilis. Nonne de luto factus sum vnde sunt et lateres. Nonne omnē quaz puto habere gloriam: vt flos feni marcessit. Dis ergo ⁊ huiusmodi verbis sapientissimus quasi de se dicens eum qui languorem inflationis ⁊ superbie habebat cauterio comburens prodebat. Intelligebat enim is qui vulnus habebat q̄ de eo patriarcha hec intimaret.

ꝙ supbiā et supbos ꝙ sideratio.

¶Sermo eius ad bumilitatis exemplum.

ET hoc frequenter ille a deo bonorat⁹ afferebat in mediū ad bumilitatis argumentū dicēs. Quod si cōsideraſſem⁹ et cogitaſſemus dei misericordiā ⁊ bonitatem nec in celos ſubleuarem⁹ oculos nostros: ſz ſemp in bumili babitu ac prudentia degerem⁹. Ut enim prꝛeteream qualiter non exiſtētes vt eſſemus produxit nos factor ⁊ peccato et inobedientia deceptos: iteruꝫ viuificauit ⁊ proprio ſanguine redemit a morte: ⁊ omnem terraꝫ ⁊ ipſum celum in obſequiuꝫ dominū ſubdidit: ſed ⁊ nunc qualiter peccātes non diſſipat: ſed longanimiter magis expectat immobilis illa natura ⁊ patiens ille oculus: ⁊ nobis plerūq; blaſphemantib⁹: ipſe cōſolatur ⁊ blanditur per miſerationem ſuam deſurſum pluuias ꝓpter vitam noſtram tribuens. Quātos malos operarios pgētes vt occidant aut furent regit vt non capiantur ⁊ puniant: quantos exiſtētes in pelago vt prędent obuiantes ſibi naues: ⁊ occidant qui in eis ſunt non permittit in profundum demergi: ſed imperat mari ne abſorbeat eos: expectans conuerſionem malicie ipſorum? Quanti peierant corpus ⁊ ſanguinem eius ſacroſanctum: et patitur et longanimiter agit: non reddēs eis hic aliquid difficile quantos in itinere latrocinantes nō tradit in cibuꝫ obuiantibus ſibi beſtijs: quantos euntes concaua terrarum ⁊ itineruꝫ ſeditiones operantes protegit: vt non conſumant⁹ a cuſtodientib⁹ canib⁹: vel etiam hominib⁹. Et me interdum aut cum meretrice recūbente aut cum his qui ſe inebriant: aut cum turpia loquentib⁹ conuerſante aut ſcelere quolibet⁹ ſeculi huius implicato: apis quidem circunfertur: ⁊ valles ⁊ alueos circuit querens colligere mihi fructū: vt dulce fiat mihi guttur quod feda et iniqua pronunciat: vna autem feſtinat per calorē maturari vt repleat os: ⁊ letificet cor: quod factorem ſuū prꝛeuaricatum eſt. Flores inuicē ſe ꝓoccupant vt delectēt oculos: qui fornicationibus ⁊ alienis mulierib⁹ ad luxuriam innuunt: ficus turbatur quatenus perueniat vt repleat manum per magnitudinez: ⁊ os per dulcedinem: qui tenet ⁊ baſiat alienam mulierem. Talia ergo inquit opera fratres agentes: et tales retributiones accipientes a benigno deo qualem debueramus babere prudentiam cōſiderantes nouiſſimam noſtraꝫ ⁊ borridā mortem. Multuꝫ enim de memoria mortis ⁊ exitu anime diſputabat ſemper ille beatus: ita vt frequenter quidam ad eū ſupbo ſcommate intrarēt: ⁊ ridentivultu ⁊ inconſidero oculo: ⁊ exirent bumili more ⁊ compuncta facie zlachrymantib⁹ oculis. Propter quod ⁊ dicebat. Quia ſ⁹ exiſtimo ego bumilis ſufficit ad ſalutem aſſidue ⁊ dolenter cogitare: ⁊ ſollicitudinez habere de morte: quoniam nemo nobis in bora illa compatietur. aut comitabitur ex vita iſta niſi opera bona noſtra. Et quomodo angelis venientibus ⁊ properantib⁹ turbatur tunc anima ſi inuenta nō fuerit bene ꝑparata. Quomodo roget vt addak ſibi modicum tēpus vite. Et audiet. Tēpus enim quod exiſti bene non conſumpſiſti. Et iterū dicebat talia de ſemetipſo. Quomodo bumilis Jobannes tranſire poteris beſtias arūdineti: quando obuiabunt tibi exactores. Ueb qualis timor ⁊ tremor obtinet animam tunc rationem ponentem: tātis exquiſitorib⁹ amaris ⁊ immiſericordib⁹. Et enim ſanctus iſte in memoria ſemper retinebat: q; ſancto Symeoni qui incolumis ſtetit per reuelationem factum eſt notum quia ſ⁹ ait exeunte anima e corpore obuiant ei cum aſcenderit a terra in celuꝫ chori demo-
3 num. ſinguli in proprio ordine. Obuiat ei chor⁹ demoniorum ſuperbie inueſtigat eam ſi habeat opera eorum. Obuiat ei chorus ſpirituum detractionis aſpiciunt ſi aliquando oblocuta ſit ⁊ penitentiā nō egerit. Obuiant iterum ſuperius demones formicationis. ſcrutantur ſi recognoſcant in ea voluptates ſuas. Et quando a terra uſq; ad celum miſera anima poſitura rōnem peruenerit ſeoſuꝫ ab ea ſancti angeli ſtabunt ⁊ non adiuuabunt eam niſi bonitates ſue. Hec conſiderans hic nobilis perterritus pro tali bora: ⁊ ſollicitus factus eſt ferēs in memoriam ſancti bylarionis eloquium: cum e vita egreſſurus eſſet formidauit: ⁊ dixit anime ſue: octoginta annos o bumilis anima habes ſeruiens chriſto: ⁊ times exire. Et: quia miſericors eſt deus. Et di-
3 cebat ſibi patriarcha. Si is qui octoginta āuos ſeruiuit chriſto ⁊ mortuos ſuſcitauit ⁊ ſigna fecit: timuit amaram illam boram. quid habes tu bumilis Jobannes dicere aut facere: quando obuiaue-rint in faciem tuam crudeles illi: ⁊ immiſericordes exactores ⁊ exquiſitores? Aut quantam poteris rationem reddere ad eos qui exquirunt de mendacio ad eos qui de detractione: ad eos qui de crudelitate: ad eos qui de auaricia: ad eos qui de memoria mali: ad eos qui de odio: ad eos qui exquirunt de periurio. Et dicebat. Deus in eis increpa: nam omnis fortitudo hominum eis reſiſtere non valet. Tu domine da nobis ductores ſanctos: angelos qui cuſtodiant ⁊ gubernent nos. Multa enim eſt contra nos eorum inſania: multus tremor: multus timor: multum periculum pelagi aeris: ⁊ mundi huius.

¶Si enim de ciuitate in ciuitatem ſuper terrā ambulantes deprecamur eos qui nobis ductores ſunt ne in ꝑcipitia cadamus: aut in agreſtium ferarū ꝓcas: aut in flumina infinita: aut inacceſſibiles ⁊ inuios montes: aut in latronum manus: aut in beremum incomprebenſibilem aut inaquoſam ⁊ pertransmus: quot ductoribus fortibus ⁊ diuinis cuſtodibus opus habemus: pergentes longa via bacterna videlicz que ex corpore eſt egreſſio: ⁊ ad celi aſcenſio? Hec ſunt ſapientia plene beati ad ſe et ad omnes doctrine: hec ſunt eius quotidiane cure ac meditationes.

¶Quid fecerit pro eis qui poſt euangelium lectum ſtationem deſerebant.

MUltam autem ⁊ de ſancta ſtatione curam babebat: ⁊ ſollicitudinez demonſtrabat. Una enim dierum: volēs multos reſecare: vt non egrederētur poſt ſolutionem ſancti euangelij de eccleſia: ⁊ ocioſis ſermonibus pro oratione vacarent: q̄d fecit. Reliquit mox poſtq̄ lectum eſt ſanctum euāgelium eccleſiam: ⁊ ipſe exijt ⁊ ſedit cum turba: omnibus vero obſtupentibus: dixit ad eos iuſtus. Filij vbi oues illic ⁊ paſtor. Aut intrate intro ⁊ ingrediar aut manete bic: ⁊ bic manebo. Ego ꝓptervos deſcendo in ſanctam eccleſiam: nam poteram facere mibimet miſſas i epiſcopio. Semel ergo ⁊ bis fecit hoc ipſuꝫ ſcema ille beatus: erudiuit in hoc plebem magnifice ⁊ emendauit: timebant enim ne iterum idipſum ſcema faceret eis ille ſemper memorandus.

¶Loqui in eccleſia non permittebat.

QUi autem in ſacrario omnino non permittebat: ſed in conſpectu omnium foras mittebat eum dicens: ¶Si quidem vt orares veniſti buc in hoc mentem tuam ⁊ os tuuꝫ vacare exopta. Si vero ꝓpter locutionem: ſcriptum eſt: domus dei domus orationis vocabitur: noli ergo eam facere ſpeluncam latronum.

¶Quod nec in monachica vita: nec in clero moratus eſt.

QUo autem erat admirabilius ſanctiſſimi huius patriarche: quoniaz nec monachicam vitam ducens: neq; in clero moratus in eccleſia: ſed ⁊ femine legitime dudum coniunctus: ita tenuit vigorem eccleſie ab ipſo initio quo patriarcha conſecratus eſt: ⁊ in talē ſublimitatem eraltatus eſt: vt multos beremitarū ⁊ in arcta vita degentium ſuperaret.

¶De hoc q̄ ſtatuit duos ordines monachoꝝ.

VOlens autem nec huius boni expers eſſe videlicet monachice vite connumerationis ſtudet rem talē. Congregans duos ordines monachorum: ſtatuit eis omnem vtilitatem ſuam: ⁊ faciens eis cellulas in duobus oratorijs ſancte dei genitricis ⁊ ſancti Jobannis: que ipſe a fundamentis edificauerat dicens de amātiſſimis monachis ita. Ego poſt deum vtilitatem corporalem veſtram procurabo: vos autem ſpiritualis babetote mee curam ſalutis. Veſpertina ⁊ nocturna vigilia mibi apud deum imputetur quicquid ꝙ in cellulis veſtris officij feceritis: ꝓ veſtris ſit animab⁹ Hoc autē fecit volens ſollicitiores efficere dei amicos monachos. Unde ⁊ permanſit deo talis grata conſtitutio ordinum: ⁊ ad ſimilitudinem monaſterij ex bis ciuitas pene viuit in diuerſis locis perigiles bymnodias: deo referentes.

¶De euitanda communione bereticorum.

ET hoc beatus iſte ita omnes docebat ⁊ conteſtabatur dicēs nullatenus aliquando bereticorum cōmunionis immo coinquinationis participemini ēt: ſi omni vita veſtra ex aliqua impulſiōe vel neceſſitate cōmunionē catbolice eccleſie nō inuenientes ſine cōmunione permanſeritis. Si enim ait vtorem corporalem legitime poſſidentes: ⁊ i regione aliqua longinqua abſq; illa tempore multo morantes relinquere banc ⁊ alij copulari a deo ⁊ legibus prohibemur: ſi vero hoc egerimus punimur. Quomodo putas deo per rectam fidem ⁊ catholicam eccleſiam coniuncti: qui ſ⁹ ait apoſtolus ſponſaui vos vni viro virginem caſtam exhibere xpō ⁊ ſanctam fidem adulterauimus per cōmunionez bereticoꝝ in futuro ſeculo tormenti quod expectat bereticus ſ⁹ rimus facti participes. Cōmunio enim ſ⁹ ait ideo dicitur eo q̄ cōmunē faciat ⁊ firmet communicantē quibus cōmunicat. Ne igitur queſo ait o filij buiuſmodi oratorijs applicetis.

¶De eo quod non condemnauit aliquem.

CUm omnib⁹ bonis ſuis ⁊ hoc beatus hic poſſidebat dico videlicet q̄ ſ⁹ dictum eſt non condemnaret proximum: nec condemnantes reciperet. Dicam vero eius ⁊ doctrinā de hoc omnibus proficuam. Juvenis q̄dam rapiēs monachā fugit cōſtantinopolim: hoc dicēs: iuſtus triſtis fact⁹ eſt vſq; ad mortē. Tēpore aliquo tranſacto: conſedente eo vna dieruꝫ in honorabili cimiliario cū quibuſdā clericis: ⁊ ſermonē aſe vtilē mouēte: venit in medium ⁊ memoria iuuenis: qui ancillā dei rapuerat: ⁊ ceperunt qui cum ſancto ꝓſedebant anatbematizare talem iuuenem tanq̄ q̄ duas aīas pdiderat: ſuā videlz ⁊ ſanctimonialis. Cōpeſcuit ergo ⁊ reſecauit eos beat⁹ dicēs. Ne ſic filij ne ſic: nā oſtēdā vobis: q: ⁊ vos duo peccata facitis: vnū q: trāſgredimini mandatū dicentis: nolite iudicare vt nō iudicemini. Deinde q: ne ſcitis certius ſi adbuc peccent ⁊ ſi nō peniteant.

¶Legi enim vitā patris aliquid tale bīnē: q: in ci exēplus ne Jn uitatem quādaz duo monachi abierunt in miniſte- diuersis alijs.
riū. Et cū tranſiret vnus ꝑ locū clamabat eivna fo-

nicaria:dicens. Salua me pater vt christus meretricem:ille vero hominum confusionem omnino nō curans:dixit ei. Sequere me. Et tenens eam p manus eius exijt publice de ciuitate omnibus aspicientibus. Facta ē ergo fama quia abbas accepit mulierem dñam porphiriam ſita enim vocabatur mulier.] Pergentibus ergo eis vt mitteret eas in monasterium inuenit mulier in vna ecclesia pueruz in terram proiectum:t sustulit eum vt nutriret illum. Itaq; post annum quidam venerunt in patriā vbi erat abbas t porphyria:que fuerat de meretricib' t videntes eam habere puerulum dicunt ei: veraciter bonum abbati pullum genuisti. Nondum enim sanctuz scema acceperat. Euntes ergo qui viderāt eam tyrum:inde enim abbas tulerat illaz diffamauerunt:quia genuit de abbate porphyria:t nos vidimus puerulum oculis nostris similantez ei. Quā do ergo cognouit ex deo abbas obitum suuz dicit dōne pelagie. Sic enim mutauit nomen eius quando tradidit ei sanctum scema. Eamus tyrum: quia habeo illic responsum:t volo vt venias mecum. Illa vero non valens contradicere ei secuta est eum: t venerunt ambo:habentes t puerum septez annorum existē tem secum. Cum ergo egrotasset abbas in infirmitate ad mortē:ascenderūt ad visitationē eius de ciuitate vsq; ad centum aias:t dicit. Afferprunas. Itaq; cum venisset thuribulum plenū prunis tulit t euacuauit eas in vestimentum suuz t dixit. Credite fratres. q; sicut deus rubum custodiuit incombustum ab igne: sicut nec banc tunicam meā incenderūt prune iste ita nec ego agnoui peccatum mulieris:ex quo natus sum. Et omnes mirati sunt:q; non ardebat vestimētum ab igne t glorificauerunt deum habentem occultos seruos. Ex occasione autem domne pelagie quondam meretricis alie fornicarie secute sunt eam abrenunciantes mundo cum ea pergentes in monasteriū eius. Seruus autem dei monachus:qui totonderat eā postq; satisfecit omnibus tradidit deo spiritum in pace Ideo[ſequit]dico vobis o filij:ne precipites ad cōdemnanda t iudicanda fitis aliena. Multoties enim peccatum fornicationis vidimus pniamvero eius quā fecit occulte non aspeximus. Sic est cum furtum facientē quendā videmus suspiria vero ei? t lachrymas quas producit deo nescimus. Et q̄dē habemus eū quasi furem aut fornicatorem aut piurum apud deuz vero fortitan recepta est occulta ei? penitentia t cōfessio:t est ab eo precios⁹. Omnes igitur admirabātur super doctrina industrij pastoris huius atq; magistri.

¶ De duobus clericis calciamenta facientibus.

Duobus clericis calciamenta faciētibus t iuxta se laborantibus vnus q̄ppe habebat filios multos:t vxorem t patrem t matrez ſ egacabat vero ecclesie sine intermissione t oēs post deuz arte alebat suā. Alter autem ꝑ uis doctior esset illo:eo q̄ non permaneret ecclesia:sed etiam dominicis diebus laboraret:nec seipsum tantum nutrire valebat. Inuidebat ergo iste vicino suo:t vna vice non sufferens inuidiaz dicit ei cuz ira. Unde diues factus es sic. Ego vacās plus arti mee q̄ tu in paupertatem deueni. Dicit vere ei alter volens facere cum vacare ecclesie. Inueni precium in terra:t inde paulatim diues fact⁹ suz sed si vis semper vocabo te t veni mecum:t quicq̄d inuenerimus accipies dimidium. Cum ergo acquiesceret ille t sequeretur eum euntem ad ecclesiaz sine intermissione benedixit ei deus:t ꝺiuitem fecit euz. Tunc dicit ei ille bonus consiliarius vidisti frater vnum mendacium ꝓpter deum quantum pfuit anime tue t substantie tue. Crede mihi inuenieba aliquando in terra[vt existimasti] gratia precij: is quoniam dixit dominus querite primo regnuz dei t bec omnia adijcientur vobis. Idcirco occasionē feci tantum vt deducerez te t ecce non fine cā laborasti:sed inuenisti t superinuenisti. Hoc igit dicens sanctus patriarcha:fecit illum bonum consiliariuz presbyterum tanq̄ dignum:erat enim lector.

¶ De vocatione eius ad dominum.

Quidem hactenus antememorat⁹ dei cultor mennas qui fuerat vice dominus sancte ecclesie alexandrinoruz magne ciuitatis enarrauit nobis. Dicentibus vero nobis in predictis in quoz capitulo:q̄ multa spirituali dilectione patriarcha t niceta patricius admuicem colligati essent: dignum indiciuz talis exbibitionis presens exhibit capituluz Quando permittēte deo pro peccatis nostris futurū erat vt traderetur alexandria fine deo persis:reminiscens bonus pastor dicentis:cum persecuti vos fuerint in ciuitate ista:fugite in aliaz fugam arripuit in propriam patriam:videlicet in cyprum in ciuitatem suam:vnde occasione accepta ꝑ fatus niceta patricius dicit ad sanctum. Obsecro si inueni gratiam ante te:ne dedigneris fatigari vsq; ad regiam ciuitatez t bene acceptas p̄ces tuas donare pijssimis imperatoribus. Ille vero multe si dei viro consentiens obediēs ad hoc factus ſē deo t voluntati eius:t ad se quantum bonorem datur⁹ erat circa beatum ostendere volens. Fatigata igit naui multipliciter a vi ventoꝝ in qua sanctus cū patricio erat t in profunduz pene iam mersa:videt sepe memoratus patricius t optimates t qui cū eo erāt:vna nocte in qua tempestas facta est patriarcham modo cum pauperibus per nauim vbiq; circuncurrentem:modo autem iterum cuz eis manus in celum extendentem:t ab alto adiutoriuz abstrabentem. Cunq; interdum peruenisset ad ascendentes: vidit expergefactus a deo vocatus hic quendam eunuchum chorusc antem forma: aureum sceptrum in dextra manu tenentem: assistentem sibi t

qualr̄ mortuꝰ ē bt̄g Johānes hclemn⁹ (mat⁹

dicentem. Veni iubeo rex regnantium querit te. nihil ergo statim negligens aduocat patricium niceta:t dicit ei cum multis lachrymis. Tu quidez o domine:ad terrenum imperatorem me vocasti: sed preueniens celestis ante vocauit supremum exiguitatem meam. Et retulit ei eunuchi:immo angeli visionez:que apparuerat sibi. Bauisus ergo t tristis factus idem gloriosissimus vir impedire sanctū nō potuit. Abunde vero sanctis eius repletus oratiōnibus:t imperatoribus bas deferens cū multo bonore redire ei in cyprum iussit.

¶ De testamento quod fecit beatus Johannes eleymonis.

Adueniente ergo in propriaz eo ciuitatem que amathunta vocabatur testamentum proprium scribere:cito ministris suis precepit. Velociter vero t sine dilatione chartam t chalamuz presentantibus:precepit sacrum illud eos scribere sic. Johannes seruus propter eam vero que superposita est mibi sacerdotij dignitatem:dei gratia liber. Gratias ago deus tibi. quoniam exaudisti me pro misera anima mea:rogantem bonitatem tuam ne inueniretur morienti mibi nisi vna tremissis. Inueniente enim me in honorabili episcopio sancte ecclesie alexandrinoruz magne ciuitatis quam per idulgentiam dei suscepi quando in ea consecratus sum circiter octoginta centenaria auri t que strauerūt mibi ab amicis christi pene numerum hominis trāscendunt in memet mentem colligens t cognoscēs hec omnia dominatoris omnium esse festinaui ea que dei erant deo dare. Unde t qō remansit mibi ꝺ tremisse dei t hoc existens iubeo dari bis qui sunt dei. O gloriosa res:o deuotionem sancti. Non intēdit sicut debuisset suis:quod patiuntur multi qui in diuitijs sunt:qui dei dona aut ex iniustitia collecta tanq̄ propria t tanq̄ si ea secum ferre possint: thesaurizant. t non large egenis prebent sed illa q̄rebat:que semper manent t aliquando non minuūtur. Unde sine mendacio repromissionibus non est fraudatus:qui asseuerat ex persona dei: quoniaz q̄ glorificauit me glorificabo. Vere enim magnifice glorificauit sanctum hunc qui in suis bonis glorificauit dominū semper. Non eīn ferens nobilis hic temporali vita sua conquiescere sancta t digna laude que egit:zenodochia gerontbochomia atq; monasteria a fundamentis edificans:t choros sanctorum monachoꝝ statuens incessabilem vere iusticie memoriam possidet:per ea que celebrantur i eis bona opera quod eniz de bis qui mala agunt:t successores proprioꝝ malorum post mortem in vita hac relinquunt ait diuinus Paulus apostol⁹:quoniam quoꝝdam peccata manifesta sunt precedētia ad iudicium:quosdam autem t subsequuntur. De quibus vnus t iste existit:t quoniam non fabulaneq; ad gratiam est quod dictum constat testimonium nobis perhibebat plane quod mox in pretiosa eius dormitione gestum est prodigium. Trasdente enim eo t commendante propriam animam in manu domini:vt ait alicubi sacra littera: iustoꝝ anime in manu dei sunt t banc ei vt sacrificium immaculatum offerente:cum condendum esset honorabile eius corpus honorifice t cum congruo sacerdotum ritu in quodam oratorio sancti miraculoruz factoris tyronis. fit quoddaz tale signuz glorioſuz Jacebant in quodam tumulo vbi t iustus hic reponendus erat:duoꝝm quoꝝdam episcopoꝝ qui ante eum dormierant sancta veraciter corpora: que t in natura examini interim degentia tanq̄ si viua essent reuera equalem sanctoꝝm bonorem tribuerunt. Cum enim beati corpus inter duos illos episcopos ponendum esset bonorantes summuz pastorem pastores t multam eius fiduciam apud deum reuerentes t mirantes simul dei iussionez:tanq̄ viua corpora sua separantes in medio sacrum hūc susceperunt:bonorem t ipsi ei preceptione dei sicut a deo bonorato offerentes:t omnibus statim ostendentes que a deo ei donata est:gloriam atq; sublimitatem. Quod maximum glorioſissimum miraculum non vnus neq; decem:neq; centum viderunt: sed omnis turba que conuenit ad precioſam eius sepulturam.

miraculū de ſcis corpib⁹ reꝺetibꝰ hūc hic primarche.

¶ De muliere que peccatum suū scriptum dedit beato Johanni.

Aliud aūt eius glorioſius quod quidē adhuc viuēs in carne cepit miraculuz ſ postq̄ migrauit ad deū opleuit sermo cōmemorare tētabat. Mulier q̄dā de ea que sanctū ꝓtulit ciuitate exiſtens cum audisset venisse arbodo:t angeluz ei ibidem apparuisse vocationem ad cōem domuz ei denunciasse:peccamen grauissimuz in se recognoscēs quod nec auditus dominum posset intrare affirmabat:fidem inambiguam sumens ad sanctuz cursim puenit:t pedes eius comprehendēs cū lachrymis multis clamat:t dicit secreto sācto:o ter beate:habeo miseraq̄ quod ad aures dominum venire nō potest:t scio q̄ si vis potes id mihi idulgere dixit eīn vobis presbyteris dominus:quoniaz quecunq̄ solueritis super terraz erunt soluta t in celis:t quecūq̄ ligaueritis super terram erunt ligata t in celis t quoꝝ remiseritis peccata remittuntur eis:t quoꝝ retinueritis retenta sunt. Hec verba audiens a muliere sanctus:t timens si petitionez eius refutaret noxium ei in tormentis fieret:duz posset liberari a ꝓprio peccato p fidem quam habebat in eum dixit ad eam humiliter. Si vtiq̄ credis o mulier deo q̄ per fidelitatē meā ignoscat tibi crimen quod dicis confitere mihi boc. que dixit. Non possum dñe dicere petīn hoc:neq; eīn pōt auditus hoium portare illud, Dicit ad eā iteruz sanctus. Et si erubescis

vade ⁊ scribe illud si nosti litteras ⁊ affer mihi. Illa iterum respondit. Vere domine non possum. Expectans ergo modicum sanctus tacēs dixit ei. Nō potes scribere ⁊ bullare ⁊ afferre mihi. Tunc dicit ei possum domine hoc facio. Rogo ergo bonozabili q̄ null⁹ homo solueret aut legeret eius pictatiū: abiens scripsit ꝓpria manu peccatū ⁊ bullās portauit beato. Suscipiens ergo sanctus pictatiuz: post quinq̄ dies ad dominuz ꝓfectus est: nemini aliq̄d de huiusmodi pictatio aut disponens aut indicās: mulier vero fortuita immo dispensatiōe dei nō exi stens in ciuitate die in qua trāslatus est in pace de seculo isto ad aliud patriarcha: volente ⁊ in hoc demonstrare deo quantam apud eum: vtpote ꝓpius famulus fiduciam possidebat. Sed post vnam diē reconditionis pretiosi eius lapsus aduenies cum audisset dormitionem eius amens ⁊ desipiens propemodum facta est existimans pictatiuz quod derat episcopo: relictum oībus faceret culpā eius manifestam. Cito ergo refiliens ⁊ priorem fidē suā indubitabilem super animaz resumēs: arcbā a deo bonozati apprehendit: ⁊ sicut viuenti ei veraciter: ita turbata perbibebat. Homo dei: tibi hoc peccatum non potui enumerare eo q̄ supra moduz existeret graue: ⁊ nunc omnibus factum est fortitan manifestum ⁊ cognitum vtinam non tibi rem meā manifestassem. Heu heu mihi putans confusionis ¦ab solutionem inuenire: confusio omnibus facta ¦sum pro medela blasphemiam recepi. Quid mihi ad te opus erat: causam anime mee patefacere. Tamen non deficiam neq̄ diffidaz neq̄ remouebo a tumulo lachrymas meas vsq̄ dum satisfactionem de petitione mea accepero: neq̄ enim mortuus es sancte dei sed viuis. Scriptum est enim: quia iusti in perpetuum viuent. Iterumq̄ eadem verba assumens dicebat. Nibil homo dei peto a te nisi vt certuz facias cor meum: quidnam de dato tibi pictatio fcm̄ fit. Deus ergo qui dixit ad chananeaz: fides tua te saluam fecit: ipse ⁊ me certaz de pictatio facere potest. Tribus diebus perseueras ad sepulchrū beati cibum aut potum omnino non gustans: tertia vero nocte dum rursum lachrymis eosdem duros ac fideles sermones beatissimo diceret: ecce egredit dei famulus de tumulo suo oculatim apparens cū duobus epis qui cum eo iacebant vno binc ⁊ altero inde ei assistentibus: ⁊ dixit ad eam. Usquequo mulier: bos qui bic sunt commoues ⁊ non dimittis eos quiescere. Iussu derunt enim stolas nostras lachrymę tue. Et bec dicens dat ei proprium pictatium bullatum dicens. Suscipe recognoscis boc solue aspice. Et in seipsam ex visione veniens vidit iterum sanctos ingredientes in proprium locum: ⁊ soluēs inuenit litteras suas deletas ⁊ subscriptionem sub eis babentes sic. Propter Jobannē seruū meum deletum est peccatuz tuum. Quis loquetu potentias domini: o amici ⁊ fratres quis ita misericors ⁊ amator dominum: faciens voluntatem timētium se ⁊ glorificans glorificantes se: ⁊ per miraculorum operationes magnificans eos. Non autem in loco solum in quo pretiosa eius dormitio facta ē gratia quam babuit apud deum manifesta est: sed vbicunq̄ longius claruit.

/appet post mortē mulieris sup pētz dimissū ē.

¶Quid Sauinus monachus de eius dormitione viderit.

Eadem enim die in qua ad deū ex hac vita beatus iste profectus est quidam eorum angelicam vitam ⁊ scema monachorum babens vir mirabilis: ⁊ industrius sauinus nomine: alexandrie babitans vidit quasi in excessu mentis factus diuinitus bonozabilem Jobannem ep̄m egredientem cū clero omni cereos portātem: ⁊ ad imperatorem eūtem tanq̄ eunucho quodam vt ipse dicebat sauini cubiculario bunc vocante: ⁊ postq̄ ianuaz exijt q̄ significat propriū corporis separationem: vnaz puellam vt solem suscipientem eum: ⁊ manu tenentem: ⁊ super caput coronam ex olee ramis circumamictā Hoc ergo agnouit sanctus sauinus migrationem patriarche ad dominū ipsa bora fuisse factā. Quaz propter adnotantes quidam mensem ⁊ diem: erat enim celebris sancti martyris menne. ⁊ quibusdaz venientibus de cypro: ⁊ percunctantes quidaz qui babitabant alexandrie de migratiōe sancti patriarche agnouerunt veram fuisse visionem: eo q̄ eadem bora fieret in qua obijt beatus: ⁊ maxime de exemplo puelle: que manu tenebat eum. Accepat enim repromissiones ab ea sanctus sicut in precedentibus verbis vite eius dixim⁹: quia si me posfides amicam: ego te ante imperatorem introducā Quod ⁊ reuera fecit.

¶Quid ⁊ babitator quidam alexandrie de ipso viderit.

On aūt ex boc tm̄ oēs satisfactiōez acceperūt: q̄ clemosyna ⁊ misericordia: quā babuit circa egētes euz in celoz regnū deduxerūt: sed q⁹ alt⁹ eoz q̄ habitabat in ciuitate alexādriā timēs deū vidit ipsa nocte in qua ⁊ sanctus sauinus. oēs pauperes ⁊ orphanos atq̄ viduas olee ramos baiulātes: ⁊ in patriarche obsequio euntes: ⁊ ad ecclesiam pergentes. Nō solum aūt duo: aut decem aut centum satisfactiones sunt: per qua scimus clare: quoniam sanctorum numeruz meruit memorabilis bic: sed ecce ⁊ alie que subsequens forma ostendit.

¶De vnguento quod de sepulchro eius emanauit.

Imnodia enim anniuersaria post multuz temporis dormitionis sancte celebrata in templo memorati tichonis: vbi pretiosum lipsanū id est sepulchrum beatissimi patriarche Jobannis repositum est: erat autem que colebatur sacra vigilie bymnodia ānue recordationis sancti miraculoruz factoris tichonis volensq̄ omniporens dominus ostendere omnib⁹ quali bonore seruum suum sanctum Jobannem dignum fecerit: placuit de bonozabili eius lipsano vnguenti saniferam sanitatem emanare: qua vniuersi in leticiam versi gratias retulerunt patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto videlicet deo nostro. qui ꝓprios sanctos gloria glorificat infinita.

¶De boc q̄ in cypro in diuersis sanctis talia dei gratia operetur.

Et vt nullus amicus Christi tanti miraculi incredulus sit. etenim vsq̄ nunc videtur in amica christi cyprorum insula in diuersis sanctis talis dei gratia opari: ⁊ tanq̄ ex fontib⁹ vnguentorum suauitatem de pretiosis eorum lipsanis ꝓfluentem ad gloriam eiusdem bonitatis ⁊ ad bonorem sanctorum eius atq̄ ad ꝓfectum qui post futuri sunt dominum quatenus p̄z imitationem eorum conuersantes eisdem ⁊ nos bonoribus digni efficiamur a iusto merceduz retributore deo. Efficiamur igitur dilectissimi ⁊ nos ꝓsum matores prescriptarum rectitudinum sancti huius patris Jobannis eleymonis: ⁊ quasi incole existentes: ⁊ peregrini in vita ista: ineternum thesauriemus futurum bonum per largam que indigentibus tribuitur donationem. Enimuero ꝑm diuinitus inspiratum apostolum qui seminat in benedictionibus de benedictionibus ⁊ metet: ⁊ pro corruptibilibus eterna que oculus nō vidit nec auris audiuit: ⁊ in cor hominis non ascenderunt que preparauit deus diligentibus se: que omnes nos ꝑpetremus ꝓ gratiam ⁊ miam dñi nostri cuz quo est patri vna cū sancto spiritu gloria ⁊ bonor: ⁊ imperiū nūc ⁊ semper in secula seculorum. Amen.

¶Explicit de sancto Jobanne eleymone patriarcha alexandrino.

¶Incipit vita sancte Eugenie virginis cuius passio. viij. kalendas Januarij agitur.

In septimo igitur consulatu suo cōmodius imperator direxit illustrissimū virum philippum ad egyptum: vt prefecturam ageret alexādrie: ⁊ omnes potestates que per totam egyptuz administrantur eius arbitrio deseruirent. bic itaq̄ cum vxore claudia: cum duobus auito ⁊ sergio filijs: ⁊ cum filia eugenia: ab vrbe romana ad vrbem alexādriam dum venissent: ⁊ romana grauitate ageret p̄fecturam: atq̄ oēm ꝓuinciam egypti romanis legibus ordinaret: cunctis quidē magicā curiositatem sectātibus finē imposuit: iudeos vero nec nūcupationē nois habere ꝑmisit: xp̄ianos aūt ꝓcul ab alexandria tantū debere esse cōstituit: ipse vero plus ꝛz philosophor amicus q̄ fautor ydoloꝝ: romanis tñ superstitionibus ac si religiosus cultor instabat non rationi: sed traditioni concordans. Eugeniam igitur filiā suaz duz litteris liberalibus perfectissime docuisset: ⁊ tam latino eam q̄ greco eloquio instruxisset: etiam philosophiā docere permisit. Erat enim acris ingenij ⁊ tā memorie capax: vt quicq̄d audiendo semel vel legendo potuisset arripere perpetuo retineret. Erat ergo eugenia pulchra facie: ⁊ eleganti corpore: sed pulchrior mēte ⁊ formosior castitate. Igitur cum quintodecimo etatis anno ab aquilio aquilini consulis filio peteretur sponsa iterrogatur a patre. vtruz petenti iuueni illustrissimis ortonatalibus consentiret. Illa respondit. Oari⁹ maritz q̄ his ch tus moriḃ⁹ non natalib⁹ eligendus est: ipso enim gendz est. non parentib⁹ eius vtenduz est. Igit cū alijs atq̄ alijs poscētibus aio castitatis obsisteret: peruenit ad manus eius beatissimi pauli apostoli doctrina. Et licet sub paganissimis parentib⁹ ageret: esse tñ cepit aio xp̄iana. Et q̄n iussi fuerant xp̄iani ab alexandria vrbe discedere: rogat parentes: vt spectandi gratia ꝑmitteretur predia sua in suburbio alexādrie posita circumire. Cunq̄ statim vt poposcerat impetrasset: ⁊ ab vrbe properaret ad villā audiuit christianos psallentes atq̄ dicētes. Omnes dij gētium demonia: deus autem noster celos fecit. Hec ita audiēs suspirauit ⁊ fleuit: ⁊ dixit ad eunuchos pueros: nomine protbum: ⁊ iacinctuz. Scio vos mecum litteris eruditos: ⁊ digna simul ⁊ indigna bominum legimus gesta philosophorum quoq̄ fillogismos vano labore conscriptos studio scrupulosissimos transegimus aristotelica argumenta ⁊ platonis ideas: ⁊ epicuri sectas: ⁊ socratis monita: ⁊ stoicorum: ⁊ vt breuiter cuncta complectar quicquid cātat poeta quicquid orator inuenit: quicquid philosophus cogitat: vna bac sententia excludunt: quatripudiātes xp̄ianos audiuimus: oēs dij gentiuz demonia: deus aūt noster celos fecit. Confessio ⁊ pulchritudo in cōspectu ei⁹: sanctitas ⁊ magnificētia in maiestate ei⁹. Igit iubet ꝓferre sermonem ⁊ apls legit: ⁊ ꝓpheta laudat: fit ꝓcordia fidei: ⁊ qua arte ad penetralia sapiētie diuīe absq̄ sui separatiōe ꝑueniāt. ꝓ filio ardēti diffinit. dñaz me[inqt]vobis vsurpata ptās attribuit: sed sororē sapientia fecit. Simus ergo fratres sicut diuina sapiētia ordinauit nō sicut se iactat humana temeritas. Pergam⁹ pariter ad xp̄ianos ⁊ sicut ordinauero ꝓperemus. Ibelenū audio dici ep̄m: cuius est habitatio illa in qua die noctuq̄ audiunt deo suo cātare quos etiā nos

quotiens transimus psallentes audimus. Sed hic
ep̃us varijs dicitur ecclesie sue occupationibus de
tineri. His autem qui in diuinis laudibus vacant
theodosium quendam presbyterum constituit cui⁹
tanta miracula narrantur: vt etiam cecos suis ora
tionibus illuminet ⁊ demones effuget ⁊ infirman⁹
tibus afferat sanitatem: sane ad diuersoriu⁹ huius
congregationis: in quo deo canitur: nullam patiẽ
venire feminarum. Hoc ergo considerans tondere
me arbitror: vt craftina nocturna profectio ordina
ta: per ipsos nobis transitum prebeat. Uobis itaq̃
duobus iuxta basternam ambulantibus: ⁊ ceteris
presidentibus ad locum deponar a vobis ⁊ vacua
pertranseũte basterna nos tres berili babitu simul
ad dei homines pperemus. Placuit vtriq̃ consi⁹
lium: ⁊ sequenti nocte sicut ordinauerat adimplet.
Tantam autem credentibus sibi christus gratiam
exhibere dignat⁹ est: vt eadem hora qua ad monas
teriu⁹ peruenerunt: sanctus helenus ⁊ superueniret
ep̃s. Et q̃ mos est apud egyptum: qñ circũiit mo
nasteria ep̃i. psallentium eos sequat exercitus sup
uenit idẽ helenus heliopolis ep̃s: ⁊ cũ eo amplius
q̃ decem milia virorum psallentium ⁊ dicentium.
Uia iustorum recta facta est ⁊ iter sanctorum p̃pa⁹
ratum est. Audiẽs hec eugenia dixit ad socios. Eo
fiderate vim carminum: ⁊ videtis ad nos respicere
quicquid modulatis, vocibus psallunt. Deniq̃ cu⁹
de deo ꝰo noster tractatus in dispositiõe mutui ser
monis haberetur: audiuimus hoc cãtare. Quoniã
omnes dij gentiu⁹ demonia: deus autem noster ce
los fecit. Et ecce nunc arripiẽtibus nobis iter quo
recedere cupimus a culturis ydolorum: ⁊ vt ad chri
stianam culturam pueniamus gratiam promereri:
ecce milia hominum nobis occurrunt: vna voce cla
mantium ⁊ dicentium. Uia iustorum recta facta ẽ:
⁊ iter sanctorum preparatum. Intelligamus ergo
quo pergat hic populus ⁊ si ad hoc habitaculu⁹ va
dunt: quo nos ire disposuimus: iungamur canenti
bus turbis ⁊ aduenientibus computati ingrediа⁹
mur vt socij quousq̃ noticias colligamur. Igitur
cum se iunxissent psallentibus inquirunt quis esset
senior qui sol⁹ vehiculo aselli vteretur in medio po
puli sequentis ⁊ precedentiu⁹: audiunt q̃ hic eẽt be
lenus ep̃s: ab infantia xp̃ianus: qui dum infantu⁹
lus in monasterio creso⁹ret: tante sanctitatis virtu
tibus augebatur: vt si quando missus fuisset ignez
e vicino peteret: ardentes p̃unas vestimento defer
ret illeso. Deniq̃ ante[inquit]paucos dies venit q̃
dam magnus: qui verborum argumentis populu⁹
dei conabatur euertere dicens falsum istum esse
ep̃m: se missum esse a xp̃o ad docendum. Hic autez
erat versutissimus: ⁊ de scripturis diuinis populũ
seducebat. Deniq̃ omnis turba christianoꝝ. acces
sit ad hunc quem videtis patrem nostrum: ⁊ dixit
ei. Audiuimus zaream q̃ ipse sit missus a christo:
constitue diem in quo eum aut recipias tibi sociu⁹
aut si potes conuincas falsa dicentem. Igitur con
stituitur dies ⁊ locus in media eliopolis ciuitate:
venit zareas magus cum artibus suis: venit ⁊ he
lenus ep̃s cum orationibus suis. Cunq̃ populum
salutasset: ait. Nunc probabitis spiritus qui sit a
deo Et conuersus ad zaream cepit verboꝝ ingẽs
habere luctamẽ: sed quia versutus erat nimis ⁊ cõ
cludere eum sermonum ratione non potuit: respici
ens populu⁹ fortiter ledi: q̃ zareas q̃ supior abscẽ
deret in verbis modicum silentiu⁹ postulauit: ⁊ ait
ad populu⁹ pauli apostoli in hac parte monita om⁹
nino tenenda sunt: dixit enim timotheo discipulo
suo. Noli verbis contendere. ad nihilum enim vtile
est nisi ad subuersionem audientium: sed ne hoc te
stimonium non quasi cauti: sed quasi timidi prose⁹
ramus: accendatur ignis in media ciuitate ⁊ ingre
diamur pariter flammas: ⁊ quivstus non fuerit cre
damus q̃ hunc miserit xp̃s. Tunc oib⁹ sniа placuit
statim deniq̃ ignis copiosus accẽsus est. Tũc bea
tus helenus iubet zaream introire flammam. Cui
q̃ zareas inquit ingredere tu primus qui hoc ppo⁹
suisti. Confignans se igitur beatissimus pater bele
nus expansis manibus ingentes flammas intrat:
⁊ stans illic dimidia fere hora neq̃ capillis neq̃ ve
stimentis ex aliqua parte violatis vt zareas quoq̃
introiret similiter imperabat. Sed zareas relucta⁹
re cepit ⁊ fugere. At vbi inuitum illum populus in
ignibus tradidit: statim eum circundans flamma
cepit exurere. Et immittens se beatus helenus ex
semiustum viuum tñ eripuit: quem cu⁹ dedecore eli
minauit populus de finibus regionis huius hunc
autem sicut videtis quotidie quocunq̃ perrexerit
in dei laudibus comitatur. Audiens hec beata eu⁹
genia ingemuit: ⁊ pcidit ad pedes ei⁹ qui sibi retu
lerat ista ⁊ ait. Obsecro te vt me illi vna cum istis
duobus fratribus meis insinues: ex idolis enim cõ
uertivolumus ad xp̃m. Et q̃ simul hoc diffinium⁹
⁊ fratres sumus: etiam hoc ab eodem impetrare vo
lumus vt nunq̃ nos patiatur abinuicem separari.
Et ille nũc[inqt]filete quousq̃ ingressus monaste⁹
rium ad quod pergit paululum requiescat: ⁊ cum
opportunum fuerit: intimabo illi oĩa p̃m verbũ tuũ
Interea dum appropinquasset monasterio ad qõ
pergebat ecce ⁊ illi egrediuntur obuiaz patri hym
num domino dicentes. Suscepim⁹ deus miz tuã
in medio templi tui. Ingredientibus epo ⁊ popu⁹
lo ẽt intrat eugenia cum iacintho ⁊ pbo comitis
bus suis: trñi ei nota cũ qua sermonẽ habuerat: per
fectis igitur matutinis laudibus paululum requie
uit ep̃s: ⁊ iussit sibi ad sextã preparari vt diuina mi
steria celebraret: vt dum sextam cepisset: nona ad
refectionem ieiunantium oportune pueniret. Re
quiescens autem ep̃s somniu⁹ vidit: in quo ad sinu
lachrymas femine ducebatur vt illi sacrificaret. Tũc
dixi inquit in somnio: bis qui me tenebant: p̃mitti
te me vt loquar cum dea vestra. Et cum me permi⁹
sissent loqui dixi ei cognosce te creaturaz dei esse ⁊
descẽde: ⁊ noli te permittere adorari. At illa his au

altis descendit ⁊ secuta est me dicens. Non te dese
ram quousq̃ me creatori meo restituas ⁊ condito⁹
ri. Igitur cum ista in aõe ep̃i volueren⁹: accessit ad
eum eutropius cuz quo fuerat locuta eugenia ⁊ di⁹
xit ei. Tres pueri fratres vnanimiter cultura simu
lachroꝝ relinquentes xp̃o seruientium numero in
isto monasterio se sociari desiderantes: ⁊ bodie ve
stigia tua p̃sequentes: huc ingressi sunt: posceteq̃
me cum lachrymis postulauerunt vt mereantur no
ticie tue beatitudinis reuelari. Tunc beatus bele⁹
nus dixit. Gratias tibi iesu bone refero: qui me p̃
uenire fecisti huius rei noticiam. Tunc conuocari
ad se precepit pueros ⁊ apprehendens manum eu⁹
genie fudit oratione. Quam cum complesset tu⁹
lit sequestratim eos ⁊ gratissimo vultu quinam di
cerẽtur interrogat vel cuius nationis essent tradi⁹
dit inquirendum. Ad hec eugenia respondit: ciues
inquit romani sumus vnus ex bis duobus fratrib⁹
meis pbus dicitur alius iacintus. Ego vero Eu⁹
genius nũcupor. Cui beatus helenus dixit. Recte
te eugenium vocas: viriliter enim agis ⁊ confortet
eo: tuum p̃o fide xp̃i. Ergo recte vocaris eugeni⁹.
Nã ⁊ hoc scias: q̃ spiritu sancto nos ⁊ te eugeniaz
corpore ante preuidimus ⁊ qualiter huc veneris ⁊
q̃ isti tui sint: nõ me passus est preterire. Sed hoc
mihi dominus reuelare dignatus est: q̃ gratissimũ
ei habitaculum in corpore tuo preparasti: custodiẽ
do virginitatis premium: ⁊ presentis temporis blã
dimenta fallacia respuendo. Scito autem te p̃ ca⁹
stitate multa passuram: sed non te deserit ille cui te
ex integro tradidisti. Ad pbum autem ⁊ iacintuz
conuersus ait In corpore seruitutis positi ingenuã
dignitatem animi tenuistis fortiter ⁊ tenetis. Un⁹
de vobis me tacente xp̃s dñs loquit dicens. Amẽ
amen dico vobis: iam non dicam vos seruos sz ami
cos. Unde ⁊ vos beatos annuncio: q̃ concordastis
spiritui sancto: q̃ vnanimiter consensistis monitis
salutarib⁹ simul ad gloriã peruenientes perceptu⁹
ri. Hec beatus helenus nullo alio teste preter deuz
locutus est in medio: ⁊ iussit eaz sic in virili babitu
p̃manere: ⁊ non eum deseruerũt quousq̃ baptisma⁹
tis sanctificatione instructi monasterio ad qõ festi
nauerant sociarent. Redeamus aũt ad illud tẽpus
quo pbus ⁊ iacintus auferentes eugeniã abiue⁹
runt. Basterna igitur iumentis ambulantib⁹ ⁊ pue
ris qui preibant: vacua puenit ad matrẽ Uidentes
aũt eminus pperantes pueros ⁊ basternam veniẽ
tem occurrerunt cum gaudio vniuersi: ⁊ inuenien⁹
tes vectorium vacuum: omnes simul mugitum red
diderunt: fit quo q̃ repente totius ciuitatis strepi
tus. Quis enim audire poterat prefectũ filiam cha
rissimam perdidisse: erat itaq̃ planctus inestimabi⁹
lis fletus immensus lugebant vniuersi confusi pa⁹
rentes filiam: sororem fratres: serui dominam. ⁊ te
nebat vniuersos meror ⁊ infinita animi tribulatio
fitq̃ per totam puinciam inquisitio: interrogãtur
aruspices: inquirũtur pbitones sacrificiis quoq̃
⁊ sceleratis superstitionibus demonia interrogan⁹
tur: vt vbi venisset eugenia indicarent. Hoc solum
omnes dicebant: q̃ eam dij de celo rapuissent. Ere
didit factum pater ⁊ fletum ad consolationez reuo
cans: dat festa responsis: ⁊ deorum illaz numero cõ
secrans: ex auro puro eius fecit fieri simulachrum.
Quod ita cepit excolt vt non minorem honorem q̃
dijs suis exhiberent. Mater tamen eius claudia ⁊
fratres autus: ⁊ sergius: nulla poterant ratiõe cõ⁹
solationem accipere: sed erant intolerabiliter lu⁹
gentes eam. Beata autem eugenia virili habitu ⁊
animo in predicto virorum monasterio pmanebat
atq̃ ita in diuinis eruditionibus profecit: vt intra
secundum annuz omnes scripturas dominicas me
moria retineret. Tanta in ea erat animi tranquilli
tas: vt vna illam omnes dicerent ex numero eẽ an⁹
gelorum. Quis enim deprehenderet q̃ esset femi⁹
na: quã virtus xp̃i ⁊ virginitas immaculata prege⁹
bat: vt mirabilis esset ⁊ viris? Sermo enim ei⁹ erat
humilis in charitate: clarus in mediocritate: vitijs
carens: ⁊ facundiã fugiens: oẽs in humilitate supe
rabat. Nullus illa ad orationes inuenie⁹batur ante
rior: efficiebatur autem omnibus oĩa: tristem con⁹
solabatur leto congaudebat: irascentem vno p̃mo⁹
ne suo mitigabat: superbientem ita suo edificabat
exemplo: vt quem subito e lupo factam se credere
delectaret. Tantã a deo est gr̃am consecutavt quẽ
cunq̃ in dolore positum visitasset: statiz omnis do⁹
lor recederet ⁊ ois salubritas adueniret. Comites
autem eius iacintus ⁊ pbus comitabant eam: ⁊
erant in omnibus obtẽperantes ei. Tertio igit an
no conuersionis eius abbas qui p̃erat fratrib⁹ in
monasterio: migrauit ad dñm. Post cui⁹ abscessuz
omnibus visum est: vt sibi beatam eugeniam eligе
rent abbatem. Tunc beata eugenia metuens se fe⁹
minam contra regulam viris p̃eponi. Item timẽs
ne oẽs vnanimiter deprecantes sp̃neret: ait ad eos
Obsecro vos: vt euangelium in p̃senti adbibea⁹
tis. Quod cum fuisset allatum dixit. Quotiens cun
q̃ xp̃ianis aliquid eligendum est: xp̃s est ante oĩa
auscultandus. Uideamus ergo in hac electione ve
stra. quid ipse p̃cipiat: vt ⁊ vestris iussis ⁊ ipsius
monitis intendamus. Et reuoluens codicez venit
ad locũ ⁊ cepit legere dicens. Dixit aũt iesus disci⁹
pulis suis. Scitis q̃ p̃cipes gentiũ maiores sunt
bis quibus dominant: ⁊ principatum eoꝝ gerunt.
Apud vos aũt nõ ẽ sic: sed si quis in vobis vult pri⁹
mus esse: sit vester vltimus ⁊ si quis inter vos volue
rit esse dñs: sit vester seruus. Et bis dictis adiecit.
Ecce inquit ⁊ vestris iussis obtemperans decreui
primatum suscipere: ⁊ dñi iussionibus obedire: vlti
mum me vestre charitati constituo Exhylarat⁹ om
nium cã in ꝑsensu eius: ipsa tamen ante omnes op⁹
monasterij: quod infirma solebat expedire persona
suscepit in omnibus aquam portare ligna conside⁹
re mundicias adhibere. In eo deniq̃ loco habita⁹
culuz sibi elegit: vbi ostiarius monasterij manebat

ne vel ipsa se superiorem ostenderet. Sane refectionem fratrum sollicite curabat ⁊ psallendo deo ordinem fortiter custodiebat: ⁊ tertiam: sextam: nonā: vespertinis vel nocturnis: atq; matutinis horis: tam cautissime insistebat: vt videretur iam perisse deo: si horarum vel quippiam spatij: absq; diuinis laudibus aliqua preteriissent. Ita denicq; in hoc opere esse deo carior cepit: vt demones ex obsessis corporibus pelleret: ⁊ ceco: rum oculos aperiret. Sed quia multa singulatim narrare intendo ꝓ ordinem quantum permittit breuitas accedamus.

¶ Matrona quedam Alexandrina ceteris matronis prestantior. nomine melancia: audiens opinionem eius venit ad eam: quia quartano tipo grauissime ⁊ iam per annum ⁊ eo amplius verabat: quaz cum beata Eugenia oleo perunctisset ⁊ omnē continuo violentia fellis euomuit: ⁊ sanissima reddita pedib⁹ ad suum diuersoriū properauit: quod in vicino monasterij possidebat. Ordinat interea munera cibos argēteos tres: implet solidis: ⁊ bos salutationis sue gratia: mittit ad beatam Eugeniam. cui gratāter remittēs que miserat ait: abundamus ⁊ superabundamus omnib⁹ bonis. Unde te parēs charissima melantia: vt ista egentib⁹ magis ac necessitatem patiētibus diuidas: hortor ⁊ moneo. Audiens melantia contristata est: ⁊ veniens cepit rogare ⁊ ampliora ꝓmittere. Fit assidua circa beatam Eugeniam: ⁊ in nullo deprehendēsq; esset femina elegantia decipitur iuuētutis. Uidens eam iuuenē ꝙ veritatē putabat esse terrenum se sanū nō sanctitate eius: sed aliqua arte existimās fuisse salvatam. In concupiscētia eius elabitur: ⁊ putans amplioris pecunie cupidiozem cepit infinita offerre ⁊ ampliora promittere. Cumq; sepius eadem preciaretur: ⁊ grato animo oblata sibi ab Eugenia cerneret reddi: declinat ad maiorem interitum: egritudinem simulans. Quam cum beata Eugenia rogata visitaret: sedēti ante lectum suum sancte Eugenie talia cepit ꝓducere. Intolerabilis circa te amor pectus meū exagitat: nec vllum remediū² satigationi mee reperire potui: nisi vt te omniū rerum mearū dominū instituam. Quid teipsū² vanis ⁊ inanib⁹ abstinētijs cruciās? Ecce possessionū locupletatio infinita: ⁊ ecce auri pondus immēsum: ⁊ argēti ministerium copiosum: ⁊ familie infinitus est numerus: dignitas generositatis est mihi: boc anno absq; filijs viduata sum succede ꝓ eodem in facultatibus meis ⁊ non solū rex mea: ⁊ meus esto iam domin⁹. Cumq; bec ⁊ bis similia loqueretur: dixit ad eaz Eugenia. Recte nomē tuum nigredinis testatur ꝓfidiam: magnū enim te diabolo babitaculū ꝓparasti: discede a seruis dei deceptrix: et illecebrosa melantia: nos enim aliter militamus. Habeant opes tue tuk similes dominos: nos delectat mēdicare cum christo. Affatim diues est qui cū christo pauper est. Fugiant a te imagines concupiscentie: non est enim salutis tue ista que te inuasit insania. Diaconis habitaculum facta venenum effundis: sed nos christi inuocato nomine venenorū tuorū virus euadim⁹ ⁊ misericordiam domini inuenimus. Tunc illa deceptionis sue pudorem non ferēs: sperans se detegi: nisi prior ipsa detegeret, reuersa Alexandriam, adire ꝓfectum statuit boc ordine dicēs. Scelestū iuuenē simulantē christianaz religionem incurri ⁊ ad me arte dum medēdi gratia qua dicitur posse infirmantib⁹ prodesse venire permitterē, vnam me ex illis existimans: de quarū pudore bacbatur: ausus est impudenter alloqui verbis procacib⁹ ad crimē hortari: ⁊ nisi dedissem vocē in presenti cancille mee fuissem liberata solatio: more barbarico sue me libidini captiuasset. Audiens bec ꝓfectus nimio furore inflammatur ⁊ iubet ad loca monasterij destinari: qui eum vinctum ferro cū omnib⁹ commorantib⁹ deponerent. Deponuntur itaq; omnes in vinculis: ⁊ qz vnius carceris eos non ferebat locus per diuersas custodias diuidunt. Post bec statuitur dies funeris in quo alij ad bestias: Alij vero ad ignes: alij ad diuersa supplicia dānarentur. Fit rumor immensus: impudens quoq; fama cunctam egyptū pera grat prouinciam. Omnes credunt: omnes condēnant: ⁊ omnib⁹ hisimile videtur: melanciam illustrem feminam mentiri nō posse. Quid multa? venit dies funerum constituta. in qua vniuerse ciuitates in vicino posite conueniunt vt viderent ferarum tradi mor: sib⁹ corruptores: introducuntur in catbenis: ⁊ collaribus ferreis cum beata Eugenia: ⁊ nullo agnoscente ꝙ esset femina clamor populi diuersis sententijs ingruebat. Tunc iubetur adduci propinquius: non per internūcios eam prefectus audiret: sed ex ore eius ediscereture veritatem. Aptantur acculei ⁊ verbera, flamme tortores ⁊ cetera que solent abscondita cordis exculpere preparantur. Tunc prefectus Philippus dixit dic sceleratissime christianor⁹ hoc vobis christus vester tradidit in mandatis: vt operam corruptionibus detis: ⁊ pudorem atq; verecundiam matronalem fraudulenta astutia capiatis. dic nunc furcifer: que te temeritas coegit: vt illustrem feminaz melanciam appeteres: ⁊ ingressus sub specie medici: castitatem generosissimam ad lupanariaz ignominiam prouocares. Audiens bec beata Eugenia: capite demisso ne posset agnosci: taliter dedit prefecto responsum. Dominus meus Jesus christ⁹ cui ego seruio: castitatem docuit: ⁊ integritatem corporis custodienti bus vitam promittit eternam. Hanc autem melanciam falsam testem nunc possimus declarare: sed melius est: vt nos patiamur mala ꝙm illa: dum conuicta fuerit aliquid patiatur ne ⁊ fructus patientie nostre depereat: sed tamē si per victoriam principum testetur vestra sublimitas ꝙ non in eamipsam retorqueatis sententiam ⁊ bec falla: testis nibil patiatur mali nunc probabimus crimen quod nobis obijcit: redundare in eam. Ut vbi testat⁹ est per principum salutē prefect⁹ promitteus ad omnia que postulabat effectum: dixit Eugenia. O melancia nigredinis nomen ⁊ tenebrosa melancia applicari fecisti acculeos: suspendi precipis christianos. Dāna percuti incendi: bene nos accipis: non tamen tales babet famulos christ⁹ qualis tu testaris. Tamen adduci ꝑcipe ancillam: quaz testē nostri criminis esse dixisti: vt ex ore possit denudari mēdacium. Cumq; applicata fuisset in conspectu iudicis cepit dicere. Istum iuuenem impudicissimum: frequēter quidem circa viles personas detectū in adulterijs ipsa impunitas ad boc eū perduxit: vt etiam domine mee: circa primā boram diei cubiculuz impudēter ingressus primo quidē sermone quasi pro salute eius veniret indicaret. Secundo pro sua concupiscentia: ⁊ tertio etiam ad violentiaz si cursim ego egressa familiam non vocassem: cū bodie buius criminis testis est. Tunc prefectus ex familia adesse iubet aliquos: qui ita gestum esse suo testimonio confirmarēt. Cumq; applicarētur singuli ita esse vt illa dixerat testabantur. Tunc iudex vehementer commotus ait. Quid ad bec ī fauste dictur⁹ es: quē tot reuincūt testes: tātaq; iudicia manifestāt. Ad bec beata Eugenia ait. Tēpus loquēdi est qz tempus tacēdi trāsijt. Notaueram qui dē crimen obiectū in futuro iudicio denudari: ⁊ castitatē meā illi soli ostēdere: cuius amore seruanda est. Tamē ne gloriek in seruos xꝑi fallax audacia: ⁊ paucis panda verbis veritatē nō ad iactantiā humane declamationis: sz ad gloriā nois xꝑi. Tanta enim est virt⁹ nois eius: vt etiā femine in timore ei⁹ posite virilē obtineant dignitatē: ⁊ neq; ei sexus diuersitas fide pōt inueniri superior: cū beatus Paulus apostol⁹ magister omniū xꝑianor⁹ dicat ꝙ apud dominū nō sit discretio masculi ⁊ femine oēs enī in xꝑo vnum sum⁹. Huius ergo normam animo ferēte suscepi ⁊ ex confidētia quam in xꝑo babui nolui esse femina: sed virginitatez imaculatam tota animi intētione conseruans: virum gessi constanter in xꝑo. Non enim inuitam bonestatis simulationē assumpsi vt vir feminaz similarē: sed femina viriliter agendo virū gessi: virginitatē que in xꝑo est: fortiter amplectādo. Hec dicens scidit a capite tunicaz qua erat induta: ⁊ apparuit femina. Et statim ad ꝓfectum ait. Tu mibi quidem fm carnē pater: claudia mater est: ⁊ fratres bi duo qui tecum sedēt auitus ⁊ sergius. Ego autez Eugenia filia tua que pro amore xꝑi mundum omnē cum delitijs suis respui tanq; stercus. Ecce protbus ⁊ iacinctbus, eunuchi mei: cum quib⁹ scholam xꝑi ingressa sum xꝑs autez tam idoneus ibi extitit: vt victricem libidinis omnis pollutionis, mee faceret ꝙ misericordiā suaz: cui credo vsq; in finē iugiter pmānsura. Agnoscētes itaq; pater filiā: ⁊ sororē fratres: serui dominā: currūt statim ad eā: ⁊ effundētes lacbrymas in ꝓspectu populi: amplexib⁹ ei⁹ incūbunt. Nūciat factū claudie matri: ⁊ statim cursu ocito ad spectaculū venit. Deferunt vestimēta auro texta: ⁊ iz inuita induit atq;

in excelso tribunali posita in sublime attollit: ⁊ ab omni populo clamatur: vnus xꝑs vn⁹ ⁊ verus deus xꝑianor. Sane sacerdotes ⁊ episcopi qui multo populo xꝑianos ī amphiteatro erant: vt duz fuissent interfecti bi qui accusabantur ab eisdem sepelirentur ingrediuntur: deo bymnū dicentes atq; omnes vna voce clamantes. Dextera domini glorificata est, in virtute: dextera manus tua domine cōfregit inimicos, tollitur ergo in triumpbo Eugenia: ne tanto gaudio populi eius defuisset probatio castitatis. Uisus est ignis de celo descēdens: qui ita circunde dit domum melācie: vt nec vestigium alicuius rei que ad eam ptinebat remanserit. Fit gaudium populi cū timore dei ecclesia que iaz quasi vt duata octauo anno clausa fuerat referatur. Reuocatur xꝑianor populus baptizat ꝓfectus in fascib⁹ cōstitutus baptizant filij eius: baptizat mater ei⁹ claudia. Restituit priuilegia xꝑianis: ⁊ mittit relationē ad seuerū imperatorē de xꝑianis: ⁊ memorat satis reipublice christianos prodesse: ideo debere eos absq; ꝓsecutione aliqua in vbibus babitare. Consentit rationib⁹ imperator: ⁊ fit tota Alexādrie ciuitas quasi vna ecclesia. Eratq; omnibus ciuitatibus gaudium ⁊ dignitas xꝑiani nominis florescebat. ¶ Sed quia semp sanctitatē emulatio sequit inimici: ⁊ cōtra bonitatem pugnat malitia: consilio dyaboli aliqui ex honoratis Alexandrie cultores ydolorum accipiētes egre: ꝙ xꝑianis priuilegia tribuisset: venientes ad regem dixerūt: statū reipublice ꝓturbatū a Philippo qui cū nono anno in fascibus irreprehensibiliter administrauerit: nunc decimo anno perdidit ofa. Denicq deorū immortalium deseruit cerimonias: ⁊ omnem ciuitatem ad cultura cuiusdam hominis: quem iudei occiderunt cōuertit. Non est legib⁹ vestris vlla reuerentia. Passim quisq; vt voluerit, templa reuerenda ingredit: non vt colendi benuolētiā ꝓtendat, ⁊ non vt deos esse quos colimus, sed vt dicat infinitas blasphemias sacra aut metalla potiusq; diuini nominis signa bec ⁊ similia multa dicta sunt seuero ⁊ Antonio augustis. Qui cōmoti dixerunt ad eum huiuscemodi decreta. Diuus parens noster. cōmodius quōdā augustus non vt ꝓfectum sed vt regem te Alexandrie ordinauit: atq; constituit, vt dum in vita maneres successorem nullum susciperes. Unde bis beneficijs eius supaddere cupientes statuim⁹, vt dijs omnipotētib⁹ solitaz culturam exbibeas. ⁊ depositā dignitate etiam ꝓprijs facultatibus cedas. Accepta igitur bac augusti auctoritate, simulat egritudinem quousq; vniuersa distraberet ⁊ donaret per omnē prouinciam ecclesijs ⁊ pauperibus. Ipse autez ꝓfectus in timore dei ⁊ in cultura xꝑi. etiā alios cōfortabat in xꝑo. Interea dis alexādria cōspirat in epatuz eius. ⁊ cepit eum respublica babere ꝓfectū qz successor ei nōdū venerat: ⁊ eccl'ia babere epz. qz merito fidei sibi eū elegerat sacerdotē. Durauit autē in epatu vnū annū ⁊ mensib⁹ tribus. ¶ Post bec

autem spacia temporū: veniens perēnius pfectus dum Alexandrie quereret pcutere eum ⁊ non posset: quia omnis ciuitas in amore eius durabat: immisit ei qui se fingerent christianos: ⁊ ingredientes pcusserunt eum in oratione dominica pstitutū. Post tradunt pcussores pfecto perēnio. Ille aūt conscius iussionis sue: ⁊ quasi audiendos custodie mancipauit: post paucos aūt dies principū indulgētia relaratos dimisit. Beatissimus aūt philippꝰ post pcussuram tribus diebus in corpore esse punissus est: non ad aliud nisi ad corda dubia ꝓfirmāda nam vt migraret ad dominū martyrij se noluit corona fraudare: ⁊ ipse banc vt reciperet orauit. Nā qui in corpore positus demonia fugabat: ⁊ illuminabat oratione cecos: quāto magis se noluisset palma priuari. Poterat vtiq; quod volebat ipetrare sine dubio: ⁊ ita recepit: vt particeps nominis philippi eēt particeps ⁊ corone ⁊ susciperent martyres collegā: quem merito ecclesia susceperat sacerdotez. Iuxta atria itaq; vbi sancta Eugenia filia eius monasterium christi virginibus collocauerat: illic suus iussit collocari corpusculū: in quo loco beatissima claudia ꝓnodocbium fabricabat: ⁊ constituit p̄dia que susceptionibus peregrinantiū deseruirēt: ipsa aūt cum auito ⁊ sergio filijs: ⁊ cum beata Eugenia regressa est romā. Igitur filios philippi cum omni gaudio senatus recepit romanoꝝ: ⁊ vnum proconsulē Cbartaginē, alium vicariū affrice dirigūt. Adbeatam aūt Eugeniā cuz multe matrone conuenirēt ⁊ pene oēs virgines quascunq; potuisset notas aut amicas faceret etiā xp̄o credere: ⁊ in virginitate dominica pmanere quedā ex regio genere virgo basilla cupiebat eā arting. re. Sed q; cā nois xp̄iani ad eaz ire non poterat rogabat p̄ internūciū fidelē vt eam de religione christiana instrueret. Tūc beata Eugenia conuocat ad se beatissimos comites suos protbum ⁊ iacinctū: ⁊ dicit eis. Accingimini militia ad quam vos conuocat xp̄s: quos vos basille offeram sub specie muneris: vt vos eam in xp̄o faciatis ancillam. Fit itaq; huius muneris gratia ⁊ suscipit Basilla quasi famulos: q̄ nos quasi apostolos bonorabat. Vacabat autē cū eis omni bora: ⁊ quasi eunuchos seruitio babens: non diebus non noctibus a colloquijs dei orationibꝰ cessabat. Igitur Cornelius cum esset in vrbe roma: sacre legis artistes peruenit ad eam latenter ⁊ baptizauit eam. Confirmata autem beata Basilla in timore dei: procurante misericordia christi: pene omnibus noctibꝰ mutuis se fruebantur aspectibus: ipsa ⁊ beata Eugenia. Omnibus itaq; viduis christianis conuentus erat ad beatam Claudiam ⁊ omnibus virginibus conuentus erat ad beatam Eugeniā. Sanctꝰ aūt cornelius papa vbis rome omni vespere sabbati que lucescit in dominco die: dabat eis noctē hymnis perugilem: ⁊ pullorum canoribus noctis quiete agebat eius sacrosancta mysteria: ⁊ ita confirmabat eas sabbatoꝝ. Eugenia autem ⁊ basilla vt mezorani omnibus se pene noctibus fruebant in xp̄o ⁊ alteruo se eloquio renouabant. O quantas p Eugeniam virgines saluator inuenit: quantas etiaz p Basillam xp̄s sponsas obtinuit: quante per Claudiam viduitatem prompta voluntate seruarūt: quā ti iuuenes per protbum ⁊ iacinctum christo domino crediderunt. Valeriano itaq; ⁊ galieno imperātibus: orta seditio de christianis est: eo q̄ Lypsiam cbartaginē euerteret: ⁊ cornelius romam. Data est ergo auctoritas ad paternum proconsulē vt Lypsiam occideret. Cornelius aūt q; a multis romanis etiam illustribus fouebatur: erat in abditis. Tunc beata Eugenia videns Basillam ait. Reuelatū est mibi a domino: q̄ prouirginitatē passura sis. Et ba filla ad Eugeniam respondit. Et mibi inquit dignatus est dominus demonstrare: q̄ martyrij coronam duplicem capias, vnam quaz apud Alexādriā pro iustis laboribus acquisisti: ⁊ aliam quam in effusione tui sanguinis consecutura es. Tunc beata Eugenia expandens manus suas: dixit. Domine iesu altissimi filius qui ad salutem nostram venisti p virginitatem matris tu per virginitatis premium: omnes quas mibi credidisti perduc ad regnuz glorie tue. Residentibus autem sanctis virginibꝰ christi: que erant cum Eugenia ⁊ Basilla: dixit omnibus beata Eugenia. Ecce vindemie tempus est in quo succiduntur botri ⁊ pedibus conculcantur. sed post bec regalibus conuiuijs apponūtur. Absq; eorum sanguine: nulla potestas imperij: nulla illustris dignitas decoraf: ⁊ vos palmites mei ⁊ meorum viscerum botri: estote parate in domino: virginitas enim est prime virtutis indicium: deo proximi: similis angelis: parens vite: amica sanctitatis: via securitatis: dña gaudij: dux ⁊tutꝫ: fomētū ⁊ corona fidei: adminiculū ⁊ subsidiū charitatꝫ. Nibil ita nobis laborādū: nibil ita est enitādū nisi cū ꝓginitate viuam⁹: aut qō est glorios⁹ p ꝓginitate etiā moriamur. Que sūt burᵇ blādimēta fallacissima: q̄ cū gaudio tēporali veniunt ⁊ cum ppetuo dolore discedūt faciunt momētaneum risum: vt eternū fletū sustigāt tribuunt fugitiuos flores: vt marcidiores perseuerantes aducctēt: mentiuntur securitatē transeūtis tēporis vt ppetui seculi cruciatibus tradant. Ideo q̄ charissime virgines que mecum in agone virginitatis nunc vsq; accurristis: pmanete in amore domini melius q̄ cepistis. Tempus flendi temporaliter: fine fastidio ⁊ borore sufferte: vt tempora gaudij eterni cū omni possitis dilectione suscipere. Ego enim cōmendaui vos spiritui sancto: ⁊ credo q̄ vos mibi integras omnes illibataq; constituat. Nolite itaq; faciem meam ex boc corporaliter querere: sed gesta ⁊ actus p spiritum contemplatiuuz. Et bis dictis osculata est vniuersas ⁊ flentes fortissimo animo consolabatur. Dicentibus autem sibi vale inuicem Basilla ⁊ Eugenia oratione facta discedunt. Ecce eodem die perrexit vna ex ancillis ad Pompeium sponsum Basille: que ⁊ dixit. Quod te domi

nam nostraz Basillam nouimus ab imperatore meruisse: sextus ⁊ eo amplius est annus quaz tu in tenere etatis anno vt postea acciperes: distulisti: sed patruelem eius Helenum scias esse christianum: ⁊ banc ita factam christianaz vt tibi omnino non nubat. Nam ⁊ duos eunuchos protbum ⁊ iacinctum simulauit se illi donum offerre. Eugenia quos ita quasi dominos excolit: ⁊ quotidie pedes eoruz: ac si deorum immortalium osculatur: q; ipsi autores sunt artis magice quam christiani cōmittunt. His auditis Pompeius statim cucurrit ad Helenū patruelem eius: qui ⁊ nutritor eius erat ⁊ tutor et dicit ei. Intra boc tibi demuz nuptias meas celebrare disposui: pro qua re fac me videre sponsam meam quam mibi domini reruz inuictissimi principes fieri coniugem preceperunt. Ille bis auditis agnouit proditum negocium: ait ad eum. Quousq; anni transirent infantie eius meam circa eam tutelaz pro germanitate patris eius: ⁊ pro ipso nutrimento exercui: nuncvero: quia cepit sui esse arbitrij in sua vult esse potestate. Unde si illam videre desideras: eius erit arbitrij: non mei imperij. Audiēs bec Pompeius vehementius cepit ardere ⁊ pergēs ad Basille domum vt nunciaretur ianitoribus imperabat. Cui ista sunt a Basilla mandata. Causaz te videndi penitus nullam me habere cognoscas: neq; videndi neq; salutandi. His auditis turbatus ē vehementius: ⁊ omni pene senatorum fauore vsus p̄strauit se coram Imperatore dicens. Subueniāt romanis vestris sacratissimi principes ⁊ deos nostros quos Eugenia secum adduxit ab egypto veniēs: ab bac vbe separate. Diu est enim q̄ bi q̄ christiani dicunt rei publice nocent qui irrident legum nostraz sacrosancta cerimonialia: ⁊ omnipotentes deos nostros: ac si vana simulachra despiciūt. Jura quoq; ipsius nature puertunt: separant cōiugiū gratiam sponsarū sibi associant: ⁊ dicunt iniquū esse: si sponsum suuz sponsa accipiat. Quid faciemus pissimi imperatores? Jnuēti sūt dij q̄ boies p̄hibeāt q̄b⁹ ista videbūt si nati nō fuerit q̄b⁹ valeat imperari. Ubi repatio romanoꝝ viriū vbi romani exercit⁹ rediuiua certamina? Pro quib⁹ victrices dextre vestre hostium ceruices inclinabunt: si iazvrores babēde non erūt: si sponsas amittimus ⁊ tacem⁹. Hec ⁊ bis similia dum prosequeretur: ⁊ omnis senatus eam flebili querela deprimeret: decreuit Balien⁹ augustus vt aut sponsum suum Basilla acciperet: aut gladio interiret. Eugeniam vero aut sacrificare dijs: aut crudeliter interire. Et dedit licentiaz: vt quicunq; christianum penes se absconderet puniretur. Conuenitur Basilla: vt sponsum recipiat. Dicit se illa regem regum babere sponsum. qui est christus filius dei. Et cum bec dixisset gladio trāsfossa est. Tenti statim protbus ⁊ iacinctus traburnatur ad templum sed orationē illis faciētibus: simulachruz iouis ad quod ducebanꝫ sacrificare: cecidit ad pedes eorum: ⁊ ita cōminutū est: vt vbi fuerit non pareret. Non virtuti diuine: sed magice arti boc imputans: iubet eos decollari. Nicetius vero bis prefectus. Qui etiam accersitam ad se Eugeniam cepit de magicis artibus ab ea flagitare sermonem. At illa constanter os suum aperiens dixit. Polliceor tibi: q̄ ars nostra vebementior magister est: nam magister noster babet patrem sine vlla matre: ⁊ matrem absq; patre. Deniq; sic eum genuit pater: vt omnino feminam nunq̄ sciret: sic eū genuit mater vt masculum omnino non nosset: hic ipse babet vxorem, virginem: que illi quotidie filios creat: etiam innumerabiles ei filios parit: quotidie carnem eius carnibus coniungit. O scula eius circa eam sine intermissione sociantur: in amore suo inuicem omnino perdurāt ⁊ tanta integritate subsistunt: vt omnis virginitas: ⁊ omnis charitas: et omnis integritas ex eorum coniugio diuinatur. Audiens bec Nicetius obstupuit: et ne ad imperatorem perueniret qui eam libenter audiret, iussit eam ad templum duci diane: ⁊ ita spiculator imminens dixit ei. Redime vitam tuam, ⁊ patrimonium tuum Eugenia, ⁊ sacrifica dee dyane. Tūc beata Eugenia expandens manus suas, cepit orare ac dicere. Deus qui cordis mei arcbana cognoscis qui virginitatem meam sinceram in tuo amore seruasti, qui me filio tuo domino meo iesu christo sociare dignatus es, qui spiritum sanctuz tuum in me regnare fecisti, adesto mibi nunc in confessione nominis tui, vt confundantur omnes qui adorant boc ydolum, ⁊ qui gloriantur in simulachris suis. Et dum oraret fit terremotus in eodem loco ⁊ ita templi ipsius fundamenta mersa sunt cum ipso ydolo, vt nibil aliud remanserit, nisi sola ara que fuit ante ianuam templi, ad quam stabat sancta Eugenia. Bec in insula licaonie gesta sunt coraz omnibus qui sequebantur agonem eugenie fit concursus populi romani ⁊ varia acclamatio. Alij dicunt innocentem alij magam. Nūciantur ista prefecto, prefectus imperatori. Imperator eam, iubet ligari saxo ⁊ precipitari in tyberim, sed statim saxum diruptum est. Beata vero Eugenia ita sedēs super fluuiali aque efferebatur, vt omnibus christianis appareret illum fuisse cum Eugenia in flumine ne absorberetur qui fuerat cum, Petro in mari ne mergeretur. Item inde sublatam in tbermarū semerianarū, fornacibus mittitur que fic statim extincte sunt vt tbermarū calor: refrigesceret, ⁊ omnia incēdia lignorum ad nibilū deuenirēt. Sic deniq; chaos fecerunt, vt vlterius exhiberi non possent. Dimitt⁹ post bec in custodiam tenebrarum, ⁊ p decem dies iubetur nullū cibū accipere, ⁊ lumē penit⁹ nō videre. Ubi aūt tantus quotidie ab ībabat splēdor: vt dū egrederet⁹ beata Eugenia quasi lumē aliqō radiaret. Apparuit aūt illi saluator ferēs in manu panē niuei cādoris ⁊ īmēse suauitatis ⁊ gre ⁊ dixit ei. Eugenia accipe cibum de manu mea, ego suz saluator tuus quem tota mentis animi intētiōe di

leristi ⁊ diligis. Eodez die te in celis recipiam quo ego descendi ad terrā. Et hec dicens abscessit. Ipso autem die natalis domini missus est gladiator qui eam in custodia positam percussit: ⁊ sublatū est corpus ab affinibus christianis ⁊ positum est non longe ab vrbe via latina in predio eius ꝑpio: vbi multorum sanctorum ipsa sepelierat membra. Claudia autem mater eius: cum ad eius sepulchrum fleret apparuit ei vigilanti in medio noctis silētio auro texta cyclade induta, cum multo populo virginū ⁊ dixit ei. gaude ⁊ letare: quia ⁊ me introduxit christus in exultationem sanctorum: ⁊ patrem meum in patriarcharum numerum. Ecce die dominico ⁊ te suscipiet in gaudium sempiternum. Commenda filijs tuis fratribus meis custodire signaculum crucis: vt efficiantur nostri participes. Ecce loquente ei facta est claritas quam oculus sufferre non potest ⁊ angeli transeuntes bymnum dicebant deo in enarrabilibus vocibus boc solum intelligebatur: ꝙ nomen ihesu christi ⁊ spiritussancti in ipsius laudibus resonabat. Gloria ⁊ bonor patri ⁊ filio ⁊ spūi sancto: ⁊ nunc ⁊ semp ⁊ in secula seculoꝝ. Amē.

¶ Finit vita beate Eugenie.

¶ Incipit prefatio ambbilogij episcopi yconij i vitam ⁊ conuersationem sancti patris nostri Basilij archiepisaree Capadocie episcopi.

Electissimi non erat indecorus filios fideles de patris cōtristari defunctione: ⁊ lacbrymam ei dare iustum: quem admodum vsq; nunc omnes compassibiliter tulimus. Postq; autem lamentationis caliginem. Fm quod scriptum est amonimus ⁊ ad gratificam nos postulationem apud omnium verum deum nostrum admouimus necessariū credimus memorabilia ⁊ vera ac magna miracula ipsius patris ⁊ magistri nostri basilij scripture| tradere vt non temporali percussiōe obliuionis⁊ pfunditati tradantur. Tribus siquidem sacratissimis ⁊ mirabilibus viris gregorius dico in theologia decorum: ⁊ gregorium mirabilem nyssenis ciuitatis: sed ⁊ effrem beatissimum alijs aliter cpytaficis sermonibus virum infulgentibus: visum est ⁊ mibi tāq; aborsiuo vt apostolice loquar in manibus babēti: ab eisdem venerabilibus viris editas narrationes: que bis defuerunt supplere vt fideli filio patri debitū reddenti. Si em̄ icit nubes occultare solē multo facilius tpalis pcussio bonis ꝓnarrationibus obducere nouit obliuionē: ergo quō magn⁹ pastor noster ⁊ resonat⁹ in orbe celestiū virtutū colloquutor: ac angelicoꝝ ordinū cōminister: magniloqu⁹ ecclesie ꝑdicator solida ortodoxoꝝ dogmatū colūna naturā rex existentiū exꝑsit: inimicū trinitatis eiecit videlz Julianū apostatā: valētis os blasphemū obstruxit arrianoꝝ debellauit, malā gloriā xp̄ianoꝝ plane corroborauit rectā gloriā: pastor acq̄sit⁹ ecc'lie populi: regale sacerdotiū: circūornat⁹ ouium xp̄i aries diuine fidei doctor gloriosus ⁊ viuens ⁊ post transitū magnis splēduit miracul⁹ ⁊ oꝛone ei⁹ fi cut dictum est facta est iuliani dei odibilis, extollētis in altum cornu ⁊ loquentis aduersus deum intu sticiā quō valēs ipsi⁹ auūculus apꝑbendēs idigne ꝑ imperialē purpurā ⁊ arrianoꝝ male gl'ie patronus venit ad cā que apud nos est cesaris: illustrē ciuitatē cōquirēs: ⁊ p buiusmodi ꝓsens tempus narrabo. Sed ad ꝓpositū reuertamur: ex natiuitate ei⁹ vsq; in finem virtutes ipsius narrantes.

¶ Explicit prefatio. Incipit narratio.

¶ De tempore quo beatus Basilius doctrinevacauit ⁊ conuersatione magistri sui Euboli.

Basili⁹ itaq; solus vt sic dicā in terra eq̄lē ⁊ decentē ostendit vitā opib⁹ ⁊ verbis diuina sapiētia vitā ꝓponens. oia xp̄o dans. ſ. ⁊ aiam atq; corp⁹ necnon sermonū manus quidē gentilē errorez ficut aranee telā dirupit. Hic septēnis factus dak a genitoribus litteris: vacās aūt doctrinis q̄nquēnio fructū acquisiuit multā pbilosopbalē disciplinā dulcedini nature deinde relinquēs patrīs| capadocus enim erat natiōe Japprebēdit matrē verborum athenas. Castitate ⁊ multa abstinētia decoratus adijt p̄ceptorē grecoꝝ sapientie noīe Euboluz: ⁊ sic seipsum dedit doctrinis admirandis: ēt ⁊ magris: factiq; sunt ipsius conscholastici: gregor⁹ magn⁹ nazanzi postea factus est ep̄s: qui apostolice sedis gubernacula in duo v⁹ decem annorum gubernauit tempora. iulianus etiā a paruo christian⁹ atq; libanius. Js autem ab oībus vir admirandus posuit in corde suo nibil sumere panis ⁊ vini donec sua prudentia intellexerit diuine sapientie archana. Horans quoq; in doctrinis quinq; ⁊ decem annis oēmq; grecalē pbilosopbiam pcurrens in fine astronomiam ac optima queq; colligens ⁊ nullatenus inuenire valens p ipsa oīa creatorē in vna noctium vigilante eo diuinitus quidē splendor fidei accendit eū plustrare totius religionis scripturaz. Surgens ergo abijt in egyptum. Et accedens vni archimādritaꝝ porpbirio noīe supplicauit sibi dari libros sacros ad comprebēsionē diuinoꝝ dogmatum. Quod consecutus mansit ibi delectans meditationi diuinorum sermonum: ⁊ aqua ac berbis se enutriens: annuali vero tpe ibidem cōmorās: ⁊ verbum veritatis fide considerans permansit scrutās veritatis sermōem. Vicq; postulauit se dimitti bierosolimam orationis gratia: ⁊ que ibi sunt videndi miracula. Jam autem superorans illum dimisit eū. Veniens nanq; vbi grecorum pbilosopbiaz didicit cepit psuadere multis p̄bis ⁊ multitudini gentiliū atq; afferre xp̄o ostēdens eis viaz salutis querebat nibilominus ⁊ suum preceptorem euboluz qui erat

opinatissimus verbis ad retributionem in ipsuz laboris afferre imaculate fidei: sicut se bene currētez ad eā: oēs etiā eū sicut magistrū sequebant q̄ui pbilosopbiā sectabant. Querēs autē illum p oīa eruditoria inuenit illū in suburbano cōquerētē in sermone cū ceteris philosophis. Hoc em̄ erat apud illos festinabat aut dici quid: aut audiri plus noui disputante ergo eo reprebēdit eū supueniēs Basili⁹. Et bi qui cū illo erāt reprebēdit q̄s| iquiūt]te o philosopbe: ipse aūt ait. Aut deus: aut basili⁹. Recognoscēs igit̄ Basiliū: coessentes sibi dimisit eubolus ⁊ coberet Basilio: tribusq; diebus incibati pmanentes cōquerebant adinuicē. Interrogauit ergo eubolus basiliū dicēs. Que est diffinitio pbilosopbie Qui ait. Pria diffinitio philosopbie est meditatio mortis. Ille admirās dixit. Quid est mūdus. Qui ait. Qui est sup mūdū. Et dulces quidē sunt mūdi sermones: amarus aūt valde ille mūdus q̄ eū cōtinet vitiose, ⁊ altera est voluptas corporis: ⁊ altera incorporee nature ⁊ simul bec coesse cuidā nō de licitis est. Nemo em̄ pōt duob⁹ dñis seruire. Verūtn vt virtus, est: frangim⁹ esuriētib⁹ panē scīe: ⁊ p malicias intectos pro virtute ducimus sub tectū. Si au tē ⁊ nudum videmus circūamicimur: ⁊ vt proprij germē seminis non despicimus. Hec dicens ⁊ eraclides cū parabolice: saluatoris que erga nos est clemētia: p penitētiam tres catbinos mēti ꝓposuit in vestibulū cogitationis. Supliminare quidē porta rū: virtutē adducētē prudētias: virilitatē: iusticias: castitatē: que aūt finistra pte suasionē: in vtraq; vero parte eius intēperātias: libidinē: ebrietatē: ipudicitiā: segnicie: criminationē: linguositatē: incantationē: ⁊ quoddaz taliū eramē penitētias autē decēter stantē: intrementē| subridentē lenē aduersarios quidē increpantē: proprioꝝ autē indigētē populoruz iurta eaz vero abstinētias: intellectū: lenitatez: venerabilitatē: timorē: clemētias: ⁊ multoꝝ bonorū plebē: ipsius bistorie mēs diuina cautela: audiētibus autē zelorū melioꝝ occasio. Hec ego ipse vidēs benigne factus sum: ⁊ isto ductus sum o eubole. Sunt enim in nobis non imagines neq; enigmata: sed ipsa plane veritas ducēs ad salutē. Resurgemus em̄ omnes bi in vitaz eternaz ⁊ bi in opprobriū ⁊ confusionē eternaz ⁊ astabimus tribunali christi sicut docent nos magni vocibus prophete Esaias Hieremias: Ezechiel: Daniel: ⁊ Dauid rex: atq; diuinus Paulus post illos. Ipse em̄ penitētie dator: ⁊ ipsius retributōis dñs q̄ ouē q̄fuit pditā ⁊ apostatā puerū ex pr̄is sinu cū multis diuitijs ⁊ seipz p dige consumētē ⁊ postea reuertētē fame afflictum sincere amplexatus est. ⁊ veste splendida ornauit ac annulo induit p̄cioso: suaderq; peccanti puero seuiētis: sicut fratri indulgētiā dare. Iste in suido dñs ꝑualens: benignitate qui equalē mercedē circa vndecimaz borā venientibus, tribuit ⁊ nobis penitētibus ac suscipiētibus ex aqua ⁊ spūsco regenerationē dabit em̄ q̄ oculus non vidit ⁊ auris nō audiuit: ⁊ in cor bois nō ascēderūt q̄ ꝑparauit deus diligētib⁹ eū. His ex sensu fact⁹ eubolus dixit. O bafili celestis demōstrator trinitatis: p te credo i vnū deū patrē oipotētē: ⁊ deinceps vsq; expectās resurrectionē mortuoꝝ: ⁊ vitā seculi futuri. Amē. Ego au tē i boc q̄ in me ē ostēdi tibi: q; oīa q̄ mibi sunt i manus tuas dās reliquū tps vite mee tecū ero si placi tū in ꝓspectu dñi fuerit suscipiēs ex sancta aqua et spū regenerationez. Basilius dixit Bñdictus dñs deus noster amodo ⁊ vsq; in seculū o eubole: q̄ splēduit lucē verā in mēte tua: ⁊ trāstulit te de multimodo errore in agnitionē ipsi⁹ misericordie: q; vero vt dixisti mibi coesse vis ostēdā tibi quō saluti nostre ꝓuideam⁹: vinculis isti⁹ vite nos liberātes venūde m⁹ oīa q̄ nobis sūt ⁊ dem⁹ idigētib⁹: ⁊ sic i sāctā ciuitatē abeam⁹ ipsi visuri q̄ sunt ibi miracul⁹ ⁊ apud deū acram⁹ fiduciā: ⁊ sic vterq; que coz erāt dispēsantes ad sanctū baptisma indumēta tātū ex ipsis emētes bierosolimā ibant; quertētes ad deū gentiliū multitudinē magnam.

¶ Quomodo eubolus baptizatus est in Jordane.

Apprebēdētes aūt bierosolimā tomulē locū sacrū fide ⁊ amore reqrētes ⁊ ipsis locis q̄ est sup oīa deū adorātes manifesti fiūt ep̄o ciuitatis nomine maximino. Et se ei⁹ psternētes postulabāt ꝓsequi regenerationem in iordanis fluuio diuinā. Quos videns idem vir sanctus plen⁹ cū esset benignitate: adimpleuit postulationē coz: ⁊ simul cū fidelib⁹ viris venit ad iordanē. Basilius aūt iurta ripā factus piecit se i bumū: ⁊ cū lacbrymis ⁊ clamore forti postulabat signū reuelari eius fidei. Resurgēsq; cuz tremore despoliauit se vestimētis suis: ⁊ cū ipsis vere vetusto bomine ⁊ descēdēs in aquā orabat. Descēdēs aūt sacerdos baptizauit eū. Et ecce fulgur ignis venit super eos: ⁊ colūba ex eodē fulgure venit in iordanez ⁊ turbās aquas reuolauit i celū. Astātes aūt in tremore facti glorificauerūt deū baptizatus ꝙ basilius exiuit de aqua. Admirās quoq; maximin⁹ ep̄s basilij i deū dilectionē oīa vestiuit eū resurrectōis xp̄i indumētis baptizauit aūt ⁊ eubolū atq; vngēs eos sancto crismate tradidit illis viuificā cōionez. Postulauit q; Basiliū dei sacerdos p orationez sumere cibū: qd ⁊ fecit dicēs. Jesu xp̄e de⁹ noster credo euāgelice tue voci ⁊ spero in tua benignitate comedēs ⁊ bibēs contra egredierē nobis dyabolum cooperationē nobis sanctispirit⁹ fieri. Stupēs vero sacerdos dei in fide eius reuersus est cū ipsis in sanctā ciuitatē. Annali aūt tpe inibi cōmorantes: cōmuni sentētia venerunt antbiochiā: ⁊ ibi graduz diaconij suscepit.

¶ Quō Basilius ep̄s factus missaz cōposuit ⁊ saluatorē nostrū cū aplis sctis vidit.

Conuenientes ergo cetus eor sancti spūs coopatione elegerūt Basilium ad epatus sedē t psecrat⁹ gubernabat eccliam dei puidentia. Post quoddaz aūt tps postulauit deū vt daret illi gram t sapiētiam atq; itellectū, pprijs sermonib⁹ offerre in sanguineū sacrificiū t illi venire sup eus sancti spūs aduētum. Post dies vero sex sicut in extasi factus: ppter aduētū sancti spūs septima die apprebēdēte cepit ministrare deo p singulos dies: t post aliquod tps fide t oratione cepit: propria manu scribere ministrationis mysteria: atq; in vna nocte aduenies ei dns in visione cū apostolis: ppositionem panis faciens in sancto altari excitauit Basilium dicēs ei, pm tuā postulationē repleatur os tuum laude vt per propios sermones offeras mihi sanguineum sacrificium. Qui non ferēs oculis visionem surrexit cum tremore. Et accedēs ad sanctum altare cepit dicere scribens in charta sic. Repleatur os meum laude: vt hymnū dicat glorie tue domine deus q̄ creasti nos: t adduxisti in vitam banc: t ceteras oratones sancti ministerij. Et post finē orationum exaltauit panem sine intermissione orans t dicens. Respice domine ihesu christe deus noster ex sancto habitaculo tuo t veni ad sanctificandū nos qui sursuz patri tuo consedes t bic nobis inuisibiliter coes dignare potenti manu tua tradere nobis: t p nos omni populo tuo sancta sanctis populus rndit. Unus sanctus vnus dominus noster ihesus christus: cū sancto spiritu in gloria dei patris amē. Et diuidēs panē in tres partes: vna quidez cōmunicauit timore multo: alteram autē reseruauit consepelire scūm: tertiam vero imponēs colūbe auree que pepēdit super altare. Eubolus siquidē t cleri principes stātes ante portas tēpli viderunt lucē intelligibilē in tēplo: t viros gloriosos candidas vestes habētes t audiētes vocē populi glorificantis deum. Basiliūq; cernētes altari astantē stupefacti in visione cecidерunt in facies suas: glorificantes deum. Exeūte autē Basilio prostrauerūt se ad pedes eius. Interrogauit aūt causam adorationis t psentie eor: qui retulerunt ei admirabilē visionē quam viderunt in tēplo. Tūc Basilius gratias agēs sine intermissione domino propter eius admirabilia: vocauit aurifabrū t fecit colūbam ex auro purissimo: atq; in ipsam deposuit vt diximus portionē pēdēs eam sup sanctaz mēsam in figura illius sancte colūbe que apparuit ei i iordane domino baptizato. Hoc autē facto exorsus est sermonē cōsolationis dicere ad populū. Et cōgregata est multitudo infinita in ecclesia inter quos erat t magnus abbas effren: de quo postea narrabimus: quō ex diuina ostēsione viso: fact⁹ est beatissimi patris nostri Basilij.

¶ De hebreo qui vidit infantē partiri in manibus Basilij tēpore sacrificij.

Iuenū q̄dē ministeriū illo agēte hebr⁹ quidā se ficut xp̄ianus populo cōmiscuit officij ministeriū muneris explorare volēs vidit ifātē partiri i manibus sancti Basilij. Et cōmunicātib⁹ oibus venit t ipse hebreus: data q̄z est ei hostia vera caro facta. Inde accessit ad calicē sanguine repletū t ip̄i⁹ factus est particeps: atq; deutriscq; seruās reliquias abiensq; in domū suā ostēdit uxori sue ad firmationē dictoz: t narrauit que propijs oculis viderat. Credēs ergo vt vere q̄ horribile t admirabile est xp̄ianoz mysteriuz in crastino venit ad Basiliū: postulās se sine dilatione accipere qō in xpo est signaculū. Basilius aūt sanctus nō deferēs sed psuetaz eucharistiā volenti oēs saluare offerēs: baptizauit eū cū omni domo sua credēte domino.

¶ De quodā negāte christuz scripto suo proprio cirographo.

Laudius aūt ipsius sanctissime memorie visor t minister factus ab eo perfector miraculoz t successor sedis post obitū iam dicte memorie aplice Basilij vir mirabilis t omnivirtute decoratus: enarrauit mihi q̄ senator: q̄dā fidelis noīe proberius abijt ad sancta t venerabilia loca t ibi filiā suā psecrare ac in vno de bīi actionalib⁹ domib⁹ monasterioz mittere atq; sacrificiū deo offerre volēs. Sed ab initio homicida diabol⁹ inuidēs diuineo lūtati mouit vnuz de seruis suis et incēdit ad puelle amorem. Is aut̄ cum fuisset huiusmodi inchorationis indignus t non audens appropinquare ad ppositum alloquif vnū abhominandoz incāratoz pmittēs se: si meruerit dominari ipsi⁹ puelle: multā aurī tribuere ei quantitatē. Maleficus vero dixit ad eum. Homo: ego in istud non p̄ualeo. Sed si vis mitto te ad meum procuratorem diabolum t ipse pficiet volūtatem tuā. Qui ait ad eū. Quecūq; dixeris mihi faciā. Et ait ad euz. Abrenūcias xpo in scripto. Dixit ei. Etiaz. Iniq̄tatis aut̄ operator dixit ei. Si in isto paratus extiteris cooperator tibi fiam. Qui ait ad eum. Paratus sum: tantū vt cōsequar meum desiderium. Et faciēs malignitatis magister epistolaz ad diabolū: misit eā ad illū habētes sensum istum. Am̄ quidē mi dne t procurator: oportet me a xp̄ianoz religione abstrahere: t tue adducere voluntati vt multiplicetur pars tua: misi tibi hūc qui p̄sentes meas defert litteras: cupiditate in puellam exarsum: t postulo eū actionē istā cōsequi vt t in isto glorier t cum multa alacritate gregez placidiores tuos. Et dans epistolā dixit: vade fm talē horam noctis sta sup monumētuz gētilis: et alta chartā in aere: t astabūt ibi qui debēt te ducere diabolo. Qui alacriter hoc faciēs iactauit miseram vocem: inuocans diaboli auxiliuz. Et cōtinuo

astiterunt ei principes ptātis tenebrarum t dolorose plage repleta: prosternit se in humum t cepit discerpere seipsam vngulis suis et percutere pectus ac clamare. Nemo non obediens parentibus saluus fuit vnq̄. Quis annūciabit patri meo meam confusionē. Heu mihi misere in quā tam profunditatē perditiōis descēdi. Cur nata fuz t nata continuo rapta non fui. Ista ergo lamētari eam discens erratissimus vir eius accurrit ad eam contendens non haberi ita veritatem. Illa autem in consolationē veniēte suadilibus eius sermonib⁹ dixit ad eum. Si vis mihi satisfacere t misere anime mee: crastina ego t tu vnanimiter eamus ad ecclesiam t coram me participa incontaminatoz misterioz xp̄i t sic satisfacta ero. Tunc coactus dixit ei sentētiam capituli. Continuo deponēs illa mulier infirmitatē t consiliū bonum consilians illi cucurrit ad pastorē t ad discipulū xp̄i sanctum Basilium aduersus ipietatē clamās. Miserere mihi miserere mei sancte dei miserere mihi discipule domini que cuz demonib⁹ causam egi. Miserere mihi misere p̄ppio patri non obedienti. Et docet eū rerū gestarū ordinē. Sanctus, aūt dei vocās puerū scisc tatus est ab eo: si ista in hunc modus se haberent. Qui ad sanctum dei cū lachrymis ait. Etiam sancte dei si ego filuero opera mea, clamabit. Et enarrauit ei etiā ipse a principio vsq; in finē consequentē diaboli malam opationez. Tunc dicit eis sanct⁹ Basilius. Vis reu rti ad dūm deū nostrū. Ad quez puer. Utiq; volo sed non valeo. Dicit ei sanct⁹: quare. Rndit puer, Scripto abnegaui xp̄m t professus sum diabolo dicit ei sanctus. Non sit tibi cure. Benign⁹ est enī deus noster: t recipiet te penitētē cum patrē et matrijs nostris. Et iactans se puella ad pedes sancti cuāgelice deprecata est euz dicēs. Discipule xp̄i dei nostri quātū potes adiuua nos. Dicit ad puerū sanct⁹. Credis saluari. Qui ait. Credo domine adiuua incredulitatē meaz. Et cōtinuo apprebēdēs manū ei⁹ faciēsq; signū xp̄i in ipso t oās reclusit euz in vno loco interioris sacri perboli. Et dans ei regulam collaborabat ei per tres dies post quos visitauit eum t dixit ei. Quomodo te habes fili dicit ad euz. In magna dne sum defectōe. Sācte dei non fero clamores eoz: t terrores ac iaculationes seu lapidationes eoz tenentes manuscriptā meaz causam me dicentes. Tu venisti ad nos non nos ad te t dicit ei sanctus. Noli timere fili tātum crede. Et dans ei modicā escam faciēsq; super eū xp̄i iterū figuraculū ac oās reclusit eū: t post paucos dies visitauit eum t dicit ei. Quomodo te habes fili. Dicit ei. Pater sancte a longe clamores eorū audio: t minas sed non video eos. Et iterū dās ei escam t orans claudensq; ostium abijt t quadragesimo die rediit: t dixit ei. Quomodo te habes frater mi. Rndens dicit ad eum. Bene habeo sancte dei: vidi enim te bodie in visu pugnantē p me t vincētē diabolū. Hor ergo sanct⁹ fm psuetudinez faciēs oratione eduxit eū t adduxit eū i dormitoriū

suū. Mane autē facto vocauit clerum sacrū ⁊ monasteria ⁊ omnē christi amabilē populū: ⁊ dixit eis. Filioli mei dilectissimi omnes gratias agamus domino ecce enim ouē pditam debet pastor bonus in humeris suis reportare: ⁊ offerre ecclesie quapropter debitū est ⁊ nos vigiliam facere nocte ac postulare eius benignitatē vt non corruptor animaruz vincat etiaz in boc facto. ⁊ alacriter populo aggregato p totā noctē postulauerunt deum cum bono pastore cum lacbrymis clamantem pro eo kyrieleyson. Et mature cum omni multitudine populi accepit sanctus pucrum ⁊ tenens dexteram manum eius ducebat illum in sanctam dei ecclesiam: cum psalmis ⁊ bymnis. Et ecce dyabolus omnium festinans in tristem vitam cum omni pernicioſa virtute aduenit: et inuisibiliter apprebendens puerum conabatur rapere eum de manu sancti. Et cepit clamare puer. Sancte dei adiuua me. Et tanta instantia improbus aggressus est vt etiam memorabilem virum compelleret trabens puerum. Conuersus ergo sanctus ad dyabolum dixit. Improbissime animaruz corruptor pater tenebraruz ⁊ perditionis non sufficit tibi tua perditio qua te et omnes qui sub te sunt affecisti: nisi etiam ⁊ dei mei tēptes plasma. Dyabolus autem dixit ad eum. Preiudicas meo basili: ita vt plurimi ex nobis voces audirent demonum bec dicentium: clamante populo kyrieleyson. Sanctus autē dei ait ad illum. Increpet te dominus dyabole: qui respondens ait ad euz. Basili preiudicas me. Non ego abij ad euz sed ipse venit ad me. Abnegauit christū suū ⁊ mibi professus est. Et ecce manuscriptā babeo: ⁊ in die iudicij ad communē iudicem eum duco. Sanctus dei dixit. Benedictus dominus deus meus non deflectet populus iste manus de altitudine celi: donec reddas manuscriptaz. Et conuertens se dixit populo. Erigite manus vestras in celum clamantes cum lacbrymis kyrieleyson xp̄e eleyson kyrieleyson. Et stante populo in boza multā extensas babentes manus in celum: ecce manuscripta pueri per aerem delata: ⁊ ab omnibus visa venit ⁊ imposita est manibus memorabilis patris nostri Basilij. Suscipiens autem eam ⁊ gratias agens deo gauisus factus est valde ⁊ coram omni populo dixit ad puerum. Cognoscis litterulas bas frater. Qui ait ad eum. Etiaz sancte dei manuscripta mea est. Et dirumpēs manuscriptā sanctus Basilius perdurit eum ad ecclesiam: ⁊ dignuz fecit sancto ministerio ⁊ communioni mysteriorum christi. Et faciens susceptionē magnam: refrigerauit omnem populum. Et ducens pucrum ac instruens seu dans ei regulam decentem: reddidit eum mulieri eius in tacibili ore glorificantem ⁊ laudantem deum. Amen.

¶ De muliere cuius peccata p oratiōnem deleuit.

Mulier quedaz diuitijs ⁊ nobilitate ornata ⁊ ceteris vite istius vanis ministrationibus supeleuata: quasi vi duitatē complectes: in deo roſsavia est potestate castrimargie ⁊ prodigalitati semp inseruiēs nibil placi di deo possidēs: sed porroz more se scenо voluptatis inuoluēs sero quandoq; sm dispositionē dei ad mentē rediens: immensurabilitate suoruz delictoz illuminata filēter sola cogitabat ⁊ multitudinē peccatoruz suoz fiebiliter suspirans dicebat. Heu mibi peccatrici ⁊ prodige: quomodo me excusabo de actis delictis meis. Tēpluz spiritussancti corrupti ⁊ animaz in corpore habitantē pollui. Heu mibi abiectissime. Putas dicaz me sicut meretricē anteriorez tan publicanū: sed nemo sicut ego peccauit maxime post sanctuz baptisma. Quomodo ergo certa ero: quia penitentē suscipiet me deus. Et bec cogitāte ea qui oēs vult saluare ⁊ ad agnitionē venire veritatis in mētē ei misit de iuuentute vsq; in senectutē peccata sua scribere in cartba Que pscripta nouissime omniū scripsit quod erat ei maximuz peccatū: ⁊ plūbo signauit eaz. Considerans autē tempus oportunū quando sanctus Basilius ad cōsuetas orationes ibat ad sanctaz ecclesiā cucurrit clam ⁊ proiecit cbartaz secus pedes eius: ⁊ sup faciē iactans seipsaz clamabat dicens. Miserere mei sancte dei pater super omnes peccatrici. Stans autez beatus christi famul' scisscitabatur ab ea causaz doloris. Que ait. Ecce domine omnia peccata mea scripsi in ista cbarta ⁊ iniquitates meas ⁊ figillaui eas. Tu aūt sancte dei figillū ne amoueas: sed tantū p orationē tuaz illa dele. Qui enim dedit mibi ta lē cogitationē: omnino exaudiet te pro me postulantē. ¶ Magnus aūt Basilius tollens cbartaz ⁊ respiciēs in celuz ait. Domine tibi soli est op'istud. Qui enim mundi peccatū tollis ⁊ vnius anime ista facilius delere potes peccatū: omnia enim nostra delicta numerata sunt apud te: misericordia aūt tua inumerabilis ⁊ inestimabilis est. Et bec dicēs intrat ecclesiaz tenēs cbartaz ⁊ prosternēs seipsum ⁊ ponens cbartaz secus altare mansit per omnē vigiliā orās: ⁊ crastino per omne sanctū mysteriū deprecās deuz. Et post cōpletionē sanctoruū mysteriorū vocauit mulierē secrete astantibus paucis clericis: ⁊ ostendens eis cbartaz dixit ad eaz. Audisti mulier: quia nemo pōt dimittere peccata nisi solus deus. Que dixit. Audiui senior: ⁊ per boc admonui te ad interrogationem misericordissimi dei. Et bec dicens soluit cbartaz ⁊ inuenta est tota inscripta: mansit autem magni peccati scelestum opus non deletū. Videns autē mulier pusillanimis effecta est: ⁊ pcutiēs pectus manibus cecidit ad pedes episcopi clamans: miserere mei serue dei altissimi: ⁊ quēadmodū p omnibus iniquitatib' meis certasti: sic ⁊ pro ista postula: ⁊ omino delebitur. Archiepiscopus aūt lacbrymatus est propter indulgētiaz dicens. Surge

mulier: quia ⁊ ego peccator sum: indigens indulgentia. Qui deleuit tua peccata quanta voluit potens est tollere ⁊ istud a te: qui tollit peccata mūdi. Si custodieris amodo non peccare ⁊ in vias domini ambulaueris: non tantum indulgebit tibi: sed ⁊ gloria digna eris. Vade ergo ad beremum: ⁊ inuenies virum sanctum ⁊ nominatum in omnib' nomine effren. Isti da cartbam ⁊ postulans placabit deum pro te. ¶ Mulier autem concite ad sanctuz effren ad beremum cucurrit ⁊ transiliens longitudinem vie ad predictum sibi locum magni beremite peruenit. Et pulsans ostium clamabat dicēs miserere mei sancte dei. Qui prescies propter quam causaz astiterit: dixit ei: vade a me mulier: quia bomo peccator sum: indigens ⁊ ipse auxilij. Illa autē proiecit cartam dicens. Archiepiscopus Basilius misit me ad te: vt orans ad deuz deleat iniquitatez meam que in ipsa cartba conscripta tacet. Ceteras omnes ipse sanctus orans deleuit: tu autem p vna noli pigritari deprecari deum. Ad te enim missa suz Non filia non. Qui enim pro multis preualuit placare deū: ⁊ pro vno poterit plus' me: vade ergo ⁊ nolistare: vt comprebendas eum antē eius transitū. Mulier autem concite a sancto effren reuersa ē cesaream: ⁊ intrante ea in ciuitatem: obuiauit corpportantibus sancti Basilij. Et videns cepit clamare voluens se in bumo: ⁊ causabatur cum sancto dicens. Heu mibi misere: heu mibi sancte dei: ꝓpter boc misisti me ad beremum vt immolestatus a me transires: ⁊ ecce in acta reuersa sum inuanum pertransiens pelagus vie: videat deus ⁊ iudicet inter me ⁊ te: quia placare potens deum ad alterum me misisti. Et bec clamans proiecit cartbam super feretrum: subtiliter enarrans de causa omni populo. Unus autem de clero volens videre quale peccatum esset: tulit cartbam. Et absoluens inuenit eaz super totum inscriptam: ⁊ clamauit' voce magna dicens ad mulierez. Inscripta est cartba o mulier qđ laboras nescies in te factam clementiam. Multitudo ergo videns admirabile miraculum glorificauit deum: qui dedit potestatem bominibus super terram dimittere peccata. Dans etiam gratiaz seruis suis: ⁊ post mortem sanare omnem infirmitatē ⁊ omnem languorem sed ⁊ peccata fide accedentiū dimittere. ¶ De ioseph bebreo interseritur bistoria. Hic ioseph egregius in arte medicinalis discipline valde probatus: simul ⁊ illustris cum fuisset: in ipsa peritia summam scientiam babebat tactu eius vene prescire caute ante tres vel quinq; dies: si quis deberet de bis transire tumultibus: ad melioremstabilitatem. Inuidiosum autez multitudini medicorum deifer pater noster Basilius: er diuino splendore prescius: q; deberet dari ei diuini baptismi donum valde amabat eū ⁊ assidue ad colloquium vocabat illum: docens eum regiam viam salutis ⁊ veritatis ambulare: postulabatq; illuz discedere de polluta religione: ⁊ per baptismum indiuere christum. Qui non acquiescebat dicens: q in fide qua natus sum in ipsa ⁊ finiam. Sanctus autem dei dixit ei. Crede Joseph: nec tu nec ego de istis trāsibimus tumultibus: donec renouet te dominus meus Jesus christus: per aquā ⁊ spiritū, sine istis enim impossibile est introire in regnuz celorum. Nunquid ⁊ patres tui non baptizati fuerūt in nube ⁊ mari: ⁊ biberunt ex spiritualibus sequenti eos petra. Petra autem erat christus. Qui in nouissimis diebus ex virgine incarnatus ⁊ propter nostram salutem bumanatus: ⁊ mirabilia agens passus ac pro patribus tuis crucifixus ⁊ sepult': ⁊ tertia die resurgens in celum ascendit ⁊ sedet ad dexteram patris: ⁊ veniet in multa gloria cum angelis suis iudicare vivos ⁊ mortuos ⁊ reddere vnicuiq; sm opera eius. Impossibile est ergo: sicut dictum est: omnem bominem in regnum dei introire nisi p aquam ⁊ spiritum: ⁊ participationem vivificoruz ⁊ incontaminatorum mysteriorum corporis ⁊ sanguinis iesu christi. Et talibus orationibus probat' operarius dei: cultor colloquebatur cum eo ipse autez non audiebat eum. Quando vero prosperauit deꝰ qui segregauit eum ex vtero matris sue: suscipere eum sancti spiritus gratiam: debens sanct' de bis transferri tumultibus durit eum occasiōe ad se medicinalis disciplie: ⁊ dixit ei Quomodo vides quaerga me sunt: ille a tactu vene sentiens virtute eius mortem imminere: dixit ad domesticos ipsius: quead sepulturam sunt indumenta preparate: iste enim pene moritur. Dixit ei magnus Basilius. Nescis quid dicis. Dixit ad eum Josepb bebreus. Crede domine: sol cum sole occidet bodie. Et dixit sanct', Et si non mortuus: usq; ad matutinum. quid. Dixit bebreus. Non est possibile domine boc fieri: vir enim vna bora erit anima tua in te. Sed dispone iam ecclesiam tuam ⁊ res tuas. non enim obscurabitur dies bodie in te. Dicit ei sanctus. Et si vivero in crastinum usq; ad boram sertaz: quid facies. Qui ait. Ego moriar. Dicit ei sanctus. Etiam vt moriaris peccato viuas autem in christo tuo: dicit ei bebreus. Scio quid dicis: ⁊ facio iussionem tuam: si sicut dicis fit. Cuz iuramentis borribilibus promittens: quia si vixerit dei discipulus omnino accipere sancti spiritus gratiaz dei cultor pater noster postulauit deum additionem vite dari sibi: vt illum bebreum saluaret: misit ergo sanctus manc: ⁊ vocat bebreum. Qui diffidens aduenit putans omnino eum mortuum: ⁊ videns illum viuentem in stupore factus est. ⁊ prosiciens se ad pedes eius dixit: invero corde dico: non est deus magnus sicut christianorum: ⁊ non est deus amplius eo Nego ergo christe odibilem religionem iudeorum: ⁊ accedo fideliter veritati christianorum: iube ergo sine dilatione dari mibi in christo signaculum ⁊ sanctus baptisma ⁊ toti domui mee. Dicit ei sanctus dei. Ego manibus meis baptizo te: ⁊ omnem domum tuam. Procedens ergo iterum medicus ⁊ tangens dexteram

manuꝫ eius dixit ei lasse facte sunt virtutes tue domine ⁊ natura valde defecit. Dicit ei sanctus. Habebimus nature creatorem confortantes nos. Et surgens venit in sanctam dei ecclesiam: ⁊ coram omni populo baptizauit eum cuꝫ tota domo eius. vocãs nomen illius Johannes Communicans autẽ eum vinificis mysterijs: assumpsit cum ⁊ duxit in domitorium suum dans ei escam: ⁊ docebat cũ que sunt eterne vite adijciens eum ouili suo eum mulieribꝰ ⁊ filijs nouiter electum militez: medicus autem sequentibus diebus pertransibat benedictionales domos: ⁊ dabat donatam sibi de medicina pecuniam ⁊ quod ei erat residuum. Et circa boram nonam ⁊ quod ei erat residuum. Et circa boram nonam stetit magnus pater noster Basilius ad ministerium misse in sancta ecclesia simul cum electis clerꝭ: ⁊ ciuitatis capitaneis ⁊ iterum cum ipsis panem: diuisit: eos instruens ⁊ osculans eos in osculo sanctoꝝ: ⁊ nouum christi militem commendans ẽt ⁊ omnes domino atq; dispositam sibi consepelire sumpsit tertiam partem: que a domino data fuit ei communionis ⁊ recumbẽs in lecto gratias egit extense domino ⁊ deo nostro: in peregrinatione a corpore ⁊ fide medicis: ⁊ adhuc gratie cuꝫ essent in ore eius reddidit domino spiritum: ⁊ additus est principibus sacerdotuꝫ predicatoribus quoq; magnis magni verbi tonitruum. Videns autem ex hebreis fidelis medicus qui sicut dixit homo dei ⁊ magnꝰ princeps sacerdotuꝫ Basilius: sic requieuit: cadẽs super pectus eius cum lachrymis dicebat vere seruе dei Basilij si non voluisses nec modo mortuus fuisses. Crastina autem congregata est multitudo ⁊ duxit honorificum corpus eius: quiuicit materiam instationem in sanctam ecclesiã: cuꝫ omni oblatione aromatum ⁊ thimiamatum sepelientium. Audiens autem Gregorius nazanti episcopus currẽs ⁊ ipse aduenit et videns honorificum corpus: cecidit super illud. Et lamentans multum ad orationẽ hortabatur populum in hymnis ⁊ canticis spiritualibus: cum decenti honore gloriosam memoriaꝫ magni sacerdotis facere simulq; concurrentibus duo decim episcopis: ⁊ multitudine ciuitatis deposuerunt eum in archarisimum marmoreum: in templo sancti ⁊ gloriosi martyris Jschibi: vbi ⁊ leonti⁹ ante eum episcopus cum ceteris dormit. Requieuit autem angelicam vitam in terra agens magn⁹ Basilius mense Januario die prima quinto anno ipe⁊ rij valentis ⁊ valentiniani memoriam sue vite relinquens ecclesie que est scõm operationem sancti spiritus conscripta cum eo in celesti libro: in gloriã ⁊ laudem domini nostri iesu christi ⁊ gloriose virginis marie cui cum patre est gloria simul ⁊ sancto ac viuifico spiritu: nunc ⁊ semper ⁊ in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit vita beatissimi Basilij archiepiscopi cesaree capadocie.

¶ Incipit vita sancti patris effren.

Fratres enarrationem volo facere de basilio memorabili ⁊ effren syro qui sunt apud deum. ⁊ patre nostro visore que etiam de sancto ⁊ nõ mẽticte ore eius audiui. Est autem sic effrẽ memorabilis cũ esset in beremo quadam spiẽdore spiritussancti illustrante videns quendam de amatoribus eius et interrogatione discens. mirabilia opera patris nostri Basilij sine intermissione postulabat reuelari sibi qualis esset magnus Basilius. In extasi ergo factꝰ vidit colũnam ignis cuius caput pertingebat celum: ⁊ vocem desuper dicentem audiuit. Effren effren quemadmodum vidisti columnam istam ignis talis ⁊ magnus est Basilius. Et continuo accipiens interpretem eo q̃ nesciebat loqui grecam linguam venit ad magnam ecclesiam magni nominis cesaree capadocie peruenies in ipsa sancta festiuitate sancte Theophanie ⁊ intrans clam vidit proceden tem in ecclesia magnum Basilium ⁊ dicit sequenti se Jnuanum laborauimus vt suspicor frater. Iste enim in tali ordine cum sit non est quemadmodum vidi: vidit enim eum indutum stola candida: ⁊ qui circa eum erant sacrum clerum candidiferuꝫ. Et precedẽte eo stans in loco occulto ecclesie: desperabat pro huiusmodi materia dicens secum. Nos qui por tauimus pondus diei ⁊ estus nihil consecuti sum⁹: ⁊ hic in tali cum sit stipatione ⁊ honore humano: coꝫ lumna ignis est. Miror valde. Jsta igitur eo sic loquente: mittit sanctus basilius archidyaconuꝫ suũ dicens. Vade circa portam occidentalez: ⁊ in angulo ecclesie inuenies abbatem effren habentez; cuculam cum altero quodam cum parua barba pusillũ: ⁊ cetera de vultu eius: ⁊ dices ei. Jube intrare presbyterium vocat te pater tuus archiepiscopus. Et discens domin⁹ Effren per interpretem que dicebãtur respondit dicens. Errasti frater: nos peregrini sumus Et abiens archidyaconus retulit beato basilio ista. ¶ Magno autem basilio sacros libros legente: videns sanctus effren linguam igneã loquẽtez per os eius. Et dicit sanctus archidyacono: vade ⁊ dic ei. Domine effren iube intrare sanctuꝫ presbyterium. Obstupuit ergo in istis sanctus Effren glorificans deum: ⁊ genu flectens respondit dicẽs vere magnus Basilius vere colũna ignis vere spiritussanctus loquitur per os eius Postulauit autẽ archidyaconuꝫ excusare se vt ⁊ magis post ministeriuꝫ in secretario salutaret euꝫ. Intrans itaq; post completionez ministerij Basilius magnus in secretarium vocauit sanctum effren ⁊ in domino salutationem reddidit ei dicens. Beneveniſti o pater filiorum beremi bene veniſti qui multiplicaſti discipulos christi in ipsa beremo: ⁊ demones eminaſti l

christo. In quibus labor tuus pater veniſti videre peccatorem hominem: det tibi deus mercedem ꝑm laborem tuum. Et respondens ei honorificentissimus Effren ⁊ predicens omnia que in corde eius erant colenda simul cum coeſſente suo abbatem cõmunicauit de sanctis manibus eius ⁊ faciente eo charitatem: dixit sanctus effren. Pater honorificẽtissime: vnam postulo gratiam a te annue eaꝫ dare mihi. Qui ait ad eum. Jube ⁊ dic que videntur tibi. Multa enim debeo maxime pro labore tuo ad meam presentiã. Dicit ei honorificentissimus effrẽ Scio pater sancte q̃ quecunq; postulaueris a deo tribuet tibi: ⁊ volo vt deprecer⁹ dominuꝫ quaten⁹ loquar grece. Qui ait: super virtutem meam postulasti. Sed quia fideliter petiſti: veni pater honorificentissime ⁊ beremi magiſter postulem⁹ dominuꝫ potest enim facere voluntatem tuam. Scriptuꝫ est enim. Voluntatem timentium se faciet: ⁊ deprecationem eorum exaudiet ⁊ saluos faciet eos. Et facientes orationem in multam boram: resurgentib⁹ eis dixit magnus basilius. Cur domine effren non accipis ordinationem presbyterij quia decet te. Dixit ei per interpretem sanct⁹ effren. Quia peccator sum. Respondit ei sanctus. Utinã peccata tua ego habuiſſem: ⁊ dixit ei. Flectamus genua. Et iacentibus eis in humo posuit manũ suam in sanctũ effrẽ magn⁹ sacerdos: ⁊ dixit ei que sunt dyaconi. Et dixit iube surgere nos ⁊ fac. Aperta ergo lingua ei⁹ dicit sanctus effren greca lingua suscipe salua misere ⁊ custodi nos deus gratia tua. Tunc impletuꝫ est quod scriptum est in prophetа. Tunc saliet claudus sicut ceruus: ⁊ aperta erit lingua mutoruꝫ. Et loquente eo grece in ipsa hora glorificauerunt deũ omnipotentem ⁊ exaudientem postulationem de precantium ⁊ timentium se: Et spũaliter letantes per tres dies: atq; ordinans sanctus sacerdos iterum in dyaconem: ipsum vero beatum effren in presbyterum dimiſit eos in pace: glorificantes deũ in omnibus que audierunt ⁊ viderunt: sicut locut⁹ est ad eos.

¶ Finit vita beati patris effren: ⁊ per consequens liber primus vitas patrum.

Prologus in partem secundam de vita sanctorum patrũ.

Vere mundum quis dubitet meritis stare sanctorum: horuꝫ scilicet quorum in hoc volumine vita prefulget qui omnem luxurie notam tota mente fugerunt: mũdoq; relicto beremi vasta secreta rimant ibiq; per terribiles rupes formidolosis antris excubantes: nec esuriunt nec sitiũt: quia dextera dei sustẽtat ⁊ pascit eos. Horum meritis subleueris. Horum supplicationibus peccatoꝝ veniam mereaꝛis mi dñe fidose. Nõ ergo spernas simplicitatẽ ⁊ ipolitos sermones: nec em̃ opꝰ ẽ divine doctrine sophistice ⁊ eloquẽter signare sermones sed suadere mẽtes bonum in fide ⁊ opibus veritatis Ex patribus nanq; sanctoꝝ patriarchaꝝ ⁊ pphetarum. i. Abrahã: Jsaac ⁊ Jacob: Moysi: ⁊ Helye ⁊ Jobanis: ideo descripta est fides ⁊ puersatio non tantũ vt illos glorificaret quos certe deꝰ glorificauerat ⁊ in regno suo gloriosos habebat: sz vt legentibus posteris conferrent veritatis doctrinam ⁊ exempla salutis.

¶ Finit prologus.

¶ Incipiunt adhortationes sanctoꝝ patrum pfessionesq; monachoꝝ: ceteri quoq; subsequentes libelli: quos de greco in latinum transtulit sanctus Hieronymus cardinalis presbyter.

Quidam sanctoꝝ senioꝝ patrũ interrogantib⁹ se monachis de cã abstinentie dixit. Oportet filioli vt odio habeamus oẽm requiẽ pñtis vite: siue delectatiões corporeas ac ventris suauitatẽ ⁊ bonorẽ ab hoibus non requiramus ⁊ dabit nobis dominus iesus celestes honores: ⁊ requiem in vita eterna: gloriosam q̃ letitiam cum angelis suis. §. j.

Idem autem senioꝝ dixit quia naturaliter iest homini esurire oportet sumere cibum ad necessitatem corporis sustentandam non tamẽ in passione seu saturitate ventris. Nã ⁊ somnus naturaliter inest homini: sed non in satietate fine resolutõe corporis quo possimus humiliare passiones ac vitia carnis. Satietas enim somni mentez sensumq; hominis stupidum pigrumq; reddit: vigilie autem tam sensuꝫ q̃ ẽt mentẽ subtiliorẽ ac purioꝛẽ efficiũt Jta esti ⁊ sancti patres dixerũtq; vigilie sancte purificant ⁊ illuminant mentẽ superflue aũt vigilie inducũt frenesim ⁊ doloꝛẽ capitis ⁊ totiꝰ corpis. Vz ẽt irasci naturaliꝛ inest homini: nõ in cõmotiõe passiõis. sed vt irascaꝛ ꝺ semetipm: ac vitia sua: vt facile emẽdare ⁊ a se abscindere possit. Necnõ ẽt si q̃d ꝓtra ꝺ ꝓcepta dei videamus agere alios: opz nos ꝺ vitia eoꝝ vehemẽter q̃dez irasci: ipsos vero diligẽter corripere ⁊ increpare ac monere vt emẽdati saluentur ⁊ ad vitã eternã perueniant. §. ij.

Erat quidam senioꝛ in beremo interior: per multos annos in abstinentia: ⁊ in omni studio spiritali nimis laborans. Aduenientesq; ad eũ quidam fratres: admirati sunt eius perseuerantiã dicentes. Quomodo toleras istum tam aridum ⁊ squalidum locuꝫ pater. Quibus ille respondẽs ait. Omnis labor totius temporis quem hic dego: nõ dum vnius horꝛe tormentoꝝ eternoꝝ gehẽne spaciũ habet. Oportet inquit nos in parvo tẽpoꝛe vite illius sustinere laborem: ⁊ macerare passiones

corporis nostri vt inueniamus in illo futuro aeterno seculo: quod nunquā deficit perpetuaz repausationem. §.iij.

BEferebant nobis sancti seniores de quodaz fratre dicentes: quomodo quodam tempore ita impugnabatur a demonibus: vt statim hora diei prima: tantam famez & defectionē corpori ei' faceret: vt penitus sustinere non posset. Verūtamen ille dicebat in corde suo. Quia qualitercunq; esurio: oportet me vel vsq; ad horam tertiam expectare: & tunc cibum sumere. Cunq; facta fuisset hora tertia: iterum dicebat cogitationibus suis. Etiā & nunc violenter oportet me sustinere: vsq; ad horā sextam. Cunq; aduenisset hora sexta: infundebat panem & aquam: dicens. Dum hic panis infundit: oportet me etiam horam nonam expectare. Cunq; hora aduenisset nona ꝑm consuetudinem cōplebat omnes orationes suas: & psalmodiam ꝑm regulam & ponebat panem vt comederet. Hoc ergo per plurimos dies sustinuit. Quadam ergo die similiter ab hora prima vsq; ad nonam fecit. Cunq; hora nona sedisset vt cibum caperet vidit de sportula vbi panis: id est paximacia repositā erant surrexisse fumum magnum: & egressum esse per fenestrellam cellule eius. Itaq; ex illo die nec esuries nec defectio corpori facta est: sed magis ita corroboratum est in fide & abstinentia cor eius: vt etiam nec post biduū delectaret eum cibum accipere. Ita gratia dei auxiliante certamina eius: per patientiam suam frater extinxit castrimargie: id est gule cōcupiscentie passionem. §.iiij.

EXsti sunt aliquādo de monasterio fratres ad visitandum eos: qui in heremo commorabantur patres. Cum autem venissent ad quendam heremitam seniorem: suscepit eos cum grandi gaudio: & sicut consuetudo est apposuit eis mensulam. videns enim eos fatigatos de itinere: ideo ātē horam fecit eos refici: & quicquid habebat in cella sua apposuit vt ederēt: & repausauit eos. Facto autem vespere orationes & psalmos ꝑm consuetudinē compleuerunt. Similiter etiam & nocte fecerunt. Supradictus autem senior separate in alio loco ꝙescebat sibi, & audiebat loquentes inter se & dicentes. Quoniam isti heremite magis & melius ad refectionem cibantur: ꝙ qui in monasterijs conuersantur. Hec autem senior audiens tacuit. Et cum illuxisset dies arripuerunt iter: vt ad alium heremitaz pgerent: qui in vicino eiusdez senis habitabat. Cū autem egrederētur dixit eis senior. Salutate eum exime: & dicite ei. Obserua & noli irrigare olera. Ipse vero intellexit causam: & tenuit eosdem fratres: deditq; eis vt operarentur terentes sportas sedēs cum eis ipse operabatur. Vespere autez ad luminaria addidit super consuetudinem alios psalmos & post completas orationes: dixit eis. Nos quidem consuetudinem non habemus cibari quotidie: sed propter vestrum aduentum oportet nos hodie cenare. Et apposuit eis panem & sal dicens. Quia propter vos debem' amplius aliquid cenare: misit autem modicum acetum & sal & modicum olei. Et cuz surrexissent de mensula: cepit iterum psallere vsq; ꝑ lucem. Et dixit eis. Non possumus propter vos omnem canonem psallere. Ideoq; repausate modicum: quia de itinere fatigati estis. Cum autem factum fuisset mane hora prima: voluerunt recedere ab eo: sed non permisit eos senior dicēs. Magis iubeo vos facere nobiscum aliquantos dies. Nō essi dimitto vos hodie: sed propter charitatem teneo vos vel alios tres dies. Illi autem hec audientes surrexerunt nocte & antequam lucesceret fugerunt ex eodem loco. §.v.

QUidam de sanctis senioribus salutandi causa profectus est ad alium seniorem heremitam. Qui cum omni gaudio suscepit eum. Pro cuius aduentu parauit ad refectionez lenticule cibū coctum. Dixeruntq; inter se: vt prius ex more cōplerent orationes & psalmodiam: & postea cibum caperent. Cum autem ingressi fuissent psallebant totumq; psalterium compleuerunt. Nam & de scripturis sanctis tanq; legentes duos prophetas absentes babentes recitauerunt. Jāq; dies abierat: nox similiter recedebat. Dū ergo orarent & intente psallerent illuxit alia dies ex tunc intellexerunt ꝙ iam nox transisset. Iterum autem inter se de verbo dei loquentes: & speciales ibi sensus exponentes factū est vt circa horam nonam salutantes se inuicez, ita reuersus est qui venerat senex ad cellulam suam. Nā refectionez cibi qui paratus fuerat obliti sunt accipere: dum, cibum spiritualem perceperunt: vespere autem facto inuenit senior ollam plenaz sicut parata fuerat: & contristatus dixit. Heu quomodo obliti sumus pulmentum istud? §.vj.

REferebat nobis abbas Zenon: quia aliquando dum proficisceretur ad palestinam fatigatus de labore itineris: resedit sub arbore. Erat autem in proximo ager plenus cucumere. Cogitauit autem in corde suo vt surgeret & tolleret, sibi ad refectionem de ipsis cucumeribus. Nihil enim inquit grande est quod habeo tollere. Respondēs ꝙ ipse sibi in cogitationibus suis ait. Quia fures precipientibus iudicibus: in tormenta mittuntur: oportet & ergo meipsum probare si possum sustinere tormenta que latrones patiuntur. Surgens autem eadem hora stetit in estu quinq; dies fixitq; corpus suum: & dixit cogitationibus suis. Quia non possum sustinere tormenta: ideo oportet me furtum non facere: sed magis exercere ꝛ consuetudinem opera manuum: & de laboribus meis reficere: sicut sancta scriptura dicit in psalmis. Labores manuum tuarum quia māducabis: beatus es & tibi bene erit. Quod certe quotidie in conspectu domini psallimus. §.vij.

DIscipulus cuiusdam sancti senioris ꝑpugnabatur a spiritu fornicationis sed auxiliante gratia domini resistebat viriliter' pessimis & immūdis cogitationibus cordis sui ieiunijs & orationibus: & in opere manuum affligebat se vehementer. Beatus autem senior videns eum ita laborantem dixit ei. Si vis o fili deprecor dominum vt auferat a te istam impugnationem. Ille vero respondens dixit. Video pater quia & si laborem sustineo: sensio tamen fructum in me proficere bonum: quia ꝓ occasionem impugnationis huius & amplius ieiunio: & amplius in vigilijs & orationibus tolero. Verumtamen deprecor te vt ores pro me misericordiam domini: vt det mihi virtutem quatenus possim sustinere & certare legitime. Tunc senior sanctus dixit ei. Ecce nunc cognoui fili quia fideliter intelligis: ꝙ hoc spiritale certamen per patientiam ad salutem eternaz anime tue proficiat. Ita enim sanctus apostolus dixit. Bonum certamen certaui cursum consummaui: fidem seruaui: de cetero repositā est mihi corona iusticie: non solum autem mihi: sed & omnibus qui diligunt aduentum eius. §.viij.

ET alius etiam frater vehementer impugnabatur ab immūdo spiritu fornicationis. Exurgens autem nocte abijt ad quendam sanctum & probatum in virtutibus seniorem: & confessus est ei quia patiebatur impugnationem a spiritu fornicationis. Hec cum audisset senior consolabatur eū docens, spiritualibus verbis de virtute patientie dicens: sicut scriptum est viriliter age & confortetur cor tuum: & sustine dominum. Reuersus est frater ad cellulam suam: & ecce iterum impugnatio insistebat ei. Ipse autez festinauit denuo pergere ad supradictum seniorem. Videns autem eum senior iterum docebat eum vt patienter & indefesse sustineret: dicebatq; ei crede fili: quoniam mittet tibi dominus iesus christus auxilium de celo sancto suo: vt possis superare passionem banc. Confortatus autem frater monente sancto seniore: remeauit ad cellulam suam: & iterum impugnatio valde conturbabat cor eius. Et statim eadem hora noctis reuersus est ad seniorem & deprecabatur eum vt intētius pro eo dominum exoraret. Dixit ei senior. Ne pertimescas fili: neq; resoluaris: neq; abscondas cogitationes tuas: ita enim confusus spiritus immūdus discedit a te. Nihil enim ita allidit virtutez demonum quomodo si quis secreta immundarum cogitationum reuelauerit sanctis ac beatissimis patribus. Viriliter age fili: & confortetur cor tuum & sustine dominum. Ubi enim durior est pugna: ibi gloriosior erit & corona Deniq; sanctus ꝓpheta esaias dicit. Nunquid invalida est manus domini ad saluandum: aut aggravata est auris eius: vt non exaudiat. Confidera ergo filiole: quia certamē tuū expectat dominus: tibiq; contra dyabolum dimicanti parat eternitatis coronam. Ideo monet nos sancta scriptura dicens: quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum celoꝝ. Dec ꝙ fermirā nos bonuz remediu nō relaxe cogitāes turpes.

autem audiens frater confirmatum est cor eius in domino & permansit apud seniorem: noluitq; vltra reuerti ad cellulam suam. §.ix.

BEato abbati moysi qui habitabat in loco q̄ appellabatur petra quodam tempore intantum imposuit durissimam impugnationem demon fornicationis: vt nō prevaleret sedere in cellula sua sed abijt ad sanctum abbatem Jsidorum & retulit ei violentiaz impugnationis sue. Cunq; de scripturis sanctis abbas Jsidorus proferens testimonia consolaretur eum: & vt ad cellulam suam reuertertur rogaret' euz: noluit abbas Moyses pergere ad cellulam suam. Tunc abbas Jsidorus pariter cuz abbate moyse ascenderunt in superiora cellule sue. Et dixit ei Jsidorus. Respice ad occidentem: & vide. Cunq; respiceret vidit multitudinem demonum vehementer cum furore perturbari: & quasi ad prelium preparatos festinantesq; pugnare. Dixit autem ei abbas Jsidorus. Respice iterum ad orientem & vide. Cunq; respiceret vidit innumerabilem multitudinem sanctorum angelorum gloriosum & splendentem super lumen solis celestium virtutum exercitum. Ait autem ei abbas Jsidorus. Ecce quos in occidente vidisti: ipsi sunt qui etiam impugnant sanctos dei. Nam quos ad orientem conspexisti: ipsi sunt quos ad adiutorium sanctis suis mittit deus. Cognosce ergo quia plures sunt nobiscum sicut dicit Helyseus propheta. Verum etiaz sanctus Jobannes dicit. Quia maior est qui in nobis est: quam qui in hoc mundo. Et bis auditis confortatus in domino sanctus abbas Moyses reuersus est in cellulam suam gratias agens & glorificans domini nostri iesu christi bonitatis patientiam. §.x.

IRat quidam frater in heremo scitbie: promptus & alacer in opus dei & spiritali conuersatione. Huic autem inimicus generis humani dyabolus immisit cogitationes vt re cordaretur cuiusdam nocte sibi mulieris pulchritudinem & conturbaretur i cogitationibus suis vehementer contigit autem ex dispensatione domini ie su vt alius quidam' frater de egypto veniret advisitandum eum in caritate christi. Et dum inter se loquebantur euenit sermo vt diceret ille frater de egypto quia mortua est illa mulier. Ipsa autem erat in cuius amore impugnabatur supradict' frater. Hec cuz audisset ille post paucos dies abijt ad locum illum vbi positum erat corpus illius defuncte mulieris: & aperuit noctu sepulchrum eius & cuz pallio suo tersit saniem putredinis eius & reuersus est ad cellulam suam. Ponebatq; fetorem in cōspectu suo & dicebat cogitationibus suis & cordi. Ecce babes desideriuz quod querebas satia te ex eo: & ita in illo fetore cruciabat semetipsum vsque quo cessaret ab ea sordidissima impugnatio. §.xj.

DUo fratres monachi abierunt in proximam ciuitatem vt distraberent que manibus suis

per totum annum opērati essent. Unus autem ex eis egressus est vt quedam sibi necessaria emeret: alius autem solus in hospitio remansit ⁊ instigante dyabolo cecidit in fornicationem. Cum autez reuersus venisset frater dixit ei. Ecce distraxim⁹ que necessaria erant reuertamur nunc ad cellulam nostram. Respondens autem frater dixit ei. Nō possum reuerti. Cunctz deprecaretur eum frater suus dicens: quapropter non reuerteris ad cellulam. Ille confessus est ei dicens. Quia ego cuz discessisti a me cecidi in fornicationem: ideo nolo reuerti. Volens autem lucrari ⁊ saluare animam eius frater suus cum sacramento dixit ei. Quia ⁊ ego cum separatus fuissem a te lapsus sum similiter in fornicationem: veruntamen reuertamur ad cellulam et ponamus nos in penitentiam. Omnia enim possibilia sunt deo: vt penitentibus nobis indulgentiaz donare dignetur: vt in eterno igne tormentis ⁊ penis inferni in tartaro non cruciemur vbi penitētia non est sed ignis semper sine cessatione ⁊ dira tormenta. Ita ergo reuersi sunt ad cellulam suam. Abierunt autem ad sanctos patres ⁊ prostrauerunt se ad vestigia eorum cum multo vlulatu ⁊ lachrymis gementes: ⁊ confessi sunt illis que euenisset eis ruine temptatio. Quicquid autem preceperunt sancti seniores: ⁊ docuerunt eos in causa penitētie ita omnia fecerunt. Ille ergo alius frater qui non peccauerat pro fratre qui peccaucrat penitentiam agebat quasi ⁊ ipse peccasset: eo q̄ multam charitatez circa eum haberet. Videns autem dominus laborem charitatis eius infra pauca tempora reuelauit sanctis patribus qualis esset causa. ⁊ quia propter charitatem illius qui non peccauerat: ⁊ se afflixerat pro salute fratris: idcirco indulgentiaz donauit ei dominus qui peccasset. Ecce hoc ita est sicut scriptum est: quia posuit animam suā pro salute fratris sui. §.xij.

ALius etiam frater molestiam sustinebat a spiritu fornicationis. Abijt autem ad quendam probatissimum senioꝛem ⁊ precabatur eum dicens. Pone tibi sollicitudinem beatissime pater: ⁊ ora pro me: quia grauiter me impugnat passio fornicationis. Hec cum audisset senioꝛ orabat intente diebus ac noctibus pro eo: deprecans domini misericordiam. Iterum autem veniebat idem frater ⁊ rogabat senioꝛem vt magis intentius pro eo oraret. Similiter autem cum omni sollicitudine beatus senioꝛ orabat intentius pro eo: frequenter autem venientem ad se monachuz: videns senioꝛ ⁊ deprecantem se vt oraret valde contristatus mirabatur quia non exaudiret dominus oꝛationem eius. Eadem autem nocte reuelauit ei dominus que circa illum monachum erat negligentie ⁊ ignauie resolutio ⁊ delectatiōes coꝛpoꝛee cordis eius. Ita autem ostensum est sancto senioꝛi. Vidit sedentem illum monachum ⁊ spiritum fornicationis in diuersis mulierum formis ante illum ludentem ⁊ ipsum cum eis delectari. Videbat autem ⁊ angelum domini astantem ⁊ indignantem grauiter contra eundem fratrez: quia non surgebat neq̄ prosternebat se in oꝛationibus ad deum. Sed magis delectabatur cogitationibus suis. Hec autem ostensa sunt p reuelationem sancto senioꝛi. Cognouit autez quia culpa ⁊ negligentia illius monachi erat: vt non exaudirentur oꝛationes eius: ⁊ tunc dixit ei senioꝛ. Quia tua culpa est frater qui condelectaris cogitationibus malis. impossibile est enim discedere a te spiritum fornicationis immundum alijs oꝛantib⁹: ⁊ deum pro te deprecantibus: nisi ⁊ tuipse laborem assumas: in ieiunijs et oꝛationibus ⁊ vigilijs multis cum gemitu deprecans vt misericordiam suam ⁊ adiutoꝛium sue gratie prebeat tibi dominus iesus christus vt possis resistere cogitationibus malis. Nam ⁊ medici qui coꝛpoꝛibus hominum medicamenta conficiunt ⁊ adhibent q̄uis omnia cum summa diligentia faciant: veruntamen si ille qui infirmatur a noxijs cibis vel de alijs que solent ledere infirmitates abstinere noluerit: nihil ei proficit cura ⁊ diligentia ⁊ sollicitudo medicoꝛum. Similiter etiam: et in anime languoꝛibus euenit. Licet enim omni intentione ⁊ ex toto coꝛde sancti patres qui sunt medici spirituales eꝛoꝛent misericordiam domini saluatoꝛis nostri pro eis qui oꝛatiōibus eoꝛum se postulant adiuuari: nisi ⁊ ipsi cum omni intētione mentis tam in oꝛationibus q̄ in omni opere spirituali: que deo placita sunt fecerint non eis proficient negligentibus ⁊ resolutis ⁊ de salute anime minime cogitantibus oꝛationes sanctoꝛuz. Et hec audiens frater compunctus est coꝛde ⁊ cum omni sollicitudine ꝑm doctrinam senioꝛis tam in ieiunijs q̄ in oꝛationibus ⁊ vigilijs semetipsuz afflixit ⁊ meruit misericordiam domini. Et recessit ab eo spiritus immūde passionis. §.xiij.

QUidam monachus ⁊ habitabat in beremo. Quedam autem puella ex genere ⁊ cognatiōe eius post plurimos ānos comperit in quo loco supradictus monachus habitaret ⁊ instigante dyabolo abijt in desertum: requirens euz. Quo inuento ingressa est cellulam eius: asserens ei: quia ex genere ⁊ parētela eius fuisset. māsitq̄ ibi apud eum ⁊ cecidit in ruinam peccati cum ea. Erat autez alius monachus ⁊ ipse in beremo degens. Qui cū ad refectionis boꝛam venisset gello cum aqua quē ad potum sibi preparauerat vertebat se ⁊ tota illa aqua fundebatur in terra. Hoc autem per aliquot dies cum ad refectionez venisset ita fiebat: ⁊ effundebatur aqua in terram: vt non posset bibere. Cogitauit autem apud semetipsum vt abiret ad illuz alium monachum ⁊ diceret ei de gellone qui vertebat se ⁊ tota aqua effundebatur. Iteruz cum in itinere vespere facto in quodam antiquo ⁊ diruto tē plo idoloꝛum doꝛmiret audiuit demones inter se loquentes. quia in ista nocte precipitauimus illū monachum in fornicationem. Et hec audiens admiratus est. Cum autem illuxisset dies peruenit ad monachum: ⁊ inuenit eum grauissima tristicia oppressum: ⁊ dixit ei. Quid facia frater: q̄ qua boza reficere voluero stati gello quē advsuz aque habeo ⁊ effunditur aqua ⁊ non habeo. quod possim bibere? Tunc respondit ei supradictus monachus dicens. Tu quidem venisti ad me interrogare quia gelunculus vertit se ⁊ effunditur aqua? Ego autez quid habeo facere: quia in hac nocte cecidi in fornicationem? Respōdensq̄ frater dicit ei: ego ⁊ hoc iam cognoui. Dixit autez ei ille. Et vnde hoc potuisti cognoscere? Et ille ait. Dum in itinere noctu q̄ fcerem audiui demones inter se loquentes ⁊ gloriātes de lapsu tuo ⁊ nimis contristatus sum. Tunc respondit ei ille monachus dicēs. Ecce ego egredioꝛ ⁊ vado in seculum. Hec ille audiens deprecabatur eum dicens. Noli hoc agere frater: sed magis patienter sustinens permane in hoc loco. Nam mulierem expellamus ⁊ reuertatur ad locum suum. Manifeste enim ista exquisitio artis maligni dyaboli est. Magis aūt oꝛtet vt maneas in hoc loco in afflictiōe coꝛdis ⁊ coꝛpis ⁊ cū ītimi coꝛdis gemitu ac lachrymis vsq̄ in exitum vite deprecare saluatoꝛis nostri pietatem vt possis inuenire misericordiā in die illo terribili magni iudicij dei. §.xiiij.

ERat quidā frater in beremo habitabat autem in loco qui dicebatur cellia ⁊ impugnabant eum demones in passione fornicationis. Cogitauit autem apud semetipsum dicens. Quia forsitan oꝛoꝛtet me magis in opere manuum laboꝛare vt extenuetur carnalis sensus meus. Erat autē idē frater arte figulus. Exurgens autem fecit in luto ⁊ plasmauit quasi figuram mulieris: ⁊ dixit cogitationibus suis. Ecce vxoꝛ tua: necessarium est ergo vt super consuetu dinem addas in opere manuum tuarum? ⁊ post aliquantos dies iterum similiter fecit er luto: ⁊ plasmauit quasi filiam sibi: ⁊ dixit cogitationibus suis. Ecce generauit vxoꝛ tua filiaz: necessariuz est ergo vt magis magisq̄ amplius exercas opera manuum: vt possis pascere ⁊ vestire ⁊ te ⁊ vxoꝛem ⁊ filiam tuaz: ⁊ ita pre nimio laboꝛe macerauit coꝛpus suum vt non preualeret iam supporꝛtare tantum laboꝛem. Tunc dixit cogitationibus suis. Quia si non preuales nimium istum sustinere laboꝛem neq̄ mulieres requiras. Videns aūt deus feruens propositum mentis eius pro certamine castitatis: abstulit ab eo molestiam impugnationis demonum. Et glorificauit deum super magnitudinem gratie eius. §.xv.

QUidam frater interrogauit beatum abbatez Poemen dicens. Quid facia pater quia impugnat me passio fornicationis ⁊ rapioꝛ in passionem furoꝛis? Et respondens dixit ei sanctus senioꝛ. Ideo vtiq̄ dauid propheta dicebat quia leonem quidem percutiebam: nam ⁊ vsum frequens suffocabam. Hoc autem ita intelligitur quia furoꝛes ab animo meo abscindebam: fornicationem autem in laboꝛibus affligebam.

Explicit de spiritu fornicationis.

De virtute patientie ⁊ humilitate. §.xvj.

DIcebant sancti seniores patres de quodā monacho iaz senioꝛe in scithie beremo cō manētez: quō seruus quoꝛundam erat: ⁊ per singulos: an nos descēdebat de beremo in alexandriā: vbi cōmanebant dñi eius deferens eis pensionē sicut solēt serui dare dominis suis. Sed domini ei⁹ magis reuerētiā p timoꝛe habentes circa eum: honoꝛabant occurrētes ⁊ salutantes eum. Petentesq̄ vt pro eis dominum exoꝛaret. Ille autem mittebat aquā in peluiz: ⁊ festinabat lauare pedes dñoꝛum suoꝛum cum omni humilitate obsequiuz eis cupiens exhibere. Ipsi vero nolebant acquiescere vt pedes eoꝛum ablueret sed dicebant ei. Non beatissime pater grauare animas nostras. At ille respondēs dicebat. ego seruus vester sum. Nam vos esse dominos meos ospotens deus constituit ⁊ gratias ago domino nostroꝛ: quia dignati estis me permittere vt seruiam deo viuo ⁊ vero creatoꝛi ac dñatoꝛi celi ⁊ terre: ⁊ iō dixistis vobis pensionem seruitutis mee. Domini aūt eius ꝓtendebant nolentes accipere quam detulerat pēsionem. Respondens aūt monachus dixit eis. Si noluerit⁹ accipere pensionem meaz ita decreui vt non reuertar in beremum: sed hic in presenti pmaneo. ⁊ seruio vobis. hec autem audientes dñi eius acquieuerunt suscipere pensionē ne contristaretur. sed magis reuerteretur ad loca beremi ad cellulaz suā. Illud autem qō in pensionē suam ēt nolentib⁹ dabat dñis suis: statim vt accipiebant pauperib⁹ erogabant. Interrogantes autem eundez senioꝛē fratres dixerunt ei. Obsecramus te pater vt dicas nobis cur cum tanta intentione pro seruitio tuo pēsionem etiam nolentibus ⁊ nimis resistentibus tibi dominis ingessisti? Ad hec respondēs senioꝛ dixit. Ego fratres ideo festino pro seruitio quod tanquā dominis meis debeo pensionez per singulos annos adimplere eis: vt quicquid iam cum adiutoꝛio domini in ieiunijs ⁊ oꝛationibus seu in sanctis vigilijs vel in omni opere spirituali christo domino adiuuante laboꝛauero hoc mihi in eterna vita ⁊ ad salutem anime mee proficiat: vt forsitan si pensionem pro seruitio meo minime intulero iam tot⁹ spiritalis laboꝛ meus ad illoꝛum mercedem proficiat: qui me permiserunt christo domino deseruire ⁊ spiritaliter conuersari. §.xvij.

ERant duo fratres scōm carnem quidem germani veruntamen vterq̄ in spiritali proposito monachi existētes. insidiabaturq̄ eis malignus dyabol⁹ vt quomodocūq̄ eos separaret abinuicē.

humilitas.

Quadaꝫ igitur die ad vesperam ꝓm consuetudinez ille iunio: frater accendens lucernam posuit super candelabrum. Faciente autē malicia demonuꝫ ruit candelabrum ⁊ extincta est lucerna. Per banc occasionē insidiabatur eis malignus diabolus vt inlitē eos incēderet. Surgensq; senio: cepit percutere cum furore fratrē suum. Ille vero prostratus in terram deprecabatur germanum suum dicēs. Magnanimus esto domine: ⁊ ego rursus accendo lucernam. Ergo quia non respondit ei turbulentum sermonē: statim malignus spiritus confessus recessit ab eis. Et ꝑgens ead ē nocte nunciauit principi demoniū dicēs. Quoniam propter humilitatē illi⁹ monachi qui prostratus in terra veniam postulabat de fratre suo, non ꝓualui in eis: videsq; deus humilitatē eius effudit sup eum gratiam suam: ⁊ ego sentio me valde torqueri: atq; cruciari: quoniam nō ꝓceualui separare eos a bonitatē. Hec aūt oīa verba audiens sacerdos idoloꝝ qui ibi cōmanebat: cōpūctus est in timore domini ⁊ amore iesu xp̄i. cōsideraꝫ esū ꝙ magna seductio ⁊ pditio animaꝝ est cultus idoloꝝ relinquēs oīa festināter ꝓcessit ad sanctos patres ad monasteriū: ⁊ retulit eis omma que ꝑ malicia demones inter se loquebant. Cumq; monitis salutaribus instruissent eum sancti patres de doctrina salutari baptizatus est ⁊ sancti ꝓpositi monachoꝝ vitaꝫ arripuit. ⁊ adiuuāte ⁊ cooperāte gratia dei: factus est probatissimus monachus tātūq; veneratus est ⁊ tenuit virtutē humilitatis vt oēs in miam humilitatē eius admirarētur. Dicebat enim quoniā oēm virtutē aduersarioꝝ nostroꝝ demonuꝫ soluit humilitatis intētio. Denicq; ⁊ dñs noster Jesus xp̄s ꝑ humilitatē triumphauit diabolū ⁊ omnē eius virtutē cōtriuit. Addebat etiam dicēs quoniā frequēter audisset demones inter se loquentes: quia quādo ad iracundiam succēdimus corda hominū si quis sustinuerit patienter conuitia iniuriaꝝ ⁊ conuersus magis rogauerit ea que ad pacem sunt dicēs: quia ego peccaui statiꝫ sentimus omnē nostram virtutē marcescere: q; approximāt eis gratie diuine potētie. §.xxiij.

patientia.

Referebat autem beatus senio: Poemē fratribus dicēs. Quoniam fuit quidam nuper monachus in Constantinopoli temporibus Theodosij iimperatoris: habitabat autē in parua cella foris ciuitatē prope prascium qui vocatur in septimo vbi solēt imperatores egressi de ciuitate libēter degere. Audiens autē imperator ꝙ ibi eēt quidaꝫ monachus solitarius: qui nunq; egrediebatur d cella: cepit deambulando pergere ad eum locum: vbi erat supradictus monachus: precepitq; sequētib⁹ se eunuchis: vt nullus approximaret ad cellulam monachi illi⁹. Ipse aūt solus perrexit pulsauitq; ostium. Surrexit autē monachus ⁊ aperuit ei ⁊ nō cognouit eum ꝙ esset imperator. Tulerat enim sibi coronam de capite suo vt non cognosceret. Post orationem autē sederunt pariter. Et interrogauit eum imperator dicēs. Quomodo sancti patres degunt in egypto? Respondensq; monachus ait. Omnes exorant deum ꝓ salute sua. Aspiciebat autē imperator intente cellulam ipsam: ⁊ nihil in ea vidit nisi paucos panes siccos in sporta pendentes ⁊ dixit ei. Da mihi benedictionē abba vt reficiam⁹. Statimq; festinauit monachus: ⁊ misit aquam ⁊ sal: ⁊ misit buccellas: ⁊ comederunt pariter. Porrexitq; ei calicem aque ⁊ bibit. Tunc Theodosius imperator dixit. Scis quis ego sum? Respondēs monachus dixit. Nescio quis sis domine. Dixit ei. Ego sum Theodosius imperator: ⁊ ob deuotionem veni huc. Hoc cum audisset monachus ꝓstrauit se ante illum. At ille dixit ei. Beati estis vos monachi qui securi ac liberi de negocijs seculi: tranquilla ⁊ quieta perfrutimini vita: ⁊ solum modo de salute animarum vestrarum habetis sollicitudinem: quomodo ad vitam eternam: ⁊ ad celestia nobis vobisq; promissa premia quenire possitis. In veritate enim dico tibi quia certe in palatio natus sum ⁊ nunc in regno dego: ⁊ nunq; fine sollicitudine cibum capio. Post hec autē valde honorifice salutauit eum imperator: ⁊ ita egressus est ab eo. Eadem autem nocte cepit intra se cogitare famulus dei dicens. Quoniam non oportet iā me in hoc loco esse. Multi enim non solum de populo: sed etiam de palatio ⁊ de senatorib⁹ ꝙ plurimi exēplum imperatoris secuti ad videndum me venturi sunt ⁊ honorem mihi tanq; seruo dei deferēdo nō cessabunt. Et illi quidem hec propter nomen domini facturi sunt: Ego autem timeo ne forte diabolus malignus mihi meritum surripiat ⁊ libenter incipiam eos suscipere ⁊ condelectetur cor meū laudes ⁊ honores eorum: ⁊ per hec iam incipiam virtutem humilitatis perdere ⁊ laudes atq; honores hominum delectari. Hec igitur omnia ꝑhomo dei secum cogitans eadem nocte fugit inde ⁊ perrexit in egyptum ad sanctos patres in heremo. Ita q; consideremus dilectissimi fratres quanta sollicitudine virtutem humilitatis custodire famulus dei studuit: vt in celesti regno eternam gloriam ꝓ labore sancte vite sue: quem ꝓpter nomen domini exercuerat: percipere a christo domino mereretur. §.xxij.

De hoc autem ipso sancto Poemen: referebāt alij sancti senio:es dicentes. Quia quodam tempore cum aduenissent iudex ꝓuincie: audiensq; sanctam opinionez beati Poemenis: desiderabant videre eum: misitq; nuncium ad deprecandū vt susciperet eum. Beatus aūt Poemē contristat⁹ est valde cogitans apud semetipsum: quia si ceperint psone nobiles venire ad salutandū ⁊ honorandū me manifestum est: q; ⁊ alij multi etiam populares homines frequentabunt me: ⁊ necesse est ꝓ hoc vt ꝑturbet secreta vite mee ꝙuersatio: ⁊ humilitatis gratiā quā cū labore tāto auxilio dño a iuuētute mea studui custodire forsitan suscipiente ma

patientia

ligno diabolo perdam: ⁊ vane glorie incurram laqueos: hec ergo apud semetipsum ꝓtractans: definiuit quatenus excusaret ⁊ non susciperet iudicē. Contristatus aūt iudex q; non eum suscepisset: ait ad officium suuꝫ. Quoniā non merui videre boiem dei peccatis meis imputo. Verūtamē nimis desiderauit per quācunq; occasionē videre sanctum virum. Excogitauit ergo huiusce modi causaꝫ: que occasionē ei ꝓberet videndi eu⁹. Comprehendens enim filium sororis. B. Poemenis: misit in carcerē vt per istam occasionem aut susciperet iudicē: aut certe ipse veniret ad rogandum iudicē. Dixitq; ad officium suum vt non contristetur sanctus senio:: mādate ei si voluerit venire ad me: necesse est vt statim educamus eum de carcere. Talis enim est cā eius que non possit impune, transire. Audiens autē hec mater inuenis id est soro: sancti Poemenis: abijt in heremum vbi erat frater suus: stabatq; ad ostium cellule eius cum multo fletu ⁊ vlulatu: rogans eum vt descenderet ad iudicem: ⁊ rogaret ꝑ filio suo. Beatus autem Poemen non solum ad eam nihil dixit: sed nec ostium ei aperuit vt ingrederetur ad eam. Tunc cepit illa maledicere eiſac dicere. Durissime ⁊ impissime ⁊ ferrea viscera gerens: quomodo te tantus dolo: fletus mei non flectit ad misericordiam: quoniam vnicum ipsum filium habeo quem in periculo mortis video constitutum. Tunc senio: mandauit ei ꝑ fratrem qui ei ministrabat dicens. Vade dic ei. Poemen filios non genuit: ⁊ ideo non dolet. Hec audiēs iudex dixit amicis suis. Scribite ad eum vt vel epistolam precatoriam faciat ad me: quatenus possim eū dimittere. Tunc tanq; plurimis suadētibus: sanctus senio: scripsit ad iudicem dicēs. Jubeat nobilitas tua diligēter requirere causam illius: ⁊ si quid dignū morte admisit moriatur: quater⁹ in hoc ꝑsenti seculo exoluat crimē peccati sui vt euadat eternas ac perpetue gehēne penas. Si autē nihil dignum morte commisit: quod iustum videtur legibus: ita iube discernere. §.xx.

Erat etiam de magnis patribus quidam senio: nomine Agathon: nominatissimus in virtute humilitatis ⁊ patiētie. Quodam autē tēpore preterunt ad visitandum eu⁹ fratres. Audictes enim de eo ꝙ magnam humilitatē habuerit voluntatis ꝓbare si vere humilitatis patiētiam possideret: dixerunt ei. Multi scandalizātur in te pater: q; nimis vitio superbie tenearis: ⁊ ideo alios despicias ⁊ pro nihilo eos habeas: sed ⁊ detractiones aduersus fratres non cessēs loqui. Affirmant etiaꝫ ꝑplurimi ꝙ hec ideo agas: q; fornicationis vitio tenearis ⁊ ne solus videaris errare: idcirco alijs nō cessēs detrahere. Ad hec respondens Senio: ait. Hec omnia que dixistis vitia in me esse cognosco: nec possum negare tātas iniquitates meas. Procidensq; pronus in terram adorabat eos: dicēs fratres dicēs. Deprecor vos fratres: vt intētius pro me mi

patientia et humilitas.

sero: ⁊ multis peccatis obnoxio xp̄m dñm exorare nō cessetis: vt indulgētiā tribuat iniquitatib⁹ meis multis ac malis. Ad hec supradicti frēs addentes dixerūt ei. Non te lateat etiā hoc q; hereticū te esse ꝙplurimi affirmāt. Hoc a ī cū audisset senio: dixit eis. Licet in alijs multis pctis obnoxius sim ab sit hoc ab aīa mea. Tūc oēs qui ad eū venerāt ꝓstrauerunt se in terrā ad pedes eius: obsecrātes eu⁹ ac dicētes. Precamur te abba vt dicas nobis cur tanta vitia ⁊ pcta dicētibus nobis de te in nullo cōmotus es: de verbo aūt heretici valde te cōmouisti: ⁊ abhominat⁹ es: nec sufferre potuisti auditu⁹? Dixit eis senio:. Illas priores culpas ac pctā ꝓpter humilitatē sustinui: vt peccatorē me esse crederetis. Nouimus enī si custodia humilitatis virtus: magnus fructus est aie. Nā dñs ⁊ saluato: noster iesus xp̄s cū ei iudei multas cōtumelias ⁊ nequitia irrogassent patiēter cuncta tolerauit: vt nobis humilitatis ꝓberet exēpla. Immissi enī falsi testes multa aduersus eum falsa dixerūt ⁊ vsq; ad mortē cuncta sustinuit. Ita enim ⁊ apls Petrus ꝓdicabat dicēs. Xp̄s passus est ꝓ nobis: vobis relinquēs exemplu⁹ vt sequamini vestigia eius. Oportet igit vt patienter cū humilitate cuncta aduersa sustineamus. Sermonē aūt quem obiecistis de heresi non potui sustinere: quia heresis separatio est a deo. Hereticus enim separatur a deo viuo ⁊ vero: ⁊ cōiungit diabolo ⁊ angelis eius. Alienatus enim a christo non b⁹ deus quē exoret ꝓ peccatis suis: q; ex omni parte perijt. Si aūt conuersus fuerit ad verā catholicaꝫ sancte ecclesie fidē: suscipitur a bono ⁊ pio saluatore nostro christo: ⁊ reconiungitur deo vero creatori ⁊ saluatori nostro xp̄o. §.xxj.

Consilio inter se habuerūt seniores patres ⁊ oēs monachi habitātes in heremo scitbie: ⁊ psenserūt vt pater isaac p̄sbyter eis ordinaret ecclesia q; in heremo sita est: vbi puenit die ⁊ boza statuta multitudo monachoꝝ qui in illa heremo puer sanct. Audiēs aūt supradictus abbas huiusce modi p̄silio fugit in egyptū: ⁊ absconditse in quodā agro inter fructecta arbitrās indignū se esse honore p̄sbiterij: ꝙplurimi autē fratrū sequebant⁹ vt cōpresbiterē eū. Cuꝫ autē applicuissent ad vesperam in eodē agro: vt reficerēt fatigati de itinere: erat enim nox dimiserunt asellum qui eis sumptus portabat in itinere vt pasceretur. Cum autē pasceret asellus puenit in locū vbi supradictus abbas Isaac latitabat. Cūq; illuxisset dies requirētes monachi asellū puenerunt ad cundē locum vbi se senio: occultauerat: ⁊ admirātes valde dispēsationē diuinā comprehēdētes ligare ⁊ cōstringere eum voluerunt et ita perducere. Venerabilis aūt senio: non permisit dicēs. Jam non possum contradicere vobis: quia forsitan voluntas dei est: vt licet indignus suscipiā ordinē p̄sbyterij. §.xxij.

Erant autem duo fratres monachi pariter in cella cōmorantes quoꝝ humilitatē ⁊ pa

humilis fuit ne ꝑsbiter ordinaretur.

hereticū q̄ reno sustinuit.

tientiam multi etiam de sanctis patribus collaudabant. Audiēs vero quidā sanctus vir voluit probare si verā pfectamq; humilitatē haberēt venit ergo ad visitandū eos. Cūq; cū gaudio suscepissent eū & ex more cōplessent oones: egressus foris cellulāvidit paruū ortus: vbi sibi holera faciebāt. Apprehensoq; baculo cū toto impetu cepit oīa olera cedēdo ꝓfringere: ita vt nihil oīno remaneret. Uidētes autē supradicti fratres nihil penit⁹ dixerūt: sz nec vultū tristē aut turbatū habētes. Et rursus ingressi cellulaz vesperti nas orationes complētes adorantes eū dixerunt. Si precipis pater ibimus vt cum qui remansit caulem coquētes gustemus quia iā hora est vt cibum sumamus. Tūc senior adorauit eos dicēs. Gratias ago deo meo q; video spiritū sanctum requiescere in vobis: & iō bonos vos ac moneo fratres charissimi vt vsq; i finē custodiatis sancte humilitatis & patiētie virtutē: vt ipsa in regno celesti vos magnos & sublimes in cōspectu domini faciat apparere. ℣.xxiij.

QUidam in cenobio iam senex & probatissimus monachus: & incurrit grauissimam egritudinem confectusq; nimia & intolerabili infirmitate p longum tempus laborabat in doloribus multis nec imenire poterant fratres: qualiter succurrerent egritudini eius: quoniam ea que necessaria erant egritudini eius nō habebanť in monasterio. Audiēs aūt quedā famula dei de afflictione infirmitatis eius: deprecabatur patrez monasterij vt eum ad cellulam suā tolleret & ministraret ei: maxime aūt q; facilius inuenire posset in ciuitate q̄ necessaria egritudini eius videbanť. Precepit ergo pater monasterij vt portarēt eū fratres ad cellulaz famule dei. Ipsa vero cū omni veneratiōe suscipiēs eam ꝓpter nomē domini ministrabat ei p retributione mercedis eterne quā credebat a xp̄o saluatore nostro recipere. Cūq; per tres & amplius annos sedule obsequeretur famulo dei ceperūt boues mēte corrupti: ꝑm scabiem mentis sue suspicari q̄ non sinceram haberet senior sciētiā de virgine q̄ ministrabat ei. Audiens autem hec senior exorabat diuinitatē xp̄i dicēs. Tu domine deus noster q̄ solus nosti omnia: & vides q; multi sunt dolores egritudinis & miserie mee & afflictiones tante infirmitatis que me ita p tanta ꝓsumit tpa vt necessariuz habeā obsequiuz huius famule tue que mihi ꝓpter nomē tuū ministrat. Tribue ei domine deus me⁹ cōdignā mercedē in vita eterna sicut dignatus es ꝓmittere ꝓpter bonitatē tuā bis qui ꝓpter nomē tuū exhibent egenis & infirmis suum ministeriū. Cum autē appropinquasset transitus eius cōuenerūt ad eum q̄plurimi sancti seniores fratres d̄ monasterio. Et dixit eis senior. Obsecro vos domini & pres & fratres vt cum defunctus fuero tollatis baculū meuz & plantetis eum sup sepulchrū meū: & cū radices fecerit miseritq; fructū: tunc scietis q; munda est conscientia mea a famula dei que mihi ministrabat. Si autem non fronduerit scitote quia non sum mūdus ab ea. Cum ergo vir dei exisset de corpore ꝑm preceptum eius sancti patres plantauerunt baculum eius sup sepulchrū ipsius & fronduit accedēteq; tē poreptulit fructū. Et admirati sunt oēs glorificantes deū. Ad tale eīm miraculū etiā devicinis regionibus multi conuenientes magnificabāt gratiā saluatoris: naz & nos ipsaz arbuscula vidimus & benedixim⁹ dn̄m qui ꝓtegit in oībus in finceritate et veritate sibi seruientes. ℣.xxiij.

QUodaz tpe ad beatū abbatē apolo duxerūt quēdaz vexatū qui fortiter a demonio torquebaťq; cūq; p triduū obseruarēt qui cum eo venerant obsecrantes senē vt eum in nomine christi fusis ad deum ꝓcibus curaret. Respondens senior dixit eis nō esse se huius meriti: vt demonibus imperaret. cum autē persisterent qui venerant rogantes eū & flentes nimis deprecantes: tan dē acquieuit: cum autem in nomine domini saluatoris nostri imperaret demoni dicēs. Exi immunde spiritus de plasmate dei. Tunc respondēs demō dixit ei. Ego quidē imperante virtute christi egredior: tamē interrogabo te sermonē vt dicas mihi. Quid ē quod scriptū est in euāgelio: qui sunt bedi & q̄ sunt oues? Respondēs autē senior dixit ei bedi quidē iniusti sunt inter quos & ego sum peccator: qui multis peccatis obnoxius sum: oues autē deus nouit q̄ sunt. Tunc exclamauit demon voce magna dicens: propter humilitatem tuam stare omnino non possum & statim egressus est de hoc homine: quem obsederat. videntes autem omnes qui astabant dederūt gloriam deo. ℣.xxv.

REferebāt sancti seniores nobis dicentes: ꝙ fuit quidā monachus in heremo scitbie. Uenit autē ad visitādos sanctos patres in loco qui dr̄ cellia: vbi multitudo monachoz diuisis habitat cellulis. Cūq; nō inueniret ad ꝓsens cellulāvbi posset manere quidā de seniorib⁹ babēs aliā vacātē cellulā dedit ei dicēs. Interim repausa in hac cellula donec inuenias vbi possis manere. Cūq; ad visitādū eus cōuenirēt q̄plurimi fratres desiderātes ab eo audire verbū salutis eterne babebat cū spūalē gratiam docēdi verbū dei. Uidēs ille senior qui ei ad habitandum prestiterat cellaz inuidie liuore: eius vulneratū est & indignari cepit ac dicere. Q̄m ego tantis temporibus in hoc loco habito & ad me non veniunt fratres nisi rarissime & hoc in dieb⁹ festis: & ecce ad istum impostorē pene quotidie fratres q̄plurimi vadunt. Dixitq; discipulo suo. Uade & dic ei: vt egrediatur de cellula illa. quoniam necessaria mihi est. Cū autē prexisset discipulus ei⁹ ad illum fratrē dixit ei. Mandauit abbas meus sanctitati tue. Jube mihi mādare q̄liter habeas. Audiui enim te infirmari. Ipse vero mandauit ei dicēs. Ora pro me domine pater: quia valde stomacho doleo. Reuersus autē discipulus dixit abbati suo. Nimis rogat sanctitatē tuam: vt vel duos dies in

beas ei indutias dare vt possit ei aliam cellā paruidere. Transactis autē tribus diebus iterum misit discipulum suū dicēs. Uade dic ei vt egrediatur d̄ cellula mea. Nam si rursus distulerit: dices ad eum. Quia continuo venio & cū baculo cedendo expello eū de cella mea. Pergēs aūt discipulus ad supradictū fratrē dixit ei. Quoniam valde sollicitus est abbas meus de infirmitate tua ideo misit me requirens si melius habeas. At ille hec audiens dixit. gratias ago dñe sancte charitati tue: q̄ sollicit⁹ es de me: verūtamē precibus tuis melius habeo. Reuersus autem discipulus dixit abbati suo. Etiaz & nunc deprecatur sanctitatē tuā dicēs vt vsq; ad diē dominicū expectes & statim egredieť. Cum aūt ad uenisset dominicus dies & nō egrederet accipiens vectē senior inflāmatus inuidie & iracūdie spū pergebat vsq; dendo expelleret eum de cella sua. Accedēs aūt discipulus eius dixit ei. Si iubes pater ꝓcedo te & video ne forsitan aliqui fratres ad salutandum eum venerint: & si viderint te scandalizentur. Precessit ergo discipulus & ingressus ad eum dixit. Ecce abbas meus venit ad salutandum te egredere ergo celerius & cum gratiarum actione occurre ei quia pro nimia charitate & dilectione venit ad te. Qui statim surgens cum nimia alacritate occurrit. Cumq; vidisset eum anteq̄ approximaret ad eum prostrauit se pronus in terraz. Adorabatq; senem cuz gratiarū actione dicēs. Retribuat tibi dominus charissime pater bona eterna p cellula tua quam mihi propter nomē eius prestitisti: & in celesti hierusalē inter sanctos suos christus dominus ꝑparet tibi mansionē. Hec aūt audiēs senior: compunctus est corde: & proiciēs baculum recurrit in amplexus eius & osculatus est eum: & inuitauit illū ad cellulam suaz: vt pariter cū gratiarū actione: sumerēt cibum. Uocauit aūt senior suprameroratus discipulum suuz: & interrogauit euz dicēs. Dic mihi fili si dixisti verba isti fratri: q̄ propter cellulā mandauit vt diceres ei. Tunc discipulus eius confessus est ei dicēs. Uere domine dico: q; propter humilitatē quam tibi exhibere debeo tanq̄ patri & domino ideo non audebaz rñdere tibi quādo me mittebas ad euz. Uerūtamē nihil eorum dixi ei que mādabas ad euz. Hec audiēs Senior: statim prostrauit se ad pedes eius dicēs. Ex hodierna die tu meus pater es: & ego discipulus tuus: quoniam te festinante & moderante: ac cū timore dei agēte: & meam & illius fratris animā de peccati laqueo christus dominus liberauit. Pro fide eīm & sancta sollicitudine & intētione discipuli: qui pfecte in charitate xp̄i diligebat abbatē suum. & antie timebat ne p inuidie & iracūdie vitiū aliquid tale ageret pater suus spiritalis & ꝺderet omnes labores sanctos: quos ab infantili etate in xp̄i seruitio p vite eterne p̄mijs laborauerat. Ideoq; dominus donauit gratiaz suā vt in pace xp̄i pariter letarenť. ℣.xxvj

DIcebant sancti seniores de discipulo abbatis Pauli nomine Jobannes: quoniam magnaz haberet humilitatem: & virtutem obedientie: vt etiaz difficiles causas: imperante ei abbate in nullo contradiceret: sed nec leuiter in aliquo murmuraret. Cum enim necessarium esset in monasterij vtensilibus fimus boum: misit eum abbas in proximo vt requireret ibi fimum boum & cum celeritate afferret ad monasterium. Erat autē in loco illo mala bestia leena. Gratim ergo egressus discipulus eius Jobannes ibat ꝑm preceptuz abbatis. Cumq; peregeret: dixit abbati suo. Domine pater audiui q̄ plurimos dicentes: quia in illo loco mala bestia leena sit. Tunc senior quasi ioculariter dicit ei. Si venerit super te tene & alliga eam: & adduces eam tecum. Cum autē venisset ad locum iam vespere: statim egressa leena irruit super eum. Et ille comprehendens tenere eam voluit: illa vero excutiēs se de manibus eius aufugit. Sequebatur autem ille dicens. Quia abbas meus precepit: vt alligatam ꝓducam te ad eum. Continuo autē stetit bestia: & tenēs eam reuertebatur ad monasterium. Dum autē retardaret in itinere: abbas nimis sollicitus ꝓ eo tristabatur grauiter. Et ecce subito superuenit discipulus eius tenēs ligatam leenam. Quod cum vidisset Senior admiratus valde: gratias agebat saluatori nostro domino. Dicit autez discipulus eius. Ecce domine sicut precepisti adduxi leenam ligatam. Uolēs autem humiliare sensum eius senior: ne extolleret se in cogitationibus suis discipulus suus ait ei. Sicut tu insensibilis es: ita etiam & istam insensibilem bestiam adduxisti: solue ergo & dimitte eam vt pergat ad locū suum. ℣.xxvij.

QUidam de sanctis seniorib⁹ misit discipulum suum ad hauriendam aquam & longius erat puteus a cella seniorꝭ. Oblitus est autem secum tollere funem discipulus eius: quo hauriret aquam. Cumq; peruenisset ad puteum contristatus est valde: quia longe erat cellula eoruz. Quid ageret: quo se verteret nescibat. Dubitabat enim ad cellulam sine aqua reuerti. Tunc antius nimis prostrauit se in orationem cum lachrymis dicēs. Domine miserere mei ꝑm magnam misericordiaz tuā: qui fecisti celuz & terrā mare & omnia que in eis sunt: qui fecisti mirabilia magna solus. m serere mei propter seruū tuū qui misit me. Et cū exuiretisset ab oratione exclamauit dicēs. O puastrēdit aqua tee seruus christi abbas meus misit me: vt hauriaz puteaquam. Statim aūt ascendit aqua sursum vsq; ad os putei. Et cuz implesset lagenam suam frater abscessit glorificās potētiam domini saluatoris aqua aūt reuersa est in locum suuz. ℣.xxviij.

HUit quidam frater in monasterio nomine Eulalius nimis gratia humilitatis ornatus. Si quid igitur: vt solet: culpabile admisissent fratres negligentiores: excusantes semetipsos supradictum fratrem asserebant culpabilem

humilitas et patientia.

a barnby fro detes vidit

humilitas

leena ligat de rus obediēs et humilis.

puteus.

humilitas.

Cunq; argueretur a sentoribus fratribus non negabat: sed prosternebat se in terram: & adorans eos se dicebat peccasse & negligenter fecisse. Cum autem iterum ac frequenter accusarent eum: & pm regulam monasticaz biduana ac triduana ei ieiunia indicerentur ille omnia patiēter tolerabat. Ignorantes autem fratres: quia hec omnia pro humilitate patienter sustineret: conueniētes pariter & maxime seniores fratres ad patrem monasterij dixerunt. Considera pater quid faciendum sit. Quandiu enim possumus sustinere negligentias & damna que frater ille Eulalius facit in monasterio? Jam pene omnia vasa & vtensilia monasterij confracta sunt & exterminata per negligentiam eius. Quomodo ergo iste talis tolerandus est? Respondens pater monasterij ait. Interim paucos dies sustineamus fratres & postea ordinabm de eo quod cōpetit fieri. Hec dicens dimisit fratres. Ingressus vero cellulaz prostrauit se in orationibus obsecrās misericordiam domini: vt ei manifestare dignaret quid ordinare aut definire posset de sepe dicto fratre. Tunc reuelatum est ei quid ageret. Conuocauit ergo omnes fratres abbas: dixitq; eis. Credite mihi fratres: quia magis opto mattulam fratris Eulalij cum bumilitate & patientia eius: quaz omnia opera eorum duntaxat qui murmurantes in cordibus suis operantur in monasterio: vt autem ostendat vobis dominus quale meritum habet ipse idem frater apud deum precipio vobis vt deferā tur mihi mattule omnium fratrum. Quas cum detulissent iussit: vt accenderent ignem. Et misit in eum omnium fratrum mattulas. Que statim combuste sunt: preter mattulam fratris Eulalij: que integra reperta est: & non est combusta. Cunq; hoc vidissent fratres timuerunt valde & prostrauerunt se in terram veniam & indulgentiam a christo domino postulantes & collaudantes admirabantur nimiam patientiam fratris Eulalij. Denicq; ex eo honorabant & magnificabant eum tanq; vnum de magnis patribus: istos autem honores & laudes non poterat sustinere frater Eulalius dicens Veb mihi infelici: quia perdidi bumilitatem meam quaz per tanta tempora christo auriliante acquisiui: & nocte egressus de monasterio fugiam in beremus. Ubi nullus enm agnouit: & ibi in spelunca habitauit. Noluit enim temporales bominuz laudes: sed celestē eternamq; gloriam a saluatore nostro in futuro seculo percipere. ℣.xxix.

Beati abbatis anastbasij laudabilem virtutē patientie oportet vt cognoscatis quatenus admirabilem magnanimitatem & tranquillitatem anime eius considerantes imitemur exemplū. Dic itaq; Anastbasius babebat codicem in pergamenis valde optimis scriptum qui decem & octo valebat solidis. Totum enim vetus & nouum testamentum continebat. Cum autem quidam frater venisset ad eum visendi gratia vidit in cellula eius codicem ipsum & concupiuit: furatusq; est eum & abiit. Supramemoratus autem abbas Anastbasius cū requisisset eadem die ad legendum codicem suum & non inuenisset intellexit quia frater ille furatus esset eum. Et noluit mittere post ipsum: nec requirere eum: ne post furtum etiam periuria adderent. Descendens autem frater ille in eam que in proximo erat ciuitatem voluit distrabere codicem illum. Petebat autem in precio eius solidos sedecim. Dicit ei ille qui eum emere volebat. Da mibi codicem vt possim probare: si valet solidos sedecim. Dedit ergo ei codicem. Statim autem frater ille cum ipso codice perrexit ad sanctum Anastbasium: & rogabat eum dicens. Jube considerare pater codicem istum: & estimare eum si valeat solidos sedecim: quoniam tanto precio petit qui distrabit illum. Dixit autez abbas Anastbasius: quia bonus est codex & valet tanto precio. Reuersus autem qui eum emere volebat dixit distrabenti. Ecce accipe precium: quia ostendi codicem abbati Anastbasio: & dixit mibi: quia bonus est codex & valet tantum. Interroganit autem frater ille si nibil beatus Anastbasius dixit aliud. Qui respondens ille ait. Credite mihi quia penitus nibil mihi aliud dixit. Hec cum audisset frater ille: dixit ei. Quia iam recogitaui frater: & nolo distrabere codicem meum. Compunctus est corde festinanter perrexit ad abbatez Anastbasiū & prostrauit se in terram ad pedes eius: & precabatur cum fletu & lachrymis penitendo: vt susciperet codicem suum. Sed non acquiescebat ei abbas dicens. Vade cum pace frater. Ecce iam cum voluntate mea babe ipsum codicem. Ille autē perstiebat cum lachrymis petendo eum dicens. Quia si nō susceperis codicem pater: nullo modo requiescet anima mea post boc ille recepit codicem suum. Nam frater ille permansit apud beatum Anastbasiuz in cellula eius vsq; ad extremum vite sue. ℣.xxx.

Erat quidam beremita prior nomine de antiquis patribus: quem beatus Antbonius adolescentem in sancto proposito monachorum instruxit. Demoratus est autem apud beatuz Antbonium annos paucos. Cunq; viginti & quinq; anos eratis baberet: abiit ad alium secretum beremi locuz: vt solitarius babitaret: boc etiaz volente & consentiente beato Antbonio. Dixitq; ei sanctus Antbonius. Vade prior & babita vbi volueris: & cum tibi per aliquam rōnab il ē occasionem reuelauerit deus venies ad me. Cum autem peruenisset bic ipse prior ad locum qui situs est inter nitriam & beremum scitbie: effodit puteum cogitans apud semet ipsum: qm̄ qualēcunq; aquaz inuenero oportet me contentū esse: qō & factum est. Ad augmentum meritorum eius talis occasio. Tantū enim salsa & amara inuenta est aqua: vt si quis ad eā visitandi gra[ga]ve niret in proprio vasculo sibi aquaz deportaret. Remoratus est in eodez loco annis triginta. Dicebāt ergo ei fratres: vt recederet de loco ipso propter

patientia

amaritudinem aque. Ipse aūt dixit eis. Si amaritudinem & laborem fugimus abstinentie & volum in boc mundo requiē babere: post exitu vite buius non percipiemus illa eterna & vere dulcia bona: nec fruemur illis perpetuis paradisi delitijs: dicebāt ergo fratres: quia tantum vnum paximatium: et quinq; oliuas in cibo accipiebat[et] et boc deambulando foris. Etiam & boc affirmabant de eo multi sanctorum patrum qz triginta & amplius annis: ex quo egressus est de domo patrum suorum: nunq; ei suasum fuisse cum etiam defunctos audisset parentes suos: vt pgeret ad requirendū seu ad visitandū propinquos. Uerūtamen sororem eius cum esset vidua babens duos filios iam adolescētulos misit eos in beremum ad requirendum fratrē suum prior. Qui cum diuersa monasteria circuissent: requirētes eum vix tandem inuenietes dixerunt ei. Nos filij sororis tue sumus que nimio desiderio optat te videre ante exitum suum. Ipse vero nō acquieuit petitioni eorum. Perrexerunt aūt adolescētes ad dominē dei beatum Antbonium indicantes ei pro qua causa venerant. Dixit autē beatus Antbonius & vocauit eum ad se. dixitq; ei. Quare frater tanto tēpore non venisti ad me. Qui respondens dixit ei. Precepisti mibi beatissime pater: vt cum per aliquā occasionem reuelasset mibi dominus venirē ad te. Nec cevsq; bactenus non mibi reuelatū est. Dixit ei beatus Antbonius. Vade vt videat te soror tua. Tunc assumpsit secū aliū monachū: & perrexit ad domū sororis sue: & stans foris ppe januā atrij: clausis oculis: vt non videret sororē suā fletit. Illa aūt veniēs iecit se ad pedes eius. Demmio eā gaudio angustiata est. Dicit ei prior. Ecce ego sum frater tuus. Vide ergo me quantū volueris. Et post boc statim reuersus est in beremū in cellulam eius. Hoc autez fecit ad eruditiendū monachos: vt nō darēt eis licētia cū libitum eis fuerit visitare parentes vel ppin quos suos. ℣.xxxj.

Etiam abbas Jobānes qui commanebat in monte: qui vocatur Calamus: babebat sororem: que ex infantia in sancto proposito conseruabatur. Ipsa enim erudiuit & docuit eundem abbatez Jobannem vt relinqueret vanitates seculi buius & ingrederetur monasterium. Per viginti quattuor annos non est egressus de monasterio nec visitauit sororem suam. Illa vero nimis desiderabat videre eum. Nam frequenter scribebat & mittebat ad euz epistolas: petebatq; vt ante exitus eius de boc corpore veniret ad eam vt in charitate xp̄i de presentia sua letaret. Ille autē se recusabat: nolebatq; de monasterio egredi. Uenerabilis aūt famula dei & soror eius iterū scripsit ad eū dicēs. Quia si nolueris venire ad me necesse babeo: vt ego veniā ad te: vt post tanta tempora adorare merear sanctā charitatē tuam. Hec cuz audisset supradictus Jobānes cōtristatus est nimis & cogitabat apud semetipm dicēs. Quoniā si permisero: vt ad te veniat soror mea decetero licentia detur: vt & alij parētes & propinqui nostri veniant advisitandū nos. Ideoq; tractauit apud se: vt magis ipse pgeret: & visitaret sororē suam. Accepit etiam alios duos secum fratres de monasterio: & cum venisset ad ianuam monasterij sororis sue clamauit dicens. Benedicite & audite peregrinos. Egressa est autem soror eius cum alia famula dei. Et aperuit ianuam & penitus non cognouit fratrem suum. Ipse autem cognouit sororem suam: sed non est locutus verbum. ne forte cognosceret in voce eum. Et monachi vero qui cuz ipso erant dixerunt ad eam. Rogamus te domina magistra vt iubeas nobis aquam dare ad bibendum: quia de itinere fatigati sumus. Cum autez accepissent & bibissent facientes orationem & gratias agētes deo: recesserunt & conuersi sunt ad monasterium suū. Post aliquantos autem dies iterum scripsit ad eū soror sua: vt veniret & videret eum ante exitum suum: & orationem faceret in monasterio eius. Tūc ille rescripsit ad eam & misit epistolam per monachum de monasterio suo dicens. Quia prestante gratia dei ego veni ad te: & nullus me cognouit: ipsa vero egressa es ad nos & dedisti nobis aquam & accepi de manibus tuis: & bibi et gratias agens deo reuersus sum in monasterium. Sufficiat ergo tibi quia vidisti me: & non[is] vlterius mibi molesta: sed ora pro me incessanter ad dominum nostrum iesum christū. ℣.xxxij.

Sed & alius quidam monachus abiit ad sororem suam vt visitaret eam. Audierat enim eam egrotantem in monasterio. Erat autem ipsa famula dei nominata in sancta quersatione. Instaq; non acquieuit illa suscipere & videre fratrem suum vt non per occasionem eius ingrederet monasterium feminarum sed mandauit ei dicens. Ora de domine pater & ora pro me: prestante enim gratia dei videbo te in futuro seculo in regno domini nostri iesu christi. ℣.xxxiij.

Etiam de abbate Theodoro oportet nos exēpla virtutum proferre. Dic itaq; beatus Theodorus discipulus fuit sancti Pachomij viri de sanctis patribus: qui fuit pater infinite multitudinis monachorum: multorumq; monasteriorum pater in partibus Thebaide. Cum enim in omnibus sanctitatis fulgeret virtutibus: etiam prophetie gratiam a deo promeruit. Multa enim futura reuelabat ei dominus. Quodam autem tēpore soror eius germana venit ad monasterium in quo idem beatus Theodorus conuersabatur: vt post multa tempora videret germanum suum. Cuī & nunciassent ei de aduentu sororis eius misit continuo duos monachos qui obseruabant ad ianuam monasterij: mandauitq; per eos sorori sue dicens. Ecce soror audisti & cognouisti quia viuo ne contristeris: quia minime me vidisti sed conuerte cor tuum: & magis considera vanitatem & instabilitatem presentis mundi: & apprehende sancte

vite conuersationē vt peruenire possis ad eternā vi
tam: & ad celestia bona que præparauit diligentib⁹
se dñs & faciētib⁹ mandata eius. Tracta ergo apud
te: q; hec est sola & firma spes: vt spe faciat homo
p̄cepta dei: vt mereatur homo peruenire ad gloriosa
p̄missa domini saluatoris xp̄i. Hec aūt cuz audisset
illa statim compuncta est corde: lachrymasq; fun
debat in p̄spectu domini. Et post paululū ingressa
est in monasterium virginum famularū dei: qđ in eo
dem vico constructum erat: & procedēti tēpore mul
tiplicabatur in sancto p̄posito famula chr̄isti. Hec
itaq; gesta cū audisset mater eorum deprecata est
episcopos: & dederunt ei epistolas ad suprādictum
sanctum ·Pachomium patrem monasteriorum pro
filia eius. Cumq; venisset applicuit in monasterio
famularum dei: & direxit epistolam ad patrem mo
nasterij obsecrans vt videret filium suum. Beatus
autē ·Pachomius vocauit eius filiuz Theodorum:
& dixit ei. Audiui filii: quia mater tua aduenit pro
pter te. Itaq; propter epistolas episcoporum qui
scripserūt ad me: vade & videat te mater tua dixit
ei Theodorus. Præcepisti mihi dñe vt videam ma
trē meā. Si ergo abiero videre eaz post tantā scie
tiaz spiritualē vereor ne culpabilis inueniar apud
deū. Etenim oportebat me fortitudinez animi mei
ad erēptū aliorū fratrū demonstrare. Audiēs autē
mater q; non acquieuit videre eaz affectu ferūs in
filiū noluit remeare ad domū suā sed p̄mānsit in mo
nasterio virginū dicēs. Quoniā si p̄mansero dicise
pe etiam videbo filium meū cuz inter alios fratres
egreditur ad monasteriū causas: & monitis & verbo
ratione eius proficere possuz in sancta cōuersatio
ne: doctrinaq; eius confirmabit cor meum vt me
rear peruenire ad eternā requiē quā promisit domin⁹
noster iesus xp̄s diligētibus se. Vultis etiam diuer
sas egritudines sustinentibus: & paraliticis oratio
nibus eius missertus est dñs: vt supra patuit in ei⁹
gestis & vita. §.xxxiij.

Multo tempore beatus abbas ·Pachomi⁹ con
tra immundissimas demonum impugnatio
nes certamē bonum certauit: sicut athleta veritā
tis tanq; & beatus Antbonius. Denicq; intentissi
mis p̄cibus exorauit dominuz vt somnuz non ca
peret per aliquot tēpus quatenus diebus ac noc
tibus peruigil maneret contra aduersarios demo
nes dimicādo: donec p̄sterneret & superaret eos
sicut dicitur in psalmo. Et non conuertar donec de
ficiant. Præstitit ergo & concessit ei dominus peti
tionez eius. Impossibiles enim & imbecilles sunt
demones: cum quis nostrum ex tota fide & ex to
ta intentione cordis feruēte sancto desiderio: & ad
iuuante nos virtute saluatoris nostri iesu xp̄i con
tendimus contra eos. Referebant nobis fratres
de eodē beatissimo patre ·Pachomio qui fuit vt di
rimus monasteriorū multorum in regione Taben
nēsiotarū p̄positus: referebāt ergo de eo quoniā
frequēter dicebat fratrib⁹: q; sicut mihi testis est
deus ſsepe audiui imundos spūs demonū loquen
tes iter se diuersas ac varias artes suas quas ꝯ ser
uiētes deo maxime cōtra monachos habēt. qđā
enim dicebant. Quia ego certamē cōtra durissimū
hominē habeo: & quotiēs ei imitto puersas cogita
tiones ille statiz surgit & prosternit se in oratione cū
gemitu orans adesse sibi diuinū auxiliū. Ego autē
illo exurgente cum grandi confusione egrediot.
Item alius demon dicebat ego ad illum quem ob
seruo cum ei cogitationes immisero: consentit & su
scipit & facit eas. Sepe enim exardescere cum in
iracundia facio: & in contentiones rixe: & pigritiaz
orationis: & dormitionez in psalmodia & non contra
dicit mihi. Idcoq; fratres mei dilectissimi semper
opz vt custodiatis sensuz & animū vestrū inuocātes
nomē dñi nostri iesu xp̄i & p̄m p̄cepta dei puersami
ni tā in orationib⁹ q̄ psalmodia: sicut dicit apostol⁹
instātes orationi et vigilātes in ea. Idcoq; cū com
punctione & timore cordis vigilātibus non ꝓualeb
bit inimicus. Ipse aūt beatus pater ·Pachomius
docebat fratres: vt semp memores essent verbi dei
in salutē aīarū suarz. ·Postmodū vero discedebant
vnusquisq; fratrū in cellulas suas operantes manib
bus suis: & meditātes que de sanctis scripturis di
cerant. Impossibile est enim aliquem apud eos
verbū ociosum loqui: sed ea tātū que de sanctis scri
pturis didicerant: erant inter se loquētes exponen
tes de capitulis scripturarz: que ad timorē dñi con
firmarēt & illuminarēt aīas eoz. §.xxxv.

Hvit quidam vir magnus de sanctis senioꝛ
bus: cui talē gratiam donauerat xp̄s. s. re
uelante ei spiritu sancto: vt videret quod alij non
videbant. Referebant ergo sancti seniores: qualis
quando q̄plurimi sedebant fratres: & simul loque
bantur inter se & loquebantur de sanctis scripturis
que ad salutem pertinent animarum. Stabāt autē
circa eos sancti angeli letantes in hilari vultu con
fidentes: delectabant eē de eloquijs domini. Cū
autē aliud quodcūq; loquerent: statim sancti ange
li recedebant longius indignantes contra eos.
¶ Veniebant aūt porci sordidissimi & volutabant
se inter eos. Demones enim in specie porcorum de
lectabant per superflua & vaniloquia eorum. Bea
tus autē senior hec videns abijt in cellulam suam: &
per totam noctem cum grandi fletu & vlulatu ge
mebat miserias nostras. Exhortabatur ergo san
ctos patres per monasteria & cōmonebat fratres
dicens. Lohibete a multiloquio: & ab ociosis ser
monibus linguam. per quam malus interitus ani
me generatur: & non intelligimus: quoniaz per hec
deo & sanctis angelis odibiles sumus. Dicit enim
scriptura diuina: per multiloquiū non effugies pec
catū. Nec enim infirmaz & vanā efficiunt mentē at
q; animā nostram. §.xxxvj.

3 ꝯ Cum ioseloquentes.

Hvit quidā vir in palatio sublimis sub Theo
dosio imperatore: nomine Arsenius: cuius
filios idest Archadium & Honozium augustus de
baptismo suscepit hic itaq; Arsenius desiderio di
uini timoris accensus relinquens omnem seculi
gloriam temporalem perrexit ad heremum scilbie:
vt inter sanctos patres secretam & quietaz ab om
ni strepitu huius mundi ageret vitam separatus
ab illecebris & delectationibus corporalibus vt cū
tota mentis intentione adhereret domino saluato
risicut scriptum est. Adhesit anima mea post te
me suscepit dextera tua. Dicebāt ergo de eo sancti
seniores: quia sicut cum in seculi conuersatione eēt
nimis pretiosis vestimentis pre omnibus vteba
tur: ita postmodum in heremo scilbie degens: stu
debat vt ab omnibus monachis viliora et despec
tiora vestimenta haberet. ¶ Dicebat etiam ab
bas Daniel quoniā sanctus Arsenius referebat fra
tribus dicens: quasi de alio audisset: sed quantum
datur intelligi ipse talem vidit visionem: sedebat
ſinquit]quidam, de senioribus monachis in cellu
la sua: & subito venit ad eum vox dicens. Egre
dere foras & ostendam tibi opera hominuz. Et sur
rexit inquit & egressus est foras. Duxit autem euz
& ostendit ei etbiopem nigrum cum securi cedē
tem ligna & facientem grandē sarcinam: & tēptabat
subleuare sarcinam illam: & pre magnitudine non
poterat portare eam: sed redibat & cedebat iterum
alia ligna & addebat super sarcinam illam. Iterum
autē ostendit ei alium hominē stantem sup lacum,
& haurientem aquam: & mittentem eam in colle
ctaneū: & de alia parte p foramina defluebat aqua
subter in eodem loco. Iterum dixit ei: veni seque
re me: & ostendam tibi aliud. Et vidit quasi quod
dam edificiuz templi: & duos sedētes in equis: por
tantes super scapulas suas vterq; lignum vnum. i.
perticam longam volentes pariter ingredi portam
templi illius: & non permittebat eos lignum ſquod
ex aduerso portabant]ingredi per portam illam.
Non enim humiliabat se alter alteri: sed contende
bant vtriq; pariter ingredi volētes & nō ꝓualebāt.
Nec enim humiliabat se vnus eorum vt alteri locū
daret. Exponit ergo ei has visiones dicens. Hi
qui lignum portant: hi sunt qui habēt iuguz sanctū
monachorum: sed iustificantes seipsos in cordibus
suis cum exaltatione superbie non humiliantur in
uicem. Noluerunt enim ambulare in humilitate
viaz saluatoris domini nostri iesu xp̄i: qui dixit: di
scite a me: quia mitis sum et humilis corde: & inue
nietis requiē animabus vestris. Idcoq; propter su
perbiaz cordis sui remanserunt foris: de regno re
gis celorum excluſi. Qui aūt cedebat ligna & super
sarcinaz addebat adhuc homo est qui oneratus est
multis peccatis: & sup sarcinā pctōꝝ suorum addit
semper alia peccata quem oportebat vt magis pe
nitentiam ageret de prioribus peccatis: sed ne
gligens vitia emendare peccatoꝝ priorum: magis
alia addit supra priora peccata. Ille aūt qui aquaz
de lacu hauriebat: homo est qui aliqua bona ope
ratur: sed q; mala etiaz amplius peccatū opatur. &
ideo percunt & delētur etiaz bona opera que facit.
Oportet ergo hominē: sicut ait apostolus cū timo
re & tremore salutē suā opari. ¶ Dicebat aūt abbas
Daniel de abbate arsenio. quia cum oparetur spoz
tas ex palmarum foliis: mittebat aquaz in peluim
vt infunderentur palme: & cū feteret bramosa aqua
odore: non p̄mittebat vt aliaz aquam mutarēt: sed
sup illā fetidā aliā addebat aquam vt semp feteret.
Interrogabant aūt fratres eum dicētes. Cur non
permittis pater vt aqua mutetur: & sed pessimo feto
re tota cellula tua repletur. Respondēs autē bea
tus senior ait. Quoniam pro thimiamate & musca
ta, & aliis diuersis quibus in seculari conuersatio
ne sine intermissione fruebar. oportet nūc me dum
in hoc tempore sum sustinere istiusmodi fetorem.
pro suauissimo illo odore: vt in die iudicij de illo ge
benne inenarrabili fetore liberet me dominus: et
non cum illo diuite: qui epulabatur in isto mundo
delicioſe & splendide: condēnetur anima mea.
¶ Quidam de fratribus dicit beato Arsenio. Ec
ce beatissime pater meditari festino de scripturis
sanctis que didici: & non sentio compunctionem
in corde: quoniam non intelligo virtutem diuine
scripture. Unde & valde contristatur anima mea.
Respondēs autē beatus Arsenius ait. Oportz te
fili inceſſanter meditari eloquia domini audiui enī
quia dixit beatus abba Poemen & alij multi sanc
torum patrum: quoniam incantatores illi qui ser
pētes solent incantare non intelligunt ipsi verba
que loquuntur: sed serpentes audientes intelli
gunt virtutem verborum illorum: & conquiescunt
& subduntur eis. Sic etiam & nos faciamus. Quā
uis enim non valeamus intelligere diuinarum scri
pturarum virtutem: tamē demones audientes di
uini verbi virtutem terrentur: & effugati discedunt
a nobis: non sustinentes eloquia spiritus sancti
que per seruos suos prophetas & apostolos est
locutus. §.xxxvij.

Quodam tēpore cū in vicino beati Zacharij
homicidium fuisset perpetratum & cuidam
innocenti homini impingeretur crimen admissuz
surgens ille qui calumniam patiebatur fugit ad
cellulam beati Zacharij. Affuerunt etiam & ili
li qui eum perurgebant: & alligabant eum dicen
tes. periclitari seipsos nisi comprehenderēt: & le
gibus traderēt homicidam. Ille vero cui crimē im
pingebatur cum sacramētis affirmabat consciuz se
non esse sanguinis illius. Et cum diu ab vtraq;
parte certamen haberetur: interrogauit sanctus
Zacharius vbi sepultus esset qui dicebatur oc
cisus. Cumq; designassent ei locuz cuz ipsis pergit
ad sepulchrū: atq; ibi flexis genibus inuocato chr̄isti
nomine ait ad eos qui assistebant. Nunc dominus
ostēdet si vere reus est hic qui a vobis perurgetur,

hoc nō intelligamus scripturā demones terret similē.

Et eleuata voce ex nomine clamabat defunctum. Cumq; ei de sepulchro vocatus respondisset ait ad eum sanctus Macharius. Per fidez christi te obtestor vt dicas nunc si ab isto homine qui propter te accusatur occisus es. Tunc ille clara voce de sepulchro risdit dicens: nō esse ab eo interfectū. Cum obstupefacti omnes decidissent ad terraz ac pedibus eius voluerentur rogare euz ceperunt: vt interrogaret illuz a quo esset occisus. Tunc sanctus vir ait. Hoc ego non interrogabo. Sufficit enim mihi vt liberetur innocens: non est autem meum vt reus prodatur. Forsitan enim cōpungitur adhuc pscelere quod cōmisit et aget penitentiā vt saluet̄ anima eius. §.xxxviij.

vuadulata p cōnes fratres.

Hac ito itidē tempore cū sancto Macharío quidam frater vuā detulisset: ipse qui fm charitatez non que sua sunt: sed que alterius cogitaret ad alium fratrē infirmuz eam detulit: qui infirmior pre egritudine videbat. Tunc ifirm⁹ gras egit deo pro fratris officio et suscepit eam et ipse nihilominus plus de proximo q̄ de semetipso cogitans ad alium detulit eam infirmum fratrem: et iterum ille ad aliū: et sic cū p omnes cellulas que longe a semetipsis erant per beremū dispersevua illa circumlata esset ignorātib⁹ eis qui eā primus miserat: adultimū deferēt ipi qui eā miserat: gratulatus autez sanctus Macharius q̄ tantā videret in fratribus abstinētiā tantāq; charitatē: ad acriora semetipsum spūalis vite exercitia extendit. §.xxxix.

Aliud etiā ad fidē confirmatū nobis de eo est ab his qui ex ore eius audierūt quoniaz quodam tēpore nocte in specie monachi demon ad hostiū cellule eius pulsauerit dicēs. Surge abba Macharie: et eamus ad collectā vbi fratres ad vigilias cōgregantur. Sed ille gratia dei repletus falli nō potuit. Intellexit enim dyaboli esse fallaciā: et ait: O mendax et veritatis inimice quid em̄ tibi consortij: quid societatis est cū collecta et congregatione sanctoz. At ille ait. Latet ergo te o Macharie q̄ fine nobis nulla collecta agitur, nullaue congregatio monachoruz. Veni deniq; et videbis ibi operaz nostrā. Dixit autē sanctus Macharius. Imperet tibi dominus demon immunde: et conuersus ad orationē perijt a domino: vt sibi ostenderet si hoc verū esset quod est gloriatus demon. Abijt ergo ad collectā: vbi iā vigilie a fratribus celebrabantur. Et iteruz in oratione dominū deprecabatur: vt ei veritatē huius rei ostēderet. Et ecce videt quasi paruulos quosdā pueros etbiopes nigros per totā ecclesiam discurrere huc atq; illuc et velut volitando deferri. Discurrētes autē illi etbiopes pueri: singulis quibusq; fratrib⁹ in oratione positis atq; psallentibus alludebant: et si cui de eis oculos duobus digitulis compressissent statim dormiebat. Sicui vero in os misissent digitū oscitare eum faciebant. Itez post psalmum cum ad orādū se proiecissent fratres percurrebant iterum singulos: et ante alium quidē

dē demō appet bēo macharío di rēt nullaz ēe vl lectā frēz sine eo

tacentē in oratione quasi in mulieris specie vertebantur ante aliū: quasi edificantes et portātes aliquid: aut diuersa quecq; agentes apparebant. Et quecunq; demones quasi ludentes formassent: hec orantes illi in cordis sui cogitatione versabant.

Ab aliquantis tamē fratribus vbi aliquid bonū agere cepissent: quasi violēter repulsi pcipites deiiciebant: ita vt nec ante eos stare aut transire auderent alijs vero etiā supra ceruices et dorsa ludebāt. Hec cuz vidisset sanctus Macharius ingemuit graviter et lachrymas profundēs ad deuz dixit. Respice dñe et ne fileas neq; mitigeris deus: sed exurge et dispergant inimici tui quoniā aīa nostra repleta est illusionibus. Post orationē aūt examinādo veritatis gratia seorsum vocatis singulis quibusq; fratribus ante quoruz faciē viderat demones diuersa babitu et varijs imaginibus ludentes requirit ab eis si in oratione vel edificandi cogitationes habuerint vel iter agendi vel alia diuersa que vnicuiq; per demones imaginata viderat: et singuli seorsum ita confitebantur in corde suo fuisse cogitationes sicut ille arguebat. Et tunc vere intellectum est q̄ omnes male et superflue et vane cogitationes: que vel psallentibus vel somnioruz aut orationuz tēpore vnusquisq; in corde suo ceperit illusione et instinctu demonum fiant. Nam ab bis qui omni custodia seruāt corsuum: in timore et amore domini illi tenebrosi etbiopes et be quas emittunt cogitationes repellunt. cbristo enim mens coniuncta pcipue in tempore orationis intenta nibil malū nibilq; superfluuz recipit. §.xl.

Quidā frater requisiuit abbatē Sisoyuz quē admodū in cella ppria degere deberet. Cui ille respōdēs dixit: comede panē tuū cū sale et aqua et non erit tibi necessitas aliquid coquendi aut longius euagandi. §.xlj.

Requisitus abbas poemen quemadmodum oporteat ieiunare respondit. Ego volo monachum ita quotidie parum comedere: vt non satietur. Nam biduana et triduana ieiunia vane glorie vacant. Hec enim omnia examinauerunt sancti patres et inuenerunt: quia bonum est quotidie ieiunare et parum comedere: vt sitiant quotidie et esuriant. Hanc enim viā regiam leuē nobis esse demonstrauerunt. §.xlij.

Abbas siluanus dum cum discipulo suo zacharia ad quoddam monasterium peruenissent anteq; egrederentur fecerunt eos monachi parum comedere. Postq; ergo egressi sunt inuenit discipulus eius aquam: et volebat bibere. Cui abbas Saluanus zacharia. Hodie ieiunium est. At ille dixit. Nunquid bodie comedimus pater. et dixit ille ner. Illa esca charitatis erat fili. nos autē nostrū ieiuniū teneamus. §.xlij.

Quidā de fratribus i panepbo ad abbatē Josepb prererunt: vt requirerent de susceptiōe fratrū: si liceret cū bis illo tēpore vel fiducia babe

re: vel leticia. At ille anteq; requirerent eum: dixit discipulo suo. Quod facturus sum bodie fili ne mireris. Et posuit duo sedilia illis qui venerant: et dixit eis sedete. Et posuit vnum a dextris suis et alterum a sinistris, et ingressus cellulā suā misit sibi vestimenta corrupta: et egressus transijt in medio eoruz. Et iterū ingressus misit alia meliora q̄bus solebat die festo vti. Et egressus est postea ad eos. Iterum aūt ingressus quotidiano vestimento suo vestitus venit et sedit inter eos. Illi aūt mirati sunt et obstupuerunt ppter boc factū. Dicit eis senex. Vidistis quid feci. Cū aūt illi ānuissent dicit eis. Et q̄d feci. Et dicunt ei. Primū vestimēto corrupto vsus es: et postea alio meliori et dicit eis. Nunq̄d mutat⁹ sum: et illo inbonesto: aut ex illo meliore. Dicunt ei non Quibus senex ait. Si ergo idē ego sum in vtrisq; et non sum mutatus: et sicut illud primum non me noscuit: ita nec secundus mutauit. Sic ergo debemus facere in occursione fratrum: vt quando presentes sint cum fiducia et leticia suscipiamus eos. Quādo autem soli sumus: opus est vt luctus et abstinentia permaneant in nobis. Illi vero audientes q̄ in cordibus suis babebant anteq; requirerent eum glorificauerunt deū: et leti discesserunt. §.xliij.

Dicebat vnus ex patribus: quia inuenit̄ homo multum comedens: et adbuc esuriens se continet ne satietur. Alter autem parum comedit et satiatur. Qui ergo multum comedit et adbuc esuriens se continet maiorem mercedem babet q̄ ille qui parum comedit et satiatur. §.xlv.

Dixit quidam senex. Ne quod desideraueris aliquando manduces. Comedens autē q̄ tibi a domino transmissum fuerit: gratias age sine intermissione. §.xlvj.

De quodam sene referebant fratres quia de siderasset cucumerem: quem cum attulisset suspendit ante oculos suos. et ne vinceretur a cupiditate non tetigit eum: sed magis agebat penitentiam puniens semetipsum ob boc: quia ipsum desiderasset. §.xlvij.

Quidam ex senioribus factus est infirmus: et per multos dies non poterat escam vllaz percipere. Compulit autem eū discipulus suus dicēs. Si iubes pater: facio tibi paruz placente. Et fecit ei. Erat autem et vasculum paruum babens mel: et aliud vas simile babens oleum de lini semine expsum: et erat fetidum: et in re nulla alia profuit nisi forte in lucerna. Et deceptus frater misit in escā senis de illo sperans quia mel misisset. Cum autez gustasset senex nibil locutus est: sed tacens comedit. Tertia vero vice cuz ei daret dixit ei. Non possuz comedere fili. Ille vero tanq; volens adbortari eū dixit. Ecce abba bona sunt et ego comedo ex ipsis. et post q̄ gustauit et sensit rem quam fecerat cecidit in faciem dicens. Veb mibi abbas: quoniam occidi te. Illud peccatum posuisti super me: quia locut⁹ nō es. Dicit ei senex. Nō cōtristeris fili ppter boc. Si enim voluisset deus vt bonum comederem tu me misisses non boc quod misisti. §.xlviij.

Dixit abbas Poemen: nisi Nabuzardaz princeps cocorum venisset in bierusalem templū domini non arsisset igne. boc autem est: quia nisi desiderium castrimargie in anima venerit sensus bominis nō succēdit in pugnā dyaboli. §.xlix.

nabuzardā q̄ re bierusalē de struxit.

Abbas macbari⁹ quotiēscū q; cū fratrib⁹ facta charitate reficiebat: boc in ppio corde statuerat. Ut quātos vint calices oblatos bausisset tantis diebus nec et ipsam aquā gustaret oino. Cū ergo ei fratres vinum porrigerent: cū gaudio fumebat vt postea se fiti maceraret: quod cum discipul⁹ eius didicisset: patefacto senis consilio ne ei vinuz porrigerent coniurabat: tomēta illi potius esse q̄ pocula manifestans. §.l.

Facta cōgregatiōe in ecclesia cū esset festiuitas: et ceteri monachi comederent: vnus ministrātib⁹ dicit: q; nibil coctuz comedo sal mihi deferri pcipito. Quo verbo minister auditoz: cū clamore audientibus ceteris alij imperauit dicēs. Quoniam coctum ille frater non comedit paruz illi salis afferto. Tūc beatus theodorus dixit ei. Oportuit te magis frater carnes i cella tua comedere q̄ hūc pūtibus fratribus audire sermonem. §.lj.

3 abstinentes in publico.

Quidam peregrinus frater venit ad abbatez siluanū in monte syna: et vidit q̄ fratres operantur et dicit eis. Quare operamini escam que perit. Maria autem bonam partem elegit Tūc senex dicit discipulo suo zacharie. Da illi codices: vt legat et mitte illum in cellulam que nibil habet boza autē nona circūspiciebat frater ille viam si forte vocaret eum senex ad comedendum. Postq; vero trāsijt bora nona venit ad senem dicens ei. Nunquid bodie non comederunt fratres abba. Cunq; senex fateretur: ait ille. Quare me non vocasti. Tūc dixit ei abbas siluanus. Tu bomo spūalis es et non babes necesse banc escam: nos autem tanq; carnales opus babemus comedere: ideo operamur tu autez bonā partem elegisti. Legis enim omni die: et nonvis carnalem escam accipere. Quod cum audisset cepit penitere ac dicere. Indulge mibi abba. Tunc respondit illi siluanus. Ergo necessaria est martha marie ppter martham enim et maria laudatur. §.lij.

martha necessaria marie vi exēplar.

Dicebāt de abbate Jobanne bxeuis statura quia dixerit aliquando fratri suo maiori volebam esse securus sicut angeli sunt securi nibil operans: sed fine intermissione seruiens deo. Et expolians se quo vestitus erat: abijt in beremum et fecit ibi ebdomadam vnam et reuersus est ad fratrē suū Et dum pulsaret ostium respondit ei anteq; aperiret dicens. Quis es tu. Et ille dixit. Ego sum Jobannes. Et respondens frater dixit ei. Jobannes angelus factus est: et vltra intra bomines non est. Ille vero pulsabat dicens. Ego suz: et non aperuit ei: sed dimisit eum affligi vsq; mane. Postea vo aperiēs ei dixit. Si bomo es: opus babes iterum ope

hō eget cibo nō sūlit nūr āgelū ēē.

patientia senis.

rari:vt pascaris. Et ille penitentiam agens dixit. Ignosce mibi frater quia peccaui. §.liij.

QUidam frater impugnabatur a spiritu blasphemie ⁊ erubescebat dicere:⁊ quoscunq; audisset magnos senes:pergebat ad eos vt illis declararet sed mox cum peruenisset iterum verecūdabatur illis dicere. Cum ergo frequenter ad abbatem Poemen veniret vidit eum senex habentē cogitationes:⁊ dicit ei. Ecce frequenter venis ad me habens cogitationes:⁊ sic iterum remeas:recuz illas reportans. Dic ergo mihi fili quid habes. At ille dixit.in blasphemia impugnat me dyabol⁹:⁊ erubescebam dicere:⁊ mox vt aperuit leuio: fuit ei⁹ impugnatio. Et dicit ei senex. Non contristeris fili. Quādo hec cogitatio ad te venit. Dic. Ego hac cā non indigeo:blasphemia tua super te sit,satbanas. Hanc enim causam aīa mea non vult. Quācūq; autem causam noluerit non diu permanebit:⁊ ita sanus factus frater ille discessit. §.liiij.

DIxit abbas moyses p bas quattuo: res passio gignitur:per abundantiam esce ⁊ potus ⁊ per satietatem somni:⁊ per ocium ⁊ ornatis vestibus incedendo. §.lv.

DIxit abbas Poemen quemadmodum ipe: ratoris spatarius semper illi assistit armat⁹: ita ⁊ animam aduersus demonem buiusmodi oport esse semper paratam. §.lvj.

DIxit quidaz senex sicut venenata animalia fortiores herbe vel pigmenta expellunt: ita cogitationes sordidas:oratio cum ieiunio repellit. §.lvij.

ABbas Macharius dū in illa solitudine[in qua solus erat]maneret inferior autem plena esset fratribus sero per viam circunspiciebat et vidit demonem venientem in figura hominis:vestitum tunica linea perforata[⁊ per singula foramina vascula pua dependebant ⁊ dixit illi senex. quo vadis maligne:⁊ respondit ei. Vado cōmouere fratres hos qui sunt inferius. Cui senex dixit. Et propter quid tot vascula fers tecum. At ille dixit. Bustum fero fratribus:⁊ ideo tanta fero. vt si vnū displicuerit:ostendam aliud ⁊ si illud non placet porrigam aliud:⁊ fieri non potest nisi vnuz ex ipsis aliquod placeat eis. Et hec dicens discessit. Permansit autem senex iterum viam circūspiciēs vsquequo rediret ⁊ cum rediret dicit ei. Saluerius. Dicit ⁊ ille. Quomodo istud mihi verbuz dicis:qz oēs mihi contrarij facti sunt:⁊ nullus meis consilijs acquiescit. Et dicit ei senex. Ergo nullum habes amicuz. At ille respondit. vnum habeo amicum:vel ipse cōsentit mibi:⁊ quotiens me viderit conuertitur huc atq; illuc. Cunq; nomen eius ab eo requisisset ait. Quia theopentus dicitur. Discedente illo mox surrexit abbas Macharius ⁊ defendit ad inferiorez heremum. Quod cum audissent fratres egressi sūt illi obuiam.⁊ vnusquisq; sperans:quod apud se maneret preparauit se. At ille requirens cellaz theopē ti:ad eum prouectus est. Cunq; cum gaudio illum suscepisset:⁊ essent ⁊ simul solī. dixit ei senex. Quemadmodum est tecum fili? At ille respondit. Orationibus tuis bene sum. Et senex ait. Nō te impugnant cogitationes. At ille respondit iterum bene sum. Erubescebat enim dicere. Et dixit ei senex: ecce quot annos sum in solitudine:⁊ ab omnib⁹ bonoz:⁊ in hac etate cum sim senex:molestant me cogitationes mee. Respondit Theopent⁹ crede mihi abba:quia similiter ⁊ mihi faciunt. Tunc senex singulas cogitatiōes quasi se impugnantes fingebat vsquequo totum illi Theopentus confiteret. Post hec dicit ei. Quemadmodum ieiunas. At ille dicit ei. vsq; ad nonam. Cui senex ait. Usq; ad ⁊vesperam ieiuna:⁊ de euangelio vel de alijs scripturis sine cessatione semper aliquid meditare:⁊ quotiēs tibi aliqua immunda cogitatio superuenerit nunq; deorsum aspicias:sed sursum:⁊ mox dominus tibi adiutor est. Et mox ita discessit abbas Macharius in propriam solitudinem. Iterumq; viaz circūspiciēs vidit demonem redeuntem:⁊ requirit euz. Quo vadis. At ille respondit. Simili modo cōmouere fratres cum autem reuerteretur requisiuit eum quem admodum agerēt fratres. At ille dixit. Male:quoniam omnes agrestes effecti sunt:⁊ eum quem habui amicum ⁊ obedientem mihi ipse nescio quomō uersus est:⁊ iuraui non ibi accedere nisi post multum tempus.⁊ hec dicens discessit. §.lviij.

QUidaz frater requisiuit quēdam senē. Quid faciam pater:qz non possum sufferre cogitationes. Cui senex dixit. Ego in hac causa nunq; impugnat⁹ sum. Scandalizatus autem frater ipse venit ad alterum senem⁹:⁊ dixit ei. Ecce quid mihi dixit ille senex. Scandalizatus sum in ipso:quoniam super naturam humanam locutus est. Dixit ei ille senex secundus. Non simpliciter tibi dixit ille homo dei hunc sermonem. Vade ergo ⁊ age penitentiam apud ipsum:vt dicat tibi virtutem verbi illi⁹. Reuersus ergo frater venit ad senem ⁊ cepit ei dicere. Indulge mihi abba:quoniam insipienter egi vt tibi vale non dicerem:⁊ sic egrederer. Sed rogo te exp lana mibi:quomodo non es impugnatus. Dixit ei senex. exquo factus sum monachus non sum satiatus neq; pane:neq; aqua:neq; somno.⁊ hec cā non me permisit habere pugnam quam tu dixisti:⁊ egressus est ab eo frater,ille inuatus ab eo. §.lix.

INterroganti iterum cuidam super cogitationes dixit abba Poemen. Monachus si ventrem suum ⁊ linguam tenuerit:⁊ vacationem non fuerit sectatus confidat:quia non morit̄ ⁊ viuit imperpetuum. §.lx.

DUo fratres ad abbatem belyam venerunt impugnati a cogitationibus suis ⁊ videns eos senex q; essent corpulenti:tanq; ad discipulum suum subridens ait. Vere frater: ego erubesco pro te quia sic enutristi corpus tuum:cum certe pisces

te monachum. Palor enim ⁊ macies cum humilitate decus est monachi. Item dixit:quia monachus edens multum:non confidat etiam operans multum:qui autem parum edit:etiam si parum operetur,confidat ⁊ viriliter agat. §.lxj.

ABbas arsenius duz sederet in campo quedam mulier virgo diues timensq; deuz: ac propterea abbatis Arsenij fama comperta de romana ciuitate:vt euz videre mereretur. ad uenit in Alexandriam. Que cuz honorifice a Theophilo fuisset suscepta:ipsius ciuitatis a episcopo:rogauit eum quatenus persuaderet. B. Arsenium:vt eam suscipere dignaretur. Ipse igitur ad eum profectus est dicens. Quedaz mulier romana ⁊ dignitate ⁊ opibus et opinione ceteras antecellens:videre te ac benedici desiderans de tam longinqua regione peruenit cui occurras exposco. Bz cum non acquieuisset occurrere ei Arsenius:illa cognoscens hoc animalia sua sternere precepit: dicēs Confido in deo meo. quia videbo illuz: nec ab hac intentione fraudabor. Non enim homines veni cōspicere:quia ⁊ in nostra supersunt ciuitate: sed propbetam videre desideraui. Cum ergo venisset ad cellam beati Arsenij contigit vt foris illum deambulantem conspiceret. Ac mox ante pedes eius in faciem prosternitur. Quam ille cuz festinatione sustentans ita compellebat dicens. Si faciem meaz tantum videre desideras:ecce intuere. Illa vo pre verecundia oculos non audebat attollere. Dicit ei senex. Si quid de meis actibus comperisti: hoc de bueras intueri. Quomodo ergo ⁊ tantum pelagus nauigare presumpsisti? An ignoras te mulierez esse quibus quocunq; non licet exire? An vt romam rediens:alijs te feminis gloxieris vidisse Arsenium vt fiat peruium mare ad me venientium feminarum. At illa respondens ait. Si vult deus nullam huc peruenire permittit. Sed vt pro me ores ⁊ in memoria mea habere digneris exoro. Cui arsenius dixit. Oro deum meum vt deleat tuam ex corde meo memoriā Quo illa verbo percepto in ciuitatem regrediens: egritudine pre tribulatione correpta est Ad quā cū visitationis causa venisset episcopus:⁊ quid rei eēt inquireret. Illa sermonem senis quem vltimuz de memoria sui diterat enarrauit:ac propterea se velle mori pre tristicia confitetur. sed episcopus tali eā consolatur alloquio. Nunquid nescis te esse mulierem. Et quia per feminam solet inimicus bominez impugnare:ideo vultum tuum de corde suo delere dixit. Nam pro anima tua dominuz deprecaī. Quibus verbis mulier recreata est. §.lxij.

IEcebat abbas moyses. Si voluerit imperator inimicorum ciuitatem aliquaz expugnare prius escam eorum ⁊ aquaz interdicit:⁊ ita inimici eius fame ac penuria cōpulsi subiciunt se regno eius. Et ita passiones carnales si in ieiunio ⁊ fame deprimere fuerint decrescūt:tnō sunt fortes aduersus animam. Quis enim tam fortis vt leo. Et tamen propter ventrez suum intrat in cauea ⁊ omnis virtus eius humiliatur. §.lxiij.

VIdam iuuenis volebat renunciare mundo ⁊ frequenter egressum reuocabant eius cogitationes:inuoluentes eum varijs negocijs. Erat enim diues. Una ergo die egressuz eū demones circundederunt ⁊ multum pulueres ante eum excitauerunt. Ille vero confestim expolians se ⁊ iactans vestimenta sua currebat nudus ad monasterium. Declarauit autem deus vni seni dicens Surge ⁊ accipe athletam meum. Exurgens ergo senex:obuiauit illi nudo ⁊ cognoscens causaz admiratus est:⁊ dedit illi habitum monachalem. Quando autem veniebant aliqui fratres ad ipsum senez perquirere eum de conditionibus varijs. respondebat eis. de renunciatione autem scisscitantibus dicebat. Hunc requirite fratrem:quia ego ad renunciationem ipsius nondum perueni. §.lxiiij.

VIdam frater renunciauit seculo ⁊ cum dimisisset tres suas pauperibus:quedā sibi retinuit pria ratione ⁊ venit ad abbatez Antbonium. Quod cum senex comperisset dixit ei. Si vis vade in vico:⁊ eme tibi carnes:⁊ impone tibi corpori tuo nudo ⁊ veni ad me. Cum ergo bocifecisset frater tam canes q; aues omne corpus suum propter carnem rapiendam:taz dentibus q; vngulibus diruperunt. Cum ergo venisset ad Antbonium requisitus est si fecisset quod preceperat. Ille autē demonstrante corpus suum laceratum:dixit ei sanctus Antbonius. Quicunq; renunciant seculo ⁊ volunt adhuc habere pecunias: sic a demonibus lacerantur. §.lxv.

VIdam frater requisiuit senem dicēs: vis vt teneā mibi duos solidos propter infirmitatē corpis. Et videns senex cogitationes eius q; vellet retinere eos dixit:retine. Reuersus ergo in cellā frater cepit cū cogitationib⁹ propijs colluctari dicens. Putas benedixit mibi senex an nō. Exurgens ergo venit ad senē:rogans ⁊ dicens: propter deū dic mibi veritatē:qz conturbor a cogitationib⁹ meis:propter illos duos solidos. dixit illi senex. Quia vidi cogitationē tuā volentē retinere eos dixi tibi vt retineres:nā nō ē bonū vt pl⁹ teneas q; me cesse est corpori:duo ergo solidi sūt spes tua ⁊ si cōtigerit vt pereant:nūquid deus non cogitat de nobis. Jacta ergo cogitationem tuam sup deū:quoniam ipsi cura est de nobis. §.lxvj.

VIdā monachoz tm euangelium possidēs vēdidit illud ⁊ esurientibus dedit: dignū memorie imitans sermonem. ipsum inquit verbum venūdedi quod mibi semper dicebat vēde que possides ⁊ da pauperibus. §.lxvij.

CUm q̄dā vir rogaret abbatē Agathonē vt pecuniā illi⁹ susciperet i pria rōne:nolebat ille dicēs. nō ē necesse mibi qz opa manuū meaz me pascūt cū añt ille pfistēs diceret vl propter idigētes dignare suscipe. rndit. Duplex verecundia:est quia

non indigens suscipio ⁊ aliena prestans vane glo-
rie subiacebo. §.lxviij.

monachus in cella sua habere preter eas
fine quibus non potest viuere frequenter cogitur
de cella sua egredi: ⁊ ita a demone decipitur. Hec
autem ipse Paulus obseruans in vna quadragesi-
ma cum sextario lenticule ⁊ pauio aque vasculo p
durauit: ⁊ vnã mattam faciens eandem texebat ⁊
reterebat ne tantũmodo foris exiret. §.lxix.

furãtes sua dissimulauit

ABbas macharius cũ esset in egypto ⁊ egres-
sus fuisset de cella sua reuersus inuenit quẽ-
dam furantem id quod in cella sua habebat. Ste-
tit ergo ⁊ ipse tanq̃ peregrinus: ⁊ caricauit animal
cum illo cum multa requie ⁊ perduxit dicens. Ni-
hil in hunc mundum intulimus: dominus dedit do
min⁹ abstulit: sicut ⁊ ipse voluit: ita factum ẽ. Be
nedictus dominus in omnibus. §.lxx.

furãtes q̃ fotit in hora mortis.

QUidam frater veniens ad cellam cuiusdam
magni senis ingrediebat ⁊ furabat ei victũ.
Cuꝫ aũt videret senex nõ arguebat illũ sed ampli⁹
operabat dicens. Puto frater ille necesse hꝫ. Habe
bat aũt grandẽ tribulationez senex ex penuria pa-
nis. Cum aũt ides senior moreret: ⁊ circũdedissent
eum fratres. Ille videns eũ fratrẽ qui solebat fu-
rari ei panem suum dicit ei. Accede huc ad me fra-
ter: ⁊ apprehendit manum eius: ⁊ osculatus est di-
cens. Beatias ago manibus istius fratris q̃ per
eas arbitror me intrare i regnũ celoꝝ. Ille aũt cõ
punctus de hoc verbo: ⁊ agẽs penitẽtiã fact⁹ ẽ ipe
strẽnu⁹ mõach⁹ ex actib⁹ senis quos vidit. §.lxxj.

vestim⁹ medio ei tos ⁊ vãda-

ABbas agathon dispensabat semetipsum ⁊
in omnibus cum discretione pollebat tã in
opere manuum suarum: q̃ in vestimento: Talibus
enim vestibus vtebatur vt nec satis bona nec satis
mala cui q̃ apparerent. §.lxxij.

ire passiones et ortus.

DIxit quidã senex. ira p bas quattuor: res ex
urgit: per cupiditatem ⁊ auariciã dandi ⁊ ac
cipiendi: ⁊ si quis q̃ velit suam defendere sententiã:
⁊ si quis vult se bonoribus sublimari: ⁊ si quis se do
ctorem esse: ⁊ plus omnibus sapientem sperat. Ira
etiam per hec quattuor humanos sensus obscurat.
Si odio habuerit homo proximum suum: aut si illi
inuiderit: aut si pro nihilo duxerit: aut si detracta-
uerit. Passionis autem huius retributio quattuor
modos habet. Primũ ex corde. Secũdum ex facie
Tertium ex lingua. Quartũ ex facto. Si ergo po-
tuerit quis ita portare malum. vt ne ingrediatur in
cor: non peruenit vsq̃ ad faciem. si autem venerit
in faciem: custodiat ne loquatur illud. Quod si lo-
cutus fuerit vel hoc custodiat ne reddat in facto:
sed mox dimittat. Tres esse gradus sunt bonum in

tres ire gradꝰ in homine.

passione ire. Nam cui voluntarie nocetur ⁊ iniuria-
tur ⁊ parcit proximo suo hic sm naturam christi est.
Qui autem non ledit nec ledi vult hic sm naturam
adã est. Qui vero nocet aut iniuriat: aut calũpias
ingerit: aut vsuras exigit: hic sm diabolũ ẽ. §.lxxiij.

QUidam ex fratribus passus ab alio iniuriam
venit ad abbatem Syssoyum: ⁊ contumelie
genus exponens addebat. cupio me vindicare pa-
ter. Senex autem rogare eum cepit: vt relinqueret
deo vindictam. At ille inquit. Non desistaꝫ nisi for-
titer dimicauero. Cui senex ait. Quatenus semel
hoc in animo statuisti. vel nunc oremus. Exu gens
autem senex: his verbis cepit orare. Deus iam no-
bis non est necessarius vt pro nobis sit sollicitus:
quia nosipsi: sicut frater iste dicit: ⁊ volumus ⁊ pos-
sumus nosvindicare: quod cum ille frater audisset
ante pedes senis effusus veniam postulabat: pro-
mittens se cum illo cui irascebatur nunq̃ deinceps
certaturum. §.lxxiij.

QUidam frater dum ab altero iniuriaretur re-
nuit ⁊ nunciauit seni. Cui ille respondit. Sa-
tisfac cogitationi tue quoniam nonvult te frater in
iuriari: sed peccata tua. Nam in omni tentatione
que tibi contingit per hominem non arguas eum: sz
tantum modo dic: quia propter peccata mea cõtin-
gunt mihi hec. §.lxxv.

Dicebat frequenter abba Poemen mali-
d tia nunq̃ te eruperet. Si quis tibi malu
fecerit tu illi bonum redde: vt per bonum
vincas malum. §.lxxvj.

Vidã frater q̃roplus eũ aliquis iniuria-
q bat aut deridebat: tanto plus ille gaude-
bat dicẽs. Isti sunt qui nobis occasionez
pbent ad pfectũ nostrũ: qui aũt beatificãt nos cõ
turbant animas nostras. Scriptũ est enim: qm̃ bi
qui beatificant vos: decipiunt vos. §.lxxvij.

Vter senex si ꝺs detraxisset ⁊ ille festina-
a bat[si vicinus ei erat]per seipsum bene il-
lum remunerare. Quod si longius manes
bat transmittebat ei munera. §.lxxviij.

Vidam frater rogabat abbatem Syssoyũ
q dicens. Si latrones aut Barbari sup me
irruerint: occidere me volentes: ⁊ ego si pos-
ualere potuero: iubes occidam eos? Cui ille, respõ-
dit. Ne facias omnino: sed totuz et deo committe:
Quicqnid enim tibi aduersi contigerit: profitere
boc tibi propter peccata tua venire. Diuine enim di
spensationi debes totum ascribere.
§.lxxix.

ERat quidaz beremita magnus in mõte qui
dicitur adbilibe⁹: ⁊ venerunt super eum la-
trones. Cum autem ille vocez fecisset de vicinis lo
cis: fratres alij confluentes: comprebẽderunt eos.
Quos transmissos in ciuitatem iudex misit in car-
cerem: fratres ergo illi mesti facti sũt: quia propter
ipsos latrones traditi essent iudicio: ⁊ venientes ad
abbatem Poemenẽ renunciauerunt ei factum: qui
scripsit ad beremitam. Si recordareris primam p
ditionem nunquam secundam perpetrasses. Quo
o ille sermone cum compunctus esset in omni illa re-
gione nominat⁹ ⁊ per multum tempus de cella sua
exiens surrexit statim: ⁊ venit in ciuitatem ⁊ exui-

tiens latrones publice de carcere liberauit eos a
tormentis. §.lxxx.

QUiusdam philosophi discipulus peccauit ⁊
cum sibi indulgeri vellet dicit ei philosoph⁹
Non tibi indulgeo nisi in bis tribus ãnis portaue-
ris onera aliorum. Cui reuerso post tres annos: cũ
iam peccato satisfecisset. Dicit ei philosophus. Nec
nunc tibi adhuc indulgeo nisi: iijs trib⁹ annis de-
deris bis mercedem: qui te iniurijs ⁊ cõuitijs affli
gunt. Quod etiam cum ille complesset: dicit ei ma-
gister suus. Veni modo ⁊ ingredere athenienſium
ciuitatem vt illic sapientiaz possis discere. Erat au
tem ibi quidam senex sapientia studiosus: ⁊ sede-
bat ad portam omnesq̃ ingredientes experiendi
causa conuitijs affligebat: qui cum idem inueni il-
lic ingrediẽti faceret ille exorto cachinno risit. Cui
senex ait. Quid est hoc quod agis ego tibi iniuriaz
⁊ turides? Cui iuuenis ait. Et non vis vt rideam:
cum tribus annis mercedem dederim vt hoc pate-
ret quod bodie a te gratis patior? Tunc senex dixit
ei. Ingredere ergo ciuitatem quia dignus es. Hoc
autem solebat abbas Johannes referre ⁊ bis ipse
addebat dicens. Hec est porta dei per quaz patres
nostri per multas tribulationes ⁊ iniurias ingressi
sunt ciuitatem dei. §.lxxxj.

QUidam frater requisiuit senem dicens. Da
mihi pater vnam rem: quam custodiam ⁊ sal
a uer per eaz. R espondit ei senex: si potueris iniuria
ri ⁊ affici conuitijs: ⁊ portare ac tacere: magna est
hec res ⁊ super alia mandata. §.lxxxij.

ILterrogantibus quibusdaz fratribus abba-
tem Moysen vt de sermone quo hortatus est
discipulum suum zachariam: eis aliquid diceret
3 Tunc ille pallium suum deposuit subtus pedes su-
os ⁊ conculcauit illud ⁊ dixit. Nisi quis sic fuerit
conculcatus: monachus esse non potest.
§.lxxxiij.

DIcebat abbas Sachanius. Ille vere est
monachus qui se in omnibus vincit. Nam si
quis alium arguens ad iracundiam mouetur pro-
priam passionem implet. Nec enim vt alterum sal-
uet: seipsum debet perdere.
§.lxxxiiij.

QUendam fratrem sub presentia abbatis An
thonij alij fratres collaudabant: sed cũ ten-
tasset cum senex: repperit q̃ non sufferret iniuriaz.
Et dixit ei senex. Tu quidem frater similis es edi-
ficio quod quanuis habeat ingressum ornatuz per
posticia tamen a latrombus expugnatur.
§.lxxxv.

QUidam frater requisiuit abbatẽ Isaac di-
cens. Abba: quare ⁊ e ita demones timent.
Respondit senex. Ex quo factus sum monachus:
statui apud me: vt iracũdia mea foris guttur meuz
nõ procederet: ⁊ ideo timent me demones.
§.lxxxvj.

QUum venissem quidam de patribus ad abba-
tem Achillem vidit eum sanguinem expuen-
tem. Et requisiuit quid hoc esset. At ille respondit.
Sermo erat fratris qui me contristauerat ⁊ repu-
gnaui vt non illum dicerem. sed petiui dominum vt
tolleretur a me: ⁊ factus est ille sermo sanguis in
ore meo: ⁊ postquam expui requieui. Sed ⁊ ipsam
tristiciam ⁊ sermonẽ istũ oblitus sum. §.lxxxvij.

sm̃o in sãguis mez ꝺnj.

Vidam fratres venerunt ad quendam
q sanctum senem sedentez in solitudine: ⁊ in
uenerunt infantes pecora pascentes ⁊ alia
quotiens inter se loquentes verba turpia. Postq̃
autem de singulis cogitationibus requirentes a
sene acceperunt responsum. dicunt ei. Quemadmo
dum potes sustinere abba voces infantium istoꝝ:
vt quid non precipis eis vt non ita vociferent. Et
dicit eis senex. In veritate fratres. plurimos dies
babuit cogitatio mea volens illis aliquid dicere:
sed redargui memetipsum: reputans mihi. Si pa-
ruz hoc non portо: quomodo si maior mihi tempta-
tio aduenerit portabo. Et ideo illis nibil dico.

q nõ teneberit lingã vt fiat mihi consuetudo portandi. Item dixit. Si in tpe ire: cuiꝰ quis linguam suaz non tenuerit in tpe ire: nec pas
nez nõ ginebit. sionẽ carnis sue aliqñ poterit cõtinere. §.lxxxviij.

ABbas Johannes duz sederet inter fratres
⁊ singuli eum de propijs cogitationibus in
quirerent: atq̃ ille responsuz omnibus daret. Qui
dam senex ex inuidia dicit ei. Sic est hic Johãnes
quomodo mulier meretrix ornans semetipsam vt
congreget sibi amatores. Cui abbas Johannes
ait. Verum dicis abba: ⁊ non est aliter. nam ⁊ hoc
ipsum deus tibi reuelauit. Respondit illi iterum il
le senex: dicens. Nam ⁊ vas tuum Johannes vene
no plenum est. At Johannes ait illi. Sic est Abba
vt dixisti ⁊ hoc dicis. quia illa tantummodo que de
foris sunt vides. si ea que intrinsecus sunt videres
quanto plus haberes quod diceres? Et post hoc q̃
dam ex discipulis eius dixit ei: non es conturbat⁹
abba in verbo senis huius? Cui ille respondit: non
sed sicut sum de foris ita sum de intus.
§.lxxxix.

ERat quidam senex in egypto ⁊ anteq̃ veni-
ret illuc abbas Poemẽ: grandem veneratio
nem habebat ab omnib⁹. Cum autem abbas Poe
men de scitbia illuc subijisset: multi relicto illo sene
veniebant ad hunc: ⁊ propterea cepit illi inuidere
⁊ detrabere. Quod audiens abbas poemẽ contri-
status est: ⁊ dixit fratribus suis. Quid facimus q̃
in tribulationem miserunt nos homines vt illuz se-
nem tam sanctum relinquerent ⁊ nos qui nibil su-
mus respicerent. Quomodo sanabimus hunc virũ
magnuz: venite ergo faciamus paucas escas ⁊ por-
3 tantes pergamus ad eum: ⁊ parum vini ac pariter
cum eo gustemus: forsitan in hoc possumus animã
eius placare. Profecti ergo pulsauerunt ostium et
audiens vero discipul⁹ illius senis dixit. Qui estis
At illi, dixerunt. Dic abbati tuo quoniam Poemẽ

invidias q̃tr sanat abbas poemen.

venit vt benedicatur ab eo. Quod cum ille per discipulum suum audisset. Respondit ad eum. Vade hinc. non enim mihi vacat. illi tamen restiterunt in isto dicentes, quia non hinc discedimus nisi digni fuerimus adorare eum. Quorum cum ille humilitatem ⁊ patientiam peruidisset compunctus aperuit ostium: ⁊ osculantes se inuicez gustauerunt pariter. Dixit ergo eis ipse senex. In veritate nō sunt ea sola que audiui: sed ⁊ centupla opera vidi in vobis. Et ab illo die amicus charissimus factus ē ei.

§.xc.

ABbas mutues aliquādo edificauit sibi cellulam in loco qui dicitur Eracleona. Et dū ibi a multis molestaretur: alterum locum introgressus est ⁊ similiter etiam ibi construxit habitaculū. Sed per insidias dyaboli quidam frater inuentus est ibi: qui per inuidiam semper iram cū eo habuit: propter quod surrexit inde: ⁊ ad propium reuersus est vicum: ⁊ fecit sibi illic quoq; cellulam: ⁊ reclusit se in eam. Post tempus autem aliquantulum congregati sunt senes de illo loco vnde egressus ē. Deducentes secum illum fratrem: cum quo habuit litem: quatenus rogarent eum vt rediret ad cellam suam. Postq̄ autem in vicinum locuz venerunt: tā melotes suas q̄ illum fratrem ibidem dereliquerunt. Ipsi vero profecti sunt ad senem. Et pulsantibus illis, aperta fenestra respexit eos: ⁊ cognouit: ⁊ dixit eis. Vbi sunt melotes vestre. At illi responderunt. Ecce hic in vicino sunt vna cum fratre illo: qui tecum iram habebat. Hoc postq̄ senex audiuit ⁊ illos cognouit. pre gaudio ostium per quod ingressus fuerat: cum securi confregit: ⁊ egressus cucurrit vsq; ad locū vbi erat ille frater: ⁊ cepit ipse prior penitentiam apud eum agere: ⁊ amplexatus est eū Et introduxit illos in cellam suam: ⁊ per tres dies conuiuatus est cum eis: qui nunq̄ habebat consuetudinem vt ieiunium solueret. Et postea surrexit ⁊ profectus est cum illis.

§.xci.

ABbas agathon solebat dicere. Nunq̄ litez habens cum aliquo dormiui: sed nec permisi aliquem mecum litem habentem dormire: quantum ad virtutem meam pertinuit: nisi prius cum illo in pace reuerterer.

§.xcij.

QUIdam duo senes in vna cella pariter sedētes ⁊ nunq̄ inter se vel qualemcunq; parū in cōtentione habuerunt. Dixit ergo vnus ad alterum. Faciamus vel nos vnam litem sicut ⁊ alij homines. At ille alter dixit ei. Nescio quemadmodum fit lis. Dicit ei ille. Ecce ego pono laterem in medio ⁊ dico quia meus est: ⁊ tu dic: quia non est tuus sz me: ⁊ ex hoc fit contentio ⁊ rixa. Et cum posuissent laterem in medio dicente vno quia meus est: ille alter primo respondebat: ego meum esse spero. Cum ille alter iterum diceret non est tuus sed meus tunc ille respondit. Et si tuus est tolle illum Quo dicto non inuenerunt quemadmodum litigarent.

§.xciij.

litis modus.

QUodam tempore oāte beato Macbario abbate vox ad eum personuit dicens. Macharii nedum mensuram duarum mulierum peruenisti: que in proxima habitant ciuitate. Quo audito: senex exurgens arrepto baculo in designatam peruenit ciuitatem. Cumq̄ ostium quesite domus atq; inuente pulsaret: egressa vna ex illis cum magna exultatione eum suscepit. Anas vtrasq; senex conuocatas ita est allocutus: propter vos tantum laborem veniens ex solitudine longinqua sustinco: vt opera vestra cognoscerem: que mihi vos condecet enarre. Cui ille sic dixerūt. Crede nobis sanctissime pater quia nec presenti nocte a maritoruz lectulis fuimus separate. Qualia ergo opera a nobis exāris. Sed senex in precibus persistebat vt ei vite sue ordinem declararent. Cui tunc ille compulse dixerūt Nos nulla inter nos sumus consanguinitatis affinitate coniuncte. Contigit autez vt duobus fratribus iungeremur. ⁊ cum bis quindecim annis in domo vna pater permanentes neq; turpe verbum altera dixit ad alteram: neq; litem aliquando cōmisimus. sed in pace hactenus viximus ⁊ consensuz tractauimus: quatenus pariter relictis maritis: in cō gregatione religiosarum virginuz pficisceremur: ⁊ multis precibus hoc a coniugibus nō valuimus obtinere. Quo non adepto inter nos ⁊ deum posuim⁹ testamentum: vt vsq; ad mortem nostram seculare verbum non loqueremur omnino. Que cum audisset beatus Macharius dixit. In veritate non est virgo neq; maritata neq; monach⁹: neq; secularis, sed deus tantum propositum querit: ⁊ spiritum vite omnibus ministrat.

§.xciij.

FRater quidam erat in congregatiōe inquietus ⁊ frequenter mouebatur ad iram. Dicit in seipso. Vado ⁊ solus habito in aliquo loco: ⁊ cuz non habeo cum quo dicā vel audiam: ero quietus: ⁊ quiescit a me passio ire. Egrediēs ergo manebat in spelunca solus. Una autem die implens sibi surriculam aque: posuit ibi in terram. Contigit autez vt subito verteretur. Ille vero implebat secundo. Et iterum versa est. Deinde tertio implens posuit. Et iterum versa est. Qui commotus furore tenuit vasculum ⁊ fregit. In se autem reuersus cognouit q̄ ab eodem demone iracundie sit illusus: ⁊ dixit. Ecce ⁊ solus sum ⁊ vincit me. Reuertar ergo in congregationez quia vtiq; labore ⁊ patientia opus est maxime dei adiutorium. Et exurgens reuersus est illo cum suum.

§.xcv.

BEatus macharius de semetipso referebat dicens. Dum essez iuuenis: ⁊ tamen in cella residerem: inuitū me tenētes clericū ordinauerūt in vico. Cū aūt ibi essem nolēs: sed in solitudinē refugissem ⁊ q̄dā mihi secularis ope meo vendito ministraret. ptigit quādā virgin ē per stupz vēris on⁹ accipere. Que dū a parentib⁹ a quo fuisset ꝓpressa requirit. Dixit illa. Anachoreta ille noster hoc i me scel⁹ ꝓpetrauit. Egressi ꝯo pentes puelle cōprehen

macharius patitur multa flagella pp. stupreū sibi impositum.

dentes me: suspenderunt meo collo vasa fictilia ⁊ p singulas semitas circūducebant me cede mactantes: atq; iusp[ro]bis vocib⁹ vna cū cachinno insultantes hic monachus filie nostre vim intulit. Cūq; me vsq; ad necem fustibus pene mulctassent: quidam ex senioribus dixit. Usque quo hunc peregrinū monachum cedendo interficitis. Sed ⁊ mihi ministrāti ⁊ ruboze pfuso iniurias irrogabāt dicētes. Ecce quid fecit tuus sanctus: cui tu testimonium perhibebas: parentes aūt puelle dixerunt: nulla hunc ratione dimittimus: nisi p alimentis puelle pstandis aliquis p ipso satisfactor accesserit. Quod dū ministrāti mihi vt faceret innuissem: interposita me sua fide suscepit. Itaq; regressus ad cellulaz: quātascūq; inueni sportellas ei contribuebam: quibus venditis: victum mihi coniugiq; mee ministraret. Dicebaz aūt. Ecce macbari inueniſti tibi vxorē: necesse est ergo amplius operari: vt eā valeas enutrire. Et tā diebus q̄ noctibus opabar: vt ei victum ministrarē. Sciebā enī q; deus iudex ⁊ testis ē in omnibus. Sed qñ illi tps pariendi aduenit: die⁹ plurimis magnis stridoribus cruciata parere non potuit. Que quid rei esset: ab obstetricibus requirit. Illa vero respondit. Quia anachoreta illi causam non habenti: crimen imposuit: Nam me iuuenis vicinus noster ille compressit: quod cum ille qui mihi ministrabat audisset: gaudio repletus festinus aduenit dicens: infelicem illam puellam pduq; fateretur q̄ tibi calumniam frustra contexit: parere nullatenus potuisse vociferans: sed ⁊ omnes vicinos postulans venire: ⁊ ad te me misit veniam a te postulare. Que ego cognoscēs ne me ipsi homines molestarent festinus abscedens in scitbia perueni ⁊ hec est causa nostri a d ista loca aduent [.§.xcvj

QUidam frater requisiuit abbatem Poemenem dicens. Quid faciam pater quoniaz cōturboz a tristitia? Dixit ei senex. Neminem pro nihilo despicias nullum condemnes: nulli detrabas. ⁊ dabit tibi dominus requiem.

§.xcvij.

DIcebat abba poemen de abbate Isidoro quia solus ipse se cognouisset. Naz quotiēs illi cogitatio sua dicebat: quia magn⁹ es: tūc ⁊ ipse respondebat ad se: nunquid talis sum qualis anton⁹: aut certe abbas Pambo: vel reliqui patres q̄ deo placuerunt: quotiens ergo hec cogitabat: requiescebat. Quando vero inimicus conturbans eū suggerebat ei desperationem: ⁊ penas dicens quo niam post hec omnia iturus es in tormēta dicebat iterum ipse. quia q̄uis ego in tormenta mittar: tamen vos subtus me inuenio.

§.xcviij.

ABbati moysi frequenter apparuerunt a spiritus mali dicētes. Prevaluisti nobis Moyses: ⁊ nihil tibi possumus facere: ⁊ quotiens te in desperationem humiliare volumus exaltaris quotiens autem exaltaris: ita te humiliaz: vt null⁹ de nobis accedat ad te.

§.xcix.

QUm quidaz abbatē sisoyum frequenter ta-

3. requiez dedat multiū dēnātis: nec detraheti alicui nec aliquē despicienti.

lem sermonem requireret: quid faciam pater quoniam cecidi respondit surge. At ille respondit. Exurrexi. Et iterum se cecidisse confessus est Ait senex Et iterum surge. Cum autem frater frequenter se surrexisse: ⁊ frequenter se cecidisse narraret: eodem sermone senex vtebatur exclamans. Non cesses exurgere fili. Cum frater. Usq; quo possum surgere pater explana. Tūc senex ait. Quousq; aut in bono opere aut in malo deprehensus occumbas In quo enim opere homo deprehensus fuerit in eo iudicabitur.

§.c.

QUidam senex temptabatur a cogitationibus graviter per annos decem: ita vt iam desperaret dicens. Perdidi iam animam meam: si quatenus semel perij: iam reuertar. ad seculum. Cum autem proficiscerentur: venit ad eum vox dicens. Decem anni in quibus certasti corone tue erunt. Reuertere ergo in locum tuum: ⁊ ab omni mala cogitatione libero te. Et statim regressus permansit in cepto opere. Nō est ergo bonū desperare se quēq̄: propter cogitationes. Ille enim magis nobis coronam prouident: si viriliter eas pertractantes transierimus.

§.ci

QUodam tempore abbas antonius dum q resideret in beremo spiritu temptatus accidie dicebat ad deum. Domine saluari desidero: sed cogitationes varie non me permittunt. Quid faciam in tribulatione mea vel quomodo saluar ivaleam? Dignanter ostende. Et post paulum surgens quendam sibi similem conspicatur: sedentem torquentem funiculum: ⁊ surgentem ex opere ⁊ orantem. Erat autem ad emendationez angelus Antonij destinatus. A quo etiaz hunc sermonez audiuit. Et tu ita faciens Antoni: saluaberis. At ille summo gaudio cumulatus: accepta confidētia: saluatus est.

§.cij.

QUidam frater requisiuit senem dicens. a Quid faciam pater: quoniam nulla opera facio monachi: sed in negligentia constitutus comedo: ⁊ bibo ⁊ dormio: ⁊ de boza in bozam transgredioz de cogitatione in cogitationem: ⁊ propterea contristor: ⁊ deficio? Cui senex ait. Tu sede in cella tua: ⁊ fac quod potes sine perturbatione animi: ⁊ confide in deum quia qui sedet in cella sua propter deuz inuenietur in loco illo vbi est abbas antonius.

§.ciij.

VIter frater requisiuit abbatem Achillez a dicens. Cur sedens in cella mea patioz accidiam? Cui senex ait. Quia necdum vidisti requiem fili: quam speramus: neq; tormenta que timemus. Si enim ea diligenter inspicires. Etiam si vermibus plena esset cella tua vsq; ad collum: tu tamen in ipsa iaceres sine accidia.

§.ciiij.

QUidam frater abbatem Antbonium requisiuit dicens. Quid obseruādo deo placebo?

ad deo placēdū ista seruanda.

Rndit senex. Quod demando tibi custodi. Quocunq; vadis deum semper habeto pre oculis tuis. Et quodcunq; opus exerces: sume ex diuinis scripturis exēpla: & in quocunq; loco resederis: ne inde citius mouearis: sed patiēter in eodem loco cōsiste. Hec enī tria custodiēs salu' efficieris. §.cv.

cella seruāda

QUidam frater cum expetisset sermonē ad abbatē Moysen dicit ei senex. Vade & sede in cella tua. Cella autē tua omnia te pōt instruere: si ibi pmāseris. Sicut enī piscis ex aqua eductus statim moritur: ita & monachus perit si foras cellā suaz voluerit tardare. §.cvj

QUidam frater requisiuit abbatē Poemenē. Si melius est remotius an cum alijs manere. Respondit senex, homo si seipsum reprehendit: vbicq; potest persistere. Si autē se magnificat nusq; stat: sicut scriptum est. Qui se existimat aliqd esse cum nihil sit: ipse se seducit. Quicquid enim boni fecerit homo: ne exultet in eo: quia mox perdet illud. §.cvij.

HAliquando venit ad abbatem Zenonem: in Syriam aliquis frater egyptius: & cepit cogitationes proprias accusare presente sene. Ille autem admirans dixit. Egyptij virtutes quas habēt celant: & vitia que non hñt manifestant. Syri autē & greci virtutes quas non habēt p̄dicant: & vitia q̄ habēt abscondunt. §.cviij.

nō laudari ab hominibz meliz ē q̄z laudari.

Uidam senex dixit: qui ab hominibus amplius honoratur aut laudatur: non parum anime damnum patitur: qui autem penitus ab hominibus non honoratur: desuper gloriaz a deo accipiet. Idem dixit fieri non potest vt simul & herba nascatur & semen. Ita impossibile est vt laudem & gloriam secularium habentes simul etiaz et fructum faciamus celestem. Idez dixit. Sicut thesaurus manifestus minuetur: ita & virtus operit publicata. Naz sicut cera a facie ignis soluitur: ita & anima per laudez resoluta perit ab intētione sua.

vana gloria ad cogitādū.

Idem dixit. Quando cogitatio vane glorie vel superbie te impugnat: perscrutare teipsum si omnia dei mandata seruasti: si inimicos tuos diligis: si gaudes in gloria inimici tui: & contristaris in deiectione eius: si apud te babes: quoniam seruus inutilis sum & plus omnibus hominib' peccans: & nec sic tunc tamē aliquid grande sapias tanq̄ aliquid boni feceris sciēs; q̄ elata cogitatio omnia illa bona dissoluit. §.cix.

nemo dicat dnm in hoc nepe ē Jā mortuz sm̄ seculo: nā diabolg nec dū ē mortuz

Uidam senex cum venisset ad alium senez: dicit ei. Ego iam moriuus suz seculo huic. At ille alter respondit. Ne confidas in teipsum: donec egrediaris de corpore hoc. Nam & si tu dicas: quoniam mortuus sum: diabolus tamen necdum est mortuus: cuius innumerabilia sunt artis mala. §.cx.

IEjcebant de quodam sene quia fuerit quinquaginta annos nec panem comedens nec facile aquam bibens. Et dicebat: quia extinxi fornicationem: & auariciam & vanam gloriam. Et veniens ad eum abbas Abraam audiens q̄ hoc dixisset: dicit ei. Tu dixisti hūc sermonē. Et ille respōdit. Etiā, & dixit ei abbas Abbraā. Ecce intra i cellam tuam & inuenies super mattam tuam mulierez potes non cogitare quia mulier est. Et ait. nō, sed repugno cogitationi mee vt non tangam illam. Dicit ei abbas Abraā. Ecce nō interfecisti fornicationem: q̄ viuit passio ipsa: sed alligata est. Iteruz si ambulas in via & vides lapides & testas vasorum & inter ipsas iacens aurum potes mente tua auruz quod vides velut lapides reputare. Et rndit non. Sed resisto cogitationi mee ne colligam illud: & dicit ei Abraam. Ecce ergo viuit passio: sed alligata est. Et dixit iterum abbas Abraam. Si audieris de duob' fratrib' q̄ vnus diligit te & bona loquitur de te alius autem odit & detrahit tibi & venerint ad te vterq; equaliter suscipis: & dixit. Nō: sz extorqueo animo meo vt similiter benefaciā ei qui me odit sicut & illi qui diligit me. Et dixit ei Abraā. Viuūt ergo passiones: sed tantūmodo a sanctis viris quodā modo ligantur. §.cxj

q tibus beremi: & sedebat quiescens: vnus autem secularis religiosus ministrabat ei.

Contigit autem vt filius secularis illius infirmaretur. Multis ergo precibus postulabat senez: vt veniret in domum suam: & faceret orationem pro infante. Exurgens autem senex ambulabat cum eo. Ille autem precessit & ingressus in domum suā dixit. Uenite in occursum anachorete. Quos cum vidisset de longe egressos cum lampadibus sensit q̄ ad se venirent. Despolians itaq; se vestimenta sua misit in flumen: & cepit ea lauare stans nudus. Ille autem qui ministrabat ei erubuit & rogauit homines dicens. Reuertimini senex enim noster sensuz perdidit. Et veniens ad eum ait illi. Abba ad qd hoc fecisti? Omnes enim qui te viderunt dixerunt quia demonem habet senex. Cui ille. Et ego hec volebam audire. §.cxij.

CUm quidam iudex prouincie abbatez Moysen vellet adorare: audiens ille fugiebat de loco suo. Et cum obuiam forte illi fuisset: requisiuit iudex ab eo dicens. Dic nobis: vbi est cella abbatis Moysi? At ille respondit. Quid illum vultis videre hominem stultum & hereticum. Quod cum audisset iudex veniēs ad ecclesiam: retulit clericis dicens. Ego quidem diuersa audiēs de abbate Moyse: volui ab eo benedici: sed quidam veniens, mihi obuiam monachus retulit de eo q̄ esset hereticus. Quod cum audissent clerici contristati sunt. Et ceperunt interrogare eum qualis esset monachus ille: qui hoc ei dixisset. Ille autem respondit. Senex erat & veterrimis indutus vestimentis: longus & niger. Et tunc cognoscens ex relatione eorum: quia ipse erat Moyses: satis miratus discessit. §.cxiij.

Abbas Sysoius cū habitaret in mōte in quo erat beatus Antbonius reclusus quida secularis ad eū cū filio ppio p̄cipiēde būdictionis gratia pperabat. Contigit aūt vt infans mozeret in via. Quē pater sine vlla pturbatione mēris sublatū cū fide portauit ad senē: ingressusq; cellulā: tam se q̄ infantē piecit in terrā: vt est moris postulantiū būdictionē. Oratione aūt expleta exurgens pater egressus est: filij cozpusculo derelicto ante pedes abbatis, quē cum adbuc senex orādi causa iacere speraret: surge inquit fili & egredere defunctum enī esse nesciebat. Confestimq; puer exurgens egressus est. Cumq; vidisset pater eius: obstupuit regressusq; in cellulam adorato sene: tā causam filij q̄ luctuz cum fide narrauit. Sed senex valde mestus effectus est: non enim a se quicq̄ talevolebat audiri factum. Sed per discipulum suum bomini illi ne cuiq̄ vsq; ad transitum suuz hec diceret imperauit. §.cxiij.

QUam quidam secularis in ecclesiaz veniens ab immundo spiritu teneretur: & cū omnes orationem facissent: & nullatenus spiritus immundus ab eo egrederetur: dicūt ergo inter se fratres. Quid possumus buic spiritui facere. Nemo potest illum expellere nisi abbas Besarion. Sed si diximus hoc: ille nec ad ecclesiā acq̄escet venire. Sed faciamus taliter: quoniam ante oēs solet ad ecclesiam venire: hunc qui patitur faciamus sedere: & postea dicamus abbati. Abba suscita hunc dormientem. Fecerunt ita. Et veniente abbate Besarione: steterunt omnes in oratione & dicunt ei. Abba suscita etiam istum, dormiētem. Ille aūt excitauit eum dicēs. Surge & egredere foras. Et mox ab eo egressus est spiritus immundus & sanus effectus est ex illa hora. §.cxv.

GRat quidam babēs filiū paraliticū in egypto attulit eū in cellā beati Besarionis abbatis: & reliquit eum super ostium plorantem & discessit longe. Cepit ergo infans flere. Cum autem senex per fenestram vidisset eum dixit. quis te huc detulit fili? Cui infans respondit. Pater meus detulit me: & ipse discessit. Cui senex dixit. Surge & adiunge illi. Et mox sanus effectus surrexit: & pervenit ad patrē suuz. §.cxvj.

DIxit abbas mutues. Quantum homo deo appropinquauerit: tantuz se peccatorē videbit. Esaias enī ppheta videns dñm miserū se & imūdū vocauit. Nos ergo non simus hic fine sollicitudine. Dicit enim scriptura. Qui stat videat ne cadat. Incerti ergo navigauim' in hoc mundo. Sed nos quidē quasi in trāquillo mari navigare videmur: seculares vo quasi in periculosis locis. Nos quasi in die sole iusticie illustrari: illi vero in ignoratia quasi p noctē. Sed frequēter contingit vt secularis in tenebrosa nocte navigans propriam navim saluet nos autem dum in tranquillo navigamus: sepius et ipsa securitate negligimus: & primum humilitas q̄ religiosos: q̄ si securos: et negligētes.

tis gubernaculū relinquentes sepe periculosa naufragia patimur. Sicut enī impossibile est navim sine mam fieri sine clauis: ita ipossibile est bominē sine humilitate saluari. Idē dixit. Humilitas nec ipsa irascit: nec alios pmittit irasci. Idē dixit. Humilitas est si q̄s peccauerit in te frater tuus anteq̄ peniteat ille indulseris ei. §.cxvij. humilitas ē.

ABbas macharius dum diuculo palmarum folia portans ad cellam suam reuerteret occurrit ei dyabolus cum falce preacuta: volensq; eū percutere non valebat. qui exclamans dixit. Magnam a te vim patior o Macbari: qui cum tibi cupio nocere non valeo: dum te quecunq; facis ego magis exuperem. Tu ergo ieiunas interdum: ego nullo vnq̄ cibo reficior. Tu spevigilas me3o sopor nunq̄ oppressit. Sed in vna re me vincis ipse p̄fiteor. Cum ab eo rem ipsam beatus Macbarius requisisset bumilitas tua dixit sola me vincit. Hec dicente inimico. Et extēdente beato Macbario manus suas ad orationem spiritus immundus iter auras euanuit. §.cxviij. diabolg in qno macharius vincebat et in reliquo ab eo. humilitas.

QUidam ex senibus monachozum beremita fuit: quē quidā a spiritu malo corepto et spumans fortiter eum in maxillam pcussit. Senex autē prebuit illi alteram maxillam vt feriret diabolus autē non sufferrēs incēdium bumilitatis ei' statim discessit. §.cxix. humilitatē de mon timet.

Uidam ex patribus dicebat. Omnis laboz monachi sine bumilitate vanus est. Humilitas enim p̄cursoz est charitatis. Sicut Jobannes erat p̄cursoz Jesu: omnes trabens ad eum: ita & bumilitas attrabit ad charitatem id est ad ipsum deum, quia deus charitas est. §.cxx. humilitas q̄nta sit. applicā scripture bona.

Uodam tēpore abbas Macbarius dū ad q montē nitrie ascenderet: discipulo suo vt parum p̄cederet imperauit. Qui cum ante illum pgeret: obuium babuit quendam sacerdotē idolozum: cursu concito venientē & lignū grāde portantē. Cui exclamans ait. Quo curris demon. At ille iratus tantis eum plagis affecit: vt exanimē pene relinqueret. Et relicto eo sacerdos idolozum iterum currebat: progressusq; parū obuiauit beato Macbario. Qui ait ad eum. Saluēris liberator! saluēris. At ille admiratus respondit. Quid in me boni conspexisti: vt me ita salutares. Cui senex ait: q̄z vidi te laborantem & curris ignoranter. Cui sacerdos dixit. Et ego salutatione tua cōpunctus magnum seruum dei te cognoui. Nam alter nescio q̄s miserabilis monachus occurrens mihi iniurias fecit: sed & ego plagas illi pro verbis imposui. Tunc apprehendens pedes beati Macbarij clamabat dicens. Nisi me monachum feceris non desistam. Pergēteq; pariter venerunt ad locum vbi cesus frater iacebat. Quem vtriq; tollētes quoniam grauidi non poterat manibus in ecclesiam pertulerūt. Cum autem fratres vidissent sacerdotē illum bea- vide totū de sacerdote idolorū q̄ so.

sum Gacharium comitantem stupefacti cum admiratione monachum illum perficiunt: et multi propter illum ex paganis facti sunt christiani. Dicebat ergo abbas Gacharius: quia sermo superbus ⁊ malus etiam bonos viros conuertit ad malū: sermo vero humilis ⁊ bonꝰ: etiā malos mutat in melius. §.cxxj

SEpe dicebat beatus Antbonius: nisi pistoris mole oculos operiret mercedem suam recipiens ipse consumeret. Ita ⁊ nos per dei dispensationem tegumen accipimus: vt ea que operamur bona nō valeamus attendere: ne nosipsos beatificantes postimus extolli: ⁊ mercedē propriam amittamus. Nam ⁊ ob hoc quando relinquimur in sordidis cogitationibus: necesse est vt hoc tantūmodo prouideamus: vt nosipsos ⁊ nostram sentētiam condēnemus: ne ea que sunt in nobis sordida illud paruum bonum opus nostrum in nobis obscurent. Nunq̄ enim homo bonus est: etiam si bonꝰ esse desideret: nisi deus habitauerit in ipso: quia nemo bonus nisi solus deus. Oportet ergo vt nosipsos semp incusemus. Quando enim se quisq̄ reprehēdit: mercedē propriam non amittit. Ite beatus Antbonius retulit vidisse omnes laqueos inimici sup vniuersam terram extentos: ⁊ cum suspirās dixisset: quis hos poterit transire: vocē ad se dicētē audiuit humilitas sola ptransit Antboni: quaꝫ nullo modo valēt superbi contingere. Ite beatus Antbonius dum in cella propria oraret venit ad eum vox dicēs. Antboni nondum pueniſti ad mēsuram cozziarij: qui est in Alexādria. Quo audito senex surgens mane arrepto baculo in ciuitatē Alexandriā festinus venit. Cumq̄ ad designatum hominem fuisset ingressus ille viso tanto viro obstupuit. Cui senex dixit. Refer mihi opa tua q̄ppter te relicto deserto huc veni. Qui rñdēs ait. Nescio me aliq̄n aliquid boni perpetrasse. Unde ex cubili propio mane consurgens anteq̄ in opere meo resideam dico q̄ omnis hec ciuitas a minore vsq̄ ad maiorem ingrediūtur regnuꝫ dei propter iusticias suas: ego autē solus propter peccata mea penam beredito sempiternam. Quod verbum anteq̄ quiescam sero ex cordis mei recēsco veritate. Quod audiēs beatus Antbonius respondit. In veritate fili: sicut bonus artifex sedēs in domo tua cum requie regnum dei adeptus es: ego autē veluti sine discretione omne tēpus meum in solitudine conuersatus. Necdū verbi tui assumpsi mēsuram. §.cxxij.

Uidam frater requisiuit abbatē Poemenē dicens. Quid est pater quod ait apostolus. Omnia mūda mūdis? At ille dixit ei. Si quis ad hunc sermonē poterit pueniꝛe vt euꝫ intelligat: videbit se minorē esse totius creature. Cui frater. Et quomodo possum me minorē videre eo q̄ homicida est? Respondit senex. Si potuerit homo ad hunc sermonē apostoli pueniꝛe: ⁊ viderit bouem qui forte occidit alium. dicit in semetipso. Iste qui dē hoc solum peccatū fecit: ego autē omni hora homicidium cōmitto meipsuꝫ peccando interficiens. Et cum frater requireret: quomodo hoc possit fieri? Rñdit. Hec sola iusticia ē bouis, vt semetipm reprehēdat. Tūc em̄ iustus ē cū sua pctā odēnat. §.cxxij

Um sederent quidam fratres prope abbatē Poemenē: vnus alium quēdam fratrē laudauit dicens. Bonus est ille frater qui mala boꝛet. Cui senex ait. Et quid est mala boꝛere. At ille nesciēs q̄d ei respōderet petebat dicēs. Dic mihi quid est maluꝫ boꝛꝛere. Cui senex ait. Ille boꝛet mala qui sua peccata boꝛet: ⁊ oēm fratrem suum beatificat ⁊ diligit. §.cxxiij.

QUidam frater requisiuit abbatē Poemē dicens. Quomodo potest homo vitare ne loquatur maluꝫ de proximo suo? Rñdit senex. Ego ⁊ primus meus due imagines sumus: ceuꝫ ergo meā imaginem reprehendero: inuenitur imago fratris mei apud me venerabilis. Quādo aūt meam laudauero. tunc fratris mei imaginē paruam respicio. Tunc ergo de alio non detracto: si semp meipsum reprehēdo quia magnum virum despicit qui seipm non considerat. §.cxxv

DIcit abbas ypericius: quia sicut leo terribilis est ona gris: sic monachꝰ probat? cogitationibus concupiscētie. Dixit iterum supꝛa quod ieiunium frenum est monacho aduersus peccatuꝫ. Qui autē abiicit ieiuniuꝫ. velut equus feruens de siderio femine raptur. Dixit iterum qui supꝛa: sicatum ieiunio coꝛpus monachi animam de profundo eleuat exiccat fistulas delectationuꝫ. Dixit iterum qui supꝛa. Eastus monachus in terra bonoꝛabitur ⁊ in excelso coꝛonabitur. Dixit iterum qui supꝛa. Monachus qui non retinet linguam suam in tēpoꝛe furoꝛis: nec coꝛpoꝛalium passionuꝫ retentoꝛ erit aliq̄n. Dixit iterū qui supꝛa. Uerbū malū nō pferat os tuū: q̄n vitis nō affert spinas. Dixit iteꝛ qui supꝛa. Bonū ē māducare carnē ⁊ bibere vinū q̄ māducaꝛ carnes fratꝛis. Dixit iteꝛ q̄ supꝛa. Susurrās serpens euā eiecit de paradiso. Huic ergo similis est qui proximo suo obloquitur: quia audientis se animam pdit: ⁊ suam non saluat. Dixit idem qui supꝛa. Acta est aliquando festiuitatis in scithia: ⁊ deerunt seni in calice vinū. Qui abiiciens ait. Tollite a me moꝛtē istam. Quod videntes alij qui cum ipso edebant nec. ipsi biberunt. Alia vice allatum est vasculum vini de primitijs: vt daretur fratribus ad singulos calices. Introiens autē quidaꝫ senex ⁊ videns quia vinum acceperant fugit. incriptamq̄ cecidit. Et cum audissent sonum currētes inuenerunt fratrem semianimē iacentem: ⁊ ceperūt eum obiurgare dicentes. Bene tibi contigit: quia vanam gloꝛiam habuisti. Abbas aūt refrenās eos dixit. Dimitte filium meum: bonum opus fecit: triuit dñs: quia non reedificabitur cripta hec tēpoꝛibus meis vt cognoscat mundus: q̄ propter calicem vini cecidit cripta, nra eccl sotterranea §.cxxvj.

SOlebat dicere abbas Jobānes. Paruā sarcinam dimisimus id est nosipsos reprehendere ⁊ graues portare elegimus id est vt nos iustificemus ⁊ alios condēnemus. Aliquādo factus est cōuentus in scithia: ⁊ loquebantur patres de quodaꝫ fratre culpabili: abbas autez pꝛioꝛ tacebat: postea autē surgens egressus est: ⁊ tollens saccum implexuit harena: ⁊ poꝛtauit in humeris suis: ⁊ mittēs in sporta modicum de hac harena poꝛtabat ē ipsaꝫ in ante. Interrogatus a patrib? quid esset ille respondit. Saccus iste qui multum harene habꝫ mea peccata sunt: quoniaꝫ multa sunt: ⁊ posui ea retro me ne doleam p ipsis ⁊ ploꝛē: ista autem modica harena pctā sunt fratris istiꝰ: ⁊ sunt ante faciē meam: ⁊ ipsis exercitio iudicans fratrē. Quod non opoꝛtet ita fieri: sed peccata mea ante me magis esse. Et de ipsis cogitare sepe: ⁊ rogare deum vt ignoscat mihi. Audientes autē patres dixerunt. Uere hec est via salutis. §.cxxvij.

UEnit abbas isaac de thebaida in gregatiōnē fratrū ⁊ vidit quēdā de fratrib? culpabilē ⁊ adiudicauit eū. Cū aūt regrederet ad heremū venit angelus dñi: ⁊ steꝛit ante ostiū celle eius dicēs. Non te dimitto intrare. Ille autē rogabat vt eius culpa manifestaꝛet. Et respondēs angelus dixit. Deus misit me vt dicerē tibi. Ubi iubes vt mittam illū fratrē quē adiudicasti. Et statim abbas Isaac penitētiam egit dicens. Peccaui ignosce mihi. Et ait angelus. Surge ignouit tibi deus: sed custodi decetero ne adiudices quēq̄ priusq̄ iudicet euꝫ deus. §.cxxviij.

QUontigit fratri cuidam culpa in cenobio et dum a ceteris increpaꝛetur ad abbatē profectus est Antbouiū. Et assecuti sunt eum fratres volētes cum reducere: ceperuntq̄ ei culpas exproꝛbꝛare. Ille vero feciſſe culpam denegabat. Inuentus est ibi Abbas Papbuncius cui cognomē erat Cephalus: qui talē retulit in congregatione fratrū inauditā parabolam. Uidi inquit in ripa fluminis hominē vsq̄ ad genua in limo demersum: veniētes autē vt eum poꝛrecta manu extraheꝛēt vsq̄ ad collum demerserunt. Tunc beatus Antbonius de beato Papbuncio ait: Ecce homo qui ex veritate potest animas saluare. Quo fratres illiꝰ sermone compuncti agētes penitētiam euꝫ qui discesserat ad cenobium reuocauerunt. §.cxxix.

DIxit quidā de seniꝛib?. Si videris aliquez peccārē ne mittas culpā in eū sed ī illū q̄ impugnat eū apud temetipsuꝫ dicēs. Ueh mihi q̄ sicut iste nolēs victus est sic ⁊ ego bodie vel eras et plange ⁊ inquire dei solatium. Nemo enim vult peccāre: sed oēs decipimur. §.cxxx.

Uidam tbimotheus anachoꝛeta: negligentē fratrem aliquem audiens interrogante ipsius abbate: quid illi fratri faceret dedit consilium vt eum expelleret. Cum ergo ille fuisset expulsus: temptatio venit ad tbimotheum. Et cuꝫ nō daret q̄ silium alium expellēdi plozaret inconspectu dei ⁊ diceret misere mei venit ad eū vox dicens. Tbimotbee ideo tibi hoc venit quia fratrem tuum in tempoꝛe sue temptationis desperasti. §.cxxxj.

Icebāt autē quia narrauerit aliquis sanctoꝛum patrū vidisse se quatuoꝛ ordines in celo quoꝛum primus erat hominū infirmoꝛ ⁊ gras agētiū deo. Scōs ordo erat hospitalitatē sectantium ⁊ instanter ministrantiuꝫ eis. Tertius ordo in beremo commanentium ⁊ non videntium homines. Quartus ordo erat qui ad obedientiā spiritalib? patrib? se subiiciūt ppter deum. Uterbatur ergo ordo obediētium toꝛque aurea ⁊ maioꝛē gloꝛiam q̄ alij habebat. Ego autē dixi ei: qui mihi hec omnia ostēdebat. Quō iste ordo qui paruꝰ est maioꝛē gloꝛiam hz q̄ alij ordines. Et respondens dixit mihi. Quia q̄ hospitalitatē sectant? ex pꝛopꝛia? voluntatē id ipsum faciunt. Similiter q̄ in beremo se relegant arbitrioꝛe de seculo recesserunt. Hic autē ordo qui se ad obediēdum dedit oēs volūtates suas abiiciens pēdet ad deum ⁊ ad iussionē spūalis patris propterea ⁊ maioꝛē gloꝛiam hz. Quapropter o filij bona est obediētia que ppter deum fit. Intēdite ergo filij virtutis huiꝰ aliquod ex parte vestigiū. Obediētia salus est omnium: obedientia genitriꝛ est omnium virtutum: obediētia regni celoꝛum inuētriꝛ est: obediētia celos aperit ⁊ hominē de terra eleuat: obediētia cohabitatrix est angelorum: obedientia sanctoꝛum omnium cibus est. Ex hac enim ablactati sunt ⁊ p hanc ad perfectionem peruenerunt. §.cxxxij

QUidā senex dixit. Quia si quis fratri suo inuerit cām cū timoꝛe dei ⁊ cuꝫ humilitate sermo ille qui ppter deū fit cōpellat frēm suum obedire ⁊ facere quod iniunctū est ei. Si aūt obedire quis cupiēs non p̄m timoꝛem dei: sed ex aūtoꝛitate ⁊ pꝛopꝛia voluntate fratri voluerit imperaꝛe: videt deus absconsa coꝛdis: ⁊ non illū permittit vt obediat imperanti ne faciat quod illi pꝛeceptum est quia manifestum est opus dei quod fit propter deū ⁊ manifesta est omnis aūtoꝛitas que per iactantiaꝫ oꝛdinatur. Quecunq̄ enim ex deo sunt a pꝛincipio humilitatem habent: que autem ex aūtoꝛitate ⁊ iracundia aut scurrilitate vel conturbatione ex diabolo sunt. §.cxxxiij.

ABbas Siluanus habebat discipulū nomine Garcū: cuiꝰ obediētia erat magna: ⁊ propterea senioꝛ diligebat eū. Habebat aūt ⁊ alios vndecim discipulos q̄ tristabant eo q̄ illū plus diligeret. Quod postq̄ alij senes audieꝛūt mesti venerūt ad eū vt ei renūciaꝛēt: quia fratres illi qui cum eo erant tristabantur. Sed anteq̄ illi aliquid faterētur: ipse cū illis ad singuloꝛ cellas pfectus est. Et vnumquēq̄ noīe pꝛopꝛio vocauit dicēs. Egredere foras frater: quia opus te habeo. Et nullus ex illis voluit egredi. Uenerunt autem post omnes ad cellam Garcī: ⁊ cum pulsasset ostium voca-

a q̄s hostet mala ad hoc vt sit bonꝰ
b. q̄lē nō loq̄ malū de pximo.

a ꝯjudicates et reprehendetes alios

bonꝰ fmo malus bonos facit. egr mo malꝰ.

humilitas.

humilitas cori arii abbatis abbatis exaudit.

omnia mūda mūdis: et q̄lē cōmixtio humilia bimr.

3 jejunium monachum fortem ꝯ curnessa ait. et castitas hūt et in alijs honorabilem

uit nomen eius: ille aũt mox vt audiuit vocẽ senis foris egressus est. Et ingressus abba in cellã Dar ct: qm̃ scripto: erat: reperit quaternionẽ quẽ scribe bat, ⁊ inuenit quod in qua bora vocatus est litterã quã faciebat mediã dereliquit: tantũmodo vt obe dientiã adimpleret. Noluit aũt post auditã vocem senis litteram o:quã ceperat cõplere. Unde illi alij senes dixerũt ei. In veritate quem tu diligis ⁊ nos iam diligimus: quia ⁊ deus eum propter suam obe dientiam diligit. §.cxxxiij.

obedies dilige dg qz eum deo dilexit

SEnex quidã solitarius habuit quendã mini strum manentẽ in possessione. Contigit autẽ semel: vt tardante ministro deficerẽt necessaria se ni. Et cum tps intercessisset: ⁊ non veniret minister ille defecerunt que necessaria habebat senex ad vi ctum: ⁊ qõ operarer manibus suis. Qui cũ affligeꝛ non habendo qõ labo:aret: neq; vnde viueret: dixit discipulo suo. Uis vt vadas ad possessionẽ illam: vt voces nobis ministrũ qui solet nobis affer re que opus sunt nobis. Ille respondit. Quod iu bes facio. Differebat aũt senex non pſumens mit tere fratrẽ. Et cũ sustinerent ⁊ tribularenꝰ non ve niente ministro illo dixit iterũ senex ad discipulum suũ. Uis ire ad possessionẽ ⁊ adducere eũ. Et ille re spondit. Quod vis facio. Timebat aũt ⁊ discipul⁹ eius descendere ad possessionẽ ne forte scandalize tur aliunde: sed ne inobediens esset patri suo: acq; uit abire. Dicit aũt ei sener. Uade ⁊ credo in deum patrum meo:um: quia proteget te ab omni tẽpta tione. Et facta o:atione direxit eum. Ueniens aũt frater i possessionẽ requisiuit vbi maneret minister ille. Et inuenit hospitium eius. Contigerat aũt eũ cũ suis oĩbus ad memoriã parentũ suo: extra pos sessionẽ inuenirꝰ: ⁊ nõ inuenit ibi quenq; : excepta vna filia eius que vt pulsantẽ fratrẽ audiuit venit ad ostiũ ⁊ aperuit ei. Et cũ interrogaret eã de patre suo: illa borata est eũ vt intraret hospitiũ: simul ẽt ⁊ trabebat eũ. Ille vero non acquiescebat intrare.

pp obediciaz liberatiue a formicatione.

Sed cũ diu cogeret: ꝓualuit eũ introducere ad se ⁊ completa est eius ⁊ cepit illicitare eũ ad cõmixtio nem corporis eius. Ille autem videns se trabi ad luxuriam: ⁊ cogitationibus confundi ingemiscens clamabat ad dñm dicens. Dñe ꝓpter o:ationes pa tris mei libera me in ista bora: ⁊ dum dixisset subi to inuentus est ad flumẽ pgẽs ad monasteriũ ⁊ re stitutus est illesus ad abbatẽ suum. §.cxxxv.

duo frẽs carnales habitant in eremo alter obediẽs.

DUo fratres carnales venerunt habitare in quodam monasterio: ex quibus vnus erat preclare continentie. alter obediẽtie magne cui di cebat pater. Fac boc ⁊ faciebat: ⁊ fac illud ⁊ facie bat: manduca mane ⁊ manducabat. De qua re ma gnam in monasterio opinionẽ habebat: q; ita obe diens existebat. Uictus est frater ille continẽs ad uersus eum inuidia: ⁊ dixit in semetipso. Ego pro bo istũ si bz obedientiã: ⁊ accedens ad patrẽ mona sterij dicit ei. Mitte mecũ fratrẽ meũ vt eam⁹ alicu bi: ⁊ dimisit eos abire: ⁊ assumẽs eum frater ille ab stinens voluit eum temptare. Et cũ veniret ad flu men vbi erat multitudo cocodrillorum dicit ei. De scende in flumen ⁊ transi: ⁊ mox ille descendit. Ue nerunt cocodrilli ⁊ lingebant corpus eius: in nullo ledentes eum. Quod cũ vidisset frater eius: dicit ei Ascende de flumine: ⁊ cum iter ageret inuenerũt corpus humanum iacens in via. Et dixit ille absti nens ad fratrem suum. Si habuissemus aliquidve stitum: iactaremus super corpus illud. Et respon dens ille obediens fratri dixit. Magis oremus for sitan surget. Et stantibus illis ad o:ationem: atq; o:antibus intente: surrexit mortuus ille. Quo fa cto gloriatus est abstinens frater ⁊ dixit. Pro con tinẽtia mea suscitatus est mortuus hic. Omnia au tem hec reuelauit deus abbati monasterij eorum: ⁊ qualiter temptauerit fratrem suum de cocodrillis ⁊ quomodo suscitatus fuerit mortuus: ⁊ cum veni sent ad monasteriũ dicit abstinẽti illi abbas. Qua re ita fecisti fratri tuo. Ecce tantum per obediẽtiã eius surrexit mortuus ille. §.cxxxvj.

q

Uidam ex senibus de scitbia discipulum suum transmisit in egyptum: vt ei camelũ deferret qui sportellas quas fecerat por taret in egyptum. Cum autem deduceret camelus alter senex obuius ei dicit ei. Si scissem frater quã do ibas in egyptum dixissem tibi vt ⁊ mihi alterũ camelum deduceres. Quod cum ille frater ꝓpio abbati dixisset pre multa charitate dicit ei. Uade fili ⁊ duc camelum ad illum dicens ei quia necdum parati sumus: comple necessitatem tuam: ⁊ vadet⁹ cum ipso camelo vsq; in egyptum: ⁊ iterum reduceno bis camelum: ⁊ nostra vasa portemus. Cuius ergo fe cisset frater sic ⁊ iussset ad illum senem dicens. Ab bas Pambo dicit quia nos necdum parati sumus tolle ⁊ comple necessitatem tuam. Caricauit autẽ senex camelum ⁊ iuit in egyptum. Cum autem di caricasset: iterum ille frater reducebat camelum: ⁊ dixit ora pro me pater. Cumq; senex requisisset quo pergeret respondit. In scitbiam vado: vt etiam no stras sportellas buc afferam. Quod cum audisset senex compunctus cepit penitere dicens lachrymã do. Indulgere mihi dulcissime: quia charitas ve stra fructum meum abstulit. §.cxxxvij.

a

Alter senex cum perfecisset sportellas suas ⁊ iam retinacula misisset earum audiuitvi cinum suum dicentem. Quid faciam quo niam nundine prope sunt: ⁊ non habeo vnde mittã retinacula in sportellas meas ⁊ mox ingressus dis sipauit ꝓpria retinacula: ⁊ attulit ad fratrẽ dicens ecce ista supflua habeo tolle ⁊ mitte i sportellas tu as ⁊ ita p̃ nimia charitate fecit vt fratris opa ple renꝰ sua aũt imperfecta reliquit. §.cxxxviij.

ABbas Iohannes gratia charitatis omnem malitiam est oblitus. Dic cuidam fra tre mutuassset solidum vnum ⁊ comparasset linũ vn de oparet venit vnus frater petens eũ parũ lini vt faceret sibi saccũ: at ille dedit ei cũ gaudio. Itẽ alt

a in vera quata cura ꝓdecessit.

b voluntate alioꝝ nõ ꝓpay fuerec quatny q deest.

venit petens eum linum ⁊ dedit ei. Necnon ⁊ alijs plurimis venentibus ⁊ petentibus dedit omnib⁹ cum gaudio. Post boc ille qui mutuauerat soli dum venit repetẽs eũ. At ille dixit. Ego vado ⁊ af ferã tibi ⁊ nõ habens vnde redderet surrexit ⁊ pfe ctus est ad abbatẽ Jacobũ: vt peteret eius quate nus redderet illi a quo mutuauerat. Et dũ iret per viam inuenit solidũ iacentẽ ⁊ non eũ tetigit: sed fa cta o:atione reuersus est in cellulã. Et cum iterũ fra ter ille repeteret rõnem suaꝫ dixit ei. Undecũq; mo do defero illũ. Et iterũ pfectus inuenit solidũ: vbi antepositus erat. Et facta o:õne reuersus est: ⁊ ec ce iterũ venit frater ille molestans eum pro solido. Tunc senex dixit modis omnibus modo vado ⁊ af fero illũ ⁊ dũ pficisceꝛ inuenit eodẽ loco solidum iacentẽ ⁊ facta o:atione tulit eũ ⁊ venit ad abbatẽ Jacobũ: ⁊ dicit ei abbas veniẽs ad te inueni hunc solidum in via. Fac ergo charitatez ⁊ p̃dica boc in ciuitate ne forte aliquis pdiderit illum: ⁊ si inuen tus fuerit dñs eius: redde illũ. Profectus est ergo senex ⁊ p tres dies predicauit: ⁊ nemo inuentus est qui pdidisset solidum illũ. Tunc ergo Jobanes dicit ad abbatem iacobuz. Si nemo illum pdidit reddo illũ fratri illi quoniã debeo illi ire veniẽs ad te mutuare aut certe tollere in charitate reddere illi debitum meũ inueni illũ. Et miratus est senex quẽ admodum debẽs ⁊ inuenies non statim tulit eius ⁊ reddiderit nisi bis ⁊ tertio reuersus esset ⁊ p̃dicas set. Hoc autez erat eius mirabile q; si quis volebat ab illo aliquid mutuari: non dabat p manus suas: sed dicebat fratri. Uade ⁊ tolle tibi quod opus ba bes: ⁊ cũ reportaret iterũ dicebat vade ⁊ reporta in loco vnde tuleras si aũt nibil detulisset nibil ille pe nitus dicebat. §.cxxxix.

ABbas Poemen dicebat voluntatem tuam nunq; adimpleas: sed magis humilia teip sum vt facias voluntatem proximi tui. Item ab bas Poemen quando vocabatur vt extra volunta tem suam comederet ibat plorans: ne inobediẽs fratri suo contristaret eum. Idem mactans ꝓpriã voluntatem bumiliatus voluntatem sequebatur alterius. §.cxl.

QUidam anachoreta sedebat in speleo iuxta cenobium multas virtutes faciens: ⁊ cũ ali qui monachi venissent de cenobio compulerunt eũ bora non consueta comedere. Et post boc dicunt ei fratres. Contristatus es abba: quia bodie ex tra consuetudinem fecisti: quibus ille respondit. Tunc mibi est tribulatio quando propriam fecero voluntatem. §.cxlj.

ABbas Papbuncius non gustabat vinũ ali quando. Semel aũt ambulans deuenit su per latrones. Et cum in via eos inuenisset bibẽtes cognitus est a principe latronum: qui sciebat eum q̃ vinum non biberet: sed videns quia ex laboris iti nere fatigatus esset impleuit calicem grandẽ vino ⁊ gladium tenẽs in manu sua dixit seni. Nisi bibe ris hunc calicum occidam te. Cognoscens senex qz ex mandato dei vult facere: volens eum lucrari: tu lit ⁊ bibit. Princeps autem latronum cepit ei dice re. Indulge mibi abba quoniam contribulaui te. Cui senex ait. Confido in deum meum: quia ꝓpter calicem vini faciat tecum misericordiam ⁊ in presenti seculo ⁊ in futuro. Dicit ei princeps latro num. Et ego confido, in deo: quia ab bodie nemi ni malefacio. Et lucratus est senex omne collegiuz latronum. §.cxlij.

g ꝓpter latrones voluntatẽ sua bñ dimy.

QUant duo fratres: vnus ex ipsis senex erat qui rogabat iunioꝛẽ dicẽs. Rogo vt pariter habitem⁹ frater. Ille aũt respondit. Ego peccato: suz: ⁊ non potes mecũ habitare. Ille vero rogabat eum dicens. Possumus: erat aũt ille senior mũdus ⁊ nolebat audire quia monachus habebat aliquã do cogitationẽ prauam: Et dicit ei ille iunio: pmit te quiescere bac vna septimana: ⁊ iterum loquas mur. Cum ergo post septimanam senex venisset ad eum ille volens experiri eum dixit ei. In grandem temptationem incidi in septimana bac abba. Pro fectus enim in vicum propter necessitatez peccaui. Et dixit ei senex: ⁊ vis penitere: cum autez ille pro 3 misisset ait senex. Ego tecũ porto medium peccati il lius. Tũc ille frater dixit. Quodo possumus ambo pariter manere. Et manserunt pariter vsq; ad tems pus transitionis sue. §.cxlij.

q detrabi nõ vis alte ri nõ fuerias sufficit ad salutez.

QUidam senum dicebat quicquid boꝛet bo mo mali omnino ne faciat alteri. Boꝛes enim si qs detrabit tibi: tu ne detrabas alteri. Boꝛes si quis tibi caluniam fecerit: vel si quis tibi aliq̃d ab stulerit: ⁊ tu siue boc siue alia bis similia ne facias alicui. Qui enim boc verbũ seruauerit põt illi suffi cere ad salutẽ. §.cxliij.

ABbas Poemen ⁊ abbas nub postq; in de sertum venerunt desiderabat materi eorum videre eos ⁊ sepe veniebat ad eorum cellaz: nec ta mẽ potuit illic cõtemplari eos. Captato itaq; tem pore: occurrit eis cũ ad ecclesiam festinarẽt. Quavi fa reuersi velociter ostium celle clauserũt. Illa autẽ stans foris cum lachrymis querebat eos. Tunc ab bas Nub egressus ad beatum Poemẽ ait. Quid faciemus de bac matre nostra que plangit ad ostiũ Tunc exurgens abbas Poemen vadit ad ostium. Quo non aperto audiens eam iugiter lamẽtari di xit ei. Cur tantos clamores cum iam etate defessa fis ⁊ planctus effundis. Illa autem voce filij cogni ta: amplius exclamauit dicens. Quoniam vos vi dere desidero filij. Quid est eniz si vos videro. Nõ ne sum vestra genitrix. Nonne vos bis meis lacta ui vberibus? Jam omni morarum contractione re pleta sum: ⁊ audita voce tua omnia viscera mea pre desiderio cõturbata sunt. Cui Poemẽ ait. Ubi nos magis an in futuro seculo videre desideras. At illa dixit. Quid ergo si vos bic non videro: quasi illic p certo visura sim. Sene autem respondente: q; si te bic cobibere porueris: ne nos videas: illic pculdus

mater filius vide re desideraz no int ipsi hic vide re. sed in alia vita

bio nos videbis. Tunc illa discessit cum gaudio dicens fiat o certo illic vos visura sum: hic vos videre iam nolo. ℌ.cxlv.

a patientia infirmi die do infirmos.

IOhannes minor thebeus discipulus abbatis Ammonis: p duodecim annos cuidam seni infirmanti fecit obsequium. Senex tamen cum inuenisset eum laborantē nunq̄ illi sermonē blandum: aut placitum locutus est. Cum autem transiret sedentibus aliis senibus tenuit manum eius & dixit ei tertio. Salueris. Salueris. Salueris. Et tradidit illum senibus dicens. Isse non homo: sed angelus est: qui tot annis mihi infirmanti: nec tamē bonum sermonem audiens fecit obsequium cū magna patientia. ℌ.cxlvj.

a ASbas agathon veniens in ciuitatē: vt opera sua venderet: inuenit quēdam peregrinū iacentē in angiporto infirmū: nullū habentē: qui ei curam adhiberet & pmansit ibi senex: & conduxit sibi cellam: & ex opere manuum suarum prestabat infirmo illi obsequium: pmansit autem ibi mensibus quattuor donec sanaret infirmum. Et sic ad cellam suam regressus est. ℌ.cxlvij.

a QUidam magnus senex infirmanti discipulo suo dixit. Non otristeris fili ex ifirmitate vel plaga corporis tui. Summa enim religio est vt in ifirmitate q̄s agat deo grās. Si ferrū es p ignē erugine amittis. Si vero aurū es: per ignē probatus a magnis ad maiora venies. Ne anxieris ergo frater. Sic enim deus te vult in corpore torqueri: i quo es: vt eius potestati resistas: aut moleste feras. Sustine ergo et roga deum: vt que ipse vult illa concedat. ℌ.cxlviij.

SEnex quidam cum frequēter infirmaret corpore & langueret: ptigit vt vno anno nulla cū egritudo ptingeret. Et pterea flebat et grauiter ferebat dicēs. ℟Reliquisti me dñe: & noluisti me presenti hoc anno visitare. ℌ.cxlix.

b Iacebant de quodā sene: quia cum moreretur in scitbia: circūsteterunt fratres lectū eius: & vestierunt eum: & ceperunt flere. Ille autem aperuit oculos suos & risit: & adiecit iterū ridere. Hoc autem factum est tertio. Quod cum vidissent fratres: rogauerunt eum dicentes. Dic nobis abba: cur nobis flentibus tu ridebas. Et dicit eis. ℣Primo risi: quia vos timetis mortem. Secūdo risi: quia non estis parati. Et tertio risi: quia a labore ad requiē vado. Hec cum dixisset statim clausit oculos in mortem. ℌ.cl.

a ABbas pāmon in ipsa hora quando transibat iam de corpore dixit alijs viris sanctis astātibus sibi. Quia ex quo veni in hunc locū solitudinis & fabricaui mihi cellulā: & habitaui in ea: extra manuū mearū laborē nō recolo me comediss panē neq̄ me locutū fuisse sermonē: quem me protuliss peniteret vsq̄ in hanc horam: & sic vado ad dominū: quomodo qui nec initium seruiēdi deo adhuc fecerim. ℌ.cli.

a ABbas agathon dum moreretur p tres dies oculos apertos tenuit non eos mouēs. Fratres autem tangentes eum dixerunt. Vbi nunc es abbas? At ille dixit. In cōspectu iudicij dei sto. Et dicunt ei fratres. ℣Nunquid & tu times. Quib' ille respondit. Interea quantum fuit ad virtutē meaz semper consideraui: vt mandata dei mei facerem. Sed homo sum & vnde scio: si opera mea placent deo. Cui fratres dixerunt. Non confidis q̄ opera tua fm deum sunt. At ille respondit non confido in conspectu dei: quia aliud est iudiciuz dei & aliud hominum. ℌ.cliij.

ABbati sisoyo cuz tempus dormitionis eius aduenisset: & multi alij senes conuenissent. Viderunt faciem eius fulgore quodam radiantem: & dicit eis ipse. Ecce abbas Anthonius venit ad nos. Et post parum ait. Ecce & chorus prophetarum & iterum facies eius clarioze luce aspersa est. a Et dicit eis. Beati quoq̄ apostoli assunt. Visus q̄ est cum q̄busdam loqui. Cum ergo postularent ab eo patres vt cum quibus loqueretur ediceret ait ille. Angeli inquit venerunt & auferre animā meam & supplico illis vt paululum me pro penitētia agenda sustineant. Dicunt autem ei patres. Tu iam non indiges penitentiam agere abba. At ille respondit in veritate dico vobis: quia nec initium penitentie me reminisco: arripuisse. Et quo dicto senserunt q̄ in timore domini esset pfectus. Tunc in splendore solis effigie relucēte eius dicit ad eos ipse. Videte videte: quia dominus venit. In hoc sermone reddito spiritu omnis loc' ille grato odore repletus est. ℌ.clij.

BEatus arsenius dum tempus eius vt migraret de hoc seculo approximaret: dicebat ad discipulos suos. Nemo super me faciat charitatez nisi in sola oblatione. ego si feci charitatem inuenio illam. Turbatis autem discipulis eius quasi iam tempore propinquante dicit eis. Necdum hora mea venit: cum autem venerit non tacebo. Sed tamen stabitis mecum ante diuinum iudiciuz si alicui de meo corpusculo aliquid velut reliquias deberitis. Illis autē respōdētibus. Et quid faciem' pater: quia nescimus dominē sepelire. ℟Respondit ille. Nunquid nescitis funē in pedibus meis mittere: & ita me ad montem trabere. Pili autem oculorum eius ex iugi fletu ceciderant. Nam per omne tempus vite sue sedens & operans pannum in sinu suo habebat propter lachrymas defluētes ex oculis eius. Dum ergo moreretur cepit flere: cuz fratres illius requirerent dicentes. Quid fles pater. Nunquid & tu times. Ille respondit. In veritate timeo: & iste timor qui nunc mecum est semper in me fuit ex quo factus sum monachus. Cum autem vidisset abbas Poemē: quia transiit dixit. Beatus es abba arseni: quia te tantū in hoc seculo plantasti. Qui enim hic se non plangerit illic se lugebit. Aut ergo hic ex voluntate aut illic p coactionem est q̄ hic se plangerit q̄ impossibile ē hic ex voluntate aut illic nō plangere & volū. q̄ ter mētis

r abbas arsenius vita & scriptura sua vt nō tā quez ho voluit &

mētis impossibile est hominē non plangere. ℣Abbas daniel narrauit de eodē beato arsenio: q̄ nunq̄ voluerit loqui de q̄nibus scripturaz: cū magnifice posset si voluisset: sed neq̄ epistolā cito scripsit ad aliquē. Quādo aūt ad p̄uentū veniebat post columnam sedebat ne quis videret faciē eius: & ne ipse aliquē videret aliū. Erat aūt visio eius angelica sicut iacob capillis canus & ornatus elegās corpore si cus tamē. Habebat aūt barbā plixā oīno attingentē vsq̄ ad ventrē eius. Longus aūt erat: sed senilo longinquo curuatus: moriē annoz nonaginta quinq̄. Hic fuit in palatio diue memorie Theodosij maioris qui fuit pater arcadij & honorij ānos q̄draginta. Et decē ānos in loco qui dicit troin: supra babyloniā ptra ciuitatē que dicit memphis: & tres ānos in cāpo Alexandrie. Alios duos ānos reuersus iterum in troin. & ita dormiuit in pace consumens cursuz suum vir bonus & spiritusancto plenus & fide. ℌ.cliij.

BEatus athanasius episcopus rogauit aliquādo abbatem Poemen: vt iret in Alexandriā. Qui descendens cum fratribus cum vidisset quosdam seculares dicit eis. Surgite & salutate monachos: vt benedicamini ab eis. Frequēter enim isti loquuntur cum deo & os eorum sanctum est. Et cuz vidisset ibi mulierem theatricam lachrymatus est. Et requisierunt astantes cur plangeret. At senex respondens dixit. Due me res ad has lachrymas compulerunt. Una quidem perditio illius mulieris. Secunda vero: quia ego tantam curā non habeo placendi deo quantā hz hec mulier vt hominibus turpibus placeat. ℌ.clv.

nō dist fredā d

IE quodam sene dicebatur: quia quotiēs illi sua cogitatio dicebat: dimitte bodie & cras penitebis: ipse iterum rīdebat. Non ita: sed bodie debemus penitere & cras voluntas dei fiat in nobis. ℌ.lvj.

QUidam ex patribus de aliquo referebat ep̄o eo q̄ audisset duos de plebe sua viros nimie ipuritatis adulteros. ℟Rogauit ergo deū vt si ita est ser fibi ostēderet. Cū ergo post oblationē p̄secratā vnusquisq̄ ad cōmunionē accederet: fingulop facies intelligebat & animas. Peccatop enim facies nigras inspiciebat vt carbonē: & oculos eop sanguine repletos: alios vero vidit clara facie & vestib' albis indutos. Cū aūt corpus domini susceptissent: in quoꝝdam vultib' lumē in quoꝝdam flamma videbatur. Vt autē agnosceret de illis quorum crimina audiebantur: cōmunionē illis porrexit: & vidit vnuz ex eis clara facie & honorabili: albisq̄ vestib' circūdatum. Alterum vero nigrum: & horribili vultu. Et postq̄ diuini gratiam mysterij p̄ceperunt illum vis luminis illustrabat: istum vero aliū quasi flāma succēdebat. Orauit aūt eps de singulis q̄ ei ostēsa fuerant se doceri. Astitit aūt angelus domini dicēs ei. Omnia que de ipsis audisti vera sunt: sed ille vnus in sordib' suis pmanet: & in voluptate peccandi: ideo dei mī & penitentes quos nō solū liberat ator mētis sed & honorat.

illū nigra facie & flāma succēdi vidisti. Ille vo alter similis ei quidē erat sicut audieras: sed ideo illum clara facie illustrari vidisti: q̄ recordatus de his q̄ primum fecit abrenunciās illis malis opibus cum lachrymis & gemitibus dei misericordiam postulabat promittens q̄si preterita ei fuissent remissa peccata: vlterius ad eadem non rediret. Et ideo priorib⁹ deletis criminibus ad banc gratiam quam vidisti puenit. Cum aūt eps gratiam dei miraretur: eo q̄ non solum de tormentis tā turpis vite boiem eruerit: sed etiaz tanto honore decorauerit. ℟Respōdens angelus dixit. Bene miraris homo enim es. Nam dominus noster ac vester naturaliter bonus & humanus est cessantibus a peccatis: penitētibus enim se p confessionē nō solū peccata dimittit: sed etiam honore efficit dignos. Sic enim dilexit deus hominē vt vnigenitum suum filiū p peccatorib' destinaret & pro ipsis daret ad mortē. Qui ergo dum inimici eius essent mori pro ipsis elegit: quanto magis quando illi proprij fiant. Hoc ergo scias q̄ nullum peccatum humanū bonitatē dei vincit si tantū modo per penitētiam vnusquisq̄ ea que prius fecerat aboleuerit mala. misericors enim deus & infirmitatē generis vestri scit: & passionum fortitudinē & diaboli virtutē vel malicia & cadētibus quidē hominib' in peccatum tanq̄ filijs indulgēs expectat emēdationem: penitentib' vero tanq̄ languidis cōpatit: & mox solues peccata eoz iustis illis etiam p̄mia tribuit. Audiens vero hec eps miratus est nimis & glorificabat deum. ℌ.clvj.

ABbas Paulus simplex habebat banc gratiam vt ingredientes in ecclesiam aspiceret & ex ipsa facie eorum vniuscuiusq̄ cogitatōes seu male eēnt seu bone sentiret. Cū ergo venissent ad ecclesiam & ingrederētur: senex vidit eos clara facie & leto animo ingredi: & angelos eoz pariter cum gaudio cū ipsis. Vnum aūt nigrū vidit & nebulosum habentē corpus & demones hinc atq̄ inde trahētes eum ad se misso freno in naribus: tangelum sanctum eius a longe sequētē tristem. Beatus ergo Paulus cepit flere & pectus suum tundere: sedēs ante ecclesiam propter cū quē talē viderat. Omnes aūt alij senes videntes eū sic flentē ceperūt rogare vt si quid in ipsis vidisset manifestaret: aut cum eis ingrederetur in congregationē. Ille autē nolebat ingredi: sed semp flebat propter eum quez sic viderat. Post paululum autē cum absoluta congregatione discederēt iterum omniū vultus circumspiciebat si tales egrederētur quales ingressi sunt & vidit illum quem ante vidit nigrum & nebulosuz: egressum de ecclesia clara facie & candido corpore & demones a longe sequentes eum: sanctum autem angelum eius prope eū bilarē: & gaudētem sup eum. Nimis. Tunc Paulus erurgēs cū gaudio vociferabatur bñdicēs dcum ac dicēs. Quāta misericordia & benignitas dei est. Quanta miseratio eius est. Et ascēdēs in altiorē locum magna voce dicebat. Ue

videt in trate ecclesiaz nigrū rachena sentē trasm. et egre dñē albū.

ter mortuus est ff 3.

in morte nasset sua bona vita et sibat humilitatez.

ite ⁊ videte opa dei: venite ⁊ videte quēadmodū vult oēs homines saluos fieri: ⁊ ad agnitionē veritatis venire. Uenite adoremus eū dicētes qz tu solus potes peccata tollere. Cū autē omnes cōuenissent exposuit eis Paulus qd vidisset anteq̄ ingrederent in ecclesiam: ⁊ que postea: ⁊ petebat illū frātrē quē sic viderat vt ei manifestaret cogitationes suas ⁊ actus: vel quēadmodū tantā cōmutationē illi deus donasset. Ille autē ante oēs cepit referre dicens: ego sum bō peccator: ⁊ in multis turpibus sum deditus. Ingressus aūt nunc in ecclesiā dei audiui ꝙba Isaie prophete magis aūt dei p ipsum loquentis. Lauamini: mūdi estote ⁊ tollite maculas de animab⁹ vestris ante ꝓspectū meū. Discite bene facere: querite iudiciū. Et si fuerint peccata vestra tanq̄ coccinū velut nix dealbabunt: ⁊ si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis. Ego autem miser ⁊ fornicator cōpunctus, in hoc sermone, ppbete ⁊ ingressus intra pectus meū dixi ad deum. Domine tu es q̄ venisti saluare pctōres. Ihec ergo que nunc p prophetā ꝓmisisti opere cōple in me idigno peccatore. Ecce enim amodo pfiteor tibi ⁊ ex toto corde prohiteor qz hoc vlterius non faciā maluz: sed renuncio omni iniusticie: ⁊ amodo seruio tibi in cōscientia munda. Ab hodie ergo domine ⁊ ab hac hora suscipe me penitentem ⁊ adorantem te ⁊ renūciātez omnibus peccatis. Juraui ⁊ statui apud me seruare oēs tuas iustificatiōes. Sub hac ergo spōsione egressus sum de ecclesia: statuens apud me nihil de priorib⁹ peccatis vlterius facere. Tūc omnes senes exclamauerunt dicētes ad dominū voce magna: q̄ magnificata sunt opa tua dñe: ꝙsa in sapiētia fecisti. §.clviij.

ABbas Joseph dū cum alijs senib⁹ ad abbatē Poemen venisset quidā ex parētib⁹ p̄dicti senis attulit infantē cuius facies p corruptionē fuerat depranata: ⁊ sedēs pater ei⁹ cū eo foris monasteriū ploraba. Cum autē vnus senex ad vocem flentis egressus eēt ⁊ interrogaret eū cur ploraret: ille respōdit. Parēs sum istius abbatis Poemenis ⁊ ob hoc veni vt hūc infantē quē temptatio ꝓtexit vidisset: ⁊ timuimus illū huc afferre. Et nunc si cognouerit qz hic sum: adhuc expellet me hinc. Ego autē videns vos patres q̄ ad eūz venistis presumpsi venire huc. Quomodo vis ergo abba miserere mei ⁊ tolle infantē hūc ⁊ defer intus tecuz vt oret p eo. Quē cuz senex attulisset in cellā sapiēti vsus consilio: non illum obtulit primo abbati Poemeni: sed a minoribus fratribus incipiens dicebat. Signate hunc infantem fratres faciētes oratiōnē rogans p singulos senes. Post oēs detulit illum ad abbatez Poemen. At ille nolebat eū, contingere. Cum autem rogaret eum vt sicut omnes ita ⁊ ille oraret exurgens senex ingemuit: ⁊ orauit dicens. Deus sana facturam tuam ne dominetur illi inimicus. Et signauit infantem mox̄q patri sanus est redditus. §.clxj.

BEquisitus quidam ex patribus si perfectuz bonum esset egestas respondit. Magna est penuria. Nam qui eam voluntarie sustinet tribulationem quidem carnis habet anime vero sue inuenit requiem. §.clxj.

QUidam frater requisiuit senē dicens. Si paucos nūmos mihi dz frater jubes vt repetam eos. cui senex ait. Semel tantūmodo dic illi cū humilitate. At ille dixit quid si semel dixero ⁊ nihil mihi dederit: quid faciā. Tunc senex ait. Ulterius nihil ei dicas. At ille dixit. Et quid faciam qz non possum vincere cogitationem meam nisi fuero illi importunus: dixit ei senex. dimitte cogitationem tuaz crepare tantūmodo ne contristes fratrem tuū quia monachus es. §.clxij.

QUidam frater requisiuit senem dicens. Quomodo pōt anima humilitatē adipisci. Ille respondit. Si sua tantūmodo ⁊ non alterius mala consideret. Dicebat autē quia pfectio hominis humilitas est quātūcunq̄ enīz deposuerit se homo in humilitate tantū proficit in altum. Sicut enim superbia si ascēderit in celum vsq̄ ad inferos deducitur ita humilitas si descēderit vsq̄ ad infernū tūc exaltatur vsq̄ ad celos. §.clxij.

ABbas Macharius dum ambularet in deserto caput cuiusdā hominis aridu inuenit in terra. Quod postq̄ baculo suo cōuertit: vocē vsum est emittere. Quod senex quis nam esset interrogat: at ille respondit. Ego quidem princeps eraz sacerdotum idolorum qui in hoc loco habitabant. Tu autē es abbas Macharius spiritu diuino repletus. Quacūq̄ ergo misertus eorū fueris qui in pena sunt: ⁊ p eis oraueris ꝓsolationē aliquā sentiunt. Cui senex ⁊ que est consolatio vestra vel pena respōdo. At ille altius ingemiscēs. Quantū inquit celuz distat a terra. tantū ignis est altus in quo medio sumus a pedibus vsq̄ ad caput vndiq̄ perfusi nec cuiq̄ licet faciē alterius intueri, sed facies nostro dorso cōiuncte sunt. Cum ergo oras pro nobis ex parte videmus alterutrum ⁊ hoc nobis pro consolatione constat. His auditis lachrymas fudit dicens. Ueh dici illi in quo homo mandata dei transgressus est. Et iterum ab eo si esset altera pena maior inquirit. Cui ille respondit. Sunt nobis alij multo inferius. Cumq̄ qui essent illi interrogaret dixit. Nos quidem qui deum non cognouimus misericordiam q̄tulamcunq̄ patimur: illi vero qui cognitum negauerunt grauioribus ⁊ ineffabilibus penis subtus nos cruciantur. quibus auditis beatus Macharius capite altius terre defosso discessit. §.clxiij.

q Uidam frater requisiuit a sene dicēs abba cur a demonibus grauiter impugnamur. Respondēs senex dixit: qz arma nostra prius a nobis. idest patiētiaz: humilitatem māsuetudinē atq̄ obediētiā. §.clxiij.

q Uidā frater requisiuit abbatē sysoiaz

dicens. Putas abba si modo persequitur nos dyabolus sicut ātiquos patres. Respōdit. magis modo homines persequitur nostre etatis. qz appropinquant penarum genera: vbi ille cum legionib⁹ suis angustiatur: dum sit stagnum vbi cum igne ⁊ sulphure erit arsurus. Ideo hominibus infestatur nec tantum infirmos quosq̄ appetere dignatur quos vbi voluerit cito subuertit: sed fortes magis ⁊ magnos supplantare per diuersa precipitia aggreditur. §.clxv.

QUidam fratres requisierunt abbatem filuanum: per quam viam adeptus esset tantam prudentiam. respondit eis ille dicens: nunq̄ dimisi mozari cogitatiōes malas in corde meo: que deū prouocarent ad iram. §.clxvj.

BEatus Anthonius dicebat. Si potest fieri quātos passus ambulet monachus vel quot calices aque bibit in cella sua habet declarare sessionibus vt non deijetur in ipsis. §.clxvij.

ABbas Poemē dixit in nullo sic gaudet inimicus quō in illo qui non vult cogitatiōes suas manifestare. §.clxviij.

QUidam frater dixit ad senem. ecce abba frequenter interrogo seniores patres vt dicant mihi cōmonitionem pro salute anime mee ⁊ quicqd dixerunt mihi: nihil retineo. Erant autem seni duo vasa vacua ⁊ dixit ei senex. Uade ⁊ affer vnum ex illis vasis ⁊ mitte aquam ⁊ laua illud ⁊ effunde: ⁊ pone mundum in locum suum. Fecit ergo ita frater semel ⁊ bis. Et dixit ei senex. Utraq̄ vasa simul affer ⁊ cum attulisset dicit ei. Quale est ex vtriusq̄ mundius respondit frater. Ubi aquam misi ⁊ laui. Tūc senex dixit ei. Sic est ⁊ anima fili: que frequenter audit verba dei: quanuis nihil retineat ex his que interrogat tamen plus mūdatur q̄ illa que non requirit. §.clxix.

QUidam senex dixit. Quando opera bona exercet monachus veniens dyabolus locum non inuenit in eo: ⁊ statim discedit. Si autem malum opus exercet veniens frequenter spiritus dei: ⁊ videns malum opus non ad eum accedit: sed recedit. Si autem ex toto corde iteruz requisitus fuerit cito reuertetur. §.clxx.

q Uidam senex dicit. Usq̄ tunc debet laborare monachus: vsquequo possideat christum. Qui autem semel illum adeptus fuerit iam non laborat. Permittit tamen dominus laborare electos suos vt rememorētur tribulationuz labores. vnde semetipsos custodiant: timentes ne tantos labores amittant. Nam ⁊ filios israel ideo deus per desertum quadraginta annos circunduxit vt rememoratis tribulationibus non redirent retrorsum. §.clxxj.

QUidam frater interrogauit senez dicēs Dic mihi pater quare nunc laborantes monachi non accipiunt gratiam sicut antiqui patres? Cui senex dixit. Tunc tanta charitas erat vt vnusquisq̄ proximū suum sursum traheret nunc vero postq̄ charitas refrigescit totus mūdus in maligno positus est: ⁊ singuli proximos suos ad inferiora deducunt: ⁊ ideo sic gratia non sortimur. §.clxxij.

QUidam frater requisiuit senem dicens. Putas abba cognoscunt sancti viri quando venit in eos gratia? respondit senex dicens non semper cognoscunt. Nam cuiusdam magni senis discipulus cum peccasset in aliqua re: iratus senex dixit ei cum clamore. Uade ⁊ morere: ⁊ statim ille cecidit ⁊ defunctus est. Cunq̄ senex vidisset eum mortuū timore ingens irruit super eum. ⁊ cum magna humilitate orauit rogans deum ⁊ dicens. Domine Iesu christe resuscita illum ⁊ iam vlterius sine consideratione talem non loquar sermonem ⁊ cū hec dixisset statim surrexit discipulus eius. clxxiij.

ABbas Poemē dixit: homo qui alios docet ⁊ non facit ea que docet similis est fonti alto qui omnium res lauat: ⁊ omnes satiat potu. seipsum autem lauare non potest sed hz immunditias ⁊ sordes limorum. Item dixit. doce animam tuaz seruare: que lingua tua alios docet. §.clxxiiij.

q Uidam anachoreta cum venisset ad abbatem Poemenē suscepit eum senex cum leticia. Et cum se alterutrū ampleri fuissent cepit anachoreta de scripturis sanctis ⁊ de reb⁹ celestibus conferre. Tunc senex vertit faciem suā ad alium fratrem: ⁊ non dedit anachoręte rūsum. Ille vero videns q̄ non loqueret cum eo: egressus ē tristis: ⁊ dixit discipulo illi⁹. Sine cā laborē tāti itineris laboris assumpsi: vt venirem ad eum qui mihi loqui dedignatur. Ingressus autem discipulus ad abbatem Poemenen dixit. propter te huc venit abba iste homo magnus tantam gloriaz in locis suis habens: ⁊ tu non vis loqui cum ipso. rīdens senex dixit. Iste homo de superioribus est: ⁊ celestia loquitur ego aūt de inferioribus sum ⁊ terrena vix loqui possum: si mihi locutus fuisset aliquid de passionibus monachi forsitan ⁊ ego respōdissem illi. Si autem de celestibus loquitur: ego me nescire confiteor. egressus ergo discipulus dicit ad anachoretaz. Senex iste noster non vult de altioribus questionibus loqui: sed si quis ei de passiōibus locutus fuerit, respondet illi. At ille compunctus in hoc sermone ingressus ad senem dixit. Quid faciam abba: qz dominantur mihi passiones cordis mei. Tūc senex respexit eum gaudēs: ⁊ dixit ei. Modo bene pater venisti. Aperio ergo os meum ⁊ implebo illud bonis tuis. Et hoc sermone adiutus est anachoreta ⁊ dixit. In veritate bona est hec via quaz tenes ⁊ vera: ⁊ agens seni gratias reuersus est in propriam regionem. §.clxxv.

q Uidaz senex dixit. Si quis aut de scripturis aut de quacūq̄ cā locutus fuerit ne cōtendas cum eo: sed si quidez bene dicit cōsenti ei si vero male dic ei. Tu scias quō loquaris, Ait apostolus. Noli contendere verbis: hoc obser-

uans ⁊ humilitatē possidebis: ⁊ odiū euitabis. Nā si perstitas cōtendens: ⁊ vis defendere sermonem tuū nascēt scandalū. Frequenter ergo duz laudas alterū fit ēt ex iustificatione contentio. De quacunq; aūt re grauiter cōtenderis nō paruā noxietatez senties: ⁊ nullo mō requiez possidebis. Magis autem stude silentiū ⁊ de nullo es sollicitus. Attende meditationi tue, tam mane q̄ vespere ⁊ imperiū inimicorum non timebis. ℣. clxxvj.

QUidam frater iterrogauit senē dicēs Usque quo est obseruandum silentium pater? Respōdit senex. Usquequo interrogaris. In omni eñ loco si taciturn⁹ fuer⁹: requiē possidebis. ℣. clxxvij.

ABbas Poemē dicebat. sicut apis quocūq; vadit mel operat: ita ⁊ monachus quocūq; pergit: si ppter opus dei perrexit dulcedinē bonoꝝ actuum semper potest perficere. ℣. clxxviij.

ABbas mutues venit aliquando de loco qui vocatur Ragitbam in partibus gebolonis Erat autem cum eo etiam discipulus eius. Uidēs autem eum eps loci illius tenens eū inuitum pbyterum fecit. Et dū pariter comederent dicit ei eps Indulge mihi abba, scio enim quia hunc bonorem nolebas: sed ego a te benedici desiderans hoc presumpsi facere. Cui senex, p humilitate ait. Et mea cogitatio parum volebat: sed in hoc laboro quia diuidi habeo a fratre qui mecum est: ⁊ solus nō sufficio orationes meas implere. Dicit ei eps. Si scis eum esse dignum ordino ego ⁊ illum. Respondit abbas mutues. Si quidem dignus sit: nescio: vnū autem scio quia melior me est. Ordinauit autem ⁊ illum. Utriq; tū ipsi ita permanserunt vsq; ad finem suū: vt non min⁹ ad altare q̄ tū ad oblationez sacrā dam accederent. Unde dicebat senex. Confido in deum meum quia non habeo grande iudicium propter hanc ordinationem: quia oblationem nō mihi presumpsi offerre. Nam ordinatio hec illorum est qui sine culpa sunt iusti ⁊ immaculati. Ego autē bene me cognosco. ℣. clxxix.

QUidam frater beatum Sabarium postulabat vt ei sermonem diceret per quem posset saluari. Cui senex ait. Oportet fugere homines ⁊ sedere in cella ⁊ pro peccatis iugiter lamentari: ⁊ qō super omnes virtutes est: tam linguam coercere q̄ ventrem. ℣. clxxx.

ABbas arsenius dum adhuc secularis in palatio moraretur orauit dominum dicēs. Domine ostende mihi viam per quam possim saluari. Et audiuit vocem dicentem sibi. Arseni fuge homines ⁊ saluaberis. Cuz ergo recessisset in solitudinē ⁊ eundem sermonem oraret rursus audiuit sibi vocem dicentem. Arseni fuge: tace: ⁊ quiesce. Hec eñ sunt principia salutis. Cum ad eundem arsenium Theophilus archiepūs veniset aliquem ab eo audire sermonem edificationis: tunc sanctus Arsenius ait cunctis qui aderant. Si dixero vobis aliquid custodietis? Quod cum illi gratanter promisissent addidit ille. Quocunq; loco audieritis Arsenium: illuc vlterius ne acceda⁊is. Item cum eum vellet archiepiscopus videre misit primo vt si aperiret ei. At ille remandauit ei dicens. Si solus veneris aperio tibi. Si autem cuz pluribus vltra hic nō sedebit Arsenius. Quod cuz audisset episcopus ceptum iter distulit: ne propter se de loco illo beremita discederet. Uenit aliquando idem abbas Arsenius in quendam locum: ⁊ erat barū dinetum: ⁊ motuz est vento. Et ait senex ad fratres. Quis est hic motus. Et dicunt ei. Harūdines sunt. Dixit eis senex. Vere si quis sedet cum quiete ⁊ audierit vocez auis: non habebit coz eius eandem quietem: q̄to magis vos habentes sonum harundinum barum? Dicebant autem de eo: quia erat cella eius lōge milia triginta duo ⁊ nō exibat cito: sed alij ei faciebāt ministerium. Quando autem in solitudinem redactus est locus qui vocatur Scitbi: exiuit plorans ⁊ dicens. Perdidit mundus romam: ⁊ monachi scitbiam ℣. clxxxj.

QUidam fratres dum linum ex thebaida perferent comparare dixerunt. p occasionē beatum videamus arseniū. Quod cū daniel discipulus eius nūciasset p̄cepit vt p qua cā illuc aduenissent de alexandria ab eis inquireret. Cū ergo renūciasset q̄ ppter linum pgerent cōparandū. Respondit arsenius. Ergo facie meā non videbūt: q̄ nō ppter me: sed ppter opus suū aduenerūt. Unde itaq; ⁊ suscepti eis fac obsequiū ⁊ dimitte eos dicēs. Quia senex non pōt vobis occurrere. Cum quidaz ad eūdē beatū Arsenium ex fratribus aduenisset volēs videre eū pulsauit ostiū. Abbas aūt arsenius sperās suū esse discipulū aperuit ei. Sed postq̄ alterū esse conspererat: mox se in terrā piecit. Illo aūt surgere eū postulante rīdit. Non hinc exurgā donec discedat iste. Per multas autez horas rogatus a fratre nō acquieuit donec discederet ille qui venerat. Afflixerunt aliq̄n abbati arsenio demones in cella sedenti: ⁊ tribulabant eū. Supuenerunt aūt et fratres q̄ ei ministrare solebant: stantesq; extra cellā audiebant eū clamantē ad dñm ⁊ dicentē. Dñe nō me derelinquas: q̄ nihil boni feci coram te: sed p̄sta mihi p̄m benignitatē tuā saltez mō assumere initia bene viuendi. Cū interrogaret aliq̄n abbas arsenius quēdam senē egyptiū de cogitationibus suis: alius videns eū dixit ei. Abba arseni quō tu qui tanta eruditione in latina ⁊ greca lingua edoctus es rusticū istū de cogitationibus interrogas. Et ille respōdit dicens. Latinā quidem ⁊ grecā linguā q̄ tū ad seculum ptinet apprehendi: sed alphabetū rustici huius necdum discere potui. Senes dicebant: q̄ dederunt aliq̄n quidaz in scitbia fratribus paucas caricas ⁊ q̄ pauce erant non transmiserūt ex eis abbati arsenio: ne velut iniuriam pateret. Ille aūt cū hoc audisset nō est egressus iurta morem ad collectam cum fratribus dicens. Excōicastis me vt non mihi daretis eulogiam quaz transmisit dominus fra

tribus: ex qua non fui dignus accipere. Quod cuz audissent omnes edificati sunt in humilitate senis Et vadens pbyter portauit de caricis illis ⁊ adduxit eū in congregatione gaudentē. Dicebāt aūt de eo: q̄ nemo poterat cōprehendere modum p̄uersationis eius. Sedente eodem abbate Arsenio aliquando in interioribus egypti: cum illic importunitatem paterentur: visuz est ei derelinquere cellā: ⁊ nihil ex ea tollere secum. Et sic profectus est ad discipulos suos Paranitas: Alexandrum ⁊ zoilū. Dixit ergo. Tu alexander surgens, nauiga. Et zoilo dixit. Veni mecum vsq; ad flumen: ⁊ quere mihi nauicula alexandriam nauigantem ⁊ nauiga ēt tu ad fratrem tuum, zoilus autem turbatus in verbo est ⁊ tacuit: ⁊ ita diuisi sunt abinuicem. Descendit aūt senex circa partes alexandrie ⁊ egrotauit egritudine magna. Discipuli autez eius dixerunt adinuicem. Putasne aliquis nostrum contristauit senē: ⁊ ppterea diuisus est a nobis? Et nō inueniebāt iter se p̄tristationis cām: neq; q̄ aliq̄n ei inobedientes existerent. Cū vero sanat⁹ fuisset senex dixit ad seipsum. Uadā ad fratres meos. Et ita navigās venit ad locū qui dicit petra: vbi erāt supradicti ministri eius. Cū vero iuxta flumē esset puella quedam ethiopissa veniens tetigit perā eius. Senex aūt increpabat eā. Illa vo dixit. Si monachus es vade i montē. Lōpunctus aūt in hoc verbo Arsenius dicebat ad seipsuz. Arseni si monachus es vade in mōtem. Et inter hec occurrerunt ei Alexāder ⁊ zoilus discipuli eius. Et cū cecidissent ad pedes eius, pcit se ēt senex in terrā ⁊ flebāt simul. Dixit autem senex. Non audistis: q̄ egrotaui: ⁊ dixerunt ei. Etiā audiuimus: ⁊ ille dixit. Quare non venistis videre me? Et dixit ei Alexander q̄ diuisio tua a nobis acceptabilis non fuit: q̄m ⁊ multi ex ea ptristati sunt dicentes. Nisi inobediētes fuissent seni nequaq̄ se separasset ab eis, et dicit ei senex. ⁊ ego cognoui: q̄ hoc dicerēt. Sed ⁊ iterq̄ dicturi sunt boies: q̄ non inuenies colūba requiē pedib⁹ suis reuersa ē ad noe in arcam. In hoc igitur verbo curati sunt animi discipulorum eius: ⁊ permanserunt cum eo vsq; ad vltimum vite ipsius tempus. ℣. clxxxij.

ABbas Besarion dum ambularet cum discipulo suo p̄ heremum: venerunt ad quandaz spelunca ⁊ ingressi ibi inuenerunt fratrē sedentē: ⁊ funiculū operantē: qui neq; respexit eos: neq; salutauit: neq; aliquid locut⁹ est eis. Dixit ergo eis abbas Besarion: eamus hinc q̄ hic senex nō vult loq̄ nobiscū. Et pfecti sunt ad abbatē Johannē. Cuz aūt reuerterentur ad eādē spelūcā ⁊ dicit abbas Besarion, Ingrediamur iterq̄ ad hūc fratrē: si forte vel mō psuadeat illi deus: vt loquat⁹ nobiscū. Et cū ingressi fuissent inuenerūt corpus tantūmō mortuū: ⁊ dixit discipulo suo. Veni frater cōponamus illud: q̄ ppter eū huc nos dñs transmisit. Cū aūt sepelirent inuenerunt: q̄ mulier esset: q̄ admirati sunt ⁊ dixerunt quemadmodum ⁊ mulieres colluctantur ⁊ vincunt demonia. Et glorificantes deum qui ē omnium protector: recesserunt inde. ℣. clxxxiij.

BEatus macharius aliquando narrabat dicens. Uenerunt ad me quōdam duo iuuenes ⁊ vnus quidā iam pleno alter adhuc incipiente barbitio. Qui cum ignorantes meipsum interrogarēt: vbi esset abbatis cella Macharij: atq; me scrutante: cur eum requirerent: opera eius inquisiūt magna ⁊ vitam pretiosabilez cognoscentes: cū videre summo desiderio festinamus. Cunq; ego meipsum esse quem quererent profiterer: mox meis pedibus prouoluti: vt illos mecum habitare permitterez postulabant. Quos cum viderem velut diuiciarum opulentia delicatos: non posse mecum illic residere: respondi. Et si hic inquiunt tecum manere non possumus: alio tamen loco nos proficisci definita semel sententia mentis impellit. Quo ego audito cepi intra meipsum ita reputare. Si hinc illos abegero: scandalum patientur. Cum enim labor ipse compellat eos hinc fugere: cur de mea murmurent voluntate: tunc dixi illis Uenite construite vobis cellas si potestis. At illi locum sibi tantūmodo demōstrari poscebant. Quibus ego alueolum cum securi ⁊ sacco pleno panibus cum modico sale contradidi: petram durissimam ostēdi: qua inscissa habitaculū sibi p̄pararent: quod lignis de palude allatis cōtegerent. Arbitrabar autem ego p̄ iniuncto sibi ꝺ labore discedere. At illi interrogauerunt me quid illic alij fratres solerent operari. Respondi ego, funiculū. Et sublatis foliis palmarum principiū illius texture ostēdi: vel sportellas facere: quas ministratoribus pro pane recipiendo dare cōmonui: ⁊ ita discessi. Illi vero cum summa patientia, que a me fuerunt iperata fecerunt: ac per tres annos ad me nullatenus accesserunt. Et quia alij fratres de longinquis regionibus veniebant ad me, illi vero ne aliquid requirerent: nec ad illos accederem: non leuiter admirabar videns eos in ecclesia tantum oblationem cum silentio ⁊ oratione percipere. Desiderans ergo scire conuersationem eorum bebdomada integra ieiunans: rogaui dominum, vt mihi opera eorum dignaretur ostendere. Et post hoc p̄fectus ad eos pulsaui ostium. Quo aperto tacentes adorauerunt me vterq;. Et post q̄ facta ex more oratione consedi: ille maior ānuit minori ⁊ egressus est foras. Sedebat autez ipse funiculū torquēs nihil loquens omnino. Hora vero nona pulsat ostiū ad quem aperto minor ingressus est. Et maiore iterum annuente egressus cibum quo refici eremur excoxit: eodemq; mutuo iussus mēsam cum paximacijs tribus apposuit: tacensq; stetit. Quibus ego dixi. Surgite comedamus. quo facto allato vasculo quo aquam solebāt portare potauimus. Ablata autem mensa cum vesperasceret dicunt. Discedis? At ego illic me velle requiescere respondi. Dataq; ergo mihi i vno angulo collocauerūt ⁊ ipsi i altero āgulo quasi quieturi: ⁊ zonas suas ⁊ anglabios posuerūt.

Cum autez quasi ad dormiendū se prepararent: iterum ego rogaui dñm: vt mihi cor opera declararet ⁊ ecce dissipato tecto lux clara cellulā quasi medius dies impleuit: quā tñ illi non senserunt. Sed postq̄ arbitrati sunt me dormire surgentes cinxerunt se: atq; ad celū manus extenderunt. Quos ꝯdem ego quid facerē intuebar. Illi vero me videre non poterāt: ⁊ ecce vidi tanq̄ muscas demones venientes: ⁊ in illius minoris ore atq; oculis residere volentes. sed angelus dñi rompbea ignis armat⁹: ⁊ tam illū circūdabat q̄ demones abigebat. Ad maiorem aūt ppe accedere non audebant. Diluculovero se in eodē stratu piecerūt: ⁊ ego velut expergefactus exurgo. Quod cuz ⁊ illi ita fecissent. Ille maior: hunc mihi sermonez locutus est. Uis pater duodecim psalmos cantemus. Ac me consentiente. Ille minor frater quinq̄ psalmos cum septem versibus decantauit: ⁊ vnum alla ⁊ p singulos versus fax ignis egressa ascendebat ad celum. Item ⁊ maior cuz decantaret quotiens labia deducebat ad psallendu: velut funiculum ignis de ore eius ad celum tendebatur. Postq̄ vero ego aliquantulum decantauit: egrediens vt pro me dignarētur orare expetiui. Illi vero tacentes meis sunt pedib⁹ ꝓuoluti. ⁊ cognoui quoniam quidem maior esset perfectus in timore dei⁹ minorem vero adhuc demones impugnarēt. Post paucos vero dies maior frater est in pace receptus: tertio die etiam minor est eum assecutus.

S.clxxxiiij.

monachꝰ q̄ꝛ ſ̄ uet.

Abbas Moyses cōmonebat fratres dicēs. Quattuor: suat monacho principalia obseruanda: id est tacendi: seruandi mandata dei: humiliandi semetipsum. ⁊ angustia paupertatis. Oportet ergo monachum: vt semper lugeat: semper suoꝝ sit memor peccatorum: ⁊ omni hora ponat sibi mortem ante oculos suos. S.clxxxv.

ꝓphetauerunt ſ̄ monachi mery tēpg.

Sancti patres congregati ꝓphetauerunt de vltima generatiōe ex quibus vnus precipu⁹ nomine Isquirio dixit. Nos quidem adhuc mādata dei implemus. Interrogauerunt euz alij patres dicentes. Quid hi qui post nos futuri sunt. At ille respondens dixit: Media forte complebunt mādata dei: ⁊ eternum requirent deum. Dixerunt q̄ sancti patres. Post hos autez qui veniunt: quid facturi sunt. Respondens dixit. Homines generatiōis illius mandatorum dei opera non babebunt: ⁊ precepta dei obliuiscentur. Superabundabit aūt tūc iniquitas ⁊ refrigescet charitas multorum. Veniet vero super eos temptatio. Et qui inuenti fuerint i illa temptatione probati ⁊ nobis ⁊ patribus nostris meliores existunt ⁊ feliciores ⁊ ꝓbabiliores.

S.clxxxvj.

Quidam frater abbatem requisiuit a gat bonē dicens. volo pater manere in congregatione cum fratribus dic mihi quomodo habitem cū eis. respōdit ei senex: obserua hoc pre omnibus. vt qualis primo die ingrediaris apud ipsos talis etiaz re-

ſmil aliud ꝓ̄adug in religione ꝑ ee ſint ꝓmy dies.

liquos dies pergas cum humilitate.

S.clxxxvij.

Quodam tempore mazines cum superuenissent in scitbia: ⁊ multos ex patribus interfecissent abbas Poemē cum alio abbate senioze sibi nomine nub: ⁊ cum alijs quinq̄ patribus fugiens inde: venit in locum teneritudinis ⁊ inuenerūt ibi templum quoddam desertum: manserunt ibi septē dies: donec cognoscerent vbi mansurus esset vnusquisq̄ i egypto. Dicit ergo eis abbas nub qui erat senioz. Septimana hac vnusquisq̄ maneat apud se ⁊ cum altero non loquatur. Cum autem sic facerēt erat in templo illo statua cuiusdaz idoli. Abbas ergo nub exurgens mane lapidabat eaz: ⁊ vespereveniens dicebat ad eam. Peccaui indulge mihi: ⁊ p totam septimanam similiter fecit. die autem sabbati cum pariter conuenissent dicit ei abbas poemē. Quid voluisti hac tota facere septimana vt homo fidelis idolo diceres indulge mihi. Dicit ei senex. Hec ego propter vos feci: dicite mihi nunquid hoc idolum quando lapidabam locutuz est aliquid aut iratum. Et iterum quando indulgentiam petebaz: nunquid exaltauit se: aut gloziatum ē. Cui abbas Poemen respōdit. non vtiq̄ Tunc senex dixit: fratres ecce sumus septem si vultis ergo vt pariter maneamus: fiz idolum istud nobis exemplum nequando iniuriatus aliquis iascatur nec quando ab eo venia petitur glorietur vel extollatur. Sinautē nō ita vultis vnusquisq̄ vbivult pergat. At illi proijcientes se in terram spoponderunt se ita facturos: ⁊ sic permanserunt per multos annos cum multa humilitate ⁊ patientia. Quattuor: boris dormiebant i nocte: ⁊ quattuor psallebant ⁊ quattuor operabantur deinde vero vsq̄ ad nonā legebant scindentes folia palmarū: ⁊ post hoc victum sibi preparabant: colligentes quasdam berbas terre. S.clxxxviij.

Uerunt ⁊ alij septem similiter probatissimi viri qui in ea beremo que sarracenis contigua est habitabant: cellulis quidem haud longe a se diuisis: sed ipsi vinculo charitatis cōnexi quoꝝ vnus vocabatur petrus: alius stephanus: tertius Jobānes: quartus georgius. quintus theodozus: sextus felix: septimus laurus. Hic ergo in sterili ac vastissima solitudine ⁊ pene hominibus inhabitabili commorantes semel sibi i septimana videndos se prebebant. Sabbatozum nanq̄ die boca diei nona cōueniebant singuli de locis suis ad locum sibi conditū deferentes vnusquisq̄ si quid inuenire poterat. Et vnus quidem deferebat nuces: alius lactozones: alius dactilos: alius ficus: alius berbas visibiles i. lapsanum pastinacas caricas ⁊ petrosilinuz. Iste quippe erat precipuus eoꝝ victus panē nāq̄ ⁊ oleū vel potū extra vsum babebāt. Tantūmō supradictis verbis ⁊ pomis sustentabant. Uestimentū eis palma solūmō prebebat: aqua in locis illis minime inueniebat. Neq̄ enim aliter potabantur q̄ eruntes mane ac discurrentes per diuersas berbas col-

ligentes rozem qui affluentissime ibi cadit: ⁊ ide tā tūmodo bibebant. Cunq̄ sic vt dixim⁹ invnum cōuenirent locum agentes deo gratias sumebant cibum. Post refectionem vero vsq̄ ad vesperā sedentes meditabant de scripturis sanctis. Nō enim discurrebat inter eos secularis fabula: non cura secularium actio terrenarū rerū: sed solūmodo collatio spiritalis regni celestis desiderabilis cōmemoratio: futura beatitudo: gloria iustoꝝ: pena peccatoꝝ sanctozumq̄ oīum requies: que iā inter beatas paradisi sedes letant. Hec cōmemozates suspirabant ex imo pectore ⁊ flebant vberrime. Cunq̄ p totam noctē vigiles pmanerent celebrātes dño laudes: die dñico boza nona loquēdi secū: ⁊ videndi se terminū capiebant. Redibat ess vnusquisq̄ ad cellaz suā: in qua solus soli deo dieb⁹ ac noctib⁹ vacabat. In bis igitur studijs eos positos sarraceni late p beremū discurrentes reppererunt: ⁊ irruentes sup eos de beremo eiecerūt: atq; ligantes eos pedib⁹ suspenderūt multisq̄ iniurijs affectos ad extremū focū subtus eos deberbis amarissimis cōgesserūt vbi incredibiliter cruciati lumē oculoꝝ ex amaritudine fumi amiserūt. Et postq̄ multi tozmētis eos afflixerūt semiuiuos eos dimiserūt. ex q̄bus vnum nouimus in quodam loco plurimo postea supuixisse tempore ceteri vero vbinam fuerint deuoluti: penitus ignozamus. S.clxxxix.

Interrogauit quidā frater abbatē Poemenē dicēs. Quid est quod dñs in euangelio ait.

A Nemo bac dilectione maiorem hz q̄ vt quis animā suam ponat ꝓ amico suo: quō boc fiet. respondit senex. si quis audit verbum malum a proximo suo: ⁊ cum possit ipse similia respondere illi: pugnat tamē in corde suo portare laborem ⁊ vim sibi facit ne foras respondeat illi ⁊ contristet illum iste talis animā suam ponit pro amico suo. S.cxc.

Requisitus abbas Moyses dixit. Si non cōcordat: actus ⁊ oratio in vanum laborat homo. Cum enim orat quis pro seipso: vt indulgētiaz illi peccatorum detur obseruet ne faciat illa iteruz quando enim voluntatem peccandi quis dimiserit ⁊ ambulat permanens in timore dei: istum mox cū gaudio suscipit deus. S.cxcj.

Sanctuz senē requisiuit frater dicens. Quid faciet homo in omni tentatione veniente super se ⁊ omni cogitatione immissa ab inimico. Respondit plangere debet in cōspectu bonitatis dei vt succurrens auxilietur ei. Scriptum est enim dominus mihi adiutor: est: ⁊ ego despiciam inimicos meos.

S.cxcij.

Quidam senex dixit. Sicut ad succensaz ollā muscę nō appropinquant: si vero tepida fuerit insident in eā: ⁊ faciunt vermes ita ⁊ monachū succensuz igne diuini amoris fugiunt demones: tepidū vero illudunt ⁊ insequuntur. S.cxciij.

Abbas siluanus sedens aliquando cum fratribus in spelea factus est in excessu mētis: ꝛececidit in faciem suam: ⁊ post multuz surgens plorabat. Et interrogauerunt fratres eum dicentes. quid babes pater. Ille vero tacebat ⁊ flebat. Cōpellentibus autem illis dixit. ego ad iudiciū raptus sum ⁊ vidi multos de habitu nostro euntes in tormenta: ⁊ multos seculares ad regnum. Et lugebat senex: ⁊ nolebat deinceps exire de cella sua. Sed si exire cogebatur operiebat caputio faciem suam dicens. quid necesse est videre lumen istud temporale: in quo nibil est vtile. S.cxciiij.

multi ſeculares ad regnū: et mo nachi ad infernū tēdūt.

Quidam senex dixit fratri omni die vicinaz tibi mortem esse cogita: quasi iam clausus in monumento: nibil de boc seculo cures. Timor dei permaneat in te in omni hora. Erede te dominib⁹ omnibus inferiozem esse. Non detrabas alicui: qz deus cognoscit oīa: sed esto pacificus cum oībus ⁊ dabit tibi dominus requiem. S.cxcv.

id fiet̄ do exit nobis regez.

Cum quidam fratres quemadmoduz orarēt beatum macbarium requisissent. respondit illis dicens. Non sunt necessaria nobis supflua verba: sed extendere manus ac dicere. Deus quomodo vis: ⁊ sicut tibi placet. ita fiat. Si autem tentatio irruerit: aut impugnatio dicendum est. Domine deus clementissime auxiliari dignare nobis tu enim scis quid nobis expediat fac nobiscum ꝛ misericoz: diam tuam. S.cxcvi.

q̄ꝛ oꝛa dum

Abbas Jobannes dicebat. Similis dz esse monachus domini sedenti sub arboze grandi: qui respiciens feras diuersas ⁊ serpentes venientes ad se cuz non potuerit eis resistere subiit arborez ⁊ saluatur. Ita ⁊ monachus sedeat in cella sua: ⁊ respiciens prauas cogitationes: ia culatiōesq̄ venientes super se: cum non potuerit eis resistere: confugiat per oratiōnē ad dñm: cui oīa possibilia sunt ⁊ saluabit. ¶ Item dixit: similis dz ee monachus domini habenti a sinistra ignem: ⁊ a dextra aquaz: vt quotiēs succensus fuerit ignis tollat de aqua ⁊ extinguat illum. Sic oportet ⁊ monachum facere omni hora: vt quando cogitatio turpis succensa fuerit ab inimico: tunc aquaz. i. orationes ꝓtinuas effundat ⁊ extinguat illam. S.cxcvij.

decōne ſimile ꝙ malas cogitatiōes

ſimile

Abbas zenon dum esset in scitbia: egressus est nocte de cella sua ambulare per beremū Et factum est dum lōgius processisset errauit: tres noctes dieszq̄ ambulās: ⁊ cecidit fatigatus vsq̄ ad mortem. Et ecce sterit ante eum infans babens in manu sua panem: ⁊ dixit ei: exurge ⁊ comede. At ille exurgens oravit: timuit enim fantasiaz esse. Cui infans dixit. benefecisti q̄ orasti: mō ergo surge ⁊ comede: cui abbas zenō nō acquieuit nisi sēdo ac tertio orasset. Et cū ille laudaret: qz orabat. Jam tunc surrexit ⁊ comedit: post bec dixit ei infans quantū tempus ambulasti: tantuz longe es a cella tua. Sz surge sequere me: ⁊ mox inuentus est ante cellā suā Dixit ergo ei senex. Ingredere in cellam meā: ⁊ fac orationem. Et ingresso sene in cellam suam ille non comparuit. S.cxcviij.

orabat assi-
mig ꝗntꝫ ceꝑ

ABbas daniel referebat de beato Arsenio: eo ꝙ sabbatorum dieveſpere ſolem relucentem poſt doꝛſum ſuum dimittebat in oratione perſiſtens extendenſq; ad celū manus non deſiſtebat orare niſi iterum ſequenti die ſol ſurgēs oculos ei⁹ impleſſet. Ceteras autem noctes peruigiles ducebat ꝛ ppe diluculo cū vellet pax ꝓ nature fragilitate deſcere: dicebat ſomno: veni male ſeruet: ꝛ mox claudens oculos, deſcere parū ſomni ſedendo ſurriebat ꝛ ſtatim exurgebat. ℣.cxcix.

ſōnū: malꝫ ſ
vng vocabat.

VEnerunt aliquando ad abbatez Lucium in Thennatum monachi qui dicebantur cochiti. boꝛ: eſt orantes. Et interrogabat eos ſenex dicens Quod eſt opus manuū veſtraꝝ Et illi dixerūt: nō contingim⁹ aliq̄d opus manuū ſed ſicut dixit apl's ſine intermiſſione oramus: dixit eis ſenex: ꝛ nō māducatis? Illi aūt dixerunt. Et māducamus: ꝛ dixit eis ſenex. Quādo ergo comeditis quis oꝛabit ꝓ vobis? Et iterꝝ interrogauit eos dicens. Non dormitis? Et dixerunt. Dominus. ꝛ dixit ſenex. Et cum dormitis quis ꝓ vobis oꝛat? ꝛ non inuenerunt ad hec quid reſponderent illi. Et dixit ſenex. Ignoſcite mihi fratres: q̄ nō facitis ſicut dixiſtis. Ego autem oſtendo vobis: q̄ operans manib⁹ meis ſine intermiſſione oꝛo. Sedeo eñ iuuante deo infundēs mihi paucas palmulas: ꝛ facio ex eis plectas ꝛ dico. Miſerere mei de⁹ ſm̄ magnā miſericordiā tuā. Et ſm̄ multitudinē miſerationū tuaꝝ dele iniquitatem meā. Et dixit eis: ꝛo eſt an nō? Et dixerunt ēt Et dixit iterū. Quando ꝓmaneo tota die laboꝛans ꝛ oꝛās facio plus minus quindecim nummos: ꝛ pono ex eis ad oſtium duos: ꝛ reſiduum manduco: ꝛ qui acceperit illos duos denarios: oꝛat ꝓ me tēpoꝛe quo ego manduco vel dormio. Atq̄ ita per gratiam dei ꝛmpletur mihi quod ſcriptum eſt. Sine intermiſſione oꝛate. ℣.cc.

q̄ſine inter-
miſſione ora-
bat

ABbas Macharius dū ſemel de ſcithia poꝛtās ſpoꝛtellas quas texerat grade reture: vie laboꝛis deſeſſus reſedit ꝛ dixit Deus tu ſcis: q̄ amplius non valeo ambulare. ꝛ mox inuentus eſt ad fluuium. vnde adhuc per multum aberat interualum itineris. ℣.ccj.

baſiliſcū videt

ABbas ammon veniens in deſerto ad quendam locum baurire aquam vidit⁹ baſiliſcum ꝛ iactans ſe in faciem ſuam dixit. Domine aut ego moꝛiturus ſum aut iſta beſtia. Moꝛ baſiliſcus per virtutem dei diſſipatus eſt. ℣.ccij.

ABbatis Beſarionis diſcipulus noie dulus cum quadam die cum ipſo pariter iuxta litꝰ maris ambularet: cōtigit eū multū ſitire. ꝛ dixit ſeni. Sitis me macerat pr̄. At beatus beſarion facta oꝛatione iuſſit eū aquam de mari tollere ꝛ bibere. Quod cū feciſſet ꝛ dulciſſimā aquā reperiſſet vaſculū quod ſecū poꝛtauit: ſipleuit. Quod cū vidiſſet abbas beſarion dixit ad eū. Quare ſpleſti vas aqua fili? At ille dixit. Indulge mihi pr̄: timeo ne forte in ante ſitiam Cui ſenex dixit. Indulgeat tibi dominus fili: quia ꝛ vbiq̄ deus eſt ꝛ poteſt tibi dulcem aquam preſtare. ℣.cciij.

SEnex quidam narrauit ꝙ aliquis frater cuz conuerti voluiſſet ꝛ pbiberet a matre ſua ipſe non acquieſcebat ab intentione ſua dicens. Saluare volo aīam meā. Illa vero multū renitens: cuz deſideriū eius impedire non poſſet: poſtea ꝓmiſit. Abiens aūt factus eſt monachus ſub negligētia vitam ſuā expendens. Contigit aūt vt mater ipſi⁹ moreretur ꝛ poſt tp̄s aliquod ꝛ ipſe infirmatus eſt infirmitate magna. Et cū fact⁹ fuiſſet in exceſſu mentis venit ad iudiciū ꝛ inuenit matrē ſuā cum bis q̄ in pena iudicabant. Illa aūt vt vidit eū obſtupuit ꝛ dixit. Quid eſt hoc fili. Et tu in hūc locū deduct⁹ es condemnandus: vbi ſunt ſermones tui quos loquebaris dicendo. Saluare volo animā meā. Confuſus aūt in his q̄ audierat ipe doloꝛe ſtupid⁹ factus eſt: ꝛ ſtabat non habens quid matri ſue reſpōderet. Iuxta diſpenſationē autem miſericordie dei poſtea q̄ hec vidit contigit vt repararet ꝛ euaderet ab infirmitate. ꝛ cogitans apud ſe. diuinit⁹ factam eſſe huiuſmodi viſionem: includens ſe de cetero ſedebat ꝛ cogitabat de ſalute ſua: penitēs ꝛ plorans de his que egerat ſub negligentia prius. Tanta autem erat ei intentio vt multi eū rogarēt indulgere ſibi paululum ne forte leſionem aliquam pateref de fletu: quem ſupra modum ſibi inducebat. Ille tunc nullo mō conſolari volebat dicens. Si ipſe ꝓperium matris mee ſuſtinere non potui quō chriſti ꝛ ſanctoꝝ angeloꝝ eius aduerſum me confuſionem potero in die iudicij ſuſtinere. ℣.cciij.

QUidam frater ſedebat in egypto: in magna humilitate ꝓcipuus: ꝛ habebat ſoꝛoꝛem in ciuitate meretricem: que multis animabus pditio fuerat. Frequenter enim in ultabant ſenes fratri illi: ꝛ vix potuerunt ei perſuadere vt veniret ad eam: quatenus per admonitionem eius poſſet peccatuz quod per eam fiebat euincere. Cū aūt veniret ad locum: quidaz ex notis eñ videns p̄ceſſit ꝛ nūciauit illi dicens. Ecce frater tuus venit ad te. Illa autez pregaudio relictis amatoꝛibus ſuis quib⁹ miniſtrare conſueuerat capite diſcooperto ad occurrenduz fratri egreſſa eſt. Dum ergo tēptaret eum complecti dixit ei. Soꝛoꝛ mea chariſſima parce anime tue q̄m multi ꝓpter te peunt ꝛ quēadmodum poteris ſufferre amara illa ꝛ eterna tormenta. Illa aūt contremiſcens dixit ad eum. Scis frater q: mihi eſt ſalus vlla an non? Cui ille dixit. Si volueris eſt tibi adhuc ſalus. Illa autem iactans ſe ad pedes fratris ſui petebat vt eam ſecū deduceret in deſertuz. Cui frater dixit. Vade opi caput tuū ꝛ ſequere me Cui illa. Eamus opz eñ me inter boues deformari nudo capite ambulātē q̄ſin officinā peccati mei iterū ingredi. Dum aūt pariter ambularent monebat eā ad pniam. ¶ Videns aūt q: quidā obuiarēt. ſibi dixit ei. Q̄ſi necdū oēs ſciūt q̄ ſoꝛoꝛ mea es: ſecede parum de via donec tranſeant. Et poſt trāſgreſſos

meretrix q̄ cito iuit ad relig.

a de rege ab antonio epheſo q̄ exulbeſtebat.
ex deſertu vſq.

b pennia in veſta ſepelitur in monacho.

illos vocat eam. Eamus ſoꝛoꝛ viā noſtrā. Illa autē non rndente: ꝙ quirens inuenit eā mortuā. ꝛ veſtigia pedū eius plena ſanguine. Erat enim diſcalciata. Cum aūt ſenibus renunciaſſet factū ꝓtendebāt inter ſe de ſaluatione eius. Manifeſtauit aūt de⁹ vni ſeni de ip̄a: eo q̄ nulla illi cura fuit in itinere de coꝛporali vſu: ſed vulnus ꝓprium cōtemnens: ꝛ in tam grandi perditione ſua ſuſpiras ideo: pro deuotione cordis eius ſuſcepit deus penitentiam eius. ℣.ccv.

QUodam tpe cum beatus Anthonius a ſancto athanaſio alexandrie epo ꝓpter cofutationem hereticoꝝ in vbe eſſet adductus pret it ad eū Didimus vir eruditiſſimus captus ocul. Cū q̄ multa de ſcripturis ſanctis loquerenf inter ceteras ſermocinationes: quas de ſanctis voluminib⁹ habebant cum Anthonius miraref ingeniū eius: ꝛ acumen animi eius collaudaret: ſciſcitās ait ad eū Non triſtis es ꝙ oculis carneis careas? Et cuz ille pudoꝛe reticeret: ſcdo tertioq̄ eū iterogās Anthonius tandē elicuit vt meroꝛē animi ſimpliciter fateretur. Cui anthonius ait: Miroꝛ prudentē virū ei⁹ rei dolere damnū quā formice ꝛ muſce ꝛ culices habent, ꝛ non potius letari illi⁹ poſſeſſione: quā ſancti ꝛ apoſtoli meruerunt. Melius enim multo eſt ſpiritu videre q̄ carne ꝛ illoꝝ oculos poſſidere in quos peccati feſtuca non poſſit incidere: q̄ illos qui ſolo viſu per concupiſcentiam poſſunt hominem in interitum gehenne mittere. ℣.ccvj.

QUidam frater ex nitria parcioꝛ magiſq̄ auarioꝛ. ꝛ neſciens triginta argenteis dñm teſuz venditū: centū ſolidos quos lina texendo collegerat: moriens dereliquit. Initū eſt aūt conſilium inter monachos. Nam eodem in loco circiter quīq̄ milia dimiſſis cellulis habitabant. quid facto opus eſſet. Alij pauperibus diſtribuendos eſſe cenſebāt. alij dandos eccleſie. nōnulli parentib⁹ eius remittendos. Macharius vero ꝛ pābo ꝛ Iſidorus ꝛ ceteri ſenioꝛes patres ſancto in eis loquente ſpiritu decreuerūt infodiendos eſſe cū dño ſuo dicentes. Pecunia tua tecū ſit in pditionē. Ne hoc crudelit quiſq̄ putet factū tant⁹ terroꝛ: ꝛ pauoꝛ ꝓ tota egypti cunctos monachos inuaſit. vt vnū ſolidū dimiſſe grādis apud eos ſit criminis. ℣.ccvij.

ERat q̄dā adoleſcens grecus in egypto cōſtitutus in cenobio: qui nulla cōtinentia: nulla operis magnitudine flāmas poterat carnis extinguere. Cunq̄ ad patrē monaſterij hec eius tētatio fuiſſet plata: hac ille eū arte ſeruauit. Imperauit cuidā viro graui ꝛ aſpero: vt ſurgīs atq̄ cōuitijs inſectaref adoleſcentē: ꝛ poſt irrogatā iniuriā ꝛm⁹ veniret ad querimoniā. Cūq̄ ſperata ſibi pficeret ī ſup vocati teſtes p eo loquebanf: qui contumelijaz adoleſcenti fecerāt. At ille cepit fleref ꝫ mendaciuz quotidie gemens: quotidie lachrymas fundens ſedebat ſolus: q: amaritudine repletus erat: omnicq̄ auxilio deſtitut⁹ ad ieſu pedes iacebat. Quid multa? adoleſcēs q̄ndā mat⁹ tenet ne earnis aſſus abbate.

a ℣ vādo exi
mig ſalm.

Finit liber adhortationum patrum.

¶ Incipit libellus de ꝓfectu patrum.

INterrogauit quidā frater abbatē Anthoniū dicēs. Quō placebo dño. Reſpondens ſenex. Que mādo tibi cuſtodi. Quocūq̄ vadis deuz ſemper habe pre oculis: ꝛ in bis que ag's teſtificationē ſanctaꝝ ſcripturaꝝ adhibe: ꝛ in quocunq̄ loco ſederis non cito inde mouearis. Hec tria cuſtodi ꝛ ſaluus eris. Interrogauit abbas Pambo abbatē Anthoniū dicens. Quid faciā. Reſpondit ei ſenex. Noli eſſe in iuſticia tua confidens: neq̄ penitearis de re tranſacta ꝛ continēs eſto lingue tue ꝛ ventris. ¶ Dixit ſanctus Gregorius: ꝙ tria exigit deus ab omni homine qui eſt baptiſmum conſecutus: videlz fidem rectam ex tota aīa: veritatem linguę ꝓtinentiā ꝛ caſtitatē coꝛporis. ¶ Dixit abbas euagrius q: dicebāt quidā patrū ꝙ ficcioꝛ ꝛ non inequalis victus charitati cōiunctus: citius introducat monachū in portū impaſſibilitatis. Iterum dixit. Nunciata eſt cuidā monacho moꝛs patris ſui. Et ille ait ad eū qui nūciabat. Define inq̄t blaſphemare. Deus enim pater immoꝛtalis eſt. ¶ Dixit abbas Macharius abbati zacharie. ¶ Dic mihi quod eſt opus monachi. Dixit ei. Me interrogas pater. Et dixit ei abbas macharius Certus ſuz de te fili zacharia eſt enim quod me pulſat vt interroguez te. Dixit ei zacharias. Quantum eſt ad me pater hoc puto: quoniam quicunq̄ ſemetipſum neceſſitatibus ſubiecerit atq̄ coegerit ipſe eſt monach⁹ ¶ Dicebant de abbate Theodoꝛo cui prenomen eſt firme. quia hec tria capitula haberet ſupra multa. i. nihil poſſidendi: abſtinendi: homines fugiendi. ¶ Dixit abbas Johannes nanus. Ego volo hominem ex omnibus virtutibus percipere. Itaq̄ ꝓ ſingulos dies ſurgens mane de omni virtute ſume principium ꝛ mandata cuſtodi in magna patientia cum timoꝛe ꝛ longanimitate: in charitate dei cum bono ꝓpoſito aīe ꝛ coꝛporis ꝛ humilitate multa: in patientia ꝛ tribulatiōe coꝛdis ꝛ obſeruatiōe in oratione multa ꝛ ſupplicationibus cum gemitibus in puritate ꝛ munditia linguę: ꝛ cuſtodia oculoꝝ: in iniuria patiens ꝛ non iraſcens: pacificus ꝛ non reddens malum ꝓ malo: non attendēs ad inuidiam alioꝝ atq̄ temetipſum exaltes: ſed eſto ſubditus ꝛ humilioꝛ omni creature: renunciando omni materie coꝛporali: et his que ſm̄ carnem ſunt in cruciatu in certamine: in humilitate ſpiritus: in

monachg ille
ē q̄ſe neceſſi
tatibꝫ ſubiere
rit.

bona voluntate ⁊ abstinētia spiritualī: in ieiunio: in penitētia: in fletu: in certamine pugne: in discretione iudicij: in charitate anime: in pceptione boni cuz quiete: in opere manuum tuarum: in nocturnis vigilijs: in fame ⁊ siti: in frigore ⁊ nuditate: in laboribus: includens te in sepulchro tanq̄ iam mortuus vt videatur tibi esse proxima mors omni die. ¶ Dixit abbas Joseph thebeus. Quia tres ordines sūt bonorabiles in conspectu domini. Primus quādo homo infirmatur ⁊ adijciuntur ei temptationes: ⁊ cum gratiarum actione suscepit eas. Secūdus autem est quando aliquis omnia sua opera facit munda corā domino nil habēs humanum. Tertius vero est quando aliquis sedet in subiectiōes pceptī patris spiritualis: ⁊ omnibus propijs renunciat voluptatibus. ¶ Narrauit abbas Lassianus de quodā Johanne abbate qui erat primus congregatiōis q̄ magnus fuerit in vita sua. Hic cum moriturus esset ⁊ discessurus cum hylaritate et proposito mentis ad dominum circūdederunt eum fratres rogantes verbū aliq̄d cōpendiosum ⁊ salutare loco hereditatis sibi ab eodē relinqui: p quod possent ascendere ad pfectionē que est in xp̄o. Ille aūt ingemiscēs ait. Nunq̄ feci propriam voluntatē: nec aliquē docui quicq̄: quod ego primus ipse non fecerim. ¶ Frater interrogauit senem dicens. Que res sit bona est quam faciaz vt viuā in ea. Et dixit senex. Deus solus scit quod bonuz est: sed tñ audiui: qz interrogauit vnus patrum abbatē Nesteronem magnum qui erat amicus abbatis antbonij. Et dixit ei. Quid est opus vt faciam. Et rñdit ei. Non sunt omnia opa equalia. Scriptura dixit. Quia abraaz hospitalis fuit ⁊ deus erat cum eo. Et helyas diligebat quietē ⁊ erat cum eo deus. Et dauid humilis erat: ⁊ deus erat cuz ipso. Quod ergo vides animam tuam sm deū velle hoc fac ⁊ custodi eo: tuuz. ¶ Dixit abbas pastor. Quia se custodire semetipz considerare: ⁊ discretionē habere: hec tria opationes monachi sunt. ¶ Frater quidam interrogauit eum dicēs. Quomodo debet homo conuersari. Respondit ei senex. Uidimus Danielē quia nō est inuenta in eo accusatio: nisi de seruitio quod exhibebat deo suo. Dixit iterum. Quia paupertas ⁊ tribulatio he sunt operationes solitarie vite. Scriptum est enim. Quia sic fuerunt hi tres viri Noe: Job et Daniel. Noe personam habet nihil possidentium. Job autem personam tribulatorum. Daniel vo discernentium. Si ergo fuerint he tres actiōes in homine deus habitat in eo. ¶ Dixit abbas pastor. Si duas res oderit monach⁹: potest liber esse ab hoc mundo. Et dixit frater. Que sunt iste. Et dixit senex. Carnalē repausationē ⁊ vanam gloriam. ¶ Dicebāt de abbate Pambo: quia in ipsa hora qua decedebat ex hac vita: dixit astantibus sibi sanctis virīs: quia ex quo veni in hunc locum solitudinis: ⁊ fabricaui mihi cellam ⁊ habitaui hic extra laborē manuum mearum non recolo me comedisse panem alio quo modo: nec comedere voluisse: nec penituisse de sermone: quē locutus sum vsq̄ ad hāc horā: ⁊ sic vado ad dñm: quasi q̄ nec initiū fecerim seruiēdi domino. Dixit abbas Sisoys: esto ptēptibilis: ⁊ volūtates tuas post tergū tuū, pjice: ⁊ esto liber ⁊ secura secularib⁹ curis: ⁊ habebis requiē. Abbas cames cum esset moriturus dixit filijs suis. Nolite habitare cū hereticis: nec habeatis noticiā iudiciū: nec sint manus vestre aperte ad aliq̄d cōgregandū: sz sint magis extēse ad tribuēdum. ¶ Frater interrogauit senem dicens. Quō venit timor dei in homine? ⁊ dicit senex. Si habet homo humilitatem ⁊ paupertatem: ⁊ non iudicat alterum: sic venit in eum timor dei. Dixit senex. Timor ⁊ humilitas ⁊ egestas victualium ⁊ plāctus in te sint. ¶ Dicebat ergo quidā senum. Quicq̄d odio habes: alij ne facias. Si odis qui tibi male loquūt: nec⁊ tu male loquaris de aliquo. Si odio habes quis tibi calumniam facit: nec⁊ tu facias alicui calūniam. Si odio habes qui tibi calūniam dicit aut iniurijs afficit: aut aufert q̄ tuum est: aut aliq̄d tale facit: tu nihil horū facias cuiq̄. Qui ergo hoc verbum custodire potest: sufficit ei ad salutē. Dixit quidam senex. Vita boni monachi ⁊ opera est obedientie meditatio ⁊ vt non iudicet: aut non loquat: aut nō murmuret. Scriptum est enī. Qui diligitis dīm odite malum. Monachi igitur vita hec est. Non ingredi cū iniusto: nec videre oculis suis mala nec⁊ curiose agere aut audire aliena: nec⁊ manibus rapere: sed manibus tribuere: nec⁊ superbire corde: nec⁊ cogitatione malignari nec⁊ ventrem implere: sed cum discretione: omnia agere: ecce in his est monachus. Dixit quidam senex. Roga deum vt det luctum in corde tuo ⁊ humilitatē ⁊ respice semp in peccatis tuis ⁊ non indices alios sed esto subditus omnibus: ne habeas amicicias cum mulieribus: nec⁊ cuz pueris: nec⁊ cū hereticis. Abscinde a te fiduciam ⁊ retine linguam tuam ⁊ ventrē: ⁊ abstine a vino: ⁊ si aliqs loquit de quacūq̄ cā: noli cōtēdere cū eo: sed si bene dicit dic sic esse: si autē male: dic ei: tu scis qō loqueris. Et ne contēdas cum eo de his que locutus est: ⁊ tunc erit mens tua pacifica.

¶ Finit liber de profectu patrū.

¶ Incipit liber de quiete.

Dixit abbas Antbonius sicut pisces si tardauerint in ficco moriuntur ita ⁊ monachi tardātes extra cellam: aut cum viris secularibus immorantes a quietis pposito resoluuntur. Opz ergo sicut piscem ad mare: ita ⁊ nos ad cellā reuerti: ne forte foris tardantes obliuiscamur interioris custodie. Dixit iterum. Qui sedet in solitudine: ⁊ quiescit a trib⁹ bellis eripit. i. auditus locutionis: ⁊ visus: ⁊ cōtra vnū tantūmodo habebit pugnam. i. cordis. ¶ Abbas arsenius cū adhuc eēt in palatio orauit ad dīm dicens. Dñe dirige me ad salutē. Et venit ei vox dicēs. Arsen. fuge homines ⁊ salvus eris. Jdē ipse descēdens ad monachalē vitam rursuz orauit eūdē sermonē dicens. Dñe dirige me ad salutē. Audiuit q̄ voce dicētē sibi. Arseni fuge: tace: quiesce: hec em sunt radices non peccādi. Venit aliquando beate memorie Theophilus archiep̄s ad abbatē Arsenium cum quodam iudice ⁊ interrogabat senem archiep̄s volens ab eo audire sermonem. Paulisper autē tacens senex postea respōdit ad eum dicēs: ⁊ si dixero vobis custodietis. Ille autē q̄ miserunt se custodire: ⁊ dixit eis senex. Ubi cūq̄ audieritis Arsenium appropinquare nolite. ¶ Alia itez vice volēs archiep̄s videre eum: misit primo videre si aperiret senex: ⁊ remādauit senex ei dicēs. Si venis aperio tibi: sed si tibi aperio omnibus aperio: ⁊ tunc vltra hic iam non sedebo. Hec ergo audiēs archiep̄s dixit. Si cum pſecuturus vado: nequaq̄ vadā ad dominē sanctū. Venit aliquādo abbas Arsenius in quēdam locū: ⁊ erat ibi arundinetū ⁊ motum est a vēto: ⁊ dixit senex ad fratres. Quis est motus hic. Dicunt ei arundines sunt. Dixit eis senex. Uere si quis sedet cum quiete ⁊ audierit vocē auis: non habebit cor: eius eandē quietem: quanto magis vos habētes sonum barū dinum barū. Dicebant autē de eo: quia erat cella eius longe in miliaria triginta duo: ⁊ nō exibat cito: sed faciebant alij ei ministeria. Quando vo in solitudinē reductus est locū qui vocat scitbie exiuit plozās. ⁊ dicens pdidit mūdus romā ⁊ monachi scitbiā. Sedēte eodē abbate Arsenio aliquādo in canopo: venit vna matrona virgo de roma valde diues ⁊ timens deum: vt videret eum: ⁊ suscepit eam theophilus archiep̄s. Illa autē rogauit eum vt ageret cum sene vt videret eū. Qui abiens ad eum rogauit dicens. Aliqua matrona venit de roma: ⁊ vult te videre senex autē non acquieuit ei. Supradicta autē matrona audiēs hec iussit sterni animalia dicens. Credo in deū: quia videbo eū. Sunt em̄ in ciuitate nostra multi boies: sed ego veni solū pp̄ bonam hunc videre. Et cū venisset ad cellaz eiusdem senis: iuxta dei ordinationē inuentus est oportune foras cellam senex: ⁊ videns eum supradicta matrona: prostrauit se ad pedes eius. Ille aūt leuauit eam cum indignatione: ⁊ intuēs eam dixit. Si facie mea videre vis: ecce vide: illa autē pre verecūdia non consideravit facie eius: ⁊ dixit ei senex. Non audisti opera mea. Oportet enim videre quid necesse est. Quomodo autē presumpsisti tantam nauigationem assumere. Nescis q̄ mulier es: ⁊ nō debes exire quoq̄. An idcirco vēnisti vt vadas romā ⁊ dicas aliis mulieribus: qz vidi Arsenium: ⁊ faciāt mare via mulierū veniētiū ad me. At illa dixit. Si voluerit me deus reuerti romā nō pmitto aliquā venire huc. Sed ora p me ⁊ memor esto mei semp. Ille aūt respōdēs dixit ei. Ozo deū vt deleat memoriā tui de corde meo. Que audiens hec egressa est turbata: ⁊ cū venisset in ciuitatē: pre tristicia febricitare cepit. Et nunciatū est archiepō qz infirmaret: ⁊ venit ad eā cōsolandam interrogās q̄d haberet. Illa aūt dixit ei. Utinam non venissem huc. ¶ Dixi enim seni. memor mei esto. ⁊ dixit mihi. Ozo deū vt deleat memoriā tui de corde meo. ⁊ ecce pre tristicia moriar ⁊ dixit ei archiep̄s. Nescis quia mulieres ⁊ inimicus p mulieres sanctos viros impugnat. Propterea hoc dixit senex. nā p anima tua semp orat: ⁊ ita curata est mēs eius ⁊ discessit cum gaudio ad ppria. ¶ Dixit abbas euagrius abscinde a te affectiones multorū: ne mens tua in turbatione fiat ⁊ quietis dissipet modū. Frater q̄dā p applicuit i scitbia ad abbatē moysen: petēs abi eo sermonē ⁊ dixit ei senex. Uade ⁊ sede in cella tua: ⁊ cella docebit te vniuersa. Dixit abbas moyses: bō fugiēs homines similis est vue mature: q̄ aūt cū hominib⁹ puersat sicut vua acerba erit. ¶ Dixit abbas nylus. Impossibilis manet a sagittis inimici qui amat quietē: q̄ aūt miscet multitudini: crebra suscipit vulnera. ¶ Dixit abbas pastor. Initiū malorū est distēdere mētē. Dicebat itez. Quia bonū est fugere tpalia. Qñ enim bō est iuxta corpale bellū: assimilabit̄ viro stāti, supra lacū pfundissimū: vt quando visus fuerit inimico eius: facile eū deo? impugnat: si aūt a corpore alib⁹ longe fuerit: assimilabitur viro lōge posito a puteo ⁊ volēs eū inimicus pijcere deorsum: dū eū violēter trahit deus ei auxiliū dirigit. ¶ Dicebat aliqñ Abraabā discipulus abbatis syssoy ad eū. Pater senuisti: eamus parūp iuxta mūdū. Dicit ei abbas syssoys. Ubi non est mulier ibi eamus. Dicit ei discipulus eius. Et vbi est locō babēs mulierem: nisi forte in solitudine. Dixit ei senex. ergo in solitudine me tolle. Dixit ei abbatissa matrona: multi in mōte positi ea q̄ sunt popularia agētes perierūt. Oelt'est, enī vt cū multis sit ⁊ solitariā vitā agat volūtate: q̄ cū solus sit esse cū multitudine, pposito mētis. Dixit senex semp oz monachus emere quietē sibi, vt prēnat ēt si corpale cōtingat euenire dispēdiū. ¶ Narrauit q̄dā senex quia tres studiosi diligētes se facti sunt monachi. Et vn⁹ q̄dē ex eis elegit litigātes in pacē reducere iurta illud qō scriptū est. Beati pacifici. Secūdus vo visitare infirmos: tertius vo abijt quiescere in solitudinē. Prim⁹ ergo laborās pp̄ter lites hominū non poterat oēs sanare ⁊ tedio victus veniebat ad eū q̄ seruiebat infirmis ⁊ inuenit ēt ipm aīo deficientē: ⁊ non pualētē mādatū pficere ⁊ pcordantes bi duo abierūt videre illū q̄ in berem ī discesserat: narrauerunt q̄ ei tribulationes suas ⁊ rogauerunt vt dissereret eis quid ipse pficeret: ⁊ reticens paululum mittit aquam in cipbum: ⁊ dixit eis. Attēdite in aquā. Et erat turbulēta. Et post modicum dicit. Attendite modo quō limpida facta est aqua. Et cūi ītēdissent in aquam: vident tanq̄ in speculo vultus suos. Et tunc dixit eis. Sic est q̄ in medio hominū cōsistit. Pre turba enim nō videt peccā sua. Cū aūt quieuer-

tres ordines honorabiles apud deū.

nō enim hūc cōmia venimus.

cenobiales monachi.

Pme: Jacob: et Danielē q̄ tres intellexit.

monachus duo debet ēē liber ab hoc mūdo.

monachus debet q̄ vice sep.

solitudo q̄dā similis q̄ aīe dete.

hō fugiēs homines similis vue.

timor dei collag summit.

rit ⁊ maxie in solitudine:tūc delicta sua cōspiciet.

¶Finit libellus de quiete.

¶Incipit liber de compunctione.

De abbate arsenio qz totū tps vite sue sedens ad opus manuum suaz pānū habebat in sinu ppt lachrymas que crebro currebāt ex oculis ei⁹. Frater q̄dā interrogauit abbatē amonē dicens. Dic mihi aliqd ỹbū. Dixit ei senex. Vade ⁊ talē faciem cogitationē tuā sicut faciūt iniqui qui sunt in carcere. Illi enī interrogāt boies vbi est iudex:⁊ qñ venit. Et ipsi expectatione pene suaruz ploratorum:ita ⁊ monachus dz semp suspectus esse ⁊ animā suā obiurgare dicēdo. Veh mihi quō astare baboante tribunal xp̄i:⁊ quō babeo ei actuū meoz reddere rōnem? Si igitur sic semp meditatus fueris poteris saluus esse. Dixit abbas euagrius. Luz sedes in cella collige ad te sensum tuū ⁊ memor esto diei mortis ⁊ tūc vide corpis tui mortificationem. Cogita cladē:suscipe doloꝛē:boꝛeat tibi mūdi istius vanitas. esto modestus ⁊ sollicitus vt possis semp in eodē quietis ppōsito ꝓmanere:⁊ nō infirmaberis. Memorare etiam eoꝝ q̄ in inferno sunt:cogita apud teipsum quomodo sunt mō ibi anime in q̄ amaro filētio:aut in q̄ pessimo gemitu vel in quali metu ac certamine:aut in quali expectatione ⁊ doloꝛe:⁊ sine mitigatione infinite lachryme sunt ibi. Sed ⁊ diei resurrectionis nouissime memor esto:⁊ illud diuinū boꝛēdum atq̄ terribile imaginare extremum iudicium. Adduc ad medium repositā peccatoribus confusionē quam passuri sunt in ꝓspectu dei ⁊ xp̄i eius:⁊ coram angelis ⁊ archangelis potestatibus ⁊ vniuersis hominib⁹. Sed ⁊ supplicia omnia ignē eternum ve:mē conscientie immoꝛtalē:tartari tenebras ⁊ sup omnia dētium stridoꝛes:timoꝛes ⁊ toꝛmēta. ¶Adduc etiam ad memoriam ⁊ bona que sunt iustis reposita:fiduciā ante deū patrē ⁊ xp̄m eius coā angelis ⁊ archangelis:⁊ potestatibus:atq̄ omni plebe regnuz celoꝝ:⁊ dona eis gaudiū ⁊ requiē. Utroꝝq̄ boꝝ cōmemoꝛationē habe apud te ⁊ sup iudicia quidem peccatoꝝ ingemisce ploꝛa vestire luctu imaginē: metuens ne ⁊ tui ipse hec incurras. super bona vero iustoꝝ reposita gaude ⁊ exulta ⁊ letare:⁊ bis quidē frui festina ab illis vero effici alien⁹. Vide ne oblinīscaris aliquādo fluentia cellam tuam fis:siue foris alicubi:et memoriam boꝝ ne abijciat mens tua vt ꝑ hec soꝛdidas saltē ⁊ noxias cogitationes possis euadere. ¶Dixit abbas helias. Ego tres res timeo:vnam quando egressura est anima mea de coꝛpoꝛe:aliam quando occursurus sum deo:tertiam qñ aduersum me ꝓferenda fuerit sententia. ¶Sancte memoꝛie Theophilus archiepō cuz moꝛitur⁹ esset dixit, Beatus es abba Arseni:qz semp hāc boā ante oculos habuisti. Dicebāt patres:qz manducantib⁹ aliqñ fratribus in charitate rigitvnus fratrū ad mensaz. Et vidēs cum abbas Johannes fleuit dicēs, Quid putatis bz iste frater in coꝛde suo qz rīsit cuz debuisset fleꝛe:qz agapē māducat. ¶Dixit abbas Jacobus:qz sicut lucerna obscurū cubiculū illuminat:ita timoꝛ dñi si venerit in coꝛ boīs illuminat eū ⁊ docet oēs virtutes ⁊ mādata dei. ¶Interrogauerūt q̄dā patrū abbatē macharium egyptium dicentes. Quō sic ⁊ qñ māducas ⁊ qñ ieiunas coꝛp⁹ tuuz siccū est. Et dixit eis senex:sicut lignū in manu bominis cū quo fructices in igne versant atq̄ reuersant semp ab igne cōsumi:⁊ ita si hō mūdauerit mētē suā in timoꝛe dei:ipse timoꝛ dei ēt ossa eius cōsumit. ¶Diserūt aliqñ senes de mōte nytro ad Abbatē Macharium in scitbia rogātes vt veniret ad eos:alioqn scīret oēm multitudinē:si ipse nō veniret ad se esse vēturā qñ desiderarēt eū videre ante q̄ migraret ad dñm. Qui cū venisset ad montē cōgregata est oīs multitudo fratrū ad eum. Rogabāt aūt senes vt faceret ỹbū aliqd ad frēs. Ille aūt lachrymās ait. Ploꝛemus fratres ⁊ ploꝛemus oculi nostri lachrymas anteq̄ eamus hinc vbi lachryme nostre coꝛpa nostra cōburāt. Et fleuerūt oēs ⁊ ceciderūt proni in facies suas dicētes. Pater oꝛa pro nobis ¶Preteriēs aliqñ abbas pastoꝛ in egypto:vidit mulierē in monumēto sedētē ⁊ flētē amare ⁊ dixit, Si veniāt oīa delectabilia mūdi huius:nō trāsferūt animū istius a luctu:ita ⁊ monach⁹ semp dz luctum habere in semetipso. ¶Alia vice trāsibat cū abbate anub in partib⁹ Dyolcbi:⁊ veniētes circa monumēta moꝛtuoꝝ vidēr mulierē nimis cedentem sepulchris flentē amare. Qui stātes ītēdebant in eā. Paululū aūt procedētes occurrerūt cuidā:⁊ interrogauit eū abbas pastoꝛ dicēs. Quid bz mulier ista q̄ sic ploꝛat amare. Dixit ei. moꝛtuus est maritus eius ⁊ filius ⁊ frater. Et rūdens abbas pastoꝛ:dixit abbati anub. Dico tibi q̄ nisi homo oēs voluptates carnis fue, moꝛtificauerit ⁊ possederit luctū hūc nō pōt monachus fieri. Tota enim vita mulieris istius mēs in luctu est. Dixit iterum abbas pastoꝛ. Luctus duplex est qui opatur:⁊ qui custodit. Frater quidam interrogauit eum dicēs:quid facis. Dixit ei. Quando venit abrahā in terram ꝓmissionis: monumētum sibi comparauit:⁊ p sepulchruz terram in hereditatē accepit. Dixit ei frater. Quid est sepulchū. Et dixit ei senex. Locus flendi ⁊ lugēdi. ¶Sancte memorie Athanasius rogauit abbatē pambon descēderet de beremo in Alexandriam. Qui cum descēdisset vidit ibi mulierē theatricam:⁊ lachrymatus est. Interrogatus autem ab his qui aderāt quare fuerit lachrymatus:dixit inquit res me mouerunt. Una de illius ꝓditione. Alia quia ego non habeo tale studiuꝫ placēdi deo quale bz ista vt homi-

memorā da ꝑ scripg dicta.

ā timenda.

x mulier theatrica, ꝓp duo moꝛe debēt videres: ad luctū et nō ad risū

nibus turpib⁹ placeat. ¶Abbas Siluanus sedēs aliquādo cum fratrib⁹ factus est in excessu mētis ⁊ cecidit in faciē suam:⁊ post multū tēporis surgens ploꝛabat:⁊ rogauerunt eum fratres dicētes. Quid habes pater. Ille autē tacebat ⁊ flebat. Compellētibus autē eum dixit illis. ego ad iudicium raptus sum:⁊ vidi multos de habitu nostro euntes ad toꝛmēta:⁊ multos seculares ad regnum celoꝝ:⁊ ingebat senex ⁊ nolebat deinceps exire de cella sua sedē si exire cogebatur operiebat caputio faciē suā dicēs. Quid necesse est videre lumē istud tēporale in quo nihil est vtile. ¶Dixit sancte memorie syncletice. Laboꝛ est ⁊ certamē magnum in primis qui cōuertunt ad dominū:nā postea inenarrabile gaudium. Sicut enī qui ignē accēdere volunt prius fumantur ⁊ ex fumi molestia lachrymātur:sic qui obtinēt quod voluntr etenī scriptuz est:qz deus noster ignis consumēs est. Itaq̄ opoꝛtz nos diuinū ignē cum lachrymis atq̄ laboꝛibus in nobisipsis accendere. ¶Dixit abbas Hyperichius. Noctē ⁊ die laboret monachus vigilans ⁊ in oꝛationibus ꝑmanens pungens autē coꝛ suum ꝓducit lachrymam ⁊ celitus ꝓuocat misericoꝛdiam. Applicuerūt fratres ad abbatē felicē babētes secū aliquos seculares:⁊ rogauerūt eū vt diceret eis sermonē. Illis aūt diutius rogantibus:dixit ad eos. Sermonē vultis audire? Qui dixerunt. Etiaz pater. Dixit ergo senex. Modo non est sermo. Quōdam aūt interrogabant senioꝛes ⁊ faciebāt fratres q̄ dicebantur ab eis:⁊ triduo habebat deus quō loquerētur. Nunc autē qñ interrogant quidē:non autē faciunt q̄ audiunt:abstulit deus gratiam a senibus:vt nō inueniāt q̄d loquantur:qñ q̄ opetur nō est. Q̄d cum audissent fratres ingemuerūt dicētes. Oꝛa pro nobis pater. ¶Narrauerunt de abbate Oꝛ:⁊ de abbate Theodoꝛo:qz mississent caprinam pellē in cellam suam:⁊ dixerunt sibimet nicē. Si nos visitauerit deus modo:quid faciemus ⁊ flentes reliquerunt locum ex lateribus:⁊ sic recesserunt in cellas suas. ¶Narrauit quidā senex:q̄ aliquis frater cum conuerti vellet:ꝓhibereꝫ a matre sua. Ille aūt non quiescebat ab intentione sua dicēs. Saluare volo animam meā. Mater vero eius multum resistēs:⁊ cum desideriū eius impedire non posset postea ꝓmisit. Abiens aūt filius eius factus est monachus:⁊ sub negligentia vitam suaz expēdit. Contigit autē vt mater ipsius moꝛeretur:⁊ post aliquantum tēpus etiā ⁊ ipse infirmatus est infirmitate magna. Et cum factus fuisset in excessu mētis raptus est ad iudicium:⁊ inuenit matrem suam cum bis qui iudicabantur. Illa aūt vt vidit eum obstupuit ⁊ dixit. Quid est hoc fili, ⁊ tu in loco hoc condēnatus es. Ubi sunt sermones tui:quos loquebaris dicendo:saluare volo animam meam. Cō fulus autē in bis que audierat ipso doloꝛe stupefactus est:⁊ stabat non babēs quid matri sue respondere posset. Juxta dispēsationez autē misericoꝛdie dei. ¶Postea q̄ hec vidit contigit vt repararetur.

ꝑ q̄ a matre sua q̄ vetabat ꝓhibebat q̄ q̄ Xus et negligēs videt mīra in dei visione illū mirat⁹ q̄ cū dēpnat⁹.

⁊ euaderet de instanti infirmitate: ⁊ cogitās apud se diuinitus factam esse huiusmodi visitationē: includens se de cetero sedebat ⁊ cogitabat de salute sua penitus: ⁊ ploꝛans de bis que egerat sub negligentia prius. Tanta autē ei intētio erat:vt multi eum rogarēt indulgere sibi paululum: ne forte lesionē aliquam pateretur de fletu:quē supra modum sibimet indicebat. Ille autē nullo modo cōsolariuolebat dicēs. Si imꝓperium matris mee sustinere non potui, quomodo cbristi ⁊ sanctoꝝ angeloꝝ eius aduersum me confusionē potero in die iudicii sustinere. ¶Dixit quidā senex. Si possibile eēt in aduētu dei post resurrectionez ꝓ timoꝛe exire animas bominum:omnis mūdus moꝛeret a terroꝛe atq̄ formidine. Quale est enim videre celos scissos et deum reuelatum cum ira ⁊ indignatione ⁊ militias innumerabiles angeloꝝ:⁊ totum simul bominuz genus intendere. Propter quod sic debemus viuere:vtpote qui de singulis motibus nostris rationez exigendi sumus a deo. ¶Frater interrogauit senē dicens:vnde est abba coꝛ meum durum, ⁊ non timet deum. Dixit ei senex. Puto si bomo teneat in coꝛde suo increpationē:possideat timoꝛem. Dicit ei frater. Quid est increpatio. Dixit ei senex. Ut in omni re increpet bomo animam suam. Dicēdo ei. Bemoꝛ esto:quia opoꝛtet te occurrere deo. Dic autē ⁊ boc. Quid volo ego cum bomine. Existimo autem quia si quis ī bis ꝑmanet veniat ei timoꝛ dei. ¶Ubi dixit senex quēdam ridentē ⁊ dicit ei. Coꝛam celo ⁊ terra rationem totius vite nostre reddituri sum⁹ et tu rides. Quēadmodum vmbram coꝛporum nostroꝝ vbicūq̄ nobiscum circumferētes sic debem⁹ fletū ⁊ compunctionē nobiscum babere vbicūq̄ sumus. ¶Frater quidam interrogauit senē dicens. Abba dic mihi aliqō verbū. Dixit ei senex. Quādo peruenit deus egyptum:non erat domus nō babēs luctum. Frater interrogauit illum senē dicens. Quid facio. Dixit ei senex. Fiere debemus semp. Contigit enim quēdam senē moꝛi aliqñ:⁊ post multā boꝝ iteruz in semetipsum reuerti:⁊ interrogauimus eum dicētes. Quid vidisti ibi abba? Et enarrauit nobis ploꝛans ⁊ dicens. Audiui ibi vocem lugubrem sine cessatione dicentē. Ue mihi ve mihi ve mihi. Sicut nos semp dicere debemus. ¶Interrogauit frater quēdam senē dicens. Quoniā desiderat anima mea lacbrymas sicut audio senes lacbrymantes ⁊ non inuenioꝛ tribulat anima mea:⁊ dixit ei senex. Filij israel post quadraginta annos intrauerunt in terrā pmissionis. Lacbryme ergo sunt terra ꝓmissionis. ad quas si ꝓueneris iam non timebis bellum. Ita enim vult deus affligi animam:vt semp desideret ingredi terram illam.

qre lachryme nō dat eas desidrā tibg. exēplū.

¶Finit libellus de compunctione.

¶Incipit liber de continentia.

FRatres aliqui volentes venire ad abbatē Antoni um de loco scitbie ingressi sunt nauē vt irēt ad eū. Et inuenerunt in ipsa naue senē qui t ipse ad Antbonium ire volebat. Ignorabant aūt eū fratres: t sedētes i naui loquebant sermones patruz: t descriptu ris: t rursus de opere manuū suaz: ille aūt senex: p omnia tacebat. Cum autem venissent ad portum agnouerūt t ipsum senem proficisci velle ad abbatem Antbonium. Cum autem venissent ad eū: dixit eis abbas antbonius. Bonū comitē itineris inueniſtis senē hūc. Dixit aūt t seni. Bonos fratres inuenisti tecū abba. Dixit ei senex. Boni sunt q̄dē sed habitatio eoz non bz sanuā. Quicūq̄ intrat in stabulū: soluit asinū. Hoc aūt dicebat: q: quodcunq̄ eis ascēdebat in os loquebantur. Dicebat abbas Daniel de abbate Arsenio: q̄l totā noctē vigilans ptransierit: tota eā nocte vigilabat. Et qñ volebat circa mane ppter istā naturam dormire dicebat somno. Veni serue male. Et surripiebat parum somni sedendo: t statim surgebat. Dicebat abbas Arsenius. Sufficit monacho si dormit vnā horam: si tñ est pugnator. Dicebat de eo abbas Daniel. Quia tātos annos māsit nobiscū: t mensuraz paruā victus dabam ei in anno. t quotiēs veniebamus exinde comedebam t nos. Dixit iterū. Quia nisi semel in anno nō mutabat aquā palmaz: tñ adijciebat: faciebatq̄ flectā de ipsis palmis t cōsuebat vsq̄ ad sextā horā. Interrogauerūt ergo eū seniores cur nō mutaret aquā palmaz: que fetebat: t dixit eis. Pro tbimiamate t vnguentoꝝ odoribus: quib⁹ in seculo vsus sum: opus est vt me fetore isto. Item qñ audiuit q̄ maturasset oē genꝰ pomoꝝ: dixit. Afferte mibi t gustauit sed tñ paruū ex oībus gratias agens deo. Dicebant de abbate agatbone. Quia p triennīū lapidē in ore suo tenebat: donec taciturnitatem disceret. Aliqñ iter agebat abbas Agatbon cū discipulis suis t inueniens vnus ex eis paruissimū fasciculū cicercule viridis invia dixit seni. Pater si iubes tollo illud. Intendit vo senex: t admiras dixit. Tu illud ibi posuisti. Rndit ei ille frater. Nō. Et dixit senex. quō vis tollere q̄ nō posuisti. Venit aliqñ quidā senū ad abbatē Acbillē t vidit eū iacentē sanguinē de ore suo t interrogauit eū dicens. Quid est boc pat. Et dixit senex. Sermo est fratris cuiusdā qui me cōtristauit t oino conatus sum cōseruare illud apud me Et deprecatus sum deū vt auferret a me: t factꝰ est sermo ille sanguis in ore meo: t ecce illum: t reqez inueni: t dolorem illum oblitus sum. Venit aliqñ abbas Acbilles in cellam abbatis Esaie in locum scitbie t inuenit eum comedentem. Miserat enim in carbunulo salem t aquaz: videns autem quia abscondit illuz post flectas de palmis dixit illi. Quid māducabas? Ille respondit. Ignosce mibi abba: quia palmas incidebam t ascendi in cauma: t propterea intinxi mō bucellam in sal: t misi in ore meo t exaruerunt fauces mee. Et quia non descendebat bucella quam in ore meo miseraz: propterea cōpulsus sum superfundere modicum aque in sal: vt vel sic possem glutire: sed ignosce mibi. Et dicebat abbas Acbilles: venite: t videte esaiam iuscellum comedentem in scitbia. Si vis manducare ius vade in egyptum. Dicebant de abbate Amoy quia cum egrotaret: t in lecto pluribus annis decumbens nunquam relaxauit animum suum vt intenderet interioza celle sue t videret quid haberet. Oblata enim deferebantur ei velut infirmo: sed introeūte discipulo suo Jobanne t exeunte claudebat oculos suos ne videret quid faciebat sciebat enim q: fidelis monachus eēt. Dixit abbas Beniamin qui erat presbyter in cellis: quia applicuissent fratres in scitbia ad quendam senem: t voluissent ei dare modicum olei: t ille eis dixit. Ecce ibi iacet paruuluz vasculum: quod attulistis mibi ante tres annos: t quomodo posuistis illud sic remansit. Audientes autem fratres ammirati sunt continentiā senis. Narrauerunt de abbate Dyoscoro de nan syas: quia panis eius erat ordeaceus: t de farina lenticule: t per singulos annos ponebat sibi legem cuiuscunq̄ vnius obseruantie. i non occurreret vno āno alicui: aut nō loq̄: aut nō gustare aliq̄d coctū: aut non comedere aliquod pomoꝝ: aut olerum t in omni opere suo ita faciebat t boc per annos singulos faciebat. Dixit abbas euagrius quia dixerit senex propterea amputo a me delectationes carnales: vt etiam iracundie occasiones abscindam: scio enim eam aduersum me semper pugnare p delectationibus: t conturbare mentem meam t intellectum meum expellere. Dixit aliquando sanctꝰ epyphanius episcopus cyprius ad abbatem bylarionem rogans eum t dicens. Veni vt nos videamus anteq̄ de corpore exeas. Qui cum venisset ad invicem manducantibus eis allatuz est de auibus quiddam. Quod tenens eps dedit abbati bylarioni. Et dixit ei senex. Ignosce mibi pater q: exquo accepi babitum istum non manducaui quicq̄ occisum t dixit ei sanctus epyphanius. Ego aūt exquo accepi babitum istum non dimisi aliquem dormire qui babebat aliquid aduersum me: neq̄ ego dormiui babens aliquid aduersus aliquem: t dixit ei senex. Ignosce mibi pater: quia tua conuersatio melioꝝ est mea. Dicebant de beato palladio: quia fuerat viginti annos in cella t nō leuauit oculos suos sursum: vt videret tectum eius. Abbas zenō ambulans aliqñ in palestina cum laborasset resedit vt māducaret iuxta cucumerarium. suadebat aūt ei alius suus dicens. Tolle tibi vnum cucumerem t manduca. Quantum autem est. Qui respondēs cogitationi sue dixit. Fures ad tormenta vadunt. Proba ergo teipsum in boc si potes ferre tormenta. Qui consurgens stetit in cauma te quinq̄ diebus defigens seipsum in sole. dicebat autem quasi animus

eius apud ipsum. Non possum portare tormēta. Dicit ergo ad animum suum: si non potes portare tormenta: ergo non rapias vt manduces. Dixit abbas Theodorus. Inopia panis tabefacit monachi corpus. Alter autē quidam senioꝝ dicebat: q: vigilie plus tabefaciūt corpus. Dixit abbas Jobannes brevis stature. Quia si voluerit rex aliquis ciuitatem inimicoꝝ tenere: prius aquam tenet t escas eorum: qui sunt in ciuitate: t fame periclitantes: tunc subjiciuntur ei: ita est t passio ventris. Si in ieiunio t fame conuersetur homo: inimici eiꝰ qui sollicitant animam eius infirmantur. Dixit iterum quia ascendēs aliquādo p viaz que ducit ad scitbiā: vt distraberē plectas d palmis vidi camellarium loquentē t cōmouentē me ad furorē: ego vero dimisi quod portabaz t fugi. Dixit abbas ysaac ppbyter cellarum. Scio fratrē metentē in agro qui voluit māducare spicam tritici t dixit domino agri vis manduco vnam spicam. Ille aūt audiēs miratus est t dixit ei. Tuus est ager pater: t me interrogas? Intantum ergo scrupulosus erat memoratus frater. Interrogauit quidam frater abbatē. Isidorū senioꝝ scitbie dicēs. quare sic te fortiter timent demones dixit ei senex. Quia exquo factus suz monachus studeo ne permittam iracundiaꝝ q̄ ad fauces meas ascendere. Dixit iterum q̄ supra quadraginta annos esset: exquo sentiret q̄dē motum pcti in mēte sua nunq̄ tamē sentiret neq̄ cōcupiscētie neq̄ iracundie. Narrauit abbas cassianus de quodam abbate Jobanne q: fuerit apud abbatez Esynum in summitate beremi babitantez p annos quadraginta: t q: babebat circa ipsuz multā cbaritatē: t p banc cbaritatis fiduciam interrogauit eū dicēs. Tanto tpe sic remotus. t a nullo hominū facile molestiam patiēs dic mibi q̄d pfecisti. At ille dixit. Exquo cepi solitarius esse nūq̄ me sol vidit manducantē. Dixit aūt ei t abbas Jobānes sed nec me irascentē. Dixit iterum: q: narrauit nobis abbas Moyses q̄ ei abbas Serapion dixit. Quia dum essem iuuenis t sederē cū abbate meo Theone: t manducarem surgēs a refectione sm opa diabolirapui vnum panē paximatē t manducaui eum occulte nesciēte abbate meo. Cum ergo pseuerarē aliquanto tēpore bec faciēs cepit mibi ipsum vitiū dominari t non p̄ualebam meipsum retūdere sz solūmodo adiudicabar a propria pscientia: t seni dicere confundebar. Contigit aūt sm dispēsationē diuinam vt quidam venirēt ad senē vtilitatis animesue causa: t interrogabant eum, de propriis cogitationibus. Respondēs autē senex dixit. Quia nibil sic nociuum est monachis t letificat demones quomodo si celēt cogitationes suas spiritualib⁹ patribus. Locutus est aūt eis de continētia. Et cuz bec diceretur: cogitans ego quia deus reuelauit seni ō me compunctus cepi flere t feci paximatē de sinu meo: quē male consueueram rapere: t prosternens me in pauimento postulabam de p̄teritis veniam t oratione p̄o cautela in futurum. Tunc dixit senex. O fili liberauit te de captiuitate ista etiam me tacēte confessio tua: t demones tenebant cor tuum p taciturnitatem: nunc aduersum teipsum confitēdo interfecisti quem bactenus tibi dominari pmiseras neq̄ contradicēs, neq̄ alio modo increpans eū ammodo aūt nequaq̄ locum babebit in te quippe qui in corde tuo in apto excussus est. Necdū austē finito sermone senis t ecce opere quod dixit apparuit quia velut lampada ignis egressa est de sinu meo: t implevit totam domuz fetido odore: ita vt putarent qui aderant: q: sulpburis plurimū fuisset incēsum. Et dixit senex. O fili. Ecce verborum meorum liberationis tue p signum quod factū ē pstitit dominus documētū. Dicebāt de abbate macbario. Quia si vacauit inter fratres ponebat sibi terminuz t quādo inueniebaꝝ vinum ppter fratres bibebat: sed p̄o vno calice vini die integra aquaz nō bibebat: t fratres quidam volentes cum recreare dabant ei vinum: sed t senex cū gaudio sumebat vt seipsum postea cruciaret. Discipulus aūt eius sciēs causam dicebat fratribus. Propter deum rogo ne detis ei vinum: quia in cella postea se cruciatu domat. Quod cognoscētes fratres vltra ei vinum nō dederunt. Abbas Macbarius maior in siti dicebat fratribus post missas ecclesie: fugite fratres. Et dixit ei vnus fratrū. Pater vbi babemus fugere amplius a solitudine ista. Et ponebat digitū super os suum dicēs. Istud est qō fugiēdum dico. Et sic intrabat in cellam suaz: t claudēs ostiū sedebat solus. Dixit idē abbas macbarius. Si aliquē increpare volēs ad iracundiam cōmoueris: ppriam pāssionē implesti: nō enim alium sic saluare debes: vt te ipsum perdas. Dixit abbas pastor. Nisi nabuzardā archimagirum venisset non crematum fuisset templuz dñi. Ira t nisi quies gule t vētris venerit in animam nequaq̄ mens coruet pugnans cōtra inimicum. Dicebāt de abbate pastore. Quia dū vocatus fuisset ad comedēdum contra voluntatē suā ibat lachymādo ne inobediēs esset fratribus suis t contristaret eos. Narrauerūt quidā abbati pastori de quodam monacho: q: nō bibebat vinuz. Et dixit eis: quia omnino potus monachoꝝ nō est. Dixit iterum abbas pastor. Quia sicut fumo expelluntur apes vt tollatur dulcedo operis eorum: ita t corporalis quies timorem expellit ab anima t auffert ab ea omne opus bonum. Narrauit quidam senū de abbate pastore t fratribus eius qui babitarent in egypto: t cum desideraret mater eoꝝ videre eos t non posset obseruauit vna die: t euntibus illis ad ecclesiam obtulit se eis. Illi aūt videntes eam conuerterunt se ad cellam: t intrantes clauserunt ostium in facie eius. Illa aūt ad ostiū stans clamabat ploꝝans cum nimia miseratione. Audiēs aūt eam abbas Anub intrauit ad abbatem pastorem dicens. Quid faciem⁹ vetule isti: ita ante ostiū flēti. Surgens aūt abbas pastor venit ad ostium: t

intro stās audiuit eam ploꝛantem miseraꝛbiliter nimis ⁊ dixit. Quid sic clamas vetula. Illa autem cum vocem eius audisset multomagis clamauit ploꝛans ⁊ dicens. Volo vos videre filij mei, quid est enim si videro vos. Nunquid non sum mater vestra. Aut non ego lactaui vos. En tota sum iam canis plena: sed et audiens vocem tuam turbata sum. Dixit ei senex. Hic nos vis videre an in illo seculo? Dixit ei. Et si non videro vos hic videbo vos illic filij mei. Dixit ei. Si potes equanimiter ferre vt hic nos non videas: videbis nos illic: ⁊ ita discessit mulier gaudens ⁊ dicens. Si omnino visura vos ero illic: nolo vos hic videre o filij mei. Dicebant de abbate Pior. Quia ambulando comederet ⁊ interrogante eum quodaꝫ quare sic manducaret respondit. Non hoc vti velut opus aliquod ageret: sed velut quodam supfluo vti. Alij autem de hoc ipso interroganti respondit. Ut non vel in comedendo coꝛpoꝛalem delectationem habeat anima. Dicebant de abbate Petro cognomento Pyanio qui erat in cellis: quia vinum non bibebat. Quando aũt senuit rogabant eum vt modicum vini sumeret. Qui cum non acquiesceret tepefaciebant aquam ⁊ ita offerebant. Et dicebat. Credite mihi filij: quia velut conditus illud accipio. Et adiudicauit se repida aqua esse contentum. ¶ Facta est aliquando celebratio missarum in monte abbatis Antbonij: ⁊ inuentum est ibi vas. ulum vini. Et tollens vnus de senib⁹ parum vas. i. calicem portauit abbati Syoy ⁊ dedit ei ⁊ bibit semel: ⁊ secũdo accepit ⁊ bibit. Obtulit ẽt ei tertio sed nõ accepit dicens: quiesce frater an nescis quia sabbanas est. ¶ Frater quidam interrogauit abbatem Syoy dicens. Quid facio quia occurro ad ecclesiam ⁊ frequẽter fratres pro charitate ad cibum retinẽt me. Dicit ei senex. Onerosa res est. Dicit ergo abꝛahamꝫ discipulus ei⁹. Si occurrerit in sabbato ⁊ dominica ad ecclesiaꝫ ⁊ biberit frater tres calices multum ne est. ⁊ dicit senex. Si non esset sabbanas non esset multum. Frequẽter dicebat abbati Syoy discipulus suus. Surge abba ⁊ manducemus. Ille autem dicebat. Adhuc non manducabimus fili. Et ille respondit. Nõ pater. Dicebat autem senex. Si nec adhuc manducauimus affer ⁊ mãducemus. ¶ Dixit aliquãdo cũ fiducia abbas Syoy. Crede quia ecce triginta annos habeo q̃ nõ deprecoꝛ deũ p̃ pctõ sed oꝛãs hoc dico. Domine iesu xp̃e protege me a lingua mea: & vsq̃ nunc p̃ singulos dies curro in ipsa opera ⁊ delinquo. ¶ Venerunt aliquando abbas Siluanus ⁊ discipulus eius zacharias ad quoddam monasterium ⁊ fecerunt eos gustare modicum anteq̃ ambularẽt. Et exeuntibus eis inuenit discipulus eius aquam in via ⁊ volebat bibere. Dicit ei abbas Siluanus zacharia ieiunium est hodie: Cui ille dixit. Nonne hodie mãducauimus pater. Dicit ei senex. Illud manducare charitatis fuit: nos autem teneamus ieiunium nostrũ fili mi. ¶ Dixit sancta syncletica. Quia oportet nos qui hmõi propositũ sumpsimus castitatem: que summa est tenere. Etenim apud seculares videtur castitas obseruari: sed adest eis stultricia: ppter qõ alijs sensibus peccãt: nam ⁊ aspiciunt indecẽter ⁊ rident inoꝛdinate. Dixit iterũ que supra: quia sicut venenosa animalia acriora medicamẽta a se expellunt: ita cogitationẽ sordidã ieiuniuꝫ cũ oratione depellit ab anima. ¶ Dixit iterũ. Non te seducant diuitũ huius seculi delitie tam q̃ aliq̃d vtile babẽtes in se. Etenim illi delectationis causa arte diuerso modo condiendi cibos onerant. Tu autẽ ieiunio ⁊ abiectione ciboꝝ abundantiam delitiaꝝ illoꝝ supergredere: sed ne saties pane neq̃ desideres vinum. Dixit abbas Syoy: quia peregrinatio nostra est vt teneat homo os suum. ¶ Dixit abbas Yperitius: quia sicut leo terribilis est onagris: sic monachus probat⁹ cogitationibus concupiscẽtie. Dixit iterũ ieiunium frenũ est monacho aduersus peccatũ: qui aũt abijcit ieiuniũ velut equus feruens desiderio femine rapitur. Dixit iterum. Siccatum ieiunio coꝛpus monachi animam de p̃fundo eleuat ⁊ siccat fistulas delectationum ieiunium monachi. Dixit iterum. Lastus monachus in terra bonoꝛabitur: ⁊ in celis ab excelso coꝛonabitur. Idẽ ipse dixit. Monachus qui nõ retinet linguã suã in tẽpoꝛe furoꝛis: neq̃ passionũ coꝛpoꝛalium retẽtoꝛ erit aliquando. Dixit iterum. Verbum malum non proferat os tuum: quoniam vitis non affert spinas. Dixit iterum. Bonum est mãducare carnẽ ⁊ bibere vinum: q̃ manducare in obtrectatione carnes fratrum. Dixit iterum. Susurrans serpens euam de paradiso eam eiecit: huic ergo similis est qui proximo suo obloquit̃ quoniam ⁊ audiẽtis se animam perdit ⁊ suam non saluat. ¶ Facta est aliquando festiuitas in scitbi: ⁊ dederunt senibus vinum bibere in calice. qui abijciẽs dixit. Tolle a me mozẽ istam. Quod videntes alij qui cum ipso edebant nec ipsi biberunt. Alia vice allatuꝫ est ibi vasculum vini de primitijs vt daretur fratribus ad singulos calices: ⁊ introeunte quodã fratre ⁊ videte quia acciperẽt fugit in criptam que cripta mox cecidit. ⁊ cum audissent sonum: currentes inuenerunt fratrem semianimẽ iacentem ⁊ ceperunt obiurgare eum dicẽtes. Bene tibi contigit: qz vanã gloriam babuisti. Abbas aũt refouẽs eum dixit: dimitte fili mi meum: bonum opus fecit: ⁊ viuit dominus qz non reedificabitur cripta hec tẽpoꝛibus meis: vt cognoscat mundus quia propter calicẽ vini cecidit cripta in scitbi. ¶ Ascẽdit aliquando p̃sbyter de scitbi ad episcopum Alexandrinũ: ⁊ quando reuersus est in scitbi interrogauerunt eum fratres quomodo est ciuitas. Ille aũt dixit eis. Credite mihi fratres. ego ibi faciem dominis nullius vidi: nisi tantum epi. Illi aũt audientes mirati sunt ⁊ dixerunt quid putas facta est in illa omnis multitudo? Presbyter vero refouit desitantes dicens. Ex toꝛsi ami

mo meo ne intuerẽr faciem hominis. ex̃ qua relatione profecerunt fratres. vt custodiant se ab extollẽtia oculoꝝ suoꝝ. Venit aliquando quidam senex ad alium senẽ. Ille aũt dixit discipulo suo: fac nobis modicum lẽticule: ⁊ fecit. Et infunde nobis panes ⁊ infudit. ⁊ manserunt sic vsq̃ ad alteri⁹ diei boꝝam sextam: loquẽtes de rebus spũalibus. Iterq̃ dixit senex discipulo suo. Fac nobis modicum lenticule fili mi. Ille respõdit. Ab hesterno die feci pater. Et ita surgentes sumpserũt cibum. ¶ Alter quidam senex venit ad quẽdã patrũ. Ille aũt coxit modicum lenticule: ⁊ dixit ei. Faciamus opus dei ⁊ gustemus, ⁊ vnus quidem eoꝝ compleuit totum psalterium. alter vero ex corde: duos propbetas maioꝛes lectoꝛis ordine recitauit: ⁊ facto mane: discessit senex ille qui venerat: ⁊ obliti sunt sumere cibum. ¶ Esuriit quidam frater a mane ⁊ pugnabat cum animo suo ne manducaret: donec fieret boꝛa tertia. Et facta boꝛa tertia: exegit a se vt fieret boꝛa sexta ⁊ facta sexta: infudit panem ⁊ sedit vt manducaret. Postea vero surrexit dicens manebo sic vsq̃ ad boꝛam nonam. boꝛa aũt nona fecit oratione: ⁊ vidit opus diaboli sicut fumum exeuntem a se: ⁊ ita cessauit esuries eius. ¶ Infirmatus est quidam senum ⁊ cum non posset sumere cibum multis diebus roꝛgabatur a discipulo suo vt faceret aliquid ei ⁊ reficeret. Abijt autem ⁊ fecit de farinula lenticulas et zippulas. Erat autem ibi vasculum pendens in quo erat modicum mellis: ⁊ aliud in quo erat rafanea. comid est lini oleum ⁊ ferebat: ita q̃ tantuꝫ ad lucernam proficeret. Errauit autẽ frater: ⁊ pro melle de lini oleo misit in pulmentum. Senex vero cũ gustasset nibil locutus est: sed tacitus mãducauit. Eõ pellebat autem cum iterum mãducare ⁊ exoꝛ: quẽs sibi manducauit: ⁊ dabat ei tertio: ille autem noluit manducare dicens. Uere non possuꝫ fili mi. Discipulus autem boꝛtabatur euꝫ dicens. Bonuꝫ est abba: ecce ⁊ ego manduco tecum. Qui cum gustasset ⁊ cognouisset quod fecerat: cecidit pronus in faciem dicens. Ueb mihi pater: quoniam occidi te. Et tu peccatum boc posuisti sup me. quia non es locutus. Et dixit ei senex. Non contristeris fili: si voluisset deus vt mel manducarem: mel babuisti mittere in zippulas istas. Narrauerunt de sene quodã quia desiderauit aliquando mãducare cucumerẽ: quem cum accepisset: appendit cum pius ante oculos suos. Et cum esset victus desiderio: domans seipsum penitẽtiam agebat: quia vel omnino desideraret. ¶ Frater quidam aliquãdo abijt visitare soꝛorem suam: in monasterio egrotantem. Erat autẽ fidelissima ⁊ non acquieuit aliquando videre viruꝫ neq̃ occasionem dare fratri suo: vt propter illam veniret in medium feminarum: ⁊ mandauit fratri suo. Vade frater oꝛa pro me quia cum gratia cbristi: videbo te in regnum celoꝝ. Monachus quidaꝫ occurrit ancillis dei in itinere quodam: quibus visis diuertit extra viam. Cui dixit abbatissa. Tu si per

fectus esses monachus non respiceres nos sic vt agnosceres q̃ femine eramus. ¶ Intrauerunt aliquando fratres in Alexandriam: inuitati a Theopbilo archiepiscopo vt p̃sentibus bis facta oratione destrueret templa paganoꝝ. Et manducantibus eis cum archiepiscopo ministrate sunt eis carnes vituline: ⁊ manducabant nibil discernentes. Et accipiens archiepiscopus vnum capadium: dedit iuxta se recumbenti seni dicẽs. Ecce istud capadium: id est stucklein: bonum est: manduca abba. Ille autem respondens dixit. Usq̃ modo credebaꝫ q̃ olera manducarem. Naꝫ si carnes sunt non manducabo. Et vltra nemo acquieuit gustare. ¶ Frater quidam in cellam attulit panes recentes: ⁊ inuitauit ad mensam seniores. Et cum manducassent singulos parimates pausauerunt. Frater vero sciẽs laboꝛem abstinentie eoꝝ: cepit cum bumilitate supplicare dicẽs. Propter deuꝫ manducate bodie: donec satiemini. Et manducauerunt alios denos parimates. Ecce igitur quantum supra q̃ posit⁹ erat: manducauerunt propter deum veri monachi: ⁊ fimpliciter abstinentes. ¶ Egrotauit quidam senũ aliquando magna infirmitate: ita vt ex eius visceribus multus sanguis efflueret. Et attulit quidaꝫ frater nitras siccas: ⁊ fecit pultes. Et misit eas ibi: ⁊ obtulit seni: ⁊ rogabat eum dicens. Comede quoniaꝫ forte expedit tibi. Intuens autem eum senex diutius dixit. Uere dico tibi frater: quia volebam vt me dimitteret deus in bac infirmitate esse alios triginta annos. Et nullo modo acquieuit senex in tali egritudine vel modicum sumere cibi ita vt tolleret frater quod portauerat: ⁊ reduret ad cellam suã. ¶ Alter senex sedebat longe in beremo ⁊ contigit fratrem venire ad eum: ⁊ inuenire eum infirmantẽ. Qui lauans ei faciem: fecit ei refectionẽ: ex bis que attulerat. Quod cuꝫ vidisset senex dixit. Uere frater oblitus eram q̃ baberent bomines de cibo solatium. Obtulit ei etiam ⁊ calicẽ vini. Quod cuꝫ vidisset: ploꝛauit dicens. Non sperabam me vsq̃ ad moꝛtem bibere vinũ. Statuit quidam senex: vt quadraginta diebus non biberet. Et si quando fieret cauma: lauabat surisculam ⁊ impleuit eaꝫ aqua ⁊ appendebat eam ante oculos suos. Qui cum interrogaretur a fratribus: quare boc faceret: respondit dicens. Ut cum videns quod desiderabã nõ gustauero: maioꝛem ardoꝛem sustineam: ⁊ propter boc maioꝛẽ mercedẽ a domino cõsequar. ¶ Frater quidam iter agens: babebat secum matrẽ suam: iam senem. Qui cum venissent ad quendam fluuium non poterat illa vetula transire. Et tulit filius suus pallium suum ⁊ inuolui exinde manus suas: ne aliquo modo contingeret coꝛpus eius. Et ita poꝛtans eam transposuit fluuium. Dixit autẽ ei mater sua. Ut quid sic operuisti manus tuas fili mi? Ille autẽ dixit. Quia coꝛpus mulieris ignis est: ⁊ ex eoipso q̃ contingebam te: veniebat mibi commemoꝛatio aliaꝝ feminaꝝ in animo. ¶ Dicebat quidã pa

trum. Quia sciret fratrē in cella ieiunantē tota hebdomada pascbe. Et cum sabbato sero venisset admissam: communicans mox fugiebat ne cogeret a fratribus in ecclesia manducare apud se tantū modicas betbas elixas cum sale manducabat sine pane. ¶ Fratres conuocati sunt in citbi vt manducarēt palmas: & erat ibi aliquis infirmus p̄ nimia abstinētia qui tussiens excreauit flegma. Quo vomēte: de sputo eius venit sup alium fratrē. Qui cum a cogitatione sua compelleretur dicere et: quiesce ia3 & non excreas sup me vt supareт cogitationes suas tulit quod exscreauerat: & mittēs in ore suo: statim comedit illud. Et tunc cepit ad seipsuz dicere. Aut non dicas fratrí quod enim contristet: aut manduca quod bo:res.

¶ Explicit liber de continētia.

¶ Incipit liber contra fornicationē.

Dixit abbas Antbonius. Existimo q̄ babet corpus motū naturalē cōsperſuz in se: q̄ nolēte animo nō opaſ3 tantū modo significaſ in corpore quasi impassibilis motus. Est aūt & alius motus ex eo q̄ nutriſ corpus & foueſ cibis & potib' ex quibus calor sanguinis excitat ad operandū corpus. Propter quod dixit apostolus. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Et rursum dñs in euāgelio discipulis mandans dixit. Videte ne grauētur corda vestra crapula & ebrietate. Est aūt adbuc & alii quidam motus certantib' in cōuersatione: ex insidijs & inuidia demonum veniēs. Itaq̄ scire cōuenit q: tres sunt motus corporales: vnus quidē naturalis: alius aūt ex plenitudine ciborum certius ꝟo ex demonib'. ¶ Dixit abbas Beroncius petrēsis. Quia multi temptati sunt a corporalib' delectationib': & cuz non approximarēt corporib': mēte fornicati sūt & qui corpoſaliter virginitatē seruant ꝟm animum fornicantur. Bonum est ergo dilectissimi facere q̄ scriptum est omni custodia vnūquēq̄ cor suum seruare. ¶ Dixit abbas Lassianus. Quia dixerat abbas Moyses: bonū est non absc̄ondere cogitatōes. sed senibus spiritalibus & discretionē babentibus manifestare eas non bis qui tantū & pe senes sunt: quoniā multi ad etatē respiciētes & cogitatiōes dicētes eis: q: experimētum nō babebāt: pro consolatione ad desperationē vltimam puenerūt. ¶ Erat quidam frater oīno in cōuersatione sollicitus & cuz valde a fornicationis demone turbaretur venit ad quēdam senē & retulit ei cogitationes suas. Ille autē audiēs quia expers erat indignatus est & miserabilē dicebat esse fratrē illū: & indignū monachi habitu: q: huiusmodi cogitatōes reciperet. Et bec audiēs frater desperans seip̄m: rēliquit ꝓpriam cellam: & ad seculum redibat. Scōm aūt dispensationē dei occurrit ei abbas Apollo & vidēs eum pturbatum: & nimium tristē: interrogauit eū dicēs. Fili que est causa tante tristicie tue? Ille autē p̄tus ex multa confusione animi sui: non rādit quicq̄. Postea aūt cum multuz rogaret a sene: que circa se agerētur: confessus est dicēs. Quia cogitationes fornicationū inquietāt me: q̄ cōfessus sum seni illi & ꝑm verba eius iam mibi spes salutis non est: desperās ergo meipsum ad seculum redeo. Hec autem pater Apollo audiēs velut sapiēs medicus multum eum rogabat: & monebat dicens. Noli mirari fili: nes q̄ desperes de teipso ego eīm in bac etate atq̄ conuersatione valde ab huiusmodi cogitationib' iquietor. Ne ergo deficias in bmōi occasione: que non tantum bumana sollicitudine: quantum dei misericordia curatur: tm̄ bodie dona mibi quod peto & reuertere in cellam tuam. Fecit aūt frater ille sic. Abbas aūt apollo discedēs ab eo: p̄rexit ad cellam illius senis qui ei desperationem fecerat: & stans foris deprecatus est dñm cū lacbrymis dicēs. Deus qui tēptationes vtiliter infers: cōuerte bellū quod patitur frater ille in bunc senē: vt ꝑ experimētum in senectute sua discat: quod tpe longe nō didicit. quatenus compatiatur bis qui bmōi tēptationib' perturbant. Qui cū oratione cōplesset: vidit etbiopez stantē in rota cellam & sagittas dirigentē ꝓra illum senē quib' quasi pforatus: statim tanq̄ ebrius a vino buc atq̄ illuc ferebat. Et cum nō posset tolerare: egressus est de cella: eadē via qua & ille inuenit ad seculum redibat. Abbas aūtē apollo intelligēs quod factuz erat: occurrit ei & accedēs ad eū dixit. Ubi vadis: & que causa perturbationis tue que ob tinuit te? Ille autē sentiēs quia intellexisset sanct' vir que ei euenerant: pre verecūdia nibil dicebat. Dixit autē ei abbas apollo. Reuertere in cellam tuam & de cetero agnosce infirmitatē tuam & cogita apud temetipsum: quia ignotus fis a diabolo: vsq̄ modo autē contēptus: propter quod nec meruisti ꝑm vires virtutum babere contra diabolum luctamēta. Quid autē dico luctamēta qui nec vna die aggressionē ipsius portare potuisti. Hoc autem tibi contigit: quia iuuenē illum a communi aduersario impugnatum suscipiens cum debuisses eum contra diabolicum certamen consolatorijs verbis monere: etiā in desperationē misisti: non cogitans illud sapientissimum p̄ceptum: quo iubemur eripere eos q̄ ducunē ad mortē: & iterū non negligas redimere occidendos: sed neq̄ parabolam saluatoris nostri dicentis barundinē cassatam non debere confringi: & lignum fumigās non extingui. Nemo enim ferre posset insidias aduersarij: neq̄ ebulientis nature ignem extinguere: vel retinere nisi dei gratia cōseruaret infirmitatē bumanaz: q̄ in nobis salutari dispēsatione cūcta disponit. Omnes ergo dominū deprecemur: vt & aduersuz te dimissum fla-

tres corpis moty ad luxurias.

cogitatōes q̄b3 sembi manifestāde.

exemplum de quibusdam fratribus q̄ per cogitationes tentati.

gellum aduertat: q̄m ipse & dolere facit: & iterum saluti restituit: peutit & manus ipsius sanat: bumiliat & exaltat: mortificat & viuificat: deducit ad inferos & reducit. Hec dicēs oīonē impleuit: & statim ab illato sibi bello senex liberat' est. Quē cōmonuit abbas apollo vt peteret sibi dari linguā eruditā vt sciret tp̄s quo oporteret loqui sermonē. ¶ De cogitatione fornicatiōis interrogat' abbas Syrus alexādrinus ita rādit. Si cogitatiōes non babes spē nō babes. Om̄ si cogitationes nō babes: opa non babes: boc est. Qui cogitatione aduersus peccatū nō pugnat neq̄ ꝓtrad: cit corporaliter peccat. Qui eīm corporaliter peccat cogitationum molestias nullas bz. ¶ Interrogauit aūt quidā senex fratrē dicens Ne cōsuetudine babes colloqui mulieri? Et dixit frater. Nō: & ille dixit. Ueteres & noui pictores sūt cogitationes mee: & cōmemoratiōes quedā inquietantes me ex similitudine mulierū. Senex autē dixit. Mortuos nō timeas sed viuētes fuge: boc est cōsensum & in ope ipso peccatuz: & extende magis oīonē tuam. ¶ Dixit abbas marbois. Quod q̄daz frater veniens dixerit deteriorē esse qui obloquit q̄ qui fornicat & rādit ei senex. Durus ē sermo. Dixit ergo ei frater. Et quō vis esse banc rez? Dixit ei senex. Oblocutio quidē mala est: celerē tm̄ inuenit curā: & plerunq̄ pn̄iam agit qui oblocutus ē dicēs Male locutus sum & transit: fornicatio aūt naturaliter mors est. Dixit abbas pastor. Sicut spatarius principis assistit ei continue semp paratus ita oportet & aiam semp paratā esse aduersus demones fornicationum. Venit aliq̄n quidam frater ad abbatē pastorem & dixit ei. Quid facio pater quia affligor a fornicatione: & perreti ad abbatem ibistionē & dixit mibi. Non debes eam longo tpe permittere babitare i te. Dixit abbas pastor. Abbatis Ibistiōis actus sursum in celo sunt cum angelis & latet eum: ego autem & tu in fornicatione sumus. Si ergo teneat monacbus ventrem & linguam: & manserit i solitudine confidat quia non moritur. Narrauerunt de abbatissa Sara quia manserit tredecim annos fortiter a fornicationis demone impugnata & nunq̄ orauit vt recederet ab ea buiusmodi pugna: sed boc solum dicebat. Da mibi fortitudinem deus. Dixerunt iteruz de ea. Quia infestior fuerit ei aliquando imminens fortius idem fornicationis demon: mittens in cogitationem eius seculi vanitates. Illa autem non relaxans animum a timore dei & a ꝓposito abstinentie ascendit semel super lectum suū orare & apparuit ei corporaliter spiritus fornicationis & dixit ei. Tu me vicisti sara. Illa autē respondit. Ego nō te vici. sed dominus meus Ihesus cbristus. ¶ Frater quidam stimulabatur a fornicatione: erat stimulus velut ignis ardens in corde eius nocte ac die. Frater autem decertabat: non condescendens neq̄ ꝓsentiens cogitationi sue. Post multum autem tempus discessit stimulus ab eo nibil p̄ualens ꝓpter perseuerantiam eius: & statim lux apparuit in corde eius. ¶ Alius frater stimulat' a fornicatione: & surgens nocte perrexit ad quendam senem: & dixit ei cogitationes suas & consolatus ē ei senex. Et qua consolatione proficiens frater reuersus: est in cellam suam. Et ecce iterum spiritus fornicationis temptauit eum. Ille autem frater iterū abiit ad senem. Factum est autem boc sepius. Senex vero non contristauit eum sed loquebatur ei q̄ ad vtilitatem eius pertinerent dicens. Non concedas dyabolo vt relaxes animum tuum: sed potius quotiens molestus est tibi demon: dic veni ad me: & increpatus discedit. Nibil eniz sic extrediat demonem fornicationis quomodo si reuelentur stimulationes eius & nibil eum sic letificat: quomodo si abscondantur cogitatiōes eius. Uenit ergo frater vndecies ad senem: accusans cogitationes suas. post ea autem dixit frater seni. Ostende charitatem abba: & dic mibi verbum. Et dixit ei senex. Crede fili: quia si permitteret deus cogitationes meas: quib' stimulatur animus meus in te trāsferri nō eas portares sed omnino corruerес deorsum: bec autem dicente sene propter nimiam bumilitatem eius: quiete stimulus fornicationis a fratre. Item alius stimulat' a fornicatione cepit decertare & extendere abstinentiam suam per quattuordecim annos cogitationem suam custodiens ne consentiret concupiscentie sue. Postea autem veniens ad ecclesiam manifestauit vniuerse multitudini quod patiebat. Et datum est mandatum: & omnes afflixerunt se ꝓ eo: bebdomada iugiter orantes dominum & q̄euit stimulus eius. De cogitatione fornicationis dixit quidam senex beremita. Dormiens vis saluari. Uade labora: vade affligere: vade quere & inuenies: vigila: pulsa & aperietur tibi. Sunt enim in seculo pcratiarij: qui cuz nimis edunt & stant & fortes apparuerunt: coronas accipiunt. Aliquotiens aūt & vna duobus ceditur: & confortatus plagis cedētes se vincit. Uidisti q̄tam virtutem per carnis exercitiū acquisiuit. Et tu sta & confortare: & dominus expugnabit pro te inimicum. ¶ De eadem ipsa cogitatione fornicationis dixit alter senex. Esto velut qui transit in platea aut per tabernam: & capit cuiuscūq̄ capture odorem: aut alicuius assature & quivult ingreditur: & manducat: qui autem non vult odorari tantum: & preterit ita & tu excute a te fetorē surge & ora dicēs. Domine fili dei adiuua me. Hoc autem fac etiam aduersus alias cogitationes. Neq̄ enim eradicatores sumus cogitationum: sed luctatores aduersus easdem cogitatiōes. ¶ Alter senex dixit. Hec de negligentia patimur. Nam si confideremus quia deus babitat in nobis non alienū vas inferemus intra nos. Dominus enim cbristus babitans in nobis atq̄ cobabitans nobis respicit vitam nostram. Unde & nos portantes eum & cōtemplantes negligere non debemus: sed sanctificare nosmetipsos: sicut & ille sanctus est. Stemus super petram: & rumpatur malignus: non formides: & cō-

militia demonez formicāmꝰ vinūt sibi cogitata manifestare.

q̄ cogitāes lusta tores sumꝰ nō era diatores.

si q̄ sideremꝰ q̄ deꝰ in nobis habitat cogitēꝰ malaꝰ fa cile vincemꝰ.

luxappet post tēptationē.

militet aduersus te psalle cum virtute dicēs. Qui confidunt in domino sicut mons syon: non commouebitur in eternum qui habitat in hierusalem.

¶ Frater quidam interrogauit senem dicens, Si incurrerit monachus in peccatum affligitur velut qui de profectu in deteriorem statum peruenerit & laborat donec resurgat. qui autem a seculo venit velut qui initiū fecit & proficit. Et respondens senex dixit, Monachus temptationem incurrens sic est tanquam domus que cadit & si solius fuerit in cogitatione reedificat eam que corruerat domum inueniens materias ad edificiū p futuras habens posita fundamēta. lapides arenā: & cetera que huiusmodi sunt edificio necessaria atq; ita velociter p fabrica proficit. Ille aūt qui nec effodit nec fundamentū misit nec habet aliquid eorum que sunt necessaria: sed in spe dimittens si quo modo aliquando perficiatur. ita est & monachus si in tēptationem ceciderit & conuersus fuerit ad dominū: plurimū apparatū videlz meditationē diuine legis psalmodiam: opus manuum: oratiōnē & cetera que sunt sancte religiōis fundamenta. Qui autem recens est & nouus in conuersatione donec ista discit ille primum ordinem inueniet. ¶ Frater quidam cuz a fornicationis spiritu teneretur: perrexit ad quendam senem magnum, & rogabat eum dicens. Ostende pater charitatem & ora pro me. quia a fornicatione sollicitor. Senex autem deprecatus est dominum pro eo. Et iterum secundo veniens ad senem dixit ieundem sermonem. Similiter & senex non negligit rogare pro ipso dicens. Domine reuela mihi vnde in hoc fratre operatio fit ista diaboli quoniaz deprecatus sum te & requez nondum inuenit. Et reuelauit ei dominus que agebantur circa fratrem illum & vidit eum senex sedentem & spiritum fornicationis circa euz: & quasi ludentem, cum ipso & angelus domini stabat missus in adiutorium eius & indignabatur aduersus fratrez illuz q; non se prosternebat deo: sed quasi delectabatur in cogitationibus suis totam mentem suam ad hoc inclinans. Et agnouit senex q; cā magis abeodem fratre esset: & annunciauit dicens: tu cōsentis cogitationi tue frater. Et docuit euz quomodo talibus cogitatiōibus deberet resistere & respiras frater per doctrinam senis illius & orationem inuenit requiem a temptatione sua. Temptatus est aliquando discipulus alicuius senis magni a fornicatione. Senex vero cum videret eum laborantez dixit ei. Vis rogo deum vt subleuet a te molestiā istā Ille autē dixit. Video abba quia & si laboro: tamē ex pondere laboris huius fructificari me sentio. ſz hoc rogo deum in cogitationibus tuis vt det mihi tolerantiam per quam sustineam. Dixit ei abbas suus. Modo agnouit: quia in magno profectu es & si & supergrederis me. ¶ Dicebant de quodam sene quia descendit de scitbi & habebat filium adhuc suggentem lac: qui quoniam in monasterio nutrit⁹ est: nesciebat quid essent mulieres Qui cuz factus esset vir ostendebāt ei nocte demones formas & habitus mulierum & hoc nūciauit patri suo & mirabatur. Aliquando ergo ascendit cum patre suo in egyptum: & videns mulieres: dixit patri suo, Ecce iste sunt que veniebant ad me nocte in scitbi. Et pater dixit ei. Isti sunt monachi de seculo: fili alio autem habitu vtuntur isti & heremite alio. Et miratus est senex quomodo in scitbi ostenderant ei demones imagines mulierum: & statim reuersi sunt in cellam suam. ¶ Frater quidam erat probatus tentationibus in scitbi: & immittebat ei aduersarius memoriam mulieris cuiusdam pulchre in animo: & affligebat cum valde. Et contigit p̄m dei dispensationem vt alter frater descendens de egypto applicaret in scitbi & cum loquerentur nunciauit ei dicens, Uxor illius mortua est. Erat autem ipsa mulier de qua inquietabatur frater ille. Quod cuz audisset tulit vestimentum suum nocte & ascendit vbi eam sepultaz audierat: & fodit locum & extersit faniem putredinis eius in vestimēto suo & reuersus babebat illud in cella sua. Et cum nimis fetaret: ponebat illos fetores ante se: & improperans cogitationi sue dicebat, Ecce desiderium quod querebas habe illud & satiare ex eo. et ita ex huiusmodi fetore castigabat seipsum: donec emoxrentur concupiscentie eius.

¶ Uenit quidam in scitbi aliquando vt fieret monachus qui etiam accepit filium suum secuz nuper ablactatum. Qui cum factus fuisset iuuenis cepe-runt impugnare demones & sollicitare eum. Et dixit patri suo. Uado ad seculum: quia non valeo carnales concupiscentias sustinere. Pater autem eius consolabatur eum. Dixit ergo illi iuuenis. Jam sustinere non valeo pater: dimitte me redire ad seculum. Dixit ergo ei pater suus. Audi me fili adhuc semel: & tolle tibi quadraginta panes: & folia palmarum dierum quadraginta & vade in beremum interiorem: & esto ibi quadraginta diebus & voluntas domini fiet. Qui obediēs patri suo surrexit & abijt in beremum & mansit ibi laborans & faciēs plectas de palmis siccis & panem siccum comedens. Et cū ibi dies viginti quieuisset ecce vidit ibi opus diabolicum quoddam venire super se: & stetit coraz ipso velut mulier et hyopissa fetida & turpis aspectu ita vt fetorem eius ferre non posset. Et abijciebat eam a se: & illa dicebat ei: ego sum que in cordib⁹ hominum dulcis appareo: sed propter obedientiā tuā & laborem quem sustines: non permittit me deus seducere te: sed ostendi tibi fetorem meum: ille autē surrexit & gratias agens deo venit ad patrem suuz & dixit ei. Jam nolo ire ad seculum patervidi enim operationem diaboli & fetorem eius. Cognouerat autem & pater eius de hoc ipso: & dixit ei. Si mansisses quadraginta dies: & custodisses vsq; in finez mandatum meum: maiora habuisses videre. ¶ Senex quidam sedebat in longinqua beremo: qui habebat vnam parentē & desiderabat eum videre post

a de monacho, surrisulā implete aqua thora mādurā dū fetebatur.

b diabolus in muliere hospitis violat cōfessiū fratribus penitet et post penitentiaz mirabilis fiunt.

multos annos: & quefuit in quo loco habitaret. Et surrexit & venit in viam beremi illius: & inueniens camelarios adiunxit se illis: & ingressa est cum illis beremum. Hec eniz trahebatur a dyabolo Que cū venisset ad ianuam senis cepit signis indicare seipsam dicens, Ego sum parens tua: & mansit apud eū Erat autem alius monachus sedens in inferioribꝰ partibus beremi qui implebat sibi surisculā aque: & bora qua manducare voluisset, subito versabatur surisicula & effundebatur aqua: qui inspirante deo dixit in semetipso. Ingrediar in beremum: & dico hoc quod mihi cuenit de aqua senioribus. Et surgens abijt & cum sero factum esset dormiuit in templo quodam idolorum iuxta viam: & audiuit nocte demones dicentes, Ista nocte precipitauimus illum monachum in fornicationem: quod cum audisset contristatus est: & perueniens ad senem inuenit eū tristem: & dixit ei. Quid facio abba: quia ipleo mihi vasculum aque: & in bora manducandi effundi tur. Et dixit ei senex. Tu venisti ad me interrogare me: quia surisicula tua versatur. ego autem quid facio: quia hac nocte cecidi in fornicationem: qui respondit: & ego cognoui & dixit ei. Tu vnde scis. Qui dixit. Dormiebam in templo: & audiui demones loquentes de te. Et dixit senex. Ecce ego vado ad seculum. Ille autem rogabat eum dicens. Noli pater: sed permane in loco hoc: mulieremvero dimittamus hinc. Hoc enim ex occursu inimici contigit. Quo audito: senex sustinuit extendens & agnauans conuersationem suam cum lachrymis: donec rediret in priorem ordinem suum. ¶ Dixit senex quidam. Quia securitas & taciturnitas & occulta meditatio: pariunt castitatem. ¶ Frater quidā interrogauit senem dicens. Si contigit hominez in temptationem cadere: quid fit propter eos qui scādalizantur in eo. Et narrauit senex dicens. Dyaconus quidam erat nominatus in monasterio egypti Dum autem quidam curialis insecutionez iudicis pateretur: venit cum omni domo sua ad monasterium: & operante iniquo: incurrit dyaconus ille in mulierem eius & facta est omnibus fratribus confusio. Ille autem abijt ad quendam senem: & indicauit ei rem: senex vero babebat occultam cellaz interiorem quam cum vidisset dyaconus ille: dixit, Sepeli me hic sic viuum: & non indices cuiq̄. Et intrauit in obscuritatem celle illius: & egit penitentiaz illic ex veritate. Contigit autem vt post multum tēporis non ascenderet aqua de flumine nili. Et cum omnes letanias facerent: reuelatum est cuidaz sanctorum: quia nisi veniret dyaconus qui absconditꝰ esset apud illuz talem senem: non ascenderet fluminis aqua. Quod cum audissent mirati sunt: & venientes eiecerunt eum de loco in quo erat. Et oravit & ascendit aqua: & qui aliquando in ipso scandalizati fuerant edificati sunt postea in penitentia eiꝰ & glorificauerunt deum. ¶ Duo fratres perrexerunt ad ciuitatem: vt venderent quod fuerant operati. Et cum a se inuicem in ciuitate fuissent diuisi incurrit vnus in fornicationem. Ueniens aūt postea frater eius: dixit ei. Reuertamur ad cellam nostrā frater ille aūt respondit dicens. Non veniā. Et interrogauit eū ille dicens. Quare frater: Et ille respondit. Quia cum discessisses a me incurri in temptationē & fornicatus sum. Ille autem alter frater volens liberari eum cepit dicere. Quia & mihi sic contigit: & quando separatus sum a te incurri & ego in fornicationem. Sed eamus & simul penitentiam agamus cum omni labore: & deus ignoscet nobis peccatum. Qui cum venissent ad cellam retulerunt senibꝰ qō eis contigerat: & dederunt eis illi mandatum qualiter p̄niam agerent. Ille tamen vnus non pro se: sz pro alio fratre penitentiam agebat: tanq̄ si & ipse peccasset. Uidens autem deus laborem & charitatē eius: intra paucos dies manifestauit vni de senibus: q̄ pro multa charitate fratris: qui non peccauerat: indulserat illi qui fornicatus est: & vere hoc ē ponere animam suam p fratre suo. ¶ Uenit aliquā do frater ad quendam senem: & dixit ei. Frater meus soluit me egrediēs huc atq; illuc: & pro hoc ego affligor: Et rogabat euz senex dicendo. Equanimiter porta frater: & deus videns laborem sustentationis tue reuocat eum ad te. Neq; enim possibile est vt cuz duricia & austeritate: facile ab intentiōe sua aliquis reuocētur: quia nec demon expellit demonem: sed magis benignitate eū reuoca ad te. Quoniam & dominus deus noster: consolando ad se bomines trahit. Et narrauit ei dicens. Quia fuerunt duo fratres in thebayda: & cum vnus ex bis in fornicationē cecidisset: dicebat ad alium. Reuertar ad seculum. Alter vero plorabat dicens. Nō te dimitto frater discedere & perdere laborē tuuz: & virginitatem tuam. Ille vero non acquiescebat: dicendo. Non hic sedeo sed vado aut veni mecū: & iterum redibo tecum aut certe dimitte me: & permanebo in seculo. Quadam aūt frater: nūciauit boc cuidā seni magno. Dixit autem ei senex. Vade cum ipso: & deꝰ illum per laborem tuum nō dimittet corruere. Qui consurgens abijt cum eo ad seculum. Et cuz peruenisset ad quendam vicum: videns deus laborem illius: qui ex charitate & necessitate fratrem suum sequebatur: abstulit concupiscentiam a fratre eius: & dixit fratri suo Eamus iterum ad beremum frater Ecce iam puto q; peccaui cum muliere quid lucratus sum ex boc. Et reuersi sunt illesi in cellā suā. ¶ Frater quidā tēptatus a demone: pfectus est ad quendā senē dicens. Quia illi duo fratres simul sunt: & male viuunt. Cognouit aūt senex: q; a demone illuderet: & mittens vocauit eos ad se. Et cum factū esset, vespere: posuit mattam illis duobus fratribꝰ & cooperuit eos in vno lecto: dicens. Filij dei magni & sancti sunt. Dixit vero discipulo suo. Hunc fratrem claude in cella seorsum: ipse enim passionem quam illis obijcit habet in se. ¶ Frater quidam dixit seni. quid facio q; occidit me sordida cogitatio?

Dixit ei senex. Mulier qñ vult ablactare filiū suū: amarū aliquid supungit vberibus suis: ꝛ cū venerit infans ex cōsuetudine suggere lac: sentiēs amaritudinem refugit. Mitte ergo ꝛ tu in cogitationē tuā amaritudinē. Dixit ei frater. Que est amaritudo quā debeo mittere? Dixit ei senex. Cogitationē mortis: ꝛ tormentoꝝ que in seculo futuro peccatoribus ꝓparant. ¶ Frater quidā interrogauit senem de huiusmodi cogitatione: ꝛ dixit ei senex. Ego nū q̄ stimulatus sum de hac re. Et scandalizatus est in eo frater ille. Et abijt ad aliū senē dicēs. Ecce hoc mihi dixit ille senex ꝛ scandalizatus sum in eo. q̄ supra naturā est q̄ dixit. Dixit ei senex: nō simpliciter tibi dixit hoc ille homo dei: sed surge ꝛ vade: ꝛ pniam age apud eū: vt aperiat tibi virtutē sermonum suoꝝ. Surrexit ergo ille frater ꝛ venit ad senē agens in cōspectu eius pniam: ꝛ dixit. Ignosce mihi pater: q: stulte feci: nō dicens tibi vale discedēs a te: sed obsecro te vt interpreteris mihi quō nunq̄ sollicitatus fis a fornicatiōe. Dixit ei senex. Quia ex quo factus sum monachus nō sum satiat⁹ panē neq̄ aqua: neq̄ somno: ꝛ appetitu eoꝝ quib⁹ pascūtur alij: ꝛ cruciās me non pmittebat sentire fornicationis stimulos ꝛ exijt frater ille pficiēs ex relatione senis. ¶ Frater quidā interrogauit quēdā senē dicens. Quid facio: q: cogitatio mea semper in fornicatione intenta est ꝛ non me quiescere finit vna hora: ꝛ affligitur ex hoc anima mea. Ille autem dixit ei: qñ demones cogitationes in corde tuo seminant: ꝛ sentis hoc. non colloquaris cū alio tuo: qñ demonum est talia suggerere: ꝛ licet nō negligant hec imittere: tñ non ertorquent: in te est ergo ꝛ suscipere ꝛ nō suscipere. Scis autē quid fecerint madyanite. quoniam ornauerunt filias suas: ꝛ statuerunt eas in conspectu israelitarum: non tñ alicui ex eis forte sunt vt cōmiscerent cum eis: sed qui voluerūt incurrerunt in eas. Alij autem cōminati sunt indignantes: ꝛ cum interitu eorum qui presumpserant vlti sunt fornicationem. ita agendum est ꝛ de fornicatione. Respondens autem frater dixit. ꝛ quid faciā q: fragilis sum ꝛ superat me passio hec. Ille autem dixit ei. Intentus esto ad huiusmodi. Demones quando faciunt initium loqui in corde tuo: non respondeas eis: sed surgens ora ꝛ age penitentiaz dicens. Fili dei miserere mei. Dixit autez ei frater. Ecce medito: abba ꝛ non est compunctio in corde meo: quia nescio virtutem verbi: ꝛ ille dixit. Et tu tantum meditare: audini enim quia dixit abbas pastor: sed ꝛ alij patres hoc verbum: quoniam incantator virtutem verborum que dicit nescit: sed serpēs audit ꝛ scit virtutem eorum que incantantur. ꝛ serpens subijcitur incantanti ꝛ humiliatur. Sic ꝛ nos q̄uis ignoremus virtutem illorum verborū que loquimur demones tamen audientes terrentur atq̄ discedunt. ¶ Dicebant quidam senes: quia cogitatio fornicationis fragilis est velut papirus. Si ergo iactatur in nobis ꝛ non acquiescentes proijciamus illam a nobis facile rumpitur. Necessariū igitur est: vt sit discretio in cogitatione qua agnoscamus: quia bis qui consentiunt eis non sit spes salutis. Illis autez qui non consentiunt reposita sit corona. ¶ Duo fratres impugnati fornicatione abierunt ꝛ acceperunt vxores: postea autem dixerunt adinuicem. Quid lucrati sumus: quia deseruimus angelicum ordinem ꝛ venimus in immundiciā hāc ꝛ post hec in ignem ꝛ tormenta venturi sumus. Redeamus igitur iterum ad heremum ꝛ agamus penitentiam de bis que presumpsimus. Et venientes ad heremum rogauerunt patres vt susciperēt eos penitentes: ꝛ confitentes ea que gesserant: ꝛ clauserunt eos annum integrum senes: ꝛ ambo⁹ equaliter ad pensum dabantur panes: ꝛ ad mensuram aqua similiter: erant autem visione cōsimiles: ꝛ dū completuz fuisset tempus penitentie exierunt: ꝛ viderunt patres vnum pallidum ꝛ tristem nimis: alium vero robustum ꝛ clarum ꝛ mirati sunt: quoniam cibum ꝛ potum equaliter acciperent: ꝛ interrogauerunt eum qui tristis ꝛ afflictus erat dicētes. Quid exercitabaris cū cogitationib⁹ tuis in cella tua? Et ille dixit. Pro malis que feci penas in quib⁹ venturus eram in ano meo reuoluebā: ꝛ pre timore adhesērūt ossa mea carni mee. Interrogauerūt autem ꝛ alium dicētes. Tu quid cogitabas in cella tua? At ille respondit. Gratias deo referebā qui eruit me de inquinamēto mūdi huius: ꝛ de futuri seculi penis: ꝛ reuocauit me ad banc cōuersationē angelicā: ꝛ reminiscens assidue dei mei letabar: ꝛ dixerunt senes Equalis est amboꝝ pnia apud deuz. ¶ Senex quidam erat in scitbi: qui cum incurrisset in egritudinem magnam seruiebant ei fratres: ꝛ videns senex quia laborarent dixit. Vado in egyptum vt non soluaz fratres istos a laboribus suis: ꝛ dixit ei abbas moyses: non vadas quoniam fornicationem incursurus es. Ille autem contristatus dicebat. Vox tuum est corpus meuz ꝛ tu mihi ista dicis. Surgēs ergo abijt in egyptum. Quod cum audissent homines circūquaq̄ habitātes offerebant ei multa. Venit etiam ad eum quedam virgo fidelis: volens obsequium suum seni illi infirmanti impendere: ꝛ post aliquantulum temporis cum paululum de egritudine qua tenebatur melius habuisset incurrit in eaz. At illa concepit. Interrogata autem a vicinis loci vnde concepisset: illa respōdit. De sene illo. Illi autem non credebant ei. Senex vero dicebat: ego ꝑ feci. Sed custodite infantem quez peperit: que cū genuisset puerum ꝛ ablactatus fuisset: tulit senex infantem in humeris suis: ꝛ die qua erat festiuitas magna in scitbi occurrit ibi ꝛ intrauit ecclesiam coram multitudine fratrum. Illi autem videntes eaz fleuerunt: qui dixit fratribus. Videtis infantē hūc. Filius est inobedientie. Cauete ergo vos fratres: eo q̄ in senectute hoc feci: ꝛ orate pro me. Et ꝓgēs ad cellam suam ad initium prime conuersationis sue reuersus est. ¶ Frater quidam tēptatus est pessime a demone in specie pulchrarum mulieruz. Trāsformati nanq̄ demones iugiter per quadraginta dierum spacium perseuerauerunt pugnātes aduersus eum vt traherent eum ad turpez cōmixtionē. Illo autem viriliter reluctante ꝛ minime superato: deus aspiciens bonuz eius certamen: donauit ei vt nullum vltra calorem carnalis concupiscentie pateretur. Solitarius quidam erat in inferioribus partibus egypti: ꝛ hic erat nominatissimus: quia sol⁹ in ecclesia sedebat in deserto loco. Ecce iuxta operationem sathane mulier quedam inhonesta audiens de eo dicebat iuuenibus. Quid mihi vultis dare ꝛ decipio istum solitarium vestrum? Illi autem constituerunt certum quid vt darent ei. Que egressa vespere venit in cellam eius velut errans: ꝛ cum pulsasset ad cellam eius egressus est ille: ꝛ videns eam turbatus est dicens. Quomodo huc venisti? Illa autem velut plorans dicebat: errando huc veni. Qui cum miseratione viscerum pulsaretur introduxit eam in atriolum celle sue: ꝛ ipse intrauit interius in cellam suam ꝛ clausit eam. Et ecce infelix illa clamabat dicens. Abba: bestie comedunt me hic. Ille autem iterum turbatus est timens etiam iudicium dei dicebat. Unde mihi venit ira hec. Et aperiens ostium introduxit eam intro. Cepit autē dyabolus velut sagittis stimulare coz eius in eaz. Qui cum intellexisset dyaboli esse stimulos: dicebat ī semetipso. Vie inimici tenebre sunt. Filius autez dei lux est. Surgens ergo incendit lucernam. Et cum inflammaretur desiderio dicebat. Quoniaz qui talia agunt in tormenta vadunt. Proba ergo teipsuz et hoc si potes sustinere eternum ignem. Et mittebat digitum suum in lucernam. Quem cum incēdisset ardorem non sentiebat propter nimiam flāmaz concupiscentie carnalis: ꝛ ita vsq̄ mane faciens incendit omnes digitos. Illa autem infelix videns quid faciebat senex ille: pre timore velut lapidea facta est ꝛ venientes mane iuuenes ad senem illuz ꝛdicebant. Venit ne huc mulier sero? Ille autem dixit etiam. Ecce vbi dormit. ꝛ intrantes inuenerunt eā mortuam: ꝛ dicunt. Abba mortua est mulier. Tunc ille excutiens pallium suum quo vtebatur: ostēdit eis manꝰ suas dicens. Ecce quid fecit mihi filia ista dyaboli perdiditq̄ omnes digitos meos. ꝛ narrās eis quod factum fuerat dicebat. Scriptum est: ne reddas malum pro malo: ꝛ faciens orationez super eam: suscitauit eam. Que conuersa caste egit residuum tempus vite sue. ¶ Frater quidaz impugnabatur a fornicatione. Contingit autem eum venire in quendam vicum egypti ꝛ videns filiam sacerdotis paganorum: adamauit eam: dixitq̄ patri eius. Da mihi eam vxorem. Ille autem respōdens: dixit ei. Non possum eā tibi dare: nisi interrogauero deū meum. Et abiens ad demonem quez colebat: dixit ei. Ecce monachus quidam venit volens accipere filiam meam. Do eaz illi. Et respondens demon dixit. Si negat deum suum: ꝛ baptismuz ꝛ propositū monachi: da eam ei: ꝛ veniens sacerdos dixit nega deum tuum ꝛ baptismum ꝛ propositum monachi: ꝛ do tibi filiam meam vxorem. Ille vero consensit ꝛ statim vidit velut columbam exire de ore suo ꝛ volare in celum. Pergens autem sacerdos ad demonez dixit. Ecce promisit tria ista se facturuz. Tūc respōdens dyabolus: dixit ei. Non des ei filiam tuaz in vxorem: quia deus eius non integre recessit ab eo: sed adhuc adiuuat eum. Et veniens sacerdos dixit. Non possum eam tibi dare vxorem: quia adhuc deus tuus adiuuat te: ꝛ non recessit a te. Hec audiēs frater dixit in semetipso. Si tantam bonitatem ostendit in me deus: cum ego infelix negauerim ipsum ꝛ baptismum ꝛ propositum monachi: bonus aūt deus etiam si cum tam grande scelus commisi: nunc vsq̄ adiuuat me: cur ego recedā ab eo. Et in semetipm reuersus recepit sobrietatez mentis: ꝛ venit in heremum ad magnum quendam senem ꝛ narrauit ei rē que fuerat facta. Et respondēs senex. dixit ei. Sede mecum in spelunca ꝛ ieiuna tres hebdomadas continuas: ꝛ ego deum deprecoz pro te: ꝛ laborauit senex pro fratre illo: ꝛ deprecatus est deum dicens. Obsecro domine dona mihi animaz banc ꝛ suscipe penitentiam eius: ꝛ exaudiuit oratiōnem eius deꝰ ꝛ cuz completa fuisset prima hebdomada. Venit senex ad illum fratrem: ꝛ interrogauit euz dicēs. Aliquid ne vidisti? Et respondens frater dixit. Etiam Vidi columbam sursum in altitudine celi: cōtra caput meum stantem. Et dixit ei senex. Attende tibi metipsi: ꝛ deprecare deū attente. Secunda ꝥo hebdomada venit senex iterum ad fratrez ꝛ interrogauit eum dicens. Vidisti ne aliquid? Et respōdit. Vidi columbam venientem iuxta caput meum. Et ꝰcepit ei senex dicens. Sobrius esto mente ꝛ ora. ꝛ completa tertia hebdomada. Venit iterum senex ꝛ interrogauit eum dicens. Ne aliquid plus vidisti? At ille respondit dicens. Vidi columbam que venit ꝛ stetit super caput meum: ꝛ extendi manum meaz vt tenerem illam: illa autem surgens intrauit in os meum ꝛ gratias agens deo senex dixit fratri. Ecce suscepit deus penitentiam tuam. De cetero attēde temetipsum: ꝛ esto sollicitus. Et respondens frater dixit. Ecce ammodo tecū ero donec moriar. ¶ Dicebat quidam de thebeis senibus: ꝙ ipse esset filius sacerdotis idolorum ꝛ cuz paruulus sederet in templo ꝛ vidisset patrem suuz frequenter ingredi: ꝛ sacrificia offerre idolo: ꝛ q̄ semel occulte post ipsum intrauerit ꝛ viderit sathanam sedentem ꝛ omnem militiam eius astantem ei. ꝛ Ecce vnus de principibus veniens adorauit eum. Cui dyabolus ait. Undeveris tu? Et ille respondit. In illa prouincia eram ꝛ suscitaui illic bella ꝛ perturbationes pluri mas ꝛ effusionem sanguinis faciens ꝛ veni. nūcia re tibi. Et sathanas interrogauit eum. In quanto tempore hoc feci sti? Et ille respōdit: in triginta diebus. Et sathanas iussit eum flagellari dicens. Tā to tempore hoc feci sti? Et ecce alius veniens ado-

rauit eum. ⁊ illꝰ dixit. Unde venis tu. ⁊ respōdit de mon. In mari eram ⁊ suscitaui commotiones: ⁊ demersi naues: ⁊ multos homines occidens: veni nūciare tibi. Et dixit ei satbanas. Quanto tempore boc fecisti At ille respondit. Sunt dies viginti. ⁊ hunc similiter iussit flagellari dicens: quare in tantis diebus boc solum fecisti? Et tertius venit ⁊ adorauit eum dicens. Dixit autem huic. Tu vnde venis. Et respondit. In illa ciuitate fui ⁊ dum ibi fierent nuptie excitaui lites: ⁊ multas effusiones sanguinis feci: insuper ⁊ ipsum sponsum occidi: ⁊ veni nunciare tibi: ⁊ dixit: in quantis diebus boc fecisti. Et respondit decem. Iussit autez ⁊ hunc flagellari tanꝯ moras fecerit. Uenit autem ⁊ quartꝰ demon adorare eum: ⁊ dixit ei. Unde venis. Qui respondit in beremo erat: ecce quadraginta āni sunt qꝫ impugnaui monachum quendaz ⁊ vix nocte ista preualui: vt facerem eum fornicari. Quod dyabolꝰ audiens surrexit ⁊ osculatus est eum: ⁊ tollens coronam quam ipse babebat posuit in capite illius: ⁊ fecit eum in vna sede consedere secum dicens. Magnam rem fortiter egisti. Hoc ego cum audissem ⁊ vidissem. dixi intra meipsum. Uere magnus est ordo monachorum: ⁊ egressus sum ⁊ factus sum monachus. ¶ Dicebant de quodam patre: quia secularis fuisset: ⁊ postea conuersus de concupiscentia vxoris sue frequenter stimularetur: ⁊ narrabat boc patribus. Qui cum vidissent qꝫ operariꝰ esset ⁊ maiora faceret qꝫ ei dicebant imponebant ei taz multa: vt debilitaretur corpus eiꝰ ita vt nec fugere posset. Deo autem dispensante venit quidam pater vt applicaret in scitbi. Et cum venisset ad cellam eius vidit eam apertam ⁊ pertransiuit admirās quomodo nemo egressus esset in occursuz eius ⁊ reuersus stabat dicens. Ne forte frater qui in ea habitat infirmetur Et cum pulsasset intrauit ⁊ inuenit cuz nimium infirmum: ⁊ dixit ei. Quid habes pater. Et narrauit ei dicens. Ego de seculari vita sum: ⁊ sollicitat me modo inimicus in vxore mea: ⁊ narraui patribus ⁊ imposuerunt mibi cōuersationis onera diuersa ⁊ cum obedienter implere vellem ecce defecit ⁊ tamen stimulus crescit. Audiens boc senex cōtristatus est ⁊ dixit ei. Equidem patres vt potētes viri: bene tibi imposuerunt onera quibus graueris: sed si me paruulum audis: facta bec a te ⁊ sume parum cibi in tempore suo: ⁊ recolligēs vires tuas fac aliquantulum operis dei: ⁊ iacta in domino cogitatum tuum: quoniam tuo labore banc rem non poteris superare. Corpus enim nostrum velut vestimentum est. Si illud diligenter tractaueris stat. Si autem neglexeris illud putrescit. Qui cuz audisset cū fecit ita: ⁊ intra paucos dies recessit stimulꝰ ab eo. ¶ Monachus quidaz solitarius antiquus: ⁊ in cōuersatione proficiens sedebat in monte in partibus antinoi: sicut audiuimus a notis monachis: cuius verbis ⁊ actu multi proficiebant. Et cum talis esset: excitatus est dyabolus ad inuidiam contra eum: sicut ⁊ contra omnes viros virtutum: immittitq; in animam eius cogitationem talem vt ei qui in tali conuersatione esset: non deberet seruiri ab alio aut ministerium exbiberi: sed magis ipsum debere alijs ministrare. Quod si alijs non exbiberet ministerium: saltem sibijpsi seruiret dicens. Uende ergo in ciuitate sportellas quas facis: ⁊ eme tibi quod opus sunt ⁊ reuertere ad locum tuum: ⁊ nulli fis onerosus. Hoc autem suggerebat ei dyabolus inuidēs quieti eius: ⁊ opportune vacationi eius ad dominū: ⁊ vtilitati multorum. Undiqꝫ enim inimicus venari eum ⁊ capere festinabat: ille vero tanꝯ bone cogitationi acquiescens descendit de monasterio suo. Et quia erat omnibus admirandus: ignorās tamē buiusmodi insidias astutie: notus vero ⁊ famosus omnibus a quibus videbatur existens: cuz post lōgum tempus mulierem vidisset pro incautela sua supplantatus est: ⁊ incurrit in eam. Et veniēs in desertum sequente dyabolo vestigia eius: cecidit iuxta flumen ⁊ cogitans quia inimicus gaudius est de ruina eius voluit seipsum desperare: maxime qꝫ spiritum domini contristauerit: ⁊ sanctos angelos: ⁊ venerabiles patres: quorum multi etiam in ciuitatibus habitantes superauerunt dyabolum: ⁊ cum nulli borum se similez facere posset: contristabatur valde ⁊ non recordabatur: quia deus est qui virtutem tribuit bis: qui ad eum deuotissime conuertuntur. Lecatus vero ⁊ non videns peccati sui curam: voluit se in flumen illud iactare: vt perfectum gaudium faceret inimico: ⁊ ex multo animi dolore infirmatus est corpore: ⁊ nisi postea misericors deus auxilium prestitisset ei: ad perfectum gaudium inimici sine penitentia moreretur. Nouissime autez in se reuersus cogitauit maiorem laborem in afflictione penitentie demonstrare: ⁊ supplicare deo in fletu ⁊ luctu: ⁊ ita rediit iterum ad monasterium suum. Et dāmans ostium cellule sue: sicut solet super mortuū ita flebat supplicans deo. Jeiunans autem ⁊ vigilans cum omni anxietate extenuauit corpus suum: ⁊ nec sic satisfactum putabat in animo suo: qꝫ congrue penituisset. ¶ Fratribus autem ad eum sepius venientibus vtilitatis causa ⁊ pulsantibus ostiū ipse dicebat non posse se aperire: dicendo: sacramēto me constrinxi: vnū annuz deuote me penitentiā agere: sed orate pro me. Nec enim inueniebat quo modo esse excusaret quoniam illi scandalizabant: bec audiētes de eo quia erat apud illos bonorabilis ⁊ magnus valde monachus: sed fecit totum annum intente ieiunans: ⁊ deuote penitentiam agēs. Die autem pascbe ipsa nocte resurrectionis dominice tollens lucernam nouam ⁊ reficiens eā posuit in cacabo nouo: ⁊ cooperiēs cooperculo surrexit ad orationem dicens. Misericors ⁊ miserator deus: qui ⁊ barbaros saluare vis: ⁊ ad veritatis tue agnitionem venire ad te confugi fidelium saluatorem mi serere mibi: quia te plurimum exacerbaui: ⁊ inimicum gaudere feci: ⁊ ecce mortuus suz obediens ei.

Tu domine ⁊ impijs ⁊ bis qui sunt fine misericordia misereris: sed ⁊ primis misericordiam impendi precipis: miserere bumilitati mee apud te esti nibil impossibile est: quoniam secus infernum dissipata est sicut puluis anima mea. Fac misericordiā quia benignus es ⁊ misericors figmēto tuo: qui ⁊ corpora que non sunt: in die resurrectiōis es. Exaudi me domine: quia defecit spiritus meus: ⁊ ifelix anima mea tabefacta est. etiam ⁊ corpus meuz quod coinquinaui: et iam viuere non valeo pro eo qꝫ non credidi. Ignosce peccatum per penitentiaz dupleꝫ babēs peccatum ex desperatione. Uiuifica me contritum ⁊ igne tuo precipe banc lucernam accendi: vt ⁊ ego accipiens fiduciam misericordie ⁊ indulgentie tue residuo tēpore vite mee: quod mibi donaueris mandata tua custodiam: ⁊ a timore tuo nō recedā: sed deuote seruiam tibi omnibus diebus vite mee. Et bec in nocte ipsa resurrectionis cum multis lachrymis dicens: surrexit vt videret si accensa esset lucerna. Et detecto cacabo: vidit qꝫ non esset accēsa: ⁊ cecidit iterum in faciem suam rogans deum ⁊ dicens. Scio domine qꝫ certamen factum est: vt coronarer ⁊ non in pedibus stetit: eligens propter carnis delectationez tormentis impiorum addici parce mibi dñe ecce enim iterum confiteor tue bonitati turpitudinē meam coā angelis tuis ⁊ coram iustis oibus ⁊ nisi qꝫ scandalizari possent: oibus etiā hominibus confiterer. Deus meus miserere mei vt ⁊ alios erudiam dñe viuifica me. ⁊ ita tribus vicibꝰ orans erauditus est: ⁊ surgens inueni lucernā ardentem clare: ⁊ exultans cōfortatus est in spe admirabaturqꝫ de dei gratia qui ita de peccatis eius indulsit ⁊ satisfecit iuxta petitionem eius: ⁊ animum ipsius ⁊ dicebat. Gratias tibi ago domine: qꝫ etiā vite seculi buius mibi indigno miserꝰ es in magno ⁊ in nouo signo boc peccatoribus fiduciaz tribuēs. Parcis enim ⁊ misereris animabus quas creasti. Ita autem ⁊ perseuerante eo in confessione illuxit dies ⁊ letabatur in domino oblitus cibi corporalis Ignem autem luceme illius toto tempore vite sue seruauit oleum subinde infundens: ⁊ faciens de super quominus extingueretur. Et ita rursus diuinus spiritus habitauit in eo ⁊ factus est apud omnes insignis bumilitatem exbibens in confessione ⁊ actione gratiarum domino cum letitia. Cui etiaz ante aliquot dies mortis sue reuelatum est de transitu suo.

¶ Explicit liber contra fornicationem.

¶ Incipit liber qꝫ monachus nibil debet possidere.

Frater quidam renuncians seculo ⁊ dans que babebat pauperibus: retinens autez pauca in sua ratione venit ad beatum Antboniu: quod cū agnouisset senex dixit el. Si vis mōnachus fieri: vade et illum vicum ⁊ eme carnes ⁊ impone corpori tuo nudo ⁊ sic veni buc. Et cum sic ecisset frater illevenientes aues ⁊ canes ⁊ corpꝰ eius lacerabant. Cū autez peruenisset ad senem interrogabat si fecisset qō ei dixerat. Illo autem ostendente corpus suum laceratum. Dixit sanctus Antbonius. Qui renūciat seculo ⁊ volunt babere pecunias: ecce ita impugnati a demonibus discerpuntur. ¶ Narrauit abbas Daniel de beato Arsenio: quia venit aliquando magistrianus deferens ei testamentum cuiusdaz senatoris parentis eius: qui reliquerat ei bereditatem magnam valde ⁊ accipiens testamentum voluit illud scinderem. agistrianus autem cecidit ad pedes eius dicens. Deprecor vt nō scindas illud: qꝫ amputabitur mibi caput. Et dicit ei arsenius. Ego prius mortuus sum qꝫ ille: ipse autem qui modo mortuus est quomodo fecit me beredem: ⁊ remisit testamentum nibil accipiens. Egrotauit aliquando memoratus abbas arsenius in scitbi: ⁊ opus babuit i necessitate sua vsqꝫ ad vnā filiquā nūmos: ⁊ cū nō inueniret accepit a quodā velut elemosynā ⁊ dixit. Gratias tibi ago dñe qꝫ me dignū fecisti p noie tuo ad boc puenire: vt egens elemosynā postularē. ¶ Narrauerunt de abbate Agatbone qꝫ longo tpe cellaz sibi cū suis discipulis fabricaret. Qua cū pfecissent ⁊ cepissent illic babitare vidit in ipsa prima bebdomada quoddā non vtile sibi. ⁊ dixit discipulis suis illud quod dñs dixerat discipulis suis. Surgite: eamus binc. Discipuli aūt eiꝰ cōtristati sunt valde dicētes. Si oīno voluntatē babebas migrādi bic: vt quid tāto labore sustinuimꝰ edificātes lōgo tpe cellā Incipiēt aūt boues scandalizari in nobis ⁊ discere. Ecce iterum migrant nusqꝫ sedentes. Ille autem cum eos vidisset pusillanimes effectos dixit eis. ⁊ si scandalizātur aliqꝫ. sed itez sunt alij qui edificenf: ⁊ dicant. Beati sunt isti qui ppter deum migrauerunt ⁊ sua ola cōtempserunt. Ueruntamen dico vobis qui vult venire mecum veniat: qꝫ ego interim vado. Illi aūt prostrauerunt se in terrā: rogantes vt concederet eis secum abire. ¶ Dixit abbas euagrius fuisse quēdā fratrē qꝫ nibil babuit de substantia sua nisi tm euangelium ⁊ ipsum vendidit in pauperū nutrimentū dicens quoddā verbū: qō me morte dignū est cōmendari. Ipsum verbū sinquit vēdidi qō iubet: vende oia que babes ⁊ da pauperibus. ¶ Abbas Theodorus cognomento firme: babebat tres codices bonos: ⁊ cum venisset ad abbatem Bacbarium dixit ei. Quia babeo tres codices. ⁊ proficio ex lectione eorum. sed ⁊ patres petunt eos ad legendum. vt ⁊ ipsi proficiant. Dic ergo mibi quid debeo facere. Respondit senex dicēs. Boni sunt qdē actus: sed maius est oīb nibil possidere. Quod cum audisset: abijt ⁊ vendidit memoratos codices. ⁊ dedit indigentibus precium eoz. ¶ Narrauit quidam patrum. de abbate Jobanne persa quia ex multis virtutibus suis ad

profundam simplicitatē atq; innocentiam venerit. Hic autē habitabat in arabia vicina egypti: ⁊ mutauit aliquando a fratre quodam solidum vnum ⁊ emit linum vt operaretur: ⁊ venit alius frater rogās eū ⁊ dicēs. Dona mihi abba aliquātulum lini vt faciam mihi vestimētum quo vtar. Et dedit ei cum gaudio. Simili alter veniēs rogauit eum vt daret ei aliquātulum lini: vt faceret sibi tegumētum: ⁊ dedit ei: ⁊ multis alijs petētibus: dabat simili cū gaudio. Postea vero venit dominus solidi quem mutuo acceperat volēs accipere quod mutauerat: dixit ei senex. Ego affero tibi eum: ⁊ cum nō haberet vnde redderet: abijt ad abbatē Jacobum dispensatorē: vt rogaret eum: vt daret ei solidum ⁊ dum iret inuenit in terra iacentē solidū ⁊ nō tetigit eum ⁊ fecit oratiōnē ⁊ reuersus est in cellā suā: ⁊ venit iterū frater ille ⁊ cepit ei molestus esse pro solido: ⁊ dixit ei. ego reddam tibi. Et abijt iterum senex ⁊ inuenit solidum in terra vbi erat prius ⁊ rursus facta oratione reuersus est in cellam suam. ⁊ ecce frater iterum cepit molestus esse ei: ⁊ dixit senex. Adhuc semel expecta me ⁊ affero tibi solidum tuum: ⁊ surgēs venit ad illum locum ⁊ inuenit ipsum solidū sibi ⁊ facta oratione tulit eum ⁊ venit ad abbatē Jacobum ⁊ dixit ei. Abba cum venirem ad te: inueni hunc solidum in via ostēde ergo charitatē ⁊ pdica illum: ne quis pdidisset eum. ⁊ predicauit abbas ⁊ nemo est inuētus qui pdidisset solidum illum. Tunc ergo dixit senex abbati Jacobo. Si ergo eum nemo perdidit da eum illi fratri: quia ipsi debeo solidū: ⁊ cūvenirē ad te: vt tu mihi solidum præstares: ⁊ redderē debitum: inueni eum in via ⁊ miratus est abbas Jacobus quō compulsus pro debito inuenisset: ⁊ nō statim tulisset eum: ⁊ reddidit solidum illi fratri: ⁊ hoc mirabile erat de ipso: q; si veniebat quis⁹ mutuum petere aliquid ab eo: non p seipsum dabat sed dicebat fratri mutuū postulanti vade tolle tibijpsi qō opus habes: ⁊ quando referebat ei: quod mutuum accepisset: dicebat ei. Repone illud iterum in locum vnde tulisti. Si autem nihil referebat ille qui mutuum acceperat: senex nihil dicebat ei. ¶ Narraue runt quidam patrū q; venerat aliquando frater alicui in conuētum cellarum coram abbate Jsaac ve stitus modico cucullo. ⁊ dixit ei abbas Jsaac. hic monachorum est habitatio: tu aūt secularis es ⁊ nō poteris hic esse. Dicebat aūt fratrib⁹ abbas Jsaac. Patres nostri ⁊ abbas pambo vetustis ⁊ de multis partibus vtebantur resarcitis vestibus: nūc autē pciosis vestibus vtimini. Discedite hinc: deseratis enim locum hunc. Quādo aūt profecturi erāt ad messem dicebat eis. Jam vobis nulla mandata dabo: quoniā non obseruatis. ¶ Dixit abbas Lasianus. Quia finclerius aliquis nomine: cum renūciasset seculo: ⁊ facultates suas pauperib⁹ diuidēs aliqua sibi retinuisset ad proprium vsum: nolēs perfecte ex omnibus renunciantium humilitatē ⁊ cōmunis monasterioꝝ vite suscipere regulam ad quē sancte memorie pater Basilius hoc dixit. Et senator esse desisti: ⁊ monachum te non fecisti. ¶ Dixit quidam frater abbati piſtāmodi. Quid faciam: quorum mihi est vēdere quod manibus meis laboro. Et rīdens senex dixit. Quia abbas, sysoys ⁊ ceteri vēdebant opus manuū suarum. Hoc enim nō ledit sed quando vendis semel dic pcium speciem q; quam tradis: ⁊ si vis relaxare modicum pcij in te est: sic enim requiē inuenies. Iteruz dixit ei frater. Si habeo quod sufficiat necessitatibus meis aliunde: videtur tibi: vt non cogitē de labore manuum. Respondēs senex dixit. Quantum vis habeas tamē non negligas operari: ⁊ quantū potes: fac tantū nō cōturberis animo. ¶ Frater interrogauit abbatē Serapionē dicens. Dic mihi vnum verbum. Dixit ei senex. Quid tibi habeo dicere. Tu tulisti ea que erant viduarum: ⁊ orphanorum ⁊ posuisti in fenestra. viderat enim eam codicibus plenam. Interrogata est: beate memorie finclerice: si pfectum bonum esset nihil habere. At illa dixit: ⁊ valde bonum est bis qui possunt: etenim bi qui tolerare possunt tribulationē quidē carnis habēt: ſz anime requiē possidēt: quoniam sicut fortia vestimēta dum calcantur ⁊ pedibus sepius reuersantur lauāſ; atq; candidantur: ita fortis aīa pvoluntariā pauptatē amplius confirmatur. ¶ Dixit abbas bi peritius. Thesaurus monachi est voluntaria paupertas. Thesauriza ergo tibi frater in celo: quia ad requiescēdum ibi fine fine sunt secula. ¶ Erat quidam sanctorum pbylagrius nomine. Hic habitabat in hierosolymis ⁊ laborabat operando vt pane tantū non egeret: ⁊ dum staret in platea: volēs vēdere quod manibus suis fuerat opatus: contigit vt caderet cuidam saccellus cum solidis mille: ⁊ inueniēs eum senex stetit in eodē loco dicēs. Necesse est modo eum qui pdidit huc venire: ⁊ ecce veniebat qui pdiderat plorans. ⁊ tulit eum seorsum: ⁊ dedit illi saccellum suum. Quē ille rogabat: vt acciperet aliquam partē ex eo: sed senex nullatenus acquieuit. Tūc ille cepit clamare ⁊ dicere. Venite ⁊ videte bominē dei: ⁊ quid fecit. Senex autē occulte fugiēs exiuit de ciuitate nē agnosceretur dē eo quod fecerat ⁊ honorarēt eum. Interrogatus est senex q̄dam a fratre quid faceret vt saluus esset. Ille autē expolians se vestimēto suo cinxit lumbos suos atq; extēdens manus suas dixit. Sic oz nudus esse monachus ab omni materia seculari: ⁊ crucifigere se aduersus tētationē atq; certamina mundi. ¶ Quidā frater rogauit senē quēdam. vt acciperet pecunias suis necessitatibus profuturas. Ille autē nolebat: vtpote qui ope manuum suarum eēt sibi sufficiēs. Sed dum ille pfisteret obsecrando: vt salutem proindigētium necessitate susciperet. Rīdit senex ⁊ dixit ei. Duplex mihi opprobrium est: quia cum nō indigeam: accipio ⁊ aliena tribuēs vanam gloriā colligo. ¶ Venerunt aliquando quidam grecorum: vt darēt elemosynam in ciuitate ostracē ⁊ assumpserunt sibi iconomos ecclesie: vt ostēderēt eis q̄ necessitatē maiorē haberent. Illi autē duxerunt eos ad quēdam leprosum ⁊ dederunt ei. Ille autē nolebat accipere dicens. Ecce modicas palmas habeo quas operor: ⁊ facio plectas ⁊ ex eis māduco panē iterum duxerunt eos ad cellam vnius vidue q̄ erat cum filijs suis. Et cum pulsarent ad ostium cucurrit filia eius ad ostiū nuda. Mater autē eius abierat ad quoddam opus. Erat enim candidatrix. Et dabant filie eius vestimētum ⁊ nummos. Illa autē nolebat accipere dicēs venisse matrē suam ⁊ dixisse sibi cōside: quia voluit deus ⁊ inueni opus qō faciam hodie: vnde sumamus victum nostrum. Et cum venisset mater eius rogabant eam vt acciperet. Nolui dicēs. Ego habeo curatorē meū deum q̄ vos cum vultis tollere a me bodie. Illi autē cognoscētes fidē eius glorificauerūt deum. ¶ Venit quidam vir magnus ignotus portans auruz in scitbi ⁊ rogabat pbyterum beremi: vt aurum illud erogaretur fratribus: Dixit aūt pbyter. Non opus habēt fratres. Et cum nimis vehemēs esset ⁊ non acquiesceret: posuit sportam cuz solidis in ingressu ecclesie: ⁊ dixit pbyter: qui opus hz tollat illud sibi: ⁊ nemo tetigit. quidam: etiaz nec aspexerūt. Et dixit ei senex. Suscepit deus oblationē tuam: vade ⁊ da illud pauperibus ⁊ valde edificatus discessit. ¶ Obtulit quidam frater seni pecuniam dicēs ei. Habe hanc pecuniam ad expēsas tuas: quia senuisti ⁊ infirmus es. Erat enim leprosus. Hic autē respondēs dixit. tu post sexaginta annos venisti auferre a me nutritorē meum. Ecce tantum tēpus habēs in infirmitate mea: nihil indigui deo tribuēte ⁊ pascēte me: ⁊ non acquieuit accipere. ¶ Narraverunt senes de quodaz ortulano quia laborauerit: tomē labore suum expēderet in elemosynam: ⁊ tantuz sibi retineret quantum ad victum eius sufficeret. Postea vo satbanas immisit in coꝛ eius dicēs. Colligetibi aliquantulam pecuniam ne cum senueris aut egrotaueris opus habeas ad expēsas. Et collegit ⁊ impleuit lagenam de nummis. Contigit autē eum infirmari ⁊ putrescere pedē eius: ⁊ expēdit qō collectum fuerat in medicos ⁊ nihil ei prodesse potuit. Postea vo venit quidam de expertis medicis ⁊ dixit ei. Nisi incidieris pedē tuum putrefiet. Et constituerunt vt inciderēt ei pedē. Illa autē nocte rediēs in semetipsuz: ⁊ penitētiam agēs de his que gessit ingemuit ⁊ flevit dicēs. Odemo: esto domine operum meorum priorum q̄ faciebam cum laborarē in orto meo et quo pauperibus ministrabam. Et cū hoc dixisset sterit angel⁹ domini ⁊ dixit ei. Ubi sunt nummi quos collegisti: ⁊ vbi est spes tua ō qua tracasti. Tunc intelligēs dixit. Peccaui domine ignosce mihi: ⁊ ammodo vlterius hoc non faciam. Tunc angelus domini tetigit pedē eius ⁊ sanatus est statimq; exurgēs abijt in agrum operari. Venit ergo medicus ſm tempus constitutū cum ferramētis vt secaret pedē eius: ⁊ dicit ei. Exijt mane operari in agrum. Tunc admirans medicus prexit in agrum vbi opabatur frater ille: ⁊ videns eum operari terram glorificabat deum qui reddiderat ei talem sanitatē. ¶ Frater interrogauit senē quēdam dicēs. Vis teneam mihi duos solidos propter infirmitatē corporis. Videſ autē senex cogitationem eius quia vellet tenere dixit ei etiam. Et vadēs frater in cellam suam conterebatur in cogitationibus suis dicens. Putas verum mihi dixit senex an non. Et surgēs iterum venit ad senē agens penitētiaz ⁊ rogās eum dicens. propter deum dic mihi veritatē quia affligor cogitationibus meis: propter duos solidos: ⁊ dixit ei senex. Quia vidi te voluntatē habere retinēdi eos: dixi tibi vt teneres. veruntamē non est bonum tenere plus q̄ opus est corpori. Si ergo duos solidos retinueris: in ipsis inuenietur spes tua: ⁊ si contigerit vt pereant deus iam non cogitat de nobis. Cogitationē ergo nostram iactemus in domino: quoniam ipsi cura est de nobis.

¶ Explicit liber de eo q̄ monachus nihil debeat possidere.

¶ Incipit liber de patientia siue fortitudine.

Anctus abbas Anthonius cuz sederet aliquādo in beremo: animus eius tedium: ⁊ cōfusionē cogitationum incurrit ⁊ dicebat ad dominū. Domine volo saluus fieri: ſz nō permittūt me cogitationes mee. Quid facio ī hac tribulatione aut quō saluꝰ ero. Et modicū assurgēs cepit foras exire: ⁊ vidit quēdā tanq; seipsum sedētē atq; operantē deinde surgentez ab operibus ⁊ orantē: ⁊ iterum surgentē: ⁊ plectram de palmis faciētem: inde rursus ad orationē surgētē. Erat aūt angelus domini missus ad correptionē eius cautelam dandaz Anthonio ⁊ audiuit vocē angeli dicētis. Sic fac ⁊ saluus eris. Ille aūt hoc audito magnum sumpsit gaudium atq; fiduciam: ⁊ ita faciēs: salutē quam querebat inuenit. ¶ Frater iterum rogauit abbatē Agathonē dicēs mandatum mihi venit ⁊ est mihi pugna grauis in loco in quo ē ipsuz mandatum. Volo ergo propter ipsum mandatū pergere illuc: ⁊ pausco bellum. Dixit abbas Ammonas. Quia quattuordeciz āños fecerat in scitbi deprecans deum die ac nocte vt daret ei virtutē superandi iram. Dixit abbas bisarion. Quia. xl. noctes manserit inter spinas stans ⁊ non dormierit. Frater quidam sedēs singularis turbabatur ⁊ pgēs ad abbatē theodorum de firme dixit ei. Quia turbaretur. Senex autē dixit ei. Vade humilia mētē tuā ⁊ subde te ⁊ habita cum alijs. Abijt autē in montē ⁊ mansit cum alijs: ⁊ reuersus post ea ad senem dixit ei. Nec cum alijs hominibus habitans quietem

libri q̄s hōmo sibi fuit orphanus vidua

a mulier pauper nil valde curare q̄ deo erat sua curator.

abbas Johānes limū dedit petētibus solidum mutuato ēptum.

mutuum possit alicui q̄t dabat

in Jaunā de spā mā.

hortulanus duz elemosynā dat bene valet ois hoc retinet sibi infirmat

a abbas miletq ꝙ duob⁹ filijs impato
vit sagitt⁹ mgnas missis seipsos inter
mendos ꝙ fetat.

inuenio.ꝛ dixit ei senex. Si solitarius non quiescis
neq; cum alijs cur voluisti te monachū facere. Nō
nouit sustineas tribulationes. Dic aūt mihi quot an
nos habes in isto habitu. Et dixit ei. Octo. Et di
xit ei senex. Crede mihi. Ego habeo in isto habitu
septuaginta annos:ꝛ nec vna die potui requiē in
uenire:ꝛ in octo annis vis requiē habere. ¶ In
terrogauit autē eum iterum frater quidam dicēs.
Si fiat subito sonitus ruine alicui⁹ fit ne timor tibi
abba. Et dixit ei senex. Si celum terre adhereat.

vna die in 70. anis requiem hre nō potuit

Theodorus non formidat. Poposcerat enim ꝑcib⁹
a domino:vt auferretur ab eo formido propterea
interrogauit eum frater. Dicebāt de abbate Theo
doro ꝛ beato Lucio de nōno Alexandrie quia fece
runt quinquaginta annos seducētes animos suos
ꝛ dicētes transacta hyeme ista:migrabimus hinc:
ꝛ iterum quando fiebat estas dicebant. Quia trās
acto estiuo:discedimus hinc:ꝛ sic faciebāt toto tē
pore conuersationis sue:semp reminiscēdo patres.
¶ Dicebat abbas Pastor de abbate Johanne bre
ui statura:quia rogauerat deum: vt tolleret ab eo
omnes passiones ꝛ fieret securus:ꝛ veniēs diserit
cuidam. Video me quietum ꝛ nullam habentē pu
gnam. Et dixit ei senex. Vade ꝛ roga deum: vt iu
beat in te moueri pugnam. quoniam pugnādo pro
ficit anima. Et cum rediisset pugna vlterius nō ora
uit:vt auferretur ab eo sed dicebat. Domine da mi
bi tolerantiam sustinendi has pugnas. ¶ Venit ab
bas Macharius maior ad abbatē Antbonium in
montē. Et cū pulsasset ad ostium exiuit ad eum ꝛ di

mil timebat: do mo dei

xit ei. Tu quis es. Et ait illi. Ego sum macharius.

ō tu mig tēptat macharius.

Et claudēs ostium intrauit ꝛ dimisit eum foris. Et
cum vidisset postea patientiam eius aperuit ei:ꝛ cō
gaudēs ei dicebat:multum tempus est ex quo vide
re te desiderabam audiēs de te. Et exhibēs ei bos
pitalitatē: refecit eum. Erat enim de multo labo
re fatigatus. Uespere aūt facto infudit sibi abbas
Antboni⁹ modicas palmas. Et dixit ei abbas ma
charius. Da mihi vt ꝛ ego infundam quod oper. Il
le aūt dixit. Non habeo plus.ꝛ faciēs fasciculū ma
iorē infudit eum:ꝛ sedētes sero ꝛ colloquētes ō vti
litate animarum faciebant flectam ꝛ ipsa flecta de
scēdebat ꝑ fenestram in speluncam ꝛ ingrediēs ma
ne sanctus Antbonius vidit collectionē flectarum
abbatis Macharij:ꝛ admiratus est. Et osculans
manus eius dicebat multa virtus de istis manib⁹
egreditur. ¶ Descēdit aliquando ipse Macharius
de scitbi ad locum qui dicitur therenutbin:ꝛ intra
uit dormire in monumētum vbi erant antiquit⁹ se
pulta corpora paganorum:ꝛ traxit vnum corpus

corpꝫ mortuū ponit ad caput snū et audita vere nō timet.

sub caput suum tanq; plumacium de scirpo: demo
nes aūt videtes fiduciam eius torquebantur:ꝛ vo
lētes terrere eum vocabant quandam mulierē di
cētes. Nonna veni nobiscum ad balneū:ꝛ alter de
mon de subipso tanq; ex mortuis illis rīdit dicēs.
Peregrinum quēdam habeo sup me:non possum ve
nire:senex aūt non expauit:sed confidēs tundebat
corpus illud dicēs. Surge ꝛ vade si potes. Ō cuꝫ
audissent demones clamauerunt magna voce di
cētes. Uicisti nos:ꝛ fugerunt confusi. ¶ Dicebat
abbas Matbois. Uolo aliquod leue opus:ꝛ contī
nuo cogito q̄ graue ꝛ q̄ cito finitur. Narrauerunt
de abbate Hyleto. quia cum habitaret aliquando
cum duobus discipulis suis in finibus persarꝫ etie
runt duo filij impatoris ꝑm consuetudinē in vena
tione ꝛ miserunt rbetia ꝑ longum: ꝑ miliaria qua
draginta:vt quod cunq; itra rbetia inueniretur oc
a ciderēt. Inuētus aūt est senex cū duobus discipu
lis suis iuxta rbetia:ꝛ cum vidissent eum pilosum ꝛ
terribilē aspectu:admirati sunt ꝛ dixerunt ei. Ho
mo es an spirit⁹ aliquis. Dic nobis:ꝛ dixit eis. Ho
mo sum peccator:ꝛ exiui flere pctā mea ꝛ adoro fi
lium dei viui. Illi aūt dixerunt ei:nō est alius deus
nisi sol:ignis ꝛ aqua:ipsos adora ꝛ sacrifica eis. Et
ille rīdēs ait. Iste res creature sunt:ꝛ erratis: sed
obsecro vos conuertimini ꝛ agnoscite deum verū:
qui ista creauit ꝛ cetera omnia. Illi aūt deridētes
dixerunt. Londēnatum ꝛ crucifixum dicis esse ve
rum deum. Et ille rīdit. Etiam ipsum qui crucifi
xit pctōr:ꝛ qui occidit mortē bunc dico esse verum
deum. Illi aūt tam ipsi q̄ fratribus qui cū eo erāt
inferebant tormēta ꝛ cogebant eos sacrificare. Et
duos quidē fratres post plurima tormēta decapita
uerunt: senē aūt diebus multis torquebant. Post
ea ꝙ statuerunt eum in quodam loco:ꝛ sagittabāt
in eum quasi in lignum. vnus a dorso:ꝛ alius a pec
tore. Et dixit eis senex. Quoniam facti estis ad cō
sensum in vnum: vt effundatis sanguinē innocētes
a crastina in momēto bac bora que modo est: fine fi
lijs remanebit matervestra.ꝛ priuabitur aspectu
stro:ꝛ propijs sagittis sanguinem vestrum inuicē
effundatis. Illi aūt subsannantes verba eius exie
runt in crastinum: vt venarentur. Et contigit vt
euaderet de rbetibus eorum vnus cernus ꝛ ascen
derunt equos ꝛ currebant vt comprebēderēt cerui.
Qui cum iactassent sagittas post ipsum inuicem se
peremerunt ꝛ mortui sunt iuxta verbum quod ꝓdi
xerat senex. ¶ Dixit abbas pastor:quia signum mo
nachi in tēptationibus apparet. Dixit iterum ꝙ su
pra:quia ifidorus ꝓbyter in scitbi allocutus fit alij
quando plebē fratrum dicēs. Fratres: nunquid nō
ad laborandum venimus in hunc locum:ꝛ nunc vi
deo quia nullus bic labor est. Ego igitur collecta
plebe mea vadovbi est labor:ꝛ ibi inuenias requiē.
¶ Dixit sancta sincletice. Si in monasterio cum
alijs conuersaris non mutes locum:lederis essi om
nino si facias boc:etenim si gallina dereliquerit
ouа sua fora fine pullis ea exire faciet: ita mona
chus vel virgo frigescit:ꝛ mortificatur in fide de
loco ad locum transeundo. ¶ Dixit iterum aliud
quia dyabolus cum ꝙ stimulos paupertatis nō ne
uerit diuitias adbibet ad seducēdum ꝛ dum ꝑ con
tumelias ꝛ opprobria non prevalet laudes ꝛ glo
riam adbibet. Si autem satietatē corporis immitti

it.ꝛ cum delectationibus seducere non pōt ꝙ mo
estias que contra votum eueniunt animam conaē
euertere. Infirmitates enim quasdam graues im
mittēdo aduersus eum qui tēptandus est adbibet
ꝛ ꝙ eas pusillanimes faciēs monachos:conturbat
charitatem eorum quam babent ad deum. Sed q̄
uis concidatur corpus ꝛ febribus validis inflāme
tur insuper etiam si intolerabili siti affligatur: siqui
dem peccator es qui bec sustines: recordare futuri
seculi penas ꝛ eternum ignem:ꝛ indicibilia tormē
ta ꝛ ita non deficies ad ea que in ꝑsenti contingūt:
insuper ꝛ grande: quia visitauit te deus ꝛ ideo fa
mosissimus illud dictū in lingua babeto:castigans
castigauit me dominus ꝛ morti nō tradidit me. Si
ferrum es:ꝙ adbibitum tibi ignē amittis eruginē.
Quod si iustus es ꝛ bec pateris de magno ad ma
iora promoueris. Aurum es:sed ꝙ ignem probatio
eris. datus est tibi angelus satbane stimulus car
nis tue: exulta: videś cui similis factus es. Pau
li enim apostoli simile donuꝫ accipere meruisti. Si
febribus si rigore frigoris castigaris: memor esto
quod scriptura dicit. Transiuimus per ignē ꝛ aquā
sed residuum est quod sequitur vt introducamur in re
frigerium. Obtinuisti primum expecta secundum:
agēs que virtutum sunt: clamaverbis propbete di
centis: pauper ꝛ inops ꝛ dolens ego sum. Perfe
ctus enim eris:per buiusmodi tribulationem tritu
ratus. Ait enim. In tribulatione dilatasti me. In
bis ergo maxime exercitijs animas nostras probe
mus ante oculos enim babemus aduersarium no
strum. ¶ Dixit iterum: si infirmitas molesta nobis
fuerit:non contristemur tanq; qui ꝓ infirmitate
ac vulnere corporis non possumus stare ad orādum:
aut ad psallendum. Bec enim nobis omnia ꝓ de
struendis corporeis desideriis necessaria sunt: quo
niam ieiunia ꝛ labores propter turpes delectatio
nes nobis cōstituta sunt. Si ergo egritudo ista re
tundit superflua de bis observandis ordo est. Si
cut enim magno ꝛ forti medicamine egritudo ita
egritudine corporis vitia reciduntur. Bec est ma
gna virtus quando in infirmitatibus tolerātia fue
rit ꝛ per gratiarū actionem mittitur ad deum. Si
amittamus oculos: non feramus graviter: extol
lentie enim instrumentum amisimus: sed interiori
bus oculis gloriā domini speculemur. Surdi si fue
rim⁹ non curem⁹: q; auditū vanum amisimus. Ma
nus nostre ex aliqua passione debilitate sunt. sed in
teriores paratas babemus. Aduersus temptatio
nes inimici: infirmitas totum corpus nostrū tenet
sed interiori bomini nostro sanitas crescit. ¶ Di
xit iterum qui supra. Qui in seculo isto aliqua cri
mina cōmiserūt etiam nolētes mittunt in carceres:
ꝛ nos ꝓ peccatis nostris redigam⁹ nosmetipsos
in custodiam:vt voluntaria mentis nostre vindicta
futuras a nobis penas amoueat. Si ieiunas non
tibi inuenias occasionem dicendi: q; exacerbatus
egritudinē incurristi:quoniaꝫ ꝛ qui nō ieiunant: si

miles egritudines icurrūt. Inchoasti aliquid bom
non reuoceris per impedimenta inimici quoniam
ipse inimicus patientia tua destruetur. Etenim qui
nauigare ceperint primo pendētes vela:prosperum
ventum inueniunt:postea aūt si contrarius eis ven
tus occurrerit non mox incursu contrarij venti aut
exonerant. aut deserunt nauē:sed paululum sustinē
tes:aut pugnantes aduersus procellam iterum re
ctum cursum inueniunt. Ita ergo ꝛ nos contrariū
spiritum incurrentes:crucem ꝓ velo erigamus:ꝛ
fine periculo seculi istius nauigium explicabimus.
¶ Dicebant de beate memorie virgine Sara: q̄ sare ꝓgimis cō
supra alueum fluminis seraginta annos habitaue stantia
rit:ꝛ nunq; inclinata fuit vt flumē ipsum aspiceret.
¶ Dixit abbas Ipericius: bymni spirituales sint
in ore tuo ꝛ meditatio assidua subleuet pondus tē
ptationum superueniētium tibi. Buius enim rei ex
emplum manifestum est. Nam sarcina alicuius one
ris viato: ꝓgrauatus: flando ꝛ respirando one
ris vie paulatim laborem imminuit. ¶ Dixit iterū
qui supra oportet aduersus temptationes armari:
quoniam modis omnibus peruenium⁹: sic enim su
peruenientibus probati apparebim⁹. ¶ Dixit qui
dam senex. Si venerit bomini temptatio: vndiq;
ei multiplicantur temptationes vt pusillanimis
fiat.ꝛ murmuret. Et narrauit senex ita. Frater qui
dam erat in cella ꝛ venit sup eum temptatio ꝛ iquis
eum videbat:nec eum salutare volebat: neq; in cel
lam recipere. Et si opus babebat panē ei nemo mu
tuauit:ꝛ si de messe veniebat nemo eum sicut erat
consuetudo: vt reficeret inuitabat. Uenit autē se
mel in messe ꝙ causa ꝛ nec panes babuit in cella
sua:ꝛ in omnibus bis gratias agebat deo: videns
autē deus patientiam eius abstulit bellum tempta
tionis ab eo. Et ecce quidam statim ostium ei⁹ pul
sauit:ꝛ trabēs camelum onustum pane ab egypto.
Quod cum vidisset frater ille cepit flere dicēs. Do
mine non sum dignus vel modice tribulari. Et cuꝫ
transisset tribulatio eius: tenebant eum fratres in
cellis suis:ꝛ in ecclesia ꝛ repausabant eum. ¶ Dice
bat senex ꝓpterea non ꝓmouemur quia nescim⁹
mensuras nostras. Neq; patientiam babemus in
opere quod cepimus: sed sine aliquo labore: virtu
tem volumus possidere. ¶ Quidam frater inter
rogauit senem dicens. Quid facio quia cogitatio
mea non dimittit me: vel vna bora sedere in cella
mea. dixit ei senex. Fili revertere ꝛ sede in cella tua
ꝛ labora manibus tuis:ꝛ ora deum inceſſanter: et
iacta cogitatum tuum in domino ꝛ ne quis te sedu
cat exire inde:ꝛ dicebat. Quia erat quidam ado
lescens secularis babens patrem ꝛ desiderabat fie
ri monachus ꝛ dum multuꝫ supplicaret patri suo vt
dimitteret eum conuerti non ei acquiescebat. Post
modum autē rogatus a fidelibus amicis:paterviꝫ
acquieuit. Et egressus frater ille adolescens intro
iuit monasteriū. Et factus monachus cepit omne
opus monasterij perfecte agere, ꝛ ieiunare quotti

vide to tuy lō ung exēplū ne cellā dimittamꝫ.

die. Cepit etiam ꝛ biduanas abstinere similiter. Au-
tem ꝛ semel in ebdomada reficere videbat autem
abbas suus ꝛ mirabatur ꝛ benedicebat dominum
in abstinentia ꝛ labore ipsius. Contigit ergo post
aliquod tempus ꝛ cepit frater ille supplicare abba
ti suo dicens. Rogo te abba: vt dimittas me: ꝛ va-
dam in beremum. Dixit ei abbas. Fili. Noli boc co
gitare: quia non potes sufferre talem laborē ꝛ igno
ras temptationes dyaboli ꝛ versutias eius: ꝛ si cō-
tigerit tibi temptatio: non inuenis ibi qui te conso
letur a perturbatione inimici: que tibi illata fuerit.
Ille autem cepit amplius instare ꝛ rogare vt eum
permitteret abire. Videns autez abbas eius: quia
cum retinere non posset: facta oratione dimisit eū.
Postmodum autem dixit abbati suo. Rogo te abba: vt concedas qui ostendat mihi viam ꝛ iter quo pergere debeam. Et ordinauit cum eo duos mo-
nachos monasterij: ꝛ abierunt cum eo. Ambulanti
bus autem eis per beremum vna die ꝛ altera defe-
cerunt pre estu ꝛ proijcientes se in terram iacebant
ꝛ soporati modico somno dormierunt: ꝛ ecce aquila
venit percutiens eos alis suis. precessit procul ꝛ
sedit in terra: ꝛ euigilantes viderunt aquilam: ꝛ di
xerunt ei. Ecce angelus tuus surge sequere eum.
ꝛ surgens ꝛ vale dicens fratribus sequebatur aqui
lam: ꝛ venit vsq; dum staret. Que mox surgens vo
lauit vsq; ad vnum stadium: ꝛ iteruz resedit. Simi-
liter frater sequebatur eam: ꝛ iterum volauit ꝛ se-
dit non longe: ꝛ factum est boc per horas tres: post
modum autem dum sequeretur eam diuertit se ad
la in dexteram partem sequentis se. ꝛ non compa-
ruit. Frater ergo ille nibilominus sequebatur ꝛ re-
spiciens vidit tres arbores palmaruz ꝛ fontē aque
ꝛ speluncam modicam: ꝛ dixit: ecce locus quem mi
bi preparauit dominus. ꝛ ingressus speluncam ce-
pit in ea sedere sumens cibum dactilorum ꝛ de fon
te aque bibens. ꝛ stetit ibidem ser annos: neminē
videns: ꝛ ecce vna die venit ad eum dyabolus in si
militudine abbatis cuiusdam senioris babens vul-
tum terribilem. Videns aūt cum frater ille timuit
ꝛ procidens in oratione surrexit: ꝛ dixit ei dyabo-
lus. Oremus iterum frater ꝛ surgentibus eis dixit
dyabolus Quantum temporis babes bic Et fra-
ter respondit. Habeo annos ser. Dixit ei demō. Ec
ce vicinum meum nesciebam: ꝛ non potui cognosce
re nisi ante dies quattuor. bic babitares ꝛ cogi-
taui mecum dicens. Vadam ad hominem dei istū:
ꝛ conferam cum eo quod potest saluti esse aie mee.
Et boc dico frater: quia nibil proficimus sedentes
in cellis nostris quia corpus ꝛ sanguinez cbristi nō
percipimus: ꝛ timeo ne efficiamur externi ab eo si
nos ab boc mysterio elongauerimus. Sed dico ti-
bi frater. Ecce bic per tria miliaria sunt mōasteria
babentia presbyteros: eamus illuc omni dominico
die: aut post duas ebdomadas: ꝛ accipiamus cor-
pus ꝛ sanguinem cbristi ꝛ reuertamur ad cellas no
stras. Placuit autem fratri illi suasio dyaboliga ꝛ
veniente dominico die: ecce dyabolus venit ꝛ dixit
ei. Veni eamus: quia bora est ꝛ exeuntes perrexe-
runt ad predictum monasterium in quo presbyter
erat ꝛ ingressi ecclesiam miserunt se in oratione:
surgens autez ab oratione frater ille respiciens nō
inuenit eum quem adduxerat secuz: ꝛ dixit. Ubi pu
tas perrexit: an ad communē necessitatem ambula
uit. Et cuz diu sustineret ꝛ non inueniret exiens fo
ras requirebat eum: ꝛ cum non reperisset: dixit ad
fratres loci illius interrogans eos. Ubi est abbas
ille senex qui mecum ecclesiam ingressus est: ꝛ di-
cunt ei. Nos neminem alium vidimus nisi te tan-
tum. Tunc cognouit frater ille quia demon fuisset
ꝛ dixit Videte cum qua arguria dyabolus me eie-
cit de cella mea. Sed tamen non multum inde an-
rior: quia ad bonum opus veni. Percipiaz ergo cor-
pus ꝛ sanguinem cbristi ꝛ sic reuertar ad cellā meā
ꝛ post factas missas in ecclesia: volenti reuerti fra-
tre illo ad cellam suam tenuit eum abbas monaste
rij ipsius dicens. Nisi reficias nobiscum non te di-
mittemus reuerti: ꝛ cum percepisset cibum: ꝛ reuer
teretur ad cellam suam: ecce iterum dyabolus ve
nit in similitudinem cuiusdam iuuenis secularis ꝛ
cepit eum respicere a summo capitis vsq; ad pedes
ꝛ dicere. ¶ Ipse est iste an non est bic. Et cepit euz
considerare. ꝛ dixit ei frater. Quid me sic respicis?
At ille ait. Puto non me cognoscis. Nam post tri
tps quomodo babes me cognoscere. Ego essi sum
vicinus patris tui. Filius illius. Quid autem. Nō
ne est dictus pater tuus sic: ꝛ mater tua tale nomē
non babuit: ꝛ sozor tua sic non est dicta: ꝛ tu sic
non vocaris: ꝛ mancipia illa ꝛ illa sic non sunt di
cta. Mater vero tua ꝛ sozor ante tres annos mor
tue sunt: pater vero tuus modo defunctus est:
ꝛ te fecit beredem dicens. Cui babeo dimittere
substantiam meam: nisi filio meo viro sancto qui
reliquit seculum ꝛ abijt post deum. Ipsi ergo dī
mittam omnia bona mea. Modo vadant aliqui
qui eum requirant: vt veniens distrabat omnem
substantiam meam: ꝛ eroget eam pauperibus pro
anima sua ꝛ mea. Et perrexerunt multi requiren
tes te ꝛ minime inuenerunt: ego autem veniens
ex occasione pro causa quadam buc cognoui te.
Unde non facias moras: sed veni ꝛ vende om-
nia: ꝛ fac sm voluntatem patris tui. Respon
dens frater ille dixit. Non necesse babeo reuer-
ti ad seculum. Et dixit ei dyabolus. Si non vene-
ris et perierit substantia illa: in conspectu dei tu
exinde reddes rationem. Quid enim tibi mali
dico vt venias ꝛ eroges ea pauperibus ꝛ egenis
quemadmodum bonus dispensator vt non a mere
tricibus ꝛ male viuentibus extricetur quod pau
peribus dimissum est. Aut quid onerosum est vt ve
nias ꝛ facias elemosynam sm voluntatem patris
tui pro anima tua ꝛ sua: ꝛ reuertaris in cellam
tuam: quid multa? Suadens fratrem deposuit in
seculū ꝛ veniens cum eo ad ciuitatem reliquit eum.

judicuit here mū ire petit

appet ei demō post sex ānos.

Voluit aūt frater ille ingredi domum patris sui tā-
quā iam defuncti: ꝛ ecce ipse pater eius viuus egre-
diebatur ꝛ videns eum non cognouit ꝛ ait ad eum.
Qui es tu? Ille vero turbatus nibil potuit rīdere
ꝛ cepit eum iterato pater eius interrogare. vnde es
set. Tunc confusus dixit ei. Ego sum filius tuus.
Et ait ei. Ut qd reuersus es. Erubescebat aūt ei di
cere quod verum erat sed dixit. Charitas tua fe-
cit me reuerti quia desiderabā te videre. Et reman
sit ibi. Post aliquātū aūt tpis incurrit in fornicatio
nē: ꝛ multis supplicijs afflictus a patre suo: infelix
ipse non egit penitētiam: sz remānit in seculo. Ideo
q; dico fratres: quia monachus nunq; quolibet
modo suasus ab aliquo egredi de cella sua debet.
¶ Uenerunt quidam in beremum ad quēdam senē
magnum ꝛ dixerunt ei: quomodo contētus es bic
abbas sustines laborē hunc. ꝛ dixit. Totus labor tē
poris mei quē bic sustineo nō est idoneus cōparari
ad vnum diē tormētoꝝ q̄ peccatoribus in futuro se
culo p̄parantur. ¶ Dicebat senex q; antiqui non ci
to migrabant de loco ad locum: nisi forte p tribus
rebus. i. si quis erat qui contristaret aduersus aliū
ꝛ satisfaciēs ei p omnia nō potuisset eū placare aut
iterum si cōtigisset vt a pluribus laudaret: aut si in
tēptationē fornicationis incidisset. ¶ Frater q̄dam
dixit abbati Arsenio: quid facio abba quia affligit
me cogitatio mea dicēs. Non potes ieiunare quia
ꝛ bec merces est. Uidēs aūt senex diabolica semi-
na esse dicit ei. Uade manduca ꝛ bibe ꝛ dormi tan-
tūmodo de cella nō exeas: q; pseuerantia celle pdu
cit monachum in ordinē suum qui cum fecisset tres
dies exrediatus est: ꝛ inueniēs paucas palmas sci
dit eas ꝛ iterum in crastinum cepit plectā facere ex
eis qui cum esuriret dixit intra se. Ecce alie pauce
sunt palmule: explico eas ꝛ manduco. Et cū expē-
disset eas iterum dixit. Lego parum ꝛ sic māduco.
Et cum legisset dixit: dico aliquātos psalmos ꝛ iam
securus māduco ꝛ ita paulatim proficiebat deo co
operante donec veniret ad ordinē suum: ꝛ cum ac-
cepisset fiduciam aduersus cogitatiōes malas vin-
cebat eas. ¶ Interrogatus senex quare frater se-
dēs in cella tediū patere dixit. Quia adbuc nō vi-
dit neq; resurrectionē neq; tormēta. Nā si bec vi-
disset: etiam si ita esset cella tua plena vermibus: ꝛ
vsq; ad collum tuum mergereris in ipsis: sustineres
vtiq; ꝛ non exrediares. ¶ Quēdam senē rogabant
fratres vt quiesceret a graui labore. Ille aūt rīdit
eis. Credite mibi o filij quia abrabam penitebit cū
viderit magna ꝛ p̄clara dona dei: cur non amplius
fuerit in laboribus decertatus. ¶ Frater iterroga
uit senem dicēs. Tribulationes mee nutant ꝛ tribu
lo. Et ille dixit ei. Tu sede in cella tua: ꝛ cogitatio-
nes iterum veniunt. Sicut enim si arina ligata fit:
ꝛ pullus eius non stringatur: licz currat buc atq; il-
luc semp tamē ad matrē suam reuertit vbicūq; illa
fuerit: ita erunt cogitationes eius ad ppter deū to-
lerabiliter in cella sua resederit q: ꝛ si ad modicum
nutant: sz iterum reuertunt ad eū. ¶ Senex quidā
sedebat in beremo qui longe babebat aquā a cella
sua vltra duodecim miliaria. Ubi dum semel iret
baurire aquam defecit ꝛ dixit. Quid necesse est vt
hunc laborē patiar. Uenio ꝛ babito circa aquam
banc. Et cum boc dixisset vidit quēdam sequētē se:
numerantē vestigia sua. Interrogauit aūt eum se-
nex dicēs. Quis es tu? Et ille dixit. Angelus domi
ni sum: ꝛ missus sum numerare vestigia tua ꝛ dare
tibi mercedē. Quod cū audisset senex: forti animo
factus est ꝛ p̄optior ꝛ adbuc longius posuit cellam
suam ab aqua illa. ¶ Dicebant patres. Si tibi con
tigerit tēptatio in loco quo babitas non deseras lo
cum in tpe tēptationis. quia si deseueris quocūq;
preteris: ante te inuenies quod fugiebas: sz pati-
ens esto donec temptatio transeat: ne discessio tua
alijs scandalum fiat: ne forte alijs qui circa locum
ipm babitant tribulationem ingerat discessio tua.
¶ Frater quidam erat in congregatione inquiet: ꝛ frequenter mouebat ad iraz. Dixit ergo ad semet
ipsum. Uado ego ꝛ solus alicubi babito ꝛ cum non
babuero cum quo dicam vel audiam: ero iquietus:
ꝛ quiescet a me passio ire. Egrediēs ergo manebat
in spelunca solus. Una aūt die implens sibi surisculā
lam quam posuit illam in terra: contigit aūt vt subi
to versaretur. Ille fo impleuit scō. ꝛ iterum versa
ta est: deinde tertio implens posuit eam. ꝛ iterū ver
sata est. Qui commotus furore: tenuit vasculum il
lud ꝛ fregit. In se aūt reuersus cognouit: quia ab
eodem demone iracundie sit illusus. ꝛ dixit. Ecce
solus sum ꝛ vicit me passio bec. Reuertar ergo in
congregationē: quia vbiq; labore ꝛ patiētia opus
est: ꝛ maxime a dnitorio dei. ¶ Frater interrogauit
senē dicēs. Quid facio pater: quia nibil operor mo-
nachale. sz in negligētia quadam sum manducans
ꝛ bibēs ꝛ dormiēs: insup ꝛ in cogitationibus turpi
bus: ꝛ multa perturbatione transiēs ab ope ad opus
ꝛ a cogitatione in cogitationē. Dixit aūt ei senex.
Tu sede in cella tua: ꝛ fac quod potes sine perturba
tione: ita est enim parum illud quod modo facis si
cut quādo abbas Antbonius magna ꝛ plurima in
beremo faciebat. Credo enim in deo: quia quicūq;
sedet in cella propter nomē eius ꝛ custodit conscie
tiam suaz: inuenietur ꝛ ipse in Antbonij loco. ¶ In
terrogatus senex: quomodo oporteat vigilare mo
nachum non scandalizari. quando videt aliquos
ad seculum reuertentes. respondit. Intueri oz mo-
nachum canes qui venantur lepores. ꝛ sicut vnus ex
eis videns leporem. insequitur. ceteri autem tantum
modo canes videtes currētem. aliquando cuz ipso
currunt. postea vero latrantes post se reuertuntur.
solus autem ille qui videt leporem sequitur. donec
comprebendat. nec impeditur ab intentione cur-
sus sui. per illos qui post se reuertuntur. sed neq; de
spicitijs neq; de filuis neq; de vepribus curans. sz
ꝛ spinas aliquotiens incurrens graditur ꝛ pungi-
tur. ꝛ non quiescit donec comprebendat. ita ꝛ mo-

1. antiqui ꝓp 3tm migrabāt de loco ad alīm.
ꝛ cellā ꝓ vare sufficit monacho et quare non ꝓ vang.

angelꝰ apparet se in defuncti.

nō mutādꝫ loꝰ ꝓp tēptāes

exēplum canis ne monachꝰ rōdat lizet. ꝓp vagōtes ad seculum.

nachus vel qui dominum nostrum iesum christum querit: cruci indefinēter intēdit: ⁊ que occurrāt scā-dala: omnia p̄eterit donec ad crucifixum ꝓueniat.

¶ Dixit senex. Sicut arbor non potest fructificare si sepius transferatur: sic nec monachus frequenter migrans de loco ad locum pōt fructificare. ¶ Frater quidam dum sollicitaretur a cogitationib⁹ suis vt exiret a monasterio indicauit hoc ipsum abbati. Abbas autem dixit. Vade in cella tua ⁊ da parietibus celle tue in pignore corpus tuum vt non exeas inde: cogitationem autem tuam dimitte dicēs. Cōgitet qui vult tantum ne effcias de cella corp⁹ tuū. ¶ Dixit senex. Cella monachi est caminus ille babylonis: vbi tres pueri dei filium inuenerunt: ⁊ columna nubis ex qua deus locutus est Moysi.

monachꝰ tēptatꝰ exit a monasterio

¶ Frater quidam nouē annis manfit impugnatus a cogitationibus suis: vt exiret de congregatione fratrum: ⁊ quotidie tollebat pelliculam suaz in qua iacere solitus erat vt exiret ⁊ quando fiebat vespere: dicebat ad semetipsum. Crastina die binc discedam ⁊ mane dicebat in cogitatione sua: ⁊ sic torquebo mihi dic stare ⁊ bodie propter dominum. Qui cum impleſſet nouē annos de die in diem ita faciēs abstulit ab eo dominus omnē tēptationem eius. ¶ Frater quidam incidēs in temptationem tribulando pdidit regulam monachalē: ⁊ cum vellet iterum obseruationi regulari dare principia a tribulatione impediebatur ⁊ dicebat in semetipso. Quando habeo me iterum inuenire ficut aliquando eraz ⁊ deficiēs animo non ꝑualebat vel incboare opus monachi. Veniēs autem ad quēdam senē narrauit ei que agebantur circa ipsum. Senex autē audiēs ea de quibus affligebatur adbibuit ei tale exēplum dicēs. Homo quidam babuit possessionē ⁊ de negligentia eius in sentes redacta est: ⁊ repleta est tribulis ⁊ spinis. Visum est autem ei postea vt excoleret eam dixitq̄ filio suo. Vade ⁊ purga agrum possessionis illius: ⁊ venit filius eius vt purgaret. Qui cum respexisset: vidit multitudinem tribulorū ⁊ spinarum increuisse ei: ⁊ deficiēs animo dixit in semetipso. Quando babeo bec omnia eradicare ⁊ purgare. ⁊ proficiens se in terram cepit dormire. Hoc autē fecit multis diebus. Post bec venit pater eius volens videre quod fecerat: ⁊ inuenit eum nibil operatum ⁊ dixit ei. Quare vsq̄ modo nibil feciſti: ⁊ dixit iuuenis ille patri suo. Vox vt veniebaz operari pater: cum vidiſſem banc multitudinē tribulorum ⁊ spinarum: reuocabar ab assumptiōe labozis: ⁊ pre tribulatione proficiebam me in terram ⁊ dormiebam. Tunc dixit pater suus. Fili ad mēsuraz latitudinis quam facēs in terra occupas p singulos dies opare: ⁊ ita paulatim proficiet opus tuum ⁊ tu pusillanimis non efficieris. Quod cuz audiſſet iuuenis fecit sic: ⁊ in pauco tēpore purgata est ⁊ exculta possessio: ⁊ tu itaq̄ frater paulatim operare ⁊ nō deficies ⁊ deus p gratiam suam restituet te iterum in priorē ordinē tuum. Hoc audito frater ille abiit ⁊ cuz omni patiētia sedēs: faciebat sicut edoctus fuerat a sene ⁊ sic inueniēs requiē promouebatur p dominum cbristum. ¶ Senex quidaz erat qui frequēter egrotabat: contigit aūt eū vno anno non egrotare. Qui grauiter affligebatur ⁊ plorabat dicēs. Dereliquit me deus: ⁊ non visitauit me. ¶ Dixit quidaz senex quia frater aliquādo stimulabatur a cogitationib⁹ suis p annos nouē. ita vt metu ipso desperaret d̄ salute sua. ⁊ adiudicans semetipsum dixit. Perdidi ia animam meam: ⁊ iam quia perij: vadam ad seculuz qui cum abiret facta est ei in via vox dicēs. Tēptationes quas nouē annis sustinuiſti: corone tue erūt reuertere ergo in locum tuum ⁊ subleuabo te a cogitationibus malis. Unde agnoscitur quia non est bonuz desperare se aliquē p̄o bis que in cogitatione eueniunt. Ibe etenim cogitationes magis coronam nobis prouidēt si bene eas exegerimus. ¶ Senex quidaz erat i tbebayda sedēs in spelunca: ⁊ babuit quēdam discipulum probatum. Cōsuetudo autē erat vt senex vespere doceret discipulum ⁊ cōmoneret eum: que erant anime profutura. post admonitionē vero faciebant oratiōnē: ⁊ dimittebat eum dormire. Contigit autē laycos quosdā sciētes multam abstinētiam senis venire ad eum: ⁊ cum consolatus eos fuiſſet recesserunt. Post quoruz decessuz a sedit iterum senex vespere post missas ꝑm consuetudinē admonens illum fratrem: ⁊ instruēs eum: ⁊ cum loqueretur: grauatus est somno. Frater autez sustinebat donec excitaretur senex: ⁊ faceret ei iuxta consuetudinē oratiōnē. Cum ergo non euigilaret ille sene diu sederet discipulus compulsus est cogitationum suarum molestijs vt recederet ⁊ dormiret. Qui extorquens sibi restitit cogitationi ⁊ recedit. Iterum aūt compellebatur somno ⁊ non abijt. Similiter factum est vsq̄ septies: ⁊ restitit animo suo. Post bec iam media nocte transacta euigilauit senex: ⁊ inuenit eum assidentem sibi ⁊ dixit ei. Usq̄modo non discessisti: ⁊ ille ait non. quia nō dimiseras me pater. ⁊ dixit ei senex: ⁊ quare me non excitasti: ⁊ ille respondit non te presumpsi pulsare: ne te contribularē. Surgētes autem ceperunt facere matutinos: ⁊ post matutinorum finē dimisit senex discipulum. Qui cum sederet solus factus est in excessu mentis ⁊ ecce quidam ostendebat ei locum gloriosum ⁊ sedem in eo. ⁊ super sedem septez coronas. Interrogabat autez illum qui ei bec ostēdebat dicens. Cuius sunt be corone. Et ille dixit. Discipuli tui ⁊ locum quidē ⁊ sedē p̄o conuersatione sua donauit ei deus: bas aūt septem coronas nocte ista promeruit. Ibec audiens senex miratus est ⁊ tremefactus vocauit discipulum. ⁊ dixit ei. Dic mihi quid feceris nocte bac? Et ille dixit ignosce mihi pater: quia nibil feci. Senex autem existimans quia bumiliando se non confiteretur: dixit ei. Vere de non quiesco nisi dixeris mibi quid feciſti: vel qd cogitaſti nocte bac. Frater autem nibil sibi ꝑscius quid egisset non inueniebat quid diceret: dicebat

exēplū ne desinam ꝛ dicetur qn ero ꝑfectꝰ.

a ꝑ. coronas meruit una nocte juvenis

b sene infirmo nō habēte ꝑ vicez ne uit angelꝰ post 30 dies et ꝑmitt ꝑ dies.

sti. Ignosce mihi pater: quia nibil feci nisi tantuz boc: q̄ compulsus sum motu cogitationum mearū vt discederē ⁊ dormirē septies: sed quia a te dimissus ꝑm consuetudinem non fueram: non recessi. Audiens boc senex statim intellexit quia quoties cogitationi sue restitit: totiens coronabatur a deo. Et fratri quidē nibil bonum dixit causa vtilitatis eius sed alijs narrauit bec spiritalibus patribus: vt dicamus quia p̄o paruis cogitationibus deus nobis coronam tribuit. Bonum ergo est: vt extorqueat sibi ipsi bomo in omni re propter deum. Etenim sicut scriptum est: regnum celorum vim patitur: ⁊ violēti diripiūt illud. ¶ Egrotauit aliquādo senex quidā qui solitarius babitabat: ⁊ q̄ non babebat q̄ ei seruiret: surgebat ⁊ quodcūq̄ inueniſſet in cella sua māducabat: ⁊ cum p aliquot dies ita faceret: nemo veniebat ad visitationē eius. Transactis ꝯo triginta diebus ⁊ nullo veniēte ad eum misit dominꝰ angelum suum qui ministraret ei. Et cū sic fieret p septē dies recordati sunt fratres ⁊ dixerunt: eam⁹ ⁊ videamus ne forte infirmetur ille senex. Cum ergo veniſſent ⁊ pulsaſſent discessit angelus ab eo. Senex deintro clamauit. discedite binc fratres. Illi aūt leuantes a cardine ostium intrauerunt: ⁊ interrogauerunt eum quare clamauerit: ⁊ ille dixit: quia triginta dies babui labozans in infirmitate ⁊ nemo visitauit me: ⁊ ecce iam septē dies sunt q̄ dominus angelum suum misit vt ministraret mibi qui cum veniſſetis recessit a me. Et bec dicēs dormiuit in pace. Fratres aūt mirati sunt. ⁊ glorificauerunt deum: dicētes: q̄ non derelinquet dominꝰ speranteſ in se. ¶ Dixit quidaz senex si te occupauerit infirmitas corporis: noli pusillanimis fieri: quia si te dominꝰ deus vult corpore debilē fieri. quis es q̄ sic molestē suscipias. Nonne ipse p te cogitat de omnibus. Nunquid sine ipso viuis? Patiēter ergo fer: ⁊ roga cum vt donet tibi que expediant boc est vt quod voluntas ipsius est: facias ⁊ sede cum patiētia manducās qō babes in charitate. ¶ Narrauit q̄dam patrum dicens: q̄ cum essem in oxirinco: venerūt ibi pauperes vespere sabbati: vt acciperēt agapen ⁊ dormiētibus eis erat ibi quidā babēs tantū modo mattā cuius medietatē sibi subtermittebat: ⁊ medietate cooperiebaſ. Erat aūt ibi validum frigus ⁊ cum exisset ad vrinam audiui eū murmurantē ⁊ gementē ꝓ frigore: ⁊ consolabaſ seipsum dicēs. Gratias tibi ago domine: quāti sunt modo in custodia diuites: qui etiam in ferro sedent atq̄ pedes babēt in ligno constrictos qui vrinam suā bibere faciunt: ego autem velut imperator fuz: extēdēs pedes meos: ⁊ vbi volo ambulo: bec illo dicente ego stabam audiēs verba eius. Ingrediēs autem narrauī ea fratribus: ⁊ audientes multum edificati sunt. ¶ Frater interrogauit senem dicens. Si fuero in aliquo loco ⁊ nata mibi fuerit tribulatio ⁊ non babuero cui me committam. ⁊ indicem illi passionem animi mei: quid faciam. Dixit ei senex. Ire de in deum quia ipse mittet angelum ⁊ gratiaz suā: ⁊ ipse tibi est consolatio si in charitate rogaueris eum. Et addidit dicēs. Audiui enim q̄ in scitbi tale aliquid factum est. erat ibi quidam qui sustinebat temptationes: ⁊ non babens fiduciam in aliquo cui confiteretur: parabat a sero melotam suam vt discederet: ⁊ ecce noctu apparuit ei gratia dei in specie virginis: ⁊ rogabat euz dicēs. Nunq̄ vadas sed sede bic mecum: nibil em ex bis male fit que audisti. Qui credens verbis eius sedit: ⁊ statim sanatum est coz eius.

xr̄ nos deꝰ nō mittat mg in tribulatione.

¶ Finit liber de patientia siue fortitudine.

¶ Incipit liber q̄ p obtestationē nibil fieri debeat.

Audiuit aliquando abbas antbonius de quodam iuuene monacbo q̄ signū quoddaz bmōi fecerit in via cum vidisset quosdā senes iter agētes: ⁊ laborantes in ambulādo: iussit onagris vt venirēt ⁊ portarent eos donec venirent ad se. Illi autem senes indicātes boc abbati Antbonio dixit abbas Antboni⁹. Videtur mibi monacbus iste similis esse nauī onerate omnibus bonis: de qua incertuz est vtrū puenire, possit ad portum. Et post aliquantum tpis subito cepit abbas Antbonius flere ⁊ trabere sibi capillos ⁊ lugere. Quod cum vidissent discipuli ei⁹ dicunt ei. Quid plozas abba? ⁊ respondit senex. Ecce magna columna ecclesie cecidit modo. Dicebat autem de monacbo illo iuuene: ⁊ adiecit. Venite ⁊ ambulate ad eum: ⁊ videre quod factuz est. Perrexerunt igitur discipuli eius ⁊ inuenerunt ꝓmonacbum illum sup marram sedētem ⁊ flentē peccatuz quod fecerat. Videſ aūt discipulos senis dixit eis. Dicite seni vt obsecret deum decē tantū dierū dare mibi indutias: ⁊ spero me satisfacturum sibi. Qui tamen infra quinq̄ dies mortuus est. ¶ Laudatus est quidam a monacbis frater apud abbatez Antbonium. Ille autem cum veniſſet ad eum temptauit si portaret iniuriam. Et cum cognouisset q̄ non posset ferre dicit ei. Similis es domui que a facie, quidē ornata est: de retro vero ꝓ latronibus expoliata. ¶ Dicebant de abbate Arsenio ⁊ de abbate Theodoro de firme: qui sup omnia humanaz gloriam odio baberēt. Abbas ergo Arsenius non cito occurrebat alicui: abbas vero Theodorus occurrebat quidem: sed velut gladius. ¶ Eulogius quidam nomine discipulus fuit Johannis archiepiscopi: qui Eulogius ꝓsbyter erat: ⁊ abstinēs atq̄ ieiunans biduanas leuando: aliq̄n etiam ⁊ vsq̄ ab ebdomadam trabebat ieiuniuz: panē tantū modo comedēs ⁊ sal: ⁊ p boc laudabaſ ab dominib⁹. Qui venit ad abbatem Joseph: in loco qui voca-

magna columna nā cecidit frē ato mg.

dipsimo de cōcupiscebat sēi venerib⁹.

x de pauperibus se gestante ff frigo.

tur paneſo:credēs ſe aliquam duriozē continētiam inuenire apud eum:⁊ ſuſcipiēs eum ſ.nex cum gaudio:quod habuit fecit ei pzo charitate paraī: dixerunt autē diſcipuli Eulogij. Non comedit pſbyter niſi panē ⁊ ſal. Abbas autē Joſeph cautus manducabat. Qui cum feciſſent tres dies non audierunt eos aut pſallētes aut oꝛantes. Occultuz enim erat opus eoꝝm:⁊ exierunt nihil edificati. Deo autem diſpēſante facta eſt caligo:⁊ errantes in via reuerſi ſunt ad ſenē ⁊ priuſq̄ pulſarēt oſtium audierūt eos pſallētes. Et cum ante oſtium expectaſſent diu audita voce pſallētium poſtea pulſauerunt. Et ſuſcepit eos iterum ſenex gaudēs. Ibi autē qui cum Eulogio erant,propter cauma tulerunt ſuriſculam:⁊ deſerunt ei vt biberet:erat autē pmixta de maritſiumine ⁊ non potuit bibere:qui cum bec in animo ſuo cogitaret:cepit rogare ſenē vt diceret inſtitutū er⁹: dicēs. Quid eſt boc abba q̄ a principio non pſallebatis:ſed nunc cepiſtis poſtq̄ nos ſumus egreſſi:⁊ quia aquam volui bibere ⁊ inuenī eam ſalſam. Dixit ei ſenex. Frater aliquis motus eſt:⁊ p errozē miſcuit aquam marinam. Eulogius vero rogauit ſenē:volens agnoſcere veritatē.⁊ dixit ei ſenex. Parvus iſte calix pzo vino,eſt quod charitas prouidet: bec aūt aqua eſt quam fratres aſſidue bibūt. Et in bis ꝟbis docuit eum habere diſcretionē cogitationum ⁊ abſcidit ab eo oēm humanitus mouētiā mētis eius:⁊ factus eſt cōmunis:manducans de cetero omnia que appoſita ſunt ei. Didicit etiaz ipſe in ſecreto operari ⁊ dixit ſeni,p certo in charitate ſunt opera tua. ¶ Dixit abbas zenon diſcipulus abbatis Siluani. Nunq̄ maneas in loco nominato:neq̄ ſedeas cum bomine habēte magnum nomē:neq̄ mittas fundamētum vt edifices tibi cellam aliquādo. ¶ Venit aliquando frater quidam ad abbatez Theodozum de firme:⁊ fecit tres dies rogans euz vt audiret ab eo ſermonem. Ille aūt non rīdit ei:⁊ egreſſus eſt triſtis. Dixit ergo diſcipulus ſuus. Abba quare ei non es locutus? Ecce egreſſus ē triſtis. Et dixit ei ſenex. Crede mibi:ppterea nō dicebā ei ſermonē quia negociator eſt:⁊ in alienis ꝟbis vult gloziari. ¶ Alius frater interrogauit eundē ſenem: videlz abbatē Theodozum:⁊ cepit loqui ⁊ erquirere de rebus: q̄ necdum fuerat opatus. Et dixit ei ſenex. Adbuc tibi nec nauē inueniſti,nec vaſa tua in ea poſuiſti: nec nauigare cepiſti:⁊ iam in illam ciuitatē vbi diſponebas pueniſti? Cum ergo prius opatus fueris rē de qua loqueris:tunc ex ipſa re loquere. ¶ Dixit abbas Caſſianus. Quod venit frater quidam ad abbatē Serapionē:⁊ bortabaī eum ſenex:vt ſm mozē oratiōnē faceret. Ille aūt dicens ſe peccatozē:⁊ ipſo habitu monachi indignum:non acquieſcebat. Voluit aūt etiam pedes eius lauare: ⁊ ijſdē verbis iteruz vſus nullatenus acquieuit. Fecit aūt illum guſtare:⁊ cepit ſenex in charitate monere eum dicēs. Fili ſivis pzoficere pmane in cella tua:⁊ attēde tibīpſi:⁊ operi manuum tuarum:non enim tantum procedere expedit: quantum ſedere. Ille aūt bec audiēs exacerbatus eſt:⁊ vultum mutauit:itavt nec latere poſſet ſenē. Dixit ergo ei abbas Serapion. Uſq̄ modo dicebas peccatoz ſum ⁊ accuſabas tetipſum tanq̄ indignum tam viuere:⁊ nunc quia te cum charitate admonui,ita exacerbari debuiſti. Si enim v s reuera bumilis eſſe: q̄ tibi ab alio imponuntur,diſce portare viriliter:⁊ non odioſa ꝟba effundere tibīpſi in maluz. Hec audiēs frater penitētiam geſſit coꝝ ſene:⁊ multum pficiēs diſceſſit. ¶ Audiuit aliquando iudex puincie ꝺ abbate Moyſe:⁊ prexit in ſcitbi vt videret eū. Et nūciauerunt quidam ſeni de aduentu iudicis:⁊ ſurrexit vt fugeret in paludē. Et occurrit ei ille iudex cū ſuis:⁊ interrogauit eum dicēs. Dic nobis ſenerybi eſt cella abbatis Moyſi ⁊ dixit eis quid vultis euz q̄rere. Homo fatuus eſt ⁊ bereticus ⁊ venīēs iudex ad eccleſiam dixit clericis. Ego audiēs de abbate Moyſe,veni vt videre eum ⁊ ecce occurrit nobis ſenex pgens in egyptum:⁊ interrogauimus eum vbi eſſet cella abbatis Moyſi:⁊ dixit nobis. Quid euz q̄ritis:fatuus eſt ⁊ bereticus. Audiētes aūt clerici contriſtati ſunt dicētes. Qualis erat ſenex ille: qui bec de fatuo bomine locutus eſt advos. At illi dixerūt. Senex veſtimēto vetuſtiſſimo vtēs:lōgus:⁊ niger. Et illi dixerunt. Ipſe eſt abbas Moyſes:⁊ q̄ noluit videri a vobis:ideo vobis boc de ſe dixit. Et multū edificatus iudex diſceſſit. ¶ Frater iterogauit abbatē Marboen dicēs. Si abiero manere in aliquo loco:quomodovis vt agam tbi? Dixit ei ſenex. Si habitaueris in loco: ne velis tibi illic nomē facere de aliqua re dicēdo:aut non venio in cōuētu fratrum aut non māducabo bocvel illud. Hec enim nomē vnum tibi faciunt:poſtea importunitatē patieris:quoniaz homines vbi bec audierint ibi currēt. ¶ Abbas neſteron maioz ambulabat in beremo cuz aliquo fratre:⁊ vidētes draconē:fugerūt. Et dixit ei frater:⁊ tu times pater. Et rīdit ſenex non timeo filī,ſed expedit quia draconē vidēs fugi quoniam non habui effugere ſpiritum vane gloie. ¶ Venit aliquando iudex pouincie videre abbatē Paſtoꝛē:⁊ non acquieſcebat ſenex. Judex aūt tenuit filium ſoꝛoꝛis eius velut malefactoꝛē ⁊ redegit eū in carcerē dicēs. Si venerit ſenex ⁊ rogauerit p eo dimittam eum:⁊ venit mater pueri ad fratrē ſuū abbatē Paſtoꝛē:⁊ cepit ploꝛare ad oſtium eius. Ille aūt omnino non dedit ei reſpōſum. Illa aūt compulſa doloꝛe:increpabat eū dicēs. Et ſi viſcera ſerea habes:⁊ nulla te compaſſio mouet flectat te ſaltē miſeratio ſanguinis tui. Ille ꝟo mādauit ei. Paſtoꝛ filios non genuit:ideo non dolet audiēs autez bec iudex promiſit dicēs. Uel ꝟbo iubeat:⁊ ego eū dimittaz. Senex aūt remandauit dicēs. Eramina causam ſm legē:⁊ ſi dignus eſt moꝛte:moziatur: ſi aūt non eſt fac quomodovis. Dixit iterꝝ abbas Paſto: doce coꝛ tuū ſeruare quod doceat alios lingua tua. Dixit iterum. Quia bomines ad loquēdū pe-

a nō rogat iudicē q̄ filio ſoꝛoꝛis et ſ̄d ſcripſit

fecti videri volunt ⁊ in operando id quod loquunt minoꝛes ſunt. ¶ Venit aliquando abbas Adelfius qui fuit eps Nykopoleos ad abbatem Syſoy in mōtem, Diſceſſurus vero erat:⁊ fecit euz guſtare a mane. erat autem iciunium:⁊ cuz ponerent menſaz ecce fratres pulſauerunt. Dixit autem ſenex diſcipulo ſuo Da eis modicas pultes quia de laboze ſunt fatigati. Et dixit ei abbas Adelfius. Dimitte intrim ne dicant abbas ſyſoys a mane comedit.⁊ intē dit eum ſenex ⁊ dixit fratri. vade tu ⁊ da eis. Cum ergo vidiſſent pultes:dixerunt ne peregrinos aliquos babetis? putas ⁊ ſenex vobiſcum comedit? Et dicit frater. Etiaz ſ eperunt ergo contriſtari ⁊ dicere. Ignoſcat vobis deus quia ſenem iſta boza permiſiſtis māducare An neſcitis: quia plurimos dies laboꝛatus non eſt Audiens bec eps cepit coram ſene penitentiam agere dicens. Ignoſce mibi abba:quia ego quidem bumanum aliquid cogitauitu autem quod dei eſt feciſti:⁊ dixit ei abbas Syſoys. niſi deus glorificauerit bomineꝝ: gloria bomiū nunq̄ ſtat. ¶ Interrogabat abbas Ammonas de loco qui dicitur Raytbu abbatem Syſoy dicēs Quando lego ſcripturas tunc vult cogitatio mea omare ſermoneꝝ, vt paratus ſim ad interrogata reſpondere.⁊ dicit ei ſenex. Non eſt opus:ſed magis de puritate mentis puide tibi ſecuritatem:⁊ dicendi ſermonem. ¶ Venit aliquando iudex pouincie videre abbatem ſymeonem:⁊ ille tulit lozū quo cingebatur:⁊ aſcendit in arboꝛem palme vt purgaret eam. illi autem venientes:dixerunt ei. Ubi ē ſenex: qui bic in ſolitudine babitat. Et ille reſpondit. Nō eſt bic ſolitarius aliquis ⁊ cuz boc dixiſſet iudex diceſſit. ¶ Alia iterum vice alter iudex venit videre euz:⁊ precedentes clerici dixerunt. Abba paratus eſto:q̄ iudex audiens de te:venit vt benedicatur a te.⁊ ille dixit. etiam ego preparabo me: ⁊ cooperiens ſe ſacco ⁊ tollens in manu ſua panem ⁊ caſeuz: ſedit in egreſſu celle ſue ⁊ cepit māducare. venit ergo iudex cum officio ſuo:⁊ videntes eum ſpreuerūt euz dicentes. Hic eſt monachus ſolitarius de quo talia audiebamus. Et ſtatim diſceſſerunt ⁊ reuerſi ſunt ad ſe. ¶ Dixit ſancta ſyncletice. Sicut theſaurus manifeſtus cito erpāditur:ita ⁊ virt⁹ quelibet cum innotuerit vel publicata fuerit:exterminabit. Sicut ergo cera exſoluitur a facie ignis:ita ⁊ anima laudibus inanitur ⁊ amittit virtutis rigoꝛē ſeu fulgoꝛem. ¶ Dixit iterum. Sicut impoſſibile ē vno eodemq̄ tempoꝛe ⁊ berbam eſſe ⁊ ſemen:ita impoſſibile eſt:vt ſeculares gloziam babentes celeſtem faciant fructuz. Aliquando in celis feſtiuitate celebrata:edebant fratres in eccleſia. erat autē ibi frater quidaz qui dixit miniſtris. ego non māduco coram aliquod:ſed tantū ſal.⁊ vocauit miniſter aliū fratrem coram multitudine dicens. Ille frater nō comedit coctum affer ei ſal. Tunc ſurrexit quidā ſenum:⁊ dixit el. Expediebat tibi bodie ī cella tua potius comedere carnes:q̄ audiri banc vocem coraz

a q̄ dicētes nō manducō hoc vel illud.

b ī magnos et gloriā ſeculare habētes.

tantis fratribus. ¶ Frater quidam abſtinens a cibis:⁊ non manducans panem venit ad quendaz ſenem. Oportune autem illic etiam alij ſuperuenerāt peregrini:⁊ fecit ſenex modicum pulmentuz ppter eos.⁊ cuz ſediſſent manducare frater ille abſtinēs poſuit ſibi ſollicite infuſum ⁊ manducabat. Et cuz ſurrexiſſent a mēſa tulit euz ſenex ſecrete:⁊ dixit ei. Frater ſi venis ad aliquem non oſtendas illi conuerſationem tuam. Si autem conuerſationez tuaz tenere vis:ſede in cella tua ⁊ nuſq̄ exeas. Ille autem acquieſcens verbis ſenis:factus eſt cōmunis vite:in eo quocunq̄ apud fratres inueniſſet. ¶ Dixit quidam ſenex:bumana prouidentia omnez pinguedinem bominis amputat:⁊ reddit eum ſiccum. Dixit ſenex. Aut fugiēs fuge bomines:aut irrideꝝ mundum ⁊ bomines qui in mundo ſunt ſtultum te metipſum in pluribus facito.

¶ Finit liber de eo q̄ per oſtentationem nibil fieri debeat.

¶ Incipit liber de eo q̄ nō opz iudicare quenq̄.

Contigit aliqñ fratri in congregatiōe abbatis Melye temptatio: ⁊ expulſus inde abijt in montem ad abbatez Antbonium:⁊ cuz manſiſſet aliquāto tpe apud euz remiſit eū in congregatiōem vnde exierat. Illi autem videntes eum iterū expulerunt. Qui ſimiliter perrexit ad abbatem Antbonium dicens. Noluerunt me ſuſcipere pater miſit ergo ſenex ad eos dicens. Nauis naufragiū ptulit in pelago:⁊ perdidit onus quod portabat:⁊ cuz labore vacua nauis perducta eſt ad terram. Uos ergo liberatā nauim in terra vultis ſubmergere? Illi autem cognoſcentes:q: abbas Antbonius eū remiſiſſet:ſtatim receperunt eum. Quidam frater peccauerat:⁊ iuſſit eum preſbyter exire de eccleſia. Surrexit autez abbas Byſarion:⁊ exiuit cū eo dicēs.⁊ ego peccatoz ſuz. ¶ Venit abbas Iſaac de thebaida in congregatione fratrum:⁊ vidit quendam culpabilem de fratribus ⁊ adiudicauit eum. Cuz aūt eſſet ad beremuz:⁊ venit angelus dñi ⁊ ſtetit ante oſtiū celle eius dicens:non te dimitto intrare. Ille aūt rogauit dicens. Que eſt cā? Et rīdit angel⁹ dñi dicens. Deus me miſit vt dicerē tibi vbi iubes: vt mittā fratrē illum culpabilē:quez adduxiſti. Et ſtatim abbas Iſaac penitentiā egit dicens: peccaui ignoſce mibi:⁊ dixit ei angelus. Surge ignoſcit tibi deus:ſed cuſtodi de cetero ne adiudices quenq̄ priuſq̄ deus adiudicet eum. ¶ Frater quidā aliqñ in ſcitbi inuentus eſt culpabilis:⁊ fecerūt ſeniores conuentum ⁊ miſerunt ad abbatez Moyſen vt veniret. Ille autem noluit venire. Miſit autem ad eum preſbyter dicens. Veni quia plebs fratruz te expectat.⁊ ille ſurgens venit. Tollens autem ſecuſ ſpoꝛtam vetuſtiſſimam:ipleuit eam barena ⁊ porta

r

nō eſt tē dam⁹ alius mag⁹ ꝓſanē.

humana prudētia bonestū reddit.

angelg excpte dei q̄rit vbi ponat a ſene judicatuz.

ignō recipietes a pēn reddentes.

uit. Illi aũt exierunt obuiã ei dicentes. Quid hoc
z est pater. Dixit autem eis. Peccata mea sunt post
me currentia: & non video ea: & veni ego hodie alie
na iudicare peccata. Illi autem audientes nihil lo
cuti sunt fratri: sed ignouerunt ei. Interrogauit
abbas Ioseph abbatẽ pastorẽ dicens: dic mihi ab
quo monachus fiam. Et dixit ei senex. Si vis re
quiez inuenire in hoc seculo & in futuro. In omni cã
z dic quis sum ego & ne iudices quenq̃. ¶ Frater q̃
dam interrogauit eum iterum dicens. Si videro
culpam fratris mei: bonum est celare eaz. Et dixit
ei senex quacunq̃ hora tegimus culpam fratris no
stri: teget etiam deus nostram & quacunq̃ hora p̃
dixerimus culpas fratrũ: & deus similiter nostras
pdet. ¶ Offendit aliqñ frater in congregatiõe Erat
autem in ipsis locis solitarius quidaz: qui iam lon
go tempore foras non exibat Veniens autẽ abbas
de congregatione illa ad eaz indicauit ei de fratre
illo qui offenderat & ille dixit Expellite eaz. Expul
sus autem frater de congregatione: misit se in fossa
tum: & flebat ibi. Contigit autem vt alij fratres eũ
tes ad abbatem pastorem, audirent eum in fossato
ploxantem: qui descendentes ad eum inuenerũt eũ
in magno dolore constitutum, & rogauerunt eum vt
iret ad senem illum solitarium: & non acquieuit di
x cens: in loco hoc moriar ego. Venientes autem fra
tres ad abbatem pastorem narrauerunt ei de eo &
rogauit eos vt irent ad eum dicentes. Abbas pa
stor vocat te ad se: quod cum audissent: perrexit ad
eum & videns eum senex afflictum surrexit & oscu
latus est eum & aggaudens ei: rogabat vt sumeret
cibum. Obtulit autem abbas pastor vnum de fratri
bus suis ad illum solitariuz dicens. Audiens de te
multi anni sunt q̃ te videre desidero & pro pigritia
nostra amborum non potuimus nos inuicem vide
re. Modo enim deo volente: & occasione facta: fa
tiga te visq̃ huc vt nos mutuo videre possim⁹: erat
enim non egrediens de cella sua: qui cum audisset
dicebat. Nisi deus inspirasset seni illi de me: nõ mi
x sisset ad me: & surgens venit ad eaz: & salutantes se
inuicem cum gaudio sederunt. Dixit autẽ ei abbas
pastor: duo homines erant in loco vno: & ambo ha
bebant mortuos suos. Reliquit autem vnus mor
tuum suum: & abijt plorare mortuum alterius. Au
diens autem senex cõpunctus in sermone ei⁹ recor
datus est quod fecerat: & dixit ei. Pastor sursuz in
celo ego autem deorsum in terra. ¶ Frater quidã
interrogauit abbatem pastorem dicens. Quid fa
cio quia pusillanimis sio dum sedeo in cella? Dixit
ei senex. Nullum spernas neq̃ condemnes: & nulli
obloquaris: & deus præstabit tibi requiem & erit ses
sio tua sine perturbatione. ¶ Factus est aliqñ con
uentus in scitbia, & loquebantur fratres de quodã
fratre culpabili. Abbas autem pyor tacebat. Post
ea autem surgens egressus est: & tollens saccum im
pleuit illum barena: & portauit in humeris suis: &
mittens in sportella modicum quid de eadem bare
na: portabat etiã ipsam in ante. Interrogatus aũt
a patribus quid hoc esset: respondit. Baccus iste
qui multã barenã bz, mea peccata sunt, & qñ multa
z sunt posui ea supra dorsum meum: ne doleã p ipsis
& ploꝛẽ. Ista aũt barena modica peccata sunt istiꝰ
fratris: & sunt ante faciem meã: & in ipsis exerceor
iudicans fratrem meum. Quod non opz ita fieri: tz
magis mea peccata ante me esse, & de ipsis cogita
re: & rogare deum vt ignoscat mihi. Audientes au
tem patres dixerunt. Vere hec est via salutis. ¶ Di
z xit senex. Non iudices fornicatorem si tu castus es:
qñ silr legem preuaricaris. Etenim qui dixit nõ for
niceris: dixit: non iudices. ¶ Ad quendã solitarij
venit presbyter cuiusdam basilice: vt consecraret ei
oblationẽ ad cõicandum. Veniens aũt quidã ad il
lum solitarium: accusauit apud ipsum eundez psby
terum. Qui cũ ex cõsuetudine itez venisset ad eũ:
vt cõsecraret oblationẽ scandalizatus ille solitari⁹
non aperuit ei. Presbyter hocvisso discessit. Et ecce
vox facta est ad solitarium dicens. Tulerũt tibi ho
mines iudicium meũ. Et factus est velut in excessu
mentis: & videbat quasi puez aurcũ: & aquã hoꝛiaz
valde. Videbat aũt & quendã leprosum haurientẽ
& refundentẽ in vas: & cupiebat bibere & non bibe
bat: propterea qõ leprosus esset ille qui hauriebat, &
ecce itez vox facta est ad eũ dicens. Cur non bibis
ex aqua hac. Quam cãm bz qui implet. Hausit eũ
solũmodo & refundit in vas: & nõ inquinatur ab eo
aqua. In se autem reuersus solitarius: & cõsideraꝰ
virtutem visionis: vocauit presbyterum & fecit eaz
sicut & prius sanctificare sibi oblationem. ¶ Fue
runt duo fratres magne vite in congregatiõe & me
ruerunt singuli videre gratiam dei in alterutro. Fa
ctum est aũt: vt aliquando vnus ex eis egrederetur
in sexta feria extra congregationẽ: & videret quẽdã
manducantem mane: dixit ei. Hac hora manducas
in sexta feria. Die autem sequenti facta est cele
bratio missarum sm consuetudinem. Intuens vero
frater eius vidit gratiam que ei data fuerat discedi
sisse ab eo: & contristatus est. Qui cum venisset i cel
lam dixit ei. Quid fecisti frater, quia non vidi sicut
x prius gratiam dei in te. Ille aũt respondẽs dixit
ego neq̃ in actu neq̃ in cogitationibus mihi con
scius sum alicuius mali. Dixit ei frater eius. Ne ali
quod verbum aut sermonem ociosum locutus es: &
recordatus dixit. Etiam. Hesterna enim die vidi quẽ
dam manducantem: & dixi ei. Hac hora manducas
in sexta feria, hoc est peccatum meuz: sed labora me
cum duas hebdomadas: & rogemus deum vt mihi
indulgeat: & fecerũt ita: & post duas hebdomadas
vidit frater gratiam dei iterum venientem sup fra
trem illum & consolati sunt: deo qui solus bonus est
x gratias referentes. gra ablata p̃ mũdũ

¶ Explicit liber de eo q̃ non opz iudicare quenq̃.

¶ Incipit liber de discretione.

Dixit abbas Anthonius. Quia sũt
quidã conterentes corpora sua ab
stinentia & qz nõ bñt discretionẽ: lõ
ge facti sunt a deo. Fratres q̃dam
venerũt ad abbatem Anthonium:
& nunciauerunt ei fantasias quas
viderant: vt cognosceret ab eo vtrum vera essent
an a demonibus illuderentur. Habebãt aũt asinũ
secum: & mortuus est eis in via Cum ergo venissent
ad senem: preuenit eos dicens. Quomodo mortu⁹
est asinus ille in via. Dicunt ei, vnde scis pater. Et
ille dixit. Demones mihi ostenderunt. Dicunt ei. & nos ꝓpterea venimus interrogare te: quia vidim⁹ fantasias: & plerunq̃ fiunt in veritate: ne forte erre mus. Et satisfecit eis senex sumpto exemplo de asi no: ostendẽs qz a demonibus sint ista. Superuenit aũt quidã venationẽ faciens in silua agrestium asa lium: & viderat abbatem Anthonium gaudentẽ, cũ fratribus & displicuerat ei. Volens aũt senex osten dere q̃ oporteat aliquando cõdescendere fratribus dixit ei. Pone sagittam in arcu tuo & trabe: & fecit sic. Et dixit ei. Iteruz trabe: & traxit. Et rursus di xit. Trabe adhuc. Dicit ei venator. Si supra modũ trazero: frangitur arcus. Dicit ei abbas Anthoni⁹ Ita est & in opere dei: si plus a mensura tendimus: fratres cito deficiunt. Expedit ergo in vna & eadẽ relaxare rigorem eorum. Hec audiens venator com punctus est: & multum proficiens in sermone senis discessit, & fratres confirmati reuersi sunt ad locuz suuz. ¶ Frater quidã dixit abbati Anthonio. Ora p me: & respõdit ei senex. Nec ego tui misereor: nec deus nisi tu pro teipso sollicitus fueris & poposcerís a deo. Dixit iterum abbas Anthoni⁹. Quia nõ pmittit deus bella excitari in generatione hac qm̃ scit qz infirmi sunt: & portare non pñt. ¶ Dixit aliqñ abbas euagrius abbati arsenio. Quõ nos & tãta eruditione & scientia nullas virtutes habemus. Hi autem rustici in egypto conuersantes tantas virtu tes possident. Respondit ei abbas arsenius. Nos quia mundane eruditionis disciplinis intẽti sum⁹ nihil habemus. Hi autem rustici egyptij ex ꝓpꝛijs laboribus acquisierunt virtutes. ¶ Dicebat ꝙbeate memorie ꝙbeatus arsenius. Peregrinus ꝙmonachus in aliena prouincia habitans nullis rebus se medium faciat: & quietus erit. ¶ Interrogauit ab bas marcus abbatem arsenium dicens. Bonus est non habere aliquam in cella consolationem. Vidi enim quendam fratrem habentem paruum olus in cella & eradicabat illud. Et dixit abbas arsenius. Bonum quidem est: sed sm exercitationem homi nis cuiusq̃ agendũ est. Etenim si non habuerit vir tutez huiusmodi tolerare iterum plantaturus ẽ ea. ¶ Narrauit abbas petrus qui fuit discipul⁹ abba tis Loth dicens. Eram aliquando in cella abbatis agathonis: & venit quidam frater ad eum dicens. Volo habitare cum fratribus: sed dic mihi quomõ habitem cum eis, Dixit ei abbas. Sicut in prima die quando ingressus fueris ad eos: ita custodi pe regrinationem tuam omnibus diebus vite tue nec assumas fiduciaz. Dixit ei abbas macharij. Quid fiducia qdẽ.
eniz fiducia facit? Dixit ei senex. Sic est sicut estus grandis qui quando exarserit omnes fugiunt a fa cie eius: quia estus etiam arborum fructus corrũ pit. Dixit eis abbas macharius. Sic mala est fidu cia. Respondit abbas agathon. Non est peior: alte ra passio q̃ fiducia: genitrix enim est oium passio num. Conuenit ergo operario monacho non sume re fiduciam vel si solus in cella sit. Dicebat abbas daniel. Quia cum moriturus esset abbas arsenius delegauit nobis dicẽs. Videte ne velitis ꝓ me aga pem facere: quoniam si feci ego p meipsum id inueni. ¶ Dicebant de abbate agathone quia abierunt q̃ dam ad euz audientes: quia magne discretiõis vir esset: & volentes eum probare si trascenderet⁹ dicunt ei. Tu es abbas agathon. Audiuimus de te quia fornicator es & superbus. Et ille respondit. Etiam sic est. Et dicunt ei. Tu es agathon verbosus & de tractor. Et respondit: ego sum. Dicunt ei iterũ. Tu es agathon bereticus Et respondit. Non sum bere ticus. Et interrogauerunt euz dicentes. Dic nobis cur tantas dicentibus nobis iniurias tu patienter tulisti. Hunc autem sermonem quia dixmus bere ticus es non sustinuisti. Et respondẽs dixit eis. Si la prima mihi ascribo. Utilitas enim anime mee est q̃ aũt dixistis bereticũ me esse non acquieui q̃ se paratio est a deo & non opto separari a deo. Illi au tem audientes admirati sunt discretionẽ ei⁹ & edi ficati discesserũt. ¶ Interrogatus idẽ abbas aga thon an esset maior labor corporis an custodia in terioris bois dixit. Homo similis est arbori: cor pora lis igitur labor velut folia arboris custodia interio ris aũt custodia bois fructus ẽ: qñ ergo ꝛm q̃ scri ptuz est, ois arbor non faciens fructũ bonũ excide tur & in ignẽ mittet: oportet ꝓpter fructus nostrum oẽm in nobis sollicitudinẽ esse hoc est mẽtis bñe cu stodiam Opus tñ habemus ẽt tegumẽto & ornatu folioꝝ qui est corpalis labor. Erat aũt abbas aga thon sapiẽs ad intelligendũ: & ipiger ad laborãdũ: & sufficiẽs in oibus. Intẽtus ẽt & assiduus ad labo rẽ manuũ: parcus in cibo atq̃ vestimẽtis. Idẽ ab bas agathon cum factus fuisset conuentus ꝓ qua dam causa in scitbi & fuisset ipsa cã ordinata: post ea venit & dicit eis. Non bene ordinastis cãm. Illi autez dixerunt ei Tu quis es qui ista loqueris. Et ille rñdit: filius bois. Scriptum est enim: si verevti q̃s iusticiam loquiminiz iuste iudicate filij hoiuz. Di xit abbas agathon. Iracũdus si mortuos suscitet non placet deo ꝓpter iracundiã suam. ¶ Venerunt aliquando tres senes ad abbatem achillem: & vn⁹ ex eis habebat opinionem ꝙmalam Dicit autem ei vnus de senibus. Abba fac mihi vnam sagenaz ad piscandum. Et ille dixit ei. Non faciaz. Et alius di xit ei. Fac nobis vt habeamus memoriam tui in monasterio nostro: & ille respondit. Non mihi va

hõ similis arbori in quo custodia mẽtis et labor corpis requirit.

cat. Dixit ei tertius ille q̄ habebat malā opinionez Mihi fac sagenā: vt habeam de manib⁹ tuis bene dictionē abba. Et ille statim rīdit eī. Ego tibi faciam. Dixerunt autem ei secrete: duo priores senes quib⁹ non acq̄euit. Quō fic: q; nobis rogantibus noluisti facere. ⁊ huic dixisti: ego tibi faciam? Rīdit eis senex. Vobis ideo dixi nō faciā: quia nec mihi vacat ⁊ vos non cōtristabimini. Huic aūt si non fecero dicturus est: quia de opinione mea que ꝑmala est audiuit senex: ⁊ ideo noluit facere sagenam: ⁊ statim incidebamus funem ad sedandum animuz eius: ne tristicia absorberetur bmōi. ¶ Dicebant de quodam sene: q; fecerat quinquaginta annos: nec; panē comedens nec; facile aquā bibēs. Et dicebat: q; extinxi fornicationem ⁊ auariciam ⁊ vanam gloriā. Audiens aūt abbas abraā q; hec dixit senex: venit ad eū ⁊ dixit ei. Tu dixisti būc sermonem. Et ille rīdit etiā. Et dixit ei abbas abraā. Ecce intras in cellam tuam: ⁊ inuenis super mattā tuā mulierem: putas te nō cogitare: q; mulier est. Et dixit non: sed expugno cogitationē meā: vt non tangaz illam mulierē. Dixit iterum abbas abraā. Ecce igitur non interfecisti fornicationem: quia viuit passio ipsa: sed alligata est. iterum si ambulas in via ⁊ vides lapides ⁊ testas vasorum ⁊ in ipsis iacens aut putas te illud velut lapides reputare? Et respōdit non sed resisto cogitationi meē ne colligam illud. Iterum dixit ei abbas Abraā Si audieris de duobus fratribus quia vnus diligit te ⁊ bona de te loquitur. Alius autem odit te ⁊ detrahit tibi: ⁊ venerint ambo ad te: nunquid vtrosq; equaliter suscipis Et dixit. Non sed exto: queo mihi vt similiter bene faciaz ei qui me odit sicut ⁊ illi qui me diligit. Et dixit ei abbas Abraam Viuunt ergo passiones: ſz tātummodo a sanctis viris quodammodo religātur. ¶ Narrauit quidam patrum: quia senex aliqs erat in cella studiose laborās: ⁊ vesticebatur matta. Qui cum perrexisset ad abbatem Ammonam vidit eum abbas ammonas vtentem matta: ⁊ dixit ei. Hoc tibi nihil prodest. Et dixit ille senex. Tres cogitationes mihi molestę sunt: vna que me compellit vt alicubi in beremo recedam: alia vt peregrina petam: vbi me nemo cognoscat: tertia vt includā me in cella: vt nullum videam ⁊ post biduum comedam. Dixit ei abbas ammonas nihil tibi ex his tribus expedit facere: sed magis sede in cella tua ⁊ comede parum quotidie: habens semper in corde tuo publicani illius: qui in euāgelio legitur sermonē ⁊ ita poteris saluus esse. ¶ Dicebat abbas Daniel quia quātum corpus viruerit: tantum anima ficcatur: ⁊ q̄tū corpus fuerit ficcatum: tantum anima virescit. Dixit iterum abbas Daniel: q; q̄tum corpus fouetur tantum anima ficcatur. Et q̄tum corpus ficcatum fuerit tantum anima fouetur. ¶ Narrauit iterum abbas Daniel: quia quādo erat i scitbi abbas Arsenius erat tibi monachus quidaz rapiens ea que habebāt senes. Abbas autem arsenius volens eaz lucrari: ⁊ crari: ⁊ senibus quietem prestare tulit eum in cellā suam ⁊ dixit ei. Quicquid opus habes ego tibi dabo tantuz non rapias. Et dedit ei aurum ⁊ nūmos ⁊ recellas: ⁊ omne quod in expensu suo habebat dedit ei. Ille autem iterum rapiebat: senes verovidētes: quia non quiescerent expulerunt eū dicentes. q; si inuenitur frater habēs infirmitatem corporis aliquā opz sustinere eum. Si aūt furatē v admonit⁹ nō quiescit: expellite eum qm̄ anime sue detrimentum facit: ⁊ omnes in eo loco habitantes cōturbantur. Venit in initio conuersationis sue abbas Euagri⁹ ad quendam senem ⁊ dixit ei. Dic mihi abba sermonem quomodo saluus fiam. Ille autez dixit ei. Si vis saluari qm̄ ad aliquē vadis nō pr⁹ loquaris anteq̄ ille de te inquirat. Euagrius aūt cōpūctus in hoc sermone penitentiam egit in conspectu senis ⁊ satisfecit ei dicens. Erede mihi codices multos legi ⁊ talem eruditionem nunq̄ inueni. ⁊ multum proficiens exiuit. Dixit abbas euagrius. mentē errātē ⁊ nutantem solidat lectio ⁊ vigilie ⁊ oratio concupi scentiamvero feruentem madefacit esuries ⁊ labor ⁊ sollicitudo. iracundiam aūt perturbatam reprimit psalmodia ⁊ longanimitas ⁊ misericordia: sed hec opportunis temporibus ⁊ mēsuris adhibita. Si autem importune ⁊ sine mensura fiunt: ad paruum tēpus proficiunt: que autem parui temporis sunt noxia magis q̄ vtilia erunt. Transeunte aliquādo abbate effren: vna pstitura ex immissione cuiusdā cepit ei blandiri: cupiens eum si posset ad turpem cōmixtionem illicere vel si hoc non posset saltē ad iracundiam ꝓuocaret qm̄ nunq̄ vidit eum quisq̄ iracundiam ꝓuocaret qm̄ nunq̄ vidit eum quisq̄ iracundiam scentē vel litigantē. Ipse aūt dixit ad eā. Sequere me. Cū venisset aūt in locū populoz dicit ei. Veni huc: ⁊ sicut voluisti cōmisceo: tecum. Illa autem videns multitudinem dixit ei. Quō possum⁹ hoc hic facere tanta multitudine astante confundimur. eā Ille autem dixit ei. Si homines erubescis quāto magis erubescere debes deum qui revelat occulta tenebrarum. Illa autez confusa ⁊ confutata: recessit absq̄ opere voluntatis sue. ¶ Venerunt aliquādo ad abbatē zenonē quidā fratres ⁊ interrogauerūt eū dicentes. Quid est qđ scriptū est in libro iob nec celū mundū esse in ꝓspectu dei. Rīdit aūt senex dicens. Reliquerunt fratres peccata sua ⁊ celestia scrutant. Hec est autem interpretatio sermonis quem requisistis vt qm̄ solus deus est mundus Dictū sit neq̄ celū mundum esse in conspectu eius. ¶ Dixit abbas Theodo⁹ de firme. Si babes amicicias cū aliquo: ⁊ contingit eum temptationē fornicationis incurrere si potes da ei manum ⁊ trabe illum sursum: si autem errorē aliquem fidei incurrit ⁊ non tibi acquiescit reuerti: cito incide amicicias eius abs te: ne forte remorans trabaris cum eo infundum. ¶ Venit aliqn̄ memoratus abbas Theodorus ad abbatē Iobannē: qui erat eunuchus et natiuitate ⁊ cū loqueretur dixit abbas theodo⁹. Quādo eram in scitbi opus anime erat opus nr̄u.

de monacho ꝙ pietē q̄ senes habebant q; nō potuit curari licet ei multa ꝓmissa darent.

passiones dixit in scitbi vis sed sustinga te

opus aūt manuū tanq̄ in trāsitu habebamus nūc aūt factum est opus aīe velut in transitu opus Venit aliqn̄ quidā pater ad eundē patrem theodor ⁊ dixit ei: ecce quidā frater reuersus est ad seculuz: ⁊ dixit ei abbas Theodorus. In hoc non mireris si aūt audieris qm̄ ꝓualuit quis effugere de ore inimici: hoc admirare. Dixit memoratus abbas theodorus. Multi elegerunt in hoc seculo tpalem quietē: anteq̄ dns prestaret eis requiem. ¶ Dicebant de abbate Iobanne breuis stature: q; dixerit aliquādo fratri suo maiori. Volo esse securus sicut angeli sunt securi nihil operantes: sed sine intermissiōe seruientes deo. Et spolians se eo quo erat indut⁹ abijt in beremum: ⁊ facta ibi bebdomada vna reuersus est ad fratrem suum: ⁊ dum pulsasset ostium respōdit ei anteq̄ aperiret dicens Quis es tu. Et ille dixit. Ego sum Iobannes. Et respondens frater ei⁹ dixit ei Iobannes angelus factus est: ⁊ vltra inter homines non est. Ille autez pulsabat dicens. Ego sum. Et non aperuit ei: sed dimisit euz affligi. Post eavero aperiens dixit ei. Si homo es: opus habes iterum operari vt viuas: si autem angelus es quid queris intrare cellam. ⁊ ille penitentiam agens dixit ei. Ignosce mihi frater quia peccaui. ¶ Venerunt aliquando senes quidam in scitbi: eratq̄ cum eis abbas Iobannes gnanus Et dum comederēt surrexit quidam presbyter vir magnus vt daret per singulos vasculum paruum aque ad bibendum ⁊ nemo acquieuit accipere ab eo nisi solus Iobannes breuis. Admirati sunt autem ceteri ⁊ dixerunt ei. Quomodo tu cum sis omnium minor presumpsisti ministerio vtiviri senis ⁊ magni ⁊ dixit eis. Ego qm̄ surgo dare aquā gaudeo si omnes biberint: vt mercedem acquiram. Nunc igitur propterea ego fusce pi vt faciam eum qui surrexit inuenire mercedem ne forte etiam contristetur nullo suscipiente ab eo. Hec cum dixisset admirati sunt omnes de discretione eius. ¶ Interrogauit aliquando abbas Pastor abbatem Ioseph dicens Quid faciam quando appropinquant mihi alique temptationes: resistam illis an permittam intrare. Dixit ei senex. Dimitte intrare ⁊ pugna cum eis Reuertens ergo in scitbi sedebat. ⁊ contigit vt veniens quidam a thebaida in scitbi: narraret fratrib⁹ interrogasse se abbatez Ioseph. quando appropinquat mihi temptatio resistā ei an permittam intrare: ⁊ dixerit ei omnino nō permittas temptationem in te: sed statim abscinde eā. Audiens autem abbas pastor quia sic dixerit huic q̄ venerat a thebaida abbas ioseph. Surgēs iterū abijt in paneso ad abbatē Ioseph ⁊ dixit ei. Abba ego tibi commisi cogitationes meas: ⁊ tu aliter dixisti mihi: aliter autez fratri de thebaida. ⁊ dixit ei senex. Scis quia diligo te: ⁊ respondit etiam: ⁊ ait. Nonne tu dixisti mihi. vt sicut mihipsi ita tibi dicerem quid sentirem. eteniz si intrauerint temptationes ⁊ dederis eis locum atq̄ acceperis eas probationem te faciunt. ego autem velut mihipsi: sic ⁊ tibi discretio cura tēptancq; q; aliqbg eas admittere gvenit aliqbg non. Vide bi locutus sum: sunt autem alij quibus nec appropinquare expedit passiones: sed statī debēt abscindere eas ¶ Item dixit abbas pastor Veni aliquādo in cracleos inferiorem ad abbatem Ioseph: ⁊ babebat in monasterio suo arborem ficcomorum pulcbraz nimis ⁊ dicebat mihi a mane: vade collige ti bi ⁊ manduca: erat autem sexta feria. ego autē nō comedi propter ieiunium: ⁊ interrogaui eū dicēs. Dic mihi propter dominum deum rationem huius rei qua dicebas mihi vade ⁊ manduca: ego quidē propter ieiunium non abij: sed erubescebam: quia mandatum tuum non feceram: cogitans quia sine ratione mihi bec non preceperas Ille autem respōdit. Patres seniores non loquūtur ab initio fratribus recta: sed magis distorta: ⁊ si viderint: quia ea que distorta sunt faciunt: iam eis non loquuntur nisi quod expedit agnoscentes qm̄ in oībus obedientes sunt. ¶ Frater interrogauit abbatē Ioseph dicens. Quid faciaz q; nec molestiā ferre possuz nec laborare: ⁊ dare elemosynā: ⁊ dixit ei senex. Si non potes bozū aliquid facere: vel serua conscientiā puram ab oī malo primi tui: ⁊ ita saluus eris de⁹ eniz aīam sine peccato querit. ¶ Dixit abbas isaac tbebeus fratribus suis. Pueros nō adducatis huc. q; ppter pueros in scitbi quattuor ecclesie: berem⁹ facte sunt. ¶ Interrogauit aliqn̄ abbas lōginus abbatē lucium dicens: habeo tres cogitatiōes: vnā ire vt ad peregrina vadam. ⁊ respondit ei senex. Si non tenueris linguā tuāvbicunq̄ preteris nō eris peregrinus: sed refrena linguam tuaz: ⁊ eris bic peregrinus: ⁊ dixit abbas longin⁹. Alia cogitatio mea est: vt ieiunem biduanas leuando. ⁊ respondit abbas lucius. esayas ꝓpbeta dixit. Si curaueris velut circulus cervicē tuā: nec fic erit acceptū ieiunium tuum: sed magis contine mentē tuā a cogitationibus malis. Et dixit abbas longinus. Tertiū est depositum meum vt declinē bonoz aspectus. Et rīdit ei abbas lucius. Nisi prius coreteris vitā tuam inter alios conuersando neq̄ solus habitās corrigere te prevalebis. ¶ Dixit abbas macbarī⁹: si recordamur maloz que nobis inferunt ab boīb⁹ amputamus menti nostre virtutem recordādi dīm: si autem recordamur maloz que demones excitant eriamus imperforabiles. ¶ Dicebat abbas matboes: nec sarbanas scit qua passione aīa seducat: ⁊ ideo seminat quidem in ea zizania sua: sed metere nescit Seminat interdum semina fornicationum: uliquādo detractionum ⁊ ceterarum similiter passionum: ⁊ in quā passionē aīam viderit declinare: banc ei ministrat. Nam si sciret ad quod pclinis est aīa: nō ei diuersa ac varia seminaret. ¶ Narrauerunt de abbate Natberio qui fuit discipulus abbatis siluani quia cum sederet in cella sua in monte syna: mediocriter gubernabat vitam suam in bis que erant necessaria corpori: quando autē factus est ēps i pbarana. multum coartabat animum suum in duritia cōtinentie. Et dixit ei discipulus suus. Abba qm̄ era-

In morbis q nō videtur recta.

benevivere in cōmuni ꝓdat solitudinē vitaz.

demō nescit qua passiōe aīa seducatur. ideo seminat multa.

monachq fcīg e pisopg q̄re manducabat.

mus in beremo:nõ te ita cruciabat.t dixit ei senex Fili illic solitudo erat t quies t paupertas propter ea volebam gubernare corpusculum meum ne infirmarer:t quererem quod non deberem:nunc autez hic seculum est:t occasiones sunt excidendi plurime:vt si infirmitatem incurrero:sunt hic qui succurrant:ne perdam ppositum monachi. ¶Frater iterrogauit abbatem pastorem dicens, Perturbatio mihi fit:t volo derelinqre locũ istũ. et dixit ei senex Pro q̃ cã. Et ille dixit. Quia audio fbã de quodã fratre:q̃ me nõ edificãt:t dixit ei senex. Nõ sunt fbã q̃ audisti. Et ille dixit ei. Etiã pater qdam est. Nã frat q̃ dixit mihi fidel ẽ. Rñdit ei senex. Nõ ẽ fidelis q̃ dixit tibi:nã si eẽt fidel nequaq̃ diceret tibi talia. Deus enim audiens vocem sodomorum nõ credidit:nisi descenderet t videret oculis suis. Et ille dixit. Ego vidi oculis meis. Hec audiens senex. respexit in terram t tenuit paruam festucam: t dixit ei. Quid est hoc. Et ille respondit festuca est: iterũ intendit senex ad tectuz celle t dixit. Quid est hoc Et ille respondit Trabes est que portat tectuz t dixit ei senex. Pone in corde tuo:quia peccata tua sic sunt sicut trabes hec. illius autem fratris de quo loqueris:velut hec parua festuca. Audiens autem abbas Bisoys hunc sermonem:admiratus est t dixit In quo te beatum faciam abba pastor. Vere enim velut preciosus lapis:ita verba tua gratia t gloria plena sunt. Venerunt aliquando regionis illius presbyteri ad monasteria vicina: in quibus etiam erat t abbas pastor t intrauit abbas Anub:t dixit ei. Rogemus presbyteros istos hodie accipere hic charitatem t dona dei:ille autem stans diu non dixit ei responsum Abbas vero Anub contristat' est Dixerunt ergo abbati pastori qui iuxta eũ sedebat Quare non dedisti ei responsuz. Et dixit ei abbas pastor:ego causam non habeo iam enim mortuus sum mortuus non loquitur:nõ igitur reputetis me quia hic vobiscum sum. ¶Abiit quidam frater de monasterio abbatis Pastoris in peregre: t applicuit ad quendam solitariuz erat enim habens illic cum omnibus charitatem t multi veniebant ad eũ nunciauit autem ei frater ille: quedam de abbate pastore. Qui audiens virtutem animi eius: desiderabat eum videre. Cum autez reuersus fuisset frater ille in egyptum:post aliquantum temporis surgens predictus solitarius venit ad peregrinanduz in egyptum ad eundem fratrem qui prius applicuerat apud ipsum. Diterat enim ei vbi maneret videsautem eum ille:miratus est t gauisus valde: dixit autem ei ille solitarius. Ostende charitatem quaz habes in me:t duc me ad abbatem Pastorez: t tollens eum duxit ad senem t nunciauit ei de eo dicẽs Quidam magnus homo t multam charitatem habens t bonorem plurimum in prouincia sua: venit desiderans te videre. Suscepit ergo eum senex cum gratulatione: et salutantes inuicem resederunt. Cepit autem loqui peregrinus ille frater de scripturis sanctis:t de rebus spiritualibus atq̃ celestibus Abbas autem Pastor auertit faciez suam t non dedit ei responsum. Videns autem ille q̃ non loqueretur ei:contristatus erijt: t dixit fratri illi qui eum adduxerat Invanum. iter istud assumpsi. Veni enim ad senem:t ecce nec loqui mecum dignatur. Intrauit autem frater ad abbatez Pastorem t dixit ei. Abba propter te venit magnus hic vir habens tantam gloriam in loco suo:quare non es locutus cum eo. Respondit ei senex. Iste delirat sum est:t de celestibus loquitur:ego autem de deorsum:t de terrenis loquor. Si ergo mihi locutus fuisset de passionibus anime:ego vtiq̃ respondere ei:si autem de spiritalibus ego hec ignoro: ecce ergo frater dixit illi. Quia nõ cito senex ille de scripturis inquirit:sed si quis loquitur de passionibus anime respondet ei. Ille autez compunctus intrauit ad senem t dixit ei. Quid faciaz abba:quia passiones anime dominantur mei t intuitus eus senex gaudens dixit ei. Modo bene venisti:nunc aperio os meum t implebo illud bonis. Ille autem valde edificatus dicebat. Vere hec est via charitatis, t gratias agens deo:quia tam sanctum virum videre meruerit:reuersus est in regionẽ suaz. ¶Frater quidam interrogauit abbatem Pastorem dicens, Feci peccatum grande:t volo triennium penitere. Dixit autem abbas pastor. Multuz est:t dixit frater: Jubes ne vnum annum. Et dixit iterum senex Multum est. Qui autem presentes erant dicebãt. Usq̃ ad quadraginta dies. Senex iterum dixit multum est. Et adiecit dicens. Ego puto: quia si ex toto corde homo penituerit t non apposuerit facere iterum vnde penitentiam agat:etiam triduanam penitentiam suscipiat deus. Interrogauit aliquando eum abbas Ammon de immundis cogitationibus que in corde hominis generantur t desyderijs. Et dixit ei abbas Pastor. Nũquid gloriabitur securis sine eo qui incidit in ipsa. Et tu ergo non eis porrigas manus:t ociose erunt. Interrogauit eundem sermonem abbas Esayas:t dixit ei abbas pastor Sicut capsa plena vestib': si dimissa fuerit tpe lõgo putrefiũt vestes i ea:ita t cogitatiões i corde nro si nõ fecerim' eas' copaliter: tẽpore longo exterminabunt aut putrefiũt. Interrogauit abbas Joseph abbatez pastorem de eadẽ re t dixit abbas Pastor. Sicut clausus serpens vt scorpio in vase t obturatus:procedente tempore omno moritur:ita maligne cogitatiões que studio de monum pullulant patientia eius: cui immittuntur paulatim deficiunt. ¶Interrogauit iterũ abbas Jobannes abbatem Pastorez dicens, Quomodo est opus ieiunare.t dixit abbas pastor. Ego volo vt quotidie manducans subinde paululum subtrabat sibi ne satietur. Dixit ei abbas ioseph. Ergo si eras iuuenis:non ieiunabas biduanas ieuando. Et dixit senex. Crede mibi:quia t triduanas t hebdomadas:sed bec omnia probauerunt seniores magni

t inuenerunt:quia bonum est quotidie manducare:per singulos dies parum minus:t ostenderunt nobis regularem banc viam:quia leuior est t facilis. ¶Dixit abbas pastor. Non habites in loco vbi vides aliquos habentes aduersum zelum malũ q̃ non ibi proficies. ¶Frater quidam venit ad abbatem pastorem t dixit ei. Semino agrum meuz: t facio ex ipso agapẽ. Dixit ei senex. Bonũ opus facis Et discessit cum proposito animi t adiscebat ad agapẽ plusq̃ faciebat: boc autem audiens abbas anub dixit abbati pastori. Non times deum quia sic locutus es fratri illi. t tacuit senex. Post duos autem dies misit abbas pastor ad fratrem illum t vocauit eum ad se t dixit ei audiente abbate anub Quid interrogasti illa die: quando mens mea alibi erat. Dixit ei frater. Iboc dixi. Quia semio agrũ meum:t de boc quod colligo ex ipso facto mihi agapez. t dixit ei abbas pastor. Putaui quia de fratre tuo qui laicus ẽ. diceres. Si autẽ tu facis bec non est boc opus monachi. Ille autem audiens contristatus est:t dixit. Alia opera non facio nec scio nisi bec: t non possum seminare agrum meum. Cum ergo discessisset cepit abbas anub penitentiam agere apud abbatem pastorem: dicens. Ignosce mihi dixit ei abbas pastor. Ego ab initio faciebam quia boc non est opus monachi sed secundum animum eius locutus sum ei: t excitaui animum eius ad profectum charitatis. Nunc autem abijt tristis: t tamen idipsum opus facit. ¶Frater quidaz interrogauit abbatem pastorem dicens. Quid est illud quod scriptum est: qui iracsitur fratri suo fine causa. Et ille respondit. Ex omni re quate grauare voluerit frater tuus: si iracseris aduersus eum donec oculuz tuum dertruz eijcias t a te proijcias: sine cã iracseris ei: si aũt aliquis volnerit te separare a deo pboc iracsere. Dixit abbas pastor. Si peccauerit homo t negauerit: dicatq̃ non peccaui: non increpes eum. quia frangis ppositum animi eius. Si autem diceris ei non cõtristeris frater: sed obserua te de cetero excitas animum eius ad penitẽtiã. ¶Dixit iterum qui supra. Bonum est experimentuz. Et enim p experimentũ boies pbationes fiunt. ¶Itẽ dixit qui supra. Si quis docet aliquid: t non facit quod docet similis est puteo: qui ões ad se venientes latiat t omnium diluit sordes se aũt ipsum purgare non põt. Sed omni spurcitia t immũditia plenus est. ¶Dixit iterũ idẽ. Est homo qui seipsuz cognoscit. Dixit iterũ. Quia est homo quividet ore tacere. Cor aũt eius pdẽnat alios Hic ergo sine cessatione loquitur: t est alius a mane vsq̃ ad vesperam loquens t taciturnitatem tenẽs. Hoc autez ideo dixit q: nunq̃ sine audientium vtilitate locutus est. ¶Iterum idẽ dixit. Quia si sint tres invnum ex q̃busvnus bene quiescat alius infirmetur t gratias agat: tertius vero ministret eis ex sincera voluntate: ibi tres similes sunt velut etiam svnius sunt operis. Iterum dixit. Galicia nequaq̃ expellit malignitates alter loquens: tares plus loq̃tur q̃ vt de alios audeap nat. Tres eq̃les in merito vng ieiunes alter infirmg et vltimg ꝓ vies eis. ciam:sed si quis tibi male facit:tu bene fac ei vt bonum opus tuum:destruas maliciam illius. Dixit iterum. Qui querelosus est monachus non est: qui maluz pro malo reddit. monachus nõ est:t qui iracundus est monachus non est. ¶Frater quidaz venit ad abbatem pastorem t dixit ei. Multe cogitationes veniunt in aiuz meũ:t periclitor in eis:t eiecit eũ senex sub aere nudo:t dixit ei senex. Expãde sinum tuum:t apprehende ventos t ille respondit, Non possum boc facere:t dixit ei senex si boc non potes facere:nec cogitationes pbibere poteris ne introeant:sed tuum est resistere eis. ¶Frater quidam interrogauit eum dicens dimissa est mihi hereditas quid faciam ex ea. Dixit ei abbas pastor, Vade:t post tres dies veni t dicam tibi. Venit aũt sicut prefiniuit t dixit ei senex. Quid tibi habeo dicere. Si dixero: da eam ecclesie: clerici sibi faciunt conuiuium ex ea: si autem dixero: da eam parentibus tuis: non est tibi merces: si vero dicaz: da pauperibus securus eris. Quicq̃d ergo vis vade t fac: ego causas non habeo. Dixit iterum abbas pastor Si venerit tibi cogitatio de rebus corpori necessarijs t dẽlegaueris semel t iterũ venerit t delegaueris quid fiat: iam tertio si venerit non intendas ei: ociosa est enim. Frater quidam dixit abbati pastori. Si videro rem aliquam vis vt dicam illã. Dixit ei senex. Scriptum est. Qui respondit verbum anteq̃ audiat: stultitia est illi t opprobrium. Si ergo interrogatus fueris. dic: fin als tace. Dixit iterum abbas pastor: quia dixerat abbas ammon. Est homo qui portat toto tempore vite sue securim t non põt deijcere arborem: est autem alter qui habet vsuz incidendi t in paucis plagis deijcit arborez. Dicebat autem securim discretionez esse. Iterum dixit. Voluntas bominis murus eneus est: t lapis repercutiens inter ipm t deũ. Si ergo bõ reliquerit bec dicat t ipse qõ in psalmo scriptũ est: t in deo meo trãsgrediar murum: t deus meus ipolluta via eius Si enim iusticia subuenerit voluntati: laborat homo. ¶Frater quidã interrogauit abbatẽ pastorem dicens: dãnũ aie mee patior: q̃ sum cuz abbate meo Quid ergo iubes: maneã adhuc apud eũ: t sciebat abbas pastor q: lederek aĩa eius per abbatẽ suũ t mirabaf quare vel interrogaret eũ si manere deberet cum eo. t dixit ei. Si vis esto. Et discedens mãsit apud eum. Venit iterum dicens abbati pastori. Bzauo animam meam: t non dixit ei abbas pastor discede ab eo. Venit tertio t dixit. Crede mibi iam non ero cum eo: t respondit ei abbas pastor. ecce modo salutatus es. vade t non sis vltra cum eo. t subiunxit. Homo qui videt damnum pati animam suam: non opus habet interrogare: etenim de occultis cogitationibus interrogat quis vt seniores pbare possint. de manifestis aũt peccatis non est opus interrogare. sed statim abscindere. ¶Interrogauit abzaam qui erat discipulus abbatis agathonis abbatem pastorẽ dicens, Quare sic me demo

nes impugnant? & dixit ei abbas Pastor. Te impugnant demones. Non pugnant nobiscum demones quando voluntates nostras facimus: quasi voluntates nostre demones facte sunt. & be que sunt tribulant nos vt faciamus eas. Si autem vos scire quales sunt cum quibus demones pugnant: audi cum Ooyse & cum similibus eis. ¶ Dixit iteruz abbas Pastor quia frater quidam interrogauit abbatem Ooysen dicēs. Qualis homo mortificat se a primo suo. Et respondit ei. Nisi posuerit homo in corde suo: q3 triēniuz iam habeat in sepultura nō attingit ad hoc verbum. ¶ Frater interrogauit abbatē Pastorē dicēs. Quomodo opz monachum sedere in cella: & dixit ei senex. sedere in cella quantum ad id quod in manifesto est: hoc est vt faciat opus manuum & semel comedat: & taceat & meditetur. Occulte ño proficere in cella: hoc est vt portet vnusq3 opprobriū suuz in omni loco quocunq3 preterit: vt ministerij bonas custodiat: & de occultis non negligat. Si autē contigerit tēpus vtvacet ab opere manuum intret ad ministerium opis dei: & id fine aliqua conturbatione consūmet. Finis aūt bonum est vt comitatuz simul conuersantium bonorum teneas: & renoceris a malorum comitatu. ¶ Venerūt aliquando duo fratres ad abbatem Pambo: & interrogauit eum vnus ex eis dicēs. ¶ Abba ego biduo ieiuno & duos paximates manduco: putas saluo animam meam: an seduco. Et cum plurimum rogarēt eum alter dixit. Ego colligo de opere manuum mearum duas siliquas diurnas: & parum ex eis retineo ad victum aliud aūt expendo in elemosynam: putas saluus ero an seduco. Et cum plurimū rogarēt euz ille nō rndit eis. Post quattuor autē dies cum discessuri essent rogabāt eos clerici discentes. Nolite contristari fratres deus vobis ꝑsta bit mercedē: sic enim consuetudo est senis huius: & non cito loquitur nisi ei deus dederit quod loquatur: intrauerunt ergo ad senē & dixerunt ei. Abba ora pro nobis: & ille dixit eis. ambulate vultis. Dixerunt etiam. Et intuēs eos intra semetipsum: & accipiēs opa eoruz scribebat in terram & dicebat. Pābo biduo ieiunat: & duos paximates manducat putas in hoc erit monachus? Non. Iterū dicebat. Pambo laborat in die duas siliquas & dat in elemosynas: putas in hoc est monachus. Necduz. Et paululum reticēs dixit ad eos. Bonum quidē est quod operaris: sed si custodias conscientiam tuā cū proximo tuo ita saluaberis. In his ergo sic edificati fratres cum gaudio discesserunt. Frater quidam interrogauit abbatē Pambo: dicēs. Quare me prohibēt spiritus aliquod bonum facere proximis? Dixit ei senex. Non sic loquaris: alioquin deum mēdacē facies: sed dic magis omnino misericordiam nolo facere. Preuenīēs enim deus dixit. Dedi vobis ptātem calcandi sup serpētes & scorpiones & sup omnē virtutē inimici. Cur ergo tu immundos spiritus nō conculcas. ¶ Dixit abbas Paladius. Oportet animam ꝑm voluntatē christi cōuersationē: & discere fideliter q̄ nescit: & docere manifeste que nouit. Si autē vtrunq3 cum possit non vult: insanie morbo laborat. Initium enim recedēdi a deo fastidiuz doctrine est: & cuz non appetit illud quod semp anima esurit q̄ diligit deum. Frater quidam dixit abbati syoy. Quare non recedunt a me passiones: & dixit ei senex. Quia vasa earūdē passionuz intra te sunt: sed da eis pignus suum & discedunt. ¶ Venit quidam frater ad abbatē Siluanum in montē syna: & vidit fratres laborāres & dixit sem. Nolite operari cibum qui perit. maria enim optimam partem elegit: & senex discipulo suo, voca zacchariam: & mitte fratrē istum in cellam vbi nihil fit: & cum facta fuisset hora nona intēdebat ad ostium si mitterēt & vocarēt eum ad manducandum: & cum nemo loqueretur ei surgēs venit ad senē: & dixit ei. Abba: bodie fratres non comederunt. Et dixit ei senex: etiaz comederūt: & dixit ei frater: & quare me nō vocastis. Et rndit senex. Tu homo spiritalis es & non indiges hoc cibo. Nos autē carnales sumus & volētes manducare propterea operamur manibus nostris. Tuño bonam partē elegisti: legēs tota die & nolēs sumere carnalē cibum. Qui cum hec audisset pstranuit se ad pniaz dicēs. Ignosce mihi abba: & dixit senex. Puto opus hz omnino maria martheꝫ Martham enim Maria laudatur. ¶ Dixit sancta synclectice. Qui sensibiles diuitias de labore & periculis maris colligunt: quando multa lucrantur tunc plura desiderant: & q̄ habēt velut nihil reputant: ad ea ño que necdum habēt omnē intentionē animi intēdunt: nos autē & eorum q̄ querēda sunt nihil habemus: & nolumus possidere q̄ necessaria sunt propter timorē dei. Dixit iterum q̄ supra. Est quedā tristicia vtilis & est tristicia que corrumpit. Tristicia ergo vtilis est: vt pro peccatis nostris ingemiscam⁹ & pro ignorantia proximoꝝ: & vt non cadamus a ꝓpposito: vt pfectionē bonitatis attigamus. Hec est spes vere tristicie: est enī & aduersarij nostri ad hoc quedam coniunctio: immittit enim tristiciam sine aliqua ratione: quam, tedium appellauerunt. Opz ergo talē spiritum sepius orando & psallēdo magis depelli. ¶ Dixit iterum que supra est enim & extensa ex imitatione dyaboli & dura abstinentia: nam & sequaces eius faciunt hoc. Quando ergo discernimus diuinam & regalē abstinētiam a tyrannica atq3 dyabolica hec obseruanda sunt. i. vt in omni tēpore conuersationis tue vna regula, ieiunij sit tibi: non subito quattuor aut quinq3 dies continuos ieiunes: & iterum multitudine ciborum soluas vētrē: hoc enim edificat dyabolū. Semp enim quod sine mēsura est: corruptibile est: noli ergo subito arma tua expēdere ne nudus inuētus in bello facile capiaris. Arma enim nostra corpus nostrū est: anima ño nostra miles est. vtrisq3 ergo diligētiam presta: vt paratus sis ad id quod necesse est. ¶ Venerunt aliqñ duo scues magni de partib⁹ peluſij ad abba

tissam sarram. Et cum ambularēt dicebant a diuina cē humilitemus vetulam istam: & dicunt ei. Vide ne extollatur animus tuus & dicas: quia ecce viri solitarij veniunt ad me q̄ mulier sum, & dixit eis abbatissa sarra: seruz quidem mulier sum: sed non animo. ¶ Iterum dixit abbatissa sarra. Si poposcero a deo vt oēs homines edificētur ex me: inueniorz ante ianuas singulorum penitētias agens: sed magis ozo: vt coz meum cum omnibus parum sit. ¶ Dixit abbas Iperitius. Iste est vere sapiens: qui facto suo alios docet: non qui verbis. ¶ Venit aliquando quidam monachus abvrbe roma qui in palatio magnū nomē habuit: & habitauit in scitbi in ciuitate ecclesie. Habebat autē secum vnum seruum: qui ministrabat ei: vidēs autē ꝓbyter ecclesie infirmitatē eius: & cognoscēs quia de delictijs esset vir ille: ex eo q̄ ei deus donauit: vel q̄ ecclesiam intrabat transmittebat ei. Qui cum fecisset viginti & quinq3 annos in scitbi: factus est vir contēplator: & nominatus. Audiēs autē quidem de magnis monachis egyptijs opinionē eius venit videre eum: sperans corporalem conuersationē apud euz plus arduam inueniri. Qui cum intrasset: salutauit eum & faciētes orationem sederunt. Videns autem cuz egyptius vestitum mollibus rebus: & mattam de papyro & pellem stratam sub ipso & modicum capitale de cartica sub capite eius: sed & pedes mūdos habētem cum caligulis: scandalizatus est intra se de eo: quia in illo loco non erat consuetudo taliter conuersandi: sed magis duram abstinētiam habere consueuerunt. Senex aūt ille romanus babēs contemplationē: siue preuidētie gratiam intellexit: quia scandalizatus fuisset egyptius monachus in cor: dixit ministro suo. Fac nobis bodie propter abbatē qui venit bonam diez: & coxit parua olera que habebat & surgētes hora competenti manducabāt: babuit etiam & modicum vini propter infirmitatez suam: & illud biberunt. Et cum factum esset vespere dixerunt duodecim psalmos & dormierunt: similiter aūt nocte. Surgēs autem mane Egyptius dixit ei. Ora pro me pater, & egressus est non edificatus in eo: & cum paululum discessisset volens eū sequi ille romanus sanare misit post euz & reuocauit ipsum. Qui cum venisset: cum gaudio iterum suscepit eum & interrogauit eum dicēs. Ex qua prouincia es: ille dixit. Egyptius sum. Cuius ciuitatis: & respondit. Ego omnino non fui de ciuitate nec habitaui aliquando in ciuitate: & dixit ei. Anteq̄ monachus esses quid operabaris & possessiōe qua manebas: & ille respondit. Custos eram agrorum: & dixit ei vbi dormiebas. Respondit in agro & dixit babebas aliquod stratum. Respondit. Ego in agro vbi haberem stramenta in quibus dormirem, & dixit. Quo modo dormiebas: respondit. In terra nuda: & dixit. Quid manducabas in agro: aut quale vinum bibebas. Iterum rndit. Que sunt esce: aut qualis potus in agro: & dixit: quomodo ergo vives

bas. Respondit. Manducabam panē ficcum & si superueniebam quodcunq3 de salsamentis & bibebam aquam: & dixit senex. Grandis labor. & dixit. Erat ibi vel balneum in possessione vbi lauareris. & ille dixit. Non. Sed in flumine lauabar quando volebam. Cum ergo hec omnia ab eo senex ex responsione ipsius exegisset & cognouisset moduz prioris vite eius atq3 laboris volens eum proficere narrauit ei vitam suam preteritam quam habebat cum esset secularis dicēs. De miserum quem vides ō magna illa ciuitate romana sum in palatio babēs maximum locum apud imperatorē: & cū audisset Egyptius initia verborum eius compunctus est: & sollicite que dicebantur audiebat. & ille adiecit. Reli qui ergo romam & veni in solitudinem istam, & iterz dixit. De quē vides habui domos magnas & pecunias multas: & contēnens eas veni in istam paruaz cellam. Iterum dixit. De quē vides lectos ex auro vestitos habui: habētes ꝓciosissima stramēta & pbis dedit mihi deus stramētū hoc de papiro & bāc pelleꝫ, sed & vestes mee inestimabili ꝓcio digne erāt pro illis vto: bis vilibus rescellis: iterum dixit: in prandio meo multum auri expēdebatur: & pro illo dedit mihi deus modica olera hec & paruulum calicē vini. Erant aūt & qui seruiebant mihi plurimi seruli: & ecce pro illis huic vni deus inspirauit vt mini straret mihi: pro balneo aūt profundo modico aque pedes meos lauo: & caligulis vtoz propter infirmitatem meam: & rursum pro calamis & cythara vel alia musice opera qua delectabar in cōiuijs meis: dico mihi duodecim psalmos in die & duodecim similiter in nocte: sed & pro peccatis meis que ante faciebam: modicam requiem exhibeo paruum & minutile ministerium deo. Unde rogo te abba, vt non scandalizeris propter infirmitatē meam & hec audiens Egyptius atq3 in semetipsum reuersus dixit. Ueh mihi quia ego de tribulatione & plurimo labore seculi magis ad repausandum in cōuersationē monachi veni: & qō nō habebā tñ: modo habeo: tu autē ex multa delectatione seculi voluntate propria in tribulationem venisti: & ex magna gloria atq3 delitijs venisti in humilitatē: & hanc pauertatē: ex quo Egyptius multū ꝓficiēs discessit & factꝰ est ei amicus: & sepe veniebat ad eū sue vtilitatis causa: erat enim vir discernens & repletus bono odore spiritꝰ sancti. ¶ Dicebat quidā senex. Non necesse est verborum tantū: sunt eñ plurima verba in hominibus in tēpore hoc: sed opa necessaria sunt. Hoc est enim querere, nō verba que nō habēt fructum, sed opa. ¶ Frater aliquis interrogauit quosdam patruz dicēs. Si polluitur aliqs quādo res sordidas cogitat & cum de hoc inquisitio fieret apud eos, aliqui dicebant etiaz polluit. Alij dicebant non quia si polluit nō possumus saluari nos qui idiote sumus, sed hoc pertinet ad salutē si ea que cogitamus, corpora liter non fecerimus. Ille aūt frater qui interrogauerat non sibi sufficere iudicans variam responsionez pa

3 differe aut dolere egritudines & q̄ nē: et imitatz tedz dia deo fastidiuz doctrine est

qre demones nō pugnāt ḡnos sz fratres nras vt ln̄tates.

q̄r in cella sedz dnz.

salus mſ vāda g̃ſtia cū ꝓximo.

q dicit de monachis ꝓhibēt me bene facere: dum mē dolere z furit.

a diuinā tēpalez quo magis recessit magis quiescit et nō fastidiū dē spualibz eg.

d jeiunium nō corrūpat corpꝰ: q̄ē arma mee are q̄ē miles: sine quib⁹ pibit.

a coppalis glosa in vno hoīe excedit opāne alterius mīng faciēdo ꝓ disparatez vite precedentis coz.

narrat sua vita ſ veritatē et p̄ ſcīā ne alter scandalizetur.

cognoscē de sum ꝓfectu se reputāt dant scandalizabat.

cogitānes malas ꝓfectꝰ: aut mīpr ēs admittēs dīa

trum abiit ad senē probatiōē: ⁊ interrogauit eum de boc: ⁊ rīdit senex. Secūdum mēsuram vniuscuiusq; requiritur ab eo. Rogauit ergo ille frater senē dicens. Peto propter dominū absolue mibi verbum boc ⁊ dixit ei senex: ecce forte iacet bic vas aliquod desiderabile: ⁊ adiecit dicēs, ⁊ si intrauerint duo fratres ex quibus vnus babēs mensuras magnas exercitate vite: alter vero paruas. Si ergo cogitatio illius pfecti motu fuerit ad aspectum vasis illius: ⁊ dixerit intra se volebam babere vas illud: ⁊ non permanserit in boc. sed cito absciderit buiusmodi appetitum: non est polutus. Si vero ille qui necdum ad mēsuras maiores attigit concupierit vas illud exercitatus fuerit cum cogitatione sua desiderio compellēte ⁊ tamē non tulerit illud: non est iniquinatus. Dixit q; senex. Si q̄s māserit in aliquo loco ⁊ non fecerit fructum loci illi⁹ locus ipse expellit eu: ⁊: vtpote qui non fecerit opus loci. ¶ Dicit quidam senex. Si quis fecerit rem aliquam: voluntatē suam querēs non est ꝑm deum si id tantum p ignorātiā fecerit: postea opz eu reuerti ad viam domini. Qui autē voluntatē suam non ꝑm deum: ⁊ neq; ab alijs vult audire: sed velut doctum se putat: qui buiusmodi est: vix peruenit ad viam domini. ¶ Interrogatus est senex quidā q̄d esset quod legitur in euangelio: via angusta est ⁊ arcta: que ducit ad vitam: ⁊ rīdens dicit ei. Augusta ⁊ arcta via bec est vt cogitationibus suis bomo violētiam faciat ⁊ abscidat propter deum voluntates suas: boc est etiam quod scriptu; est de apostolis. Ecce nos relinquimus omnia ⁊ secuti sumus te.

¶ Dixit quidam senex. Sicut ordo monachorū bonorat io: est secularibus ita ⁊ peregrin⁹ monachus speculum dz esse indigenis monachis p omnē modum. Dixit quidam patrum: si manserit operarius in loco vbi non sunt operij non potest proficere: boc est enim virtus operarij certare vt ab opere non minuatur. Nam ⁊ piger si manserit cum operario proficit ⁊ si non proficit: non tamē descendit inferius.

¶ Dixit quidam senex. Quia bomo si verbū quidē babeat opa aūt non babeat: assimilabit arbori babēti folia, fructum aūt non babēti. Sicut enim arbor fructibus plena: etiam foliis viret: ita sermo cōsequitur bominem: qui bz opera bona: dixit senex. Quia aliquando quidam lapsus in graui peccato: ⁊ compunctus ad penitētiaz abijt indicare seni cuidam: ⁊ non dixerat ei qđ fecerat: ꝛ quasi interrogauit dicēs. Si alicui ascendit cogitatio talis bz ne salutē: illevero quia nesciebat discretionē: rīdit ei. ydidisti animā tuam: boc audiēs frater dixit. Ego si perij: vado ad seculum. Pergens autē frater ille deliberauit ire: ⁊ indicare cogitationes suas abbati Siluano. Erat enim bic Siluanus magnus discretor. Veniēs ergo ad eum frater non dixit ei qđ fecerat: sed iterū eo modo quo ⁊ prius seni illi dixerat: boc est si ascenderint alicui tales cogitationes: bz ne salutem. Aperiens aūt abbas Siluanus os suum: cepit de scripturis dicere ei. Non omnino indicium est tantū cogitationibus de peccato. Audiens aūt frater ⁊ suscipiens virtutē dictorum in animo sumpta spe: indicauit ei etiam actum suum. Audiēs autē abbas Siluanus quod egerat tanq̄ bonus medicus posuit catbaplasma anime eius ꝺ diuinis scripturis assumptū: dicēdo esse pniam bis q̄ cbaritate vera conuertunt ad dominum. Post aliquot aūt annos: contigit abbatē memoratum ad illum senem applicare: qui ei desperationem fecerat ⁊ narrauit ei ista: ⁊ dixit. Ecce frater ille qui de responso tuo desperauerat: ⁊ ad seculum redibat: velut stella splēdida est in medio fratrū. Hec aūt ideo retuli: vt sciamus quale periculū sit: ⁊ quando aliqđ siue in cogitatione siue in actu aliquod indicat peccatum bis qui discernere nesciunt. ¶ Dixit quidam senex: non q; intrant cogitatiōes male cōdēnamur ex eis: sed si male vtimur cogitationibus. Fit enim vt p cogitationes naufragium patiamur: ⁊ iterum de cogitationibus coronemur. ¶ Dixit quidam senex non des ⁊ non accipies cum secularibus bominibus: ⁊ nō babeas noticiaz cū muliere: nec babeas diu fiduciam cum puero. ¶ Frater quidam interrogauit senē: dicens. Quid faciam quia multe cogitationes sollicitant me: ⁊ nescio quomodo repugnē eis: dixit senex non repugnes contra omnes, ꝛ contra vnam. Omnes enim cogitationes monachorum vnū babēt caput: necessarium ergo est confidere: q̄ ⁊ qualis sit: ⁊ aduersus illam reniti. ita enim ⁊ residue cogitationes bumiliantur. ¶ Aduersus malas cogitationes: dixit quidam senex. Obsecro fratres vt sicut compressimus actus malos: compremamus etiam cogitationes malas. ¶ Dixit iterum quidam senex. Qui vult beremum inbabitare debz esse docto: vt non doceri egeat: ne detrimētum sustineat. ¶ Interrogatus est senex a quodam fratre dicēte. Quomodo inuenio deum: vtrū in ieiunijs vel laboribꝰ vel in vigilijs: aut in misericordia. Et rīdit in bis que enumerasti: ⁊ in discretiōe dico enim tibi q; multi afflixerunt carnē suam eq; sine discretione boc faciebant abierunt vacui nibil babētes. Os nostrū pce ieiunio fetet ⁊ scripturas omnes didicimus ex corde david cōsūmauimus: ⁊ qđ deus requirit non babemus scz cbaritatē ⁊ bumilitatē. ¶ Frater interrogauit senem dicēs. Abba ecce ego rogo senes ⁊ dicūt mibi de salute anime mee ⁊ nibil retineo ex verbis eorum. Quid aūt interrogo eos nisi proficiēs cum totus sim in immūdicia. Erant autē ibi duo vasa vacua ⁊ dixit ei senex. Tade ⁊ affer vnum ex vasis istis: ⁊ mitte in eo oleum ⁊ accēde intus stupam ⁊ refunde oleum: ⁊ pone vas in locum suū: ⁊ fecit sic: ⁊ dixit ei. Fac iterū sic. Et cum fecisset boc sepius dixit ei senex. Affer mōtra q̄ vasa ⁊ vide quod eorū mūdius sit. Et rīdit illud in quo oleum missi. Cui senex dixit. Sic est ⁊ anima de bis que interrogat: q̄uis enim nibil retineat eorum que audit: tamen plus ipsa mundatur q̄ illa

que omnino nec interrogat quēq̄. ¶ Frater quidā sedebat in cella sua quiescens: ⁊ volebant demones seducere eum sub specie angelorum. Excitabant enim eum vt iret ad collectaz: ⁊ lumen ostendebāt ei. Ille aūt venit ad quendam senez ⁊ dixit ei. Abba veniunt angeli cum lumine ⁊ excitant me ad collectam: ⁊ lumen ostendunt mibi ⁊ dixit ei senex. Non audias eos fili quonia demones sunt sed quādo veniunt excitare te, tu dic. Ego quando volo surgo: vos autē non audio. Accipiens autē frater preceptum senis: reuersus est ad cellam suam ⁊ sequēti nocte iterum demones ꝑm consuetudinē venientes excitabant eum. Ille vero sicut preceptum sibi fuerat: respondebat eis dicēs. Ego quando volo surgo: vos aūt non audio. Et illi dixerūt ei. Oda⁹ senex ille falsator: seduxit te: ad quem frater venit: volens mutuare pecuniam: ⁊ cuz haberet mētitus est dicens se non babere: ⁊ non dedit ei. Et boc ergo cognosce: quia falsator est. Frater ergo surgens diluculo venit ad senem: ⁊ nunciauit ei bec ipsa. Senex vero dixit. Verum est quia babebam: ⁊ quia frater venit querens mutuare ⁊ non dedi ei: sed sciebam quia si darem ei damnum anime sue faceret. Cogitaui ergo potius vnum mandatum preterire q̄ decez prevaricari: ex quibus in tribulationem venire potuissemus pro illo si a me pecuniā accepisset. Tu autem demones qui te seducere volunt non audias. Et multum confortatus de verbis senis: abijt in cellam suam. ¶ Venerunt aliquādo tres fratres ad quēdam senem in scitbi: ⁊ vnus ex bis interrogauit eum dicēs. Abba commēdaui vetus ⁊ nouum testamentum memorie. Et respondens senex dixit. Repleſti verbis aerem: ⁊ secundus interrogauit eum dicens. Vetus ⁊ nouum testamētum ego scripsi per meipsum. Dixit autem ⁊ buic. Et tu repleſti feneſtras de chartis. Et tertiꝰ dixit. Mibi in foculari berbe ascenderunt: ⁊ respondens senex dixit ei: ⁊ tu expuliſti a te bospitalitatem. ¶ Narrauerunt quidam patrum de quodā sene magno: quia si veniebat aliquis interrogare eum sermonem ille cum magna fiducia dicebat. Ecce ego suscipio personam dei: ⁊ sedeo in sede iudicij. Quid ergo vis vt faciam tibi. Si dixeris mibi miserere mei: dicet tibi deus: si vis vt miserear tui miserere ⁊ tu fratribus tuis: ⁊ ego misereor tui. Si autem vis vt ignoscam tibi: ignosce ⁊ tu proximo tuo. Nunquid a deo est causa: absit. Sed in nobis est si voluerimus saluari. ¶ Dicebant de quodam sene in cellis: qui erat magnus laborator: ⁊ semel cum faceret opus suum contigit alium quēdā sanctum virum venire ad cellam eius ⁊ audiuit eum de foris litigantem cum suis cogitationibus ⁊ dicētē. Usq̄quo propter vnum verbum omnia illa amitto. Ille autē foris stās putabat quia cum alio aliquo litigaret ⁊ pulsauit vt intraret: ⁊ pacificaret eos. Ingrediēs autē ⁊ videns quia nemo alius erat in eo: habens etiam fiduciam apud senem dixit ei. Cum quo litigabas abba: ⁊ ille respondit. Cum cogitationibus meis: quia quattuordecim libros memorie commēdaui: ⁊ vnum verbum modicum audiui foris: ⁊ cum venissem facere opus dei, omnia illa perdebam, ⁊ boc solum quod foris audieram venit in memoriam meam, in bora, ministerij mei, ⁊ propterea litigabam cuz cogitationibus meis. ¶ Fratres quidam de congregatione venerūt in beremuz ⁊ applicuerunt ad quēdam beremitam, ⁊ suscepit eos cum gaudio. Et sicut est consuetudo beremitis, videns eos de laboze esse, posuit mensam extra bozam ⁊ quod babuit in cella apposuit eis, ⁊ requausauit eos. Et cum factum esset sero, dixerunt duodecim psalmos similiter ⁊ in nocte. Cum autez senex euigilasset audiuit eos iter se dicētes. Quia solitarij isti plus repausant in beremo q̄ nos in cōgregatione. Mane autē cum ambulaturi essent ad alium vicinum eius, dixit eis. Salutate eum ex me ⁊ dicite ei. Obserua ⁊ noli irrigare olera. Ille autē cum boc audisset intellexit verbum ⁊ tenuit eos vsq̄ ad vesperum laborantes ieiunos. Cum autē sero factuz esset fecit prolixius opus dei ⁊ postea eis dixit. Cessemus modice propter vos, quia de labore estis. Et dixit iterum. Nos quidem quotidie non solemus manducare, sed propter vos gustem⁹ modicum, ⁊ apposuit eis panem siccum ⁊ sal: ⁊ dixit. Ecce propter vos solennitatem babemus bodie. Et misit paruz aceti illis in sal, ⁊ surgētes ceperant psallere vsq̄ mane, ⁊ dixit eis. Propter vos non possumus implere regulam nostram, sed modice pausate quia peregrini estis. Mane autē facto volebant fugere. Ille autem rogabat illos dicens. Manete apud nos aliquantulum tēporis, sin aūs vel propter mandatum tres dies ꝑm consuetudinem beremi facite nobiscum. Illi autē videntes quia non relaxaret eos, fugerunt occulte. ¶ Frater quidam interrogauit quēdam patruz dicēs. Si contigerit me somno grauari, ⁊ tranſiuerit boza ministerij mei anima mea pre verecundia non vult implere opus suum, ⁊ dixit senex. Si te contigerit vsq̄ mane dormire quando euigilas surge ⁊ claude ostiū ⁊ feneſtras tuas, ⁊ fac opus tuum. Scriptum est enim. Tuus est dies ⁊ tua est nox. In omni enim tēpore glorificatur deus. ¶ Dicebat aliquis senex. Quia est bomo comedens multum: ⁊ adbuc esuriēs, ⁊ est alter bomo qui parum comedit ⁊ satiatur, maiorē tamē mercedē babz ille qui plus comedit ⁊ esuriens ꝑmanet: illo qui parum comedit ⁊ satiatur. ¶ Dixit quidam senex. Si contigerit inter te ⁊ alium sermo aliquis tristis, ⁊ negauerit ille dicēs, non dixi sermonem bunc non certes cum eo vt dicas tu dixisti, quia exacerbabitur, vt dicat tibi etiam dixi. ¶ Frater aliquis interrogauit senē quēdam dicēs. Soror mea paup est, si do ei elemosynam, nōne est sicut vna de pauperibus. Et dixit senex. Non. Dixit autem frater. Quare abba Et respōdit senex. Quia carnalis sanguis trabit te

a q̄lr curat ab alio sene p alterū.
b q̄lr q̄ cogitōes mala pugnāt.
c deus q̄lr in veremo.
a demones excitāles tres vt seducerent q̄r. venit
b tres fres vnus q̄ cōmēdauit memorie testa mētū alterū scripsit 3m se.
d q̄ interrogat h̄ nil retinet. mūdior est illo q̄ nil interrogat. exēplū
e immanuenta ē iudicium dei et saluari
monachꝰ peregrinꝰ in deserto speculum debet ēe sicut secularibꝰ q̄s monachꝰ.
Xoba sine cogitibꝰ bonis similē.
q̄silium petēdū a se nibꝰ nō tēpe sed vita. exēplū.
voluntatē p̄p̄az facies q̄ez eq; non est deus.
via angusta q̄e
cur cogitationibꝰ meis q̄r pugnabat.
q̄r murat eos q̄ de hospitalitate bona murmurat.
cur excitabat eos q̄ de vigilando fatigabant eos.
denegate id dixit nō affligendo.
elemosina q̄ret non data cognatis.

modicū. ¶ Dixit quidā senex. Quia opꝫ monachuꝫ neqꝫ auditorem esse obtrectantium neqꝫ obtrectare neqꝫ scandalizari. ¶ Dixit quidaꝫ senex. Nō oia que dicunt placeant tibi neqꝫ oī sermoni cōsentias Tardius crede & qō verum est citius dic. Dixit quidam senex. Si ascenderit verbū in cor fratris sedē tis in cella & reuoluens illud in aīo nō potuerit ad mensurā verbi ptingere: neqꝫ tractus fuerit a deo: assistunt demones & ostendunt ei de verbo illo qō ipsi volunt. ¶ Dicebant quidā senum. Qñ cōgregabamur in initio, adinuicē & loquebamur aliqd: qō vtile erat aīabus nostris: efficiebamur seorsuꝫ & deorsum & ascendebamus in celum nunc aūt qñ cōgregamur in obtrectationibus occupamur & alterntrū trahimus in pfundum. Dixit alter quidā senū. Si quidem interiorē homo noster sobrie agit post ēt exteriorem custodire: si vero nō est ita qua possumus virtute custodimus linguā nostram. ¶ Itē dixit q̄ supra opus spirituale necessariū est q̄ in boc viuimus magnus enim labor est ore dicere: qō non fit opere corporali. ¶ Alter quidam fratrū dixit. Quia opꝫ omnino hominem habere intra cellam opus qō laborет: si enim ī opere dei occupatur venit ad eū dyabolus de die in diem: sed non inuenit locum in quo maneat. Si aūt rursum dominando ei inimicus in captiuitatem redegerit eū venit iterꝫ spūs dei frequenter: sed si nos ei non facimus locum ꝓpter maliciam nostram discedit. ¶ Descenderunt aliq̄ monachi de egypto in scitbi: vt viderent seniores loci illius. Et cuꝫ vidissent eos extenuatos fame & inedia abstinentia impatienter comedere scandalizati sunt in eis. Hoc aūt presbyter agnoscēs voluit sanare eos & ita dimittit & predicauit in ecclesia dicēs Ieiunate & extendite abstinentiam vestrā fratres Volebant autem egyptij qui illuc venerant discedere & retinuit eos. Cum autem ieiunassent primo ap propriati sunt. Fecerunt autem eos ieiunare biduo continuato. in scitbi autem habitātes ieiunauerūt bebdomadā & facto sabbato manducauerunt egyptij cum senibus. Turbantibus autem se ad mādu canduꝫ egyptijs vnus de senibus tenuit manus eorum dicens. ¶ Cum disciplina manducate: quomodo monachi Unus vero ex egyptijs repulit manꝰ eius dicēs. Dimitte me quia morior tota bebdomada nibil coctuꝫ comedens & dixit ei senex. Si ergo vos bidui interuallo nō manducantes impatiēter tulistis quare scandalizati estis in fratribus q̄ semper eo ordine bebdomada leuando abstinentiā seruāt. Illi autem penitentiam coram eis egerunt & edificati in abstinentia eorum abierunt cū gaudio. ¶ Frater quidam renuncians seculo & accipiens habitum monachi: statim reclusit se dicens. Volo esse solitari. Audiētes aūt vicini seniores venerūt & eiecerūt eū fecerūt eū circuire cellas fratrū: & penitentiā coram singulis agere & dicere. Ignoscite mihi quia non sum solitarius sed adhuc initiuꝫ monachi nuper assumpti. ¶ Dixit quidam senex. Si videris iuuenem voluntate sua ascendentem in celum tene pedem eius & proijce eum in terram q̄ nō ita expedit ei. Frater dixit seni cuidam magno: abba volebam inuenire senem iuxta voluntatem meā & morari cū ipso: dixit ei senex. Bene queris domine meus: ille autem affirmabat huiusmodi esse desiderium suum: non intelligens quod locutus est senex ille. Sed cum videret eum senex existimantem quod bene sentiret dixit ei. Ergo si inuenis senem ſm voluntatem tuam vis manere cum illo: & ille dixit. etiam omnino boc volo: si inuenio eum ſm meā voluntatem. Dixit ei senex. Non vt tu sequaris voluntatem senis illius, sed vt ille voluntatem tuaꝫ sequatur & ita in eo repauses. sensit autem frater ille quod dicebat, & surgens prostrauit se ad penitētiā dicens. Ignosce mihi pater: quia valde gloriabar existimans me bene dicere cum nibil tenerem.

¶ Duo fratres carnales renunciauerūt seculo quorum vnus qui etate minor erat: primus ceperat cōuersari: & cum venisset ad eos quidam patrū & applicuisset apud eos posuerūt peluiz: & venit q̄ minor etate erat vt lauaret pedes senis. Senex aūt tenēs manus eius remouit eum: & euꝫ qui maior erat etate. fecit implere opus quod primi in monasterio facere consueuerant. Dixerūt autē astantes fratres Abba ille minor in congregatione primus est. Respondens eis senex: ego tollo primatum minoris & trado ei qui etate precedit. ¶ Dixit quidam senex. Prophete conscripserunt libros: patres autem nostri venerunt post eos & operati sunt in eis plurima & iterum successores illorum commendauerūt eos memorie. Venit autem generatio bec que nunc est: & scripsit eos in cartis & membranis: & posuit in festis ociosis. ¶ Dicebat quidam senex. Quia cuculla qua vtimur signum est innocentie subarmale quo humeros & ceruicem alligamus: signuꝫ est crucis: zona autem qua cingimur signum est fortitudinis. Conuersemur ergo iuxta id quod habitus noster significat quia omnia cum desiderio facientes nunq̄ deficiemus.

¶ Explicit liber de discretione.

¶ Incipit liber de eo q̄ opꝫ sobrie viuere.

Frater quidam rogauit abbatem Arsenium vt audiret ab eo sermonez. Dixit autem ei senex. Quantacunq̄ tibi virtus est: conare vt iterius opus tuū ſm deum sit: & vincat exterioris hominis passiones. Dicebat iterum. Si querimus deuꝫ apparebit nobis: & si tenebimus eū manebit nobiscum. ¶ Dixit abbas agathon. Non dꝫ monachus permittere conscientie sue vt accuset eum in quacūq̄ re. Cum autem moriturus erat memoratus abbas Agathon tres dies mansit ꝛmobilis apertos

tenens oculos. Pulsauerunt autez eū fratres dicētes. Abba vbi es. & ille rñdit. In conspectu diuini iudicij assisto. Dicunt ei. & tu times. & ille rñdit. Ineternum laboraui virtute qua potui in custodiē dis mandatis dei: sed homo sum: & nescio vtruꝫ placuerint opera mea coram deo. Dicunt ei fratres. & non confidis in operibus tuis: q̄ ſm deum sunt. & dixit senex. Non presumo nisi venero ante deum. Aliter enim sunt iudicia dei: & aliter hominum. Cū aūt vellent adhuc interrogare eum alium sermonē dicit eis. Ostendite charitatem: & nolite mecum loqui: quia occupatus sum: quo dicto: statim emisit spiritū cuꝫ gaudio. Videbant autē eū colligētez spiritum quēadmoduꝫ si quis salutet amicos suos dilectos. Habuit autē custodiam magnā in omnibus: & dicebat. Quia sine custodia: ad nullam virtutem homo ascendet. ¶ Dicebant de abbate Ammonis q̄ quādo ibat ad ecclesiā non ꝓmittebat discipulum suum iuxta se ambulare: ſz de longe sequi. Sed & si appropinquasset ad eum: vt interrogaret cum de quacunq̄ re mox dicebat ei: & statim repellebat cum retro dicens: ne forte cum loquimur aliquid de vtilitate anime incurrat etiam sermo qui non ptinet ad rē: propterea nō te permitto morari iuxta me. ¶ Dicebat abbas Ammonis abbati Aseo, in initio, quomodo mevides modo. Et ille dixit ei, Sicut angelum dei pater. & iterum dixit ei postea, Nūc quō me vides: & ille dixit. Quomodo sarbanam: cerenim si bonum sermonem mibi loqueris: velut gladius mibi est. ¶ Dicebat Abbas Alones. Sili dixerit homo in corde suo. ego solus et deus sumus in mundo isto requiē non habebit. Dixit iterum. Quia si vult hō in vna die vsq̄ advesperam peruenit ad mensuram diuinitatis. ¶ Abbas Bisarion moriens dicebat. Debet monachus' tot' occult' esse: sicut sunt cherubin & serapbin. ¶ Iterագebant aliquando simul abbas Daniel: & abbas Ammonis: dixit abbas Ammonis. Putas aliquādo & nos sedebimus in cella pater: dixit ei abbas Daniel: quis enim a nobis aufert deum: nam & foris modo deus est & iterum in cella deus est. ¶ Dixit abbas euagrius. Magnū q̄dem est fine impedimēto orare: maius autem est psallere sine impedimēto. ¶ Item dixit qui supra. Memor esto semp exitus tui: & non obliuiscaris eterni iudicij & non erit delictū in anima tua. ¶ Dixit abbas Theodorus de bennato: quia si nobis reputat deus negligētias tēporis quo oram': & captiuitates quas patimur: dū psallimus: nō possumus salui fieri. Dixit abbas Theonas. Quia impedit mens nostra: & revocatur a contēplatione dei: ꝓpterea captiui ducimur in carnalibus passionib'. ¶ Venerunt aliquādo fratres quidaꝫ tēptare Iobannē breuē: q̄ nō dimittebat mentē suam diffundi in cogitationibus sed linecq̄ loquebat causam buius mundi. & dicunt ei. Gratias agimus deo q̄ multuꝫ pluit isto anno: rigantur competenter arbores palmarum: & bene. Ma die pt hō ꝓuenire ad mēsurā diuinitatis si se solū et deū ēe m mūdo q̄ traxerit sabbag erit.

(Orare sine impedimēto aut psallere qd & magis.

ne inciṗiūt producere ramos & inueniūt vnde laborent fratres qui solent manuum suarum operibus occupari. ¶ Dixit ergo Iobannes abbas. Sic est quando spiritus sanctus descendit in corda sanctorum: viresciunt quodammodo, & innouantur. & proferunt folia in timore dei. Dicebant iterum de eodem Iobanne: quia fecerit aliquando plectam et duas palmas: & expanderit eas in vna sporta & non intellexit donec iungerētur parieti. Erat enim mēs eius occupata in contemplatione dei. Senex q̄daꝫ erat in scitbia babēs quidē tolerantiam corporalē: sed non valde scrupulosus erat in retinēdis que ante audierat. Abiit ergo iste ad abbatē Iobannem breuem: vt interrogaret euꝫ de obliuione: & audiēs de eo sermonem: & rediens in cellam suam: oblitus est quod dixerat ei abbas Iobannes. Iterū abiit & interrogauit eum. Audiens autez ab eo similiter sermonem reuersus est, mox autem vt peruenit ad cellam suam, oblitus est quod audiuit atq̄ ita multotiens vadens atq̄ reuertēs: dominabatur ei obliuio. Post bec vero rursus occurrēs seni dixit. Nosti abba: quia oblitus sum quod dixisti mibi. Sz ne tibi molestus essem: ideo non veni. Dixit ei abbas Iobannes. Uade incende lucernam: & incendit. & dixit ei Affer alias lucernas: & incende ex ea. Et fecit sic, & dixit abbas Iobannes seni. Ne aliquid lesa est lucerna: quia ex ea alias incēdisti. Et dixit nō & respondit. Ita nec Iobannes leditur si tota scitbia veniat ad me: nec impedit me a charitate dei. Quando ergo vis veni nibil desitans. Et ita ꝓ patientiam vtroq̄ abstulit deus obliuionem a sene. Hoc enim erat opus habitantium in scitbia vt animarēt eos qui impugnabantur a quacunq̄ passione & extorquebant sibi laborē. vnde inuicem lucrarētur bona. Interrogauit frater quidam abbatem Iobannē dicēs. Quid faciā. q̄ frequenter venit q̄dam frater vt tollat me secuꝫ ad opus qō laborat & ego miser sum infirmus & deficis in tali opere. Quid ergo faciaꝫ de mandato dñi. Rñdens senex dixit ei. Caleph filius Jephone dixit Jesu filio Naue. Quadraginta annoꝝ eraꝫ quando misit me Moyses seruus domini in terrā istā & nūc octoginta annorum sum: & quēadmodū tunc erā fortis ita nunc valeo intrare & exire ad bellum. Itaq̄ & tu si potes vt sicut ingredaris ita & egrediaris vade cū illo si autem non potes id facere. sede in cella tua plorans peccata tua. & si te inuenerit lugentem non te compellet exire. ¶ Dixit abbas Isidorus qui erat presbyter in scitbia. Ego quādo erā iuuenis & sedebam in cella mea non habebā numerū psalmorū quos dicebam in ministerio dei. nox enim & dies in boc mibi expandebantur. Narrauit abbas Cassianus de quodam sene in deserto sedente q̄ rogauerat deum vt donaret ei ne dormiret aliquando cum spiritalium-rez ratio fieret: si autem detractionis aut odij causa verba essent statim in somnum corueret vt bmōi venenum aures non acciperent.

a Juuenis vel in nēdq̄ si sua voluntate ascēdit
b de juvene senē q̄ vel etiā sz sua voluntate
a deg aliter q̄ homes judicat.
habemq̄ nō sine pēs nīa et ꝓphet.
monachus q̄lis ēe debet.
q̄lr antea in rō gregā mbq̄ lq̄ bantr monachi et q̄lr nūc.
lingua q̄ vāda.
curat eos q̄ sma dalizat. Et ri bus raptus Lechin tera a filibq.
finit pluria arbores sic ſpſ ſrīg ror da renouat.
similē de obliuio: et lucernis q̄ senex inter roga tus nō fatigabat.
nō fatigat. boni et si seniores sint.
q̄lr adbonum nō dor mīēdū ad malum ꝓo sic.

Dic dicebat diabolum studiosum esse: vt moueret homines ad verba ociosa, impugnatorē autē totius doctrine spiritalis atq; rei. Hoc aūt vtebatur exemplo. Loquēte me inquit aliquādo de vtilitate animarū ad quosdam fratres tam profundo somno occupati sunt vt nec palpebre oculorum moueri possent. Ego autem volens ostendere opus demoniacum esse ociosa verba introduxi. Ad quod illi gaudentes statim a somno sunt relicti. Ego autem ingemiscens dixi. Usq; nunc de celestibus loquebamur & omnium vestrum oculi somno grauissimo tenebantur: quando autem sermo ociosus inuentus est: omnes prompti audire cepistis. Propter quod rogo charissimi fratres cognoscentes opus maligni demonis esse: attendite vobis metipsis: custodientes vos a somno: quando aliquid spirituale facitis vel auditis. ¶ Abiit aliquādo abbas pastor cū esset iuuenis ad quēdam senē: vt interrogaret eum tres sermones. Cum pueniss̄etq; aūt ad senē: oblitus est vnum ex tribus sermonib⁹: & reuersus est ad cellam suam. Et cum tetendisset manū: vt teneret clauem: recordatus est sermonis illius quē fuerat ante oblitus: & retrarit manuz a clauē: & reuersus est ad senem. Senex autē dixit ei. Accelerasti venire frater. At ille dixit ei: Quia cum tetendissem manū tenere clauem recordatus sum sermonis quem quereb̄ā: & nō aperui cellaz sed mox ad te sum reuersus. Erat aūt longitudo vie multa nimis. Dicebat autē ei senex: vere gregum pastor: nominabitur'ēm nomen tuum in tota terra egypti. ¶ Uenit abbas ammon ad abbatem pastorem: & dixit ei. Si vado ad cellam vicini: aut si, ille ad me venerit propter aliquid: reueremur inuicez: ne incurrat aliqua fabula incompetens & aliena a proposito monachi. Et dixit ei senex. Benefacis: necessariam enim habet iuuentus custodiam. Dixit ei abbas Ammon. Senes ergo quid facturi sunt. Et dixit ei. Jam senes proficientes atq; firmati: non habēt in se aliud q̄d aut perigrinum in ore suo: vt id loquantur. Et ille dixit. Si ergo sit necessitas cum vicino loquit videtur tibi: vt de scripturis cum eo loquar: aut de verbis & sententijs seniorum. Et dixit ei senex: Si non potes tacere: bonum est magis: vt de verbis seniorum loquaris: q̄ de scriptura: periculuz est enim non parum. Interrogatus abbas pastor de inquinamentis: respondit. Quia si stabilimus actiuam vitam nostram in sobrietate: non inueniemus in nobis inquinamenta. Dicebant de abbate pastore. Quia cum eriturus erat ad opus dei faciendū sedebat prius discernens cogitationes suas fugiter vna hora: & sic egrediebatur. ¶ Dixit Abbas. Quia interrogauerit quidam abbatem Paysionē: dicēs. Quid facio anime mee: quia insensibilis facta est: & non timet deum? Et dixit ei. Uade & iunge re homini timenti deum. Et cum illi inheseris: doceberis & tu timere deum. Dixit iterum: quia principium & finis est timor domini. Sic enim scriptū est. Jnitium sapiētie timor domini. Et iterum quando Abraam perfecit altare. Dixit ei dominus. Nunc scio: quia times deum. Dicit iteruz. Discede ab omni homine qui in locutione incessanter contētiosus est. Dixit iterum. Interrogauit aliquando abbatē Petrum abbas Iob: dicens. Quando sum in cella in pace est anima mea: cū aūt venit frater aliquis ad me: & retulerit mihi verba eorum que foris sunt turbatur anima mea. & dixit mihi abbas Petrus: quia dicebat abbas Iob. Clauis tua aperit ostium meum & ego dixi ei. Quid est verbum hoc? Et dixit. Si quis venit ad te & interrogas eum quomodo habes: vnde venis: qualiter agitur circa illos fratres: susceperunt te an non. Et tunc aperis ianuam fratris tui & audis que non vis: & ego dixi ei. Ita est. Sed quid faciat homo cum venerit frater aliquis ad eum? Et dixit mihi senex. In luctu oīo doctrina est. Ubi autē oīo non est luctus: impossibile est custodire mentem: & dixit ei. Quando in cella sum mecū est luctus: cum aūt aliquis ad me venerit: aut cū egredior de cella nō inuenio luctū: dixit senex. Necdū tibi subiect'est, ſz velut ad vsuz ptpe adhibef. & dixi ei. Quis ē h̄ mor? Et dixit mihi. Si laborat bōp re aliq̄ ſz virtutē: q̄cūq; bona ōperit eā advtilitatē suā inueniet eā. ¶ Frater q̄dā iterrogauit abbatē sysoy dicēs. Desidero cor meū custodire. Dixit ei senex. Et quomodo possum⁹ custodire cor nostrū si lingua nostra sanuā aptā habuerit. ¶ Sedēte aliquando abbate Siluano in mōte syna discipulus suus volens abire ad quoddam ministeriuz suum: dixit seni. Dimitte aquam & riga hortuz. Ille aūt egrediēs ad dimittēdaz aquam: tegebat faciē suam de cuculo suo tantū ad pedes suos intēdēs. Contigit aūt vt ipsa hora quidā supueniret ad eum & vidēs eum de longe cōsideranit q̄d fecisset: & cum pueniss̄et ad eum dixit ei. Dic mihi abba vt quid tegebas de cuculo faciē tuam: & sic adaquabas hortum. Et dixit ei senex. Ne viderent oculi mei aliquid extraneum: & occuparetur mea mens ab ope suo in contēplatione earuz. Interrogauit abbas moyses abbatē siluanum dicēs. Pōt ne homo p omnē diez facere initium conuersationis sue. Rīndit ei abbas Siluanus. Si est homo operarius pōt per diem & horam inchoare initiū cōuersationis sue. ¶ Interrogauerūt aliquando abbatē Siluanum quidaz discentes. In quali conuersatione operatus es vt acciperes prudētiam istam? Et ille respondens dixit. Nunq̄ permisi in corde meo cogitationem morari que exacerbabat deum. ¶ Dixit abbas serapion Sicut milites impatoris cū ante ipm̄ stant non debēt dextra aut sinistra respicere: ita & monachus assistat in conspectu dei: & intentus sit omni bonā in timore eius: nihilq; fit quod de aduersis malis eum terrere possit. ¶ Dicit sancta sinclerice. Filij omnes saluari volumus: sed propter negligētiam nostram a salute deficimus. Dixit iterum que supra. Sobrie, vtuamur: quia p sensus corporis nostros vel

cooperiunt oculi animalis: tñe circuiuit ad molendū: finaūt discoopertos habuerit oculos: nō ambulat in circuitu mole. Sic ꝛ dyabol⁹ si occurrerit operire oculos dominis in oī pctō humiliat eū ꝙ si nō fuerint oculi eius aperti: facilius pōt fugere ab eo.

¶ Dicebāt senes. Quia in mōte abbatis Anthonij sedebant septē custodes tpe dactiloꝝ: ex quib⁹ vn⁹ abigebat ab eis volucres. Erat autē ibi senex: q̄ in die qua eū dactiloꝝ custodia ꝓtingebat: clamabat dicēs. Discedite de intro male cogitationes: defossoris aues. ¶ Frater q̄dā in cellis ifundebat palmulas suas. Et cū sedisset facere plectas: dixit ei cogitatio sua: vt iret ad quēdā senē visitare eū. Et iterꝝ cogitās in semetipso: dicebat, post paucos dies vadam. Et rursus dicebat ei cogitatus suus. Si iterū hec morieꝝ: q̄d facies. Sed vadā modo: vt loquar ei ꝓpter estiuū tēpus. Iterū aūt cogitauit dicens. Sed cū incido scirpus ad matta⁹ fit tēpus. Et rursus dixit. Extēdo palmulas istas: ꝛ tunc vado. Rursus dixit in semetipso. sed hodie bonum aerem facit ꝛ surgēs reliquit palmas infusas ꝛ tollens melotē suam ibat. erat aūt senex q̄dam vicin⁹ ei vir pudus: q̄ cū vidisset eū in impetu ambulantē clamauit dicens. Captiue captiue: vbi curris: Veni huc ad me: qui cū venisset: dixit ei senex. reuertere i cellam tuaz. Ille aūt frater narrauit ei fluctus quos ptulerat in cogitationib⁹ suis: ꝛ reuersus est in cellā suaz. Et cū ingressus fuisset in eā: pstrauit se ꝛ penitētiam egit. Hoc autez facto voce magna subito demones exclamauerunt dicentes. Uicisti nos monache: vicisti nos. Et facta est matta eius sup quaz iacebat velut ab igne estuata. demones autem euanuerunt velut fumus: ꝛ exterminati sunt: ficꝫ frater ille didicit versutias eoꝝ.

¶ Dicebāt de quodā sene: q̄ morieb⁹ k̄ scitbia ꝛ circūderūt frēs lectulū eius: ꝛ vestierūt eū ꝛ ceperūt flere. Ille aūt aperuit oculos suos: risit: ꝛ adiecit iterꝝ ridere: hoc autē factū est tertio: qđ cū viderēt frēs: interrogauerūt eū dicētes. Dic nobis abba quare nobis flētibus: tu rides. Et dixit eis. Pro risi: q̄ vos timetis mortē. Sed o risi: q̄ nō estis parati. Tertio aūt risi q̄ ex labore ad requiē vad⁹: ꝛ vos ploratis. Hoc autē cū dixisset: statim vtpote mortuus reclusit oculos senex.

¶ Uenit aliq̄s frater manens in cella ad vnū de patribus: ꝛ dixit ei. Quia a cogitatiōe sua affligeretur. Et respōdit ei senex. Tu piecisti i terra ferramētum magnū: quod est timoꝝ dei: ꝛ accepisti in manu tenere arundineam virgaz que sunt cogitationes male. accipe ergo tibi magis ignē quod est timoꝝ dei: ꝛ quādo appropinquat tibi cogitatio mala velut calamus igne timoris dei comburetur neq̄ enim prevalet malicia aduersus eos qui habēt timoꝝ dei. Dixit quidam patrum. Nisi prius odio habueris: non potes diligere. Nisi ergo oderis peccatum: non facies iusticiam: sicut scriptū est Declina a malo⁊ fac bonum. Uerūtamē in omnib⁹ bonis propositum animi vbiq̄ requiritur. Adā enim in paradiso consistens prevaricatus est mandatū dei. Job autem in stercore sedēs custodiuit. Unde constat: quia propositū bonū querit deus ab homine: vt semp timeat eum.

¶ Explicit liber de eo, q̄ opꝝ sobrie viuere.

¶ Incipit liber de eo vt sine intermissione oretur.

Dicebāt de abbate Arsenio q̄ a vespere sabbati luces cēte dñica relinquebat post se solē: ꝛ extēdebat manus suas ad celum orās donec mane dñico sol illustraret accēdēs facie eius: ꝛ ficrefidebat. ¶ Interrogauerūt frēs abbatē agathonē dicētes. Pater q̄ virtutū in ꝓuersatione plus ꝺz laboris, ꝛ dicit eis. Ignoscite mihi: q̄ puto nō ec aliū laborē talē: q̄ orare deū. Duz em̄ volueri bō orare deū suū: semp inimici demones festināt interrūpere orationem eius scientes q̄ ex nulla re impediuntur: nisi p orationē fusam ad deum: si quidē omnez alium laborem quē homo in cōuersatione religiosa positus assumpserit: q̄uis instanter ꝛ toleranter agat: ꝺz tamē ꝛ possidet aliquā requiem: oratio autem vsq̄ ad vltimam exalationem: opus est vt habeat magnum certamen. ¶ Narrauit abbas Dulas qui fuit discipulus abbatis Bisarionis dicēs. Veni aliquando in cellam abbatis mei: ꝛ inuenī eū stantem ad orationem: ꝛ manus eius erant extense in celum. Permansit aūt hoc facies iugiter quat tuordecim dies: ꝛ post hec vocauit me ꝛ dixit. Sequere me. Et ereuntes perreximus in beremum: ꝛ cum sitirem dixi ei. Abba sitio. Ille aūt tollēs melotem discessit a me quantus est iactus lapidis: ꝛ facta oratione attulit eam plenam aqua ꝛ bibi. Tunc prerimus in ciuitatem Lyco: ꝛ venimus ad abbatem Johannē: ꝛ salutantes eum fecimus orationē. Deinde sedentes cepit loqui abbas Bisarion de visione quam viderat: q̄ exiuit inquit preceptum a domino vt destruant tēpla ꝛ factum est sic: ꝛ destructa sunt.

¶ Dixit abbas Eugrius. Si deficis animo: ora. Scriptum est enim: ora cum timore tremore ꝛ labore. sobrie ꝛ vigilanter. Itaq̄ oportet nos semp orare maxime ꝓpter malignos ꝛ nequitias vagantes: ꝛ inuisibiles inimicos nostros: qui nos precipue in hoc impedire nituntur.

¶ Dixit iterum Quādo cogitatio cōtraria in cor venerit: noli alia pro alijs in oratione querere: sed aduersus eas que te impugnat: gladium lachrymarū exacue.

¶ Datum est sancte memorie Epyphanio episcopo cy pro ab abbate monasterij sui: quod habuit in palestina: q̄ orationibus tuis non neglexim⁹ regulam: sed cum sollicitudine tertia: sexta: ꝛ nona atq̄ yesperam celebramus. Ille aūt reprehendēs eum

mandauit ei. Constat vos vacare ab oratione ceteris bonis: eum aūt qui vere est monachus: opꝝ sine intermissione orare: aut certe psallere in corde suo.

¶ Dixit Abbas Esaias. Quia presbyter peluſij cū fierent agape atq̄ fratres in ecclesia comederēt ꝛ loquerent sibij nuicē: increpans eos dixerit. Tacete fratres. Ego enim scio fratrē manducantē vobiscum: ꝛ oratio eius ascendit in conspectu dei velut ignis. Uenit abbas Lotb ad abbatē Iosep: ꝛ dixit ei. Abba ꝛm virtutē meā facio modicā regulā: ꝛ parum ieiuniū: ꝛ orationē: meditationē ꝛ quietē ꝛ ꝛz virtutē meam studeo purgare cogitationes meas. Quid ergo debeo de cetero facere. Surgens ergo senex expandit manus suas in celū: ꝛ facti sunt digiti eius velut decē lampades ignis. Et dixit ei. Si vis effici totus sicut ignis sic age.

¶ Uenerūt aliq̄ ad abbatē Lucij in benato monachi quidā: q̄ dicebanē eu scitbi. Hoc est orantes: ꝛ iterrogauit eos senex dicēs. Quod est opus manuū vestrarū. ꝛ illi dixerunt. Non ꝓtingim⁹ aliquod opus manuū: sed sicut ait apostolus: sine intermissiōe oramus Dixit eis senex. Et nō manducatis. Illi aūt dixerunt ei: Et māducamus, ꝛ dixit eis. Et q̄n manducatis: q̄s p vobis orat. Et iterū interrogauit eos dicēs. Nō dormitis: At illi dixerunt. Dormimus, ꝛ dixit senex Et cū dormitis quis p vobis orat, ꝛ nō inuenerūt: quid ad hec rideret, ei, ꝛ dixit eis. Ignoscite mihi fratres: quia ecce non facitis sicut dicitis. Ego aūt ostendam vobis: q̄ operans manibus meis sine intermissione oro. Sedeo enim iuuāte deo infundēs mihi paucas palmulas: ꝛ facio ex eis plectā ꝛ dico Miserere mei deus ꝛm magnā misericordiā tuaz, ꝛ ꝛm multitudinē miserationū tuaꝝ dele iniquitatez meā: ꝛ dicit eis. Oratio est. an non. Et dixerunt ei: Et. Et ille dixit. Quando permansero tota die laborans ꝛ orans corde vel ore: facio plus minus sedecim nūmos: ꝛ pono ex eis ad hostiū duos ex residuo māduco: ꝛ qui acceperit illos duos denarios: orat p me tpe quo ego manduco vel dormio: atq̄ ita p gratiam dei implet in me qđ scriptum est: sine intermissione orate.

¶ Interrogauerunt quidā abbatē Macharium dicentem. Quō debemus orare, ꝛ dixit eis senex. Nō opus est multū loqui in oratione: sed extendere manus frequēter: ꝛ dicere. Dñe sicut tu vis: ꝛ sicut tu scis miserere mei. Si aūt istat bellū i alio dicite. dñe adiuua me: ꝛ q̄ ipse scit que expediunt, facit misericordiā nobiscū.

¶ Dicebant de abbate Sisoy: q̄ nisi cito deponeret manus suas quādo stabat ad oꝛonem: rapiebat mens eius in supiora. Si ergo contingebat cū eo aliquē fratrē orare. Festinabat cito deponere manus ne raperet mēs eius et morar⁹.

¶ Dicebat aliq̄s senex. Quia assidua oratio corrigit mentē.

¶ Dicebat quidam patrum. q̄ sicut impossibile est: vt videat quis i aqua turbida faciem suam sic ꝛ anima: nisi purgata fuerit a cogitationibus alienis: contemplatiue nō pōt orare deum.

¶ Uenit quidā senex aliquando in mō

tem Syna. Et cum exiret inde occurrit ei frater in via: ꝛ ingemescens: dicebat seni illi. Affligimur ab ba ꝓpter ficcitatem. Quia nobis non pluit. Et dicit ei senex. Quare non oratis ꝛ rogatis deum. At ille dixit. Et orationes facimus ꝛ deprecamur assidue deum: ꝛ non pluit. Et ait senex. Credo quia nō oratis attentius. vis aūt scire: q̄ ita est Veni stem⁹ pariter ad orationē. Et extendens in celuz manus orauit: ꝛ statim pluuia descendit. Quod cū vidisset frater ille timuit: ꝛ procidens adorauit eum. Statim autem senex fugit illinc. Narrauerunt fratres dicentes. Quia venimus aliquando ad quosdā senes: ꝛ cum ex more facta esset oratio: salutantes inulcem sedimus. Et postq̄ locuti sumus: cum discederemus: poposcimus vt rursus fieret oratio. dixit autem vnus illorum seniorum ad nos quid em̄. Nō ne orastis. Et nos diximus etiam. Sed quando intrauimus pater: tunc est facta oratio, ꝛ ex illa hora vsq̄ mō locuti sumus. Et ille dixit. Ignoscite mihi fratres: quia vobiscum sedens quidam senex ꝛ loquens centum ꝛ tres orationes fecit. Hoc cum dixisset facta oratione dimiserunt nos.

¶ Explicit liber de eo q̄ sine intermissione debeat orari.

¶ Incipit liber de hospitalitate ꝛ misericordia.

Errexerunt aliquando quidaz patrum ad abbatez Josepb in panepbo: vt interrogarent euz de susceptione fratrū: qui superueniunt ad eos si deberent sibi relaxare abstinentiā cuz ipsis ꝛ cōgaudere cū eis. Et priusq̄ interrogarent eū: dixit senex discipulo suo. Cōsidera qō facio bodie ꝛ expecta: ꝛ posuit duo sedilia ꝛ scirpo in fasciculis ligata vnū ad dexterā suā: ꝛ vnū ad sinistrā: ꝛ dixit. Sedete. Et intrauit in cellā suaz ꝛ vestiuit se res vetustas ꝛ exiens pcessit in mediuz illoꝝ. Et iterū intrauit ꝛ vestiuit se rescellis suis. q̄bus prius indut⁹ fuerat: ꝛ egressus iterū sedit i medio eoꝝ. Illi aūt stupentes de eo qō fecerat senex interrogauerūt eū quid hoc esset qui ait eis: me cōfideraſtis, ꝛ dixerunt ēt, ꝛ dixit eis. vidistis quid feci: qui dixerunt. ēt ꝛ ille dixit. Ne mutatus sum ego ꝓpter cōtumeliosam vestē. Et dixerunt. Nō. Dixit iterū senex. Ne Iesus sum de meliori veste, ꝛ respoderunt. Non, et ille dixit. Sicut ego ipse sum i vtriq̄ ꝛ sicut prioꝛi veste mutatus nō sum nec sequenti Iesus: ita debem⁹ in fratrū susceptiōe facere sicut i euāgelio sancto dñs loquit. date inquit q̄ sunt cesaris cesari, ꝛ que sunt dei deo. Nō q̄ ē pritia fratruz. cū gaudio debem⁹ suscipere eos: q̄ vero soli sumus opus habem⁹ lugere. Illi aūt audientes admirati sunt q̄ ea que in corde eoꝝ erant vt interrogarent.

prius agnouit: & glorificauerunt deum. ¶ Dixit abbas Lassianus. Quia venimus a palestina in egyptum, ad quendā patrū: & cū hospitalitatē nobis impendisset: interrogauimus eū: quare tpe susceptionis fratrū regulā non custodiret ieiunij: sicut in palestina fit. Et respondit. Jeiuniū semp mecum est. Vos aūt non semp mecum tenere possum. Et ieiunium quidem ꝓpter quis vtile & necessaria res sit: in nra voluntate est: charitatis aūt plenitudinem lex dei exigit a nobis. Unde suscipiens vos in xp̄o debeo & erbibere que charitatis sunt cū omni sollicitudine: cum aūt dimisero vos regulā ieiunij possum recuperare: qm̄ non p̄t filij sponsi ieiunare ꝙdiu cum illis est sponsus: cū aūt eis ablatus fuerit sponsus: tunc & ex sua potestate ieiunabunt. Dixit iterum ꝙ supra. Quia venimus ad alium senē: & fecit nos gustare: & bortabat nos iam satiatos adhuc sumere cibum. Et cum dixissem: q̄ iam non possum. Ille respōdit. Ego bodie supuenientibus fratribus sextes mensam posui: & dū singulos bortor: etiā ego sextes māducaui & adhuc esurio: tu vero semel māducans ita satiatus es vt iam māducare nō possis. ¶ Datum est aliqñ mandatū in scithia: vt ieiunarent illa bebdomada & facerent pascha. Contigit aūt vt in ipsa bebdomada venirent ad abbatē moysen fratres q̄dā ab egypto & fecit eis pulmentū. Et cū vidissent vicini fumū dixerunt clericis ecclesie qui illic erāt Ecce moyses soluit mandatū: & coxit apud se pulmentū. Illi aūt dixerūt. Om̄ venerit loquemur ei & nos. Facto aūt sabbato videntes clerici magnā cōuersationē abbatis moysi dicunt ei coram plebe. O abba moyses: mandatū quidē bonum soluisti: sed dei mandata fortiter alligasti. ¶ Frater quidam venit ad abbatē pastorē i scēta bebdomada quadragesime: & dicens ei cogitationes suas atq; in eius risione inueniens requiem dixit ei. Jn modico ipediri habui ne venirē ad te bodie: & dixit ei senex: quare & ille dixit. Oerucbā vt ꝓpter quadragesimam nō mihi aperiretur. Et rīdit ei abbas pastor. Nos nō didicimus ianuā lignā claudere sed magis lingue ianuā cupimus clausam habere. ¶ Frater quidam dixit abbati pastori. Si dedero fratri meo modicum panis aut aliquid aliud demones polluunt illud vt videat ad placendū bobus fieri. Dixit ei senex. Si ad placendū bobus fiat tale opus: nos tñ debemus fratribus p̄bere qō egent. Dixit autem ei & parabolam talē. Duo boues erant agricole babitantes in vna ciuitate: & vnus ex eis seminās collegit pauca & sordida. Alius negligēs seminare oīno nibil collegit. Si ergo fiat fames: quis duorum p̄t euadere. Et rīdit frater. Ille qui fecit: Quis parum atq; modicum. Et dixit e senex. Ita & nos seminemus pauca & si īmunda ne famis tpe moriamur. ¶ Frater quidā venit ad quendā solitarium & cum ab eo egrederet: dixit. Ignosce mibi abba q̄ ipediui regulam tuā. Ille rīdit: & dixit ei. Dea regula est vt recipiā te in bospitalitatē: & cū pace dimittā. ¶ Solitarius quidā babitabat non longe a congregatione fratrū: operatiōes faciēs plurimas Contigit aūt quosdam venire ad monasteriū illud vbi congregatio erat: & ꝓgentes ad solitariū illum fecerunt eū extra boz̄ manducare. Postea vero dixerunt ei fratres. Non contristeris abbas. Et ille rīndit eis. Bea tristicia est si fecero ꝓpriam voluntatē ¶ Dicebant de quodā sene in Syria: q̄ iuxta viaz beremi babitabat & boz̄erat opus ei⁹: vt quascunq; boz̄a veniret monachus de beremo cū fiducia faciebat eum reficere. Uenit ergo aliqñ vn⁹ solitarius: & ille petebat ab eo vt gustaret. Qui cū nollet gustare dicens. Ego ieiuniū non violabo: cōtristatus senex dixit ei. Ne ꝓtereas puer tunm obsequio neq; despicias: sed veni oremus. Ecce em̄ arbor est bic que cui nostrū oranti & genu curuāti inclinata fuerit: ipsum sequamur. Curuauit ille solitarius genu in oratione & nibil factū est. Flexit aūt senex ille qui cū susceperat genu: & statim curuata est: & arbor illa cū ipso. Quod cuz vidissent gauisi sunt & gratias egerūt deo semp mirabilia facienti. ¶ Uenerunt aliqñ duo fratres ad quendā senē. Consuetudo aūt erat seni non manducare quotidie. Qui cum vidisset fratres gaudens suscepit eos: & dixit. Jeiuniū suam mercedez bz. ¶ Et iter. Qui māducat ꝓpter charitatē: duo mandata ꝓplet: qm̄ voluntatem ꝓpriam derelinquit: & mandatū implebit reficiens fratres. ¶ Erat quidā senum in egypto babitans in deserto loco. Erat etiā alter longe ab eo manicheus & bic erat presbyter ex bis quos ipsi vocant presbyteros: qui cū vellet ꝓgere ad eiusdē ecclesie boies: cōprebēdit eū nox in loco illo quo erat vir ille sanctus & ortbodoxus: & anxiabat volēs pausare vt maneret apud eum. Sciebat enim quia cognosceret q̄ esset manicheus: & reuocabat a cogitatione sua: ne forte non acquiesceret suscipere eum. Compulsus aūt necessitate pulsauit. & aperiens ei senex & cognoscens eum: susc̄epit eum cuz bylaritate & coegit eum orare: & reficiens eū collocauit vbi dormiret. Manicheus aūt, cogitans in se nocte, mirabat dicens. Quō nullā suspitionē babuit de mei Uere iste seruus dei est. Et surgens mane cecidit ad pedes eius dicens. Ab bodie ortbodoxus suz & nō recedaz a te. Et deinceps permansit cū eo. ¶ Odonachus quidam tbebeus accepit gratiaz ministerij a deo: vt singulis indigentibus ministraret qō necessarium esset. Contigit autem aliquando in quodam vico vt faceret agapem: & ecce mulier quedam venit ad euz vt acciperet: & bec erat vestita vetustissimis rebus. Quam cum vidisset ita vetustis rebus induram: impleuit manum vt daret ei multū. Elausa est autem manus eius: & leuauit parum: Alia vero venit ad eum vestita bene: & videns vestes eius: misit manum vt daret ei parum: & aperta est manus eius, & leuauit multum. Et requisiuit de vtrisq; mulieribus illis: & cognouit q̄ illa que bonis vestibus vtebat de honestis mulieribus ad paupertatē ve-

nerat & q̄ ꝓ opinione natalium suoz bonis fuerat rebus indutā: illa vero alia accipiendi causa vestierat se vetustis. ¶ Odonachus quidam erat qui babuit fratrem secularem pauperculū: & quicquid ei dozabat: prestabat ei: sed ꝙto illi prestabat: plus tanto ille pauperior fiebat. Pergens aūt monachus ille indicauit bec seni cuidā. Senex aūt dixit ei. Si mevis audire vltra nibil prebe ei: sed dic illi. Frater quando babui dedi tibi: tu ergo modo labora. & ex eo quod laborazueris: ꝑbe mibi: & quicquid tibi attulerit accipe ab eo: & vbi scis peregrinum aut senē pauperez da illi: & roga eos vt orent ꝓ eo Ille autez frater bec audiens fecit ita: & venienti ad se fratri illi seculari locutus est quemadmodū dixerat senex: & discessit tristis. & ecce prima die tollēs de boz to minuta olera attulit ei Accipiens aūt frater ei⁹ dedit senibus: & rogauit eos vt orarent ꝓ eo. Qui cum accepissent benedictionez: reuersus est in domū suam. Postea vero iterum attulit olera & tres panes: & accipiens frater eius: fecit sicut ꝓius: & consecuta benedictione iterum discessit. Tertio veniēs attulit multas expensas: & vinū & pisces. Quod cū vidisset frater eius: miratus est: & vocauit pauperes, & refecit eos. Dixit autez illi seculari fratri suo. Ne opus babeas aliquantos panes? Et ille dixit. Non domine quoniam quando accipiebaz aliquid a te: velut ignis intrauit in domum meam & consumebat illud: nunc autem quando a te nibil accipio superabundo: & deus benedixit mibi. Pergens autem frater indicauit bec omnia que facta fuerāt illi seni. Et dicit ei senex. Nescis quia rex monachoz ignis est: & vbicunq; ingreditur consumit. Hoc autem vtile est fratri tuo vt de labore suo misereatur & orationem a sanctis viris accipiat: & ita benedictionem consequens multiplicabitur labor eius.

¶ Dicebat quidam senum. Quia quidam faciebat multa bona frequenter & dyabolus immittebat ei scrupulositatem in animuz de paruis rebus: vt aliorum omnium que faciebat mercedē amitteret. Sedente enim me aliquando in oratorio: iuxta quēdā presbyterum: qui faciebat multas elemosynas: venit mulier quedam vidua postulans ab eo modicū tritici: & dixit ei. Uade & affer modium & mensura tibi. Illa autem mensurans modium ipsum ad mai⁹ dixit ei. Maius est. Et fecit verecundiā vidue illi. Cum vero discessisset vidua illa: dixit ego ad p̄sbyterum. Putasti vidue isti boc triticum: aut quid? Et ille dixit. Nō. Sz donaui ei. ego aūt dixi. Ergo si totū gratis dedisti: qnō in modico sic scrupulosus esse voluisti, & verecūdiā fecisti mulieri. ¶ Senex quidā cū alio vno fratre babebat cōem vitam: erat aūt ille senex misericors. Contigit aūt vt fieret fames: & ceperunt quidā venire ad bospitiū eius vt acciperent agapē. Senex vero oībus venientibus ministrabat panē. Uidens aūt frater qō fiebat: dixit seni. Da mibi ꝓtem meā de panibus: & quod vis ꝓte tua fac. Senex aūt diuisit panes: & faciebat more solito elemosynam de parte sua. Multi autez cō currebant ad senē audiētes q̄ oībus daret. Uidēs aūt deus ꝓpositum voluntatis eius: benedixit panes. Frater autem ille qui acceperat ꝓtem suam & nulli dabat: ꝓsumpsit panes suos: & dixit seni. Om̄ modicum qō adhuc babeo de panibus meis abba suscipe me ad cōem vitam. Et dixit ei senex. Quō vis facio. Et ceperunt iterum simul esse, & cōiter viuere. Facta aūt iterum abundantia victualiuz: veniebant iterum indigentes vt acciperent agapem. Lō tigit autem vna die vt intraret frater ille & videret quō deficerent panes. Uenit autem & pauper postulans agapem. Senex autez dixit fratri illi da ei panem: & dixit. Jam non babeo pater: & dixit ei senex Intra & quere. Ingressus autem frater: attendit & vidit repositiones in quibus panes baberi solēt repletas panibus. Quod cuz vidisset timuit: & tollēs dedit pauperi: atq; ita cognoscens fidem & virtutē senis glorificauit deum.

¶ Explicit de bospitalitate & misericordia.

¶ Incipit liber de obedientia.

Beate memorie abbas arseni⁹ dixit al' quando abbati alexandro Quando pereztenderis palmulas tuas, tunc veni vt gustemus Si autez aliqui peregrini superuenerint comede cum eis. Abbas ergo Alexāder leuius & modestius operabatur, & cum facta fuisset bora māducandi supererat ei adhuc de palmulis suis. Volens autem custodire sermonē senis, sustinuit: donec explicaret palmulas. ¶ Abbas autem arsenius cum videret quia tardaret gustauit existimans, q̄ forte peregrini ei superuenerint: & cum eis gustauerit.

¶ Abbas autem Alexander posteaq̄ explicuit vespere perrexit ad abbatem Arsenium: & dixit ei abbas Arsenius. Peregrinos aliquos babuisti. & dixit. Non, et ille dixit. Quare ergo non venisti? & respondit, quia dixisti mibi quādo defecerint palme tunc veni: ego autem babui sermonem tuum in animo & non veni: q̄ vsq; ad banc boram non est ꝑfectum opus: & admiratus est senex scrupulositatē obedientie eius: Et dixit ei. Citius diffugere ab opere tuo: vt & ministeriuz psallendi facias: & aquā tibi aduebere concurras alioquin citius periclitabitur corpus tuum. ¶ Uenit abbas Abraam ad abbatem Aren: & dum sederent simul superuenit quidam frater & dixit abbati Aren. Dic mibi quid faciam vt saluari possim. Et dixit ei senex. Uade et toto anno isto vespere manduca panem & sale: & veni & iterum loquar tibi: qui pergens fecit ita. Completo aūt anno venit iterum frater ille ad abbatem Aren. Contigit autem vt rursus apud euz inuenire tur abbas Abraam, & dixit iterum senex illi fratri.

Uade ⁊ ieiuna isto anno ⁊ post biduū manduca: cū vero discessisset: dixit abbas Abraā ad abbatem Aren: quare oibus fratrib⁹ leue mgū iponis: istum vero fratrē graui sarcina onerasti? Et dixit ei senex Alij fratres quō veniunt quererent: ita ⁊ discedunt: hic vero q⁹ ꝓpter deū venit audire verbū: oparius aūt magnus est: ⁊ quicq̄d ei dixeris: cuz oi sollicitudine facit: ꝓpterea ⁊ ego loquor ei ꝟbū dei. ¶ Narrauerunt de abbate Iobāne breuis statureq⁹ pre ꝫit aliq̄s ad quendā senē tbebeū genere cōmorātē in scitbia qui sedebat in beremo. Tollēs aūt aliq̄s abbas eius lignū ficcum plantauit: ⁊ dixit ei ,,per singulos dies mitte ei ad pedē eius lagenam aque donec fructum faciat. Erat em̄ longe ab eis aqua: vt a sero ꝑgeret: ⁊ mane rediret. Post tres aūt annos viruit lignū illud: ⁊ fecit fructū. Sumens aūt ex fructu ei⁹ senex attulit ad ecclesiā ⁊ dixit fratribus. Accipite ⁊ manducate de obediētie fructu.

¶ Dicebant de Iobanne qui fuit abbatis Pauli discipulus: q⁹ magne obedientie fuerit. Erat autē in quodā loco nemorosus: ⁊ habitauit ī eo leena pessima. Uidens aūt circa ipm locū senex stercora leene ipsius: dixit Iobāni. Uade ⁊ affer stercora illa, ⁊ ille dixit ei. Et quid facio abba ꝓpter leenā illā. Senex aūt subridens dixit ei. Si venerit contra te liga eam ⁊ affer huc: prexit ergo frater illuc vespere: ⁊ ecce venit leena sup ipsum. Ille aūt ꝑm verbū senis ipetuz fecit sup eam: vt teneret eā. Fugit aūt leena: ⁊ sequebat eam ille dicens. Exꝑecta q⁹ abbas meus dixit vt ligem te: ⁊ tenens eā alligauit. Senex aūt exꝑectando eū diutius sedebat ⁊ tribulatione affligebat magna. Et ecce tardevenit. ⁊ babebat leenā illā ligatā. Quod cū venisset senex admiratus est. Volens autē humiliare illū: cecidit eū ⁊ dixit. Stulte: canē fatuū adduristi mibi. Soluit aūt eam statim senex ⁊ dimisit redire ad locū suuz. ¶ Dicebant de abbate Siluano: q⁹ habuerit in scitbia discipulum noīe Marcum: ⁊ bic fuerit magne obēdient e quicq̄ēt scriptor antiquarius erat. Diligebat aūt eū senex ꝓpter obedientiā suā: habebat etiā alios vndecim discipulos: qui cōtristabanť q⁹ diligeret eū plus eis. Quod cū audissent vicini senes q⁹ plus eū ceteris discipulis suis diligeret: moleste tulerunt. Una aūt die⁹ venerūt ad eū. Quos assumēs secū abbas Siluanus egressus est de cella sua ⁊ cepit singulos⁹ suos cellas pulsare dicens. Frater veni: q⁹ opus te babeo. Et vnus ex eis non est mox secutus eum. Uenit aūt ad cellam Marci: ⁊ pulsauit dicens Marce. Ille aūt cū audisset vocem eius: statim exiuit foras: ⁊ misit eū ad quoddā ministerium. Abbas ergo Siluanus dixit senibus Ubi sunt ceteri fratres. Et ingressus est in cellam Marci ⁊ inuenit quaternionē quē eadem boza in cboauerat ī quo litterā o faciebat: ⁊ auditavoce senis nō fixit nec gyrauit calamū vltra: vt impleret ⁊ concluderet litterā quā in manu babebat. Et dixerunt senes. Uere abba: quē tu diligis ⁊ nos diligimus: quoniā ⁊ deus diligit eum. ¶ Uenit aliq̄s ꝓdicti marci mater vt videret eum: ⁊ babebat secum plurimū obsequiū. Ad quē cum exisset senex dixit ei illa. Abba: dic filio meo vt exeat ad me vt videaz eū. Ingrediens aūt senex dixit marco. Egredere vt videat te mater tua. Ille aūt vestitus erat concisor: ⁊ recōsuto pāno: ⁊ caput ⁊ facies ei⁹ tincta fumo ⁊ fuligine coquine erat. Qui ꝓpter abbatis obedientiā egressus est quidē: sed clausit oculos: ⁊ ita salutauit matrē suā: ⁊ eos qui venerant cū ea dicens. Sani estote: ⁊ nemo ex eis nec mater sua eum cognouit: q⁹ ipse eēt q̄ iterum missit ad senē dicēs. Abba mitte filiū meū vt videā eū. ⁊ dixit marco. Non ne tibi dixi egredere vt videat te mater tua. Et dixit ei marcus. Egressus sum iuxta verbum tuuz pater. Uerūtā rogo te ne mibi vltra dicas vt exeā: nec obediēs tibi videar eē. egressus aūt senex dixit matri eius. Ipse ē qui exiuit advos⁹ ⁊ salutauit vos dicens. Sani estote: ⁊ consolatus est eam senex ⁊ eaz discedere fecit. ¶ Uenerūt aliq̄s quattuor fratres de scitbia ad abbatē pambo: vestiti pelliceis tunicis: ⁊ indicauit vnusquisq⁹ eoz virtutē alteri⁹. Nō ꝑsenti eo de quo loquebaťur. Unus nanq⁹ ex eis ieiunauit multū: alter vero nibil possidebat: tertius autem babebat plurimam cbaritatem. de quarto vero dicebant: q⁹ viginti duos annos baberet in obediētia permanens sentoris Respondit autem eis abbas Pambo dicens. Dico vobis quia istius virtus maior est q̄ ceteroz um: quia vnusquisq⁹ vestrum virtutem quam possidet voluntate ꝓpria retinuit. Hic autem voluntatem suam abscindēs alienе se voluntatis seruum fecit. Tales enim veri confessores sunt fi vsq⁹ ad finem ita permānserint. ¶ Uenit quidam ad abbatem Sisoy tbebeum volēs fieri monacbus. Et interrogauit eum senex. Si quid baberet in seculo: ⁊ ille dixit: babeo vnum filium ⁊ dixit ei senex. Uade iacta eum in flumen: ⁊ tūeris bonus monacbus. Qui cum abijsset ꝓiecere eum in flumen. misit senex vnum de fratribus qui ꝓbiberet eum. Qui cum vellet iactare puerum: dixit ei frater. Quiesce. Quid facis? Et ille respondit. Abbas mibi dixit: vt ꝓiiciam eum: ⁊ dixit ei frater. Sed iterum abbas dixit. Non ꝓiicias eum. Ille autem relinquens filium suum venit ad senem: ⁊ factus est ꝓbatissimus monacbus. Dicit sancta fin cletice. Quia in congregatione cuilibet conuersanti magis obedientiam q̄ cōtinentiā ꝓponim⁹: q̄m continentia arrogantiā bz: obedientia aūt bumilitatem cōgruā pollicet. Dicit iterū que supra. Oportet nos cū discretione aīam gubernare: ⁊ in cōgregatione manentes: non que nostra sunt querere: ne q̄s seruire ꝓprie voluntati: q̄m velint exilio relegati nostra dedimus vni ꝑm fidem patris: a rebus secularibus alienati. Unde ergo egressi sumus: nibil vltrius requiramus. Illic enim gloriam habuimus illic abundantiam cibo: um: bic autem est etiam panis ipsi⁹ inopia. ¶ Dixit abbas Iperitius. Quia

ministeriū monachi est obediētia: quā qui possidet quicquid poposcerit a deo ipetrabit: ⁊ cuz fiducia crucifixo astabit. Etenim dñs sic venit ad crucē: factus scilz obediēs vsq⁹ ad mortē. Dicebant senes. Quia si bz quis in aliquo fidē: ⁊ tradiderit se ei ad subiectionē non dz intēdere in mādata dei: sz patri suo spūali oēm voluntatē suā cōmittere q⁹ illi ꝓ oia obediēs nō incurrit peccatū apud deū. ¶ Dicebāt senes: q⁹ ista querit deus a xpianis: vt obediat q̄s diuinis scripturis: q̄m inde accipiet loquendo: ⁊ agendo: formā vt cōsentiat ꝓpositis ⁊ patribus ortbodoxis. ¶ Frater quidā de scitbia vadēs ad mesem applicuit ad quendā senē magnum: ⁊ dixit ei. Dic mibi abba q̄d faciā pergens ad metendū. Rñdit ei senex. Et si tibi dixero acq̄sces mibi. Rñdit ei frater. Etiā obedio tibi. Dixit ei senex. Si mibi acquiescis surgēs vade ⁊ renūcia messi buic: ⁊ veni. dicā tibi q̄d facias. Ille aūt frater renunciauit messioni: ⁊ venit ad senē. Dixit aūt ei senex. Intra cellā tuā: ⁊ fac quinquaginta dies cōtinuos: semel comedēs in die panē cū sale ⁊ iterum indicabo tibi aliam rē. Et fecit sic: ⁊ rursus venit ad senē. Senex aūt videns q⁹ vir operarius esset dixit ei: quō oportet eū esse in cella sua. Et discedens frater in cellaz suā ꝓstrauit se ꝓnus in terrā tres dies ⁊ tres noctes ploians in cōspectu dñi. Post boc vero cum diceret ei cogitationes sue exaltatus es: magn⁹ factus es. ipse tēperans vitia cogitationū suaz bumiliter reuocabat culpas suas in cōspectu suo dicens ⁊ vbi sunt oia illa peccata mea que feci? Si aūt iterū in cogitatione eius ascendebat: q⁹ multū negleꝛ erat de mandatis dei: dicebat ⁊ ipse intra se. Si erbibeo paruū seruitiū deo meo, ⁊ credo q⁹ faciet mecum miam. Hoc igit mō cū deuicisset spūs malarū cogitationū. appuerunt ei maligni spūs visibiliter dicentes. Turbati sum' a te ⁊ dixit eis. Quare ⁊ dixerūt. Quia si te exaltam': recurris ad bumilitatem: si vero nos te bumiliam': tu te erigis in altuz. Dicebant, quidā senes. Quia nibil sic querit de' ab bis qui ꝓximitias babent ꝙersatiōis: q̄ obedientie labore. ¶ Senex quidā solitari⁹: babuit quēdā ministrū manentē in possione. Cōtigit aūt semel vt tardante ministro deficerēt necessaria seni. ⁊ cū tēpus interc̄ssisset. ⁊ nō veniret minister ille defecerunt ēt que necessaria babebat senex ad victum: ⁊ q̄ operarer manibus suis. Qui cū affligeret non babēdo q̄ laborare neq⁹ vnde viueret: dixit discipulo suo vis ire ad possessiones illā ⁊ vocare nobis ministrum qui solet afferre que opus sunt nobis, ⁊ ille rñdit. Q̄ iubes facio. Differebat aūt adbuc senex non ꝑsumēs mittere fratrem ⁊ cū diu sustineret ⁊ tribularenť nō veniente ministro dixit iterū senex ad discipulū suū. Uis ire vtq⁹ ad possessiones ⁊ adducere eū. ⁊ ille rñdit. Quod vis facio. Timebat ēt discipulus. ille descēdere ad possessionem ne scandalizaret ꝙaliunde: sed ne inobediēs esset patri suo acquieuit abire. Dixit aūt ei senex. Credo ī deū patrum meoz: q⁹ ꝓteget te ab oi temptatiōe. Et facta oratione direxit eū. Uenies aūt frater in possessionē requisiuit vbi maneret minister ille: ⁊ inuenit hospitiū eius. Contigerat aūt eum cū suis oib⁹ ad memoriā parentū suoz extra possessionē iueniri excepta vna filia eius quo pulsante ianuam: filia audiuit ⁊ venit ad hostiū ⁊ aperuit ei. Et cum interrogaret eam de patre suo illa boztata est eū vt intraret hospitiū simul ēt trabebat eū. Ille vero nō acquiescebat intrare. Sed cū diu eū cogeret ꝓ aluit eū introducere ad se: ⁊ cōplexata est eum. ⁊ cepit illicitare ad cōmixtionē corporis sui. Ille aūt videns se trabi ad luxuriā ⁊ cogitationib⁹ ꝑofundi ingemiscens clamabat ad dñm dicens. Dñe ꝓpter orationes patris mei libera me in boza ista. Hoc cū dixisset subito inuentus est ad flumen ꝑgens ad monasteriū: ⁊ restituť est illesus ad abbatē suū. ¶ Duo fratres carnales venerūt habitare in monasteriuz quoddā ex q̄bus vnus erat ꝓclare cōtinentie alter obedientie magne. Qui dicebat ꝑ. Fac boc ⁊ faciebat, manduca mane ⁊ māducabat. de qua re magnā opinionē in mōasterio babebat q⁹ ita obediēs existebat. Punctus aūt est inuidie mucrone frater eius ille cōtinens aduersus eū ⁊ dixit in semetipso. Ego ꝓbabo eum si bz obedientiā. Et accedens ad patrez monasterij: dixit ei Mitte mecū fratrē meū vt eamus alicubi: ⁊ dimisit eos abire: ⁊ assumēs cū frater ille abstinens: voluit eum tēptare: Et cuz venissent ad flumē vbi erat multitudo cocodrillorum: dixit ei. Descende in flumē ⁊ transi. Et ille mox descendit. Uenerunt aūt cocodrilli ⁊ lingebant corp⁹ eius. in nullo ledentes eū. Quod cū vidisset frater eius dixit ei. Ascende de flumine: ⁊ cū iter agerent inuenerunt corpus humanū mortuū iacens in via. Tunc dixit abstinens frater ad fratrē suum. Si babuissemus aliquid vetustū iactaremus sup corpus illud. ⁊ rñdēs frater ille obediēs dixit. Magis oremus ⁊ forsitā resurget. Et stantibus ad orationem atq⁹ orātibus surrexit mortuus ille Quo facto gloriatus est ille abstinens frater: ⁊ dixit. ¶ Ꝓ continentia mea surrexit mortuus bic. Oia aūt hec revelauit deus abbati monasterij eoz ⁊ qualiter temptauerit fratrē suū de cocodrillis: ⁊ quō suscitatus fuerit mortuus Et cū venissent in monasteriū: dixit abbas abstinēti illi. Quare ita fecisti fratri tuo: ecce tū ꝓpter obedientiā eius surrexit mortuus ille. ¶ Alter quidam secularis vite babens tres filios renūciauit seculo: ⁊ venit ad monasteriū relinquēs filios suos in ciuitate. Et cum fecisset tres annos in monasterio: ceperunt ei cogitationes sue filios ad memoriam frequenter adducere: ⁊ contristabatur ꝓ eis valde. Neq⁹ enim dixerat abbati filios se babere. Uidens autem abbas eum tristem dixit ei. Quid babes quod tristis es. Et narrauit ei q⁹ tres filios baberet in ciuitate: ⁊ quia vellet eos ad monasteriū eius adducere. Ꝑcepit autez abbas vt adduceret eos. Qui cum perrexisset ad ciuitatē

a / matrē videt inmgnitg ab ea. b 4or. frēs habetes 4or. tutes.

c obediēcia ꝓma impetrauit et triumpho my fiduia a Abbit.

lignm aridum vi rexit et fructifi rauit

ligat leenaz.

scribēs lraz o: nō ꝓferit vocalg.

d liberatum ab furia.

e duo frēs yng cō tinēs alter obe diēs.

f tetat eū ad flumē vbi roco dili erant

g suscitat mortuus.

inuenit duos ex eis iam fuisse defunctos: vnū vero solū modo remāsisse. Quē assumēs venit ad monasterium: ⁊ requirens abbatē non eum inuenit illic. Interrogauit aūt fratres vbi esset abbas ⁊ illi dixerunt: Usq; ad pistrinū perrexit. Ille vero tollens filiū suum quē adduxerat abijt in pistrinū: ⁊ videns eū abbas venientē salutauit ⁊ tenens infantē quē adduxerat ampleratus est eū: ⁊ osculabat. Et dixit patri eius. Amas eū: ⁊ ille dixit. Etiam. ⁊ rursus dixit ei. Omnino diligis eū. Et rñdit ēt. Hec audiens abbas dixit ei. Tolle ergo si amas eu: ⁊ mitte eum in furnū: sic mō dum ardet furnus: ⁊ tenēs pater filiū suum iactauit eū in furnu: ardentē statim q̄ factus est furnus velut ros: ex qua re acquisiuit gloriam in tpe illo: quēadmodū Abraam patriarcha. ¶ Dixit quidaz abbas senex. Quia frater qui ad obedientiam patris spūalis animā dederit: maiorē mercedē bz q̄ ille q̄m beremo solus recesserit. Dicebat aūt. Quia narrauit aliquis patruz vidisse se quattuor ordines in celo: quoz. Primꝰ ordo erat boūm infirmoz ⁊ gratias agētiū deo. Scōs ordo hospitalitatē sectantiū: ⁊ instanter ministrantiū in bis. Tertius ordo in solitudine cōuersantiū ⁊ nōvidentium boies. Quartus ordo eoz qui ad obediē dum spūalibus patribus se subijciunt ꝓpter domiuum deū. Utebaē aūt ordo obedientiū torque aurea ⁊ corona: ⁊ maiorē q̄ alij gloriaz babebat. Ego autem dixi ei qui mibi ostendebat oīa hec. Quō iste ordo qui paruus est maiorē q̄ alij gloriā bz? Et rñdens dixit mibi. Quia qui hospitalitatē sectanē p̄m ꝓpriam voluntatem idipsum faciunt similiter ⁊ qui in beremo se obligant arbitrio suo de seculo recesserunt: bic aūt ordo qui se ad obedientiaz dedit oēs voluntates suas abijciens pendet ad deum ⁊ ad iussionem spiritualis patris: ꝓpterea ⁊ maiorez gloriam p̄e alijs habet. Quapropter o fili bona est obedientia que ꝓpter deuz fit. ¶ Intendite ergo filij virtutis buius aliquod ex parte vestigiū. O bedientia est salus omnium fidelium ⁊ omnium virtutum. O bedientia est regni celoz: inuentrix. O bedientia celos aperiens est: ⁊ hominem de terra eleuans. O bedientia cohabitatrix est angelox. O bedientia sanctorum omnium cibus est. Ex hac enim multi ablactati sunt: ⁊ per banc ad perfectionem p̄ uenerunt.

¶ Explicit liber de obedientia.

¶ Incipit liber de bumilitate.

Abbas Antbonius deficiēs in consideratione pfunditatis iudiciorum dei postulauit dicēs Dñe quomodo aliqui puo tempore vite sue moriūtur: ⁊ alij vltra decrepitam veniūt senectutem: ⁊ quare quidam egeni sūt ⁊ alij facultatibus ditant: ⁊ quō iniusti opulēti sūt iusti vero pauptate p̄munt? Et venit ei vox dicēs. Antboni ad teip̄m intende bec em̄ iudicia dei sunt ⁊ te scire ea non p̄uenit. ¶ Dixit abbas antbonius abbati pastori. Hoc est magnū opus bois: vt culpā suā sup se vnusquisq; ponat coraz dño ⁊ expectet tēptationē vsq; ad vltimū vite sue tp̄s. Dixit itez abbas Antbonius: vidi oēs laqueos inimici tēsos: ⁊ terra: ⁊ ingemiscēs dixit: quis putas transiet istos: ⁊ audiui vocē dicentē. Ibumilitas. Uenerūt aliq̄ senes ad abbatē antbonū: ⁊ erat cum eis ēt abbas Josepb. Uolens aūt abbas antboni⁹ probare eos mouit sermonē de scripturis sanctis: ⁊ cepit iterrogare a singulis quid esset boc: aut illud verbū ⁊ singuli ei dicebāt put poterāt. Ille aūt dixit. Neqd̄ inueniſtis. Post oēs vero dixit abbati Josepb. Tu quō dicis esse verbū boc: ille rñdit nescio: ⁊ ait Antbonius. Tu solus inquit inueniſti bumilitatis ianuā. Astiterunt aliq̄ abbati arsenio demones in cella sedenti ⁊ tribulabant eū. Supuenerunt autez ⁊ fratres qui ei ministrare soliti erant: ⁊ stātes extra cellā audiebant eū clamantē ad dñm ⁊ dicentem: dñe non me derelinquas: q̄ nibil boni feci coram te: sed p̄sta mibi p̄m benignitatē tuā saltē mō babere bene viuendi principia. ¶ Dicebāt de eo qui supra. Quia sicut dū in palatio esset: nemo meliozibus vestimentis eo vsus est: ita vt dū in cōuersatione moraref nemo eo vilioribus vtebaē. Cū interrogaret aliq̄ abbas arsenius quendā senem egyptiū de cogitationib⁹ suis. alius videns eū dixit Abba Arseni. Quō tu qui tante eruditōis es in latina lingua ⁊ greca rusticū istū de cogitationib⁹ suis interrogas Et ille respondit. Latinā quidā ⁊ grecā eruditōez q̄tum ad seculū apprehendi: sed alphabetū rustici illius necdū discere potui. Dicebant senes q̄ dederint quidā fratribus aliq̄ in scitbia paucas caricas: ⁊ p̄ boc q̄ pauce erant nō transmiserunt ex eis abbati arsenio: ne velut iniuriā patere⁊: ille aūt cū boc audisset nō est egressus iuxta morē ad op⁹ dei cum fratrib⁹ celebrandum dicēs: ex cōicastis meyt nō mibi daretis culogiā quā transmisit dñs fratribus: ex qua ergo nō fui dign⁹ accipe. Quod cuz audissent oēs edificati sunt in bumilitate senis: ⁊ vadens p̄sbyter portauit ei de caricis istis: ⁊ adduxit eum in p̄gregationē gaudentē. Dicebant aūt de eo q̄ nemo potuerit cōprehendere modū cōuersationis eius Sedente aūt eodē abbate arsenio aliq̄s i inferioribus p̄tibus egypti: cū illic ꝑ opportunitates pateref visum est ei derelinquere cellā illā. Et nibil ex ea tollēs dixit discipulis suis Alexādro ⁊ zoilo. Tu Alexander ascende nauē: ⁊ tu zoile veni mecū vsq; ad flumē: ⁊ quere mibi nauiculā in alexandriā cuntē ⁊ ita nauigabis ⁊ tu ad fratrē tuum. zoilus autē turbatus ē in verbo suo ⁊ tacuit atq; ita diuisi sunt ab inuicē. Descēdit aūt senex circa ptes alexādrie ⁊ egrotauit egritudine magna. Discipuli aūt eius dicebāt ad inuicē. Putasne aliqs nostrū p̄tristauit eum. ꝓpterea diuisus est a nobis: ⁊ nō inueniebāt in se ingratitudinis cām: neq; q̄ inobediētes ei aliq̄ fuissent. Cumvero sanus factus fuisset senex dixit ad semetipsum. Uadā ad patres meos: ⁊ ita navigans venit in locum qui dicit petra vbi erant supradicti ministri eius. Cuz vero esset iuxta flumen puella quedā ethiopissa veniēs tetigit melotē eius senex aūt increpauit eā. Illa vero dixit. si monach⁹ es vade in montē. Cōpunctus autē in bocverbo senex dicebat ad semetipm. Arseni si monach⁹ es vade in montē. Et inter bec occurrerunt ei alexander ⁊ zoilus discipuli eius. Et cuz ecidissent ad pedes eius piecit se ēt ⁊ ipse in terrā ⁊ flebāt simul. Dixit aūt senex. Nō audistis q̄ egrotaui. Et dixerunt ei ēt audiuimus ⁊ ille dixit. Et quare non venistis videre me: ⁊ dixit Alexander. Quia diuisio tua a nobis non fuit tolerabilis: q̄m multi ex ea contristati sunt dicentes. Nisi inobedientes fuissemus sentire quaq̄ se separasset a nobis: ⁊ dixit ei senex. ⁊ ego cognoui q̄ boc dicere⁊: sed cū itez dicturi sunt boies q̄ nō inueniēs columba requiē pedibus suis reuersa est ad Noe in arcbam. In boc ergo verbo curati sunt animi discipulox eius: ⁊ p̄manserūt cū eo vsq; ad vltimum vite sue tp̄s. Quo morti appropinquāte turbati sunt: ⁊ dixit eis. Nodum venit boza: cum aūt venerit indicabo vobis. Judicari autē babeo vobiscū ante tribunal xp̄i si permiseritis quenq̄ de corpore meo aliquid facere: ⁊ illi dixerunt. Quid ergo faciemus: q̄ nescimus mortuū vestire vel sepelire: ⁊ dixit senex. Nescitis mittere funē in pedē meū ⁊ trabere in montē. Cum aūt traditurus esset spm viderunt fratres eū flentē ⁊ dicunt ei. In veritate tu times mortē p̄: ⁊ dixit eis. In veritate em̄ timor qui in bac boza mibi est semp fuit i me ex quo factus sum monachus: ⁊ timeo valde. Atq; ita in pace obdormiuit Ille autē sermo semp in ore illius erat. Arseni ꝓpter quid existi. Loqui me semper penituit: tacere nunq̄. ¶ Audiens aūt abbas pastor q̄ ab bac vita discesserit Arsenius lacbrymatus est ⁊ dixit. ¶ Beat⁹ es abba Arseni: q̄ fleuisti te met ipsum in seculo isto. Qui enim se in boc mundo nō fleuerit sempiterne ploz̄abit illic: siue igitur volūtarie bic: siue illic tormentis cogentibus impossibile est non flere. Narrauit abbas daniel abbati Arsenio q̄ nunq̄ voluit loqui de questiōe aliqua scriptura: cū posset magnifice loqui si vellet: sed neq; epistolam cito scripsit ad aliquē. Oñ aūt ad cōuentuz post aliquantū tp̄is veniebat post colūnā sedebat: ne quis videret faciē eius ⁊ ne ipse attēderet alii. Erat autē visio eius angelica sicut iacob: canis ornatus crinibus: elegans corpore ficcus. tamen. Habebat autem barbam p̄lixam omnino attingentem vsq; ad ventrem eius. Pilt oculorum eius p̄ nimio eius fletu ceciderant: longus autez erat: sed senio longinquo curuatus. Mortuus est aūt annorum nonagintaquinq̄. Hic fuit in palatio diue memorie theodosij maioris qui fuit pater arcbadij ⁊ bonorij annos quadraginta: ⁊ decem annos in loco qui dicitur tbroben supra babyloniam contra ciuitatem membis. ⁊ tres annos in canopo alexandrie: ⁊ alios duos annos reuertens iterum in tbroben fecit: ⁊ ita dormiuit consūmans in pace ⁊ in timore dei cursum suum vir bonus ⁊ plenus spiritu sancto ⁊ fide. ¶ Narrauit aabas Jobannes: quia abbas Anub ⁊ abbas Pastor ⁊ residui fratres eorum ex vno vtero nati: monachi fuerunt in scitbia ⁊ quando venit illuc gens mazicorum: ⁊ desolauerunt locum ipsum: primo discesserunt illinc: ⁊ venerunt in locum qui dicitur tb remitbym donec deliberarent vbi habitare deberent ⁊ manserunt illic in templo quodam antiquo: paucos dies. Dixit autem abbas Anub abbati Pastori. Ostende charitatem vt tu ⁊ fratres tui ⁊ singuli seorsum habitemus: ⁊ non veniamus ad nos inuicem bebdomada bac. Et respondit abbas Pastor. Faciamus qualiter vis Et fecerunt sic. Erat autez ibi in templo statua lapidea ⁊ surgebat quotidie abbas Anub. ⁊ faciem statue illius lapidabat: vespere autem dicebat. Ignosce mibi. ⁊ tota bebdomada ita fecit. Die autem sabbato occurrerunt sibi inuicem: ⁊ dixit abbas Pastor abbati Anub. Uidi te abba bebdomada ista lapidantem faciem statue buius. ⁊ iterum penitentiam agentez apud eam. fidelis autem bomo bec non facit. Et respondit senex. Banc rem ego propter vos feci. Quando me vidistis lapidantem faciem statue illius. an locuta est aliquid: an furuit? Et dixit abbas Pastor. Non. Iterum quando apud eam penitentiam egi: an turbata est: aut dixit. Ignosce? Et respondit abbas pastor. Non. Et ille dixit. Ergo ⁊ nos q̄ sumus septem fratres: si vultis vt maneam⁹ simul efficiamur velut statua bec que contumelijs affecta non conturbatur: si autem non vultis ita fieri: ecce quattuor ingressus sunt templi buius: vnusq̄sq̄ qua vult exeat: ⁊ quo vult vadat. Illi autem bec audientes prostrauerunt se in terram: ⁊ dixerunt Anub. Quomodo iubes pater ita fiat: obediemus tibi in oībus que dixeris nobis. Postea autem retulit abbas Pastor dicens. Quia manducamus simul omni tempore vite nostre. operantes ⁊ facientes oīa sm verbū senis: quodcunq̄ dixerit nobis. Constituit aūt vnum ex nobis dispēsatorē: qui q̄cunq̄ nobis apposuisset: manducabamus: ⁊ impossibile erat vt diceret aliquis ex nobis: affer aliud aliquid: aut diceret: nolo illud manducare: ⁊ sic trāsiuimus omne tempus vite nostre cum quiete ⁊ pace. ¶ Dicebāt de abbate Ammone. Quia venerūt quidā ad eum petentes vt iudicaret inter eos. Senex aūt dissimulabat. et ecce quedā mulier ad aliā mulierem iurta se stantem dicebat. Senex iste fatuus est. Audiuit eam senex: ⁊ vocans illaz ad se dixit ei. quantos labores putas sustinui in solitudinibus diuersis: vt acquirerē fatuitatem istam: ⁊ propter te bodie ꝓditur⁹ sum. ¶ Narrauerunt de ep⁹

a demõ fuit tõma q machabeꝰ ieju nãdo vigilãdo ꝙ tñ vñ cit. humilitate machabeꝰ

monachus fatty episcopꝰ q̃re non poterat ꝑ vare virgo respmꝫ.

ciuitatis q̃ vocatur Oxirincus nomine abbas afus: quia cum esset monachus: nimis dure tractauerit vitaz suam: ⁊ cum factus esset episcopus voluit ipsa duritia vti in ciuitate quã i deremo habuerat ⁊ non p̃eualuit. Idcirco p̃strauit se in cõspectu domini dicẽs, Putasne domine ꝓpter episcopatum discessit a me gratia tua. Et reuelatuz est ei q̃ non: sed quia tunc solitudo erat: ⁊ cũ non esset homo deus tuus susceptor erat: nunc aũt hic in seculo es vbi homines auxiliant tibi. ¶ Dixit abbas Daniel: quia erat in babylonia filia cuiusdaz p̃incipis demonium habens. Pater autem eius diligebat monachum quẽdam. Dixit autẽ ei monachus ipse, Nemo põt curare filiam tuaz: nisi quos scio solitarios: ⁊ si perrexeris ad eos: non acquiescent hoc facere ꝓpter humilitatẽ. Sed hoc faciamus vt quando veniunt afferentes venalia que operãtur: dicatis vos emere velle quod vẽdũt: ⁊ dum venerint ad domuz p̃cium accepturi: dicem⁹ eis vt faciant oratiõnẽ: ⁊ credo quia saluabitur filia tua. Exeũtes ergo in plateam inuenerunt vnum discipulũ senis sedentem vt venderet sportas suas: ⁊ tulerunt eum secum in domum: vt quasi p̃cium sportarũ acciperent cum intrasset monachus ille in domũ: venit puella illa q̃a demonio vexabatur: ⁊ dedit alapã monacho illi. Ille autez conuertit ei ⁊ alteram maxillam sm̃ diuinum p̃ceptum. Demon coactus clamare cepit, O violentia mandatorum iesu xp̃isti expellit me hinc: ⁊ statim mundata est puella illa. Cum autẽ venissent ad senes: indicauerũt eis quod fuerat factũ: ⁊ glorificabãt deũ ⁊ dixerũt, Cõsuetudo est dyabolice superbie: humilitate mandatorum iesu xp̃isti cognuere. Dicit abbas euagrius, P̃incipiuz salutis est: si teipsum redargnis. ¶ Dixit abbas Serapion: quia multos labores corpales feci plus q̃ filius meus zacharias: ⁊ non puenit ad mẽsuram humilitatis ⁊ taciturnitatis eius. ¶ Abbas moyses dixit fratri zacharie, Dic mibi quid faciaz? Ille aũt hoc audiẽs: iactauit se p̃nous in terram ad pedes eius dicẽs, Tu me interrogas pater. Dixit ei senex, Crede mibi fili zacharia: q̃ vidi spiritũ sanctũ descẽdẽtẽ in te: ⁊ ꝓpterea cõpellor interrogare te. Tunc tollẽs zacharias cuculla suã de capite suo misit illam sub pedibus suis: ⁊ p̃culcans eã dixit: nisi ita cõculcatus fuerit homo: non põt monach⁹ esse. Dixit abbas pastor, Quia interrogauerat abbas Moyses fratrẽ zachariam: tpe quo moriebatur dicens, Quid vides: ⁊ ille dixit. Nihil melius q̃ tacere pater. ⁊ dixit ei, Fili verum est: quia tacere bonum est: hoc a autẽ mortis eius sedens abbas Isidorus respexit in celum ⁊ dixit, Letare letare fili mi zacharia: quia aperte sunt tibi ianue regni celorũ. ¶ Sancte memorie Theophilus episcopus alexãdrinus: venit aliquãdo ad montẽ Nytrie: ⁊ venit ad eum abbas mõtis illius: ⁊ dixit ad eum episcopus, Quid amplius inuenisti in vita ista pater. Et rãdit ei senex, Culpare ⁊ reprehẽdere meipsum fine cessatione: ⁊ dixit ei episcopus, Non est alia via sequẽda nisi hec. Quando abbas Theodorus cum fratribus manducabat: accipiebat calices cum reuerẽtia ⁊ taciturnitate: nec dicebant: sicut mos est ignosce. Dixit autem abbas Theodorus, Perdiderunt monachi ingenuitatẽ suam: ⁊ nõ dicunt ignosce. ¶ Dicebant de eodem abbate Theodoro: quia cum factus esset dyaconus: in scitbia non acquiescebat ministrare ⁊ huc atq̃ illuc fugiebat: ⁊ iterum senes adducebant eum dicẽtes, Non derelinquas ministerium tuũ. Dicit autẽ abbas Theodorus, Dimittite me ⁊ deprecor deum: ⁊ si ostẽderit mihi, q̃ si debeo stare in loco ministerij huius faciam. Et dum deprecaret deũ dicebat, Si voluntas tua est domine vt stem in hoc ministerio demõstra mihi. Et ostẽsa est ei colũna ignis de terra vsq̃ ad celum ⁊ vox sonuit dicẽs, Si potes fieri sicut colũna hec: vade ministra. Ille autez audiẽs statuit apud se nullatenus acq̃escere ministrare. Qui cum venissent ad ecclesiam penitẽtiam apud eum egerũt fratres dicẽtes, Si nõ vis ministrare vel saltim calicẽ tene. ⁊ non acquieuit dicẽs, Si me non dimittitis discedam de loco isto. ⁊ ita discesserunt ab eo. Dicebat abbas Johannes breuis, Quia ianua dei est humilitas ⁊ patres nostri per multas contumelias gaudẽtes intrauerunt ciuitatẽ dei. ¶ Dixit iterum qui supra, Quia humilitas ⁊ timor dei: superãt virtutes. Dixit abbas Johannes thebeus q̃ dz monach⁹ ante omnia humilitatẽ habere: hoc est enim p̃mũ saluatoris mãdatũ dicẽtis, discite a me: quia mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ alibi, Beati paupes spũ: q̃m ipsorum est regnum celoz. ¶ Collecti sunt aliquãdo fratres q̃ habitabant in scitbia: ⁊ ceperunt intra se querere de Melchisedech sacerdote. Obliti sunt autem vocare abbatem coprem. Postea aũt vocãtes eum: interrogabant eũ de ea dẽ q̃one. Ille aũt tundẽs tertio os suuz dixit, Ueb tibi copres: quia quod tibi mandauit deus vt face res: dereliquisti: ⁊ q̃ a te nõ requirit: illa scrutari p̃sumis. Hec audiẽtes fratres fugerunt singuli i cellas suas. ¶ Narrauit aliquando de seipso abbas Macharius dicẽs, Quando eram iuuenis: ⁊ sedebam in cella mea: tenuerunt me ⁊ fecerunt me clericum inuitum. Et cuz nollẽ acquiescere ad ministrãdum: fugi ad alinz locũ: ⁊ venit ad me quidam secularis quidẽ homo: sed vita religiosus, ⁊ tollebat a me opus quod faciebã manibus meis: ⁊ ministrabat mihi que necessaria erant. Contigit autẽ tẽptante dyabolo vt virgo q̃dam in vico suo viciata lapsum incurreret: ⁊ cũ in vtero habere cepisset interrogabatur quis eẽt de quo in vtero haberet. Illa autẽ dixit: q̃ hic solitarius est qui mecũ dormiuit. Exeũtes aũt de vico illo comprehẽderunt me: ⁊ adduxerunt ad vicum: ⁊ appenderunt in collo meo cacabas ollas: ⁊ ansas vasorũ: ⁊ miserũt me circuire per vicum: ⁊ per viam ducebãt dicẽtes. Hic monachus corrupit filiam nostram tollite tollite eum. Et cecidi

a machario imponitur reime et Ego nõ pt parere q̃ imposuit reime.

derũt me pene ad mortẽ. Supueniens aũt quidam senũ dixit. Quãdiu monachũ istũ ceditis peregrinũ? Ille aũt q̃ mihi solebat ministrare necessaria: se quebaꝫ retro cũ verecundia: etenim ⁊ ipsuz cõtumelijs multis affecerũt dicẽtes, Ecce solitarius monachus cui tu testificabaris: quid fecit? Et dixerunt parẽtes puelle illius. Quia nõ dimittemus euz: donec fideiussorẽ p̃beat: qui pascat eã: ⁊ dixit illi q̃ mihi ministrare solebat: ⁊ fidẽ dedit. Et reuersus sum in cellã meã: ⁊ dedi ei quãtas habui sportellas dicẽs. Uẽde eas: ⁊ da illi mulieri mee mãducare, dicebam aũt in animo meo, Macbari ecce inuenisti tibi mulierẽ opus habes mõ amplius laborare: vt pascas eam. ⁊ opabar non solũ in die: sed ẽt in nocte ⁊ trãsmittebã ei. Cũ aũt venisset tps infelici illi vt pareret: arctabaꝫ p̃ plurimos dies: ⁊ nõ pariebat. Dicũt ergo ei, Quid ẽ hoc. At illa dixit, Ego scio quare ista patiar. Et interrogata a parẽtibus suis quare. Rndit, Quia monacho illi crimẽ illud imposui ⁊ falsẽ implicaui eum cum iste nõ habeat culpam sz inuenis ille talis hoc fecerit. Audiẽs aũt hec verba minister me⁹ gaudẽs venit ad me: ⁊ dixit, Quia non potuit parere puella illa: donec cõfiterer: quia tu nullũ crimẽ in ea habuisses: sz quia mẽtita sit aduersum te. ⁊ ecce oẽs habitatores vici illi⁹ volũt venire huc ad te: glorificaturi deum ⁊ penitẽtiã apud te acturi. Ego autẽ audiens ista a ministro meo ne affligerẽt me homines surrexi: ⁊ fugi huc in scitbiã: ⁊ hoc est principiuz cause ꝓpter quam hic habitare cepi. ¶ Preterieꝫ aliq̃n abbas Macharius a palude ad cellã suã: ⁊ reuertens portabat palmulas ⁊ ecce occurrit ei dyabolus in via cuz falce mestoria. Voluit aũt ꝑcutere euz de falce illa: ⁊ nõ potuit. Et dixit ei multã violẽtiã patior a te macbari q̃ non possum p̃ualere aduersuz te: ecce ẽm quicq̃d tu facis ⁊ ego facio, ieiunas tu: ego penitus non comedo: vigilas tu ego oĩno non dormio. Unuz est autem solum in quo me superas: ⁊ dixit ei abbas macharius, Quod est illud ⁊ rndit dyabolus. Humilitas tua. p̃ quã non p̃ualeo aduersum te. ¶ Perrexit aliq̃n abbas Mathois de raytu in partibus gebalẽ. Erat autẽ cum eo frater eius. Et venit eps loci illius ad memoratũ senẽ: ⁊ fecit eum p̃sbyterum. Quum gustarẽt simul dixit eps. Ignosce mihi abba q̃ nunc scio q̃ nolueris banc rem: sz vt benedictionẽ tuam acciperem: p̃sumpsi hoc facere. Dixit ei senex cum humilitate ⁊ animus meus modicum volebat hoc. Uerũtamẽ in hoc graviter fero q̃ compelloz separi a fratre meo q̃ mecũ est. neq̃ ẽm sufficio oẽs oznes quas simul faciebamus iplere. Et dixit eps. Si scis q̃ dignus est, ego ipm ordino: ⁊ dixit ei abbas Mathois equidẽ si dign⁹ est nescio: vnuz autẽ scio q̃ melioz me est. Ordinauit aũt ⁊ ipm episcopus ⁊ ita vtrq̃ recesserunt de bac vita: vt nunq̃ se ad sacrificandum oblationẽ altario p̃rimarẽt. Dicebat aũt senex, Credo in deum q̃ fortitan non sustineam graue iudicium ꝓpter ordinationez quam ordinatꝰ nõ audet gerere p̃humilitate vide q̃ facer dotibꝰ nr̃is.

fuscepi: dum oblationẽ nõ audeã ꝓsecrare: boc enim officium illoz est: qui sine q̃rela viuũt. Dixit autẽ ab bas Mathois, Quantum se homo approximat ad deum: tm̃ se peccatorẽ videt. Esaias em̃ ꝓpheta videns dom̃: miserum se ⁊ immundũ dicebat. Nãvir labijs pollutus sum. ¶ Dicebãt de abbate Moyse. Quia cũ factus eẽt clericus imposuerũt ei bumerale: ⁊ dixit ei archiep̃us: ecce factus es candidatus abba Moyses. Et ille rndit, Putas defocis domine aut intus? Uolẽs aũt eps euz ꝓbare dixit clericis, Cũ intrat abbas Moyses ad altare expellite eum ⁊ se quimini eum vt audiatis quid dicat. Cum autez cepissent eum mittere foras dicebant ei, exi foras ethiops. Ille vo egrediẽs dicebat, Bñ tibi fecerũt cinerate ⁊ cacabate quia cum homo non sis quasi te in medio hominum dare p̃sumpsisti. ¶ Cũ abbas pastor in congregatione esset audiẽs de abbate Nesterone desiderauit eum videre: ⁊ mandauit abbati eius: vt mitteret eum ad ipsum. Qui cũ nollet eum solum dimittere: non direxit euz. Post paucos autem dies dispensatoz monasterij rogauit abbatem vt p̃mitteret eum ire ad abbatem pastorẽ: ⁊ diceret ei cogitationes suas. Abbas aũt cum eũ dimitteret dixit ei, Tolle ⁊ fratrẽ istum tecum q̃ mandauit mihi de ipso senex ⁊ non p̃sumẽs eum solũ dimittere distuli vsq̃ modo. Cum ergo veniss̃et dispẽsator ad senem locutus est ei de cogitationib⁹ suis: ⁊ ille sanauit eum responsione sua. Post bec autẽ interrogabat senex fratrẽ illum dicens, Abba nestro quomodo acquisiuisti virtutẽ banc: vt quando immergit tribulatio aliqua in monasterio: non loquaris neq̃ te med iũ facias. Et cuz diu cogeret frater a sene dixit ei, Ignosce mibi abba: q̃ quando intraui in initio in congregationez istam dixi animo meo, Tu ⁊ asinus vnũ estote. Si ergo asinus vapulat et non loquitur iniuriaz patitur nõ respõdet: ⁊ sic tu quẽadmodum in psalmo legit vt iumentum factus sum apud te: ⁊ ego semper tecum. ¶ Dicebant de abbate, Olimpio in scitbia: quia seruus esset ⁊ descẽdebat per singulos annos in Alexandriam portans mercedẽ dominis suis: ⁊ occurrebãt ei ⁊ salutabant euz, Senex aũt aquam mittebat in peluim ⁊ afferebat: vt lauaret pedes dominis suis. Illi autẽ dicebant ad eum, Noli pater me graues nos. Ille vero respõdebat eis, Ego confiteor: quia seruus vester sum. ⁊ gratias ago quia dimisistis me liberũ seruire deo. Sed tamẽ lauo vobis pedes: ecce suscipite mercedes meas. Illi autẽ contẽnebant: ⁊ non acquiescebant. Dicebat ergo eis, Credite mibi: q̃ si nõ vultis recipere mercedes meas remanebo hic. ⁊ seruio vobis. Illi autẽ reuerẽtiam eius habẽtes dabant in potestatẽ eius vt faceret quod vellet. Et reuertentẽ deducebant eum cum bonore p̃bentes ei que necessaria erant vt faceret pro eis agapen ⁊ ex eo factus est nominatus monachus in scitbia. Dicebat abbas Pastor, Quia semp̃ homo humilitatẽ ⁊ timorem dei habẽs respirare dz incessabiliter.

qui mapis homo ad deum accredit eo se ꝓtore bidet.

de abbate moyse ordinato clerico

qñ abbas nestro dixit in tribus linee tacere.

abbas Olimpius ꝑ erat et sms dñis singulis ãnis solebat mercedes.

ficut flatum quē naribus attrahit vel ēmittit. Interrogatus est abba Pastor a quodaz fratre. Quomodo debeo esse in loco in quo habito? Et respondit ei senex. Habeto prudētiā velut aduena in quocunq; loco fueris: ne queras verbum tuum coram te habere potētiam ꝛ quiescis. Dixit iterum: quia si piecerit se quis in conspectu dei ꝛ non ſ. ipsum extulerit: ꝛ miserit post tergum suum propriam voluntatē ferramēta sunt quibus anima opatur. Item dixit: Non metiaris teipsum: sed adbere ei qui bene conuersatur. Dixit iterum: quia frater interrogauit abbatē Alonium dicēs. quid est contēptus? ꝛ dixit senex. Ut sis infra animalia irrationabilia: ꝛ scias quia illa non contēnuntur. Dixit iterum qui supra. quia humilitas terra est in qua dominus sacrificiū fieri mandauit. Rursus dixit: quia si homo ordinē suum custodiat non conturbabitur. Iterum dixit quia sedētibus aliquando senibus ad manducādū stabat abbas Alonius ꝛ ministrabat: ꝛ vidētes laudauerunt. Ille autē omnino nihil respondit: dixit ergo ei quidam secrete: quare non respondisti senibus laudantibus te: ꝛ dixit abbas Alonius: quia si responderem eis: inuenirer delectatus laudibus meis. ¶ Narrauit abbas Joseph quia sedentibus nobis aliquando cum abbate pastore nominauerunt abbatē Agathonē ꝛ diximus ei: inuenis est: quare eum appellas abbatē: ꝛ dixit abbas Pastor: quia os suum fecit eum appellari abbatē. ¶ Dicebant de abbate Pastore: q; nunq; voluisset sermonē dimittere supra verbum alterius senis: sed magis laudauerit semp; que ille dixisset. ¶ Venit aliquando sancte memorie Theophilus epūs Alexandrinus in scitbia. Congregati autem fratres dixerunt abbati pambo. Dic vnū sermonē pābo vt edificetur animus eius in hoc loco. Et rñdit senex. Si in taciturnitate mea non edificatur: neq; in sermone meo edificabitur. ¶ Narrauit frater Pyſtus dicēs. Quia iuimus septē fratres solitarij ad abbatē Sysoy habitantē in insula clismatos: ꝛ cum rogaremus eum vt diceret nobis aliquid. Ille respondit. Ignoscite mihi q; ydiota homo sum sed veni al qñ ad abbatē Or: ꝛ ad abbatē atren: ꝛ erat in infirmitate abbas: quia decē ꝛ octo annis: ꝛ cepi supplicare eis vt dicerēt mihi aliquod verbum: ꝛ dixit abbas Or. Quid tibi habeo dicere. Quicquid vides fac. Deus enim illius est qui sibi vltra q̄ pōt extorquet ꝛ violētiam facit ad omnia. Ibi tamē ambo nō erant de vna prouincia: boc est abbas Or: ꝛ abbas atrē. Fuit autē inter eos magna gratia donec extirpāt ambo de corpore. Abbas aūt atren summe obediēs erat: abbas vo Or multe būilitatis fuit: feci ergo apud eos paucos dies inuestigans virtutē eorum ꝛ vidi mirabile quid: quod fecit abbas Atren Attulerat enim eis quidā piscem modicuz ꝛ voluit illum facere abbas Atren seniori abbati Or. Posuerat ergo abbas Atren cultellum: ꝛ incidebat piscē illum: ꝛ vocauit eum abbas Or dicens. Atrē atren. Ille vero statim dimisit cultelluz in medio pisce incisō ꝛ non pscidit eum. Et cucurrit ad eū ꝛ miratus sum tantā obediētiam eius: quia nō dixit: expecta donec incidero piscē. Dixi autē ego abbati Atren. Vbi inuenisti obediētiam banc. Et ille mihi rñdit. Non est mea: sed illius senis est. Et tulit me dicēs. Veni ꝛ vide obediētiam eius. Coxit ergo modicuz piscē male: ita vt perderet eum voluntarie ꝛ apposuit eum seni ꝛ manducauit nihil loquēs ꝛ dixit ei. Bonum est senex: ꝛ ille rñdit: bonum valde. Post bec attulit ei illud modicum nimis bene coctum ꝛ dixit. Ecce istud pdidi senex male istud coxi. Et ille respondit: etiam modice tibi male exiuit: ꝛ cōuersus ad me ababbas Atren dixit. Vides quia bec obediētia istius senis est: ꝛ exij ab eis: ꝛ quicquid vidi boc feci sm virtutē meaz. ¶ Hec dixit abbas Syloy fratribus. Unus autē ex nobis rogauit eum dicēs. Ostēde charitatem ꝛ dic nobis ꝛ tu vnum sermonē ꝛ dixit. Qui habet quod innumerabile est in scientia: perficit omnē scripturam. ¶ Item alter ex nobis dixit ei. Quid est peregrinatio pater: ꝛ respondit. Tace ꝛ in omni loco quocunq; veneris dic. Nō habeo causam: ꝛ bec est peregrinatio. ¶ Venit quidā frater ad abbatē Syloy in montē abbatis Anthonij: ꝛ loquentibus eis dicebat abbati Syloy. Modo adbuc non pueniſti ad mensuram abbatis Anthonij pr: ꝛ rñdit ei senex. Ego si haberē vnam cogitationē abbatis Anthonij: efficerer tot' velut ignis. Verūtamen scio dominē: qui cum labore pōt ferre cogitationes suas. Iterum aūt interrogauit eum frater ille dicēs. Putas sic persequebatur sathanas antiquos. Et dixit ei abbas Syloy. Modo plus quia tēpus eius appropinquauit ꝛturbat. ¶ Venerunt quidam alij ad eumvt audirent abeo sermonē: ꝛ nihil eis loquebatur sed semper dicebat ignoscite mihi. Videntes autē sportellas eius dixerunt discipulo eius Abrabā. Quid facitis de sportis istis. Et rñdit eis. Huc ꝛ illuc eas expendimus. Hec autē audiens senex dixit. Et syloy binc ꝛ inde manducat. Illi aūt audientes edificati sunt valde in humilitate senis: atq; cum gaudio recesserunt. Frater quidam interrogauit abbatem Syloy dicens. Video meipsum: q; memoria mea ad deum intenta sit. Et dixit ei senex. Non est magnum boc vt mens tua cū deo sit. Magnum aūt est si teipsum videas sub omni creatura: boc aūt ꝛ labor corporalis corrigit ꝛ ducit ad humilitatis viā. ¶ Dixit bea te memorie sincletice. Sicut impossibile est nauem fabricare sine accutis: ita impossibile est hominez sine humilitate saluari. ¶ Dixit abbas Iperitius. Arbor: vite est in excelso: ascēdit ad eam humilitas monachi. Dixit iterum qui supra. Imitare publicanum illum: ne cuz pharisco damneris: ꝛ sequere mā suetudinez Moysi: vt summitates cozdis tui resecans cōuertas in fontes aquarum. ¶ Dixit abbas Osisius. Si fragmē crude tegule in' fundamento mittatur: vbi iuxta fit fluuius: non sustinet vnū diē cocta aūt pmanet velut lapis: ita est homo qui carnalē sapiētiā bz tnō est tēptationū igne excoctus sicut ꝛ Joseph. Huiusmodi em̄ vbo dei resoluit: q; cū initiū fecerit: multis tēptationib' i medio hominū agitat. Bonū ē em̄ vt qs nouerit mēsuras suas ꝛ declinet in initio pōdus: fortes aūt in fide imobiles sunt. Illā de ipso sancto Joseph si velit aliqs loqui: dicet q; nec terrenus erat. Quāto tēptatus in qualipuincia: vbi nec vestigiū erat diuini cult', Bz deus patrū eius erat cū eo: qui eripuit euz ex omni tribulatiōe ꝛ nūc est cū patribus suis in regno celoy. Et nos ergo agnoscētes mēsuras nostras certemus: vt ēm̄ possimus nos effugere iudiciū dei. ¶ Senex quidā erat solitarius vacās in beremo: ꝛ dicebat in semetipso q; pfectus eēt in virtutibus. Hic orauit deū dicēs. Ostēde mihi quid desit pfectioni mee: vt faciā. Volēs aūt deus humiliare cogitationes eius: dixit ei. Vade ad illū archimādritā: ꝛ quicq̄d tibi dixerit. facito. Revelauit aūt de archimandrite illi: anteq; ille veniret ad eū dicēs. Ecce ille solitarius veniet ad te: dic ergo illi vt tollat flagellū: ꝛ vadat ꝛ pascat tibi porcos. Veniens ergo senex pulsauit ostiū: ꝛ ingressus est archimandritam illuz, ꝛ cum se salutassent: sederūt: ꝛ dixit ei solitarius ille qui venerat. Dic mihi quid faciamvt sim saluus: ꝛ dixit ille. Facies quodcūq; dixero tibi: rñdit etiam, ꝛ dixit ei. Ecce tolle flagellum: ꝛ vade pasce porcos. Ibi aūt qui eum nouerant ꝛ audierant de eo: cū audirēt q; porcos pasceret: dicebant. Vidistis illum magnū solitariū de quo audieram', ecce stupuit eo: et': ꝛ a demonio vexat' ꝛ pascit porcos. Vidēs aūt deus humilitatē eius: q; ita patiēter sustinebat approbria hominū: pcepit eum iteruz redire ad locū suum. ¶ Quēdam senē monachum solitariuz homo qui a demonio vexabat' ꝛ fortiter spumabat: pcussit in maxillā. Senex vero cōuertit ei aliam maxillaz. Statim demon non ferēs intendium humilitatis illius mox exiliuit ab eo. ¶ Dixit senex quidam. Quādo cogitatio supbie aut elationis cordis tui intrauerit scrutare conscientiā tuā. Si omnia mandata diuina custodisti: si inimicos tuos diligis: si gaudes in aduersarij tui glorificatione: ꝛ cōtristaris in minoratione eius: ꝛ si cognoscas teipsuz esse inutilē seruum ꝛ omniū peccatorū deteriorē esse. Sed nec tunc ita de te sentias quasi omnia coxeperis sciēs q; huiusmodi cogitatio tua euiuersa resoluet. ¶ Dixit senex cuidaz. Non apponas cor tuum aduersus fratrē dicēs: quia tu illo sobrior ꝛ continētior ꝛ intelligētior es: sed subditus esto gratie dei in spiritu pauptatis: ꝛ p charitatem nō fictam: ne spiritu exaltationis elatus pdas laborē tuum: sz esto spiritali sale cōditus in cbristo. Dixit senex. Quia si quis plusq̄ dignus est: honorat aut laudatur, amplius patiē detrimētum: qui autē omnino non fuerit ab hominib' honoratus: bic in celestibus honorabit'. Frater aliquis interrogauit senē dicēs. Bonū est assidue penitere. Et rñdit ei senex. Vidimus Jesum filiū nauen: q; cū pronus iaceret: in facie apparuit ei deus. Interrogatus senex quare ita inquietaret' a demonib', rñdit. Dico q; arma nostra abiecimus: qd est superbia ꝛ humilitas: patiētia ꝛ pauptas. Frater quidā interrogauit senē dicēs. Si qs frater tulerit ad me ō foris cogitatōes suas: dicā eivt nō eas afferat ad me. et rñdit ei senex. Noli, ꝛ dixit frater. Quare. Rñdit ei senex. q; nec potuim' id custodire: ꝛ ne forte cum dicimus primo ne faciat illud: inueniamur ꝛ nos postea idipm faciētes. Et dixit frater. Quid ergo debz fieri? Et rñdit ei senex. Si volueritis taciturnitatē seruare sufficit primo modus ipse. Interrogat' est quidā senex: quid eēt humilitas, ꝛ ille rñdit. Si peccāti in te fratri ignoueris: anteq; apud te penitētiam agat. ¶ Dixit senex. In omni tēptatiōe nō culpes dominē: sz temetipsuz ꝛ tntū dicēs: q; p peccatis meis bec eucnerūt mihi. Dixit senex. Nunq; preteriui ordinē meū vt altius ambularē: neq; suz aliquādo in humilitate positus. Omnis em̄ cogitatio mea in boc erat vt deprecarer deū: quousq; spoliaret me veterē hominē. ¶ Frater qdā interrogauit senē dicēs. Quid est humilitas. Et rñdit ei senex. Ut bñfacias bis qui tibi male faciunt. Et dixit frater. Ut pueniat homo in hāc mēsuram: quid faciet. Rñdit ei senex. Fugiat eligens taciturnitatem. ¶ Frater aliqs interrogauit senē dicēs. Quod est opus peregrinatōis. Et ille dixit ei. Scio frēm peregrinantē, qui cū inuētus eēt in ecclesia: ꝛ prigisset ibi fieri agapē: sedit ad mēsam vt māducaret cū fratribus. Dixerunt aūt quidam. Istuz bic qs tenuit. Et dixerūt ei. Surge ꝛ vade binc foras. Qui surrexit ꝛ abijt. Alijvo contristari de expulsione ei' egressi sunt ꝛ revocauerunt eū. Post bec interrogauit eum quidā dicēs. Quid putas est in corde tuo, quia expulsus es ꝛ iterū revocatus. Et ille dixit posui in corde meo. q; equalis essem cani. qui quando insectat' foras egredit. quando aūtvocat' ingredit. ¶ Venerunt quidam aliq̄ de thebaida ad quēdā senē babētes secum vnum qui a demonio vexabat' vt curaretur ab illo sene. Senex vo cuz diu rogaretur. Dixit demoni. Exi de factura dei. Et respōdit demon. Exeo. sz interrogo te vnuz sermonē, vt dicas mibi. Qui sunt bedi, ꝛ qui sunt agni. Et dixit senex. Hedi quidem tales sunt qualis ego. agnos vero deus scit. Et audiens demon clamauit voce magna dicēs. Ecce ppter istaz humilitatē tuaz ego exeo. Et exiuit eadē bora. ¶ Manebat quidam monachus egyptius in suburbano constantinopolitane ciuitatis ꝛ dum transieret theodosius iunior impator p illam viam reliquit oēs qui in obsequio eius erant, ꝛ venit solus in cellam eius, ꝛ pulsans ad ostium monachi aperuit ei monachus. Videns aūt eum agnouit q; impator esset. sic tamē suscepit eum tanq̄ vnuz ex officio militantiū. Cum ergo introisset fecerunt orationē ꝛ sederūt. Cepit aūt eum interrogare Imperator dicēs. Quomodo sunt pa

a ſi vat porthos vnaz expn̄ mutacc magna ſuſtinet hoīs ꝓpprobria.
b qd rogitā dus ꝑ ſuſpbiaz.

qd ſit cōtēptus

ſiſoy humilitas

atren ſobediētia ſūma et abbatis cōr humilitas.

x

r ſine humilitate ſalvari ē impoſſibile
d hō ſine tēptāne ſicut tegula crudaē miſſa in flumine ꝛ

qd ēē pegrinaret quod ꝓpg illig.

ſanat demoniaꝝ hedūſ cē dicēs.

impator theodoſig iunio ꝛ ſolꝰ ingre dī ad monachū vide fo. 100. ſ. 17.

tres in egypto. Et ille respondit, Orant pro salute vestra omnes. Imperator autē circumspiciebat in cella eius si quid haberet: et nihil ibi vidit nisi parvam sportellam habentē modicum panis et lagenā aque. Et dixit ei monachus, Busta modice. et infudit ei panē: et immisit oleum et sal: et manducauit et bibit. Et dedit ei aquam bibere. Dixit autem ei imperator. Scis quis sim ego. et ille dixit ei. Deus te scit quis es. Tunc dixit ei. Ego sum Theodosius imperator. Ille autē statim adorauit salutans eum humiliter et dixit imperator. Beati estis vos monachi: qui securam vitam habetis: et non cogitatis de hoc seculo. Veritatem dico vobis: quia licet in imperio natus sim nunq̄ tamē ita delectatus fui pane et aqua sicut hodie. Satis enim et libenter comedi. et cepit extunc honorare eum imperator. Senex ergo egrediēs fugit: et iterum venit in egyptum. ¶ Dicebāt senes. Quia quando temptamur: tūc magis humiliamur quoniam deus sciens infirmitatē nostrā: pregit nos: si aūt gloriamur aufert a nobis protectionē suam et perimus. ¶ Cuidā fratri apparuit dyabolus transformat' in angelum lucis: et dixit ad eū. Ego sum angelus gabriel. Quare clausisti oculos tuos. Ego sum missus ad te. Ille autē dixit ei. Vide ne forte ad alium missus sis. ego enim non sum dignus vt angelus mittatur ad me: dyabolus aūt statim non comparuit. Dicebant senes. Quia si vel p veritate angelus tibi appareat non suspicias facile: sed humilia temetipsum dicens. Non sum dignus videre angelum: viuēs in peccatis. ¶ Narrauerunt de alio senē: quia sedēs in cella sua et sustinēs temptationes viderit demones manifeste et cōtempserit eos. Cum aūt dyabolus se videret vinci a senē: venit et ostēdit se ei dicēs. Ego sum ille qui te clausisti oculos tuos. Et respōdēs senex dixit ei. Ego hic christum nolo videre. sed in alia vita. Audiens aūt hec dyabolus non comparuit. ¶ Alterū senē volentes seducere demones dixerunt ei. Vis videre xp̄m. Et ille dixit. Anathema vobis et de q̄ dicitis. ego aūt meo christo dicenti credo. Si quis vobis dixerit ecce hic est christus ecce illic: nolite credere. Quo dicto statim non cōparuerūt. ¶ Narrauerunt de alio senē: quia perseuerauit ieiunans septuaginta hebdomadas: semel in hebdomada sumens. Et cum reficiēs, hic postulabat a deo de quodam sermone scripturarum sanctarum: et non reuelabat ei deus. Dixit ergo in semetipso ecce tantum laborē assumpsi et nihil profeci: vado ergo ad fratrē meū et requiram ab eo. Qui cū egressus clausisset ostium vt abiret: missus est ad eū angel' dñi dicēs. Septuaginta hebdomade quas ieunasti non te fecerunt primū deo: nunc vero q̄n ita humiliatus es: vt ad fratrem tuū pgeres missus sum tibi indicare sermonē tuū et aperiēs ei de re quā querebat discessit angel' ab eo. ¶ Dicebat senex quidam. Quia si quis timore dei et humilitate iniungit fratri aliquid facere: et sermo ipse qui pter deum egredit facit fratrē illum subiectum existere: et implere q̄d fuerat iperatus, fiat quis volens iubere fratri: et non hoc p̄m timorē dei fecerit: sed quasi p autoritatē: volens sibi in eo ptātes defendere deus q̄ videt occulta cordis: nō permittit eū audire vel facere q̄d iubetur. Manifestū est enim opus q̄d p̄m deum fit. et iterū manifestū est q̄d p voluntate aut ptāte iniungit: quia q̄d a deo est cū humilitate et obsecratiōe imperat: q̄d aūt ex potestate est cum furore et perturbatione: vtpote: quia maligno est. ¶ Dixit senex volo vinci magis cum humilitate q̄ vincere cum superbia. ¶ Dixit senex non ptemnes astantē tibi quia nescis vtrum in te sit spiritus dei: an in illo. Assistentem autem tibi dico eum: qui minister tuus est. ¶ Frater aliquis interrogauit senem dicens. Si habito cum aliq̄s fratribus et video aliquam rem inconuenientem vel stolidam et dixit ei senex. Si sunt aliq̄ maiores tibi aut coetanei, tace magis. et requiem habebis. In hoc enim q̄ te minorem facies. etiam securū te reddes. Dicit ei frater. Quid ergo facio pater. perturbat enim me spiritus. dixit ei senex. Si laboras. commonefacito semel humiliter. Si autem non obediunt tibi, relinque laborem tuum in conspectu dei. et ipse te cōsolabitur. Hoc est enim vt proficiat se dei cultor: cōdeo. et relinquat ipse voluntates suas. Attende autem tibi vt p̄m deum fit solitudo tua. et tamen quomodo video, bonum est tacere. Humilitas enim tibi est taciturnitas. ¶ Frater quidam interrogauit senex dicens. Quid est profectus hominis. et dixit ei senex. profectus hominis est humilitas. Quantū enim quis ad humilitatem inclinatus fuerit, tantū eleuabitur ad profectum. Dicit senex. Quia si quis dicat. ignoscite mihi humilians se, comburet demones tēptatores. Dixit senex. Si acquisieris taciturnitatem non habeas apud teipsum. quasi aliquam virtutem iam obtinueris, sed dic quia indignus sum loqui. ¶ Dicebat senex quidā. nisi velauerit pastor oculos animalis circuētis ad molam conuertet se animal et comedet labores suos. ita et nos velamen accipimus p̄m dispensationē dei. ne videamus que operamur bona. et beatificantes forsitan nosmetipsos pdamus mercedē nostram. Propterea ergo relinquimur per interualla tēporum simul et semel sordidas cogitationes assumere vt cū easdem cogitationes aspicimus. nosmetipsos pprio iudicio pdēnemus. Ne enī sordide ipse cogitatiōes. velamē sunt ipsius modici boni opis. Oñ aūt homo seipm accusat. nō pdit mercedē suā. ¶ Dicit senex q̄dam. volo magis doceri q̄ docere. Itē dixit. Nō docea ante tps alioquin oī tpe vite tue minor aberis intellectu. ¶ Interrogatus est quidam senex. quid est humilitas. et respondens dixit. Humilitas magnum opus est et diuinū. Via autem humilitatis hec est vt labores corporales assumi debeant. et ascribat seipsum bō peccatorē et pōat se subiectū boib' et dixit frater. Quid est esse sub boibus. Respondit senex. Hoc ē esse subiectum boibus vt non attendat quis alicui

pctā: sed sua semp aspiciat et deprecet sine intermissione dei: vt ignoscat. ¶ Rogauit q̄dā frater senē dicēs. Dic mihi vnā rē quā custodiā et viuā p eam. Et dixit ei senex. Si potueris ptumeliā pati et sustinere magnū est hoc et sup oēs virtutes. Dixit senex. Qui ptēptū et iniuriā et dānū patiēter fert pōt saluus esse. Dixit senex cuidā. Nō habeas notitiā cuiusdā abbatis: neq̄ frequēter adiū geris ei: qm̄ ex hoc fiducia sumes: et desiderare incipies vt teneas et ea ipse primatū. ¶ Frater q̄dā erat in congregatione et omne pōdus q̄d fratrib' iminebat ipse suscipiebat: ita vt se ēt in fornicatione accusaret. Quidā aūt eius frēs ignorātes actus ei' ceperūt murmurare aduersus eū dicētes. Quāta mala fecit hic: et nec opatur. Abbas aūt sciens q̄ agebat frater ille dicebat fratrib', pl' volo vnā mattulā isti' fratris cū būilitate: q̄ oēs vestras cū superbia: vt demōstraret ex dei iudicio qualis eēt. Frater ille attulit oia q̄ operati fuerant alij fratres: et mattam eius de quo ḡrebantur, accēdit ignē: et iactauit in mediū: cōsumpta q̄ sunt opa: et matte illoꝝ oia: matta aūt frati is illi' illesa pmansit. Hoc aūt videtes illi fratres timuerunt pniam coram illo egerunt babētes eū deinceps velut patrē. ¶ Interrogatus est q̄dam senex quō quidaꝝ dicerent videre se aspectū angelorū: et respondit dicēs. Beatus est qui petm̄ suum semp videt. Frater aliquis ptristabat aduersus alium fratrē. Quod audiēs ille venit satisfacere ei. Ille aūt non aperuit ei ostiū celle sue. Perrexit ergo ille ad quēdam senē et dixit ei causam: et respōdit ei senex. Vide ne quasi iusticiā adbibeas cause apud teipsum in corde tuo tanq̄ culpaturus fratrē tuum: vt quasi illum reprehēdas. et teipsum iustifices: et propterea non tetigit deus cor eius: vt aperiret tibi. Verūtamen hoc est q̄d dico tibi: vt si vel ille peccauit in te ponas in corde tuo: q: tu in illo peccaueris et fratrē tuum iustifica: et tunc deus dat in corde illius pcorrigere eū. Et narrauit illi exēplum tale dicēs. Duo quidaꝝ erant seculares et religiosi et colloquētes secum egressi sunt et facti sunt monachi: emulationez aūt babētes vocis euangelice sed non p̄m scientiam: castrauerunt se quasi pter regnū celorū. Audiēs aūt hoc archiepiscopus: et cōiecit eos. Illi autez putantes quia bene fecissent indignati sunt cōtra eum dicētes. Nos pter regna celorū castrauimus nos et excōmunicauit nos. Eamus et interpellemus aduersus eū hierosolymorū archiepiscopū. Abeuntes ergo indicauerūt ei hec omnia: et dixit eis archiepiscopus hierosolymitarū. Et ego vos excommunico. Et quo iterū contristati abierunt antiochiaz ad archiepiscopū: et dixerunt ei omnia q̄ acta fuerant circa se. Et ille similiter excōmunicauit eos et dixerūt ad semetipsos. Eamus romam ad patriarchaz: et ipse nos indicabit de omnibus istis. Eūtes ergo ad sūmū archiepiscopū romane ciuitatis suggesserūt ei que fecerūt eis memorati epi: dicentes. Venimus ad te: q: tu es caput omnium: dixit eis et. quare hō nō dat veniaz hominiq̄ petēti vide totum exēplū: rō est q: q̄ petit nō vere se humiliat. vt i stulticia versā ipse. Et ego vos excōico et segregati eritis. Tūc decreuerūt extores totius ꝓfilij et dixerūt ad semetipsos. Isti episcopi fidei nuicē dereliquerunt et cōsentiūt pter quod in synodis ꝓgregantur. Sed eamus ad illū virū dei sanctū Epyphaniū episcopū de cypro: quia ꝓphēta est et psonam dominis nō accipit. Cū aūt proximarent ciuitati eius reuelatum est ei deipsis. Et in trēs in occursum eoz mādauit eis. Ne intretis ciuitatē istam. Tunc illi in se reuersi dixerunt. In veritate nos culpabiles sum'. Ut q̄d ergo nosipsos iustificam'. Nūquid qz illi nos iniuste excōmunicauerūt: etiam et iste ꝓphēta? Ecce enim deus reuelauit de nobis: et reprehēderunt semetipsos valde similiter et culpam quaz fecerāt. Tunc videns deus qui corda nouit. quia se in veritate culpabiles fecerant reuelauit episcopo Epyphanio: et ultro misit et adduxit eos. Et cōsolatus eos suscepit in communionē: et scripsit de eis archiepiscopo Alexādrie dicēs. Suscipe filios tuos: quoniā in veritate penitētiā egerunt. Et addidit senex: qui hoc exēplum narrauerat dicēs. Hec est sanitas hominis: hoc est q̄d vult deus: vt homo culpā suam p̄fiat ante deum. Hec autez cum dixisset frater: fecit p̄m verbum senis: et pergens pulsauit ostium fratris. Ille autem mox vt sensit eum: primus apud illum deintus penitētiam gessit: aperuitq̄ statim ostiū et osculati sunt inuicē ex animo. et facta est inter vtrosq̄ pax magna. ¶ Duo monachi qui erāt etiā carnales frēs. habitabāt simul et volebat dyabolus separare eos ab inuicē. Semel ergo vnus q̄ erat iunior etate incēdit lucernā: et posuit eā sup candelabrū. Fecit autē opa sua demon et cuertit cādelabrū: pro, qua re accidit cū maior frater cū ira. Ille aūt penitētiā egit: dicēs ei. Habe patiētiā in me frater. Et itez incendā eā. Et ecce virtus dñi venit: et torquebat demonē illū vsq̄ mane. Demon aūt nūciauit principi suo quid factū fuisset. Et audiuit sacerdos paganorum id quod renulerat demō: et egressus factus est monachus et ab initio cōuersationis sue tenuit humilitatē dicēs. Humilitas soluit oēm virtutē inimici: sicut ego audiui demones loquētes dicendo. Quia quando perturbamus monachos cōuertitur vnus ex eis et agit penitētiam. et destruit omnem virtutem nostram.

¶ Explicit liber de humilitate.

¶ Incipit liber de penitentia.

Iicebāt frēs de abbate gelasio: qui habuerit codicē in mēbranis valētē solidos decē recto. Cōtinebat enī vetus et nouū testamētum totū et positus erat codex ipse i ecclesia: vt qui vellet de fratribus legeret in eo. Supueniēs aūt quidā fra-

a rns videns q̄ ab q̄ in alijs mala q̄d faciēdum
b ꝗlr delat deg nra bona opa nepeant.

a q̄ptng mperata ee aa nm patienter sustinessat vehitur. rng abbate nō frequētādo ne dignitatē eig appeta rng.
b fr ōia frēs oppobria sustī nēsecq̄ arguās de alioꝝ culpis. Et humiliter age.

sal oleum et panē impator mādauit q̄ et agnā bibat. sanctū q̄ sit mādauisse dixit.

demō appet dicēs se ee gabriele

dixit diabolo q̄ hic nolo xp̄m videre sed in alia vita

si monē scripturarum nō intellexit quousq̄ ire incepit ad interrogādū.

impās alteri rng humilitate fanla ē debet ei nō tm sing potestate et furore.

humilitas q̄d sit et via ad illam et q̄d ee subjectus boib'g.

humilitas ōnē virtutē mimici solvit vt p̄z in his duobꝰ fr̄ibꝰ narratis libꝰ.

sacerdos idolorū fit monachꝰ.

ter peregrinus applicuit ad senē:ꝛ vidēs codicē illū cōcupiuit:ꝛ furatus est eū ꝛ exiuit atq; discessit. Senex aūt nō est secutus post eū vt cōprehēderet eū:cū vtiq; intellexisset qō fecerat. Ille aūt pgens in ciuitatē querebat cui vēderet eū. Et cū inuenisset q̄ vellet emere:cepit sedecim solidos p̄ciū ipsius postulare. Ille ꝯo volēs comparare dixit. Da mihi primū vt ostēdam eū ꝛ sic dabo tibi p̄ciū. Dedit ergo illi codicē ad ostēdēdū alicui. Quē accipiēs ille q̄ emere cupiebat:attulit eū ad abbatē Belasiū:vt pbaret si bonus esset codex:aut si tantum valeret. Dixerat enim ei ꝛ quantitatē quam venditor postulabat. Et dixit senex Belasius. Eme illū quia bonus codex est:ꝛ valet hoc pæcium:quod dicit tibi. Ille autem retulit venditori aliter:ꝛ non sicut audierat a sene. Dicitq;. Ecce ostēdi codicē illum abbati Belasio:ꝛ dixit mihi q̄ bonus est:sed non valet quantū dixisti. Ille hoc audiens dixit ei. Nihil aliud dixit senex. Et respōdit. Nihil. Tunc dixit ei Jam nolo vēdere codicē istum. Cōpunctus aūt venit ad senē penitētiam agens:ꝛ rogans eū vt codicem reciperet. Senex autē nolebat eum recipere. Tunc dixit ei frater. Quia si non recipis eum non possum securus esse. Et dixit ei senex. Si non potes securus esse nisi recipiam:ecce recipio eum. Et remansit frater ille apud eum:vsq; ad exitū suū:proficiens de patientia senis. ¶ Factus est aliquando conuentus in cellis p̄o quadam causa:ꝛ locutus quidē Euagrius abbas ꝛ dixit ei p̄sbyter monasterioꝝ Scimus abba Euagri:quia si esses in patria tua forte aut episcop⁹ eras:aut multoꝝ caput:nūc aūt hic velut peregrinus sedes. Ille ꝯo compunctus nō quidem tribulanter aliquid rīdit:sed mouens caput:respiciēs ad terram digito scribebat ꝛ dixit eis. Reuera fratres ita est. ¶ Sedēte aliquādo abbate Jobāne breui statura ante ecclesiaꝫ circūdederūt eum fratres:ꝛ erquirebāt ab eo singuli de cogitationib⁹ suis. Quidam autē senex hoc audiens:accēsus inuidia dixit ei. Surisicula tua abba Jobānes plena veneno est. Et rīdit ei abbas Jobānes. Ita est abba. Hoc autē dixisti q: ea q̄ foris sunt tantūmodo vides. Si autē videres que intro sunt:quid eras dicturus? Dicebant de Jobāne minore de thebaida qui fuit⁹ discipulus abbatis Anthonij:quia duodecim annos fuerat in ministerio seruiēs seni in infirmitate eius:ꝛ post hec sedebat sup mattam. Senex ꝯo contristabat p eo. Et cum multum laborasset cū illo:nunq̄ dixit ei sanus esto. Quādo autē iaz moriturus erat:residentibus senibus loci tenuit manū eius ꝛ dixit. Sanus sis:sanus sis. sanus sis. Et tradidit eum senibus dicens. Hic angelus est:non homo. ¶ Dicebāt de abbate Isidoro qui erat in scitbia:quia si quis habuisset fratrem infirmum aut pusillanimē:aut iniuriosum:ꝛ volebat eum expellere foras:ille dicebat. Adducite eum ad me. Et apprehendens eum patientia sua curabat animum fratris illius. ¶ Abbas Macharius

de rodire frrato

a tarere vnus qui laborem

b fr vult se vindicare de se

f vsit infirmo in ānā.

in egypto positus inuenit hominē q̄ adduxerat animal ꝛ rapiebat q̄ habebat. Ipse ꝯo ut peregrinus astitit furi ꝛ adiuuabat eū ad animal onerandum:ꝛ cum omni quiete deduxit eū:dicēs in semetipso. Nihil intulimus in hunc mundū ꝫ dominus dedit. ꝛ sicut ipse voluit ita factū est:benedictus in omnib⁹ deus. ¶ Facta aliquādo congregatione fratrū in scithia cum voluissent senes pbare abbatem Moysen contēpserūt eū dicētes:vt quid iste ethiops in medium nostrū venit. Ille aūt audiēs tacuit. Cū vero a dimissus fuisset conuētus dixerūt ei qui iniuriose eum tractauerāt:nec modo non es turbatus. ꝛ sic rīdit. turbatus sum ꝛ non sum locutus. ¶ Paysius frater abbatis pastoris habuit affectum cum quodam monacho ex cella sua. Abbas autē pastor nolebat hoc. Qui consurgēs iuit ad abbatē ammonam:ꝛ dixit ei. Frater meus Paysius ꝫ cum quodam affectu:qđ ego nō libēter fero. dicit ei abbas Ammonas. abba pastor adhuc viuis vade in cellam tuā:ꝛ pone in corde tuo:q: iam annū babes in sepulchro. ¶ Dixit abbas pastor. Omnis labor qui cunq; euenerit tibi:ex taciturnitate superatur. ¶ Quidam frater Iesus ab alio fratre venit ad abbatē Syloy thebeum:ꝛ dixit ei. Iesus sum a quodam fratre:ꝛ volo me ego vindicare. Senex autem rogabat eum dicens. Noli fili:sed dimitte magis b deo vindictam. Ille aūt dicebat. Non quiesco:donec me fortiter vindicauero. Dixit aūt senex. Quia hoc semel statuisti apud te surge oremus. Et surgēs senex dixit. Deus iam nobis nō est necessarius quia nosipsi ꝛ volumus ꝛ possumus nos vindicare. Hoc autem audiens frater:cecidit ad pedes senis illius dicēs. Jaz nō ꝓtendā cū fratre illo:sed rogo ignosce mibi. ¶ Quidam vidēs quēdaz religiosum portantem mortuum in lecto. dicit ei mortuos portas vade ꝛ viuētes porta. ¶ Dicebant de quodam monacho q: quāto q̄s appetisset aut exacerbasset eum tantomagis ille ad eū ꝯcurrebat dicēs. Quia hmōi causa boues corrigunt⁹ ab his q̄ in cōuersatione studiosi sunt. Nam q̄ eos beatificāt magis confundūt animas eoꝝ. Scriptū est em̄. Quia q̄ beatificant vos seducūt vos. ¶ Venerūt aliq̄ latrones in monasteriū cuiusdaz senis ꝛ direrūt ad cū. Qua r q̄ in cella tua sunt tollere volum⁹. ꝛ ille dixit. Quantū vobis videt tollite filij. Tulerūt ergo quodcūq; inuenerunt in cella senis:ꝛ abierunt. Obliti sunt aūt ibi sacculū quod erat absconditum in cella. Senex ꝯo tollēs eum secutus est post eos clamās ꝛ dicēs. Filij tollite quod obliti estis in cella. illi ꝯo admirātes patiētiā senis reuocauerūt eum ī cellā eius ꝛ penitētiam egerunt oēs adinuicē dicētes. Ihcvere homo dei est. ¶ Fratres quidā venerūt ad quēdam senē sedentē in deserto loco ꝛ inuenerūt foris extra monasteriū pueros pascentes pecoraꝛ loquentesverba que non decebant, postq̄ ꝯo viderūt senē ꝛ indicauerunt ei cogitationes suas ꝛ de responsione eius se profecisse senserūt dicūt ei:abba quomo d pueros ꝯba turpia loq̄ntes nō corrigit

r Latrones patientia senis conf̄tit.

do acquiescis tecū habitare pueros istos:ꝛ nō p̄cipis eis vt constringantur. ꝛ dixit senex. Credite mihi fratres dies habeo multos ex quo volo eis p̄cipere:ꝛ redarguo metipsum dicēs. Si hoc parū nō portauero:quomodo maiorē tēptationē si p̄miserit mihi deus inferri portare possum. ꝛ propterea nihil eis dico:vt fiat ꝓfectudo portandi ea que supuenerint. ¶ Narrauerūt de quodam sene q̄ habuerit puerulum cohabitantē secum:ꝛ vidēs eum quia fecerit opus qđ non expediebat dixit ei semel Non facias hanc rē:ꝛ ille nō obediuit ei. Hoc autē senex vidēs abiecit de cogitatione sua curam illi⁹ iactans ꝓpium iudiciuz sup ipso. Puer autē clausit ostiū celle in qua erāt panes p tres dies ꝛ dimisit senē ieiunum ꝛ non dixit ei senex vbi es aut qđ facis foris. Habebat aūt vicinuz senē:qui cū agnouisset:quia tardaret puer ille fecit pulmētum modicē ꝛ dabat ei p parietem ꝛ rogabat vt gustaret. Et dicebat seni. Quid tardat frater ille foris. Senex vero dicebat. Quādo ei vacauerit reuertetur. Narrauerūt aliqui. Quia philosophi q̄dā aliquādo voluerūt ꝓbare monachos:ꝛ venit vnus monachus tran es stola indutus ꝛ bñ vestitus. Et direrūt ei philosophi. Tu veni huc monache. Ille ꝯo indignatus iniurijs aggressus est eos. Trāsiit ꝛ alter monachus magnus rusticus genere:ꝛ ipsi dixerūt ei. Tu monache male senex veni huc. Ille ꝯo cursim venit ꝛ ceperūt ei alapas dare. Ille aūt ꝙrtit eis aliaz maxillā. Statim ꝯo philosophi illi surrexerūt ꝛ adorauerūt eū dicētes. Vere hic ē monachus. Et fecerūt eū sedere in medio sui:ꝛ interrogauerūt eū dicētes. Quid est quod plus facitis nobis in solitudine ista. Jeiunatis ꝛ nos ieiunam⁹. Lastigatis corpa vestra:ꝛ nos castigam⁹. Sed q̄q̄d aliud facitis:ꝛ nos facimus. Quid ergo plus facitis nobis sedentes in heremo. Rīdit eis senex. In grā dei speramus nos ꝛ mentē nostrā custodim⁹. Et illi dixerūt ei. Nos hoc custodire non possumus. Et edificati dimiserūt eū. ¶ Senex q̄dā erat bñs pbatū discipulū:quē aliqñ ꝓtristās expulit foras. Ille ꝯo expectabat sedēs foris ꝛ aperiēs senex ostiū ꝛ iuēit eū ꝛ pniaz egit apud eū dicēs. Ab hodierno die tu pr̄ me⁹ es qñ būilitas ꝛ patiētia tua vicit pusillanimitatē animi mei. Veni g̃ intus:āmodo em̄ tu pr̄ ꝛ senex:ego autē iuuenis ꝛ tuus discipul⁹:quoniā ope tuo supasti senectutē meā. ¶ Dicebat quidā senū q̄ audierit ab aliquo viro sancto esse iuuenes:qui ducatum ꝓbeant senib⁹ in vita ista:ꝛ narrauit dicens. Quia erat quidā ebriosus senex:ꝛ opabat vnā mattaz in die:ꝛ vēdebat eam in vicino vico ꝛ bibebat qđ accipiebat de p̄cio eius. Postea ergo venit ad eum iuuenis quidam frater:ꝛ manebat cū ipso qui similiter opabat ꝛ ipse mattā vnā. Tollebat aūt senex ꝛ vēdebat:ꝛ ambarū mattaꝝ p̄cium exp̄ndebat in vino. Illi aūt fratri afferebat tantūmodo modicū panis ad vesperam. Et cuz hoc triennio iugiter faceret:nihil locutus est frater ille. Post hec vero di

j juvenes aliqñ senēbꝰ ꝓbet duratū in hac vita.

rit frater ille in semetipso. Ecce nudus sum:ꝛ panē cum egestate comedo:surgā ergo ꝛ discedā hinc. Iterum aūt cogitauit in semetipso dicēs. Ubi habeo ire. Sedebo hic. Ego enim propter deum sedebo in hac vita communi. ꝛ statim apparuit ei angelus domini dicēs. Nusq̄ discedas veniemus em̄ ad te cras. ꝛ rogauit frater senem dicens. Non discedas hinc alicubi:quia veniēt hodie mei, tollere me. Cuz ergo facta esset hora:qua solebat senex descendere ad vicum :dicit fratri. Non veniēt hodie filiola em̄ tarde est. ꝛ ille dixit ei. Omnino scias quia venīēt. ꝛ dum hec loqueretur:dormiuit in pace. Senex aūt flebat dicēs. Heu heu me fili:quia multis annis sub negligētia viuo:tu autē paruo tēpore salutem fecisti p patiētiam animā tuaz. ꝛ ex illo die factus est senex sobrius ꝛ probatus. ¶ Dicebant de quodā fratre:qui seni cuidam magno vicinus erat quia ingrederet ꝛ raperet quicq̄d habebat senex in cella sua. Videbat aūt senex:ꝛ non obiurgabat eum sed exorquebat sibi plus solito manibus operari dicens. Credo opus habet iste frater. ꝛ exigebat a se maiorē solito laborē ꝛ astringebat ventrē suum: vt cum indigētia comederet panē suum. Cum autē mori cepisset senex ille circunsteterunt eum fratres ꝛ respiciēs in eum qui furabat:dixit ei. Junge te huc ad me:ꝛ tenuit:ꝛ osculatus est manus eius dicens. Gratias ago tibi manibus fratres:quia propter ipsas vado ad regnum celorū. Ille aūt cōpunctus ꝛ penitentiam agens factus est ꝛ ipse probatus monachus:exemplum sumens de factibus magni senis illius. ¶ Fuit quedam meretrix nomine Thais tante pulchritudinis:vt multi propter eam vēditis substantijs suis pene ad vltimam puenirēt paupertatē:ꝛ amatores sui pre zelo litibus inter se consertis frequēter puelle limina sanguine iuuenum replebant. Quod cuz audisset abbas Papbūcius. sumpto habitu seculari. ꝛ vno solido ꝓfectus est ad eam ad quādam ciuitatē Egypti dedit q̄ ei solidum quasi ꝓ mercede peccandi. Illa accepto p̄cio ait illi. Ingrediamur domū. Cū aūt ibi esset ꝛ lectū p̄ciosis vestibus stratum ascēdere inuitaret dicit ad eā. Si est interius cubiculū in ipsuz ascendam⁹. Illaq̄ dixit. Est quidē cubiculum vbi nullus ingredit:sed deo non est locus qui diuinitatis eius oculis abscondat. Qđ cum senex audisset dixit ei. Et scis esse deū? Cū aūt respondisset se scire deum:ꝛ regnū futuri seculi:necnō ꝛ tormēta peccatoꝝ. Dixit ei senex. Si ergo hec nosti:cur tantas animas pdidisti vt non solum p tua sed ꝛ illoꝝ animabus reddita ratione dāneris. Illa ꝯo hec audiēs prouoluta ad pedes abbatis Papbūcij exorabat dicēs. Scio esse penitētiam patere:ꝛ confido remissionē peccatorum sortiri te exorante. Tantū peto tribus horis indutias: vt post hoc vbi iusseris ad te veniam. ꝛ quodcunq; ꝓceperis faciam. Cunq; locum illi abbas constituisset quo venire deberet illa collectis omnib⁹ quecunq; ex peccato susceperat platisq; in

meretrix pulchra nōie thais q̄ a papbūcio q̄s a movieꝫ it ad relig. de q̄ in alia p te fo. ieq. in hysto via lombardica.

amorely appetijt

b. vem. moriēs rō xpti fit senex.

senex furatē pa tiēter sustinēs labo rat magis.

mediā ciuitatē cōbussit clamās, Uenite oēs q̄ pec-
castis mecū & videte quō ea q̄ mihi ꝓtuliſtis exurā
Erat aūt p̄cium eoꝝ bonoꝝ quadringentaꝝ libraꝝ
auri. Cū q̄z oīa ꝓsumpſiſſet, in locū quē ei abbas cō-
ſtituerat prexit. Quā ille reperto virginū monaſte-
rio: in cella parua claudēs oſtiū celle plūbo ſigna-
uit paruāq̄ feneſtrā reliquit p quā ei victus modi-
cus inferret: iuſſitq̄ oībus diebus parum panis & pa-
ululū aque a miniſtris miniſtrari. Cū aūt ſenex
oſtio plūbato diſcederet ait Thais. Quo iubes pa-
ter vt ex naturali meatu aquā meā fundam At ille
rīdit, in cella. Sic eſſi digna es. Cū iterum quēad-
modū deū deberet orare inquireret. Dixit ei ſenex.
Non ēs digna nominare deū neq̄ in labijs tuis no-
mē diuinitatis imp̄imere: ſed nec ad ſolē man⁹ ex-
pādere: qm̄ labia tua iniquitate ſunt plena: & man⁹
tue ſordibus inquinate: ⁊ tantūmodo incūbēs cō
tra orientē aſpice. bunc ſermonē ſemp iterās q̄ me
plaſmaſti miſerere mei. Cū ergo tribus āniſ ita fu-
iſſet incluſa: ꝯdoluit ei abbas Papbūcius: & mox
fectus eſt ad abbatē Antboniū vt ab eo req̄reret ſi
remiſiſſet illi deus pctā an nō. Cū ergo cauſam rei
narraſſet: conuocatis diſcipulis ſuis abbas Antbo
nius p̄cepit vt illa nocte oēs vigilarēt, & in oratione
pſiſterēt ſigillatiz quatenus vni alicui ex bis decla-
raret deus cām p̄o qua abbas Papbūcius vene-
rat. Cū ergo ſinguli ſucceſſiſſent: & inceſſanter ora-
ſſent abbas Paulus maior diſcipulus beati Antbo
nij abbatis: vidit ſubito in celo lectū p̄ciosis veſtib⁹
adornatū quē quattuor virgines clara facie cuſto-
diebāt. Cūq̄ paulus intra ſe diceret. Non eſt bec
gra alterius niſi patris mei Antbonij: vox ad eū di-
uina facta eſt: non patris tui Antbonij: ſed Thai-
dis meretricis eſt. Quod cū mane fctō abbas pau
lus retuliſſet cognita dei volūtate abbas Papbun
cius cū gaudio diſceſſit: & pfectus ad monaſteriuz
in quo erat incluſa oſtiuz quod obſtruxerat diſſipa
uit. Illa vero petebat vt adbuc permaneret diuti⁹
incluſa. Cuz vero aperuiſſet oſtiuz dixit. Egrede-
re quoniā deus dimiſit tibi pctā tua. Illa reſpōdit
Teſto: deū: quoniā ex quo bic ingreſſa ſum: ex om-
nib⁹ peccatis meis feci velut ſarcinaz & ſtatui ante
oculos meos. Et ſicut non diſcedit anbelitus ō na-
ribus meis vna boza: ſic ne diſceſſerunt pctā mea
ab oculis meis: ſed flebā illa ſemp conſiderās. Cui
abbas rīdit. Non ꝓpter penitētiam tuam dimiſit
tibi deus peccata tua: ſed quia ſemp bunc timoreꝫ
babuiſti in animo. Et cum eā inde eduxiſſet: quin-
decim dies ſuputrit trī & quieuit in pace. ¶Quidā
frater ſedebat in cella in egypto: magna bumilita-
te p̄cipuus. Habebat aūt ſoro: ē in ciuitate meretri
cē: que multis animabus pditio fuerat. Frequēter
ergo monebāt ſenes fratrē illum: & vix potuerūt ei
ꝑſuadere vt veniret ad eam: quatenus p admoni-
tionē eius poſſet pctīs quod p eā fiebat terminari.
Dū ergo veniret ad locū q̄dā er noris vidēs eū pre-
cessit & nūciauit mulieri dicēs. Ecce frater tuus ve-
nit ad te de beremo. Illa aute⁹ pre gaudio relictis
amatoribꝰ ſuis quib⁹ miniſtrabat capite diſcooper
to ad occurrēdū fratri egreſſa eſt. Et cū vidiſſet eū
dū tēptaret illū amplecti dixit ei ille. Soror mea
charissima: parce iā anime tue: quoniā ꝓpter te mul
ti pereunt. Conſidera quāta babes tormēta ꝓpara
ta: niſi cito penitere feſtinaueris. Illa aūt cōtremi
ſcēs dicit ad eū. Et ſcis frater q̄ eſt mibi ſalus vel
ammodo. Cui ille dixit. Si volueris adbuc ſalus ti
bi eſt. Illa autē iactās ſe ad pedes fratris ſui pete
bat vt eam ſecū duceret in deſertū. Cui frater ſuus
dixit. Uade & cooperi caput tuuz & ſequere me. Cui
illa reſpondit. Eamus ait velociter. Oportet enim
me deformare: & inter homines potius nudo capi
te deambulare: q̄ in officinam peccati mei iterum
ingredi. Dum aūt pariter ambularēt monebat eaz
frater ad penitētiam. Uidens autē ille quia quidā
fratres obuiarēt ei dicit ad eā. Quoniā necdū om-
nes ſciunt q̄ ſoro: mea ſis: parū devia ſecede donec
iſti tranſeant. Quod cuz feciſſet poſtq̄ tranſierunt
illi: vocauit eam frater ſuus dicēs. Ueni ſoror mea
eamus viam noſtrā. Illa autē non rīdit ei. Perqui
rēs ergo ille inuenit eam mortuam: & veſtigia pe
dum eius plena ſanguine. Erat enim diſcalcia-
ta. Tunc ille flens & eiulans nunciauit ſenioribus
patribus omnia que facta fuerant. At illi conten
debant inter ſe de ſaluatione eius. Manifeſtauit
autem dominus vni ſeni de ipſa: eo q̄ nulla cu-
ra illi fuit de re corporali: ſed vt propium vulnus
ſanaret neglexit oīa ſua: & ſuſpirauit grauiter & fle
uit p̄o peccato ſuo, propterea ſuſcepit deus peni-
tētiam eius.

¶Explicit liber de penitentia.

¶Incipit liber de charitate.

DIxit abbas Antbonius. Ego iā
nō timeo deū ſed amo. q̄ amor
foris mittit timorē. Dixit iterū.
q̄ de primo eſt vita & mors. Si
eſſi lucramur frēm. lucrabimur
p̄m. Si autē ſcandalizam⁹ fra-
trē in p̄m peccam⁹. Abbas am
mon de loco nitrie venit ad abbatē antboniū & du
xit ei. Uideo q̄ maiorē laborem q̄ tu ſuſtineo. & quo
modo nomē tuū magnificatū eſt in bominib⁹ ſuper
me. Et dixit ei abbas Antbonius. Oſſi & ego dili
go deū plus quā tu. ¶Uenit aliquādo abbas hy
larion de paleſtina ad abbatē Antboniū in montē
& dicit ei abbas Antbonius. Beneveniſti luciferq̄
mane oriris. Et dicit ei abbas hylarion. Pax tibi
columna lucis q̄ ſuſtines orbem terraꝝ. Dixit abbas
Marcus abbati arſenio. Quare nos fugis? Et di-
xit ei ſenex. Scit deus q̄ diligo vos, ſed nō poſſum
eſſe cū deo & bominib⁹. Superioꝝ eſſi virtutum mi
lia & miliū milia, vnā habent voluntatem, habent
autē bomines multas voluntates: non poſſum ego
deum dimittere & venire & eſſe cum bominibus.
¶Dixit abbas agatbon: quia ſm voluntatem meā
nunq̄ dormiui: retinens in corde dolorem quenq̄
aduerſus aliquem neq̄ dimiſi dormire aliquem ba
bentem aduerſum me aliquid. Aſcendente aliquā
do de ſcitbia abbate iobanne cum aliis fratribus
errauit qui eis ducatum prebebat in via. erat eniz
nox & fratres dixerunt abbati Jobanni. Quid fa
ciemus abba q̄z errauit frat iſte de via ne forte mo
riamur errantes. Et dixit eis ſenex. Si dixerimus
ei aliquid contriſtabitur. Sed ecce facio meipſum
quaſi defunctum & dico me non poſſe ambulare: &
iacco bic vſq̄ mane & fecerunt ſic. Sed & reſidui di
xerunt. Nec nos ibimus ſedebimus tecum. Et ſe-
derunt vſq̄ mane ne obiurgarent fratrem illum.
¶Senex quidam erat in egypto anteq̄ veniret il
luc abbas paſtor. Ille autem ſenex habebat noti-
ciam bominum: & multum bonoꝝ. Cum ergo aſ-
cendiſſet abbas paſtor de ſcitbia cum ſuis dimiſe-
runt bomines ſenem illum & venerunt ad abbatem
paſtorem. Ductus autem inuidia ſenex male loque
batur de eis. Hoc audiens abbas paſtor contriſta
batur & dixit fratribus ſuis Quid faciemus de ſe-
ne iſto magno: quia nos in tribulationem miſerunt
bomines derelinquentes ſenem: & ad nos qui nibil
ſumus attendentes? Quomodo ergo poſſumus ſa
nare eum? Et dixit eis. Facite aliquid ad guſtan-
dum: & tollite vaſculum vini: & eamus ad eum & fi
mul guſtemus: forſitā per boc poſſumus ſanare ani
mum eius. Tulerunt ergo quos parauerant cibos
& perrexerunt ad eum & dum pulſaſſent oſtiuz. Re
ſpondit diſcipulus eius dicens. Qui iſtic: & illi di-
xerunt. Die abbati tuo: quia abbas paſtor eſt: & de
fiderat benedici per vos. Hoc autem nunciante ei
diſcipulo eius: ille mandauit dicēs. Uade dic eis
quia mibi non vacat. Illi autem perſeuerantes in
caumate dixerunt. Non diſcedemus niſi meruerim⁹
benedictionem ſenis. Senex autem videns per
ſeuerantiam eoꝝ & bumilitatem compunct⁹ ape
ruit eis: & intrantes guſtauerunt cum eo. Cum ve-
ro manducarent dixit ſenex. In veritate dico vob⁹
eſt quod audiui de vobis: centuplum enim ē quod
video in opere veſtro. Factus eſt ergo eis amicus
ille die. ¶Dixit abbas paſtor. Donare ſm virtu
tem tuam nulli omnino facere malum: & caſtum ſer
ua cor tuum cum omni bomine. Iterum dixit. non
eſt aliquid maius in dilectione: q̄ vt animam ſuaz
ponat quis p̄o p̄rimo ſuo. Etenim ſi quis audiēs
ſermonem triſtem cum poſſet ipſe id facere certet
atq̄ ſuſtineat: & non contriſtet eum: vel etiam ſi le-
ſus in re aliqua patienter tulerit non retribuens
contriſtanti atq̄ ledenti ſe eo modo: buiuſmodi bo
mo animam ſuam ponit p̄ p̄rimo ſuo. ¶Contigit
aliquando abbatem Pambo iter cum fratribus in
partes egypti facere. & videns quoſdam ſeculares
ſedentes dixit eis, Surgite & ſalutate: & oſculami-
ni monachos: vt benedicamini: frequenter enim cuz
deo loquuntur & ſancta ſunt ora eoruz. ¶Dicebāt
de abbate papbuntio: quia non cito bibebat vinū
Aliquando autem in itinere ambulans ſuperuenit
in conuentum latronū: & inuenit eos bibentes. Co
gnouit autem eum qui erat p̄imus latronū: & ſcie-
bat quia non biberet vinum. Uidens ergo eum de
multo labore impleuit calicem vini: & alia manu te
nuit gladium euaginatum: & dixit ſeni. Si nō bibe
ris occidam te. Senex vero ſciens q̄ mandatū dei
vult facere & volens euz lucrari: accepit & bibit. Il
le vero princeps latronum penitentiam apud eum
egit dicens. Ignoſce mibi abba: quia cōtriſtaui te
Et dixit ei ſenex. Credo in deo meo: quia per bunc
calicem faciat miſericordiam tecum: & in boc ſecu
lo & in futuro. Et reſpondit latro. Et ego credo in
deo: quia ammodo non faciam alicui quicq̄ malū
& lucratus eſt ſenex omne collegium illoꝝ latronuz:
per id quod ſe ꝓpter deum dimiſit voluntati eoruz.
¶Dixit abbas Hipericius Eripe p̄imum a pecca
tis quanta tibi eſt virtus ſine imp̄operio: qm̄ deus
quertentes a peccatis non repellit a ſe. Uerbuz au
tem malicie & nequitie non habitet in corde tuo ad
uerſus fratrem tuum: vt poſſis digne orare. pater
dimitte nobis debita noſtra ſicut & nos dimittim⁹
debitoribus noſtris. ¶Duo fratres erant in ce llis
vnus autem ex eis ſenex erat. Et rogabat euz qui
erat iuuenis dicens. Maneamus ſimul frater. Et
ille dixit ei. Peccato: ſum & non poſſum manere te
cum. Ille autem rurſus rogabat eum dicens. Etiā
poſſumus. Erat autem ſenex ille mundus: & noles
bat audire: quia monachus baberet i cogitatu fo-
nicatiōem, & dicit frater Dimitte me vna bebdoma
da: & iterum loquamur Uenit ergo poſtmodum iu
uenis ille & volens ſenem probare dicebat. In ma
gnam temptatiōem incurri bebdomada iſta abba
Pergens enim p̄o miniſterio quodam in vico inci
di in mulierem: & dixit ei ſenex. Eſt tibi penitentia.
Et dixit frater: etiā. Senex autem dixit. Ego tecū
porto medietatem peccati buius. Tunc dixit fra-
ter ille. Modo ſcio quia poſſumus ſimul eſſe & mā-
ſerunt ſimul uſq̄ ad exitum ſuum. ¶Dixit quidam
patrum. ſi quis te petierit rem aliquam & violenter
preſtiteris ei, ſit voluntas animi in id quod datur
ſicut ſcriptum eſt: quia ſi quis te angariauerit vnū
miliarium vade cum ipſo duo: boc autez eſt vt ſi q̄s
a te petierit rem aliquaz des ei ex animo & ſpiritu.
¶Dicebant de quodam fratre: quia cum feciſſet
ſportas & impoſuiſſet eis canſas audiuit vicinū ſnū
alium monachum dicentem. Quid facio: quia
porto ad mercatum: & non babeo anſas quas ſpona
ſportellis meis. Ille vero reſoluit anſas quas impo
ſuerat ſportellis ſuis: & attulit eas fratri illi vicino
dicens. Ecce iſtas anſas ſupfluas babeo: tolle eas
& impone ſportis tuis & fecit opus fratris ſui perfi
cere ad quod opus erat: ꝓprium autem opus reliq̄t
imperfectum. Dicebant de quodam ſene in ſcitbia:

t

quia egrotauit ⁊ voluit manducare modicum panis recentis. hoc autem audiens quidam exercitatorum fratrum tulit mensuram suam ⁊ misit in eā panem siccum ⁊ vadens in egyptum mutuauit illa pane recenti ⁊ attulit seni. ⁊ cum vidissent fratres panes illos recentes mirati sunt. senex autem nolebat gustare dicens. quia sanguis fratris illius est: ⁊ rogauerunt illum fratres dicentes. propter dominum comede ne vacuum sit sacrificium fratris isti⁹. Atq; ita rogatus comedit. Frater quidam interrogauit quendam senem dicens. duo sunt fratres ex quibus vnus quiescit in cella sua protrahens ieiunium sex dierum ⁊ multum sibi laborem ponens alter vero egrotantibus deseruit: cuius pondus magis acceptum est deo? Respondit ei senex. Si frater ille qui sex diebus ieiunium leuat appendat se per nares non potest esse equalis illi qui infirmātibus deseruit. ¶ Interrogauit quidam senē quendam dicens. quomodo sunt modo quidam laborātes in conuersatione ⁊ non accipiunt gratiam sicut antiqui. Dixit ei senex. Quia tunc charitas erat ⁊ vnusquisq; proximum suum trahebat sursum nunc autem refrigescente charitate vnusquisq; proximū suum deorsum trahit ⁊ propterea gratiam non meremur accipere. Perrexerunt aliquando tres fratres ad messem: ⁊ susceperunt certum spacium seraginta modiorum: quod meterent. Unus autem ex eis ipsa prima die infirmari cepit ⁊ reuersus est ad cellam suam. Duo autem remanserunt: ⁊ dixit vnus alteri. ecce frater vides quia incurrit egritudinē frater noster extorque ergo tu animo tuo paululum: ⁊ ego meo similiter ⁊ credimus in deo: quia per orationem fratris nostri implebimus nos duo operatorum ⁊ metamus partem ipsius. cuius ergo explicassent messem totius loci quem susceperant venerunt recipere mercedes suas ⁊ vocauerunt fratrem illum dicētes. Veni frater accipe laborem tuum. Et dixit eis. Qualem mercedem accipiam quia non messui. ⁊ illi dixerunt ei. Orationibus tuis cōsummata ē messis: veni ergo ⁊ accipe mercedes tuas. Facta ergo plurima contentione inter eos de hac re: illo scz dicente: non accipiam: quia non laborauit: illis vo nō acquiescentibus nisi ⁊ ipse acciperet partem suam abierunt ad iudicium cuiusdam magni senis: ⁊ dixit ei ille frater. Perreximus tres vt meteremus in agro cuiusdam viri ad mercedem. Cum autem venissemus ad locum quem messuri eramus ipsa prima die in egritudinem cecidi ⁊ reuersus sum in cellam meam: nec vna die metere cum eis prevalēs: ⁊ nūc cogunt me fratres isti dicentes veni accipe mercedes vbi non laborauit. Dixerunt autez ⁊ illi fratres re vera nos tres perreximus metere ⁊ suscepimus spacium seraginta modiorum quod meteremus. ⁊ si fuissemus toti tres cum grandi labore vix potuissemus explicare illud: orationibus autem fratris bius nos duo velocius q̄ tres potuimus ⁊ demessuimus agrum: ⁊ dicimus ei venit: accipe mercedes tuas: ⁊ non vult. Hoc audiens senex miratus est ⁊ dixit vtm de monachis suis. percute signuz in cella fratrum vt congregent se huc omnes. Qui cum venissent dixit eis. Venite fratres ⁊ audite bodie iustū iudiciuz. ⁊ indicauit eis oia senex ⁊ adiudicauit fratri illi vt acciperet mercedes suas ⁊ faceret ex his mercedibus quod ipse vellet. Et discessit frater ille contristatus ⁊ plorans quasi preiudicium passus.

¶ Dicebat quidam senex quia patres nostri cōsuetudinem habuerunt venire ad cellas nouorum fratrum: qui solitarij habitare volebant ⁊ conuersari ⁊ visitabant eos ne quis eorum temptatus a demonibus lederetur a cogitatione sua. ⁊ si quādo aliqs eorum inueniebatur lesus adducebant eum ad ecclesiam ⁊ ponebatur peluis cum aqua: ⁊ flebat pro eo oratio qui in temptationibus laborabat ⁊ lauabāt omnes fratres manus suas in peluim ⁊ perfundebatur aqua illa: ille autem frater qui temptabatur: ⁊ ita statim purgabatur. ¶ Duo senes multis annis simul' quersati sunt: ⁊ nunq̄ inter se litē habuerūt. Dixit autem vnus alter. Faciamus ⁊ nos vnam litem: sicut homines faciunt. Et ille respondit fratri dicens. Nescio qualiter fiat lis. ⁊ ille dixit eis. Ecce pono in medio latericulum: ⁊ ego dico meum est hoc. tu autem dicis non: sed meum est: ⁊ ita fit litis initium. Posuerunt ergo testam in medio sui: ⁊ dixit vnus eorum. Deum est hoc. Et alter dixit. Nō sed meum est. Et ille respondit ei. Etiam tuum est: tolle ⁊ vade ⁊ discesserunt: nec contendere inter se potuerunt. ¶ Frater aliquis interrogauit senem quendam dicens Si video fratrem de quo audio aliquam culpam non possum suadere animo meo vt introducam eum in cellam meam: si autem videro bonum fratrem ipsum libenter suscipio: ⁊ dixit ei senex. Si facis bonum bono fratri parum bonum facis illi: alteri duplum impende. Ipse est enim qui infirmatur. ¶ Dicit quidam senex nunq̄ desideraui opus quod mihi vtile esset vt fratri meo despendium faceret huiusmodi habens spem: quia lucrus fratris mei opus fructificationis mibi est. ¶ Quidam frater erat minister cuiusdam fratris. Contigit autem q̄ vulnus fieret in corpore senis: ⁊ sanies multa ex eo cum fetore profluxit. Dicebat autem cogitatio sua fratri illi q̄ deseruiebat. Discede hinc quia non potes sustinere fetorem putredinis isti⁹. Ille vero frater vt reprimeret huiusmodi cogitationem tulit vas aque ⁊ lauabat vulnus senis illi⁹ ⁊ recollegit ipsam aquam in vasc: ⁊ quotiens sitiebat ex ipsa bibebat. Cepit autem iteruz cogitatio sua sollicitare eum dicens. Si nō vis fugere vel nō bibas fetorem hunc. Frater autem ille laborabat ⁊ toleranter ferebat bibens lauaturam vulneris illius. Et cum ita ministraret seni. Vidit deus laborem charitatis illius: ⁊ illā lauaturam in aquam mundissimam vertit: ⁊ senem innisibili medicamēto sanauit.

¶ Explicit liber de charitate.

¶ Incipit liber de prudentia ⁊ contemplatione.

Frater quidam abijt ad cellam abbatis arsenij in scitbia: ⁊ attendit per fenestrā ⁊ vidit senem totuz quasi igneū. Erat autem frater ille dignus qui talia intueretur. Et cum' pulsasset egressus est senex: ⁊ vidit fratrem illum stupentem. Et dixit illi: est ne diu q̄ hic pulsas vidisti ne aliquid. ⁊ ille respondit ei non. Et colloquens cum eo dimisit eum. Dixit abbas Daniel qui erat discipulus abbatis arsenij: quia narrauerit ei abbas arsenius tā q̄ de aliq̄ alio dicens puto tamen q̄ de se dicebat. Quia cum sederet in cella sua quasi quendā senum vox venit ei: dicens. Veni ⁊ ostendam tibi opa hominum. Et surgens exijt ⁊ duxit eum in quendā locum: ⁊ ostendit ei etbiopem incidentem ligna ⁊ facientem sarcinaz grandem ⁊ temptabat portare eā ⁊ non poterat ⁊ pro eo vt auferret sarcinaz illā ibat iterum ⁊ incidebat ligna: ⁊ addebat ad sarcinam. Hoc autem faciebat diutius. Et procedens paulum ostendit ei hominem rursus stantez super lacū ⁊ implentem aquam ex eo ⁊ effundentem in cisternam pertusam: que cisterna ipsam aquam iteruz refundebat in lacum. Et dixit ei iterum veni: ostendā tibi aliud. Et ecce vidi templum ⁊ duos viros sedētes in equis: ⁊ portantes lignum trāsuersum: vnus contra vnum: volebant autem per ianuam introire in templum ⁊ non poterant propter lignū illud q̄ō in transuerso portabant ⁊ non inclinantes se vnus post vnum vt fieret illud lignum directum remanserunt foris extra ianuam templi. Et cum interrogasset quid hoc esset. Ille respondit ei Hi sunt qui portant velut cum superbia iusticie iugum: ⁊ nō humiliati sunt: vt corrigerent se ⁊ humiliter ambularent in via' christi: propter quod ⁊ remanent foris a regno dei. Ille autem qui ligna incidit homo est in peccatis multis: ⁊ pro eo vt agat pniam ⁊ subtrahat se de peccatis suis als iniquitates adhibet super iniquitates suas. Qui autem aquam implet homo est qui opera quidem bona facit: sed habet in eis etiam ⁊ mala permixta per que perdit ⁊ bona opera sua. Quapropter conuenit omnem hominez sobrium esse in considerandis operibus suis ne inuanum videatur sustinere labores. ¶ Narrauit iterum abbas. Daniel dicens. Dixit pater noster Arsenius de quodam sene in scitbia qui erat magnus in hac vita simplex autem in fide: ⁊ errauit pro eo quod erat idiota: ⁊ dicebat non esse naturaliter corpus christi panez consecratum quem sumimus. sed figuram eius esse: hoc audientes duo senes q̄ dicerent hunc sermonem: ⁊ scientes: quia magna esset vita eius: ⁊ conuersatio cogitauerunt: quia innocēter ⁊ simpliciter diceret hoc: venerunt q̄ ad eum ⁊ dicunt ei. Abba audiuimus sermonem cuiusdaz infidelis qui dicit quia panis quem sumimus non naturaliter corpus christi est: sed figura eius. Senex autem ait eis: ego sum qui hoc dixi. Illi autem rogabant eum dicentes. Non sic teneas abba: sed sicut ecclesia catholica tradidit nos autem credim⁹: quia panis ipse corpus christi est calix ipse sanguis christi secundum veritatem ⁊ non secundum figurā. sed sicut in principio pulueꝛe de terra accipiēs plasmauit dominem ad imaginem suam ⁊ nemo potest dicere: quia nō erat imago dei: q̄uis de terra ⁊ puluere fuit: ita ⁊ panis quem dixit q̄ corpus meum est credimus q̄ scōm veritatem corpus christi est. Senex autem ait eis. Nisi rez ipsā cognouero: nō mihi satisfaciet ratio vestra. Illi autem dixerunt ei deprecemur deum hebdomada hac de misterio hoc ⁊ credimus quia deus reuelabit nobis. Senex au tē cum gaudio suscepit sermonem istum ⁊ deprecabatur deum dicens. Domine tu cognoscis: quoniā nō per maliciam incredulus suz rei huius sed per ignorantiaz errauit: reuela ergo mibi domine Jesu christe quod verum est. Sed ⁊ illi senes abeuntes i cellas suas rogabant ⁊ ipsi deuz dicentes. Domine ie su christe reuela seni mysterium hoc vt credat ⁊ nō perdat laborem suum. Exaudiuit autem dominus vtroscz ⁊ hebdomada completa venerunt dominica die in ecclesiam ⁊ sederunt ipsi tres soli super sedile de scirpo: quod in modum fascis erat ligatum medius autem sedebat senex ille. Aperti sunt autē intellectuales oculi eorum: ⁊ quando sunt positi panes in altare videbatur illis tantummodo tribus tanq̄ puerulus iacens super altare: ⁊ cum extendisset presbyter manus vt frangeret panem descendit angelus de celo habens cultrum in manu ⁊ sacrificauit puerulum istum sanguinem vero eius excipiebat in calicem. Cum autem frangeret presbyter in paruis partibus panem etiam angelus incidebat membra pueri in modicas partes. Cum autē accessisset senex vt acciperet sanctam communionem data est ipsi soli caro sanguine cruentata Quod cum vidisset pertimuit ⁊ clamauit dicens Credo domine quia panis qui in altari ponitur corpus tuū est: ⁊ calix sanguis tu⁹ est. Et statiz facta ē illa caro in manu eius panis scōm mysterium: ⁊ sumpsit illuz i ore agens gratias domino deo. Dixerunt autem et sencs: de⁹ scit humanā naturā q̄ non pōt vesci carnibus crudis: ⁊ pterea transformauit corpus suū in panē: ⁊ sanguinē in vinū: bis qui illud fideliter susciputt ⁊ egerūt gratias deo de sene illo: q̄ non p̄misit deus perire labores eius: ⁊ reuersi sunt ad cellas suas cū gaudio. ¶ Iterzipse abbas Daniel narrauit de alio magno sene qui habitauit in inferioribus ptib⁹ egypti: q̄ diceret p̄ simplicitatē q̄ Del chi sedech ipse sit filiꝰ dei. Hoc aūt indicatū est sancte memorie Cirillo archiepo Alexandrino de eo ⁊ misit ad eum Sciens autem: quia significr esset ipse senex: ⁊ quicq̄d peteret a deo reuelaretur ei ⁊ q̄ simpliciter diceret hoc verbū: vsus ē huiusmodi ra

tione dicēs, Abba rogo te: quia in cogitatiōe mea ē q melchisedech ipse sit filius dei. Et rursus alia cogitatio mea dicit quia melchisedech non sit de us, sed homo sit ⁊ c. summus sacerdos dei fuerit. Quoniam ergo befito de hoc idcirco missi ad te vt deprecēris deum: quatenus tibi reuelare dignet de hoc quid veritas habeat. senex autem de conuersione sua presumēs cum fiducia dixit. Da mihi tres dies inducias ⁊ ego deprecor deum de hac re: ⁊ renuncio tibi quod mihi fuerit reuelatū de hoc. Intrās ergo in cellam suam deprecabatur deum de verbo hoc: ⁊ veniens post tres dies dixit sancte memorie Cirillo episcopo Homo est Melchisedech. Archiepiscopus respōdit ei. Quomodo constat apud te abba? Et ille dixit ei. Deus ostēdit mibi omnes patriarchas ita vt singuli eorum coram me transirent ab Adam vsq ad melchisedech. Et angelus mibi assistens dixit. Ecce iste est Melchisedech: ⁊ ideo archiepiscope certus esto quia sic est. abiens autez senex per semetipsum predicabat quia homo esset Melchisedech ⁊ gaudens est magnifice sancte memorie Cirillus episcopus. ¶ Puer erat adhuc sancte memorie effren ⁊ vidit somnium siue reuelationem. quia nata sit vitis in lingua eius ⁊ creuit ⁊ impleuit totam terram fructifera nimis: ⁊ quia venirent omnia volatilia celi ⁊ comederent de fructu vitis illius. Quantum autem manducabant eo amplius implebatur fructu. ¶ Iterum vidit quidam sanctorum in somnis ordinem angelicum descendētem de celo secundum preceptum dei habentem in manu librum. hoc est thomon scriptum intus ⁊ foris. ¶ Dicebant autem ad inuicem. Cui debet committi hoc. Quidam dicebant illi. alij autez dicebāt de alio. Responderunt autem ⁊ dixerunt: verevtrq quidem sancti sunt ⁊ iusti quos dicitis verumtamen hoc eis committi non potest. Multa etiā alia nomina sanctorum dicentes. Postea dixerunt quia nemini potest hoc alteri cōmitti nisi effren: ⁊ vidit senex ille cui hoc in somnis apparuit: quia effrē dederunt thomon illum. Mane autem surgens audiuit effren docentem ⁊ velut fontem ebullientez de ore ipsius: ⁊ cognouit senex qui somnium viderat quia spiritus sancti est operatio quod egrediebatur de labijs effren. ¶ Dicebant de abbate zenone quia dnm moraretur in scitbia exijt nocte de cella sua velut ad paludem: ⁊ cuz erraret fecit tres dies ⁊ tres noctes ambulans ⁊ laborans: ⁊ cum defecisset cecidit semianimis. Et ecce puerulus stetit ante eum habens panem ⁊ surriculaz aque ⁊ dicebat ei. Surge manduca. Ille autem surgens orauit existimans quia fantasma esset. Puer autem respondens dixit ei. Bene fecisti. Surgens ergo acceptit ⁊ manducauit ⁊ post hoc dixit ei. Quantum ambulasti tantum longe es a cella tua: sed surgens sequere me. Et statim inuentus est in cella sua. Dixit ergo ei senex. veni intra ⁊ da nobis orationem. Et cū intrasset senex: ille subito non comparuit. ¶ Dicebat abbas Jobannes quia vidit quidam senuz in excessu mentis tres monachos stantes trans mare: ⁊ facta ē vox ad eos ex alia parte littoris dicēs. Accipite alas igneas: ⁊ venite ad me. Et duo quidem ex eis acceperunt alas: ⁊ volauerunt ad aliud littus vnde facta est vox. Tertius vero remansit ⁊ flebat fortiter ⁊ clamabat. Postea vero date sunt ⁊ ipsi ale non ignee: sed infirme ⁊ debiles: ita vt cuz omni labore mergendo ⁊ surgendo nimis afflictus veniret illuc. Sic est ⁊ generatio hec. Que si acceperit pennas nō tamē igneas sed vix infirmas ⁊ debiles potest accipere. ¶ Abbas Macharius habitabat in loco nimis deserto. Erat autez solus in eo solitarius: in inferiori vero parte erat alia solitudo in qua habitabāt fratres plurimi. Obseruabat autem senex ad iter: ⁊ vidit sabbatum venientez in habitu dominis vt pertransiret per cellam eius. Videbatur autem quasi tunica eum vti linea: omnino vetusta ⁊ tota cribrata: ⁊ per omnia foramina eius pendebant ampulle. Et dixit ei senior. Obe maior vbi vadis. Et ille respondit. Vado cōmouere fratres. Senex autem dixit ei. Ad quid tibi ampulle iste. ⁊ dixit. Gustum fratribus porto. Et dixit ei senex. et omnes ad gustandum totas ampullas cum gustu portas. Et respondit etiam. Et si vnum alicui non placet offeram aliud si autez nec illud dabo tertiū ⁊ sic per ordinem omnibus oblatis: fieri non potest nisi vel vnum placeat ex eis. Et cuz hec dixisset: trāsijt. Et observabat senex custodiens vias: donec ille iterum remearet ⁊ cum vidisset eum dixit ei. Sanus sis. Et respōdit ei. Unde mihi salus: ⁊ dixit ei senex. Quare? Respondit. Quia modo omnes sanctificati sunt: ⁊ nemo mihi acquiescit. Et dixit ei senex. Neminem ergo amicum habes ex illis. Et ille respondit. Unum tantūmodo fratrem habeo ibi: ⁊ ipse mihi solus acquiescit: ⁊ quando videt me conuertitur ad me velut ventus. Senex vero dixit ei. Et quis vocatur frater ille. Respōdit Theoctistus. Et cum hec dixisset pertransijt. Surgens autē abbas Macharius perrexit ad inferiorem beremuz. Quod cum audissent fratres acceperūt ramos palmarum ⁊ occurrerunt ei obuiam: ⁊ singuli eorum parabant cellas suas: incerti ad quem declinaret Senex autem inquirebat quis inter eos Theoctistus vocaretur in loco illo. Et inueniens euz intrauit in cellam eius. Theoctistus ergo suscepit euz gaudēs. Cū ergo cepissent secrete loqui: dixit ei senex. Quomodo est circa te frater. Et respondit orationibus tuis bene. Et dixit senex. Ne impugnant te cogitationes. Et ille respondit iterum. bene sum[erubescebat enim dicere ei.] Et dixit ei senex. Ecce quot annos habeo in conuersatione loci istius: ⁊ omnes bonorant me: ⁊ tamen in hac senectute infestus est mihi spiritus fornicationis. Et respondit Theoctistus dicens. Crede abba ⁊ mihi. Senex autem fimulabat alias quoq cogitationes sibi esse molestas: donec faceret illuz confiteri. Deinde dixit ei.

Quomodo ieiunas, ⁊ ille dixit ad nonam. Dixit ei senex. Jeiuna vsq sero ⁊ abstine: ⁊ commenda euāgelia: vt memoriter retineas ea: sz ⁊ alias residuas ex animo meditare scripturas: ⁊ si tibi ascenderit cogitatio mala nunq deorsuz aspicias: sed semper sursum: ⁊ statim te dominus adiuuabit ⁊ senex corrigens fratrem illum reuersus est in solitudinē suā ⁊ cum iter obseruaret vidit iterum demonem illuz: ⁊ dixit ei. Ubi vadis iterum. Et ille respondit: commouere fratres: ⁊ abijt. Dum autem reuerteretur: dixit ei senex. Quomodo sunt fratres illi. Et ille respondit. Vale. Senex autez dixit. Quare: ⁊ ille respondit. Quia omnes sancti sunt ⁊ magnus malum: quia ⁊ vnum quem habui amicum obedientē mihi etiam ipse nescio vnde subuersus est: ⁊ nec ipse acquiescit mihi: sed omnibus sanctior factus est: ⁊ propterea iuraui iam non ambulare ad illum: nisi postmodum tps. Et hec dicens transijt relinquens senem. Senex vero intrauit in cellam suam adorans ⁊ gratias agens deo. ¶ Abbas Macharius volēs consolari fratres dicebat. Uenit huc aliquando cū matre sua puer qui a demonio vexabatur: ⁊ dicebat matri sue. Surge eamus hic. Illa autem dicebat. Non possum pedibus ambulare filii: ⁊ dicebat ei filius eius. Ego te porto. Et admiratus suz astutiam demonum quoniam, eos vnde fugare volebat. Dicebat iterum de consolatione scitbia ad fratres. Quando videritis cellaz edificatā iuxta paludem scitote: quia prope est desolatio scitbie. Quando autem videritis arbores: iam ante ianuam est. Quando vero videritis pueros tollite mellotes vestras ⁊ abite. ¶ Abbas moyses qui habitabat in petra: impugnatus est aliquando a fornicatione: ⁊ cū nō prevaleret tenere se in cella perrexit ⁊ indicauit hoc abbati Jsidoro. Et rogauit eum senex vt reuerteretur in cellam suam. Ille autem non acquiuit dicens. Non possum abba. Et sumpsit eum ⁊ leuauit eum secum in domum: ⁊ dixit ei Attende ad occasum: ⁊ attendens vidit multitudinem demonum ⁊ bi confusi erant ⁊ turbantes se ad pugnandū. Dicit ei iterum abbas Jsidorus. Respice ad orientez: ⁊ attendit ⁊ vidit innumerabilem multitudinez angelorum in gloria. Dixit autez abbas Jsidorus. Ecce isti sunt qui missi sunt ad auxiliandum sanctis. Qui vero ad occasum ascendunt: bi sunt qui impugnant nos. Plures ergo sunt qui nobiscum sunt: q qui aduersum nos sunt: ⁊ ita agens gratias deo abbas moyses sumpsit fiduciam: ⁊ reuersus est in cellam suam. ¶ Dixit abbas moyses in scitbia. Si custodierimus mandata patrum nostrorum: ego presumēs de deo: spondeo vobis quia barbari huc nō venient. Si autem non custodierimus desolandus est locus iste. ¶ Sedentibus aliquando fratribus apud eundem abbatem moysen dixit eis. Ecce barbari bodie in scitbia venient: sed surgite ⁊ fugite. Dicunt ei illi. Et tu non fugies pater? Ille autē dixit eis. Ego per tot annos expecto diem istū: vt impleatur sermo domini mei ihesu christi dicētis. Omnes qui accipiunt gladiuz gladio peribunt. Alij autem dixerunt ei. Neq nos fugiemus: sed recuz moriemur: ⁊ dixit eis. ego causam non habeo vnusquisq q vestrum videat quomodo stet. Erant autem septem fratres cum eo: ⁊ dixit eis. Ecce barbari appropinquant ianue ⁊ statim barbari intrantes occiderunt eos. Unus autem ex eis timore carnali perterritus fugit ⁊ abscondit se post plectas de palma ⁊ septem coronas vidit descendentes ⁊ coronantes abbatem moysen ⁊ sex fratres qui cum eo fuerant interfecti. ¶ Dicebāt de abbate siluano q voluit aliquando pergere in Syriam, ⁊ dixit ei discipulus suus marcus. Pater noli exire hinc: sed neq ego te dimitto abire. Expecta ergo hic alios tres dies: ⁊ cum expectaret abbas tertia die dormiuit in pace Marcus discipulus eius. ¶ Dicebat abbas Jobannes qui erulatus est a marciano: quia venimus aliquando de syria ad abbatem pastorem vt olebamus eū interrogare de duricia cordis. Senex autem grecum nesciebat: neq interpres inuenieba tur. Uidens autem nos senex tribulatos: cepit greca lingua loqui dicens. Natura aque mollis est: lapidis aūt dura. Et si vas aqua plenū pēdeat supra lapidem: ex quo assidue stillans gutta cadat in lapidem: perforat eum: ita ⁊ sermo diuinus lenis est: cor autem nostrum durum. Audiēs ergo homo frequenter diuinum sermonez aperitur cor eius ad timendum deum. Dixit abbas pastor. Scriptum est quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Sicut ergo cerui in solitudine serpentes plurimos glutiunt ⁊ cum veneno eorum accensi fuerint ad aquas peruenire desiderant: ita ⁊ monachi in solitudinib⁹ habitantes accenduntur demonum malignorum venenor: ⁊ propterea desiderant sabbato dominica die venire ad fontes aquarum: hoc est ad corpus ⁊ sanguinem domini nostri ihesu christi: vt purgentur ab omni amaritudine demonum malignorum. Interrogauit aliquis frater abbatem pastorem dicens. Quid est quod scriptum est: non reddas malum pro malo. Dixit ei abbas pastor. Hec passio ⁊ttuor modos habet. Primus de corde. secundum de aspectu tertium de lingua. quartum nō reddere malum pro malo. si enī potueris pugnare cor nō venit ad aspectū. custodi ē ne loquaris. Si aūt ⁊ locut⁹ fueris: cito corripe: ne facias malū pro malo. Narrauit sanct⁹ basilius eps dicēs. Fuit in quodā monasterio feminarū quedā virgo que stultā se esse ex demonē habere simulabat: que adeo ab oībus alijs horrori habebaf. vt nec cibū quidē cū ea caperet. talē q dē elegerat vitā vt a coquina nunq recedēs totius illic monasterij officiū ipleret, ⁊ erat scōm vulgare puer biū vniuerse domus spōgia ipletū a se rebus. phās q̄ō in sanctis libris scriptū legimus. Si quis iquit ex vobis putat se sapientē esse in hoc mūdo fit stultus vt sapiens fiat. Hec igit inuolutū pannis babe

a trēs monachi stantes trās mare dum volant tertio remāsit flēs.

b sathā linea vestē plena ampullis in dutus tētas frēs solū vnū vincit.

b abbas moyses a fornicatione impugnatus videt demones: et post angelos plures.

cirillq archiepiscopq q̄dā vidit senē.

vidit omnes patriarchas senex

vitis in lingua nata.

liber intus et foris scriptus effren comitedg.

abbati zenoni puer appet.

abbas moyses coronatur martirio.

Jobus dei mollitur ex audictis illud frequenter. vt aq̄ lapidez sup eam cadēdo pforat.

monachi q̄re desiderat omunionē. nep̄is et sāg. ē.

nō reddere malum p malo q̄or modos bt.

lege vitaq; istiq femine q̄ stulta appēs sāctior sācto piterio erat.

a panly simplex videt nigrū intra tez ecclesiaz rathenatū et exit dlm

bat caput: ita quoq; omnibus seruiebat: cetere autem virgines tonse cucullis cooperiunt. Nulla aliquando potuit banc de quadringētis virginib' videre aliquando manducantē nunq; per oē euū suū sedit ad mensam. A nulla vel modicam partem panis accepit: sed micas tantum detergēs mēsarum: t abluens ollas bis solis alimonijs contenta viuebat: nulli vnq; fecit iniuriam: nulla personarum ipsius murmur audiuit: nulli aut parum aut satis vnq; locuta est. t certe cum ab oībus cederet: cū oīuz viueret odio maledicta omniuz sustineret. Sancto piterio pbatissimo viro semperq; in deserto viuēti gstitit angelus dñi: quadā die sedenti in loco q̄ dicitur porfirite: affatusq; est eū bis verbis. Cur inq̄t grande aliquid te esse credis vt sanctus: t in huiusmodi degens loco. Vis videre mulierē sanctiorē te vade ad tabenensiotaz monasterium feminaruz t vnam ex eis illic inuenies in capite babentē corona ipsamq; cognosce te esse meliorē. Que dū contra populum tantum sola diebus ac noctibus pugnat: cor ipsius a deo nunq; recessit. Tu aūt in vno loco residēs. neq; quoq; aliqñ pgrediēs p oēs vrbes aio t cogitatione vagaris. Statimq; ad predictum monasterium venit: t magistros fratrum rogauit vt introduceret eum ad habitaculuz feminarum. Quem mor illi: t vita gloriosum t etate prouectiorez videntes cum fiducia magna introduci fecerunt ingressus aūt desiderauit oēs sorores inspicere inter quas solam illam ppter quā venerat. nō videbat. Rit aūt ad postremum. Oēs [inquit] mihi adducite: deesse enim mihi videt aliqua ex vobis. Dicunt ad eū. Unam adhuc stultam habem' iutrinsecus in coquina. Sic enim eas que a demone vexantur appellāt. at ille. Erbibete [inquit] ipsam ad me: vt eam videam. Quo audito supra memoratazq; vocare ceperunt. Que cum nollet audire sentiēs vt credo aliquid aut fortassis bocipsum diuina reuelatione cognoscēs dicunt ei. Sanctus piterius desiderat videre te. Erat enim vir magnus fama t nomine. Cumq; ad eum fuisset adbibita: vidisset q̄ pāno frontem ipsius inuolutaz piecit se ad pedes ei' diceus. Benedic me inquit. Que similiter ad ipsi' pedes se proiecit dicens. Tu benedic me dñe. Oēs autem sorores obstupuerunt simul dicentes. Noli abba talem iniuriaz sustinere fatua est enī ista quā cernis. Tunc sanctus piterius ipsis omnibus ait. Uos inquit estis fatue. nam bec vestra t mea donna est. [Sic enim vocant illi feminas spirituales] Et deprecor deum [ait] vt dignus ipsa in die iudicij merear inueniri. Quo audito omnes simul ad pedes ipsius prociderunt singule se peccasse in eā variis modis confitentes. verbi gratia. Alia enim abluens sordes catbini: supra eā se fudisse dicebat. alia vero colaphis eam a seuerberatam sepe memorabat alia nares ipsius synape impletas a se eē deflebat. Cetere quoq; diuersas referebant se ei iniurias irrogasse pro quibus omnibus sanctus ille fusis deo precibus egressus est. Post paucos autē dies illa non ferens tantam gloriam: tantoq; se nolens bonore sororum cumulari grauariq; se credēs excusationibus singulorum egressa de monasterio illo occulte quo iuerit in quem se miserit locum vel quo fine defecerit ad nullius potuit noticiam puenire. ¶ Beate memorie Paulus simplex discipul' abbatis Antbonij narrauit patrib' talez rē. Quia aliquando veniens in monasterium visitandi gratia: t pro fratrum instructione post consuetaz ad inuicem consolationem intrauerit ecclesiam dei: missas more solito celebrare. Beatus ergo paulus intuebatur ad vnumquenq; introeuntium in ecclesiā quali animo intraret [Babebat enim t banc gratiam dataz sibi a deo vt sic videret vnūquenq; cui' animi esset sicut nos facies nostras videmus ad inuicem] Ingredientibus ergo omnibus clara facie t splendido vultu: sed t vniuscuiusq; angelo gaudēte: vnum vidit nigrum t obscurum corpore toto t demones ex vtraq; parte tenentes t trabentes eū ad seipsos: t capistrum in nares eius mittētes: sanctum vero angelum eius de longe lugubrem tristēq; sequentem. Paulus vero lacbymās t manu frequenter pectus tundens sedebat ante ecclesiā: plorans eum valde quia ei talis apparuerat. Qui aūt videbant quod faciebat t tam subitam eius mutationem ad lacbymas t ad luctum: interrogabant rogantes eum quid videret [timentes ne quid irreprebensione omnium vidisset pro quo boc faceret] postulabant etiam vt ad missas intraret cum eis. Paulus autem repellens eos t negans se ingressurum sedebat foras ianuaz tacens t plorans nimis eum qui ei taliter apparuerat. Post paululum aūt dimisso ecclesie conuentu iterum intendebat singulos exeuntes: vt quorum introitum agnouerat sciret quales exirent. Et ecce vidit illum virum nigrū t obscurum toto corpore: prius exeuntem ab ecclesia: clarum quidem vultu cādidum vero corpore. demones autem qui ante eum tenebant postea de lōge sequentes sanctum vero angelum iurta ipm ambulantē letū t promptū t gaudentē sup eum valde. Paulus vero exiliens cū gaudio clamabat benedicens deū t dicēs. O ineffabilis dei misericordia t benignitas. O diuine miserationis eius innumerabilis bonitas. Currēs aūt t ascendens sup altum gradū: magna voce dicebat. Uenite t videte opera dñi q̄ terribilia sunt t oi stupore digna. Uenite t videte eū q̄ vult oēs boies saluare t ad agnitionē veritatis venire. Uenite adoremus t pcidamus ante eū: vt dicamus q: tu sol' potens es peccata dimittere. Ad banc vocē eius oēs solliciti cucurrerūt cupientes audire q̄ dicebat t cōuenientib' oībus referebat paul' que vidisset anteq̄ ecclesiā intrarent t q̄ postea t interrogabat virū illū vt diceret ei cāz p qua ei tanta subito imutationē de' donauerit. Ibomo ergo ille q̄uictus a paulo cora oīb' qui circa ipsuz erant aptē narrauit dicēs. Ego bō peccator: suz

a q̄d audiuit in ecclesia vt q̄ dixerat:
b sani magna spe ad deuz q̄ tidebat.

t multo tpe in fornicatione vixi: vsq; nunc ingressus autē modo ecclesiam dei audiui vocē Esaie ppbete. cum legeretur: magis autē vocē dei loquētis in eo. vbi dicit. Lauamini mundi estote: auferte maluz de animabus vestris coram oculis meis: discite bene facere t si fuerint peccata vestra tanq; fenicium velut nix dealbabuntur: t si volueritis t audieritis me bona terre manducabitis. Ego inq̄ fornicator in boc sermone compunctus sum nimis t ingemiscens intra conscientiam meam: dixi ad deum. Tu deus qui venisti in mundum peccatores saluos facere: t qui bec que modo lecta sunt per prophetam pmisisti comple effectu t ope etiam in me indigno peccatore. ecce enim amodo promitto tibi: t spōdeo sermone t confiteor: corde quia ab bodie iaz nō ero fornicator: sed abrenuncio sordibus seculi: t seruio tibi ammodo in conscientia munda: bodie ergo domine t in boza bac suscipe me penitentē t interpellantē te: t renuentē oē peccatū. In bis igitur pmissionibus ait. egressus suz de ecclesia statuēs in animo meo nibil vltra agere mali coram oculis domini. Quod cum audissent oēs clamauerunt vna voce ad dominum dicētes: q̄ magnificata sunt opera tua domine omnia in sapientia fecisti Quapropter cognoscētes boc cbristiani de sanctis scripturis t diuinis reuelationibus q̄taz deus babeat bonitatē circa eos qui ad eum deuote confugiunt t ppriam emundāt priora delicta: q̄ non solum non cogitur penas exoluere pro peccatis antea cōmissis verūetiam consequi bona promissa. Nō ergo desperemus de nostra salute: quia sicut per esaiam ppbetam promisit dñs: eos qui peccatis inuoluti sunt lauari: t sicut lanam albam t niuem dealbari: t bonorum celestiū que in ciuitate celestis bierusalē sunt: repleri: ita t nunc iterum per sanctum ezechielez ppbetam iureiurando promisit dicens. Uiuo ego [inquit dominus] quia nolo mortem peccatoris: iz magis vt conuertatur t viuat.

¶ Ducusq; de greco in latinuz transtulit pelagius dyaconus romane ecclesie: t ab binc deorsum Johannes eiusdem ecclesie subdiaconus.

Bñt aliqñ zacbarias ad abbatē suū Siluanū t inuenit cū in excessu mentis t erant manus eius extense in celū t cum vidisset ista clausit ostiuz t exiit. Et intrans circa bozā sextam atq; nonā inuenit: eū eodez mō. Circa decimā vero bozaz pulsauit t ingressus inuenit eū quiescentem t dicit ei. Quid babuisti bodie pater Qui dicit ei. Infirmatus sum bodie fili mi. Ille vero tenēs pedes eius dicebat. Non te dimittā: nisi mibi dicaueris q̄ vidisti. Rūdit ei senex. ego in celū rapt' fui: t vidi gloriā dei t illic stetiq; modo: t nunc dimissus sum. ¶ Dixit sancta Sincletie. d in celuz ascendit et vidit dei gloriaz.

Efficiamur prudentes sicut serpentes t simplices sicut colūbe: vt astute intelligamus laqueos dyaboli. Nā prudētes sicut serpētes dictū est: vt nō ignoremus ipetus dyaboli: t artes eius. Etenim simile aliquid ex alio simili scelere superat. Nam t simplicitas colūbe demonstrat puritatē actiōis. ¶ Dicebat quidā patrum. Quia dum sederent aliqñ seniores t loquerent de bonis edificationib' erat inter eos vnus prouidēs t vidit angelos manus agitantes t laudantes deū. vt aūt venisset locutio secularis discedebant angeli: t volutabant porci i medio eoz pleni fetoribus t polluebant eos. Cuz aūt rursus loquerent de edificatione venientes iteū angeli laudabant deū. ¶ Dixit quidam senex. Hoc ē qđ scriptū est: sup duobus t trib' peccatis tyri auertā me: sup quattuor aūt nō auertā videlz cogitare malum t p̄sentire cogitatui t locutioni. quartū vero ē perficere opus. In boc ergo non auertitur ira dei. ¶ Dicebant de quodam sene magno in scitbia: q: quotiens cunq; edificabat cellulam egrediebatur cum gaudio: t ponens fundamentum non discedebat donec consummaretur. Aliqñ ergo exiens ad fabricandū cellam cōtristabat valde: t dicūt ei fratres. Quare tristis ac mestus es abba. Qui dixit eis. Desolandus est locus iste filij. Ego enī vidi qñ ignis accensus ē in fitbia: t accipiētes fratres palmas cedentes extinxerunt eū: t iterū accensus est: t accipientes rursus fratres palmas cedētes extinxerunt eum. Tertio accensus est t repleuit totā scitbiam: t iam non potuit extingui: ideo q; ego cōtristor ac mestus sum. Dixit quidam senex: scriptus est iustus vt palma florebit. Significat autem bic sermo bonoz actuū altuz t rectū ac dulcē fructū. Est vero in palma vnū incorruptiū: t ipsum candidiz oībus operationē in se simile aūt t sup iusto reperitur. Unū enim ei t simplex est cor ad deū tantūmō respiciens. Est autē t album babens illuminationez fidei t omnis operatio iusti in corde ipsius est. naz t acumen stimulorum eius aduersus dyabolum est pugnaculum. ¶ Dixit aliqñ alter senex. Sunamitis beliseū suscepit. eo q̄ non haberet affectum cū aliquo boie. Dicitur sunamitis personaz anime habere. Beliseus vero personam sancti spiritꝰ designare. Quacūq; ergo bora recedit anima a seculari cōuersatione t perturbatione aduenit ei spiritus dei t tunc poterit parere cum sit sterilis. Alius quidaz patrū dixit. Quia oculi porci naturale bñt figmentum ita vt necessitate semp intendant in terraz nec aliqñ possunt respicere ad celuz. Sic ergo t anima eius qui in dulcedine voluptatum delectatur semel delapsa in luxurie scenum difficile potest respicere ad deū aut sapere aliquid dignum deo. ¶ Fuit quidam magn' inter prouidentes: qui bec affirmabat dicens: q: virtutē quā vidi stantem super baptisma eandē etiā vidi sup vestimētū monachi: qñ accepit habitum spiritualem. ¶ Cuidam seni data est gratia videndi que fiebant: t dicebat. Quia vidi in ce

angeli rus hominū edificatoria ad sui. rus fo. seruia discedut.

sup tribz scelerib. g. nō sup 4 q̄ sequ.

Justꝰ vt palma florebit. q̄ tē.

Sunamitis recipit helisēū: q̄s se sus spūalis.

Inuenusti sunt porci in terra tantum.

ea dez fetus in fossione q̄m baptismo dat.

a mulier mala et vir bonus moriuntur dissimode ꝙd narrat filia eius Ago.

a dubitat an pris boni vel matris male vestigia sequtur

demō nō intrat cellaz dum monachus meditatur.

nobio aliquando meditantē fratrē in cella: ⁊ ecce demon veniēs stabat foris cellam ⁊ dum frater ille meditaretur non ualebat ingredi. Cū autē cessaz bat meditando: tunc demon ingrediebatur cellaz. ¶ Dicebant de quodaz sene: quia deꝑcatus ē deū vt videret demones ⁊ reuelatum est ei. Non opus babes videre eos, senex autē rogabat dicēs: quia domine potes me, pregere gra tua. Post bec domi nus reuelauit oculis eius ⁊ vidit eos: qꝝ tanꝯ apes sic circundabant boies stridētes dētib⁹ suis: angeli vo dei increpabant illos. ¶ Dixit q̄dam senex: q̄ duo frēs erant ei vicini: vnus peregrinus: ⁊ alius incboris. Erat autē peregrin⁹ ille modicum negligē tior. Ille vo incboris studiosus valde. Contigit autē vt dormiret ille peregrin⁹ in pace. At ille senex vicinus eorum cum esset puidēs vidit multitudinē angelorum deducētium animam eius: ⁊ cum puenret ad celum vt intraret: facta est q̄stio de illo: ⁊ ve nit vox desup dicēs. Manifestum est: quia modicū negligētior fuit peregrin⁹: sed propter peregrina tionē eius aperite ei. Et post boc dormiuit ⁊ ille in cboris: ⁊ venit omnis cognatio eius ad eum. Ler nēs vo senex ille non venire angelos ad deducēdz animam eius miratus est: ⁊ cadēs in faciē suam in conspectu dei dixit. Quomodo peregrin⁹ ille cū ne gligētior fuerit talē gloriam babuit: ⁊ bic cum stu diosus eēt nibil buiusmodi meruit. Et venit vox ei dicēs: bic studiosus cum venit, vt dormiret aperuit oculos suos ⁊ vidit parētes suos flentes ⁊ cōsola ta est anima eius. Peregrinus vo ille ꝛ negligen tior fuerit: tamē nullum suorum vidit: ⁊ ingemiscēs fleuit ⁊ deus consolatus est eum. ¶ Narrauit alter patrum quidam. Quia erat aliquis solitarius in be remo Mycopoleos: ⁊ ministrabat ei quidam secula ris: ꝛ fidelis. Erat autē in eadē ciuitate bomo qui erat diues ⁊ impius. Contingit ergo vt moreretur ille diues ⁊ deducebat eū tota ciuitas simul: ⁊ epi scopus cum lampadib⁹. Egressus autē ⁊ ille qui mi nistrabat illi solitario ꝑm consuetudinē portans ei panes: ⁊ inuenit quia comederet eum belua: ⁊ ceci dit in faciē suam in conspectu domini dicēs. Non surgam binc donec demonstretur mibi a deo que sint bec. Quia ille quidam impius talē apparatum babuit in deducēdo: bic vo qui seruiuit deo die no etuꝯ ista ptulit. Et ecce angelus domini veniēs di xit ei. Ille impius babuit paruum bonum in boc seculo ⁊ recepit illud bic: vt illic nullam requiē in ueniat: iste autē solitarius qui bomo erat ornatus ad omnē virtutē babebat vo ⁊ ipse vt bomo modi cum aliquid culpe: ⁊ recepit bic illud: vt ibi inue niatur purus coram deo. Et ita consolatus in bis verbis abiit glorificans deum sup iudicia eius qꝝ vera sunt. ¶ Sancti patres de scitbia prophetaue runt de vltima generatione dicētes. Quid opati sumus nos. Et rndēs vnus ex eis vir magnevite no mine Syrion dixit. Nos mandata dei custodim⁹: At illi responderunt dicētes. Hi vo qui fuerint post nos quid erunt facturi? Qui dixit eis. Dimidium opis nostri opaturi sunt. Et dixerunt ei. Hi autē q̄ post ipsos fuerint quid facient? Qui rndit. Omnino non babebit opationē generatio illa: venture sunt aūt illis tēptationes: ⁊ qui reperti fuerint probati in tpe illo meliores q̄ nos tpes nostri erūt. ¶ Nar rauit quidam senex dicēs: quia erat quedam virgo prouecta etate: valdeꝯ profecerat in timore dei: a ⁊ interrogata est a me q̄ res ad banc eam adduxe rat conuersationē. At illa ingemiscēs ita cepit di cere. Mibi quidem venerande pater: cum essem paruula erat pater modestus ac mansuetus mori bus: debilis vo ⁊ infirmus corpore qui ita vixit cu ram sui agēs: vt vir aliquando in publico videre tur ab bis qui in eodē babitabant vico. Terram autē suam assidue opabatur: ⁊ ibidē semp occupa bat vitam suam. Si quando fortasse sanus fuisset: fructus culture sue domum portabat. Plurimū au tē tēporis in lecto ⁊ languoribus detinebatur tan taq̄ erat in eo taciturnitas: vt ignorantibus eum fine voce crederēt esse. Mater vero mibi erat econ trario curiosa absq̄ modo atq̄ vltra omnes mulie res q̄ erant in regione bac turpior. Sermones vero eius ita ad vniuersos mouebantur vt putaret⁹ om ne corpus ipsius lingua esse: lites frequētius com mittebātur ad oēs ab ipsa: ebrietate autē vna cuz viris luxuriosis demorabatur. Dispēsabat autē rea que intus domi erant tanꝯ meretrix pessima vt ēt substantia multa valde non potuerit nobis suffice re. Nam buic a patre meo delegata erat dispensa tio domus. Corpus autē suum ita in turpitudine adurebatur: vt pauci de vico ipso potuissent effu gere libidinē eius. Nunꝯ corpori eius morbus oc currit: nec doloꝝ aliquē sensit vel aliquantulum: ꝛ a natiuitate vsq̄ ad vltimum diē suum integruz sa numq̄ corpus suum possedit. Inter bec contigit vt pater meus longa egritudine fatigatus moreret: ⁊ continuo aer commotus est ⁊ pluuia ⁊ boruscatio nes atq̄ tonitrua aerē conturbabant: ⁊ neq̄ nocte neq̄ die imber cessando triduo sup lectū sine sepul tura fecit eum manere ita vt bomines vici illi⁹ mo uētes capita admirarētur q̄ tantum malum vniuer sos lateret dicētes. Siccine dei inimicus erat iste vt nec terra eum recipiat ad sepulturam. Sed ta mē ꝓne intra domum mēbra eius dissoluta ingres sum babitantibus prohiberēt imminēte adbuc ae re: tēpestate ⁊ pluuia descendēte vix aliquo modo sepulture eum tradidimus. At vo mater mea post bec licētia plurima accepta cum improbitate ma trima corporis sui libidine vtebatur: ⁊ prostibulz de inceps faciēs domum nostram in tanta luxuria vi xit atq̄ delitijs: vt dum adbuc paruula essem defi ceret nobis substantia nostra. Vir enim aliquando cum timore: sicut mibi videt⁹ morte illius aduenie te tantam meruit funeris prosperitatē: vt etiā puta ret⁹ aer simul in exequijs deducere funus illi⁹. Ego aūt post obitum ei⁹ puellari egressa etate: ⁊ defide ria titillationis corpis mei ieiunijs refrenās: qua dam die ad vesperā vt fieri solet cogitare cepi atq̄ a considerare cui⁹ vitam magis eligerē imitandam: verum matris aut patris qui modeste ⁊ mānsuete ac sobrie vixit. Sed rursus cogitabam illud: q̄ nibil in vita sua cōsecutus sit boni pr̄ meus: sed p omne tē pus in infirmitate ⁊ tribulatione cōsumptus est: ⁊ ita finē suum accepit: vt nec sepulturam ei⁹ terra re ciperet. Si igitur bona eēt bmōi cōuersatio apud deum quare ergo tanta mala assecutus est: qui sic vixere delegit: sed bonū est inquit cogitatus meus sicut mater mea vixit me quoq̄ vexe: tradere vo luptati ⁊ luxurie ac libidini corpus meum. Etenim nullum opus illa turpe ꝓtermisit in ebrietate om ne tēpus incolumis atq̄ pspere degens itaq̄ vitam suam expleuit. Quid ergo. Sic opz me viuere sicut mater. Melius est em̄ ppriis oculis credere queve manifesta sunt cognita ⁊ nibil p̄termittere. Et cuz boc placuisset mibi misere eiusdē me pstituere vire: supuenit nox ⁊ continuo mibi sopor accessit. Post bos sermones astitit mibi quidam: grandis quidē corpore aspectu aūt terribilis: deinde intuendo me pterrens: iracundia visione ⁊ aspera voce interro gabat me dicēs. Dic mibi inquit qui sunt cogitat⁹ cordis tui? Ego aūt aspectu eius ⁊ habitu tremefa cta neq̄ aspicere in eum audebam. Dixit vo voce vsus itez iussit vt ea q̄ mibi placerēt sibi pronuncia rē. Ego aūt pre timore dissoluta ⁊ omnē oblita cogi tatum nibil esse dicebam. Ille vo neganti mibi re uocabat ad memoriaz vniuersa q̄ in corde meo me ditata fueram. Ego aūt conuicta ⁊ ad pēe conuer sa supplicabā venia ꝓsequi ⁊ cām ei narrabam bu iusmodi cogitat⁹: q̄ ait mibi. Veni ergo ⁊ vide vtros q̄: patrē scz ⁊ matrē: ⁊ cuius deinde volueris eligę tibi vitā. Et apprebēdēs mibi manū trabebat me. Ducens aūt me in quēdam campum magnū babē tē paradisos multos ⁊ diuersos fruct⁹ variasq̄ ar bores ⁊ pulcbitudinē inenarrabilē introduxit me illuc. Occurrēs aūt mibi pr̄ me⁹ ap̄lexatus est me ⁊ osculabatur filiam me vocās. Ego vo circūplexa eum rogabam vt manerem cum ipso. At ille. Nunc inquit non potes bic esse: si vo volueris mea vestigia sequi: venies buc non post multū tēpus. Cū au tē adbuc ego deprecarer vt manerē cū ipso: trabēs me rursus manum qui ibi me duxerat: veni ait ostē dam tibi ⁊ matrē tuaz q̄ in igne exuritur vt scias ad cuius eorum imitationem declinare velis vitaz tuā Statuens aūt me in domo tenebrosa atq̄ obscura omni stridore ⁊ turbatione repleta: oñdit mibi fo rnacē ignis ardentē: ⁊ picem feruētem ⁊ quosdam il lic terribiles aspectu stantes sup fornacem. Ego au tem inspiciens deorsum video matrem meā in for nace vsq̄ ad collum demersam stridentem dentib⁹ ⁊ igne ardentem ⁊ vermium multorum, fetorez fer re. Videns aūt me mater: cum vlulatu clamabat fi liam me vocans. Ben me filia de propriis opibus ⁊ petis meis bec patior: qꝝ quasi deliramenta mibi vi debantur vniuersa: q̄ de sobrietate erant. Opa em̄ fornicationis ⁊ adulterij non videbanē mibi babe re tormenta: ebrietatez quoq̄ ⁊ luxuriam non arbi trabar lucrari penas: ⁊ ecce propter exiguas deli cias, quanta exoluo tormenta: ecce pro cōtēptu dei quales recipio mercedes. Apprebēderunt me vni uersa immobilia mala. Nunc tempus auxilij o filia mea: recordare nutrimētorum q̄ a me consecuta es nunc retribue bñficiuz: si quid boni aliquādo a me accepisti. Miserere mei filia: quia in igne ardeo: ⁊ ab ipso igne nō consumor: miserere mei: quia in bu iusmodi cruciatibus examinor. Miserere mei filia ⁊ porrigēs manum tuam educ me de loco boc. Me autē recusante boc facere propter eos qui ibi asta bant: rursum mater clamabat. Filia mea adiuua me: ⁊ noli despicere fletum propie matris tue. Me mēto doloris mei in die parturientis te: ⁊ ne me des picias q̄ gebēne ignibus depereo. Ego autē a vo ce eius lacbrymis commota bumanum aliquid pa tiebar: ⁊ cepi cum clamore condolēs ei ingemisce re. Exurgentes vo bi qui in domo mea erant: ⁊ accē dentes ignem causam mugitus mei interrogabāt. Ego autē narraui eis que videram: ⁊ sic iam vnum boc deliberaui: vt patris mei sequerer vitam certa facta p ineffabilē misericordiam dei: quia pene re posite sunt bis qui male viuere non meruunt. Alia siquidem multa beata virgo ex ipsa visione cogno scens p reuelationem dei: multaz esse a deo ⁊ bono rum operum retributionem: ⁊ malorum actuū ⁊ tur pis vite: maximas esse penas annunciabat. Ideo q̄ dilectissimi: efficiamur melioris consilij nobismet ipsis: vt beati fieri sine fine possimus. ¶ Narrauit iterum idem senex de quodaz episcopo: vt maxime ex eo fiduciam capiamus: q̄ facilis sit deus ad ve niam si tantum nos peniteat commissio peccatoꝝ. Nunciabatur igitur a quibusdam eidem episcopo inter fidelium turmas duas consistere mulieres: q̄ ab rupta seculi gradiēdo impudice inuenirētur ⁊ vi uerēt. episcopus aūt ex bis que ei nunciata sunt cō motus: suspicatus est: ne forte ⁊ alie bmōi essent: ⁊ ad deprecandum deum se ꝓuertit: certus inde ro gans efficī quod ⁊ meruit. Post diuinā em̄ illaz ar q̄ terribilem consecrationē: dum accederent singu li ad participādū sancti mysterij sacramenta: p vul tus eorum cernebat animas: quib⁹ vna queq̄ subia ceret petis. ⁊ peccatorum quidē dominum videbat facies nigras: quosdam vo ipsorum tanꝯ ab estu eruptas facies babētes: oculos aūt rubeos ac san guineos. Justos aūt videbat claros aspectu: ⁊ cā didos amictu. ⁊ alij quidē dum acciperent corpus domini exurebantur ⁊ incēdebantur: aliis autē si cut lumē efficiebatur in se ⁊ p os ingressum omne eoꝝ corpus illustrabat. erant aūt inter ipsos etiam qui solitariam vitam elegerant: ⁊ bi qui in cōingijs erant: qui ⁊ ipsi ita esse videbantur. Deinde cōuer tit se ⁊ cepit etiam mulieribus ipsa distribuere my steria: vt cognosceret quales ⁊ ipsarum essent ani

impig moritur rex magno apparat. et longa fera scribit.

videt demones q̄ bonos et angelos defendentes.

fit peregrino negligēs angelis sotia ty in trat reli et alios diligis nō ang elis.

monachi gles futuri: scripa tres q̄ phetiz.

a videt pres et mres in diversis locis.

ad varias penitentibus.

me ⁊ vidit ſimili modo fieri nigras atq; rubeas facies earū ſanguineas quoq; ⁊ albas. Inter ipſas aūt aduenerunt ⁊ ille due mulieres q̄ accuſate erāt apud eum propter quas maxime ad hanc precem ⁊ preuidentiam venerant. Cernit aūt ipſas dum accedunt ad ſanctum myſterium clarū habētes vultū ⁊ bonorificū: candida quoq; ſtola circūamictas. Deinde cū ⁊ ipſe participate fuiſſent myſteria chriſti. Facte ſunt ſicut a lumine illuſtrate. Rurſum epiſcop⁹ ad ſolitam ſe precē cōuertebat ſupplicās deo diſcere cupiens modum reuelationū que ei demonſtrate fuerant. Aſtitit aūt angelus domini ⁊ de ſingulis interrogare p̄cipiebat. Sanctus vo epiſcop⁹ continuo de illis duabus ſciſcitabatur mulierib⁹: ſi vera eſſet illa prima accuſatio an falſa. At vero angelus affirmabat omnia vera eſſe que dicta de eis erant. Epiſcop⁹ quoq; ait ad angelū. Et quomodo in p̄ceptione corporis chriſti ſplēdide erant facies earū albam etiā ſtolam habebant. Lumineq; fulgebant nō paruo. Ait aūt ei angelus. Eo q̄ penituerint de actib⁹ ſuis: ⁊ diſcedētes ab his lachrymis ⁊ gemitibus atq; elemoſynis pauperum per confeſſionē diuinuz meruerunt numerū: decetero nequaq̄ in iſdem malis ſe caſuras, promittētes: ſi tantum de p̄teritis delictis veniam mereantur: ⁊ meruerunt p hoc diuinaz immutationē ⁊ a criminib⁹ abſolute ſunt: ⁊ viuēt deinceps ſobrie ⁊ iuſte ac pie Epiſcopus aūt mirari ſe dicebat: non tantum de immutatione earū: hoc enim multis contigit fieri: ſed de dei dono: qui non ſolum eas tormētis minime ſubiecit. ſed etiam tantā eis donare dignatus eſt gratiam. Ait aūt ad eus angelus. Admiraris hoc iuſte quaſi homo: domin⁹ aūt omnipotēs ac deus noſter ⁊ veſter cū naturaliter ſit bonus ac miſericors: hos qui diſcedūt a p̄teritis delictis: ⁊ p confeſſionē accedunt ad eum non tantū perire non patit: ſed etiā furorē ſuum aufert ab eis: ⁊ bonore dignos facit. etenim ſic deus dilexit mundum: vt filiū ſuum vnigenitū daret pro eo. Quia igit cū inimici eſſent homines mori pro eis elegit: multomagis domeſticos effectos eos: ⁊ penitētiaz agētes ſup bis q̄ geſſerant abſoluit a penis: ⁊ eis que ab ipſo p̄parata ſunt bona p̄ſtabit p̄fruenda. Hoc ergo ſcitote: q; nulla delicta hominum vincūt clemētiaz dei tantū: vt per penitētiam ea que p̄dē quis gefferat mala abluat actibus bonis. Cum enim ſit miſericors deꝰ ſcit infirmitatē generis humani ⁊ paſſionū fortitudinē ⁊ diaboli potētiam atq; aſtutiam ⁊ lapſis hominib⁹ in peccatis quaſi filijs ignoſcit: ⁊ expectat correctionem eorum patiētiam habens in ipſis. cōuertentibus vero atq; eius exorantibus bonitatē tanq̄ infirmis compatitur ⁊ abſoluit confeſtim vincula eorum: ⁊ donat eis bona que p̄parata ſunt iuſtis. Ait aūt epiſcopus ad angelum. Obſecro te: dic mihi etiam vulcuum differētias: ⁊ quib⁹ p̄ctis vnuſquiſq; eorum ſubiaceat: vt etiaz de his cognoſcēs ab omni liberer ignorantia. Angelus aūt dixit ad eum. Hi quidē qui ſplendido atq; hilari vultu ſunt in ſobrietate ⁊ caſtitate ⁊ iuſticia viuunt: modeſti quoq; ⁊ condolētes ac miſericordes ſunt. Hi vero qui nigras habēt facies: fornicationis ⁊ libidinis operarij ſunt ceteriſq; ſceleribus ⁊ delictis implicati. Hi vero qui apparuerunt ſanguinei atq; rubei: in malignitate ⁊ iniuſticia viuunt: ⁊ amātes detractiones blaſphemi doloſi: ⁊ homicide ſunt. Rurſus dixit ei angelus. Adiuua eos: liquidē ſalutē eorum deſideras. Propterea etiam meruiſti orationū tuarum effectum vt videdo diſcas diſcipulorum tuorū peccata: ⁊ p ammonitiones atq; obſecrationes meliores eos p penitētiam facias ei quoq; qui p ipſis mortuus eſt ⁊ reſurrexit a mortuis ieſu chriſto domino noſtro gratum facias. Quantacūq; igitur tibi virtus eſt ⁊ ſtudium ⁊ dilectio circa dominū tuū chriſtū ieſum: omnē eorum gere prouidētiam vt conuertant a p̄priis peccatis ad cōmunem dominū: ⁊ manifeſta quib⁹ delictis ſubiaceant: ne p̄opriam deſperēt ſalutē. Ex hoc penitētibus quidē illis ⁊ cōuertētibus ad deum animabus eorū ſal⁹ erit ⁊ epulatio futurorū bonorū. tibi vero erit plurima merces imitanti deum tuum: qui celos quidez reliquit ⁊ in terris demoratus eſt p̄o ſalute dominū. Referebat quidam patrū q; tres ſunt res bonoz abiles apud monachos quib⁹ oportet nos cū timore ⁊ tremore ⁊ gaudio ſpirituali accedere. Videlicet cōmunicatio ſanctorū ſacrorū ⁊ meſa fratrum: ⁊ peluis in qua fratrū pedes lauant proferebat aūt ⁊ eremplū tale dicēs. Quia erat quidaz magnus ſenex p̄uidus: ⁊ contigit eū manducare cuz pluribus fratribus: ⁊ comedētibus illis videbat in ſpiritu idez ſenex ſedēs ad meſam quoſdam edētes mel: alios autem panes: alios vero ſtercus. Et mirabatur intra ſemetipſum ⁊ deprecabat deum dicēs. Domine reuela mihi myſterium hoc: q̄ idē cibus omnib⁹ appoſitus eſt ſup meſam: ⁊ manducando ſta immutatus videt: vt quidaz edant mel: quidaz aūt panem alij vero ſtercus. Et venit ei vox deſup dicēs. Illi qui manducant mel: hi ſunt: qui cū timore ⁊ tremore ⁊ gratiarū actione edunt ad meſam ⁊ inceſſanter orāt ⁊ oratio eorum ſicut incenſum aſcēdit ad deū: ideoq; mel comedunt. Qui aūt panē māducant hi ſunt qui gratias agentes percipiunt ea que a deo donata ſunt illis. Alij vero qui ſtercus manducant hi ſunt qui murmurant ⁊ dicunt hoc bonum eſt: id malum eſt: hec aūt talia non oportet cogitare: ſed magis glorificare deū atq; laudes ei offerre: vt in nobis impleat illud quod dictū eſt. Siue manducatis ſiue bibitis ſiue aliud q̄d facitis: omnia in gloriam dei facite.

¶ Explicit liber de p̄uidētia ⁊ contemplatione.

¶ Incipit liber de ſanctis ſenioribꝰ qui ſigna faciebant.

Exit abbas Dulas diſcipulus abbatis Biſarionis: q; ambulantib⁹ nobis ſec⁹ litus maris: ſitiuit: dixit abbati Biſarioni: abba ſitio valde. Et cū feciſſet ſenex oratione dixit mihi: bibe ō mari: ⁊ dulcis facta eſt aqua: ⁊ bibi. Ego aūt bauſi modicū in vaſe ne forte iterū ſitirē quod cum vidiſſet ſenex dixit mihi. Ut q̄d aquā portas. Dixit ei. Ignoſce mihi ne forte iterū ſitirē: ⁊ ait ſenex. Deus q̄ dic eſt ⁊ vbiq; eſt. ¶ Alio tpe cū ei neceſſariū eēt recit oratione ⁊ tranſiuit chuſoroan fluuiū pedib⁹. Ego aūt admiratus iterrogaui cū: dicēs quō ſentiebas pedes tuos dū ambulares i aqua. Et ait ſenex. Uſq; ad talum ſentiebā aquā: reliqua aūt erant ſolida ſub pedib⁹ meis. ¶ Rurſum eumdē nobis ad aliū ſenē venit ſol ad occaſum: ⁊ orans ſenex dixit. Obſecro domine ſtet ſol donec p̄eniā ad ſeruū tuum ⁊ factū eſt ſic. ¶ Venit aliq̄n q̄daz demoniū habens in ſcitbi: ⁊ facta eſt oratio p ipſo i eccleſia: ⁊ nō egredieba⁹ demon ab eo: q; durus erat. Dicūt aūt adiuicē clerici loci illi⁹. Quid faciem⁹ huic demoni. Nemo eſt poteſt eum ejicere: niſi abbas biſarion. Et ſi rogauerim⁹ eū p ipſo: neq; in eccleſiam veniet. Hoc aūt faciam⁹. Ecce vēturus eſt mane ante oēs in eccleſiaz faciam⁹ eū qui verat ſedere in loco ipſi⁹: ⁊ cū ingredit: ſtemus ad orationē ⁊ dicam⁹. Excita fratrē illum abba. Fecerūt aūt ſic. Veniēte itaq; mane ſene illo ſteterūt ad orationē: ⁊ dicūt. Excita fratrē illū abba: ⁊ dixit illi patiēti. Surge egredere foras: ⁊ p̄ceſtim exiuit demon ab eo ⁊ ſanus fact⁹ eſt ex illa hora. ¶ Dixerūt ſeniores fratres aliquando abbati Helye in egypto de abbate Agathone: q; bon⁹ frater eſt: ⁊ dixit ei ſenex. Scōm generationē ſuam bon⁹ eſt. Qui dixerūt ei. Scōm antiquos aūt quid. At ille rīdens ait. Jam dixi vobis. q; p̄m generationē ſuā bonus eſt: p̄m antiquos vero vidi bominē in ſcitbi: qui facere poterat vt ſol ſtaret in celo: ſicut fecit ieſus filius naue. Et hec audiētes obſtupuerūt ⁊ glorificauerunt deum. ¶ Dicebant de abbate Macbario illo maiore: quia aſcēdēs de ſcitbia portabat ſportas: ⁊ fatigatus reſedit ⁊ orauit dicēs. Deus tu ſcis q; iam non ſualeo. Et mox eleuatus in uētus eſt trans flumen. ¶ Habebat q̄daz homo filium paraliticū in Egypto ⁊ addurit eū ad cellam abbatis Macharij: ⁊ relicto eo ad oſtiū fiē te receſſit longius. Reſpiciēs aūt ſenex vidit puerum ploratē: ⁊ dixit ei. Quis te adducit huc. Qui dixit. Pater meus p̄oiecit me huc ⁊ abijt. Et dixit ei ſenex. Surge ⁊ appebēde eum. Qui ſtatim ſan⁹ factus eſt: ⁊ ſurgens appebēdit patrē ſuum: ⁊ ſic abierunt in domū ſuam. ¶ Dicebat abbas Siſoys quando eram in ſcitbi cum abbate Macbario aſcēdimus metere cum eo ſeptē nomina. Et ecce vna vidua colligebat ſpicas poſt nos: ⁊ non ceſſabat plorans. Vocauit ergo ſenex dīm agri illius ⁊ dixit ei. Quid eſt anicule huic q; ſic ploraz. Qui dixit ei: q; v r eius habuit depoſitū cuiuſdā: ⁊ mortuus eſt nō loquens ⁊ non dixit vbi poſuit illud: ⁊ vult domin⁹ depoſiti illi⁹ accipere eā: ⁊ filios ei⁹ in ſeruitutē. Et ait ei ſenex. Dic illi vt veniat ad nos: vbi requieſcit mus i caumate. Et cū veniſſet dicit ei ſenex. Ut q̄d tuo expō dēte. Que ait. Air meus defunct⁹ eſt accipiēs commēdatū alicuius: ⁊ nō dixit moriēs vbi poſuerit illud. Et dixit ei ſenex. Veni ⁊ oſtēde mihi ſepulchrum viri tui. Et aſſumptis ſecū fratribus abijt cū ea: ⁊ cum veniſſent ad locū vbi poſitus eratvir eius dixit ad illam ſenex. Recede hinc in domū tuam: ⁊ orantibus illis vocauit ſenex eū qui mortu⁹ fuerat dicens. Ubi poſuiſti alienū depoſitum. Qui rīdēs dixit ei. In domo mea abſconditum eſt ſub pede lectuli mei. Et ait illi ſenex. Dormi iterumq; in diē reſurrectionis. Uidētes aūt fratres p̄e timore ceciderunt ad pedes eius. Quibus dixit ſenex. Non p̄opter me factū eſt hoc: nihil enim ſum. Sed propter illam viduā ⁊ orp̄banos ipſius fecit deus rem hāc. Hoc aūt ſcitote: q; ſine peccato vult deus eſſe aiam ⁊ ſi quid petierit accipit. Uenīēs aūt nuncianit vidue illi vbi poſitum erat illud cōmēdatū. At illa ſumens illud reddidit domino ſuo: ⁊ liberauit filios ſuos: ⁊ qui audierunt hoc glorificauerunt deum.

¶ Tranſiēs aliquando abbas Emilius p quēdam locum vidit quēdam monachum detētuz a q̄buſdā tanq̄ homicidam. Accedens aūt ſenex interrogauit cauſam: ⁊ comperto quā ob cauſam calūniarentur ei dicit ad eos qui eum tenebant: vbi eſt ille q̄ occiſus eſt: ⁊ oſtenderunt ei. Tunc approximans ipſi defuncto dicit omnib⁹. Orate. Ipſo vero exp̄ādēte manus ad deum ſurrexit is qui defunct⁹ erat: ⁊ dixit eis coz̄ omnib⁹. Dic nobis q̄s eſt qui interfecit te. Qui rīdens ait. Ingreſſus eccleſiam cōmēdaui eccleſiam p̄ſbytero: ipſe vero ſurgens occidit me: ⁊ portans p̄oiecit me in monaſterium abbatis huius. Sed r̄ go vos vt tollantur ipſe pecunie ab eo ⁊ dentur filijs meis. Tunc ait ad eum ſenex. Vade dormi donec veniat domin⁹ ⁊ reſuſcitet te: ⁊ confeſtim obdormiuit. ¶ Venerūt aliquādo plures ſeniores ad abbatem paſtorē: ⁊ ecce quidam de cognatis ipſius abbatis habebat filium: ⁊ erat facies eius per operationem diaboli conuerſa retroſum. Uidens aūt pater eius multudinem patrum accipiens puerum ſedebat foris ploraus. Contigit aūt vt vnus ſenioꝝ egrederet foras: qui cū vidiſſet patrē pueri ait illi. Quid ploras homo⁹ qui ait: Cognatus ſum abbatis paſtoris: ⁊ ecce contigit huic puero tēptatio iſta: ⁊ volēs eum iſti ſeni offerre vt curaret eum timui. Nō enim vult nos videre: ⁊ nunc ſi cognouerit q; hic ſum p̄ſequens mittit ⁊ minat me hinc. Ego vero vidēs penitētiā veſtraz p̄aſumpſi venire huc: ergo quomodo vis miſerere mei ⁊ introduc intus puerum iſtum ⁊ orate p̄o ipſo: ⁊ accipiēs eum ſenex intrauit ⁊ vſus eſt p̄udēter: ⁊ non.

a imitāt⁹ xp̄i. maxime q̄ anxy onus ſollicite gerūt. qbꝫ ē merces plurima.

b monachi ad 3.ᵃᵐ nr̄e xp̄ōcia accedere debent.

mulieres peccatrices: q̄ ve deg peperit illis.

ꝑ vedeg ignoſcit bonis q̄ faciūt.

a

b

c

d

e

f

g

h

i

liberat monachum ab infamatiōe de homicidio.

ſanat puerum abbas paſtor.

statim eū obtulit abbati pastori:sed incipiēs a mi-
nimis fratrib' dicebat:cōsignate puerū istū. Cum
aūt fecisset oēs p ordinē cōsignare eū advltimū ob
tulit eū abbati pastori q nolebat tangere eū. At il-
li rogabāt eū dicentes vt oēs ita t tu pr̄ facir inge
miscens surrexit t orauit dicēs. Deus salua plasma
tuū:vt nō dñetur ei inimicus:t p signās curauit eū
11 ac reddidit patri suo sanū. ¶ Narrauit q̄dā patruz
de aliquo abbate paulo qui erat in inferiori parte
egypti babitās iuxta thebaidā. Hic ergo paul' te-
nebat manib' eos qui dicunt cōmuti aspides:t ser
pentes t scorpiones:t scindebat eos p medīū. Vi-
dentes aūt fratres admirati sunt:t interrogabāt
eum dicētes. Dic nobis quid opatus es vt accipe-
res gratiā istā. Qui ait eis. Ignoscite mihi fratres
si quis possederit puritatē̄ oia subiiciuntur ei sicut
Ade. Quia q̄n erat in paradiso ante p̄uaricationē
mandati oia terrestria obediebant ei aīalia quoq;
12 ¶ Tpibus Juliani apostate cum ascenderet in psi
dē missus est demon ab eodē iuliano vt velociusva
dens ad occidentē adduceret ei rē̄ sum aliquod ide
Cū aūt puenisset demon in quendā locū vbi quidā
monachus habitabat:stetit ibidē p decē dies imo
biis:t non poterat vltra progredi:q̄ monachus il
le nō cessabat orando neq; nocte:neq; die:t regres
sus est demon sine effectu ad eū qui miserat illum.
Dixitq; ei Julianus. Quare tardasti. Rñdit ei de-
mon dicens. t morā feci t sine actione reuersus sum:
sustinui eū decem dies mona. bū noīe Publiū: si
forte cessaret ab oratione vt transirē t nō cessauit:
t p̄bibitus sum transire t redii nibil agens. Tunc
impiissimus Julianus dixit. Cū regressus fuero fa
ciam in eo vindictā. Et inter paucos dies interem
ptus est per puidentiā dei:t continuo vnus ex p̄fe
ctis qui cū eo erant vadens vendidit oia que habe
bat t dedit pauperibus t veniens ad senē illum fa
ctus est monachus magn' t sic quieuit in domino.
13 ¶ Venit aliq̄n quidā secularis ad abbatē Sisoy in
montē abbatis Anthonij habēs filiū secū:qui i itri
nere mortuus fuerat t nō est cōturbatus:sed cuz si
ducia tulit eū secū t pcidit cū illo tanq̄ priam faci
ens vt benediceret ab eodē sene. post pusillus vero
surgens reliquit cadauer ante pedes senis t egres
sus est foras. Putabat aūt senex q̄ priaz ageret
ante pedes suos:t dicit ei. Surge vade foras: non
enim sciebat q̄ mortuus erat:t statim surgēs egres
sus est:t vidēs eū pater eius expauit. t intrās ado
rauit senē:t dixit cāmt audiēs hoc senex cōtristat'
est. Non em̄ volebat h̄ fieri. Precepit itaq; ei dis
cipul' sui' senis:vt memini diceret hoc vsq; ad obi
14 tum illius senis. ¶ Tēptatus est aliq̄n Abraā disci
pulus eiusdē abbatis syoy a demone t vidēs eū se
nex q̄ cecidit:surrexit t expādit manus suas in ce-
lum dicens Deus velis nolis non te dimittam si
nō cōsequeris, et illico curat' ē frater ille. ¶ Se
nex quidam erat solitarius iuxta iordanē fluuiū t
15 ingressus per cauma in speluncam inueniunt ibi
leonem t cepit fremere leo dentibus suis ac rugire
a Dixit aūt ei senex:q̄d angustiaris? Est locus q̄ ca-
piat me t te. Si vero nō vis:surgēs egredere hinc
Leo autem non fremens egressus est inde foras.
16 ¶ Ascendit quidam senex aliq̄n de scitbi in terim-
thym t ibi diuertit videntes boues labore abstinē
tie eius obtulerūt ei modicū vini. Alij aūt audien-
tes de ipso:adduxerūt eū ad boiem quendā demo
nium būtem. Cepit demon ille maledicere senē illū
b dicens. Ad istum potatorē vini me adduxistis. Et
senex quidē̄ pter humilitatē nolebat eū ejicere:p
ter ip̄operiū vero eius dixit. Credo i xp̄o pauſq̄
finē faciā bibendi calicē istū egredieris ab eo t cū
cepisset senex bibere:clamauit demon dicens. In-
cendis me. Et anteq̄ cōsumeret bibens exiuit de-
17 mon p gratiā dei. ¶ Dixit quidā patrū discipulus
suū haurire aquā. Erat aūt puteus pculvalde a cel
la ipsoz t oblitus est funē portare secū. Dū ꝓvenis
set ad puteū frater ille t cognouisset q̄ nō portaue
rat funē solito more fecit orationē:t clamās dixit.
Vasse abbas meus misit me lageuaz istam implere
aqua Et continuo ascendit aqua vsq; ad summū pu
teī:t impleuit frater ille lagenam suam t restituta
est aqua iterum in locum suum. aquaz de puteo
sine fune & crādo eduxit.

¶ Explicit liber de sanctis se-
nioribus qui signa faciebant.

¶ Incipit liber de conuersatione
optima diuersoū sanctoz patrū.

Retulit abbas dulas dicens. Quia
ambulantes aliquando in beremo
ego t abbas meus Bysarion vent
mus secus quandam speluncam in
quam ingressi inuenimus ibi quen
d dā fratrē sedentem ac opantē ple
ctaz de palmis:qui noluit respicere ad nos:neq; sa
lutare nec omnino voluit loqui nobiscum. Dixit au
tem senex. Eamus hinc forsitan non est animus fra
tris illius loqui nobiscū. Egressi vero inde ambula
uimus illico videre abbatem Jobannem. Redeū
tes vero venimus iterum p eandem speluncam vbi
fratrem illum prius videramus:t dixit mibi senex
d Ingrediamur ad fratrem istum: si forte reuelauit
ei deus vt loquatur nobiscum. Intrantes aūt inue
nimus eū qui dormierat in pace. At vero senex ait
mibi. Veni frater t colligamus corp' eius. i hoc ip
sum misit nos deus Cū aūt colligeremus eū. iueni
mus q̄ mulier erat t āmiratus est senex dices. Ec
ce qñ mulieres colluctant aduersus dyabolum in
beremo:t nos in ciuitatibus deboneſtamur. Glo
rificātes ergo deū q̄ ptegit diligentes se recessim'
inde. Dicebat abbas vindemi': q̄ narrauit abbas
Macharius dicens. Sedente me' aliq̄n in scitbi
descenderūt duo adolescētes pegrini vnus quidē
ipsoꝝ barbatus:alius vero imbarbis:t venes
rūt ad me dicētes. Vbi est cella abbatis macharij?
d monachg nō hꝫt. venerūtibꝫ q̄ mulier
erat iterūq̄ venientes mortuaꝫ inveniūt

a ego aūt dixi eis. Quid eum vultis? Rñderunt. Au
diētes de eo de scitbi venimus videre euz. dico eis
Ego sum. Qui penitētiam agētes dixerunt. hic vo
lumus manere pater. Ego aūt cū vidissem eos deli
catos:t quasi nutritos diuitijs dixi eis. Non pote-
stis hic sedere. Dixit ille maior. Et si nō possumus
sedere hic pergemus alibi. Dixi ergo apud animuz
meū. Ut q̄d eos p̄sequor t scandalizanť? Labor ipse
faciet vt a nobis fugiant. Tunc dixit eis. Venite
facite vobis cellam si potestis. Dicunt illi'. Ostēde
nobis tantūmodo locum t faciem'. Dedi ergo eis
securim t sportam plenā panibus t salem. Ostendi
etiam eis duram petrā dicēs. Excidite boc tradu
cite vobis ligna de palude: t cum imposueritis te
cum sedete in eodē loco. Ego autē putabam q̄ fu
gerent propter nimium laborē. Post bec interroga
uerunt a me quid operaturi essent. Dico eis Plec-
tam de palmis. t sumēs folia palmarum de palu-
de ostēdi eis initiū plectet:t quomodo coniungere
deberēt:quibus etiā dixi. Facite sportas:t date cu
stodibus ecclesie:t illi vobis afferēt panes. Post
bec ergo ego recessi ab eis:ipsi aūt patienter om-
nia quecūq; dixi eis fecerūt t nō venerunt ad me p
tres annos. Sustinui aūt ego lucrando cū animo
meo dicēs. Putasne que sit eorum operatio:q̄ non
venerunt interrogare me de cogitationibus suis.
Qui enim de longinquo sunt veniūt ad me ipsi ve-
ro de primo non venerūt ad me. Nam nec ad aliuz
abierunt nisi soluz ad ecclesiā cum silentio accipere
oblationē. Igit ergo orauī deum ieiunans vnā se-
ptimanam:vt demonstraret mibi opationē eorum.
Surgēs aūt post illam septimanam abij ad eos vi
dere quomodo sederēt:t cū pulsassez aperuerūt mi
bi:ac salutauerunt me tacētes: faciēsq; orationem
sedi. Innuēs aūt ille maior minori vt egrederetur.
Ipse vero maior sedit facere plectam nibil loquēs
t circa boram nonā significauit percutiēs: t venit
ille minor t fecit modicam cocturam pulmēti. Ap-
posuit vero t mensam:innuēte ei illo maiore: t po-
suit sup eam tres paximates:t stetit tacēs. Ego au
tem dixi. Surgite manducemus. Et exurgentes
manducauimus. Attulit ꝓ lagūculam t bibimus.
Cum aūt factū esset vespere dicunt mibi:vadis ne
binc. Respondi:ego nō:sed bic dormiam: posuerūt
aūt mibi mattā in vna parte:t sibi in angulo ex alia
parte. Tulerunt etiam cingulos suos. t semicinctia
sua t posuerunt se dormire simul super mattam an-
te me. Cum aūt se reclinassent orauī ad deum vt mi
bi reuelaret opationē eorum. Et apertū est tectum
celle:t facta est lux tanq̄ p diem. ipsi vero non con
spiciebant lumen illud. Cumvero putarēt quia ego
dormirem. tetigit ille maior minorē in latus:t sur-
rexerunt atq; cinxerūt se:et expādētes quoq; manus
in celum steterunt cum silentio ego quidē videbam
eos:ipsi ꝓ nō me videbāt. Videbā ergo demones
sicut muscas venientes sup illū minorē:t alij quidaz
veniebant vt sederēt sup os eius. Alij vero sup ocu-
los t vidi angelum dñi habentē gladiuz ignis cir-
cūallantē eum atq; secantē ab eo demones. Illi
autem maiori fratri non poterant appropinquare.
Circa mane vero reclinauerunt se:t ego feci me
ipsuz quasi euigilantē. t ipsi fecerūt similiter. Dixit
autē ille maior bunc sermonē tantum: vis dicamus
bos duodecim psalmos. Dixi etiam: t psallebat il-
le minor quinq; psalmos senos versus: vna cum
alleluya:t per vnumquēq; versum exibat lampas
ignis de ore ipsius. t ascendebat in celum. Simili-
ter t ille maior cum aperiebat os suuz psallens tan-
q̄ fumus ignis egrediebať de ore ipsius t pringe-
bat ad celum. t ego dixi modicum ex animo sicut t
illi opus dei:veriens aūt dixi. Orate pro me. Illi ve
ro satisfecerūt mibi tacentes:t cognoui q̄ ille ma-
ior p̄fectus esset:t illum minorē impugnaret adhuc
inimic'. Post paucos aūt dies dormiuit ille maior
frater:t tertio die ille iunior:t cum aliqui patrū ve-
nirent ad abbatez Macharium ducebat eos in cel
lam ipsoruz dicēs. Venite t videte martyrium bo
rum peregrinoꝝ. ¶ Duo quidā patrum rogauerūt
deum:vt ostenderet eis in quā puenerint mensurā
t venit illis vox dicens. Quia in villa illa que est in
egypto:est secularis quidam eucharistus nomine
t vxor eius vocatur maria:nondum adhuc pueni-
stis in mensuram ipsoruz. Exurgentes aūt illi duo se
nes venerunt invicum illū. Qui p̄cunctātes inuene
runt cellulam ipsius t vxorez eius t dicunt ad eam
vbi est vir tuus. At illa dixit eis. Pastor est ouium
t ipsas pascit. t introduxit eos in domum suā. Cuz
vero sero factū esset venit ipse eucharistus cuz ouī
bus t videns illos senes parauit illis mensam mi
sitq; peluim:t lauit pedes eorum qui dixerunt ei.
Nō gustabimus quicq̄ nisi indicaueris nobis ope
rationem tuam. Tunc eucharistus cuz bumilitate
dixit eis. Ego sum pastor ouium: t bec vxor mea est.
Cum vero perseuerassent illi seniores rogantes eū
vt omnia denunciaret eis:t ipse nollet dicere. Dixe
runt ei. deus misit nos ad te. Audiens autem Eu
charistus boc verbum timuit: dixitq;. Ecce oues
istas babemus a parentib' nostris: t q̄cq̄d ex ipsis
donauerit nobis deus: diuidimus in tres partes.
3 Partem vnā paupibus:t vnā partez in susceptiōe
peregrinoꝝ:t tertiā partez in vsum nostruz: ex quo
aūt accepi vxorez meā: neq; ego pollutus sum neq;
ipsa: sed virgo est. Singulariter autez remoti a no
bis dormimus:t noctu q̄dē induimus nos saccos:
in die vo vestimenta nostra:t vsq; nūc nemo bomi
nū boc cognouit. Cū aūt bec audissent illi patres
admirati sunt: t recesserunt glorificantes deum.
¶ Venit aliq̄n abbas macharius ille egypti' de scit
bi in montez Nytrie: in die oblatōis ad monaste-
rium abbatis Pambo t dixerunt ei seniores loci
illius. Dic fratribus verbum edificationis pater.
Qui ait eis: ego nondū factus sum monachus: sed
vidi monachos. t dixit. Sedēte me aliquādo in cel
lula in scitbi: purgebant me cogitationes mee dicē

a leone frēdēte dixit ei ē bonus q̄ rapiat nos
b exclusit demonē dicēs recedo inde
egredieris aīq̄ bibā istum caliē vim
a duoz juvenes frēs vng major altero minor q̄s
macharius obe dientes feliciter moriuntur.

videt duos homines in deserto in heremo.

tes. Surgēs vade vsq; in desertum: & ꝓsidera quic quid illic videris: & ꝓmanfi luctans cū animo meo ꝙ quinq; annos dicēs: ne forte fit a demonibus ista suggestio. Cum ergo ꝓseuerarē ista cogitare abij i beremum: & reperio ibi stagnum aquarum: & insulā in medio eius: veniebāt quoq; diuersa aialia beremi illius: & bibebant ex eo inter q̄ vidi duos boies nudos: & ꝓtremuit corpus meū: putabā enim q̄ spiritus essent. Cūq; illi vidissent me trepidantē locuti sunt ad me dicētes. Noli timere: et eē nos boies sumus. Dixi itaq; illis. Vñ estis: & quō in banc beremū venistis. Qui dixerunt: de cenobio sumus: & factus est nobis consensus & egressi sumus: & ecce egressionis nostre quadraginta anni sunt. Erat autē vnus ex bis egyptius: alius vero thebe⁹. Interrogabant aūt me & ipsi dicētes. Quomodo est mūdus & si ascēdit aqua ſm tēpus suū: si etiā bz mundus abundātiam suā. Rndi eis. Etiā. Quos & ego interrogaui. Quomodo possum fieri monachus. Dicunt mihi. Nisi quis renūciauerit omnibus que in mundo sunt non pōt fieri monachus. Quibus dixi. Ego infirmus sum: & non possum sicut vos. Responderunt mihi. Si non potes sicut nos sede in cella tua: & plange peccata tua. Interrogaui ergo eos dicens. In byeme non sentitis frigus aut in estate non incendit corpus vestrum cauma. At illi dixerunt. Deus fecit nobis banc dispensationez vt neq; in byeme frigus: neq; in estate ardorem sentiamus. Ideoq; dixi vobis quia ego nondum factus sum monachus: sed vidi monachos: ignoscite mibi. Sedebat aliquando abbas Sisoys solus in monte abbatis Antbonij. Vocam autē faciente ministro eius venire ad eum per menses decem non vidit dominē. Ambulans autē in montez: inuenit quendam capientez agrestia animalia. Cui senex dixit vndevenis & quantum temporis babes bic. At ille dixit: vere abba babeo vndecim mēses in monte isto & non vidi hominem nisi te. Audiens aūt bec senex: intrauit in cellam suam: & ꝓtinebat seipsum dicens. Ecce Sisoy existimabas te aliquid fecisse: & neq; vt secularis bic ita fecisti. Eidem ipse Sisoys abbas sedēs in cella: semp claudebat ostium suum. Dicebant autē de ipso quando in die dormitionis sue cum sederent circa eum patres resplenduit tanq; sol facies eius. Et dixit ad eos. Ecce abbas Antbonius venit: & post pusillum rursus dixit eis. Ecce chorus prophetarum venit. & iterū ampli⁹ facies eius refulsit: & dixit: ecce chorus apostolorum venit & dupliciter refulsit adbuc facies ei⁹ & ecce ipse quasi cum aliquibus loquebatur. Deprecati sunt autē illum senes dicētes. Cum quo loqueris abba. Qui dixit eis: ecce venerunt angeli accipere me & rogo vt dimittar penitere modicum. Dixit aūt illis: vere fratres nescio meipsum vel initiū feci penitētie: & cognouerunt omnes quia perfectus est: & rursum subito facta est facies eius sicut sol: & timuerunt omnes. Dixit aūt illis videte: ecce dominus venit dicēs. Afferte mibi vas electionis beremi & continuo reddidit spiritum: & factus est splēdo: magnus: & repletus est tot⁹ locus ille odore suauitatis. Dicebant de abbate Oz quia neq; mentitus est vnq̄ neq; iurauit neq; maledixit bominem neq; sermonē noxiū locutus est aliqui. Idē abbas Oz dicebat discipulo suo. Vide ne aliquando alienum verbum adducas in cellaz istā. Duo quidam magni senes ambulabant in beremuz que est iuxta scitbim: & audiētes murmur vocis cuiusdam de terra que fierunt introitum spelunce: in qua ingressi reperiunt ibidē quandam aniculam virginē sanctam iacentē: & dicunt ei. Quomodo buc venisti anus: aut quis est qui tibi ministrat. Neminē enim inuenerunt in ipsa spelunca nisi solam ipsam iacentē infirmam. At illa dixit. trigesimum octauū babeo annum in spelunca bac berbaruz radicibus viuēs. & seruiēs cbristo: & non vidi dominē nisi bodie. Visit enim vos deus vt sepeliatis corpus meū. Cumq; boc dixisset quieuit in pace. Patres vero illi glorificauerunt deum: & recondito corpusculo ei⁹ recesserunt in locum suum. Narrauerunt de quodam solitario qui exiuit in beremum vestitus lineo sacco tantum. Cumq; pambulasset iter trium dierum ascēdit supra petram & vidit sub ipsa viridem berbam & dominē pascētē tanq; bestiam. Descendens aūt occulte tenuit eum. Senex vo ille cuz esset nudus: nec posset ferre odorē dominū angustiat⁹ est: & vir tandē euadēs de manibus eius fugiebat. Ille vo frater etiā currēs post tēm & clamās. Expecta me: q̄ ꝓpter deum te sequor. At ille cōuersus dixit ei. Et ego propter deum fugio abs te. Frater aūt ille post bec proiecit lebitonē quo erat idutus: & sequebat eum. Que cum vidisset senex: q̄ abiecisset indumētum suum sustinuit eum: & cū appropinquasset ei dicit ad illum senex. Quoniaz p̄iecisti materiā mundi abs te ego te expectaui. Rogabat autem frater ille dicēs. Pater dic mibi verbuz quomodo saluus fiam. Qui dixit ei fuge bomines & tace & saluꝰ eris. Narrabat quidam solitarius fratribus qui erant in raitbum vbi sunt septuaginta arbores palmarum in loco vbi applicuit Moyses cum populo: quando egressus est de terra Egypti sic dicēs. Cogitaui aliquando debere me ingredi in interiorem beremum si forte inuenirē aliquē interius babitantē in beremo: & seruiētez domino nostro iesu cbristo. Ambulans aūt quatruor dies ac noctes inueni ipse luncam: & cum appropinquassem respexi intus & vidi sedentē dominē & pulsaui ſm consuetudinē monachorum: vt egredientem salutarē eum. At ille non mouebatur. requieuerat enim in pace. Ego autē nibil dubitans introiui & cum tenuissem scapulā ipsius confestim dissolutus est & factus est puluis. Deinde aspiciens vidi colobium pēdēs. Cum vero & boc tenuissem dissolutum est: nin nibilum redactum. Cum autē ex boc besitarē egressus sum inde

quō exiit monachus interrogat

nō sentiūt modi frigꝰ neq; ardorez.

si ꝓ abbas sq̄ reꝑbē dixit q̄ alīi mēses in heremo rātē repit.

moriēs videt ꝓ ar dinē seruoꝝ nes et angelos etiā ad se venie ꝑtes faciez ei⁹ refulgebat.

dixit se nō fecisse initiū pen⁹.

rus venit xp̄s q̄ ⁊ facies ei⁹.

b immiscula ꝙ 37 anis m heremo obiit neminez videns ꝓter dnos anes m hora mortis.

c alij solitarij in spelūca mdq; penitēs repiti⁹ nactat finis ꝓz et vitaz.

d solitarij in loco ꝙ bi erāt 70 palme vbi moyses cum populo in egressu egepti applicuit. Jacet mortuus.

sum dolore fecoris: ita vt humi iacens non possem stando psalmum dicere: sed ꝓstratus in terra clamabam ad altissimum. Cum autē in spelunca esseꝫ in dolore valido atq; defectione vt etiam nec egredi iam possem vidi virum inberētē & iuxta me stantem ac dicentē mibi. Quid pateris? Ego confortatus ab eo modicum dixi ei. Epar doleo. Qui dixit mibi: vbi doles. Cum vero ostēdissem ei digitos manus sue indirectum coniungens diuisit locum istuz tanq; per gladium. Et euellēs fecur ostēdit mibi vulnera & raso fecore in manu sua in pannum ipsam scabiē misit: atq; rursuz ipsum fecur imponēs manibus suis locū ipsum reclusit: & ait mibi. Ecce sanus fact⁹es: serui domino nostro iesu cbristo sicut oporteat: & extic factus sum sanus: & fine labore iam sum bic. Ego autē multum illū rogaui vt manerē in interiori spelunca: & ait mibi. Non potes sufferre impetus demonum. Et ego boc ipsum considerans rogabam: vt oāsp me dimitteret me. Qui cum oasset dimisit me. Indecvobis narraui edifications gratia. Dicebat rursus alius quidam senex. qui etiam dign⁹ factus est episcop⁹ ciuitatis. oxirinci tanq; ab alio bec audisset: sed ipse erat qui boc fecerat. Visum est mibi inquit aliquādo intrare in interiorem beremum que est circa oasa vbi genus est mazicorum: vt viderē si forte inuenirem aliquem cbristo seruientē. Sumēs igitur paucos ꝓximates: & quasi dierum quatruor aquam in vase: iter meum faciebam. Transactis vo quattuor diebus consumptis q̄ cibis expectabam quid agerē: & confidens dedi me ad pergēdum. Ambulaui quoq; alios quattuor dies sine cibo ꝓdurās. Cumq; ieiunium & labore itineris corpus meum iam nō ferret in pusillanimitate iam puentiac si iacebā in terra. Veniēs aūt quidaz digito suo tetigit labia mea. & tanq; medicinali instrumēto curauit me. Statim q̄ confortatus sum: ita vt putarem me neq; ambulasse: neq; famem ptulisse. Cum ergo tantaz in me sensissem virtutē: surgēs pambulabam desertum. Preteritis itaq; alijs quattuor dieb⁹ rursuz fatigatus defeci. Cumq; extē dissem manꝰ meas in celū ecce vir ille qui prīdē me ꝓfortauerat itez digito quasi limēs labia mea confortauit me. Peracti sunt antē dies decē & septē & post boc inuenio tuguriū & arboꝝ palme: & virum stantem cuius capilli capitis erant ꝓ indumento ipsi⁹ & ꝓ canitie cādidi ꝓ totū. Erat autez & terribilis aspectu. Cumq; vidisset me stetit ad oationem & expleto Amen ꝓ cognouit me esse bominez tenensq; manuz meā interrogauit me dicens. Quō buc aduenisti. & si adbuc constāt omnia q̄ sunt in mundo: & si adbuc etiam sunt ꝓsecutiones? Ego aūt dixi ei. Quia vestri grā qui in veritate ꝓpo domino seruitis banc perambulo beremū: ꝓsecutio vo cessauit per potentiam cbristi. Edissere: nunc mibi obsecro te: & tu quō buc aduenisti? At ille cum lamentatione plorans cepit dicere mibi. Ego episcop⁹ eram: & ꝓsecutione facta multis mibi

afflictionē suā nactat et aqua rumatur.

17 dies sine cibo.

e nactat q̄ ꝑ tormēta sacrificauit ideo penitēs fugit adhexemū.

sum ipsam in eadē ruina sex mēses postea cogitaui dicēs. Quia aut bodie aut crastino: aut post multos annos morti addictus eternum babeo supplicium. Si enim vroxē quis dominis violaret penis eternis legitime subiaceret: quantis tormētis dignus ē qui cbristi stupraverit sponsam. Et sic occulte in bāc beremū recurri: omnia relinquēs illi mulieri. Veniēsq; buc inueni speluncā banc atq; fontē bunc: & istaz palmam afferētē mibi botriones duodecim dactilorum. Per singulos mēses affert vnum botrionem qui mibi sufficit triginta dies: & post bunc maturatur alter. Post tēpus aūt multū creuerunt pili mei & cum dirūperētur iam vestimēta mea ipsis verecundiē partem operio corporis mei. Dum autem rursus interrogarē eum si a primordijs difficultatem babuisset ibidem ait mibi. In initijs valde afflict⁹

deambulabam in deserto in quo rursus aliam reperi spelūcam & vestigia dominis ibidē. Fact⁹ sum aūt a lacrio: & applicui ad ipsam spelūcam. Ut vero iterum pulsaui: & nemo mibi obaudiuit ingressus quoq; nullum inueni. Stans autem foras speluncam dicebam intra meipsuz. qz buc oportet venire bunc seruum dei vbicūq; fuerit. Cum vo preteriret dies vidi bubalos venientes & illum seruum dei sequentē eos nudum ſz capillis suis cooperientē que inboneste erant corporis sui. Qui appropinquans mibi existimabat me spiritum esse: & stetit ad orationē. Ego aūt bec intelligēs dicebam ei. Serue dei & ego bomo sum: videvestigia mea & contrecta me: q̄ caro & sanguis sum. Cum vo post orationem dicto amen: respexisset me & consolatus fuisset: introduxit me in spelūcā & interrogauit me dicēs. Quomodo buc aduenisti: cui ego dixi. Requirēdi grā seruoꝝ dei veni in banc solitudinē & nō me fraudauit deus a desiderio meo. Ego aūt interrogaui eū rursum dicēs. Quō & tu buc venisti: & quantuz tēporis babes aut: qō est alimētum tuū: vel quō cū sis nud⁹ non idigesvestimēto. Qui dixit mibi. Ego in cenobio eram thebaide: & opus meum erat lini textura: subintrauit aūt in animum meū cogitatus vt exiēs inde singulariter sederē & poteris inquit quiet⁹ esse & suscipe peregrinos & maiorez mercedez possidere ex eo quod acquisieris de ope tuo. Ut aūt ꝓsensi cogitationi buic: & ope perfeci eam: exiēs edificaui mibi monasterium: ibiq; veniebant q̄ mibi iniunge bant opus. Cumq; iā multū eēt ꝙ congregaueram festinabam pauperibus ac pegrinis illud distribuere. Sed aduersarius noster diabolus inuidēs mibi sicut semp: rita ēt & tunc futurā in me retributionē machinabatur auferre eo ꝙ festinabaz laborez meos deo offerre. Videō aūt vnam virginē sacram iniungentem mibi species & eas me ꝓficientē atq; reddentem: timui ne ei vt rursum mibi demandaret alias species. At vbi iam consuetudo facta est & fiducia maior: postremo etiam tactus manuum & risus ac simul conuescere ad vltimum ꝓcepimus doloꝝ & ꝓfecimus iniq̄tatē. Cum aūt mansissem cum ipsa in eadē ruina sex mēses postea cogitaui dicēs.

illatis suppliciis cū,sufferre nō possez tormēta post ea sacrificaui. In meipm deinde reuersus agnoui iniqtatē meā:t dedi meipm,ad moriēdū in banc bestiā:t suz degēs hic annis quadraginta nouē in pfessione t obsecratōe ad deū:si forte dimittat mihi pctm meū. Et victū mihi qdē pstitit dñs ex hac palma psolationis vo idulgētiā nō accepi:nisi post xlviij. ānos:in hoc aūt āno psolatus suz hoc aūt dicēs repēte surrexit:t currēs exijt foras t stetit ad oratiōnē diu. Cum aūt cōplesset oratiōnē venit ad me. Intuēs aūt ego faciē eius exterritus trepidaui:fact' esti erat quasi ignis. Dixitq mihi. Noli timere. Dñs esti te misit vt funeri tradas corpus meū atq sepulture. Dū aūt psummasset hec dicēs. statim extēdēs manus pedesq finē fecit:dissutā ergo tunicā meā ego mihi dimidiā tenui:t dimidiā inuoluto sancto eius corpusculo abscōdi in terra. Recōdito aūt illo ptinuo palma illa aruit ttuguriū illud cecidit. Ego aūt multū fleui obsecrans deū si quo modo pstaret mibi palmā illā t fontē t pseuerarē illo in loco reliquū tps meuz. Ut aūt non est hoc factuz dixi apud me:vtiq non est voluntas dei, orans ergo tendebā iterū ad seculum t ecce homo ille qui prius liniuit labia mea:veniēs: apparuit mihi atq cōfortauit me:t ita conualui puenire ad fratres t narraui eis hec rogans eos ne desperarēt de misericordia dei:sed per patientiā expectarent deum.

¶ Frater qdā interrogauit senē dicēs. Nomen est qō saluat aut opus. Rñdit ei senex. Opus t ait senex. Scio frēm orantē aliqñ: t statim exaudiebat oratio eius. Subintrauit aūt aīo eius cogitatus: vt vellet videre animā pctoris t iusti:quō abstrahatur a corpe:t nō volēs deus ptristare euz in desiderio suo dū sederet in cella sua ingressus est lup' ad eū:t tenēs ore suo vestimēta ipsi' fratris trabebat eū foras:surgēs aūt frater sequebat eū:lupus autē durit eū vsq ad aliquā ciuitatē. t dimittēs illuz recessit ab eo:cum vo sederet foras ciuitatē in monasterio quodā:erat qdā babitās q babebat nomen: quasi magni solitarij:ipse vero infirmus erat expectās bora mortis sue. Frater igit ille q ibidē venerat videbat pparationē fieri cereoz t lampadaruz ppter solitarium illū tanq p ipsum deus panem t aquā inbabitātibus ciuitatē illam pstaret atq saluaret eos:t dicebāt:q si hic senex vitā finierit omnes simul moriemur. Facta aūt bora exitus ipsius vidit frater ille tartaricū inferni descēdētē sup solitarium illū babētē tridētē igneū:t audiuit vocē dicentē. Sicut aīa ista nō me fecit quiescere neq vna bora in se fic neq tu miserearis eius euellens eam. Defigens igit tartaricus ille quē tenebat igneum gridentē in corde solitarij illius:p multas boras torquēs illū abstraxit animā eius. Post bec aūt igressus frater ille ciuitatez:inuenit hominē peregrinuz in platea egrotū nō habentē q ei curā adhiberet t māsit cū eo die vna:t cū venissēt bora dormitionis eius pspexit frater ille Michaelē t gabrielez descē-

dentes,ppter animā eius:t sedens vnus a dextris:t alius a sinistris eius rogabāt animā illā vt egrederetur:t non exibat quasi nolēs relinquere corpus suū. Dixit aūt Gabriel Michaeli. Assume iam animaz istāvt eamus. cui Michael rñdit. Iussi sumus a domino vt sine dolore eijciaf: ideoq cū vi non possumus euellere eaz. Exclamauit ergo Michael voce magna dicēs. Domine qd vis de anima hac q: non acquiescit nobis vt egrediaf. Venit aūt vox. Ecce mitto Dauid cū cythara t omnes psallētes hierusalem t audiens psalmodiā ad vocem ipsoz egrediatur. Cūq descendissent omnes in circuitu anime illius cantātes hymnos t audiens psalmodiā ad vocez ipsoz egrediebaf. Tic demū exiliens anima illa sedit in manib' Michaelis assumpta est cū gaudio. ¶ Dixit iterū idē qui supra de quodaz sene:qui veniēs aliqñ in ciuitatē vt venūdaret vasa q opatus fuerat:t cū explicuisset ea ptigit eū sedere ante ianuā cuiusdā diuitis:q tā moriebaf. Sedēs ergo senex ille vidit equos nigros t ascēsores eoz nigros t terribiles babētes singuli baculos igneos in manib' suis. Cūq iam pueniissent ad ianuā diuitis statuerunt equos suos foris:t intrauit vnusq;q cuz festinatione. Infirm' aūt ille videns eos clamauit voce magna dicēs. dñe adiuua me. at illi dixerūt ei. nūc memor dei factus es qñ tibi sol obscuratus est. Quare vsq in hodiernū diē non exquisisti eum:dū adhuc tibi erat splendor diei. Nūc autē,in hac bora nō est tibi portio spei neq cōsolationis. ¶ Dixerunt patres fuisse quēdam macbarium qui scitibiū primus monasteriū fecit. Est esti locus ipse vasta beremus lōge a nitria:bīs iterualluin triueris diei t noctis t grāde periculū est eūtibus ibi dē. Si enim modicū qs aberrauerit vagaf periclitans p beremū. Sunt aūt illi oēs pfecti viri nec aliquis imfectus pōt in eodē loco tā feroci pdurare q: oīno arduus est:t absq psolatione eoz q necessaria sunt. Hic igif pdictus vir macbarius cū homo eēt de ciuitate piunctus est aliqñ macbario illi maiori t cū venissent ad transfretandū nylum fluuium cōtigit eos ingredi nauē maiorē in qua tribuni quidā duo:cū multa intrauerāt extollētia babētes intus redā totā ereā:t equos quib' freni aurei erāt t obsecūdātes quosdā milites t pueros torquestrētes aliquos atq aureos babētes cingulos. Videntes ergo tribuni illi bos duos monachos veteres pānos iduros t in angulo sedētes beatificabāt eri guitatē ipsoz. Unus vo ex tribunis illis ait ad eos Beati estis vos monachi qui mūdo huic illusistis. Rñdēs aūt ille vbanus Macbarius dixit ad eos. Nos quidē mūdo isti illusimus vobis aūt hic mundus illusit. Scito tñ q: nō volēs hoc dixisti vtiq eti beati dicimur id est macbarij. At ille tribunus cōpunctus in vbo eius t regressus domi expoliauit se vestimētis suis t cepit esse monachus faciēs elemosynas multas. ¶ Dicebāt ō eodē abbate macbario maiore:q dū ambularet aliqñ p beremū in

a machariq m venit caput hūs mortui quod ei loqtur dicēs penas tanoz q ecq cōsalāsit eis orate hō machario.

uenit caput hominis mortui in terra iacens. Qd cū moueret virga palme:quam in manu tenebat locutum est caput illud ad euz Cui dixit senex, quis es tu? Respondit ego eram sacerdos gentiliuz qui cō manebāt in loco hoc,tu vero es abba macbarius qui babes spiritum sancti dei Quacunq ergo bora misertus fueris eoruz qui sunt in tormētis t oraueris pro eis tunc consolantur pusillum. Dixit ei senex:t que est ipsa consolatio. Respondit quantum distat celum a terra tantum est ignis sub pedibus nostris t super caput nostrum. Stantibus ergo nobis in medio ignis:non est vt quis facie ad faciem videat proximum suum. Ait ergo senex cum fletu. Veh illi dici in qua natus est homo si est hec consolatio supplicij. Rursum dixit senex:est ne peius tormentuz his? Respondit:maior pena subtus nos ē. Dixit ei senex. Et qui sunt in ipsa:dixit ei: nos qui ignoraumus deum vel ad modicum habemus aliquid misericordie. Hi vero qui cognouerunt deuz t negauerunt eum nec fecerunt voluntatem eius: hi sunt subtus nos. Et post hec sumēs senex caput illud sepeliuit. ¶ Orante aliquando eodem abbate macbario in cella sua:venit ei vox dicēs. Macbari:nondum peruenisti ad mensuram illarum duarū mulierum illius ciuitatis. Surgens ergo senex mane accepit virgam suam palmeam t cepit pergere i ciuitatem. Cum vero peruenisset in eam reperto loco pulsauit ianuam. Egressa autem vna suscepit eū in domum suam:t cum sedissetn nominibus ppriis vocauit eas que cum venissent sederunt cū eo. Ait autem ad eas senex. Propter vos tantum laborem itineris arripui:dicite mihi nunc opera vestra que vel quomodo sint. At ille mulieres dixerūt. Credo nobis abba:q: nec bac nocte fuimus sine viris nostris:quam ergo operationem possumus habere. At vero senex cum satisfactiōe rogabat eas:vt manifestarent ei actum suum. Tunc dixerunt ei. Nos quidem secundum seculum extrance nobis sumus placuit autem nobis nubere duobus fratribus pm carnem. Quindecim enim annis nos bodie due habitauimus in hac domo:t nescimus si aliquando litigauimus adinuicem:aut sermonem turpez dixit vna ad alteram:sed in pace t concordia peregim' totum tempus nostrum. Subintrauit autez nobis in animum ingredi in monasterium virginum: t rogati viri nostri non nobis consenserunt in boc. Cū ergo minime voluissemus obtinere huiusmodi propositum disposuimus vtreq testamētum inter nos t deum vt vsq ad mortem per os nostrum nō egrediatur sermo secularis. Audiens autem bec abbas macbarius dixit. In veritate quia non est virgo neq sub marito agēs:neq monachus neq secularis: sed deus pm vniuscuiusq propositu; omnibus prestat spiritum sanctum. ¶ Dicebāt patres de aliquo sene magno: qui cum ambularet in beremo vidit duos angelos comitantes secum vnum;a dextris t vnum a sinistris suis. Dum vero ambularēt, inuene

runt cadauer in via iacēs t cooperuit senex ille nares suas propter fetorem Fecerunt autem t angeli similiter:t profecti pusillum dixit eis senex. Et vos bec odoratis. Qui dixerunt ei. Nequaq:sed propter te cooperuimus t nos. Nam immunditiam huius mundi non odoramus nos:neq appropiat nobis: sed animas que fetorem peccatorum habent ipsas fetorem nos odoramus.

¶ Incipiūt septem capitula que misit abbas moyses abbati pirmenio t qui custodierit ea liberabit a pena.

Dixit abbas Moyses qz oz homo quasi mortuus esse socio suo mori amico suo vt nō dijudicet eū in aliqua cā. Dixit iterū. Quia oz homo mortificare seipm ab omni re mala priusq egrediaf de corpore:vt non ledat vllum boiem. ¶ Dixit item. Nisi habuerit homo in corde suo q: peccator est:deus non exaudiet eū. Dixit ei frater. Quid est in corde habere q: peccator est. Et dixit ei senex. Si quis attēdit peccata sua nō videt peccata primi sui. ¶ Dixit rursum idē senex. Nisi cōuerit actus orationi in vanū laborat homo. Et dixit frater. Quid est psensus actū oratione Rñdit senex vt ea pquibus oramus iaz nō faciamus. Qñ enim homo dimiserit voluntatez suā:tunc ei recōciliabif deus:t suscipit oōnes ei'. ¶ Interrogauit eū frater. In oi labore bois qd ē qō eū iuuat? Dixit ei senex. Deus est qui adiuuat. Scriptū est emi. Deus noster refugiū t virtus qdiuuor in tribulationib' que inuenerūt nos nimis. ¶ Dixit frater. Jeiunia t vigilie quas facit hō:qd efficiūt. Dixit ei senex. Qñ ipsa sunt que faciūt humiliari aiaz. Scriptū est emi. Vide humilitatē meā t laborē meū t dimitte oīa peccata mea. Si ergo fecerit aīa labores istos:miserebif ei de' ppter eos. ¶ Interrogauit frater senē dicens:quid faciet hō in oī tēptatione veniente sup se:aut in omni imissione inimici. Ait illi senex. Flere oz in cōspectu bonitatis dei vt adiuuet eū t requiescet velociter si rogat intente. Scriptū est emi. Dñs mihi adiutor nō timebo quid faciat hō. ¶ Interrogauit eū iterum frater dicēs. Ecce homo cedit seruū suū ppter aliquod peccatū qō egit:qd dicet seru' ille. Dixit ei senex. Si bonus seruus est:dicet peccaui miserere mei. Dixit ei frater. Nibil aliud. Dixit ei senex. Nō ex quo emi culpā sup se posuerit:t dixerit: peccaui: statim miserebif ei dñs suus. Finis aūt boz est:nō iudicare primū. Qñ enim manus dñi occidit oē primogenitū in terra egypti nō erat domus in qua nō esset mortu'. Dixit ei frater. Quid est verbuz boc. Rñdit ei senex. q: si pspexerim' peccata nostra nō videbimus peccata proximi. Stulticia est homini habenti mortuum suum relicto eo abire t flere mortuum proximi sui. Hozi autem proximo tuo est portare peccata tua:t fine cogitatu esse ab omni homine,q: iste bonus est t iste malus est t ne.

a mtrat ad ante mgz: m hora dbz
b duo macharii in nauē mg duob; tribunis dicit tib; qd loquunt.

a angeli mg sene ambulates vt ea daret reptnsz

b hō. qdē in corde: cō fitet q: peccat.

c id est vitā mg oro ne rōrordare.

d jeiunia et vigilie qd efficiūt?

e mtpta pe q d fuiendū

f pmuni: placat dnz ira tuz.

g nō judicem proximum tuū.

h de duab; mulieribz melioribz hō machario: q̄ cum viris suis ipsa nocte dormierat qd eas interrogat sua vita.

48 ānis penitet et in 49 ō solānē recepit misericordiā

solitarij q̄ sathanas debat' aīa q̄ extrahit' ne tridēte igneo

ad pegrinū pmptis egredi' mānsit cū eo die vna: t cū venissēt bora dormitionis eius pspexit frater ille Michaelē t gabrielez descēdentes vt egrediat' et nō egredi' quousq misit deus ad mg sitiora

facias malum vlli homini neq; cogites malum in corde tuo in aliquem neq; spreueris aliquem faciẽtem malum: neq; acquiescas facienti malũ primo suo: & noli gaudere cũ eo qui malũ facit primo suo boc est mori primo suo & noli obloqui de aliquo homine: sed dicito: qz deus cognoscit vnũquẽq;. Noli ergo obedire detrabenti: neq; congaudeas ei in detractione. Noli audire obloquẽtẽ primo tuo: qz scriptũ ẽ: nolite iudicare & nõ iudicabimini. Nõ habeas inimicicias cũ aliquo boie neq; retineas contumelias in corde tuo: neq; odio habeas eũ qui inimicat tibi: & nõ sentias inimicicias eius. Noli despicere eũ qui inimicitias bz cũ primo suo: & boc est par. In bis temetipm cõsolare. Est labor sed sempiterna requies. ¶ Dixit alius senex. Propter te in quã o homo saluator ẽ nat⁹ ppter te venit filⁱ⁹ dei vt tu saluer⁹. Factus est homo manẽs deus fact⁹ est puer fact⁹ est lector. Accipiẽs nãq; libꝝ legit in synagoga dicẽs. Spũs dñi super me: eo q; vnxerit me: euangelizare pauperibus misit me. Factus ẽ subdiaconus. Faciens nanq; de fune flagellũ: oẽs eiecit de templo oues vẽdẽtes & boues. Fact⁹ est diaconus: precingens enim se lintheo lauit pedes discipulorꝝ suorꝝ precipiens eis fratrum pedes lauare. Factus est pbyter q: resedit i medio magistrorũ populũ docens. Factus est eps: qz accipiens panez: benedixit acfregit & dedit discipulis suis. Flagellatus est ppter te: vt redimeret te. Crucifixus & mortuus est: & tertia die resurrexit & assumptus est. Omnia bec propter nos suscepit in se oia iuxta dispensationẽ oia per ordinẽ oia psequẽter operat⁹ est vt saluaret nos & tu ppter eũ nil toleras. Sim⁹ sobrij: vigilemus: vacemus orationibus: & que placita sunt ei facientes vt saluari possimus. Josepb nonne in egyptum est venditus in terram alienaz. Tres pueri in babyloniam captiui ducti sunt: nunquid ibi cuiusq; habuerũt noticiã? Tñ deus patrocinatus est eis: suscepitq; & glorificauit eos q: timebãt eũ. Qui dat aiam suã deo nõ bz ppriã voluntatẽ: sed expectãs dei arbitriũ nõ laborat. Nã si tuaz vis facere voluntatẽ: nõ cooperãte deo nimiũ fatigaberis. Interrogauit frater abbatẽ pastorem dicens. Quid est qõ scriptũ est nolite cogitare de crastino Dixit ei senex. Ad boiez respicit boc qui in tẽptatione constitutus est & deficit: vt nõ cogitet quantum tpis in ea facturus sit: sed potius qõ bodiernũ est & quotidianũ futurũ libẽter suscipiat. ¶ Interrogauit frater abbatẽ Jobannẽ dicens. Quõ aia dñs ppria vulnera: nõ erubescit detrabere primo suo. Cui rñdit senex p parabolã. Erat quidã pauper homo dñs vxorẽ: qui cũ vidisset aliqñ aliã mulierẽ pulcbriorẽ: ipsam quoq; sortitus est in coniugiũ. Erãt aũt vtroq; nude. Sed cũ essent in quodã loco nũdi ne: rogauerunt eũ ambe dicẽtes Tecũ desideram⁹ venire. Quas mittens nudas in dolium cum naui cula transfretauit venitq; ad locum. Facto autem meridie cum vna earum populo recedente vidisset silentium: exiuit de dolio in quendam locum vicinum velociter: & veteres atq; conscissos pannos reperiens: precinxit se: debinc fiducialiter visa est ambulare. Altera vero nuda sedens intrinsecus dicebat marito. Ecce meretrix ista nuda est nec confunditur. Cui maritus cum dolore ac stupore respõdit o miraculum. Hec vtcunq; confusionem suam cooperuit tu vero vndiq; nuda: non erubescis culpare vel ex parte vestitam. Ita est omnis detractor: q; propria mala non videns: aliena semper accusat.

¶ Dixerunt quidam fratres abbati Antbonio: volumus a te audire verbum quomodo saluari possimus. Tunc ait senex. Ecce scripturas audistis sufficiat vobis. Qui dixerunt: nõ a te volumus audire verbum. Respõdit eis senex. Audistis dominuz dicentem si quis te percusserit in sinistram maxillam prebe illi & alteram. Dicunt ei. Hoc implere nõ possumus. Dixit eis. Si ergo alteram prebere non potestis saltem in vna percussi ferre patienter. Respõderunt ei. Nec boc possumus. Dicit eis. Si nec boc potestis vultis ne percutere magis q; percuti. Dicunt ei. Nec boc volumus. Tunc senior ait discipulo suo. Succos prepara fratribus istis: quia nimis infirmati sunt. Deinde dixit eis. Si nec boc: nec illud potestis. Quid faciam vobis: ergo sola oratio necessaria est pro vobis. Dixit abbas Jobannes q; busdam fratribus. Quia fuerunt tres pbilosopbi simul amici: quorum vnus moriens: alteri reliquit filium suum cõmendatum: qui in etate iuuenili proiectus: nutritoris sui adulterauit vxorem. Quo scIere cognito missus est foras deinde cum plurimum peniteret non ei concessit ingressum: sed ait illi. Vade & esto tribus annis inter damnatos: qui metalla in flumine colligũt & sic tibi indulgeo culpã tuã. Quo post triennium reuerso rursus ait. Vade alios tres annos & da mercedes vt iniurias patiaris. Ille vero fecit sic tres annos alios. Qui dixit ei. Veni ergo nunc in ciuitatem a benientium vt philosophiam discas. Erat autem ad portam ciuitatis quidam senex philosophus sedens qui intrantes ciuitatem contumelijs afficiebat. Iniuriauit ergo & iuuenem, illum. At ille iniuriatus risit. Cui senex ait. Quid est boc q; tibi iniurias facio & tu rides. Et dixit iuuenis. Non vis vt rideam qui tribus annis vt iniurias paterer dedi mercedes & bodie eas gratis patior. Prosus ob boc risi. Dixit ei senex. Accede & ingredere ciuitatem. Cuiq; boc retulisset abbas Jobannes dixit. Hec porta dei & patres nostri per multas iniurias eaz gratulantes ingressi sunt.

¶ Dicebat abbas Jobannes de anima que desiderat penitere. Quedam pulcberrima meretrix fuit i quadam ciuitate que babebat plurimos amatores. Quidam autem vir de ducibus veniens ad eam dixit. Promitte mibi castitatem tuam: & ego te accipiam in vxorem. Illa igitur promittente accipiens eam introduxit in domum suaz. Cunq; a suis amatoribus quereretur: agnito q; ille tam magnus vir

a nõ interrogat amicum aliquis si possit mentiri in sinistra p̃ debuit alterã: dimittere ppter
b. discipuli philosophi in iniurias tres ãnos sustinẽs et alios tres solues in iniurijs
c. de cõsilia et qd se erit ex nos et q̃r ordinatz combg ordinibg.
d. nolite de crastino cogitare q̃s sensus ẽ.
e. ãa hõis q̃ p̃ abuenera q̃ re non erubescit detrahere p̃ primo suo.
f. qd fuerit ãa post penã. vide exemplũ meretricis cuidã duxit in tepost.

a. quo intelligit illum euangelij q̃ ẽ tunicaz dẽ dat et temat gladiũ.
b. senex sit trez et ex gines parasse et mileis dixit: ecce ego habitabat.
c. bti antbonij libri natura reseratur.

sortitus eam fuisset in vxorem dixerunt. Si accessemus ad ianuam dominis tam potentis cognoueritq; desideria requirentiuz pculdubio puniemur. Sed venientes post dorsum domus vtamur solito sibilo: cũ q̃ sibilantiũ illa sonũ audierit descẽdet ad nos & inueniemur innoxij. Que cũ audisset signauit aures suas & exiliẽs interiora dom⁹ ingressa est atq; clausit. Hec ita locutus senior dicebat meretricem esse aiam: amatores aũt eius esse vitia ducem vero vel principẽ dicebat esse xp̃m domũ aũt eius celoꝝ ppetuã mansionẽ: sibilatores aũt demones eẽ malignos bec ergo si casta fuerit & fidelis semp curret ad deum. ¶ Dicebat abbas pastor. Scriptũ est in euangelio. Qui habet tunicaz vendat eã & emat gladium: boc intelligitur sic. Qui habet requiez di mittat eam: & teneat gladium, i. pugnam aduersuz dyabolũ. ¶ Dicebat qui supra. Quia senior quidã in partibus egypti sedebat in cella: cui frater aliquis & virgo quedã ministrabãt. Accidit autẽ vna die vt vterq; sibi ad senẽ venientes occurrerent. Cũ ergo facto iam sero: & ad sua remeare non possent: posuit mattã senior inter vtroq; vt dormirent. Frater vero ille carnis sue pugnã nõ sufferens miseram virginez stuprauit & perdidit: consummatoq; peccato mane discessit cum vitiata virgine. Senex aũt cum cognouisset & futura prospiciens tacuit in p̃senti. Redeũtes itaq; psequente eos sene: neq; aliquam tristiciam demonstrante: vbi recessit ab eis ita adinicẽ loquebantur. Putasne intellexit bic senex facinus nostrum an non. Reuersiq; ambo ad eum & penitentia ducti dixerunt ad eũ. Pater sancte intelleristi quẽadmodũ nos sedurerit inimicus atq; pstrauit: an nõ. Qui respondit. Intellexi filij dicunt ei. Et vbi fuit i illa boza mortis nostre cogitatio tua. Dixit eis. Hea cogitatio illa boza illic erat vbi crucifixus est xp̃s. Stabam autem & flebã tam pro me q̃ pro vobis. Sed quia penitentiã vestrã deus repromisit admoneo vt curando vulnera quod per negligentiam pertulistis diligentius insistatis. Accepta igitur ab eo regula penitentie recesserunt iam fortiter certantes donec vasa electa fieri potuissent. Philosopbus quidã interrogauit sanctum antbonium Quomodo inquit sustines pater qui codicũ consolatione fraudaris. Ille respondit. Deus coder o pbe: natura rerũ est creatarum que mibi quotiẽs verba dei legere cupio adesse cõsueuit. ¶ Dũ quidã veniss̃et ad abbatẽ macbariũ & meridiano estu nimia fiti succensus aquã quereret ad bibendum respondit. Sufficit tibi vmbra becquia multi viatores aut nauigantes bac indigent nec fruuntur. ¶ Apud eundem senem cuz verba de continentie exercitio haberem age inquit fiducialiter o filij nam & ego per viginti annos continuos non pane non aqua: non somno satiatus sum panez quidem pensatum accipiens aque vero mensuram somnum autem parietibus dũtaxat me inclinans surripere paululum festinabam. ¶ Quidaz frater interrogauit senem vtrum cum matre vel cũ fratribus ad eos pficiscens manducare deberet: cui senex respondit. Cum muliere inquit non manducabis. ¶ Interrogauit q̃dã frater abbatẽ pfidoũ de cogitatu fornicationis: respondit senex: q; quidez veniat cogitatio fornicationis animũ cõturbãs at & occupãs sed actum implere non prevalens neq; pficiens: sed tantum impedit ad virtutem. Sobrij autem vir a se eam discutiens ad orationem statim cõuertitur. ¶ Itẽ de eodẽ cogitatu respõdit senex. Si cogitationes non babemus: feraruz similes erimus. Sed sicut inimicus quod suuz est exigit: nos quoq; quod nostrum est implere debemus Infistamus orationi & inimicus fugabitur vaca meditationi dei & vincis. Perseuerantia boni victoria est: certaviriliter & coronaberis. ¶ Dixit abbatissa syncletica. Aduersarius noster facile a nibil possidentibꝰ superatur. Non enim babent quo ledantur: qz plerisq; memores angustie atq; temptationuz a deo separantium in ablatis pecunijs ceterisq; facultatibus flere consueuerunt. Rursus que supra. Qui visibiles inquit diuitias ex multis laboribus atq; martinis periculis colligunt dum plura lucrantur plurima concupiscunt & presentia quidem tanq̃ nibil existimãt: nos vero necessaria pro timore dei reliquimus possidere. ¶ Dixit quidam senex. Qui animam suam ligat memoria malicie similis est igni inter palleas occultato. ¶ Dixit quidam senex si inquit de vita eterna cuiq̃ sermonem facis dicenti verbum audienti cum compunctione & lacbrymis aliquin non dicas: ne fias inutilis alienis & vbis alios seruos facere festinans: peccatori nanq; dixit de⁹. Quare tu enarras iusticias meas: & assumis testamentum meum per os tuum. Dic ergo canis suz immo canis melior me ẽ ppter quod & amat dñm suũ: & ad iudicium dei non est venturus. ¶ Interrogauit quidã frater seniorẽ dicens. Quõ aia mea diligit imundiciã. Dixit ei senex. Anima quidem corporales plerunq; desiderat passiones: sed spũs dei est qui eã cõtinet. Flere ergo debemus: & imundicias nostras attẽdere diligenter. Vidisti mariam magdalenam quẽadmodũ cum se ad sepulcbrum dñi inclinasset & fleret vocauit eam dñs. Sic erit & aie. ¶ Interrogauit frater seniorem dicens. Quid sunt peccata. Dixit ei senex. Peccata sunt cũ homo sua delicta velut nibil despiciens alios docere conatur: ppterea dñs dicit in euãgelio. Ypocrita eijce primum trabẽ de oculo tuo: & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui. ¶ Interrogauit frater seniorem dicens. Quid agam: quia animꝰ meus in paruo labore mevulnerat. Dicit ei senior. non ẽ miramur Josepb cum esset puer in egypto in terra colentium idola: quemadmodum temptationes viriliter pertulit & deus glorificauit eum vsq; in finẽ. Videamus & iob q̃ se vsq; in finem non relaxa uerit tenens deum vnde eum nullus a spe que in deũ est mouere preualuit. Interrogatus est senior a quo

a. nõ mulierem nũq̃ mã ducẽ dum neq; cõsilium dñi. Vi de vinẽ. di. 37 fo. 52
b. cogitationes non possumus eẽ sine cogitatibg malis sed bene possumus eis resistere
c. nil possidentibus fit illa demõ vincit.
d. qd fuerit ãa.
e. nos de vita eterna cum lachrymis sint alijs directi.
f. cogitatibg fatigat.
g. p̃ labore qd nõ timeram dñm.

dam militāte si deus reciperet penitentē. Qui cum eū pluribus edificasset sermonib⁹:postremo ait ad eū. Dic mibi dilectissime si clamys tua cōscissa fuerit p̄scis ne eā. Qui respōdens ait. Nō. Sed resarciens vtq; ea:dixit ad eū senior. Si ergo tu parcis ppzio vestimento deus sue imagini non indulget.

¶ Erat quidā frater in cella qui post expletas missas cū de mitteret ecclesiam:expectabat donec oēs egrederent ne aliquis eū teneret ad manducandū. Una ergo dierum expleto conuentu ante oēs egressus est & currebat ad cellā suam:quem intuens presbyter currentem miratus est. Cunq; transacta septimana veniss̄et frater ille incollectā ecclesie dixit ei p̄sbyter. Dic mibi frater Que cā fuit circa te qui p oēs quidē conuentus remanebas vltimus oīum q̄ in collectione p̄terita ante oēs egressus es. Cui frater ille rñdit. Quia abstinebā ne mibi coquerē & ideo expectabā vt aliquis me teneret ad māducandum:illa vero collecta p:iusq̄ veniret in ecclesiā coepi mibi pusillū lenticule:ideoq; p̄summato sacro ministerio ante oēs exiui. Audiens aūt bec presbyter dedit mandatū in ecclesia dicens. Fratres autēq; veniatis ad collectam ecclesie coquite vobis pusillum cocture vt ppter illud cuz alacritate festinctis recurrere ad cellulas vestras. ¶ Venit aliq̄n iudex regionis alicuius de puincia abbatis pastoris. Uenientes autem omnes habitatores loci illius rogauerunt ipsum abbatem vt veniens rogaret euz:qui dixit eis. Sinite me tres dies:& tunc veniam. Qua uit ergo senex ad dominum dicens. Dñe noli mibi dare gratiam banc:alioquin non permittūt me homines sedere in loco isto. Veniens ergo senex rogauit iudicez. At ille dixit. Pro latrone rogas abba. Bauisus est aūt senex q; nō obtinuit apud iudicez gratiam quam postulauit:& sic redijt in cellā suam.

¶ Dicebant seniores:q; q̄n intrabat moyses in nubem cū deo loquebaf q̄n aūt exibat de nube loquebaf cū populo. Sic & monachus donec in cella sua est cum deo loquit:egredies aūt de cella loquitur cū demonibus. Venit quidā adolescens ad abbatē macbariū vt sanaref a demonio:& dū eēt foris stās ecce aduenit quidaz frater de aliquo monasterio & cōcubuit in peccatū cū adolescēte illo:egressus autem senex cernit fratrē illū peccantē cū paruulo illo & non increpauit eū dicens. Si deus qui plasmauit eos & videns patientiā in illis hz. qui si vellet increpare eos ego quis sum vt arguam eos. ¶ Dicebant de quodam sene qui habitabat in inferioribus partibus egypti. Quia sedebat quietus & vnus secularis ministraret ei. Cōtigit aūt vt filius illius secularis infirmaref:qui multū rogabat senē vt veniens oraret p puero. Surgens quoq; senex abijt cū ipso. Precurrēs aūt ille securus introiuit i domū suā dicens. Uenite obtutam solitario illo sancco. Uidens aūt senex eos a lōge exeuntes cū lapadib⁹ cognouit q; sibi venirēt in occursum & exuēs vestimēta sua misit illa in flumen & cepit lauare ea stās nudus. Minister aūt eius ille laycus erubuit videns eum nudū:& rogauit boues illos dicēs. Reuertimini q; senex ille mēte excessit. Veniensq; ad senē dixit ei. Quid boc fecisti:O ēs enim dicebant q; demoniū hz senex iste q̄ dixit. Ego boc volui audire. ¶ Interrogauerūt quidā seniores abbatē pastorē dicentes. Si viderim⁹ aliquē fratrē peccantem:arguemus eū. Rñdit eis Abbas Pastor. Ego ītez si necesse habuero trāsire inde:& videro eū peccātē ptereā & nō arguā eū. Sed q; scriptū est que viderunt oculi tui bis testimoniū pbibe ideo dico vobis q; si nō palpaueritis manibus vestris nolite testificari. Aliq̄n enim quidā frater seductus est in buiusmodi re:& appuit ei quasi q; frater quidā cū muliere peccaret. Qui cū p multū ipugnaref a cogitationib⁹ existimās simul coire eos abijt & pulsauit cos pede suo dicens. Essate iam. Et ecce erant manipuli messis triticee. Ideoq; dixi vobis nisi & manibus vris palpaueritis nolite testificari. ¶ Dicebāt de quodā fratre q; sedebat in beremo & seducebaf a demonibus p multos annos ipse nō existimabat q; angeli essent. Egredicbaf aūt pater eius sm carnem p tps & visitabat eū. vna aūt dierū pater tulit bipennē secū dicēs q; reuertēs afferā mibi pauca ligna & p̄ueniēs vnus demon dixit ad filiū ei⁹. Ecce dyabolus veniet ad te in filitudine patris tui bis bipennē vt ipugnet te. Tu ergo p̄ueniēs tolle illam bipēnē ab eo & occide eū. Igit paf sm ꝓsuetudinē venit & accipiēs fili⁹ eius bipennē ab ipso percussit eū & occidit & cōtinuo adbesit ei spūs malign⁹ & suffocabat eū. ¶ Referebāt sancti seniores nobis dicentes. Quia fuit quidā monachus in beremo scirbie. Uenit aūt advisitandū sanctos patres qui babitabāt i loco qui dr ecclia vbi multitudo monachorū diuisis babitabant cellulis. Cūq; nō inueniret ad p̄sens cellulā vbi posset manere q̄dam de seniorib⁹ babēs cellulā vacantē dedit ei dicēs. Interiz repausa in bac cellula donec iueniās vbi possis manere. Cūq; advisitandū eū cōuenirēt q̄plurimi fratres desiderātes ab eo audire verbū salutis eterne habebat essi gratiā specialem docēdi verbum dei. Uidēs ergo ille senior qui ei ad habitandū prestiterat cellulā:inuidie liuore cor eius vulneratū est & indignari cepit ac dicere. Quoniam ego tantis tēporibus in boc loco habito & non ad me cōueniūt fratres nisi rarissime:& boc in diebus festis & ecce ad istum impostorem pene quotidie fratres q̄plurimi conueniunt. Dixit autem discipulo suo:vade dic ei vt egrediatur de cella illa quoniam necessaria est mibi. Cum ergo perrexisset discipulus eius ad fratrem illum dixit ei. Mandat abbas meus sanctitati tue qualiter te habeas:audiuit enim te infirmari. Ipse vero remandauit ei dicens. Ora pro me domine pater quia valde stomachū doleo. Reuersus autem discipul⁹ dixit abbati suo. Nimis rogat sanctitatem tuam vtvel duos dies iubeas ei inducias dare, vt possit sibi aliam cellā prouidere. Trāsactis

aūt tribus dieb⁹:iterū misit discipulū suuz dicens. Vade & dic ei vt egrediaf de cella mea. Nā si rursus distulerit:dices ad eū. Quia cōtinuo venio & cū baculo cedendo expellā eū de cella mea. Pergēs aūt discipulus ad suprad̄ictū fratrē:dixit ei. Oīs valde sollicitus es abbas meus de infirmitate tua: ideo misit me requirens si meli⁹ habeas. At ille bec audiens remādauit dicens. Gratias ago sancte charitati tue:q; sollicitus es de me: verūtñ p̄cib⁹ tuis melius habeo. Reuersus aūt discipul⁹ dixit abbati suo. Etiā & nunc satis deprecaf sanctitatē tuā dicens:vt vsq; ad dñicū diē expectes eū & statiz egredietur. Cū aūt aduenisset dñicus dies & nō egredieref accipiens vectē senior:inflāmatus inuidie & ira cūdie spū:pgebat vt cedendo expelleret eū de cella. Accedēs aūt discipulus eius dixit ei. Si iubes pater p̄cedo te:& videbo ne forsitan aliqui fratres ad salutandū euz venerint:& si viderint:ne in te scādalizenf. Precessit ergo discipulus & ingressus ad eum dixit. Ecce inquit abbas meus venit ad salutandū te:egredere ergo celerius:& cum gratiarum actione occurre ei:quia pre nimia charitate & dilectione venit ad te. Cunq; vidisset eum anteq̄ appropinquaret:prostrauit se pnus in terram: adorabatq; senem cum gratiarū actione dicens. Retribuat tibi dominus charissime pater bona eterna p cellula quam mibi ppter nomē eius prestitisti: & in celesti bierusalem inter sanctos suos christus dñs tibi gloriosam preparet mansionem. Hec audiens senior compunctus est corde:& prosciens baculum cucurrit in amplexum eius & osculatus est euz: & inuitauit illum in cellā suā:& pariter cū gratiarum actione perceperūt cibū. Vocauit aūt senior supra memoratum discipulum suum:& interrogauit eum dicens. Dic mibi fili:si dixisti isti fratri verba mea q̄ ppter cellā isti mandaui:vt diceres ei. Tunc discipulus eius confessus est ei dicēs. Vere dico tibi pater:q; ppter bumilitatē quā tibi exbibere deo tanq̄ patri spirituali:nō audebā tibi rñdere aliq̄d quando mittebas me ad eū. Uerūtñ nibil eozdixi ei que mandabas ei. Hec audiens senior pstrauit se in terraz ad pedes discipuli sui dicens. Ex bodierna die & deinceps tu mibi pater esto & ego discipulus tuus qñ te cū timore & charitate dei bec agentem & meaz & illius fratris aīam de peccati laqueo xp̄s dñs liberauit:quocante eū & sancta sollicitudine & intentione discipuli qui perfecte in charitate xp̄i diligebat abbatem suū:& antius timebat ne per inuidie & iracundie vitiū aliquid tale ageret pater eius spiritalis:& perderet oēs labores quos ab ineūte etate in cbristi seruitio pro vite etate p̄mijs⁹ laborauit. Idcoq; dñs donauit gratiam suam vt in pace xp̄i pariter letarentur. ¶ Consilium inter se babuerūt sancti patres & oēs monachi babitātes in beremo scitbit & consenserunt vt beatus pater Isaac p̄sbyter ei⁹ ordinaretur in ecclesia:que in ipsa beremo sita est:vbi cōuenit dic & boza statuta multitudo monachorum qui in ipsa beremo cōuersantur. Audiēs autem suprad̄ictus abbas Isaac:buiusmodi consilium fugit in egyptum:& abscōdit se in quodā agro inter frut ecta:arbitrans indignū se esse p̄sbyterio. Quem plurimi fratres monachi sequebanf vt comprebenderent eum. Cum autez applicuissent ad vesperum in eodem agro vt reficerenf fatigati de itinere:erat enim nox. dimiserūt asellum qui eis sumptus portabat itineris vt pasceretur. Cū aūt pasceretur asellus peruenit in locum vbi suprad̄ictus abbas Isaac latitabat:cumq; eluriss̄et dies requirentes monachi asellum peruenerunt ad eundem locū vbi senior se occultauerat:& admirantes valde diuinam dispensationem comprebendentes ligare & constringere voluerunt eum:& ita perducere. Uenerabilis autem senior non permisit dicens. Jam nō possum contradicere vobis:q; forsiran voluntas dei est vt ego indignus suscipiā ordinē p̄sbyterij. ¶ Erat quidam in cenobio sam senex pbatissimus monachus & grauissimam egritudinē incurrit:p̄fectusq; nimia & intolerabili infirmitate: per longum tempus laborabat in doloribus multis:nec uenire poterant fratres qualiter succurrerent egritudini ei⁹ quoniam ea que necessitasi firmitatis eius expetebat:non babebant in monasterio. Audiens autem quedam famula dei de afflictione infirmitatis ei⁹ deprecabatur patrem monasterij:vt eum ad cellulam suam tolleret & ministraret ei:maxime quia facilius inuenire posset in ciuitate que necessaria ei⁹ egritudini videbantur. Precepit ergo pater monasterij:vt portarent eum fratres ad cellulam famule dei Ipsa vero cum omni veneratione suscipiens eū propter nomen dñi ministrabat ei:& ppter retributionem mercedis eterne quem credebat a xp̄o salvatore nostro se accepturaz. Cunq; per tres annos sedule obsequeretur & ministraret famulo dei ceperunt boues mēte corrupti sm scabiem mentis sue suspicari q; non finceram haberet senior conscientiaz de virgine que ministrabat ei. Audiens autez bec senior exorabat diuinitatem cbristi dicēs. Tu dñe deus noster qui solus cognoscis omnia:& vides q; multi dolores sūt egritudinis & miserie mee & afflictiones tante infirmitatis que me ita tanto consumunt tempore:vt necessarium habeam obsequium buius famule tue:que mibi propter nomen tuū ministrat tribue ei domine deus condignaz mercedē in vita eterna:sicut dignatus es propter bonitatez tuam promittere bis qui propter nomen tuum egenis & infirmis suum exbibent ministerium. Cuz autez appropinquasset dies transitus eius de boc mūdo conuenerunt ad eum q̄plurimi sancti seniores & fratres de monasterio. Et dixit eis senior. Obsecro vos patres & fratres:vt cum defunctus fuero tollatis baculum meum:& plantate euz super sepulcbrum meum:& cum radices miserit fecerit̄q; fructus:tunc scietis:quia munda est conscientia mea a famula dei que ministrat mibi. Si autem nō fron

deg̃ re indulget ne imagim̃ ei⁹ optima.

fr̃ q̃dā exibat post cōnes de ecclesia ne aym̃ intraret aliq̄s.

gaudet senex nō obtinet q̃d petit ait dare gratiam ne eum de cella rogat exire alij.

cella q̃ra fr̃ vadat

videt peccatū proximi ter et nō reprehendit.

senex mundat lavat sua vestimenta ne eum horreret.

a nō tetigit re mg q̃ anos ii tetigerim eum

b. monachq̃ rogatus de mones ce angelos pro suum decepting credit.

c abbas in vi dēs monacho q̃ plures ad eum cōfluxit q̃ adse mittit discipulū vt dimittat cellā suaq̃ discipuly mediat talr inter eos vt se diligāt.

abbas rsaac q̃r fr̃ biter m̃ ordinatur.

infirmg mor de famule dei curatur.

exorat senex deus vt suā famulā defendat.

rogat banulus sus platare p̃ sua morte.

duerit: scitote q̄ nō sum mūdus ab ea. Cū ergo vir dei exisset de corpe ꝑm ꝑceptū eius sancti senioꝛes plātauerūt baculū eius sup sepulchꝝ eius ⁊ fronduit. Accedentiq̄ tpe ptulit fructū: ⁊ admirati sūt oēs glorificantes deū. Ad tale enim miraculū etiā de vicinis regionibus multi venientes magnificabant gratiam saluatoꝛis. Nam ⁊ nos ipsaz arbuscula vidimus, ⁊ benedixim⁹ dominum qui ꝓtegit omnes in finceritate ⁊ veritate sibi seruientes.

¶ Explicit liber de cōuersatiōe optima sanctoꝝm patrū ⁊ per consequens secunda pars huius opis.

¶ Incipit tertia pars libri vitaspatrū videlz de regula vel ꝙuersatiōe egyptioꝝ monachoꝝ ⁊ eoꝝm qui degunt apud palestinam vel mesopotamiā.

¶ Incipit ꝓlogus.

EFrequent ac sept⁹a me fratres flagitatis vt vobis gr̄a edificatiōis regressus de patrib⁹ trāsmarinis edisserā mee pegrinatiōis hystoriā vel qualiter in oriēte fides xp̄i floreat q̄ō sit principiū: q̄ sanctoꝝ quies q̄ sanctoꝝ institutꝛa monachoꝝ: q̄ beremitaꝝ vita vel ꝙuersatio. Si vel in beremo viuere xp̄ianis lz q̄tlisq̄ signis ac virtutib⁹ in seruis suis xp̄s operet: quē admodū ēt mihi ꝓspera fuerit nauigatio: qua vel q̄ me iter terrenū pduxerit. Vestris ergo adiut⁹ oꝛationibus faciā vt desiderare vos videoꝛ: queso vt libentissime ad ea que narro aurem accommodetis.

¶ Finit ꝓlogus.

¶ De monacho solitario qui in finibus cyrenoꝝm in paruo tugurio commanebat. Capi.j.

ALte boc trienniuz quo tpe hinc abij vbi a narbona nauiz solui⁹ q̄nto die portū africe intrauim⁹ a deo ꝓspa dei nutu nauigatio fuit: libuit aīo adire carthaginē loca visitare sanctoꝝ ⁊ p̄cipue ad sepulchꝝ cypriani martyris adoꝛare. Quinto decimo igit̄ die ad portū regressi ꝓfectiq̄ in altū alexādriā petētes: reluctāte austro: pene in sirtiz ilati sum⁹ qō ꝓuidi naute cauētes iactis ancboꝛis nauim fistunt. Sub oculis aūt terra ꝓtinēs erat in quā scafis egressi. cum vacua oīa ab humano cultu cernerem⁹ ego studiosi⁹ explorādoꝝ locoꝝ gr̄a longius ꝓcessi trib⁹ fere a littoꝛe milibus: paruū tugurīū inter arenas cōspicio: cuius tectū q̄si carina nauis erat ꝓtinguū terre satis firmis tabulis constructum. Non qō ibi ymbriū vlla vis timeat: fuisse autē illic pluuiā nec aliqn̄ q̄dē auditū est: sed qōuētoꝝ tāta vis est vt si qn̄ vel clemētioꝛ celo aliquātū spirare flat⁹ ceperit maius in illis terris q̄ in vllo marino naufragiū fit. Nulla ibi germina: sata nulla pueniūt. quippe i inestabili loco arētib⁹ arcnis ad oēm motū ventoꝝ cedētib⁹. Nec ibi aduersa q̄dā a mari ꝓmōtoria vētis resistūt terra aliquātulū solidioꝛ herbā rarā atq̄ hispidā gignit ea ouib⁹ ē pabulū satis vtile. Incole loci illi⁹ lacte viuūt. Qui solertioꝛes sunt vel vt ita dixeriz ditioꝛes ordeaceo pane vtunt. Ea ibi sola messis est: q̄ celeritate ꝙuent⁹ ꝓ natura solis siue aeris ventoꝝ casus euadere solet.

a Quippe ferē a die iacti seminis tricesimo die maturescere. Cōsistere aūt ibi boues non alta rō facit q̄ q̄ oēs tributo liberi sunt. Extrema siquidē cyrenoꝝ oꝛa est deserto illi ꝓtigua: qō inter egyptū ⁊ affrica interiacet: ꝙ qō olim carbo cesarem fugiēs duxit exercitū. Ergo vt ad tugurīū illud qō emin⁹ circūspexerā ptendi inuento ibi senē in veste pellicea mola manu vertentem. Cōsalutatus accepit nos benignissime. Electos nos in illud litt⁹ exponim⁹: ⁊ nec statim repetere cursum possem⁹ maris mollitie detineri. Egressos in terrā vt est mos humani ingenij natura locoꝝ cultuq̄ habitatiū voluisse cognoscere xp̄ianos nos eē: id ꝑcipue q̄rere an essent aliqui inter illas solitudines xp̄iani. Tūc ꝺo ille flens pre gaudio ad genua nr̄a puoluit iterū ac sept⁹ nos deosculās inuitat ad oꝛonē. Deinde expositis i terram ferinis pellib⁹ facit nos discumbere: apponit ꝓdiū sane locupletissimū dimidiū panē ordeaceū. Eram⁹ aūt nos q̄ttuoꝛ ipse erat q̄ntus. Fasciculū herbe ēt intulit: cui⁹ nomē mihi excidit: q̄ mēte similis est eruberās foliis sapoꝝ mellis ꝑstabat. Huius pre dulci admodū suauitate ⁊ delectati sum⁹ ⁊ satiati. Septē etiā diēb⁹ apud illū fuim⁹, postera igit̄ die cū aliq̄ ex incolis ad nos confluere cepissent: cognoscim⁹ illū hospitē nr̄m esse ꝑsbyterū: qō iūma nos dissimulatiōe ille celauerat. Deinde cum ipso ad ecclesiā ꝓcessim⁹ q̄ fere duobus milib⁹a cōspectu nr̄o interiectu montis exclusa aberat. Erat aūt vilibus texta virgultis: nō multo ambitiosioꝛ: q̄ nostri hospitis tabernaculū: in quo quis nisi cum uus poterat ꝓsistere cū boꝝm moꝛes q̄reremus: illud ꝑclaꝝ aīaduertimus nihil eos neq̄ vēdere neq̄ emere. Quid sit fraus atq̄ furtū nesciūt aurū atq̄ argentū: neq̄ habēt: neq̄ habere cupiūt. Nā cum ego ꝓsbytero illi decē aureos, obtulissez: refutauit. Et cū nollet eos accipe aliquātulū vestimētoꝝ ei indulsim⁹. Quod cū ille benigne accepisset reuocantibus nos ad mare nautis discessimus ab eo.

¶ De dictis Origenis q̄ heretica sint. Capi.ij.

IR ospero igit̄ cursu septimo die alexādriā puenim⁹: vbi feda inf ep̄os ⁊ monachos certamina gerebātur et ea occasiōe: vel q̄ cā illa q̄ ꝓgregati in vnū sepius sacerdotes frequētib⁹ decreuisse synodis videbā tur ne q̄s origenis libꝝos legeret, aut haberet. Qui tractatoꝛ sanctaꝝ scripturaꝝ peritissimus habebaf sed ep̄i quedam in libꝝis illi⁹ insanius scripta memorabāt. Que assertoꝛes origenis nō ausi defendere: ab hereticis potius fraudulēter inserta dicebāt: ⁊ iō nō ꝓpter illa solū que in rep̄hensiōe merito notarent: veruētiā ⁊ reliqua esse damnāda cū legentiuz fides facile posset habere discrimen ne falsa sequerent: ⁊ tū catholice disputata retineret. Nō esse aūt mixti in libris neotericis ⁊ recenter scriptis fraus hereticā fuisset opata: que in quibusdā locis non timuisset ipetere euangelicā veritatē. Aduersum hec xp̄i obstinatius renitētes ꝓ potestate cogebant recta ēt vniuersa: cū prauis ⁊ cuz ipso autoꝛe dānare. Quia satis sup bis, sufficerēt libꝝi quos ad se iam recepisset ecclesia respuendāq̄ esse penit⁹ lectionē que plus esset nocitura infipiētibus q̄ ꝓfutura sapiētib⁹. Dicbi aūt ex illi⁹ libris quedam curiosius indagāti admodū multa placuerūt: sed aliqua reprehendit: in quibus illū prava sensisse nō dubiū est, que defensoꝛes ei⁹ falsata ꝓtēdūt. Ego miꝛoꝛ vnū eundēq̄ hoīem taz diuersuz a se esse potuisse ꝛt in ea parte qua ꝓbat neminē post apostolos habeat equalez: in ea ꝺo qua iure reprehendit nemo deformius doceat errasse. Nā cū ab ep̄is excerpta ex libris illius multa legerent que cōtra catholicā fidē scripta cōstarēt: locus ille vel maxime parabat inuidiā in quo edicti legebat: q: dns noster Iesus xp̄s sicut ꝓ redēptione hoīs in carne venisset crucē ꝓ hoīs salute ppessus: mortē ꝓ hoīs eternitate gustasset: ita esset eodē ordine passionis ēt dyabolum redēpturus. Quia hoc bonitati illius pietatiq̄ cōgrueret: vt qui ꝓditum hoīem reformasset ꝓ lapsum quoq̄ angelū liberaret cū hec atq̄ alia huiusmodi ab ep̄is ꝓderent ex studijs ptium orta est magna seditio. Que cū reprimi sacerdotū autoꝛitate nō posset: seuo exēplo ad regendā ecclesie disciplinaz p̄fectus assumit̄: cuius terroꝛe disperſi fratres ac ꝓ diuersas oras monachi sunt fugati: ita vt ꝓpositis edictis in nulla constare sede finerent. Illud aūt me admodū ꝓmouebat q̄ hieronymus vir maxime catholicus ⁊ sacre legis peritissimus origenē secutus primo tpe putabat: quē nunc idem ipse Hieron. precipue ⁊ omnia illius scripta dānaret. Nec vero ausus sum de quo q̄ temere iudicare: ꝓstantissimi tamen viri doctissimiq̄ ferebantur i hoc certamine dissidere: sed tamen siue illud erroꝛ ē: vt ego sentio: siue heresis putatur non solum reprimi non potuit multis anima duersionibus sacerdotū: sed nequaq̄ taz late se potuisset effundere nisi contentione creuisset. Istiusmodi ergo turbatione cū veni alexandriam fluctuabam me quidem ep̄us illius ciuitatis benigne admodum: ⁊ melius q̄ opinabar excepit: secumq̄ tenere tēptabat. Sed non fuit animus ibi consistere vbi recens fraterne clades ferebat inuidia.

¶ De conuersatione Hieronymi hieroſolimitani. Capi.iij.

BItur inde egressus bethleē oppidū petij qō ab hierosolimis sex milib⁹ separabat: ab alexādria aūt sexdecim māsionib⁹ abest ab ecclesia loci illi⁹ quā Hieronymus ꝓsbyter regebat. Naz parrochia est ep̄i qui hierosolymā tz. Obiit iaz pdē Hiero. supioꝛe illa mea peregrinatiōe cōpertus facile obtinuerat: vt nullū ꝓter illuz mihi expetendū rectius arbitrarer. Vir enim ꝓter fidei meritū doctiq̄ virtutū nō solū latinis atq̄ grecis: sed ⁊ hebraicis ēt litteris eruditus est vt se illi in omni scientia nemo audeat cōparare. Nā sex menses apud ipsum fui cōuersatus. Cui iugis est aduersum malos pugna cōscij ꝓpetuiq̄ certamē contra odia ꝓditoꝛum. Vere fateoꝛ: pinxit se mihi videf in aliquibus opusculis vitia multoꝛ: immo qui nihil penitus omisit quod non carperet: lacerare exponeret. Precipue auariciam: nec mirnus vanitatē insectatus est: multa de superbia nō pauca de superstitione disseruit. Ceterum de familiaritatibus virginum ⁊ monachoꝝm atq̄ etiā clericoꝝ q̄ vera: q̄ ficta disputauit. Unde a quibusdam dicitur non amari. Ꝺerunt eum heretici: q: eos impugnare non desinit. Ꝺerunt eum clerici: quia vitia eoꝝm insectatur ⁊ crimina. Sed plane eum boni boies admirant ⁊ diligūt. Nā qui eū hereticū esse arbitrant insanitūt. Vere dixerim: catholica hoīs scientia: sana doctrina est totus semp i lectione: totus in libris est. Non die non nocte quiescit: aut legit alq̄d semper aut scribit. Ꝺō nisi mihi fuisset sicrum animo ꝓmissum deo teste aū ꝓpositum beremum adire: vel exiguuz temporis punctū a tanto viro discedere noluissem. Huic ergo tradi-

dimittit socios in bethleē ab hieroſo limis sex milib⁹ distās. et ē dit egi ptum.

tis atq̄ cōmissis oībus meis: omniq̄ familia q̄ me contra voluntatem animi mei secuta tenebat ipsi tū exoneratus quodāmō graui fasce penit⁹ acliber egressus sum ad alexandriam. Visitatis ibi fratribus ad superioꝛem inde thebaidam: id est ad egypti extrema contendi. Ibi enim vaste patentis beremi solitudines plurimum ferebantur habere monachoꝝm. Longum est si omnia cupiam referre q̄ vidi pauca nanq̄ perstringam.

¶ Quod abbates fratribus suis eoꝝm licentia in beremo constitutis victum administrant. Capitulum.iiij.

AUd lōge ab beremo contigua ni lo multa sunt monasteria: habitāt in vno loco pleriq̄ contenti: quibus summa vis est: sub abbatis imperio viuere nihil arbitrio suo agere per omnia ad nutū illius potestatemq̄ pendere. Ex his ergo si qui maioꝛem virtutē mēte cōcupiuerint ꝛvt acturi solita: tā vitā ac se ad beremum conferant ꝛnon nisi ꝓmittente abbate discedūt. Hec illoꝝm prima virtus est pare: e alieno

imperio. Transgressis ergo ad beremū abbatis illius ordinatione: panis ⁊ quilibet alius cibus ministratur.

¶Quod frater in beremo pascitur pane celico. Capitulum.v.

Tetrade puer aspidē venē tes obuiā rapi nit sine lesione.

EAsu p illos dies quib⁹ illuc aduenerat cuidā solitario qui nup ad beremū secesserat: neq; ampli⁹ ab boc monasterio q̄ sex milib⁹ tabernaculū sibi cōstituerat panē abbas p duos pueros mi serat. Quor maior habebat eratis ānos q̄ndecim minor duodecim ānis erat. Ibis ergo inde redeūtibus: aspis mire magnitudinis venit obuiā: cui⁹ occursu nibil ꝓterriti vbi ad pedes eor⁹ uenit quasi incātata carminib⁹ cerulea colla deposuit minor ex pueris manu eā appꝛebēsam ac pallio inuolutā ferre cepit: deinde monasteriū quasi victor ingressus in occursu⁹ fratrū captiuā bestiā resoluto pallio nō fine tactātie tumore deposuit. Sed cū ifantiū fidē atq; virtutē ceteri p̄dicarēt. Abbas ille altiori cōsilio ne infirmior⁹ etas insolesceret: vtrūq; virgis compescuit multū obiurgatos: cur ipsi q̄d p eos operatus fuerat dñs p̄didisset opus illud nō sue fidei: sz diuine fuisse virtutis: discerēt pot⁹ deo in bumilitate seruire: nō in signis ⁊ virtutib⁹ gloriari: q; melior eēt infirmitatis ꝓsciētia virtutū vanitate. Hoc vbi ille frater audiuit solitarius ⁊ periclitatos ifantulos serpētis occursu: ⁊ ipsos insup multa verbera

solitarij nō habe vt sibi det ribg.

victo serpēte meruisse abbatē obsecrat: ne sibi post bec vilus panis aut cib⁹ aliꝰ mitteret. Jāq; octauus dies fuerat emēsus quo se bomo xp̄i: intra periculū famis ꝓcluserat ipse. Arebāt mēbra ieiunio sz deficere mēs celo intēta nō poterat: corpus sedia fatiscebat: fides firma durabat. cū iterim admonitus abbas ille p spūm: vt discipulū visitaret pia solicitudine cognoscere cupiēs: qua vite substātia vir fidelis aleret. Qui ministrari sibi panē ab boīe noluisset: ad requirēdū eū ipse abbas ꝓficiscit. At ille vbi eminus senē venire ꝓsperit: occurrit ei obuiā agit gratias ducit ad cellulā: cū ingressi pariter ambo ꝓspiciūt palmiciā sportā calido pane ꝓgestā foribus affixā de poste pēdere: ac primus panis calliduus sentit odore: tactu vo sac si ante paululū foco eēt ereptus ostēdit: egyptij tū forma nō cernit panis: obstupefacti ambo munus celeste cognoscūt: cū ille boc abbatis aduētu p̄stitum fateret. Abbas vo illius fidei ac virtute id pot⁹ ascriberet: ita ambo celestē panē cuz magna erultatione fregerunt. Quod cū abbas ad monasteriū post regressus fratribus retulisset: tātus oēs incēderat ardor aīar: vt certatim ad beremū ⁊ sacras solitudines ire p̄perarēt. ¶In boc monasterio duos ego iam senes vidi qui p quadraginta ānos ibi degueret: ita vt nū q̄ inde discessisse ferebātur. Siquidem id de eorus virtutibus: ⁊ abbatis ipsius testimonio: ⁊ omniuz fratruz audierim sermone consono celebrari: quod vnum eorū sol nunq; vidisset ambulantē alterū: nū q; vidisset iratum. Sed quia vnius beremite cognouistis virtutem: referam vobis adbuc pauca de pluribus.

¶Quod leena tanq; animal mansuetum a sene escam cepit. Capi.vj.

BOo vbi primā ptē beremi ingressus suz duodecim fere a nilo milib⁹ babebā aūt vnū ex fratrib⁹ ducē locoꝝ peritū puenim⁹ ad quēdā senē monachū sub radice mōtis habitātē ibi qd in illis locis rarissimū est pure⁹ erat. Bo uē vnuz babebat: cuius bic erat totus labor ipulsa rotali machina aquā p̄ducere. Nā vo mille aut amplius pedū p̄fundū putei ferebat boꝛtus illic erat multis oleri⁹ copiosus. Jd q̄dē ꝓtra naturā beremi: vbi oia arētia exusta solis ardor⁹ nulli⁹ vnq; seminis vel exiguā radicē ferūt reperisse. Uerum bic sancto illi labor cū pecude cōis: ⁊ ꝓpria p̄stabat industria. frequēs em̄ irrigatio, aque: tātā pinguedinē barenis dabat: vt mirū īmodū viuere atq; fructificare boꝛtuli illi⁹ olera viderem⁹. Ex boc ergo vna cū domino suo bos ille viuebat: nobis quoq; ex ea copia cenā sanctus ille dedit post cenā aūt iā iclinante vespera: inuitat nos ad arbozē palme cuius interdū pomis vti solebat. Que fere duob⁹ milib⁹ aberat Nā be tm̄ in beremo arbores: sz rare babeanť tamē vtrū solers antiquitas p̄curauerit: an solis natura gignat ignor: nisi deus ꝓscius futuroꝝ habitādaz qnq; sanctis beremū: bec seruis suis parauerit. Ex maiore em̄ parte q̄ intra illa ꝓsistunt secreta: cū alia germina nulla succedāt istaꝝ arboꝝ pomis ibi alūtur ergo vbi ad illā ad quā nos bospes noster ducebat arbozē puenim⁹: leonē ibi offendim⁹. Quo viso ego ⁊ ille dux meus intremuim⁹: sanctus ille incunctāter accessit nos sz trepidi secuti sum⁹ fera paulu lū ab eo iperata modesta discessit ⁊ p̄stitit dū ille ad tigua ramis bumilioꝛib⁹ poma discerperet. Cumq; palmis plenā manum obtulisset occurrit bestia: cepitq; tā libere q̄ nullū animal domesticū. Et cū comedisset abscessit nos bec intuētes ⁊ adbuc tremētes facile potuimus agnoscere quāta in illo virtus fidei: ⁊ quāta in nobis esset infirmitas.

¶Quod lupa a sene pascit. furti rea veniam precatur. Capituluz.vij.

AIi eque singularē virū vidim⁹ paruo tugurio in quo nō nisi vn⁹ recepi possz babitātē. buic lupa solita erat astare cenāt mec facile vnq; bestia fallebat: quin illi ad legitimā boraz refectiōis occurreret. vt tādiu p̄ fori

bus expectaret: donec illē panē q̄ i cena superat offerret. Illa manū ei⁹ lābere solita atq; ita quasi iple to officio ⁊ p̄stita ꝓsolatōe discedebat. Bz forte accidit vt sanct⁹ ille dū fratrē sq̄ ad eū venerat deducit abeuntē: diutius abesset ⁊ nō nisi sub nocte remearet interim bestia ad consuetum illud tp̄s esce occurreret: vacuā cellā cū familiarē patronū abesse sentiret ingressa est curiosius explorās vbinā esset babitato: casu ꝓtigua cū panib⁹ quinq; palmicia fiscella pēdebat ex bis vnū sumit ⁊ deuorat: deinde p petrato scelere discessit. Regressus beremita vidit sportella dimidiata nō ꝓstantē panū numero dānum rei familiaris intelligit ac ppe limē panis assumpti fragmēta cognoscit: sz nō erat incerta suspitio q̄ furtū psona fecisset. Ergo cū sequētib⁹ die⁹ sm̄ ꝓsuetudinē bestia nō veniret nimirū audacis facti conscia ad eū venire dissimulās: cui fecisset iniuriā egre patiebat beremita se alīne solatio destitutuz. Postremo illi⁹ oꝛōne reuocata septimū post diē affuit: vt solebat ante foꝛes cenātis: sz vt facile cerneres ve recūdia penitētis nō ausa ꝓpius accedere deiectis ꝓfundo pudoꝛe in terrā liminib⁹ q̄d palam licebat itelligi quādā veniā p̄cabat. Quā illius ꝓfusionem miserat⁹ beremita: iubet eā ꝓpius accedē ac manu blāda caput triste pmulcet: deinde pane duplicato eā refecit ita, idulgētiā ꝓsecuta officij ꝓsuetudinē ꝺ posito meroꝛe reparauit. Intuemini queso xp̄i etiā in bac virtutē: cui sapit omne qd̄ brutū est: cui mite est omne qd̄ seuit. Lupa officiū p̄stabat: bestia furtiq; crimē agnoscit: ꝓscio pudoꝛe ꝓfudit vocata ad est caput p̄bet ⁊ bz sensuz idulte sibi venie: ficut pudoꝛe gessit erratū. Tua bec virtus xp̄e tua bec sunt xp̄e miracula. Etem̄ q̄ in tuo nole opantur serui tui tua sunt mirabilia: ⁊ in boc īgemiscim⁹ q; maiestatē tuā fere sentiūt: boies nō verētur. Ne cui aūt boc incredibile videať: maioꝛa adbuc memoꝛabo. Fides cbristi adest me nibil fingere sed que mibi bene cōperta sunt explicabo.

¶Qō quinq; catuli leonum ceci per anacboꝛetā illuminati sunt. Capi.viij.

DAbitabāt pleriq; in beremo sine vllis tabernaculis quos anacboꝛetas vocāt. Aiuūt berbarū radicib⁹: nullo vnq; certo loco ꝓsistūt ne ab bominib⁹ visitētur. ad quē dā igit i boc ritu atq; bac lege viuētē: duo ex nitria monachi sz lōge diuersa regione tm̄ q: olim ipsis in monasterij cōuersatōe charus ⁊ familiaris fuisset auditis ei⁹ virtutib⁹ tetēderūt. Quē diu multūq; q̄situm tandem mēse iunio repererūt in extremo illo deserto: qō est mēpbis ꝓtiguū demoꝛātē: quas ille solitudines iaz p ānos duodecim dicebať habitare. Qui sz omniū bominū vitaret occursuz: tm̄ agnitis⁹ fratrib⁹ nō refugit: eq; charissim⁹ p triduū nō negauit. Quarto die aliquātulū pgressus cū psequerent⁹ abeūtes lee nā mire magnitudinis ad sevenire ꝓspiciūt. Bestia sz tribus repertis nō incerta quē peteret⁹ anacboꝛete pedibus aduoluit: ac deinde p̄cedētē sequūtur: Nā illa preiens ⁊ subinde restans in eos intēdebat vt facile posset itelligi id eam velle vt quo illa ducebat anacboꝛeta sequere⁹. Quid multis: ad spelūcā bestie puenit vbi illa adulta bos iam quinq; catulos male feta nutriebat. Qui vt clausis luminibus ex aluo matris exierāt: cecitate ꝓpetua tenebātur. Quos singulos ō rupe placos: ante anacboꝛete pedes mater exposuit. Tūc demū sanct⁹ aduertit qd bestia postularet. Jnuocato xp̄i nomine ꝓtecta uit manu clausa lumina catuloꝝ ac statim cecitate depulsa apertis oculis bestiarū diu negata lux patuit. Ita fratres illo anacboꝛeta quē desideraueꝛant visitato fructuosa laboris sui mercede ad monasteriū redierunt: ⁊ fidē sancti gloriam q̄ xp̄i quā ipsi viderant narrauerunt.

¶Frater quidam ibicis exemplo didicit quid de berbis edere: quidue respuere deberet. Capitulum.ix.

VIt ⁊ alius in illis regionibus anacboꝛeta qui i ea pte q̄ est sinis habitabat. Ibic cū primum se ad beremū cōtulisset: berbis berbarumq; radicibus: quas p̄dulcis interduz saporis ⁊ eximij fert arena victur⁹ ignarus germinis eligēdi nociua pleraq; carpebat nec erat facile vim radicū sapoꝛe discernere: quia oia eque dulcia: sz pleraq; occultioꝛe natura virus letale babebāt. Cū ergo edētē vis interna toꝛqueret ⁊ imēsis doloꝛib⁹ vitalia vniuersa quaterētur: ac frequēs vomitus cruciatib⁹ nō ferēdis: ipsaz aīe se dē stomacbo iaz fatiscēte dissolueret beremita ꝺia penit⁹ q̄ esset edēda formidās: nibil iā gustare audebat. Septimū quoq; ieiun⁹ diē: spū iaz deficiēte ducebat. Cū ad eū fera cui ibis est nomē accessit buic ꝓpius astāti fasciculū berbaꝝ quē collectū p die attingere beremita nō audebat obiecit. Sz fera q̄ virulēta erāt oze discutiēs q̄ inoxia nouerat eligebat. Jta vir sanct⁹ eius exēplo: qō edere quod respuere deberet edoctus periculum famis euasit: ⁊ berbarum venena vitauit.

¶Frater quidā, q̄nquaginta ānis in mōte syna cōstitutus nō patiē alioꝝ fratrū accessus. Capi.x.

SEd longū est de oib⁹ q̄ beremū incolūt cōperta nobis memoꝛare. Aiu nū integrū ⁊ septē fere mēses intra solitudinē ꝓstitutus exegi sep⁹ tame cū illo sene q̄ puteū ⁊ bonē basbuit babitaui. Duo beati Antboni

quatuz sunt hie pos in ista solitudine.

monasteria adij:q̄ bodie ab ei⁹ discipulis incolunt. Ad eū ēt locū in quo beatissim⁹ paulus prim⁹ beremita ꝓuersatus est accessit:iugū syna mōtis vidi cuius cacumē celo pene ꝓtiguū nequaq̄ adiri potest. Inter bui⁹ mōtis secessus anachoreta esse aliqs referebat:quē diu multiq̄ qsitū videre nō potui. Qui fere iā ante quadragita ānos a ꝙuersatōe humana remot⁹ nullū vestis vsus babebat:sed setis corpis sui tectus erat. Hic itaq̄ quotiēs eum religiosi viri adire voluerūt cursu rapido auia petēs:occurrsuz fugiebat humanū. Uni tm̄modo ferebaf se ante quinquēniū ꝓbuisse vidēdū:q̄ credo potēti fide id obtinere ꝓmeruit. Cui inter multa colloquia pcunctāti cur boies tātop̄re fugeret:rñdisse ille pbibef q̄ ab hominib⁹ frequētaf:non pōt ab angelis frequētari. Unde nō īmerito recepta opīone multoꝝ fama vulgauerat buc atq̄ illuc sanctū illū ab angelis visitari. Ego aūt a syna mōte digressus ad flumē nilū regressus suz:cui⁹ ripas frequēti⁹ monasteriis consertas vtraq̄ ex pte lustraui plerūq̄ vidi:vt duduz diserā vno in loco habitare cēteno:q̄ t bina t trina milia inſiſdē viculis ageſ ꝓstabat. Nec sane ibi minoꝛe putetis diuersantiū in multitudine monachoꝝ eē virtutē:q̄ eoꝝ esse cognouistis:q̄ se ab humanis cerib⁹ remouerūt:p̄cipua vt iā dixi:t prima ibi virt⁹ obediētia:neq̄ em̄ ibi aliter q̄s aduenies a monasterij abbate suscipit q̄ qui tēptatus fuerit t ꝓbatus nullū vnq̄ recusaturū q̄ arduū ac difficile: indignūq̄ toleraturū abbatis imperiū.

¶ Obediētie incredibilis magna miracula. Capitulū.xj.

Referā vob⁹ duo īcredibilis obediē tie magna miracula igit cū q̄dā frater seculi actib⁹ abdicatis monasteriū magne disp̄onis īgressus suscipi se rogaret:in ꝙgregatiōe abbas ei cepit multa ꝓponere:graues esse illius discipline labores sua ꝙ dura ꝓperia:q̄ nulli⁹ facile posset īplere patiētia. Aliud potius monasteriū vbi facilioꝛib⁹ legib⁹ viuere⁊ expeteret.⁊ nō id tēptaret aggredi q̄ nō posset īplere. Ille ꝙ bis terꝛoꝛib⁹ nibil ꝓmouerit:q̄ magis oēm obediētiam ita polliceri cepit:vtq̄ eū abbas in ignē ire ꝓciperet nō recusaret intrare. Qua illius ꝓfessionē vbi abbas accepit:nō cūctatus ꝓbare iubet eū in clibanū qui coquēdis panib⁹ parabaf intrare. At ille nō distulit parere ꝓcepto:sed statim mediās flāmas nibil cūctatus ingressus est. Que mox tā audaci fide victe:velut ignis quōdā bebetes pueris cesserūt:⁊ cōfestim fugit incēdiū. Et ipse q̄ ingressus est ⁊ putabaf arsurus velut frigido roꝛe ꝓfusum esse miratus est. Hinc ergo intelligēdū est:quantū obediētia obtinere apud deum mereat:dum ille qui eo quo aduenerat die tēptatur infirm⁹ p agilitatē obediētie ꝓfectus inuētus est.

¶ Aliud miraculum obediētie. Capitulū.xij.

Uidā frater in eodē monasterio ad eūdē abbatē recipiēdus aduenerat. Cū prima ei lex obediētie ꝓponeret:ac ꝓpetuaz pollicere ad oīa patiētiam:casu abbas storacinam virgam aridā manu gerebat:bāc fixit in terrā atq̄ illi aduene id opis iniūxit:vt tam diu virgule aquā ministraret donec qđ ⁊tra natura erat virga arida in solo arēte viresceret. Subiectus ille frater dure legis ꝙperijs bumeris quotidie ꝓuebebat:que a nullo flumine ꝓduo fere milia petebaf. Jamq̄ emerso āni spacio labor non cessabat operātis:de fructu opis spes esse non poterat:tamē obediētie virtus in labore durabat: spes quoq̄ vano labore affectum fratris nō elusit. Tertio demū anni succedētiuz tēporum labēte curriculo cū neq̄ nocte neq̄ die aquarius ille cessaret, virga floruit. Ego ipse ex illa virgula arbusculā vidi:q̄ bodie intra atriū monasterij ramis virētibus quasi in testimoniū manēs quātum obediētia meruit:⁊ quantū fides posset ostēdit.

¶ Demonia ejsciēs etiā a demone obsidet sine tamē salubri restituit. Capi.xiij.

Uidā aūt ex sanctis patrib⁹ fugadoꝛ de coꝛporib⁹ obsessis demoniū incredibili p̄ditus ptāte multa signa faciebat nō solū em̄ p̄sens neq̄ ꝙbo tantū:sed absens quoq̄ interdū cilicij sui fimbrijs aut epistolis missis coꝛpora obsessa curabat. Hic ergo miruz in modū frequētabaf a populis ex multis locis ad eū veniētib⁹:⁊ aceo de minoꝛib⁹:p̄fecti comites atq̄ diuersaz iudices potestatū:p̄ foꝛib⁹ illi⁹ sepe iacuerūt. Hic em̄ oi potu impetuū penit⁹ abstinuit: ac ꝙ cibo septē tantū carices sustētabaf. Interea sancto viro:vt ex virtute bonoꝛ:ita ex bonoꝛe vanitas cepit obrepere:qđ malū vbi ille primū potuit in se sentire crassari:diu discutere conat⁹ est:⁊ repelli penit⁹ nō potuit. Ubiq̄ nomē ei⁹ demones fatebāt tur. Excludere a se confluētē populum nō valebat. Mirus interim latēs serpebat in pectoꝛe:t cui⁹ nutu ex alioꝛ coꝛporib⁹ demones fugabat:seipsum occultis cogitationibus vanitatis purgare non poterat. Totis igitur p̄cibus conuersus ad dominū orauit vt ꝓmissa in se dyaboli potestate:similis illis fieret:quos ipse curauerat. Quod multis ille ꝓpotēs ille signis atq̄ virtutibus toto oriēte vulgatus:ille ad cuius limina populi ante confluxerāt:correptus a demone est:ac retētus in vinculis omnia illa q̄ ī energumino solēt fieri ꝓpessus. Quito demū mēse purgatus est non tantū demone:sed quod illi

erat vtilius atq̄ optatius etiam vanitate.

¶ Beremita ad seculum rediēs:quomodo punitus est. Capitu.xiiij.

Dolescēs quidā p̄dines opib⁹ gñe clarus bīs vxoꝛē t filiū paruulū cū in egypto trib⁹ eēt t frequētib⁹ aduersus lēbos expeditionib⁹ q̄dā beremi ꝓtigisset sctoꝝ ēt tabernacula cōplura vidisset a btō Jobāne beremita ꝓbum salutis accepit. Nec moratus turis malicia cū vano bonoꝛe illo ꝓtēnere:beremū constāter ingressus breui tpe in omni gñe virtutū pfectus emicuit. Potēs tetiunijs bumilitate ꝙspicuus fide firmus:facile se antiquis monachis studiovirtutis equauerat cū interim subijt eū cogitatio insecta p dyabolū q̄ rectius eēt vt rediret ad patriam filiumq̄ vnicuz ac domū rotā cū vxoꝛe saluaret:qđ vtiq̄ eēt accepti⁹ deo q̄ si solū se seculo eriperet:⁊ salutē suoꝝ negligeret. Jstiusmodi ergo false iusticie colore supatus:post quadrīēniū cellā suam atq̄ ꝓpositum beremite deseruit:sed vbi ad primū monasteriū quod a multis fratrib⁹ habitabaf accessit cām discessionis atq̄ ꝓfiliū q̄rētibus cōfitet̄ur. Renitētibus cunctis t p̄cipue loci illius abbate:male animo fita snia non potuit euelli. Jgit infelici se obstinatiōe ꝓpiēs cū dolore omniū digressus est a fratribus:t vix a ꝙspectu eoꝝ abscesserat mox implef demone cruētaſq̄ spumas oze puoluēs:suis dētibus seipsuz lacerabat. Deinde ad idē monasterium fratrum bumeris reportatus:cū coberceri in eo immundus spiritus non valeret:necessitate coꝛgēte ferreis nexibus alligatus pedes ⁊ manibus vinciuntur. Non īmerita pena fugitiuo. Post bienium vo oratione sanctoꝝ ab immundo spiritu liberatus ad beremū:vñ discesserat mox regressus t ipse correctus est:t alijs ꝓfuturus exēplo:ne quem aut false iusticie vmbra aut incerta mobilitas mutabilis leuitate compellat semel cepta deserere.

¶ De habitu vel vestimēto egyptioꝝ monachoꝝ. Capitulum.xv.

Unt ꝓterea q̄daz in ipso egyptioꝝ habitu:nō tantum ad curā coꝛpis q̄tū ad morū formulā ꝙgruētia. Lucullis nāq̄ ꝓparuis īdesinēter vtunf diebus ac noctib⁹. s. vt inocētiā t simplicitatē paruuloꝝ iugiter custodire ēt imitatione ipſi⁹ velaminis cōmoneant. Collobijs quoq̄ lineis iduñf:q̄ vix ad cubitos vsq̄ ptingūt nudas reliquo circunferūt manus: vt amputatos eos habere actus t opa mundi but⁹ suggerat abcisio manicaꝝ. Post bec ā gusto palliolo tā amict⁹ humilitate q̄ vilitate p̄cij colla pariter atq̄ būeros tegūt:q̄ mafortes tā nostro q̄ ipsoꝝ nunc upaf eloquio. Ultimū est habit⁹ eoꝝ pellis capzina q̄ melotis appellaf. Qui tū habit⁹ pellis capzine; significat mortificata mēbra oī petulātia carnalium passionū debere eos in sūma virtutū grauitate ꝓsistere. Calciamēta quoq̄ cū ifirmitas coꝛpis vel matutin⁹ rigoꝛ byemis seuit seu meridiani est⁹ feruoꝛ exegerit:tm̄modo munīūt pedes. Quib⁹ cū calcijs q̄q̄ licito vtaf:vtpote dñi mādato ꝓcessis nequaq̄ tū pedib⁹ eos inberere ꝓmittūt cū accedūt ad celebrāda seu ad pcipiēda sacrosancta mysteria:illud ēt existimantes ꝑm lfam custodire debere qđ dicit ad moysen t ad Jesuz naue. Solue corrigiā calciamēti tui locus em̄ in quo stas terra sancta est.

¶ De canonico oratiōū modo t pfecta abrenūciatione fratrū. Capi.xvj.

Taq̄ ꝙ vniuersaz egyptū t thebaidā:vbiq̄ habēt̄ur monasteria legitimū oratiōū modū i vesptinis ꝓcēt⁹ seu nocturnis vigilijs tenēt. Nō em̄ illic q̄sq̄ ꝙgregatioi fratrū itereſſe ꝓmittit nisi pr⁹ vniuersis facultatib⁹ suis reddat extrane⁹. Et q̄ ingressus in cōgregatiōe fuerit sic obedire cogef cūctis:vt redeūdū sibi ꝑs snia⁹ dñi ad ifantiā p̄stinā nouerit:nibil sibi ꝓsideratōe etatis vel annoꝝ numeri ostare ꝑsumēs[quā in seculo maniter ꝓsumptā se reputat pdidisse]sed prudimētoꝝ merito t tyrocinij nouitate: quā se gerere in xp̄i militia recognoscit: subdere sēt iuniorib⁹ cōpellit. Jgit ꝙ vniuersaz vt dictū⁹ egyptū duodenari⁹ psalmoꝝ numerus taz in vesptinis q̄ in nocturnis solēnitat⁹ custodit:ita dūtaxat:vt post illos psalmos due lectiōes vna veteris: alia noui testamēti subsequanf:q̄ modus antiquit⁹ constituerus:idcirco ꝙ tota secula intemeratus pdurat q̄ non humana admonētione statutus a senioꝛib⁹ af firmaf sed celitus angelico magisterio patrib⁹ antiquis fuisse delatus.

¶ Ubi angelus in ꝙgregatione senioꝝ. xij. psalmos vsus fuit cantasse. Capi.xvij.

Am cū in primoꝛdijs fidei pauci q̄dē[ꝛ ꝓbatissimi]viri monachoꝝ nomē cēlerenf:q̄q̄ taz normā vluēdi a successoꝛib⁹ apostoloꝝ susceperāt secedētes in secretioꝛa suburbioꝝ loca:agebāt vitā tāto abstinētie rigoꝛe districtā:vt omnib⁹ stupoꝛi eēt tam ardua conuersatōis eoꝝ pfessio. Ibi ergo venerabiles patres ꝓuigili cura posteris cōsulētes. qui modus quotidiano cultui ꝓ vniuersuz fraternitatis coꝛpus decerni deberet tractari. oēs ī vnū locū ꝓueniūt. vt beredi tatē pietatis ac pacis successoꝛib⁹ suis ꝙsequtā ab

omni dispēsatiōis lite trāsmitterent:verentes ne q̄ in quotidianis solēnitatibus interviros eiusdē culture dissonātia:vel varietas exorta:qñq̄ in posterū erroris norij germen emitteret. Cuncq̄ p suo vnusquisq̄ feruore diuerso mō psalmoꝝ numerū istitueret:t alij quinquagenos. alij sexagenos: psalmos nonnulli vero nec hoc quidē cōtenti numero trāscendere eū debere cēserent:essetq̄ inter eos p religionis regula pia ꝓtentio:ita vt tps vespertine solēnitatis sacratissime questioni succederet:repente vnus in medio eoꝝ psalmos dño cantaturus exurgit cūcq̄ admirantibus cunctis. xl. psalmos: oronū interiectione distinctos:contiguis. versibus parili ꝓnunciatiōe cātasset. xij. sub alleluya rīsione consūmans ab vniuersoꝝ oculis repente subtractus: questiōi pariter t cerimonijs finē iposuit. Ex hinc sancti qui aderant seniores intelligentes angelico magisterio ꝓgregatiōibus fratrū generalē canonē nō fine dispēsatiōe dīi cōstitutū decreuerunt hunc numeꝝ:tā in vespertinis q̄ in nocturnis vigilijs custodire. Has igitur predictas oones hoc mō inciꝑiunt atq̄ cōsūmant vt finito psalmo: quem gloria subsequit nō statiz ad incuruationē genuū coruat sed anteq̄ genua flectant paulisper orant t stantes in supplicatiōe maiorē ꝑtem horaꝝ expendūt. Ita q̄ post hec puncto breuissime ꝑcidentes ad terram velut orantes tñ diuinā clemētiā cū summa rursus velocitate ꝓsurgūt ac itez expāsis manib' eodem mō quo prius stantes oraverunt suis ꝑcibus intentius immorauit: dicunt enī ipsi in terra diutius ꝑcubentē monachū: quasi in oratione enixius laborantem non solū diuersis cogitatiōibus sed et somno grauius ipugnari. Experimēto didicim' q̄ plerisq̄ nō tam oronis gratia q̄ refectiōis obtentu in terram ꝓstrati diutius videntur orationē ꝓtrahere.

¶ Quanta discretio t observantia in oratione tenenda sit. Capi. xviij.

Cum igit predictas solennitates quas illi synaxis vocant celebraturi cōueniūt tñ p bec a cūctis silentiū vt cū in vnū tā numeroꝛsa fratrū multitudo conueniat: nullius vox excepto canētsi psonet. In q̄ oone nō sputū emittitur: nō excreatio obstrepit: nō oscitatio somnolenta trahit nullaq̄ vox a bsq̄ sacerdotis precē ꝑcludentis audit. Cū aūt ille qui oronez collecturus est de terra surrexerit ita vt null' nec anteq̄ incliuet ille genu flectere nec cū ex terra surrexerit remorari ꝓsumat. Ideo enim oones illi celeri fine ꝑcludūt: ne forte imorantibus eis diutius redūdantia quedaz sputi seu flegmatis interrūpat oronis excessuz t id circo dñs adhuc feruet velut de faucib' inimicivcio citer rapiēda ē. Quin cum sit nobis semper infestus tūc maxime assistit infestio: cū cōtra se offerre nos dño preces videt. Quāobrem vtilius cēsent breues quidem orationes: sed creberrimas fieri meliusq̄ esse dicunt decē psalmi ꝟsus cū cōtritione cordis t cum rōnabili assignatione cantare q̄ totidem psalmos cum confusione mentis effundere.

¶ Quod irespōsione alleluya non dicatur psalm' nisi qui boc titulo prenotatur. Capi. xix.

Illud quoq̄ apud eos oī obseruātia custodit vt in rīsione alt'a nullus dicat psalmus nisi is qui in titulo suo alt'a in scriptione ꝓnotat. Nullus et enim tps ab operis exercitatiōe vacuū trāsire cōcedunt q̄ non solū ea que diei splendoꝛ emittit: oī instigātia manib' exercere cōtendunt: sed et illa opationū genera sollicita mēte ꝓquirūt que ne ipsius quidē noctis densissime tenebre valeāt ipedire: credētes se tāto sublimioꝛē spiritaliū ꝰtēplationū puritate mētis intuitū quesituros: quāto diuti' fuerint erga operis studiū ac laboris intēti. Hoc quoq̄ nosse debem' a vespera sabbati q̄ lucesset in diē dñicū ad vesperam sequentem: apud eos genua nō curuari sed nec totis quidem quinquagesime diebus.

¶ De opere manuum t cur tertia sexta t nona psallatur. Capi. xx.

Ta nāq̄ ab eis incessanter opatio manuū priuatiz p cellulas exercet vt psalmoꝛ q̄ vl' ceterarum scripturaꝛ studiū p totū diei spaciū iugit meditātes in bis officijs que nos statuto tpe celebram' totū diei tps absumāt. Tertiā vero boꝛā t sextā atq̄ nonā trinis psalmis quotidie finiūt. His em̄ trib' tpibus et Daniel ꝓbetā quotidie fenestris aptis in cenaculo preces dño fudisse cognoscimus. Nec immerito bec specialius tempora religiosis sunt officijs deputata. In bis si quidem promissionum perfectio t summa nostre salutis est adimpleta. Hoꝛa nāq̄ tertia repromissus olim per ꝓbetā spūs sanctus super apostolos descendit: linguarumq̄ omnium eis sclētiam dedit. Hoꝛa autē sexta immaculata hostia dominus noster iesus xps oblatus est patri: crucemq̄ pro totius mundi salute conscendens humani generis delenit peccata. Eadez quoq̄ hoꝛa petro ex cessu mētis vocatio gentium per summissionē vasis euangelij celitus delati: t purificatio oīum generū animantiū in codē vase consistentiū delata ad eum voce diuinitus reuelatur dicente ei. Surge petre occide t māduca. Quod vas quattuoꝛ initijs de celo summissum nō aliud q̄ euangeliū designare manifeste cognoscitur. Hoꝛa vero nona xps infernā penetrans inextricabiles tartari tenebras corusca tione sui splendoꝛis extinxit: poztaq̄ eregs eius

effringēs t seras ferreas conterens captiuitatē sanctoꝛum que clausa tenebatur secum transuexit ad cēlos: igneaq̄ rompbea summota antiquuz incolā paradīso restituit: eadē quoq̄ boꝛa cornelius cēturiō in ꝑcibus perfistens cōmemoꝛationē oꝛationuz t elemosynarum suaꝝ ante deum factā ab angelo sibi loquente cognoscit, quibus testimonijs liquido comprobatur: non immerito a sanctis t apostolicis viris: bas boras religiosis obsequijs ꝓsecratas a nobis quoq̄ obseruari sil' oportere, q̄ ne si velut lege quadā soluere bec pietatis officia saltē staturis tēpoꝛib' abigam' totū diei spaciuz obliuione aut desidia vel vanis occupationib' inuoluti a bsq̄ oꝛationis interpellatione cōsumamus.

¶ Cum quāta discretione t cautela suscipiandi in monasterio abrenūciantes seculo. Capitulū. xxj.

Cum igitur quis renunciaturus seculi negocijs in monasterium se suscipi rogauerit non ante admittetur q̄ diebus decem vel eo amplius pre foribus monasterij excubans indicium perseucrantie sue pariter bumilitatis ac patientie demōstrauerit. Cumq̄ omniuz fratrum pretereuntiū genibus prouolutus t ab vniuersis refutatus atq̄ despectus sit quasi qui nō causa religionis: sed necessitatis obtētu monasterium oporet intrare: iniurijs quoq̄ multis affectus experimētum dederit cōstantie sue: t qualis futurus sit in tentationib' oprobrij tolerantia declarauerit atq̄ ita postmoduz susceptus diligētia summa ꝓquiratur ne de facultatibus suis inbeserit ei vel vnius nummi cōtagio. Sciunt enim eum sub monasterij disciplina diuturnum esse non posse sed nec bumilitatē aut obediētiaz obtinere si in ꝓsciētia eius quātulūcūq̄ pecunie latitauerit. Quāobrem ita nudat' vnusquisq̄ cū recept' fuerit omni pristina facultate: vt nec ipz quidē vestimētuz quo indutus est babere ꝓmittat' viterius: sed in ꝓuētu fratrū ꝓductus in mediū exuitur, ꝓprijs indumētis, ac p manus abbatis induitur monasterij vestimentis: vt p boc non solum se vniuersis rebus suis antiquis nouerit spoliatū: sz etiā omni mūdiali fastu depositō ad cbristi pauptatē t inopiam se descēdisse cognoscat. Illa vero que posuit vestimēta tandiu reseruātur in monasterio. do nec profectus t ꝓuersationis eius ac tolerantie virtutē euidēter agnoscant. Et si posse eum ibi ꝓdura re perspexerint: tunc indigētibus eadem vestimēta largiūtur sinuero in quadaz illū murmuratione vel qualibet inobediētia deprebēderint exuētes eum monasterij quibus indutus erat vestimentis t restitutum antiquisque seruata fuerant: depellunt de ꝓgregatione. Cum igitur quis susceptus t bac ꝑseuerantia quam dixim̄ fuerit comprobatus: ac depositis proprijs indumētis babitu monasteriali fuerit accinctus nō statim ꝓgregationi fratrū commisceri ꝓmittit sed deputatur alicui seniori: qui seorsum non longe a vestibulo monasterij cōmanēs bz curam peregrinoꝝ atq̄ aduenientium deputatam eisq̄ omnez diligētiam susceptionis t humanitatis impendit: cumq̄ ibidē cum ipso integro anno deseruiens: absq̄ vlla querela suum circa peregrinos exbibuerit famulatum: doctus p bec primam institutionem bumilitatis: admiscetur post bec cōgregationi fratrum: ac demū docetur primit' suas vincere volūtates: t illi ea sepius imperare studentque senserint animo eius esse contraria. Pronūciāt enim nullatenus monacbo ꝑualere vel iramvel tristiciam vel spiritum fornicationis nisi prius didicerit mortificare p obediētiā suas volūtates: sed nec bumilitatem quidem cordis veram: nec cū fratrib' concordiam firmam posse retinere: nec in monasterio diutius ꝓmanere eum qui volūtates suas nō dicerit superare.

voluntas ppa vincēda est ut sit ethumilis sing.

¶ Quod nullus in monasterio sine iussione seniorꝛis agere aliquid presumat. Capitulū. xxij.

Post bec tāta obseruātia apud eos obediētie regula custoditur: vt iuniozes absq̄ prepositi sui licētia vel permissu: nec ad ipsas quidez naturales necessitates pgredi ꝓsumant. Et sic vniuersa ꝓcepta q̄ eis ab abbate fuerint imperata cōplere festinant tanq̄ si ex deo sint celitus edita. vt aliquādo etiā impossibilia sibimet imperata ea fide ac deuotione suscipiant vt tota virtute perficere ea t consummare nitātur. Itaq̄ confidentes intra cubicula sua ꝛoperi ac meditationi studium pariter impēdentes cum signum aliquod audierint ad oratiōnē eos seu ad opus aliquod inuitantis: certatim de cubilibus suis vnusquisq̄ prosilit: ita vt ille q̄ scripturas exercet cum repertus fuerit inchoasse litteraz finire nō audeat: sed in eodē puncto quo ad aures eius sonitus pulsantis signi aduenerit: summa velocitate ꝓfiliēs ne tantum quidem more ei interponat: quantuz cepti apicis consummet effigiē. Illam sane virtutē inter ceteras institutiones eoꝝ magnam esse cognouimus q̄ nulli scz fiscellam nulli peculiarē sportā nec aliquid aliud quasi ꝓprium possidere liceat: sed nec verbo quidē audeat quis dicere aliquid esse suū.

Obediētia.

¶ De tribus granis lenticule negligenter dimissis. Capitulum. xxiij.

Bitur septimana cuiusdam fratris q̄ officio coquine dseruiebat: cū preteriēs ꝓpositus monasterij tria grana lēticule iacere vidisset in terra q̄ fratri festinā i ad coctionē ꝓparandam inter manus quādo aqua lauabant elapsa fuerant: cofestim sup boc abbatē com-

fuluit. Tūc frater ille velut interuersor ⁊ neglector sacri peculij iudicatus ab oratione suspēsus est cuius negligētie reatus non aliter ei remissus est nisi eum publica penitētia diluisset.

De duobus monachis in quor̄ septimana ligna defecerūt. Capitulū. xxiij.

QUi alios fratres in quor̄ q̄dē septimana cū accidisset tāta lignor̄ penuria: vt nō eēt penitus vñ soliti cibi fratrib⁹ pararent⁊ donec possent cepta differre: vt xeropagia contēti essent abbatis fuisset autoritate p̄ceptū: esset⁊ bocvniuersis placitū: nec q̄sq̄ posset vllū coctiōis sperare pulmētū: illos velut qui fructu aq̄ mercede sui laboris ⁊ obsequij fraudarētur si in ordine vicis sue cibos fratrib⁹ nō ꝑm ꝓsuetudinē parauissent tātū sibi spōtanei laboris ⁊ solliciti dinis idirisse vt in illis aridis ac sterilib⁹ locis: in q̄bus ligna ſnisi ō fructiferis arboribꝰ excidanꝰ] omnimodis nequeūt inueniri: neq̄ enim in illis locis vlla reperiunt fructeta siluestria. ¶Igit̄ ꝑ exterā auia discurrētes fratres illi ⁊ beremū q̄ versus mare mortuū tēdit abeūtes festucas tenues ac ſpinulas quas vētus huc illuc⁹ disperserat colligentes cūctaq̄ ad solēnitatē cibor̄ spōtaneis obsequijs p̄ parauerūt. Tanta nāq̄ fide bec sua munera fratribus exbibuerūt vt ēt cū illos boneste posset vel lignor̄ excusare penuria vel abbatis iperiū ꝓ suo fructu atq̄ mercede noluerunt abuti licentia.

De beato Jobāne qui babitabat iuxta lyco oppidū. Capitulum. xxv.

MAgne sarū reor hoc in ope cōmemoratione facere beati Jobānis q̄ cōmoratus est iuxta lyco qđ est oppidū thebaide quiq̄ ꝓpter obedientie virtutē vsq̄ ad ꝓbetie gr̄am sublimat. Sic ꝑ totū claruit mūdus vt ⁊ regib⁹ mūdi buꝰ merito suo redderet illustris. Nā cū in extremis ſvt dixi thebaide partib⁹ cōmaneret nō ante p̄sumebat: Theodosi⁹ imperator ad p̄potētium tyrānor̄ bella ꝓcedere q̄ illius animaretur oraculis atq̄ responsis. Quib⁹ confidēs velut celitus sibi delatis trophea de desperatis bellis atq̄ hostibus semper reportauit.

De mirabili patiētia eiusdē Jobānis circa patrem suum. Capitulus. xxvj.

HIc itaq̄ beatus Jobānes ab adolescētia sua vsq̄ ad p̄fectam aetatē rilē etatez cuidaz seniori deseruiēs donec ille in huius vite conuersatione durauit tanta ei bumilitate inbesit vt ipsi quoq̄ seni stupor̄em summum obedientia incuteret. Cuius banc virtutē: vtrū de vera fide ac ꝓfunda cordis simplicitate descēderet volēs senex manifestꝰ explorare: ei plura etiā superflua ⁊ impossibilia frequētius iniungebat ex quib⁹ pauca narrabo: sumpsit nāq̄ de lignario suo virgultū senex qđ olim excisum vsibus foci fuerat p̄parat̄ cū boc coram ipso fixisset in terram p̄cepit ei vt aduecta aqua quotidie bis illud irrigaret. Quod p̄ceptū veneratione solita sine vlla ꝓsibilitatis cōsideratione adolescens suscipiens: ita quotidianis diebus expleuit: vt aquaz per duo miliaria indefinenter apportans nullatenus lignum cessaret rigare: atq̄ per totum anni spaciuz non infirmitas corporis non occupatio necessitatis vllius intercidens ab obseruantia precepti buius ꝓtuit eum impedire. Cumq̄ banc sedulitatem tacitus senex latenter diebus singulis explorasset: ⁊ videret eum simplici cordis affectu mandatum suum velut diuinitus imperatum seruare miserans tandem tā longi laboris eius perseuerantiam accedēs ad aridum virgultum dixit. O fili Jobānes missit ne radices bec arbor an non? Cūq̄ ille se nescire dixisset: senex velut temptans ſi iam suis radicibus teneretur euulsit coram ipso virgultū ⁊ proiiciēs lōgius illud p̄cepit discipulo vt deinceps rigare cessaret.

De immani saxo quod idē Joban nes ꝓ obediētiam aduexit. Ca. xxvij.

TAq̄ cum iam fama obediētie ei⁹ per monasteria vniuersa flagraret Quidaz fratres ꝓbationis: immo edificationis causa venerunt ad se nē. Tunc senex vocās discipulum suum ait ad eū: curre Jobannes ⁊ saxū illud buc aduolue q̄totius. Qui ꝓfestim saxus immane applicita nunc ceruice: nūc toto pectore tā to nisu atq̄ conatu ꝓuoluere contendebat vt sudore mēbror̄ suor̄ non solū totū infunderet vestimentum: sed ēt saxū ipsuz suis ceruicibus bumectaret: In boc quoq̄ parum metiens impossibilitatē p̄cepti vel facti: ꝓ reuerētia senis ⁊ obsequij simplicitate fincera: q̄ credebat tota fide: senē nibil posse in cassum ac sine ratione p̄cipere. Huc vsq̄ abbatis Jobānis pauca de multis dixisse sufficiat: nunc abbatis Ducij factum dignum memoria compendam.

De mirabili patiētia abbatis Ducij. Capitulū. xxviij.

HIc namq̄ abbas pater Dutius abrenunciare desiderans buic mundo monasterium petijt. qui tandiu p̄e foribus monasterij cum paruulo filio: octo circiter annozum ercubauit donec suscipi mereretur. Cūq̄ tandē recepti fuissent: ꝓfestim abinuicē separati sunt ne sez iugi visione paruuli reminisceret p̄r quā abiecerat facultatē. Et quēadmodum diuitē se iaz non esse sciebat ita ⁊ patrē se esse nesciret. Quodvt plenius ꝓbaret⁊ vtrū ipse plus faceret affectiōe sanguinis an obediētie negligebat⁊ paruulus pannis potius q̄ vestimētis indutus. Sed ⁊ collaphis atq̄ alapis expositus diuersor̄: quos plerūq̄ sub oculis suis pater innocēti paruulo ēt gratis cernebat inferri ita vt nunq̄ genas eius nisi lachrymar̄ fordētibus vestigijs videres infectas. Cūq̄ taliter in sans sub oculis eius p singulos dies ageretur ille p amore cbristi ⁊ obedientie virtute rigido semper ⁊ immobili viscere perdurauit. Non enim reputauit iam suum filiuz quē secū pariter obtulerat xpō nec curabat de presentibus eius iniurijs. Sed magis exultabat q̄ ille nequaquam districtionem mentis illius atq̄ immobilē rigorē emolliret. Quod videns pater monasterij ad comꝓbādam magis eius cōstantiam cum vidisset quadam die infantē plorare: simulabat se iratum: precepit patri eius vt tollens eum iactaret in aquam. Tunc illevelut a dño boc ſi bi esset preceptum: confestim celeri cursu rapiens filium: ad ripā fluminis iacraturus aduexit. Qđ ꝓfecto furore fidei: ⁊ obedientie eius fuisset opere, cōsummatum: nisi procurati fuissent, ab abbate fratres qui sollicite ripam fluminis obsiderēt ad paruulum eruēdum: proiectūq̄ iam ⁊ quodammodo de fluminis alueo paruulū confestim rapuerunt ⁊ cum summa deuotione precepto patris completo ab effectu operis reuocauerunt: cuius fides atq̄ obediētia ⁊ deuotio: intantū deo fuit accepta: vt statim diuino testimonio comꝓbatus sit. Reuelatum nāq̄ est cōtinuo seniori: bac eū obediētia abraba patriarcbe opus implesse: cunq̄ breui tpe transacto idē abbas migraret de seculo hunc patrē, mutuū: ꝓ obediētia cūctis fratribus ꝓponēs successoꝝ sui atq̄ abbatē monasterio reliquit.

De monacbo cuiusdā comitis filio qui sportas ꝑ plateas iussus fuerat portare Capitulū. xxix.

QUimus quēdā fratrē ꝑm seculi buiꝰ ordinē sume familie nam pfe comite ac ditissimo oriūdus fuit. Qui relictis parētib⁹ cū ad monasteriū ꝓuolasset ad cōꝓbandā ei⁹ bumilitatē statiz ei a seniore p̄ceptū ēvt decē sportas grādes: quas necesse nō erat tūc vēdere ceruicib⁹ suis ipositas: distrabēdas ꝑ plateas circūferret ad iecta ꝓditione: quo diutius in boc officio ipse detineret: vt ſi forte vnus eas emere pariter voluisset non cederet ſz sigillatim eas querentibus vēderet. Qđ ille tota deuotione cōpleuit: ⁊ omni verecūdia ꝓ xpī desiderio calcata: sportas humeris suis imponēs: ⁊ ꝑ plateas portans statuto p̄cio distraxit: ⁊ pecuniā ad monasteriū reportauit.

De abbate Pinuphio. Capm. xxx.

IAdim⁹ ⁊ abbatē pinuphiū q̄ cū eēt imanis monasterij p̄sbyter qđ ē in egypto: nō lōge a panfisi ciuitate: ⁊ ꝓ ipsa reuerētia: vel vite sue: vel etatis vel sacerdotij: cūctis bonorabilis existeret: vidēs se ꝑ boc ipso bumilitatē tenere nō posse occulte fugiēs de cenobio secessit sol⁹ in thebaidis vltimas partes: ubiq̄ deposito idumēto monacbor̄ assumpta secularivestes monasteriū tabenēsiotarū expetijt: qō sciebat cunctis monasterijs esse districtiꝰ: ⁊ in quo se ꝑ lōgitudine regionis credidit ignorādū. Ubi dū diutissime pre foribꝰ p̄seueras: cunctor̄ fratrib⁹ genib⁹ ꝓuolutus: vt susciperet⁊ sūmis p̄cibus ambiuit. Cūq̄ multo, despectu ꝓbatus: ⁊ tādē fuisset admissus: contra nuor̄ sent: nullīq̄ operi penit⁹ apto: borti cura diligētiaq̄ mandat. Quā ille operā sub alio fratre iuniore q̄ eū sibi creditū retinebat exercēs: sic eidem subdebat: vt nō solū ea q̄ ad borti diligentiā ptinebant sed ēt vniuersa officia q̄ erāt cūctis fratribus aspera vel indigna: tota quotidie sedulitate, cōpleret: cōplura ꝙ etiā nocte ꝓsurgēs: ita furtim nullo teste opabat⁊ vt penitus autorē operis nemo deprebēderet. Cūq̄ ibidē triēnio delitescēs ꝑ vniuersam egyptū dispersis vbiq̄ fratrib⁹ ꝙreretur: a quodam tandē visus fratre: qui de egypti partib⁹ aduenerat vir potuit ꝓ bumilitate babitus ſui ac vilitate ofſficij qō gerebat agnosci: nā sarculo deorsum incuruus ꝑparabat oleribus terram deinde stercus bumeris suis asportās eor̄ radicibus ingerebat. Cūq̄ bec intuēs frater: sui⁊ agnitione eius diutissima befitatione fuisset detentus: propius tandez accedēs: non solum vultum: sed etiam sonum vocis eius diligēter explorans ad pedes eius cominus se proiecit. Tunc fratres stupere ceperūt ⁊ inquirere cur boc fecisset ei qui apud ipsos velut nuper de seculo egressus babebatur extremus: cumq̄ eis frater ille rei ordinem ⁊ nomen ipsius abbatis idicasset maiori miraculo sunt perculsi: quoniam ⁊ apud ipsos magna opinione fuerat compertus. Tunc ignorantie sue veniam ab eo postulabant: q̄ eū tanto tpe inter iuniores ac paruulos deputassent. At ille flebat multum ⁊ lugebat ꝙ sez inuidia diaboli fuisset proditus: nec licuisset ei diutius in tali bumilitate atq̄ abiectione perdurare. Tunc cum fratres inuitum ac flentē ad proprium monasteriuz reduxerunt custodientes cum summa diligentia: ne fimiliter quoq̄ delapsus aufugeret. Ubi cum fuisset modico tpe demoratus: eodem rursus bumilitatis desiderio succensus captans nocturna silentia ita defugit vt iam non vicinam puinciaz sed incognitas regiones expeteret. Nam conscendens nauim

humilitas

in palestine partes commeare curauit credens se tutius latiturū si ad illa semetipm asportasset loca. in quib⁹ nec nomē quidē suum fuisset auditum. Quo cū aduenisset nostrū monasteriū ptinus expetiuit qđ non longe erat a spelea: in qua dñs noster ex virgine nasci dignatus est. In quo monasterio pro modico tpe supradictus abbas Pinuphius delitescēs fm sniaz dñi tanq̄ ciuitas supra montē posita diutius abscōdi nō potuit. Nam ptinuo q̄dam fratrū: qui ad loca sancta de egypti partib⁹ oronis causa venerāt agnitū eum cū multa prece t maxime inuitū: ad suū iterū cenobium reuocauerunt.

¶ Exhortatio optima ad nouitium monachum. Capitulum.xxxj.

Tunc igit senē p illa q̄ nobis fuerat apud ipm in nostro monasterio familiaris amicicia cum post hec in egypto reqfissemus conti-
git: vt nobis illic cōmorātib⁹ fratrē quēdā in monasterio suo reciperet. Cui miraz exhortationem sub nostra psentia indidit: quā mihi anim⁹ fuit huic opusculo intexere. Ait ergo ad cū. Nosti fili quot dieb⁹ p foribus excubās hodie fis receptus? Cuius difficultatis cām primitus debes agnoscere: poterit em tibi in hac vita quā ingredi ocupiscis multū pferre si rone eius agnita ad seruitiuz xpi ficut opz accesseris. Sicut nāq̄ imēsa gloria fideliter seruiētibus deo ac fm instones huius regule ei coherētibus repromittitur in futurum ita pene grauissime pparantur his qui tepide eaz negligēterq̄ fuerint executi: t fm hoc qō pfessi sunt vel quod ab hominibus esse credunt: fructus ēt ogruos sanctitatis eidē exhibere neglexerint. Melius est em nō vouere q̄ vouere t non reddere: t maledictus q̄ facit opus domini negligenter. Igitur ideo a nobis diutissime refutatus es: nō q: tuam vel omnū salutē non toto desiderio cupiam⁹ amplecti. sed ne temere receptus t nos apud deū leuitatis. t te reum grauioris supplicij fecerim⁹: si ad psens facile susceptus: nec pondus pfessionis huius intelligēs: vel desistitor post hec: vel tepidus extitisses. Noueris ergo hodierna die te huic mūdo t actib⁹ eius esse defunctū: teq̄ fm apostolū mūdo huic esse crucifixū: tibiq̄ hunc mūdum. Sed forte dicis. Quomodo quis viuēs pōt esse crucifixus? Audi breuiter rationē. Crux nostra timor domini est. Sicut enim quis crucifixus: iam nō pro animi sui motu membra sua quoq̄ mouēdi vel conuertendi habet potestatem: ita t nos voluntates nostras ac desideria non secundum id quod nos delectat ad psens: sed fm pceptum domini quo nos constrinxit applicare debemus. Et sicut ille qui patibulo crucis affigit iaz non psentia contēplatur: nec de suis affectionibus cogitat: nulla iam possidēdi concupiscētia pmoue-
tur secq̄ cum adhuc spirat in corpore cunctis momētis credit esse defunctum ita nos quoq̄ timore domini oportet esse crucifixos omnibus carnalib⁹ vitijs t illuc semp habere oculos mentis nostre defixos quo nos sperare debemus momētis singulis esse migraturos. Cauēdum est ergo ne quid aliquando eoruz psumamus: que renunciantes abiecimus. Non enim qui ceperit: sed qui perseuerauerit in bis vsq̄ in finē hic saluus erit. Uersutus enim serpens calcanea nostra semper obseruat: videt insidiatur exitui nostro: t vsq̄ ad finem vite nos supplantare conatur t idcirco bene cepisse nihil prodest: si bene consummatum non fuerit. Quapropter secundum scripture sentēriam ingressus ad seruiēduz domino sta in timore domini t ppara animam tuam nō ad requiē non ad delitias sed ad tēptationes t angustias: p multas enim tribulatiōes oportet nos introire regnum dei. Angusta nāq̄ est porta t arcta via que ducit ad vitaz: t pauci sunt qui inueniant eam. Principiuz ergo salutis nostre timor domini est. Per hunc enim t initium conuersionis: t virtutum custodia acquirit. Qui cum penetrauerit dominis mentē contēptum omniuz rerū parit t mūdi gignit horrorē. Lōtemptu aūt ac priuatione omnium facultatū humilitas vera acquirit: humilitas aūt bis indicijs probat. ¶ Primo si mortificatas in se monachus omnes habeat voluntates. ¶ Secundo si actus t cogitationes non celauerit seniorem. ¶ Tertio si nihil sue discretioni sed iudicio eius vniuersa committat. ¶ Quarto si in omnibus preceptis seruet obedientie mansuetudinem t patiētie constantiam. ¶ Quinto vt nulli inferat iniuriam sed t illatas sibi patienter toleret. ¶ Sexto si nihil agat preter regule exempla. ¶ Septimo si ad omnia que sibi imperantur velut operarium malum se iudicauerit t indignum. ¶ Octauo si semetipsum cunctis inferiorē pronunciet. ¶ Nono si linguam suam cohibeat t non sit clamosus invocet. ¶ Decimo si non sit facilis ac promptus in risu. Talibus namq̄ indicijs humilitas vera dignoscitur. Sed t hec quoq̄ tibi in congregatione necessario custodiēda sunt vt scilicet secūdum psalmiste sentētiam sis tanq̄ surdus nō audiēs: t sicut mutus nō aperiens os suum: nihil discernēs nihil dijudicans ex bis que tibi fuerint imperata. Ergo patientiam tuam nō debes de aliorum superare virtute idest vt tunc eaz tantūmodo possideas cuz a nemine fueris irritatus principiuz nostre salutis sicut iam dictuz est timor domini est. De timore domini nascit compunctio salutaris. De cōpunctione cordis procedit contemptus omniū facultatū ac nuditas. De nuditate humilitas procreat. De humilitate generatur mortificatio volūtatum. De mortificatione volūtatum extirpant vniuersa vitia. Expulsione vitiorum virtutes fructificant atq̄ succrescūt. Pullulatione virtutū puritas cordis acquirit: puritate cordis apostolice charitatis pfectio possidet.

/cē crucifixus mūdo ē timore dei.

t timor dñi initium salutis.

¶ De monacho qui ante constitutā horam peregrinos reficere coegit. Capi.xxxij.

Um de syrie ptibus egypti puinciā petissemus quidā monachus senex pbatissimus gratifice nos suscipiens: refectionē nobis ante cōstitutā horā ieiunij pparauit. Percūctātib⁹ ergo nobis cur ate canonicā refectōis horā nos prādere cogeret rīdit t ait Jeiuniū fratres semp ē mecū: vos aūt continuo dimitturos: mecū iugit tenere nō potero. Jtaq̄ xpm in vobis suscipiēs reficere eū debeo: t cū vos deducero districtionē ieiunij i memetipso potero opēsare. Nōsti pfit filij sponsi ieiunare donec cū illis est sponsus cū aūt discesserit tūc licite ieiunabunt.

¶ De monacho qui nunq̄ solus escā sumere solitus erat. Capi.xxxiij.

Jdimus t aliū in solitudine cōmorantē qui nunq̄ solus cibū sumere osueuerat sed ēt si p totos quinq̄ dies ad eius cellulā null⁹ ex fratrib⁹ aduenisset refectionē iugit differebat: ieiun⁹ pmanēs donec sabbatoz vel dnico die congregatiōis obtētu: procedens ad ecclesiā pegrinū quēpiā repisset quē extinde reducēs ad cellulā suā cū ipso pariter sumebat cibū.

¶ De Macbete sene monacho. Capi.xxxiiij.

dormit ad mur mur nō ad lectiones dei.

Jdim⁹ t aliū senē Macbetez noie solitariū: cui bāc gratiā donauerat dñs vt si qñ in puētu fratrū p totā noctē t die agitaret collatio spiritalis nunq̄ ille somno oppremeret: si q̄s vero detractionis verbum seu ociosum tentasset inferre statim ille in somnum cōcidebat. huic etiā seni cū aliquando epistole patris eius ac mris amicozumq̄ multoz de prouincia pti transmisse fuissent: accipiens grandem fasciculū litteraz diuq̄ apud semetipsum volues dixit. Quātarum cogitationum causa erit mihi istaruz lectio que me vel ad inane gaudium vel ad tristicias ifructuosas impellent quantis diebus horum recordatione qui scripserunt intentionem pectoris mei a ppositā contemplatione reuocabunt. Et hec voluēs in suo pectore non solum nullam resoluere epistolā definiuit: sed ne ipsum quidem fasciculum refignare ne scilicet eorum qui scripserunt vel nomina recēsendo vel vultus recordando a spiritus sui intentione cessaret. Jtaq̄ vt euz constrictū acceperat: igni tradidit cremanduz: ite inquiens cogitationes patrie pariter concremamini nec meylterius ad illa q̄ fugi reuocare temptetis. /epistolas nō legit.

¶ De Theodore abbate. Capi.xxxv.

Jdimus t alium abbatē Theodorum summa sanctitate ac scientia pditum non solum in accualivita sed etiam noticia scripturarum quaz et non tam studium lectionis contulerat: q̄ sola puritas cordis. ¶ Hic cum explanationem cuiusdaz obscurissime questionis inquireret: septem diebus t noctibus in oratione infatigabilis perstitit: donec solutionem propositē q̄stionis domino reuelante cognosceret. ¶ Hic idem beatus Theodorus cum inopinatus ad meā cellulam intempesta nocte venisset quidnam nou⁹ adhuc beremita solus agerem: paterna curiositate latenter explorans: cunq̄ ego iam finita vespertina solennitate lassum corpus cepissem iam reficere t me incubantem pyato reperisset: protrabens ex intimo corde suspiria: meoq̄ me vocitans nomine dixit. Quanti inquit o Jobannes de deo loquūtur: cumq̄ in semetipsis amplectuntur. t tu fraudaris tanto lumine inerti sopore solutus itaq̄ excitato me salubriter deinceps vigilare compulit.

puritate animi scriptura divina capit.

¶ De anachorita in vastissima heremo habitante. Capi.xxxvj.

Tacq̄ cum de palestine monasteriis ad oppidū egypti [qō diuus appellatur] venissem⁹ ibiq̄ plurimam turbam cenobij disciplinam constrictam vidissemus: alium quoq̄ ordinem qui excelsior haberur. i. anachoritarū cunctorum preconijs instigati sagacissimo corde videre pperauimus: bi nanq̄ in mōasterijs primum sub discretione regule diligēter edocti dirissimis demonum prelijs cōgressuri penetrāt heremi profunda secreta. Huius ergo propositi viros comperiuus citra nili fluminis alueum cōmorari in loco qui vno latere nilo flumine: alio maris vastitate circundatus insulam reddit: nullis alijs hominibus q̄ monachis secretum expetētibus oportabilem: nec enim cuiq̄ culture aptam esse terrā illam salsitas salis ac sterilitas patitur barenarum. Ad istos ergo summo desiderio festinantes supra modum summos eorum labores quos in solitudine tolerant admirati sumus. Nam ipsius aque tanta penuria constringuntur: vt tali dilgentia dispensent: quali nemo facit pciosissimū vinum. Tribus nanq̄ milibus t eo amplius eam de nilo flumine necessarijs vsibus apportant: quod tñ interuallū arenosis diuisum mōtib⁹ laboris difficultate grauissima duplicat. His igit visis cū nos imitatiōis eozardor: accenderet vnus eorum probatissimus beremita. Arsibilius nomine bumanitatis gratia pduxit nos ad suam cellulā. Qui cum comperisset nos ibidem velle cōmorari finxit se eundem locum velle derelinq̄re: ac nobis cellulam suaz velut exinde migratur?

velit vellā bis ff charitatez.

cepit offerre. Dicebat aũt boc se factuꝝ ẽt si nos nõ aduenissem. Tũc susceptã cellulã ipsius cuꝫ oĩbus vtẽsilib⁹ possedim⁹. Erat itaq; illis paucis diebus q̃bus ꝓstruende celle pararet ĩpendia: de illo loco discedẽs. ℟ euersus post bec aliã sibi sũmo labore ꝓstruxit: quã rursuꝫ nõ lõge post supueniẽtib⁹ fratrib⁹ similiter charitatis cã cũ vniuerso tradidit instrumẽto: ipse ꝯo erga opus charitatis infatigabilis pseuerãs tertiã sibi cellãvbi cõmaneret ĩstruxit.

¶ De duobus adolescentib⁹ qui ficus ad egrotuꝫ ferẽtes in itinere defuncti sunt. Capi. xxxvij.

Vidam aũt frater cum ficus de Mareote: abbati Jobãni i beremũ scribie detulisset: ille statim eas ad senẽ quendã qui i interiore deserto mala valitudine laborabat ꝓ duos adolescentulos misit. Si q̃dem decẽ & octo milibus lõge ab ecclesia cõmanebat solitari⁹. Qui adolescẽtes acceptis pomis cũ ad ꝑdicti senis tẽderẽt cellulã: infusa repente densissima nube tramitez recti itineris perdiderũt. cũq; tota die ac nocte discurrẽtes: ꝓ auiã beremi vastitatem nequaq̃ potuissent beremite egrotãtis cellulã inuenire taz itineris lassitudine q̃ inedia fitiq; ꝓfecti: fixisq; i terrã genibus dum orarẽt spũ dño reddiderũt. Qui post bec vestigioꝝ indicijs diutissime pquisiti q̃ in locis illis arenosis tanq̃ niuibus ipressa designarẽtur donec ea leui flatu ventoꝝ tenuis arena discurrẽs coopiret. Inuẽti sunt tandem sicut orauerãt iacentes: & ficus intactas vt acceperant reseruãtes. Elegerunt enim animam magisq; fidem depositaz perdere: ne scilicet absq; iussu abbatis quicq̃ victꝰ presumerent vitamq; potius maluerũt amittere tẽporalem: q̃ senioris violare mandatum.

¶ Quanta sit ĩgitas operum apud egyptimonachos. Capi. xxxviij.

Ertotam igitur egyptum monachi nullo modo patiuntur eẽ ociosi: sed victum suum labore manuum consequuntur & nõ solum de laboribus suis peregrinos & aduenẽtes fratres secuz reficiunt: sed etiam per loca Libie bis qui fame laborant: necnon etiam per ciuitates bis qui in carceribus & diuersis vinculis tenentur: immanem conferunt alimoniã substantiam de fructu manuum suarum rationabile sacrificium domino tali oblatione se offerre credentes. Dicũt enĩ operantẽ monachũ demone vno pulsari semp ociosum vero innumerabilibus spiritibus deuastari.

¶ De abbate Paulo. Capi. xxxix.

Eniq; abbas Paulus pbatissimꝰ patrũ cũ in beremo vastissima ꝑsisteret: que porphyrio nũcupat: trũ palmaꝝ fructib⁹ & boxto modico sustentaba: nec poterat aliud vnde sustentaret opis exercere: eo q; ab boĩbus vel babitabili terra ampliusq; septẽ mãsionib⁹ aberat in deserto. Hic ergo ne momentũ tpis penitus ociosus staret: colligebat palmaꝝ folia: & quotidianũ pensum velut exinde sustẽtandus: ipse a semetipso exigebat iugiter cũq; ope totius anni spelunca eius fuisset ipleta: & nõ haberet qui boc distraheret: neq; ipse ociosus posset manere: totũ qõ sollicita cura laborauerat: annis singulis igne supposito concremabat. In tantum ꝓbans sine opere manuũ: nec in loco posse monachuꝫ perdurare: nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere.

¶ De fratre blaspbemo qui intolerabili estu libidinis vexabatur. Capi. xl.

Qui aliũ fratrẽ qui ꝓbatissimo cuidã sen: vicio carnis semetipm grauissime cõfessus est ipugnari: intolerabili nãq; estu libidinis vexaꝝ Tũc senex velut spiritaꝝ medicus interioꝝ cãm & originẽ morbi buꝰ primus ꝓuidẽs: grauiterq; suspiras ait. Nequaq̃ sili tã nequã spiritui tradite dñs ꝑmisisset: nisi aliqd blaspbemasses in eo. Quod frater audiẽs: statim pcidit ad pedes ei⁹ in terrã: sũmaq; admiratiõe perculsus: ꝓfessus ẽ se in filiũ dei cogitatiõe ipia blaspbemasse. Unde pspicuũ est: eũ q; in deũ blaspbem⁹ existit: tanq̃ qui irroget illi iniuriã: ꝓfectionis integritate priuari & sctificationẽ castimõie nõ mereri.

¶ Collatio bona de discretiõe que est custos & mater virtutum. Capi. xli.

Quodã aũt tpe cõuenerũt plurimi seniorũ ad beatũ antboniũ cõmorantem in thebaide ptibus ꝓfectionis ĩstitutione & collocatiõis graꝫ: cũq; a vesperinis boris vsq; ad lucẽ fuisset ꝓtracta collatio questio discretionis maximum noctis spacium consumpsit: Nam diutissime inter eos querebatur que nam virtus vel obseruatio monachuꝫ a dyaboli laqueis custodire posset illesum: vel certe ad deũ recto tramite firmoq; gressu ꝓduceret. cũq; ꝓ captu mẽtis sue vnusquisq; sniam ꝓferret in mediũ & alij quidẽ boc ieiuniorũ vigiliarũq; studio collocarent alij in nuditate & ꝑceptu rez: alij remotioꝝ vitaz & beremi secreta cẽserent: & nõnulli imprimis sectãde charitatis. id est humanitatis officia definirent q; ipsa pie erga fratres & peregrinos studio susceptionis ꝑpendunt. Cũq; in hũc modũ pia ꝓtẽtione decertarent. esset q; iã noctis maximũ tps cõsumptũ. arridens demũ. b. Antbonius vniuersis dixit. Oia

a: discretio reteras/ virtutes excellit.

quidẽ bec que dixistis necessaria sunt & vtilia sitientib⁹ deũ sed bis principalez retribuere graz: nequaq̃ nos innumerabiles multoꝝ fratrũ casus & experimẽta ꝓmittunt. Nã sepe vidimus fratres bas obseruatiões tenentes: repẽtino casu deceptos: eo q; in bono q̃ ceperãt discretionẽ minime tenuerunt. Nec enim alia cã lapsus eoꝝ deprebẽdit nisi q; minus a senioribꝰ institutꝰ: nequaq̃ potuerũt rõnẽ discretiõis buius adipisci que viã regiã docet monacbũ semp incedere. & nec excessu cõtinenti modum transire ꝓmittit nec deflectere advitia ꝓmittit. In oĩbus ergo que agimus discretio anteponẽda est. manifestissime enĩ declarat: nullã sine discretionis gra ꝓfecte posse vel ꝓfici vel stare virtutez. Et bec dicente Antbonio: vniuersoꝝ snia diffinitum est discretionẽ esse que fixo gradu intrepidũ monachum perducat ad deum: & predictas virtutes iugiter cõseruet illesas. Omnium nanq; virtutum genitrix & custos atq; moderatrix discretio est.

¶ De Herone sene idiscreto mõacbo. Capi. xlij.

Et vt bec exẽplis certioribꝰ approbemus referã vobis de quodam sene Herone noie: qui discretionẽ minime retinẽs oĩs ꝓfectos labores ꝓdidit & insup miserabiliter vitã finiuit. Ante paucos etenim dies illusione dyaboli: a summis ad ima deiectus ẽ. Hic ita q;. l. annis in beremo cõmoratus singulare vite districtionẽ tenuit: & solitudinis secreta miro furore vltra oĩs sectatus est. Hic igit̃ post tãtos laboꝝ ab insidiatore delusus grauissimo lapsu coruens: cunctos in beremo cõstitutos luctuoso dolore ꝑcussit: qui minime ecciderãt: si bonũ discretionis tenere voluissent. Tanto siquidẽ rigore animi sui ĩmutabilem ieiunij cõtinentiã semp exercuit: & solitudinis ac cellule secreta iugiter sectatus est: vt nec die sancti pasche rigorem abstinentie solueret. Cũq; oĩs beremite ꝓ tãta solẽnitate ad ecclesiã pariter conuenissent solus ille non affuit ne q̃tuluncũq; perceptione leguminis parui a suo ꝓposito videret relaxasse qua ꝑsumptiõe deceptus angelum satbane velut angeluꝫ lucis suscipiẽs cũ summa venratiõe eiusq; ꝓceptis obediẽs semetipsum in puteũ ꝓfundissimũ ꝓcipitẽ iactauit magnũ. s. virtutis sue meritũ ꝓbaturus cũ inde exisset illesus: de quo puteo cũ grandi fratrũ labore semiuiuus extract⁹ vitã tertia die finiuit: & qõ bis deterius est: ita in deceptiõis sue ꝑobstinatiõe pmãsit: vt ei nullateꝰ potuisset persuaderi: q; demonum calliditate fuisset delusus.

¶ De duobus monacbis qui euntes per desertũ decreuerunt non sumere cibum nisi deus illis transmitteret. Capi. xliij.

Uid dicã de illis duobꝰ fratribus q; habitantes vltra illã beremum vbi quondã fuerat. b. Antbo. cõmoratꝰ minus cauta discretiõe ꝓmoti euntes ꝑ ertã solitudinis vastitatẽ: nullã escã penitus sumere decreuerunt: nisi quã ꝑ seipm illis dñs ꝓstitisset. Cũq; errantes eos ꝑ deserta & deficiẽtes taz fame: ꝓpetissent allõge mazites: que gẽs cũctis natiõibus ĩmanior atq; crudelior est: nõ eos ad effusionẽ sangu nis desiderij ꝑde sed sola ferocitas mẽtis instigat. Visis ergo eis: ꝺ naturã ferocitatis sue cũ panib⁹ illis occurrerunt tũcvnus ex illis fratribus subuenẽte discretiõe velut a deo porrectos sibi panes cũ gratiarũ actione susceptit: reputãs escã sibi diuinit⁹ ministrari: nec sine dei iussu factũ esse dicens: vt illi qui semp boĩum sanguine gauderent tunc deficientib⁹ eis vite substantiã largirent. Alius vero recusans cibum: velut ab boĩe sibi oblatũ: in die labore consumptus mortuus est: quoꝝ scilicet q̃uis initia exreprebẽsibili persuasione descenderint: vnus tamẽ subueniente discretione: id quod incauta conceperat emendasse cognoscitur alius autem stultia ꝓsumptione perdurans mortem quam dominus abeo auertere voluit: ipse sibi asciuit.

¶ De monacbo qui decepꝰ a dyabolo voluit filium suum ĩmmolare. Capi. xliiij.

Uid etiaz de illo monacbo cõmemorẽ: cuius nomẽ: qz adbuc supest: fileoꝰ qui dũ longo tpe demonẽ in angeli suscepit claritate reuelatiõibus eius sepe deceptꝰ credidit eũ internunciũ eẽ iusticie. Nã ꝑ oĩs noctes i cellula eius: lumẽ absq; vllius lucerne officio ꝓbebat: dyabolꝰ ad extremuz vero iussit eũ: vt fil. ũ suũ qui cũ eo pariter in eodez monasterio cõmanebat deuotus deo offerret victimam: vt sez boc sacrificio abrabe patriarcbe meritis coequaret̃ cuius verbis ille intantũ est seductꝰ vt boc confestim opere perfecisset nisi puer de cellamanibus eius elapsus concitus aufugisset.

¶ De monacbo cui ostendebat dyabolus exercitũ cbristianoꝝ & iudeorũ. Capi. xlv.

Uit & alius monacbus qui nimiaz semper tenuit abstinentiam. Quiq; per annos multos singulariter in cella reclusus perpaucis imitabilez exbibuit abstinentiam. Hic ad extremuz ita est dyabolicis reuelationib⁹ delusus vt post annuos laboꝝ atq; virtutes quibus alios monacbos excesserat: ad iudaissimum & circũcisionem carnis mis

malunt mori q̃ ee inobedientes.

demõ delusit illũ lumẽ ꝑ õnes noctes in cellacis ponẽs.

delusq; ꝓ minimaz ab stinencia. vt ĩ rõnẽ deceret.

serabiliter sit lapsus. Post mlta nãq; tempora: dyabolus velut nuncius veritatis ostendebat illi per vana somnia ⁊ per quasdam inanes reuelationes christianorum atq; monachorum exercitus: tenebrosum ac tetrum omniq; macie tepiduq; atq; deformẽ ⁊ ecõtra ostendebat illi iudeorum plebem summa leticia tripudiantem: ingentiq; lumine coruscantẽ Ac proinde commonebat eum: vt si mallet beatitudinis illorum particeps effici circuncisionez quoq; suscipere festinaret. Ex quibus profectu ⁊ vt ꝓstat] memoratis viris tam lugubriter nemo fuisset illusus, si rationẽ discretiõ is assequi laborassent. Quã obrem in quantis perniciosum sit discretionis gratiam non habere: multorum casus ⁊ experimenta declarant.

¶ Confessio proprij delicti potenter demonis instigationẽ repellit. Ca.xlvj.

Abbas Serapiõ solebat frequenter iunioribus fratrib⁹ instructionis gratia de seipso narrare dicẽs. Cũ adhuc essem puerulus ⁊ cum abbate Theona commanerẽ: hec mihi consuetudo erat inimico inuente vt postq; refeci sem cuz sene bora nona: vnũ parimacium quotidie in sinu meo latenter absconderem: quem sero ignorante sene occulte comedebam. Quod furtum licet quotidie perficerẽ: expleta tamen concupiscentia fraudulenta ad memetipsum reuertẽs super admisso furto acrius cruciabar q; super esum illius fuerã iocundatus. Cunq; istud molestissimum opus singulis diebus explere nõ sine cordis mei dolore compellerer: ⁊ clãdestinũ furtum patefacere sem confunderer: contigit per dei prouidentiam quosdam fratres edificationis obtentu cellulam senis auidissimos expetisse. Cunq; refectione transacta: confabulatio spiritalis interesse cepisset respondensq; senex propositis interrogationibus eorum de castrimargievitio ⁊ occultarum cogitationum exponeret: ad vltimum intulit dicẽs Nihil sic notium est monachis ⁊ letificat demões: q; si celent cogitatiões suas spirituales patres. Tũc ego compunctus corde: existimaui seni secreta pectoris mei patefacta: ⁊ in occulto primuz gemitus excitans: deinde cordis mei compunctione crescente in apertos singultus lachrymasq; prorumpens: cepi amarissime flere: ⁊ continuo eicci de sinu meo parimacium quod vitiosa consuetudine clanculo praueram comedendum, cunq; in medium proferens: quomodo quotidie inuoluens eũ occulte ederem prostratus in pauimento: cum venie postulatione confessus sum: ⁊ vbertiz profusis lachrymis: orationibus eorum veniam apud deum postulabam.

furtum quotidie dimittit.

pandit ꝓ et furtuz.

Tunc senex dixit: confide fili: quia liberauit te a captiuitate ista confessio tua: victorem nanq; aduersarium tuum hodie triumphasti validius eum tua confessione elidens: q; ipse fueras ab eo tua tacitumitate delectus. Et idcirco post hanc publicationem tuam iste malignus spiritus non dominabitur tibi: nec in te latibulum sibi teterrimus serpẽs hactenus vsurpabit: quia de tenebris cordis tui: p hanc confessionem proiectus es. Necdũ senex hec verba compleuerat: ⁊ ecce statiz velut lãpas ignis accensa de meo sinu procedens: tanto fetore cellaz repleuit: vt vix in ea residere possemus. Resumens q; senex dixit. Ecce probauit tibi dominus veritatem sermonum meorum: vt passionis illius incentorem de corde tuo confessione salubri fugatum: oculorum fide perciperes: patefactumq; hostez nequa q; locum in te vlterius habiturum: aperta eius expulsione cognosceres. Itaq; ẽm sententiam senis: ita est in me virtute confessiõis dominatio dyabolica extincta: vt nunq; mihi vlterius, nec memoriaz cõcupiscentie huius tẽptauerit inimicus ingerere.

¶ De monachis a sarracenis interfectis. Capitulum.xlvij.

In palestine partibus iuxta vicum thecue: quã amos prophetã meruit procreare: solitudo vastissima est vsq; arabiam ac mare mortuum quo ingressa deficiunt fluenta iordanis ⁊ cinis sodomorũ amplissima extẽsione porrecta pertingens. In hac solitudine summe sanctitatis monachi diutissime commorãtes repente sunt a discurrentibus interempti sarracenis. Quorum corpora tam a populo regionis illius q; ab vniuersa arabum plebe tanta veneratione sunt percepta: vt innumeri populi concurrentes ex vtraq; parte grauissimuz sibi certamen pro reliquijs eorum indixerint pie inter se pro sancta rapine deuotione decertantes qui nam iustius mereretur eorũ sepulturam ac reliquias possidere. Illi. s. de vicina commoratione ipsoruz alijs de originis propinquitate gloriantibus.

¶ De abbate Daniele. Capi.xlviij.

Inter ceteros beremitas abbatẽ quoq; vidimus danielem: equalez ceteris in omnibus virtutibus sed peculiari⁹ gratia humilitatis preditum. Qui merito puritatis ac mansuetudinis sue a sancto Papbũcio eiusdẽ solitudinis presbytero ad dyaconij officium est ꝑelectus. Intantũ em isdẽ b. Papbũcius virtutib⁹ ipsi⁹ aggaudebat: vt quez vite meritis ⁊ grã parẽ sibi noueratt: coequare sibi ẽt sacerdotij ordie festiaret. Denicq optãs sibimet

successorẽ dignissimũ pulcre suppstẽs: pdyterij bonore eũ puerit. Qui tñ prioris psuetudinẽ humilitatis nõ omittẽs: nihil vnq; sibi illo pñte de sublimioris ordinis adiectiõe donauit. sed semp abbate Papbuncio offerente spiritales hostias: ille velut dyaconus in prioris ministerij pmansit officio. In quo tamen, b. Papbuncium cum talis vir esset ac tantus vt in multis etiam prescientiã gratie possideret: hec spes de substitutionis electione frustrata est. Naz non longe post hunc ipsum quez sibi parauerat successorem ante se deum premisit.

¶ De abbate Sereno. Capi.xlix.

Umme sanctitatis ⁊ cõtinentie virum: nominisq; sui speculũ abbatẽ vidimus Serenũ quẽ singulari veneratiõe ꝑ ceteris admirati sumus Cui supra oẽs virtutes que non solũ in actu eius vel moribus: sed ẽt in ipso vultu p dei gratiã refulgebãt: ita est peculiari beneficio dono castitatis infusus: vt nec seipsum quidẽ naturalibus incẽtiuis inquietari vel in sopore sentiret. Ad quã tñ carnis puritatẽ quõ puenerit: quia supra cõditionem humane nature videtur necessariũ esse reor explicare. Dic igitur, b. serenus pro interna cordis atq; corporis castitate: nocturnis diurnisq; precibus ieiunijs quoq; ac vigilijs infatigabiliter insistens: cũ se vidisset oznõnũ suarũ obtinuisse vota: cunctosq; estus in corde suo ꝓpitiãtie extinctos: velut suauissimo gustu puritatis accensus: in maiorẽ suã fitim zelo castitatis exarsit: ⁊ intentioribus cepit ieiunijs atq; obsecratiõibus incubare: vt mortificatio passiõis huius que interiori homini solo dono dei fuerat attributa ad exterioris ẽt puritatẽ eatenus pueniret: vt ne ipse q̃dez vel illo simplici ac naturali motu qui ẽt i paruulis atq; lactentib⁹ excitat] vlterius pulsaret. Cũq; petitioni cepte supplicatione iugi ac lachrymis indefessus insisteret aduenies ad eũ angelus in visione nocturna eiq; velut aperiens iterũ quendã igni tam carnis strumã de eius visceri⁹ euulsit atq; proiecit suisq; locis vt fuerãt oia intestina restituẽs dixit ad eum Ecce inquit incẽtiua carnis tue abscissa sunt: ⁊ obtinuisse te noueris hodierno die ꝑpetuaz corporis puritatẽ quaz fideliter postulasti. Hec de gratia dei que memorato viro peculiariter attributa est breuiter dixisse sufficiat. ¶ Ceterum cum ad eum die quadragesima venissemus: ac de diuersis questionibus eum flagitaremus: ad extremum de impugnatione demonum eum requirebamus. Tũc ille sꝛ vt semper erat placidissimo vultu] respondẽs dixit. Non enim demones habere potestatem: quenq; hominum ledẽdi: exemplum beatus Iob manifesta ratione demonstrat: vbi non amplius eum temptare audet inimicus q; diuina ei dispensatione conceditur.

¶ De eo q; non eandam vim habeãt nunc demones contra monachos quomodo anteriori tempore. Capitu.l.

Atis tamen nobis experientia nostra ⁊ seniorũ nostrorum relatione cõpertum est: non eandem vim demones nunc habere contra monachos: quam anteriori tempore inter anachoritaruz principia in quibus adhuc raritas monachoruz in beremo cõmanebat Tanta nanq; tunc erat demonũ feritas. vt vix paucissimi tolerare habitationẽ solitudinis posset. Siquidẽ in ipsis cenobijs in quibus cõmorabanꝫ, ꝛ. vel. xj. ita eoz atrocitas grassabat: ⁊ frequenter ac visibiles sẽtiebanꝫ aggressus vt nõ auderẽt oẽs pariter noctibus obdormire: sed vicissiz alijs degustãtibus somnũ: alij vigilias celebrãtes psalmis ⁊ orationibus seu lectionib⁹ inberebãt. Cũq; illos ad soporẽ nature necessitas inuitasset expergefactis alijs: ad eoz qui dormituri erãt custodiã similiter vigilie tradebãt. vñ dubitari nõ ꝑtinũ e duob⁹ nũc eẽ: aut enim virtute crucis sẽt deserta penetrãte: ⁊ eis gra vbiq; choruscãte] retusa est nequitia demonũ: aut negligẽtia nostra illos ab ipugnatiõe pristina reddidit lentiores: dum dedignanꝫ aduersum nos illa in cõtentione cõfligere qua tunc ꝛ illos probatissimos christi milites seruebãt: ceteq; corpora liter traditos satbane vl infirmitatib⁹ magnis ẽt viros sanctos nouim⁹ p leuissimis q̃busq; delictis cũ in illis nec tenuissimũ quidez peccatũ aut maculã in illo iudicij die patiẽ inuenire diuina clementia: vt eos tã q̃ aurum ꝓbatũ ad illã ꝑpetuitatẽ gloriosuz: nulla indigentes penali purgatiõe transmittat iuxta illud. Vir iustus ꝓbaẽ in fornace humiliationis. Et illud. Quẽ enim diligit dñs corrigit: flagellat autẽ oẽm filium quem recipit. Quod nostris quoq; temporibus satis euidẽs contigit ⁊ apta ꝓbatio in abbate paulo vel moyse qui habitauit locum huius solitudinis qui calamus nuncupatur. Nam paulus commoratus est in beremo qui adiacet panephisi ciuitati: quã solitudinẽ iam olim factã aque salsissime inundatione cognouimus que quotiẽs flauerit spiritus aquilonis de stagnis impulse ac superfuse adiacentibus terris: ita omnem illius superficiem cõtegit regionis aqua vt antiquos ibidem vicos] qui olim hac ipsa de causa omni sunt habitatore deserti] faciat velut insulas apparere.

duo nõ tẽp tant nos de mo nes nũc sint antea

¶ De abbate paulo. Capi.li.

Ic igitur abbas paulus in tanta cordis puritate in quiete solitudinis silẽtioq; ꝓfecerat vt non dicam vultuz femineum: sed ne vestimenta quidem serpentis illius conspectui suo patere⁊ offerri. Nam cũ quadã die pergeret ad cuiusdã senioris

mulierem ap pellans fingebat valde.

cellam: casu mulier ei obuiauit quam cum vidisset tanta fuga ad suum rursum monasteriuz pretermisso quod arripuerat itinere cucurrit: quanta nullus a facie leonis vel immanissimi draconis aufugeret. Quod licet zelo castitatis: ⁊ puritatis ardore fit factum: tamen quia non ℞m scientiam presumptuz est: sed obseruantia discipline excessus est modus: ne elatio eum inuaderet: tali confestim correptione percussus est: vt totum corpus eius paralyseos valitudine solueretur: nullumq; in eo mẽbruz penitus suum officium prevaleret explere. Siquidem non solum pedes ac manus sed etiam lingue motum ipseq; aures ira auditus proprij amiserunt sensum: vt in eo nibil amplius ex homine q̃ immobilis statue figura remaneret ⁊ ad hoc redactus ẽ vt infirmitati eius nullo modo virorum diligentia deseruire sufficeret nisi sola ei mulebris sedulitas ministraret. Nam portatus ad monasteriuz sanctarum virginum cibus ac potus femineo ei ingerebatur obsequio: explendisq; omnibus nature necessitatibus: eadez illi diligentia per annos ferme quatuor. i. vsq; ad vite sue terminum seruiebat: qui cuz tanta esset membrorum omnium debilitate cõstrictus vt nulli eius artus vllacem motum retentarent: tanta ex eo virtutum gratia procedebat: vt cũ de oleo quod corpore suo tetigerat vngerentur ifirmi: statim a cunctis valitudinibus curarentur: ita vt super hac eius valitudine euidenter claresceret: ⁊ debilitatem membrorum eius amore domini contributam: ⁊ sanitatum gratiaz pro testimonio ⁊ manifestatione meritorum ⁊ spiritussancti virtute prestaret.

¶ De abbate moyse. Capi. lij.

Secundus vero quem diximus Moyses in hac heremo commoratus cum ⁊ ipse singularis ⁊ incomparabilis vir esset ob reprehensionem vnius sermonis quem contra abbatem macharium durius protulit: taz diro demoni est confestiz traditus vt humanas egestiones ori suo ingereret. Quo flagellum purgationis diuinam ei intulisse dispositionem: ne vel momentanei peccati macula in eo resideret: velocitate curationis eius demonstratum est. Nam continuo abbate macario in oratione prostrato dictu citius malignus spiritus ab eo fugatus discessit. Ex quo manifeste perpenditur: nõ debere eos abhominari vel despici: quos videmus diuersis temptationibus vel malignis spiritibus tradi: quia duo hec credere immobiliter nos oportet: primo q̃ fine dei permissu nullus omnino temptatur. secundo q̃ omnia que a deo nobis inferuntur velut a pissimo patre ac clementissimo medico pro nostris vtilitatibus irrogentur.

duo virtutes vel admone (oppressos cõsidera ne eos abhorreas.

¶ De monacho qui in solitudine noctu vidit multitudinem demonum. Capi. liij.

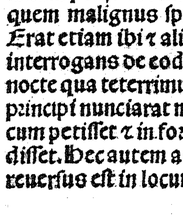

Vidam autem frater cum per solitudinem iter ageret aduesperãte die speluncam quandaz reperiens: ibidem substitit. Vbi duz psalmos ex more cantaret: tempus medie noctis excessit. Cuq; finita vigilia: refecturus lassum corpus paululuz resedisset: repente cepit innumerabiles cateruas demonum vndiq; confluentium intueri: que infinita constipatione precedentes alie preibant principem suum: alie sequebantur. Qui princeps eorum ⁊ magnitudine proceritate cunctis ⁊ aspectu terribilio: videbatur. Cunq; in quodã solio sublimissimo cõsedisset vniuscuiusq; actus diligenti examinatione cepit discutere illosq; qui nec dum se circũuenire emulos suos potuisse dicebant velut inertes a conspectu suo cum iniuria iubebat expelli: spaciũ tanti temporis ⁊ opus inaniter expensum cum fremitu furoris eius exprobrãs. Illos vero qui nunciabant confignatos sibi homines decepisse summis laudibus cuz exultatione ac fauore cunctorũ vt fortissimos pugnatores ad etẽplum cunctorum gloriosissimos coram omnib⁹ emittebat. Inter quos cum quidam nequissimus spiritus: vtpote magnum triumphum nunciaturus letior aduenisset nomen monachi optime cogniti designauit asserens se post quinq; annos quibus cuz iugiter obsideret: vir eadem nocte in ruinam fornicationis merfisse. Super cuius relatione cum imane cunctorum gaudium fuisset exortum summis a principe eorum laudibus eleuatus: magnisq; preconijs coronatus abscessit. Aurora itaq; superueniente cum ois multitudo demonum ab oculis ei⁹ euanuisset dubitans frater ille de assertione spirit⁹ immundi memor etiam euangelice sententie quod in veritate non stetit. ⁊ quia non est veritas in eo: ⁊ cum loquitur mendacium ex propijs loquitur: petulsum petijt vbi illum fratrem nouerat commorari quem malignus spiritus asseruit esse deceptum. Erat etiam ibi ⁊ alius frater illi notissimus quem interrogans de eodem fratre: reperit quod eadem nocte qua teterrimus ille demon ruinam eius suo principi nunciarat monasterio pristino derelicto: vi cum petisset ⁊ in fornicationem miserabiliter cecidisset. Hec autem audiens frater suspirans ⁊ flens reuersus est in locum suum.

¶ De duobus philosophis qui ad sanctum Anthonium perrexerunt. Capi. liiij.

Quodam autem tempore quidã duo philosophi audientes famam beati Anthonij perrexerũt ad eũ. Qui cuz inter se quasdaz questiones habuissent: despicientes philosophi sanctum Anthonium velut imperitum ⁊ nine litteris virum reuersi sunt ab eo. Volentes autem eum si nibil amplius potuissent ledere vel de cellula eius magicis prestigijs ⁊ circũuentione demonum perturbare. miserunt ei nequissimos demones ad impugnationem hac inuidia ⁊ liuore percussi: eo q̃ multi hominum ad illum velut dei famulum quotidie conuenirent. Cunq; illo nunc quidem imprimente pectori suo: ⁊ fronti signaculũ crucis nunc vero oratiõi suppliciter incubante nec appropinquare quidem diri ssimi demones eidem auderent reuertebantur ad eos qui illos direxerant sine effectu. Tunc illi alios rursum quasi potentiores miserunt. cunq; ⁊ illi fatigati reuertissent: item alios nibilominus potentiores ac vehementiores aduersus militem christi destinauerũt qui nibil penitus prevaluerunt Antbonio viriliter reluctante eo. Itaq; nibil profecerunt tales tanteq; eorum infidie tota magica arte ⁊ nigromantia quesite vt ip bec euidentissime comprobarent magnam virtutez ineſſe professioni christianorum: quibus ille tam se ue vmbre nibil Antbonium non solum ledere: sed nec puncto quidem de habitaculo suo valuerunt perturbare. Pro bac ergo admiratione stupefacti philosophi confestim ad sanctum Antbonium venerũt impugnationum suarum magnitudinem ⁊ causas atq; insidias liuoris sui ei patefecerũt: christianos se fieri protinus poposcerunt: cunq; diem ab illis pdite impugnationis requireret indicauerunt. Asseruit aũt se beatus Antbonius amarissimis cogitationum stimulis tunc fuisse pulsatum. Eundez beatum Antbonium ita nonnunq; in oratione nouim⁹ perstitisse vt eundem in excessu mentis frequenter orantem cum solis ortus cecidisset infundi audierimus eum in furore spiritus sic proclamantem quid me impedis sol qui ad hoc oriris: vt me ab hui⁹ veri luminis abstrabas claritate.

¶ Finit tertia pars principalis huius operis videlicet liber de regulari conuersatiõe egyptioz monachoz ⁊ eoz qui degũt apud Palestinam vel Mesopotbamiam.

¶ Incipit prologus sancti Pascasij ad exhortationẽ sanctoz tam grecorum q̃ egyptiorum.

Omino venerabili patri Martino presbytero ⁊ abbati Pascasius. Vitas patrum sanctorum grecorum vt cetera facundia studiose scriptas iussus a te sanctissime pater in latinum transferre sermonem insolito si licuisset opere renuissem. Neq; enim vnq̃ qõ scribi vel legi potest excudi ingenio aut conscientia cordis prohibente. Scire em̃ me q̃ nibil sciã nõ audeo dicere neverbũ boc sapientissimo socratisue risipiã. Sz quia tua pater necesse est iussione vtar non gloriabor ingenio. sed fidem quam tibi debeo etiã opere iniuncto prestabo. Verum: quia eloquentium virorum libri sunt plurimi: sermone latino scripti: quorum lectionis expertum me esse: te etiam astruente testificor: si quid de illis aut bic insertum forte reppereris: vt minus eleganter expressum ne mee culpe deputetur exore: quia sicut in dato mibi codice repperi ea scripta sic transtuli: licet nec ea studiose posse me proferre profiteor. Unde restat: vt quod te iubente cepi, te orante perficiã. que tamen si scribenda decreueris vt tuo polire sermone digneris exposco. Neq; enim mibi liquebit quedam placuisse tibi: non ⁊ aliqua displicuisse cognouerim.

¶ Incipit liber exhortationum. Et primo contra castrimargiã ad deuitãdũ gule desideriũ.

Quidam frater quẽadmodũ in cella propria degere deberet: abbarem Sisoy requisiuit: cui respondit abbas Sisoys comede[inquit] panẽ tuum ⁊ salem: ⁊ nõ fit tibi necessitas aliquid excoquẽdi: aut longius euagandi. Alteri quoq; idem requirenti respondit Daniel propbeta cum dixit. Panez desiderio zum non comedi. ¶ Dixit vnus senex ad alterũ senem babentem charitatem: ⁊ suscipientem tã monachos multos q̃ seculares: lucerna quidem multis lucet: rostrum tamen proprium incendit. ¶ Dixit vnus ex patribus. quia inuenitur bomo multuz comedens. ⁊ adbuc esuriens continet se: ne satiet: alter autem comedit parum. ⁊ satiatur. Qui autem multum comedit ⁊ adbuc esuriens continet se maiorem mercedem habet: q̃ ille qui parum comedit ⁊ satiatur. ¶ Dixit quidam senex. Ne quod desideraueris aliquando manduces. Comede autem qõ transmissum tibi fuerit a domino: ⁊ gratias ei age. ¶ Quidaz frater impugnabatur a spiritu blasphemie: et erubescebat dicere: ⁊ quoscunq; audisset magnos senes: pergebat ad eos vt illis declararet ⁊ mor vt peruenerat: verecundebatur dicere. Cuz autem frequenter ad abbatem Pimenium veniret: vidit eum senex habentem cogitationes: ⁊ dixit ei. Ecce frequenter venis ad me habens cogitationes: et sic iterum remeas tristis tecum illas portans: dic ergo mibi fili: quid est quod habes. At ille dixit. In blasphemia impugnat me dyabolus: et erubescebam dicere. Et mor vt aperuit causam: leuior impugnatio eius apparuit. Et dixit ei senex ne contristeris fili. Quando enim bec

peruenerat confiteri.

cogitatio aduenit: dic, Ego hac causa opus nō habeo: blasphemia tua sup te sit sathana. Hanc enim causam anima non vult. Quācunq; enīz causaz anima noluerit non diu permanebit. Et ita frater ille discessit. ¶ Dixit abbas Moyses per bas quatuoz res pollutionis passio gignitur: per abundātiam esce ⁊ potus ⁊ saturitatē somni: p ociū ⁊ iocus: ⁊ ornatis vestiū? incedēdo. Jtē dixit: corpoze multe sunt passiones. Et dixit ei frater: ⁊ q̄ sunt abbaz? At ille rīdit: qz paulus apostolus dicit fornicatio: ⁊ īmundicia vel omnis cupiditas: nec nominet in vobis: sicut decet sanctos: visus quoq; ⁊ fiducia frequēter ad plium veniunt.

¶ De abbate Hacbario.

Abbas Hacbarius referebat q̄ cū maneret in illa solitudine vbi solus residebat inferius aūt fuit altera solitudo: q̄ plena erat multis fratribus: sero p viam circūspiciēs vidit demonē veniētem in figura hominis vestitū linea tunica pforata: p fingula foramina vasa parua pēdebant ⁊ dixit ei senex. Quo vadis maligne. Et rīdit ei. Uado cōmanere fratres qui sunt inferius. Ait senex. Et propter q̄d tot vascula tecum fers. At ille dixit. Bustū fero fratribus: ⁊ ideo tanta fero vt si vnum non placuerit porrigo aliud: q̄ si ⁊ illud displicuerit ostēdā aliud ⁊ sic fieri non potest: nisi vnum ex illis aliquod placeat eis: ⁊ hec dicēs discessit. Permansit aūt senex in eodē loco: iterum per viam circunspiciens: vsq; quo demon rediret ⁊ cognosceret que indicaret: ⁊ cum rediret dixit ei saluus sis. At ille respondit. Quid mihi istud verbum: quia omnes mihi cōtrarij facti sunt: ⁊ nullus consilijs meis acquiescit: dixit ei senex: ergo neminē ibi babes amicum. At ille respondit. Unum habeo amicum: ipse mihi consentit: ⁊ quotiēs viderit me huc atq; illuc cito conuertitur ad me velut vētus. Cūq; nomē eius ab eo requisisset dixit. Quia Theopistus dicitur: ⁊ mox euanuit. Exurgēs itaq; confestim abbas Hacbarius descēdit ad inferiorē beremum. Quem cum vidissent fratres a longe egressī sunt obuiaz ei: ⁊ vnus quisq; sperans q̄ apud se maneret: p̄parabat se. At ille requirens cellam theopisti ad eum pfectus est. Cumq; cum gaudio ille suscepisset ⁊ essent vterq; soli. Dixit ei abbas Hacbarius. Quēadmodum tecum est frater. At ille respondit. Interim orationibus tuis bene est. Et senex ait. Nō te impugnāt cogitationes? At ille ait. Jntrea bene sum. Erubescebat enim dicere. Et dicit ei senex. Ecce quot annis sum in solitudine ⁊ ab omnibus honoroz: ⁊ i hac etate cum sim senex molestē mihi sunt cogitatiōes. Respondit Theopistus ⁊ ait. Crede abba: quoniā ⁊ mihi. Tunc senex singulas cogitationes quasi se impugnantes fingebat vsq; quo confiteret illi totū Theopistus. Post hec dixit senex. Quēadmodum ieiunas. At ille dixit. Usq; ad nonam. Dixit ei senex. Jeiuna vsq; ad vesperam: ⁊ de euangelio vel de alijs scripturis sine cessatiōe semp aliquid meditare: quotiēs tibi aliqua cogitatio supuenerit: nū q̄ deoz suz aspicias sed sursum oculos cordis intende: ⁊ mox dominus adiutoz tibi erit ⁊ ita discessit ad propriam solitudinē. Et dum insisteret oratioīcircūspiciens viam iterum vidit demonem euntē: ⁊ reqrit eum. Quo vadis? At ille simili modo fratres commouere respondit: cuz autē reuerteretur interrogauit eum senex. Quēadmodum nunc se habent fratres? At ille dixit. Vale: quoniam omnes agrestes effecti sunt: ⁊ q̄ de omnibus peius est vnum quē habui amicum obedientē mihi: ⁊ ipse nescio vnde conuersus omnibus asperioz est: ⁊ iurauī me nō calcaturū illum locum nisi post multum tēpus. Et hec dicēs discessit. ¶ Interrogauit quidam frater cogitationes suas abbatē Pimeniū. Et respondit senex: monachus si ventrē ⁊ luxuriam ⁊ linguaz renuerit: ⁊ vagationē non fuerit sectatus: cofido q̄ non morietur: sed viuet in ppetuuz. ¶ Duo fratres ad abbatē Heliam venerūt impugnati a cogitationibus. Et videns eos senex q̄ copuleti essent: tanq̄ ad discipulum suuz subridens dixit. Uere frater ego erubesco pro te: quia sic in sagina nutristi corpus tuum. quia esca vermium sumus: cum pfitearis te esse monachum. Pallor enim cum humilitate ⁊ macies decus est monachi. Jtem dixit: q̄ monachus edēs multum ⁊ operans multum non confidat: qui aūt parum edit etiam si parum operetur confidat: ⁊ agat viriliter.

¶ Contra philargiam ⁊ de perfecta abrenunciatione.

Uidam inuenis volebat abrenūciare mundo: ⁊ frequenter cum egressuz de domo sua reuocabāt cogitationes inuoluentes pluribus negocijs. Erat enim dies valde. Uno die egresso eo: bostes imundi circundederūt eū ⁊ multuz puluerē excitauerunt ante illum. Ille vo pfestim expoliās se ⁊ iactās vestimēta sua: currebat nudus ad monasteriū. Declarauit autē de vni seni dicēs. Surge ⁊ suscipe athletā meum. Surgēs ergo senex obuiauit illi nudo: ⁊ cognoscēs cām admiratus est: ⁊ dedit illi habitū monachale. Quādo aūt aliqui veniebāt ad senē reqrere de cogitationib' varijs instruebat eos de abrenunciatione mūdana ⁊ dicebat. Illum fratrē requirite q̄ nec indumēta sui corporis seruauit: quia ego ad mēsuram renunciationis ipsius necdum pueni. ¶ Dicebat aūt: paulus abbas galatha: si aliquas res vo,

luerit monachus in cella sua habere pter eas sine quibus non pōt viuere: frequēter cogit e cella egredi: ⁊ ita a demonib? puaricatur ac decipit. Hic aut ipse Paulus in vna quadragesima cū sextario lētis: ⁊ paruo vasculo aque pdurauit: ⁊ vnā mattulā faciēs eandē texebat ⁊ retexebat: ne tātūmodo foras exiret. ¶ Quidaz frater requisiuit senē dicēs. Fac abba charitatē ⁊ dic mihi sermonē: q̄d debeaz in iuuētute congregare vt habeam illud in senectute. Respondit senex. Aut xp̄m adipiscere ⁊ cogita dē te: aut certe pecuniam ne mēdices: ergo tuuz est eligere: aut dominū deū aut māmona. Frequēter abbas agathon suū discipulum cōmonebat dicēs. Ne aliquando tale aliquid tibi acquiras quod fratri te petēti dare pigeat: ⁊ per hoc inueniaris mandata dei transgrediēs. Qui petit da ei: ⁊ volēti a te mutuari: ne auertaris.

¶ Nihil dolendum monachо si quid pdiderit vel amiserit.

Abbas Hacbarius dum esset in egypto ⁊ egressus fuisset de cella sua regressus inuenit quēdam latronē furārē id quod in cella sua haberet stetit ergo ⁊ ipse tāq̄ peregrinus: ⁊ caricauit animal cum illo: ⁊ cū magna patientia deduxit eū dicēs: nil intulim? in hūc mundū: dns dedit: sicut illi placuit ita factū est: benedictus dns in omnib'. ¶ Quidā frater vicinus cuiusdā magni senis: occulte igredieba tur cellam eius: ⁊ quicquid habebat senex furabat sed amplius opabatur dicēs. Puto frater ille necessari' est. Habebat ergo senex grandē tribulationē ex penuria panis: cū aūt moriturus esset: ⁊ circūdedissent eū alij fratres ille cū vidissent illū fratrē: q̄ solebat illi furari: dixit ei. Accede huc ad me frater: ⁊ apprehēdēs manus eius osculatus est eas dicēs. Gratias ago manib' istius fratris: qz pter eū arbitror me iturū in regnū celoz. Ille aūt compunct' ⁊ agēs penitētiam: factus est ⁊ ipse strēnu' monachus ex actibus senis quos vidit.

¶ Quod tolerantia pauperta tis in requiem ducit.

Jcebat vnus ex senib'. Nihil inuenim' scriptū de Lazaro illo paupe q̄ aliquā virtutē fecisset: nisi hoc tantū qz nunq̄ ad uersus dns ite murmurauit q̄ uis illi nullā misericordiam faceret: sed cuz gratiarūactione portauit laboē pauptatis sue: ideoq; in sinū abrahe sulceptus est. ¶ Jtē dixit: q̄ nō opz quenq̄ cogitare: nisi de timoze dei. Nā ⁊ si coactus fuerit de corporali necessitate esse sollicitus nunq̄ cogitet de ea ante tēpus.

¶ De reprimēda auaricia.

Abbas Siluanus dū modicum discessisset a cella: discipul' su' zacharias cum alijs fratribus sepē orti amouit ⁊ fecit boatum maioze. quod post q̄ regressus senex agnouit tulit melotē suū vt discederet. At illi prosciētes se ad pedes ei' ppter quid hoc faceret vt indicaret postulabāt. Tūc senex ait. Non ingredioz inquit in cellā banc nisi sepes fuerit in locū suum reuocata: quo mox facto ita regressus est. ¶ Quidam frater requisiuit senē dicēs. Si mihi debeat paucos nūmos frater iubes vt repetam eos? Cui senex. Semel tantūmodo illi dic cum humilitate. At ille dixit. Oō si semel dixero ⁊ nihil mihi dederit quid faciam? Tunc senex ait. Ulteri' ei nihil dicas. At ille iterū ait. Et quid faciā. qz nō possum vincere cogitationē meam nisi fuero illi importunus. Dicit ei senex. Dimitte cogitatiōes tuas tantūmodo fratrem tuum ne contristeris: qz monachus es. ¶ Abbas agathon volentibus emere opera manuum suarū: cum requie vendebat. Precium aūt erat cribri cētum: sportelli vero ducenti q̄nquaginta: ⁊ volentibus comparare dicebat precium ⁊ quicquid illi dedissent suscipiebat tacens: nec alij quando numerans. Dicebat enim. Quid mihi prodest concertare cum illis: vt illi peccent forsitan ignorantes: ⁊ quando supfuerint nummi erogē illos fratrib'. Sed qz deus nōvult huiuscemodi elemosynā a me neq; illi placet vt aliquē pmittam in sacrificio peccare. Et dum illi frater diceret: ⁊ panis in cellaz vnde venturus est? Dixit ei. Quid enim panis bominum in cella.

¶ Contra iram ⁊ de origine ire.

Dixit quidam ex sanctis patrib'. Ira p bos quattuoz actus erurgit: p. cupiditatē auaricie dandi ⁊ accipiēdi ⁊ rescp alienas rapiendi: ⁊ si quis ppriam suaz amās defendit: ⁊ si quis sevult bonoribus esse dignū: ⁊ si quis doctoz se esse vult: plb' omnibus sapiētem se esse sperans. Ira etiam per hec quattuoz humanos sensus obscurat: si odio habuerit bō primū suū: ac si p nihilo habuerit: aut si inuiderit illi: aut si detractauerit de eo. Ad hoc sanctū Johānē euāgelistā ostēdā autoz. Qui odit inqt

retribuitio vicq̃ modis hꝫ.

fratrē suū in tēnebris est ⁊ nescit quo eat: ⁊ manet in morte. Passionis autē hui⁹ retributio quattuor modos habet. Primum ex corde, secundū ex facie: tertium ex lingua: quartum ex facto. Si quis ergo potuerit ita portare ꝓximum vt non ingrediatur in corde non puenit vsq; ad faciē. Si aūt venerit in faciē custodiat linguam suaꝫ ne loquaꝫ illud. Quod si locutus fuerit: vel boc custodiat ne redcat in factō: sed mox abscidat a corde. ¶Tres enim gradus sunt hominum in passione ire. Nam qui nulli volunt arie nocet: ⁊ resistētibus non iniuriaꝫ ⁊ parcit ꝓximo suo: bic ꝑm xp̄i naturam est. Qui aūt nec alīū ledit: neq; se ledi vult: bic ꝑm adam est. Qui vero alijs nocet: aut iniuriaꝫ: aut calūnias ingerit aut vsuras exigit: bic ꝑm dyabolum est. ¶Quidā fratres veniētes ad abbatē Antbonium postulabant ab eo audire sermonē ꝑ quē saluarētur. Quib⁹ ille ait. Scripturas audistis: que vobis a xp̄o sufficiāt scitis. At illi vt ipse quoq; aliquid eis dicere dignaretur instabant. Tunc dicit eis. Euangelium dicit. Si quis te pcusserit in maxillam dextram prebe illi ⁊ alteram. At illi se facere boc non posse dixerunt. Respondit senex. Prebere alteram non potestis? vel in illam iterum si voluerit ferire sustinete. Sed cum neq; boc se posse facere testarētur: dixit eis senex. Ergo si boc non potestis ne reddatis ꝓ eo qō accepistis. Et cū idē verbū qō superius dixerāt: rogauerunt: dixit abbas Antbonius discipulo suo vas de fac illis escas vt comedant: vides enim q̄ valde infirmi sunt. Et ait ad illos. Si vnum non potestis ⁊ alterum non vultis: quid ad me requiritis? Ut video necessaria est vobis oratio q̄ quam infirmitas vestra sanetur.

incipit a interrogatione discipuli sui vt fugiat esse in monachis.

¶De retribuēdo bonum ꝓ malo.

QUidam ex fratrib⁹ ab alio passus iniuriā venit ad abbatē Sisoy: ⁊ ptumelie genus exponēs addebat. Ex pio me vindicare. Senex rogabat eum vt relinqueret deo vindictā. At ille iterum nō desistā [inquit] nisi fortiter me vindicauero cui beatus Sisoy ait. Quia semel boc in aīo posuisti: saltē oremus. Et exurgēs senex bis verbis cepit orare. Deus iam non es nobis necessarius: vt ꝓ nobis solicitus sis: qz nosipsi sicut iste frater dicit ⁊ volum⁹ ⁊ possumus vindicare: qō cū ille frater audisset ante pedes senis pstratus venia ꝑcabatur, pmittēs se cū illo cui irascebaꝫ nunq; deinceps esse certaturū.

vult se vindicare.

¶Quidā frater cū ab altero iniuriaretur venit ⁊ annūciauit seni: cui senex rīdit. Satisfac cogitationi tue qm̄ frater nō vult tibi iniuriari sz pctā tua submittunt illi. Nā in omni tēptatione q̄ tibi ꝓtigerit ꝓba ne arguas eū nisi tantūmodo dicas: ꝓpter peccata mea ꝓtigūt mihi bec. ¶Dicebat frequenter abbas Pimenius. Malicia nunq; exuperat maliciā: sed si q̄s malefecerit tibi: tu illi bonuz redde: vt ꝑ bonitatē vincas maliciā. ¶Quidā frater erat q̄ quāto plus ei aliquis iniuriabaꝫ aut incitabat: tanto magis ad eū recurrebat dicēs. Isti sunt qui nobis occasionē ꝑbēt ad pfectionē nostram qui aūt beatificant nos decipiūt nos ⁊ semitā pedū nostrorum subuertunt. ¶Alius erat senex: si quis detraxisset ei ille festinabat si vicinus erat ꝑ seipsum bene remunerare illū q̄ si longius manebat transmittebat ei munera.

¶De non retribuēdo inimicis.

QUidā frater interrogauit abbatē Sisoy dicēs. Si latrones aut barbari sup me irruerit occidere me volētes ⁊ ego si ꝑualuero iubes vt occidā? Cui ille rīdit. ne facias istō: ne nomineris bomicida sed totū deo cōtrade quicq̄d tibi ꝓtigerit ad uersi ꝓpter boc tibi ꝓpter peccata tua venire. Si quid vero boni feceris ꝓsecutus: diuine dispēsationi totū debes ascribere. Erat beremita quidā magnus in monte qui dicit atbabeos: ⁊ venerunt sup eum latrones. Cū aūt ille vocē audisset de vicinis locis frēs alij ꝓfuētes cōprebēderunt eos. Quos trāsmissos in ciuitatē iudex misit i carcerē. Fratres vero illi ꝓtristati sunt nimis: q; ꝓpter eos latrones traditi essent ad penā: ⁊ venientes ad abbatē Pimenionē narrauerūt ei factū. Qui scripsit ad beremitam dicēs. Reminiscere primā pditionē vnde facta est: ⁊ tūc videbis secūdā pditionē. Nisi enim prodi tus fuisses ab interioribus tuis secūdā publicationē nunq; ꝓpetrasses. Cūq; ille talē audisset sermonē compunctus est: ⁊ cum esset in illa regione nominatus ⁊ ꝑ multū tēpus de cella sua nō exiens exurgēs tamē in ciuitatē ⁊ expelles latrones de carcere liberauit eos publice.

¶De perfecta patiētia.

QUidā videns laboriose portantes in lecto mortuū: dicit ei. Bonos tuos portas: si vis melī facere vi uos portaq; pacifici filij deivocabunt. ¶Interrogātibus qui busdā fratrib⁹ abbatē. Boysen sermonē ille boratus est discipulum suum zacbariaz vt eis aliquid diceret. Tunc ille pallium suum deposuit sub pedibus ⁊ conculcauit illud: ⁊ dixit. Nisi q̄s sic fuerit conculcatus monachus esse non potest. Abbati Ammoni ꝓpbetauit beatus Antbonius dicēs.

a monachꝰ nō debet sentire in se vlt

Et ultum babes in timore dei proficere. Et educēs eum de cella ostēdit ei lapidem ⁊ dixit ei. Vade, iniuriare lapidi buic ⁊ indefinēter cede illū. Quod cū fecisset interrogauit eū sanct⁹ Antbonius si ei aliquid lapis respōdisset: at ille dixit. Nō. Cui abbas Antbonius ait. Ita ⁊ tu ad bāc mēsurā pueturus es: vt nullā tibi fieri arbitreris iniuriam.

¶Quod opz pro pace q̄uis bona sint opera dimittere.

ABbas Botois edificauit sibi monasterium in loco qui dicitur eracleona. Et dū ibi a multis molestarē in alterum locum transgressus est. Et similiter ibi cōstruxit monasterium sed ꝑ inuidiā dyaboli quidam frater ibi inuētus est: qui semp iram cuz eo babebat ꝓpter bec surrexit inde ⁊ ad ꝓpriū reuersus est vicum: ⁊ fecit ibi monasteriū ⁊ reclusit semet ipsum. Post tēpus autem aliquantulum congregati sunt senes de illo loco vnde egressus est: deducētes secum illum fratrem cuz quo babuerat litē quatenus rogarēt euz ⁊ reducerent in monasteriū suū. Postq̄ autem in vicina loca venerunt tuz melotes suos q̄ illum fratrem ibidem dereliquerunt ipsiq; ꝓfecti sunt ad senē. Et pulsantib⁹ illis aperta fenestra, respexit ⁊ cognouit eos. Post orationem factam dicit eis abbas Botois vbi sunt melotes vestri? At illi responderunt. Ecce in vicino sunt vna cum fratre qui tecum iraz babebat. Postq̄ bec senex audiuit ⁊ nomen illius ⁊ aduentum cognouit pre gaudio ostium per quod ingressus fuerat secuti confregit ⁊ egressus cucurrit ad locum vbi erat ille frater: ⁊ prior ipse cepit agere penitentiā apud eum ⁊ amplectens eum introduxit in cellam suam: ⁊ per tres dies conuiuatus est cum eis: qui numq̄ babebat consuetudinem vt ieiunium solueret et surrexit ꝓfectusq; est cum illis. ¶Quidaz frater requisiuit abbatem Helyam dicens. Si contrista uero aliquem quēadmodum vis rogē. Respondit senex. Ex profundo cordis tui cum dolore age penitentiam apud deum: ⁊ videns deus ꝓpositū tuū satisfaciet ei.

¶Contra spiritum tristicie qui desperationē facit.

ABbas Arsenius dixit. Non coctuz laterculum si missum in fundamentum fuerit prope fluuium neq; vno die sufferre poterit. Si autē bene fuerit coctuz permanet tanq̄ lapis sic ⁊ bomo non coctus neq; inflamматus secūdum quod de Joseph dictum est eloquium domini inflammauit eum mox in principio carnalis cogitationis dissoluitur. ¶Idez requisitus ab altero fratre dicēte. Si peccauero etiam in quocunq; minuto peccato ⁊ consumit me cogitatio mea ⁊ arguit me dicēs: quare peccasti quid faciam? Respondit senex. Quacunq; bora ceciderit bomo in culpam: ⁊ dixerit ex corde: domine deus peccaui indulge mibi mox cessabit cogitationis vel tristicie illa consumptio. ¶Dicebat autē abbas Pimenius de abbate Isidoro quia solus ille se cognouisset. Nam quotiens illi dicebat cogitatio sua: quia magnus es tunc ⁊ ipse respondebat sibi. Nunquid talis qualis Antbonius: aut certe abbas Piamon vel reliqui patres quidem placuerunt. Quotiens ergo bec cogitabat requiescebat. Quando vero inimicus conturbans eum suggerebat ei desperationem ⁊ penam dicēs quoniaz post bec omnia iturus es ad tormenta: dixit ipse: quia q̄uis ego in tormenta mittar: tamē vos subtus me inuenio. ¶Abbati Moysi frequēter apparuerunt spiritus maligni dicētes. Uicisti nos ⁊ nibil tibi possumus facere, quoniam quotiens per desperationem bumiliare te volumus: exaltaris: quotiens te exaltare itate bumilias vt nullus de nobis accedat ad te.

quotiēs ap̄ter surgēdum.

¶Cum quidam ad abbatem Bysoym frequēter talem sermonem requireret: quid faciaz pater quoniam cecidi. Ille respondit. Surge: ⁊ surrexit. Et iterum se cecidisse professus est. Ait senex. Et iterum surge. Cum autez frater frequēter se cecidisse narraret: eodem modo senex vrebatur sermone exclamans. Non cesses surgendo fili. Cui frater. Usq; quo possum surgere pater explana. Ait senex quousq; aut in bono opere aut in malo deprebensus occumbas. In quo enim opere deprebensus fuerit bomo iudicabitur. Item dixit. Qui laborat ⁊ arbitratus se fuerit aliquid facere recipit bic mercedem suam.

¶Contra spiritum vane glorie.

QUidam frater requisiuit abbatem Pimenium si melius esset remotius an cuz aljs manere. Rīdit senex. bomo si semetipsum reprebēderit vbiq; ꝑ pōt psistere si aūtē se magnificet nusq; stat sicut scriptum est. Qui se existimat aliquid esse cum nibil sit: ipse se seducit. Quicquid enim boni fecerit bomo ne eraltet in eo: quia mox perdet illud. ¶Abbas Dacbarius si quis illum cum timore velut sanctum virū voluisset audire: susceptus nullum penitus a sene percipiebat responsum. Si quis vero velut constrēnens eum talibus verbis compelleret: abbā macbari quando keras camelarius ⁊ nitruā furabaris: nunquid non vapulabas a magistris deprebensus in furto, libenter ei quicquid requisisset cō

opprobria libē ter audiebat.

gaudio rīdebat. ¶Abbas nesteron dū cū alijs ambularet fratrib⁹ ī deserto viderūt draconē fugerūt. Dicit ei vn⁹ ex eis. t tu times abba. Cui senex. Nō timeo filijsed oportuit me fugere: qz nisi fugissez cogitationem vane glorie non vitassez. ¶Venit aliqñ ad abbatem zenonem in syria aliqs frater egypti⁹ t cepit cogitationes ppias accusare presente sene. Ille autem audiens hoc admiratus dixit. Egyptij quas habent virtutes celant: t vitia que nō habēt manifestant. Syri autem t greci virtutes quas nō habent predicant: t vitia que habent abscondunt. ¶Quidam senex cum venisset ad alium senem dixit. Ego mortuus suz huic seculo. Cui ille alter. Ne cōfidas in te: donec egrediaris de corpore hoc. Nā t si dicis quia mortuus sum: dyabolus tamen nec dum mortuus est cui⁹ innumerabiles sunt male artes. ¶Abbas Sisoys cum sedens presente fratre altero factus esset in extasi: t altero audiēte nesciens suspirasset cepit penitere ac dicere: indulge mi bi frater, exposco: necdum enim me cognosco esse monachum: quia audiente altero suspiraui. Quotiens autem in oratione senex idem stans manus suas erexit ad celū cito deponebat manus: ppter ea si alter presens esset: ne hoc ipsum illi plauderee constaret. ¶Quidam senex habitabat in inferioribus partibus egypti t sedebat quiescens. Un⁹ autem secularis religiosus ministrabat ei. Contigit autem vt filius secularis infirmaretur. Multis ergo precibus postulabat senem vt veniret ad domū suam t faceret orationem pro infante. Exurgens vero senex: ambulabat cum eo. Ille autem precessit t ingressus in domum suam dixit Venite in occursum anachorite. Quos cum senex vidisset a longe egressos, cum lampadibus sensit q ad se venirēt t statim despolians se vestimenta sua: misit in fluuium t cepit lauare stans nudus. Ille autem qui ministrabat ei: videns hec erubuit. Et rogabat homines dicens. Reuertimini. Senex enīz noster sensum perdidit: t veniens ad eum ait illi. Abba quid est hoc quod fecisti? Omnes enim qui te viderunt dixerunt quia demonium habet senex: cui ille. Et ego volebam hoc audire. ¶Idez alia vice volebat eum aliquis videre ex indicibus: t precesserunt clerici dicentes ei. Abba prepara te quoniaz index audiens opera tua veniet ad te benedici cupiens a te. Ille autem dixit. ita faciam ego preparabo me. Uestitus ergo lebetone suo t tollens panem t'calceum in manibus: ascendit in portam t diuaricatis pedibus sedens cepit manducare. Veniens autem cum officio suo iudex: t videns eum dixit. Iste est anachorita de quo talia audiebamus. Et contemnens eum ita discessit.

Uidam senex dixit. Qui ab hominibus amplius bonorat aut laudatur non paruū damnum patitur: qui autez ab hominibus non bonorat tur desuper glorias accipit. Item dixit. Fieri non pōt: vt simul berba nascatur t semen: ita impossibile ē vt laudem t gloriā bñtes secularīū simul t fructū faciam⁹ celestē. Item dixit. Si cogitatio supbie vel cerate a vane glorie te impugnat perscrutare teipsum: si oia mandata dei seruasti: si inimicos diligis: si gaudes de gloria inimici tui t contristeris in detectiōe ei⁹ si apud te babes: qm̄ seru⁹ inutilis es: t q plus omnibus boibus fis peccator: t neq tunc tā grāde aliquid sapias tanq̄ aliquid boni feceris: sciēs q elata cogitatio illa bōa oīa dissoluit. ¶Dixit senex cuidā. Nō apponas cor tuū aduersus fratrē tuum dicens. Quō tu amplius sobrius es q̄ ille: t ptinētior: sed subditus esto gratie dei in spū pauptatis: t per charitatē nō fictā: ne spū exaltatiōis pdas laborē tuū. Itē dixit senex. Quātūcūq̄ esi se deposuerit homo in humilitate: tm̄ pficit in altū. Sicut esi superbia si ascenderit in celū vsq̄ ad infernū deducit: ita t humilitas si descēderit ad infernuz tūc exaltabitur vsq̄ ad celū. ¶Abbas macbarī dū diluculo palmaz folia portās ad cellā suā reuerteret occurrit ei dyabolus cū falce pacuta volēs eū pcutere t nō valebat. Qui exclamās ait. Magnāvim a te patior macbari. Qui cū te cupio nocere nō valeo: dum quēcunq̄ tu facis ego magis exuperē. Tu ergo interdū ieiunas: ego nunq̄ vllo cibo reficior. Tu sepe vigilas: me vero nunq̄ sopor oppressit: sz vna re me vincis ipse fateor. Cuiq̄ ab eo rem ipsaz macbari⁹ requisisset ait. Humilitas tua sola me vincit. Hec dicente inimico t extendēte beato macbario manus suas ad orationem: spiritus immūdus inter auras euanuit. ¶Quidam ex patribus dicebat. Omnis labor sine humilitate vanus est. Humilitas enim z precursor est charitatis. Sicut Johannes precursor erat iesu omnes trabens ad eum: ita t humilitas attrabit ad charitatem: id est ad ipsum deū q deus charitas est. ¶Quidaz frater requisiuit a sene. Quid est humilitas? Cui senex. Arbor est vite in altum excrescens. Item dixit. Terra in qua dixit deus sacrificium sibi offerre humilitas est. ¶Item rum requisitus senex quidā. Quō pōt anima humilitatem adipisci. Rñdit: si sua tantūmō mala homo consideret. Dicebat aūt: q perfectio boīs est humilitas. ¶Dixit abbas motoys. Humilitas nec ipsa iracitur: nec alios iracsi permittit. Item dicit: humilitas est si quādo peccauerit in te frater tuus antēq̄ penitear: indulseris ei.

¶Contra spiritum superbie.

¶Quod perfecti viri q̄uis possint nolunt miracula facere ne extollantur.

Abbas Joseph dum cum alijs fratribus ad abbatē Pimeniū veniret quidam ex parentibus predicti senis Pimenij attulit infantem cuius facies per arreptionem diaboli fuerat depravata: t sedens pater eius cum eo foris monasterium plorabat. Cum autem vnus senex ad vocem flentis egressus esset t interrogaret eum cur ploraret. Ille respondit. Parens sum istius Pimenij: t ob boc veni vt videret hunc infantem. Uides domine que huic infanti per sathanā contigerit temptatio. Timuimus enim vsq̄ nunc illum huc offerre: qui non vult nos videre: Et nunc si cognouerit q̄ hic ego sum cum confusione ejiciet me. Ego autem vos videns patres: qui modo ad eum venistis presumpsi venire huc. Quomodo ergo vis vade t miserere mei abba: t tolle infantem istum: t defer intus tecum vt oret pro eo. Quem cū senex tulisset t ingressus fuisset in cellam sapienti consilio visus non illū obtulit primo abbati Pimenio: sed minoribus patribus t dicebat. Signate infantem fratres facientes orationez rogās per singulos senex. Et post omnes detulit illū Pimenio. At ille nolebat eum nec aspicere. Cum autem rogarent eum: vt sicut omnes: sic t ipse oraret ingemuit: t surgens oravit dicens. Deus sana facturam tuam ne dominetur illi inimicus. Et signauit infantem t mox sanus est patri redditus.

¶Cū quidam secularis in ecclesiam veniēs ab immundo spiritu teneretur: t omnes orationem fecissent nullatenus spiritus immūdus egrediebat ab eo. Dicunt ergo inter se fratres. Quid possumus huic spiritui facer? Nemo illū poterat excutere nisi abbas Bisarion. Sed si boc dixerim⁹ ille nec ad ecclesiaz acquiescit venire. Sed faciam⁹ taliter. Quādo ad ecclesiam ante omnes solet venire: būc q̄ patitur faciamus sedere: t postea dicam⁹. Abba abba suscita būc, dormientem. Fecerūt ergo ita: t veniente abbate Bisarione steterūt omnes in oratione t dicunt ei. Abba suscita istum qui dormit. Ille aūt dixit. Surge t egredere foras: t mox egressus est ab eo spiritus immūdus t sanus factus est et illa bora.

¶Quod vtiliter aliquotiens in sordidis cogitationibus derelinquimur ne extollamur.

Epe dicebat beatus Antbonius nisi pastor velaret oculos animalis mercedem suaz recipiēs ipz psumeret. Ita t nos per dei dispēsationē regimen accipim⁹ vt ea que operamur bona nō valeam⁹ intēdere: ne nosipsos beatificantes possim⁹ extollere: t mercedem propriam amittam⁹. Nam t ob boc qñ relinquimur in sordidis cogitationib⁹ necesse fit vt boc. tantūmodo preuideamus vt nosipsos t nostrā sententiam condēnemus t ea que sunt in nobis sordida: illud paruum bonum opus nostrū in nobis obscurent. Nunq̄ enim homo bonus est: etiam si bonus esse desideret: nisi deus habitauerit in ipso quia nemo bonus nisi solus deus. Oportet autē vt nosipsos semper veraciter incusemus. Si enim sequisq̄ non reprebēdit mercedez propriam amittit. ¶Idem beatus Antbonius dum in cella propria oraret: venit ad eum vox dicens. Antboni: necdum peruenisti ad mensuram Corriarij qui est in Alexandria. Quo audito senex cōsurgēs mane arrepto baculo in ciuitatem festinus peruenit. Cuiq̄ ad desiderati bominem peruenisset t ingressus fuisset: ille viso tanto viro obstupuit. Cui dixit senex. Refer mibi opera tua: quia propter te relicto deserto huc veni. Qui respondēs ait. Nescio me aliqñ aliquid boni perpetrasse. Unde ex cubili proprio mane consurgens: anteq̄ in opere meo refidem: dico q̄ omnis bec ciuitas a minore vsq̄ ad maiorē ingreditur in regnum dei propter iusticias suas: ego aūt solus propter peccata mea penam sempiternaz ingrediar. Quod verbum manet: t anteq̄ quiescam ex ore cordis mei censeo veritate. Quod audiens beatus Antbonius respondit. In veritate fili sicut bonus artifex sedens in domo tua cum requie regnum dei adeptus es: ego aūt velut sine discretione omne tempus meum in solitudine conversatus: necdum verbi tui assumpsi mensuram. ¶Quidam frater requisiuit abbatem Pimeniuz dicens. Quid est pater: q̄ apostolus dixit: omnia munda mundis. At ille dixit. Si quis ad bunc sermonem peruenire potuerit vt eum intelligat: videbit se minorem esse totius creature cui frater. Ex quo modo me possum videre minorem ab eo qui bomicida est. Respondit senex. Si potuerit bomo ad sermonem bunc apostoli peruenire: t viderit bominem qui forte alium occiderit: dicit in semetipso. Ille quidem boc solum peccatum fecit: ego autem omnia boa bomicidiū cōmitto meipsum interficiens: Et cum frater requireret quomodo boc posset fieri. Respondit senex. Hec sola bominis iusticia est: vt semper semetipsum reprebendat: t tunc iustificabitur: cū sua peccata condēnat. ¶Quidaz frater dixit ad senē: cogitatio mea dixit mibi bonus sum. Respōdit ei senex. Qui non videt peccata sua semper ille in bonis esse se credit: q̄ aūt videt illa cogitationes ei sua dere nō possunt q̄ in bonis sit: scit enim q̄ videt. Opus ergo est laborare multum vt se quisq̄ consideret: nam negligentia ignauiaq̄ et relaxatio excecant oculos cordis nostri. ¶Quidaz frater dixit abbati Pimenio: cogitationes mee non permittunt me peccata mea respicere: sed patres mei cogunt me cogitare peccata. Respondit abbas Pimenion de abbate Isidoro referens t dicens. Dum plangeret abbas Isidorus in cella sua t discipulus eius in alia cella sederet: cōtigit vt illa:

fugit draconē nō timens.

dixit se ee mortuum seculo: tñ de mō nō ē mortuus dr̄ sibi.

mādauit se vt p̄ripē datur.

mādauit vt ntēp nat⁹.

humilitas

amen nio dr̄ nō misi ad mō sorē cuiusdā.

oia mūda mūdis q̄r intelligēt.

bora idem discipulus ad illum veniret: qua ille plā gebat: ⁊ requisiuit eum dicens. Quid plangis pa ter. At ille respondit. Peccata mea plango fili. Iterum dixit ei. Non habes peccata abba. Dixit ei senex. O fili si peccata mea deus manifesta ret hominibus: nec tria nec quattuor sufficerent: sed plura.

¶ Quomodo vitetur detractio.

Vidam frater requisiuit abbatē Pimenionem dicens. Quomodo potest homo vitare me loquatur male de proximo suo. Respondit senex. Ego ⁊ proximus meus due imagines sumus. Cum ergo meam imaginē reprehendero inuenitur imago fratris mei apud me venerabilis. quādo aūt mea laudauero tunc fratris mei imaginē prauam respicio. Tunc ergo alij non detrabo si semp meipsum reprehēdo: q̄ magnū virū despicit q̄ seipm nō cōsiderat. ¶ Dicebat quidā patrum: quicq̄d habes odioz alij ne facias. Si odis qui tibi male loquitur neq̄ tu male loquaris de alio. Si odio habes qui tibi facit calūniam neq̄ calumniam tu alicui facias. Si odio habes qui te in contemptū ducit: aut iniurijs appetit aut aufert quod tuum est aut aliquid tale facit: nihil horum facias alicui. Qui ergo hoc verbū custodire pōt sufficit ei ad salutē. Unus ex sanctis patribus videns alium negligentē fleuit amare dicens. Heb mihi: quia quomodo iste peccat sic ⁊ ego crastino. Et monebat discipulum suum dicens. Quāuis aliquis grauiter p̄sente te peccauerit: ne condēnes eum: sed sic apud te sit tanq̄ tu plus eo pecces: q̄uis ille secularis sit: nisi forte deus blasphemauerit: quod est hereticoꝝ. ¶ Quidam nomine Thimotheus anachoreta negligentē quēdam frēm audiēs interroganti abbati quid illi fratri faceret: dedit consilium: vt eum expelleret. Cum ergo ille expulsus esset: tēptatio venit sup Timotheum. Et cum ploraret in conspectu dei ⁊ diceret: peccaui miserere mei: venit ad eum vox dicens. Thimothee ideo tibi hoc euenit quia fratrē tuum tēpore tēptationis sue despexisti.

¶ De voluntate proximi faciēda.

Frater quidaz requisiuit abbatē Pimenio dicēs. Quid est fides? Cui senex. In charitate ⁊ humilitate semp viuere. ⁊ facere bonum proximo suo. ¶ Abbas Theodorus cum de opere manuum animeq̄ loqueret. dicit ad eum frater. Explana nobis opus anime abba: ⁊ opa manuum. Cui senex. omnia quecūq̄ p̄ mādato dei facimus in opibus animē refutanda sunt: que vo p̄ nostra agimus vtilitate seu cōmodo: hec omnia opa manuuz esse noscūtur. ¶ Abbas apollo: siquis de fratribus cum in suo requisisset opere ⁊ labore: mox pgebat cuz omni leticia dicēs. Ego cum rege meo ꝓpovado bodie opari pro anima mea. Hec est enim merces que anime deputatur.

¶ De refugatione propie voluntatis.

Vidam anachoreta sedebat iuxta cenobium multas virtutes faciēs. Et cum venissent ad illum aliqui monachi de cenobio compulerunt eum non cōsueta bora manducare. Et post hoc direxit ei fratres: contristatus es abba aliquid: q̄ hodie contra consuetudinem fecisti. Quibus ille respondit. Tunc est mihi tribulatio quando propriam fecero voluntatem. ¶ Quidam frater veniens in scitbi vt videret abbatem Arsenium postulabat. Cumq̄ alij fratres ei vt paululum requiesceret suaderent respondit. Non manduco panem nisi illum videre meruero. Tunc vnus ex fratribus ipsum duxit ad abbatem Arsenium: pulsatoq̄ ostio cellule introduxit eum. Deinde susceptī ⁊ oratione facta consederunt. Cum autē btūs taceret Arsenius ille qui fratrem adduxerat ait. Ego discedo. Sed ⁊ is qui ex magno desiderio venerat: videns quia nihil ei locutus fuisset abbas Arsenius: p̄ verecundia tacitus sedens dixit. Et ego quoq̄ tecum frater accedo. Ac sic vtriq̄ discesserunt. Postulabat autem vt etiam ad abbatem Moysen qui ex latronibus conuersus fuerat deduceretur. A quo susceptus facta charitate dimissus est. Frater autem qui ad vtroſq̄ ipsum duxerat dixit illi. Ecce vtroſq̄ quos postulabas vidisti: quis tibi plus ex ambobus placet. At ille ait. Mihi interea hic melior videtur qui nos vtroſq̄ ⁊ bene suscepit ⁊ bene pauit. Quo sermone comperto vnus ex patribus ad dominum orauit dicēs. Domine banc mihi rem precor ostende: quia vnus propter nomen tuum omnes homines videre aut appellare refugit: alter vero omnibus propter nomē tuum communis est. Et ecce in extasi due illi naues per fluuium ostense sunt: ⁊ in vna quidem vidit spiritum sanctum cum filetio ⁊ requie vna cum abbate Arsenio nauigantē. in altera vero naui vidit abbatem Moysen ⁊ angelos dei mel ⁊ fauum in os ⁊ in dentes eius inserētes.

¶ De obsequijs infirmātium: vel infirmitate ipsa.

Vidam frater requisiuit senes dicēs. Duo fratres in vna sunt cella: ⁊ ille quidam vnus sex diebus integris ieiunat: ille autē alter ifirmāti facit obsequiū cuius ergo opus maius est apud deum. Respondit senex. Si ille qui ieiunat sex dies per nares se suspēderit: non erit similis illi alteri in conspectu dei. ¶ Johannes minor Thebeus discipulus abbatis Ammoys. xij. annis ipsi seni infirmanti fecit obsequium senex tamē cum vidisset eum laborantē: nunq̄ illi sermonē blādum ac placitum locutus est. Cū autē de hoc mundo trāsiret sedētibus alijs semb⁹ tenuit manus eius ⁊ dixit ei tertio: saluerís saluerís saluerís: ⁊ tradidit illum senibus dicēs. Ille non homo: sed angelus est qui tot annis mihi infirmanti seruiēs: nec bonum sermonem audiēs fecit tamen obsequium cum magna patientia. ¶ Plures igitur diuersis laborantes necessitatib⁹ conuenerunt fratres ad sanctum Antbonium inter quos ⁊ Eulogius quidam monachus Alexandrin⁹ cum alio qui elephantiaco morbo cruciabat: quos illuc propter hmōi causam venisse memorabāt. Hic Eulogius scholasticus erat secularib⁹ litteris eruditus. Qui immortalitatis desiderio captus huic mundo renunciauerat diuisisq̄ rebus suis omnib⁹ atq̄ dispersis parum aliq̄d pecuniarum reliquerat sibi quibus quia per se operari non poterat vtere. Cum igitur eum quedam animi defectio fatigaret neq̄ cum multis in monasterio degere neq̄ solitariam vitam posset ferre patienter reperit quendam publice in platea iacentez ita in validitudine illa quā superius dixi impletum vt sine pedibus ⁊ manibus videretur: cui lingua tantūmodo immunis a tātis cruciatibus erat: qua magis posset ab intuētibus malorum suorum remedium promereri: cumq̄ euz assistēs vidisset Eulogius oratione facta ad deum ꝛfacta quadam cuz dño pactione: bis allocutus est ꝯbis. Dñe inquit de⁹ in tuo nomine suscipio istuz tam immani valitudine ꝓpeditum: vt propter istuz possim ⁊ ipse saluari. Assis ergo mihi Jesu christe atq̄ patientiam in tali ministerio largiaris: mox q̄ ad iacētem illum ait. Vis frater suscipio te in domo mea: ⁊ quacunq̄ potuero ratione sustēto: cum q̄ hec ille libenter amplecti dignaretur se diceret. vadam ergo inquit ⁊ asinum quo vebaris adducam cui vehemēter exultans ꝓsensit egrotus: quod q̄ mox fecit Eulogius ⁊ memoratum ad hospitium suum sine dilatione transuexit. Per quindecim igitur ānos iugi curatiōe ⁊ ꝓpetua ei sollicitudine seruiebat: p qō omne tēpus ⁊ ille cui tantū deferebat obsequium cum gratiarū actione cūcta tolerabat: ⁊ Eulogij manibus ⁊ medicamētis cibisq̄ ⁊ balneis ꝓut competebat valitudini curabatur. Postq̄n decim vero annos instinctu demonis supradictus egrotus immemor tot laborum Eulogij: tantorum q̄ meritorum cepit ab eo velle discedere: multisq̄ iniurijs atq̄ opprobrijs increpare eum dicēs. Fugitiue qui propriam domum deseruisti: furatusq̄ es alienam substantiam in me occasionem salutis tue reperisse te credis. Eulogius autē rogabat eum ⁊ satisfaciēs animo eius dicebat. Noli mi domine talia loqui sed dic potius quid te ꝓtristauerim ⁊ emēdo. Elephantiosus aūt cuz furore dicebat. vade nolo istas adulationes tuas. Proijce me in publicum refrigeratione tua non egeo. Eulogius aūt: obsecro te inquit placare: aut quid te inquit contristauerim venerande senex edicito. Elephantiosus aūt asperior in furore dicebat ad eum. Jam fraudulētas irrisiones tuas non fero: adulationes ⁊ subsannationes tuas non tolero. Nec mihi nec arida parcaq̄ vita iocunda est: volo carnibus saturari. Cūq̄ ei exhibite a viro patiētissimo Eulogio carnes fuissent: cepit iterum proclamare. Non potes inquit mee satisfacere voluntati: neq̄ tecum solitarius habitare: pudeat me populum videre: ad publicum ire desidero. Dicit ei Eulogius: ego adducto tibi multitudinē fratrū rursus ferocior ac pene blasphemus egrotus. Nec inquit tuam faciem videre volo ⁊ adducis mihi similes tuos solius panis detractores. concutiensq̄ semetipsum: inquieta voce clamat dicens. Hic esse nolo. ad publicum ire desidero. O violentia. In eum locum me proijce vnde me sustulisti. Tāta ergo erat eius insania adeoq̄ sensus ipsius infirmi quodam modo ꝛmores perueterat demon vt laqueo se forte suspēdisset si manus per quas hoc facere posset habuisset. Ad monachos itaq̄ vicinos pergit Eulogius ita dicens eis. Quid faciam q̄ elephantiosus iste penitus desperare me fecit. Dicunt ei. Quam ob causam. Respondit eis. quia dura sunt que mihi conatur imponere: ⁊ quid agam ignoro proijciaz ne eum. Sed aliter deo dexteras dedi de hoc satis vereor. Nō proijciam eum. Sed tot ac tanta iterum dierum ac noctium mala ferre non possum quid de ipso igitur a me fiat ignoro. Ad quem illi bis verbis loquūtur dum adhuc viuit ⁊ supereset magnus ille: sic enīz vocabatur Antbonius ascende ad eum egrumq̄ naui impositum in monasterium eius defer: expectans ibi donec speluncam suam egressus aduenias. Quē cum videris referes ista q̄ pateris: atq̄ ab eo consiliuz postulabis quicquid tibi super hoc direxerit faciesque eius monitionib⁹ acquiescens: sciēs a deo iuberi tibi quod ille p̄ceperit. Hoc igitur sermonib⁹ fratrum libēter instructus supradictum egrum blandis precibus superans littoralī nauicule imposuit sustulitq̄ ō ciuitate p noctē ⁊ ad discipulos sancti anthonij habitaculum duxit. Euenit autem vt altero die vesperinis horis supueniret illuc beat⁹ Antbonius referente mihi Eronio q̄ clamide ex pellibus facta indutus aduenerit. Solebat aūt veniens ad monasterium fratrum vocare ex ipsis Hacbariuz: eumq̄ bis ꝯbis interrogare. Uenerunt adhuc aliqui frēs. Et ille veniisse dicebat. De egypto inquit:

sunt an de bierosolyma. Hoc autē signuz ab bis iusserat dari vt quotiens aliqui non satis digni colloquio ipsius venirent aduenisse egyptij dicerētur quotiens autem sancti quidam ⁊ spirituales viderē turviri venisse de bierosolyma nunciarentur. Tunc ergo veniens iuxta consuetudinem suaz cum interrogaret vtrum bierosolymite illic fratres essent an egyptij respondit Macharius dicens: ex vtroq; illic isdem genere vidisse se. Cum autem dixisset ille, sanctus Antbonius: fac illis leticiaz ⁊ sumant cibuz ⁊ vna cum eis oratione completa iubebant discedere ac vero cuz bierosolymitas venisse didicisset per totam noctem cum ipsis sedens ea illis que saluti eoꝝ proficerent loquebatur. Memorata igitur nocte sedisse referebant: ⁊ eum vnumquemq; ad se de bis qui conuenerant euocasse. Cūq; a nullo quis illic eulogius vocaretur audisset: ipse in tenebris propria voce sua illum ter nomine vocauit: cui cum supradictus scholasticus non responderet putans q; alter aliquis Eulogius vocaretur. Dixit ei rursus. Te voco Eulogi qui ab Alexandria ciuitate venisti. Dixit ei Eulogius. Quid queso iubes. Et Antbonius quid inquit buc venisti. Respondit Eulogius dicēs. Qui tibi nomen meum reuelare dignatus est: ipse etiam ⁊ aduētus mei causaz prouidubio reuelauit. Tunc ille quare inquit veneris scio: sed ante omnes bos fratres vt omnes audiāt refer. Jussus igitur a magno Antbonio seruus xpi Eulogius retulit ante omnes. Jstū elepbantiosum in platea publica reperi prostratum cuius curā nullus dominum gerebat ⁊ promisi deo vt deseruirem egritudini eius: quomodo possem vt ego p illū: ⁊ ille per me saluaret. Ex quo aūt pariter sumus quindecim? annis ē sicut ⁊ vestre sanctitati credo omnia reuelata. Quia igit post plurimos annos: cum a me nibil mali pertulerit: varijs me procellis ac tēpestatibus verat ob qō ⁊ ego ipsum a me proicere cogitaui propterea ad sanctitatē tuam veni: ⁊ quid ex boc faciam digneris me tuis edocere cōsilijs ⁊ orationibus adiuuare. Pessimis enim morib? tot? fatigor ⁊ crucior. Cui bec tunc Antbonius seuera atq; iracunda voce rīdit. Tu illum a te proicis Eulogi. Sed ille eū non proicit qui eū a se factum esse cognoscit. Proicis eum meliorez te inueniet ⁊ elegit deus qui colligat destitutū. Cūq; pterritus ad bec Eulogius ꝓba tacuisset relicto rursus sanctus Antbonius Eulogio: cepit egrotum propriis sermonibus verberare ⁊ bec ad eū cū clamore maximo loqui. Elepbantiose seno ⁊ luto borride nec terra digne nec celo non definis iniuriam dei vociferari. Nescis qui ministrat tibi xps est. Quemadmodum ausus es contra christū talia loqui. Nam propter christum se iste seruitio tali ⁊ obsequijs subiugauit: quem ⁊ ipsum mordaci sermone laceratū reliquit: conuersisq; verbis ad alios fratres ad vnum quemq; ita vt ratio singulorum exigebat locut? rursus ad Eulogium ⁊ ad egrotum redit dicitq; eis.

Ne quis vestrum o filii quoq; se vertat neuter ab altero separetur: sed ad cellam vestram in qua p tantū tempus vixistis redite in pace omnem tristiciam deponentes. Jam nunc enim ad vos domin? deus mittet. Nam temptatio ista idcirco accidit vobis: quia ad finem vite ambo venistis etiam vterq; vestrum merebit coronari. Nibil ergo aliter feceritis ne forte vos angelus veniens in eo in quo dixi loco inuenire non possit vtriq; coronis fraudemini. Qui cum ad cellam suam velociter redeundo reintegrata pace venissent: intra quadraginta dies eulogius prior obijt ⁊ post aliquod triduum suprad?ctus defecit egrotus: animovebemēter incolumis. ¶ Cronius autē cum plurimuz temporis in tbebaicis fuisset locis: ad monasteria Alexandrina descēdit: euenitq; vt ad illum occurreret diem qui vnius quidem quadragesimus: alterius autem terti? celebratus tunc a fratribus dicebat. Cum igitur Cronius boc audisset obstupuit: sumptoq; euangelio sancto atq; in medio fratrum posito cum sacramento ipsis p ordinem cuncta exposuit dicens. Horum omniuz que commemoraui interpres ipse fuit sermonum: eo q; grece loqui sanctus Antbonius nesciebat. Ego autem vtranq; linguam noueram: atq; inter ipsos loquebar: illis quidez greco: isti autē egyptio ore respondens. ¶ Hoc quoq; Cronius ipse nobis referebat: q; ei sanctus Antbonius in illa ipsa nocte quam beatum Eulogium dimisit dixisset: q; p totum annum deprecatus fuisset: vt ostenderetur eidē p reuelationē loca peccatoꝝ atq; iustoruz. Et se vidisse dicebat procerum quendam vsq; ad nubes gigantem: tetri coloris extensas babentem ad celum manus: atq; infra pedes ipsius lacum ad speciem maris fusuz: vbi tanq; aues inquietas animas volantes vidit Antbonius. Et ille quidē que cunq; supra ipsius manus: caputq; volabant conseruabant. Quecunq; autē sub manibus ipsius reperte fuissent mergebantur in lacum. Vocem autez tunc talem sibi venisse referebat. Has omnes animas quas volantes vides: scias animas esse iustorum que in paradisi habitatione requiescunt. Ille autem anime alie ad inferna mittuntur: quod patiuntur quicunq; carnali obedierint voluptati: et quicunq; iracundiam retinentes reddere malis paria temptauerint. ¶ Referebant autem nobis taz Cronius q; sanctus Jerax: atq; alij plures vicini fratrum ista que dicam. Quidam senex dixit: quia si scit monacbus esse aliquez apud quem proficere possit: sed necessaria corporis cum labore habet: propterea non vadit ad eum bmōi monacbus non credit esse deum. Dixit quidam senex. Qui vult beremū habitare dz esse doctor non q̄ doctrina egeat ne detrimētum sustinere videatur.

¶ Quod infirmitas corporis profit anime claret ex bis.

Agnus quidā senex infirmanti discipulo suo dixit: ne cōtristeris fili ex infirmitate vel plaga corpis tui. Sūma enim religio est vt in infirmitate ēs gratias agat deo: sicut ferrū es p ignē emittis eruginē: sic vero aurū es per ignē pbatus a magnis ad maiora procedis. Ne anxieris ergo frater. Si enim te deꝰ vult in corpe torqueri: tu quis es qui eius voluntati resistas: aut moleste feras. Sustine ergo ⁊ roga deuz: ⁊ que ipse vult illa cōcedat. ¶ Quidā senex cū frequēter infirmaret corpore ⁊ lāgueret cōtigit vt vno anno nulla eum egritudo contigeret ⁊ propter illa flebat ⁊ graviter ferebat dicens. Reliquisti me domine ⁊ noluisti me presenti boc anno visitare.

¶ De timore dei.

Abbas Pimon requisit? a fratre quēadmodū aia resisteret ⁊ timere deū nō vult. Rīdit senex: aia quidē vult timere deū: sed necdū tps ē. Timor enim dīi magna perfectio ē. ¶ Quidaz frater a sene requisiuit dicēs. Quō timor dei venit in aiaz. Et ait senex. Si quis prius bumilitatē possederit vt nemīnē iudicet vel condēnet: vl largitor sit elemosynaꝝ vt nibil habeat tūc venit timor dei in aiaz. Dixit senex. Timor ⁊ bumilitas ⁊ egestas victualiū mane ant in te. ¶ Frater quidā interrogauit senē dicēs. Unde est abba cor meū durū: ⁊ nō timet deū: dixit ei senex. Puto si bomo teneat increpationē i corde suo possideat timorē dīi. Dixit ei frater. Quid ē increpatio. ait senex. Ut in oī re increpet bomo animā suā dicēdo ei. Memor esto qm̄ opz te deo occurrere. Dixit aūt ⁊ bic: quid ego volui cuz boie. Estimo aūt: q; si quis in bis permauet veniet ei timor dei.

¶ De penitentia.

Requisiuit quidā frater abbatē Pimeniū dicēs. Quid est penitentia: cui senex rīdit. Penitentia peccatoꝝ est vlterius non peccare. Hec enim vox ad bominem semper clamat vsq; ad vltimam respirationem: Hodie conuertimini ne vobis repentina mors tanq̄ fur superueniat. ¶ Abbas pimenius dixit cum gemitu. Omnes virtutes ingresse sunt in cellam meam preter vnam virtutē ⁊ ex ei? labore stat bomo. Interrogauerunt eum fratres q̄ est ista virtus abba Respondit senex vt semper seipsum reprebendat bomo.

¶ Quomodo per penitentiam vno die potest bomo reconciliari deo.

Uidam ex patribus de aliquo referebat ep̄o: eo q; audisset duos ex plebe sua viros nimie ipuritatis ⁊ adulteros. Rogauit ergo deū vt si ita esset agnosceret. Cum ergo post oblationē consecratā vnusquisq; ad cōmunionē accederet: per singulos facies intelligebat ⁊ animos: peccatoꝝ enim facies nigras ispiciebat vt carbones: ⁊ oculos sanguine repletos: alios vero vidit clara facie ⁊ vestibus albis indutos: cuz aūt corpus dīi suscepissent in quozundaz vultibus lumen: in quozundam vero flamma videbatur. Ut autem agnosceret de illis quozum crimen audierat cōmunionem illis pozrexit: ⁊ vidit vnum ex illis clara facie ⁊ bonorabili: albisq; vestibus circundatū: alteꝝ vero nigrum ⁊ borribili vultu. Et postq̄ diuini mysterij gratiam susceperunt: vnum lux quedam illustrauit: alterum aūt quasi flāma succendit. Orauit ergo eps deum de singulis que ei ostēsa fuerāt se edoceri. Astās aūt angelus dīi dixit ad eū. Oia que de istis audisti vera sunt. Sed ille vnus in sordibus suis adbuc permanet ⁊ in voluntate peccandi: ideo illum nigra facie ⁊ flamma succendi vidisti. Ille autem alter similis illi quidē erat sicut audieras: sed ideo illum clara facie illustrari vidisti: quia recordatus eoruz que prius fecerat, ⁊ abrenunciās illis malis operibus cum lacbrymis ⁊ gemitib? dei misericordiam postulabat: promittens vt si preterita illi fuissent dimissa peccata: viterius ad eadem non rediret: ⁊ ideo priozibus criminibus deletis: ad banc gratiam quam vidisti peruenit. Cum autem episcopus de gratia dei miraretur eo q̄ nō solum de tormentis tam turpis vite bominem liberū statuerit: sed ⁊ tanto bonore decorauerit. Respōdit angelus Bene miraris: bomo enim es. Nam dominus noster ac vester naturaliter bonus ⁊ humanꝰ est cessantibus a peccatis: ⁊ penitentibus in pfessione: quia non solum tormenta dimittit: sed ⁊ bonore efficit dignos. Sic enim deus dilexit bomies: vt vnigenitum suum daret pro peccatoribus ⁊ p ipsis ad mortem destinaret. Qui ergo cum inimici eiꝰ essent mori pro ipsis elegit: quanto magis miserē eoruz: cum illius proprij sint. Hoc ergo scias: quia nulla peccata bominuz dei bonitatem vincunt: si tāmmodo per penitentiam vnusquisq; que prius fecerat aboleuerit mala. Misericors est enim deus: ⁊ infirmitatem generis humani scit ⁊ passionum fortitudinem ⁊ dyaboli virtutem vel maliciam ⁊ cadētibus quidem bominibus in peccatum tanq̄ filijs indulgens: expectat' emendationem: penitentibus vero tanq̄ languidis cōpatitur ⁊ miseretur ⁊ morsoluens peccata eoruz iustorum illis etiam p̄mia tribuit. Audiens autem episcopus miratus est nimis: ⁊ glorificauit deum: manifestans omnib? que facta sunt.

¶ De eodem.

ABbas paul⁹ simplex babebat bāc gratiā: vt ingredientes in ecclesiā se nec aspiciēs. ex ipa facie eoꝝ vnius cuiusq; cogitationes siue male siue bone essent sentiret. Cum ergo aliqui venissent ad ecclesiaz vidit eos clara facie ⁊ leto aīo ingredi: ⁊ angelos eorum cuz gaudio pariter cū ipsis. Unū aūt vidit nigrū ⁊ nebulosum habentē corpus: ⁊ demones binc atq; inde trabentes eū ad se: missō freno in naribus eius: ⁊ angelū sanctū eius de longe sequentē tristē. Beatus ergo paulus: cepit flere amarissime: ⁊ pect⁹ suū tondere sedēs ante ecclesiā ꝓpter eū quē talē aspexerat. Oēs aūt alij senes videntes eū sic flentē: ceperunt rogare vt si q̄d in illis vidisset manifestaret: aut cū illis ingrederet in ꝯgregationē. Ille autez noluit ingredi: sed semp flebat ꝓpter eū quē sic viderat. Post paululū aūt cū absoluta cōgregatione discederent: iterū oīum vultus circūspiciebat si tales egrederent quales ingressi sunt. Et vidit illum quē ante viderat nigrū ⁊ nebulosum egressum clara facie: ⁊ candido corpe demones de lōge sequentes eū: sanctū aūt angelū eius ꝓpe eū bylarē: ⁊ gaudentē sup eū nimis. Tunc sanct⁹ paul⁹ exurgēs cuz gaudio vociferabat benedicēs deū ac dicēs. Quāta misericordia ⁊ benignitas dei: ⁊ quāta miseratio eius est. Et ascendēs in altiori loco voce magna docebat. Uenite ⁊ videte opa dei venite ⁊ videte. quē admodū oēs boues saluos vult fieri. ⁊ ad agnitōez veritatis venire. Uenite adoremus eū dicentes: q̄ tu solus potes peccata dimittere. Cū aūt cēs quenissent exposuit eis Paulus que vidisset anteq̄ ingrederent i ecclesiā: ⁊ que postea: ⁊ petebat illū frē quē sic viderat: vt ei manifestaret cogitationes ⁊ actus suos: vel quē admodū tantā cōmutationez illi de⁹ donasset. Ille vero ante oēs cepit referre dicens Ego homo sum peccator: ⁊ multis tpib⁹ semp fornicationi fui deditus. Ingressus aūt nunc in ecclesiaz dei audiui verba que locutus est dns ꝑ Esaiam ꝓphetā dicens. Oūdi estote: ⁊ tollite malicias de manibus vestris: ante conspectū oculoꝝ meoꝝ. Discite benefacere querite iudiciū. Et si fuerit peccata vestra vt coccinū: vt nix dealbabunt: si volueritis ⁊ audieritis. me bona terre comedetis. Ego enim fornicator compunctus in hoc sermone ꝓphete: ⁊ ingemiscens intra pectus meum dixi ad dnm. Dne tu es qui veniēti saluare peccatores. Dece rgo que nunc ꝑ ꝓphetam ꝓmisisti ope cōple in me indigno ⁊ peccatore. Ecce enim ammodo ꝓfiteor tibi ⁊ ꝓmitto ex toto corde: q̄ vlterius hoc malū non faciam: sed renuncio omni iniusticie: ⁊ ammodo tibi seruio in conscia munda. Ab hodie ergo domine ⁊ ab hac hora suscipe me penitētē ⁊ adorantē: ⁊ renūciātē oibus peccatis. Juraui ⁊ statui apud me seruare oēs iustificationes tuas. Sub hac sponsione egressus sum de ecclesia statuens apud me nihil de priorib⁹ peccatis vlteri⁹ facere. Quod cū audissēt oēs clamauerūt vna voce ad dnm dicētes. Quā magnificata sunt opa tua dne: oīa in sapientia fecisti.

videt nigrū et infernatū.

egredī sancta

¶ Quia ⁊ in ꝓposito penitentie si transeat homo tamen suscipiatur.

VEnit quidā frater ad abbatē Pimenion dicens: q̄ grauem tribulationem passus esset. Dixit ei senex. Fuge de loco illo quantum tribus diebus ⁊ tribus noctib⁹ ambulare potes: ⁊ fac annuz integrum ieiunans vsq; ad octem. Cui ille. Si mortuus fuero anteq̄ vnus annus transeat: quid de me fiet? Dixit abbas Pimenion. Confido in deum quia si tu cuz tali ꝓposito a me fueris egressus: vt hoc facias etiam si mor mortuus fueris cuz desiderio bono suscipitur penitentia tua apud deum. ¶ Quidā frater sedebat in cella sua in egypto: in magna humilitate ꝓcipuus: ⁊ habebat sororem in ciuitate meretricem: que multis animabus perditio fuerat. Frequenter autez insultabant senes fratri illi: nec potuerunt persuadere illi: vt veniret ad illam: quatenus per admonitionem eius posset peccatum q̄ per eam fiebat euincere: cum ergo venisset ad locū quidam ex notis eius videns eum: ꝓcessit ⁊ nunciauit illi dicens. Ecce frater tuus venit ad te. Illa autem ꝓ gaudio relictis amatoribus suis quibus ministrabat capite discooperto ad occurrendū fratri egressa est: dum ergo tentaret eum amplecti dixit ei. Soror mea carissima parce anime tue quoniam ꝓpter te multi pereunt ⁊ quemadmodu ꝓteris sufferre amara illa ⁊ eterna tormenta. Illa autem contremiscens dixit ad eum. Scis frater quia est mihi salus vel ammodo? cui ille. Si volueris est salus. Illa autem iactans se ad pedes fratris: petebat vt eam secum duceret in desertum. Cui frater. Uade cooperi caput tuum ⁊ sequere me: cui illa. Eamus: oportet me enim deformari inter homines nudo capite deambulantem q̄ in officinā peccati mei iterum ingredi. Dum vero pariter ambularent: monebat eam ad penitentiaz. Uidens autem quia quidam obuiarent sibi dixit ei. Quoniam nō omnes sciunt quod soror mea es: parum de via secede donec transeant. Et postea transgressis illis: vocauit eam ⁊ dixit. Eamus soror viam nostram. Illa autem non respondente: perquirens inuenit eam mortuam: ⁊ vestigia pedū eius sanguine plena. erat enim discalciata. Cum autez senibus renunciasset factum: contendebant inter se de salute eius. Manifestauit autem deus vni seni de ipsa. eo ꝙ nulla cura fuit illi in itinere de corporali vsu: sed vulnus ꝓprium neglexit: ⁊ suspirauit in tam grandi perditione: ideo ꝓ deuotione cordis eius suscepit de⁹ penitentiam eius.

a ꝑ pens. nō dus ꝙpleta mansiōs adesse ꝯspitur.

b

b meretrix penitentia in rhoata saluat⁹

¶ De impugnatione demonum.

QUidam frater requisiuit a sene dicēs. Cur abba a demonibus ipugnamur? Respondit senex. quoniam arma nostra abiecimus: id ē penitentiam humilitatem obedientiam ⁊ penuriam. ¶ Frater quidam abbatē Sisoyz requisiuit dicēs. Putas abba si modo persequitur nos dyabolus: sicut antiquos? Respondit. Magis modo homines nostre etatis persequitur: quia appropinquant genera penarum vbi ille cum legionibus suis angustiatur dum scit stagnum vbi in igne ⁊ sulphure arsurus erit ideo hominibus infestat: nec tamē infirmos quosq; dignatur appetere quos vbi voluerit cito subuertit: sed fortes magis ac magnos supplantare per diuersa precipitia aggreditur. ¶ Abbas Pimenius requisiuit abbatem Abraam Quē admoduz nos demones impugnant. Ait senex. Demones nobiscum non pugnant: quia voluntates eorum facimus: sed nostre nobis voluntates demones facti sunt ⁊ tribulant nos. Unde apostolus: caro concupiscit aduersus spiritum: spiritus autez aduersus carnem et non quecunq; vultis illa faciatis Nam vis scire cum quibus demones pugnauerūt cum abbate Moyse: ⁊ similibus eius: nos autez voluntates cordis nostri impugnant. ¶ Quidaz frater requisiuit abbatem Achillem. quemadmodum aduersum nos possunt demones? Respondit senex per voluntates nostras. Et adiecit dicēs. Ligna libani ditauerunt. q̄ grandia sumus ⁊ alta: ⁊ parussimo ferramento incidimur. Nihil ergo ei dem⁹ et nobis: ⁊ nos non poterit incidere. Uenerunt ergo homines ⁊ fecerunt in securi manubrium ex ipsis lignis. ⁊ ita inciderunt. Ligna ergo sunt anime securis dyabolus manubrium voluntas nostra est. Per malas ergo voluntates nostras incidimur.

3

¶ Qualiter homo in se mortificare vitia pōt.

QUidam frater requisiuit abbatē moysen dicens. Quomodo pōt se homo mortificare? Dixit ei senex. Nisi quis arbitratus fuerit se habere iam trienniuz in sepulchro: ad hunc sermonem peruenire non potest. ¶ Abbas Pimeni⁹ dixit. Ille monachus potest tanq̄ mortu⁹ huic seculo cē qui duas res horruerit: id est carnis sue requiem ⁊ vanam gloriam. Senex quidā dixit. Tūc erit monachus liber ab omnibus cum in opere tantum intentus est bono. quando eniz bona opera exercet: vemens dyabolus locū non inuenit ⁊ discedit. Si aūt malū opus exercet: veniēs frequenter: ⁊ inueniens ibi quod horruerit ille ē monachꝰ et tanq̄ semel moritur.

duo q̄ horruerit ille ē monachꝰ et tanq̄ semel moritur.

ter: ⁊ ipugnat eū ⁊ in deteriora subuertit. ¶ B. Antbonius monebat discipulum suum dicens. Horre ventrem tuuz ⁊ necessitates huius seculi ⁊ concupiscentiam malam. ⁊ bonorez tanq̄ absens de hoc seculo ⁊ requiem possidebis.

¶ De perseuerantia.

ABbas anthonius dixit. monach⁹ si paucis diebus laborat ⁊ iterū relaxatur ⁊ rursus laborat ⁊ ide negligit hic nihil agit: nec patientie perseuerantiā possidebit. ¶ Dixit senex. Quid est opus incipere artificium si non dicat perficere illud Nihil est ergo: quod incipitur ⁊ non perficitur.

¶ De labore sanctorum.

QUidam senex dixit vsq; tunc laboret homo vsquequo possideat ꝓm. Qui aūt semel illum adeptus fuerit iaz nō periclitatur. Permittitur tñ laborare: vt rememorans tribulationē laboris: vndiq̄ semetipsum custodiat: timens ne tantos labores amittat. Nam ⁊ filios israel: ideo deus per desertum quadraginta annis circunduxit: vt rememorantes vie tribulationem nollent redire retrorsum. ¶ Quidam frater requisiuit senem. Quemadmodum laborant postulantes de remissione peccatorum. Respondit senex. Anteq̄ perueniat in eos gratia que operetur ꝓ labore ipsorum: ipsi pallidi ⁊ in labore sunt super quos vero ex ꝓiori patientia iam gratia christi peruenit isti floreut ⁊ exultāt anime eorum ⁊ facies eorum clara est sicut sol: cum nubes non habet ⁊ lucet. Quando vo sol nube coopertur pallescit sic ⁊ aīa q̄n passiones eam ⁊ tentationes obscurant. Que autem per gratiam dei mūdata est: ita fulget sicut scriptum est. Magna est gloria eius in salutari tuo. Item dixit. Quanuis laborent hic sancti viri: tamen ⁊ aliquem requiem possident quoniam liberi sunt a cogitationibus huius mundi. ¶ Quidam frater requisiuit a sene dicens. Quemadmodū nunc laborātes in conuersationib⁹ viri: non accipiunt gratiam sicut antiqui. Ait ei senex. Tunc erat charitas ⁊ vnusquisq; proximū suuz sursum trahebat: nunc vo postq̄ charitas refriguit singuli proximos suos in inferiora deducunt: ⁊ ideo gratiam dei non merentur.

gre mūr nō acci pimg grāz sunt antiqui.

¶ De exhortatione doctrine.

INterroganti cuidaz abbatē Pimenionez de duritia cordis. Rñdit senex dicēs. ¶ Natura aque mollis ē ⁊ lapidis dura. Si aūt frequēter aqua stillat super lapidē stillando pforat illū. Sic ⁊

verbum dei dulce ⁊ molle est: nostrū aūt cor durū: homo ergo audiens frequenter aut meditans verbum dei dat locum timori dei ingredi in eum.

¶De curiositate vitanda.

Senex quidam dixit. Non oportet monachum requirere qualiter sit ille aut quemadmodum ille: quia per interrogationem abstrahit ab oratione in detractiones ⁊ verbositates. Unde nihil melius ē q̄ tacere. Frater quidam requisiuit a sene dicens. Sive nerit frater aliquis sermones mihi deforis inferēs alienos iubes vt dicam illi quatenus mihi illos nō afferat. Ait senex. Nihil dicas: quia nec nos potuimus obseruare: Laudandum est ergo ne forte dicentes proximo: hoc ne facias: nos idē vel peiora postea faciamus. Cui frater. Quid ergo oportet facere. Et senex. Si voluerimus inquit tacere exēplus solum sufficit proximo.

¶De contentione vitanda.

Uidam senex dixit. Si quis tecus aut de scripturis aut de qua cunq̄ causa locutus fuerit: ne cōtendas cum eo: sed siquidem benedicit consenti ei. Si vero male dic, illi. Tu scis quomodo loquaris. Ait apostolus. Nolt contendere verbis. Hec obseruans ⁊ humilitatem possidebis: ⁊ odium vitabis. Nam si perfistas contendens ⁊ vis defendere sermonem tuū: nascitur inde scandalum. Frequenter ergo duz laudas alterum: fit etiam ex iustificatione contentio. De quacunq̄ autem re si grauiter contenderis nō paruam noxietatem senties ⁊ nullomodo requiem possidebis. Magis stude silentium: ⁊ de nullo esse sollicitus. Attende meditatiōi tue: cum timore dei exurgens tam mane q̄ vespere: ⁊ impetum inimicorum non timebis.

¶De silentio.

Beatus Anthonius discipulo suo solebat dicere. Si affectaueris silentium: ne arbitreris te exercere virtutem ſ̄ indignum te proloqui, cōfitere.

¶Cum quidam frater abbati Sysoy dixisset: volo animā meam saluare: rñdit. Qua rōne possumus aīam nostrā saluare: cum lingua nostra aperto ostio sepe proficiat.

¶Quidā frater interrogauit senē dicens. Usque quo obseruā dū est filētiū pat. Rñdit senex. Usque quo interrogaueris in omni eniz loco si tacitus fueris: requiem possidebis. Dixit senex. Peregrinatio est tacere. Dixit quidā senex. Peregrinatio que p̄pter deum fit bona est: si habuerit ⁊ silentium: nam fiducia non est iam peregrinatio.

¶Abbas Arsenius solebat dicere. Peregrinus monachus in aliena terra nullius cause mediator accedat ⁊ quietez poterit adipisci.

¶Abbas ampo dicebat. Sicut apis quocūq̄ vadit mel operatur: ita ⁊ monachus quocunq̄ pergit si p̄pter opus dei perrexerit: dulcedinem bonorum actuum potest afferre.

¶De fugiendo clericatus honorem.

Abbas theodorus dū eēt in scribi dyaconus ordinar' nullatenus ymanere acq̄escebat: ſ̄ multis locis fugiebat. Et iterū senes reducebāt eū dicentes. Ne derelinquas locū tuuz. Quib' ille ait. Permittite me deprecari deū si me iubet mini strare i loco meo. Et orauit sic: dñe si volūtas tua ē vt in ordinatione mea p̄sistam: ostēde mihi. Et ostēsa est illi colūna ignea a terra vsque ad celum ptingens: ⁊ vox ad eū. Theodore: si potes fieri sicut columna ista: vade ⁊ ministra. Sufficit q̄ leuitis ⁊ sacerdotibus p̄ moysen dictum est vt mundo corde ⁊ corpore: innoxijs manibus ⁊ vestimento mūdissimo p̄ filijs israel offerrent sacrificia, quod ille audiens vltra nullatenus acquieuit. Sed cuz venisset in ecclesiā deprecabant eum: vt si nō ministraret vel calicem teneret. Qui nō acquieuit dicens. Si mihi debac re amplius verbum feceritis discedo hinc ⁊ fit eum dimiserunt.

¶Abbas Isaac audiens q̄ p̄sbyterum eum patres volebant facere in scitbi fugit in egyptum. Et ingressus in agrū latuit inter berbas Contigit aūt vt patres qui sequebant euz in eodē agro requiescerent q̄ iam nox erat: ⁊ dimiserūt asinum vt pasceretur. Ille aūt peruenit pascēdo ad locū vbi latebat abbas Isaac. Et mane facto querētes asinū inuenerunt ⁊ senē: ⁊ mirati sunt. Cū autē vellent eū ligare dicit eis. Jam nō fugio: q̄ scio ex iussione dei esse: ⁊ quocunq̄ fugero ad hoc p̄uenturus sum.

¶Abbas motoys venit aliq̄n de loco qui vocat' ragita: in p̄tibus gebilonis. Erat aūt cuz eo ēt discipulus eius. Uidēs aūt illuz ēp̄s illius loci tenens eū inuitum p̄sbyterū fecit. Et dū pariter comederent dicit ei ep̄s. Indulge mihi abba. Scio eniz q̄ hunc bonorē nolebas: sed ego a te b̄ndici desiderans hoc facere p̄sumpsi: cui senex p̄ humilitate ait Et mea, cogitatio parū volebat sed in hoc laborat: q̄ diuidi habeo a fratre qui mecum est: ⁊ solus non sufficio oīones meas ip̄lere. Dixitq̄ ei ep̄s. Si scis eū dignū ordiabo ⁊ ego illū. Rñdit abbas motoys Siquidē dignus sit nescio: vnum tñ scio q̄ meliorē me. Ordinauit aūt ⁊ illum. Uterq̄ tñ ita permanserunt vsq̄ ad finem suum vt ad altare q̄tuz ad oblationē sacrandā nunq̄ accederent. Unde dicebat se

tam bi q̄ illi remanserunt.

¶Interrogauit frater abbatē Sisoyuz dicēs. Dimissa est mihi hereditas a parentibus meis: quid faciaz de illa? Respondit senex. Si dixero da illam in ecclesiam clericis illi nex. Confido in deum meum: quia non habeo grāde iudiciū p̄pter ordinationē banc: q̄ oblationem offerre non p̄sumpsi: nā ordinatio illoz est: qui sine culpa sūt iusti ⁊ imaculati: ego aūt me bñ cognosco.

¶De heremo ⁊ quare fugerunt in solitudinem.

Abbas arsenius ab abbate Marco requisitus est aliquā cur fugeret homines. At ille respondit. Scit de' q̄ diligo homines sed cū deo pariter ⁊ hominibus esse non possum. Superne enim multitudines ac virtutes vnius sunt voluntatis: homines vero ⁊ multas habent volūtates ⁊ varias: ⁊ ob hoc deū relinquere ⁊ cum hoibus esse non possuz.

¶Quidā fratres dum linum ex thebaida pergerent cōparare dixerunt per occasionem beatū Arsenium videamus. Quod cum daniel discipulus eius ei nunciasset precepit vt pro qua causa illic aduenissent de alexandria ab eis inquireret. Cum ergo nunciasset q̄ p̄pter linum pergerent comparandu respōdit Arsenius. Ergo faciem meam non videbunt: q̄ nō p̄pter me sed p̄pter suum opus aduenerūt. Uade ita q̄ ⁊ susceptis eis fac obsequium: ⁊ dimitte eos dicens. Quia senex non pōt vobis occurrere.

¶Abbas Bisarion dum deambularet cum discipulo suo per heremum venerunt ad quandam speluncaz. Et ingressi ibi inuenerunt fratrem sedentem ⁊ funiculum operantem: qui nec̄ respexit in eos: nec̄ salutauit eos nec̄ aliq̄d locutus est eis. Dixit ergo abbas bisarion ad discipulum suum. Eamus hinc: q̄ non vult hic senex loqui nobiscum. Et profecti sunt ad Jobanuem abbatem. Cum autem reuerterentur venerunt ad eandem speluncam: ⁊ dixit abbas bisarion. Ingrediamur iterum ad hunc fratrē si forte vel modo p̄suadeat illi deus vt loquat' nobiscū. Et cum ingressi fuissent inuenerunt eum mortuuz. Et dixit discipulo suo. Veni frater cōponamus illum q̄ p̄pter eum deus huc trāsmisit nos. Cū autē sepelirent eum inuenerunt quia mulier esset: ⁊ admirati sunt ⁊ dixerunt. Quia magna misericordia dñi est q̄ ⁊ mulieres colluctantur ⁊ vincunt demonia. Et glorificantes deum qui est p̄tector oīum ad p̄pria redierunt narrantes que viderant.

¶Qne sit obseruantia heremite.

Abbas Moyses ad solitarios solebat proferre sermonez dicēs. Quatuor sunt principalia obseruātie: id est tacendi: seruandi mandata dei: humiliandi semetip̄sum: ⁊ angustia paupertatis. tres aūt bas virtutes hō difficile possidet vt semper lugeat: ⁊ semper suorum memor sit peccatoz: ⁊ omni hora ponat sibi p̄ oculis mortem. beatus Anthonius solebat dicere. Patres antiq̄ egressi sunt in desertū: ⁊ ipsi sani effecti: facti sunt medici: ⁊ reuersi alios sanauerunt: ex nobis autem si quem egredi cōtigerit in desertum anteq̄ ipsi sanemur: curaz aliis adhibemus ⁊ reuertitur ad nos infirmitas nostra ⁊ fiunt vltima nostra peiora p̄oribus: propter quod dicitur nobis. O medice p̄ius tibi curam impende.

¶Qui sunt similes vnius meriti fratres.

Quidā frater interrogauit p̄mentionē abbatē dicēs qui sunt vni' meriti fratres. Rñdit senex. Si fuerint tres simul vnus quidē in oi verbo vel ope quiescens alter aūt infirmās ⁊ gras agēs terti' vero cū mūda ꝯscia illis obsequiū faciēs bi tres vnius meriti sūt.

¶Dixit senex. Iniuriare aut mētiri aut p̄iurare alienū a ꝯpo est. Per bas quattuor res aīa maculat': id est si amicicia quis cū potentib' habuerit cōcupiscentias carnales studēs, vel si de p̄timo suo detractauerit: aut si p̄ ciuitatē ambulans oculos suos nō custodierit. ⁊ si quācunq̄ noticiam cuz muliere habuerit.

¶Beatus Arsenius referebat q̄ cū in p̄pria cella resideret vocē sibi audierat dicentē vt egrederet foras p̄pter opa manuū cōtēplanda. Et egressus vidit boiem quēdā aquā de puteo haurientē atq̄ in vas p̄foratū mittētē ⁊ aqua egrediens refundebat' in puteū. Et iterū pax p̄gressus vidit etbiopē ex lignis a se cōcisis sarcinā facientē quā cū tētasset: ⁊ ip̄o tabilē sensisset: alia iterū ligna sup ea p̄gessit filiterq̄ tētās cū nec mouere potuisset: tū alia adde' ligna nō destitit Et iterū p̄gressus Arsenius vidit asi portā ciuitat' duos iuuenes sedētes in equis qui lignū trāsuersum portantes ingredi nō poterāt ciuitatē. Lignum enī q̄ ab eis portabat' nō eos p̄mittebat intrare: nec sequi vel humiliare alteri alter nō sinebat ⁊ ita foris ciuitatē vterq̄ remāserunt. Ille vo q̄ hoc sancto arsenio in spiritu ostēdebat dixit ei. Hūc quē prius vidisti aquam de puteo hauriret: ⁊ de vase p̄foato rursuz in puteū fūderet: similitudo ē hominis faciētis elemosynā q̄ bonū opus imitat' efficere: sed q̄ in alijs op̄ibus sepe cōmittit iniquitatē p̄pter hec mala illud parum boni se coinquinās pdit. Illū aūt quē vidisti ligna ꝯcidere ⁊ grauē sarcinā addidisse facere q̄ grauiorez: homo est in peccatis plurimis constitutus qui post penitentiaz aliud sup peccatis suis onus augmentat. Hos vero quos transuerso ligno renitente ciuitatē non posse ingredi cōspexisti: isti sunt qui iugum miserabile videntur ferre superbie: ⁊ alter alterī se humiliare noluerūt vt p̄ hoc emendati viā x̄pi humilem sequerentur: atq̄ ideo extra regnum dei

tam bi q̄ illi remanserunt ¶ Interrogauit frater abbatē Sisoium dicēs. Dimissa est mihi hereditas a parentibus meis. quid faciam de illa. Respōdit senex. Si dixero. da illam in ecclesiam clericis illi epulantur ex ipsa. Si dixero da illā consanguineis tuis: nullam habebis mercedem. Si ergo vis iplere mandatum diuinum da hanc pauperibus t ege nis: t perfectus eris.

¶ Temporalis profectus derelinquendus est propter amorem charitatis.

ABbas Sisoys dixit. Cum fuissez aliquando i mercato: t sportellas meas fratri venderem. videns q̄ iracundia approximabat mihi: dimisi vascula mea fugiens. ¶ Dixit abbas Johannes. Ascenderam aliquando perviā beremi in Scithia: texens plectam. t audiui camellarium loquētem sermones varios. Et ne forte irascerer: dimisi plectam meaz t fugi. ¶ Interrogauit frater abbatem pimenionem dicens. Quid est quod dominus dixit maiorem charitatem nemo habet q̄ vt animā suaz ponat quis p amicis suis quomodo hoc facit Respondit senex. Si quis audit verbum malum a proximo suo: t dum possit similia respōdere pugnat tamen in cord. suo portare laborem vim sibi facit ne respondeat malum vt contristet illum: iste talis animam suam ponit p amico suo. ¶ Abbas macharius dixit. Si reminiscimur malorum que ab hominibus patimur. perdimus memorie virtutem. Jtez dixit. si autem recolimus malorum que nobis a demonibus mittuntur: sine perturbatione erim⁹ scientes q̄ ab initio bona deus creauit: dyabolus vero mala superseminauit. En sunt perditiones innumere. Et addidit dicens. culpa est monachi: si Iesus a fratribus primus in charitate purgato corde non occurrit. Nam sunamitis nō meruisset recipere Helyseum ppbetā in domum suam nisi q̄ cū nullo alio habuit causam. Sunamitis enīz in persona est anime. Helyseus vero in persona spiritus sancti figurata: quia niſi pura fit anima: non meretur suscipere spiritum dei. Jta ira inueterata excecat oculos cordis: t animam excludit ab oratione.

Quid lamentatio vel paupertas que fit ppter deum operetur.

SAnctum Antbonium requisiuit frater dicēs. Quid faciam p peccatis meis. Respondit. Qui vult liberari a peccatio fletu t planctu liberabit ab eis: t qui vult edificari in virtutibus per fletum lachrymarum edificat Ipsa laudatio psalmorū plāctus est. Memento exēplū Ezechie regis inde: ficut scriptū est p esayā ppbetā: q̄ flēdo nō solū sanitatē recepit: sed ēt p. xv. ānos augmētū vite promeruit: t supueniētis hostis exercitū videlz centuz t octogintaquinq̄ milia: p lachrymarū ei⁹ rigationē virtus dūi in mortē pstrauit. Sāctus petr⁹ apostolus flendo recepit q̄ in xp̄m negādo cōmiserat Maria cū lachrymis rigauit pedes domini meruit audire optimam partem elegisse. Ipse est timor sanctus pmanens in seculum seculi. ¶ Beat⁹ macharius dixit. In veritate si facta est monacho despectio quasi laus paupertas sicut diuitie: inopia sicut epule: nunq̄ morītur. Impossibile est bene credentem t pie colentem deum cadere in passionem immundam t in errorem demonum.

¶ In hac vita homo requiem inuenire non pōt.

ABbatē sisoyū requisiuit frater post q̄ tū ps̄ds homo a se abscindere passiones. Respōdit Scriptū est in euangelio: quia peccatores de⁹ nō audit: z qui cultor dei est t voluntatē facit. Jdeo cū venerit ipugnatio abscinde illā: q̄ fragilis est aia. Ante armetur q̄ a peccatis inquinet. ¶ Abbatē pimenionē. iterrogauit frater. Quid faciā q̄ conturbant me cogitationes sedentē in cella? Rīdit. Neminē despicias: nullum dijudices: de nullo male loquaris t deus dabit tibi requiem: t statuet sessionē tuā fine cōturbatiōe Custodiā eñ senio: ū: t quietē ipsoz cōsidera Sedulare in diuinis officijs: t scias horas canonicas die ac nocte. Timor dñi nō discedat a corde tuo: t non glorieris. neq̄ te estimes cū iustis: t ex oi virtute tua custodi: vt nō facias ppriā voluntatē. ¶ Jdē dixit sicut ad succensam ollā musce nō appropinquant: si vero tepida fuerit incidunt in eā: t faciunt vermes: ita t monachum succēsum igne diuini spiritus demones fugiūt tepidū vero illudunt t insequuntur.

¶ Unde vitia oriuntur.

SAnctum Antbonium requisiuit frater Quō deus repromittit bōa aie per assiduitatem scripturarū: t non vult anima in bonis permanere: sed declinat ad transitoria caduca t immunda? Respondit ad hoc iūgitur quod psalmista ait. Jniquitatem si conspexi in corde meo non exaudiet deus. Jgnoras q̄ cum vēter plenus fuerit esca: statim ebuliūt magna vitia: que saluator noster p euangeliū prędixit. Non coinquinat quod in os intrat aiam bois: sed de corde exeūt que in interitum demergunt boiem. Unde q̄d dixerit primum. Cogitationes male homicidia: adulteria fornicationes: furta: falsa testimonia: t blasphemie. Quia nec dum gustauit dulcedinem celestiuz vt ex toto corde exquirat deum: ideo ad immunda reuertitur. Quis poterit recte dicere: vt iumentuz factus sum apud te t ego semper tecum.

¶ Qualiter virtutes obtinere oportet.

VEndam senez requisiuit frater dicens. Doce me pater t dixit ei vade arma tibijpse vim facere. Euagina gladiuz tuum: t exi in bellum. Dixit ei frater. Non me permittunt cogitatiões. Rīdit senex. Scriptuz est. Jnuoca me in die tribulationis tue: eripiam te t glorificabis me. Jnuoca ergo deum t eripiet te. ¶ Perrexerunt duo fratres ad vnum senem sanctum in scithia sedentē singularē. dixitq̄ vnus ex illis. Abba omne vetus t nouuz testm̄ memoriter dicit. Dicit ei senex. Impleti aerem verbis. Et alter dixit. Ego vetus t nouum testm̄ totum scripsi t penes me habeo. Et huic respondit: t tu ipleti fenestras tuas cartis. An ignoratis que deus dixit. Regnū dei nō est in sermone: sed in virtute. Et iterum. Non auditores legis iusti sunt apud deū: sed factores legis iustificabuntur. Jnquirebant ergo ab eo viam salutis. Ille aūt dixit eis. Jnitiū sapiē tie timor dñi: t humilitas cū patientia. Omnibus bis insertis vel bis vtentibus pauca sufficiunt.

¶ Quomodo in cenobijs viuendum sit.

UNum quidā adolescens frater abbatē agathonē requireret dicēs volo pmanere cū fratribus. Dic mihi quō habitē cum ipsis. Respondit ei senex. Observa pre oibus hoc vt qualis primo die ingredieris apud ipsos talis reliquum peragas tēpus: t cum quiete adimplebis peregrinationem tuam. Custodi enim nequādo fiduciam loquendi assumas dicēte apostolo. Nemo militans christo implicat se negocijs secularibus. ¶ Item dixit Agathon. Si habitas cū primo isto sicut columna lapidea: que si iniuriatur non irascit si glorificatur non extollitur. ¶ Abbas Pimenius ad abbatē Nesterionē sedentē in cenobio requisiuit dicens Unde adeptus es hanc virtutem frater: vt quotienscūq̄ tribulatio contingit in cenobio: neq̄ loquaris: neq̄ mediator accedas? Et cum nollet dicere: postea compulsus a sene dixit. Jndulge mihi abba: q̄ in principio q̄ ingressus suz dixi cogitatiōi mee. Ecce tu t hic asinus vnus estis. Sicut eñ hic asinus vapulat t non loquit iniuriat⁹ t nihil rīdet: ita ergo esto t tu: nam sic dicit t psalmista. Ut iumētum factus sum apud te: t ego semp tecū. ¶ Cum aliq̄n genus mazicoz in scithia supueniēs: multos ex patribus occidisset abbas Pimenius vna cum alio patre seniore nomine Anub t cum alijs quinq̄ patribus fugiens inde venit in locum qui dicitur theremithi: t inuenerunt ibi templum antiquū desertum t manserunt in eo bi septez pariter donec cognoscerent vbi vnusquisq̄ in egypto mansur⁹ esset: decreuerunt autem inter se dicentes. Septimana hac vnusquisq̄ requiescat apud se: t alter ad alterum non loquatur. Cum autem id facerent erat in tēplo illo statua cuiusdaz idoli. Abbas vero Anub exurgens mane lapidabat eam in facie t vespereve niens dicebat ad eam: peccaui: indulge mihi: t sic fecit per totam ebdomadam: die autem sabbati cū venissent pariter dixit ei abbas pimen⁹. Quid vos + luisti hoc tota ebdomada faceret homo fidelis diceres idolo idulge mihi. Dixit ei senex Anub. Hoc ego propter vos feci. Dicite mihi: nunquid q̄ñ hoc idolum lapidabam: locutum est aut irarum: aut q̄ñ indulgentiam petebam: nunquid exaltauit se aut gloriatum est. Cui abbas Pymenius respōdit. Nō vtiq̄. Tunc dixit senex. Ecce fratres septez sumus si vultis ergo pariter manere: vt lucrum aie faciamus sit idolum nobis istud in exemplu: ne quādo iniuriatus aliquis iracatur ne q̄ñ ab eo venia petit glorietur aut extollatur. Si aūt ita nō vultis: vnusquisq̄ vadat quo vult. At illi pficientes se in terrā spoponderunt se ita facturos t sic permanserunt p multos annos cum magna humilitate t abstinētia vnum ex ipsis facientes dispensatorem. Et erat eis pfectio t vnū desideriuz: t quicq̄d positus esset in mensa hoc reficiebantur: nullo dicente affer nobis illud aut istud nolo comedere. Quattuor siquidem horas dormiebant in nocte: t quattuor psallebant t quattuor operabantur. In die vero per intervalla horarum officijs diuinis insistebant operantes t legentes t findentes folia palmarum vsq̄ ad horam nonam. Post hoc vero victum sibi parabāt colligentes quasdam herbas terre.

¶ Que sit observantia spiritualis discipline.

VIdam frater requisiuit sanctum Serapionem abbatem habentem sub regimine suo decem milia monachorum dicens Alij fratres de cenobio elegerunt me vt ego illis precipiam: ostendis mihi quomodo iubes: respondit Serapiō. Dorum est meum fortasse imperium. Nā dñs noster iesus xp̄s per euangeliū suum instruit dicens. Si diligitis me: mandata mea seruate. Et cum discipuli de primatu iter se disceptarent quis esset senior: ait ad eos. Si quis voluerit inter vos maior fieri: erit vester minister: t quicunq̄ voluerit in vobis prior esse erit omnium seruus. Petrus apostolus in epistola sua monet pastores: pascite qui in vobis ē gregē dei: nec cōpulsione sed voluntarie sm deū: nec in turpe lucrū: sed forma estote gregis vt cū appuerit princeps pastor pcipiatis imarcessibilē eterne glorie coronam. Jta facito prius quod precipis vt nō tantum illis precepta sed formulaz prebeas: vt tua imitentur exempla. Ne sis mercennarius: si pastor ouium: q̄ saluator noster beatum dixit quē pstituit sup familiā suā: vt det illis cibū in tempore. ¶ Interrogauit abbas moyses abbatem filuanū dicēs

Dōt homo p singulos dies apprehendere pcessationis initiū. ℜRndit opz eīm apprehēdere vnūquēq; aliud ex oībus. Surgēs mane sumat initium sapiētie in oī virtute t in oī mādato dei in magna patiētia t longanimitate t charitate dei: cū būilitate aīe t corpis i multa sustētatōe t cōmemoratōe celle in oratōne t deprecatōe cū gemitu cū puritate cordis t oculoz t custodia lingue ac sermonū in abrenunciatione rerū materialiū: desideriozq; carnis cruciationē habēres in certamine: in cōtinētia spiritali t agone pugne: in pnīa t luctu: in simplicitate anime t taciturnitate: in ieuniis t vigiliis nocturnis: in opatione manuum ām qō dicit apostolus Paulus, Operātes manib⁹ vestris in fame t siti: in frigore t nuditate: in laboribꝫ t angustiis t psecutionib⁹: in foueis t spelūcis t cauernis esto factor: vbi t nō auditor tantū operans talētum: indutus babēs vestē nuptialē: firmatus supra firmā petrā, Elemosyna t fides non te derelinquant. Cogitans esto omni die mortē vicinā eē t quasi iā clausus in monumento nibil de boc seculo cures: q; sollicitudo seculi t cupiditas diuitiaꝝ be sunt spine quas dīs cauere dixit in euangelio q̄ bonum semē suffocāt. Jnedia escaꝝ humilitas t luctus non recedant a te: q; dom⁹ dissipat ossa hominū sibi placētiū. Timor omni bona pmaneat in te sicut scriptū est: ppter timorē tuū oīa in vtero concepimus t doluim⁹ t peperimus spiritū salutis. Hec ergo t si qua alia virtus inest bis pspice: t ne te mēsures cū magnis: aut iustus te existimes: sed te crede inferiorē esse totius creature: ideſt vilioꝛem quouis boie peccatore. Qui se existimat aliquid esse cum nibil sit: ipse sē seducit. Nō dīudices proximum neq; despicias alienum delinquentem: sed tua plange peccata: t de nullius hominis actu sollicitus sis. Esto mansuetus spiritu: t non iracundus nibil in corde tuo: neq; odium neq; contra inimicum aliquid fine causa babeas neq; despicias eum in tribulatione eius neq; reddas malum pro malo: sed esto pacificus cum omnibus boc est viuculum perfectionis. Non te credas malum facieti: neq; congaudeas ei qui fecit proximo suo malum. Non detrabas alio: q; deus iudex t testis est in omnibus. Ne oderis aliquē ppter pctā eius: q; scriptum est. Nolite iudicare vt nō iudicemini. Dum alium arguis vide ne peiora cōmittas non despicias peccantē: sed ora pro illo: vt deus illi det conuersionem ad penitētiam: t si audieris de aliquo q̄ agat iniqua: responde dicens. Nunquid ego bonus sum iudex: homo suꝫ peccator mortuus sub peccatis meis. Mortuus enim cām non bꝫ curare pro aliquo. Qui bec omnia procurat t cogitat operarius est omnis iusticie. Dū de xpō redēptore nostro propbeta denunciet dicēs. Ego aūt sum vermis t non bō. Et alius ppbeta Abacbuc dicit. Lapis de pariete clamauit t scarabe⁹ de ligno loquit nos vero dum in multis extollimur: in multis supplantamur. Qui vero bec custodit viuit sub gratia t virtute domini nostri iesu christi.

¶ De meditationibus duodecim anacboretarum.

Nacboretē aliqñ sapientes sancti t spiritales duodecim numero ꝓgregati in idipm expetierūt a semetipsis dicere vnūquēq; q̄ emēdauerit in cella sua: t quā meditationē meditat⁹ sit spiritaliter. Et dixit prim⁹ q̄ t senior eorum. Ego frēs ex quo cepi quiescere totum crucifixi meipm bis q̄ extrinsecus sunt actionib⁹: reminiscēs quod scriptū est. Dirūpamus vincula eoꝝ t pjiciamus a nobis iugꝫ ipsoꝝ. Et velut murū faciēs inter animaꝫ t corpales act⁹ dixi in mēte mea. Quēadmodū is q̄ intra murū est stantē foris nō videt sic nec tuvelis exteriores act⁹ aspicere: sed teipsum intuere sustinēs quotidie spez dei. Sic aūt habeto malignas cogitatiōes aut mas concupiscētias: sicut serpentis t scorpionū pestem. Si quando aūt eas in corde meo nasci sensero attendens illas cum comminatione t ira arefacio eas: nec vnq̄ cesso irascens corpori t menti mee neq̄ prauū faciat. ¶ Secūdus ait. Ego dixi ex quo renunciaui terre bodie renatus es: bodie cepisti seruire deo: bodie bic ibabitare cepisti: sic esto quotidie peregrinus t crastino liberandus boc mibi quotidie consulebam. ¶ Alter dixit. Ego diluculo ascendo ad deum meum t adorans illum, iactans me in facie meam confitēdo culpas meas: t sic descendens adoro angelos dei: rogans illos supplicare deo pro me t oēm creaturam. Et cū ista adimpleuero vado ad abyssum: t quid iudei faciunt bierosolymis: euntes concidentes se t lachrymātes ac lugentes casum patruꝫ suorum. Jboc ergo circuens t expectans propria membra tormētis subdita t cū ploꝛantib⁹ ploro. ¶ Quartus ait, ego sic suꝫ acsi in monte oliuarum sedeam cū dño t discipulis eius. Et dixit mibi ex quo nullum agnoscas ām carnē sz cum bis esto semp celestis conuersationis imitator sicut bona Maria ad pedes Jesu sedens t verba eius audiēs. Efficiamini sancti t perfecti sicut pater vester qui in celis est. Et discite a me q; mitis suꝫ t bumilis corde. ¶ Quintus ait. Ego angelos aspicio ascendētes t descendētes advocationē animarum t semper finem meum operioꝛ dicēs. Paratum cor meum deus paratum cor meum. ¶ Dixit sextus: ego per dies singulos statui verba mea audiri a domino putans mibi dici laborate propter me: t ego quiescere faciam vos. Adbuc modicum decertate t videbitis salutare meum t gloriā meā. Si diligitis me si filij mei estis ad patrem rogantes reuertimini si fratres mei estis erubescite pro me quēadmodum propter vos multa ppessus sum. Si oues mee estis dominicam passionē sequimini.

¶ Septimus ait. Ego ista assidue meditor t sine intermissiōe colloco mibi: fidē: spē t charitatē: vt spe quidē gaudeam: dilectione ꝺo neminē aliquādo cōtristē: t fide corroborez. ¶ Octauus ait. Ego volātē dyabolū inspicio q̄rentē quē deuoret t vbicunq; ierit inspicio illū interioribus oculis meis: t dominū meū aduersus illū interpello: vt sine effectu maneat: t in nullo ꝺualeat maxime in timētibus deū. ¶ Nonus ait. Ego quotidie ecclesiā intellectualiū virtutum expecto: t dominū gloriē in medio earuꝫ video sup omnes splēdētē. Quando autē abscedaꝫ ab eo ascendo in celum expectans admirādas pulcbitudines angelorum: t quos emitunt bymnos incessabiliter deo t dulces eorum cantilenas differoꝛq; sonis ac vocibus t suauitate: vt libeat reminisci quod scriptum est. Celi enarrant gloriam dei: t opa manuum eius annūciat firmamētū: t omnia que sup terram sunt sicut cinerē t stercora opinor. ¶ Decimus ait. Ego angelum meuꝫ assistentē mibi iuxta me expecto t custodio memetipsum quod scriptū est reminiscēs, puidebam dīm in cōspectu meo semp quoniam a dextris est mibi ne commouear. Timeo igit⁹ eū vt custodientē vias meas t quotidie ascēdētē ad deū t insinuantē act⁹ meos t verba. ¶ Undecim⁹ ait. Ego pſonā infundēs virtutibus veluti si abstinētie castitati, benignitati dilectioni in meipsuꝫ fleti: t circūdās mibi illas tubicinē q̄ iero dico mibi ipsi vbi sunt sequaces tue: ne pusillanimis sis ne deficias babens iuxta te eas semp. Quecūq; lubēt loquere de virtute vt post mortē testificēturde te coram deo qz inuenerunt requiē in te. ¶ Duodecimus ait. Vos quidē patres celestes babētes conuersationē celestē sapiētiam possidetis. Nibil mirum. Eleuatos vos operibus videoꝛ superiora sectantes. Quid dicam. Virtute eīm etiā trāspositi estis terram: vosmetipsos ex toto alienantes ab ea. Quid dicam. Vos terrenos angelos t celestes bomines dicens non peccauistis. Ego ꝺo mebis indignum iudicās pctā mea vbicunq; iero precedunt me semp: ad dexteram t finistrā in infernuꝫ ꝺo adiudicaui meipsum dicēs. Esto cū bis quibus dignus es. istis post modicum annumeraberis: video ibi plures gemitus t incessabiles lachrymas q̄ a nullo referri queunt. Aspicio quosdam stridētes dētibus t saliētes toto corpore: t tremētes a capite vsq; ad pedes. Et iactans me sup terram t amplectans cinerē deprecoꝛ deum nunq̄ casuum me illoꝝ experimēta accipere. Video t mare ignis bullētis immēsibile: t circum flētes t mugiētes. vt putent aliqui vsq; ad celos attingere fluctus ignis: t in tremēdo illo mari innumerabiles bomines dejectos ab agrestib⁹ t vna voce omnes illos clamantes t vlulantes simul quales nemo sup terraꝫ vlulatus t voces audierat: t sicut arentia omnis virgulti cremare. misericordia aūt dei auertēte se ab illis ppter iniusticias coꝝ. Et tūc lamēto gen⁹ bominuꝫ quō audeo loquivel cuilibet attēdere tātis mundo repositis malis, nīn bis teneo mentē meam luctum meditans: qđ ait dīs indignum me celo t terra iudicans reputanſq; qđ scriptū est: facte sunt mibi lacbryme mee panes die ac nocte. Hec sapiētiū t spiritualiū rīsa patrū. Et veniat in nos digna memoria vt narrationē ꝓuersationis ope ostēdere possimus vt facti inuituperabiles t pfecti t irreprebensibiles placeamus saluatori nostro, Cui est bonor t gloria in secula seculorum, Amē.

¶ Finit quarta principalis pars buius operis.

¶ Sequitur opusculum p conclusione annexū de virtutum laude t effectu intitulatum.

¶ Jncipiunt capitula subsequētis opusculi.

¶ Admonitio de laude charitatis t quō cūctis virtutibus preferatur. cap. j.
De humilitatis t charitatis cōnexione. cap. ij.
De obedientie bono eiusq; laudibus. cap. iij.
De virtute ptinētie admonitio: t qđ ptinētia nō in vna sz in multis necessaria sit rebus. cap. iiij.
Continētia etiā in vsu necessaria est. cap. v.
De continentia locutionis admonitio salutaris. capi. vj.
De vilium vestimētorum appetitu. cap. vij.
De eo q̄ illa que supradicta sunt: cum discretionis virtute debeant pfici. capi. viij.
De compunctionis bono que maxime ex mortificatione irascitur. capi. ix.
Qualis debeat esse ipsa cōpunctio. capi. x.
De modo orandi t quid significet q̄ dīs oraturus in montē ascendit. capi. xi.
De pugna vitiorum aduersus virtutes. Et specificato consilio qualiter vitia insidieq; hostis antiqui vitentur. capi. xij.
Exbortatio de studio legēdi. cap. xiij.
Admonitio necessaria de aduersis tolerandis patiēter infirmitateq; amanda. cap. xiiij.
De venia peccatorum sperāda q̄uis sint innumerabilia. Penitētia quoq; tbeodosij imperatoris p causa exemplisubinfertur. capi. xv.
De lectione. capi. xvj.
De pace. capi. xvij.
Epistola beati Macharij ad monachos. ca. xviij.

¶ Admonitio de laude charitatis. Capi. j.

Te non immemor petitionis banc ammonitionem pro anime tue profectu o frater charissime tibi vt rogasti ꝓbere studui: noui enim ardorem animi tui erga scripturas diuinas: noui tibi inesse studium legendi t implendi quod legis. Memor igitur suꝫ la

pe pſperi, dum tecum de anime tue ſermocinarer profectu: ⁊ idcirco me nō piguit: hoc quod tua mihi ſuggerere voluit charitas adimplere: quatenus ⁊ tu ex hac ipſa admonitione in domini gradatim a more proficias: ⁊ ego tue mercedis effici merear particeps. Scio vero non mediocriter eſſe beatus qui ſe ſoluꝝmodo domino adiuuante ſaluat ſed nouit multo beatiorem fore qui ſecum alios ad celeſte regnum trahere feſtinat. Qua propter horror tuam eximiam dilectionem vt hanc admonitiones ſubinde legas: ⁊ memorie commēdes atq; ope cōpleas vt alios bonum exemplum monſtrando ⁊ te ⁊ alios ſalues vt de tuo alioꝝmq; profectu felicē remunerationem ab immortali ſpōſo recipere mereaꝛis. Oēnte ſolerti tracta: ne hoc agas vnde celeſti tuo ſponſo diſpliceas quia ipſe tibi ſi bene vt cepiſti perſeueraueris: inauditam leticiam inuiſum gaudium cuꝫ ceteris condonabit ſanctis. paulo affirmante qui ait. Quod oculus non vidit nec auris audiuit: ne in cor hominis aſcendit: que preparauit deus diligentibus ſe. Feſtina igitur ad illud gaudium: ad illam leticiam in qua multi ſanctoꝝ requieſcunt: conſidera deo dilecte: quanta ſit felicitas dei vultum ſine defectu cernere: ſanctorum angelorum choris intereſſe: cum ſanctorum hominum multitudine ſine fine gaudere: ⁊ adhec greſſibꝰ virtutum quotidie appropinquare ſtude. Ut ad ea que cōmemoraui recto tramite pergas citiuſq; vt peruenire queas: hanc tue beatitudini admonitionē ſcripſi per quam non de vna ſolummodo virtute ſed de multis te cupio commonere virtutibus. Quem ſermonem ideo ſingulari numero admonitionē voco quia cuꝫ multe ſint virtutes ⁊ innumerabilia bona mentorum: ad vnam tamen pertinent viam: ad vnū iter: ⁊ ad vnam felicitatem ꝓducunt hominē. Cum igitur de pluribus virtutibus te admonere deſiderē primum cum paulo apoſtolo hortor vt charitatis virtutem ante omnia habere ſtudeas quia ſicut panis omniꝰ cibis eſt melior ita charitas omnes antecellit virtutes. Et ſicut ſine pane menſa efficitur inops: ita ſine charitate nulla proficit virtus. Sine charitate enim nec lachrymē nec vigilie nec nuditas nec caſtitas nec elemoſyne: nec martyrium hominē ſaluare pōt. hanc dominus ac redēptor noſter ſpecialiter nobis commendauit. Hec inquit mando vobis vt vos inuicem diligatis. Et iterum In hoc cognoſcent omnes q; mei eſtis diſcipuli: ſi dilectionē habueritis adinuicē. Hanc Johannes apoſtolus laudat dicens. Qui manet in charitate: in deo manet ⁊ deus in eo. Hanc predicator egregius cunctis virtutibus preferens dicit. Si diſtribuero in cibos pauperum oēs facultates meas: ⁊ ſi tradidero corpus meum ita vt ardeā: charitatem aūt non habuero nihil mihi prodeſt. Deinde ſubiūgit. Patiens eſt charitas benigna eſt. Patiens eſt ad toleranda aduerſa benigna eſt ad bona prestāda. Stude ergo fideliſſime frater omnia patienter tolerare aduerſa ipſos quoq; quos toleras cura diligere.

De charitatis ⁊ humilitatis ꝓnexione. Capitulū. ij.

CErtiſſime tibi ꝓuenit credere q; nunq; charitas ſine humilitate ⁊ obediētia ꝛegnet in homine. Si veram habueris charitatē mox eris humilis ⁊ obediēs. Humilitas nāq; eximia virtus eſt. Hec de terrenis hominibꝰ facit celeſtes. Per hanc diabolus ſuperaꝛ: p hanc eius laqueꝰ vitatur: ſicut beatus Anthonius dicit abbati Paſtori. Vidi omnes inimici laqueos tenſos in via ⁊ ingemiſcēs dixi. Quis putas tranſiet iſtos laqueos. Et audiui vocem dicentem: humilitas: hoc vero beatus Anthonius vtputo non pro ſe tantū vidit ⁊ audiuit. Sed ⁊ pro nobis qui peccatores ⁊ inſipientes ſumus: ⁊ longe ab illius meritis diſtamus vt nos hec legētes: ⁊ opere complentes dyaboli laqueos poſſimus vitare qui ſemp inquirit quomodo nos decipiat. Agit q; magna ſit humilitatis virtꝰ. Martini etiā monachi vita inſinuat quē dicunt etiam in iuuētute valde fuiſſe manſuetum: humilē ac ſapientē: ⁊ pro eius virtutibus tm dicunt deo fuiſſe amabilē: vt dū ad domini cū corpus accederet: angelus ei ſacramēta ꝓberet. Pēſare vero debemꝰ ex hoc miraculo q; magnū donum ſit humilitas: p qd donū tam amabilis ⁊ tā acceptabilis deo adhuc homo mortalis efficitur. CAbbas etiam Daniel miraculum narraꝛ p qd virtus humilitatis declaraꝛ. Erat aūt ait in Babylone filia cuiuſdam illic ꝓtoris demonium habēs. pater autē eius diligebat quēdam monachum: qui dixit ei. Nemo pōt curare filiaꝫ tuam niſi quos ſcio ſolitarios. Et ſi preteris ad eos: non acquieſcent hoc facere propter humilitatē. Sed hoc faciemus quādo venīt afferētes venalia q̄ operanē: dicam⁹ nos emere velle quod vendūt. Et cūvenerint in domum p̄cium accepturi dicem⁹ eis vt faciāt orationē p ea: ⁊ credo q; ſaluabiē filia tua. Exeūtes ergo in plateam: inuenerunt vnum monachum ſedētē vt vēderet ſportellas ſuas: ⁊ tulerunt eū in domū qua ſi p̄ciū acciperet ſportaꝫ: ⁊ cū intraſſet in domuꝫ venit puella q̄ a demonio verabatur: ⁊ dedit alapam monacho. Ille aūt ꝓuertit ei ⁊ aliā maxillā ſm diuinum p̄ceptum. Demon aūt dū torqueret clamare cepit. O violētia mandatoꝝ chriſti expellit me hinc. Et ſtatim mundata eſt puella. Cum aūt veniſſet ſenex indicauerunt ei qd factum erat: ⁊ glorificauerunt deum ⁊ dixerūt. Cōſuetudo eſt diabolice ſuperbie ab humilitate xp̄i corruere. Conſiderem⁹ ⁊ nos o ſanctiſſime frater humilitatē huiꝰ feliciſſimi monachi: ⁊ quātū poſſum⁹ imitari curemus. Si igitur humilitas alteriꝰ ab alio demoniū expulit ſine dubio firmiter credere debemus q; noſtra humilitas diabolum in cordibꝰ noſtris regnare non ſinat. Tunc vere iā humilitatē habem⁹ ſi oībus nos putamus eē inferiores ⁊ oibus veneratiōnē deferim⁹: ⁊ oia q̄ nobis aliꝰ faciūt aduerſa ſ humiliter toleram⁹ ꝓpter deū amorē. De hac virtute domin⁹ in euāgelio dicit. Omnis enī q; ſe humiliat: exaltabiē. ⁊ q; ſe exaltat humiliabitur. Ex iſto enīꝫ verſiculo diſcere debemus q; ſuperbia ꝓtraria ſit humilitati. Ergo ſi vere humiles eſſe volumus ſuperbiaꝫ fugiamus q; ſuperbia deiēcit: humilitas eleuat. Ad hanc virtutem principes apoſtoloꝝ inuitat dicēs. Humiliamini ſub potenti manu dei: vt vos exaltet in die tribulationis. Hec ſentētia manifeſte nobis inſinuat: q; ſi hic dum viuimus humiliare nos curauerimus in tempore tribulatōis vel retributiōis: ideſt in die iudicij oſtēnos pietas exaltabit in celeſti ſcz regno. Jā vo ſuperius dixi q; charitas ⁊ humilitas atq; obediētia abinuicē ſeparari non poſſunt.

De obediētie bono eiuſq; laudibus. Capitulū. iij.

CEt quia hactenus de charitate ⁊ humilitate dictum eſt: reſtat vt ſolerter attendas qualis ſit obedientie virtus. Propter inobediētiam primus homo abiectus eſt de paradiſo. Quapropter ſi illuc vis aſcendere: obediēs eē ſtude. Ut aūt q; magna ſit hec virtus agnoſcas miraculuꝫ tibi ad memoriā reuocabo. CQuidam ſecularis habens tres filios renunciauit ſeculo: ⁊ venit ad monaſteriū relictis filiis ſuis in ciuitate. Et cum eſſet tres annos in monaſterio ceperunt cogitationes ſue ei filios ad memoriam frequēter adducere: ⁊ contriſtabatur pro eis valde: neq; tamē dixerat abbati ſe filios habere. Vidēs aūt abbas eum triſtē dixit ei. Quid habes q; triſtis es? ⁊ narrauit ei q; tres filios haberet in ciuitate: ⁊ quia vellet eos ad monaſterium adducere. Ꝓcepit aūt abbas vt adduceret eos. Qui cuꝫ preteriſſet ad ciuitatē inuenit duos ex his mortuos: vnum vo ſolūmodo remanſiſſe. Quem ſumēs duxit ad monaſterium. Et requirēs abbatē non inuenit illic. Interrogauit aūt fratres vbi eēt ⁊ dixerunt ei q; ad piſtrinum preteriſſet. Ille vo tollēs filium quē adduxit abiit ad piſtrinuꝫ. Et vidēs euꝫ abbas veniētē ſalutauit. Et tenēs infantē quē adduxerat amplexatus eſt eum ⁊ oſculabatur ⁊ dixit patri eius. Amas eum. Et ille rñdit: etiam. Omnino inquit diligis eū. Et rñdit: etiā. Poſtea vo dixit ei. Tolle ergo ſi amas eum ⁊ mitte in fornacem ignis modo dum ardet. Et tenēs euꝫ pr̄ iactauit in fornacē ardentē. Statim aūt fornax facta eſt velut ros: ex qua obedientia acquiſiuit gloriam: quē admodum abraam patriarcha. Hoc ergo miraculū hortor vt memorie tradas: vt ſemp obediētie virtutē ante oculos habeas. Quia ſicut illo tēpore illius monachi obediētia extinxit ignē fornacis ſic ⁊ modo ſi fueris obediēs ipſa virtus in corde tuo ignez vitiorum extinguet in te: ⁊ nequaq; poſt mortez in ignē deſcēdes eternum: ſed ad gloriam aſcēdes celeſtē ſine fine manētē. Ergo ama obediētiam dilige obedientiam: quia magna virtus eſt. Ut autem illius magnitudinē adhuc lucidius intelligas ſequens miraculum frequēter lege. CDicebant fratres: quia narrauit quidā patrū vidiſſe ſe quattuor ordines in celo quoꝝ p̄m⁹ erat hominū infirmoꝝ gratias deo agētium: ſecundus hoſpitalitatē ſectātium inſtanter miniſtrantes eis: tertius ordo in ſolitudine commorātium ⁊ non vidētium homines: quartus ordo erat qui ad obediēdum patribꝰ ſpiritualibus ſe ſubiiciunt propter dñm. Videbaē autē ordo obediētium torq; auream habere: ⁊ multo maiorē q̄ alij gloriam habebat: ego autē dixi ei qui mihi hec omnia oſtēdebat. Quomodo iſte ordo q̄ paruus eſt maiorē q̄ alij gloriam habet. Et ille reſpondit q; hi qui hoſpitalitatē ſectantur ſm ꝓpriaꝫ voluntatē: id ipſum faciunt ſimiliter qui in heremo ſe religant arbitrio ſuo de ſeculo receſſerūt. Hic autē ordo qui ſe ad obediētiam dedit oēs voluntates ſuas abiiciēs: pendet ad deum ⁊ ad iuſſionē ſpiritualis patris: propterea ⁊ maiorē gloriam aliis habet. Quapropter frater chariſſime bona eſt obediētia que propter deum fit. Intēde ergo dilectiſſime virtutis huius aliquod veſtigium vel ex parte. Obediētia ſalus eſt omniuꝫ fidelium: genitrix eſt omniū virtutū. obediētia regni celoruꝫ inuētrix eſt celos aperiens: hominē de terra leuat: obedientia cohabitatrix eſt angelorum: ⁊ ſanctorum omnium cibus eſt: ex hac enim abluti ſunt: ⁊ p hanc ad pfectionē venerunt.

CAmmonitio de virtute continentie. Capitulū. iiij.

IAm tēpus eſt vt poſt trium virtutū doctrinam vigilanter attendas quanta ſit continētie virtus ⁊ q̄ continētia non ſolū in cibo ⁊ potu ſit: ſed etiam in locutione ⁊ ſomno ac veſtitu ⁊ innumerabilibus cauſis. Ammoneo igit dilectionē tuā vt non delicatos cibos queras: nec ante hoꝝ ꝓgruam comedere velis: nec dicas in corde tuo: ecce alij ita vel ita faciunt: ſcito pro certo q; vnuſquiſq; qui in hac vita plus in dei ſeruitio laborauerit eo maiorem mercedem poſt mortem a deo conſequetur. Ne igitur tibi grauis videatur continētie virtus: miraculum hinc qd in tripartita hyſtoria legi ꝓpero. CDoxotheus genere thebeus talē ducere curauit vitam: vt quotidie la-

(obediētie laus
filiū in fornacē (obediēs mittit.

pides a mari colligeret: ⁊ in annis singulis hospitiū edificaret: ⁊ ipsa hospitia dedit illis qui non habebāt. Noctibus aūt ꝓpter eos cibū faciebat sportellas. Eui⁹ cib⁹ erat panis vncie sex: ⁊ olex minuto rum vnus fasciculus: ⁊ ad bibendū aqua bic a iuuēture sic viuēs nec in senectute defecit. Nunq̄ visus est in lectulo soporatus: vel pedes ꝓ requie tetēdisse: aut dormire ꝓ voluntate: nisi q̄ tū operando aut comedendo natura cōpressos oculos claudere potuisset: ita vt sepe duz comedendo dormiret: cibus ex ore eius laberet. Aliquando ergo somno valde grauatus cum in stercore cecidisset obdormiuit. Expergefactus autem ⁊ contristatus sub filētio dixit. Si angelis dormire suaseris ⁊ mihi vlterius suadebis. Quod forte dicebat ad somnum vel ad demonem qui nitebatur bonas eius actiones impedire. Huic laboranti quidam dixit. Cur ita perimis corpus tuum: At ille: quia me inquit illud occidit. Huius vero sacratissimi monachi continentiā tibi scripsime ipsa tibi virtus grauis videretur: vt cognosceres q̄ tum ab antiquis vel modernis quibusdaz patribus distemus. Audiuit ergo beatitas tua qō dororbeus omni anno edificauit cellam ⁊ alijs donauit. Audisti etiaz q̄ in lecto non iacebat ⁊ de pane ⁊ aqua ⁊ herbis viuebat. Non ideo hoc dico: vt tantum facias tu: sed te humilies simulq̄ scias q̄ tam abstinentiam habuerūt patres nostri ⁊ nequa q̄ delicatos cibos queras: presertim cum in prefato libro Hoysi monachi scriptus sit q̄ per multos annos panem tantūmō comederet: ⁊ multum opus faceret. Sed autem annis per totam noctē stans orauit: neq̄ genibus inclinatis: nec oculis in sōno spōte clausis: insuper etiam circubat cellulas mōachorum ⁊ lagenas eorum aqua impleuit cuz longe aut decem aut viginti miliuz aqua maneret. Qui licet ita domaret corpus: priorem tñ valitudinez nō amisit. Hec miracula assidue lege sanctissime frater: ⁊ ꝑ hec cū dei adiutorio i abstinētia ꝓficere stude. Nō simus ergo parati ad omnia quidem concupiscenda recolamus continētiam beati zenonis abbatis Abbas zenon ambulans aliqñ in palestina: ⁊ cū laborasset resedit vt manducaret iuxta cucumerariū Suadebat autem ei aīus suus dicendo. Tolle tibi vnum cucumerem ⁊ manduca. Qui increpās cogitationē suam sibi dixit. Fures ad tormenta vadūt ꝓba ergo teipsum in doctri potes ferre tormenta. Et surgēs stetit in ardore solis diebus quinq̄ ⁊ dixit. Si ardorem solis non possum sufferre quō sufferre potero ignem eternum. Et dixit ad animum suum. Si non potes portare tormenta non rapies cucumerem vt manduces. Uerba igitur tāti viri cōsiderare nos commonent. q̄tum ab ipsius conuersatione distemus. Quapropter perpendamus nos peccatores: ⁊ infirmos esse in comparatiōe sanctorum virorum: vt nosipsos ex illorum meritis despicientes per domini piam misericordiam eorum cōsortium habere possimus.

¶ De continentia visus. Capi. v.

Quod aūt nō in cibo tm̄ sed in visu fit cōtinētia: sequēs miraculū insinuat. Pyor cū de domo patris ad philosophiā cōuersatiōis exiret ꝓ misit denuo nullum se ꝓpin quoz fore visurū. Post alquot vero annos: duz ei⁹ soror eū viuere ⁊ habitare in heremo cognouisset: non cessabat donec eū inspiceret. Quam cum eps loci illius iam grandenā ꝓpter ea videret affligi: scripsit p̄sulibus heremi vt priores dirigerent. At ille qñ cōtemnere nefas est iussionibus seniorum obediens ⁊ assumens quendā venit ad patriam. Cunq̄ ante domus sue ianuā venisset ⁊ suum nunciasset aduentum veniente germana dixit. Ecce ego suz priorq̄to vis aspectu satiare: Tūc illa gratificata laudauit. At ille oratione facta: remeauit ad heremum vbi fodiens aquā inuenit amaram eaq̄ vsus est vsq̄ ad vltimum vite sue diē, post huius obitum nullus ibi habitare prevaluit. Ego autem reor: quia per orationē eā ad suos vsus fecerit dulcem: dum etiaz alibi: non extante oratiōe meruit emanare. Nam cuz moyses ⁊ eius monachi puteum aliquando foderent ⁊ nec venam aliquam reperirent: nec amplius iam fodere altitudo permitteret medio die superuenit priorꝫ oratiōe facta descendit in foueam. Cunq̄ tertio percussisset terraz mox emanauit aqua. Cunq̄ oratione facta discederet illis eum petentibus: vt vel ex aqua gustaret: ad hoc inquit directus sum: ⁊ ꝓpter quod venit peractum est. Propterea vero o sanctissime frater: hec tibi de priore scripsi: vt per te scires q̄ continentia etiam in visu fit necessaria. Audisti vero nunq̄ iste monachus incautus fuit q: nec inobediēs fuit preceptis seniorum: qui illum ad sororē ire iusserūt: nec ipsam vidit: visus ab illa ne contra suum votuz facere videretur: quapropter horto: tuam sanctitatem vt illum studeas imitari. Non sit tibi cura videre di ꝓpinquos tuos vel amicos quos in seculo reliqsti. ⁊ pro illorum cura oratio tueq̄ lachrime non minuantur. ne cum vxore Lotb retro respiciēdo in statuam salis conuertaris, recole ergo illum euāgelij versiculum: ⁊ q̄ nemo mittens manum in aratrum: ⁊ aspiciens retro aptus est regno dei.

¶ De ꝓtinētia locutiōis ammonitio. Capi. vj.

Orto: ēt vt in locutiōe sis ꝓtinēs: vt assidue cū psalmista decāres. Dixi custodiā vias meas vt non delinquā i lingua mea. Posui ori meo custodiaz. Noli igit alijs detrahere. Memēto vo q̄ maria soror Hoysi: suo dei suoq̄ fratri cū detraxisset q̄d illi accidit. Narrat enim hystoria q: ob hanc culpam lepra fuerit maculata septēq̄ diebus manſit extra castra q̄ postmodum per orationez Hoysi fratris sui mundata est. Absit aūt vt ex lingua per quam patrē benedixim⁹: inde maledicamus aut detrahamus ꝓximo. ¶ Recolamus igitur quod scriptū est: q: omnis detractor eradicabitur. Unde eradicabitur oīs detractor. Sine dubio de cetu sanctorum. Ergo ne ⁊ nos de sanctorum consortio eradicemur custodiamus a detractione linguam nostram. Nō detrahamus ꝓximo quē iubemur diligere sicut nosmet ipsos. Et non tantuz a detractione nos opz cessare sed etiam ab ociosis verbis: q: euangelium clamat de omni verbo ocioso qō locuti fuerint boies reddent rationem in die iudicij. Ociosus vo sermo est qui nec ad eius qui eum loquit nec ad ipsi⁹ qui illū audit ptinet ꝓfectum. Noli ergo ꝓferre vba que risum aut cachinnum moueant: sed magis que ad cōpunctionē ⁊ lachrymas: ⁊ ad animarum profectum ptinent. Tuus sermo semp sit sale conditus. Narrat namq̄ hystoria tripartita: ammonē benēfiorum presulem atq̄ theonem multorum monachorū presides fuisse: Ambo namq̄ oratores fuerunt inopinabilium reruz ⁊ diuina prouidētia propbetiaq̄ cōpleti. Dicitur theonem fuisse eruditum egyptiorū grecorum latinorumq̄ studijs: ⁊ triginta annos bauisse taciturnitatem. Porro ammonē a nullo bomine visuz irascētem, aut iurantē: aut mentientem aut vanum aliquem vel asperum vel infirmum protulisse sermonē. Horum tēporibus fuit Helyas monachus in heremo agēs annum centesimum ⁊ decimum: antea tamē septuaginta annis solus vixerat in solitudine: ⁊ vsq̄ ad banc etatē ieiunando: multum silendo: ⁊ viriliter conuersando peruenit. Hec miracula horto: vt frequēter legas vt scias q̄ cautum te in loquendo esse oporteat. Audiuisti ergo nunc: ⁊ vt puto memorie cōmēdasti q̄ doctissimus theon monachus ꝑ triginta annos, tenuit taciturnitatē. Horto: igit vt q: nobis assidue tacere non liz: vel etiam quodlibet id placeat: vt semper a malo detractionis fileas. Ut ergo tibi virtus taciturnitatis placeat audi adbuc q̄d zacharias de ipsa interrogatus rñdit. Dixit abbas pasnor: q: interrogauit abbas Hoyses fratrem zachariaz dicēs. Quid tu vides. Et ille. Nibil melius q̄ tacere pater. Et dixit. Uerum est fili tace. Hora autem mortis eius sedens abbas Ysidorus respexit in celū ⁊ dixit. Lētare: letare fili zacharia: quia aperte sunt tibi ianue regni celorum: vides o sanctissime frater q̄ zacharie ꝑ taciturnitatis maxime virtutem: apte sint ianue celi: vt ergo ⁊ tibi aperiantur ama tacere delecta filere. Legi ego de quodā seruo dei q̄ vt taciturnitatem disceret: ꝑ plures annos lapides in ore portaret. Ammoneo ergo: atq̄ iterum ammoneo: vt linguam tuam custodias: nulli detrabas nemini maledicas nulla risum mouentia verba ꝓferas: cogita q̄ breuis sit vita ⁊ q̄ misera in comparatione eterne. Hec cogitando: ⁊ linguam refrenando: imitando scilicet eorum actum: quoꝝ superius mentio facta est: aduenies eorum consortio. Quoniam autem animo tuo multam taciturnitatem inculcare volo ⁊ quia multa bona opa ꝓpter vitiū lingue pereunt: ideo adbuc vnam sentētiolam subiungam. Uenit in itinere ꝓuersationis abbas Euagrius ad quendam senē ⁊ dixit. Dic mibi abba sermonem quo saluus fiam: Et ille rñdit. Saluus si vis fieri quando venies ad aliquē non prius loquaris: q̄ ipse inquirat. Euagrius compunctus in hoc sermone penitētiam egit in conspectu senis: ⁊ satisfecit ei dicēs. Crede mibi multos codices legi: vtalē eruditionem nunq̄ inueni. Et multum proficiens exiit. Ex bis enim verbis o beatissime frater lucide demonstratur: q̄ beata est illa anima que taciturnitatis pfecte bz virtutem. Dilige banc virtutē posside boc donum: conserua bāc margaritā. Amādum est ergo silentium: quia ꝓ illud humilitas nutritur lachryme generantur ad extremuz multa mala ꝓ illud declinantur.

¶ De vilium vestimētorum appetitu. Capitulum. vij.

Cias denicq̄ o frater q̄ ⁊ in vestimētis sit continētia valde necessaria. Sunt em̄ multi qui putant. q̄ appetitus preciosarum vestium non sit peccatum. Quod si peccatū non esset nequaq̄ dominus Johānem de asperitate vestimenti laudasset. Ait enim turbis. Quid existis in desertum videre hominem mollibus vestitum: Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Johannes vero mollibus vestitus esse negatur: quia qui mollibus vestiuntur: magis terreno regi seruiunt q̄ celesti. Johannes vero primus noui testamenti monachus pilis camelorum indutus fuisse perbibetur. Si ille qui in vtero matris sanctificatus fuit: ⁊ deo multum amabilis atq̄ dilectus extitit: qui fuit verus propbeta ⁊ plusq̄ propbeta: pilis vero camelorum fuit indutus nos qui peccatores ⁊ infirmi sumus: quanto magis debemus vilibus vestibus esse contenti: Si boc culpa non esset: nequaq̄ petrus apostolus per epistolam firmans a preciosarum vestiū appetitu compesceret dicens. Non in veste preciosa. Nemo namq̄ vt ait papa Gregorius: preciosa vestimenta nisi ad inanem gloriam querit. Peccatores eum sumus: ⁊ ideo preciosa vestimenta querere non debemus. Magis vero ornatum mentis querere q̄ corporis debemus. Ornat⁹ mentis est charitas: fides humilitas bonitas ac benignitas. De bis namq̄ virtutibus mens ornatur: sine fine cum deo victura. Caro enim quāuis pre-

q̄ntū ꝑ mo vitā deus vt salvem̄.

ꝓ my monachq̄ no vite stum̄ti.

Ornatq̄ mētis.

cibosis vestimentis cooperiatur q̄ uis auro argento q̄z ornetur: nihil est aliud q̄ caro ⁊ puluis ⁊ lutum ⁊ stercus. Quapropter magno ope ꝓcurare corpis labores debem⁹: nō balneū subide ingrere: nō ornata vestimēta: q̄ si delicate corpus nostrum fouem⁹ hostē nostrum nutrimus. Nullū enim maiorē inimicum nutrit homo q̄ corpus. Corpus aūt trahit mē tē ad pctm. ⁊ iō semp dz illud seruus vt ancilla dei subiugatum habere.

¶ Quod supradicta cū discretionis virtute debeant perfici. Capi. viij.

DEbet nāq̄ corp⁹ affligi p abstinētiā: p vigilias ⁊ p diuersos modos ita tñ vt semper suū officiū suāq̄ obediētiaz possit ꝓficere castigādū sem per ⁊ affligēdum est corpus: vt ad malū opus animā non trahat ⁊ ad pagēdū bonum sit semp idoneū. Naz qui ita corpus macerat vt nec quidē bonū opus facere valeat: discretōis adhuc ignorat virtutē. Ut igit̄ corpus scias affligere ⁊ tēperare vnū supra relatū dō vitaspatrū dicā sermonē. ¶ Dicebāt de quodā patre: q̄ dū secularis eēt ⁊ ꝓiugē habuisset: postea cōuersus tēptabat a satbana ō ea. Ipse ꝯo narrauit hoc patrib⁹. Qui cū hoc audissent: q̄ oparius eēt ⁊ maiora facere potuisset q̄ officio suo agebat imposuerūt ei maiora vt debilitaret corpus et⁹ vt nec surgere posset. Deo aūt disponēte: q̄dā peregrin⁹ aduenit ⁊ ptransiuit: admirās q̄ nemo egressus eēt in occursum eius. Et reuersus pulsauit dicēs. Ne forte frater qui in ea habitat infirmet qui cū pulsasset intrauit ⁊ nimis infirmū inuenit eū: ⁊ dixit ei. Quid habes pater. Et narrauit ei dicēs. Ego de seculari vita sum: ⁊ sollicitat me inimicus de vxore mea: ⁊ narraui patrib⁹ ⁊ imposuerunt mihi onera diuersa. Et cū implere vellem iussa defeci: ⁊ tñ stimulus crescit. Audiēs hec senex: ꝓtristatus est ⁊ dixit ei. Siquidē pres magni viri hñ ipsuerūt tibi onera q̄b⁹ grauaris. Si ꝯo me parulū audire volueris cito inuenies requiē. Nūc paululū cibū sume in tpe suo: ⁊ recollige vires tuas: fac aliquātulū opus dei: ⁊ iacta in dño cogitatū tuū: q̄ tuis labor̄ib⁹ banc impugnationē supare nō poteris. Corp⁹ em̄ nostrū velut vestimētū est si cū discretione tractaueris stabit. Qui cū audisset eū fecit ita: ⁊ infra paucos dies recessit stumulus et⁹. Hāc sciam: ideo volui scribere in isto ordine: q̄ ea q̄ superius ammonui: id est filētiaz nuditas: abstinentia: corporisq̄ castigatio cum discretione sunt agenda. Discretio ꝯo magna virtus est: q̄ p ipsam mala declinant⁹ ⁊ bona seruant⁹. Bonuz ergo opus si fine discretiōe fit: cito deficiet. Discretio em̄ mater est omniū virtutū. Quapropter ⁊ tuā frater doctor dilectionē: vt oia cū discretiōe facias vt nec ad dexterā nec ad sinistram cornuas. ¶ Dehac ēt discretiōis virtute habes hic supra in vitaspatrū. Dicit abbas Antboni⁹. Quia sunt q̄daz cōterētes corpa sua in abstinētia: ⁊ q̄ non habuerunt discretionē longe facti sunt a deo. Supuenit autez q̄dā venationē faciēs in siluis agrestiū animaliuz: ⁊ vidit abbatē Antboniū gaudentē cū fratribus: ⁊ displicuit ei: volēs aūt senex ostēdere ei q̄ opz aliquādo ꝺdescendere fratribus dixit ei. Pone sagittam in arcu tuo ⁊ trahe ⁊ fecit sic. Et dixit ei. Iterū trahe: ⁊ traxit ⁊ dixit senex trahe adhuc. Tūc dixit venator. Si supra modū traxero frāgēt arcus. ⁊ Rñdit abbas Antboni⁹. Ita est in ope dei. Si plus a mēsura tēdim⁹ fratres cito deficiūt. Expedit ergo vel ad momētum hore relaxare iugum cor. Hec audiens venator cōpunctus est ⁊ multū ꝓficiēs in sermone senis discessit ⁊ fratres ꝓfirmati reuersi sunt ad loca sua. Maxima aūt mihi cura fuit hec scribere religiosissime frater: vt ab vtroq̄ periculo te immunē custodias: videlicet vt curā corpis nō dei ꝓponas seruitio: ⁊ rursus vt dei seruitiū explere queas corpi necessaria ministrare nō cesses: quāq̄ tuuz bonū mihi notum fit studium: sed ⁊ nunc ammoneo vt in secūdo loco post ptinētiam discretionis virtutē memorie cōmēdes.

¶ De bono compūctionis que maxime ex mortificatione nascit. Capi. ix.

SEd quia cōpūctio in oi opere est necessaria: cōmēdēda est tibi ipsa virtus quateu⁹ mortificationi iūgat cōpunctio. Puto em̄ q̄ vera mortificatio ab aliquo possideri nō possit nisi cū cōpunctiōe. Idcirco tuam charitatem o frater doctor: vt q̄cq̄d agis vel filētium teneas: vel abstinētiā facias: vel nuditatē ames: vel vigilias furtiuas diligas: oia ꝓ dei amore fac: ⁊ cū lacbrymis. Si lacbryme currūt adest tibi salutaris cōpunctio: ita dūtaxat vt cū discretiōe de qua supra dictū est: faciasvt p te nō scādalizētur alij: ꝫ potius edificent. Simus ergo in omni ope nostro ꝓpuncti: vt possim⁹ dicere dño cū psalmista bolocausta medullata tibi offerim⁹: bolocaustū ꝯo totū incēsum dicit. Bolocaustū ergo dño offert q̄ totum se domino tradit: quod ad monachorum ordinem specialiter pertinet. Per medullam ꝯo bolocausti compunctio designatur. Bolocaustum vero fine medulla est bonū opus fine compunctione. Hāc medullam ipse psalmista alibi pinguedinē nominat. bolocaustum inquit tuum pingue fiat. Magna est virt⁹ cōpūctionis de qua supra inuitaspatrū scriptum est. Frater quidā interrogauit alium senē dicēs. Pater quid faciam? Dixit ei senex. Flere debem⁹ semp. Contigit enim aliquē senē mori aliquā do ⁊ postmodū in seipm reuertit: ⁊ interrogauimus eum dicētes. Quid vidisti abba. Et narrauit nobis plorans. Audiui illic vocem sine mora dicentez Veb nobis veb nobis: sic ⁊ nos semper dicere debemus. Apertissime ꝯo in bis verbis possumus cognoscere quare nobis semper flere conueniat. s. ne post vite huius discessum in luctū veniam⁹ eternuz. Utile namq̄ consiliū est bic ad tps deplorare: quia bec vita breuis est: labens est: misera est: cito transitoria est. Illa alia vita nulluz terminum bz nunq̄ finiet: ⁊ sicut sancti sine fine gaudebūt cū angelis in celo: sic ⁊ peccatores sine fine cruciabunt cū diabolo in inferno: q̄ si lacbrymas statim vt volum⁹ inuenire non possumus persistamus in ꝓcibus: q̄a domin⁹ nobis facile potest lacbrymas dare. multi enim volunt lacbrymas babere sed non statim vt illas volunt inueniunt. Unde supra in vitaspatrum scriptum est. ¶ Interrogauit quidam frater quendam senē dicēs. Desiderat anima mea lacbrymas babere sicut audio senes lacbrymas effundētes ⁊ non veniunt mihi ⁊ tribulatur anima mea. Dixit ei senex. Filij israel post quadraginta annos intrauerūt terrā repromissionis. Lacbryme igitur sunt terra repromissionis ad quas si pueneris iam multum timebis bellū: ita enim vult deus affligi animas vt semp desideret ingredi terrā illam. Dicebant ō beato Arsenio: q̄ toto tēpore vite sue ad opus manuuz suaz pānum babebat ante sepulture lacbrymas que crebro cadebant ex oculis eius. Hec ꝯo audiētes o charissime frater quantuz debeam⁹ nos ꝓparare ad lacbrymas pēsemus. q̄ si illi tam sancti ⁊ iusti: ⁊ dei faciētes p omnia voluntatē sic se mortificabant quanto magis nos qui pctōres sum⁹ flere ⁊ lugere debem⁹. Pensare enim debemus diem mortis nostre ⁊ diem iudicij. Pensare etiaz debemus qualis discutio ibi erit. Audiamus quid beat⁹ Ammon fratri se interroganti rñderit. Frater quidam interrogauit abbatē Ammonē dicens. Dic mihi aliquod verbum. Dixit ei senex. Vade talē fac cogitationē tuam quēadmodū faciūt iniqui qui sunt in carcere Illi em̄ interrogant vbi sit iudex ⁊ quādo vēturus sit. Et in ipsa expectatione penas suas deplorant. Ita ⁊ monachus dz semp esse suspectus ⁊ obiurgare animam suam dicēdo veb mihi quomodo habeo astare ante tribunal xp̄i ⁊ quomodo habeo actuuz meoz reddere rationē. Si igit̄ sic semp meditat⁹ fueris poteris saluus esse atq̄ compunctus. Et tu o frater fidelis bec audiens fac sic vt iste seruus dei beatur. ¶ Cogita de penis infernivermis ibi non morietur: ignis non extinguetur luctus nunq̄ cessabit: pena nunq̄ finietur: ⁊ si semper bec cogitaueris saluaberis. recole semp illud q̄ō abbas Helias dixit. Ego tres causas timeo. Primam quando egressura est anima mea de corpore. Secundaz quando occursurus sum deo. Tertiam q̄n aduersuz me sentētia est proferenda. Et tu frater bec meditare bec cogita bec tracta sollicite vt inferni laqueos possis euitare: ⁊ ad regna celorum merearis consecēdere. Lugendum bic est: q̄ scriptum est. Beati qui lugēt quoniam ꝓsolabunt. Nequaq̄ boc ō omni luctu dixit: quia sunt luctus multi: qui de parentum morte fiunt vel amicorum ⁊ qui res quas desiderant adipisci non possunt qui pro suo luctu non sunt beati. Solummodo illi lugentes beati sunt q̄ sua vel aliorum lugēt peccata: sicut samuel deflebat saul: ⁊ Paulus deflebat eos qui non egerunt penitentiam a fornicatione ⁊ immundicia suu. Deflea mus in bac vita nostra peccata ⁊ alior̄ q̄ dictuz est lugētibus: luctus vester vertetur in gaudium. Seminemus nunc in luctu vt metamus tunc in gaudio cum quibus psalmista dixit. Euntes ibant ⁊ flebant mittentes semina sua. Venientes aūt venient cum exultatione portantes manipulos suos. Videns aūt quomodo beatus in scripturis ēē predicatur luctus. Audi adhuc quid supra in vitaspatrum scripturz sit de eo. Miserūt aliquādo senes de monte Nytrie ad abbatem Macbarium maiorem in scitbi rogantes vt veniret ad eos alioquin sciret omnem multitudinē ad se esse vēturaz: eo q̄ deiderarent euz videre anteq̄ migraret ad dominū. Qui cum venisset in montem congregata est multitudo fratrum ad eum. Rogabant autem fratres vt faceret verbū ad eos. Ille aūt lacbrymans ait. ploremus fratres ⁊ producant oculi nostri lacbrymas anteq̄ eamus binc vbi lacbryme nostre corpora nostra comburāt: ⁊ fleuerunt omnes proni in faciem suam dicētes. Pater ora pro nobis Abbas etiam Siluanus aliquādo sedens cum fratrib⁹ factus est in excessu mentis: ⁊ cecidit in faciez suam. Et post modum surgens: plorabat. Et interrogauerunt eum fratres dicentes. Quid babes pater. Ille autem tacebat ⁊ flebat. Compellentibus autem illis dixit. Ego ad iudicium raptus sum: ⁊ vidi multos de habitu nostro ire ad tormenta ⁊ multos seculares ire ad regna: ⁊ lugebat senex: ⁊ nos luit de inceps exire de cella sua. Sed si exire cogebatur operiebat cuculla faciem suam dicēs. Quid necesse est videre lumen boc temporale in quo nibil est vtile. Manifestum esse prudentie tue credo q̄ magna sit virtus compunctionis: per quam peccata deleantur ⁊ virtutes acquirantur. Nolo autē vt ab bac virtute tua sit mens aliena q̄ue in pectoribus hominum habitat. Per hāc multi domino placuerunt per banc diabolus vincitur. per bancvitia superantur. p banc dominus ad misericordiam prouocatur: per veras etenim lacbrymas ea q̄ dicta sunt complentur. Veras namq̄ lacbrymas habet: qui boc non cōmittit quod deflet. boc est docte plangere. Docte plangit: qui plangens malum q̄ fecit: non ꝓpetrat quod iterum plāgere debeat. Dicit enim Isidorus: q̄ liberio: est non penitens q̄ q̄ adhuc agit quod penituit.

¶ De qualitate cōpunctionis. Capi. x.

vide in iudicio monachos cōdemnatos et sanctos bēos.

compunctionis esse

my discretiue omnia agēda

a timēda. vt saluem et qd cogitādo

Quapropē post luctū admonēda est btitudo tuavt qō plāgit, desiderio emēdādi: ne iterū delectet dyabolo suadēte, cani nāq; assimilat' ois penitēs q plāgēdo iterū cōmittit; qō plāgat. Canis reuersus advomitū tpenitēs ad pctm̄. Multi em̄ lacbrymas indefinēter fundūt t peccare nō desistūt. Et iō dilectissime tbaritatē tuā bortor: vt qō plāgis iterū iterat nō vetbaritatē tuā bortor: vt qō plāgis iterū cōmittit: similis. Scito ergo q̄ ille q̄ qō plāgit iterū cōmittit: similis fit illi q̄ lauat laterē crudā q̄ mneo qō magis lauat magis lutū facit. Esaias nāq; bortat dicēs. Lauamini mūdi este: auferte malū cogitationum vestrarū ab oculis meis. Lauat etem̄ t mūdus nō ē q̄ quoddā pctm̄ plāgit t iterat. Lauat: t mūdus efficit q̄s plāgēdo malū qō fecit iterū nō cōmittit. De illa em̄ aīa q̄ plāgit mala sua t iterat: ō ipsa scriptū ē p ppbeta. Quā vilis fcā es nimis iterās vias tuas. Non iō bec tibi scribo: vt de te suspicer talia: sed vt pleniter t lucide scias qualis cōpūctio esse debeat.

Admonitio de modo orādi. Cap. xij.

Et q̄ tibi manifesta est iaz cōpunctōis virt': restat vt modus orādi tibi pādat. Dñs em̄ ostēdit modū orandi cū rogatus a discipulis vt eos doceret orare dixit. Cū statis ad orandū nolite multa loqui sed dicite. Pater noster t reliqua. Oratio bre uis esse dz: nisi forte ex affectu diuine gr̄e ptendat. De beato Arsenio dicēbāt: q̄ vespere sabbati lucescēte indūica relinquebat, post se solē extēsis manib' ad celū orans: donec mane die dñico ascēdēs sol illustraret faciē ei'. Et sic residebat. Videat ergo o sanctissime frater charitas tua q̄ fortis iste vir fuit in orōnis officio q̄ ō vespa vsq; mane extēsis manib' orabat. Nō iō boc tibi scripsi: vt tu sic facer tēptes sz vt affectū t studiū qō ille p totā noctē vel ēt p totuz tp̄s babebat: tu vel regularib' bonis babere studeas: t sic stes i oōne: vt mēs tua p corde voci tue. Audiat igit dilectio tua adbuc verbū de mō orādi. Narrauit abbas Dulas q̄ fuit discipul' abbatis Besarionis dicēs. Veni aliq̄n in cellaz abbatis mei: t inueni eū stātē ad orōnez t man' suas extēderat ad celū: pmāserat añt pficiēs iugiter quattuor dies: t post bec vocauit me dicēs. Sequere me. Et exeūtes prexim' in beremū. t cū fitirē dixi. Abba fitio. Ille añt tollēs peram discessit a me q̄tū iactus est lapidis t facta orōne attulit eā aqua plenaz. Et iuim' in ciuitatē illico, t venim' ad abbatē Jobānē Et salutātes eū fecim' orationē. Deīde sedētes cepērūt loqui de visione quā viderāt. Dicebāt añt se audisse de abbate Sisoyo: q̄ nisi man' suas cito deponeret q̄n stabat ad oōnē rapiebat mēs ei' in superioribus. Si ergo p tingebat aliquos fratrū cuz eo orare: festinabat cito deponere man' suas ne raperet mēs eius t morareť. Dicebat ēt senex ali': q̄ assidua oratio cito corrigit mētē. Dicebat q̄dam patruz: q̄ sicut impossibile est vt videat q̄s in aqua turbida faciē suā: sic t aīa nisi purgata fuerit a cogitationib' alienis nō pōt p̄templari deū. Audisti quoq; p abbas Sisoyus nisi cito dimitteret manus: raperet in p̄templationē. Quare ergo repēte in contēplationē raperet sine dubio mortificat' erat. Audiat igit dilectio tua quale studiuz beatus paulus monachus babuit orādo qō in ecclesiastica bystoria scriptum babet. Fuit Paulus de libia scitbȳ non minus quinquaginta, babēs monachos. Nibil añt opabatur nec̄ p̄cipiebat: nisi quod comederet tantū. Orabat añt solūmodo: t veluti quoddā tributum babēs impositum: trecētas orationes deo vnaquaq; die reddebat. Et ne vna die relinqueret trecētos lapides ponebat t singulis orationib' lapidē in sinuz mittebat. Expēsis ergo lapidib' orationes sciebat esse cōpletas. Multuz igit debem' nos bumiliare: qui t lōge ab illoz meritis quoruz i superius: mētio facta est distamus: t sic p̄opti ad orationez faciēdam non sumus vt illi. Oratio vo iuncta cōpunctioni magna virtus est. Volo quoq; vt soleter attēdas q̄ iesus cbristus ac dom in' saluator: noster volēs orare ascēdit in montē. Ideo iesus oraturus in montē ascēdit: vt t tu montē orādo cōscendas. Nequaq̄ añt omnis q̄ orat in montē ascendit. Ille vo qui in oratione mortem inimici sui q̄rit aut res mundi buius vt bonorabilior in boc mundo esse possit nequaq̄ in montē orando conscēdit. Aut contra q̄ in oratione p̄o remedio aīe sue siue p aliorum pctis deum deprecat: iste absq; dubio in mōtē ascēdit. Vide vt bec legas attente deo dicatus vt ordinatim de mortificationevenias ad cōpunctionē: illamq; babēdo noscas modum orandi.

De pugna vitiorum aduersus virtutes. Capitulū. xij.

Sed q̄ lucide de nōnullis instructoes virtutibus restat vt mēte ppendas: quanta luctatio fit vitioū aduersum virtutes. Magnum quoq; certamē ē vitioz ad virtutes. Tūc em̄ poteris oia vincere vitia pugnādo cū diuino adiutorio: si p̄tra singula opposueris virtutes. Solet em̄ vitioz pugna aduersum virtutes ad p̄fectū bois venire q̄ p illud certamē mens exercitat t ab electionis vitio purgat: p̄tra singula quoq; vitia virtutes sunt adbibēda est. Cōtra luxuriā mūdicia cordis adbibēda ē. Cōtra iracūdiaz mo patiētia opponēda est. Wittēda est fiducia cōtra timorē. Contra torporē vero zelus opponēdus est contra tristiciaz malam adbibendū est gaudiuz spirituale contra accidiam vero fortitudo assumenda est, contra auariciam assumenda est largitas, contra superbiam autez bumilitas proponēda est: contra odium assumenda est charitatis virtus. De

t q̄ virtutes ponēde: q̄ singula vicia.

boc enim certamine Paulus dixit apostolus. Caro cōcupiscit aduersus spm̄ spūs autē aduersus carnē. Bec em̄ sibi inuicē aduersant vt nō quecūq; vultis illa faciatis. Et tu charissime bec legendo t memoric cōmendādo studе contra bostis antiqui insidias viriliter dimicare. Si te somnolentia grauat: studе illā vincere amando vigiliā q̄ somnolentia p vigiliam destruit. Si te delectat balneatū vsus: veniat tibi ad memoriā beatus Jacobus frater ei': qui primus post apostolos bierosolimoz rexit ecclesiam de quo Josephus narrat: q̄ nunq̄ carnem comedit: nec vnq̄ balneo vsus fuerit: nec lineis vestibus sit indutus nec caput suū p̄m cōsuetudinem sue gentis oleo vnxit. Si in dilectionez tibi delitie veniunt ppone ante oculos tuos Jobannē baptistam: qui fuit in vtero matris sue sanctificatus: de quo dñs Jesus dixit q̄ nemo maior illo inter natos mulierū surrexit. Narrat de eo sanctū euangelium q̄ mel silueſtre t locustas edebat. Si ei qui in te peccat qui tibi detrabit: aut maledicit vel in aliquo ledit non potes ignoscere si vis veniant ad memoriā quanta t qualia passus sit p te ip̄s. Pro te enim bomo factus est mortalis t passibilis: qui erat immortalis t impassibilis: assumpsit p te carnē et virgine in qua pateret t moreret. Pro te quoq; fuit flagellatus: alapis cesus: sputis linitus: spinis coronatus ad extremū ēt crucifixus. Pro te em̄ bec oia sustinuit x̄ps vt te a dyaboli ptāte liberaret. Pendens vero in cruce quid dicebat. Pater ignosce illis: q̄ nesciūt quid faciunt. Ille igit qui sine peccato occidebat p suis inimicis orabat: tu si aliquam molestiam pateris ab aliquo non potes dimittere. Credo quoq; si ista que dico subtiliter cogitare voluerīs: oībus in te peccantibus toto ex corde facile dimittere poteris. Bec meditando: bec mēte discutiendo: poteris iram vincere: poteris oēs diligere: poteris dñi implere p̄ceptum. Diligite inimicos vestros: benefacite bis qui oderunt vos t orate p psequentibus t calūniantib' vos. Si tibi venit voluntas vagandi: recole q̄ iam mortuus es: q̄ cruci fixus es. Nunquid crucifixo bomini venit volūtas vagandi. Nō: q̄ nibil cogitat nisi de morte sua. Et tu iam mortuus es buic mundo: vide ne aut tu illi: nec ille tibi reuiuiscat. Dic potius cū apostolo paulo. Mibi mundus crucifixus est t ego mūdo. Bec vero cogitādo poteris vincere vagationē. Audi q̄d ipse apostolus de pugna vitioz aduersus virtutes doceat. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Tu ergo si vis viuere cuz cbristo: mortifica per virtutes omnia vitia. Per charitatē mortifica odium: per gaudium spirituale occide tristiciam. Per pacem extingue dissensionem. Per patientiam mortifica impatientiam. Per bonitatem occide maliciam. Per mansuetudinem extingue ferocitatem. Per continentiam mortifica intemperantiam. Per castitatem occide impudentiaz. Si isto modo actus carnis mortificare curaueris sine dubio perenni leticia cum angelis in celo frueris.

r vitia p̄ virtutes mortificāda sūt.

De studio legendi. Capitulum. xiij.

Non est in bis diu immorandum quia transmitto charitatez tuā ad latissimum campum diuinarum scripturarum: vt quod bic tibi deesse cernis: tibi solerter p quiras. Quapropter oro dilectionem tuam vt studium semp in te crescat legendi. Nullus enim puto potest perfecte dei noscere p̄cepta: nisi qui legendi assiduus fuerit. Quia quanto quisq; in diuinis scripturis assiduus fuerit tanto ex bis maiorem intelligentiam capit: sicut terra que quanto magis excolitur: tanto amplius fructificat. Nam q̄uis bomo tardum sensum habeat: aliquid tamen discere poterit ex scripture mysteriis si habuerit assiduitatē legendi sicut scriptum est in euangelio. Qui em̄ habet dabitur illi: t qui non habet etiam quod videť habere: auferetur ab eo, i. qui habet studium legēdi: dabitur etiam illi intelligendi facultas: t qui legendi studium non habet etiam boc quod videtur habere: id est quod naturaliter bonum intelligit: p̄pter ignauiam eius auferetur ei. Et sicut ille qui tardus est ad intelligendum p̄ sua bona intelligentia recipiet gloriam ita ille qui talentum sibi datuz negligit cōdēnabitur. Quapropter ammoneo charitatem tuam vt studium habeas legendi: quia omnis p̄fectus ex lectione p̄cedit. Que nescim' ex lectione discimus. Dicit enim Jsidorus q̄ in orationibus mundamur: lectionibus instruimur. vtrū q̄ bonum est: si liceat: si non liceat melius est orare q̄ legere. Qui vult cum deo semper esse frequēter debet orare frequenter t legere. Nam cum oramus ipsi cum deo loquimur. Cum vero legimus deus nobiscuz loquitur. Si b̄ ita sint ō dilectissime frater: necesse est tibi orandi legendiq; studium babere. Lectio cognitionem dei administrat: lectio tenebras, ignorantie fugat lectio scientiam bomini cōfert: lectionis studio dei p̄ceptuz eiusq; sacramēta occulta discere solemus: lectionis studio dei omniūq; virtutum amor nutritur. Per lectionem potes cognoscere qualis sit beatitudo qualis gloria: qualis sit claritas: que promittitur sanctis electisq; omnibus. Per lectionem potes cognoscere qualis sit pena qualis luctus: qualis flet' imminet malis t iniustis atq; impijs bominibus. Per lectionē cognoscere vales quid audituri sint boni t mali in die iudicij malis enim a domino dicetur: ite i ignē eternum qui p̄paratus est dyabolo t angelis ei'. Bonis vero dicetur: venite benedicti patris mei: p̄cipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Bec enim omnia lectione didicimus. Lectio enim manifestat: quomodo prospera: quomodo aduersa tolerare debeas. Quapropter subiungens

dum est hic aliquid quod legi de patruz exemplis qui infirmitates vel omnia, aduersa pro amore domini nostri iesu xpi tolerare studuerūt vt tua charitas hoc legens hoc menti commendans illos viribus totis imitari studeas.

¶Ammonitio de puersa aduersitate tolerāda t maxima atq grauissima infirmitate amāda. Ca.xviij.

Oro igitur vt si vel infirmitas vel alia cōtrarietas tibi acciderit quatenus perfecte valeas scire qualiter tribulationes omnesq infirmitates tolerare debeas lectioni esto deditus: ibi enim inuenies scriptū: ego quos amo arguo t castigo: si quos dominus amat: arguit t castigat: Ergo t tu frater ama argui t castigari ab illo. Qualiscunq infirmitas tibi euenerit grataṅti animo suscipe illam. Volo tibi vnam rem de hystoria tripartita narrare: quam volo vt legas. t memorie cōmēdes. Fuit beniamin senior qui valde clarus habebatur dono dei ditat⁹ vt sine medicamine tactu manus aut olei facta oratione sanaret egrotum. Hic fertur incidisse in idropicam passionem t tantum eius corpus intumuisse vt non posset per ianuam cellule in qua habitabat efferri: nisi ianue cum tabulis ante positis sublate essent. Is ergo passiōis sue tempore pene octo mēses sibi ante mortem in cella latissima sedens curabat soleniter egrotantes: non grauiter ferens quo modo sue egritudini non prodesset: sed etiam se videntes consolabatur t deprecabatur vt rogarent deum pro anima eius t de corpore non curarent qz dum sanus inquit essem nihil profuit mihi. ¶Hūc beniamin imitari studeo sanctissime frater: t in oībus infirmitatibus tuis dño semper gratias referas. Audiat etiam dilectio tua de beato stephano monacho qualiter in infirmitate sua domino grās egerit studuit. Stephanus autem habitauit iuxta mare occeanum: perfecta degens t integra cōtinētia. Qui circa seraginta annos probatissimus monach⁹ fuit t Antonio magno notissim⁹. Fuit itaq mansuetus t sapiens locutione suauis t vtilis tristantium consolabatur animos t ad alacritatez renocabat licet necessaria tribulatio proueniret. Talis erat in cladibus ppriis. Denicq cum infirmitate icurabili captus esset t medici putrida membra eius abscidissent: ille tñ opabatur manibus palmarum plecteus foliat: t psentibus suadens vt de rebus huiusmodi non dolerent nec aliud cogitarent nisi de bono fine. Deus inquit cuncta que facit vtilia sunt. Ego autem noui quia huiusmodi passiones p peccatis eueniunt: t melius est hic penas soluere q post mortem perpetua supplicia sustinere. Stude ergo t tu similiter dicere quando tibi infirmitas vel alia contrarietas venit. Cōsiderare quoq summopere debemus si illi qui sancti t iusti fuerunt domino pro infirmitate gratias referebant: t pro magis nos qui peccatores sumus t infirmitates t tribulationes amare debemus psertim cuz apostolus dicat: q per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei. Si igitur per multas tribulationes intratur in regnum, amande sunt tribulationes cū gratiarum actione tolerande sūt tribulatiōes quatenus heredes regni celestis effici mereamur. Peccator enim qui in hoc mundo flagellari non meretur: in inferno torquebitur. Optā dum est nobis o frater vt hac in vita dum viuimus tribulationes t infirmitates pro christi amore: t p remissione peccatorum libenti animo sustineamus. Scire namq debet dilectio tua quibus modis deus hominem flagellat. Primo modo flagellat ad probationem. sicut flagellatus est beatus Job t thobias qui probati sunt vt essent flagellati t manifestati aliis. Job cām exempli imitandi vt eorum cognoscentes patientiaz illos imitari studeamus. Secūdo modo deus homines flagellat: ne se extollant in superbiam vel in securitate ponant quod ad sanctos specialiter pertinet sicut de seipso apostolus dicit: t ne magnitudo reuelationuz extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angelus satane vt me collaphizet: q postq cognouit q salubre fuisset illud flagellū dixit, libēter ego gloriabor in infirmitatibus meis vt inhabitet in me virtus xpi. Tertio mō deus hominem flagellat ppter pctā sicut paralitici cui dixit remittunt tibi pctā: deinde subiūxit tolle lectū tuū t vade in domū tuā. Per hoc ꝙ o q illi prius peccata dimisit: t deinde ab infirmitate curauit apertissime monstrat q ei infirmitas propter peccata euenerit. Quarto mō deus hominem flagellat vt sua virtus vel sanctoz suoz meritū demōstretur sicut de ceco nato dns in euāgelio dicit: neq hic peccauit neq parentes eius vt cecus nasceret: sed vt clarificet filius dei per eum. His verbis aperte declarat q ideo cecus natus fuerit vt ab eo illuminatus virtus diuinitatis demōstraretur. Quinto modo deus dominē flagellat: vt hic incipiat flagella sustinere que postmodum sine fine sustinebit. Quod solummodo ad malos pertinet sicut antbio ebus t herodes hic inchoauerunt pati: quod postmodum in inferno passuri erant de his scriptū est. Duplici contritione contere eos, i, in presenti q i furo. His quinq modis dom⁹ hominem flagellat: idcirco cognitum est vt vnusquisq flagellatus timeat t emendet flendo quod fecit quatenus flagellum ad pfectum ei eueniat. Admonenda est ergo beatitudo tua: vt t bos quinq modos quibus deus hominem flagellat memoriter discas quatenus in omni infirmitate vel tribulatiōe ante mētis oculos illos habeas. In his nanq meditando flagellus dñi grataṅti alo tolerabis. Firmiter teniz debemus credere q nullū peccatū sine vindicta relinquitur. Aut enim hic per pniaz vnusquisq peccatū suū delet: aut dns pie p flagellū suum purgat aut post mortem igne purgatorio purgabitur. Quod si his modis peccatum hominis non fuerit deletum: post hanc vitaz ignē descendet eternū. Hec vero audiens nequaq de tua debes desperare salute: nequa q cū desperatiōe dicere multa sunt mala mea t innumerabilia peccata mea. Scito p certo nullus tātū pōt peccare q tum pietas dñi valet dimittere. Tantum enim est si peniteat peccans si ad illum se convertere studeat. ¶Et qz sermo se intulit de venia peccatoz sperāda volo factū theodosij imperatoris tibi ad memoriā reducere p quod t ad sperandam peccatoz venīam mens tua subleuetur: t ad lachrymarū fluenta pferenda: cor tuū cōpungat. Cur desperabit aliqs peccator de venia si ad dñm ex toto corde conuertat. cū supradictus imperator septem milia hominum occidens lamentando t se reum agnoscendo veniam infra paucos dies potuit pmereri. Ut igitur māifestissime cognoscere possit sanctitas tua: quō gesta sunt cur videlicet septem milia hominum occiderit t qua se occasione reum agnouerit: quomodo se humiliauerit: t quomodo veniam promeruerit verba hystorie tripartite hic per ordinem sunt inserēda: per que verba in multis proficere domino adiuuante poteris virtutibus. Primū in speranda venia peccatorum: quia tantorum hominum sanguinis reus extitens: facile veniaz impetrauit. Deinde in humilitate: quia cum imperator esset: p pdicationem beati Ambrosij tantum se humiliauit vt omnibus peccatoribus se inferiorem esse cognosceret. Deinde in lachrymis quia cum ecclesiaz intrauit: pauimentum ipsius ecclesie lachrymis rigauit. Volo igitur vt hoc tue charitati non sit incognitū: q nemo simul i se omnia valet extinguere vitia. Nā dum quispiam passionez libidinis effugerit in auaritiam incurrit. Et cum ex auaritia declinauerit in uidie fouea illi preparatur. Et si inuidiam vicerit mor vicium furoris: t alios plurimos laqueos ponit ei inimicus: per quos capere eum possit incautum. Non itaq facile est vitare hominibus vniuersas insidias hostis: sed mens diuino solatio vigilās diuina protectione adiuta argumēta t machinamēta omnia antiqui hostis destruit.

¶De venia peccatorum speranda. Cap.xv.

Theodosius nanq imperator habuit passionem furoris: sed iusto furori īmēsam crudelitatem permiscuit. Quamobrem pro tua vtilitate. vt in supradictis virtutibus ex eius lectione proficias: narrare necesse est. Thessalonica ciuitas est grandis t populosa. In qua cum orta esset seditio quidaz ex iudicibus eius lapidati sunt atq tracti. Hinc indignatus theodosius iracundie non refrenauit infirmitatem: sed iussit iniustos gladios sup omnes euaginari: t vna cum nocentibus innocentes interimi. Septem etenim milia hominum sicut fertur occisa sunt non precedente iudicio: sed tanquam in messe omnes simul incisi sunt. ¶Huiusmodi cladem valde plenam gemitibus audiuit beatus Ambrosius: t cum princeps Mediolanum venisset. t solenniter in sacrum templum voluisset intrare occurrit ei foris ad ianuas beatus Ambrosius: t ingredientem his sermonibus a templi ingressu prohibuit. Nescis imperator scelus perpetrate iracundie: nescis a te q̄ta magnitudo peccati sit facta nec post causam tanti furoris: mens tua molem presumptionis agnoscit. Si forte recognitionez peccati prohibet potestas imperij: decet tamen vt vincat rō potestatem: icīda quippe natura est: t eius mortalitas atq resolutio t puluis progenitorum: ex quo facti atq in quem redigendi sumus: t non flore purpureo confidentem infirmitatem operti corpis ignorare coequalem hominum. Non est confidenduz in purpura: sed magis consideranda est conditionis equalitas. Princeps es o imperator t conseruos: vnus est enim dns oium rex oium t creator. Quib⁹ igitur oculis immundis aspicies templum dñi quibus calcabis pedibus sanctum illius pauimentuz. Quō manus extendes de quib⁹ sanguis innocēs adhuc distillat? Quō huiusmodi manib⁹ suscipies sanctū dñi corpus. Qua psumptione ori tuo porriges poculū sanguinis dñi p cuius furore sermonū tantus sanguis fit iniuste effusus? Recede igit recede: ne scdo pctō priorē nequitiā augere contēdas. Suscipe vinculū quo te olim dns nūc ligauit. est enim medicina maxime sanitatis. His ergo sermonibus imperator obediens erat enim diuinis eruditionibus enutrit⁹ t aperte sciens que sunt propria sacerdotū: t que regū gemens t deflens ad regalia remeauit. Cunq octo mensiū continua trāsissent tpa appropinquauit natiuitatis saluatoris nostri festiuitas. Imperator aūt lamentationib⁹ assiduis in palatio residens p̄tinuas lachrymas incessabiliter expendebat. Ingressus aūt rufinus tunc curie magister: t singulare fiduciā habēs apud principem: t videns eū in lamentatione pstratū accessit vt lachrymarum causas inquireret. At ille amarissime ingemiscens t vehementius lachrymas fundēs tu inquit rufine ludis t mea mala non sentis. Ego autem lamentor: t gemo calamitatem meam q: seruis quidē t mendicantibus aperta sunt tēpla dei: t ppria domū ingredientes decenter exorant: mihi vero ingressus ad ea non est p̄: isup et celi sunt clausi. Hec dicēs verba singula singultibus interrūpebat. Rufinus vero curro inquit si tibi placet t pontifici precibus persuadeo: vt soluat vinculum quo te ligauit. Ait imperator. Non suadebis Ambrosio. Nouit enī decretū illius esse iustū: neq enim reuerebit imperiale potentiā: vt leges possit p̄uaricari diuinas. Cūq rufinus verbis plurimis vteret: t pmittens Ambrosiū esse flectendū: impator eū pgere cū festinatione pcepit. Ipse vero spe data paululum post est secutus: credens rufini promissionibus. Porro vir mirandus Ambrosius mor vt vidit rufinuz ait. Impudentiam canum imitatus es o rufine tante

lectio mirabē dng vt mala pati possimg.

exēplū patiētie.

exēplū patiētie

a theodosig impator q̄hr veniaz impetravit post ꝛ. millia hoīm mortez.

repēdit hūc ambrosig impatorez

p. mēses impator penitet.

repēdit eu sinuz abrasig.

videlz mecis autor existēs pudorē ex fronte deter-
gēs nec erubescēs metuis ꝓtra diuinā imaginē la-
trare. Cūcz rufinus supplicaret: ⁊ iperatorē diceret
esse vēturū: superno zelo accēsus Ambrosi⁹: ego iu-
quit rufine ꝺdico tibi: qm̄ eū ingredi eccleſiā ꝓhibe
bo. Si vo iperiū in tyrānidē mutauerit: necē ⁊ ego
libēter suscipio. Hec ⁊ alia plurima rufinus audiēs
nūciauit impatori, votū antistitis: monēs ne de pa-
latio ꝓcederet. At impator hec in media iaz platea
cognoscēs: pergo inq̄t. Et iustas i facie suscipio cō
tumelias. Cūcz ad sacra limina pueniſſet sanctam
quidē basilicā non ꝓsumpſit intrare: sed veniēs ad
antistitē: ⁊ iueniēs eū in salutatorio residētē suppli
cabat vt eius vincula solueret: at ille crudelē dice-
bat eius p̄sentiā esse: ⁊ ꝓtra deū vesanire theodosiū
ciusc̄z calcare leges: cui impator dixit. Nō insurgo
aduersus ecclesiasticas sanctiōes atc̄z inique īgre-
di limina sacra ꝓtēdo: sed te soluere meavincula de
posco vt dñi clemētiā ꝓ me exorare studeas: nec mi
bi ianuā: claudi ꝓcipias quā dñs noster cūctis ag̃
tibus pniam aperuit. Tūc ait antistes. Quā pniam
ostēdisti post tātas iniquitates quib⁹ medicamini-
bus incurabilia vulnera plagasc̄z curasti. At impa-
tor tuū inquit opus est. Et docere ⁊ medicamina tē
perare: meū vo est oblata suscipe. Tunc sanct⁹ Am-
brosius dixit. Qm̄ furori tuū iudiciū cōmisisti ⁊ nō
rō ꝓtulit snīaz sz potius iracūdia: scribe legē q̄ de-
cretū furoris euacuet: vt triginta dieb⁹ snīa necis at
c̄z ꝓscriptionis in lris tantūmodo maneat: ⁊ iudi-
ciū rōnis exꝑectet. Quib⁹ transactis dieb⁹ ira vide-
licet iaz cessante rō cām iudicās: apud semetipsam
q̄ cognouerit sub veritate disponat. In bis em̄ die-
bus agnoscēt si iusta sit snīa quā ꝓtuleris an iniu-
sta. Si iusta fuerit ꝓmanearti aūt iniusta destrua-
tur numer⁹ vo triginta, dieꝝ ad hec examinādā suf
ficit. Hāc amonitionē impator libēti aio suscipiēs:
⁊ optimaz esse ꝓsiderans: legē conscribi repēte ꝓce
pit ⁊ ꝓpꝛijs manib⁹ lras ꝓfirmauit. Quo facto vin-
culū eius absoluit Ambrosius q̄ lex hactenus obser
uatur. ¶ In tali namc̄z tenore facta fuit illa descri
ptio: vt si quos impator morti dānasset: vsc̄z ad tri-
ginta dies seruarent illesi: quos ira regis vindica-
ret seuerius: ⁊ eoꝝ snīa esset suspēsa: quatenꝰ in spa-
cio triginta dieꝝ ira quiescēte ꝓbasset: vtrū iudicas
set iustū an iniustū ⁊ qđ iustū ꝓbasset facere studuis
set. Sic itac̄z sacratissimus impator ingredi limi-
na p̄sumēs nō stans dño supplicauit nec̄z genu fle
xo sz pronus in pauimēto iacēs dauitica vocē ꝓcla-
mauit. Adhesit pauimēto aīa mea viuifica me dñe
sm̄ verbū tuū. Manibus aūt capillos euellēs fron-
tēc̄z ꝓcutiēs ⁊ pauimētū lacrymarū guttis aspers
gēs veniā ipetrare poscebat. Cumc̄z tps accederet
quo munus ad altare solebat offerre surgēs cuz la-
crymis est igressus. Cū aūt obtulisset sicut solitus
erat in cancella sterit. Rursus aūt Ambrosius non
quiciit sz differētiam locoꝝ edocuit: et ꝓo quidē
quesiuit quid ibidē exꝑectaret. Impatore aūt dicē
te sustinere se sacroꝝ mysterioꝝ ꝓceptionē. Per ar-
chidyaconuz remandauit. O imperator interiora
loca tantū sacerdotibus collata sunt q̄ ceteris nec
ingredi nec cōtingere fas est. Egredere igit ⁊ bāc
exꝑectationē cū ceteris habe cōem: purpura nāc̄z
imperatores: non sacerdotes facit. Tunc fidelissi-
mus Imperator etiaz banc traditionez animo gra
tanti suscipiēs remandauit dicēs. Non audacie cā
intra cancellos mansi: sed in Constātinopoli bāc cō
suetudinē esse cognoui. Unde ago gratias ꝓ bu-
iusmodi medicina. Tali ergo ⁊ tāta virtute ⁊ p̄sul
⁊ Impator clarebant. Ego nāc̄z vtriusc̄z opus ad-
miror: illius fiduciaz: huius aūt obediētiam: id est
fiduciaz sacerdotis ⁊ obediētiam regis. Illius ze-
li feruorem huius fidei puritatem: id est feruor ze-
li in sacerdote: fidei puritatē in rege. Igit̄ eximiuz
est opus iam nunc narratum: quod te pōt excitare.
O sanctissime frater ⁊ deo dicate i custodia multas
ruz virtutū. Hec enīz Theodosij christianissimi pri
cipis ⁊ beati Ambrosij sanctissimi pontificis cōtē-
tio: sanctū ꝓuocat dominē ad sperādū veniā pec-
catoruz ob quam maxime causaz banc sanctā cōtē-
tionē tibi scribere studui. Ꝓuocat etiaz durum ⁊
lapideū cor ad lachrymas ꝓferēdas: incitat ⁊ ad
zeli feruorē. Deprecor vero dilectionē tuam vt hunc
actuz: banc sanctissimā penitētiam p̄ssimi p̄cipis
et zelum sanctissimi pontificis crebro legas q̄ ma-
gnus animi ꝓfect⁹ in ea latet. Si itac̄z ea que tue
sanctitati scripſi prudētissime frater ꝓficere potue-
ris opa. id est si profusa a te omnia vitia ꝓtuleris ⁊
que in ammonitiōe narrātur bona custodire volue-
ris scito q̄ nō tuis viribus hoc facies: sed illo inspi
rante ⁊ adiuuāte qui dixit in euāgelio: sine me ni-
hil potestis facere. Non solū facere sed ne cogitare
quidē aliq̄d boni valemus nisi illo operante: illo do
nante a quo omne bonū ꝓcedit. Audi quoc̄z attēte
qđ dominus de hac causa p̄ Hieremiā prophetā di
xit. Non gloriet sapiēs in sapiētia sua. Non gloriet
fortis in fortitudine sua. ⁊ non gloriet dives in di-
uitijs suis: sed gloriet in hoc qui gloriat scire ⁊ intel
ligere ⁊ nosse me. Per hec enīz verba omnino aufer
tur supbia: quia sapiētia ⁊ fortitudo ⁊ oēs opes re-
putātur in nihilū: ⁊ ista est gloriatio vt sciat ⁊ intel
ligat q̄ ipse sit dom⁹ qui fecit misericordiā ⁊ iudi
ciū ⁊ iusticiā i terra. Et isto quoc̄z loco sumpsit apo
stolus Paulus illud exēplum quod corinthijs scri
psit dicēs. Fratres qui gloriat in domino gloriet.
Ubi sunt illi qui dicūt dominē ꝓpꝛio arbitrio regi:
Ubi sunt illi qui dicūt q̄ a nobis bonū īcboare pos
simus? Nequaq̄ illis credere debemus: qz nec co-
gitare ꝙquāto minus ꝓficere valemus bonuz nisi
ipso domino adiuuāte. Ergo si dñi gr̄a largiēte bo-
nū opus pegeris: ea que beatitudini tue scripsi cū
cta ꝓfeceris: nō tuis viribꝰ: nō tuis meritis deputa
sed illius q̄ in te opatur: ⁊ dat ꝓficere ꝓ bona volū
tate cui est bono: potestas: ⁊ imperiū ꝓ infinita se-
cula seculoꝝ. Amen.

vēnit impator ad eccl̃iaz

lex triginta dier̃ q̄ vāda in sacon tra necis.

¶ De lectione sanctarū scripturarū vbi in quodam
speculo homo scipsuz ꝓsiderare potest qualis sit vel
quo tendat. Capitulum. xvj.

Sanctarum lectio scripturaꝝ diui-
ne ē cognitio beatitudinis. In bis
em̄ quasi in quodam speculo bō se
ipsum ꝓsiderare pōt qualis sit vel
quo tendat. Lectio assidua purifi-
cat animā timorē incutit gehēne: ⁊
ad gaudia eterna coz instigat legētis. Beminū cō-
fert donū lectio sanctaꝝ scripturarū siue qz intel-
ectum mētis erudit: seu q̄ a mūdi vanitatib⁹ abstra-
ctum dominē ad amorē dei ꝓducit labor honestus
est lectionis ⁊ multū ad emēdationē anime ꝓficit.
Sicut em̄ ex carnalibus escis alitur caro: ita ex di-
uinis eloquijs homo interior nutrit̄ ⁊ pascit̄. Quā
dulcia faucibus meis, inquit psalmista, eloq̄a tua
dñe sup mel ⁊ fauū ori meo. Sed ille beatissim⁹ est
qui diuinas scripturas legēs verba vertit in opera.
Omnis plane scriptura sancta ad nostrā salutē scri
pta est: vt ꝓficiamus in veritate ⁊ cognitiōe sepius
cecus offendit q̄ vidēs. Sic ignorans legē dei se-
pius ignoꝛāter peccat q̄ ille qui scit. Sicut cecus si
ne doctore: sic homo sine doctore viā rectā vit gra-
dit. Vaca lectioni vaca meditationi scripturaꝝ: va
ca in lege dei. Habeto in diuinis lr̄is frequētiā as-
siduitatis legēdi. Sit tibi frequēs lectio. Lectiōe
sensus ⁊ intellectus augef. Lectio em̄ docet qđ ca-
ueas ostēdit quod timeas multū ꝓficies si legis
si facis tamē que legis.

¶ De pace. Capitulū. xvij.

Saluator noster ad patrem rediēs:
spāle munus discipulis dedit vni-
tatis sz ⁊ pacis p̄cepta: dicēs. Pa
cē meā do vobis: pacē relinquo vo
bis. In pace vos dimisi. In pace
vos iueniā. Proficiscēs voluit daꝛ
qđ rediēs desiderabat in oībus inuenire. Cuius pa
cis ornamēta mirabiliter alio loco ostēdit dicens.
Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabunt. Et filij⁹ deus
incipit vocari q̄ pacificus esse iā cepit. Nō vult filij⁹
dei dici: q̄ pacē noluerit amplecti. Negat sibi patrē
deū qui pacificus esse ꝓtēnit. Sed pax hec, cū bo-
nis ⁊ dei p̄cepta seruātibus custodiēda est: non cuz
iniquis ⁊ sceleratis: q̄ pacē inter se habēt in pecca-
tis suis. Pax xp̄i ad salutē ꝓficit sempiternā. pax q̄
in dyabolo est: ad perpetuaz peruenīet perditionē.
Pax cum bonis ⁊ bellum cum vitijs semp habēdū
est. Mala quidem hominuz impioꝝ odio habēda
sunt nō homines ipsi q̄uis mali sint qz creatura dei
sunt. Pax vero que in bonis est: concordiā fratrū ⁊
charitatē proximoruz copulat. Pax spiritū dei spe-
cialius promerek. Pax dilectionis mater est. Pax
iudicium est sanctitatis de qua dominus ꝓ ꝓpbe
tam ait. Pacē ⁊ veritatē diligite. Pax plebis sanc-
taz gloria sacerdotis: patrie leticia ⁊ terroꝛ hostiū
siue visibilium siu e inuisibilium. Omnibus viribꝰ
pax est custodiēda quia semp in deo manet qui in
pace sancta manet cū sanctis dei. Sacerdotis est:
in pace populū admonere: qđ debeat agere. Popu-
li est in humilitate audire qđ moneant sacerdotes.
Quicq̄d non licet: pastoris est ne fiat ꝓhibere: ꝓple
bis obedire ne fiat.

pax q̄d sit

¶ Epistola sancti Gabarij ad mo
nachos. Capitulū. xviij.

In primis quidē si ceperit bō ses
metipm agnoscere cur creat⁹ bic
sit si quesierit factorē suū deū ⁊
penitere de bis voluerit que cō
misit in tpe negligētie sue. sic de
mū benignus deus dat illi tristi
ciāꝑ pctis ⁊ postea ꝓ suam beni
gnitatē dat illi afflictionē corpis in ieiunijs: in vigi
lijs: ⁊ orationū instātia: ⁊ contēptu mūdi: vt libēs il
latas iniurias sufferat: ⁊ odio habeat omne refrige
rium corporale ⁊ diligat plauctuz magis q̄ risum.
Post hec tribuet illi desiderium ⁊ fletū ⁊ humiliatio
nem cordis ⁊ humilitatē vt trabē oculi sui consid
ret non alterius festucaz nitaꝰ auferre: ⁊ dicat sem
per qm̄ iniquitatē meā ego cognosco: ⁊ delictū meū
cōtra me est semp. Semper eritus sui memor sit: q̄
quomodo in conspectū dei occurſur⁹ sit: ⁊ iudicia ⁊
penas discribat ī spectu mētis sue: nec nō ēt merita
⁊ bonores que dāda sunt sanctis. Si autem cogno
uerit qz cor ipsi⁹ firmatū est in timore domini: ⁊ non
dimittit locum suuz: sed fortiter resistit aduersario
suo ille ꝓfectus monachus ⁊ miles xp̄i vocatur. Ut
enim cū multo nauis vndarū ictu obruit: sic multa
possidens monachus nō saluaꝰ. Nihil possidēs mo
nachus quasi aquila ad excelsa peruolat. Tunc de
scendit ad escas q̄s compellit necessitas. Prudens
monachus non adulabitur ꝓpter voluptatē ven
tris diuitibus. Nihil possidēs monachus velut cur
sor leuis sagacius puenit ad brauiū. Qui vult cum
deo semp esse, debet frequēter orare ⁊ freq̄ēter le
gere. Nam cum oramus ipsi cū deo loquimur. cum
vero legimus deus nobiscū loquit̄. Orationib⁹ aūt
mundamur. lectionibus instruimur. Utrūc̄z bonuz
est: si liceat melius est enim ꝓferre q̄ legere. Quod
em̄ obscurū est aut dubiū conferēdo cito ꝓspicit̄.
Quattuor sunt necessaria in ecclesia dei: canonica
diuina in qua narrat̄ ⁊ ꝓdicat̄, vita futura bystoria
in qua narrat̄ res gesta: numer⁹ in quo facta futu
roꝝ ⁊ solēnitates diuine enumerauit̄ grāmatica in
qua sciētia verboꝝ intelligit̄. Nemo renūciās secu
lo bñ pōt videre: qđ ꝓtēpsit vt videret. Quicq̄d in
sumptus de tuo tuleris ꝓ lucro deputa. Antiquum
dictū est, auaro tā deest qđ bz q̄ qđ non bz. Credē
ti totus mūdus diuitiarū, infidelis aūt obolo indi

monachg nil poſſideat.

dum faciat q̄ cuz deo vult ſp̄ ee.

q̄r eccleſie neceſſaria.

a Long liber psalmor. i. sufficit nobis.
b camera ē cor hoīs recti. et bonum. vbi bona multa sūt inde et tri.

Quarta pars.

get sic viuamus quasi nihil habētes t oia possidē tes. Uictus t vestitus diuitie xp̄ianoꝝ sunt. si habes in ptāte rē tuā vēde si nō habes proisce. Tollē ti tunicā t palliū relinquēdū ī est. Nisi tu semp crastinās t in diē de die trabēs caute tpe detētim possessiunculas vēdideris non bz xp̄s vnde alat pauperes suos. Qui totū se dedit totū obtulit. Apostoli nauim t rbete tantuz reliquerunt. Uidua duo erat misit in gazophilatium: t p̄ferē cresi diuitijs. Facile cōtēnit omnia qui semp cogitat se esse moriturū. Ecce duo viri steterunt: In matheo vnus angelus in marco adolescēs in Johāne duo angeli. In luca duo viri dicuntur idest multa itinera mulierū t diuerse sunt vsiones vel vnum t vna visio: t dissimiles sunt narrationes euangelistarum Lintbeamina sola posita ostēdit q̄ nō indigēt corpora vestimento post resurrectionē. Secū mirās idest q̄ reliquit lintbeamina transitus in xp̄o resurrectio vita eterna. Prima est cogitare de domino vt desideremus. Secda de passione vt sustineamus. Tertia de bona trāsitus vt simꝰ parati. Quarta de die iudicij vt rationē reddamꝰ. Quinta de iferno vt timeamꝰ. Sexta ō vita eterna vt desideremꝰ. ¶ Tribꝰ modis dyabolus securitatē in mētē bonis imittit. Primū suggerit homini: vt nō faciat p̄fessionē q̄ iuuenis ē. Secūdo dicit: q̄ alij grauius peccauerūt q̄ tu: t diu vixerunt. Tertio dicit tu pecca q̄ magna est clemencia t misericordia dei indulgebit tibi peccata tua: t p̄ hanc securitatē ducit eū in infernum. ¶ Diuersas medicinas anime deus ostēdere dignatus ē. Alius p̄ elemosynam: alter p̄ obsequium alius p̄ hospitalitatē alter per ieiunium t vigilias: alius per continentiam: alius per castitatē: alter per benignitatē alius per obedientiam: alter per humilitatē alter per patiētiā. Illij datur per spiritum sermo sapiētie alij sermo sciētie: alij p̄ophetia: alij genera linguaꝝ: alij dona sanitatū. alij discretio spirituū. Omnia opatur vnus atq̄ idem spūs diuidēs singulis prout vult. In psalmis itaq̄ inuenies: si intēta mēte perscruteris. dñici verbi incarnationē passionēq̄ t resurrectionē atq̄ ascēsionē. In psalmis inuenies tā intimā oratione si intēta mēte pspexeris sicut non potes vllatenus per teipsum excogitare. In psalmis inuenies intimam confessionez peccatoꝝ tuoꝝ t integrā deprecationē diuine atq̄ dominice misericordie. In psalmis quoq̄ inuenies omniū rerū q̄ tibi accidūt itimā grārū actionē. In psalmis ofteris ifirmitatē tuā atq̄ miseriā: t p̄ ipsuz miseri cordiā dei puocas. Oēs em̄ virtutes ī psalmis inuenies si a deo merueris vt tibi reuelet secreta psalmoꝝ. Etiā si volueris intima mēte exercere te in diuinis laudibus ac p̄ceptis t mādatis celestibꝰ: psalmum. Beati immaculati decanta. Et lz vsq̄ ad obitum vite tue huius psalmi virtutem contempleris atq̄ scruteris: nunq̄ vt puto illum perfecte intelligere poteris in quo nullus versus est: in quo non sit vel via dei vel lex: vel mandatū seu p̄ceptum vel verba aut iustificationes vel iudicia aut sermones dei descripti. Et ideo non est opus vt per diuersos libros animo diffundaris. In psalterio solo habes materiam legendi vsq̄ ad obitum vite in quo inuenies p̄ophetas: euangelia t apostolos t omnes libros diuinos spiritualiter atq̄ intelligibiliter expte tractatos t descriptos. Et priorem atq̄ fm aduētum domini ibi inuenies p̄ophetarū incarnationē quoq̄ ac passionem t resurrectionē atq̄ ascēsionē dominicā. Et omnē virtutē diuinoꝝ dictoꝝ inuenies in psalmis si intima mēte pscruteris t ad medullam intimi intellectus p̄ dei gratiam pueneris.

¶ Camera christi cum homine dei est cor rectum t bonum. Fundamētum ipsius camere est fides: altitudo eiꝰ est spes: latitudo est charitas: lōgitudo eiꝰ est pseuerātia: latera eiꝰ sunt p̄cordia t pax frōdes ipsiꝰ sūt iusticia: t veritas: pulchritudo eiꝰ est exēplū bonoꝝ operum: fenestre ipsius sunt dicta sanctorū pauimētum eius est humilitas cordis: camere eius sunt boni pontifices: interligatio eius est vinculuz pacis: tectum eius est fidelis dispensator: t piscis eius est meditatio celestis. Mensa christi in camera sua est bona conuersatio. Mysterium xp̄i in camera sua est bona memoria: bacinus xp̄i bona est voluntas: conticellus xp̄i est nitor conscientie. Cathedra xp̄i est serenitas mētis. Sponsa xp̄i anima sancta: camerarie xp̄i virtutes spirituales sunt. Prima sancta charitas dicta est: illa regit camerā christi. Est sancta humilitas illa est thesauraria ī camera. Est t sancta sapiētia illa facit luminaria. In camera est sancta, puritas illa scobat cameram. In camera est sancta bonitas illa incēsum ponit: in camera. est sancta diligentia mētis illa ornat cameram. Est t sancta abstinētia illa parat mēsaz: in camera est sancta tēperantia: illa miscet: in camera cū cātillo t ipse cantillus est nitor p̄sciētie: est t sancta vigilātia illa seruat camerā dominicā: est q̄ sancta penitētia: illa facit disciplinā in camera: est etiā sancta t bona p̄sciētia illa est portaria in camera. Istas totas supradictas ipsa peperit t mater earū ē. Est sancta perseuerantia illa nutrit eaz est vsq̄ ad finem pfectum. Prestet nobis itaq̄ dominus vt inueniat in nobis talem mansionem qui viuit t regnat deus in secula se culoꝝ. Amen.

¶ Beatissimi Hieronymi cardinalis p̄sbyteri sancte romane ecclesie catholice doctoris p̄cipui Libris qui vitas patrū inscribunt diligenter examinatis: vigilanti q̄ studio emēdatis: atq̄ p punctos et comata distinctis nuper finis imponitur. Impressis per honestū virum Jacobum sacbon. Anno nostre salutis. Ø. cccccxij. die vo. xx. mēsis Octobris.

BIBLIOTHECA MONASTERII

s. g siderāda.

diabolꝰ tribꝰ modis hominē suum vnq̄ reddit.

anaz dispōsa medicinas et salutē. nie.

in psalmis quot bona sūt.

bti īmaculati excellētia.

a

b

g angelꝰ pnūtiis ya disū figura. fo. 58.
f anaz nō ōpromittit deo: vt mereretur
t xp̄o amdo suo. fīdo dr̄a sto. ff fo. 41.

ſpiciunt:vt nos ne tibi fluxas phrygie res
vertere fundo conamur:nos an miſeros
qui troas achiuis obiec.
Diple ſupne obelata ponit ad cōditiōes
locorū ac tēporū perſonarumq; mutatas.
Recta & auerſa ſupne obelata ponit fini
ta loco ſuo: monade ſignificante ſimilē
ſequentem quoq; eſſe.
Ceraunīū ponit quotiēs multi verſus im
probantur:nec per ſingulos obelant
Ceraunium enim fulmen dicitur.
Chriſanon. hęc ſola ex volūtate vniuſcu
iuſq; ad aliquid notandum ponitur.

Phietro.i.fortis:hęcvbi aliquid obſcurita
tis eſt ob ſollicitudinem ponitur

Anchora ſuperior ponitur: vbi aliqua res
magna omnino eſt

Anchora infe ior vbi aliqdvilifſime aut i
conuenientius denunciatum eſt.

Cronis tantū in fine libri apponitur.

Alōtus nota q̄ ad mēdas adhibet Fuerūt
& alię notę librorū p agnoſcnim linea p
extremitates paginarū exponū De gr&bi
lector i limiari huiuſmodi ſignū ſuenerit
extum recurrens eiuſdē ſermonisvel verſiculi ſciat
expoſitionem cuius ſimilem ſuperiacentem notā
enerit.

De notis vulgaribus. Cap.XXI.

VVlgares notas ennius primus mille et cen
tum inuenit. Notarū vſus erat: vt quicquid
per cōtentionē aut in iudiciis diceret: libra
rii ſcriberēt cōplures: ſimul aſtantes diuiſis
erſe partibus quot quiſq; verba:&quo ordie excipe
.Komę primus tullius:tyro ciceronis libert⁹ cōmēt⁹
notas:ſed tantum prępoſitionum. Poſt eum terci⁹
rſannius:pylargyrus & aqla:libert⁹ mœcenatis alias
diderunt. Deinde ſeneca cōtracto omniū digeſto q;
aucto numero opus effecit in quinq; milia. Notę au
n dictę eo q; verbavel ſyllabas prefixis characterib⁹
tent & ad noticiam legentium reuocēt: quas qui di
cerunt proprię iam notarii appellantur.

De notis iuridicis. Cap.XXII.

per r.& per p.reſpublica:per p.& per r.popul⁹ roman⁹
per d.& per t.dumtaxat:per ſupinā/ m/litterā mulier: p
p. ſecundam naturam pupillus: per r. verſo capite pu
pilla:per vnum.k.caput per duo cappa iuncta: calum
nię cauſa:per i.et e.iudex eſto:per d.et m.dolum malū
Cuius generis plurimæ conſimiles notæ in libris anti
quis inueniuntur.Has iuris notas nouitii imperatores
a codicib⁹ legum abolendas ſanxerunt: quia multos p
has callidi ingenio ignorantes decipiebant atq; ita iuſ
ſerunt ſcribendas in legibus litteras: vt nullos errores
nullas ambages afferant:ſed ſequenda etvitanda aper
te demonſtrent.

De notis militaribus. Cap.XXIII.

IN breuiculis quoq; quibus militū nomina
continebātur propria: nota erat apud vete
res:qua iſpiceretur:quanti ex militib⁹ ſuper
eſſent:quātiq; i bello cecidiſſent.τ. thau no
ta in capite verſiculi ſuperſtitutē deſignabat.θ. Thetave
ro advniuſcuiuſq; defuncti nomē apponebat Vnde et
habet per mediū telū.i.mortis ſignum. De qua Perſi⁹
ait. Et potis eſt nigrumvitio prefigere theta. Cum autē
puericiā ſignificare vellent .λ.lauda littera vſi ſunt ſi
cut mortem ſignificabant: cum ponebāt thetam ad ca
put. In ſtipendiorum quoq; largitione proprię erant
notę.

De notis litterarum Cap.XXIIII.

WOtas etiam litterarum inter ſe veteres facie
bāt:vt quicquid occulte inuicem in ſcriptu
ris ſignificare vellent mutuo ſcriberēt. Teſtis
eſt brutus q; in his litteris ea q̄ acturus erat no
tabat.ignorantibus aliis qd ſibi vellēt hæ litteræ. Cæ
ſar quoq; auguſtus ad filium: q̄ inquit innumerabilia
incidunt aſſidue quę ſcribi alterutrum oporteat et eſſe
ſecreta.habeamus inter nos notas ſi vis tales. vt cū ali
quid notis ſcribendum erit pro vnaquaq; littera ſcriba
mus ſequētem hoc modo. Pro a b. pro b c.& deinceps
eadem ratione cæteras .Pro.z. autem littera redeundū
erit a duplex aa. Quidam etiam verſis verbis ſcribunt

De notis digitorum. Cap.XXV.

SVnt quędā & digitorū notę. ſunt & oculorū
quib⁹ ſecū taciti,pculq; diſtātes colloquunt
ſicut mos ē militarisvt quotiēs cōſentiat ex
ercitus:quia vocē nō pōt manu,pmittat. Alij
quiavoce nō pñt gladiorū motu ſalutār. Enni⁹de q̄dā i
pudica q̄ſi i choro pila ludēs:datatim dat ſeſe: & cōmu
nem facit. Aliū tenet,alij nutat,alibi man⁹ eſt occupata.